

מ"ש

ספר

לשם שבו ואחלמה

אשר יכלכל בתוכו חלקי הדרושים וחלקי הביאורים.

וכאן הוא חלק אחד מהדרושים

הנקרא בשם ספר הדע"ה

הוא דרושי עולם התוהו

והוא כולל ג"כ ב' חלקים חלק ראשון וחלק שני.

אשר הנני הקב"ה מאוצר גדול של מתנת הנם כדכתיב וחנתי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם. וחנן גם אותי בכל זה ברב טובו וחסדו ית"ש. ויסוד הספר ותכונתו הוא מבואר לקמן בשער השני ובפרט במאמר הכללי אשר בתחילתו. והוא ספר הדע"ה אשר הזכרתיו כמה פעמים בספר הקדמות ושערים. שהוצאתיו לאור תהלית"ש בשנת תרס"ט. אנכי אדם להבל דמה בריה קלה נמוכה ושפלה אנוש אנוש תולעת ולא איש.

שלמה ב"ר חיים הייקיל זללה"ה.

פיעטרקוב

בדפוס מו"ה מרדכי צעדערבוים נ"י.

שנת תרע"ב לפ"ק

דרושי עולם התוהו

והוא חלק אחד מחלקי הדרושים אשר בספר לשם שבו ואחלמה. והוא כולל ג"כ ב' חלקים. ובחלק ראשון ממנו בו יתבאר סוד המלכין קדמאין שהם השמונה מלכים הנאמר בסוף פ' וישלח. שורשם ויסודם מציאותם ומלוכתם. מיתתם ושבירתם. והתולדות המתהווה מזה. והסבה והתכלית אשר לכל זה. וכן מתבאר בו ג"כ (בדרך כלל) את סדרי תיקונם. ותהלוכות כל ההשתלשלות וסבתם. אשר מעילא לעילא עד גילויים ומציאותם למטה. ואח"כ בחלק שני הנה מתבאר בו עוד כמה ענינים עמוקים הנמשך מהם. ומדרגות מצב העולמות שקודם החטא ושינויים אשר ע"י החטא. ועומק הענינים דסוד ע"ן הדעת וע"ן החיים. אשר בזה תלוי כל המאורעות הנוראות כולם שנגזרו ועברו על אבותינו ועלינו מעת שעלינו במחשבה להבראות עד ביאת הגואל צדק שיבב"א. ומהו התכלית הנרצה מזה. הנה כל זה מתבאר בו בארוכה הרבה. עם עוד כמה ענינים נוראים הנמשך לזה. בעזר צורנו קדושינו קדוש ישראל ומושיע ית"ש מה שחנני ברב טובו וחסדו יתברך ויתעלה שמו אשר הפליא להראנו נפלאות מתורתו על ידי תולעת ולא איש הנקרא שמו בישראל.

שלמה בן לאאמו"ר חיים הייקיל זללה"ה וזיע"א

מ"ש

חלק ראשון
לשם שבו ואחלמה
דרושי עולם התווה
חלק ראשון

פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים.

זה השער ליהוה צדיקים יבואו בו:

17	יבאר שסוד מיתת מלכי אדום שבפרשת וישלח הוא כענין "בונה עולמות ומחריבן" וכענין "עלה במחשבה לברא את העולם במידת הדין" וכו', והם השרשים הראשונים דכל הבריאה, וזהו מלכותם	הקדמה אות א'
20	יבאר שמלכין קדמאין נעשו מבחי' דינים כי טבע הדינים הוא להפריד. ולכן התחיל במידת הדין שכן היתה כוונתו ית' לברוא המון ברואים לאין תכלית. שורש המלכים הוא במ"ס. נפלו ג' מיני ניצוצין: ש"ך ניצוצין מחכמה פ"ר מבינה ורפ"ח מדעת, והם מהגבורות היותר קשים ולכן נתפזרו	הקדמה אות ב'
24	יבאר שבעת מלכותם של המלכים נעשו רק השרשים הראשונים דהיינו בחי' האצילות שבהם, והשרשים הראשונים לבי"ע נעשו רק בעת מיתתם. עולם הנקודים נקרא 'אלף דור'. הניצוצין שיצאו בבי"ע הם נשמות תקע"ד הדורות, יתר כ"ו הדורות יצאו רק אחרי תיקון דמעשה בראשית. מלכי העיגולים נתקנו במעשה בראשית על ידי הקב"ה, והם משמשים והולכים בכל משך זמן העוה"ז, אמנם מלכי היושר לא נתקנו במעשה בראשית אלא תיקונם תלוי במעשה בני אדם	הקדמה אות ג'
28	יבאר ש"עולם הנקודות" הוא מלוכת המלכים, ו"עולם התהו" הוא שבירתם. כל הטומאה שראה יחזקאל היא תולדת חטא עץ הדעת, אמנם כאן הוא יותר חמור. אח"כ האיר אור התיקון, וזה העלה הניצוצין מעמקי התווה ונתבטלה גודל הטומאה. והנה כ"ז נוגע רק למעשה בראשית עד בריאת האדם, אמנם מאז התיקון הוא על ידי מעשי בני"א. וכן יבאר חילוקי הטומאה בעולמות בי"ע. כל מה שנתקן בתיקון חזר ונתערבב בחטא אדה"ר	הקדמה אות ד'
32	יבאר שמלוכת המלכים ושבירתם היא שורש כל הרע. אחרי חטא עץ הדעת חזר אור התיקון ונגנז ביסוד דמלכות (שהוא גן עדן) וחזרה שליטת הדינים כמו בעולם התהו, אבל לא נגנז לגמרי ומשלח הארתו תמיד ועל ידיו מתקיים העולם, וגילוי על ידי התו"מ, ובלא זה קיים האור בבחינת אור מקיף	הקדמה אות ה'
36	יבאר י"א טעמים מ"ט נוק' מכונה באות ד'	ליקוט א'
37	חוקר אם ראייה גבוה משמיעה או לא	ליקוט ב'
	ז' קושיות בענין המלכים קדמאין	דרוש א' סימן א'
39	מקשה ז' קושיות: א) איך כותב האריז"ל שיציאת המלכים היתה דוגמת טיפת קרי זכר ללא נקבה, הרי התיקון הוא בשם מ"ה ה"ה הזכר	דרוש א' סימן א' אות א'
40	ב) משמע מלשון הזוהר וכן הוא בפירוש בדברי האריז"ל והגר"א שהמלכים יצאו ללא זיווג, ואילו האריז"ל מבאר שכולם יצאו על ידי זיווג	דרוש א' סימן א' אות ב'
41	ג) האם זיווג הוצאת הנקודות היה אב"א או פב"פ	דרוש א' סימן א' אות ג'
41	ד) עוד טעם למיתת המלכים שבא"א לא היה מתקלא שכן לא נכללה בו נוק' שורש הדינים, ולכן לא היה למלכים שורש למעלה. וקשה, שהרי כתוב ששרשם נשאר בפנימיות דא"ק	דרוש א' סימן א' אות ד'
43	ה) איתא בדברי האריז"ל שלא היו למלכים שורש בעתי"ק ובחכמה אבא שכן הם רחמים פשוטים ואילו המלכים היו דינים גמורים. וקשה, שהרי יש מלכים דא"א ומלכים דאבא, ואיך יתכן, הרי הם דינים גמורים וכנ"ל	דרוש א' סימן א' אות ה'
44	ו) איך יצאו מלכין קדמאין מהעינים הרי הם למעלה מאח"ף	דרוש א' סימן א' אות ו'
45	ז) כיצד יתכן מש"כ האריז"ל שס"ג מתפשט יותר מע"ב, וכן ד"ז שב"ן אור זך יותר מאשר אור המ"ה	דרוש א' סימן א' אות ז'

כ"ש

46	ב"ישוב ז' השאלות יקדים ג' הקדמות: א) חו"ג ותיקון דו"ן, ב) הבחנת האורות בא"ק ג) מציאות מלכין קדמאין	דרוש א סימן ב
	הקדמה ראשונה ליישוב הז' שאילות הנ"ל - ביאור בעניין חו"ג ותיקון דו"ן	דרוש א סימן ב
46	הקדמה ראשונה ליישוב ז' השאלות: חו"ג הם דו"ן על אף שהם אורות. דו"ן קאי בעיקר על כלים, להוציא על ידם את החו"ג מהעלם לגילוי. ולכן כל הנבראים (כולל קו וצמצום) הם בבחינת דו"ן	דרוש א סימן ב אות א'
46	יבאר שהתיקון הראשון דו"ן הוא בא"א דהיינו גלגלתא ומו"ס. תיקון דכר ונוק' הוא דווקא כאשר אור החסד הוא בכלי בפ"ע ואור הגבורה בכלי בפ"ע, בעולם העקודים לא היה כן	דרוש א סימן ב אות ב'
48	ממשיך ומבאר, שעל אף שיש לכל א' כלי בפ"ע מוכרח שכל אור יהא כלול מהאור השני, כך שלכל חסד יש גבורה טפלה אליו וכן לכל נוק' יש חסד הטפל אליה, ועי"ז מתייחדים	דרוש א סימן ב אות ג'
48	מאמר המוסגר: כל פעולה באה על ידי התעוררות. כל התעוררות היא העתקת כח מכת דהיינו ריבוי כחות אשר שרשו מגבורות, לכן נברא העולם בל"ב שמות אלהים. חסד תכונתו לאחד את הכל בלי חילוקים, ולכן נקרא הוא חסד פשוט. על ידי גבורות לבדן לא יתכן קיום אלא על ידי שיתוף אור החסד	דרוש א סימן ב אות ד'
	המשך למאמר המוסגר דסוף סימן הקודם בעניין צמצום ותיקון	דרוש א' סימן ג'
51	יבאר שיסוד התיקון הוא סוד היחוד שהכל לבסוף יחזור להיות צורת אדם אחת	דרוש א' סימן ג' אות א'
52	יבאר שכל הויה מושרשת בהעדר הקודם, ולכן הצמצום הוא שורש לכל מציאות, וממנו יצאו כל מיני הבריות החלוקות זו מזו, ויחודם יחד יהיה התיקון, ולכן מה שנראה כחסרון הוא באמת סיבה לתיקון	דרוש א' סימן ג' אות ב'
53	מבאר הכרח השינה לגוף ולנשמה. וכן יבאר שיש ב' מיני תיקוני דו"ן: א) בדרו"ן הפרטי שבכל פרצוף ופרצוף, ב) תיקון הנוק' הכללי והזכר הכללי. יש ב' מיני פעולות: א) תיקון מה שכבר היה ב) להמציא דבר מאין. תיקון דו"ן הפרטי היא תיקון מה שכבר היה, והתיקון הכללי עניינו להמציא דברים חדשים	דרוש א' סימן ג' אות ג'
	הקדמה שניה ליישוב ז' השאלות, והוא ביאור בעניין הבחנת האורות בא"ק	דרוש א' סימן ד'
55	הקדמה שניה ליישוב ז' השאלות: יתחיל בביאור הבחנות באורות הא"ק, ולשון האר"י בשבירה ו'	דרוש א' סימן ד' אות א'
55	יבאר שא"ק נבחן בפרטי האורות דוגמת פרצופי האצילות. ומקשה ע"ז, שהרי בא"ק מצינו עניינים שלא מצינו דוגמתם באצילות	דרוש א' סימן ד' אות ב'
57	מיישב שא"ק אכן כולל את כל מה שיש באצילות אלא ששם הוא בעלם ובאחדות גדול. קד"א ומו"ס הם חו"ב דא"א דאצילות, וממילא המה שורש או"א שבאצילות, ושניהם הע"ב וס"ג, ושניהם עומדים מהגרון עד הטבור	דרוש א' סימן ד' אות ג'
60	ממשיך שבגלל הנ"ל אין הקד"א והמו"ס, וכן האו"א נחשבות לב' בחינות בפני עצמן, אלא הם כלולות בכלל א"א. וזהו שאמר שאבא מתחיל מאורא ומתפשט עד החזה, וכן אמא שבא"ק מתחילה מהמו"ס ומתפשטת עד הטבור	דרוש א' סימן ד' אות ד'
60	בביאור כוונת האר"ז"ל שהע"ב הוא כנגד א"א ואבא, אין כוונתו לקד"א דא"ק, אלא רק לע"ב שבמו"ס דא"ק, שכן הע"ב שבמו"ס מיוחד לעולם עם הקד"א. לכן י"ג ת"ד מתחילים רק מבינה דמו"ס, שכן הע"ב דמ"ס לא נתגלה כלל	דרוש א' סימן ד' אות ה'
62	יבאר שהשורש או"א הוא בסוד ע"ב וס"ג דמ"ס, אמנם עיקר יציאת או"א מהמ"ה וב"ן שבו, שכן ע"ב דמ"ס מיוחד עם הקד"א ולא נתגלה כלל, והס"ג דמ"ס הוא שורש לאח"ף. וכעין זה הוא בא"א דאצילות, שהאח"ף וי"ג ת"ד הם אמצעיים בין המ"ס לאו"א שבשניהם, ואו"א נעשים מהמ"ה וב"ן שבשניהם	דרוש א' סימן ד' אות ו'
63	יבאר שגלגלתא וקד"א נחשבים ככח"ב הן בא"א והן בא"ק רק ביחס ללמעלה מהם, אם כי ביחס לגילוי שלמטה מהם הם אפס ואין	דרוש א' סימן ד' אות ז'
65	יבאר חילוקים הקיימים בין הג' רישין דא"ק לג' רישין דאצילות	דרוש א' סימן ד' אות ח'
66	יבאר שא"א דאצילות מתחילה מדריגה אחת פחות מאשר בא"ק. שכן ברישא	דרוש א'

מ"ש

	תליתאה דאצילות מתחיל גילוי שם ע"ב, ואין לרישא תניינא שם כלל. בא"ק מתחיל הע"ב מהקרקפתא, ונמשך עד ע"ב דמ"ס, דהיינו עד מקום האזניים, ונכלל בע"ב הכללי	ד' סימן אות ט'
68	יבאר שכל הנ"ל הוא רק כאשר מסתכלים על הא"ק בפ"ע והאצילות בפ"ע, אמנם כאשר נדון אותם כאחד הרי שהאצילות היא המ"ה וב"ן דא"ק והא"ק עצמו הוא הע"ב וס"ג שבו	דרוש א' ד' סימן אות י' ה' סימן ה'
	הקדמה שלישיית ליישוב ז' השאלות, והוא בעצם מציאות מלכין קדמאין	דרוש א' ה' סימן ה'
70	הקדמה שלישיית ליישוב ז' השאלות, ה"ה מציאות דמלכין קדמאין: מתחיל ומבאר שיש ב' מיני מלכים עגולים ויושר, הרי הם ב"ן ומ"ה, וכל א' יצא בי' נקודות, דהיינו רק המלכיות. שכן היו בסוד טפ"ק, והיו י' המלכיות שבכל פרצוף מה' הפרצופים שלאחר התיקון	דרוש א' ה' סימן אות א'
71	יבאר שמ"ס הוא עיקר הא"א דא"ק וכן עיקר הא"א דאצילות. לכן יתבאר עניין שורש המלכים בא"א דא"ק. לכן יתבאר איך היו הנקודות מלבישים את התנה"י דא"ק מהטבור שבו ולמטה, כאשר הכוונה היא על התנה"י דא"א ואו"א דא"ק, הרי הוא שרשם של המלכים	דרוש א' ה' סימן אות ב'
72	יבאר, כי במלכים היו ג' מציאויות: א) עצמותם, ב) אור מעצמות או"א (שבא"ק ג) אור מא"א דא"ק. וממלכותם יצא השורש העיקרי של כל פרט ופרט שיהיה בעולם, וזו עצם מציאות המלכות, להוציא לפועל	דרוש א' ה' סימן אות ג'
73	יבאר כי קיים ספק, שיתכן שרק כתר דנקודות בא מא"א דא"ק, ואילו החור"ב מהאו"א שבא"ק, שכן הג"ר יוצאים מהג"ר דאו"א, החג"ת יוצאים מהחג"ת דאו"א והנה"י מהנה"י דאו"א, או שמא כתר וחכמה יוצאים מהא"א, שכן שניהם בסוד הע"ב הכללי שבא"ק. ומיישב שכולם אמת: כתר נמשך מא"א בלבד והחכמה נמשכת מא"א ואבא כאחד, והבינה מיוחדת בחכמה ולכן הא"א מאיר בכולם	דרוש א' ה' סימן אות ד'
75	יקשה במאמר המוסגר, הרי לא היה אור אין סוף מתייחד בעולם הנקודות, וכיצד מבואר שהאור היה גדול מדי ושבר את הכלים. ומיישב שעל אף שמב"ן נתגלו רק מלכיות, עכ"ז היו אור דאו"א ואור א"א שבא"ק משתתפים בהם, ולכן היה האור שירד פרצוף שלם	דרוש א' ה' סימן אות ה'
	שרשי הנקודות	דרוש ב' ה' סימן א'
76	יבאר שלפני התקון בעולם הנקודות היה גילוי ע"י נקודות בלבד (ללא פרצופים או ספירות), וכל מה שנמצא אחרת כוונתו על שם העתיד.	דרוש ב' ה' סימן אות א'
77	יבאר שלמלכים לא היה שורש בעתיק (הרי הוא הקד"א והגלגלתא) דא"ק דווקא, שכן עדיין לא היו פרצופי אצילות. ולעולם עתיק מתייחד עם המ"ס ע"י אור א"ס, וכן האבא עם האמא. אבל בעולם הנקודות נסתור אור הא"ס, כדי להוציא את הסיגים שבעולם התהו	דרוש ב' ה' סימן אות ב'
79	יבאר שכל אור שנולד על ידי זיווג, מציאותו נעשית על ידי בחינת אמ"ר וק"ב, והוא נעשה ונשלם ע"כ לפרצוף גמור. אמנם האורות דנקודות של ס"ג דס"ג לא יצאו על ידי זיווג אלא המה עצמות מה שהיה בנהי"ם דס"ג דס"ג שעלו למ"ן, ולכן הם לא נקראו בשם בפ"ע. והם הבחינות האחרונות שלהם דהיינו הב"ן שבהם ולכן לפעמים נקראים ס"ג ולפעמים ב"ן	דרוש ב' ה' סימן אות ג'
80	לפי הנ"ל יבאר מ"ט שם ב"ן זך משם מ"ה שכן מ"ה נולד מזיווג ואילו הב"ן הוא עצם מציאות המ"ן דאמא דא"ק	דרוש ב' ה' סימן אות ד'
80	יבאר שכל מ"ן הוא שורש מציאות התחתון המושרש בנהי"ם דעליון, והוא עולה למוחין (דהיינו למ"ס) לקבל השפעה	דרוש ב' ה' סימן אות ה'
80	יבאר שכאשר עלו מ"ן דאמא, נשאר עיקר אורם מבפנים ולא יצאו מהעינים. וביאורו ע"פ שיטתו בעניין ההתלבשות נה"י דעליון, הנעשית על ידי עליית המ"ן במוחין וירידתו. וכן יבאר שכל עליית מ"ן היא על ידי קבלת הארה מלמעלה. בנקודות היו או"א העליונים בבחינת המלכות שלהם וממילא היו נפרדים, לכן עלו המ"ן שלא בשלמות וממילא נשארו המ"ן במקום האמא דהיינו למעלה מהטבור עד החזה	דרוש ב' ה' סימן אות ו'
	עניין מלכי יושר	דרוש ב' ה' סימן ב'

מ"ש

82	יבאר ששורש הנקודות שמאבא מושרשים בנהי"ם שבו, ועצמותם מהמלכות, אם כי הוא קיבל גם מהרישא תנינא (גלגלתא וקד"א), ממילא היתה לו הארה מספקת להעלאת מ"ן בשלימות. אמנם באופן זה היתה העלאת מ"ן של אבא ללא אמא, לכן בעלייתו לא המשיך הגילוי דאור א"ס לייחד את ב' הרשין בא"א דא"ק, אם כי היה יחוד מהע"ב וס"ג דמ"ס עצמו, ואז ירדו ונשלמו על פי הסדר של אמ"ר וק"ב	דרוש ב' סימן ב' אות א'
83	מראה איך כל הנ"ל מדוייק בדברי האריז"ל בנקודות ב'	דרוש ב' סימן ב' אות ב'
84	יבאר שהאור הזה הוא האור החדש בגלל ירידתו כפרצוף חדש דרך אמ"ר וק"ב	דרוש ב' סימן ב' אות ג'
85	מוסיף כי אעפ"כ היו חסרים שכן לא היו יחד עם אורות האמא, ומה שירד מהתעוררות דאבא הוא רק מ"ד	דרוש ב' סימן ב' אות ד'
85	יבאר שמלכי היושר הם הז"א שבנקודות, ומלכי העיגולים הם בחינת הנוק' שבנקודות, ולכן מן הראוי היה שיזדווגו יחד, אבל אינם יכולים בגלל שהם נפרדו בשרשם. עכ"פ היו מתבסמים זה מזה והוא המלוכה שלהם כרגע	דרוש ב' סימן ב' אות ה'
86	יבאר שכמו שביציאת הנקודות אין יחוד דאור א"ס ללא זיווג דו"ן, כך הוא גם עכשיו, אלא שאז היתה ההתעוררות מלמעלה, ומאז ואילך היה רק מלמטה למעלה. אבל היה להם גילוי במקצת אור א"ס, שלולא זה לא שייך שום דבר	דרוש ב' סימן ב' אות ו'
	עניין מלכי עיגולים	דרוש ב' סימן ג'
88	יבאר שמלכי עיגולים היו רק מגבורות דאמא, לכן לא היה למלכים אלו רחמים כלל	דרוש ב' סימן ג' אות א'
89	יבאר שלמלכי יושר היה שורש באבא	דרוש ב' סימן ג' אות ב'
89	יבאר שלא היה למלכי עיגולים שורש בעתי"ק אם כי היה להם באמא דא"ק, ולמעלה ממנה במ"ס דא"ק	דרוש ב' סימן ג' אות ג'
	עניין יציאת מלכי עיגולים דרך טיפת קרי	דרוש ב' סימן ד'
90	יבאר שיציאת מלכי העיגולים היתה דרך העינים, ויציאת מלכי היושר דרך הטבור, היסוד וצפרני הרגליים, הכל היה בדרך פליטה וטפ"ק. ותחילה יצא כתר וירד למטה מהטבור ונכנס בכלי שלו ונזדווג מיניה וביה, שכן הוא כלול מזו"ן	דרוש ב' סימן ד' אות א'
91	יבאר שכל הזיווגים הנ"ל לא היו בדו"ן העיקריים שבהם אלא רק בבחי' הדו"ן שבנוקבין בלבד (מלכי עיגולים), והדו"ן שבדכורין (ה"ה מלכי היושר) ולכן היו בבחי' טפ"ק	דרוש ב' סימן ד' אות ב'
92	יבאר שעל אף שהזיווגים שבמלכים קדמאין היו חסרים אמנם הם קיבלו הארה וביסוס קצת מעין כל הזיווגים. וכן הוא בכל המידות	דרוש ב' סימן ד' אות ג'
93	יעורר ו' תמיהות בעניין מלכי יושר	דרוש ג' סימן א'
	יבאר את פרטי הארת מלכי יושר ומה מהם נעשה למלכים בפנ"ע ומה האיר למלכי עגולים.	דרוש ג' סימן ב'
94	יבאר שעור הוא כינוי למלכות ע"ש שהוא האחרון הן באורך והן בעובי, ומקיף את הכל ולכן כל הארה מלמעלה למטה הוא רק דרך המלכות, ולכן הארת מלכי היושר למלכי העיגולים הוא רק דרך המלכות דמלכות.	דרוש ג' סימן ב' אות א'
95	ישוב הקושיא החמישית: יבאר שבאותה מידה שזו"ן דאצילות מלבישים את א"א ואו"א דאצילות כך מלבישים המלכין את א"א דא"ק. וכן יבאר שמה שיצא מהיסוד והטבור הוא עיקר מלכי היושר, והוא בבחי' טפ"ק מאבא דא"ק, ומה שיצא מצפרני הרגליים הוא הארה ממלכי היושר בלבד	דרוש ג' סימן ב' אות ב'
96	ישוב הקושיא הרביעית והחמישית: יבאר טעם לנ"ל שאבא היה פרצוף שלם וממילא באה ממנו אור גמור, ואילו מלכי יושר לא, לכן לא היה בכחם להוציא אורות ממש אלא רק הארה בעלמא	דרוש ג' סימן ב' אות ג'

מ"ש

97	יבאר שג"ר דמלכי עיגולים מקבלים הארה מג"ר דמלכי יושר, וכן יישב איך דברים אלו עולים בקנה א' עם דברי הרב, אלא שהרב קורא ל"עיגולים" "נקודות" ול"יושר" הוא קורא "אור חדש"	דרוש ג' סימן ב' אות ד'
98	יבאר מ"ט השם "נקודות" שייך דווקא למלכי עיגולים ולא למלכי יושר	דרוש ג' סימן ב' אות ה'
	עוד סיבות לשבירת מלכי עיגולים ומלכי יושר	דרוש ג' סימן ג'
99	יבאר שעיקר סיבת מיתת המלכים היה בגלל שהיו דינים	דרוש ג' סימן ג' אות א'
100	יבאר שכל השרשים היו במלכיות דאו"א שבא"ק. וכן יבאר עניין נקודות דאמא שיצאו ללא זיווג	דרוש ג' סימן ג' אות ב'
102	יבאר שמלכי יושר שיצאו דרך צפר"ג היו רק מלכיות, ונתעלם אז אור א"ס מכולם, ועיקר מציאותם הוא המ"ד דמלכי יושר שהיה ראוי ליתן למלכי עיגולים שהוא הארה בעלמא, אם כי כל זמן שלא ירדו למטה מרגלי א"ק עוד היו במעלת האצילות. השבירה שבמלכי עיגולים היתה גדולה יותר משבירת מלכי יושר, הן מצד שהיו מתוקף הגבורות, והן מצד מציאותם שהיתה גדולה ומרובה יותר, ולכן קורא הרב לעיגולים "עיקר מציאות המלכים".	דרוש ג' סימן ג' אות ג'
	יציאת המלכים מבינה, ועמידתם	דרוש ג' סימן ד'
105	ישוב הקושיא הראשונה: יבאר שכללות הפרצופים שבא"ק עומדים בג' קוים, ולכן נקרא בשם אדם, אמנם הספירות הפרטיות שבכל פרצוף עומדים זה למטה מזה, וכן הוא באח"ך, ובי' ספירות דמלכי יושר העיקריים שיצאו מהטבור והיסוד שבו, וכן מה שיצא מצפר"ג	דרוש ג' סימן ד' אות א'
108	יבאר שיציאת ז"ת מבינה היתה בכלילות	דרוש ג' סימן ד' אות ב'
108	ישוב הקושיא השלישית: יבאר שכלי מלכי יושר (הן העיקריים והן אלו שיצאו מצפר"ג) שרשם בעביות של אור מלכי יושר	דרוש ג' סימן ד' אות ג'
	שבירת מלכי עיגולים, ועוד בעניין מלכי עיגולים ויושר	דרוש ג' סימן ה'
110	יבאר שסיבת השבירה בעיגולים היה בגלל שלא היו יכולים לקבל את תוקף האורות שבהם. ואילו ביושר לא היתה השבירה גדולה כל כך שכן האור והכלי יצאו יחד, והשבירה היתה רק במה שיצא מהצפר"ג	דרוש ג' סימן ה' אות א'
110	יבאר שבמלכי עיגולים יצא מלך הגבורה לפני מלך החסד, אמנם במלכי יושר יצא החסד לפני הגבורה	דרוש ג' סימן ה' אות ב'
111	יבאר שהרב נראה כסותר עצמו שבמק"א או' דבז"א דנקודות יצאו ז"ת ללא ג"ר, ובנוק' יצאה רק המלכות בלבד, ובאו"א וא"א יצאו י"ס, ובמק"א או' שהזו"ן הכלליים יצאו בגילוי כל י"ס והשבירה היתה רק בז"ת שלהם	דרוש ג' סימן ה' אות ג'
112	יבאר שהרש"ש דחה שמועה א' בפני חבירתה, ומיישב שאפשר לקיים שניהם שכל פרצוף תחתון הוא כז"ת לגבי העליון על אף שיש בו י"ס בפני עצמן	דרוש ג' סימן ה' אות ד'
113	המשך ביאור דברי הרש"ש	דרוש ג' סימן ה' אות ה'
113	ממשיך לבאר את דברי הרש"ש שבכללות יצא הזו"ן ב"ס, ופי' מש"כ שיצאו רק ז"ת שהג"ר הפרטי שלהם אינם נחשבים לג"ר ביחס לאו"א וא"א	דרוש ג' סימן ה' אות ו'
115	ממשיך לבאר את דברי הרש"ש שכל פגם בעליון אינו נחשב לכלום לגבי התחתון. לכן אפשר ל' שבכללות הנקודות, י"ס שבג"ר הכלליות לא נשברו כלל, אע"ג שהזו"ת נשברו, אם כי ביחס לז"ת הכללי אין הדבר נחשב לקלקול	דרוש ג' סימן ה' אות ז'
116	מקשה על דברי הרש"ש שלפי דבריו הרי א"א הוא ז"ת ביחס לעתיק וכו', ואם כן משמע שהשבירה היתה בכולה. אלא צ"ל שכל פרצוף נידון בג' בחינות, ביחס	דרוש ג' סימן ה'

מ"ש

	לעליון ממנו, ביחס לתחתון ממנו וביחס לעצמו, ולכן כאן בערך העליון נחשב שנשבר כולו, ובערך התחתון נחשב שמתקיים כולו, ובערך עצמו נחשב שנשבר ז"ת ונתקיים ג"ר	אות ח'
117	מקשה סתירה נוספת אותה הרש"ש לא מיישב, לעניין המלכות דנקודות מבאר שיצא בכל הי"ס, והג"ר נתקיימו והז"ת מיתו, אמנם קשה שבמק"א או' שיצא רק הכתר שלה בבחי' נקודה אחת, ומתוך	דרוש ג' סימן ה' אות ט'
119	ע"כ הוא מהרש"ש, אמנם לרבינו שיש ב' מיני מלכים, עגולים ויושר לק"מ, ועי"כ מתיישבות הסתירות הנ"ל	דרוש ג' סימן ה' אות י'
121	הרח"ו מסתפק בג"ר דז"א דנקודות אם הוא נשאר באמא או בעקודים או בעינים דא"ק או בפנים בהחזה. ויתבאר שכולם אמת שכן מכל א' נשאר שרש ומשם מושפעים תמיד	דרוש ג' סימן ה' אות י"א
122	יקשה סתירה שלישית, במק"א או' שהנקודות יצאו בו"ק ומהם רק המלכיות שבכ"א מז' פרטי כ"א מהו"ק, סה"כ מ"ב מלכיות, והם בג' עולמות בי"ע, וזהו ג"פ מ"ב שבעולם התהו, אבל במק"א או' שהנקודות יצאו בפרצוף חיצון בלבד דהיינו נה"י, וזה עולה רק כ"א מלכיות. הרש"ש בד"ז דוחה שמועה א' בפני חבירתה	דרוש ג' סימן ה' אות י"ב
124	יבאר שמלכי היושר, הרי הם הרוח הכללי של עולם הנקודות, יצאו בפרצוף חיצון ואמצעי, ומלכי העיגולים, שהם הנפש הכללי של עולם הנקודות, יצאו רק בסוד הפרצוף החיצון	דרוש ג' סימן ה' אות י"ג
124	יבאר עוד שהפרצוף האמצעי הוא כל המלכי יושר, והפרצוף החיצוני הוא כל מלכי עיגולים. אמנם כ"ז הוא רק לאחר התיקון שעלו בתורת מ"ן אז נתחברו ונעשו אחד	דרוש ג' סימן ה' אות י"ד
125	יבאר את התיקון של העיבור הראשון לגבי המלכים	דרוש ג' סימן ה' אות ט"ו
126	יבאר שבעיבור ראשון נתקן כל פרצוף נה"י הרי הם מלכי העגולים אלא שהחג"ת הם בהעלם. ביניקה נתקנו מלכי היושר ואז נתגלה פרצוף החג"ת בשלמות.	דרוש ג' סימן ה' אות ט"ז
127	יבאר שעניין ב' האותיות הקודמות היה להוכיח כדבריו מתוך דברי האריז"ל	דרוש ג' סימן ה' אות י"ז
127	חזרה על כל הסימן	דרוש ג' סימן ה' אות י"ח
	יבאר בפרטות מערכות העסמ"ב של מ"ס ופרטיהן והשתלשלותן	דרוש ד'
128	יבאר כי מאחר שהנקודות והתיקון הם זו"ן דא"ק, ושרשם באו"א דא"ק שהם מיוחדים עם העקודים, והעקודים יוצאים מהמ"ס, אם כן המ"ס הוא שורש הכל. ולכן נבאר בדרוש זה מהו המקום של כל האורות	דרוש ד' הק' אות א'
130	יבאר שיש י"ג מערכות של עסמ"ב ממ"ס עד סוף עולם העשייה	דרוש ד' הק' אות ב'
130	יעיר שעל אף שגם בא"ק יש גלגלתא ואוריא כמו בא"א דאצילות, עכ"ז לא נתבארו כאן עניין אורות אלה שכן המה ב' רישין קדמאין, הרי הם הע"ב הכללי שאין לנו רשות לדבר בו (וה"ה לעניין ע"ב דמ"ס המיוחד עמהם)	דרוש ד' הק' אות ג'
130	יבאר שכל שם משמות עסמ"ב כלול מעסמ"ב. שרשי האח"פ הם העסמ"ב דס"ג דמ"ס שנתפשטו מהאזנים ולמטה	דרוש ד' הק' אות ד'
131	יבאר שעיקר השורש דאח"ף הוא רק הסמ"ב שכן ע"ב הוא נעלם וקשור בס"ג דמ"ס	דרוש ד' הק' אות ה'
132	יבאר שאורות אח"ף נקראים על שם הע"ב דס"ג דמ"ס, הרי הוא פנימיות שרשיהם	דרוש ד' הק' אות ו'
132	יבאר שיש ג' בחינות נעלמות של שם ע"ב: ע"ב דא"ק, ע"ב דמ"ס וע"ב דס"ג דמ"ס. והם הג' בחינות צחצחות	דרוש ד' הק' אות ז'
134	מערכת ד' שמות עסמ"ב אשר במ"ס	דרוש ד' סימן א'
139	מערכת ד' שמות עסמ"ב אשר בס"ג דמו"ס	דרוש ד'

מ"ש

		סימן ב'
143	מערכת ד' שמות עסמ"ב אשר בס"ג דס"ג דמו"ס והמה אורות האוון	דרוש ד' סימן ג'
147	מערכת ד' שמות עסמ"ב אשר במ"ה דס"ג דמו"ס והמה אורות החוטם	דרוש ד' סימן ד'
149	עסמ"ב דב"ן דס"ג דמ"ס והמה אורות הפה	דרוש ד' סימן ה'
151	עסמ"ב דמ"ה דמ"ס המה שורש לכל מציאות אבא דבא"ק והאצילות	דרוש ד' סימן ו'
152	עסמ"ב דפנימיות דב"ן דמ"ה דמ"ס והמה ט"ר דב"ן, בחינת מהיטבאל דמצד אבא שבא"ק	דרוש ד' סימן ז'
154	עסמ"ב דחיצוניות דב"ן דמ"ה דמ"ס, והמה המלכות של הב"ן הרי הוא הב"ן דב"ן שיצא בעת השבירה והם המלכי יושר	דרוש ד' סימן ח'
158	עסמ"ב דב"ן דמו"ס. וכן יבאר שהב"ן דמו"ס הוא השורש לכל מציאות האמא דבא"ק ותולדותיה	דרוש ד' סימן ט'
160	עסמ"ב דפנימיות דב"ן דב"ן דמו"ס, בחינת מהיטבאל דמצד אימא דא"ק	דרוש ד' סימן י'
161	עסמ"ב דחיצוניות דב"ן דב"ן דמו"ס, וממנו עיקר הנקודות שיצאו מעיניים דא"ק	דרוש ד' סימן י"א
165	עסמ"ב דמ"ה דמ"ה דמו"ס, והיינו המ"ה דמ"ה דמו"ס הוא הדעת העליונה שיצאה בעת התיקון לצורך המלך הדר מצד אבא, והוא המ"ה (החדש) דתיקון	דרוש ד' סימן י"ב
168	עסמ"ב דמ"ה דב"ן דמו"ס. המ"ה דב"ן דמו"ס היא הדעת העליונה דהדר מצד אמא שיצאה בעת התיקון	דרוש ד' סימן י"ג
172	עסמ"ב דאור"א שבא"ק	דרוש ד' סימן י"ד
182	יבאר כי ישנם ו' בחי' בעולם האצילות: מלכים, הדר ומהיטבאל מצד אבא ומצד אמא	דרוש ד' סימן ט"ו
	החילוקים שבין אח"ף לנקודות	דרוש ה' סימן א'
189	אורות אח"ף הם יושר ושהעינים יצאו בתחילה רק בבחינת עיגולים, ג' טעמים לד"ז	דרוש ה' סימן א' אות א'
190	יבאר שכל זה בא ללמדנו על עומק החילוק בין אח"ף לנקודות	דרוש ה' סימן א' אות ב'
191	יבאר את הטעם הראשון (שאור העין מצד אחד נמשך בנוכח ועכ"ז יכולים לנענעו)	דרוש ה' סימן א' אות ג'
192	פירוש דברי הרב שאורות אח"ף יוצאים בבחינת צינורות ולכן הם ישרים, דהיינו שהם יוצאים מנקבים פתוחים ונמשכים משם האורות בשפע	דרוש ה' סימן א' אות ד'
193	יבאר שהנקודות היו הבחינה התחתונה דא"ק וקיבלו הארה מחיצוניות האור החדש ולכן נעשו עיגולים	דרוש ה' סימן א' אות ה'
194	יבאר ענין "דוחק האור" הנזכר באריז"ל	דרוש ה' סימן א' אות ו'
196	סיכום כל הסימן	דרוש ה' סימן א' אות ז'
	שעיגולים הם בחי' יסודות	דרוש ה' סימן ב'
197	יבאר שמהות העיגולים הם על דרך ד' היסודות ארמ"ע בעולם הזה, וכמו כן יש יסודות בכל עולם ועולם	דרוש ה' סימן ב' אות א'
197	יבאר מהו הצורך של היסודות לכל עולם	דרוש ה' סימן ב'

מ"ש

		אות ב'
198	יקשה, הרי כל תחתון יוצא מעליון וממילא מ"ט צריך קשר מיוחד בין א' לשני דרך העיגולים	דרוש ה' סימן ב' אות ג'
200	חילוק גדול בין ד' היסודות הכלליים ליסודות הפרטיים שבכל עולם ועולם	דרוש ה' סימן ב' אות ד'
	בחי' היושר	דרוש ה' סימן ג'
201	יבאר עניני היושר	דרוש ה' סימן ג' אות א'
203	יחקור שתי חקירות: כיצד יתכן שהעליון יצטרף ליסודות הכלליים דתחתון (ה"ה היושר) אם העליון אפס ואין כלפיהם. וכן אם כל מה שהוא יסוד ושורש כללי הוא בחי' עיגולים, איך יתכן ששורש של כל עולם תחתון המצטרף לעליון יהיה יושר	דרוש ה' סימן ג' אות ב'
205	יקשה על ד"ז שעיקר אור היושר עומד למעלה ורק סיומו נמצא בעולם התחתון, הרי מבואר במק"א שכל הז"ת שלו בתוך חלל העיגולים של אותו העולם שתחתיו	דרוש ה' סימן ג' אות ג'
208	יבאר שעל ידי היושר מתלבשים כל העליונים בכל התחתונים, אבל יש בהם בחי' עיקר ובחינת תוספת	דרוש ה' סימן ג' אות ד'
212	ב' האורות הנ"ל (דהיינו בחינות עיקר ותוספת) נמשכים מהיושר הכללי, אלא שהעיקר הוא מהחיצוניות, והתוספת מהפנימיות	דרוש ה' סימן ג' אות ה'
214	לפי הנ"ל יתבאר מ"ט בתחילה לא היה יושר בנקודות והוא כדי להעלים את הארת הא"ס כדי להמציא את הכל באופן חסר	דרוש ה' סימן ג' אות ו'
	טעם נוסף לסיבת היות הנקודים - עגולים וביאורו	דרוש ה' סימן ד'
215	לשון האריז"ל המביא טעם נוסף ליש לעולם האצילות עיגולים בפ"ע בנפרד מא"ק	דרוש ה' סימן ד' אות א'
216	י"א קושיות על דברי האריז"ל הנ"ל	דרוש ה' סימן ד' אות ב'
219	דברי הר"י צמח ודחייתם	דרוש ה' סימן ד' אות ג'
	מקומם של עולם האצילות ועולמות בי"ע	דרוש ה' סימן ה'
219	יבאר שמש"כ שהמקום בין היושר דא"ק למקיף שלו פנוי עד לגילוי הנקודות כן הדבר בכל פרצוף	דרוש ה' סימן ה' אות א'
220	יבאר מש"כ הרב בע"ח שרגלי עתיק וא"א וזו"ן מסתיימים בהשואה אחת עד החצאים התחתונים דעיגולי א"א	דרוש ה' סימן ה' אות ב'
222	יבאר ש"מקום פנוי" היינו מלכות דא"ק, כי בה ועל ידה נתהוו כל ד' עולמות אבי"ע. אמנם אצילות נכללת בא"ק מהטבור ולמטה	דרוש ה' סימן ה' אות ג'
224	יבאר שמש"כ במבו"ש שנתרוקנו רגלי א"ק פי' שהנה"י עלו בתורת מ"ן, והכלים היו שרשים לכלי אצילות, והאורות היו שרשים לאורות דאצילות. ומש"כ שנתחשכו הכלים פי' שהם נתעבו להיות במדריגה הראויה לשרש בי"ע	דרוש ה' סימן ה' אות ד'
225	המשך ביאור דברי המבו"ש וענין שורש הבי"ע	דרוש ה' סימן ה' אות ה'
228	יבאר שכל הנ"ל נעשה בהסכמת האורות, שכן זה לטובתם	דרוש ה'

מ"ש

		סימן ה' אות ו'
230	דברי המבו"ש שחיצוניות דפו"א ירדו למטה מרגלי א"ק למקום שעתידים להיות עולמות ב"ע	דרוש ה' סימן ה' אות ז'
232	מביא את קושיית הרש"ש והרמח"ל ואת תירוץ ואינו מקבלם, ומבאר שכל בחי' תחתונה אינה משיגה את הבחינה שמעליה והעליונה נחשבת כאין לגבי התחתונה	דרוש ה' סימן ה' אות ח'
234	מיישב סתירה בענין מקום עולמות ב"ע	דרוש ה' סימן ה' אות ט'
236	יבאר שמש"כ שהטיפה הזרעית נמשכת מהנה"י דעליון ובהעלם מהחג"ת דעליון, כוונתו לבחי' היותר תחתונה שבכל א' מהם, דהיינו שנמשך כח מכל הז"ת בהעלם ומתגלה הכח בנה"י ונשלם במלכות. ומה שנמשך בטפה הזרעית (דהיינו בולד) הוא רק הארת הז"ת דמלכות	דרוש ה' סימן ה' אות י'
238	יבאר כי קיימת סתירה בדברי הרב אם עולמות ב"ע הם בתוך עיגולי אצילות או מתחתיהם	דרוש ה' סימן ה' אות י"א
239	המשך הנ"ל	דרוש ה' סימן ה' אות י"ב
239	יקשה, אם מקומם הראשון הוא למטה מאצילות, כיצד יתכן שיעלו כל כך הרבה קודם ביאת משיח	דרוש ה' סימן ה' אות י"ג
240	מהנ"ל עולה שעלייתם היא שינוי מקום ממש. וקשה, מהו ההכרח לד"ז	דרוש ה' סימן ה' אות י"ד
241	עוד יקשה ע"ז, שכן הרח"ו מסתפק אם יש עליה לחיצוניות העולמות ונוטה להכריע שאין עד ביאת משיח, ואם כן בע"כ שעולמות ב"ע עומדים למטה מכל עיגולי האצילות	דרוש ה' סימן ה' אות ט"ו
241	עוד יקשה ע"ז, הרי בזמן שאין עולים אז נמצאים בגופם והיכלם, הרי היא הקלי' שלהם, וכשעולים צ"ל שעולים יחד בגופן. וד"ז קשה, שזה לא יכול לעלות לאצילות וכו'	דרוש ה' סימן ה' אות ט"ז
242	יבאר את שינוי המדריגות החל בב"ע מזמן עלייתם לזמן שאין להם עליה, ועוד יחקור אם היושרים והעיגולים של כל עולם ועולם הם א' למטה מהשני או מתלבשים א' על השני	דרוש ה' סימן ה' אות י"ז
243	יבאר שכל העניינים אשר ישנם בפנימיות (יושר) יש גם בחיצוניות (עיגולים), ולפ"ז תתייבב הסתירה בדברי הרב	דרוש ה' סימן ה' אות י"ח
247	יבאר שמש"כ שהאו"מ הישר והעיגולים באים מכח הארת הנה"י דעליון הרי הוא טיפת הזיווג דאו"מ הישר והעיגולים דעליון, אין כוונתו שהאו"מ הישר והעיגולים נולדו מזיווג דהדו"ן דעיגולים דעליון, שכן לא יתכן שיהיו העיגולים יסודות כלליים וכמו כן התחתון אינו יכול לצאת מהעליון אלא בבחינות הפרטיות שבו בלבד, והוא הבחי' האחרונה דיושר דעליון	דרוש ה' סימן ה' אות י"ט
250	יבאר שמש"כ במבו"ש שבי"ע הוא בתוך עיגולי א"ק נותר קשה	דרוש ה' סימן ה' אות כ'
255	יבאר שכמו שא"ק הוא יסוד כל הגבולות כך הוא ג"כ שורש להעלותם ולהביאם לתיקון העתיד	דרוש ה' סימן ה' אות כ"א
258	יקשה שאם העיגולים דעליון מפסיקים בין עליון לתחתון, איך יתכן לומר שהעיגולים נובעים מהנה"י דעליון, הרי המה שורש לג"ר דיושר דתחתון. ומיישב, שיש בכל העיגולים חלונות, ודרך שם הוא שמתחברים עליון בתחתון דרך היושר שבו. וכן יבאר את ענין עליית העולמות שהוא רק בבחינת תוספת אור ומיעוטו וכי רק בקלי' יש בחינה של עלייה וירידה ממש	דרוש ה' סימן ה' אות כ"ב
261	מביא מדברי הרב ב' שמועות בצורת עמידת הקלי': א. שכאשר העולמות אינם עולים, הרי שהקלי' דאצי' מדובקות באחורי נוק' דאצילות, וכן בריאה בבריאה	דרוש ה' סימן ה'

מ"ש

	וכו', וכשהעולמות עולים, אז יורדים כל הקלי' למטה מעשיה; ב. שהקלי' אינם מדובקים בקדושה ועומדים בריחוק, וכשהבי"ע במקומן הן מתכללות זו בזו. וכשהבי"ע עולים הן מתרחקות מהקדושה ונפרדות זו מזו.	אות כ"ג
	מקום החיצוניות	דרוש ה' סימן ו'
263	יבאר מ"ש במבו"ש שירידת החיצוניות הוא במקום מקיף דיושר דא"ק בחלקו העליון ואז אוה"מ, שנלקח מקומו, עלה למעלה וכו'	דרוש ה' סימן ו' אות א'
267	יבאר את מש"כ במבו"ש שירדו החיצוניות למקום העליון שבאוה"מ שכל התפשטות האו"מ הישר ועיגולים היא לב' תועלות: א' לייסד את הכח דגבול ומדה, וב' כדי להחזירם למקורם	דרוש ה' סימן ו' אות ב'
268	לפ"ז יישב מ"ט לא נזכר אוה"מ החוזר במבו"ש	דרוש ה' סימן ו' אות ג'
269	יבאר את שאר דברי המבו"ש הנ"ל ס' ד'	דרוש ה' סימן ו' אות ד'
272	יבאר את עליית החיצוניות, ואיך נעשו לבחי' שרשי הבי"ע שלא בזמנם. וכן יבאר שעלייתם היתה ברצונם. ועוד בענין ירידת אורות העינים בין רגלי א"ק לחיצוניות שהיתה שם	דרוש ה' סימן ו' אות ה'
274	יבאר שאורות העינים וכן החיצוניות הם מתנהי"ם דא"ק. וכן יבאר שאחרי השבירה האורות עלו למעלה, ואילו הכלים נשאו למטה ריקים מאור, ונתעבו ונתהוו למדריגות אצילות ושרשי בי"ע, וכן יפרט מהו הנעשה מתנהי"ם דא"ק	דרוש ה' סימן ו' אות ו'
	טעם היות אלהות באצילות ולא בנקודות ובי"ע	דרוש ה' סימן ז'
279	יחקור שהנקודות הם השרשים הראשונים לאבי"ע (ואצילות היא אלהות גמורה), ובאותה מידה נעשה מהנקודות עולם התהו שממנו כל הקלי' והרע. וכן מ"ט כל השמות מושרשים באצילות ולא למעלה מזה. וכן יבאר מהו החילוק באצילות בין מצבו לפני התיקון למצבו אחרי התיקון. ומהו החילוק בין אצילות לבי"ע.	דרוש ה' סימן ז' אות א'
284	יבאר שמש"ט ומרע"ה, על אף שנקראו בשמות הוי"ה ואלהי"ם אורו ית' לא נתייחד בהם להיות כחד. ומה שנקרא שמם כך הוא משום שמתחלף שמם כאשר מתחדשת בהם נשמה אחרת. מט"ט כולל את עולמות בי"ע	דרוש ה' סימן ז' אות ב'
288	כמו"כ יבאר שבימי החול ובמשך זמן הגלות יורדים ז"א ונוק' דאצילות ומתלבשים במט"ט ומתייחדים שם, ואז נקרא מיט"ט, ונמשכים כל השפע והנהגה על ידו	דרוש ה' סימן ז' אות ג'
289	יבאר שאין בבי"ע אלהות גמורה רק הנצרך לחיותם ואינו אחד עמם, משא"כ האצילות. מי שאינו מבדיל בין טהור לטמא בבי"ע היינו אביזריהו דע"ז. פירוש ברכת הברלה.	דרוש ה' סימן ז' אות ד'
297	יבאר שאורו ית' מתייחד עם העולם האצילות, וכל השמות הם באצילות בלבד, ואנו עובדים אותו ית' שמו על ידי שנתלבש באצילות כי על ידי זה נתגלה, אמנם אסור להתפלל לספירות. ענין שם צבאות. כל כוונה לשם מן השמות מגיעה אל המאציל ית'	דרוש ה' סימן ז' אות ה'
301	ע"י המצוות והתפילות מתפשט אור א"ס בשמות, ואז נתגלה גילוי שמו ית', והרי בלא שם אי אפשר להתפלל. השמות חיצוניים לשם הוי"ה והכינויים יותר חיצוניים מהשמות	דרוש ה' סימן ז' אות ו'
304	יבאר שכל חלקי שיעור הקומה (כגון "ידיו ורגליו" וכו') הם תארים בהם מתואר המאציל על ידי האצילות, ולא שמות או כינויים. והם משוללים מהמאציל בתכלית, אמנם ישנם באצילות עצמה, אם כי רק בערך האצילות ואילו לבי"ע אין השגה בהם בצורתם זו, וכל מה שאכן נמצא בבי"ע דומה להם רק בשם ולא במהות	דרוש ה' סימן ז' אות ז'
307	יסדר טענות נגד שיטת הרמח"ל ונגד אלו שהרחיבו את שיטתו	דרוש ה' סימן ז' אות ח'
315	יבאר החילוק בין שבח, תהילה ובקשה לבין ברכה ותפילה	דרוש ה' סימן ז' אות ט'

מ"ש

318	י"א סיבות למיתת המלכים	דרוש ו' סימן א'
	עוד בענין מלכי יושר ועיגולים, ועניין חשמ"ל שבהם ובבי"ע	דרוש ו' סימן ב'
322	יבאר שהיו רק עיגולים שהם בחי' נפש ולא יכול לקבל את האור העליון הוא כענין היותם רק מלכיות	דרוש ו' סימן ב' אות א'
324	יבאר שמאחר שמציאותם של הנקודות היא כדוגמת יסודות ארמ"ע, לכן היו בצורת עיגולים ללא יושר	דרוש ו' סימן ב' אות ב'
326	יבאר שמלכי יושר הם החג"ת הכלליים דעולם הנקודות, ומלכי העיגולים הם נה"י, והיינו מ"ה וב"ן	דרוש ו' סימן ב' אות ג'
329	יבאר בחי' חשמ"ל וקלי' נוגה בז"א ובנוק', ודוגמתו למעלה	דרוש ו' סימן ב' אות ד'
334	יבאר עניין חשמ"ל בבי"ע	דרוש ו' סימן ב' אות ה'
	אופני השפעת אח"ך על הנקודות העוברים דרכם	דרוש ו' סימן ג'
337	יבאר עניין המלכים שלקחו מאורות אח"ך רק את אורות החוטם והפה	דרוש ו' סימן ג' אות א'
339	יבאר שלפי זה יתבאר כיצד יתכן מש"כ בסיבה א' שהמלכים נשברו בגלל שלא יכלו לקבל את האור הגדול	דרוש ו' סימן ג' אות ב'
342	יבאר שבאותה המידה שעולם האצילות מתייחד עם העקודים לאחר התיקון, כך יש מעין זה בעולם הנקודות. וכן יבאר שכלים הם למעשה אינם כי אם התעברות של אור	דרוש ו' סימן ג' אות ג'
343	יבאר ששורש כל הכלים הוא בצמצום הראשון, הרי הוא הכח המסתיר ומגביל את האור	דרוש ו' סימן ג' אות ד'
345	יבאר שעיקר הכלים נעשה ע"י התעבות האור, והוא השורש התחתון ביותר שבכל בחינה. משבירתם של המלכים נעשה שורש כלי הבי"ע. ענין מלכותם כרגע	דרוש ו' סימן ג' אות ה'
349	יחקור כאשר חוזר האור ומתלבש בכלים, מ"ט אין חוזרים הכלים להיות בטלים לאור כמקודם	דרוש ו' סימן ג' אות ו'
352	יבאר עניין ירידת שרש מקום הבי"ע	דרוש ו' סימן ג' אות ז'
354	יבאר שבעת מיתת המלכים נעשו אז מיתה ושבירה גם לאותן חיצוניות דתנהי"ם דא"ק	דרוש ו' סימן ג' אות ח'
359	יבאר את עניין הסיבה הב' לשבירה (שלא קבלו מאור האוון דעקודים) ויבאר את השייכות של הסיבה הזו לחסרון הזיווג, וכן יבאר את הסיבה הראשונה (דהיינו שיצאו בבחי' מ"ן דאמא לבד)	דרוש ו' סימן ג' אות ט'
361	יבאר שהסיבות הו' והז' הינן ענפים בטעם הג' דהיינו חסרון זיווג. פירוש היות בחי' הכלי גם מבחי' הכתר וגם מבחי' המלכות	דרוש ו' סימן ג' אות י'
366	יבאר שהסיבות ח' ט' י' אף הם מחמת חסרון הזיווג	דרוש ו' סימן ג' אות י"א
369	יפרט יותר לבאר כיצד הסיבה הי' (חסרון ת"ד ות"ג) באה מחמת חסרון הזיווג	דרוש ו' סימן ג' אות י"ב

כ"ש

372	יפרש יותר עניין סיבה ד' (שכ"א מהז"ת לקח את כל האורות של כל הבחינות התחתונות ממנו ולא יכל לסבול) ויבאר שאף הוא מחמת חסרון הזיווג כנ"ל	דרוש ו' סימן ג' אות י"ג
374	עוד מהדורא של האות הקודמת	דרוש ו' סימן ג' אות י"ד
383	יפרש את הסיבה הה' (שהנה"י המה דינים גדולים יותר, והיו יותר מגולים והיו מתגברים על החג"ת)	דרוש ו' סימן ג' אות ט"ו
385	עוד מהדורא של האות הקודמת	דרוש ו' סימן ג' אות ט"ז
	בענין הסיבה הי"א הרי היא תערובת הסיגים שהיו במלכין קדמאין	דרוש ו' סימן ד'
394	יפרש יותר את הסיבה הי"א, וכיצד היה תלוי אף הוא בחסרון זיווג	דרוש ו' סימן ד' אות א'
394	יבאר שמש"כ לעיל הוא על ב' בחי': עביות וקלי'	דרוש ו' סימן ד' אות ב'
395	יבאר שכוונתו בענין השני הוא שהם שרשים למציאות הקלי'	דרוש ו' סימן ד' אות ג'
398	יבאר שב' מיני הסיגים הנ"ל גרמו את הפירוד ועל ידי זה נעשו המיתה והשבירה	דרוש ו' סימן ד' אות ד'
399	יבאר את זמן המציאות דעולם הנקודות לאור המח' של רבי אליעזר ורבי יהושע אם העולם נברא בתשרי או בניסן	דרוש ו' סימן ד' אות ה'
401	יתרן איך אפשר לדבר על בחינות שלפני עולם התיקון הרי לכאורה זה בכלל שאלת מה לפנים	דרוש ו' סימן ד' אות ו'
404	יתרן מ"ט גילתה התורה את עולם התהו אם הדבר לכאורה מלמד גנאי על הנהגתו ית' ח"ו	דרוש ו' סימן ד' אות ז'
407	יבאר שה' גילה את אור קדושתו רק בערך שראה להמציא כנגדו רע, ולכן אין גילוי מהאצילות ולמעלה	דרוש ו' סימן ד' אות ח'
409	בחי' הנקודות לפני התיקון ואחרי התיקון	דרוש ו' סימן ד' אות ט'
411	יבאר שהקליפה תמיד רוצה להידמות לעליון, ויקשה איך הדבר יתכן הרי כל מציאותה הוא רק מהקב"ה.	דרוש ו' סימן ד' אות י'
416	יבאר שכמו שפרעה חירם ונבוכדנצר עשו את עצמם אלהות כן הוא הס"מ גופה	דרוש ו' סימן ד' אות י"א
419	עולם האצילות הוא אלהות רק מצד התפשטות אור א"ס שבתוכו, והסט"א רוצה להדמות לד"ז דוגמת הקוף לגבי בן אדם	דרוש ו' סימן ד' אות י"ב
422	לשון זוה"ק אמור (דף צז ע"א) בעניין מנחת העומר	דרוש ו' סימן ד' אות י"ג
422	מתחיל ומבאר שקרבן העומר עניינו לייחד את האצילות עם עולמות בי"ע. והענין, כי כל המציאות באה מכחות המלכות, ונקראו כולם בשם חיילות המלכות (אות ב')	דרוש ו' סימן ד' אות י"ג (אות ב')

מ"ש

423	מבאר שלכן הגבורות לפעמים נקיות ולפעמים אינן, וכן יבאר אלו תיקונים שייכים למועדים ואלו לא, וכן תיקונים שיבואו לעתיד	דרוש ר' סימן ד' אות י"ג (אות ג')
424	יבאר מכל הנ"ל שקרבן העומר בא לגלות שהמציאות היא מכחות המלכות, ועל ידי העומר הדבר מתברר אם הוא ראוי או לא. על ידי העטרה דגבורה הנמשכת במלכות על ידי העומר הוא מברר בירורים ומעלה אותם למ"ן עד אבא ושם נוסף בהם אור ומוחין חדשים בשביל זו"ן, והעלאת מ"ן היא כל ימי העומר, ובחג השבועות נגמר הבירור ואז הוא עת הזיווג. וכן יבאר שהוא גם כן ענין השקאת מי סוטה	דרוש ר' סימן ד' אות י"ג (אות ד')
427	יבאר כי כל היחודים בזמן הזה הם בלחישו כדי שלא ינקו ממנו החיצונים. אמנם על ידי התיקון הנעשה בהקרבת העומר מתרחקים החיצונים, ואז נעשים כל היחודים בגלוי. תיקון זה כולל ב' ענינים: ביטול הזוהמא, והזדככות החומר, והם תלויים זה בזה. למרות תיקונים אלה הבאים על ידי ישראל, עיקר התיקון עתיד ליעשות על ידי הקב"ה בלבד	דרוש ר' סימן ד' אות י"ג (אות ה')
	מהדורא בתרא של דרושים א' ב' וג'	דרוש ז' סימן א'
431	מהדורא בתרא של דרושים א', ב', ג'. יבאר הסתירה אם מלכים קדמאין יצאו על ידי זיווג או לא, אורות העינים ואור חדש	דרוש ז' סימן א' אות א'
432	יבאר סתירה נוספת אם נקודות הוא אב"א או פב"פ	דרוש ז' סימן א' אות ב'
435	יברר את מקור ב' עניני המלכים בכתבי מהרח"ו, ועוד בענינים	דרוש ז' סימן א' אות ג'
438	יבאר את ענין יציאת מלכי יושר על ידי זיווג דע"ב וס"ג שבגלגלתא	דרוש ז' סימן א' אות ד'
439	יחקור אם שרשו של המלכי יושר הוא אותו השורש של האח"ף, מ"ט לא יצא אור דרך האח"ף	דרוש ז' סימן א' אות ה'
442	יבאר שג' שמות ע"ב הם נעלמים. ושמכל עסמ"ב רק הב"ן מתגלה	דרוש ז' סימן א' אות ו'
445	יבאר עוד בענין הפרש שבין עקודים לנקודות, על אף ששניהם יצאו מאותו השורש	דרוש ז' סימן א' אות ז'
448	יבאר את ענין שבירת מלכי היושר, וב' דרכים בתיקון הגבורות	דרוש ז' סימן א' אות ח'
452	יבאר ב' סיבות לשבירת מלכי היושר	דרוש ז' סימן א' אות ט'
454	יבאר שעיקר טעם היות המלכים נקראים בשם ב"ן הוא רק מכח מלכי היושר	דרוש ז' סימן א' אות י'
	מקום יציאת המלכים קדמאין, ועוד בענין חסרונותיהם	דרוש ז' סימן ב'
457	ישאל מ"ט יצאו מלכי עיגולים מהענינים, הרי מלכי יושר יצאו דרך טבור ויסוד וצפר"ג	דרוש ז' סימן ב' אות א'
461	יחקור כיצד יתכן שמלכי יושר ומלכי עיגולים כאחד היו טפ"ק	דרוש ז' סימן ב' אות ב'
464	יבאר שמלכי עיגולים קבלו את הארתם מג' מקומות	דרוש ז' סימן ב'

מ"ש

		אות ג'
466	ב' סיבות לשבירת המלכים	דרוש ז' סימן ב' אות ד'

מאמר כללי על יסוד הספר ותכונתו על מה אשיותיו ואדניו המבעו:

אות א'

פרשת מלכי אדום דפרשת וישלח חושבת שמונה מלכים, ויש הבדלים בין כל מלך ומלך כיצד נכתבו ותוארו, והובאו כמו"כ בדברי הימים עם שינויים אחרים, ויתבארו לקמן ח"ב דרוש א'. פרשה זו היא סוד הענין מה שהיה השי"ת בונה עולמות ומחריבן. דבר זה לא היה בבחי' שינוי רצון אצלו ית' ח"ו, אלא שהיה זה בחינת נקודות שהם שרשים הראשונים דכל הבריאה מה שעתיד להיות בכל משך זמן הו' אלפי שנים, וזה גופא מלכותם. ועל ידי שהיו בחי' דינים תקיפין, לכן כל הבנין נעשה בדרך של ריבוי ופירוד, ולכן נעשו באופן שחרבו ומתו.

כתיב (בראשית לו לא) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, וחושב שם שמונה מלכים, ז' שמלכו ומיתו שנאמר בכל אחד מהם וימלך וימת, ובהשמיני שהוא מלך הדר לא כתיב בו וימת, וכן נאמר בו ושם אשתו מהיטבאל כו', אשר לא נזכר שם אשתו בשום אחד מהם. וכן הנה נמצא בהם עוד שינויים רבים בין זה לזה, שבהא' והב' והד' והו' נזכר שם אביו ג"כ, בלע בן בעור, יובב בן זרח, הדר בן בדר, בעל חנן בן עכבור, משא"כ בהשאר לא נזכר בהם שם אביו. אמנם במיתתם הנה לא נזכר שם אביו בשום אחד מהם, אלא רק בהז' לבר, וימת בעל חנן בן עכבור, משא"כ בכלם. וכן בהא' והד' והה' אמר ושם עירו, ושם עירו דנהבה, ושם עירו עוית, ושם עירו פעו, משא"כ בהב' והה' והו' אמר סתם מבצרה, ממשרקה, מרחובות הנהר. ובהג' כתיב שם ארצו, מארץ התימני, ובהז' שהוא בעל חנן בן עכבור לא כתיב בו שם מקומו כלל. וכן הרי אותן המלכים הם נזכרים ג"כ בדברי הימים (א' א מג), ונמצא שם שינויים ג"כ ממה שכתוב בתורה. כי שם כתוב המלך השמיני הדר וכתוב בו מיתת ג"כ, ובתורה כתיב הדר ולא נאמר בו מיתתו. ובהמלך הראשון בלע לא כתיב בו שם וימלוך. וכן שם כתיב חושם מלא ו', ובתורה כתיב חסר. ובהמלך הד' כתיב בתורה ושם עירו עוית, ושם כתיב עוית. ובהמלך הח' כתיב בתורה ושם עירו פעו בו' ושם כתיב פעי ב'. וכן שם לא נזכר שם אביו בהמיתתו גם בבעל חנן. והנה כל אלו השינויים הנה בארנו תהל"א ית"ש לקמן ח"ב דרוש א' כל א' בנימוקו וטעמו יעו"ש.

אמנם מה שנוגע לענין אלו המלכים בכלל הנה נאמר, כי הרי נודע הוא לכל שלומי אמוני ישראל שכל התורה הקדושה היא מיוסד בבחי' נשמה וגוף ולבוש, וכן יש בה ג"כ בחי' נשמה לנשמה, וכנודע מזוה"ק (בהעלותך קנב ע"א¹). והנה הגם שהיא כולו קודש

¹ ז"ל: אורייתא אית לה גופא ואינון פקודי אורייתא דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבש בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא טפשינ דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא אינון דידעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש (ולעלמא) ולזמנא דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא, ע"כ.

[תרגום: תורה, יש לה גוף, והם מצות התורה הנקראים גופי תורה. אותו הגוף מתלבש בלבושים שהם סיפורים של זה העולם. טפשי העולם אינם מתבוננים אלא באותו הלבוש שהוא סיפור התורה ואינם יודעים יותר מכך, ולא מתבוננים במה שהוא מתחת אותו הלבוש. אלה שיודעים יותר, לא מתבוננים בלבוש אלא בגוף שהוא תחת אותו לבוש. חכמים עבדי המלך העליון, אלה שעמדו בהר סיני לא מתבוננים אלא בנשמה שהיא עיקר של כל התורה ממש, ולעתידי (ולעולם) לבא, עתידים להתבונן בנשמה דנשמה של התורה.]

בביאור דברי הזהר, נמנים כאן ג' מדרגות: א', טפשים שלא מסתכלים אלא בלבוש שכן קוראים הם בתושב"כ ובע"פ כסיפורים בעלמא [ע'י] עוד בענין בביאור הגר"א על משלי א כ וכן יהל אור ח"ב כ"ח ע"ד]. ב', אינון דידעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא, עמלי תורה שמסתכלים בגוף הגילוי ולא בלבושו. ג', חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש דהיינו שעוסקים בחכמת הנסתר (ע'י הקדמת המהר"ו לשעה"ק). אם כן קצת קשה על דברי רבינו כאן, באומרו שתורת הנסתר היא לימוד במדרגת נשמה לנשמה, שהרי כפי המבואר בזהר לימוד הנסתר הוא הנשמה של התורה,

וכולו אמת, גופה ותיקה ונרתקה², וכולם הם גופי תורה, והם כולם חי העולם, אך עכ"ז הנה כגבוה שמים על הארץ כן גבהו סתריה וצפונייה מגילוייה ולבושה. וכן הוא בעניינינו, כי הנה סוד אלו המלכים הנה הם סוד מ"ש רז"ל (בראשית רבה פ"ג סי' ז', ופ"ט סי' ב' ובכ"מ) כי קודם שנברא העוה"ז היה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן³, והוא מה שנאמר בהם וימלוך וימת, וכמ"ש בזוה"ק באדר"ר (פ' נשא קלה ע"א) תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין עד לא זמין תקונוי, באני מלכין, כנס מלכין, גליף מלכין, ומשער מלכין, [אמר ד' לשונות ע"ש הד' מיני מלכים דאו"א וזו"ן, 'באני מלכין' הוא על המלכין דאבא, 'כנס מלכין' הוא על המלכין דאימא, 'גליף מלכין' הוא על המלכין דז"א, 'משער מלכין' הוא על המלכין דהנוק'. ולעיל (קב"ה ע"א) אמר רק ב' לשונות גליף ושער מלכין, והוא על המלכין דזו"ן, כי כל למעלה מהם הם כולם נעלמים, כמ"ש במאמרי רשב"י (דף סב ע"ב⁴, ומל ע"ג⁵, ועי' מבו"ש שם יד ע"ד⁶ מדפוה"ה בפ"ו שם, ע' שם ושם והבן).] ולא הוו מתקיימי עד (א ע"ב) דדחי לון ואצנע לון לבתר זמנא, הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, בארץ אדום באתר דכל דינין מתקיימין תמן, וכולהו לא אתקיימו עד כו"ז ע"ש. וכן קב"ה ע"א וקמב ע"א, ובאדר"ז (רצב ע"א) כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, הה"ד כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. נועדו באן אתר, בארץ אדום, באתר דדינין מתאחדין תמן, עברו יחדיו

ואילו מדרגת נשמה לנשמה אינה ניתנת להשגה כי אם לעתיד לבא, ואנו הרי לומדים סתרי תורה גם היום, וצ"ע.

אמנם עי' לקמן לח ע"ד ז"ל, אמרו במדרש קהלת (פ' י"א פסוק ח') תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח, ובב"ר (פ' י"ז ס"י ה') נובלת חכמה שלמעלה תורה. והנה מאור הזה דלעתיד גילה הקב"ה קצת ע"י הרשב"י והאריז"ל, וכן הוא תמיד, כי כשנתגלה אור הזה דבחי' תוספת הנה נפתחין שיערי חכמה ונשפעין נשמות קדושים בעולם בדור ת"ח וצדיקים ונתעלה העולם הרבה, ע"כ. ואולי רמז כאן להיות עיקר זמן לימוד הקבלה לע"ל ואילו האידינא כל לימודינו בחכמה זו הוא רק בבחינת נשמה לנשמה דאורייתא וממילא אין מתגלה ממנה כי אם מקצתה.

² עי' שעה"כ דרושי הלילה פרק ה' ש"גופה" נקרא הוי"ה ו"נרתקה" נקראת אדני".

³ עי' לשון הזהר (ויקרא דף סא ע"א): פתח ר' חייא ואמר, מה שהיה כבר הוא (נקרא שמו ל"ג) ואשר להיות וגו'. מה שהיה כבר, היינו דתנינן עד לא ברא קב"ה האי עלמא הוה בארי עלמין וחריב לון עד דקב"ה סליק ברעותיה למברי האי עלמא ואמליך באורייתא. כדין אתתקן הוא בתקונוי ואתער בעטרוי וברא האי עלמא וכל מאי דאשתכח בהאי עלמא הא הוה קמיה (והא סליק מקמיה) ואתתקן קמיה, ע"כ.

[תרגום: פתח רבי חייא ואמר, מה שהיה - כבר הוא (נקרא שמו ל"ג), ואשר להיות וגו'. "מה שהיה כבר", היינו מה ששנינו, שעד שלא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם הזה, היה בורא עולמות ומחריבן, עד שעלה ברצונו של הקדוש ברוך הוא לברוא את העולם הזה, ונמלך בתורה. אז הוא נתקן בתקונוי והתער בעטרויו, וברא את העולם הזה, וכל מה שנמצא בעולם הזה, הרי היה לפניו (והרי עלה מלפניו) ונתקן לפניו.]

⁴ שם נתבאר שהמלכים הנזכרים בתורה הם של ז"א, ובדברי הימים הם של נוק', ואילו המלכים של א"א לא נזכרו במקרא כלל. ועי' שער השבירה פרק ו' שם מבאר רק את השבירה שחלה בז"א ובנוק'.

⁵ ז"ל: ואמנם המלכים של א"א לא הוזכרו כלל לא בתורה ולא בנביאים ולא בכתובים. לפי שכל בחינות ע"ק לא נכתבו בשום מקום כנז' לקמן בדק"ל ע"א וז"ל תאנא עכ"ד שמא דעתיקא סתים מכולא ולא אתפרש באורייתא בר מן אתר חד כו'. ואמנם אותם המלכים של ז"א נזכרו ונכתבו בתורה בפ' וישלח והטעם הוא כי תורה שבכתב הוא ז"א כנודע משא"כ א"א שהוא למעלה למעלה והמלכים של נוקבא דז"א נכתבו בכתובים בס' דברי הימים כנודע. כי הכתובים רומזים במלכות.

⁶ שם לא כתוב כי אם את אותו העניין המובא בשער מאמרי רשב"י טל ע"ג.

⁷ תרגום: למדנו בספרא דצניעותא, עתיקא דעתיקין טרם שהכין תיקונים, בנה מלכים, אסף מלכים חקק מלכים ומשער את המלכים. אבל לא היו מתקיימים עד שדחה אותם והצניע אותם לזמן אחר. זהו שנאמר "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום", "בארץ אדום" - במקום שכל הדינים נמצאים שם. וכולם לא נתקיימו עד וכו'.

דכתיב וימת וימלוך תחתיו, המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו, דלא אתקיימו באתרייהו בגין דתיקונין דמלכא לא אתקנו כו' כו', ובגין כך עלמין קדמאין אתחרבו כו', ואלין אקרונ עלמין קדמאין, ובגין כך אתחרבו ולא אתקיימו עד דאתתקן כו' ע"ש בארוכה. הרי לנו כי סוד אלו המלכים הנאמר סוף פרשה וישלה הם סוד הענין דבונה עולמות ומחריבין⁹, והוא מה שנאמר בכל א' מהם וימלוך וימת. והנה הוא ג"כ ענין מה שאמרו (רש"י בדאשית א א) שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למה"ד¹⁰, והוא מה שנאמר באלו המלכים שמלכו בארץ אדום, ואמרו באדר"ר הנז' אתר דכל דינין מתקשרין תמן ותליין מתמן¹¹, ועיי' כולו אתחרבו ומיתו לאלתר.

אמנם הנה פשוט הדבר כי לא היה כ"ז ח"ו בבחי' שינוי רצון ממנו ית"ש, כי כל הענין דבונה עולמות ומחריבין הנה היו הם למציאות היסודות והשורשים הראשונים דכל הבריאה כולה. אך ע"י שהיו בבחי' דינין תקיפין, הנה עיי' היה כל בנין העולמות שנעשו מהם בדרך ריבוי ופירוד לאין חקר ותכלית, ויצא מהם אז כל השורשים הראשונים דכל המציאויות כולם אשר היה עתיד לצאת בכל משך זמן דהששת אלפים שנה דהעוה"ז, פירי מפירי ותולדה מתולדה. הנה יצאו אז כולם בבת אחת וברגע אחת בכל מלך ומלך, וזהו ענין מלוכתם, מה שנאמר בכל א' מהם וימלוך, והוא על פעולתו ומלאכתו שפעל ועשה והוציא את כל כחו מן הכח אל הפועל ברגע אחת, וזהו ענין מלוכתו. אך באשר שהיה בלא סדרים כלל לא היה אפשר לבוא לידי גמר פרי ולמציאות גמורה בשום פנים, אך עכ"פ הוא כי הנה יצא אז השרשים הראשונים דכל המציאויות כולם אשר היה עתיד לחזור ולצאת על גמר שלימותם בכל משך הזמן דימי עולם כולו. והרי היה כל בנין העולמות אשר קודם הששת ימי בראשית דהעוה"ז, שהיה הקב"ה בונה עולמות והחריבין שהוא ענין המלכים הנז', לא היה לבטלה ח"ו אלא שהיה כ"ז הכנה ויסוד לכל הבריאה כולו.

וכן אמרו בפדר"א (פרק ג'): מי ימלל גבורות ה' כו', אפי' מלאכי השרת אינן יכולים לספר אלא מקצת גבורותיו, ויש לנו לדרוש מה שעשה ובמה שהוא עתיד לעשות למען יתרומם שמו של הקב"ה כו'. עד שלא נברא העולם היה הקב"ה הוא ושמו הגדול בלבד, ועלה במחשבה לברוא את העולם, והיה מחריט את העולם לפניו ולא היה עומד. משלו משל למה הדבר דומה, למלך שהוא רוצה לבנות פלטרם שלו, אם אינו מחריט בארץ יסודותיו ומובאיו ומוצאיו אינו מתחיל לבנות. כך הקב"ה החריט לפניו את העולם ולא היה עומד עד שברא את התשובה (הוא בינה, שבה הוא הי"ג מדות הרחמים הי"ג ת"ד וא ע"ג) שהם בבינה, וכמ"ש בספד"צ פ"ב (יח ע"א) מאודנין נפקא, שהם מבינה כמ"ש באח"פ (פרק א'), ואמר בספד"צ שם עוד (יט ע"ב) בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחו ירחי אלין תליסר בעלמא עלאה¹² שהוא בינה, וכן אמרו בזוה"ק (פרשת ויקרא מז ע"א) על

⁸ תרגום: נאמר "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום", זהו שנאמר "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו", "נועדו" - באיזה מקום? בארץ אדום, במקום שהדינים נאחזים שם. "עברו יחדיו" שנאמר "וימת" "וימלוך תחתיו". "המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו" - שלא נתקיימו במקומם בגלל שהתיקונים של המלך לא נתקנו וכו' ולכן העולמות הראשונים נחרבו, ואלה נקראו "העולמות הקודמים" ולכן נחרבו ולא נתקיימו עד שנתקנו.

⁹ עי' בהגר"א על ספד"צ דף ב ע"ד שמביא מקור להנ"ל מתז"ח דף כז ע"א.

¹⁰ עי' ע"ח שער המלכים פרק ה'.

¹¹ תרגום: מקום שכל הדינים מתקשרים שם ותלויים משם.

¹² תרגום: כאשר מגיע החודש השביעי נמצאו שלשה עשר חדשים אלה בעולם העליון.

מ"ש

היי"ג תיקונים, וכלא אתקרי תשובה ע"ש, ומהם נתקנו כל המלכין קדמאין כנודע בספר"צ פ"א¹³). והרי אמר הפרד"א ג"כ כי יסודות כל הבריאה הנה הם נעשו קודם שנברא העולם והוא בסוד כל דברינו הנו'.

אמנם כל מה שנעשו אז, היה רק בבחי' שרשים קטנים מאד ונקראו בדברי האריז"ל בשם נקודות, כי לא היו רק אלא בבחי' נקודות קטנות, והם בסוד הכתוב (בראשית ל טו) עקודים נקודים ברודים¹⁴. כי הם יצאו אחר עולם העקודים, וקודם לעולם הברודים שהוא האצילות, כי הם שרשם, וכנ"ל שהם השורשים הראשונים לכל, וכנודע כ"ז בדרושי האריז"ל. ועכ"פ הוא כי לא היו אלא רק בבחי' נקודות ושורשים קטנים מאד, והנה עליהם אמרו בזוה"ק (בראשית לה ע"ב): הנטיעות כקרני חגבים הו' ונהורא דלהון דקיק ולא הו' נהרין, כיון דאתנטעו ואתתקנו (והוא בעת התיקון דמעשה בראשית) אתרביאו בנהורא ואקרון ארזי לבנון¹⁵. וכן הוא במדרש (בראשית רבה ריש פ' ט"ו): אמר ר' הנינא כקרני חגבים היו ועקרון הקב"ה ושתלן בתוך גן עדן. והוא תיקונם אשר נתקנו אח"כ שנבררו ועלו בהיסוד דהמלכות, שנקרא גן עדן כמ"ש בשער הכוונות (דף נד ע"ב), ושם נתקנו בעת התיקון דמעשה בראשית כל הצורך להעולמות בריאה יצירה עשיה. והרי נתבאר לנו מכ"ז כי הענין דבונה עולמות ומחריבן לא היו לבטלה ח"ו, כי אז נעשה כל השורשים הראשונים דכל המציאויות כולם, וכמו שיתבאר עוד בזה למטה בעה"י בארוכה.

אות ב'

המלכים נעשו מבחי' הדינים, כי הדינים מפרידים וגורמים לריבוי. ומאחר שכוונתו ית' היתה לברוא המון ברואים לאין תכלית, לכן תחילת הבריאה היתה בסוד מידת הדין בלבד. והנה שורש המלכים הוא במ"ס שהם עלו מנה"י דא"ק עד למו"ס, ומשם יצאו דרך העינים. ומו"ס דא"ק נעלם יותר מאשר עולם האצילות. וזה סוד מש"כ חז"ל "שתוק, כך עלה במחשבה לפני" שכן כאן אין מקום לדיבור והתבוננות כלל, וממילא הוא השורש למקרי הדינים שאין להם ביאור גלוי במושגים של עולמינו. בכל אחד ואחד מח' המלכים האלה ישנם ד' אותיות דשם הויה ב"ה, הרי הם בחינות הפרצופים או"א זו"ן, ולכן יש ל"ב בחי' שכן הם ד' פעמים ח', וכל א' מהם כלול מ' והיינו ש"ך הניצוצין.

ובשבירה, כאשר ירדו שברי הכלים לבי"ע, ירדו עמהם ש"ך ניצוצין מחכמה, פ"ר מבינה ורפ"ח מדעת. שורש ניצוצין אלו הוא בגבורות היותר קשים, ולכן נתפזרו. והנה בתיקון דמעשה בראשית עלו הדינים בכדי להתמתק על ידי החסדים, וכעין תחיית המתים. כ"ז הוא לענין הבחינות הנצרכות למעשה בראשית, ואילו יתר הבחינות נמסרו לאדה"ר לתקנם.

וענין מה שנעשו אז כולם מבחי' דינין וכנ"ל, הוא משום כי הדינין הם השורש דכל הריבוי והפיזור, וכנודע שהחסד והגבורה הם בבחי' מים ואש, ומים דרכן להתדבק, וכל דבוק כגון קמח לעשות עיסה מתדבק במים, ואש דרכו להתפרד שכל דבר שנשרף מתפרד, וכן כל דבר לח מתדבק, ויבש מתפרד. והוא סוד המרור ללועסו¹⁶, וסוד הקטורת הדק היטיב, כי המיתוק של הגבורות לכפות הדינין שבהם הוא לטחון דק ולפררם לפרורים דקין להתפזר הרבה, ולכן ביוה"כ שאז מתעוררין הגבורות היה דקה מן הדקה. והוא ג"כ סוד מ"ש (עמוס ו יא) והכה הבית הגדול רסיסים והבית הקטן בקיעים. וכן הוא ג"כ סוד (שיה"ש ה ב) קווצותי רסיסי לילה, שהם טיפות דקות כדי להמתיק הגבורות

¹³ עד דלא הוה מתקלא (דף א ע"ב) וע"ש בבהגר"א.

¹⁴ עי' ע"ח שער העקודים פרק א'.

¹⁵ תרגום: הנטיעות היו כקרני חגבים, ואורם דקיק, ולא היו מאירים. כיון שנטעו ונתקנו

גדלו באור ונקראו "ארזי לבנון".

¹⁶ שעה"כ פסח דרוש ה'.

ולכפותן. וכמ"ש כ"ז הגר"א זלה"ה וזיע"א בתיקונים (דף קס"ז ע"א¹⁷), וביהל אור (ח"א דף ט"ז סע"ג¹⁸), וכן בפע"ח (שער השופר פ"א¹⁹). ועכ"פ הוא כי הדינין הם השורש דכל ריבוי ופירוד, וכל חסד ורחמים הנה מהם הוא כל הדיבוק והיחוד. וכן כל דין גורם סילוק וקימוץ, כי האש דרכו להסתלק ולעלות, אבל החסד הוא מתפשט ונותן, וכן הוא המים שהוא מתפשט ונובע בכל האפשרי.

ובאשר שכוונתו ית"ש הנה היה לברוא המון ברואים לאין תכלית בריבויים שונים ותמורות שונות, וכמו שאנו רואים שהעולם מסודר ב"ריבוי" "נגד" "היפוך" "תמורה", שזה נגד זה, וזה היפך מזה²⁰. ובכל א' עצמו הרי מתחלף עליו עידן ועידנין שהוא עיתים שונים בכמה תמורות, וכ"ז הוא משורש הדינין והגבורות כנז'. ובאשר כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה (פיוט לכה דודי על פי תיקון ז ע"א), הנה זהו הענין שאמרו (רש"י בראשית א א) שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין. וע"פ מה שאמרנו כי אז יצא השורשים הראשונים לכ"ז, ור"ל לכל הריבויים וההפכיים והנגדיים והתמורות, והנה הוא סוד כל ההנהגה כולו אשר בכל משך זמן דהעוה"ז עד עת התיקון, הנה נחרתו ונחקקו הכל מאז ומקדם שהוא בסוד בונה עולמות ומחריבן. וכמו שאז נתחרבו כולם וחזרו ונתקנו בעת התיקון דמעשה בראשית, והוא מה שאמרו ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, כן הוא עתיד להעשות בכל הנהגת דהעוה"ז, ר"ל בכל הריבויים והנגדיים וההפכיים והתמורות, הנה כולם יתבטלו ויוחזרו להתקן להזיו והזוהר בסוד האחדות הנמורה בלי היפך כלל, ובלי נגד כלל, ובלי ריבוי כלל²¹. ועל זה נאמר (ישעיה סה יז): כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשונות ולא תעלינה על לב. (א ע"ד) אך כל הנהגת דהעוה"ז אשר עד ביאת משיח הנה משמש והולך עתה כל מה שנחקק ונחרת בסוד בונה עולמות ומחריבן.

והוא סוד מאמרם²² ז"ל (מנחות כט ע"ב) שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה שתוק כך עלה במחשבה לפני, כי כל ענין דבונה עולמות ומחריבן שהם המלכין קדמאין מלכי אדום

¹⁷ [זהו באמת דף קע, אמנם במהדורת תיקוני הזהר עם ביאור גר"א שבידינו נדפסו ציוני הדפים "קסא" עד "קסג" פעמיים בטעות] ז"ל, מים דרכן להתדבק וכל דבוק כגון קמח לעשות עיסה מתדבק במים ואש דרכו להתפרד שכל דבר שנשרף מתפרד וכן כל דבר לח מתדבק ויבש מתפרד וידוע בסוד המרור ללעסו וסוד הקטורת הדק היטב.

¹⁸ ז"ל: ואמר רסיסי לילה שהן הגבורות בסוד לילה רסיסי הן טפות דקות כי המיתוק של הגבורות להתפזר הרבה ולטחון דק כידוע בסוד הקטרת הדק הטיב הטיב הדק דקה מן הדקה ביוה"כ כי ביוה"כ הגבורות מתעוררין כידוע ה"ג שכנגדן ה' ענויין ולכן צריך דקה מן הדקה בסוד והכה הבית הגדול רסיסים והבית הקטן בקיעים וכו'.

¹⁹ ז"ל: וסוד שחיקה וטחינה זו היא, כי הדין כדי לכפותו, צריך לטוחנו ולפררו, שלא יהא דבוק במקום א', ולפררו לפרורים דקין. והנה שם ע"ב ס"ג הנ"ל, היו שם הדינין מחוברין יחד, ועתה ע"י טחינה זו מתפרדין כל א' בפני עצמו, ובזה נטחנין הדינין, והם מתחברין אח"כ ע"י הב' יודיין של השיניים ונעשין מ"נ. והרי עם זה נמתקו הדינין אלו, שהם ב' אותיות של מנצפ"ך הכלולים בשופר כנ"ל, שהם אותיות פ"ר משופר. והנה חזר זה המ"ן אחר שנמתק לטעם דבש, כמ"ש וטעמו כצפיחת בדבש. והוא סוד ש"ו משופר, שהוא גי' דבש.

²⁰ ע"י אריכות בזה בספר הכללים כלל טז ענף ג', שד' מושגים אלו עניינם ז"ת זה ביאורם: "ריבוי" הוא ת"ת ויסוד, ו"נגד" הוא חסד וגבורה (והיינו מש"כ "זה נגד זה"), ו"היפוך" הוא נה"ה (והיינו מש"כ "זה היפך זה"), והמלכות כלולה בכלם, ועל ידה נעשית בחינת ה"תמורה".

²¹ עניין זה שעתיד ליבטל העולם בצורתו דהיום נזכר בבהגר"א על ספד"צ דף יא ע"א ז"ל, שביעאה עליהו כו' דכתיב היתה תהו וגו' - ר"ל אלף השביעי תליא במלת בראשית, שהיא עליהו, כמ"ש לעיל בראשית ברא שית, עליהו, והיא בינה כנ"ל, והיא סוד השבת עולם, בסוד שבתאי, שהוא דרגא דבינה כידוע.

²² ע"י בהגר"א על ספד"צ דף ב ע"ג ששם מקורו של הלש"ו.

כנ"ל, הם כולם מסוד המחשבה העליונה, מ"ס דא"ק²³. כי עלו האורות מלמטה למעלה מהנה"י דהא"ק עד המ"ס שבו²⁴, ומשם יצאו דרך העינים, וכמו שיתבאר בעה"י בדברינו בפנים הספר. והוא מ"ש הקב"ה כך עלה במחשבה לפני, שהוא א"ק, אשר הוא לפני האצילות, ומקודם אליו, ועלה שם מלמטה למעלה כנוז'. וע' זוה"ק (ח"ב ק"ע ע"ב²⁵). ומשום שהם ממחשבה סתימאה דא"ק הנעלם גם מאצילות, הלוא לא נופל שם הדיבור וההתבוננות כלל, וזהו שאמר לו שתוק כך עלה כו'.

וכן הוא בזוה"ק (פ' פקודי רנד ע"ב, רנה ע"א) בענין מיתת ר' עקיבא וכל עשרה הרוגי מלוכה, אמרו שם כי היה מיתתם ע"ד המלכין קדמאין, שעלו במחשבה מ"ס דא"ק ושם אתבררו, כי היו מעורבין בדינין קשים שהם סיגים ופסולת, ונבררו הפסולת מגו מחשבה ואתבריר²⁶, ר"ל שהמחשבה זריק את הפסולת לחוץ. והם השמונה מלכים שכל א' הוא כלול מד', נגר ד' אותיות השם, כי בו נעשה הכל, והם הד' פרצופים או"א זו"ן שבכל מלך ומלך, והרי הם ל"ב, וכל א' הוא כלול מי' והם ש"ך. ואלו הש"ך הם נזרקו מגו מחשבה וכמ"ש הרב במאמרי רשב"י (דף ס"ב ע"א מדפוה"ח תרנ"ח²⁷), והגר"א ביהל אור (פ' פקודי דף ל"א). ואלו הש"ך דאזדריקו מגו מחשבה אקרי זיקין נצוצין ונפקין להיטין ונהירין ודעכין לאלתר²⁸, והם העלמין קדמאין דאתחרבו כמ"ש בא"ז (רצב ע"ב).

והנה אח"כ בעת התיקון אשר לצורך מעשה בראשית, כאשר חזרו ועלו להתתקן ולהתבסס בחסדים, וכי מתחילה נזרקו מהמחשבה כל הדינין כולם, כי הם כולם פסולת לגבי המחשבה, מ"ס, משום הסיגים שהיה מעורב בהם. ואחר שנזרקו משם הנה יצאו ומלכו ומיתו לאלתר ע"י הסיגים שבהם, ואז במיתתם ירדו הסיגים למטה, ונבררו עי"ז האורות מהסיגים, והם²⁹ אשר עלו בעת התיקון דמעשה בראשית להתבסס בחסדים. והוא מה שאמרו שהקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, כי אז יצא אור החסד בתחילה כמו שיתבאר בפנים הספר (וכנודע שהאור דהמ"ה הוא היה המברר והמתקן) ונתבסמו עי"ז הדינין בחסדים, ואז נתקן ונעשה העולם³⁰. והיה כ"ז בדרך תחיית המתים, כי חזר והחיה את המלכים שמיתו. אמנם היה תחייתם בפנים חדשות לגמרי, וכן נעשה להם שמות חדשים. כי מתחילה היו רק שמונה מלכים, והיו רק בבחי' גוף בלא נשמה, כי המלך הראשון שהוא בלע בן בעור הוא היה הנשמה להו', אבל אח"כ ניתן להם נשמה ממש שהוא הג' ראשונים ממש, ונעשו לעשר ספ"י. וכן מתחילה היו נקראים בשם מלכי אדום ובהשמות דמלכי אדום והם נקראים בשם בלע יובב חושם כו', ואח"כ הם נקראים בשם

²³ המו"ס דא"ק הוא הבינה דא"א שבו, ובו עיקר התיקון. עי' בהגר"א על ספד"צ דף ד ע"ד ד"ה ביה סליקו, ודברינו שם, שכל עליית מ"ן עולה לשם להזיווג עם האוירא להוריד אורות.

²⁴ עי' ע"ח שער הנקודות פרק ב', שם נזכר ענין עליית הנקודות למעלה, אמנם לא מבואר שם בפירוש שהוא עולה עד מו"ס דא"ק, והוא לכאורה חידוש של רבינו.

²⁵ הגהת רבינו: שם אמרו כוונה אחרת בלשון 'לפני', שהמדובר הוא במלכות, ו"לפני" הוא בינה.

²⁶ גם זה נמצא בהגר"א על ספד"צ שם.

²⁷ ז"ל: וענין התחלקות מלכים אלו לל"ב נתיבות חכמה. וענין הוא כי המלכים הם שמנה וכל אחד מתחלק לארבעה בסוד ארבע אותיות שם ההו"ה ושמנה פעמים ארבעה הרי שנים ושלושים כל אחד מאלו כלול מעשר הרי שלש מאות ועשרים, עכ"ל.

²⁸ תרגום: ואלו הש"ך שנזרקו מתוך המחשבה נקראו זיקים ניצוצין ויוצאים לזהטים ומאירים ונכבים מיד.

²⁹ הגהת רבינו: ר"ל הנצוצין עם הסיגים שירדו במקום בל"ע ובעת התיקון נתבררו הנצוצין מהסיגים ועלו ונתקנו ומ"ש "והם" ר"ל על הדינים שנז' בתחילה.

³⁰ עי' יהל אור ח"א דף יא ע"ד שכל חיבור של ז"א ונוק', מכונה "עולם".

בני ישראל, שהוא על שם הקב"ה, כמ"ש בזוה"ק (פ' מקץ קצ"ד סע"ב) ע"ש³¹. והוא מה שכתוב (בראשית לו לא) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. וכן נקראים בשם עשר ספי' כח"ב הג"ת נהי"מ אשר הר"ת שלהם גימט' ישראל עם ה' אותיות. וכן אמר באדר"ר (קלה ע"ב) וכלהו אתקרון בשמהן אחרנין מן קדמאין³².

והנה המלכים כאשר מלכו הנה היו בבחי' אורות וכלים, נשמה וגוף. וכאשר מיתו עלה נשמתם למעלה, והכלים ירדו למטה ונשברו ונתפזרו לשברים אין קץ. והנה היה ירידתם במקום העתיד להעולמות בי"ע. אמנם כאשר ירדו השברי כלים, הנה ירדו עמהם ניצוצים רבים מהאורות ג"כ, וירדו עמהם ג' בחי' ניצוצין: א', ש"כ ניצוצין והם מהחכמה. ב', פ"ר ניצוצין והם מהבינה. ג', רפ"ח ניצוצין והם מהדעת, כי כללות האורות הם חב"ד, וירדו ניצוצין מכל א' מהם, וכמו שבארנו בדרוש ש"כ ופ"ר ורפ"ח בשער טנת"א פ"ה³³. והנה אלו הניצוצין הם מהגבורות היותר קשים ולכך נתפזרו הם לניצוצין דקים וירדו הם למטה עם השברי כלים, שהם העביות הנעשה מהדינין תקיפין.

והנה אלו הניצוצין והשברי כלים הם השרשים הראשונים דכל המציאויות כולם אשר אמרנו לעיל אות א' שנעשו במלוכת המלכים, והוא בנין העולמות שהיה הקב"ה בונה (ב ע"א) קודם התיקון דמעשה בראשית, והם היסודות הראשונים לכל המציאות כולו וכנ"ל. ומשום שהיו דינין תקיפין מתו ונשברו וירדו למטה ונתפזרו לניצוצין ושברים אין קץ, והוא בונה עולמות ומחריבן כנז'. אמנם אח"כ לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה הופיע הקב"ה את אור קדושתו ית"ש, וגילה והמשיך אור החסד ונתפשט עד למטה, והעלה ובירר מהניצוצין והשברי כלים כל הצורך להמציאות דמעשה בראשית. כי הרי הם השרשים הראשונים כנז', ונתבסמו בחסדים ונעשה מהם כל מעשה בראשית כולם. אך שאר כל הניצוצין והשברי כלים אשר היו עומדים להעשות מהם כל המציאויות אשר בכל משך זמן דימי עולם כולו, הנה הם לא עלו ולא נתבררו עדיין, כי ניתנו הם כולם להתתקן ולהתברר ע"י מעשה אדם הראשון, ע' לקמן בח"א דרוש ו' סי' ד' אות ז'. אמנם ע"י החטא דעין הדעת, הנה לא די שלא תיקן אלא שקלקל הרבה, וכמו שיתבאר לקמן. אך עכ"פ הוא כי לא נתקנו בעת מעשה בראשית אלא רק הצורך למעשה בראשית, אבל כל מה שהיה עתיד לצאת בכל משך ימי עולם, הם ניתנו להתתקן ע"י מעשה התחתונים. והוא מ"ש באדר"ר (דף קלה ע"ב) על התיקון דמעשה בראשית, מנהון אתבסמו מנהון אתבסמו ולא

³¹ וז"ל: תא חזי מה כתיב, "ויבא ישראל מצרים, ויעקב גר בארץ חם", כיון דכתיב "ויבא ישראל מצרים", לא ידענא ד"יעקב גר בארץ חם", אמאי אצטריך דא? אלא "ויבא ישראל מצרים" - דא קב"ה, "ויעקב גר בארץ חם" דא יעקב, דהא בגיניה דיעקב ובנוי אתת שכינתא למצרים. תרגום: בא ראה מה כתוב "ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם". כיון שכתוב "ויבא ישראל מצרים" לא ידענו ש"יעקב גר בארץ חם"? למה צריך את זה? אלא "ויבא ישראל מצרים" זה הקדוש, ברוך הוא, "ויעקב גר בארץ חם" זה יעקב, שהרי בשביל יעקב ובנוי באה השכינה למצרים.

³² תרגום: וכולם נקראים בשמות אחרות מן הראשונים. כלומר בתחילה נקראו על שם ז' מלכי אדום, ובסוף נקראו על שם ז' הספירות.

³³ כוונתו שמעיקרא הוא כתבו בספר הביאורים בביאוריו שם על שער טנת"א. אמנם למעשה רבינו הדפיסו רק בסוף חלק ב' של ספר זה.

אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל, ע' מאמרי רשב"י (דף מ"ד ע"ג³⁴ ודף ס"ב ע"א³⁵), ובהגר"א ביהל אור (פ' פקודי דף ל' ע"ב³⁶).

אות ג'

בעת מלוכת המלכים (דהיינו כאשר עדיין היו במקום העתיד להיות עולם האצילות) נעשו רק השרשים הראשונים של העולמות ב"ע, הרי הם החיה ויחידה דהיינו בחי' האצילות שבהם. שכן יציאתם היתה במקום שעתיד להיות עולם האצילות, ואילו השרשים הראשונים של ב"ע (ה"ה נר"נ שלהם) לא נעשו כי אם בעת מיתתם (דהיינו בעת ירידתם ממקום עולם האצילות). והנה בירידתם היו ב' בחינות: הניצוצין המחיים אותם (ש"ך פ"ר ורפ"ח הנ"ל), והכלים שנשברו. הניצוצין שיצאו אז המה הנשמות של תתקע"ד הדורות, וכ"ו הדורות היתרים יצאו רק לאחר תיקון דמעשה בראשית, ויחדיו המה בחינת "דבר ציוה לאלף דור". מלכים אלו, בעת מלוכתם גופא היו טהורים ללא שום טומאה ורע כלל, רוע זה נעשה רק לאחר המיתה והשבירה. ח' מלכים אלה בשרשם הם בסוד ו' מלכים (שכן המלך הראשון הוא שורש כולם והאחרון כולל את כולם וממילא אינם עיקר המלכים) והיינו שורש ו' אלפי שנים הוי עלמא, וה"אלף דור" כולל את כל הנשמות כולם בכל משך זמן עולם הזה.

והנה בחינה זו של "אלף דור" היא כמניין אלהים במילוי ובריבוע, ולא להים יש ק"כ צירופים, ועם ה' האותיות עולה קכ"ה לכל מלך ומלך וח' מלכים עולה אלף. מנין זה כולל את שורש כל הדינים שבשם אלהים. יש "אלף" נוספים והיינו מלכי היושר³⁷, והמה נזכרים ברמז אצל יוסף שנאמר בו "ויפוזו זרעי ידיו" ואמרו חז"ל שיצאו מאצבעותיו י' טיפין, והוא רמזו בד' שמות י"ה בהכאה (י"ד פעם ה"י הוא ש', י"ד פעם ה"ה הוא ר', וזה הן בצד ימין והן בצד שמאל), או בב' שמות צבאות.

מלכי העיגולים נתקנו על ידי הקב"ה במעשה בראשית, והם משמשים והולכים בכל משך זמן העולם הזה, ואילו תיקון מלכי היושר תלוי במעשה בני אדם, ותיקונם הגמור לא יהיה כי אם לעת"ל. והיינו הנשמות החדשות. ודבר זה יהיה תיקון למלכי העיגולים שיתייחדו, וז"ס "נוצר חסד לאלפים", דהיינו אלף דיושר ואלף דעיגול.

הנה מה שאמרנו כי במלוכת המלכים נעשו השרשים הראשונים דכל המציאויות כולם, הנה העיקר הוא כי מה שנוגע להעולמות ב"ע הנה לא נעשה בעת מלוכתם, אלא רק בחי' אצילות שבהם. כי כל עולם הוא כולל מאבי"ע (ע"ח שער הפרצופים פרק ו'), שהם סוד יחידה חיה נשמה רוח נפש כנודע, וכמו שבארנו בספר הקדו"ש. והנה לא נעשה בעת מלוכתם אלא רק השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים מבחי' היחידה והחיה שבהם, שהוא בחי' האצילות שבהם. כי מלוכת המלכים היה בעת שהיו עומדים כולם במקום שהיה עתיד לעולם האצילות, ולכך נעשה אז השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים לבחי' היחידה והחיה דכל המציאויות כולם, שהוא בחי' האצילות שבהם (ע' מאמרי רשב"י דף כ"ב סע"ד מדפוה"ח תרנ"ח ד"ה או יאמר ע"ש והבן מאד). אבל השרשים הראשונים דבחי' הבי"ע שבהם שהם החלקי דנשמה רוח נפש לכל המציאויות כולם דהעולמות ב"ע, הנה זה לא נעשה להם אלא רק בעת מיתתם ושבירתם, כי מיתתם הנה היה בעת שירדו למטה, ר"ל בעת ירידתם במקום העתיד להבי"ע. והנה אז הנה יצא ונעשה מהניצוצין והשבירי כלים כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים לכל המציאויות דהבי"ע, ונעשה להם אז הבחי' דנשמה רוח נפש גוף שבהם, שהוא בחי' הבי"ע שבהם. אלא שלא יצאו ולא נעשו אז רק בבחי' שרשים קטנים וכקרני חגבים כנו". ונעשה כ"ז בהם

³⁴ ז"ל, אעפ"י שאמרו מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל אין הכונה לומר כי קצת מהמלכים נתבסמו ומלכים אחרים לא נתבסמו כי האמת הוא כי כל השבעה מלכים נתבסמו אבל הכונה לומר כי בכל מלך ומלך שבהם יש בו חלק שנתבסם וחלק שלא נתבסם.

³⁵ בע"א לא מצאתי, אמנם בדף סב ע"ב מצאתי כתוב בזה"ל, "מנהון אתבסמו" בסטרא דקדושה, "ומנהון לא אתבסמו ואתקיימו" בסט"א.

³⁶ ע' יהל אור לזהר פקודי ל ע"ב, שגורס "מנהון אתבסמו ומנהון אתבסמו ולא אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל", ומבאר את החילוק, שג"ר נתבסמו בתיקון, והו"ק 'אתבסמו ולא אתבסמו', ואילו הנוק' 'לא אתבסמו כלל'.

ולמעשה יוצא כי קיימת בין האריז"ל לגר"א מחלוקת בגרסאות אם גורסים "מנהון אתבסמו ולא אתבסמו".

רק בעת מיתתם ושבירתם, שהוא מהניצוצין והשבירי כלים, וזהו מה שאמרו באד"ר (דף קל"ה ע"ב): ואי תימא והא כתיב וימת, וימת, דאתבטלו לגמרי, לאו הכי נור"ל כי הרי אדרבא הוא שיצא ונעשה מהם אז כל השרשים הראשונים דכל המציאויות כולם ההעולמות בי"ע] אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה כד"א וימת מלך מצרים כו'³⁷. כי מקודם היו במקום העתיד לעולם האצילות ויצא אז כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דעולם האצילות וכן גם האצילות דבי"ע כנו', וזהו ענין מלכותם. ואח"כ ירדו למטה במקום העתיד להעולמות בי"ע ומיתו ונשברו (כי האורות יצאו מהכלים וזהו המיתה, והכלים עם הש"כ ופ"ר ורפ"ה ניצוצין ירדו למטה, ונשברו הכלים ונתפזרו השברים והניצוצין לשברים אין קץ, וזהו השבירה) ואז יצאו ונעשו כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דכל המציאויות דבי"ע. והרי נתבאר לנו כי השרשים דהאצילות נעשה בעת מלכותם והשרשים דבי"ע נעשה בעת מיתתם ושבירתם. אמנם המיתה והשבירה הרי היה עכ"פ בהשרשים הראשונים דבחי' האצילות גופה, כי הרי אותן שמלכו הם עצמם מיתו ונשברו וירדו למטה, והם הניצוצין והשבירי כלים שהם השרשים הראשונים דבחי' האצילות גופה, אלא שאחר שירדו יצא ונעשה מהם ג"כ השרשים הראשונים דהבי"ע, אבל המיתה והשבירה והירידה הרי היה בהשרשים הראשונים דבחי' האצילות גופה. (ב ע"ב)

והנה באשר שכל הניצוצין והשבירי כלים היו כולם מדינין קשין ותקיפין כנ"ל, הנה יצא מהם אז כל מה שיצא, בהסתר פנים מאד. והיה כל שרשי המציאויות כולם שיצאו אז כולם סורם רע, כי היו בהעלם מאד מאור א"ס ורחוקים מהקדושה. והנה שרשי הנשמות שיצא אז הנה הם התקע"ד דורות³⁸ המוזכר בכמה מקומות בדברי רז"ל (הגינה י"ג סע"ב, ב"ר פ' כ"ח ס"ד, מדרש תהלים מזמור צ' ס"י י"ג ועוד בכ"מ). ואמרו במדרש תהלים שם תקע"ד דורות היו קודם לבריאת עולם ונשטפו כהרף עין בשביל שהיו רעים, ובב"ר שם אמרו, אלף דור עלו במחשבה להבראות וכמה נימוחו מהם תקע"ד כו' ע"ש. והנה מה שאמרו עלו במחשבה הכוונה הוא על בחי' הגילוי הראשון שבהם, ר"ל על שורש שרשם אשר במלכות המלכים, כי הרי אמרנו שאז יצאו השרשים הראשונים דכל המציאויות דהבי"ע, בחי' האצילות שבהם, והוא באמת רק בחי' שורש שרשם, וכל מלכות המלכים הנה הם בסוד עלה במחשבה כנ"ל אות ב', אבל במדרש תהלים מדבר על שרשם הראשונים העיקריים שהוא מציאות הבי"ע שבהם אשר יצאו אחר מיתת המלכים כנ"ל, ולכן אמרו במדרש תהלים אלו תקע"ד דורות שהיו קודם לבריאת עולם כו', ואמר 'שהיו'. וזהו ג"כ מה שבבראשית רבה אמרו אלף דור אבל במדרש תהלים אמרו תקע"ד דור, כי הרי מה שעלה במחשבה שהוא הגילוי הראשון שבהם כנו', הנה היה על מציאות כל האלף כולם, שהוא גם על הכ"ו דורות אשר מאדם הראשון עד משה רבינו ע"ה, עשרה מאדם עד נח, עשרה מנח עד אברהם, ששה מאברהם עד משה³⁹. והם אדם שת אנוש קינן מהללאל ירד חנוך מתושלח למך נח שם ארפכשד שלח עבר פלג רעו שרוג נחור תרח אברהם יצחק יעקב לוי קהת עמרם משה, ועם התקע"ד דורות הרי הם האלף דור, אשר על זה נאמר (תהלים ק"ח ז) דבר צוה לאלף דור, כמ"ש בב"ר שם. וכל אלו האלף דור הם כולם עלו במחשבה, והוא שורש שרשם אשר נעשה ויצא בעת מלכות המלכים שהוא בחי'

³⁷ תרגום: ואם תאמר הרי כתוב וימת וימת, שנתבטלו לגמרי, אין הדבר כך, אלא כל מי שיורד ממדרגה הקודמת שהיה בה, קוראים עליו שמת כמו שנאמר וימת מלך מצרים.

³⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ דף ב ע"ג.

³⁹ עי' פסחים דף קיח ע"א.

אצילות שבהם כנזו. אבל הבי"ע שבהם, הנה התתקע"ד דורות יצא שרשם הראשון דבחי' הבי"ע שבהם בעת מיתת המלכים ושבירת הכלים, אבל הכ"ו דורות האחרונים הם יצאו רק אחר התיקון דמעשה בראשית, ולא היו הם בעולם התוהו כלל וכמו שיתבאר בפנים הספר בח"ב דרוש ב' ענף א' אות ט' ע"ש.

וענין האלף דור הוא כי הרי כל המלכים כולם הם היו בארץ אדום, אתר דכל דינין מתקמריין תמן ותליין מתמן⁴⁰ (אד"ר קלז ע"א) וכנ"ל, והם נמשכים כולם משם אלהים דההי"ן בריבוע, וכזה אל"ף, אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"ה, אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד, אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם. והוא גימט' אלף ואחד, והאחד הוא על שרשם הנעלם אשר בקודש, אשר משם יצאו ונתהוו, ושם היו תלויים באותו הרגע שמלכו. וכן בכל מה שאירע להם אח"כ הרי הוא הכל ממנו ובהנהגתו והשגחתו ית"ש, אך הם עצמן הם סוד האלף דינין אשר משם אלהים בריבוע. וכן הוא עוד כי הה' אותיות דאלהים הם מתפשטים לק"כ צרופים, והם כולם דינין, אשר בעת הסתר פנים רח"ל הנה יונקים משם החיצונים (שהם אלילים גימט' קב"א, כי הם בסוף הק"כ, ומשם הוא שרשם, ומשם הם יונקים. ועל זה אנו מתפללים (תפילת עלינו לשבח) והאלילים כרות יכרתו, שיכרתו משרשן שבהק"כ צרופי אלהים דקדושה ואז יתבטלו).

והנה הה' אותיות השרשיים עם הק"כ הרי הם קב"ה והם כולם דינין, ומהם היו השמונה מלכים. והיה כל מלך ומלך כלול מקב"ה דינין, וח' פעמים קב"ה הרי הם אלף, והם ג"כ סוד אלף יומין דחול שאמרו בזוה"ק (פ' פקודי דף רכז ע"א), ומשם הוא ג"כ סוד הקב"ה זיני מסאבותא שאמרו בפ' אחרי (דף עט ע"א), וכן עשו את העגל מקב"ה קנטריין של זהב כמ"ש בשמות רבה (פ' מ"ב סוף סי' ח') וכן בזוה"ק (פ' תשא קצ"ב סע"ב), כי עשו במנין זה להמשיך שם הקב"ה זיני מסאבותא כדי להגביר את רוח הטומאה להוציא את מחשבתם לפועל. והוא משום כי במנין זה נכלל שורש כל הדינין אשר בשם אלהים וזהו שאמרו (שמות לב א) קום עשה לנו אלהים, כמ"ש בפ' תשא (דף קצא ע"ב) ע"ש⁴¹.

ועכ"פ הוא כי השמונה מלכים היה כל מלך כלול מקב"ה שהם הדינין אשר בהק"כ צרופי אלהים עם הה' אותיות השרשיים, וח' פעמים קב"ה הם אלף, כמספר הדינין וב ע"ג} שבשם אלהים דההי"ן בריבוע כנזו. אמנם כל אלו הדינין עצמן אשר מהם היו השמונה מלכים הם כולם דינין טהורים בלי שום טומאה ורע כלל ח"ו וח"ו. וכן גם כל השמונה מלכים גופה בעת מלוכתם הנה לא היה בהם אז ג"כ שום טומאה ורע, אלא שהיו דינין קשים, אשר מהם יצא ונעשה הרע אח"כ, ר"ל אחר המיתה והשבירה שהוא עולם התוהו וכמו שיתבאר. אבל בעת מלוכתם לא היה בהם אז שום טומאה ורע ח"ו, אלא שהיו כולם דינים גדולים, שהוא הענין שאמרו (רש"י בראשית א א) שבתחילה עלה במחשבה לברוא במדת הדין כנ"ל, והנה היו אז בסוד אלף וכמו שאמרנו.

אמנם ענין האלף היה בכלל ובפרט, כי כלל כולם הם אלף וכנזו, אבל בפרטות היה כל א' כלול מאלף, כי כל א' היה כלול מכולם, והם היו השורש דהששת אלפים שנה דהעוה"ז (סנהדרין צז טע"א). כי כל השמונה מלכים הם כלולים בו, כי המלך הראשון הוא שורש כולם, והמלך האחרון הוא כלל כולם, ובו הוא תיקון כולם, וכמו שיתבאר בפנים הספר בדרושים ארוכים כנזו. והנה כללות השמונה מלכים רק ו' והם השורש דכל

⁴⁰ תרגום: מקום שכל הדינים מתקשרים שם ותלויים שם, ועי"ש במאיר האדרא.

⁴¹ שבקשו דווקא מאהרן שיהיה חיבור בין השמאל לימין.

מ"ש

המציאות כולו וכל ההנהגה כולו דהששת אלפים שנה דהעוה"ז, וכמ"ש בספר"צ פ"א (ט ע"א) שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי ע"ש בהגר"א⁴². ואח"כ יתוקנו כולם באלף הז', והוא סוד המלך האחרון אשר לא נאמר בו וימת, כי הוא סוד (ר"ה נה ע"א) דוד מלך ישראל חי וקיים. ועכ"פ הוא כי מלוכת כל המלכים הללו הן בכללות והן בפרטות הם כולם בסוד אלף, ויצא אז שורש השרשים דכל הנשמות כולם ג"כ בסוד אלף. והוא מ"ש בב"ר (פ' כ"ח הנ"ל) אלף דור עלו במחשבה להבראות, והם השורש דכל הנשמות כולן אשר בכל משך זמן דהעוה"ז. ואמרו אלף דור כי הם יצאו זה מזה ע"ד הבן הנולד מהאב, אלא שאז היו בלתי משך זמן, אלא שיצאו תיכף זה אחר זה וזה מזה, והם אלף דור והם שורש כל הנשמות כולן דהעוה"ז.

וזהו סוד הכתוב ס"פ ואתחנן (דברים ז ט) שומר הברית והחסד כו' לאלף דור. וטרחו המפרשים בזה הרבה כי לא אפשר למצוא אלף דור בכל משך ימי עולם בשום פנים, ע' רקאנטי ס"פ ואתחנן שם, ואבן עזרא פ' לך לך בפסוק ודור רביעי ישוכו הנה, וע' דברינו בספר הקדו"ש בסופו בהוספות ותיקונים אות ב'. אך עומק הענין בזה הוא ע"פ הנז', כי כל הנשמות כולן אשר בכל משך זמן דהעוה"ז, הם משרשם אלף דור, כי הם יצאו זה מזה ע"ד הבן הנולד מאב, והרי הם אלף דור ממש, אלא שיציאתם זה מזה היה בלתי משך זמן שיצאו תיכף זה אחר זה, והוא בעת מלוכת המלכים, שאז נעשה כל השרשים כולן וכנ"ל. אבל עכ"פ הוא כי הם אלף דור ממש, והם אשר משמשים והולכים בכל משך זמן דהעוה"ז. וזהו שאמר הכתוב שומר הברית והחסד כו' לאלף דור, והכוונה הוא שהזכות הוא מגין על כל הנשמות כולן שהם אלף דור, והוא ע"ד שאמרו (יומא לח ע"ב) בשביל צדיק אחד העולם מתקיים. וכך הוא ע"ד שכתוב (תהלים קה ח) זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור, ופירשו שם האבן עזרא והרד"ק שהכוונה הוא על כל משך ימי עולם כולו ע"ש. והוא מכוון ע"פ דברינו, כי כל הנשמות דכל משך ימי עולם כולו הם בשורשם אלף דור ממש.

אמנם מה שכתוב בפרשת עשרת הדברות (שמות כ ו) ועושה חסד לאלפים, וכך בהי"ג מדות (שמות לד ז) נוצר חסד לאלפים, הנה יש בזה עוד סוד עמוק. כי ענין המלכים שאמרנו היה באמת בשני פנים שהם שני מינים, והמין האחד הם המלכים דסוף פרשה וישלח וכנ"ל, אך היה עוד מין מלכים שניים גבוה מהראשונים והם מלכו ומיתו ג"כ, והם לא נזכרו בתורה אלא רק ברמזו והעלם גדול, ובסוד הכתוב הנאמר ביוסף הצדיק (בראשית מט כד) ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרעי ידיו, ובזה הוא רמוז אותן המלכים השניים. והם המלכי עגולים והיושר שיתבאר לקמן בדברינו בדרושים ארוכים בכל זה, ע' לקמן ח"א דרוש ב' ג' ד', ובח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב'⁴³. ואלו המלכים השניים שהם המלכי יושר, הם ג"כ בסוד אלף, ושרשי הנשמות שבהם הם ג"כ אלף דור ע"ד שאמרנו במלכי העגולים, אלא שהאלף דור דמלכי העגולים עיקרם הוא מהשם אלהים דההי"ן בריבוע כנ"ל, והאלף דור דהמלכי יושר הנה שרשם הנעלם הוא מהד' שמות יו"ד ה"י יו"ד ה"ה בהכאה, יו"ד פעם ה"י הוא ש', יו"ד פעם ה"ה הוא {ב ע"ד} ר', והם ת"ק גימט' כתף, והוא סוד כתף ימין⁴⁴, ועד"ו כתף שמאל, אלא שם הוא מילוי ה' קודם יו"ד ה"ה, יו"ד ה"י. יו"ד פעם ה"ה הוא

⁴² שכן הו' אלפי שנה תלויים בו' מלכין קדמאין, וכל אלף שנה תלוי בהנהגה השייכת לכל מלך ומלך (מקורו מת"ח מט ע"ג) ועוד דכל הנשמתין היוצאים בכל אלף, הן מאותה המדה.

⁴³ עי' ע"ח שער ה נקודות א' במ"ב אור חדש, ונקודות ב', ועי' מבו"ש דף ג ע"ד שמחלק בין ס"ג לע"ב, לכן אין לומר שדבר זה הוא חידוש של הלש"ו עצמו אלא באמת הוא מפורש בע"ח.

⁴⁴ עי' מבו"ש דף ל ע"ב.

ר' יו"ד פעם ה"י הוא ש', והם ת"ק, ובס"ה הוא אלף. וכן מב' שמות צבאות גימ' תצ"ט ועם הכולל הוא ת"ק⁴⁵, והם ב': הויה צבאות, אלהים צבאות, והרי הם אלף⁴⁶. והגם כי הגילוי דהמלכי יושר היה ג"כ רק מאלהים דההי"ן בריבוע, וכן גם המלכי עגולים נתקנו אח"כ ג"כ באור כל הדי' שמות הנז' (ע' לקמן ח"ב דרוש ד' ענף י"ח סי' א'). אך בעת מלוכת המלכים הנה היו המלכי עגולים רק מהשם אלהים דההי"ן בריבוע, משא"כ המלכי יושר היו גם אז מתמצית הארה מהדי' שמות הנז', והם יותר גבוהים הרבה מהמלכי עגולים. והנה הנשמות דמלכי העגולים נתקנו אח"כ ע"י הקב"ה בעצמו⁴⁷, ונכללו כולם באדם הראשון, אבל הנשמות דאלף דור אשר בהמלכי יושר הם לא נתקנו ולא נכללו באדה"ר, כי היה תולה תיקונם וכלילותם בו רק במעשה אדה"ר. וכן הנשמות דאלף דור אשר ממלכי העגולים הנה הם משמשים והולכים בכל משך זמן דהעוה"ז וכנ"ל, אבל הנשמות דאלף דור אשר מהמלכי יושר הם עתידים להתתקן לעת"ל, והם הנשמות הדרתין דעתידין למהוי על ישראל, ויעשה להם עי"ז גם גופין אחרנין קדישין, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית כ"ח רע"ב ופ' שמות י' ע"א וכן בתיקונים תיקון ס"ט קי"ט ע"א). והנה הם ג"כ אלף דור כנז', והם כולם נשמות חדשות שעתידין להתחדש ולבוא בישראל אחר שיכלו כל הנשמות שבגוף, שהם הנשמות דאלף דור אשר בעוה"ז, וכמ"ש בזוה"ק בראשית הנז'. ואז יתוקנו כל האלף דור דהעוה"ז ג"כ כי יתייחדו הם עם החדשות כל א' בבת זוגיה, והם שניהם הנה הם אלפיים דור, אשר על זה נאמר בעשרת הדברות ועושה חסד לאלפים, וכן בהי"ג מדות נוצר חסד לאלפים, והכוונה הוא על האלף דור המשמשים בעוה"ז שהם האלף דור דמלכי העגולים, ועל האלף דור דמלכי יושר אשר יתחדשו לעתיד לבוא, ואז יתוקנו ויחזרו ויתחדשו גם האלף דור דהעוה"ז ויתייחדו זב"ז, וישמשו אז השני אלפים דור ביחד, ועי"ז נאמר ועושה חסד לאלפים וכן נוצר חסד לאלפים.

אות ד'

עולם הנקודות הוא מלוכת המלכים, ועולם התהו הוא שבירתם של אותם המלכים, ועד התיקון היו הניצוצין ושברי כלים בלועים בעמקי התהו. אחר כך האיר אור התיקון, ואור זה העלה ניצוצין ושברי כלים מעמקי התהו ועל ידיהם בטלה הטומאה. אמנם דבר זה אינו נוגע כי אם למעשה בראשית עד לבריאת אדם, שכן לאחר בריאתו כל מה שיתוקן יהיה על ידו בלבד. והנה אם לא היה האדם נכשל בעץ הדעת, היה מתקן אז את הכל.

אמנם לאחר שנכשל, מה שנתקן עד לאותה העת חזר ונתערב וירד בעמקי תהום רבה, והטומאה שבה הוגדלה, ועלתה כמעט עד לראש עולם הבריאה. אמנם מה שנמצא במקום עולם הבריאה הוא ממועט, ואינו קשור שם בעצם אלא קרוב וסמוך. בעולם היצירה מציאות גדולה יותר ואחווה שם בעצם. ובעולם העשיה הרע הוא גדול מאד, ושם הוא כל כחו ועיקר מציאותו. שם הטוב והרע מעורבים יחד, עד שלפעמים אין להבחין אם הוא טוב או רע (אמנם כל דבר שבקדושה, כשהיא נעשית לשם שמים על פי התורה וההלכה, אין שם עירוביאי). ומני אז בירורם ועלייתם של הניצוצין ושברי הכלים הוא על ידי התורה ומצות או לחילופין על ידי המאורעות העוברים על כל באי עולם - דהיינו עונש, או בעולם הנפשות או בגיהנם.

⁴⁵ עי' שער מאמרי רשב"י דף י"ז ע"א וז"ל, הנה ידעת כי נצח והוד ויסוד נקראים צבאות, ושם צבאות הוא בגימטריא תצ"ט, והרי איך הנה"י הם בגימ' תצ"ט והנצח הוד יסוד דדכורא הם תצ"ט מכאן ונצח הוד יסוד דנוקבא מכאן הם תצ"ט אחרנין.

⁴⁶ הגהת רבינו: כי הב' מיני שמות י"ה הנז' הם בהב' כתפין דא"א אשר משם הוא המוחין לאו"א, והב' שמות צבאות הם בנז"ה דא"א אשר שם הוא הב' כתפין דז"ן ומשם הוא המוחין לז"ן הנמשך להן ג"כ מהכתפין דא"א כמ"ש בנסירה פ' ו', ועי' במבו"ש ש' א"א פ' י"ז ובש' רה"ק יחוד הזכירה.

⁴⁷ וכן הוא בכללים כלל יח ענף ב אות ד'. אמנם עי' לקמן ח"ב דרוש א' ענף ג' אות ב' שהמלכי עיגולים לא נתקנו עדיין, ועי' שם אות ד' שכוונתו למלכות שבמלכי עיגולים וכנראה שזהו הגילוי של התיקונים בעולם המעשה.

ונחזור להעניין כי הנה באשר שהמלכים כולם היו דינין גדולים, ולכן כאשר מיתו ונשברו וירדו למטה ונתרחקו ממקורן, ולא ירדו רק הניצוצין והשברי כלים. הנה כל מה שיצא ונעשה מהם היו כולם סורם רע, ונעשה אז ע"י התתקע"ד דורות, ע"י רעתם, כל מציאות הרע. ויצא אז כל מציאות הרע במציאות נורא מאד, והוא כל הטומאה והזוהמא והרע שנברא אז קודם התיקון דמעשה בראשית. כי לעולם הוא שהקליפה קדמה לפירי, כמ"ש ב"זוה"ק (משפטים ק"ח רע"ב). אלא שיציאתם מן הכה אל הפועל היה ע"י רעת התתקע"ד דורות⁴⁸. אך הנה יצאו אז עכ"פ, והיה במציאות נורא מאד. והנה נתערבו ונטבעו ונבלעו כל הניצוצין והשברי כלים עם כללות כל השרשים אשר כקרני חגבים דכל המציאותיות כולם שיצאו אז וכנ"ל אות א' ב', הנה נתערבו ונבלעו כולם בתוך הטומאה והזוהמא והרע ושלטו עליהם מים המרים המאררים מים הזידונים, והוא סוד עולם התוהו הנז' בדברי המקובלים. כי מלוכת המלכים הוא נקרא בדברי האריו"ל בשם עולם הנקודות, אבל מיתתם ושבירתם וכל מקריהם ומאורעותיהם שנעשה אז, הנה זה נקרא בשם עולם התוהו, והוא סוד מה שכתוב (בראשית א ב) והארץ היתה תוהו, ואמרו בספר הבהיר (סי' ב') מאי תהו דבר המתהא בני אדם, כי נעשה האדם תוהו ומשתומם על הענין שנעשה בו. ואמרו שם עוד, והארץ היתה מאי משמע היתה, שכבר היתה. וכן ב"זוה"ק (בראשית טז ע"א) היתה דייקא מקדמת דנא. ור"ל על עולם התוהו אשר קודם מעשה בראשית. ואמר תהו ובהו וחושך ורוח, והנה הם הד' קליפין אשר ראה יחזקאל (יחזקאל א ד) רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת, ונוגה לו סביב. כי רוח סערה הוא תוהו, ענן גדול הוא בוהו, אש מתלקחת הוא חושך, ונוגה לו סביב הוא רוח, וכמ"ש בתיקונים (תיקון י"ח לה ע"א). וכן אלו הד' קליפין הם כלולים מי, והם הי' ספירין דקליפה. כי רוח סערה הוא מלכות דקליפה הגרוע מכולם, ענן גדול הוא נה"י דקליפה, אש מתלקחת חג"ת דקליפה, וג ע"א} ונוגה הוא כח"ב דקליפה, וכמ"ש בספר זוהר הרקיע (דף נ"ו ע"ב) וע' מב"ש (שע"ב ח"ג פ"ח) וע' עוד פ' בראשית (טז ע"א) ותרומה (קלא ע"א) ויקהל (ר"ג ע"א) ופקודי (רלג ע"ב). אך כל אלו הנזכר ביחזקאל הם מה שנעשו ונבנו ע"י החטא דעין הדעת, אבל בעולם התוהו הנה היו עוד יותר גדולים ויותר גרועים, ונתערב אז ונבלע בהם כל הניצוצין והשברי כלים עם כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דכל המציאותיות כולם. הנה נבלעו כולם בעמקי התוהו, ובסוד הנאמר חבקוק (א ד) רשע מכתיר את הצדיק, וכ"ז הנה היה מסוד המחשבה העליונה המחשבה הנעלמה אשר עלה בתחילה לבראתו במדת הדין. אמנם אחר כל זה הנה הופיע הקב"ה מרוח קדשו את חסדו וטובו, והבריק והאיר את אורו הגדול, והוא מה שנאמר (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור, והמשיך והבהיק את זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו, וכמ"ש בב"ר (פ"ג סי' ד') והוא מה שנאמר ויהי אור. והוא האור הגנוז אשר עתיד להתגלה לעת"ל. והוא מה שנאמר עליו (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב. והנה בהאור הזה העלה והמשיך את הניצוצין והשברי כלים מעמקי התוהו, וכלה ונתבטל גודל הטומאה והרשעה והרע דעולם התוהו, כי היא נכזה וכלה ונעשית כלא היה, ע"י רשפי אש שלהבת יה, ואז הנה נתקן ונעשה כל מעשה

⁴⁸ עי' לקמן דרוש ו' סימן ד' אות ח' שהם חלק המדב"ר שבשברי הכלים שיצאו בשבירת הכלים, והם הוציאו את כל הדינים והגבורות מהכח אל הפועל לרע ממש, ואת זה אנחנו צריכים לתקן על ידי התורה והמצוות. ועי' לקמן ח"ב דרוש ב' ענף ב' אות ג' שלעתיד יתקדשו שברי הכלים, והוא מכיוון שאין להאשימם כל כך שהרי כל בריאתם לא היתה כי אם מתוקף הגבורות אבל הם אינם מעצם הרע כמו הרוחין בישינ אשר יצאו ממחצב הקלי', שכל מה שהוא רע בעצם לעתיד לבא יתבטלו הוא וכל תולדותיו.

בראשית כולם. אמנם הנה לא נתקן אז אלא רק מה שהיה נוגע למעשה בראשית לבד עד סוף בריאת אדה"ר, אבל כל המציאויות כולם אשר היו עתידים להתחדש ולצאת בכל משך זמן דקיום העולם כולו, ושרשם הראשונים אשר כקרני חגבים, הרי כולם נבלעו בעמקי התוהו כנז'. הנה הם לא נתבררו לגמרי ולא נגמר תיקונם מאז, אלא שהיו עומדים להתתקן ע"י אדה"ר. ומאחר שלא נתבררו ונשארו עדיין בעמקי התוהו, הרי לא כלה ולא נתבטל מאז הרע כולו, אלא שהיה נשאר עדיין איזה חלק ממנו, אשר אותן השרשים היו בלועים בו. והרי נמצא כי הגם שע"י הגילוי אור הנז' הנה נתבטלו עיקר התוהו ובוהו וחושך תיכף ביום ראשון דמעשה בראשית, עכ"ז הנה נשאר עדיין איזה חלק ממנו עכ"פ, והוא ע"י אותן הניצוצין והשברי כלים שהיו עדיין בלועים בו. כי היה תולה תיקונם וביטול הרע מהם ע"י מעשה אדה"ר דוקא, שיתוקן כ"ז רק על ידו. וזהו מה שנאמר (שם) ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, כי מאחר שגזרה רצונו ית"ש להניח עדיין איזה חלק ממנו שיתבטל ויתוקן ע"י אדה"ר דוקא, ולכן הנה עשה הבדלה והפסק להאור שלא יתפשט עוד יותר למטה, וכדי שישאר איזה חלק ממנו עכ"פ שיתוקן זה ע"י אדה"ר דוקא. ואם שלא היה נכשל בהחטא דעין הרעת, היה ממשיך במעשיו את האור הראשון דמעשה בראשית עד למטה כולו, והיה מתבטל הקליפה שהוא התוהו ובוהו וחושך מכל וכל, והיה ה' לאור עולם (ישעיה ס יט), ולילה כיום יאיר (תהלים קלט יב). אבל מאחר שנכשל בהחטא דעין הרעת, הנה לא די שלא תיקן אלא שנתקלקל הרבה גם כל מעשה בראשית כולם, כי העולמות כולם ירדו למטה ממדרגתם ולמטה ממקומם הרבה מאד, והרע כולו חזר ונתגדל ונשתרבו ועלה עד למעלה ראש, והיה עלייתו כמעט עד ראש עולם הבריאה קרוב לסיום הקצה התחתון דאצילות. אלא שמציאותו וכחו אשר במקום עולם הבריאה הוא ממועט ואינו קשור שם ח"ו, אלא קרוב וסמוך, אבל בעולם היצירה שם הוא מציאותו גדול, וגם הוא אחוז שם. אך בעולם העשיה, הנה שם הוא הרע גדול מאד, כי שם הוא כל כחו ועיקר מציאותו, וכן שם הוא הטוב והרע מעורבים יחד הרבה, עד שכמה פעמים אין להבחין אם הוא טוב אם הוא רע, ונדמה על הרע שהוא טוב. (ובזה יוקשים בני האדם תמיד ונאחזים במצודה רעה הזוה לומר על רע שהוא טוב. אמנם הטעות בזה הוא לפי ערך האיש ומעלתו, אך עכ"פ הוא כי כולם עלולים למעות בזה. והתקנה על זה הוא שלא לסמוך על עצמו, רק לשאול עצה מתורת חכם מקור חיים, כי מחשבות אדם עצמו רק רע כל היום ויצר לב האדם רע מנעוריו, ע' הגר"א משלי (י"ב ט"ו)⁴⁹. והעיקר הוא לבקש רחמים ע"ד שכתוב (תהלים כג ג) ינחני במעגלי צדק כו', וכן (שם יז ה) תמוך אשורי במעגלותיך בל נמוטו כו'). וכ"ז הוא משום שבהעוה"ז הוא מעורב הרע בטוב, והוא מרובה על הטוב, ומעורב הוא בכולו, זולת בכל דבר שבקדושה כשהיא נעשית לשם שמים, ועל פי התורה והלכה. [וזהו שאמר בשער ציור (ג ע"ב) עולמות (בהקדמה שם), שגם בבחי' הכלים דהעצמות אין תערובות שם ע"ש, והוא כל דברים שבקדושה אשר בהעוה"ז, שכולם הם בחי' כלים על אור קדושתו ית"ש השוכן בהם].

והנה חזר ונתערב ע"י החטא כל מה שנתקן בעת התיקון אשר לצורך מעשה בראשית, כי הרי נתקנו הניצוצין והשברי כלים כל הצורך לבנין העולמות כולם שנאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו בעת מעשה בראשית, הנה נבררו אז כל הניצוצין והשברי כלים השייך למציאותם, שהם השרשים הראשונים שלהם, ונבררו ועלו מעמקי התוהו, וניתוסף להם אור ברכה וקדושה בתוספת מרובה על העיקר הרבה מאד, ונעשה מהם כל הדי

⁴⁹ וז"ל, חכם שומע לעצה ואינו עושה שום דבר אם אינו מתיישב ושואל לעצה מחכם ואינו סומך על עצמו כי מחשבות אדם עצמו רק רע כל היום.

עולמות אבי"ע בכל מציאותם שיצאו בעת מעשה בראשית. אבל בהחטא דעי"ן הדעת הנה לא די שלא תיקן את הניצוצין והשברי כלים השייכים לכל המציאויות שהיו עומדים להתחדש ולצאת בכל משך ימי עולם, אלא גם כל אותן שעלו ונתקנו בעת מעשה בראשית, הנה גם הם חזרו וירדו בעמקי תהום רבה. (ע' עולת תמיד הנדפס מחדש תרס"ז דף ג"ו רע"ב, וכן במבו"ש הנדמ"ח תרס"ד ס"ב ע"א, ושעה"ק דף ע"ז ע"ב, ופע"ח ראש השנה ק"ל ע"א). ועי"ז הנה ירדו כל העולמות כולם ממדרגתם וממקומם הרבה מאד וכנ"ל. והוא ע"י שהשרשים הראשונים שלהם, שהם כל הניצוצין והשברי כלים שלהם, אשר מזה נבנו ונעשו, חזרו לירד בעמקי התוהו, ולכן ירדו כל העולמות כולן ג"כ כדי להאיר להם באיזה תמצית הארה מרחוק, וכדי להחיותם שלא יטבעו ויובלעו לגמרי ח"ו.

והנה בירורם ועלייתם של כל הניצוצין כולם והשברי כלים כולם הנה הוא אם ע"י תורה ומצות, אם ע"י כל המאורעות העוברים על כל באי עולם, בעוה"ז או בעולם הנפשות שהם כל העונשים אשר לאחר מיתה ובפרט הגיהנם והנהר דינור שבכל עולם (כי בנהר דינור שם הוא גמר התיקון כמ"ש בזה"ק ויקהל (רי"א סע"ב) ע"ש כל הענין, ופ' פקודי (רמ"ז ע"א) ופ' מקץ (ר"א ע"א)). ועי" כ"ז הנה נבררין ועולין כל הניצוצין והשברי כלים תמיד, עד שיושלמו להתתקן בביאת המשיח. כי ע"י החטא דעי"ן הדעת והחטאים שבכל דור, הולך התיקון רק לאט לאט לפי שיעור שיוכלו לסבול, אבל מתתקן תמיד עכ"פ, ואין שעה ולא רגע בלא תיקון. כי מה שלא נתקן ע"י התורה והמצוה הוא נתקן ע"י עונש ותלאה, וזהו שאמרו (ברכות ה' ע"א) אלו ואלו יסורין של אהבה הן כו' עבד יוצא בהן לחרות כו', נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין כו', יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם. והיסורים אשר גם לצדיקים גמורים הנה כתב רש"י ז"ל שם ד"ה יסורין של אהבה, כי הקב"ה מייסרו בעוה"ז בלא שום עון כדי להרבות שכרו בעוה"ב כו', ור"ל כי ע"י שהוא עומד בצדקתו גם ביסורין הרי יגדל זכותו ומתרבה שכרו שהרי מקיים התורה והמצוה מתוך דוחק ועוני ומתוך יסורין רח"ל.

אך עומק הענין בזה הוא ע"פ דברינו, כי כל ההנהגה אשר מתנהג הקב"ה עם כל אחד ואחד בעוה"ז, והרי משתנה ההנהגה בכל א' מחבירו, הן בהטובה הן בההיפך, הן בחומרי הן ברוחני הרבה מאד, עד שגלאה כל אדם למצוא פשר דבר. וכן גם בדרך כלל הרי הוה כל ההנהגה כולה דהעוה"ז כחידה סתומה בלא פתרון, עד שגם החכם מכל האדם אמר (קהלת ג' יא) מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף. וכן הרי גם הנביאים לא מצאו בזה חזון מה', וחתם ואמר (חבקוק ב' ד) וצדיק באמונתו יחיה. [אמנם התורה מבטיח לנו כי לעתיד יתגלה לנו הכל, והוא מה שנאמר (במדבר נג' ג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, והכוונה כי עתה הרי נעלם מכל בריה מלהבין דרכיו ועלילותיו, ולב כל אדם מלא תמיד הוללות וסכלות בקושיות ותמיהות רבות בפעולות הנהגתו ית"ש, אבל לעתיד הנה יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל].

וסוד הדבר ע"פ דברינו הוא, כי כל ההנהגה כולו דהעוה"ז הוא הכל בכלל מה שאמר הוא ית"ש למשה רבינו ע"ה (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני וכנ"ל אות ב', והוא מסוד הניצוצין והשברי כלים אשר נפלו בעולם התוהו, ונבלעו בחלאת צחנה דהזוהמא והטומאה. והניצוצין והשברי כלים הנה הם השרשים קטנים אשר בקרני הגבים, השרשים הראשונים דכל המציאויות כולם ודכל הנשמות כולם. והנה (ג' ע"ג) הוה ההנהגה בכל א' לפי ערך נפילתו וירידתו משורשו הראשון אשר בעולם התוהו.

וכן הרי אמרנו שגם כל מה שנתקנו בעת התיקון דמעשה בראשית, ונכללו כל הנשמות כולן דכל משך זמן דהעוה"ז באדה"ר, הנה חזרו ונפלו כולם ע"י החטא דעין הדעת, והנה עפ"ז הוא תהלוכות ההנהגה אשר עם כל אחד ואחד לפי ערך מצבו ועמידתו דשורשו הראשון בעולם התוהו, וכן חזירתו וירידתו אח"כ בהחטא דעין הדעת. וזה סוד מה שאמר הקב"ה לאיוב בהתרעמו על יסוריו (איוב לח ד) איפה היית ביסדי ארץ כו' על מה אדניה הטבעו, הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה, אי זה הדרך ישכן אור וחושך, אי זה מקומו. והוא סוד כל עולם התוהו אשר שם נחרטו יסוד כל הבריאה כולו וכל תהלוכותיה כנ"ל אות א', מפדר"א (פרק ג') שאמר שם משלו משל למה הדבר דומה, למלך שהוא רוצה לבנות פלטרם שלו, אם אינו מחריט בארץ יסודותיו ומובאיו ומוצאיו אינו מתחיל לבנות. כך הקב"ה החריט לפניו את העולם ולא היה עומד, והוא מיתת המלכים ועולם התוהו אשר יצא ונעשה אחר מלכותם מסוד כך עלה במחשבה וכנ"ל, ושם נחרט ונחקק יסוד כל ההנהגה כולו בכלל ובפרט ובפרטי פרטות אשר עם כל אחד ואחד.

אות ה'

ענין מלוכת המלכים ושבירתם הוא שורש כל הרע שקרה וקורה בעולם, ואופן דבר זה, וכן כיצד זה גופא יביא לידי תיקון אף הוא נעלם מאתנו. לאחר חטא עין הדעת, חזר אור התיקון ונגנז ביסוד דמלכות (הרי הוא גן עדן, שורש נשמת ישראל), וחזר שלטון הדינים להיות כמו בעולם התוהו. והנה האור ההוא לא נגנז לגמרי, והוא שולח הארתו תמיד על ידי התורה וישראל, ומכוחו מתקיים העולם. לכן, כל זמן שישראל לא היו נמצאים, נקראת ההנהגה "אלפיים תהו", שכן אז היה העולם קיים בחסדו, שכן הוא נס, מכיוון שהוא בסוד אור מקיף בלי שיהיה אור פנימי עמו. והנה על אף שמצינו שהיו צדיקים בעת האלפיים תוהו, אמנם שרשם היה האור המקיף ולא האור הפנימי. תיקון המלכים הוא המהלך של העולם הזה, והיינו תיקון עין הדעת.

והענין בביאור הוא, כי המלכין קדמאין שהם השמונה מלכים הנאמר סוף פרשה וישלח, ענין מלכותם ומיתתם שהוא הענין דבונה עולמות ומחריבן, הנה שם נתייסד שורש כל ההנהגה כולו דהעוה"ז בכלל ובפרט, כל הריסות הגדולות הנעשות בעולם מיום ברוא ה' אדם על הארץ, החטא דעין הדעת וגזרת המיתה, חורבן העולם בהמבול, מאורעות ותלאות האבות, מכירת יוסף וגלות מצרים, ושני חורבנות, והד' גליות, כל מה שאירע לאבותינו ולנו, התלאות העוברות על כל באי עולם בכלל ובפרט ובפרטי פרטות, הנה הם כולם נובעים ונמשכים מגזרת נורא עלילות⁵⁰ קורא הדורות מראש, יוצר בראשית הקב"ה מעת אשר עלה ברצונו לברוא העולם ויסד וחקק את כולם ברושמי העולמות אשר קודם העוה"ז, שהיה בונה ומחריבן שהם סוד המלכים הנז'. ושם הוא יסוד כל המעשים אשר נעשים תחת השמש, ויסד את כולם לסבב עי"ז את תכלית כוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו, והם כולם רק סיבה להתכלית, כי על ידיהם כולם, יסובב התכלית האחרון אשר בתיקון העתיד. ועל תכלית האחרון הרי נאמר עליו (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך. כמו כן הוא הסיבה להתכלית, ר"ל דרכי הסבה איך שהוא סבה להביא התכלית עי"ז, הוא ג"כ נעלם מכל בריה, כי שניהם הם מסוד המחשבה הנעלמה ית"ש, וכמו שאמר למרע"ה (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני. אך עכ"פ הוא כי כל ההנהגה כולו אשר בכל ההוה ויהיה, הנה הוא חקוק כולו מאז ומקדם וכנז'. ובזה הרי נופל (ר"ל שולל) כל הקושיות וכל המחקר בזה, כי לא שייך להקשות ולחקור אלא רק בדבר שניתן להאדם להתחקות בו, אבל מאחר שנתבאר שכולם הם נובעים ממקור הנעלם, אשר שם השריש הנטיעות הראשונות להיותם שרשים לכל הבריאה כולו, והוא מחשבתו הנעלמה ית"ש,

⁵⁰ עי' עוד בענין דרוש עין הדעת ח' ו"ב (הובא בסוף חלק ב').

אשר בה יסד הראשית והתחלה לכוונת כל הבריאה ותכליתה, וא"כ הרי נשלל מזה דרישת וחקירת כל בריה מלהתחקות בזה מאומה, וכמו שאמר הוא ית"ש למרע"ה שתוקן כך עלה במחשבה לפני, ור"ל והרי נשלל מזה חקירת כל בריה.

והנה עיקר דברינו הם מפורש בדברי רז"ל במדרשים בכמה מקומות, במדרש תנחומא (שמות סי' י"ז) הרבה נתייחדו עד שלא באו לעולם, המות מתוקן היה שיבא לעולם כו', ולא הביא הקב"ה את המות אלא ע"י הנחש שהיה מתוקן לכך כו'. וצפוי היה לפני הקב"ה שאדם עתיד לאכול ממנו וימות בעלילה כו'. אמר ליה הקב"ה אין זו משל עכשיו שכבר היה מתוקן כו'. עתיד היה המבול לבא לעולם ויתפלט ממנו נח ובניו כו'. עתידים היו היסורים לעמוד והיה איוב מתוקן שיבואו על ידיו כו'. עתידין היו ישראל לימכר בימי המן והיה מתוקן להם מרדכי שינצלו על ידו. עתידין היו ישראל לירד להשתעבד במצרים והיה יוסף מתוקן להם (ר"ל בסיבת יוסף) דכתיב ויוסף היה במצרים. עתידין היו ישראל להנאל ממצרים והיה משה מתוקן להם כו'. {ג ע"ד}

ובמדרש אבא גוריון בתחילתו, הובא בפתיחתא אסתר (סי' י') ר' ברכיה פתח מי פעל ועשה קורא הדורות מראש, מתחילת ברייתו של עולם גזר הקב"ה על כל בריותיו לכל אחד ואחד מה שראוי לו. אדם ראש ליצורים, קין ראש להורגים, הבל ראש לנהרגים, נח ראש לנמלטים, אברהם ראש לנימולים, יצחק ראש לנעקדים, יעקב ראש לתמימים, יהודה ראש לשבטים, יוסף ראש לחסידים, אהרן ראש לכהנים, משה ראש לנביאים, יהושע ראש לכובשים, עתניאל ראש למחלקים, שמואל ראש למושחים, שאול ראש לנמשחים, דוד ראש למנגנים, שלמה ראש לבונים, נבוכדנצר ראש למחריבים, אחשורוש ראש למוכרים, המן ראש לקונים. וכן הוא ג"כ במדרש שמות רבה (פ"ב סי' ד') וב"ר (פ"ל סי' ח') הן האדם היה מתוקן למיתה, נחש היה מתוקן לפורענות, קין היה מתוקן לגלות, איוב היה מתוקן ליסורין, נח היה מתוקן לנס, משה היה מתוקן לגואל, מרדכי היה מתוקן לגאולה, אברהם היה מתוקן להדריך כל העולם כולו בתשובה. וע' עוד בתנחומא (פ' וישב פרק ג' בפסוק ויוסף הורד מצרימה) שאמרו שם כי גם הענין דמכירת יוסף היה ג"כ רק גזרה כבושה מאז ומקדם, אלא הכל הוא בסוד נורא עלילה על בני אדם ע"ש בארוכה ותתפלא. וכ"ז הוא מעומק הדברים שאמרנו, כי כולם הם בסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, כי (פיוט לכה דודי על פי תיקון ז' ע"א) סוף מעשה הוא במחשבה תחלה, ונמשך הבריאה כולה וכל הנהגתה תמיד הכל מסוד אותה המחשבה, וכמו שהמחשבה עצמה הרי היא נעלם לעולם, ואינה מתגלית אלא בסוף מעשה ובתכלית הפעולה. כן הוא כל דרכי הנהגה עתה היא נעלמה מעיני כל חי, עד עת תכליתה, שהוא בהתיקון העתיד. כי כל זמן הגלות הוא העולם תוהו ונעלם אור קדושתו ית"ש הרבה מאד (דברים לא יח) ואנכי הסתר אסתיר כו', וגברו הדינין וכמ"ש בתז"ח (דף כ"ז ע"א) והכי אחזי ליה ברמז בסוף יומיא ע"ש כל הענין ובהגר"א שם⁵¹.

והענין הוא כי אחר החטא דעץ הדעת אשר חזרו לירד כל הניצוצין והשברי כלים ונשתרבב הרע ועלה למעלה כנ"ל אות ד', הנה חזר ונתעלם האור הראשון דמעשה בראשית, וכמ"ש בבראשית רבה (פ' י"א סי' ב' ופ' י"ב סי' ו'), וע' שמו"ר (פ' ל"ה סי' א') שאמרו שם, והיכן גנזו בגן עדן. וכן הוא בזוה"ק (פ' תרומה קסו ע"ב) (והכוונה הוא בנקודת יסוד דהמלכות ששם נגנז האור). והנה ע"י אותו האור הרי היה כל התיקון דמעשה בראשית וכנ"ל אות ד'. ומאחר שחזר ונגנז, הרי חזרו שלימת הדינין כמו בעולם התוהו.

⁵¹ וז"ל, והכי אחזי כו' - על משיח הראשון שהוא משיח בן יוסף בכור שורו מסט' דשמאל כידוע.

אמנם הנה לא נסתלק ח"ו, כי א"כ היה מתחרב העולם לגמרי, ולכן לא נסתלק אלא נתעלם ונגנז. ועכ"ז הנה הוא משלח את הארתו תמיד, ובו מתקיים העולם, וכמ"ש בזה"ק פ' תרומה (קמח סע"ב וקמט רע"א וכן שם קסו ע"ב). והעיקר הוא, כי הרי אמרנו שגניזתו הוא בנקודת יסוד דהמלכות, שהוא הגן עדן, והנה שם הוא שורש נשמת ישראל העמוסים מני בטן, הנשואים מני רחם, כמ"ש בהקדמת זוהר (בראשית יג סע"א). ונגנז אור הראשון בשורש נשמת ישראל, והוא אור קדושת התורה, שהיא (בראשית ב ט) העץ חיים אשר בתוך הגן, ושם גנזו האור הראשון שהוא בהתורה וישראל. והרי נמצא כי הגם שהוא נגנז לאחר החטא, וחזר וניער התוהו כמקדם, עכ"ז הרי ישנו מציאותו דהאור הראשון בהעולם עכ"פ, והוא ע"י התורה וישראל. ולכן כל זמן שלא היו ישראל בעולם, וקודם שניתן התורה, הנה נקרא כל אותו הזמן בשם תוהו, וכמ"ש סנהדרין (צז סע"א) וכן עכו"ז (ט ע"א) שני אלפים תוהו, והיה מתקיים אז העולם רק בחסדו של הקב"ה, אשר כנגד זה הם הששה ועשרים הודו, כנגד הכ"ו דורות שברא הקב"ה בעולמו ולא נתן להם תורה, וכמ"ש (פסחים קיח ע"א). והכוונה היא כי היה עומד אז העולם רק בנס שהוא באור מקיף ולא באור פנימי, והגם שגם באותן הדורות היה ג"כ צדיקים וחסידים בכל דור, כמ"ש באדר"נ ר"פ ל"ב (וע' פדר"א פ' כ"ב ברד"ל אות ד' ובלק"ת להאריז"ל בפסוק ויחי למך), אך כל אותן הצדיקים עצמן אשר בשני אלפים תוהו עד אברהם אבינו ע"ה, היו ג"כ רק מהאור מקיף, ובזה היה מתקיים העולם בכל השני אלפים תוהו. כי האור פנימי היה נעלם אז לגמרי, וחזר להתנוצץ באברהם אבינו ע"ה ע"י הנפש אשר עשו בחרן (בראשית יב ה), כי אז (ד ע"א) היה מתחיל השני אלפים תורה, וכמ"ש בגמרא עכו"ז (ט ע"א). והנה היה עומד שיחזור האור להתגלה ולהאיר בכל עיקרו בישראל, ומהם בכל העולם כולו במתן תורה אם שזכינו להלוחות הראשונות, אבל מאחר שלא זכינו גם לזה, הנה נגזר על עיקר האור שיהא טמיר ונגנז עד זמן תחיית המתים, כמ"ש בפ' חיי שרה (קלא ע"א) וע' פ' יתרו (סט ע"ב). ועכ"ז הנה תמצית הארתו אינו מתבטל לעולם מכל וכל ח"ו וכנ"ל, ומתחלף בהארתו לפעמים יגדל ולפעמים מתמעט, עד שבכל זמן הגלות הוא בהסתר פנים מאד, וחזר התוהו וניער כמקדם, וכמ"ש במדרש (ב"ר פ"ב ס' ד') והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום אלו ד' גליות ע"ש. וע' מדרש תהלים (מזמור ו' ס' ב') כי הד' גליות הם בפרטות שמונה, בבל כשדים מדי פרס יון מקדון ישמעאל אדום, והם מסוד השמונה מלכים דסוף פר' וישלח, המלכין קדמאין. והוא כמו שאמרנו, כי שם נחרטו הכל, ושם הוא יסוד כל המעשים שנעשו תחת השמש, כי שם הוא שורש הכל, והכל נמשך ונובע משם. והרי הוה כל ההנהגה כולו דהעוה"ז בסוד כך עלה במחשבה לפני, וככל מה שאמרנו.

עד כאן הגיע דברינו בזה כעת בהמאמר הכללי הזה, שהוא כעין הקדמה להספר על מה שהספר מדבר, כי ישנם בזה עומק דברים הרבה ודרושים ארוכים לבאר איך שכל ההנהגה כולו נמשך רק על יסוד הזה דתיקון המלכים, והוא סוד העץ הדעת והעץ החיים, ונמשך כל ההנהגה כולו לתקן את סוד העץ הדעת להחזירו כולו לעץ החיים, כי כל זמן שלא נתקנו המלכים עומד כל העולם בסוד עץ הדעת. והנה ניתן התיקון זה לאדם הראשון לתקנו תיכף ביום שנברא, כי רק על זה הוא כל בריאת האדם, ורק לכוונה זה נברא העולם והוא תכליתו. וכן הנה הם ג"כ סוד הליותן ובהמות בהררי אלף וסוד זיו שדי⁵², וכל זמן שלא הגיע העולם לתיקונו הנה ישנו עדיין בהם ג"כ מסוד עץ הדעת, והוא סוד שאמרו חולין (ס"פ אלו מרפות טז ע"ב) ליותן דג טהור הוא, ובמדרש ויק"ר (פ' כ"ב ס' י') אמרו שם כי הליותן וזיו שדי ובהמות בהררי אלף הם כולם בכלל מה שנאמר ה' מתיר אסורים. וכן

⁵² עי' ענינם באריכות ח"ב דרוש ג' ענף כ' אות ב'.

הוא בירושלמי (שבת ספ"ט) על הלזיתן כי הותר מן כלל איסור הוא ע"ש ובקרבן העדה. כי כל זמן שלא הגיע העולם לתיקונו עומדים הם עדיין ג"כ בסוד עין הדעת, וכ"ז הנה מתבאר בדברינו בהספר הזה בדרושים עמוקים ורחבים מאד, על כל ענין וענין ובפרט סוד עין הדעת ועין החיים שהוא עמוק מני ים ועולה לגבהי מרומים. וכן הנה נמשך לזה כמה עניינים נפלאים ונוראים בביאור איזה אנדות סתומות מדברי חז"ל, ובענין הנהגת ישראל במדבר, בסוד הצור והסלע והחטא דמי מריבה, וענין נדב ואביהו, ושלמה המלך ע"ה, וסוד הדי' שנכנסו לפרדס, בדרושים עמוקים ורחבים בכל אחד ואחד ואיך שכולם כוונו לכוונה אחת, שהוא בהתיקון דעין הדעת. ומתוכם יתבאר קדושת האבות ויוסף הצדיק ומשה רבינו ע"ה, איך שהם כולם עמדו בקדושתם בכל הענין הנורא הזה ויצאו לשלום. וכן יתבאר מדרגת מעלת העולמות ורוממות מעלת אדה"ר קודם החטא בארוכה הרבה, ומעין זה היה ג"כ מדרגת ישראל בעת מתן תורה. והיה כ"ז כי הגביה אותם הקב"ה על גפי מרומי קרת⁵³, והטעימן מעין עולם הבא, כדי שידעו מה שמוכן להם ומה שמוטל עליהם לתקן. וכן יתבאר ענין הנהגת דתורה ומצות בימות המשיח, אשר נמצא כמה סתירות בדברי רז"ל בזה, ואיך שאלו ואלו הם דברי אלהים חיים אמת. וכן כמה נשגבות ונצורות בסוד וסדר תחיית המתים עם עוד כמה עניינים נפלאים הנמשך מענין לענין. ואקוה להקב"ה כי ימצא בו המעיין כמה וכמה דברים אחת הנה ואחת הנה אשר לא שמעה אוזן מעולם. אמנם ענין סוד עין הדעת, הגם שהוא מתבאר כאן בעומק וארוכה הרבה, עכ"ז הנה יש בו עוד ענין נעלם אשר מתבאר עיקרו בדברינו בחלק הביאורים שער עקודים פ"ב בשם דרוש עין הדעת⁵⁴, כי היה קשה לי להרכיב הדברים כאן זב"ז מחמת עומק הדברים המדובר בו כאן הנמשך מענין לענין לרום גבוהים, ולכן הנחתי אותו לפי סידורו שם בדרוש בפנ"ע. [אמנם אם יהיה ה"י עמדי אדפיס אותו כולו ג"כ כאן בסוף הספר (בדרוש עין הדעת דרוש ב')]. [ד ע"ב]

והנה כל הדברים הנז' הנה עיקרם הם בהחלק שני מהספר הזה, אך החלק ראשון שבו הנה הוא מיוסד עיקרו על סוד המלכין קדמאין עצמן בענייניהם הנאמרים בדרושי האריז"ל. והם צריכים ביאור מאד הן בכלל והן בפרט, בשורשם ויצאתם, היכן שהוא שורשם ואיך היה סיבת יציאתם, אשר יצאו מתחילה בלי להתקיים, וכן בסיבת מיתתם הנאמר בדרושי האריז"ל. הנה נראין לכאורה איזה סתירות בדבריו, וגם בפרטי הסיבות עצמן הנה נמצא בדבריו ז"ל כמה סיבות הצריכין ביאור. וגם מבואר בדבריו כמה וכמה סיבות למיתתם. ומובן לכל מעיין כי צריכים מאד לקשרם זב"ז ולהעלות כולם למקור אחד, ולא עוד כי הרי פשוט הוא שכל הסיבות אשר היה למיתתם הנה נתקנו אח"כ כולם בעת התיקון אשר לצורך מעשה בראשית, ולא נמצא בדבריו מפורש תיקון לכולם. וגם עוד כמה עניינים עמוקים הצריכים ביאור בענין המלכים אשר הם השורש דכל הבריאה כולו כנ"ל, ועל זה מיוסד החלק ראשון מספרינו זה. וימצא כל מעיין כמה עמוקות נשגבות בהדרושים הללו אשר יאירו עיניו בעהית"ש. וכ"ז הוא מה שהנני הקב"ה מאוצר גדול של מתנת חנם, וכמ"ש (שמות לג יח) והננתי את אשר אהון ורחמתי את אשר ארחם, וחנן גם אותי בכ"ז והוא מנפלאות תמים דעים ית"ש ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים.

⁵³ מלשון הפסוק משלי ט ג, ועי' טעמי המצות ואתחנן ז"ל: בגמ' רבא רמי כתיב על גפי מרומי קרת וכתיב על כסא הכוונה על נוגה תחלה חופפת מבחוץ סמוך לקדושה ובסמוך מתקרבת לקדושה ממש.

⁵⁴ מובא כאן סוף חלק ב'.

וכבר הודעתי את ערכי הדל והרוזה בכל מילי דמיטב בהקדמת הספר הקדמות ושערים שהוצאתי לאור בעזרת הקב"ה בשנת תרס"ט, אמנם זאת מצאתי את עצמי ראוי להודיע כאן בפרטות שכל הבקאות המובא בספר זה, וכן בכל הספרים שחנני הקב"ה, אל יעלה בלב המעיין שבחכמתי שאבתי כל הבקאות הללו, כי בעוה"מ הסר אני מכל בקיאות. אך נודע הוא שנתרבה עתה ספרים הרבה בכל חלקי תורה המראים את כל בקיאות, הן בתנ"כ ובש"ס ובמדרשים, והן בזוה"ק ובכל ספרי הארז"ל [ובפרט הספר שמן ששון כי הוא זללה"ה ע"י בקיאותו הנפלאה וע"י ציוניו האיר עיני בכ"מ]. וכן בספרי ראשונים ואחרונים, ובהם אני משתמש למצוא כל אבני הפיץ מאבני שהם ואבני אקדח הצורך לענייני. אך להזכיר אותם בשמם בתוך הספר הוא דבר שאין מתקבל אל הלב, כי אינו הגון כלל להזכיר פסוק מתנ"כ בשם הקונקורדאנציא, וכן מאמר חז"ל בשם הבית אהרן וכיוצא מספרי הבקאים אשר רבים הם וא"א לפורטם. אך מה גדול זכותם ורב טוב צפון להם מאל גמולות ה' אשר כעל ישלם.

והנה ימצא המעיין בחלק ראשון מספרי זה עוד ענין אחד נעלה ומרומם מרגניתא יקירא דלית ליה טימי, והוא הדרוש ד' שבחלק ראשון כאן, אשר אין לשער יקר ערכו ומעלתו, כי לא יסולה בפז ובכתם אופיר, כאשר עיני כל מעיין תחזינה מישרים, גבהו ורומו בסתר עליון, עומקו ורוחבו במרחבי מרום. והנה אותו הדרוש עצמו הוא כפול ונשנה בדברינו עוד בספר הכללים כלל י"ח ענף י, ושם הוא באריכות יותר הרבה ובעמקות יותר נפלא, כי כאן הוא מחזיק ערך כ' דפים בכתי, ושם הוא מחזיק למעלה מני' דפים בכתי. ובכל א' הוא מדבר בסגנון בפנ"ע לפי הנדרש לענין הספר, הגם שקוטב הדברים בשניהם אחד הוא. והנה הוא מסודר בכל א' בסידור יפה, ולא נחסר הבנה בכל א' בפנ"ע, גם בלי עיון בהשני, כי בכל א' מדבר רק ע"פ ענייני הספר שמדובר בו. אמנם כל ענין הדרוש הזה הן כאן הן שם הוא נפלא ונורא, ועסקתי בהם בכמה יגיעות כמה שנים עד שהעמדתי אותם על מכונם בעזרת החונן לאדם דעת קדוש ישראל ומושיע הקב"ה ית"ש לעד, ובפרט אותו הדרוש אשר בספר הכללים שהוא כמעט היסוד דכל הספר כולו, ואלו שלא באתי לעולם אלא בשביל זה לבד היה די לי. אמנם גם זולת דרוש ד' הנז' הנה ישנם עוד כמה עניינים עמוקים בהחלק ראשון מהספר זה אשר אקוה להקב"ה שיאירו עיני המעיין בהם, ויאמר ברוך החונן לאדם דעת, דברי שלמה בן לא"א מו"ר המתחסד עם קונו, מהו"ר חיים חייקל ב"ר אריה, ולאמי מורתי אשה יראת ה' היא תתהלל מ' סתירה גיטא בת ר' יצחק זללה"ה. (ד ע"ג)

באשר שנשאר כאן עמוד חלק אכתוב שני ליקוטים קטנים ובקיצור נמרץ

ליקוט א'

י"א סיבות למה נוק' נקראת ד': א) ע"ש שהיא יוצאת מד' תחתונות דז"א דהיינו תנה"י, ב) שכן היא רביעית לכל תלת, ג) כנגד ד' דאחד, ד) ע"ש שהיא כלולה בהג"ר (בסוד אי"ן ואנ"י הם זהים באותיותיהם) והנקודה העצמית שלה, ה) ע"ש שד' התיקונים דת"ד שאין להם שערות הם למלכות, ו) ד' שרשים שבה שהם בסוד ד' ראשי שנים, ז) על שם הד' בחינות שז"א משפיע בה לצורך הולדה (ה"ה הנהי"ם שלו), ח) על שם שהיא דלה ועניה, ט) על שם דלת שכל ההשגות הם רק דרך שם, י) על שם ד' הזמנים של גדלות שסימנם נקב"ה, יא) על שם ד' האיברים היתירים שיש לה על הרמ"ח איברים של הזכר.

נודע הוא כי הנוק' דז"א נקראת בשם ד', ומטעם כי בניינה הוא רק מהתנה"י דז"א, וכמ"ש הרב בשער כסא הכבוד (פרק א') ובשעה"כ (דף כ"ד סע"א) ולכאורה קשה כי הרי הסדר הזה הנה הוא בכל הפרצופים כולם, שבנין כל תחתון הוא רק מהתנה"י דהעליון,

כמ"ש בנקודות (פרק ב'), וכן כלל האצילות הוא מתנה"י דא"ק כמ"ש שם (פרק א' בהמ"ב) וכן בתיקון (ריש פרק ג').

אמנם הוא כי הנה ישנם בהנוק' עוד עשרה סיבות נוספים אשר לכך היא נקראת בשם ד', והיינו: א) כי הנה היא הרביעית לכל תלת (תיקו"ז ה ע"א), כי בהכח"ב יוצאת היא בהקשר של תפילין וכן הפה הוא מלכות שבראש כמ"ש אליהו זל"מ, ובהג"ת היא יוצאת מהת"ת שבו, ובהנה"י היא בעטרת היסוד, וכן אמרו בתו"ח (דף ד רע"ב) ומלכות עשירי לון ורביעי לון וכן הוא שם (דף טז ע"ב) בסוד שם של י"ב ע"ש. ב) כי היא הד' דאחד, וכמ"ש בתיקונים סוף תיקון מ"ב (צב ע"א) ושם תיקון מ"ז (דף צד ע"א) והוא משום כי היא הרביעי להד' אתוון דהשם הויה ב"ה (הכולל כל הה' פרצופים) והיא כלילא מכולם והם כולם אחד בה. ג) כי הנה היא כלולה בהג"ר ובסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון אי"ן ואנ"י⁵⁵, ונקודתה העצמותית עם כלילותה בהג"ר הוא ד', והוא הוראת דשם אדני אי"ן ד'. ד) כי שורש הזו"ן אשר בהי"ג ת"ד הנה מ' תיקונים הם לז"א (והם א' ה' דאחד), וד' תיקונים הם למלכות (והם הד' דאחד), אותן הד' תיקונים שאין בהם שערות שהם תיקון ג' ה' ז' י"ב כנודע בספד"צ פ"ב (יח ע"ג) ובהג"ר א שם. ה) על שם הד' שרשים שבה ובסוד ארבעה ראשי שנים הם, כמ"ש בשעה"כ (דף צ ע"א, וצנ ע"ג) ע"ש. ו) על שם הד' בחי' אשר ז"א משפיע בה לצורך ההולדה כמ"ש בתיקון הנוק' (ריש פרק א') ובמ"ן ומ"ד (דרוש י"א אות י"ז ואות כ'). ז) כי ד' הוא הוראה שהיא דלה ועניה דלית לה מגרמה כלום, כמ"ש בזוה"ק (בראשית לג ע"ב) ושם בהשמטות (סי' כ"ג דף רנו ע"ב). ח) כי ד' הוא לשון דלת ופתח ושער, כי היא השער לה⁵⁶, כי אין לאדם שום התדבקות והתקרבות להקב"ה רק על ידה ע"י קבלת מלכות שמיים. וכן כל הידיעה והתבוננות באלהותו ית"ש הוא לעולם רק על ידה דהיא מתפשטת ושורה בכל אחד ואחד מישראל, ועל ידה הוא כל השנה וידיעה בהקב"ה, וכמ"ש בזוה"ק תרומה (דף קנ"ח) ובתו"ח (דף ל"ב). ט) על שם הד' זמנים דכל עת גידולה שסימנם נקב"ה, נערה קטנה בוגרת ה' תתאה, וכמ"ש בתיקון הנוק' (פרקים ב' ג') ובירח (פרק א') [אמנם אלו הד' הם בפרטות ז', כמ"ש במבוי"ש שער ו' ח"א דרוש א' דף נ' רע"ג מדפוה"ח תרס"ד]. י) על שם ד' אברים יתירים שיש לה על הרמ"ח דז"א, שהם ב' צירין וב' דלתות, כמ"ש בגמרא בכורות (מה ע"א) ובדברי הרב בירח (פרק ג') והרי לנו עשרה טעמים נוספים מה שנקרא הנוק' בשם ד'.

ליקוט ב'

באריז"ל איתא (ע"פ דברי הזהר) שראיה היא בחינה גבוהה משמיעה. אמנם ברמב"ן ועוד נקטו להיפך, וצ"ע. ויש ליישב שעיך הראיה גדולה מהשמיעה, שכן שרשה הוא באור הנשמה לנשמה אשר לה אין כלי בגוף, ולכן גילוייה הוא רק לאחר שמתלבשת בנו"ה. ובינה, ששמיעה היא כנגדה, גילוייה הוא על ידי התלבשות בת"ת, הרי הוא אור. ממילא יוצא שעל אף שבמקורו ושורשו הראיה גבוהה יותר, וע"ז דבר האריז"ל, אמנם בגילוייה היא למטה משמיעה כדברי הרמב"ן.

הנה בענין הראיה והשמיעה, נודע הוא מדברי הרב באח"פ (פרק א') כי הראיה היא מסוד נשמה לנשמה, האות י' שבשם, והשמיעה היא מסוד הנשמה, אות ה' ראשונה שבשם. והוא מדברי התיקונים (תיקון ע' קמא ע"א) כי ראיה שמיעה ריח דיבור הם בד'

⁵⁵ עי' תיקו"ז ז ע"א: שכינתא תתאה אדנ"י, מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן, עשרה מעילא לתתא.

⁵⁶ עי' תיקו"ז יט ע"ב: בראשית, ב' ראשית, זה השער לה' צדיקים יבאו בו (תהלים קיח כ), דא איהו תרעא דצדיקא דאית לון רשו לעאלא תמן. תרגום: בראשית, ב' ראשית, זה השער לה' צדיקים יבאו בו, זהו השער של הצדיקים שיש להם רשות לעלות שם.

מ"ש

אותיות השם, י' אסתכל, ה' ושמע, ו' ומריה, ה' וממלל. וע' רע"מ (פינחס רל ע"א) ובזו"ח (פ' יתרו לא ע"ג) והרי הוה הראיה למעלה מהשמיעה.

אמנם דעת הרמב"ן בספר האמונה והבטחון פ' י"ח, וכן שם ר"פ כ"ד, כי השמיעה הוא למעלה מהראיה, וכן הוא ג"כ דעת הרקאנטי פ' ויצא, בפסוק (בראשית נט לב) ותהר לאה, וכן הוא ג"כ דעת רבינו בחיי האחרון בספר כד הקמה אות ז', וכן בפירושו על התורה בפ' ויצא, בפסוק (שם) ותקרא שמו ראובן, ודבריו שם הם מדברי הרמב"ן הנו' פ' כ"ד. וכן אמר עוד בפ' שמות בפסוק (שמות ג ז) ראה ראיתי את עני עמי, ודבריו שם הם מדברי הרמב"ן הנו' פ' י"ח, כי רבינו בחיי והרקאנטי נמשכים תמיד אחר דברי הרמב"ן, ושניהם מתלמידיו יחשב. ועכ"פ הוא כי דעתם הוא שהשמיעה הוא גדולה מהראיה. אך דעת הרמ"ק בפרדס שער ערכי הכנויים פ' כ' וכ"א הוא כדעת האריז"ל, שהראיה והשמיעה הם בחו"ב, והראיה הוא גדולה ולמעלה מהשמיעה. וכן הוא ג"כ דעת הגר"א ז"ל בתיקונים (תיקון מ' דף פט ע"ד) שהראיה היא למעלה הרבה מהשמיעה ע"ש, וכן הוא בזוה"ק ותיקונים כנ"ל.

אמנם מצאנו בדברי האריז"ל בכ"מ שמשמע להיפך, בטנת"א (פרק ו') בענין ז' נקבי הראש אמר שם כי האזניים הם חו"ב והעיניים הם נצח הוד, וע' עוד בא"א (פרק ו') ובשער הכוונות (דף צ' ע"ד) וכן משמע ג"כ באר"ז (רצד ע"ב) שאמרו שם בהאי נוקבא דאודנין תליין נוקבין אחרנין, נוקבא דעינין, נוקבא דפומא, נוקבא דחוטמא כו', והרי אמר שכולם תלויים בהאזניים, והוה האזניים למעלה מכולם, וע' בזה במאמרי רשב"י (דף כד ע"ב ודף כה ע"ד מדפוה"ח תרנ"ח) ומשמע מכ"ז שהאזניים הם למעלה מהעיניים, והרי נמצא סתירות בזה בדברי הזוה"ק והאריז"ל עצמו.

אך האמת כי העיקר הוא שהראיה גדולה מהשמיעה הרבה, אלא באשר כי שורשה ומקורה הוא מאור הנשמה לנשמה שאין לה כלי בהגוף כלל, כי הכלים הם רק ג', מח לב כבד, שהם כלים לנר"נ כנודע, לכן אין לה גילוי בהגוף אלא רק אחר שמתפשטת למטה ומתלבשת בנצח הוד, ומשם חוזרת ועולה בדרך אור חוזר ויוצא תמצית הארה ממנה דרך העיניים, והוא כל הראיה שמשתמש בה האדם. והנה הוא ע"ד אורות הנקודות שעלו בדרך אור חוזר מנה"י דא"ק ויצאו דרך העיניים, משא"כ השמיעה שהיא למטה ממנה במדרגה, כי היא מהבינה, הנה מתגלה היא בהאזניים בכל תוקפה, ולכך תלויים העיניים בהאזניים כנ"ל מאר"ז, משום שכל כח העיניים הוא רק תמצית הארה לבד מאורם העיקרי, וגם זה נמשך להם בדרך אור חוזר רק ע"י נצח הוד. ע' הגר"א ספד"צ פ"א (ו ע"ג) ד"ה אשגחא פקחא, אבל שורשם העיקרי דאור העיניים הנה הוא באמת למעלה למעלה, וע' דברינו בדע"ה ח"א דרוש ד' סי' א' ב'.

והאמת הוא כי גם השמיעה שהיא מהבינה הנה גילוייה היא ג"כ רק ע"י התלבשות בת"ת, כי היא עתיקא דקיימא לשאלה, בסוד (ישעיה מ כו) מ"י ברא אל"ה, כמ"ש בזוהר (ח"א דף א ע"ב) וכל גילוייה הוא רק ע"י ז"א כנודע. וכן הוא כל גילוי השמיעה ג"כ רק ע"י התלבשות בת"ת, והוא מה שנודע כי שמיעת הקול הוא תלוי באויר (שהוא ת"ת כנודע בספר יצירה בסוד אמ"ש), כי בלתי אויר אין קול כלל. ולכן הבינה עצמה היא רק קלא דלא אשתמע וכמ"ש בפ' בראשית (דף ג ע"ב) ובפ' ויגש (דף רי ע"א) ובתז"ח סמוך לסופו, והארכתו בזה קצת בדרושי נקודות פ"א אות ח' ואות ט', אך עכ"פ הוא כי גם השמיעה הוא ג"כ ע"י התלבשות בת"ת, אבל הראיה הוא רק ע"י התלבשות הנצח הוד, אבל במקורם הוה הראיה יותר למעלה כי הם שניהם בחו"ב כנוז', ובזה ניחא הכל והבן כי קצתי מאפס המקום כאן. (ה ע"א)

דרוש א

סימן א

יש לשאול כאן שבע שאלות:

שאלה ראשונה: כיצד יתכן שהתיקון הוא הארת שם מ"ה שהוא זכר, אם כל עניין יציאת המלכים לא היה כי אם בחינת זכר בלא נקבה, דוגמת טיפת קרי.

[א] יסתכל המשכיל ויתבונן המבין בענין סבת מיתת המלכים ושבירת הכלים אשר נמצא בדברי האריז"ל כמה גרמות וסבות מסבות שונות בזה, ואין ספק הוא שכולן עולין למקור אחד וסבה אחת לכולם וכמו שיתבאר בעה"י בדברינו לקמן בדרוש ו', ויתבאר שם אחת לאחת בנימוקה וטעמה וכלילות כולן יחד. אמנם מה שראינו להקדים בתחילה ולעמוד אותה ליסוד מוסד לכולם, הנה הוא מה שנבאר עתה בדרוש הזה ולקמן דרוש ב'. וכן כל מה שנמשך מענין לענין עד סוף דרוש ה', והיינו כי הנה בדרושי נקודות (פרק ג') אמר הרב זללה"ה כי ביטול המלכים היה לפי שלא נתקן עדיין כחדא אדם דכר ונוקבא, וזהו עצמו סוד טיפי הזרע של יוסף שיצאו בלתי נקבה אלא מזכר לחוד, והם הם עשרה הרוגי מלוכה. והבן מלת מלוכה כי הם ממש אלו הו' מלכים שנשברו כליהם ונופם, והסבה היה ג"כ לפי שהיו בלתי תיקון דו"ן, עד שבא הדר מלך הח' ואז נתקנו. והנה הכלים הראויים למלכים הללו יצאו דרך צפורני רגליים, והוא בסוד מ"ש במסכת שבועות (יח ע"א) מי שאמרה לו אשתו בשעת תשמיש נשמאתי ינעוץ צפורניו בקרקע והזרע יוצא דרך צפורני רגליים, והוא סוד הנאמר ביוסף (בדאשית מט כד) ויפוזו זרועי ידיו, שיצא תאותו מבין צפורני ידיו (וכמ"ש בסוטה לו ע"ב) וכן הוא בתיקונים (תיקון ס"ט קכח ע"א) ובהאי י' חב יוסף הה"ד ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו, מאי ויפוזו, דאודריקת טפה דאיהי י' בין י' אצבעין ואתפליגת ל'י ניצוצין דאודריקו מקשת דאיהו ברית, ובאן אתר אודריקו בעשרה הרוגי מלכות, ע"כ מדברי הרב בנקודות פ"ג.

והנה דבריו סותרים מיניה וביה, כי הרי ממה שאמר שהם היו בסוד טיפת קרי אשר יצא מצפורני רגליים, וע"ד הנאמר ביוסף ויפוזו זרועי ידיו, והרי מבואר מזה שהיה יציאתם מזכר בלתי נקבה, והיה חסר כאן בחי' הנוקבא. אבל ממה שאמר שהיו בלתי תיקון דו"ן עד שבא הדר מלך הח' הרי משמע שהיה חסר בחי' הדוכרא, כי הרי הדר הוא סוד שם המ"ה הכללי אשר בא אח"כ בעת התיקון, והוא בחי' הדוכרא. וכן הוא מבואר בדרושי נקודות (פרק א') שיציאת המלכים היה מהס"ג דס"ג שהוא בחי' אימא, וכמ"ש מהרח"ו בשער התיקון (פרק ג' בהמ"ק), בת מטרד בת מאימא דדינין מתערין מינה דטרדין לכולא, כי אימא היא שם ס"ג, ומשם היתה זה הבת שנעשית אח"כ ב"ן כו' ע"ש. והרי לנו כי היה יציאת המלכים מהאימא, וא"כ הרי איך אמר הרב בדבריו הנז' כי היו בסוד טיפת קרי הנאמר ביוסף, וע"ד שאמרו בשבועות מי שאמרה לו אשתו כו' וכנ"ל, אשר מבואר מכ"ז כי היה יציאת המלכים מזכר בלתי נקבה. וכן בדברים האלו אשר בנקודות פ"ג, הנה חזר הרב ושנה לנו בשער קיצור אבי"ע (פרק ה') ע"ש, וכן במבוא שערים (שער ב' ח"א פ"ה) וכן הוא ג"כ בדברי הגר"א בס' יהל אור (בהיכלות פקודי היכל ו', דף ל' ע"ב). והרי מבואר מכ"ז שהדוכרא היה מתחילה, והיה חסר רק הנוקבא. והוא תמוה כי הרי אדרבה הוא שהיה יציאתם מהס"ג דס"ג, שהוא בחי' אימא וכנז'. ויותר קשה (הקושיא הא' הוא על יציאתם מהיכן שיצאו והקושיא הזוה הוא במציאות המלכים עצמן) על מה שנמצא בספר הליקוטים (פ' וירא) בפסוק (בדאשית יט ז) ויעל לוט מצוער, וכן בלק"ת שם (ד"ה ענין לוט ושתי בנותיו) אמר שם זה לשונו, וידוע כי סבת שבירתם של אלו המלכים היתה משום שלא היו להם בחי' נוקבא, שלא היו דכר ונוקבא עד (ה ע"ב) שבא הדר מלך השמיני שהיה בו תיקון דו"ן ונתקיים עכ"ל.

והרי כ"ז הוא תמוה מאד, כי הרי הוא נודע ומפורסם בכל דרושי הרב שכל המלכים היו מתחילה רק מהב"ן דב"ן לבד, והיו כולם רק בסטרא דנוק', וכמ"ש בטנת"א (פרק א' בהמ"ב) ואז מולידין בחי' ב"ן דחיצוניות כו', הרי נולדה הנקבה עתה תחילה כו'. וכן בשבירת הכלים (פרק ו') ואז נברא העולם במידת הדין, ויצאה בת מתחילה שהיא שם ב"ן כו', עד שחזרו להזדווג והולידו הזכר שהוא שם מ"ה כו'. ואמר שם עוד, בראשונה היו זו"ן נקבות מצד דין שהוא שם ב"ן, ואח"כ היו זו"ן זכרים משם מ"ה כו'. וע"ש (פרק ח') כי מתחילה היו רק המלכיות דהב"ן לבד, ולכן לא נתקיימו ומיתו ונשברו, ואח"כ בעת התיקון יצא ה"ט"ר דב"ן⁵⁷ עם השם מ"ה כולו, שהם הדר ומהיטבאל, ועי"ז נשלמו ונתקנו גם כל המלכים הראשונים. וכ"ז הוא נודע ופשוט מכל דרושי ע"ן חיים כולו, וכן הוא באדר"ר (קמב ע"א) ובאדר"ז (רצב ע"א) כי מתחילה היו רק בסטרא דנוק' לבד ולכן לא אתקיימו ע"ש. וא"כ הרי איך אמר בספר הליקוטים הנו' שסיבת שבירתם היה משום שלא היה להם בחי' נוקבא, הרי הוא לכאורה היפך ממש מכל דרושי ע"ח כולו ואדר"ר ואדר"ו, שאדרבה הוא שכל המלכים הראשונים היו כולם רק בסטרא דנוקבא לבד, והמ"ה שהוא בחי' הדוכרא הוא לא יצא אלא רק אח"כ שהוא בעת התיקון דוקא וכנו'.

שאלה שניה: מבואר בזהר (וכן הוא בדברי האריז"ל [נקודות ג'] ובדברי הגר"א) שכל המלכים יצאו בלא זיווג ואילו בנקודות ד' איתא שהמלכים יצאו על ידי זיווג.

[ב] עוד שנית מה שיש לתמוה בענין זה ג"כ, כי הנה דברים הללו אשר אמר הרב בנקודות (פרק ג') דהחסרון של המלכין קדמאין היה משום שלא היה נתקן עדיין בחי' דו"ן ויצאו בלא זיווג, אלא רק בסוד טיפת קרי, הנה הוא מדברי האדר"ר (קלה ע"ב וקמב ע"א) ובאדר"ז (רצב ע"א) ע"ש, וכן הוא ג"כ בספרא דצניעותא (פרק א' ב ע"ב) דעד דלא הוה מתקלא לא הוו משגיחין אפין באפין ומלכין קדמאין מיתו, ומפורש שם בביאורי האריז"ל והגר"א ז"ל כי היו או"א אז אחור באחור, זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן, ולא היה אז שום זיווג ביניהם כלל. וכן אמר עוד האריז"ל בזהר הרקיע (דף קנד ע"א) כי המלכין קדמאין הם יצאו בלי זיווג, וכמ"ש בתז"ח (דף כז ע"א) והאר"ן היתה תוהו ובוהו כו' בגין דאדם א"ן, דהוה בעלה לעילא סתים בא"ן⁵⁸ ור"ל שהשם מ"ה היה עדיין סתום במקורו הנעלם, ולכן לא נתקיימו. וכן הוא ג"כ בפע"ח (שער ראש השנה פ"ב דף קכט ע"ד) שכל המלכים הראשונים היו בבחי' קרי בלא זיווג, וכן הוא בדברי הגר"א ביהל אור (פ' פקודי דף ל ע"ב) שכולם היו בסוד קרי ע"ש⁵⁹.

וע"י הרי יש לתמוה ולהפליא כי הרי מבואר הוא בדברי הרב ג"כ להיפך, שכל סדר יציאת המלכים כולן היה ג"כ רק ע"י זיווג גם מתחילת יציאתם מהכתר, וע"י שהיו או"א רק פב"פ וכמו שאמר בנקודות (פרק ד') כי נזדווג הכתר מיניה וביה, והמשיך מוחין לאו"א וחזרו פב"פ, ואח"כ נזדווגו או"א יחד והוציאו את הז' מלכים. וכן מבאר עוד כל הענין הזה בשבירת הכלים (פרק א') בארוכה כי האו"א היו מתחילה פב"פ לפי שנעשה להם מוחין מהכתר ועי"ז הוחזרו או"א פב"פ ונזדווגו יחד, ועי"ז יצאו הז' מלכים כולן ולא הוחזרו או"א אחור באחור אלא רק אחר שמיתו כל המלכים כולן דוקא, וכמו שמבואר שם

⁵⁷ ע"י שער האצילות פרק ג' ושער פנימיות וחיצוניות פרק ו'.

⁵⁸ ע"י אד"ז רפח ע"ב: עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין, ע"כ. ע"ק הוא כינוי לא"א והוא נקרא אין ע"ש שבו מתלבש הרדל"א שהוא המכונה "אין".

⁵⁹ ז"ל, והוא סוד גדול סוד הקר"י שמהפך יקר לקר"י טפה של חכמה טפה דמוחא סוד הי"ש. וי' ניצוצות אין יוצאין דרך היסוד רק דרך י' אצבעות הרגלין סוד לבנה דלבנת בסוד הרגלין ושם אחיזת הס"א בצפרניים ולכן הוא שם בסוד הביטול והוא סוד בקיעת הבשר שם.

בארוכה כ"ז. והרי לנו כי כל המלכים כולן לא יצאו ג"כ אלא רק ע"י זיווג דוקא, וכן הוא מפורש כ"ז ג"כ במבו"ש (שער ב' ח"א פ"ו) ע"ש והוסיף שם ללמדנו בזה ואומר, כי אי אפשר להוציא אורות אלא בכח זיווג, ושמו כלל זה עכ"ל. ואמר שם עוד (בשער ב' ח"ב פ"ד) כי טרם צאת המלכים מבטן המלאה היו או"א פנים בפנים ונזדווגו אז שלא ע"י מעשה התחתונים ובל"י מ"ן, ואז ניתנו באימא הז' מלכים כו' ע"ש. והרי סותר כל הדברים הללו למה שאמרו בספרא דצניעותא פ"א ואד"ר (ה ע"ג) ואד"ז וכן הרב עצמו בכ"מ כי כל המלכים הראשונים היה יציאתם שלא ע"י זיווג ובסוד טיפת קרי וכנ"ל.

והנה כאשר חלקי האחוריים והמלבושים (הרי הם חלקי החיצוניות) מזדווגים, אזי נקרא הזיווג "אחור באחור" ואפילו שחלקי החיצוניות הינם באמת פב"פ, שכן אין שום זיווג שאינו פב"פ, אמנם הוא קרוי כן מכיוון שהוא בחיצוניות. וכאשר יש זיווג פנימי הוא קרוי זיווג פב"פ. והנה הזיווג של המלכים היה רק בכחית אב"א. אם כן כאשר כתוב ללא זיווג, בע"כ שכוונתו ללא זיווג פנימי. אמנם יש לשון שמפורש בו שלא היה זיווג כלל אלא רק דרך קרי, ואם כן עדיין הדבר צ"ע.

[ג] אמנם הוא כי הנה יש כמה בחי' זיווגים החלוקים זה מזה ומתחלפים בשמותם ונקראים לפעמים בשם זיווג דפנים בפנים ולפעמים בשם זיווג דאחור באחור וכמו שמבואר בספר הסדי דוד (אות ע"ח) ע"ש. ואמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז') כי כאשר שהאחוריים והמלבושים שהם החיצוניות דהספירות הם מזדווגים זב"ז, הוא נקרא בשם זיווג דאחור באחור, וכאשר מזדווגים בבחי' פנימיותם הוא נקרא בשם זיווג דפנים בפנים. וכל הזיווג אשר היה לצורך המלכין קדמאין היו כולם רק בהחיצוניות לחוד, ונקרא זה בשם זיווג דאחור באחור הגם שאותן החיצוניות היו באמת רק פנים בפנים, כי אין זיווג אלא רק פב"פ⁶⁰. אך משום שהיה רק מהחיצוניות שהם האחוריים דהספירות, נקרא זה בשם זיווג דאב"א. וכ"כ הרב ג"כ בשער השמות (פרק ז') כי הזיווג דאו"א אשר לצורך המלכין קדמאין היה רק הזיווג דאב"א, והכוונה הוא כמ"ש בספ' הגלגולים וכנ"ז. וע' עוד בזה בסדר אבי"ע (פרק ה') ובהגהה שם בשם שער הקדמות. אמנם הוא כי הרי בדברי הרב אשר בנקודות (פרק ג') שהעתקנו לעיל וכן בדבריו אשר בפע"ח ובזוהר הרקיע הרי מבואר שם כי היה חסר עדיין התיקון דו"ן לגמרי ויצאו בלא זיווג כלל אלא רק בסוד טיפת קרי. ואמר שם בזוהר הרקיע (דף קד ע"א), וכן הוא במאמרי רשב"י (פ' תרומה דף ז' ע"ב) זה לשונו, לא הו' או"א משגיחין אפין באפין, כי אבא רחמים גמורים ואימא דינין גמורים, ונמצא זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן כו' ע"ש. והרי אי אפשר לפרש הלשון הזה על בחי' הזיווג דאב"א הנ"ל, ומבואר כוונתו שלא היה בהם שום זיווג כלל. וכן הוא ג"כ בדברי הגר"א בספד"צ (פ"א ב ע"ב בד"ה לא הו' משגיחין) ע"ש בארוכה, שמבואר בכל דבריו שם שלא היה אז זיווג כלל לאו"א. ואמר שם והן אשר (איוב כב טז) קומטו ולא עת, שעת הוא זיווג כידוע כו', והן יצאו בלא זיווג רק אחור באחור כו' ע"ש. והוא כמו שמבואר בכל המקומות הנ"ל שהיה כל יציאתם רק בסוד טיפת קרי וכנ"ל. וא"כ הרי הקושיא חזקה מכל המקומות הנ"ל ג"כ אשר מבואר שם להיפך שגם כל המלכין קדמאין יצאו ג"כ ע"י איזה בחי' זיווג עכ"פ וכנ"ל.

שאלה שלישית: עוד סיבה ישנה למיתת המלכים, שכן בא"א לא היה מתקלא, שכן לא נכללה בו נוק' הרי הוא שורש הדינים, ולכן לא היה למלכים שורש למעלה. אמנם ד"ז קשה, שהרי מבואר שכל מה שאכן יצא בעולם הנקודות הוא רק תמצית מהאור שנשאר ממנו בא"ק עצמו, אם כן יש לו שורש גדול בפנימיות א"ק. עוד קשה, הרי השבירה היתה בכל הפרצופים גם בעתיק, וא"כ איך אמר שלא היה להם שורש בעתיק.

⁶⁰ עי' ביאורים ח"ב ט ע"ג וכן לט ע"ב, שזיווג פב"פ ללא הארת חיה נחשב כאב"א, והוא ע"פ שער העקודים פרק ח'. ועי' ביאורים ח"ב ז ע"א שאין יציאת אור ללא זיווג, וכל זיווג לא נעשה כי אם דרך אמ"ר וק"ב.

[ד] עוד שלישית כי הנה רבינו הגדול הגר"א זללה"ה בספד"צ (פ"א ג ע"א בד"ה וארעא אתבטלת) אמר שם כי בא"א לא הוה מתקלא, שלא נכלל בו נוקבא שורש הדינין, ולפיכך מתו המלכים שלא היה להם שורש למעלה (וכתב שם הגר"א עצמו בהגהה) כן מצאתי בכתבים. והעיקר, כי בתחילה היה בסוד בוצינא דקרדינותא עטרה דגבורה לבד, ולכך לא אתקיימו כמ"ש באד"ר ואד"ז (קל"ה קמ"ב רצ"ב) עד דנחית אורא עלאה חסד ונתקיימו. וזה סוד דו"ן בכתר שהן ב' עטרין סוד המתקלא ג' מוחין ג' הוי"ת עכ"ל הגר"א שם בפנים ובהגהה.

והנה מ"ש הגר"א ז"ל שלא היה נכלל בא"א בחי' הנוקבא, הנה הוא בתז"ח (דף טל ע"ד) דהוא אדם קדמון הוה בני עלמין ומחריבין בגין דעילת העילות לא הוה משתתף תמן, בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוקבא דיליה, ובג"ד אמר נעשה אדם דאיהו נוקבא ואשתתף תמן דאיהו לא שרייא אלא באתר שלים⁶¹. ומה שאמר הגר"א ז"ל כ"ז בשם הכתבים כי לא היה נכלל בא"א נוקבא שורש הדינין, הנה הוא בדברי האריז"ל בפירושו לספד"צ שהוא בזוהר הרקיע (דף ק"ד וק"ה) ובמאמרי רשב"י⁶² (פ' תרומה דף ז' ע"ב) אמר שם זה לשוננו, דעד לא הוה מתקלא כו' מקמי דאתתקן עתיקא קדישא כעין דכר ונוקבא ולא הוה מתקלא, לא הוה או"א משגיחין אפין באפין כו', ומלכין קדמאין מיתו כו', הם המלכים שמלכו בארץ ארום שהיא הבינה, אם הבנים, אומללה יולדת השבעה, כי כולם היו דינים גמורים ולא היה להם שורש ואחיזה בעתיקא קדישא ומתו, והם הם הנצוצין שאין בהם ממש, וניצוצות אלו נזרקו ע"י בוצד"ק שהיא שורש הדינים שהיה גנוז במעי האם שהיא הבינה דמינה דינין מתערין כו'. ומ"ש וזיוניהון לא אשתכחו, כי הנה מלכים אלו עד דלא הוה מתקלא ולא הוה מתתקן עתיקא קדישא כעין דכר ונוקבא (וכנ"ל בתז"ח) לא היה להם אחיזה למעלה ומיתו, וסבת מיתתם היה שלא היה להם אחיזה ושורש למעלה בעתיקא, וגם בחכמה (ה ע"ד) שיצא מעתיק"ק לא היה להם שורש ואחיזה בה, כי כולם רחמים פשוטים, והם דינין גמורים כו', וז"ש וזיוניהון לא אשתכחו, כי זיוניהון ועדויהון⁶³ והוא שרשיהון וגזעיהון העליונים לא נמצא עדיין בעתיק"ק כו'. ואמר שם עוד, והענין הוא כי הוכרח עתיק"ק לעכב תיקונו עד שיצא ניצוצות אלו לפי שהיו דינין תקיפין ובהם מעורבין קליפות ונברר הפסולת מהם, ומה שהיה יכול להתבסס נתבסס והקליפות נשארו למטה כו', עכ"ל לעניינינו.

והנה מ"ש האריז"ל שלא היה להם אחיזה ושורש למעלה, יש לתמוה בזה הרבה, כי הרי מבואר הוא בדבריו ז"ל בע"ה בנקודות (פרק ב') שכל האורות אשר יצאו מהעינים אשר הם הם הנקודות העיקריים וכמ"ש בטנת"א (פ"א בהמ"ב), ומהם הוא עיקר כל המלכין קדמאין כנודע, הנה כאשר יצאו מהעינים דא"ק, והוא ע"י שנסתלקו ועלו כל האורות אשר מהטבור שבו ולמטה ועלו למעלה, הנה נשאר שורשם העיקרי מבפנים שהוא מהטבור ולמעלה, ושם הניחו ונשאר שורשם תמיד בא"ק, אלא שהארתם נתפשט

⁶¹ תרגום: שאותו אדם קדמון היה בונה עולמות ומחריבם מפני שעילת העילות לא היה משתתף איתו, משום שעד עכשיו לא היה שלם בנקבה שלו, ולכן אמר "נעשה אדם" שהוא נקבה, והשתתף שם, שכן הוא לא שורה אלא במקום שלם.

⁶² עי' לש"ו כללים ח"א ע"א ז"ל, ואולי לא ראה הגר"א זללה"ה את דברי האריז"ל בזה כי בימיו עדיין לא נדפסו והיו כולם בכתובים ועיקרון היו בארץ ישראל וכמו שכתב הרב הקדוש בעל השל"ה כי אחר הסתלקות הרח"ו ז"ל היה חרם מחכמי ארץ ישראל שלא להוציא הכתבים לחוץ עד מאה שנה (עי' ספר מעין משה עמוד ער"ב שמביא מכתב מהלש"ו שהגר"א לא ראה את השמונה שערים של האריז"ל).

⁶³ מלשון עדי דהוא תכשיט וכתר וכמאמה"כ "ויתנצלו בני ישראל את עידיהם מהר חורב" (שמות לג ו).

ויצא דרך העינים שבו, אבל עיקר אורם הוא נשאר לעולם מבפנים. וכן אמר ג"כ בשבירת הכלים (פרק ו') שמה שיצא מהעינים ולחוץ הוא רק בחי' ענפיו לחוד, כי שורש האור הוא נשאר מבפנים וכמ"ש בנקודות (פרק ב'). וכן הוא מבואר ג"כ בשער הקדמות (דף יט ע"א) אמר שם זה לשונו, והנה האור הראשון אשר עלה מלמטה נשאר שורשו תמיד מבפנים, ומשם נתפשט הארתו ויצאה לחוץ כו' דרך נקבי העינים של א"ק. וכן אמר שם עוד (דף ט ע"ג ד"ה עוד היה) שהאור הראשון הפנימי שהיה למטה מחצי הת"ת עלה למעלה במקום החוץ, ושם נשאר עיקר שורשו כדי להוציא הארתו לחוץ. וכן מבואר כ"ז ג"כ במבו"ש (שער ב' ח"א פ"ב) אמר שם כי האור שהיה למטה בתחילה ועלה למעלה, זה נשאר אח"כ תמיד למעלה בחוץ ולא ירד בפרסא, ואמנם להיותם שם למעלה והם דחוקים שם הוציאו מהם ענפים לחוץ דרך העינים, והם הם הנקודות שנתפשטו לחוץ לא"ק ועמדו בו מן הטבור עד סיום הרגליים עכ"ל. וא"כ הרי איך אמר האריז"ל בפירושו לספד"צ הנ"ל שלא היה להמלכין קדמאין שורש ואחיזה למעלה, הלא היה להם שורש גדול בא"ק עצמו היטיב. ועוד כי הנה כתב הרח"ו ז"ל במבו"ש (ש"ב ח"ב פ"ג) זה לשונו, והנה שמעתי פעם אחד ממורי ז"ל כי טעם מיתת הז' מלכים היה, כי הענפים לבד יצאו אך שרשיהם נשארו מבפנים ולכן לא היה כח בהענפים לקבל האור ולכך מתו, וכאשר רצה המאציל העליון לתקנם החזירם לשרשיהם שנשארו בפנים וע"י כן נתקנו. ונלע"ד כו' ששרשיהם הם האורות שנשארו בחוץ דא"ק אשר משם יצאו הענפים אלו וכנ"ל שע"ב ח"א פ"ב (שהוא הדברים אשר העתקתי ממבו"ש לעיל בסמוך) עכ"ל. וא"כ הרי הוא בפירוש להיפך ממש ממה שאמר האריז"ל בפירושו לספד"צ שלא היה להם שורש למעלה, הלא היה להם לעולם שורש גדול בא"ק עצמו ובהמקום אשר יצאו משם.

וכן גם מ"ש האריז"ל בכל דבריו הנז' שלא היה להם שורש בעתיקא קדישא, הנה גם זה הוא תמוה מאד, כי הרי מפורש הוא בדבריו ז"ל בשבירת הכלים (פ"ו ופ"ז) ובמבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) שכל ענין המלכים בירידתם ומיתתם ושבירתם הנה היה כ"ז בכל הפרצופים כולם, היינו בעתיק וא"א ואו"א וזו"ן ומקרה אחת לכולם, וכמו שהאריך בזה הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל ברחובות הנהר וכנודע, והרי היה כל בחי' מיתת הז' מלכים גם בעתי"ק ג"כ, וא"כ הרי איה מקום לומר שלא היה להם שורש בעתי"ק מאחר שגם בו נמצא וגם בו היו, ואדרבה הוא כי ממנו היה מתחיל, שההתחלה הראשונה מהמקרה דז' מלכים הרי היה רק מעתי"ק וכמו שמבואר בדברי הרב ז"ל בשבירת הכלים (פרקים ו' ז') ע"ש, וא"כ הרי איזה שורש היה חסר להם עוד.

שאלה רביעית: עוד כתב האריז"ל שלא היו לדינים שורש ואחיזה בעתי"ק, וכן בחכמה אבא, שכן הם רחמים פשוטים ואילו המלכים היו דינים גמורים. וקשה, שכן מצינו שהיו בעולם הנקודות בחי' כתר ואבא ואם כן בוודאי שהיה להם שורש ואחיזה בב' מקומות הנ"ל.

[ה] וכן גם עיקר הדברים אשר אמר האריז"ל בפירושו לספד"צ הנז', כי לא היה להדינין שורש ואחיזה בעתי"ק וכן בחכמה אבא, משום שהם רחמים פשוטים, והמלכין קדמאין היו דינין גמורים. הנה כ"ז הוא תמוה מאוד, כי הרי נודע הוא שקודם התיקון, הנה לא יצא בכולם אלא רק המלכיות דהב"ן לבד, שהם מהס"ג דס"ג⁶⁴, והם כולם דינין

⁶⁴ עי' מקורו ע"ח נקודות פרק א'. ועי' דברי רבינו שם (ביאורים ח"ב עט ע"ב) שכל מיתת המלכים היה בבחי' האחרונות דס"ג, ולא נתגלה שם ב"ן אלא רק לאחר התיקון, שכן אז נעלמו בחינות ע"ב וס"ג ונתגלו בחינות מ"ה וב"ן. בעניין היות הנקודות נקראות גם ס"ג וגם ב"ן עי' ביאורים ח"א נא ע"א שיש משמעות שרשם הוא בס"ג, אמנם מה שיוצא הוא רק הב"ן דס"ג דס"ג. ועי' לקמן סימן ד' אות ד', שהס"ג כאן אינו הס"ג של א"ק הכללי.

מ"ש

וגבורות לבד. ואלו המלכיות היו כלולים ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם הה' פרצופים א"א או"א זו"ן (ו ע"א) דהנקודות, אשר כל א' היה כלול מ"ס, ור"ל י' מלכיות, והיו אז כולם רק דינים גמורים לבד, אבל הט"ר דב"ן⁶⁵ עם השם מ"ה שהם החסדים אשר בכל פרצוף מהה' פרצופים כולם, הנה זה לא יצא בכל א' אלא רק בעת התיקון לבד, וכמו שמבואר בשבירת הכלים (פרק ח') וכן בסדר אצילות בקיצור (פ"ב וע' שם ספ"ג) ועתיק (פ"א) ובכ"מ. דהרי לכך לא היו נקראו אז אלא רק בשם נקודות, והם י' נקודות, משום שלא יצא בשום אחד מהם אלא רק המלכיות דהב"ן לבד. וע' שבירת הכלים (פרקים ו' ז' ח') ובז"א (פרק ג'), וכנודע כ"ז לכל טועמי טעם עין החיים. וא"כ הרי איך אמר האריז"ל בפירושו לספד"צ הנז' שעתי"ק ואבא היו אז רחמים פשוטים, כי הרי נהפוך הוא שגם עתיק ואבא לא היו בעולם הנקודות אלא ג"כ רק מהס"ג דס"ג ומהחיצוניות דהב"ן לבד גם הג"ר שלהם, והיו גם הם רק מבחי' דינין וגבורות, ולכן היה גם בהם כל הענין דמיתת המלכים בהז"ת שלהם, כי הג"ר שבהם היו יכולים לקבל את כל האורות כולן, וכמ"ש בנקודות (פרק ד') משא"כ הז"ת. אבל עכ"פ הוא כי אפי' הג"ר שלהם, ר"ל גם הג"ר דהאבא ועתי"ק היו אז ג"כ רק מהמלכיות דהב"ן לבד ומהס"ג דס"ג, וכמו שמבואר בדברי הרב בשבירת הכלים (פרק ו') ובכ"מ. וכן מוכח ג"כ במב"ש (שע"ב ח"ב פ"ג) במה שאמר שם כי הז"ת בהכרח היו הם יותר דינים מהג"ר, כי כל מה שהדבר מתעלה למעלה אין הדינים ניכרים ומתגלה בו והם רחמים, ולכן בהתגלות בהם (ר"ל בהז"ת) הדינים, להיותם תחתונים לא יכלו לסבול האור הגדול של הרחמים ונשברו עכ"ל. והרי לנו מבואר כי גם הג"ר היו אז ג"כ רק דינים, אלא שהז"ת הם היו יותר דינים וכי כן הוא הסדר לעולם גם לאחר התיקון כנודע]. ועכ"פ הוא כי היו כולם אז רק מבחי' הדינים לבד, והיו כולם מסוג אחד וממין אחד, שהוא מהס"ג דס"ג, ומהמלכיות דב"ן, ולכן היה מקרה אחת לכולם שוה וכנז'. ועליהם אמרו באד"ר (קלה ע"א) כל רישא דעמא דלא אתתקן הוא בקדמיתא לית עמא מתתקנא (וע' סדר אצילות בקיצור פ"ב), וא"כ הרי איך אמר שהיו עתי"ק ואבא רחמים פשוטים ולא היה להמלכין קדמאין ולהדינין שורש ואחיזה בעתיק ואבא, הרי נהפוך הוא מכל וכל, כי מצד הדינין הרי היו אז גם אבא ועתיק ג"כ רק מבחי' דינין לפי ערכם, כמו הבינה לפי ערכה, והז"ת לפי ערכם. וכן מצד שורש המלכין קדמאין אשר למעלה הנה היה להם שורש היטיב בכל הראוי הן בעתיק ואבא והן גם באדם קדמאה ובהמקום אשר יצאו משם וכנ"ל כ"ז, וא"כ הרי צריכים דברי האריז"ל בכל הנז' ביאור עמוק מאד.

שאלה חמישית: כיצד יתכן שהמלכים, שהם מהאורות דנה"י דא"ק, יצאו מהעינים, שהם למעלה מאח"ף, הרי כל מציאותו היא למטה לגמרי מאח"ף, ואם כן איך יהיה שרשם למעלה מהם. [1] עוד ענין רביעי מה שצריך ג"כ ביאור גדול בענין אורות הנקודות כולם, מה שיצאו דרך העינים דא"ק, מהו הענין בזה אשר יצאו ממקום גבוה כזו שהוא עוד למעלה מהאח"פ, וכמ"ש הרב באח"פ (פרק א') כי העינים הוא סוד נשמה לנשמה שהוא החכמה אבל האזניים הוא רק סוד הנשמה שהיא בינה. והרי יצאו האורות דהנקודות למעלה מהאורות דהעקודים, ועברו דרך עליהם, וכמ"ש בנקודות (פרק ב'). וע"ז צריך ביאור, כי הרי מבואר שם כי עקרן דהנקודות הנה הוא רק מהנה"י דא"ק אשר מהטבור ולמטה, ונצטמצם א"ק והעלה אותם למעלה מהטבור, ושם נשאר שורשם, אך הארתם וענפיהם עלו עוד למעלה למעלה ויצאו דרך העינים. והרי צריכים אנו להבין כי מאחר שהם באמת רק מהבחי' התחתונות שבא"ק וכן שרשיהם, ועיקר אורם נשאר באמת ג"כ רק בחצי גוף

⁶⁵ עי' בהג"א על ספד"צ ב ע"ד ד"ה וענין שתיקון הנוק' שבשם ב"ן הוא בחי' מהיטבאל.

העליון אשר למעלה מהטבור שהוא בהחזה דא"ק, א"כ איך זכו הארתם להתעלה כ"כ ולצאת דרך העינים שהוא עוד גבוה יותר גם ממקום כל האורות דהעקודים, ומהו הסבה והענין בזה. ובמבו"ש (ש"ב ח"א פ"ב) אמר שם הרב כי משום שהיו דחוקים שם לכך יצאו דרך העינים, ואין זה טעם מספיק כלל, כי אם שהוא מתמת דוחקם והמקום היה צר להם, הלא היה צריך שייצאו רק דרך הפה, כי בו פנעו בראשונה והוא חלל יותר רחב ופתוח ממקום העינים. ומה גם כי עיקר הלשון אשר אמר הרב שהיו דחוקים צריך ג"כ ביאור להבין מהו. ועוד הרי אור החדש אשר היה נולד אז מחדש הנה הוא בקע את הפרסא וירד דרך בו למטה וכמבואר בדברי הרב שם וכנודע, וא"כ מפני מה נשתנה אותו אור הנקודות מהאור החדש שהוא עלה ע"י דחיקת המקום למעלה {ו ע"ב} והאור החדש ירד ע"י דחיקת המקום למטה והוצרך לבקוע את הפרסא.

שאלה שישיית: מצינו בזהר הרקיע שאורות הנקודות אשר יצאו מהעינים, הוא משם ס"ג. וקשה, שכן במק"א איתא שתחילת הס"ג הוא האזניים וא"כ היו צריכים לצאת מהאזניים ולא מהעינים. שאלה שביעית: וכן איתא שם שאור ב"ן הוא אור זך יותר מאור מ"ה וקשה להולמו.

[ז] והנה האריז"ל אמר עוד בזהר הרקיע (דף קנד ע"א) בענין האורות דהנקודות אשר יצאו מהעינים, כי כל מה שנתפשט הנה הוא משם ס"ג, כי משם ע"ב מ"ס⁶⁶ אין לנו רשות לדבר בו, ומשם ס"ג מבחי' האחרונות שבו נתפשט כל מציאות העולמות שנתחרבו ולפי שייצאו בלא זווה לא נתקיים ולבחי' אחרונה שבו אנו קוראין שם ב"ן כו' ואחר שמיתו ונשברו הז"ת הנה חזר האור לעלות בכח"ב ונסתלק עד למעלה בסוד מ"ן ונעשה זווה למעלה, שם ס"ג עם שם ע"ב דמוחא, והוציאו מביניהם מעט אור עב מן הראשון, שהראשון היה אור זך ודק יותר מזה, ונעשה בלי זווה, רק שם ס"ג מתפשט משם ע"ב, שהבינה יצאה מן החכמה. אמנם זה נעשה ע"י זווה ע"ב עם ס"ג, וזה האור נקרא שם מ"ה שאחר ס"ג, והוא המלך הח' שנתקיים כו' ע"ש. והרי מבואר מכ"ז שמה שייצאו הנקודות מהעינים, הנה הוא משום שהס"ג הוא מתפשט ויוצא מן הע"ב, וגם זה אינו מובן, כי הרי מבואר הוא בטנת"א (פרק א') ובנקודות (פרק א') כי התחלת הס"ג הוא רק מהאזניים ולא מהעינים, וא"כ הרי היה צריך שייצאו הנקודות רק מהאזניים.

גם צריכים אנו להבין מ"ש בזהר הרקיע הנז' שהשם ב"ן, שהוא אור דהנקודות, הנה הוא אור זך ודק יותר מהשם מ"ה, ואמר שהשם מ"ה הוא יותר עב מן הראשון. הלא ידוע הוא שהשם מ"ה הנה הוא האור שנברא ביום ראשון, שאדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב ע"א), והוא האור שנגנו ומתקן לעתיד לבוא, כי הוא האור החדש עלאה העיקרי, רזא דמתקלא, הנמשך מהגילוי והיחוד דאור א"ס ית"ש, אשר נתגלה בו להתייחד על ידו בהאצילות בעת התיקון דמעשה בראשית, וע"י אותו אור הדעת עלאה הנה מתייחד א"ס ית"ש באצילות תמיד, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יוד קא ואו קא דאיהו אורח אצילות, איהו שקיו דאילנא כו', אנת הוא כו', דאשקי לאילנא בההוא נביעו כו'⁶⁷. ויתגלה עיקרו וגילוי דאותו אור הדעת עלאה למטה ג"כ בעת התיקון האחרון אשר לעתיד לבוא. וע' דברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ח', ובכ"מ שהארכנו בזה. משא"כ האור דהנקודות הנה הוא יצא רק בצמצום גדול ובהעלם דאור א"ס מאד, דהרי לכך לא יצאו כל הנקודות אלא רק המלכיות דהב"ן לבד, ולא היה משתתף בהם האור דא"ס אלא לצורך מלכותם כרגע לבד. וע"י מיעוט היחוד

⁶⁶ נדצ"ל ע"ב דמו"ס.

⁶⁷ תרגום: מבפנים הוא יוד קא ואו קא שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן וכו' אתה הוא וכו' שהשקה את האילן באותה המשכה.

וההסתר דאור א"ס שבהם, הנה נעשה עי"ז כל ענייני העולם התוהו כנודע, וכמו שיתבאר בעה"י בכ"ז בארוכה לקמן. וא"כ איך אמר האריז"ל בווהר הרקיע הנז' שהוא אור זך ודק יותר מן המ"ה.

והרי כתבנו והקדמנו ד' קושיות עצומות בדברי האריז"ל וכללם וקאשר ניישב אותם ונעמידם על נכון בעה"י יהיה דברינו בזה ליסוד ושורש לכל הדרושים הבאים ולעמוד עי"ז על כמה עמוקות נשגבות בכל העיץ חיים כולו.

דרוש א סימן ב

הנה כדי ליישב את כל מה שהערינו בסי' א' ראינו להקדים על זה ג' הקדמות. הקדמה א' בביאור הענין דחסדים וגבורות ותיקון דו"ן המוזכר בכמה מקומות, הקדמה שניה בביאור מציאות האורות וההבחנות אשר באדם קדמאה, הקדמה שלישית בביאור המציאות דהמלכין קדמאין.

ח"ו"ג הם דו"ן, אבל כשהם נזכרים בכינוי חו"ג בד"כ הכוונה היא לאורות, וכשנזכרים בכינוי דו"ן עיקר הכוונה היא לכלים, ע"מ להוציא על ידם את עצמות החו"ג מהעלם לגילוי. ולכן, ד"מ, כל הנבראים הם בסוד דו"ן, וכמו כן מצינו שעולם דקן וצמצום הוא בבחי' דו"ן.

[א] הקדמה ראשונה: ביאור הענין דחסדים וגבורות ותיקון דו"ן המוזכר בכל מקום. ונודע הוא כי שניהם הם ענין אחד, כי החסדים וגבורות הם בבחי' דו"ן, חסדים דכר וגבורות נוקבא. אמנם הם אינם ענין אחד ממש, כי הם רק בבחי' אורות וכלים, כי החו"ג הם האורות, ותיקון דו"ן המוזכר בכל מקום, עיקר הכוונה הוא רק על הכלים, שהדו"ן הם הכלים להוציא על ידיהם את העצמות דחו"ג מההעלם אל הגילוי. ונתקנו הבחנת דו"ן בתיקונים פ"א: להוציא על ידיהם את תכונות דהחו"ג מהכח אל הפועל, ונתלבש אור החסד בכלי המתקן לו, שהוא פרצוף הזכר ונעשה עמו לעצם אחד, ואור הגבורה (ו ע"ג) נתלבש בכלי המתקן אליו, והוא פרצוף הנק' ונעשה עמה לעצם אחת.

והנה אמרו רז"ל (ב"ב עד ע"ב) כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה בראם, ואף לויתן כו', ולא באדם ובבעל חי לבד אלא שכן הוא גם בצמחים ובכל דבר, וכמ"ש בב"ר (פ' מ"א סי' א') מעשה בתמרה אחת כו' וכמו שהאריך בזה הגר"א ז"ל בספר יצירה (פ"ג משנה ג'), וכן הוא בדברי החכמוני והראב"ד שם ע"ש. והענין בזה הוא, כי הנה כל המציאות כולו בכלל וכן כל המציאויות כולם אשר בפרטות ופרטי פרטות, הנה נעשו כולם ע"י שפעת האורות דחסדים וגבורות אשר נשפעו ונתגלו מא"ס ית"ש, כי רק בהם הוא כל הפעולות כולם כמו שיתבאר למטה. והוא ע"פ מה שנודע שגם שורש וראשית הגילוי של כל כלל המציאות כולו, והוא העולם דקן וצמצום⁶⁸, הנה הוא ג"כ רק בבחי' החו"ג, כי הצמצום הוא בחי' הגבורות והקו הוא בחי' אור החסד כנודע. ומשום שכל המציאות כולו בכלל ובפרט הנה הוא רק בהאורות דחו"ג, לכן נתלבשו בכלים אשר בתכונת זכר ונקבה, כי הם הכלים להאורות דחו"ג להוציא על ידיהם כל כחם לפועל וכנז'.

התיקון הראשון דדו"ן היא בא"א, הרי הם גלגלתא ומ"ס. תיקון דכר ונוק' הוא דווקא כאשר אור החסד הוא בכלי בפ"ע ואור הגבורה הוא בכלי בפ"ע. שכן אם היו שניהם בכלי א' כאחד אין להם קיום שכן הם

⁶⁸ עי' לש"ו כללים ח"א יג ע"א, שיש עולם שלם של קו וצמצום, והוא העולם שקדם לא"ק ועליו לא דיבר האריז"ל בפירוש, ועי' עוד הקדו"ש שער ד' פרק ג'. וכן עי' תז"ח נא ע"ב שם נקראת בחינה זו "טהירו עלאה". ועי' בהגר"א על תז"ח נ ע"א ד"ה בטהירו וז"ל, [הטהירו הוא] אור העליון שהוא בסוד הצמצום ששם מאיר אור א"ס ותוקף האור אשר אין למעלה ממנו נמשל לצהרים שהוא תרגום טהירו ושם הוא עיקר שורש האור, ע"כ. ועי' עוד בביאור הגר"א שם ד"ה בריש, שבחינה זו נקראת אורא עלאה.

הפכיים זל"ז. וכך הוא בעולם העקודים, שאין שם קיום ועמידה לאורות, כלומר גילוי קבוע ומיוחדת של מציאותם שכן תמיד הם עולים ויורדים, ולכן הם ממוצעים בין א"ק לאצילות, שפעם הם למעלה ופעם למטה, משא"כ באצילות שהאורות לעולם קבועים שם, לא עולים ולא יורדים.

[ב] וכן אמרו באד"ז (דף רצ ע"א) בשעתא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין בעא לאתקנא, כלא אתקין כעין דכר ונוקבא, באתר דאתכלילו דכר ונוק' לא אתקיימו אלא בקיומא אחרא כעין דכר ונוק' כו'⁶⁹ ע"ש. והנה מה שאמר עתי"ק סתימאה דכל סתימין, ר"ל על רדל"א, והכוונה הוא על אור א"ס ית"ש המתלבש ומיוחד ברדל"א, וכאשר עלה ברצונו להתגלה באורו בהמציאות כולו אשר הוא נעשה רק ע"י האורות דחו"ג, ורצה לתקנם שהוא לעשות כלים להם⁷⁰, כדי להוציאם מההעלם אל הגילוי, ומהכח אל הפועל, וכנודע שהכלים הם בבחי' תיקון להאורות, וע"ד הגוף שהוא תיקון להנשמה, כי ע"י הגוף יש להנשמה מציאות ומקום בעולם הזה להשלים כל ענינה אשר נבראת בשביל זה, ולכן הנה תיקון את הכל בבחי' דכר ונוק', כי הם הכלים להאורות דחו"ג להוציא פעולתם לאור.

ותיקון הדו"ן הוא מתחיל מא"א, כי הב' רישין שלו גלגלתא ומ"ס הם בבחי' הדו"ן, וכמ"ש הגר"א בספר"צ פ"א⁷¹, וכן הוא ג"כ בדברי האריז"ל במאמרי רשב"י (פרשת תרומה דף ה' סע"ב) ובזוהר הרקיע (דף ק"א סע"א) ע"ש. וזהו שאמר (אד"ז שם) כלא אתקין כעין דכר ונוק'. ואמר עוד באתר דאתכלילו דכר ונוק' לא אתקיימו, ור"ל כי הרי ענין דתיקון דו"ן הוא דוקא שיהא אור החסד בכלי בפנ"ע בבחי' דכר, ואור הגבורה בכלי בפנ"ע בבחי' נוק', והם שני כלים מיוחדים, כל א' בפנ"ע, ועומדים הזו"ן⁷² בב' פרצופים, אלא שאח"כ מתייחדים. אבל כאשר שיהיו ב' האורות כלולים בכלי אחת, אין להם קיום והעמדה על מקומם, כי הם שני הפכיים המנגדים זה לזה, זה חסד וזה דין, ואין הכלי יכול לסובלם, וז"ש באתר דאתכלילו דו"ן לא אתקיימו, ור"ל על עולם העקודים⁷³, כי שם הנה נכללים כל בחי' דו"ן בכלי אחת, כי הרי אור הבינה הוא בכלי החכמה והוא ביהד עם האור החכמה הנשאר שם, והם שניהם בכלי אחת, וכן אור החסד בכלי הבינה ואור המלכות בכלי היסוד, וכמו שמבואר כ"ז במטי ול"מ (פ' ג' ד'), והרי נכללים שם כל בחי' דו"ן בכלי אחת, ואין עומד כל א' בכלי מיוחדת, ולכן אין להאורות שם קיום והעמדה, ר"ל גילוי קבועה ומיוחדת על מציאותם ומדרגתם, אלא שהם תמיד עולים ויורדים פעם למעלה ופעם למטה, כי הם יוצאים מהכלי בכל עת, והם תמיד ברצוא ושוב, מטי ולא מטי, נגלה ונעלם. והרי אין להם מציאות קבועה במקומם במדרגה מיוחדת בפנ"ע, אלא שנחשבים פעם למעלה ופעם למטה, והוה כל עולם העקודים רק בבחי' ממוצע בין א"ק לאצילות. וכ"ז הוא משום שאין להאורות דחו"ג שבהם כלי מיוחדת לכל א' בפנ"ע, אלא שנכללו שניהם בכלי אחת, ולכן אין עומדים על עמדם לעולם. וז"ש באתר דאתכלילו דו"ן לא אתקיימו אלא בקיומא אחרא כעין דכר ונוקבא, ור"ל שלא נתגלה ולא יצא מציאות מקוימת במדרגה

⁶⁹ תרגום: למדנו, בשעה שעתיקא קדישא, שהוא הנסתר של כל הנסתרים, רצה לתקן הכל, נתקן כעין זכר ונקבה. במקום שנכללו זכר ונקבה, לא נתקיימו אלא בקיום אחר כעין זכר ונקבה.

⁷⁰ עיקר ענין התיקון הוא מיעוט האור כדי שיוכלו התחתונים לקבלו. לכן כל התיקונים הוא דרך נקבים ושערות שענינם הוא מיעוט וצמצום האור שיצאו בדקות ובלבוש [עי' בהגר"א על ספר"צ ב ע"ג ד"ה ולזה].

⁷¹ עי' ג ע"ד ד"ה האי מתקלא.

⁷² אולי צ"ל הדו"ן.

⁷³ המעין באד"ז יראה דלכאורה עוסק בא"א דאצילות ולא בעקודים. אמנם לעולם רבינו משה בין עולם לעולם והכל נידון בערכין וכדלקמן ח ע"ד.

מ"ש

מיוחדת כהראוי אלא רק עד שנתקן להם (ר"ל להאורות דחו"ג) קיומא אחרא (ר"ל מקום ומעמד אחר) כעין דכר ונוקבא, היינו שיהא כל אור בכלי מיוחדת בפנ"ע דוקא, לאור החסדים כלי בתכונת דכר, ולאור הגבו' כלי בתכונת נוק', והיינו בעולם האצילות, כי שם הנה נתקנו ונעשו בפרצופים מיוחדים אבא וז"א (ו' ע"ד) בפנ"ע ואמא ומלכות בפנ"ע, ועי"ז הנה עומד האצילות במציאות מיוחדת ובגילוי מקוימת על מדרגתה לעולם.

אע"ג דמבואר שלכל אור יש כלי המיוחד לו, עכ"ז מוכרח הוא שכל כלי יהיה כלול ג"כ מהאור של השני, שכל אור של חסד יש גבורה הטפלה אליו, וכן לגבורה יש חסד הטפל אליו, ועי"כ הם מתייחדים, ועי" התייחדותם מוציא כל אחד מהם את אורו במיעוט ולא בשפע.

והנה לכל כלי ישנם ג' תכונות: א) שיכול לקבל חסדים וגבורות כאחד, ב) שיכול להשתוות עם האורות שבו ליעשות לעצם א', ג) שיש יכולת בכלי להשתמש באורות רק בצמצום.

[ג] אמנם הוא כי הנה הגם שאמרנו שההכרח הוא שיהא לכל א' כלי מיוחדת בפנ"ע, עכ"ז הנה הוא מוכרח באמת ג"כ שיהא כלול כל א' מאור השני ג"כ, אלא שבכלי הזכר הוה העיקר בו החסדים, והגבורות הם טפלים אליו. ובכלי הנוק' הוה עיקר בה אור הגבורות, ואור החסדים הוא טפלים אצלה. כי אור השני אשר ישנו בכל א' הוא רק במיעוט בו, שיש בכל א' אור ממועט מהשני ג"כ, אבל עכ"פ הוא כי מוכרח הוא שיהא כל א' כלול משניהם דוקא, וכמו שיתבאר למטה. וגם עי"ז הנה מתייחדים ב' הפרצופים זה בזה ע"י ההשתוות אשר ישנו בהם, ומוציאים עי"ז פעולות ומציאויות חדשים תמיד. עוד נצרך ג"כ שגם כשמתייחדים הנה לא יוציא כל א' את אורו בשפע אלא רק במיעוט ובצמצום דוקא, וליתן ריוח והפסק בין כל שפע ושפע, ומהטעם שיתבאר לקמן.

וכ"ז הנה הוא מהחוקים ומשפטים אשר בתיקוני הדו"ן שאמרנו, היינו: אחד, שיהיו האורות דחסדים וגבורות מלובשים בכלים דוקא ושיהא כל א' בכלי מיוחדת ובפנ"ע דוקא. שנית, שעכ"ז יהיה כלול בכל א' מאור השני ג"כ. והרי נצרך שיהא כל כלי עשוי ומתוקן בתיקונים כאלו לקבל בתוכו את אור העיקרי בו, וגם את השני אשר הוא טפל אליו. וצריך שיהא כל כלי בנוי ועשוי בבנין ותכונה כזה לקבל את הב' מיני אורות הללו, אחד מה שהוא עיקרי בו, ואחד מה שהוא טפל אליו, ולהשתוות עם שניהם, שיעשה היא עם האורות לעצם אחד, שמתייחדים ומתעצמים האורות בה בכל מלואה, עד שנעשה היא והם כולו חד להוציא פעולתם על ידה מהעלם אל הגילוי, ומהכה אל הפועל. וזהו מה שנודע ומפורסם שהדו"ן הם בחי' החסדים וגבורות, והוא משום כי האורות דחו"ג מתעצמים בהדו"ן ונעשים כולם חד, אבל באמת הוה החו"ג עם הדו"ן רק ב' בחי' שהם אורות וכלים וכנ"ל. שלישית, שיהא הכלי מתוקן בתיקון כזו שלא להשתמש בהאורות שבה אלא רק במיעוט ובצמצום וגם בהפסק דוקא. וכ"ז הנה הוא הפרטים דבחי' תיקון הדו"ן.

כל פעולה באה על ידי התעוררות, וכל התעוררות היא העתקה של כח מכה, פירוד וריבוי, וזה אינו יכול להיות כי אם בגבורות, שכן תכונת החסד היא להתייחד ונייח ושקט ומתעצם בכלול, ולכן הוא נקרא חסד פשוט, ולכן נברא העולם ב"ב שמות אלהים.

אמנם על ידי הגבורות לבדן אי אפשר לברוא שום דבר, שכן אין מעצור לרוחם, ואי אפשר שתצא מהם מציאות מסודרת ולא שייך בהן קיום, אלא על ידי שיתוף אור החסד. והנה האמת לאמיתה היא ששורש כל המציאות הוא אור החסד, שכן גם מציאות אור הגבורה גופא הוא על ידי אור החסד, שהרי באור הגבורות יש ב' תכונות: א) כאשר הוא לבדו, אז הוא כח ההסתר הגמור והוא חושך, ב) כאשר נמשכת הארה מאור החסד, אז הוא מתלהט ומאיר לאין חקר. אמנם כאשר עומדים כל אחד מהחו"ג לבדו בלי רעהו הרי ששניהם נעלמים: חסד מכיוון שהוא נייח ושקט בכל כחותיו, והוא בבחי' אחדות פשוטה, וגבורה מכיוון שהוא מסלק כל שהוא זולת ממנו ומסתיר את עצמו.

[ד] וביאור הענין בכ"ז הוא, כי האורות דחסדים וגבורות הנה קבע בהם המאציל ית"ש לכל א' תכונות מיוחדות. כי תכונת החסדים הוא להתחבר ולהתייחד, ותכונת

הגבורות הוא להתפרד ולהתרחק, וכמ"ש הגר"א⁷⁴ בתיקונים (בתיקון ו' מ"א תיקונים האחרונים קס"ז ע"א ד"ה בחושבן חסד), כי הם בחי' מים ואש. ומים דרכן להתדבק, וכל דבוק כגון קמח לעשות עיסה מתדבק במים. ואש דרכו להתפרד, שכל דבר שנשרף מתפרד, וכן כל דבר לח מתדבק ויבש מתפרד. וידוע בסוד המרור ללעסו וסוד הקטורת הדק היטיב, וכנודע ג"כ בשם ע"ב שהתיבין הם ע"ב כמנין חסד, והאתוון הן רי"ו כמנין גבורה⁷⁵, והן כלל ופרט עכ"ל. וכן כתב ג"כ בס' יהל אור (בהיכלות פקודי היכל ו' ד' ל' ע"א ד"ה זריק ע"ש).

והנה אנו רואין בכל עניני פעולה ומעשה, הן בפעולה שכליית הנתחדש ונולד בהשכלת בני אדם, והן בפעולה מעשיית הנעשה בכחות הפועל בעסקו ועשייתו, הנה הוא יוצא ונמשך רק ע"י התעוררות, אם בהתעוררות שכלו והשכלתו, אם בהתעוררות כחותיו. וכל התעוררות הנה הוא בהבחנת תנועה שכחות השכל או כחות הגוף הם מתעוררים ומתנועעים, וכל תנועה הנה הוא בבחי' העתקה שנעתק כח מכה, והוא בבחי' פירוד וריבוי, שכחות השכל או הגוף מתנועעים האחד מחבירו, ומתגלה ריבויים, ומתלחטים זה בזה, ומאירים לחוץ, ונעשה מזה פעולה חדשה, אם פעולה מעשיית או פעולה שכליית שהוא לידת מציאות השכלתו המחודש. והרי נמצא שכ"ז הנה הוא רק מתכונות הגבורות, כי מכחו הוא כל התעוררות והתנועה ויציאת גילוי וכחו לחוץ. אבל החסד אשר תכונתו הוא להתייחד, הנה הוא ניח ושקט ומתעצם בכולו, ר"ל שמתאחדים כל כחותיו בעצמותו ונעשים כולם לעצם אחד ולעצמותו עצמו. וא"כ הרי אין גילוי ממנו לזולתו, כי אינו יוצא שום פעולה ממנו, ואין גילוי לו כלל. וזהו מה שנמצא נזכר על החסד לשון חסד פשוט, ולא נמצא לשון זה על הגבורה, לומר גבורה פשוטה, כי החסד כשהוא לבדו הוא מתייחד בכחותיו, ולא נבחן בו שום ריבוי כלל, והוא פשוט ואין לו גילוי כלל. משא"כ אור הגבורה כשהיא לבדה, בלתי התבסמות (זו ע"א) בחסדים כהראוי, היא מתגלה בכחותיה בכל האפשרי, ואין מעצור לרוחה, והיא תמיד בפעולה, והרי אינו נופל עליה לשון פשוטה, כי הרי היא הפכו ממש. והרי נשמע מכ"ז כי אי אפשר להבחין שום פעולה מהחסד פשוט, כי לא נבחן בשום התעוררות ותנועה ויציאה מכה אל כח ונעלם כל עצמותו מזולתו לגמרי. אבל בחי' הגבורה הוא להיפך, כי הוא מתעורר תמיד ולא נח ולא שקט לעולם, אלא שהוא הולך ומתגלה תמיד בכל כחותיו, ומתגלה לכחות פרטים אין חקר. וכל כח פרטי שבו הוא ג"כ בהתעוררות תמיד, ומתלהט ומתגלה ויוצא מהכח אל הפועל. ונמצא כי כל הפעולות הנה הוא רק ע"י הגבורות, והוא מה שנעשה כל ההתהוות כולו בהל"ב אלהים דמעשה בראשית⁷⁶.

אמנם ע"י הגבורות לבדם הנה באשר שאין מעצור לרוחם כנז', והם תמיד בפעולה הנה אי אפשר ג"כ שיוציא מהם מציאויות מסודרים, וכן אי אפשר להם להתקיים ג"כ, וכמו שהיה בעולם התוהו, שע"י תוקף גבורתם נתפזרו ונתרבו לזיקין ניצוצין אין חקר, ואתדעכו ומיתו וכמו שיתבאר בעה"י לקמן דרוש ו'. ואי אפשר לצאת ולהתהוות שום מציאות שלם ומסודר ושיתקיים על מציאותו אלא רק בשיתוף אור החסד דוקא.

⁷⁴ ע"י לעיל הערה 17.

⁷⁵ ע"י רע"מ פנחס רל ע"ב וזהר בשלח נא ע"א. וע"י ע"ח שער דרושי הצלם א', שיש לגבורה ג' פעמים ע"ב הרי הם היק"ו שבשם, והוא עצמו הוא לצורך הנוק', ולכן מקבל את שלשתם כאחד.

⁷⁶ ע"י תיקו"ז כז ע"ב.

והאמת הוא כי עיקר עצמות ושורש דכל מציאות הנה הוא רק מאור החסד, כי גם המציאות והגילוי דאור הגבורה עצמה הנה היא ג"כ רק ע"י המציאות דאור החסד, וכמ"ש (תהלים ט9 ג) עולם חסד יבנה. והמציא וגילה את אור הגבורה, אשר על ידה הוא כל הפעולות כדי להמציא ע"י את כל המציאות כולו. והנה שורש כל הגבורות הנה הוא הצמצום האמור בעגולים ויושר (ענף ב'), אמנם הצמצום עצמו אין לו גילוי כלל, כי הוא להגבורות, על דרך יסוד האש שאמרו הראשונים (רמב"ן שמות יד יט) שהוא עצמו חשך, והגם שהוא היסוד לכל האש המאיר, עכ"ז הוא גופה הנה הוא חשך. והסיבה בזה הוא ג"כ מכח גבורתו, כי הגבורות הנה יש להם שני תכונות אשר הם הפכים זה מזה, כי כשהוא בעצמותו לבד הנה הוא עצם כח ההסתר, עד שמסתיר גם את עצמו, והוא חשך. אבל כאשר נמשך בו איזה הארה מאור החסד, הנה הוא מתלהט ומאיר לאין חקר, והוא מה שנקרא הצמצום אחר שנמשך בו הקו בשם טהירו עלאה⁷⁷, שהוא תוקף האור שאין למעלה הימנו. והוא ע"ד שאנו רואין ג"כ בתכונת האש, שכל גילוי הוא רק כשיש לו במה להאחו ולפעול בו, אבל זולת זה הוא נסתר ונעלם. וכן הוא הגבורות כולם, כשהם בלתי חסדים כלל אז הם נסתר ונעלם ובבחי' חשך, ומה שאמרנו לעיל בסמוך כי כשהגבורות הם לבדם הם תמיד בפעולה ואין מעצור לרוחם, וכמו שהיה בעולם התוהו, הכוונה הוא רק כשהם בלתי חסדים כשיעור הראוי להם להתבסס ולהמתיק אותם כהראוי, כי כן היה בעולם התוהו, כמו שיתבאר לקמן. אבל באם שהיו בעולם התוהו בלא הארת חסדים כלל, אז לא היו יוצאים למלוכה כלל, והיו נשאר נעלם לגמרי, כי עיקר עצמות דכל מציאות הוא רק מאור החסד, אך יציאתו מכח לפועל שיתגלה מה שהוא, ולהוציא כל כחותיו הטמונים בו להעמידו על תיקונו ושלימותו, הנה הוא ע"י אור הגבורה, כי על ידה הוא כל הפעולה כנ"ל. והרי נתבאר כי התהוות כל מציאות וגילוי הנה הוא רק ע"י שיתוף אור דחו"ג שניהם יחד דוקא, אבל כאשר כל א' עומד בעצמותו לבד, הנה הם נעלמים וכנז'.

אמנם דע כי אינו דומה סיבת ההעלם דעצמות אור החסד לסיבת ההעלם דעצמות אור הגבורה, כי בהחסד הוא הסיבה משום שהוא ניח ושקט ומיוחד בעצמותו ואינו מתגלה אלא ע"י פעולה, אבל בהגבורה הוא הסיבה משום שהוא מסלק את עצמו מזולתו ומסתיר את עצמו, והרי נעשה העלמותו בבחי' פעולה, והרי הוה סיבות ההעלם שבשניהם כמעט סיבות הפוכות.

וכן הנה נתבאר מדברינו ג"כ כי מה שאמרנו שהתהוות כל מציאות הוא ע"י החו"ג בשיתוף שניהם יחד דוקא, הנה מוכרח הוא שיהא החלק דכל א' מהם בשיעור הראוי להמציאות, כי אם שיהיה החלק דאור החסד פחות מהראוי אי אפשר שיוצא⁷⁸ מציאויות מסודרים כלל ומקויימים כלל, ואם שיהיה החלק דאור הגבורה פחות מהראוי הנה יתפשט המציאות בלי שיעור וגבול, וע"ד שאמרו רז"ל בחגיגה (דף יב ע"א) בשעה שברא הקב"ה את (ז ע"ב) העולם היה מרחיב והולך כו' עד שגער בו הקב"ה כו', כי מדת החסד הוא להתפשט בלי גבול, ורק ע"י הגבורה נעשה שיעור ומדה לכל, והוא ענין הגערה שאמרו. ועכ"פ הוא כי מוכרח שיהיה חלקי החו"ג כל א' בשיעור הראוי לכל מציאות ומציאות.

והרי ישנם ג' תכונות הן להחסדים והן להגבורות, כי כשהם כל א' בעצמותם לבד לגמרי הם שניהם נעלמים לגמרי, זה מטעם שהוא ניח ושקט בכל כחותיו, והוא בבחי' אחדות פשוט, וזה מטעם שהוא מסלק כל זולת ממנו ומסתיר את עצמו, וכשיש בכל א' מהשני ג"כ אלא שהוא במיעוט האפשרי, אז אם העיקר הוא החסד הוא מתפשט בלי גבול,

⁷⁷ עי' תז"ח נא ע"ב. וע' לעיל הערה 68.

⁷⁸ נדצ"ל שיצאו.

ואם העיקר הוא הגבורה אז הוא פועל בלי גבול, כי מתעורר בכל כחותיו, ויוצא מכת אל כת, ומתלהט ומתפרד לניצוצין אין חקר, ובלי סדר וקיום כלל. ואם שהם משותפים יחד כל א' כהראוי, אז נעשה ע"י שניהם מציאויות מסודרים ומקויימים, כי עצם המציאות הוא מהחסד, אך פעולתו וסידורו וציורו וכל תיקונו הוא ע"י פעולת אור הגבורה, כי הוא מעורר באור החסד להוציא כל כחותיו לפועל, ומוציאו מהעלם לגילוי, ומתגלה ומאיר אור החסד ע"י אור הגבורה בכל חסדו וטובו, ונשלם עי"ז כל מציאות על שלמותו.

סימן ג

יסוד התיקון הוא סוד היחוד, שכל המציאות כולה בע"כ תחזור לבסוף להיות דבר אחד, דהיינו לצורת אדם אחד, וכל השבח של התיקון הוא בכך שתחילה היו המון בריות שהתאחדו להיות אחד.

[א] ומעתה נדבר בענין מה שנוגע לתיקון דו"ן שהם הכלים להחוג כנ"ל, ונתחיל ונאמר הנה נודע הוא כי התהוות כל המציאות כולו אשר המציא אותו המאציל עליון ית"ש בחסדו וטובו וכדי להיטיב עם בריותיו בזוהר זיו אורו אשר יתגלה להם בסוף מעשה, ורק לזה היה המחשבה תחילה. והנה היה רצונו ית"ש להמציא את כל המציאות ע"פ סדר השתלשלות המדרגות מעילא לעילא עד רדתם מטה מטה, וגם העולם היותר עליון הנה היה מציאותו ג"כ רק ע"י הצמצום, שהוא אחר שנסתתר באורו הגדול⁷⁹, אור עצמותו ית"ש, שהוא אור דא"ס. ועומדים כל העולמות במדרגות שונות זה למטה מזה, וירדו ושולחו מאת פניו כביכול עד רדת עוה"ז התחתון שאנו בו. אך נודע פשוט שאין כוונתו ורצונו ית"ש להשאירם כך באופן שהם עתה ח"ו, אלא רק לחזור ולהעלותם בהשורש והמקור אשר יצאו משם, ולהשיבם אליו, כי ממנו יצאו ואליו ישובו להנות מזיו אורו, ולהאיר באור פני מלך חיים בכל טוב הצפון אשר לעת"ל. אמנם הנה כל טוב הצפון הזה אשר כוון בהם עליה, הנה הוא תלוי רק בזה, היינו במציאותם שבתחילה כמו שהם עתה דוקא, כי רק בזה הוא תלוי כל תיקונם וטובתם אשר יתגלה להם לעתיד, אחר שיזדככו ויעלו למקורם הראשון, ובשובם אליו ית"ש, וכמו שמתבאר לקמן ח"ב.

והנה עיקר יסוד התיקון לבוא לכ"ז הנה הוא סוד היחוד, כי יתייחדו לבסוף כל המציאויות הפרטיים שבכל עולם לאחד ממש, וכמו שהוא באמת מעין זה גם עתה בכללות, וכנודע שכללות העולם כולו הוא רק אדם שלם⁸⁰, וכן יתייחדו עד"ז ג"כ כל עולם תחתון בעולם העליון שעליו, וכן עליון בעליון עד שיתייחדו במקורם ויהיו כל העולמות כולם ג"כ רק אדם שלם אחד, אשר כל אבר פרטי שבו מרגיש הנאת כולם, והזיו והזוהר אשר מרגיש בנשמתו ורוחו וכן העונג והנחת אשר מרגיש בלבו ונפשו, הנה מתייחד בהנאה הזה כל הגוף כולו וכל אבר פרטי שבו גם מאברים התחתונים. ומה גם כי לעת"ל, הנה יתפשט ההשכלה והדעת בכל האברים כולם כמ"ש בב"ר (פ' כ"ו ס"ו ו'), והוא מסיבת אותו הענין עצמו, אשר אז יתייחדו כל העולמות כולם באחד, ויאר התחתון באור העליון. וכן יהיה גם באדם פרטי, שיתעלה כל אבר תחתון בעילוי המוח והלב, והוא הכל מסוד היחוד שאמרנו, שיתייחדו לעילא לעילא עד שורשם הראשון שיצאו משם.

והנה תלוי כל השבח והמעלה הזה רק במציאות הגופים שבתחילה ותיקונם אשר יזדככו לבסוף, כי הרי השתלשלות העולמות בכל המדרגות שונות אשר הם עתה, וכל

⁷⁹ נדצ"ל שנסתתר אורו הגדול.

⁸⁰ עי' ע"ח שער א' ענף ב', וז"ל, הא"ק הזה מברח מן הקצה אל הקצה מן קצה העליון עד קצה התחתון (פ' ולא עד בכלל) בכל חלל האצילות הנ"ל, ובזה האדם נכלל כל העולמות.

ריבוי המציאויות אשר הם המון ברואים לאין תכלית, הנה הוא הכל מסיבת הגופים, כי לולא הגופים לא היה חלוקי מציאויות כלל ולא חלוקי עולמות כלל. (ז ע"ג)

כל הויה מושרשת בהעדר הקודם לה. לכן הצמצום הוא שורש המציאות שכן רק על ידו יכולה להיות בחינה של גילוי, ומזה יצאו כל מיני בריות שונות, ואיחודם יחד יהיה התיקון, ולכן מה שנראה תחילה כחיסרון הוא באמת סיבה לתיקון.

[ב] וכאשר נתבונן בזה אנו רואין כי סידר המאציל ית"ש את מציאות הגופות לסיבה גם לעיקר המציאות גופה ג"כ, והוא מענין שאמרו חכמי השבעים שההעדר הוא התחלה לכל נמצא. והוא באשר שאין ריקות בעולם, והרי אין מקום לשום נמצא אלא ע"י ההעדר להקודם אליו, וכ"ז הוא ע"י מציאות הגופות באשר שהגוף הוא תופס מקום, וכן רק ע"י ר"ל ע"י הגוף הנה נעשה על ידו אור ונשמה המתלבש בו למציאות בפנ"ע. וכן גם מציאות הנשמות עצמן אשר למעלה, הנה הוא ג"כ רק באוצר ששמו גוף. וכמו שאמרו רז"ל (יבמות ס"ב סע"א) אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, וע' רש"י שם, ובזוה"ק תרומה (ק"ג ע"א⁸¹), כי הבדל כל הנמצאות להעשות לנבדל וכן להפרידם זה מזה להעשות לריבוי, וכן כל חלוקת מדרגה ומעלה וריבויים, הוא הכל רק ע"י בחי' גוף וכלי, כי על ידו נבדל כל א' ונעשה למציאות בפנ"ע, עד שנעשו להמון ברואים לאין תכלית, וכן לריבוי עולמות במדרגות שונות, ובירידת מעלה לאין שיעור וחקר. והרי לנו כי יסד המאציל ית"ש את מציאות הגוף וכלי לסיבה להמציאות כולו. והנה כאשר נתחקה על שורש מציאות דבחי' כל גוף, הנה שורש איכותו⁸² הוא נמשך ונעשה מחשבת העביות, בקיבוץ חלקיו וב"ז במקשה אחת, וכל חשבת ועביות הנה הוא מתוקף הגבורות וקשיות הדינין, אשר הם מבח ההסתר והסילוק, אשר נודע הוא מסוד חכמי חרשים הבאים בסוד ה', ששורשו הוא מסוד הצמצום. ע' עגולים ויושר (סוף ענף ג'), ושער עקודים (ריש פ"ה), ובסדר אבי"ע (פרק א'), ובהגר"א בספר"צ (פ"ג כו ע"א ד"ה וענין הפרסה). והצמצום הנה הוא סיבת כל המציאות, כי אילולא הצמצום הרי לא היה המציאות כלל, כי היה לעולם רק א"ס פשוט ית"ש כנודע. והרי לנו כי יסד המאציל ית"ש את כל יסוד המציאות כולו רק על זה, ר"ל על ההסתר והעביות, שהוא השורש דגוף וכלי. ועשה זה לסיבה לכל המציאות כולו, ולכל הריבויים שבו, ולכל הירידות שבו. והרי יצא מתחילה ע"י מציאות הגוף דבר והיפוכו, שהוא שבח גדול בחסרון גדול. כי הרי על ידו יצא המציאות כולו שהוא שבח וטובה גדולה, אבל הוא כולו מלא ריבויים וירידות ושינויים, שהם חסרונות גדולים. אך את כ"ז הנה המציא המאציל ית"ש כדי לתקנם ולייחדם ולהעלותם, כי המציא את הגופות כדי לתקנם בתיקון העתיד, לזכך אותם ולהפך את כל חומר לצורה ואת כל הריבויים כדי לייחדם, וכל הירידות כדי להעלותם ויומשך תיקון היחוד והעלייה ג"כ רק ע"י תיקון הגופות, כי כאשר יזדככו הגופות הרי יתבטל ממילא כל החסרונות שהיה נסבב על ידו, וישאר אז שבח המציאות כולו בעילוי ומעלה שאין למעלה מזה. וכבר אמרנו בספר הקדו"ש שער ו', וכן יתבאר לקמן ח"ב, כי ע"פ עומק הענין הנה יהיו כל מה שנראה עתה לחסרון יהיו הם עצמן הסיבה לכל התיקונים. וא"כ נמצא כי יסד המאציל ית"ש את הגוף וכלי להיות לסיבה להמציאות של

⁸¹ ז"ל: כל דיוקנין עלאין כלהו מרקמן ומתצירין בהאי גן עדן דלתתא ותמן אינון כרובים לאו אינון גליפין בגליפוי דבני נשא מדהבא או ממלה אחרא אלא כלהו נהורין דלעילא גליפין ומתצירין בצירורא מרקמא עובדי ידי אומנא דשמא שלים דקודשא בריך הוא.

תרגום: כל הדיוקנאות העליונות מרוקמים ומצויירים בגן העדן הזה שלמטה, ושם הם כרובים שאינם חקוקים בחקיקות של בני אדם מזהב או מדבר אחר, אלא כולם אורות של מעלה חקוקים ומצויירים בצירור מרוקם מעשי ידי אמן של השם השלם של הקדוש ברוך הוא.

⁸² עי' הקדו"ש שער ב פרק ב שזה הלשון מורה על פנימיות.

עתה ולכל התיקונים דלעתיד. והנה אמרנו לעיל סי' ב' אות ד', שעצמות כל מציאות ויציאתו לפועל הוא מאורות דחו"ג, ולכן יסד המאציל ית"ש כלים לאורות החו"ג, שהם הדו"ן וכנ"ל שם אות א', כי רק ע"י הדו"ן שהם הכלים אפשר להאורות להתראות ולהתגלה בעצמותם וכחם, וכמו שאמרנו שהכלים הם הסיבה לכל. וגם מוכרח הוא שיהיו הדו"ן מסודר בתיקוניהם המוכרח להם שאמרנו שם אות ג', כי רק בזה יהיה אפשר להאורות לצאת על ידיהם בגילויים וכחם ככל מה שכוון בהם המאציל ית"ש בהמציאות של עתה ובכל תיקונו אשר לעתיד.

הנשמה מחיה את הגוף, אמנם לא יתכן שהיא תאיר בגוף תמיד בלי הפסק, ולכן מוכרח הוא לטעום טעם שינה, שכן בזה מתחזק הגוף ומתחדשת הנשמה. כמו כן המציאות היא שלא חושבים תמיד, אלא מוכרחים מידי פעם לנוח. והנה למרות כ"ז, הנשמה מתקנת את חמירות הגוף בכל רגע ורגע. והנה ישנם ב' מיני תיקונים של דו"ן: א' בדו"ן הפרטיים שבכל פרצוף ופרצוף ה"ה תיקון מה שכבר היה (כאומן היוצר שלחן מעץ), וא' תיקון זכר והנוק' הכלליים המצאת דבר חדש יש מאין (כגון להוציא וולד). [ג] והנה אנו רואין בכל אור וכלי שהוא נשמה וגוף, הנה הגם שהם מתייחדים זב"ן, ונעשה הגוף על ידו כולו חי בכל מלואו, עכ"ז הנה אי אפשר שיאר הגוף תמיד באור הנשמה שבו בלי הפסק, אלא שמוכרח הוא לטעום טעם שינה בכל עת, שהוא אחד מס' במיתה. ואי אפשר לו בלי מעט שנות ומעט תנומות עכ"פ, כי עי"ז הנה נתחזק הגוף ונתחדש נשמתו בחדשים לבקרים. וגם בהיותו ער אינו משתמש ג"כ בכל הכישרונות דאור הנשמה שבו בלי הפסק, אלא שמוכרח ליתן איזה מנוחה לנפשו באיזה רגע, וכן נפסק לו מחשבתו תמיד באיזה היסח הדעת הטבועה בטבעי בני אדם, כי עי"ז מתחדש ומתחזק גופו בכל עת. והנה כ"ז הוא, כי הנה כשם שהנשמה היא מחיה את הגוף ומקיימו, כן {ז ע"ד} הוא ג"כ כי היא אוכלת אותו תמיד, ומעכל את חומרות ושורפת אותו ומכלה אותו, ומתבטל והולך עביות וחומרות הגוף ע"י אור הנשמה שבו. וכל מה שהנשמה מאירה בו בתוספת שלימות היא מחליש את הגוף ומחסר אותו, ולכן הוא מוכרח שיופסק בו פעולת אור הנשמה בהפסקות רבות תמיד, ולהשתמש בשינה ומנוחה בכל עת, כדי לחזק את מציאות הגוף שבו. וכ"ז הוא משום שכוונתו ית"ש הנה היה על מציאות הגופות להמציאם ולתקנם ע"י האור והנשמה שבו, ולכן נתייסד כל מציאות באור וכלי, צורה וחומר, להתתקן כל חומר לצורה, וכל גוף לנשמה, אלא שהולך תיקונו לאט לאט כשיעור שיהא אפשר לו לסבול ולקבל⁸³.

וזהו הענין ג"כ דתיקוני דו"ן שהם הכלים להאורות החו"ג כנ"ל, ונתייסדו בב' כלים דוקא, כי אלו שהיו ב' האורות דהחו"ג בכלי אחד, היה פעולתם תדיר, שהיו פועלים בלי הפסק, ולא היה בכח הכלי לקבל. אמנם עכ"ז הנה אמרנו לעיל כי ישנו בכל א' מאור השני ג"כ, אור אחד הוא עיקרי בו ואור השני שהוא טפל אליו⁸⁴, והוא לבד מהטעם שאמרנו שם (הקד' אות ג') כדי שיהא להם השתוות זב"ן להתייחד יחד. הנה יש בזה עוד טעם עיקרי, והוא כי הנה ישנם ב' מיני פעולות: אחד הוא בתיקון המעשים שכבר נעשו, והם כל המלאכות כולם אשר נעשה ע"י כל אומן ופועל, שאינו ממציא את הדבר עצמו אלא שמתקנו להראוי לצורך בני אדם. והשני הוא פעולת המציאות עצמו לחדש מציאויות חדשים ממש, וכמו שאנו רואין שמתחדשים מציאויות חדשים תמיד בכל חלקי הצומח חי ומדבר, והרי נעשו בהעולם ב' מיני פעולות תמיד, אחד בתיקוני כל המעשים שכבר נעשו,

⁸³ והוא בחי' רצוא ושוב. ועי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד.

⁸⁴ עי' בהגר"א על סי' פ"א מ"ד עניין הבן בחכמה וחכם בבניה.

ואחד בתוצאות מציאויות חדשים. והנה אלו ב' הפעולות הם שניהם תיקונים גדולים, וכנודע בדברי האריז"ל (שער המצות) בסוד תיקוני כל המלאכות בפ' בהר ופ' עקב.

והגם שיש בהם הרבה אשר אינו נוגע למעשה התורה והמצוה כלל, ומה גם כי רובם הם נעשו שלא ע"י ישראל כלל, וכך גם אינם מגיעים לישראל כלל. אך הם כולם הנה הם באמת רק מצד הנהגתו הנעלמה ית"ש, אשר לא ניתן להאדם להתחקות בזה כלל, כי הם ג"כ בכלל כל טבעי העולם כלו. ור"ל כל פעולות הנעשים תמיד ממילא ומאליו, אלא ע"י הטבע עצמו ונעשים פעולות כאלו הרבה ג"כ גם במקום שלא עבר בה איש ולא ישב אדם שם. והם כולם בכלל מה שאמרו רז"ל במדרש (קהלת רבה פ"ה פסוק ויתרון ארץ בכל היא) אפי' דברים שאתה רואה שהן מיותרין בעולם הן בכלל הווייתו של עולם הן, ולא יסד הקב"ה שום דבר לבטלה בכל מה שנעשה תחת השמש, גם מהפרטים ופרטי פרטות, אלא שנעלם זה מכל בריה, ולא ניתנו להאדם להתחקות בזה כלל, כי הם כולם רק מכלל הנהגתו הנעלמה ית"ש, והם כולם פעולות ותיקונים נעלמים לתכלית תיקון האחרון.

ונחזור להענין, כי הרי כבר אמרנו שכל הפעולות כולם הם בשפעת אורות החו"ג ע"י תיקוני דו"ן, כי ישנם תיקוני דו"ן בכל המציאויות כולם, ע' הגר"א (ספר יצירה פ"ג מ"ג) וכן ברס"ג שם משנה ב', ובאוצר השם שם. והנה הם ב' מיני פעולות וכנ"ל, ועל זה נתקנו ב' מיני תיקוני דו"ן: אחד, בכל פרצוף ופרצוף גופה, מה שכל אחד הוא כלול מחו"ג, ותיקון דו"ן, והשני, הוא תיקוני דו"ן העיקרים שהם ב' פרצופים גמורים וכנ"ל סי' ב' אות ג'. ומאלו הב' מיני תיקוני דו"ן הנה נעשו על ידיהם הב' מיני פעולות שאמרנו, כי פעולת תיקוני כל המעשים בהמעשים אשר כבר נעשו, הם נעשים ע"י כל תיקוני דו"ן אשר בכל פרצוף ופרצוף גופה, והם נעשים באמת כמעט תמיד בלי זמן קבוע להם, כי באשר שאינם פעולות גמורים, הם אינם צריכים להעשות ולצאת ע"י דו"ן גמורים, וע"י כל משפטי הדו"ן הנ"ל סי' ב' אלא שמספיק להם תיקוני הדו"ן שבכל פרצוף ופרצוף גופה, אך פעולה השנית שהוא תוצאות מציאויות חדשים ממש, הנה הם אינם נעשים אלא ע"י דו"ן ממש, ובכל משפטיהם אשר יסד וחקק בהם היוצר בראשית ית"ש וכנ"ל. אך עכ"פ הרי נתבאר לנו צורך ענין התיקוני דו"ן אשר נתקנו בכל פרצוף ופרצוף גופה, וכנודע שכל אחד הוא כלול ג"כ מאורות דח"ג, ומתיקוני דו"ן, כי כ"ז הנה הוא לצורך הפעולות והתיקונים הנעשים מכל אחד לעצמו, והם נעשים ג"כ רק ע"י הכח דשפעת אורות החו"ג, וע"י הכלים דתיקוני (ח ע"א) הדו"ן, כי כן יסד המאציל ית"ש על הב' מיני פעולות להעשות הכל רק ע"י אורות החו"ג דוקא, ורק ע"י התלבשות בכלים המתוקן להם. ויסד את כ"ז להיות לסיבה לכל המציאות כולו, ולכל המקריים שבה אשר מיום הווסדה עד עת תיקון העתיד.

והוא מה שאמרו במדרש רבה (פ' ואתחנן סי' ל"א) אמר הקב"ה לישראל בני כל מה שבראתי בראתי זוגות (כי הם כולם מאורות החו"ג ע"י התלבשות בכלים דתיקוני דו"ן) שמים וארץ זוגות, חמה ולבנה זוגות, אדם וחיה זוגות, העולם הזה והעולם הבא זוגות (כמ"ש מנחות כ"ט ב' ובירושלמי חגיגה פ"ב הלכה א' על פסוק כי ביה ה' צור עולמים העוה"ז נברא בה' והעוה"ב ב'י) אבל כבודי אחד ומיוחד כו'. והוא ע"פ מה שאמרנו כי יסד היוצר בראשית ית"ש שיהא התיקוני דו"ן שהם הכלים לאורות החו"ג הסיבה לכל ההנהגה של עתה, אך לעת"ל יתוקנו כולם ע"י הגילוי דאור יחודו ית"ש, ויזדכך כל הומר לצורה, ויתייחדו כולם לאחד בגילוי אור קדושתו ית"ש, ויהיה אז ה' אחד לעילא, ושמו אחד לתתא בגילוי גמור, וכמו שהוא עתה בהעלם, ע' זוה"ק בראשית (יב ע"א) ופ' תרומה (קלג סע"ב וקלד ע"א ושם קסא ע"ב) ופ' ואתחנן (רסד ע"א) וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה לקמן דרוש ו' סי' ד' אות י"ג אות קמ"ן ה' ע"ש ותמצא בעה"י.

עד כאן הגיע דברינו כעת בענין האורות דחו"ג ותיקוני דו"ן הנצרך לנו להדרושים שלפנינו. אמנם הנה קצרת בזה הרבה ובמהדורא קמא הנה הארכת בזה למאד, אך עתה ראיתי כי ראוי לי לקצר בזה ולא להאריך ותן לחכם ויחכם, אך נדבר עתה בענין הקדמה השניה אשר יעדנו לעיל ריש סי' ב' ובסי' בפנ"ע.

סימן ד

הבחנות באורות הא"ק דוגמת האצילות, אם כי שם הוא הכל בהעלם ובבחי' שורש להאצילות. ולהלן יתבאר ד"ז.

[א] הנה דברינו עתה הוא הקדמה השניה אשר יעדנו לעיל ריש סי' ב', והוא בביאור הבחנות אשר ישנם בהאורות דא"ק, כי הם נבחנו ג"כ בכל האורות פרטיים כמו האצילות ממש, אלא ששם הוא הכל בהעלם ובבחי' שורש להאצילות, אבל בערך המתניחם בו הנה יש להבחין בו ג"כ כמו האצילות ממש. והוא כי הנה הרב אמר בשבירת הכלים (ריש פרק ו') זה לשונו, אדם קדמאה כולל ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בעצמותו, וכל א' מאלו הד' נכללו מארבעתן, ויוצאין ממנו ג"כ אורות לחוץ שהן ענפיו. והע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א ואבא דאצילות (ור"ל כי הרי א"א שהוא הכתר הנה הוא שורש המוחין כמ"ש במוחין דצלם (ריש פרק ז') וכן שם (סוף פרק ח') כי הכתר נקרא מוחין דמוחין כו'. וכן הוא נודע ג"כ כי א"א ואבא שניהם הם ב"י של שם, זה בקוצו של י', וזה ב"י עצמו. וכונתו כאן הוא בבחי' כללות, ורמזו שישנם בא"ק מעין ובדוגמא כל הבחי' שבאצילות, וכמו שיתבאר עוד למטה בדברינו ופשוט הוא, ולא ידעתי מה דחקו המפרשים בזה.) ולעילא מגלגלתא דיליה יש בו דוגמא בחי' עתיק דאצילות, וס"ג דיליה מאזן ולמטה עד טבורו, והוא כנגד בינה דאצילות, ומ"ה וב"ן דיליה מטבורא ולמטה כנגד זו"ן דאצילות. והנה עדין שבפנימיותו כן הוא באורות שיוצאין ממנו שהם ענפיו כנוז', כי שערות ראשו כנגד ענפי ע"ב, ושערות דיקנא הם מאח"פ כנגד ענפי ס"ג, שבהם כלולים או"א, שבין שניהם לקחו בינה דמ"ה אחר התיקון שהוא שם ס"ג הכולל שניהם, והם נכללות במזלא דדיקנא דא"א והבן זה מאד, כי כן הוא כאן, עכ"ל. וע"ש כל הענין בארוכה.

א"ק נבחן בפרטי האורות, דוגמת פרצופי האצילות. אמנם ד"ז קשה, שהרי כתוב בא"ק שא"א כולל אבא והרי באצילות אין הדבר כן, אלא מקומו של אבא הוא מהגרון עד החזה. אמנם יש ליישב עיקר מקומו של אבא הוא למעלה כמו בא"ק, אבל כדי להתייחד עם הז"א אבא יורד אליו. וכן הוא בא"ק, שהרי האו"א שבא"ק נכללים באח"פ ובדיקנא. וכן מה שמבואר שבא"ק מתחיל הס"ג מהאזניים אין לו דוגמא באצילות, וכן דבר זה שאבא דא"ק כולל את כל המוחין, ונבארם לקמן בס"ד.

[ב] והנה הדברים הנז' צריכים הם ביאור הרבה, כי הרי אנו רואין שכל סיבובי דבריו בזה הנה הוא ללמדינו כי א"ק הוא נבחן בפרטי האורות שבו בכל בחי' הפרצופים כולם, ומעין ודוגמא דהפרצופי האצילות. וא"כ הרי אינו מובן מ"ש כי הע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א ואבא דאצילות, הנה בשלמא על א"א נוכל לומר שכוונתו הוא על בחי' המ"ס שהוא מוחא חדא דכליל תלת⁸⁵ (אד"ר קמ ע"א), והוא עיקר הא"א, כי הרישא תניינא נקרא אי"ן, ורישא עלאה נקרא אפ"ס⁸⁶. אך רישא תליתאה שהוא המ"ס הוא א"א והוא

⁸⁵ דהיינו שנמשכת הארת ג' הוי"ת דמו"ס, הרי הם סוד המתקלא, שכן שם הוא תחילת המתקלא (ב"ע ריב ע"ב).

⁸⁶ עי' שער דרושי אב"ע פרק א' שמזכיר בחי' "אפס" אמנם שם הוא ביחס לא"ס, ויתכן שזהו עומק דברי הע"ח שם (ועי' שמ"ש שער א"א פרק ב' אות א'). אמנם מש"כ לגבי "אי"ן, עי' בבהגר"א על תז"ח יח ע"ד, שהכינוי 'אי"ן' הנזכר באד"ז [דף רפח ע"ב: אי"ן, דביה תליא אי"ן] איננו הרדל"א עצמו אלא האורא.

מ"ש

הנקרא בשם כתר עלאה, ע' תיקונים (סוף תיקון כ"ב עו ע"ב⁸⁷), וע' הגר"א ריש (ח ע"ב) תיקון ע' (קל"ח ע"א⁸⁸). וכן הוא כ"ו ג"כ בא"ק, שבחי המ"ס שבו הוא הא"א שבו⁸⁹, ועל זה אמר כי הע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א, ור"ל על המ"ס שהוא מוחא חדא דכליל תלת. אך מה שאמר שהוא נגד א"א ואבא, וכולל את אבא ג"כ בהמ"ס, הרי זה הוא לכאורה קשה מאד, כי הרי באצילות הנה לא נכלל אבא עם א"א בהמוחין כלל, כי מקומו של אבא הוא רק מהגרונ עד החזה, והוא נכלל במזל עליון כנודע⁹⁰.

ואין לומר כי הרי הרב אמר בשער רפ"ח (פרק ב') שגם באצילות הנה מהראוי היה שאו"א יהיו למעלה בהמוחין במקום חו"ב דאו"א, כי הרי הם עצמן ג"כ חו"ב, אלא שירדו ממקום הראוי והם מלבישים את החסד וגבורה דאו"א וכדי להתייחד עם ז"א, וירדו כולם ומלבישים רק על הז"ת דאו"א, וכמבואר שם. והנה שם הוא הטעם כי נודע הוא שעיקר שמו ונילויו ית"ש הוא בו"א, אשר מקומו הוא רק למטה מהפרסא, כי אין התחתונים יכולים לקבל מיותר למעלה, ובשביל ז"א אשר מקומו הראוי לו הוא למטה מהפרסא דוקא, היה הצורך שיירדו או"א ג"כ, ונתייחד להם המקום רק מהגרונ ולמטה וכדי להתקרב ולהתייחד עם ז"א, כי מהם הוא קבלתו תמיד. והרי לנו עכ"פ כי גם באצילות הנה המקום הראוי לאו"א רק בהמוחין דאו"א, ר"ל מכנגד המוחין ולמטה, ולא ירדו להיות מהגרונ ולמטה אלא מהסיבה הנז', וא"כ הרי ניהא מ"ש הרב, כי בא"ק הנה מתחיל אבא מהמוחין שבו, כי הרי שם הוא המקום הראוי לאבא. אמנם הוא כי הרי הרב אמר בהלשון הנ"ל אות א', ושערות דיקנא הם מאח"פ כו' שבהם כלולים או"א כו' והם נכללות במזל דדיקנא דאו"א כו' כי כן הוא כאן עכ"ל. וא"כ הרי אמר הרב באותו הדיבור גופה שגם בא"ק עומדים האו"א שבו כלולים בהדיקנא שלו, שהם האורות דאח"פ (כמו שבארנו במ"א בארוכה⁹¹) ובהמזלין שבו, והוא ממש כמו האו"א שבאצילות על הא"א דהאצילות. והרי לנו כי גם בא"ק הנה האו"א שבו ג"כ רק מהגרונ ולמטה שבו, [וכדי שיהיו קרובים להאצילות שהוא בחי' הזו"ן בא"ק כנודע להתייחד שם וע"ד הנ"ל בסמוך והבן] וא"כ איך אמר הרב בתחילה שהאבא שבהא"ק הוא בהמוחין דיליה.

וכן מ"ש הרב עוד, וס"ג דיליה מאוזן ולמטה עד טבורו והוא כנגד בינה דאצילות, הוא קשה ג"כ, כי הבינה דאצילות הנה היא רק מהחזה עד הטבור וכלולה במזל תחתון⁹², וכן מסיק הרב עצמו כאן, שכן הוא גם בא"ק, והוא במ"ש, והם נכללות במזל כו', וכן הוא כאן וכנ"ל אות א'.

גם בעיקר הדברים אשר אמר בא"ק, כי מהאזניים ולמטה שבו מתחיל שם ס"ג, הנה גם זה לכאורה לא נמצא דוגמתו באצילות כלל, כי הרי נודע הוא שהג' רישין

⁸⁷ ז"ל: כתר עלאה שריא ברישא דבר נש דתמן מחשבה סתימאה.

⁸⁸ ז"ל, אמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה - מ"ס הוא האמון דביה נעשה הכל כמ"ש בא"ז (רצב ע"ב) בארוכה ועי' בסוף א"ר קמ"ד א' ובא"ז רצ"ב ב'.

⁸⁹ ואם קשה שיש מ"ס בא"ק, עי' לשון הגר"א בביאורו על הספד"צ ד ע"ד בהגה"ה, שהלשון "כד סליק ברעותא" היא בסוד מו"ס, והרי המקום הראשון שדבר זה נזכר הוא באד"ר קכח ע"א, ושם הרי המדובר הוא בא"ק.

⁹⁰ עי' שער או"א פרק א', ובהגר"א על ספד"צ יח ע"ג ד"ה וידוע. עי' שער אנ"ך פרק ח שבאמרו "אבא נכלל במזל עליון", כוונתו לאו"א עליון, ובאומרו ש"אמא נכללת במזל תחתון" כוונתו ליסוד"ת.

⁹¹ כללים כלל ה' ענף כ' אות יא באבני מילואים שם, ועי' בהגר"א לספד"צ טו ע"ד בסוף העמוד.

⁹² עי' לעיל הערה 90.

הפרטיים אשר בא"א עצמו, שהם גלגלתא אוירא ומ"ס⁹³, הם הכח"ב שבו, וכמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א (דף ט' ע"ד ו ע"ב) וע' מאמרי רשב"י (דפוס החדש דף כ' סע"ד) וכן בווהר הרקיע (דף ק"א סע"א) והוא פשוט למבין. ונודע הוא כי הכח"ב הם המוחין, והם הע"ב והס"ג, ועיקרם הוא מבפנים להקרפתא שהוא למעלה מהאזניים, אמנם הם מתפשטים ג"כ עד החיך וגרון, ע' הולדת או"א (פ' א' ב') ובדרושי מ"ד ומ"ן (דרוש י"ד). אבל מ"ש כאן כי בא"ק הוה מציאות הס"ג שבו מהאזניים עד הטבור, ואמר שהוא כנגד בינה דאצילות, וכן אמר ג"כ בענין הס"ג דא"ק שהוא מהאזניים ולמטה, בשער טנת"א (פרק א') ובנקודות (פרק א') הנה לכאורה הרי לא מצינו הדוגמא הוה באצילות כלל.

אמנם הנה בענין מציאות הס"ג דהא"ק אשר הוא מהאזניים ולמטה שבו, ואמר בנקודות (פרק א') כי מתחילה היה עד סיומו כולו, ואח"כ עלה ונסתלק ונשאיר למעלה מן הפרסא שהוא עד טבורו וכמ"ש כאן, הנה כבר העלינו תהל"א ית"ש גדולות ונצורות בזה בספר הכללים כלל ה'⁹⁴ ו'⁹⁵, וכן בכ"מ בחלק הביאורים, וכן תמצא בזה ג"כ הרבה כאן בספרינו זה לקמן דרוש ד'. אך שאר ההערות הנז' שהערינו כאן כי הרי אנו רואין מכל דבריו הנ"ל אות א' שמסבב והולך ללמדינו כי בהעלם הנה נבחן בא"ק כל הבחי' אשר באצילות, והוא שוה לאצילות בכל ענייניו. וא"כ הרי צריך ביאור במ"ש שהס"ג אשר הוא בא"ק מהאזניים עד הטבור הוא כנגד בינה דאצילות, והאבא שבא"ק הנה כולל אותו עם המוחין דהא"א שבו, הרי כ"ז אינם דוגמת האצילות כלל. ומה גם כי הרי (ח ע"ג) באותו הדיבור עצמו הרי אמר הרב ג"כ כי או"א שבא"ק הם נכללים ג"כ בהדיקנא שבו ובהמולין, וכמו שהוא באצילות ממש. והנה כ"ז נבאר כאן בעה"י כי הוא הקדמה גדולה הנצרך לנו לכל הדרושים הבאים בעה"י.

א"ק כלול מכל הפרצופים והספירות ממש כמו האצילות, אלא שבא"ק הוא בהעלם ובאחדות גדולה, ולא היו נבחנים לנו בכלל לולא מה שנתגלה לנו למטה הימנו בבחינת אצילות. והנה בביאור עניין זה יש להקדים, שקד"א ומו"ס [אין רשות לדבר בעניין האוירא עצמו, שכן הוא "אוירא דלא אתפיס", ולכן אין מדברים כי אם בקד"א] היינו חו"ב דא"א דאצילות, ה"ה שורש דאו"א שבאצילות, וכל אחד משני הזוגות הללו המה בסוד אורות ע"ב וס"ג. וכן הוא בא"ק, כלומר שיש בחינות של אורות ע"ב וס"ג בראש א"ק, הרי הם בחי' קד"א ומו"ס, וכן יש בחינות של אורות ע"ב וס"ג בגוף שעומדים מהגרון עד הטבור דהיינו בחינות או"א. כמו שבאצילות המו"ס דא"א הוא מוחא חדא דכליל תלת, וממילא כלול בו כל העסמ"ב, כן הוא במ"ס דא"ק אם כי שם הוא בהעלם, וכן הוא בכל הבחי'.

[ג] והענין בכ"ז הוא, כי האמת הברור הוא כי הא"ק אשר הוא השורש דהאצילות, הנה הוא נבחן ונסדר בכל הבחי' כולם ובכל הסדר כולו כמו שהוא באצילות, וכמו שמוכח ג"כ בשער דרושי אבי"ע (פרק ב') שהאריך שם הרב לבאר איך שכל העניינים דאורות וגופות ולבושים והיכלות הנה הם מסודרים בא"ק כמו בהאצילות ובבי"ע, וכולם הם שוים אלא שבא"ק הוא הכל רק בהעלם גדול, ובבחי' שורש לבד. ומבואר שם כי הן בכללות והן בפרטות והן בפרטי פרטות, הנה שוה א"ק ג"כ להאצילות ולכל העולמות כולם, וכן מוכח כ"ז ג"כ בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ג') ע"ש. וכן הדעת נותנת ג"כ, כי מאחר שהוא השורש לכל העולמות, וכולם יוצאים ממנו ונתלים ונאחזים בו, וכמ"ש

⁹³ והנה יש לדעת, שבאד"ר "ג' רישין" המה גלגלתא (שהוא אפס כנ"ל), אוירא (שהוא אין כנ"ל) ומו"ס (שהוא א"א). אמנם באד"ז "ג' רישין" המה רדל"א (שהוא אפס) מו"ס (שהוא א"א) וה"אין" כולל מגלגלתא עד קד"א כולל האוירא [ועי' בהגר"א על תיקו"ז קלח ע"ד שמבאר שאוירא אינו נזכר באד"ז כלל שכן הוא כלול בגלגלתא].

⁹⁴ הרי הוא עניין ההתפשטות הראשונה של עולם האצילות.

⁹⁵ שם מתבאר שעיקר הא"ק (כלומר המו"ס שלו) הוא עד הטבור, ומה שיש מתחת לטבור הוא בסוד תוספת, ואחר פריסת הפרסא הוא עולם האצילות עצמו.

בעגולים ויושר (ענף ד') א"כ הרי פשוט הוא כי ישנם בו בהעלם כל מה שנמצא ויצא למטה בגלוי, כי הרי כל מה שיצא ונראה בענף ותולדה הרי ע"כ הוא שכולם הם כמוסים ועומדים בהשורש והאב שיצאו ממנו, והוא ברור ופשוט. אמנם הוא כי כל העניינים אשר בו הנה הם כולם רק בהעלם גדול ובאחדות גדול מאוד, עד שלא נראים בו בעצמותו כלל אלא רק ע"י מה שאנו רואים אותם למטה, הנה מזה נבין שכן הוא כ"ז ג"כ בשרשם למעלה ובהסתר והעלם, אבל עכ"פ הוא כי הנה ישנם בו כולם. ולזאת הנה נבאר עתה כמה עניינים פרטיים בא"ק אשר נלמוד אותם מאצילות, ובוה יאירו עינינו להבין ולעמוד על כמה עמוקות בדברי האריז"ל, וכמו שתראה בדברינו בספר הזה וכן בספר הכללים בכמה וכ"מ אשר דלינו ע"י רוב פנינים יקרים ואבני שוהם חשוקים וחמודים מנבכי ים וחקר תהום. וכן בארנו ע"י ההשתלשלות דאורות הא"פ בשרשיהם ותולדותיהם, וכן ההשתלשלות דכל האורות דאצילות כולו הן האורות דהנקודות, והן האורות דהתיקון שרשיהם ותולדותיהם תלייתו ואחיזתו דכל א' במקורן ושרשן שבא"ק, וכמו שנתבאר כ"ז לקמן דרוש ד'. ובוה תראה איך שא"ק הוא כולל ממש את כל העולמות כולם, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (סוף ענף ב' וענף ד') ולזאת אל יהא הקדמה הוה קל בעיניך ותיקחנה ותנצרנה.

ונתחיל ונאמר כי הנה נודע הוא שא"א דאצילות הוא נתחלק בג' רישין, גלגלתא ואוירא ומ"ס. והנה באוירא עצמו אין לנו רשות לדבר בו⁹⁶ כי הוא אוירא דלא אתפיים⁹⁷ (ד"ח ע' ע"א וס"י פ"ב מ"ו), ולכן לא נזכיר בדברינו רק הקד"א שהוא אוירא תניינא⁹⁸. ויהיו הג' רישין גלגלתא וקד"א ומ"ס⁹⁹, והם הכח"ב שברישא דא"א¹⁰⁰, והקד"א ומ"ס שהם החו"ב (ע' זהר הרקיע דף ק"א, ומאמרי רשב"י פ' תרומה דף ה' ע"ב, ובהגר"א בספד"צ פ"א ה' ע"ב בד"ה קד"א ובסוף ד"ה עמר נקי (דף ה' ע"ג)) הנה הם השורש דאו"א, כי מהם יצאו האו"א אשר הם עומדים בא"א מהגרון שבו עד הטבור שבו. ונודע הוא כי או"א הנה הם ע"ב וס"ג, וכן הוא ג"כ הקד"א ומ"ס שהם החו"ב שברישא דא"א, הנה הם ג"כ השמות דע"ב וס"ג וכמ"ש התיקונים (תי' ע' דף קמ"א ע"ב¹⁰¹) דהמ"ס הוא רמוז בהשם ס"ג [ומ"ש הרב בא"א (פרק ד') דהמ"ס הוא השם מ"ה ע' עומק הדברים בוה בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ח' ע"ש¹⁰²]. והרי לנו באצילות ב' בחי' חו"ב שהם ג"כ ב' בחי' ע"ב

⁹⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ ה' ע"ב, שאוירא אינו בכלל תיקוני גלגלתא מרוב היעלמותו, וכל מה שמדברים מגילוי הוא רק מהקדומא דאוירא.

⁹⁷ בהגר"א על ספד"צ ו' ע"א ד"ה וההוא אוירא.

⁹⁸ עי' לשון מעין זו בבהגר"א על ספד"צ ו' ע"א.

⁹⁹ הנזכרים באד"ז רפח סע"א.

¹⁰⁰ עי' בהגר"א בסד"צ ו' ע"ב ד"ה וגבורה דרדל"א.

¹⁰¹ מוחא סתימא אתקרי אין סוף דאתפלג לתלת מוחין דאינון י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ק"א וא"ו ק"א (נ"א יו"ד ק"י וא"ו ק"י) – ועי' גר"א שם קלח ע"ד וכן כללים ח"א כ' ע"ד שיגורס את ה"נ"א" ולא שם מ"ה.

¹⁰² כלומר המ"ה וב"ן דמ"ה וב"ן דמו"ס. וע"ש בגליון הלש"ו על הע"ח וז"ל, עי' כללים כלל ו' ענף ה' [כג' ע"ד הובא לקמן] וכלל יב ענף ב' [מד' ע"ג הובא לקמן] ובכלל טו ענף ז' אות ו' בהגה"ה שם [ס' ע"א הובא לקמן], ע"כ.

ולהלן תמצית דבריו בכל המקומות: צ"ע מ"ט מו"ס הוא שם מ"ה ולא שם ס"ג, אלא הוא מכיוון שמו"ס בא מהשורש הנעלם שבא"ק אשר שם עומד אבא שהוא חכמה אחוז ותלוי בס"ג, ואימא, שהיא בינה, ותלויה בשם מ"ה, שכן כל אחד מהם ירד כדי להתגלות למטה (כללים ח"א מד' ע"ג). הויות דמו"ס הם הויות דמ"ה, והגם שעיקר המו"ס הוא הויה דס"ג וכמ"ש בתיקונים (קמא ע"ב). אמנם הס"ג שבו מתלבש במ"ה שבו (כללים ח"א כג' ע"ד). כאשר מו"ס נחשב בכלל רישין דא"א, הרי שהוא מתעלה להיות בסוד שם ס"ג ולא שם מ"ה, שכן ברישין דא"א מתעלה כל שם להיות במדריגה אחת יותר מאשר כשנמצא אותו השם בגוף (כללים ח"א ס' ע"א). ומש"כ שמו"ס הוא בסוד ס"ג הוא כאשר מייחסים לרישין דא"א רק ב' רישין הרי הם כתר וחכמה, ומאיר

וס"ג. היינו אחד בבחי' שורש והוא הקד"א והמ"ס שהם הע"ב וס"ג והחו"ב, והם רק בבחי' שורש לבד. והשני שהם העיקריים והם האו"א אשר מהגרון עד הטבור שהם הע"ב וס"ג והחו"ב העיקריים. והנה אותן הב' בחי' ע"ב וס"ג וחו"ב, השורש והעיקריים, הנה ישנם בא"ק ג"כ, כי גם הרישא דא"ק הנה נבחן ג"כ בג' רישין, וכאותן הג' רישין ממש אשר בא"א דאצילות, וכמו שמוכח מדברי הרב הנ"ל אות א', ויהיה גם בו בחי' הקד"א והמ"ס שבו בבחי' חו"ב שברישא, והם הע"ב וס"ג שברישא. וכן נבחן גם בו בחי' או"א שהם הע"ב וס"ג העיקריים, והם האו"א שבא"ק העומדים גם בו מהגרון שבו עד הטבור שבו, והם כלילין בהדיקנא דיליה¹⁰³ שהוא האורות דהאח"פ, וכמו שמוכח כ"ז ג"כ בדבריו הנ"ל אות א'. ולא עוד אלא כשם שהמ"ס דא"א הנה הוא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ד קמ"ע"א), והרי כלול המ"ס (ח ע"ד) מכל המוחין דחב"ד כולם, וישנם בהמ"ס דא"א כלילות כל הד' שמות עסמ"ב, והם השורש להאו"א והזו"ן, וכנודע כ"ז. כן הוא כ"ז ג"כ בהמ"ס שבא"ק, כי הנה ישנם בה ג"כ רמז ורושם לכל הד' שמות עסמ"ב כולם, והם השרשים להעסמ"ב העיקרים והכוללים שבו, היינו להאו"א שבו, העומדים גם בו מהגרון עד הטבור כנז', ולהזו"ן שבו שהם המ"ה וב"ן הכוללים העומדים בו מהטבור ולמטה, שהוא כל עולם האצילות כולו, וכן כמו שבא"א דאצילות הנה הוא כי הקד"א והמ"ס הם הע"ב וס"ג הכלליים שברישא, ואח"כ נמשך מהם הע"ב והס"ג העיקריים שהם האו"א העומדים בו מהגרון עד הטבור, האבא הוא כלול בהמזל עליון ואימא בהמזל תחתון, ואח"כ נמשך מהם הזו"ן הכלליים אשר הם מהטבור דא"א ולמטה, וכל א' מכל אלו הנה כלול כל א' מעסמ"ב ומפרצופים שונים, כי הרי הם אבא ויש"ס ובינה ותבונה וישראל ורחל ויעקב ולאח, וכן הרישין שבא"א הנה הם עתיק ונוק', א"א ונוק'. והנה הם י"ב פרצופים שלימים אשר כלול כל א' מעסמ"ב וכנודע כ"ז. כן הוא כ"ז ג"כ בא"ק, כי הנה הוא ג"כ עולם מלא ושלם בפנ"ע וכמו האצילות ממש, וישנם גם בו בחי' ע"ב וס"ג שברישא שהם הקד"א והמ"ס הכלולים כל א' מעסמ"ב. וכן בחי' הדיקנא שהוא האורות דהאח"פ, והם בכל בחי' הי"ג תיקונים כמו בא"א, וכמו שמבואר בדברי הרב בשער אח"פ (פרק ב') במ"ש שם ודע כי בחי' אלו ג' הבלים כו' ע"ש. וישנם שם ג"כ בחי' הב' מזלין אשר בהם כלולים האו"א שבו, וכמו שמוכח מדבריו בשבירת הכלים (ריש פרק ו') הנ"ל אות א'. וכן בחי' האו"א שבו שהם הע"ב וס"ג העיקריים שבו העומדים בו מהגרון עד הטבור, הנה הם כלולים ג"כ מאו"א עלאין וישסו"ת, וכן מכל הד' שמות עסמ"ב כולם, ומכל הזו"ן כולם, כי בכל א' יש בו כל הבחי' כולם כנודע. אמנם בכל עולם ובכל פרצוף הנה נבחנים כל הפרטים שבו רק לפי מדרגתו, ובא"ק הוה כ"ז נעלם הרבה, והם בו רק ברמז וברושם בלבד, כי כולם הם שם באחדות גדול נעלם ונורא מאד, עד שבו עצמו לא היו ניכרים כלל, ולא היינו נודע מהם כלל אלא רק ממה שנתגלה לנו כל אלו הבחי' בהאצילות, הנה עי"ז אנו מבינים ומבחינים כל אלו הבחי' כולם ג"כ בא"ק וכנ"ל. אבל עכ"פ הוא כי במדרגתו גופה וברמז וברושם הנה ישנם בו כל הבחי' כולם הכלליים והפרטיים וכמו בהאצילות ממש, כי הוא עולם מלא ושלם בפנ"ע וכמו שבארנו כ"ז בכ"מ מדברינו.

המו"ס באור הס"ג. אמנם כאשר נבחנים א"א בג' רישין ובבחי' כח"ב, אזי הוי האוירא ס"ג והמו"ס מ"ה (כללים ח"ב לט ע"ב). מו"ס שהוא שורש אימא ובינה, הוא בבחי' גילוייה שלמטה בכל תיקוני הדיקנא והחזורתא והנימין וש"ע הנהורין, שכלם הם ממנה, והיא מתגלה בהם למטה. ובבחינה זו הנה עומד המו"ס בבחי' שם מ"ה (ביאורים ח"א מז ע"ג).
¹⁰³ עי' אד"ז רפט ע"ב.

מ"ש

כיוון שכן, הרי שאין הקד"א והמ"ס חשובות בפני עצמן ואו"א בפני עצמן, אלא שנכללו הכל בכלל א. דהיינו שבא"ק נחשב הדבר שאבא מתחיל מקרומא דאורא ומתפשט עד החזה, וכן שאמא שבא"ק מתחילה מהמו"ס ומתפשטת עד הטבור. וד"ו שהאריז"ל אינו חושב באבא שבא"ק את מקומו שלמטה בחזה אלא רק את מקומו שבראש, הוא מכיוון שממקום שמתחיל הס"ג מתלבש בו הע"ב, וממילא אין אור הע"ב ניכר עוד.

[ד] אמנם הוא כי כאשר שבא"ק הנה הוא הכל בהעלם ובאחדות גדול, לכן לא נבחן בו השרשים והעיקרים לב' בחי', היינו לחשוב בו את הרישין שבו שהם הקד"א והמ"ס, החו"ב, הע"ב וס"ג שבגלגלתא שהם השרשים לבחי' בפנ"ע, והאו"א שבו שהם החו"ב הע"ב וס"ג העיקריים לבחי' בפנ"ע, אלא שנכללו שניהם בכלל א. דהיינו שהוא כאלו נאמר שאבא אשר בא"ק הנה הוא מתחיל מהרישא תניינא דיליה ומתפשט עד למטה שהוא עד החזה שבו אשר שם הוא נכלל בהאורות דהאח"פ שהוא הדיקנא, ובבחי' המזל עליון אשר שם. וכן האימא אשר בא"ק הנה הוא מתחיל מהרישא תליתאה דיליה שהיא המ"ס ומתפשט עד למטה שהוא עד הטבור שבו, ושם היא נכללת בהאורות דאח"פ שהוא הדיקנא ובבחי' המזל תחתון אשר שם. והגם שבאצילות הנה הם ב' בחי', כי הרישין הם הא"א דאצילות שהוא נעלם והם רק בבחי' שורש ובחי' רישין לבד, והאו"א הנכללים בהמזלין הם החו"ב והע"ב וס"ג העיקריים שבאצילות, אך בא"ק אשר הוא כולו רק בבחי' שורש לבד, הנה נזכרים שניהם בזכירה אחת, ונכללו שניהם בחדא. וזהו מה שאנו רואין בדברי הרב (הנ"ל אות א') שמקודם הוא מזכיר וכולל את האבא שבא"ק במוחין דיליה, שהרי אמר והע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א ואבא כו', ואח"כ הוא מזכירו בכללות הדיקנא שלו אשר הוא רק מהגרון ולמטה, שהרי אמר ושערות דיקנא כו' שבהם כלולים או"א כו' וכן עד"ו בהאימא שבא"ק, כי הרי הוא מזכיר וכולל אותה בהמ"ס, ומשם למטה הכל בכלל א. דהיינו שהוא כו"ש, וס"ג דיליה מאוזן ולמטה [שהוא בחי' המ"ס כמו שיתבאר בסמוך] עד טבורו. וכן מסיק גם אח"כ ואמר, ושערות דיקנא הם מאח"פ שבהם כלולים או"א, וכ"ז הוא כי בא"ק אינו מחלק הרב בין הע"ב וס"ג השרשים שבו להע"ב וס"ג העיקריים שבו, אלא שכולל אותם בכלל א. דהיינו משום שהם כולם נעלמים, והם באחדות גדול, (ט ע"א) ונחשבים בא"ק שהם מתחילים מן הרישין ונמשכים עד החזה והטבור. ר"ל אבא עד החזה ואימא עד הטבור. ומה שאינו מזכיר הרב באבא את מקומו למטה, שהוא עד החזה, וכמו שמזכיר את המקום דלמטה אשר באימא, ואמר שהיא עד טבורו, הטעם הוא כי ממקום שמתחיל הס"ג הנה מתלבש הע"ב בהס"ג ואינו ניכר עוד אור הע"ב כלל, ולכך אינו מחשב את הע"ב שברישא, וכן האבא הכלול בו, אלא רק עד האזניים לבד, כי מהאזניים ולמטה הוה הע"ב טמיר ומכוסה גו הס"ג, ולא ניכר אלא רק הס"ג לבד, ולכך אמר והע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א ואבא, ואינו מזכיר עוד למטה את הע"ב כלל. אמנם עכ"ז הנה הוא חוזר ומרמז לנו את האבא למטה ג"כ, והוא במ"ש ושערות דיקנא כו' שבהם כלולים או"א כו' והם נכללות במזל א כו'.

מש"כ האריז"ל שהע"ב מקביל לא"א ואבא כאחד, אין כוונתו לקד"א ממש, אלא רק לע"ב שבמ"ס, שכן המו"ס כולל את כל ד' השמות עסמ"ב, אלא שהע"ב שבמו"ס מיוחד לעולם עם קד"א. ולכן מתחילים למנות את י"ג ת"ד רק מבינה דמ"ס, שכן אורות ע"ב שבמ"ס לא נתגלו כלל, לא בא"ק ולא בא"א דאצילות.

[ה] אמנם דע כי הגם שאמרנו שגם בא"ק הנה נבחן בו ג"כ כל הרישין כולן וכמו בא"א דאצילות, ונבחן גם בא"ק בחי' גלגלתא ואורא עלאה והקד"א והמ"ס, וכן ישנו גם עליו בחי' הרדל"א ג"כ. וכמו שאמר הרב בדבריו הנ"ל אות א' ולעילא מגלגלתא כו' ונהנה הגלגלתא והאורא והקד"א הם נכללין כולן בחד רישא, והם הרישא תניינא נגד הרדל"א, וכמו שמבואר בדברי האריז"ל (בשער א"א בע"ה ובמבו"ש שם), וכן בדברי הגר"א בספר"צ פ"א (ה ע"ג) בד"ה עמר נקי, ובד"ה קד"א (שם). וע"ש בסופו שאמר וסיום הגלגלתא

הוא קד"א ע"ש, והוא הרישא תניינא שורש השם ע"ב. וכ"ז הוא בא"ק ג"כ בבחי' הרישין שבו, אמנם אנהנו קוראים ע"פ רוב בכל דברינו להרישא תניינא בשם קד"א ולא בשם הגלגלתא, משום שהקד"א היא לעולם רק הרישא תניינא, בין כשנחשוב הג' רישין בא"א עצמו וכמ"ש בא"א (פרקים ג' וד'), ובין כשנחשוב הג' רישין מרדל"א וכמ"ש שם (פרק ב')¹⁰⁴, משא"כ הגלגלתא כי כשנחשוב הג' רישין בא"א עצמו הוה הגלגלתא הרישא קדמאה שבו, ולכן אנו קוראין ע"פ רוב בכל דברינו את הרישא תניינא בשם קד"א. וכ"ז הוא בא"ק ג"כ וזכור כ"ז. והנה הקד"א שהיא הרישא תניינא הנה הוא שורש השם ע"ב וכנ"ל, אמנם עכ"ז הנה עיקר הכוונה מ"ש הרב כאן (ר"ל בדבריו הנ"ל אות א') והע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א ואבא דאצילות, אין הכוונה על הקד"א ממש אלא עומק הכוונה הנה הוא רק על הע"ב אשר בהמ"ס עצמו. כי הרי המ"ס גופה הנה היא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, כי הרי היא מוחא הדא דכליל תלת כנודע וכנ"ל. ואותו הע"ב אשר בהמ"ס הנה הוא מיוחד לעולם עם הקד"א, וכנודע שכן הוא הסדר לעולם, שהקצה העליון דהתחתון הוא מיוחד לעולם בהקצה התחתון דהעליון, והוה הע"ב דהמ"ס שהוא הראש העליון של המ"ס, רישא תליתאה, מיוחד לעולם עם הקד"א הרישא תניינא, ועל אותו הע"ב דהמ"ס הנה עליו אמר הרב שהוא נגד א"א ואבא דאצילות. כי עיקר א"א הנה הוא רק המ"ס לבד¹⁰⁵ אבל הקד"א הוא הנקרא בשם אי"ן¹⁰⁶, כי בו הוא ההארה דאורא עלאה, אורא דלא אתפיס, ולכן נקרא הקד"א ג"כ רק בשם אי"ן. והמ"ס רישא תליתאה הוא הא"א העיקרי, והוא בחי' המוחין שאמר, והע"ב הוא במוחין דיליה, כי הרי הוא המוחא סתימאה. והע"ב שבו, ר"ל הע"ב דהמ"ס, הנה הוא שורש העיקרי דהאבא, וכמ"ש באדר"ז (רצ ע"א) האי חכמתא (ר"ל אבא) אקרי עדן, והאי עדן אתמשך מעדן עלאה סתימאה דכל סתימין כו' ע"ש. וכן עוד שם (דף רצב ע"א) מוחא סתימאה לא אתגלייא כו' אב ואם מהאי מוחא נפקו כו', כי האבא הוא נמשך ויוצא מהע"ב שבו, והאימא היא מהס"ג שבו.

ועל אותן הע"ב והס"ג דהמ"ס, הנה הוא מה שמחלק הרב (בדבריו הנ"ל אות א') בין האזניים ולמעלה להאזניים ולמטה, כי אותן הע"ב והס"ג הם החו"ב דהמ"ס, והחכמה שהוא הע"ב שבו, הנה הוא עומד מהאזניים ולמעלה, והוא כלול ומיוחד עם הקד"א וכנ"ל. אבל הס"ג שבו שהוא הבינה דהמ"ס, הנה הוציא את כל אורותיה רק מהאזניים ולמטה, כי אותו הס"ג הוא השורש העיקרי דכל האורות דאח"פ. ור"ל שהיא השורש העליון הפנימי אשר להם. וכן הוא נמצא כ"ז באמת בהא"א דאצילות ג"כ, והוא במה שנודע שהי"ג ת"ד הנה הם נפקין מהמ"ס, וכמ"ש בשער א"א (פרק ט'), ושם (פרק י') מבואר שהתחלתם הוא רק מהבינה דהמ"ס, כי הכתר והחכמה דהמ"ס לא נתגלו כלל. (ט ע"ב) והתיקון הראשון שהוא א"ל, הנה הוא מתחיל מהאזניים ולמטה, וכמ"ש בספד"צ רפ"ב (יח ע"א) מאודנין נפקא כו' מקמי פתחי דאודנין שרי יקירו לאתתקן כו', וכנודע כ"ז.

והרי לנו שכל הי"ג תיקונים הנה הם רק מהבינה דהמ"ס, והם רק מהאזניים ולמטה, והוא הס"ג (דהמ"ס), אשר ממנו הוא כל הי"ג תיקונים, והוא רק מהאזניים ולמטה. אבל הכתר והחכמה שהוא הע"ב דהמ"ס, הנה הוא מהאזניים ולמעלה, והוא לא נתגלה כלל. וכן אמר הגר"א בספד"צ פ"א (ח ע"ב) בד"ה דעד יקירו דיקירותא, והאודנין הן חכמה דגלגלתא (ר"ל מ"ס שהוא חכמתא סתימאה) ובו כלולה בינה כידוע (ע"ח אנ"כ פרק ח)

¹⁰⁴ עי' בהגר"א בתיקו"ז קלח ע"ד שמבאר שאורא לא נזכר באד"ז כלל, שכן הוא כלול בגלגלתא.

¹⁰⁵ עי' תיקו"ז עו ע"ב.

¹⁰⁶ כן מבואר בבהגר"א על תז"ח יח ע"ד.

שאו"א עלאין נקראין שניהן חכמה (והם הע"ב דהמ"ס אשר הוא למעלה מהאזניים ומיוחד בהקד"א) וישסו"ת שניהן נקראין בינה (והם הס"ג דהמ"ס אשר הוא מהאזניים ולמטה), ושם מתחיל התיקונים (שהוא אצל פתח האזניים) אבל באו"א עלאין אין תיקון¹⁰⁷, כי הם לא נתגלו כלל וכמ"ש האריז"ל (שער א"א פרק י') כי הכתר והחכמה דהמ"ס לא נתגלו כלל וכנז'. וזהו ג"כ מ"ש האריז"ל (שער אח"פ פרק א') כי האזניים הנה הם בינה ותבונה, כי שם מבפנים הנה הוא הבינה דהמ"ס, שהוא הס"ג דהמ"ס, ומתחיל משם בא"ק האורות דאח"פ, וכן בא"א דאצילות הנה מתחיל משם ג"כ הי"ג ת"ד. והגם שעיקר המוח [שהוא המ"ס] הנה הוא למעלה מהאזניים, כי הרי הוא למעלה גם מהמצח, אך הוא מתפשט באורו בכל הפנים כולו וכמו שמבואר בדברי הרב (שער א"א פ"ט ופ"י). ויוצא אור הבינה שבו שהוא הס"ג שבו מהאזניים ולמטה, הן בא"ק בהאורות דאח"פ, וכן בהא"א דהאצילות בהי"ג ת"ד, אבל אור הע"ב שבו שהוא החכמה אבא שבהמ"ס, הנה הוא לא נתגלה כלל, הן בא"ק והן בא"א דאצילות. וזהו שאמר האריז"ל (בדבריו הנ"ל אות א') והע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א ואבא דאצילות, ור"ל על הע"ב דהמ"ס שבא"ק, והוא כעין אותן הדברים עצמן אשר אמר בא"א (ריש פרק י') כי הכתר והחכמה דהמ"ס לא נתגלו כלל, וכן הוא הכוונה כאן בא"ק מ"ש והע"ב הוא במוחין דילה, ור"ל שהוא נשאר בהמוח עצמו ולא נתגלה כלל] וס"ג דיליה מאון ולמטה עד הטבור, והוא כנגד בינה דאצילות. ור"ל כי הס"ג דהמ"ס שהוא הבינה דהמ"ס הנה הוא השורש העליון הפנימי דהאורות דהאח"פ אשר יצאו מאוון חוטם פה ולחיוץ ונמשכו עד הטבור, והיה התחלתם מהאזניים. והוא ממש כמו הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות אשר הם ג"כ רק מהבינה דהמ"ס ולמטה, וכמ"ש בא"א (פרק י') והם מתחילים ג"כ מהאזניים ונמשכו עד הטבור.

והרי נתבאר לנו כי כל דברי האריז"ל אשר אמר בשבירת הכלים (ריש פרק ו') (הנ"ל אות א') בענין הע"ב וס"ג שבא"ק, הכוונה הוא על הע"ב והס"ג דהמ"ס שבו. והנה הם באמת ממש כמו בא"א דאצילות בענין הע"ב וס"ג דהמ"ס שבו, וכן ענין האו"א אשר אמר בא"ק הנה הם באמת ג"כ כמו האו"א דאצילות, כי עיקרם הם בא"ק ג"כ, רק מהגרונ ולמטה אבא עד החזה ואמא עד הטבור, והם כלילן בהאורות דאח"פ על דרך האו"א דהאצילות העומדים בא"א דאצילות וכלילן בהמזלין¹⁰⁸. אמנם בא"ק משום ששם הם בהעלם ובאחדות גדול, הנה נכללו האו"א העיקריים שבו עם הע"ב וס"ג השרשיים שבהמ"ס [וכן האבא הנה הוא נכלל בהעלם עוד יותר למעלה, היינו גם בהרישא תניינא קד"א הע"ב העליון שברישיה] ונחשבים בחי' האו"א, שהם הע"ב וס"ג שבא"ק, כאלו שהם מתחילים מהע"ב והס"ג שבהמ"ס, או גם מהקד"א ממש¹⁰⁹, ונמשכים דרך כל האורות דאח"פ ומתפשטים עד החזה והטבור. וזהו מה שגודע (בשער מנת"א פ"א ובנקודות פ"א) כי הע"ב והס"ג הכלליים דא"ק הם מגיעים עד הטבור, אלא שמהאזניים ולמטה הנה מתלבש הע"ב בהס"ג ולא ניכר אלא רק הס"ג לבד, אבל עכ"פ הוא כי שניהם הם נמשכים עד הטבור, כי הם מתלבשים זה בתוך זה, ויהיה הכוונה בהע"ב וס"ג הכלליים שבא"ק על הרישין שבו עם האו"א ביחד, כי בא"ק נחשבים השרשים עם העיקרים הכל לחד וכנ"ל אות ד'.

¹⁰⁷ ע"כ מהגר"א.

¹⁰⁸ עי' אד"ז רפט ע"ב.

¹⁰⁹ שהרי ע"ב דמו"ס מאוחד עם הקד"א.

מ"ש

והנה על אף ששורש אר"א דא"ק הוא בע"ב וס"ג דמ"ס, אמנם עיקר יציאת אר"א בחוץ הוא מבחינות המ"ה וב"ן דמו"ס, שכן ע"ב דמו"ס הוא מיוחד עם הקד"א ולכן לא נתגלה כלל, ואילו ס"ג דמו"ס הוא שורש לאח"ף שכן הוא למעלה מאר"א. אמנם מכח היעלמותו של א"ק, הרי שע"ב וס"ג דא"ק אחדים בע"ב וס"ג דמו"ס, ואין כל א' מהם נקרא בשם בפני עצמו, משא"כ באצילות. אמנם גם בא"א דאצילות האח"ף וי"ג ת"ד המה אמצעיים בין המו"ס לאר"א שבשניהם, ואר"א נעשים מהמ"ה וב"ן שבשניהם.

[1] אמנם דע כי הגם שאמרנו ששורש האר"א הנה הוא בהע"ב והס"ג שבהמ"ס, אמנם עיקר יציאתם דאר"א הנה הוא רק מהמ"ה וב"ן דהמ"ס, וכנודע שכל יציאתו דהתחתון הוא לעולם מהו"ן דהעליון, אלא ששרשם הוא בהע"ב והס"ג אבל יציאתם הוא רק מהו"ן שהם המ"ה וב"ן. והיינו כי הרי הע"ב (ט ע"ג) דהמ"ס הנה הוא מיוחד עם הקד"א והוא לא נתגלה כלל וכנ"ל, והס"ג דהמ"ס הנה הוא רק השורש דהאח"פ. וכן בא"א דאצילות הנה הוא רק השורש דהי"ג ת"ד, אבל האר"א הנה הם יוצאים רק מהמ"ה וב"ן דהמ"ס, וע"י האח"פ שבא"ק, וכן ע"י הי"ג ת"ד שבא"א. כי האורות דהאח"פ שבא"ק, והי"ג ת"ד שבא"א הם האמצעים בין המ"ס דכל א' להאר"א שבכל א'. ונמשכים ומתהווים האר"א שבכל א' מהמ"ה וב"ן דהמ"ס ע"י האמצעים דהאח"פ והי"ג ת"ד. וכמו שמבואר כ"ז בהולדת אר"א (פרק ד') ע"ש היטיב, כי אין רצוני להאריך כאן בפרטיות התהוות דהאר"א, אבל הכלל הוא כי האר"א שבא"ק הם למטה במדרגה מהאורות האח"פ שבא"ק, וכן האר"א שבאצילות הם למטה במדרגה מהי"ג ת"ד שבא"א. ואורות האח"פ והי"ג ת"ד הם מהס"ג דהמ"ס שהוא הבינה דהמ"ס, והאר"א הנה הם מהמ"ה וב"ן דהמ"ס שהם הזו"ן שבהמ"ס, ומתהווים ונעשים ע"י האח"פ והי"ג ת"ד וזכור כ"ז.

הגלגלתא וקד"א נקראים בחי' כתר וחכמה דא"א דא"ק (וכן דא"א דאצילות), היינו רק ביחס לעולם שלמעלה מהם, אמנם ביחס לעולמם של עצמם הם נקראים אפס ואין, מאחר שהם נעלמים מההשגה לגמרי מכל אשר למטה מהם.

המ"ס נקרא א"א ביחס לבחינות שלמטה הימנו, שכן אינו נתפס בשם כלל, אלא רק ברמז דהיינו בקוצו של י'. ועל אף שאין לו גילוי כלל מצד עצמו, אמנם ע"י י"ג מידות הרחמים המקיימים את העולם בדור שכולו חייב מתגלה למפרע כי אכן פעל. וכמו כן הוא נבחן ע"י שם ע"ב, באותה המידה שאר"א נבחנים ע"י שם ס"ג שמהם יצאו הזו"ן.

והנה על אף שאמרנו שמו"ס הוא הבינה בערך הג"ר, עכ"ז ביחס לתחתונים (שם אין גילוי לב' הרישין העליונים) אין ניכרת בו בחי' נוק' כלל, והוא כולו בבחינת החכמה העיקרית. ולכן הוא נחשב כשם ע"ב ע"י צירוף שם ס"ג ל"ג ת"ד היוצאים ממנו, על אף שבאמת לאמיתה המה בסוד ס"ג בלבד. לכן בכל פעם שזכור שם ע"ב, הרי הוא טעמים וכתר, כוונתו באמת היא למו"ס. וזהו העניין גם בא"ק וגם בא"א דאצילות. עיקר אר"א הוא מהגרון עד הטבור: אבא עד החזה, ואמא עד הטבור, והיינו גילוי הס"ג הכללי, כאשר האבא הוא גילוי של ע"ב דס"ג והאימא ס"ג דס"ג.

[2] ומעתה נאמר עוד כי הנה ידוע הוא שכל ענין הג' רישין אשר ישנם הן בא"ק והן בא"א, ואמרנו שהם בחי' כח"ב אשר בכל א' הנה כ"ז הוא רק בערך אור א"ס שלמעלה, אבל בערך הגילויים שלמטה הרי נקראים הב' רישין עלאין רק בשם אפס ואין¹¹⁰, כי הם נעלם מהשגה לגמרי מכל אשר למטה. והרישא תליתאה, מ"ס, הנה הוא הנקרא בשם א"א שהוא הכתר הכללי¹¹¹, אשר גם הוא לא נתפס בשם כלל אלא רק שהוא מרומז בקוצו של י' (ע' שער דרושי אבי"ע פ"א ובתיקונים להגר"א ריש תיקון ע' דף קל"ח ע"א) ומתחיל הד' שמות עסמ"ב רק מהגרון ולמטה, שע"ב ס"ג הם אר"א ומ"ה ב"ן הם זו"ן. אמנם כאשר שאנו מבחינים את התחלת הגילוי גם מא"א, ומשום שהרי גם הוא נתגלה עכ"פ בהי"ג ת"ד שבו,

¹¹⁰ עי' אד"ז רפח ע"ב: ע"ק אקרי אין דביה תלייא אין, ע"כ. דהיינו שבו מתלבש הרדל"א. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ז"ל, רדל"א נק' אין לפי שהוא אין מושג כלל וכלל ע"כ, אמנם לעניין הלשון "אפס" עי' שער דרושי אבי"ע פרק א' (גם שם נזכר "אין"), ש"אפס" הוא כינוי לא"ס.

¹¹¹ עי' תיקו"ז עו ע"ב.

מ"ש

שהם הי"ג מדות הרחמים אשר בהם מתקיים העולם גם בדור שכולו חייב רח"ל, והרי יש גילוי עכ"פ גם לא"א ג"כ, הנה נבחן גילוי דא"א שהוא המ"ס בשם ע"ב, והא"א אשר הם מהגרון ולמטה הנה הם רק בשם ס"ג נגדו, כי א"א הוא רחמים פשוטים, משא"כ או"א שמהם יצא הזו"ן שהם הד"ר, ולכן נבחנו שניהם רק בשם ס"ג. ובפרט, כי הרי התהוותם הוא ע"י האורות דאח"פ והי"ג ת"ד, אשר הם מהס"ג דהמ"ס וכנ"ל, וכמ"ש הרב בלשון הנז' לעיל אות א', ושערות דיקנא הם מאח"פ כנגד ענפי ס"ג¹¹² שבהם כלולים או"א, שבין שניהם לקחו בינה דמ"ה¹¹³ אחר התיקון, שהוא שם ס"ג הכולל שניהן. אבל א"א לקח החכמה דמ"ה שהוא שם ע"ב, וכן עיקר המ"ס הרי הוא החכמתא סתימאה שברישיא. והגם שאמרנו שבערך וחשבון הג' רישין נחשב המ"ס להבינה שברישיא, אך כבר אמרנו שהב' רישין עלאין אין להם גילוי כלל, וכל ההתחלה הנה הוא רק מהמ"ס, ולא ניכר בה בחי' נוק' כלל וכמ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י (פ' תרומה דף ה' רע"ג) והגר"א בספד"צ (ה ע"ב פ"א בד"ה קד"א) והוה כל המ"ס כולא רק החכמה העיקרי חכמה קדומה לכל האצילות כולו, והיא ראשית שורש הע"ב של כל האצילות. וכן בהי"ג ת"ד, הגם שהם מהס"ג דהמ"ס ומהבינה שבה, עכ"ז הנה הם מאירים כולם בשם ע"ב, וכמ"ש בפע"ח (שער הפורים) שכל תיקון מהי"ג תיקונים הוא שם ע"ב, והם י"ג שמות ע"ב שהם תתקלו"ו כמנין מרדכי ואסתר (עם הכולל).

והוא ג"כ מ"ש הרב בכ"מ שע"ב הוא כתר וטעמים, והכוונה הוא על המ"ס שהוא הכתר, כי הוא הא"א העיקרי כנ"ל. וכן הי"ג ת"ד הנה הם ג"כ רק בחי' הכתר, וכמ"ש בפע"ח (בכוונת הג' השבועות), והם כולם ר"ל המ"ס עם הי"ג ת"ד הנה הם כולם השם ע"ב העיקרי, והוא הע"ב הכללי העיקרי, כי הב' רישין עלאין הרי הם לא נתגלו כלל כנז', והוה הע"ב הכללי רק המ"ס והי"ג ת"ד, אבל או"א אשר הם מהגרון ולמטה, הם רק הס"ג הכללי וכנ"ל מדברי הרב. והוה אבא הע"ב שבס"ג ואימא היא הס"ג שבס"ג, והזו"ן הם המ"ה וב"ן הכלליים. וכ"ז הנה הוא בא"ק ג"כ, שכל הרישא כולו עד הגרון עם כללות האורות דאח"פ כולן היוצאים מהמ"ס שבו וכנ"ל אות ה'. הנה הוא כולו באמת רק הכתר הכללי, שהוא הא"א שבא"ק, והוא הע"ב הכללי דא"ק. אבל בחי' או"א שבו אשר הם עומדים גם בו רק מהגרון ולמטה, אבא עד החוזה, ואימא עד הטבור, הנה הם הס"ג הכללי (ט ע"ד) שבא"ק, אבא הוא הע"ב שבס"ג ואימא היא הס"ג שבס"ג, והם שניהם הס"ג הכללי גם בא"ק, וכמו בא"א דאצילות. והוא משום כי הרי עיקרם הוא רק מהמ"ה וב"ן דהמ"ס שבו, והם מדרגה השניה להאורות דאח"פ, ובהם התחיל להתגלה בחי' נוק' ג"כ, ולכן הוה הם רק אור הס"ג שהוא במילוי יודי"ן ואל"ף¹¹⁴, על שם גילוי הדו"ן שהתחיל בהם, והוה רק הם עיקר הס"ג הכללי שבא"ק והוא רק מהגרון עד הטבור. ואח"כ הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים, והוא כל עולם האצילות כנודע, והוא מהטבור ולמטה שבא"ק, וכמו הזו"ן דאצילות בהא"א דאצילות. והרי נמצא כי נבחן א"ק באמת בכל הפרטים כולם, וכמו הא"א דאצילות, ובכל השמות והפרטים אשר בכל האצילות כולו. והרי הוה גם בו הע"ב הכללי כל הרישא כולו עד הגרון שבו, והס"ג הכללי העיקרי הוא גם בו רק מהגרון ולמטה, והיינו האו"א שבו. אבא הוא הע"ב שבס"ג והוא מהגרון עד החוזה, אימא היא הס"ג שבס"ג, והיא מהחוזה עד

¹¹² כלומר סמ"ב דע"ב דס"ג כמבואר בשער אח"ף.

¹¹³ עי' ע"ח טנת"א א' במ"ב.

¹¹⁴ עי' שעה"כ קר"ש דרוש ה, וז"ל, אל הוא שם יא"י שבהויה דס"ג והוא בחי' הה"ח דאבא שניתנו ביסוד דאימא, ועי' עוד ברע"מ ח"ג רמו ע"ב.

הטבור. וכ"ז הוא כאשר שאנו מבחינים בו בפרטיות ובבחי' ההסתכלות על מציאות כל השרשים דהאצילות אשר בא"ק התבונן בזה וזכור כ"ז כי הוא ברור למבין.

מאחר שבא"ק הכל הוא בהעלם גדול, וכל ג' הרישין והאו"א שזכרנו שיש בו, הנה הוא רק ברמז. לכן על אף שבא"א דאצילות המו"ס שבו שונה מב' הרישין הקדמאין שבו בכך שהב' רישין קדמאין הינם בהעלם ואילו המו"ס הוא בגלוי. ממילא יתבאר שהמו"ס הוא בחי' הע"ב שבא"א דאצילות, ואילו בא"ק, מאחר שהוא כולו נעלם, לכן שם אין תחילת הגילוי מהמו"ס אלא מהקד"א. לכן קד"א ומו"ס עומדים זה לגבי זה כע"ב לגבי ס"ג, משא"כ בא"א דאצילות שם האו"א נחשבים כס"ג, והמו"ס כע"ב. טעם הדבר, שכן בא"ק כל בחינה קרויה על שם מדרגתה בערך עצמה, ובא"א הן קרויות על שם גילויין של מטה, דהיינו בערך התחתונים. לכן בא"ק, הכתר הוא הקרקפתא והס"ג הוא המ"ס, ואילו בא"א המ"ס מאוחד עם גילוייו הרי הוא י"ג ת"ד - הרי הוא הכתר. מה שנחשב לס"ג הוא רק הס"ג דמ"ס, שכן הע"ב דמ"ס הוא מכלל הע"ב הכללי שהוא מיוחד עם הקד"א.

[ח] אמנם הוא כי הנה באשר שבא"ק הנה הוא הכל בהעלם גדול ובבחי' העלם הענפים והתולדות אשר בשורש האילן, וכל הג' רישין והאו"א שאמרנו בו הנה הוא הכל רק ברמז וברושם לבד, כי אינם בו אלא רק רושמי דבחי' או"א אשר מהגרון עד הטבור, ורושמי דבחי' הג' רישין אשר בהגלגלתא שבו, ולכן הנה נשתנה בצד אחד ההבחנה שבו מההבחנה אשר בהא"א דאצילות. כי בהא"א דאצילות הנה נחלק גילוי המ"ס שהיא הרישא תליתאה שבו מהב' רישין קדמאין שבו בהחילוק וההבדל אשר בין ההעלם להגילוי, כי הב' רישין קדמאין הם נעלמים גם בא"א, וכמ"ש הרב בשער א"א (פרק ב') כי הראש העליון שהוא רדל"א הנה גם א"א לא ידע ליה, וכן גם הרישא תניינא אשר הוא מתייחד עם הרישא תליתאה הרי אמר ג"כ הוזה"ק (פ' נח ס"ה ע"א) רעו דמחשבה עלאה (ר"ל המ"ס) למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה (ור"ל מהרישא תניינא) חד פריסו אתפרס כו' (הוא הקד"א) מטי ול"מ עד ההוא פריסא כו' וההוא מחשבה לא ידע כו' ע"ש¹¹⁵. והרי לנו כי הב' רישין קדמאין הנה הם נעלם גם מהמ"ס, אבל המ"ס הרי היא מתגלה באצילות בשפעת אור דהי"ג ת"ד וכנו'. והרי נבדל בא"א הב' רישין קדמאין מהרישא תליתאה בבחי' ההבדל אשר בין ההעלם להגילוי, ולכן אמרנו היטיב כי המ"ס עם הי"ג ת"ד הם בא"א הכתר הכללי והע"ב הכללי שבו, וכן בסדר זה ובמכש"כ הנה נבדל הרבה פרצופי או"א דאצילות מהמ"ס דא"א, כי הרי המ"ס הנה היא רק העדן עלאה, החכמתא סתימאה דכל סתימין. אבל החכמה אבא הרי הוא מתפשט ל"ב שבילין וממנו הוא התחלת הגילוי דאצילות והמוחין דז"א (וע' באד"ז רצ ע"א¹¹⁶ ורצ"ב ע"א) וכנודע. ולכן אמרנו כי האו"א הם הס"ג הכללי דהאצילות כי הרי הם למטה במדרגה הרבה מהמ"ס שהוא הכתר והאו"א, וכ"ז הוא באצילות. משא"כ בא"ק הנה הנם שישנם גם בו בהעלם כל הבחי' כולם אשר בכל הפרטים כולם וכנ"ל, עכ"ז הנה משום שהוא כולו נעלם הרי יש בו צד וסברא ג"כ שלא לחלק בו את האו"א שבו מהמ"ס שבו כלל, ונחשב התחלת האו"א שבו מהמ"ס ולמטה שהוא מהע"ב והס"ג דהמ"ס, כי הם נמשכו כאחד וכנ"ל אות ד' ה'. וכן הוא ג"כ כי הנה לא נחלק בו כ"כ המ"ס שהוא הרישא תליתאה שבו מהב' רישין קדמאין שבו, שיהא נבחן התחלתו רק מהמ"ס לבד, אלא שנבחן התחלתו גם מהרישא תניינא שבו, שהוא

¹¹⁵ [תרגום: הרצון של המחשבה העליונה הוא לרדוף אחריו ולהיות מואר ממנו מסך אחד נפרס וכו' מגיע ולא מגיע עד לאותו מסך וכו' ואותה המחשבה לא ידע].
 כלומר, אפילו שיש זיווג ביניהם, עכ"ז הכל הוא רק דרך פרסה, ובגדר מטי ולא מטי, כלומר רצוא ושוב, ואינו יחוד גמור כלל, ועי' בהגרא בתז"ח יח ע"ג מש"כ בביאור דברי הזהר כאן.
¹¹⁶ ז"ל: האי חכמה שירותא דכלא, מניה מתפשטן תלתין ותרין שבילין (שבילין ולא ארחין), ואורייתא בהו אתכלילת, בעשרין ותרין אתוון ועשר אמירן, האי חכמה אב לאבהן.
 תרגום: חכמה זו תחילת הכל, ממנו מתפשטות ל"ב שבילים, והתורה בהם נכללה, בכ"ב אותיותיה ועשרה מאמרות, חכמה זו אב לאבות.

הקרקפתא. כי לא נבחן בו חלוקת הרישא תניינא מהרישא תליתאה בהבחנת חילוק אשר מההעלם אל הגילוי (כי הרי הוא כולו נעלם), אלא רק בהבחנת חילוק אשר בין הע"ב להס"ג, ונחשב בא"ק כל הקרקפתא כולו לבחי' הע"ב שבו, וכל המ"ס כולו לבחי' הס"ג שבו. ומשום שהרי כ"ז הנה הוא באמת עיקר עצמותם ופנימיותם, ר"ל שהב' רישין שבקרקפתא אשר למטה מהרדל"א, הנה הם באמת שורש הע"ב והס"ג גם בא"א דאצילות, אלא בהא"א דאצילות הנה משום שהמ"ס שבו הנה נתגלה באיזה גילוי למטה ג"כ, והרישא תניינא שבו לא נתגלה למטה כלל, לכן נבחן המ"ס שבו בשם ע"ב שהוא הראשון להגילויים. משא"כ הרישא תניינא הנה לא ניכר עצמותו ואורו למטה { ע"א } כלל, אבל בא"ק אשר הוא כולו נעלם הרי נבחן הב' רישין אשר בהגלגלתא שבו שהם הרישא תניינא ותליתאה על שם עצמותן העיקרי אשר במדרגתו גופה, והוה הרישא תניינא שהוא הקרקפתא שבו בבחי' הע"ב והרישא תליתאה שהוא המ"ס שבו בבחי' הס"ג.

וזהו מ"ש הרב בטנת"א (פרק א') ובכ"מ שהע"ב הכללי שבא"ק הנה הוא הקרקפתא שבו, כי בא"ק נבחנים על שם מדרגתן אשר בערך עצמן. משא"כ בא"א הנה הם נבחנים על שם גילויים למטה, שהוא בערך התחתונים. ולכן הוה בא"א המ"ס עם הי"ג ת"ד הנמשכין מהמ"ס להכתר הכללי והע"ב הכללי, אבל בא"ק אשר הוא כולו נעלם ונבחן רק בערך עצמו, הוה בו הכתר והע"ב הכללי, הרישא תניינא שבו, והס"ג הכללי הנה הוא המ"ס הרישא תליתאה שבו ונמשך עד הטבור שהוא עם כל כללות האו"א שבו ג"כ. ומשום שהרי האו"א שבו אינם עומדים בו בפרצופים נפרדים ממש אלא רק ברושם וברמוז לבד, ונכלל עצמותם בשרשם שהוא בהאורות דהאח"פ והמ"ס, ולכן חושב הרב את המ"ס דא"ק עם האורות דאח"פ והאו"א שבו הכל בכללא הדא, ואמר שכ"ז הוא רק הס"ג הכללי שבא"ק והוא מתחיל מהמ"ס ונמשך עד הטבור.

אמנם עכ"ז הנה מה שחושב הרב את המ"ס שבא"ק להס"ג הכללי שבו, הנה הוא רק מהס"ג שבהמ"ס וממנו ולמטה. אבל הע"ב שבהמ"ס הנה חושב אותו הרב ג"כ רק מכלל הע"ב הכללי. והוא משום כי הע"ב דהמ"ס הנה הוא לא הוציא שום אור ממנו כלל, והוא מיוחד עם הקד"א רישא תניינא [כי הרישא תניינא הוא מתחילת הקרקפתא עד סוף הקד"א וכנ"ל אות ה' בשם הגר"א וזכור זה], ומקומו הוא למעלה מהאזניים וכנ"ל בדברינו. ולכן נחשב הע"ב דהמ"ס ג"כ רק מכלל הע"ב הכללי שבקרקפתא, אבל הס"ג דהמ"ס אשר הוא הבינה דהמ"ס, והוא אשר הוציא והאיר ממנו את כל האורות דאח"פ מהאזניים ולמטה עד הטבור, הנה חושב אותו הרב להס"ג הכללי שבא"ק, וזהו אשר אמר הרב בטנת"א (פרק א') ובכ"מ, כי הס"ג הכללי שבא"ק הוא מתחיל מן האזניים ולמטה, והכוונה הוא על המ"ס רישא תליתאה שבו, ומהס"ג דהמ"ס ולמטה אשר ממנו כל האורות דאח"פ¹¹⁷. וכן ממנו הוא כל האו"א שבא"ק אשר מהגרונן עד הטבור, כי האורות דאח"פ הם מהס"ג דהמ"ס, והאו"א הם מהמ"ה וב"ן דהמ"ס ובאמצעית דהאורות אח"פ וכנ"ל אות ו'. וכ"ז הנה הוא מכלל הס"ג הכללי שבא"ק וכנ"ל.

א"א דאצילות מתחיל להתגלות במדריגה אחת למטה מאשר בא"ק. שכן באצילות מתחיל הע"ב ברישא תליתאה (ולרישא תניינא אין גילוי בשם כלל), ואילו בא"ק מתחיל הע"ב מהקרקפתא, ונמשך עד הע"ב דבמ"ס (דהיינו עד למקום האזניים), וכל הנ"ל הוא הע"ב הכללי דא"ק. וכן הדבר בס"ג הכללי שבהם, שכן הס"ג הכללי דאצילות מתחיל גילוי בפרצופי או"א, דהיינו מהגרונן דא"א ולמטה (והאו"א נזכרים בפני עצמם על אף שנכללים במזלין). אמנם בא"ק מתחיל הס"ג הכללי מהס"ג

¹¹⁷ עי' הערה 112.

מ"ש

שבמ"ס, וכולל בתוכו את כל אורות אח"ף וכן את האו"א שלמטה מאח"ף (ואינם נבחנים בפרצופים שונים אלא הם כלולים באח"ף).
בא"ק אינו נחשב כי אם מאו"א ומעלה, שכן זר"ן הוא האצילות גופא.

[ט] והנה נמצא מכ"ז כי חשבון השמות והפרצופים אשר בא"ק הנה מתחיל במדרגה אחת למעלה ממה שהוא באצילות. כי בהא"א דאצילות מתחיל הע"ב הכללי רק מהמ"ס רישא תליתאה, כי הרישא תניינא שבו הוא נקרא א"ן, ואין לו שם כלל וכנ"ל. אך המ"ס שהוא עיקר דא"א עם הי"ג ת"ד שבו, הנה הוא הע"ב הכללי דהאצילות, כי הוא אשר לקח את החכמה דהמ"ה וכנ"ל אות ז'. וע"י שנתגלה המ"ס שבא"א בכל התיקונים שבו, הנה עי"ז יש לו גילוי למטה, והוא הראשון להגילויים ולהשמות, ולכן הנה הוא השם ע"ב העיקרי והכללי. משא"כ הרישא תניינא שבא"א שאין לו שום גילוי למטה, ואין לו שום שם כלל. אבל בא"ק אשר לא נבחן בשמותיו בערך גילוי למטה, כי הוא כולו נעלם, וכל מה שנקרא בשמותיו שהוא בשמות דעסמ"ב, הנה הוא רק במדרגתו גופה ובערך עצמו. היינו, מחלק לחלק אשר בכל חלקיו שבו גופה. ולכן הנה מתחיל השם ע"ב שבו תיכף מתחלת הקרקפתא שבו שהוא מהרישא תניינא, והוה הרישא תניינא הע"ב הכללי שבו, והוא נמשך עד סוף הע"ב דהמ"ס, שהוא עד מקום האזניים. כי הע"ב דהמ"ס הנה הוא ג"כ רק מכלל הע"ב הכללי, והוא נכלל עם הרישא תניינא וכנ"ל. והרי מתחיל הע"ב הכללי בא"ק במדרגה אחת למעלה מהאצילות, כי באצילות הוא מתחיל מהרישא תליתאה, ובא"ק הוא מתחיל מהרישא תניינא. וכן עד"ז בהס"ג הכללי, כי הרי הס"ג הכללי דהאצילות הנה הוא רק הפרצופי דאו"א אשר מהגרון דא"א ולמטה, כי הם שניהם לקחו הבינה דמ"ה שהוא שם ס"ג הכולל שניהן וכנ"ל אות א' בדברי הרב. אבל הי"ג ת"ד אשר האו"א כלולים בהם הנה הם באצילות מכלל הע"ב הכללי, כי הם כולם בחי' ע"ב וכמו המ"ס אשר הם יצאו ממנו, והם י"ג שמות ע"ב וכנ"ל (ט ע"ג). אבל בא"ק י' ע"ב} הווי כל האורות דאח"פ מכלל הס"ג הכללי, ומתחיל בא"ק הס"ג הכללי מהמ"ס עצמו, ור"ל מהס"ג דהמ"ס ומאורו אשר מהאזניים ולמטה, והוה המ"ס שבו עם כל האורות דאח"פ ועם האו"א שבא"ק הכלולים בהאורות דהאח"פ, הווי הם כולם רק בכלל הס"ג הכללי. כי בא"ק הנה בו הוא הכל באחדות עצום, ואין בו פרצופים נפרדים כלל, ולכן נכלל בו מהאזניים ולמטה עד הטבור הכל באחת, והוא הס"ג הכללי שבו, ולא נבחן בו רק ב' שמות לבד היינו הע"ב הכללי והס"ג הכללי. והע"ב הכללי אין גילוי ממנו כלום [כי השערות הראש אשר אמר הרב בטנת"א (פרק א') ובשבירת הכלים (ריש פרק ו')] הרי הם נעלמים מאד, ולא דיבר בהם הרב מעניינם מאומה, ועכ"ז הנה נקרא משום זה באמת בשם ע"ב הכללי, דאילולא זה לא היינו רשאים להזכיר בו גם שם ע"ב כלל ודי בזה. והס"ג הכללי הנה ממנו הוא האורות דאח"פ שהוא כל עולם העקודים. אך האו"א שבו אשר הם למטה מהעקודים, הנה לא נבחן בו בפרצופים שונים אלא שהם כלולים בהעקודים, והם חד עמו, ולכן לא דיבר בהם הרב ג"כ, אלא במה שמרמז לנו מעט בשבירת הכלים רפ"ז וכן בטנת"א פ"א בהמ"ב. וכדי שלא נטעה שישנם בא"ק ג"כ פרצופים בפנ"ע ח"ו, והרי נכלל בו כל האו"א אלא רק בכללות האורות דהאח"פ. וכ"ז הוא הכל מדרגה אחת למעלה מהאצילות, כי האו"א דאצילות הגם שהם כלילין ג"כ בהמזלין (אד"ז דפ"ט ע"ב), עכ"ז הרי הם נזכרים בפנ"ע ג"כ הרבה, והם עיקר התחלת האצילות. אבל בא"ק אין נזכר האו"א שבו אלא רק במעט רמז לבד כי הם נכללים באח"פ, והם חד עמו, והאורות דאח"פ הרי הם נכללים בהמ"ס ונקראים על שמו בשם ס"ג הכללי. וכ"ז הוא מדרגה אחת גבוה מאצילות, כי באצילות הרי אדרבה הוא שנקרא המ"ס על שם הגילויים שלמטה, והשתתף המ"ס דא"א עם התחתונים

ונעשה הראש והראשון להם, ולכך הוא נקרא בשם ע"ב וכנ"ל, משא"כ בא"ק הנה משתתף המ"ס עם האור שלמעלה ונקרא בשם ס"ג משום שהוא השני לו, אבל השם ע"ב בא"ק הנה הוא מתחיל למעלה, שהוא בהרישא תניינא וכנ"ו. והרי נתעלה בזה הכל מדרגה אחת כי האו"א נכללו בהאח"פ ממש, והאח"פ נכללו בהמ"ס להקרא רק בשם ס"ג משום השתתפות המ"ס עם האור העליון להיות השני אליו, וכן נתעלה השם ע"ב שבו להיות נבחן גם בהקרפתא עצמו. אמנם הזו"ן בא"ק הנה הם לא נזכר בו כלל, אלא שכל עולם האצילות הנה הוא כולו בבחי' הזו"ן אליו, והוא המ"ה וב"ן הכוללים כנודע. ולא נבחן א"ק עצמו אלא רק מהאו"א ולמעלה, וגם הם הנה נכלל כל א' בהעליון שעליו. האו"א בהאח"פ, והאח"פ בהמ"ס, והמ"ס הוא נערך ג"כ בערך העליון ולא בערך שלמטה, ולכן נקרא הוא בשם ס"ג שהוא הס"ג הכללי והרישא תניינא בשם ע"ב והוא הע"ב הכללי וכנ"ו.

כל הנ"ל הוא רק כאשר מתבוננים בא"ק כבחינה בפ"ע והאצילות בפ"ע, אמנם כאשר הם ביחד, הרי שהאצילות הוא המ"ה וב"ן דא"ק והא"ק עצמו הוא הע"ב וס"ג שבו. מה שנתבאר בדברי הרב שע"ב שבא"ק הוא מהקרפתא עד האזנים, היינו מדריגת א"ק שהוא למעלה מהאצילות לגמרי, אמנם בהבחנת שורש האצילות שבא"ק, אין הע"ב כי אם מהמ"ס שבו ולמטה, וכן הוא לענין הס"ג וכ"ו.

[י] אמנם כ"ז הנה הוא רק כאשר שאנו מבחינים את כל מדרגת א"ק בערך האצילות, וכאשר שאנו מסתכלים על שניהם יחד בכללות, הנה אז אנו רואין שכל האצילות הנה הוא רק הזו"ן אליו, וא"ק הוא הע"ב וס"ג נגדו, וגם נערך ומשתתף כל א' שבו רק למעלה. ור"ל כי כאשר שאנו מסתכלים על שניהם (ר"ל א"ק והאצילות) יחד הנה אז אנו רואין שא"ק הוא משתתף בכולו עם אור א"ס שלמעלה¹¹⁸, והאצילות הנה הוא משתתף עם העולמות בי"ע אשר למטה¹¹⁹, כי הרי באצילות הוא שמו וגילוי לכל עניני הבי"ע¹²⁰, וכמו שאמר מפי עצמו ית"ש (שמור"ד פ"ג פ"ו) לפי מעשי אני נקרא כנודע. אך כאשר שאנו מסתכלים על כל א' בפנ"ע, ר"ל על האצילות בפנ"ע בכל פרטי גילוי שבו, ועל א"ק בפנ"ע, איך שהוא השורש לכל העניינים כולם ולכל הפרטים כולם אשר באצילות, הנה אז אנו רואים כי בבחי' שורש הנה ישנם ונמצא בא"ק כל העניינים כולם, וכל הסדר כולו כמו באצילות ממש. והיינו כי הנה נבחן גם בו בחי' הג' רישין רדל"א ואין וא"א, ואינו מתחיל גם בו בחי' השורש להגילויים דאצילות אלא רק מהמ"ס שבו ולמטה, והוא בהאורות דהאח"פ הנמשכים מהמ"ס שבו, והוא השורש להע"ב הכללי דהאצילות. וכן הם ג"כ הע"ב הכללי שבא"ק, ויהיה נמשך הע"ב הכללי שבא"ק בכל הגלגלתא כולו עד הגרון שבו, וכן עד סוף כל האורות דהאח"פ כולן, כי הנה כ"ז הוא השורש דהע"ב הכללי דהאצילות אשר הוא ג"כ כל הרישא כולא דא"א עד סוף הי"ג ת"ד. וכן יהיה בא"ק ג"כ כי

¹¹⁸ כלומר שהוא בכלל עולמות אין סוף, ואין שום פירוט אצלו של שמות פרטיים אלא הכל בגדר א"ס.

¹¹⁹ כלומר מאחר שהוא מתקשר בעולמות הנפרדים על ידי שמלכות דאצילות יורדת להיות בבחינת "ראש לשועלים" (עי' זהר תרומה קמח ע"א וז"ח עא ע"ב), לכן על ידי זה יש לנו הבנה בכל הפרטים שבעולמות האצילות.

¹²⁰ כלומר שאין משמעות לשמות וגילויים בלי שמישהו יקרא לו ית' בשם זה והוא ית' אכן יתגלה אליו בגוון זה. ממילא בע"כ שכל מציאות השמות של האצילות תלויים בבי"ע, שכן רק בבי"ע יקראו לו ית'. והנה עי' ביאורים ח"א ב ע"א וז"ל, כל השמות והכינויים אשר באצילות, הרי הוא כל עולם האצילות, אין תכליתם אלא ההתגלות בעולמות בי"ע, וכמ"ש הרמ"ק בפרדס שער מהות והנהגה ר"פ כ', שהאצילות לא נאצלה אלא לצורך התחוננים וכו', וע"ש שזו סיבת כל בריאת העולמות, וכענין החקירה הראשונה המובאת בריש הע"ח, עיי"ש.

בבחי' השורש שבו אשר (י ע"ג) להאצילות הנה אינו מתחיל גילויו לזה אלא רק מהמ"ם שבו לבר, אבל הב' רישין קדמאין שבו הם בבחי' אין ורדל"א להשורש דאצילות (והם ג"כ השורש דאין ורדל"א שבאצילות), והרי נבחן הע"ב הכללי שבא"ק להיות שורש להע"ב הכללי דאצילות, אלא רק מהמ"ם שבא"ק ולמטה, שהוא כללות הרישא כולא עד הגרון עם כל האורות דאח"פ הנמשך מהמ"ם.

ומ"ש האריז"ל שהע"ב הכללי שבא"ק הנה הוא הקרקפתא עד האזניים כ"ז הוא רק במדרגת א"ק אשר בערך מעלתו על מדרגת האצילות, אבל בהבחנת שורש האצילות העומד בא"ק יהיה כל הע"ב הכללי בא"ק ג"כ רק מהמ"ם שבו ולמטה, שהוא עד הגרון שבו ובכללות האח"פ וכנז', וכן הס"ג הכללי שבא"ק אשר עומד בו להיות שורש הס"ג הכללי דהאצילות, הנה הוא בא"ק ג"כ רק מהגרון שבו ולמטה, והוא כל בחי' מציאות האו"א שבא"ק אשר נרשם ונרמז גם בו מהגרון עד הטבור, ונבחן בו גם הם בכל הסדר דהאו"א שבאצילות ובכל הפרטים כולם שבהם. היינו אבא הכללי הכולל או"א עלאין הוא בא"ק ג"כ מהגרון עד החזה, וכן אמא הכללי הכולל ישסו"ת היא מהחזה עד הטבור. ובאמת הנה ישנם גם בא"ק ג"כ כל בחי' הזו"ן הכלליים והפרטיים כולם ג"כ וכמו באצילות ממש, וכמו שמבואר בדברי הרב בדרושי אבי"ע (פרק ב') שישנם בא"ק כל הה' פרצופים כולם אשר כלול כל א' ג"כ מה' והם כ"ה בחי' שבא"ק, אשר הם השורש לכל הכ"ה בחי' פרצופי דהאצילות. וכל אלו הכ"ה בחי' שבא"ק הנה הם עד המקום אשר נקרא בדברי הרב בשם הטבור דא"ק, כי עד אותו המקום אשר נקרא בשם הטבור הנה שם נשלם א"ק כולו, והוא עולם שלם בפנ"ע למעלה מהאצילות, וישנם בו כל הבחי' כולם כמו בהאצילות ממש, והם כולם במדרגת א"ק עצמו. ומה שקורא אותו הרב בשם הטבור הנה הוא משום שהוא נכלל עם האצילות בכלל א' חדא, ונחשב כל האצילות לחציו התחתון שבו ולהזו"ן שבו, שהוא המ"ה וב"ן אשר מהטבור ולמטה, כי כל פרצוף פרטי דהאצילות הוא הזו"ן, והמ"ה וב"ן של אותו הפרצוף אשר כנגדו בא"ק, ונמשך מהטבור ולמטה שבו וכמ"ש הרב בשער סדר אצילות בקיצור (סוף פרק ג') ע"ש, והבן שם מאד. אבל במדרגת א"ק עצמו הנה ישנם בו ג"כ כל הפרצופים כולם אשר כל א' הוא שלם מכל העסמ"ב כולן, ואינו חסר בו מאומה והוא ברור למבין.

כלל הדברים הוא כי בא"ק עצמו הנה ישנם בו כל הבחי' כולם וכל הסדר כולו כמו באצילות ממש, ויהיה גם בא"ק הב' רישין קדמאין שבו בבחי' רדל"א ואין, ואינם נקראים בשם כלל. והע"ב הכללי הנה הוא הרישא תליתאה שבו, שהוא המ"ם, והוא כללות הרישא כולא עד הגרון, כי הב' רישין קדמאין הנה הם נכללים ומרומזים בהקוצו של י' של הע"ב הכללי, ולכן נקרא כללות כל הרישא כולו עד הגרון בשם הע"ב הכללי, וכן נכללו בזה השם ג"כ כל האורות דהאח"פ וכנ"ל, וכמו שהוא כ"ז בהא"א דאצילות ובהי"ג ת"ד שבו וכנז'. והס"ג הכללי שבא"ק אשר במדרגתו עצמו להיותו שורש להס"ג הכללי דהאצילות, הנה הוא בא"ק ג"כ רק מהגרון ולמטה, והם האו"א שבו. אבא הוא ע"ב שבס"ג ואימא היא הס"ג שבס"ג. וישנם בהם¹²¹ ג"כ בחי' זו"ן, שהם המ"ה וב"ן שבא"ק עצמו, ומהם יצא כל האצילות כולו, והם השורש העיקרי להזו"ן שבאצילות.

ומה שנמצא בדברי הרב שהע"ב הכללי שבא"ק הוא בהקרקפתא, והס"ג הכללי שבו הוא מהאזניים ולמטה, והזו"ן שבו הוא העולם דהאצילות. הוא בבחי' היותו נכלל עם

¹²¹ באומרו 'בהם' בלשון רבים כוונתו למ"ה וב"ן הפרטיים שבע"ב וס"ג דס"ג דא"ק, והיינו ההתפשטות הראשונה של האצילות, והוא הנזכר לעיל סוף פסקא ד"ה אמנם כ"ז הנה הוא.

האצילות בכלל לא הודא, ונחשב כל א"ק לחציו העליון והאצילות לחציו התחתון. כי הנה הם מתייחדים באמת לאחד, אבל בדיוק ובפרטיות הנה הוא א"ק עצמו ג"כ עולם מלא ושלם מכל בחי' ה' פרצופים כוללים, שהם א"א או"א זו"ן, וכן בבחי' הי"ב פרצופים הפרטיים שבהם, שהם עתיק ונוק', א"א ונוק', או"א עלאין, ישסו"ת, ישראל ורחל, יעקב ולאה, ובכל הפרטים כולם שבכל א' גופה, וכמו האצילות ממש, אלא שבא"ק הוא הכל במדרגתו, שהוא באחדות גדול ונעלם הרבה, אבל במדרגתו עצמו הנה ישנם בו הכל עכ"פ, וכמו שמבואר כ"ז למבין בדברי הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג') וכן בדבריו הנ"ל אות א', ובפרט בשער דרושי אבי"ע (פרק ב') בארוכה ע"ש. כי א"ק הנה הוא שורש הכל והרי ישנם בהשורש כל הכחות כולם דהענפים ותולדות בכל איכותם וכמותם בפרטות ופרטי פרטות וכנ"ל בכל דברינו הקודמים, ודי בזה.

והנה נשלם בזה ההקדמה (י ע"ד) השניה אשר יעדנו לעיל ריש סימן ב', ועל יסוד הקדמה הנה סובב כל בנין דברינו אשר לקמן דרוש ד', וכן בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י, ובכ"מ שם. והגם שאמרנו כי הרב זלה"ה לא דיבר בפרצופי הפרטיים שבא"ק אלא רק ברמו מעט, אמנם כל דברינו שם אשר בכ"ז הנה הוא ג"כ רק בהבחנת שרשי האצילות איך שנמשכו כולם מא"ק, אבל לא מצד א"ק עצמו, ולכן לא התחלנו לדבר שם אלא ג"כ רק מהמ"ס ולמטה, ומשום שהוא השורש לכל הגילויים שבאצילות, אבל מהמ"ס ולמעלה אשר גם באצילות הוא נקרא בשם אין ורדל"א, לא דיברנו שם ג"כ, אלא רק ברמו מעט ולצורך הענין איך שהכל יוצא משורש השרשים, וע"ד שאמרו בספד"צ פ"א (ג ע"ב) האי מתקלא תלוי באתר דלא הוי. והנה על יסוד הדברים שבארנו כאן, הנה זהו שתמצא ברוב דברינו שאנו קוראים לכל הרישא כולא דא"ק בשם הע"ב הכללי, ומהגרונן שלו ולמטה שהוא האו"א שבו בשם הס"ג הכללי, והוא לכאורה שלא בדברי הרב ז"ל. אבל כמה שבארתי כאן הנה תראה כי שני בחי' הם ושניהם אמת, ולכן הארכתני כאן בכ"ז הרבה יותר מהצורך וכדי לבאר טעמי ונימוקי ודי בזה לדון אותי על כ"ז לזכות, כי כוונתי בזה לגלות אור תורתו הקדושה למען שמו יתברך.

סימן ה

ועתה נבוא לבאר את ההקדמה השלישית אשר יעדנו לעיל ר"י סי' ב' והוא בביאור המציאות דהמלכין קדמאין.

ישנם ב' מיני מלכים: עגולים ויושר, והם בסוד אורות ב"ן ומ"ה. כל א' מהם יצא כלול מ' נקודות, דהיינו רק המלכיות שלהם בלבד, שכן היו כולם רק בסוד טפ"ק, והיו י' המלכיות שבכל פרצוף מה' הפרצופים אשר לאחר התיקון. מלכי העגולים יצאו מהעינים דא"ק, ומלכי היושר יצאו מהטבור והיסוד וצפוני רגליו דא"ק. שורש מציאות מלכי העגולים הוא באמא שבא"ק, ושורש מציאות מלכי היושר הוא באבא שבא"ק. עיקר שורש אבא שבא"ק הוא באוירא, אם כי עיקר גילוי האבא הוא מע"ב שבמ"ס. וגילוי אמא הוא מס"ג שבמ"ס, ולכן מלכי היושר שרשם מע"ב שבמ"ס ומלכי עגולים שרשם בס"ג דמ"ס.

[א] הנה נודע הוא בדברי הרח"ו זלה"ה כי נסתפק לו כמה ספקות בענין המציאות דהמלכין קדמאין, וכמו שמבואר בדבריו בדרושי נקודות (פרק א') ובשער התיקון (פרק ד') והארכנו בביאורם בדברינו שם! אך מה שנוגע לעניינינו עתה הנה נאמר כי נתברר לנו מכמה דרושי האריז"ל וכן מהכרעת הרח"ו ז"ל עצמו, כי הנה היה ב' מיני מלכים אחד מלכי העגולים ואחד מלכי יושר. ובעולם הנקודות היו נחשבים הם לבחי' מ"ה וב"ן, והיו הם אז בבחי' זו"ן, כי המלכי יושר הם המ"ה שהוא הז"א בהנקודות, והמלכי עגולים הם הב"ן שהוא הנוק' דהנקודות. וכל א' משניהם הנה יצא ב' נקודות, שהוא כח"ב חג"ת

נהי"ם, אמנם לא יצאו אז אלא רק המלכיות לבד של כל ספוי¹²², ויצא כל א' ב' מלכיות, ולכך נקראו בשם נקודות, משום שהיו רק מהמלכיות לבד, שהוא נקודות קטנות וכקרני חגבים (ע' זהר בראשית לה ע"ב). [והעיקר משום שהיו כולם רק בסוד טיפת קרי והוא רק בבחי' נקודות לבד וכמו שיתבאר כ"ז בדברינו לקמן בעה"י] אבל עכ"פ הוא כי הן המלכי עגולים והן המלכי יושר, הנה יצא כל א' מ' מלכיות של הכח"ב חג"ת נהי"ם, והם השתמשו אז להי"ם שבהם. ואלו ה' מלכיות שבכל א' שאמרנו, הנה היה בכל פרצוף ופרצוף שבכל ה' פרצופים אשר לאחר התיקון, היינו שהמלכי עגולים היו מא"א או"א זו"ן, וכן המלכי יושר היו מא"א או"א זו"ן, ויצאו ה' מלכיות שבא"א, וה' מלכיות שבאבא, וה' מלכיות שבאימא, וה' מלכיות שבז"א, וה' מלכיות שבהנוק. והיה ה' מיני י' מלכיות הן בהעגולים והן בהיושר וכמ"ש בשבירת הכלים (פרקים ו' וז') וע"פ מה שמבואר בכ"ז בדברי הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל ברחובות הנהר (ב ע"ג) וכנודע.

והנה יציאת דהב' מיני מלכים הנז', שהוא המלכי עגולים והמלכי יושר שאמרנו, הנה יצא כל א' ממקום מיוחד בפנ"ע. כי יציאת דכל מלכי העגולים אשר בכל ה' פרצופים הנז', הנה היה יציאתם מהעינים דא"ק, אך יציאת דכל המלכי יושר אשר בכל ה' פרצופים הנז', הנה הם יצאו מהטבור והיסוד וצפרני רגליים. וכן המציאות של הב' מיני מלכים הללו הנה הוא ג"כ כל א' ממקום מיוחד בפנ"ע. כי המציאות של כל המלכי עגולים הנז' הנה הם מהאימא שבא"ק, והמציאות של כל המלכי יושר הנז' הנה הם מהאבא שבא"ק. וכנ"ל בהקדמה ב' שישנם או"א בא"ק ג"כ כמו האו"א שבאצילות. והנה היו המלכי עגולים רק מהאימא שבא"ק, והם אשר יצאו דרך העינים, והמלכי יושר הם היו מהאבא שבא"ק, והם אשר יצאו רק מהטבור ויסוד וצפרני רגליים.

וכבר אמרנו לעיל סי' ד' כי האו"א הנה שרשם הוא בהמ"ס, והיינו בהע"ב והס"ג דהמ"ס. אבא בהע"ב דהמ"ס, (יא ע"א) והאימא בהס"ג דהמ"ס. ועיקר שורש האבא הנה עולה עוד יותר למעלה, היינו בהרישא תניינא עצמו שהוא הקד"א, וכמ"ש באד"ז (רצב ע"ב) וההוא אב הוא מרוחא דגניז בעתיק יומין ביה אתגניז האי אוירא כו'. ור"ל על אוירא עלאה, אוירא דלא אתפיש¹²³, השורה על הקד"א ומתייחד בו, הנה משם הוא שורש אבא. אבל שורש האימא הנה הוא בהמ"ס הרישא תליתאה, שהיא בוצד"ק, וכמ"ש שם ואכליל לניצוצא דנפיק מבוצד"ק דגניז במעוי דאימא. ובוצד"ק הוא המ"ס כמ"ש הגר"א בתיקונים ריש תיקון ה' (כ ע"ג ד"ה בוצינא) ובריש ספר יצירה (ב ע"א ד"ה והם בשמות) ובכ"מ. אמנם כל המציאות דאימא הנה הוא ג"כ רק ע"י אבא, וכמו שמבואר באדר"ז (רפט ע"ב, ורצ ע"א וע"ב) ע"ש¹²⁴ היטיב (וע' עוד בתיקונים בת"י י"ח סמוך לסופו, ובזוהר בראשית טו ע"א לח ע"א קע"ב ע"א ורנ"א ע"א סי' ב' שם). והרי לנו עכ"פ כי שורש האו"א הנה הוא בהב' רישין, ראש הב' והג'. אמנם גילוי העיקרי של האבא, הנה הוא ג"כ רק מהמ"ס, ומהשם ע"ב שבו. וכמ"ש באד"ז שם (רצב ע"א) אב ואם מהאי מוחא נפקו וכנ"ל. וא"כ הרי הב' מיני מלכין קדמאין היושר והעגולים הנ"ל אשר אמרנו, כי הם מאו"א וכנז', הנה הוא ג"כ כי המלכי יושר הם מאבא שרשם הוא מהע"ב שבהמ"ס, והמלכי עגולים אשר הם מאימא שרשם הוא מהס"ג שבהמ"ס.

¹²² עי' שער השבירה פרק ח'.

¹²³ עי' לעיל ח ע"ג ד"ה ונתחיל.

¹²⁴ כלומר שהתגלות אבא הוא רק על ידי האמא.

כשם שהמו"ס הוא בחינת א"א דאצילות כן הוא בא"ק, ולכן מובן כיצד יתכן ששורש המלכים הוא בא"א דא"ק. וכמו כן מובן איך אמר הרב שהנקודות היו מלבישים על התנה"י דא"ק מהטבור שבו ולמטה, שכן כוונתו היא לתנה"י דא"א ואו"א שבא"ק, הרי הם שרשיהם של המלכים.

[ב] והרי נתבאר לנו כי המלכין קדמאין הנה היו ב' מינים, אחד יושר ואחד עגולים, ויצאו מב' מקומות מיוחדים, מלכי היושר מהטבור ויסוד וצפרני רגליים, ומלכי העגולים יצאו מהעינים. ומציאותם הוא מהאו"א שבא"ק, המלכי יושר מהאבא, ומלכי העגולים מהאימא. ושרשם הוא בהע"ב והס"ג דהמ"ס, המלכי יושר בהע"ב, ומלכי העגולים בהס"ג. וכבר אמרנו לעיל סי' ד' כי המ"ס הנה הוא הא"א העיקרי, והמ"ס שבא"ק הוא הא"א שבא"ק. וא"כ הרי לנו שורש כל המלכין קדמאין בהא"א שבא"ק ג"כ, כי הנה הוא בהע"ב והס"ג שבו. אמנם כ"ז הנה הוא רק בחי' שרשם העליון אשר למעלה, אבל הרי אמרנו לעיל סי' ד' אות ו' שגם עיקר המשכת או"א אשר מהמ"ס דא"א הנה הוא רק מהמ"ה וב"ן שבו, וא"כ הרי מכש"כ הוא על שורש המלכין קדמאין אשר נתגלו בהמ"ס, שעיקרם הוא רק מהמ"ה וב"ן שבו לבד. אבל עכ"פ הוא כי ישנם שורש להמלכין קדמאין גם בהמ"ס שהוא הא"א שבא"ק ג"כ. ונודע הוא כי כל תחתון הנמשך מהעליון הנה יש בו אור וכה מהעליון ג"כ, והרי לנו כי הב' מיני מלכים הנ"ל שהם כל הנקודות כולם, אשר הם בבחי' זו"ן וכנ"ל בריש דברינו, הנה היה בהם אור וכה גם מהאו"א שבא"ק, וכן היה בהם אור וכה גם מהא"א שבא"ק. וכבר אמרנו מדברי הרב בשבירת הכלים (פ"ו ופ"ז) כי הן המלכים דעגולים והן המלכים דהיושר, הנה היו בכל פרצוף ופרצוף מה' פרצופים א"א או"א זו"ן, והיו ה' מיני מלכים בכל א', ואלו הב' מיני ה' מלכים, הנה הם כל עולם הנקודות, שהם בבחי' הזו"ן שבא"ק. כי המלכי יושר הם הז"א, והמלכי עגולים הם הנוק' וכנ"ל. והנה היה בכל מיני המלכים הנזכרים, שהם כל כללות הזו"ן כולן, הנה היה בהם אור וכה ג"כ מהעצמות דהאו"א שבא"ק, וכן גם מהעצמות דהא"א שבא"ק, כי ע"י שהיה מציאותם דכל הנקודות מהאו"א שבא"ק, וכן היה נמשך שרשם מהא"א שבא"ק, הנה היה מתלבש בהם ג"כ בפנימיותם, ובפנימית פנימיותם מהאור והעצמות דהאו"א והא"א ג"כ, והיו משתתפים גם האו"א והא"א שבא"ק ג"כ בכל המציאות דהנקודות כולם.

אמנם ידוע הוא כי כל התלבשות העליון בהתחתון הוא לעולם רק מהטבור ולמטה שבו¹²⁵, שהוא השליש התחתון דהת"ת והנה"י, והם התנה"י דהעליון המתלבש בכל תחתון כנודע. וכן היה כאן, כי התנה"י דהאו"א שבא"ק, והתנה"י דהא"א שבא"ק, שהוא מהטבור ולמטה שבהם. הנה הם אשר נתלבשו ונשתתפו בכל הנקודות כולם. וזהו מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרקים א' ב' וג') כי הנקודות היו מלבישים על התנה"י דא"ק מהטבור שבו ולמטה, והכוונה הוא על התנה"י דהאו"א והא"א שבו, אשר נשתתפו ונתלבשו גם הם בכל המציאות דהנקודות וכנו'. וע' כל עומק הדברים בזה בארוכה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ה' וענף ט' ושם כלל ה' ו' ז' ובכלל י"ח ענף ג' ד' ע"ש.

כל המלכים נתהוו ע"י ג' מציאויות: א' עצמותם שבאו ממלכיות של כל הפרצופים דא"ק, ב' עצמות האו"א שבא"ק, ג' א"א שבא"ק. במלוכת כל מלך יצא כל השורש העיקרי של כל פרט ופרט שיהיה בעולם, וזהו ענין מציאות המלכות שבהם שהמלכות עניינה להוציא לפועל כל דבר.

¹²⁵ אין כוונתו לומר שהנה"י דא"ק גופיה הוא שמתלבש באצילות, שכן באמת לאמיתה אין התלבשות של ספירות א"ק בספירות אצילות כלל (וכן הוא בכל התלבשות של כל עליון בתחתון) וכל עולם ועולם הוא עומד בפני עצמו הן בעיגוליו והן ביושר שלו (חוץ מעיגולי א"ק שסובבים את כל העולמות). אלא שההתלבשות היא בטפה הזרעית הנמשכת מהנה"י דכל עליון [ע"י ע"ח שער כג סוף פרק ד'], הרי הם כלל חלקי הפרצוף העליון הכלולים בטיפה הזרעית (דהיינו שעל אף שהטיפה נמשכת מכל הקומה, עיקר גילוייה והתהוותה נגמרת בנה"י), והן נעשות בתחתון לעצם מעצמו (ביאורים ח"א טז ע"ב וע"ג).

מ"ש

כל מלך ומלך מז' המלכים היה כלול מי' מלכיות. והם יצרו כאילו פרצוף שלם של י"ס. והנה הג"ר שלהם הוא מה שקבלו מהא"א דא"ק, והו"ק שלהם הוא מה שקבלו מהא"א דא"ק, והמלכות היא עיקר עצמותם. כל אלה מושרשים באו"א שבא"ק, שכן כל מציאות הנקודות היא זו"ן, והם נלקחו מהא"א שבא"ק, שהרי כל מציאות הא"א נמשכת רק על ידי או"א, שהכתר מושרש בשליש התחתון דת"ת דאו"א, וחב"ד בג' פרקים קדמאין דנה"י, חג"ת באמצעיים ונה"י בתתאין, והמלכות דנקודות מושרש במלכות דאו"א.

[ג] והרי לנו מכ"ז כי היו כל הנקודות כולם שהם המלכין קדמאין, הנה היו מג' מציאויות: אחד עצמותם העיקרי, (יא ע"ב) ואחד מעצמות האו"א שבא"ק, ואחד מעצמות הא"א שבא"ק. ואלו הג' מציאויות הנה היה בכל מלך ומלך. והיינו כי הנה הגם שלא היו אז אלא רק המלכיות לבד, עכ"ז גם אותן המלכיות עצמן היו כלולים מאורות רבים אין חקר, וכמו שמבואר בשער רפ"ח (פרק ב') מכל ריבוי המדרגות שהיה בכל מלך ומלך. ואמר שם כי הם עד אלף אלפים מדרגות לאין מספר ע"ש. והענין הוא, כי הנה כל אלו המלכים הנה הם היו כל השרשים העיקריים של כל המציאויות כולם בפרטות ופרטי פרטות אשר בכל העולמות כולם, כל מה שהיה עתיד להיות בכל משך זמן דכל קיום העולם, והנה יצא אז בעולם הנקודות כל שורש העיקרי של כל פרט ופרט, והוא הענין דמלוכת המלכים אשר מלכו כרגע. והיינו כי הבריקו והתלהטו בזוהר אורם והוציאו והמציאו את כל השרשים אשר בכל המציאויות כולם, אמנם לא נשלמו ולא נגמרו כלל, אלא שנתחרבו לאלתר, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י לקמן בארוכה. וכ"ז הוא משום שכל אותן האורות דהנקודות הנה הם הנאצלים הראשונים אשר האציל אותם המאציל ית"ש, להיותם כחות לפעולת ההתהוות לכל שרשי דהמציאויות שבכל העולמות כולם, ולכן בזמן שליטתם אשר שלטו ועמדו כרגע, הנה הוציאו כל כחם לפועל והמציאו את כל השרשים כולם כנו'. והוא הענין מה שיצאו אז רק המלכיות לבד, כי המלכות הוא לעולם השורש העיקרי של כל פעולה ומציאות. ובאשר שהיה רצונו ית"ש להוציא אז רק השרשים לבד של כל המציאויות כולם, לכך לא האציל אז אלא רק המלכיות לבד. אך כל מלך ומלך מהו' מלכים הנה היה כלול מאורות רבים, היינו מעשר לעשר, ומעשר לעשר עד אין קץ, והכל מבחי' המלכיות לבד (של העשר ספי' אשר נשלמו ובא להם לאחר התיקון). והיה שיעורם כפי שיעור כל פרטי המציאויות כולם אשר בכל משך זמן דקיום העולם כולו, והבן כ"ז היטיב, ויתבאר בעה"י לקמן בארוכה.

והרי לנו עכ"פ כי כל מלך ומלך מהו' מלכים הנה היה כלול מעשר מלכיות, והם השתמשו אז להעשר ספי' שבו. וידוע הוא כי העשר ספי' הם עומדים בג' מדרגות, היינו הג"ר והו"ק ומלכות. והנה הג"ר של כל מלך הנה זה היה בהם ממה שקבלו ע"י השתתפות והתלבשות דהא"א שבא"ק, והו"ק שבהם הוא מקבלתם מהא"א שבא"ק, והמלכות שבהם הוא עיקר עצמותם גופה. אמנם כל א' מאלו הג' מדרגות שאמרנו, הנה היה כלול כל א' ג"כ מעשר, ומעשר לעשר וכנ"ל. והנה אלו הג' מדרגות שאמרנו שהם הג"ר והו"ק והמלכות, הנה היו כולם מושרשים בהא"א שבא"ק, כי כל המציאות דהנקודות כולם, שהם הזו"ן כנ"ל, הנה הם נלקחו מהא"א שבא"ק, כי הרי גם הג"ר שלהם אשר הוא ע"י הא"א שבא"ק, הרי נודע ופשוט הוא כי הם נמשכים ובאים להם רק ע"י האו"א. והנה הכתר שלהם הוא מושרש בהשליש התחתון דהת"ת דהאו"א, וחב"ד הם מושרשים בהג' פרקין קדמאין דהנה"י דהאו"א, וחג"ת בהג' פרקין אמצעין, ונה"י בהג' פרקין תתאין [וע"ד שאמר הרב בנקודות פ"ג], והמלכות של הנקודות שהוא עיקר עצמותם גופה, הנה הוא מושרש בהמלכות דהאו"א. וכן מתלבשים בהם התנה"י דהאו"א בהנקודות ג"כ, וע"פ מה שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ז ענף ח' וכנ"ל אות ב'.

יתכן שרק הכתר דנקודות בא מהא"א שבא"ק, אבל החו"ב הם מהאו"א שבא"ק, שכן החו"ב שרשו בג"ר דאו"א, והחג"ת מהחג"ת דאו"א והנה"י מהנה"י דאו"א. ואולי הכתר והחכמה הוא מא"א, שכן שניהם

מ"ש

המה בסוד ע"ב הכללי שבא"ק, והבינה מס"ג. ונראה לומר שכולם אמת, שכן הכתר נמשך רק מא"א, והחכמה נמשכת מא"א ואבא שכן הארת א"א מתלבשת באבא. וכן הוא באמא, שכן כל הג"ר נחשבים ככתר.

[ד] אמנם אני מסופק, כי מה שאמרתי שהג"ר דהנקודות הוא מא"א שבא"ק כי אולי הוא רק הכתר לבד, שהכתר דכל מלך ומלך הנה הוא לבד מהא"א שבא"ק, אבל החו"ב דכל מלך הנה הם ג"כ רק מהא"א שבא"ק, והיינו מהג"ר שלהם והחג"ת דכל מלך הוא מהחג"ת דהא"א, והנה"י דכל מלך הוא מהנה"י דהא"א, שהם הזו"ן הפרטיים אשר ישנם בהא"א גופה כנודע. כי כן נראה יותר, שהא"א שהוא הכתר הנה נמשך ממנו הכתר דכל מלך ומלך, אבל החו"ב דכל מלך הנה הם נמשכים ג"כ רק מהא"א שבא"ק, כי הא"א הם החו"ב הכלליים בערך הנקודות והאצילות. ואולי הוא כי הכתר והחכמה דכל מלך הנה הם שניהם מהא"א שבא"ק, כי הוא הע"ב הכללי שבא"ק כנ"ל סי' ד'. והע"ב הרי הוא הכתר והחכמה כנודע, ולכן נמשך ממנו הכתר והחכמה דכל מלך ומלך, אבל הא"א הנה הם הס"ג הכללי שבא"ק וכנ"ל סי' ד', והם שניהם הבינה הכללי שבא"ק, ולכן כל הז' נקודות אשר מהבינה ולמטה עד המלכות אשר בכל מלך (יא ע"ג) ומלך, הנה הם נמשכים מהא"א שבא"ק.

ואולי הוא באמת כמו שאמרנו בתחילה, שכל הג"ר דכל מלך ומלך הנה הם נמשכים כולם מהא"א שבא"ק, והוא משום כי הא"א שבא"ק הנה הוא כללות כל הרישא כולה, שהם הג"ר העיקריים שבא"ק, אבל הא"א שבו הרי הם מלבישים אותו רק מהגרון ולמטה שבו, שהוא מהחג"ת שלו ולמטה, וכנ"ל סי' ד'. וא"כ הרי הנה עיקר הג"ר בא"א והחג"ת בא"א, ולכן נמשך מהם עד"ז ג"כ בהנקודות, הג"ר מהא"א והו"ק מהא"א, וכמו שאמרנו בתחילה.

אך נראה יותר לומר, כי באשר שבערך הנקודות והאצילות הרי הנה הא"א שבא"ק החו"ב העיקריים והכלליים, א"כ הנה נמשך החו"ב דהנקודות והאצילות ג"כ רק מהא"א שבא"ק, ולא נמשך מא"א אלא רק הכתר לבד, כי הרי הוא כולו רק הכתר הכללי לבד בערך הנקודות והאצילות, והוא ע"ד הכחב"ד דהז"א דאצילות, הנה נמשך לו ג"כ החו"ב מהא"א דאצילות, והכתר מהא"א דהאצילות וכנודע. והוא ג"כ משום שהא"א, הגם שהם מלבישים רק מהגרון ולמטה דא"א, עכ"ז הנה הם להז"א החו"ב הכלליים והעיקריים אשר בכל האצילות גופה. וכן יהיה עד"ז ג"כ מהא"א שבא"ק לכלל כל עולם האצילות כולו שהוא אחר התיקון, ומכש"כ להנקודות כולן שהוא קודם התיקון, הנה נמשך להם ג"כ החו"ב שלהם רק מהא"א שבא"ק, ולא נמשך להם מהא"א שבא"ק אלא רק הכתר לבד.

אך בעומק נראה שכולם אמת, וישנם כל הבחי' כולן. כי הכתר הוא נמשך להם רק מהא"א לבד, והחכמה הוא נמשך מא"א ואבא, ור"ל כי עיקר החכמה הוא מאבא, ועכ"ז הנה הוא נמשך מא"א ג"כ. אמנם גם הארת הא"א הוא מתלבש באבא, אך עכ"פ כי הנה ניכר בו שיתוף אור הא"א ג"כ, וניכר באור מוח החכמה שבכל מלך ובכל פרצוף, שהוא תלוי ונאחז בהחכמה שברישא דא"א. וכן אור מוח הבינה שבכל מלך ובכל פרצוף, הנה עיקרה היא מהאימא המיוחד באור החכמה שמאבא. ועכ"ז הנה ניכר בה ג"כ תלייתה ואחיותה באור הבינה שבא"א, וניכר בכל הג"ר אור דא"א ג"כ, כי כל הג"ר הם כחד חשיבן (ע"ח שער מול"מ ב' ועוד¹²⁶). ועיקרן של א"א הם שייכים ג"כ רק להמוחין שברישא דא"א, ולא ירדו מתחת הגרון אלא רק משום צורך גילויים למטה וכנ"ל סימן ד' אות ב'.

¹²⁶ עי' לקמן ח"ב קטו ע"ג שמביא ראיה לזה מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקנא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

אבל גם אחר ירידתם הם לעולם תלויים ואחוזים למעלה בהמוחין שברישא דא"א עצמו, וא"כ הרי נמשך באמת כל הג"ר כולן מהא"א ג"כ, הן באצילות מהא"א דהאצילות, והן בעולם הנקודות מהא"א שבא"ק. משא"כ הו"ק הנה הם נמשכים רק מהא"א ומבחי' ירידתם אשר ירדו ממקומם העיקרי, וירדו ממדרגתם להלביש רק מהגרונן ולמטה, והרי נצטמצמו ונתעבו ע"ז להיות להם השתוות עם החנ"ת ג"כ, ומבחי' הצמצום וההתעבות הזה אשר נעשה בהם ע"י ירידתם, הנה מזה נמשך כל הו"ק דהנקודות והאצילות. והרי נתבאר לנו מכל דברינו עכ"פ כי גם בעולם הנקודות, הגם שהיו אז רק המלכיות לבד, עכ"ז הנה קבלו גם אז אור הרבה מהא"א שבא"ק, וכן גם מהא"א שבא"ק, ועי"ז הנה היה מלכותם אשר מלכו כרגע, והוציאו והמציאו את כל שרשי דהמציאויות כולם וככוונת המאציל ית"ש בכל העולם דהנקודות כולו.

קשה, שהרי לא מצינו שהתייחד אור א"ס בעולם הנקודות, וגם איתא בדברי הרב ששבירת הכלים נהיה עי"כ שהאור היה מדאי גדול ושבר את הכלים ולפי כל הנ"ל לכאורה אין צורך בכל זה, וצ"ע. והתירוץ הוא כמו שאמרנו, שעל אף שהיו רק מלכיות מהב"ן, עכ"ז היה משתתף בהם אור דא"א שבא"ק וכן אור הא"א שבא"ק, וממילא היה האור שירד כעין פרצוף שלם, אבל קבלו מהא"א והא"א רק את המלכיות, ואור זה היה הרבה מעבר ליכולתם לקבל.

[ה] והנה בזה יובן לנו היטיב דברי הרב מה שהפליג בכ"מ מענין האורות דהנקודות, ואמר שהיה בהם אור גדול מלמעלה, והיינו כי בשער המלכים (פרק א') אמר ואמנם אור אלו י' נקודים היה רב מאד, וגם כי ניתוסף בהם אור העליון, ולא היה בהם כח לקבל, ואז אותן הכלים מתו כו'. וכן בשבירת הכלים (ריש פרק ה') אמר כאשר היו הי' נקודים קודם התיקון, הנה הג"ר היו יכולים לקבל את אור העליון, אך הז"ת לא היו יכולין לקבל אור העליון, כי אותה האור היורד מלמעלה היה בו פרצוף שלם כו'. וכן בשער א"א (ריש פרק ג') אמר שם כי מתחילה היה אור שלהם רב ועצום ואין כח בתחתונים לסובלו כו' ע"ש. וכן במאמרי רשב"י (פרשת פקודי דף כב ע"ג) אמר שם, ולהיות שלא היה בהי"ס דהנקודות שום תיקון כלל, לכן כאשר היה אור הא"ס יורד ובוקע בתוכם מלמעלה למטה, היה האור יורד מכתר לחכמה, ומחכמה לבינה, ובהתפשט האור ההוא העליון אשר הוא סוד רחמים גמורים וחסד גמור ובהגיעו אל הז"ת אשר הם דינים, לא היו יכולים לקבלו כי הם הפכיים זה חסד וזה (יא ע"ד) דין, והיו מתבטלים ע"י אור העליון ומיתו כו'. וע"ש עוד (דף ל' ע"ב) וכן אמר ג"כ במבו"ש (שע"ב ח"ב פ"ג) כי לא יכלו לסבול האור הגדול של הרחמים ונשברו כו' ע"ש. וכן הוא מעין זה בע"ח בדרושי נקודות (פרק א') שאמר שם, כי משום שלא יצא להם רק בחי' נפש לבד (שהוא המלכיות ודינין) לא יכלו לקבל אור העליון כו' ע"ש.

ולכאורה יפלא כ"ז כי הרי מבואר הוא בשבירת הכלים (פרק ח') שכל האורות דהנקודות היו רק המלכיות לבד, וכמ"ש ג"כ בנקודות (פרק א') בהלשון הנז', שלא היו רק בחי' נפש לבד, ולא יצאו אז אלא רק המלכיות לבד אשר בהב"ן לבד, וכמו שנודע מרוב דרושי הרב, והיו אז כולם רק בהסתר ובהעלם גדול מהאור דא"ס, ולכך היו כולם רק בבחי' דינין לבד, ומהס"ג דס"ג, ויצא מהם אח"כ עי"ז כל עולם התוהו וכנודע. וכ"ז הוא ע"י שהיה מתעלם האור דא"ס בכל הנקודות כולם הרבה מאד, וכמ"ש בתו"ח (דף טל ע"ד) דהוא אדם קדמון הוה בני עלמין ומחריבן, בגין דעילת העילות לא היה משתתף תמן, בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דיליה כו'¹²⁷. וכמו שאמר (שם טו ע"ד) ועילת על כל

¹²⁷ תרגום: אותו אדם קדמון היה בונה עולמות ומחריבן מכיוון שעילת העילות לא היתה משתתפת שם בשביל שעד אז לא היה שלם בנקבה שלו.

עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה¹²⁸. והרי לנו כי לא היה מתייחד אור א"ס בהנקודות כלל. ואמרו באד"ר (דף קלה ע"ב) וכולהו אתקרון בשמהן אחרנין מן קדמאין, כי מקודם היו נקראין בשם בלע יובב כו' ואח"כ נתחדש להם שמם בקודש ונקרא דעת חסד כו' (ע' ס' בית עולמים קמז ע"ב). והרי לנו כי אפי' בעת מלכותם לא היה ג"כ עליהם שמם הראוי להם, והיו נקרא בשמות המלכים דסוף פ' וישלח, וכ"ז הוא משום שהיו חסרים מהיחוד דאור א"ס, ולא היו אז במעלת מדרגת האצילות כלל אשר הוא כולו אלהות גמור, וכמ"ש בשער השמות (פרק א') ובכ"מ. משא"כ בעולם הנקודות אשר היו חסרים מהיחוד דאור א"ס, לא היו אז במעלה הזאת כלל, וכמו שיתבאר עוד לקמן בדרושים הבאים בעה"י. וכן הוא ג"כ כוונת האריז"ל במ"ש בשער מאמרי רשב"י (פ' תרומה), שלא היה להם שורש למעלה, וכמו שהעתקנו לעיל ס' א' אות ד' כל דבריו בזה ע"ש. והכוונה הוא שלא היו מושרשים בהאור דא"ס, ור"ל שנסתתר ונתעלם האור דא"ס מהם, והיו מסולקים מהגילוי דאור א"ס, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן דרוש ב' ס' ב' וס' ג' בארוכה בזה.

והרי לנו מכ"ז כי היה כל עולם הנקודות בסילוק האור דא"ס, והיו חסרים אור הרבה שלא היו רק נקודות קטנות וכקרני חגבים¹²⁹, והוא המלכיות לבד, שהם השרשים לבד וכנ"ל. וא"כ הרי איך אמר בכל המקומות הנז' שהיה נמשך בהם האור דא"ס ובוקע בתוכם מלמעלה למטה, והיה האור שלהם רב ועצום, ואמר שהאור שהיה יורד בהם מלמעלה היה בו פרצוף שלם, הרי לכאורה אדרבה הוא, כי בכל העולם הנקודות היה היפך מכל הנז'. אך במה שאמרנו הוא ניהא, כי הגם שהיו באמת רק המלכיות לבד, ומהב"ן לבד, עכ"ז הנה היה משתתף בהם ג"כ האור דהא"א שבא"ק, וכן האור דהא"א שבא"ק, אשר הוא נקרא בשם אור דא"ס, וכמ"ש בתיקונים (תי' ע' קמ"א ע"ב) מוחא סתימאה אתקרי אין סוף, וע"י כל אותן האורות אשר מהא"א והא"א, הנה נשלמו הנקודות בהו"ק והנ"ר ג"כ וכנ"ל. וזהו שאמר שהאור היורד מלמעלה היה בו פרצוף שלם (וע' בזה עוד לקמן דרוש ב' ס' ד' אות ג' ודרוש ג' ס' ה' אות י"א ע"ה). אמנם כל מה שקבלו מהא"א והא"א, הנה היה ג"כ רק המלכיות לבד, ומהב"ן לבד. אבל הט' ראשונים שלהם, וכל המ"ה כולו לא ירד להם אלא רק אח"כ, שהוא בעת התיקון דוקא, וכן כל הגילוי דאור א"ס לא נתגלה להם אלא רק אח"כ. אך בעולם הנקודות אשר לא יצאו עצמותם אלא רק המלכיות שבהב"ן לבד, הנה היה נחשב להם כל אורות המלכיות אשר קבלו מהא"א והא"א להט' ראשונות שלהם, שהוא פרצוף שלם ולאור א"ס שבהם. וע' דברינו לקמן בדרושים הבאים, ובפרט בדרוש ד' וכן בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף א' ב' ה' י', ושם יתבאר עומק הענין בכ"ז בפרטות ע"ש ויונעם לך. והנה נשלם בזה בעה"י גם הקדמה הנז' אשר יעדנו לעיל ר"י ס' ב', ומעתה נבוא לכוונתינו ליישב את כל מה שהקשינו לעיל ס' א', ונייחד לזה דרוש בפנ"ע והשם יתברך יאר עינינו וינחנו במעגלי צדק למען שמו. (יב ע"א)

דרוש ב סימן א

לפני התיקון, לא היה בעולם הנקודות גילוי, לא בתורת פרצוף (אפילו רדל"א) ולא בתורת ספירה אלא הכל היה נקודות בלבד. וכל מה שמצינו שכן הוא על שם העתיד. ומה שמצינו שג"ר היו בשלימות הוא רק ביחס לז"ת שחסרונם היה גדול יותר.

¹²⁸ תרגום: יחודו של עילת על כל העילות לא ירד עליו עד שהוציא לו את בת זוגו.

¹²⁹ עי' זוה"ק בראשית לה ע"ב.

[א] ונתחיל ונאמר, כי אחר שהקדמנו כל הקדמות הללו הרי יתבאר לנו בנקל כל מה שהערינו לעיל דרוש א' סי' א', והוא כי הרי ידוע הוא שכל האצילות כולו הוא נבנה ונעשה רק אחר התיקון, כי כל הה' פרצופים שבו שהם א"א או"א זו"ן הנה כולם נעשו רק מבירורי המלכים דהב"ן, ומאור המ"ה אשר יצאו ונתגלו רק בעת התיקון דוקא. ואפי' רדל"א הנה הוא לא נעשה ג"כ אלא רק בעת התיקון, אבל קודם התיקון שהוא בעולם הנקודות אשר יצאו אז רק המלכיות לבד, לא היה עליהם עדיין כלל לא שם רדל"א עתיק א"א או"א זו"ן, ואפי' שמות הספי' שהם כח"ב הג"ת נהי"מ לא היה אז עליהם ג"כ באמת, וכמ"ש באד"ר (קלה ע"ב¹³⁰) כיון דאתתקן אדם אתקרין בשמהן אחרנין כו' וכלהו אתקרין בשמהן אחרנין מן קדמאין. ומה שנמצא בדברי הרב בדרושי נקודות ובשבירת הכלים שקורא להנקודות באותן השמות והתוארים כמו לאחר התיקון, הנה הוא רק על שם העתיד, אבל עיקר כל אותן התוארים והשמות דהספי' והפרצופים הנה לא נעשה בהם אלא רק אחר התיקון וכמו שמבואר לכל מעיין בשער המלכים ובשער עתיק וא"א ואו"א זו"ן ובסוף שער דרושי אבי"ע (בפרק ג' שם) ובכ"מ, אבל בעולם הנקודות לא נזכרו אלא רק בתואר נקודות לבד ובשמות המלכים המוזכר בתורה סוף פ' וישלח, וכן מוכח בספד"צ פ"א שמבואר שם שקודם התיקון לא היה עדיין סוד המתקלא וע"ש בפ"י הגר"א (א ע"ד ד"ה והמתקלא), שענין המתקלא הוא הסדר דתלת תלת, והוא מתחיל מהג' רישין דע"ק¹³¹, וכן הוא ג' הויות בהמ"ס, וכל הויה בעצמה הוא ג"כ מתקלא ע"ש. והרי לנו כי קודם התיקון אשר לא היה עדיין סוד המתקלא כלל, הנה לא היה עדיין כל הענין דהג' רישין, וכל הגילוי דהשם הויה כלל, ומה שמבואר באיזה מקומות דהג"ר היו שלימים, הנה כל שלימותם היה רק בערך הז"ת אשר הם היו חסרים עוד יותר הרבה, אבל באמת היה אז גם הג"ר חסרים הרבה מאד, ולא היה עליהם עדיין שמותם ותוארם כלל והוא מבואר ופשוט מכל הע"ח כולו.

ומה שמצינו שלא היה למלכים שורש בעתי"ק, הכוונה היא לעתי"ק דא"ק, שכן לא היו אז פרצופי אצילות כלל. ולעולם העתי"ק (הרי הוא הקד"א והגלגלתא) מתייחד בזיווג עם המ"ס, וכן האבא עם האמא, וכל זה על ידי אור א"ס. אמנם בעולם הנקודות נסתר אור הא"ס כדי שיהיה אפשר להוציא את הסיגים שבעולם התוהו.

כל ירידת שפע היא על ידי העלאת מ"ן מנהי"ם דכל פרצוף. וכאשר עלה ברצון להוציא את עולם הנקודות, אזי עלו נהי"ם דאמא לשרשן אם כי שלא ביחוד עם נהי"ם דאבא. והנה שורש השפע בכל מקום הוא ע"ב דמו"ס, אבל שורש השפע הנ"ל של אמא הוא ס"ג דמו"ס, ולכן לא היה לו מקום בע"ב דמ"ס וממילא נפלט החוצה דרך העינים בבחי' טפ"ק שהיא המקום בראש המקביל לע"ב דמ"ס.

[ב] ואחר כ"ז הנה דע והבן כי כל מה שמדבר האריז"ל בפירושו לספד"צ אשר בזוהר הרקיע ובמאמרי רשב"י פ' תרומה בענין המלכין קדמאין, ואמר שם שלא היה להם שורש בעתי"ק, הנה הכוונה הוא רק על עתי"ק שבא"ק. וכן מ"ש דענין המתקלא הנה הוא התיקון דו"ן, ולא היה מתתקן עתי"ק כעין דו"ן, וכן האו"א לא היו משגיחין אפי' באפי' (ד"צ ב ע"א), כי אבא רחמים גמורים ואימא דינין גמורים, וזה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן, ואמר שם כי עתי"ק ואבא הם רחמים פשוטים ולא היה להדינין שורש ואחיזה בהם ולכן מתו הז' מלכים כי הם דינים גמורים, ולא קבלו שום הארה ושפע מעתי"ק ואבא משום שלא היה שורש הדינין בהם כלל וכנ"ל דרוש א' סי' א'. הנה עומק הכוונה בכ"ז הוא על עתי"ק ואו"א אשר באדם קדמא, כי באצילות לא נתהווה עדיין עתי"ק כלל, ולא היה אז עדיין כל הבנין דאצילות כלל וכנ"ז, וקאי כל עומק דברי האריז"ל שם על כל בחי'

¹³⁰ הובא לעיל הערה 32.

¹³¹ כלומר דא"א. ועי' לעיל הערה 58.

הפרצופים שבא"ק, כי ממנו יצאו כל הנקודות, ולא היה להם שורש בעתי"ק שבא"ק. וכ"ז הוא ע"פ דברינו שכתבנו לעיל דרוש א' סי' ד', כי ישנם בא"ק ג"כ כל ענין הג' רישין וכל בחי' הפרצופים כולם וע"ז קאי דברי האריו"ל בפירושו לספר"צ.

והענין הוא כי הנה עתיק¹³² שאמר כוונתו הוא על הרישא תניינא מהג' רישין, וכמו שמבואר בדבריו שם במאמרי רשב"י (פ' תרומה דף ז' ע"א) והרישא תניינא הנה הוא הגלגלתא והקד"א המכונה בשם א"ן, וכמ"ש באד"ז (רפח ריש ע"ב), והוא החכמה שברישא דא"א, והוא רחמים פשוטים, והוא שורש האבא שבא"ק. אבל המ"ס הרישא תליתאה היא הבינה שברישא דא"א, והיא הנוצד"ק שורש הדינין, והוא שורש האימא שבא"ק וכנ"ל דרוש א' סי' ד'. ואותן החכמה ובינה שהם הב' רישין דא"א, וכן האו"א הנמשכים מהם, הנה הם מתייחדים תמיד זב"ז ביחודא חדא דלא יב ע"ב) פסיק לעלמין¹³³, וכל יחודם הנה הוא ע"י האור דא"ס השורה בהם ומתגלה בהם תמיד, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון. אך בעולם הנקודות אשר רצה המאציל ית"ש להוציא על ידיהם כל הסינים והפסולת וכל המציאות דעולם התוהו, הנה נסתתר בהם האור דא"ס ולא נתייחדו החו"ב שברישא זב"ז, וזהו שאמר האריו"ל שלא היה מתתקן עתי"ק כעין דו"ן, וכן היה במכש"כ בהאו"א הנמשכין מהם שלא היו מתייחדים זב"ז כלל, ולא היו משגיחין אפין באפין (ד"ט צ ב ע"א), זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן.

והנה נודע הוא שכל פרצוף תחתון תשוקתו הוא תמיד לקבל אור ושפע מלמעלה משורשו ומקורו העליון, ומעלה תמיד מ"ן למעלה שהוא תשוקתו ופנימיותו וכל כחותיו שבו כדי לקבל אור וברכה ממקורו. ועיקר כח המ"ן הוא לעולם בהנהי"ם דכל ספי' ופרצוף, כי הנהי"ם הם לבר מגופא (זהר בדאשית כא ע"ב) דכל ספי' ופרצוף, ושם מושרש וגנוז שורש כל תחתון אשר בהעליון ממנו, ואותו השורש המושרש בו הוא לא נח ולא שקט ומתעורר תמיד לעלות למעלה לקבל שפע וברכה כדי להוציא ולהוולד ולהעשות לאילן שלם (וכמו שבארנו כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות בכלל ו' ז' ענף ב ובכלל י"ח ענף ג ובכ"מ שם). והנה בהנהי"ם של האו"א שבא"ק הנה שם היה מושרש וגנוז כל שרשי דהנקודות כולם וכל שרשי דהאצילות כולו. וכאשר הגיע העת להמציא את כל עולם הנקודות, הנה העלו האו"א שבא"ק את כל הנהי"מ שלהם למעלה מהטבור שהוא בעיקר עצמותם דהאו"א גופם, ומשם עלה פנימיותם עוד למעלה למעלה למ"ן עד שורשם ומקורם דהאו"א עצמן, שהוא בהרישין דא"א שבא"ק, וכדי לקבל שם תוספת אור וברכה להוציא את כל המציאות דאורות הנקודות כולם על שלימותם. והנה באשר שלא התייחדו האו"א הנז' זב"ז, הנה היה עליית המ"ן אשר מהם ג"כ רק מכל א' בפנ"ע, ועלה כל א' למקורו ושורשו. וכבר אמרנו כי שורש האימא הוא בהמ"ס, רישא תליתאה, ושורש האבא הוא בהקד"א, רישא תניינא. והנה כאשר עלו המ"ן דהאימא בהמ"ס, הנה היה עלייתם בהע"ב דהמ"ס, וכדי להתעורר גם בו יחוד עליון, היינו שיתיחד גם הוא בהקד"א רישא תניינא ולקבל משם תוספת אור וברכה לצורך תולדות הנקודות אשר ממנה. אמנם באשר שהיה עליית המ"ן דהאימא בפנ"ע¹³⁴, ושורשה הוא רק בהמ"ס, לא היה אפשר לה לגרום ע"י

¹³² נדצ"ל עתי"ק.

¹³³ עי' אד"ז רצ ע"ב מש"כ לעניין או"א דאצילות, וכאן הוא מדמה את הדבר למעלה למעלה על דרך כ"ש.

¹³⁴ עי' ע"ח שער הנקודות פרק ב' ד"ה כבר נתבאר, וכן ד"ה והנה על ידי, שם מתבארים ב' העליות שהיו לנקודות.

עלייתה שום יחוד מהקד"א עם המ"ס לצורכה מאומה, ולכן כאשר עלו המ"ן דאימא בהע"ב דהמ"ס הנה הוציא אותן הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה ולחוץ ובסוד טיפת קרי ממנו, ובאשר שהע"ב דהמ"ס הנה מקומו הוא מכנגד העינים ולפנים, וממנו הוא השורש העליון דאור העינים הפנימי וכמו שיתבאר לקמן דרוש ד', ולכן כאשר עלו שם המ"ן דאימא לקבל שם תוספת אור וברכה וכנו', הנה הוציא אותן הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה ולחוץ, והוא יציאתן מהעינים דא"ק. והיה היציאה הזוה בסוד יציאת טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס, כי הוציא הע"ב דהמ"ס את המ"ן דהאימא שעלה בו ממקומו ולחוץ שהוא דרך העינים. וזהו מ"ש האריז"ל בזהר הרקיע (דף קנ"ד ע"א) (הובא לשונו לעיל דרוש א' סי' א' אות ז') ביציאת האורות דהעינים, כי השם ס"ג יצא ונתפשט משם ע"ב. והכוונה הוא על אותן האורות דהמ"ן דאימא שבא"ק שהיא השם ס"ג שבו, הנה יצא ונתפשט אורותיה מהשם ע"ב שבו שהוא מהע"ב דהמ"ס וכנו'.

מציאותו של כל אור שנולד על ידי זיווג נעשה על ידי בחינת סדר אמ"ר וק"ב, ואז נעשה ונשלם לפרצוף גמור, והוא פנים חדשות. אמנם אורות הנקודות של ס"ג דאימא (דהיינו הס"ג דס"ג) לא יצאו על ידי זיווג ולא נבנו על ידי אמ"ר וק"ב, ולכן הם עצמות מה שהיה בנהי"ם דס"ג דס"ג שעלו בתורת מ"ן, ולכן לא נקראו בשם בפ"ע. והיינו הבחינות האחרונות שלהם, הרי הם אורות הב"ן, ולכן בדברי האריז"ל לפעמים הם נקראים ס"ג ולפעמים ב"ן.

[ג] ואמר שם, ומשם ס"ג מבחי' האחרונות שבו נתפשט כל מציאות העולמות שנתחרבו, ולפי שיצא בלא זיווג לא נתקיים, ולבחי' אחרונה שבו אנו קוראין שם ב"ן, ואחר שמיתו ונשברו כו' ונעשה זיווג למעלה כו' הוציאו מביניהם מעט אור עב מן הראשון, שהראשון היה אור זך ודק יותר מזה ונעשה בלי זיווג כו'. והענין בכ"ז הוא, כי כל אור שנולד ע"י זיווג, ידוע הוא כי נעשה מציאותו ע"י סוד אמ"ר וק"ב¹³⁵ האמור בדרושי מ"ן (דרוש ה'), ועי"ז הנה נעשה ונשלם לפרצוף גמור והוא פנים חדשות לגמרי. והגם שמקודם הנה היה מושרש בהנהי"י דהעליון והיה נחשב לבחי' האחרונות מהעליון עצמו, והיה נקרא ג"כ על שם העליון. אמנם מאחר שנולד ויצא ונעשה גם הוא לפרצוף גמור בפנ"ע, אז אינו נקרא מעתה בשם העליון כלל, אלא שקנה לו שם בפנ"ע לפי גילויו ומדרגתו. אמנם האורות דהס"ג דס"ג אשר יצאו מהעינים, והנה (יב ע"ג) הם עצמות הנקודות אשר היו מושרשים בהנהי"מ דאימא שהיא הס"ג דס"ג, [כי האבא שבא"ק הוא הע"ב דס"ג והאימא שבא"ק היא הס"ג דס"ג כנ"ל דרוש א' סי' ד']. הנה משום שהם לא זכו להבנות כלל ע"י האמ"ר וק"ב שבאימא, אלא שהם יצאו מהעינים דא"ק, ומהע"ב דהמ"ס, כאשר שהעלתה אותם האימא למ"ן וכנו', הנה לא נקראו הם בשם בפנ"ע, אלא שנקראו עדיין על שם הס"ג דס"ג גופה, ומשום שהרי עדיין לא יצאו הם לבחי' בפנ"ע כלל, כי הם רק מהבחי' האחרונות שבהאימא עצמה, לא זכו עדיין לשם בפנ"ע כלל. אמנם באשר שהם רק מהבחי' האחרונות שבהאימא, וידוע הוא שכל שם גופה הוא כלול ג"כ מהעסמ"ב, ועומד הב"ן שבכל שם בהבחי' האחרונות שבו, ולכן אמר הרב בהלשון הנז', ולבחי' אחרונות שבו אנו קוראין שם ב"ן, ור"ל כי הגם שבאמת הם נקראים עדיין רק על שם הס"ג דס"ג גופה, כי עדיין לא נבדלו ממנו לצאת לשם בפנ"ע, מאחר שיצאו שלא ע"י זיווג כנ"ל, עכ"ז הנה ראוי לקרוא אותן עכ"פ בשם ב"ן, משום שהם רק הבחי' אחרונות מהס"ג דס"ג, וכל בחי' אחרונה הנה הוא מכונה בשם ב"ן לעולם. אבל עכ"פ הוא כי הוא רק הב"ן מהס"ג דס"ג עצמו, ואינו עדיין הב"ן העיקרי. וזהו עיקר המעם מה שנקראו הנקודות פעם בשם ב"ן ופעם בשם ס"ג, וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק א') ובשער התיקון (פרקים ב' וג') ע"ש בדברי

¹³⁵ פי' אור מים רקיע וק' ברכות, והוא סדר התפשטות ממעלה למטה של עסמ"ב.

מ"ש

הרב. ועומק כוונתו הוא כמו שאמרנו (מדברי האריז"ל אשר בזהר הרקיע הנז'), כי משום שיצא שלא ע"י זווג, והוא רק אותן המ"ן עצמן אשר העלתה האימא למעלה, לכן לא נעשו עדיין לפנים חדשות ולשם בפנ"ע, אלא שהם מתייחסים עדיין אחר האימא עצמה שהיא הס"ג דס"ג ונקראים על שמה. אמנם באשר שהם רק מבחי' אחרונות שבה, והרי הם מהשם ב"ן אשר בה גופה, ולכן שייך לקרוא אותם ג"כ בשם ב"ן עכ"פ.

ממילא יתבאר איך שם ב"ן הוא זך יותר משם מ"ה, שכן השם מ"ה נולד מזיווג או"א שבא"ק בסדר של אמ"ר וק"ב, ונעשה לפרצוף שלם. אמנם למעשה אורות הב"ן המה עצם מציאות המ"ן דאמא דא"ק. [ד] וזהו ג"כ מה שאמר בזהר הרקיע הנז', שהשם ב"ן הוא אור זך ודק יותר מן המ"ה, והגם שהמ"ה הוא באמת מעלתו יותר גדולה הרבה מהב"ן, כי הוא הגילוי דאור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס ית"ש וכמו שיתבאר לקמן, אך משום כי השם מ"ה הרי הוא נולד ויצא ע"י זווג מהאו"א שבא"ק וכמו שיתבאר לקמן בעה"י. והרי הוא נעשה ונבנה ע"י הסדר דאור מים רקיע וק' ברכאן, ונתלבש בהם ונתעבה ע"י לצאת בבחי' פרצוף שלם וכמו שמבואר בדרושי מ"ן (דרוש ה'), משא"כ השם ב"ן אשר יצא בעולם הנקודות מהעינים דא"ק, והוא רק מציאות המ"ן דאימא שבא"ק אשר העלתה למעלה, ולא חזר לירד דרך פרצופה להתלבש בה ולצאת ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב שבה. א"כ הרי ודאי הוא כי הוא דק וזך מאד, כי כל מ"ן העולים הם רק בבחי' כח ותשוקה פנימית לבד, ומקבלים אור ותוספת ברכה למעלה. ואח"כ חוזרים לירד לאותו הפרצוף אשר עלו ממנו, ויוצאים ונולדים על ידו ע"י ההתלבשות דאמ"ר וק"ב שבו. אבל כאן אשר יצאו מהעינים אותן מציאות המ"ן לבד אשר עלו למעלה ולא נתלבשו כלל, א"כ הרי הם יותר דק וזך מהמ"ה אשר הוא יצא ונולד ע"י זווג וע"י התלבשות בכל תמצית הפרצופים דהאו"א. והרי נתבאר לנו עכ"פ היטיב ענין יציאת הנקודות מה שיצאו מהעינים דא"ק, כי כ"ז היה בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס אשר מקומו הוא מכנגד העינים ולפנים וכמו שיתבאר לקמן דרוש ד'.

כל מ"ן הוא שורש המציאות התחתונה המורשת בנהי"ם דעליון, והוא עולה למ"ס כדי לקבל השפעה, ובעליית מ"ן דנקודות למעלה זה גרם ש"הרבה אורות יהיו יחד במקום א' בדוחק" כדברי האריז"ל במבו"ש.

[ה] והנה אמרנו כי כל מציאות הנקודות הנה הם בחי' המ"ן דאימא אשר העלתה אותן למעלה וכנז', וזהו מ"ש הרב במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ב) כי סבת יציאתם מהעינים היה ע"י שהיו דחוקים וכמו שהערינו לעיל דרוש א' סי' א' אות ו'. ועומק הכוונה בזה הוא, כי משום שכל מ"ן הנה הם רק השורש דכל מציאות התחתון המורשת בהנהי"מ דהעליון וכנ"ל, ולכן הוא כי כאשר הגיע העת דלידת התחתון שייצא ויוולד ויעשה גם הוא לאור גמור בפנ"ע, הנה מתגבר ומתעורר בכל כחו ולא נח ולא שקט ומתלהט ועולה עד המוחין דאותו הפרצוף אשר אותו המ"ן מושרש בו, ומשם עולה עד למעלה שהוא עד המ"ס דא"א, ששם הוא עליית כל המ"ן [וכמו שאמר בספד"צ פ"א (ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן כו' ע"ש], וכדי לקבל שם תוספת אור ומוחין מהאור דא"ס (יב ע"ד) וכדי שייצא ויוולד גם הוא בכל שלימותו הראוי לו. וזהו מ"ש הרב שהיו דחוקים, ור"ל שהיו מתגברים ומתלהטים לצאת על שלימותם, וע' מ"ש עוד בזה לקמן דרוש ה' סי' א' אות ו'.

אמנם כאשר עלה המ"ן דאמא, נשאר עיקר אורם מבפנים ולא יצאו מהעינים. והוא מובן על פי דברינו בכ"מ כי מה שמבואר שנהג"י דעליון מתלבש בפרצוף התחתון, כוונתו היא שבחינת הטפה הזרעית שנלקחת מהנה"י דהעליון מתפשטת בזרע הנה"י דהבחינה התחתונה ממנה, ודבר זה נעשה על ידי עליית המ"ן במוחין המעורר לזיווג, וכל עליית מ"ן היא רק על ידי קבלת הארה מלמעלה ודווקא כפי ההארה ההיא.

מ"ש

ובנקודות, שבהם היו או"א נפרדים זה מזו ולא היתה בהם בחינת זיווג, לכן המ"ן שעלה היה אף הוא חסר, שהיינו שהמ"ן היה רק מבחינת המלכות שלה, ולא מבחי' הנה"י שלה. וממילא נותרו אורות הנה"י במקומם למעלה מהטבור עד החזה, שכן שם הוא מקום האמא. אמנם ביציאת האורות הם מקבלים הארה של אמא דרך הארת האח"ף, אם כי זוהי רק הארה חיצונית.

[1] וזהו ג"כ כוונת הרב מ"ש בנקודות (פרק ב'), שכאשר עלו למעלה מהטבור, הנה נשאר עיקר אורם מבפנים ולא יצאו מהעינים אלא רק הענפים לבד (וכמו שכתבנו לעיל דרוש א' סי' א' אות ד' ע"ש). הנה הכוונה בזה הוא ע"פ מה שידוע שנה"י דכל עליון הוא מתלבש בכל פרצוף תחתון, כי כל נה"י הם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), והם רק שורש להתחתון, ולכן הם מתלבשים בו ונעשים בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו כנודע. והנה בארנו בכ"מ מדברינו שענין ההתלבשות הוא רק על בחי' טפה הזרעית הנלקחת מהנה"י, שהם השחקים השוחקים מן לצדיק וצדק (שער מאמרי רשב"י נו ע"א) כנודע, כי עיקר שורש התחתון הוא מונח וגנוז רק בהמלכות העליון, שהוא בבחי' העטרה שבו. אמנם מתפשט ומתלבש כחות הנה"י דהאו"א מהגוף ונפש שלהם ג"כ, ומתייחדים גם הם עם עצם שורש התחתון המונח בהמלכות, ומתייחדים כולם בהטפה הזרעית, וכ"ז נעשה ע"י עליית המ"ן שבהמוחין וע"י ירידתם דרך פרצופה בסדר האמ"ר וק"ב הנו', הנה מתערבים ונכללים כחות הנה"י שלה ג"כ בהטפה הזרעית. והוא ענין התלבשות הנה"י דהאו"א אשר מתלבשים בהולד המזכר בכל מקום, והכוונה הוא על חלקי כחות הנה"י הנמשך בהטפה הזרעית ומתערבים ומשתתפים בבנין הולד, ונעשים בו לעצם מעצמיו וכמו שמבואר כ"ז בשער המוחין (מפרק ה' והלאה), ובארנו זה בכ"מ מדברינו.

אמנם בעניינינו כאשר עלו כל הכחות דהנה"י דאימא למעלה מהטבור ולסוד מ"ן כנ"ל, ומבואר הוא בשער מוחין דצלם (פרק ו') ובכ"מ, כי גם כל עליית מ"ן הנה הוא ג"כ רק ע"י קבלת הארה מלמעלה ע"ש, וא"כ הרי פשוט הוא כי עליית המ"ן הנה הוא רק לפי ערך קבלת הארה מלמעלה, ולכן הוא בעניינינו, כי כאשר שהיו עומדים האו"א שבא"ק זה לעצמו וזה לעצמו וכנ"ל, ושורש האימא הנה הוא רק בהמ"ס דא"א, הרישא תליתאה שבו, ועיקר שורשה הנה הוא רק בהס"ג דאותו המ"ס, וכמו שיתבאר לקמן דרוש ד'. ובאשר שהיו האו"א שבא"ק עדיין זה לעצמו וזה לעצמו, הנה לא היה נמשך לאימא שום קבלת אור מלמעלה, אלא רק משורשה העיקרי לבד, שהוא מהס"ג דהמ"ס, אשר הוא רק שורש הגבורות והדינין, בוצד"ק, ולכן לא היה כח להאימא להמשיך מלמעלה את הכח דאמ"ר וק"ב, כי הוא לא נמשך ובא אלא רק מהע"ב העליון, שהוא הרישא תניינא דוקא, וכמ"ש בדרושי מ"ד ומ"ן (דרוש י' ושם דרוש ה') ע"ש. ועי"ז הנה היה כל עליית המ"ן דהאימא אשר העלתה למעלה רק מבחי' המלכות שלה לבד, שהוא העצמות העיקרי דשרשי הנקודות שבה לבד, אבל לא מבחי' הנה"י שלה כלל. ולא נשתתפו הנה"י שלה בעליית המ"ן מאומה, אלא שנשארו במקומם, שהוא למעלה מהטבור עד החזה, כי שם הוא המקום דאימא מהחזה עד הטבור כנודע, כי הנה לא קבלה האימא הארה מלמעלה מאור הדעת עלאה עצמו, אשר הוא בהרישא תניינא, אלא רק מהרישא תליתאה לבד, שהוא המ"ס, ומהס"ג שבה לבד. ולכן לא היה לה כח להעלות מ"ן בשיעור שיספיק לה להמשכת שפעת דאמ"ר וק"ב, שהוא ע"י השתתפות הנה"י שבה, ולהעלות מ"ן גם מהנה"י שלה ג"כ, אלא רק כדי העלאת מ"ן דהמלכות שלה לבד. ולא העלה האימא את המ"ן שלה בהמ"ס דא"א שבא"ק, אלא רק מהמלכות שלה לבד, שהוא העצמות דהנקודות העגולים שבה, אשר היו מושרשים בהמלכות שלה. והם אשר עלו מהמ"ן דאימא בהע"ב דהמ"ס, כי שם הוא עליית כל המ"ן לעולם.

ובאשר שהיה עלייתם מהאימא בעת היותה עם האבא רק אחור באחור, לכן לא נדווג הע"ב דהמ"ס עם הס"ג שבו ג"כ, והוציא אותם הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה ולהוין,

מ"ש

והוציאם דרך העינים שבא"ק את כל אותן המ"ן דהמלכות כמו שעלו בו. והרי נמצא כי הנה לא השתתפה האימא שבא"ק לתת חלקה מהנה"י שלה בהנקודות ג"כ כלל וכלל, כי כל השתתפות הנה"י אשר בהטפה הזרעית אשר הוא ע"י בחי' אמ"ר וק"ב, הנה הוא רק ע"י קבלת התוספת מוחין מלמעלה, וע"י ירידתם אשר חוזרים לירד דרך פרצופה. וכאן אשר לא קבלה האימא שבא"ק תוספת מוחין לזה מלמעלה מאומה, ולא חזרו אותן המ"ן לירד דרך פרצופה (וג ע"א) כלל, א"כ הרי לא היה נעשית בה כל הבחי' דאמ"ר וק"ב כלל, ולא המשיכה אימא מעצמותה ג"כ להשתתף בבנין הנקודות כלל, ולא יצאו הנקודות אלא רק שרשם העיקרי לבד, אשר היה גנוז ומונח בהמלכות דאימא לבד, אבל מהנה"י שלה לא יצאו בהנקודות כלל. וזהו שאמר הרב ששורשם העיקרי הוא נשאר מבפנים, ור"ל על כל האורות דהנה"י דאימא אשר היו עתיד להשתתף בהם, והם שורשם העיקרי. והנה הם אשר נשארו מבפנים ומהטבור ולמעלה, ולא עלו הם למ"ן כלל, ולא יצאו מהעינים אלא רק הארתם והענפים לבד, והוא עצמות הנקודות גופה אשר היו מושרשים בהמלכות לבד דהאימא, ולכך היו ג"כ רק נקודות קטנות וכקרני חגבים ומשום שלא נשתתף בהם מהנה"י מאומה.

אמנם אחר שיצאו מהעינים וירדו דרך האח"פ, הנה אז קבלו ג"כ הארה מאימא עכ"פ, כי האימא הרי היא כלולה בהאורות דהאח"פ וכנ"ל דרוש א' סי' ד', וכאשר ירדו דרך עליה הנה קבלו אז ממנה עכ"פ. אמנם הוא רק הארה חיצונית לבד, ובעברם דרך עליה אבל לא מפנימיותה כלום וכמו שבארנו כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ע"ש כ"ז ותבין יותר היטיב. והרי נתבאר לנו בכ"ז כל ההערה הד' אשר הערנו לעיל דרוש א' סי' א' אות ו' ז' ע"ש.

דרוש ב סימן ב

והנה כ"ז שאמרנו בסי' א' הנה הוא בהאורות הנקודות אשר מהאימא שבא"ק שהם המלכי עגולים, והם אשר יצאו מהעינים שבא"ק. ועתה נבאר האורות הנקודות אשר מהאבא שבא"ק, והם המלכים והנקודות דהיושר אשר יצאו הם מהטבור והיסוד וצפוני רגליים וכנ"ל דרוש א' סי' ה'.

שורש הנקודות שבאבא שבא"ק הוא הנה"י שבאבא, ועצמותם היא מהמלכות שבו, וכמו כן קיבל אבא מרישא תניינא הרי הוא קד"א וגלגלתא, ולכן היה לו מספיק הארה להעלאת מ"ן בשלימות. אמנם מאחר שהיה העלאת מ"ן של אבא ללא אמא, לכן בעלייתו לא המשיך הגילוי העיקרי דאור א"ס לייחד את הב' רשין שבא"א דא"ק. אמנם היה יחוד של ע"ב וס"ג דמ"ס עצמו, ואז ירד ונשלם על פי הסדר של אמ"ר וק"ב.

[א] ונתחיל ונאמר כי הנה שורש הנקודות אשר מהאבא הנה היו מושרשים בו ג"כ בהנה"י שבו, ועצמותם העיקרי הנה הוא ג"כ רק בהמלכות שבו, וע"ד הנ"ל סי' א' באורות הנקודות שמהאימא. אמנם כאשר ששורש האבא הנה הוא מגיע גם בהרישא תניינא שבא"ק, שהוא הקד"א והגלגלתא שבו, וכמו שכתבנו לעיל דרוש א', ולזאת הנה קיבל אבא הארה מלמעלה בשיעור שיספיק לו לצורך העלאת המ"ן בשלימות, שהוא מכל הנה"י שלו כולו, וכן ע"י ששורש האבא הנה מגיע גם בהרישא תניינא. לכן כאשר העלה הוא את כל אותן השרשים דהנקודות שבו למעלה למ"ן, הנה גרם עי"ז איזה התעוררות בהרישא תניינא ג"כ, להמשיך גם משם תוספת אור וברכה לצורך הולדת את אורות הנקודות שבו. אך משום שהיה גם עליית המ"ן שמאבא ג"כ בפנ"ע, כי לא נתייחדו האו"א שבא"ק לצורך הנקודות כלל וכנ"ל סי' א', ולכן לא היה אפשר גם לאבא להמשיך ע"י עלייתו את הגילוי העיקרי דאור א"ס ית"ש ולייחד את הב' רישין דא"א, שהם החו"ב שברישא זב"ז כהראוי, ומהטעם שאמרו בתז"ח (דף טו ע"ד) ועילת על כל עלאין לא נחית

מ"ש

עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה. ולכן כל זמן שלא נתייחדו או"א למטה לא נתגלה אור א"ס למעלה, ולא נתייחדו ג"כ החו"ב שברישא שהם הב' רישין זכ"ז. אמנם עכ"ז באשר שאבא מגיע בעלייתו יותר למעלה, הנה המשיך הוא עכ"פ איזה אור היחוד יותר קצת, היינו לגרום יחוד מהע"ב והס"ג שבהמ"ס עצמו, כי הגם שלא זכה גם הוא להמשיך אור א"ס העיקרי, שיתייחדו על ידו הב' רישין ממש, אבל עכ"פ כי הנה המשיך אור א"ס קצת לגרום לכל הפחות את היחוד דהע"ב והס"ג שבהמ"ס גופה, ועי"ז כאשר עלה למ"ן והיה עלייתו מכל הנהי"מ שלו בשלימות, הנה קיבל משם איזה תוספת אור וברכה עכ"פ, וחזרו וירדו למקומו באותו התוספת שקבלו למעלה, וכדרך כל המ"ן העולים, שאחר שמקבלים התוספת אור למעלה חוזרים למקומן שהוא בהמוחין דאותו הפרצוף, ומשם יורדים ונשלמים ע"פ הסדר דאור מים רקיע וק' ברכאן, עד שיוצאים ממקום תולדתן. וכן היה כאן כי המ"ן דהאבא שבא"ק גרמו בעלייתן היחוד דהע"ב והס"ג דהמ"ס שבא"ק, וקבלו משם תוספת אור וברכה וחזרו בהמוחין דהאבא וירדו דרך פנימיות כל הפרצוף שבו, ונשלמו בו בכל הסדר דאמ"ר וק"ב ובהשתתפות הנהי"י שבו כהראוי. (וג ע"ב)

[ב] וזהו מ"ש הרב בנקודות (פרק ב'), כי ע"י ההסתלקות ועליית המ"ן, נודווגו הע"ב שבגלגלתא דא"ק עם הס"ג שבו, שהם השרשים הפנימים דהאח"פ, ונמשך אור חדש למעלה מן הזווג הזה ובוקע ויורד דרך הפרסא מהטבור ולמטה, אמנם האור הראשון כו' נתפשט ויצא דרך העינים כו' ע"ש. והנה עליית המ"ן אשר גרם את הזווג דהע"ב והס"ג שאמר, הכוונה הוא על עליית המ"ן דהאבא שבא"ק. והזווג דע"ב עם הס"ג שאמר, כוונתו הוא על הע"ב והס"ג דהמ"ס שבו. וקורא להע"ב בשם ע"ב שבגלגלתא, משום שהע"ב דהמ"ס הוא נכלל עם הגלגלתא, שהיא הרישא תניינא. ועל הס"ג אמר שהוא השרשים הפנימיים דהאח"פ, משום שכל האורות דהאח"פ הם רק מהס"ג דהמ"ס וכנ"ל דרוש א' סי' ד' כ"ז ע"ש. ומ"ש ונמשך אור חדש מלמעלה מן הזווג הזה ובוקע ויורד כו', אין כוונתו שאותו אור החדש הוא יצא ונולד ממש מאותו הזווג דהע"ב והס"ג דהמ"ס, כי באם שהיה יוצא ונולד מאותו הזווג ממש, היה יציאתו ג"כ רק דרך האח"פ, ולא היה יורד למטה כלל, וכמ"ש הרב בשער הנסירה (סוף פרק ג'), כי אין כח מוח עלאה עצמו (ר"ל אור המ"ס) יורד עד או"א, כי גדלה מעלתו עד מאד, אבל זה המוח דא"א כל גילויו הוא בדיקנא דא"א עכ"ל ע"ש. אלא כוונתו הוא רק כי מהזווג דהע"ב והס"ג שבהמ"ס היה נמשך תוספת אור ומוחין להמ"ן דאבא שעלו שם, כי כן הוא הדרך לעולם בכל עליית המ"ן שעולים עד המ"ס דא"א ומקבלים משם תוספת אור וברכה, ואח"כ יורדים למקומם עד מקום תולדתם, וכמ"ש בספד"צ פ"א (ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו ויהוויין וע"ש בהגר"א. וכן היה כאן בענין עליית המ"ן דאבא שבא"ק, כי עלו עד המ"ס שבא"ק וקבלו שם תוספת מוחין חדשים וירדו אח"כ למקומם שהוא בהמוחין דהאבא עצמו, ושם נשלמו וירדו ע"פ הסדר דאמ"ר וק"ב אשר בכל הפרצוף דהאבא גופה, וירדו דרך פנימיות כל הפרצוף שבו, בהנהי"י שלו העתידים להתלבש באצילות, שהוא מקומם הראשון אשר קודם ההסתלקות, ולכן בקעו את הפרסא כדי לירד למטה מהטבור, כי שם הוא המקום העיקרי דהנקודות והאצילות.

וכ"ז הוא ע"י שהאבא שבא"ק הנה גדלה מעלתו על האימא שבא"ק, וגרם עליית המ"ן דהאבא איזה התעוררות בהרישא תניינא ג"כ, ולכן נודווגו על ידו הע"ב והס"ג דהמ"ס וקבלו שם תוספת מוחין חדשים, ונמשכו באותו התוספת מוחין למטה ויצאו ונולדו מהאבא ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב, ולכך נולדו הם מהאבא ממש. אמנם אורות הנקודות שמאימא, הנה לא גרמו הם למעלה בעלייתם למ"ן שום זווג כלל, והוציא אותם הע"ב

מ"ש

דהמ"ס כאשר עלו בו למ"ן ממקומו גופה ולחזין, שהוא דרך העינים שבא"ק וכנ"ל. כי הנה עליית כל המ"ן הוא לעולם בהע"ב דהמ"ס, ומשום שהוא נכלל בהרישא תניינא, וכדי לקבל שם תוספת אור וברכה מהאור דא"ס אשר באורא עלאה, וכמ"ש הרב בשער א"א (פ"ד ופ"ו) וע' בדרושי מ"ן (ריש דרוש י') ע"ש והבן. ובאשר שלא היה אפשר להאימא כאשר עלתה לבדה ובפנ"ע לגרום שום התעוררות בהרישא תניינא מאומה, וגם לא היה המ"ן שלה בשלימות, שהוא מכל הנהי"מ שלה כולן, אלא רק מהמלכות שלה לבד וכנ"ל סי' א', ולכן משום כ"ז כאשר עלו המ"ן שלה בהע"ב דהמ"ס, הנה הוציא אותם הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה ולחזין, והוא דרך העינים דא"ק. משא"כ בעליית המ"ן שמהאבא, שהוא התעורר בהרישא תניינא ג"כ עכ"פ, ונעשה עי"ז זוג בין הע"ב והס"ג דהמ"ס, ונמשך לו משם אור ומוחין חדשים, ונשלמו המ"ן שבו בכל השלמת דאמ"ר וק"ב אשר בכל הפרצוף דהאבא גופה, ועי"ז נולדו הם מהאבא עצמו.

האור הזה מכונה "אור חדש" בגלל ירידתו אח"כ בבחינת פרצוף חדש ע"י אמ"ר וק"ב, ולא בבחינת נקודות קטנות כמלכי העיגולים שיצאו דרך העיניים ע"י פליטה בלבד.

[ג] וזהו האור חדש אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב'), כי משום שהוא נמשך ע"י הזוג דהע"ב והס"ג דהמ"ס, ונתחדש משם באור ומוחין חדשים, וכן הוא נמשך ויצא ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב אשר בהאבא עצמו, ונתלבשו הנהי"י דאבא באותן האורות המ"ן אשר הם מהמלכות שלו, בבחי' ההתלבשות שבארנו לעיל סי' א', ונשתתפו עמהם ונעשו בהם לעצם מעצמיהם ובשר מבשרם, והם האורות דהנקודות דיושר. והנה נעשו הם לפנים חדשות לגמרי ממה שהיו בתחילה, כי בתחילה הרי היו כלולים בהאבא עצמו, שהוא המ"ן אשר בהנהי"מ שלו, והיו נכלל באבא ונקרא על שמו. משא"כ יג ע"ג) אח"כ כאשר נשלמו בהתוספת מוחין ובכל הסדר דאמ"ר וק"ב, הרי נעשו ע"י כ"ז לאור גמור בפנ"ע, ובפנים חדשות לגמרי, ולכן נקרא כ"ז בשם אור חדש, והוא הב"ן דיושר, ובעולם הנקודות נקרא הוא בשם המ"ה והו"א בערך הנקודות דעגולים, וכמו שיתבאר.

משא"כ אורות הנקודות שמאימא שהם רק אותן המציאות דהמ"ן עצמן אשר עלו ממנה למעלה, והם אשר יצאו דרך העינים, ולכך לא נקראו הם בשם אור חדש כלל, כי הרי לא ניתוסף להם, ולא נתחדש בהם שום דבר וכנ"ל סי' א', והם הנקודות דהעגולים. ועכ"ז הנה נקראים הם בשם ב"ן ג"כ, משום שהם מהבחי' האחרונות דהס"ג דס"ג, שהוא הב"ן שבהם וכנ"ל סי' א' אות ג'. ומשום שלא ירדו הם דרך פנימיות האימא כלל, וכמו שבארנו שם, לכן נקראו הם בשם הב"ן החיצוני. משא"כ הנקודות שמהאבא שבא"ק אשר ירדו הם דרך כל פנימיות הפרצוף דהאבא כולו נקרא הם בשם ב"ן הפנימי, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א' בהמ"ב שם). וכן הוא ג"כ כי הנקודות שמאימא הנה הם הב"ן דעגולים בערך הב"ן דיושר שמהאבא, כי משום שהאבא הנה הוא הע"ב דס"ג שבא"ק, והאימא היא הס"ג דס"ג שבו, לכן הנה כל הנקודות שמאבא בבחי' היושר, והמ"ה שהוא הז"א והרוח בערך הנקודות שמהאימא שהם העגולים והב"ן מלכות, נפש. ומה גם כי הרי כל הנקודות שמאבא הרי הם נשלמו בתוספת אורות ומוחין הרבה כנ"ל, ולכן הו"ו הם בבחי' הנקודות דהיושר והמ"ה, והם בעולם הנקודות בבחי' הסדים. ולכן הנה הם מאירים ומבסמים להנקודות דהעגולים שמאימא אשר הם מהס"ג דס"ג, והם גבורות גדולים ומקבלים הם המתקה וביסוס מהנקודות שמאבא, וכמ"ש הרב בטנת"א (פ"א בהמ"ב) ובנקודות (פרק ב'), כי עי"ז יצאו למלכותם כרגע עכ"פ וכמו שיתבאר עוד לקמן בארוכה בזה.

מ"ש

על אף שיצאו בדרך אמ"ר וק"ב, עדיין היו חסרים שלא עלו יחד עם אורות אמא, שכן רק המ"ד הוא שירד מהתעוררות דאבא. ואם המ"ן דאמא היה עולה לזיווג יחד איתו, אזי היו המ"ן שלה יורדים בתורת מ"ן ע"מ להזדווג עם מ"ד דאבא. וכיון דלא נעשה כן, למעשה היתה יציאת אבא בבחי' טפ"ק כמו יציאת אמא. ולכן לפעמים אמר הרב שחסר זכר, ולפעמים אמר שחסרה נקבה.

[ד] אמנם הנה הגם שאמרנו שאורות הנקודות דהאבא שבא"ק הנה הם נמשכו ע"י הזווג דהע"ב והס"ג דהמ"ס, וכן יצאו דרך כל פנימיות האבא כולו, וע"י הסדר דאמ"ר וק"ב שבו וכהראוי. עכ"ז הנה לא נשלמו עדיין כלל, והיו גם הם מחוסרי שלימות לגמרי, והיינו במה שיצאו מהאבא לבד בלתי אימא. כי כפי הצורך העיקרי היה צריך שכל הנקודות דהאימא אחר שעלו למ"ן שיחזרו בהמוחין דהאימא עצמה וירדו דרך כל הפרצוף שבה בפנימיותה עד הנה"י שבה ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב שבה ג"כ, ויהיה כ"ז לטיפת מ"ן אשר מהאימא. וכן כל הנקודות דהאבא אשר ירדו דרך כל פנימיותו כנז' הנה הם באמת רק מציאות הטיפת מ"ד שמהאבא, והיה צריך שיזדווגו האו"א זב"ז ושיתייחדו המ"ד שמאבא עם המ"ן דהאימא למציאות אחת בבטן אימא, והיה נעשה משניהם פרצוף אחת ממש, כי היו מתחברים הב' מיני נקודות אשר מהאבא והאימא למציאות אחד, וככל וולד הנולד ע"י זווג. אבל עכשיו אשר יצא מהאבא בפנ"ע, והם רק טפת המ"ד שלו אשר יצא ממנו לבד, א"כ הרי הם ג"כ רק סוד טיפת קרי ממש.

וזהו מ"ש האריז"ל וכן הגר"א ז"ל, שכל יציאת הנקודות היה בסוד טיפת קרי, וכנ"ל דרוש א' סי' א'. כי הרי אורות הנקודות אשר יצאו מהעינים הנה הם המ"ן דאימא לבד, והם יצאו בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס, והיו הם מחוסרי תיקון לגמרי, כי הרי נחסר בהם גם כל הקבלת דאמ"ר וק"ב אשר מהאימא עצמה ג"כ, ולא קבלו ממנה אלא רק מחיצוניותה לבד ובעברם דרך עליה, וכנ"ל סס"א. וכן אורות הנקודות אשר מהאבא, הגם שהם לא היו חסרים כ"כ כי נשלמו הם בקבלת מוחין חדשים מהע"ב והס"ג דהמ"ס, וכן בכל קבלת האמ"ר וק"ב אשר מפנימיות האבא עצמו, עכ"ז הרי כל השלימות הזה הנה הוא רק השלימות המוכרח למציאות הטפת מ"ד לבד. אבל כאשר יצאו הם מהאבא בפנ"ע בלתי אימא, הרי הוא טיפת קרי ממש. ומה שהיה ראוי להיות מהמ"ן דאימא עם המ"ד דהאבא למציאות פרצוף אחד, יצאו עתה מכל א' בפנ"ע, ונעשו לשני מיני מלכים, שהם מלכי היושר שמאבא, ומלכי העגולים שמאימא, והם הב' מיני נקודות אשר אמרנו לעיל דרוש א' סי' ה', והיה כל א' רק בבחי' טיפת קרי לבד. וזהו מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ג') שיצאו מזכר בלתי נקבה, והכוונה הוא על אורות הנקודות דהיושר, אשר הם יצאו מאבא לבד בלתי אימא. וזהו ג"כ מ"ש הרב בספר הליקוטים (פ' וירא), כי בהמלכין קדמאין היה חסר בחי' הנוק' וכנ"ל (וג' ע"ד) דרוש א' סי' א' כ"ז ע"ש. והכוונה בכ"ז על המלכין קדמאין שמהאבא דא"ק שהם היו כולם מבחי' זכר לבד בלתי נקבה, אבל מ"ש הרב בנקודות (פרק א') שיצאו מהס"ג דס"ג שהיא האימא, וכן בתיקון (פרק ג') שאמר שם, בת מטרד בת מאימא דינין מתערין מינה דטרדין לכולא, כי אימא היא שם ס"ג, ומשם היתה זה הבת שנעשית אח"כ ב"ן כו' ע"ש, הנה זה קאי על המלכים דהעגולים, אשר הם רק מהאימא לבד בלתי אבא, והם האורות דהעינים אשר הם המ"ן דאימא כנז', והם מנוק' לבד בלתי זכר. והרי ניחא עתה היטיב כל הקושיא הא' אשר הקשינו בזה לעיל דרוש א' סי' א' אות א', במה שנמצא סתירה בדברי הרב, כי במקום אחד משמע שהיה חסר בחי' הדוכרא, ובמ"א משמע שהיה חסר בחי' הנוק', כי שניהם אמת, שבהמלכים דהאבא היה חסר הנוק' ובהמלכים דהאימא היה חסר בחי' הדוכרא.

מלכי היושר הם בחי' הז"א שבנקודות, ומלכי העיגולים הם בחינת הנוק' שבנקודות, ולכן מעיקרא מן הראוי היה שיזדווגו יחד, אמנם מכיוון שהם נפרדו משרשם, עכ"ז היו מתבסמים זה מזה במקצת והוא המלוכה

מ"ש

שלהם כרגע. טעם יציאת מלכי יושר ומלכי עיגולים בנפרד הוא, שמאחר שהעתי"ק עיכב את תיקונו, וממילא לא היו או"א פב"פ, וממילא אף תולדותיהם לא היו באיחוד.

[ה] והנה המלכי יושר שהם הטיפת קרי דהאבא, הנה הם יצאו מהטבור והיסוד וצפרני רגליים שבו, וכמו שאמר בנקודות (פרק ג') וכן בטנת"א (פרק א' בהמ"ב) והם היו כולם מבחי' זכר לבד בלתי נקבה, כי הרי הם מהאבא לבד בלתי אימא כנז'. והנה היו הם בחי' הז"א והמ"ה דהנקודות, כי הם מהאבא שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג. וכל המלכי עגולים אשר הם יצאו מהעינים דא"ק, והם מהאימא לבד, הנה הם בחי' הנוק' והב"ן העיקרי דהנקודות, כי הרי הם כולם רק בחי' נוק', והם מהאימא שבא"ק שהיא הס"ג דס"ג. והנה מן הראוי היה שיזדווגו אלו הב' מיני מלכים זב"ז בזווג ממש וככל בחי' זו"ן, אמנם באשר שהרי כבר נבדלו משרשם וממציאותם הראוי, אשר היו ראויים להיות רק למציאות אחת לבד, ונעשו לשניים וכנ"ל, ולכן הנה לא נזדווגו גם הם זב"ז כלל. ומה גם, כי הרי גם האו"א שבא"ק אשר אותן כל הנקודות יצאו מהם, הנה לא נתייחדו גם הם, והיה זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן וכנ"ל, ולכן בדרך זה היו הזו"ן שיצאו מהם ג"כ שלא היו מזדווגים זב"ז כלל. אך עכ"ז הנה היו מאירים זב"ז עכ"פ, והיו מתבסמים המלכי עגולים דהאימא מהמלכי יושר דהאבא לצאת למלוכה כרגע.

ושורש העיקרי להחסרון דהיחוד אשר היה הן בהזו"ן והן בהאו"א הנזכרים, הנה היה מהב' רישין דהא"א שבא"ק, שהם הגלגלתא והמ"ס אשר עיכבו גם הם להתייחד זב"ז בכל תולדות עולם הנקודות, וכדי שייצאו כל הנקודות בסוד הפירוד, שהוא בסוד רשות הרבים¹³⁶, ומשום צורך עולם התוהו אשר נעשה מהם ככוונת המאציל ית"ש, וכמו שאמר האריז"ל במאמרי רשב"י (פ' תרומה דף ז' סע"ב) שהוכרח עתי"ק (שהוא הרישא תניינא שבא"א דא"ק) לעכב את תיקונו עד שייצאו ניצוצות אלו (שהוא כל הרפ"ח והש"ך ניצוצין אשר ירדו בהשברי כלים), לפי שהיו דינין תקיפין, ובהם מעורבים קליפות, ונברר הפסולת מהם. ומה שהיה יכול להתבסס נתבסס, והקליפות נשארה למטה להבדיל בין הקודש ובין החול עכ"ל. וענין התהוות הקליפות איך שנעשו מהם יתבאר בדברינו לקמן בעה"י.

והרי לנו עכ"פ כי סבת הכל הנה היה מה שעיכב עתי"ק את תיקונו בעת תולדות כל עולם הנקודות, ולא היה מתתקן [לצורך הנקודות] בהתיקון דמתקלא, שהוא תיקון הדו"ן וכמ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י שם, וכן הוא בספר זוהר הרקיע (דף ק"ד) ע"ש. וכוונת האריז"ל במ"ש שעיכב עתי"ק את תיקונו מלהתתקן בהתיקון הדו"ן, הנה כוונתו הוא כמו שאמרנו, שלא נתייחדו אז הב' רישין הגלגלתא ומ"ס שהם החו"ב והדו"ן שברישא דא"ק, הנה לא נתייחדו אז גם הם זב"ז, ומוזה היה נמשך ממילא שגם האו"א שבא"ק לא היו משגיחין אפין באפין (סד"צ ב ע"א), ויצאו הנקודות דכל א' בפנ"ע, שהם הב' מיני מלכין קדמאין הנז', והיה יציאתם בסוד טיפת קרי, וכן לא נתייחדו גם אלו הב' מיני מלכים זב"ז, והיו בסוד רשות הרבים ועי"ז נתחרבו ומיתו כמו שיתבאר.

כמו שביציאת הנקודות מאחר שלא היה גילוי לאור א"ס לכן לא היה בהם זיווג דו"ן, כן הדבר גם עכשיו. אמנם אז היתה ההתעוררות מלמעלה, ומאז ואילך אין ההתעוררות כי אם מלמטה למעלה. אמנם היה להם גילוי במקצת של אור א"ס, שלולא שיצא מהם איזה גילוי מאור א"ס ב"ה לא שייך שום מציאות.

[1] וכ"ז הנה היה ע"י מה שהיה מסתתר אז המאציל ית"ש והתעלם את אורו מהם, ועי"ז היה חסר בכולם כל יחוד הדו"ן אשר בכל אחד ואחד, והוא מ"ש בתו"ח (דף ט"ל ע"ד) דההוא אדם קדמון הוה בני עלמין ומחריבין, בגין דעילת העילות לא הוה משתתף תמן,

¹³⁶ ע"ח שער השבירה פרק ב'.

בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דיליה, ושם (ט"ו ע"ד) אמר ועילת על כל עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה. והנה מ"ש בדף ט"ל כוונתו הוא על הגלגלתא והקד"א (יד ע"א) הרישא תניינא, וזהו מ"ש שם עילת העילות, ולא אמר שם עילת כל העילות. אבל שם דף ט"ו כוונתו הוא על המאציל עליון עצמו ית"ש, ולכן אמר שם ועילת על כל עלאין.

והנה על הרישא תניינא אמר לא הוה משתתף תמן, ור"ל שלא היה משתתף אור הרישא תניינא בעולם הנקודות, ולא היה נמשך אורו בהם, בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דיליה, ור"ל ע"י שלא היה מתייחד עדיין עם המ"ס הרישא תליתאה עד עת התיקון דוקא. ושם בדף ט"ו אשר כוונתו הוא על המאציל עליון ית"ש, הנה אמר שם ועילת על כל עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה, כי כל היחודים והזווגים הוא לעולם רק ע"י אור א"ס לבד, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקון יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון, ולא היה מתייחד אור א"ס גם בכל הפרצופים שבא"ק עד עת התיקון דוקא, ואז נתתקנו כולם עי"ז בהתיקון דהיחוד דו"ן כהראוי. וכן הוא לעולם, ר"ל גם אחר התיקון, הנה אינו מתגלה היחוד דאור א"ס בכל הספי' כולם אלא רק ע"י המלכות שהיא הנוק' הכללית של כולם, וכשהם מתייחדים עמה, והיינו כשהיא מתקשמת בקישוטהא, שהוא המעשים טובים דישאל. ובפרט ע"י קבלת עול מלכות שמים, והוא אמונת דישאל, כי יהוה הוא האלהים אין עוד מלבדו, הן בהתהוות כל המציאות, והן בהנהגת כל המציאות. ובהתהוות הוא היחוד דהויה אלהים, ובהנהגה הוא היחוד דהויה אדני¹³⁷, והוא כלל כוונת אחד שבק"ש. ועי"ז הנה מתייחדת המלכות בכל האצילות כולו, ואז יורד עי"ז הגילוי והיחוד דאור א"ס בכלם, ועל זה קאי כל המאמר שם אשר בתז"ח (ט"ו ע"ד) ע"ש. וע"ש עוד (דף מ' ע"א) שאמר רשב"י לר' אלעזר בנו, אלעזר ברי נקוט האי כללא בידך דבכל אתר כו' ע"ש. וכ"ז הוא לאחר התיקון, שנעשה מעתה כל היחודים וכל הגילוי דאור א"ס ית"ש רק באתערותא דלתתא, והוא מ"ש שם (טו ע"ד) ועילת על כל עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה, והוא עתה ע"י אתערותא דלתתא כנו', וכמו שמבואר בתז"ח שם בארוכה. אבל בתחילת מציאות העולמות הנה היה להיפך, שאז נמשך כל התיקוני דהאצילות וכל היחודי דו"ן אשר בכל הפרצופים כולם רק ברעותיה לבד, ונמשך הכל רק מלמעלה למטה, ובעת המציאות דעולם הנקודות היה נסתתר ומתעלם מהם אז האור דא"ס, ולכן היה חסר אז היחוד דו"ן בכלם וכנ"ל.

אמנם דע כי עכ"ז הנה לא היה ח"ו בלי השתתפות דאור א"ס לגמרי, כי בלתי זה אי אפשר שיתהווה ויעשה איזה שום מציאות לגמרי, ולא היה נעשה כל עולם הנקודות כלל. והוא מ"ש הספד"צ פ"א (ד ע"ב) ביה סליקן וביה סלקן דלא הוו והוו ויהוויין. ואמר שם האריז"ל בזהר הרקיע (דף ק"ז ע"א) וכן במאמרי רשב"י (תרומה דף ח' ע"ב) כי מ"ש דלא הוו, רצונו בזה שלא תאמר שאותן העולמות שנתבטלו ולא הוו ונתהוו לפי שעה זולת בלתי היות להם תלייה בו ח"ו, כי אין להם מציאות זולתו אפי' ברגע. וזהו שאמרו בפ' פקודי (דף רנד ע"ב) בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין, ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר, ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר¹³⁸. והרי לנו כי גם אותן הניצוצין לא יצאו אפי' לפי שעה אלא משום דסליק גו מחשבה כו'. והוא כמו

¹³⁷ לענ"ד נראה שכוונתו ליאהדונה", הרי הוא אמירת אדני" בכוונת שם הויה.

¹³⁸ תרגום: הכה הנר החזק ועלה תוך המחשבה והוציא ניצוצות, זרק ניצוצות לש"ך צדדים, ובירר פסולת מתוך המחשבה ונתברר.

שאמרנו לעיל דרוש א' סי' ה', כי כל הנקודות יצאו מהמ"ס דא"א שבא"ק, והמ"ס הרי הוא נקרא ג"כ על שם אור א"ס, וכמ"ש בתיקונים תיקון ע' (קמא ע"ב) מוחא סתימאה אתקרי אין סוף, והרי היה מציאות כל עולם הנקודות ג"כ רק ע"י האור דא"ס עכ"פ בודאי. אמנם בחי' אור א"ס שהיה בהם הנה היה אז רק בהעלם גדול ובמיעוט גדול, ולא היה מספיק להם אלא רק לשיעור מלכותם כרגע לבד, ולשיעור תולדות כל עולם התוהו לבד, אבל כל מציאותם וכל עניינם הנה הוא לעולם עכ"פ רק בכח אור המאציל ית"ש לבד, וכנודע מסוד הכתוב (נחמיה טו 1) ואתה מחיה את כולם. וע' בדברי הרב בשער המלכים (פרק י').

דרוש ב סימן ג

מלכי העיגולים היו רק מאמא דא"ק ולא מאבא וע"ק, ואין אמא שורש כי אם לגבורות, לכן לא היה למלכי העיגולים רחמים כלל, ממילא יתבארו דברי הרב שלא היה שורש לנקודות בעתי"ק ובאבא.

[א] והנה בכל מה שאמרנו כי בדברי האריז"ל אשר בזהר הרקיע ובמאמרי רשב"י פ' תרומה בפירושו לספד"צ, בכל מה שמזכיר שם עתי"ק ואו"א, הנה עומק כוונתו הוא על כל אותן (יד ע"ב) בחי' הפרצופים אשר בא"ק. הנה ניהא לנו ממילא היטב מה שהקשינו לעיל דרוש א' סימן א' בהקושיא השלישית שם, בענין מ"ש שלא היה להנקודות שורש ואחיזה למעלה לא בעתיקא קדישא ולא בחכמה אבא, כי הם רחמים פשוטים והנקודות היו דינין גמורים, והארכנו שם להקשות בזה ע"ש. אבל בדברינו הנו' הוא ניהא היטיב, והוא כמו שאמרנו שהרישא תניינא שבא"ק, הנה הוא העתי"ק אשר אמר האריז"ל שם וכמו שמבואר כ"ז בדבריו שם דף ז' ע"א, והנה הוא לא השתתף באמת בהנקודות כלל וכנ"ל. וא"כ הרי לא היה להנקודות שורש ואחיזה בו, והעתי"ק הוא רחמים פשוטים בודאי, אבל הנקודות הם דינין גמורים כי הם מהס"ג דס"ג. וכן גם החכמה אבא שבא"ק, הרי אמרנו ג"כ כי הוא לא התייחד בהאימא, ויצאו כל חלקי הנקודות שמהאימא מהענינים שבא"ק, ולא השתתף האבא בהם כלל. וכן גם חלקי הנקודות אשר יצא מאבא, הרי אמרנו ג"כ שגם הם לא נזדווגו עם החלקי נקודות שמהאימא כלל, אלא שהיו מאירים להם רק כדי המתקה וביסוס לצאת למלוכה כרגע, אבל לא נזדווגו עמהם גם הם. אך באבא עצמו הרי לא היה להנקודות שמאימא שום שורש ואחיזה בו כלל, והאבא הרי הוא ג"כ רחמים פשוטים, כי הוא ספ"י החכמה שורש החסדים, אבל האימא בינה היא שורש הגבורות, ובפרט חלקי הנקודות שממנה שהם רק מהמלכות שלה כנ"ל. ומה גם בעולם הנקודות אשר היה מתעלם האור דא"ס ולא קבלה האימא אלא רק מהמ"ס לבד בלתי יחוד הקד"א, והמ"ס היא בוצד"ק, שורש הדינין. וא"כ הרי מסבת כ"ז היה אז גם האימא עצמה ג"כ רק דינים גמורים וכמ"ש האריז"ל שם, דלכך לא היו אז או"א אפי' באפי', משום שאבא רחמים גמורים ואימא היא דינין גמורים, והיא הס"ג דס"ג שורש כל הגבורות, ומכש"כ הנקודות שממנה, שהם דינין גדולים. ולכן אמר שם האריז"ל היטיב כי לא היה להם שורש ואחיזה לא בעתי"ק ולא בחכמה אבא, ור"ל על עתי"ק והאבא שבא"ק וכנ"ל.

והנה אינו מדבר האריז"ל שם אלא רק מהנקודות אשר מהאימא לבד, שהם האורות אשר יצאו מהענינים, כי הם הנקודות העיקריים, והם סתם הנקודות הנזכר בכל מקום, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א' בהמ"ב) כי עיקר הנקודות הם אשר יצאו מהענינים, וכן אמר במבוי"ש (שע"ב ח"א רפ"ד) ובכ"מ, כי עיקר הנקודות הם האורות אשר יצאו מן העינים, והם הנקודות סתם אשר מדבר מהם ג"כ בדרושי נקודות (פרקים א' וב') ובכ"מ. וכן הם הנקודות אשר מדבר בהם במאמרי רשב"י הנו'. ועליהם אמר שלא היה להם שורש ואחיזה לא בעתי"ק ולא באבא, ור"ל על עתי"ק והאבא שבא"ק כי הם הרחמים פשוטים שאמר וכנ"ל.

שרשם של מלכי היושר הוא בעיקר באבא דא"ק ומקצתם בעתי"ק.
 [ב] אמנם חלקי הנקודות שמהאבא הנה היה להם שורש גדול באבא עצמו, כי היה מתלבש בהם בבחי' הנה"י שבו, שהרי הם יצאו ונולדו ממנו ע"י שפעת האמ"ר וק"ב שבו, וכן היה להם שורש קצת ג"כ גם בעתי"ק שבא"ק, שהוא הרישא תניינא שבו וכנ"ל סי' ב' כל זה, והם האורות אשר יצאו ממנו מהטבור והיסוד וצפרני רגליים, ולא דבר מהם הארז"ל בדבריו אשר במאמרי רשב"י פ' תרומה הנו' מאומה. אמנם הם מבוארים היטיב בדרושי נקודות (פרק ג') ובשער הקדמות (דף י"ט ע"ג) וכן במב"ש (שע"ב ח"א פ"ה), והם האור חדש אשר אמר הרב בנקודות (פ"ב ורפ"ג). ועכ"ז הנם הם ג"כ חלק אחד מהנקודות ממש אשר הם נשברו ג"כ, וכמו שמוכח בפ"ג שם, והם היושר דהנקודות. וכן כתב הרח"ו ז"ל בהדיא בשער הקדמות (דף י"ט בסוף דרוש ה' שם), והובא בע"ח (שער התיקון פרק ד' בהגהה שם) ואמר שם זה לשונו, ונראה לי כי מן אורות העין נעשו העגולים של הנקודות, ומן אור החדש דרך טבור ויסוד וצפרני רגליים יצא היושר דהנקודות, ואלו העגולים והיושר שניהם נשברו עכ"ל. ואלו הנקודות דהיושר הם חלקי הנקודות שמהאבא שבא"ק וכנ"ל בדברינו, והנה הם נשברו ג"כ וכמו שיתבאר לקמן דרוש ג' עניינם בארוכה.

גם היה למלכי עיגולים שורש במ"ס דא"ק.
 [ג] וכן כל חלקי הנקודות שמאימא שהם הנקודות דעגולים, הנה הנם שלא היה להם שורש ואחיזה בעתי"ק והאבא שבא"ק, אך בהאימא עצמה שבא"ק הנה היה להם שורש גדול, והוא (יד ע"ג) בכל הבחי' דהאמ"ר וק"ב שבה אשר היו עתידים להשתתף בהנקודות ע"י הנה"י דאימא ולא נשתתפו בהם, אלא שהם נשארו בהאימא עצמה וכנ"ל סי' א'. והנה הם השורשי דהנקודות אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב') ובמב"ש שם שהם נשארו בהחזה דא"ק, וכן היה להם שורש גדול ג"כ בהעקודים ובעברם דרך עליהם, וכמבואר בדברי הרב שם¹³⁹. ולא עוד אלא שנשאר להם שורש גדול גם בהמ"ס דא"ק, והם תלויים ואחוזים שם לעולם, כי שם הוא שורשם העליון, ומשם היו מקבלים שפעת אור מלמעלה. והוא מ"ש הרב בשער המלכים (פרק א') כי היה ניתוסף בהם אור העליון, ולא היה בהם כח לקבל וכנ"ל דרוש א' סי' ה' אות ה'. וכן אמר הרב ג"כ במב"ש (שע"ב ח"ב פ"א) כי שורשם ועיקרם היה נשאר במאצילם שהוא בהעינים דא"ק ע"ש, וע"ש עוד פ"ג. והוא כמו שאמרנו לעיל דרוש א' סי' ה' שם, שהג"ר שלהם היה נמשך להם מהמ"ס שהוא הא"א שבא"ק, והיה נשאר שם עיקרם ושרשם. והגם שאמרנו כי יציאתם מהעינים היה בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס, וכל טיפת קרי הנה הוא בבחי' זריקה שזרק אותן לחוץ, וכמ"ש בזוה"ק (פקודי רנד סע"ב) ניצוצין זריק בו, עכ"ז הנה שורשם ועיקרם נשאר בו, והיו תלויים ואחוזים שם, וכן הוא לעולם. והוא סוד הכתוב (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, וסוד הכתוב (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה והבין זה מאד. וע' בהגר"א בספד"צ פ"א (יא ע"ד) בד"ה זנבא ברישא בהגהה שם [ושם מדבר לאחר התיקון שאז נסדר שרשם רק באחוריים, אבל בעולם התוהו נשאר שרשם בעינין]. והרי לנו עכ"פ כי גם כל הנקודות דהאימא היו מושרשים למעלה למעלה (וע' בזה עוד לקמן דרוש ג' סי' ה' אות י"א). אמנם

¹³⁹ ז"ל: אמנם האור הראשון שהיה בתחלה למטה ועלה למעלה שוב לא ירד ונשאר שם מהטבור ולמעלה, ושם הניח שורשו תמיד ומשם נתפשט ויצא דרך העינים והם הם הנקודים ונמשך ונתפשט בחוץ עד סיום רגליו דאדם קדמון כנ"ל. ועי' עוד שם והנה כל האור הנמשך עד הטבור אפי' שהוא מבחי' העינים הכל הוא נבלע ונכלל בעקודים ולכן איננו ניכר.

מ"ש

כ"ז הוא רק בסוד המ"ס בוצד"ק, והיה אז בלי השתתפות הקד"א והאבא שבא"ק, ולכך יצאו כל הנקודות אשר מהאימא דינין גדולים וכנ"ל.

דרוש ב סימן ד

ונבאר מעתה ג"כ את הקושיא השניה אשר הקשינו לעיל דרוש א' סי' א', במה שמבואר בדברי הרב בנקודות פ"ד ובשבירת הכלים פ"א ובמבו"ש בכ"מ, שגם יציאת כל המלכין קדמאין היה ג"כ רק ע"י זווג מתחילתן ועד סופן, והיו או"א פנים בפנים ולא הוחזרו אחר באחור אלא רק אחר שמיתו כל המלכים כולן דוקא, וכמ"ש שם בארוכה. והרי הוא בהיפך ממש מכל דברי הרב אשר בארנו לעיל, כי כל יציאתם היה בלא זווג כלל ורק בסוד טיפת קרי.

עצמותם של המלכים, הן מלכי העיגולים והן מלכי היושר היתה זה מזה דרך זיווג. יציאת מלכים לחוץ היתה בבחינת טיפת קרי, אמנם הם נחלקים לעניין מקום יציאתם: יציאת מלכי העיגולים היתה דרך העינים, ואילו יציאת מלכי היושר היתה דרך הטבור והיסוד וצפרני הרגליים. והנה תחילה יצא הכתר וירד למטה מהטבור ונכנס בכלי שלו, ואז נזדווג מיניה וביה, שכן הוא עצמו כלול מזו"ן, ואז הוציא את אור אבא דנקודות. וכן חכמה נזדווג מיניה וביה, ואז הוציא הבינה, ואז היו או"א אב"א ואז נזדווג הכתר עוד פעם מיניה וביה והוציא מוחין לאו"א, ואז חזרו פב"פ ונזדווגו, ואז הולידה אימא את ז"ת הכלולים בדעת.

[א] אך הענין בזה הוא, כי הרי אמרנו לעיל דרוש א' סי' ה', כי הן המלכי עגולים אשר יצאו מהעינים, והן המלכי יושר אשר יצאו מהטבור והיסוד וצפרני רגליים, הגם שהיו כולם רק בחי' המלכיות לבד, עכ"ז הנה היו כלולים גם הם כל א' מעשר, והם אשר השתמשו בעולם הנקודות לבחי' עשר ספי' והה' פרצופים שבהם. והנה היה בחי' או"א או"א זו"ן הן בהמלכיות דהעגולים והן בהמלכיות דהיושר, ועל אותן בחי' הה' פרצופים אשר היה בכל א' גופה, הנה בהם היה הזווג גם בעולם הנקודות, ויצא כל תחתון מהעליון רק ע"י זווג דוקא. והיינו כי מתחילה הנה יצא הכתר מהעינים דא"ק, והיה כלול מכל העשר כולן וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ד'). והנה היה יציאתו מהעינים בכללות כל העשר שבו רק בסוד טיפת קרי לבד, כי הרי היו כולם רק המ"ן דאימא לבד שבא"ק, וכן היה יציאתם מהע"ב דהמ"ס אשר לפנים מן העינים בלי השתתפות הקד"א עמו. וכ"ז הוא כולו רק בסוד טיפת קרי וכנ"ל סי' א'. אמנם אחר שיצא הכתר מהעינים וירד מהטבור ולמטה ונכנס בהכלי שלו, והוא הא"א דהנקודות, הנה נזדווג אותו הכתר שהוא הא"א בהזווג דמיניה וביה, כי הוא ג"כ כלול מזו"ן, והוציא את אור החכמה שהוא האבא דהנקודות כלול מכל הח' ונכנס בכלי החכמה, והרי יצא החכמה מהכתר רק ע"י זווג דוקא, וכמו שכתוב כל זה בפירוש במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ו) ע"ש, וכן אח"כ הנה נזדווג החכמה בהזווג דמיניה וביה [וכמו שמוכח ג"כ במבו"ש שם במה שאמר שם כי אי אפשר להוציא אורות אלא בכח זווג ושמור כלל זה עכ"ל]. והוציא את הבינה והיא האימא דהנקודות, והנה היו עומדים האו"א אחר באחור. אמנם אח"כ הנה נזדווג עוד הכתר שהוא הא"א (יד ע"ד) דהנקודות בהזווג דמיניה וביה והמשיך מוחין להאו"א והוחזרו פב"פ ונזדווגו, ואז נתן החכמה להבינה ע"י זווג דפב"פ את כל הז' אורות כולם אשר מהדעת עד המלכות, וכמו שמבואר כ"ז בנקודות (פרק ד') ובמבו"ש שם, והולידה והוציאה הבינה את כל הז' כולם כלולים בהדעת, וכן מהדעת להחסד, ומהחסד להגבורה, וכן כולם עד המלכות, והם לא היו יכולים לסבול את האורות היותר מחלקם ונשברו ומיתו כגודע. וכן היה עד"ז בהמלכי יושר שמאבא, כי עיקר יציאתם מהאבא אשר יצאו מהטבור ויסוד וצפרני רגליים היה בסוד טיפת קרי ממנו וכנ"ל סי' ב', אבל יציאתם זה מזה היה ע"י זווג דפב"פ מהדו"ן שבהכתר והאו"א אשר בהם גופה, וע"ד הנז' בהמלכי עגולים וכמו שיתבאר לקמן דרוש ג' עניינם בארוכה. והרי לנו כי כל

ענין הזווגים המוזכר בהנקודות הנה הוא בבחי' הפרצופים אשר בהם עצמן, אבל כל עיקרן כולן היו באמת רק בסוד טיפת קרי.

כל הזיווגים הנ"ל היו בבחי' הדו"ן שבנוקבין בלבד (ה"ה מלכי העיגולים) והדו"ן שבדוכורין (ה"ה מלכי היושר), אמנם לא היה שום זיווג לדוכורין והנוקבין יחד, דהיינו בין מלכי העיגולים למלכי היושר, והיו כולם בבחי' טפ"ק. פי', שכתר דמלכי העיגולים היה מנוק' שבכתר, והכתר דמלכי היושר הוא בחי' הזכר שבכתר, והחו"ב דמלכי העיגולים היו בבחינת ישסו"ת, והחו"ב שבמלכי היושר היו בבחינת או"א. אמנם מלכי היושר היו בבחינת אב"א עם מלכי העיגולים.

[ב] אמנם הוא כי גם הזווגים אשר היה בהם גופה, הנה לא היה ג"כ במציאות הדו"ן העיקרים שבהם, אלא רק בבחי' הדו"ן אשר בהנוקבין לבד ובבחי' הדו"ן אשר בהדוכורין לבד. והוא ג"כ רק בסוד טיפת קרי, כי הרי הדו"ן העיקרים שבהם, הנה הוא, כי כל הכתר כולו דהאורות העינים שהוא הכתר דמלכי העיגולים אשר מהאימא שבא"ק, הנה הוא כולו רק בחי' הנוק' שבכתר. והכתר דהמלכי יושר אשר מהאבא שבא"ק הנה הוא כולו רק בחי' הזכר שבכתר. וכן כל החכמה ובינה שבהנקודות דאימא שבא"ק, הנה הם באמת רק בחי' האימא הכללית דהנקודות, שהוא ישסו"ת. וכל החכמה ובינה שבהנקודות דהאבא שבא"ק הנה הם רק בחי' האבא הכללי דהנקודות, שהוא האו"א עלאין. והיה הזווג הראוי שבהנקודות שיזווגו הכתר דהנקודות אשר מהאבא שבא"ק עם הכתר דהנקודות אשר מהאימא שבא"ק, שהוא הכתר דהיושר עם הכתר דהעגולים. וכן החו"ב דהיושר עם החו"ב דהעגולים, שהם האו"א הכלליים דהנקודות. אבל עכשיו אשר היה כל זווגם רק בהדו"ן אשר בכל א' גופה, שהוא בהדו"ן דהעגולים בפנ"ע, ובהדו"ן דהיושר בפנ"ע, הרי היה כל הזיווגים רק בבחי' הדו"ן אשר בהנוקבין לבד, ובהדו"ן אשר בהדוכורין לבד. והוא באמת רק בחי' טיפת קרי ממש, כי כן הוא גם ענין טיפת קרי שיוצא מכל פרצוף בפנ"ע, הנה הוא ג"כ ע"י בחי' הדו"ן שבאותו הפרצוף גופה כי נמשך הטפה הזרעית מחב"ד לחג"ת, ומחג"ת להנה"י, שהם הדו"ן שבאותו הפרצוף עצמו כנודע. וא"כ נמצא כי היה באמת כל יציאת המלכים כולן, וכל סדר השתלשלותם הכל רק בסוד טיפת קרי לבד, כי כל הזווגים המוזכר בדברי הרב בזה בנקודות (פרק ד') ובשבירת הכלים (פרק א') וכן במב"ש (ש"ב ח"א פ"ו) וכן בכ"מ הנה הוא הכל רק על בחי' הזווגים אשר בהדו"ן שבנוקבין בפנ"ע, ובהדו"ן שבהדוכורין בפנ"ע, והוא טיפת קרי ממש וכנו'. אבל הדו"ן העיקרים שבהם שהוא הכתר דהיושר עם הכתר דהעגולים, וכן החו"ב דהיושר שהוא אבא הכללי דהנקודות עם החו"ב דהעגולים שהוא אימא הכללי דהנקודות, הנה הם היו עומדים באמת רק אחר באחור, ולכן נאמר עליהם (איוב כב טז) אשר קומטו ולא עת, כי עת הוא זווג¹⁴⁰, ובסוד (תהלים א ג) אשר פריו יתן בעתו, והם יצאו בלא זווג רק אחר באחור, וכמ"ש בספד"צ פ"א (ב ע"א) לא הוו משגיחין אפי' באפי'ן, וכמ"ש הגר"א שם (ב ע"ב ד"ה לא הוו), וקאי עיקר הכוונה דספד"צ על האו"א הכלליים שבהנקודות עצמן, היינו החו"ב דהיושר שהוא האבא הכללי דהנקודות, והחו"ב דהעגולים שהוא האימא הכללי דהנקודות, הנה הם לא הוו משגיחין אפי'ן באפי'ן והיו רק אחר באחור וכנו'.

ודע כי גם מה שאמרנו שכל עיקר יציאתם מהעינים הנה היה בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס וכנ"ל סי' א', הנה היה כז' ג"כ רק ע"י בחי' זווג דהדו"ן שבאותו הע"ב עצמו, והוא הענין דב' העינים שהם בחי' האו"א עלאין, והם דו"ן שבהאבא כנודע, והוא האו"א עלאין אשר בהע"ב דהמ"ס. וא"כ הרי היה יציאתם מהעינים ג"כ רק ע"י כח זווג שמהדו"ן אשר בהע"ב דהמ"ס, והוא כמ"ש במב"ש (ש"ב ח"א פ"ו), כי אי אפשר להוציא אורות

¹⁴⁰ מקורו לזה הוא מבהגר"א על ספד"צ שמביא רבינו בעוד כמה שורות.

מ"ש

אלא בכח זווג דוקא. אך משום שהרי היה בלי השתתפות הקד"א שהם הדו"ן העיקרים שברישא, וכן גם בלא הזווג דאותו הע"ב שבהמ"ס עם הס"ג שבהמ"ס, שהם החו"ב העיקרים שבהמ"ס, והרי יצאו רק מבחי' הדו"ן שבאותו הע"ב עצמו לבד, א"כ הרי הם סוד טיפת קרי בודאי (טו ע"א) וכנ"ל והבן. והרי נתבאר תהלית"ש כל הד' הערות כולם אשר הערנו לעיל דרוש א' סי' א' באר היטיב בעה"י.

על אף שהזיווגים שבמלכים קדמאין היו חסרים, אמנם הם קבלו הארה ומיתוק במקצת, מעין בחינות הזיווגים דלאחר התיקון, ועי"ז יצאו למלכותם שהיתה לרגע.

[ג] אמנם הוא כי הגם שכל הזווגים אשר מהדו"ן העיקרים שבהם היה חסר בעולם הנקודות לגמרי, עכ"ז הנה קבלו גם אז זה מזה הארה וביסוס קצת עכ"פ מעין כל בחי' הזווגים כולם, כי הרי כל מציאות הנקודות עצמן שהם המלכי עגולים והמלכי יושר אשר הם בבחי' זו"ן, ואמרנו שהיה חסר בהם הזווג העיקרי והראוי אשר מזה לזה. עכ"ז הרי מפורש הוא בדברי הרב בנקודות (פרק ב') שהאירו זה לזה, והיו מקבלים כל האורות דהעינים שהם המלכי עגולים המתקה וביסוס מהאורות אשר יצאו מהטבור ויסוד וצפרני רגליים, שהם האור החדש והם המלכי יושר וכנ"ל בדברינו.

וכן האו"א שבא"ק שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג העיקרים שבו, העומדים בו מהגרזן עד הטבור וכנ"ל דרוש א' סי' ד'. ואמרנו ג"כ שגם הם לא נזדווגו לצורך עולם הנקודות מאומה, ולא היו משגיחין אפין באפין וכנ"ל סי' א' ב'. עכ"ז הרי פשוט הדבר שגם הם היו מאירים זה לזה, ומתבסמים זה מזה בכל האפשרי, כי הרי נודע הוא שכל בחי' פרצופים היותר עליונים הוה היחוד בהם יותר רב ועצום, וא"כ הרי מאחר שהמציאות דהנקודות עצמן שהם הזו"ן הם האירו ונמתקו זה מזה וכנ"ל, וא"כ הרי מה כש"כ הוא על האו"א העיקרים שבא"ק, שהיה נמשך הארה מהאבא להאימא שבו בכל האפשרי. וכן הוא ג"כ במכל שכך בהב' רישין שבא"א דהא"ק, שהגם שאמרנו שלא השתתף הקד"א בהמ"ס בכל המציאות דעולם הנקודות, עכ"ז הרי פשוט הדבר מאותו הכל שכך הנו' שהאירו זה לזה עכ"פ בכל האפשרי. וכן עד"ז גם בהאר דא"ס ית"ש, הגם שאמרנו שהיה מסתתר ומתעלם האור מאד בכל תוצאות עולם הנקודות, עכ"ז הרי אמרנו לעיל סס"י ב' כי בהכרח הוא שהיה נעשה גם אז הכל רק ע"י אור א"ס ית"ש לבד, כי בלתי זה אי אפשר, אלא שהיה רק במיעוט ובהעלם, אבל כל עיקר מה שנעשה היה הכל רק על ידו וכנ"ל. והרי לנו שהגם שעיקר כל היחודים והזווגים היה חסר בכל עולם הנקודות כולו, עכ"ז הנה מעין ובמקצת היו מאירים זה לזה גם בעולם הנקודות עכ"פ, כי עי"ז נעשה כל מציאותם ויצאו למלכותם כרגע, וכן רק עי"ז נעשה ג"כ כל מציאות עולם התוהו כולו, אשר כולם תלויים רק ברצונו ית"ש, ובסוד הכתוב (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם כנ"ל וכנודע.

וכן עד"ז בכל שאר החסרונות כולם אשר היה חסר בעולם הנקודות, עכ"ז הנה מעין ובמקצת מהתיקון העתיד היה גם אז מכל א' וכמו שאמרנו לעיל סס"י א', כי הגם שהיה חסר להמלכי עגולים כל הבחי' דאמ"ר וק"ב אשר מהאימא שבא"ק, עכ"ז הנה קבלו מחיצוניותה עכ"פ איזה הארה מהם ובעברם דרך עליה, וכן קבלו ג"כ מהאורות דהאח"פ ובעברם דרך הם, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') וכנודע. וכן נמשך להם אור הרבה ג"כ מהא"א שבא"ק וכנ"ל דרוש א' סי' ה' אות ה'. וכ"ז הוא גם בהאורות דהעינים שהם המלכי עגולים. ובפרט המלכי יושר, הרי אמרנו לעיל סי' ב' כי מציאותם הוא מהאמ"ר והק"ב דהאבא שבא"ק, וגם הם היו נמשכים מהזווג דהע"ב והס"ג שבהמ"ס, שהוא הפנימיות דהאח"פ. והרי יצאו הם ע"י כל הזווגי הפרצופים דהאח"פ הפנימיים, וע"י האמ"ר והק"ב שבכל א' עכ"פ, וכן היה בהם ג"כ השתתפות הקד"א שהוא הרישא תניינא שבא"ק, שנשתתף גם הוא במקצת לצורך תולדות דהמלכי יושר וכנ"ל סי' ב' כ"ו. ואח"כ הרי היו

מ"ש

מאירים הם בהמלכי עגולים ונמתקו ונתבסמו על ידם וכנ"ל, והרי נמצא מכ"ז שגם המלכי עגולים היו מקבלים כח והארה עכ"פ מעין כל הזווגים כולם, ומעין כל התיקונים כולם אשר לאחר התיקון גם מלמעלה למעלה. וע' בזה עוד לקמן דרוש ג' סי' ה' אות י"א ע"ש והבן כ"ז היטיב.

דרוש ג סימן א

בענין מלכי יושר צ"ע ששה דברים: א) מ"ט מלכי העיגולים יצאו ממקום א' בלבד והיו י' כלולים בכתר וכו', ואילו מלכי היושר יצאו מכמה מקומות, וכל א' מהם יצא לבדו. ב) מ"ט נשברו מלכי היושר, הרי לא היו יותר ממלך א' השרוי בכלי שלו עצמו, ועוד שהאירו למלכי עיגולים אם כן יוצא שאפילו היה בהם כח להועיל לאחרים וכיצד יתכן שתחול בהם השבירה. ג) מניין נהיו כלים למלכי יושר (כלומר שד"ז לא נזכר בע"ח כלל, משא"כ כלים דמלכי עיגולים המבוארים בע"ח בפירושו). ד) דבר זה שיצאו מלכי יושר גם מצפרני הרגליים היה תיקון שכן באופן זה לא היתה יציאתם כ"כ בבחינת טפ"ק. אמנם א"כ לא נהירא, הרי הג"ר יוצא מהיסוד שהוא יותר בבחינת טפ"ק, וא"כ צ"ע שכן יוצא שטומאת הז"ת פחותה מטומאת הג"ר. ה) כל ענין יציאת צפר"ג אינו שייך כי אם כאשר מעכב את עצמו מבלי להוציא דרך היסוד. אם כן, מ"ט הוא דאף כאן, שיצא מהיסוד, ובכ"ז יצאו אף מצפרני הרגליים. ו) מבואר שיציאת מלכי היושר דרך הטבור והיסוד האירו הארה גדולה ולא היה הדבר בבחינת טפ"ק בעלמא, ויש בו אור שלישי והוא היוצא דרך נקבי העור וצ"ע מהו גדרו.

הנה בענין המלכים דהיושר אשר אמרנו כי הם האורות אשר יצאו מהטבור ויסוד וצפרני רגליים, צריך לכאורה ביאור גדול בכמה (טו ע"ב) עניינים. והיינו: א) כי באיזה סבה נשתנו הם מהמלכי עגולים, כי המלכי עגולים יצאו כולם ממקום אחד שהוא מעינים דא"ק ומשם יצא הכתר כלול מכל הנ"ל, ואח"כ יצא החכמה מהכתר כלול מהח', וכן עד"ז כולם, וכמ"ש הרב בנקודות (פרקים ד' וה'), משא"כ בהמלכי יושר שהם יצאו מג' מקומות, הכתר מהטבור, והחו"ב מהיסוד, והז' תחתונות עם האחוריים דהאו"א והנה"י דכתר הם יצאו מצפרני רגליים, ויצאו ג"כ כל א' לעצמו, היינו כל א' מציפורן מיוחד, והרי לא יצאו הם זה מזה כלל. והרי היה בזה השינוי בשתיים, אחד מה שיצאו מג' מקומות, והשני מה שלא יצאו כלולים כל תחתון בהעליון, אלא שיצא כל א' לעצמו.

ב) כי הרי לפי מה שאמר הרב בנקודות (פרקים ד' וה') בטעם שבירת הז"ת משום שלא היו יכולים לסבול האורות כולם אשר נכנס בכל א' יותר מצורכו, וא"כ הרי במלכי יושר אשר יצא כל אחד ואחד מיוחד באורו לבד וכנ"ל, א"כ למה נשברו גם הם. ומה גם כי הרי הם האירו להמלכי עגולים, ויצאו העגולים למלכותם ע"י קבלת האור מהמלכי יושר, וכמ"ש הרב שם (פרק ב'). והרי לנו כי היה כח בהמלכי יושר להועיל גם לזולתם, וא"כ מאיזה סבה נשברו הם ג"כ.

ג) כי במציאות הכלים דהמלכי עגולים מלמדנו הרב בנקודות (פרקים א' ב' ד' ה') מהיכן שנתהוו, אבל בהכלים דהמלכי יושר לא השמיענו כזאת, וצריך באור מהיכן שנתהוו הכלים להמלכי יושר ג"כ.

ד) כי בעיקר יציאתם מהטבור ויסוד וצפרני רגליים, ואמר הרב שם (פרק ג') כי הכתר יצא מן הטבור והחו"ב מן היסוד והז"ת עם האחוריים דהאו"א והנה"י דכתר הם יצאו מצפרני רגליים. והנה יש לתמוה בזה הרבה, כי הרי נודע הוא שכל היציאה אשר מצפרני רגליים הוא כעין תיקון קצת לכל טפה היוצאת בלא זוג, וכדי שלא יהא בבחי' טיפת קרי ממש, וא"כ יהיה נמצא שהג"ר אשר הם יצאו מהטבור והיסוד יהיה הם בבחי' טיפת קרי ביותר, והם יותר גרועים מהז"ת אשר הם יצאו מצפרני רגליים ואינם טיפת קרי ממש.

ה) כי הנה יש לתמוה בזה עוד, כי הרי כל ענין יציאת צפרני רגליים לא שייך אלא רק כשמעכב את עצמו מבלי להוציא דרך היסוד, אז יוצא מהמת הכרח ודוחק ובוקע כח והארה מועטת דרך הצפרני רגליים, וא"כ הרי בכאן מאחר שיצא גם מהיסוד במכוון ובהדיא א"כ מי גרם להם להז"ת לדחוק את עצמם שלא ילכו גם הם דרך היסוד שהוא

מקום פתוח אלא שירדו למטה ודחקו את עצמם לבקוע דרך הצפרניים שהוא מקום סתום דוקא.

ו', הנה לכאורה נראה סתירה בדברי הרב בענין זה, כי בדבריו אשר בנקודות (פרק ג') משמע שמן הטבור והיסוד יוצא אורות גלויים ממש. וכן אמר בפירוש בשער הקדמות (דף יט ע"ג) ואמנם ב' אורות גדולים בגילוי יוצאים מן האור החדש לחוץ, והוא אור היוצא מן נקב הטבור ולחוץ, ואור היוצא מנקב פי היסוד ולחוץ, וגם יוצא דרך האחור, וג' הבלים ואורות אלו יוצאים בשוה (וכתב שם הרח"ו ז"ל) ונלע"ד פירושו שאינם מתעגלים באורות נקבי השערות אמנם יוצאים ביושר עכ"ל. וכן הוא ג"כ במבוא"ש (שע"ב ח"א פ"ה) שהג' אורות אלו הם כולם אור ישר (ע"ש בדפוס שאלוניקי). וכ"ז הוא משום שהם נקבים פתוחים ויוצא ומקלה משם האור ביושר, וא"כ הרי לנו כי מהטבור והיסוד יוצאים אורות גלויים ממש מנקבים פתוחים, והם אורות דיושר. אמנם לבד זה הנה יש עוד אור אחד אשר נמשך מאור החדש ג"כ והוא אור היוצא דרך נקבי העור שמכל הגוף דא"ק וכמ"ש בטנת"א (פרק א' בהמ"ב שם) ובכ"מ, והאור הזה הוא נמשך בעגול, כי הוא מסביבות כל הגוף דא"ק. אבל עיקר האור הרי פשוט הוא שהוא מה שיצא דרך הטבור והיסוד שהם נקבים פתוחים, והאור היוצא מהם הוא אור דיושר, והוא המלכי יושר שאמרנו, וכמו שאמר ג"כ הרח"ו ז"ל בשער הקדמות (דף י"ט ע"ג בסוף דרוש ה' שם). אמנם בדרושי נקודות (פרק א') בד"ה ונבאר עתה הטעם למה יצאו הנקודות עגולים כו', הנה מבואר שם בדבריו כמעט להיפך מהנז' וכמו"ש שם בטעם הב' והג', ע"ש שמבואר בכל דבריו שעושה עיקר רק מהאור היוצא דרך נקבי העור שבכל סביבות הגוף, וכאלו שאין שם עוד אור אחר כלל. ואמר שם בהדיא שההבל היוצא מהנה"י של א"ק הוא בוקע בכלים שהוא הגוף של א"ק בסוד (איוב יט כו) ואחר עורי נקפו זאת, שהאור הוא בפנים ונוקף ומכה בעור ויוצא לחוץ מכל צדדי האדם כולו, ואם היה טבורו פתוח והיה יוצא האור משם אל הנקודים, היה נקודים ביושר כנגד אור הטבור (טו ע"ג) וקילוהו ביושר, אך אור ההוא יוצא מכל צדדי העור דרך גומות ושערות שבעור, לכן הנקודים הם עגולים כו' ע"ש, וכן הוא ג"כ בשער הקדמות (דף ט' ע"ג) (ע"ש שיש שינוי קצת ונלאתי להעתיקן). והרי לנו כי עושה עיקר רק מהאור היוצא דרך נקבי העור לבד, ואמר "ואם היה טבורו פתוח כו'", הרי מבואר מזה שאינו יוצא אור מנקב פתוח כלל. אבל מדבריו אשר בפ"ג וכן בטנת"א (פרק א' בהמ"ב) וכן בשער הקדמות (דף ט' ריש ע"ד, ודף יט ע"ג) וכן במבוא"ש (שע"ב ח"א פ"ה) מבואר שם ושם כי יוצאים מג' מקומות שהם מהטבור והיסוד ונקב האחור ג' מיני אורות גדולים וגלויים, כי הם כולם נקבים פתוחים, והם האורות העיקריים דאור החדש, והם כולם אורות דיושר, וא"כ הרי יש סתירה מדבריו אל דבריו וצריך ישוב ובאור.

דרוש ג סימן ב

"עור" הוא כינוי למלכות, שכן הוא החלק האחרון והחיצוני ביותר שיש באדם הן באורך והן בעובי, ומקיף את הכל. ממילא כל הארה הבאה מלמעלה למטה בע"כ עוברת דרך המלכות. ולכן כל הארת מלכי היושר באה למלכי העיגולים רק דרך המלכות דמלכות, שכן האור אף הוא מהמלכות, והרי עובר דרך העור. והנה על אף גב שאור זה הוא אור ישר [שכן הוא מבחי' ז"א שבא"ק], אמנם הוא בבחינת עיגולים [שמאחר שהוא יוצא מכל צדדי הגוף הוא בצורת עיגול].

[א] אך הענין בכ"ז הוא דהנה ידוע הוא מדברי הרב בפרקי הצלם (פרק ב') ובכ"מ כי ענין העור המוזכר בכל מקום הנה הוא המלכות של הפרצוף, כי הוא בחי' אחרונה שבו הן באורך הן בעובי, והיא מקפת וסובבת את כל הפרצוף כולו, וכל אור הנמשך מכל פרצוף העליון להתחתון הנה הוא לעולם רק דרך המלכות דהעליון, והיא העור שבו אשר

מקפת אותו כולו, וזהו אשר אמר בנקודות (פרק א'): ואם היה טבורו פתוח והיה יוצא האור משם היה כל האור ביושר משום שקילוחו הוא ביושר, אך האור שהוא יוצא מכל צדדי העור ולכן הם עגולים וכנז'. והכוונה הוא כי המלכות של א"ק הוא מקבל את כל האורות הגדולים והגלויים אשר יוצא מנקבי הטבור והיסוד שבו, והם באמת נקבים פתוחים והם רק אורות דיושר, אמנם הם נמשכים בהמלכות של א"ק והם כל המלכי יושר שאמרנו אשר הם מהאבא שבא"ק.

והנה הם עצמם הי"ם דהמלכות של א"ק, כי הנה אותה המלכות הנה היא ג"כ רק המלכות של האבא שבא"ק, והיא מקבלת מהז"א שבאבא שהוא האורות דהטבור והיסוד שאמר. ומזה גופה הוא כל הי"ם דהמלכות, כי היא בעצמה היא רק נקודת המלכות שבה, שהוא המלכות דמלכות, והט"ר שלה נעשים בה מז"א שהם אורות הטבור והיסוד, והם עצמן המציאות דכל המלכי יושר. ומאותה המלכות שבאבא, ר"ל מעצמותה גופה שהיא המלכות דמלכות, והוא בחי' העור שאמר, הנה נמשך הארה מכל סביבותיה להמלכי עגולים, ומקבלים ממנה ג"כ רק הארה דבחי' עגולים לבד, כי המלכות דמלכות היא בבחי' עגולים לעולם, והוא העור שאמר.

והרי נמצא כי באמת הנה יוצא מהטבור והיסוד אורות גדולים וגלויים כי הם נקבים פתוחים, ויוצא מהם אורות דיושר והם בחי' הז"א שבהאבא שבא"ק, אמנם הם מתלבשים בהמלכות שבהאבא, ונעשים בה כל המציאות דהמלכי יושר, ומאותה המלכות נמשך הארה להמלכי עגולים, ואותה הארה הנמשך מהמלכות הוא ג"כ רק בבחי' עגולים, כי כל מלכות הוא עור המקפת, והאור הנמשך ממנה הוא בחי' עגולים לעולם וכמו שיתבאר בעה"י לקמן דרוש ה' תוכן הענין דעגולים ויושר מה הוא, והרי ניחא בזה הקושיא ו' שהקשינו לעיל סי' א'.

כמו שזו"ן דאצילות מלבישים את א"א ואו"א דאצילות מטבורם ולמטה, כך מלכי היושר מלבישים את א"א ואו"א דא"ק מטבורם ולמטה. וכן הדבר במלכי העיגולים, שהכח"ב שבהם עומדים כנגד היסוד והטבור שבא"ק (ה"ה כח"ב דיושר) ומקבלים אור מהיושר. אמנם ז"ת דעיגולים אינם מקבלים מז"ת דיושר אלא מקצת הארה, ועיקר הארה שראוי היה להמשיך לעיגולים יצא מצפוני הרגליים. למימרא, שמה שיצא מהיסוד והטבור היינו עיקרן דמלכי היושר (והוא בבחי' טפ"ק ממש ששרשו באבא שבא"ק), ומה שיצא מצפוני הרגליים הוא הארה הבאה ממלכי היושר.

[ב] והנה כמו שהזו"ן דאצילות הנה הם מהטבור ולמטה שבא"א, וכן מהטבור ולמטה שבאו"א דאצילות, היינו הכתר דהזו"ן הוא בהשליש תחתון דהת"ת דא"א ואו"א, וחב"ד דהזו"ן בהג' פרקי עליונים דהנה"י שלהם, והחג"ת בהג' פרקי אמצעים, והנה"י בהג' פרקי תחתונים וכנודע (שער נג פרק א'). הנה כן הוא עד"ז ג"כ בכל המלכי יושר שהם הזו"ן דהאבא שבא"ק, כי הנה הם מהטבור ולמטה דהא"א שבא"ק, ומהטבור ולמטה דהאבא שבא"ק, וכן המלכי עגולים אשר הם מהאימא שבא"ק, הנה הם מהטבור ולמטה דהא"א, ומהטבור ולמטה דהאימא. והרי נמצא כי המלכי יושר והעגולים הם עומדים זה כנגד זה מהטבור ולמטה דא"א ואו"א שבא"ק. והנה הג' ראשונים כח"ב דהעגולים הם מקבלים הארתם ממש מהג"ר כח"ב דהמלכי יושר אשר הם כנגדם, והוא כנגד הטבור והיסוד שבא"ק. אמנם הז"ת דהעגולים הנה הם אינם מקבלים הארה ממש מהז"ת דהמלכי יושר אלא רק במקצת לבד, אבל עיקר הארה אשר היה ראוי להמשיך להמלכי עגולים, הנה הוא יוצא מצפוני הרגליים דהמלכי (טו ע"ד) יושר. וכבר אמרנו לעיל דרוש ב' סי' ב' אות ה' ובסי' ד' אות ה', כי המלכי יושר ועגולים הנה הם כללות הזו"ן דעולם הנקודות, והיה הראוי שיזדווגו הם שניהם זב"ז, אמנם לא היה כן, כי לא נזדווגו הם כלל, וכל האור אשר היה ראוי שהמלכי יושר, שהוא הז"א הכללי דעולם הנקודות ישפיע, הוא בבחי' טיפת מ"ד דרך

מ"ש

היסוד שבו להמלכי עגולים שהם הנוק' הכללי דעולם הנקודות ע"י זוג, הנה יצא עתה דרך הצפרני רגליים דהמלכי יושר.

והרי ניהא בזה היטיב גם הקושיא ה' אשר הקשינו לעיל סי' א', כי מאחר שיצא מהיסוד ממש ג"כ א"כ מי גרם להם שייצאו אח"כ גם מצפרני רגליים. אך באמת לא קשה כלל, כי מה שיצא מהטבור והיסוד הנה הוא כל עיקרן דהמלכי יושר כולן, והם המציאות דהמלכי יושר עצמן אשר יצאו הם מהאבא שבא"ק, והם יצאו בסוד טיפת קרי ממש מהיסוד שבו וכנ"ל דרוש ב' סי' ב', אבל מה שיצא מצפרני רגליים הנה הוא רק בחי' ההארה של המלכי יושר גופה, כי אחר שיצאו המלכי יושר בכל מציאותם והיו הם הז"א הכללי שבעולם הנקודות, והיה צריך שיזדווגו הם עם כל המציאות דהמלכי עגולים שהם הנוק' הכללי דעולם הנקודות, אבל לא היה בן אלא שהז"א הכללי הנו' הוציא הארתו מצפרני רגליים שהוא כבחי' טיפת קרי ובלא זוג. ונמצא, כי מ"ש הרב שיצא מהטבור והיסוד, ומ"ש אח"כ שיצאו מצפרני רגליים, הם שני בחי' כי מה שיצא מהטבור והיסוד הוא מהטבור והיסוד של האבא שבא"ק, והוא קאי על המציאות העיקרי דכל מלכי היושר עצמן, שהם יצאו מהטבור ויסוד דהאבא שבא"ק ובסוד טיפת קרי ממש. ומה שיצא מצפרני רגליים הוא ענין אחר, כי הוא רק מציאות ההארה אשר יצא אח"כ מהמלכי יושר גופה, והוא ההארה אשר היה ראוי להמלכי עגולים לקבל מהם מהיסוד שלהם אור גמור ובגלוי ממש, ולא נמשך עתה אלא רק מצפרני רגליים שהוא רק תמצית הארה לבד.

מה שמצינו שיצא מאבא דא"ק אור גמור ואילו ממלכי יושר לא יצאו אורות ממש, הוא מכיוון שאבא היה פרוץ שלם, ואילו מלכי יושר לא היו שלמים. ועניינו, הוצאת עולם התוהו שעיקרם בא ממלכי העיגולים, ואם היה אור שלם יוצא ממלכי היושר למלכי העיגולים, לא היה עולם התוהו מתהווה, שכן האור הגדול היה מתקן ומעלה את מלכי העיגולים לתיקונם.

תולדת אבא הוא מהטבור עד סוף רגלי א"ק, והוא המקום העתיד להיות עולם האצילות, ושם אין מציאות של עולם התוהו, משא"כ מהמלכי יושר נעשו כל המציאות דבי"ע ששם עולם התוהו וכל תולדותיו.

[ג] אמנם סבת ההבדל מה שהאבא שבא"ק הנה הוא הוציא את כחו וראשית אונו

מהיסוד ממש, משא"כ המלכי יושר שהם לא הוציאו אלא רק מצפרני רגליים שהוא אינו טיפת קרי ממש. הנה הוא אינו מצד מעלתן אלא רק מצד גריעותן, כי הרי האבא שבא"ק הנה הוא שלם מצד עצמו בכל שלימותו, ולכן הוציא הוא ממנו אורות גדולים וגלויים ממש, והוא כל בחי' טפת המ"ד שבו, אשר לא היו הסרים מצידו דבר. משא"כ המלכי יושר עצמן שהם הטפת מ"ד שבהאבא הנו', הנה הם לא נשלמו כלל, כי הרי היה מציאותם חסר מטפת המ"ן דהאימא וכנ"ל דרוש ב' סי' ב' אות ד' ע"ש, ולכן לא היה בכחם להוציא אורות גדולים וגלויים ממש לצורך המלכי עגולים אחר אשר נפרדו מהם מתחלת מציאותם ונעשו לשניים, וכמ"ש בדברינו בהנ"ל אות ה' ע"ש. והעיקר בזה הוא, כי באשר שהיה הצורך להוציא את כל עולם התוהו ותולדותיה אשר עיקרם הם מהמלכי עגולים וכמו שיתבאר לקמן, ולכן הוא כי באם שהיו המלכי יושר ממש יכבים ומשפיעים להמלכי עגולים אורות גדולים וגלויים ג"כ, לא היה אפשר לצאת מהם כל תולדות עולם התוהו כלל, אשר הם כולם באמת בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש כנודע. ומה גם כי הרי מאותן ההארות דהמלכי יושר אשר יצא מצפרני רגליים, הנה נעשה מהם ג"כ חלקי מציאויות הרבה בכל עניני דעולם התוהו וכמו שיתבאר לקמן, ואלו שיצאו אותן ההארות מהיסוד ובסוד טיפת קרי ממש, שהוא אור מרובה, היה הקלקול יותר מדאי, או אולי ע"י שהיה אורות גדולים וגלויים, לא היה נעשה מהם בתולדות עולם התוהו מאומה, ולכן היה ההכרח שלא יוציאו אלא רק מצפרני רגליים לבד, שהוא רק הארות בעלמא, ונעשה ע"י כל מה שנעשה מהם בשיעור ומדה וברצון המאציל ית"ש.

והנה יצא ממילא ע"פ דברינו תירוץ היטיב גם להקושיא הדי' אשר לעיל סי' א', כי הרי אמרנו כי מה שיצא מתחילה מהטבור והיסוד ומה שיצא אח"כ מצפרני רגליים, הנה הם באמת שני בחי' מיוחדים, כי זהו מהאבא שבא"ק וזהו מהמלכי יושר גופה וכנ"ל אות ב'. ומה שיצא מהאבא מהיסוד ממש ומהמלכי יושר, לא יצא אלא רק מצפרני רגליים, הנה היה כ"ז באבא מצד מעלתו ושלימותו, וכן מצד מעלת המקום שהוציא שם. כי משום שהאבא הוא נשלם בכל שלימותו, לכן יצא ממנו אורות גדולים וגלויים וכנ"ל. וכן מצד מעלת המקום, כי הרי תולדות האבא הנה היה מהטבור (מזו ע"א) ולמטה שבא"ק עד סוף רגליו, אשר שם הוא רק המקום העתיד לעולם האצילות בלבד, ושם הוא לעולם כולו קודש לה', ולא היה מגיע שם מהמציאות דעולם התוהו כלל ח"ו, כי על שם נאמר (במדבר א נא) והזר הקרב יומת, ולכן יצא שם מהאבא שבא"ק אורות גדולים וגלויים ממש, והוא מהיסוד שבו. והגם שכ"ז היה רק בחי' טפת המ"ד שלו, והוא טיפת קרי ממש, עכ"ז הרי היה כולו קודש, ונעשה מזה כל המציאות דהמלכי יושר דהנקודות. אמנם אותן המלכי יושר, הנה באשר שהם לא נשלמו עדיין, כי הרי היה חסר מציאותן מחלקי המ"ן שמאימא שבא"ק, ולכן לא היה בכחם להוציא אורות גדולים וגלויים מהיסוד שלהם ממש, באשר שהם עצמן היו חסרים עדיין גם בעיקר מציאותן וכנ"ז. וכן גם מצד גריעות המקום אשר נמשך אורם ושפעם שם. והיינו כי הרי תולדות כל המלכים ושפעת אורותיהם, הנה היה נמשך גם בכל המקום העתיד לכל העולמות בי"ע כולן, אשר שם היה נעשה כל המציאות דעולם התוהו בכל תולדותיה וכנודע. ולכן לא היה אפשר שייצא מהם אורות גדולים וגלויים ומהיסוד שלהם ממש, כדי שלא יהא הקלקול יותר מדאי, או שלא היה נעשה עי"ז כל המציאות דהתוהו כלל וכנ"ז, ולכך לא יצא מהם אלא רק הארה בעלמא, שהוא רק דרך הצפרני רגליים. והרי ניחא ומתורץ בזה גם כל הקושיא הה' והד' היטיב.

ג"ר דמלכי העיגולים מקבלים הארה מג"ר דמלכי יושר.
הרב קורא לעיגולים "נקודות", וליושר קורא הוא "אור חדש".

[ד] והנה נתבאר מדברינו (אשר לעיל אות ב') כי מ"ש הרב בנקודות (פרק ג') שהג"ר דהנקודות היו מקבלים אור ושפע מהטבור והיסוד דא"ק, הנה עיקר הכוונה הוא על הג"ר דנקודות העגולים, שהם קבלו האור והשפע מהג"ר דמלכי יושר, ומקומם הוא (ר"ל הן הג"ר דהמלכי יושר והן הג"ר דהמלכי עגולים הנה שניהם הם) כנגד הטבור והיסוד דכללות פרצופי או"א והא"א שבא"ק. ונמצא מזה, כי האור והשפע הנמשך מהג"ר דהמלכי יושר להג"ר דמלכי העגולים הנה הוא נמשך ובא מהטבור ויסוד דא"ק ג"כ, ולכך אמר הרב שהם מקבלים משם, אבל האמת הוא כי עיקר כל קבלת הג"ר דהעגולים הוא רק מהג"ר דהמלכי יושר. וכן מכוון הרב בעומק ג"כ גם על הג"ר דהמלכי יושר עצמן, כי שניהם היו מקבלים תמיד אור ושפע מהטבור והיסוד דא"ק אשר הג"ר דהיושר והעגולים מלבישים עליהם, אלא משום שעיקר הנקודות המוזכר בדברי הרב הוא רק הנקודות דהעגולים לבד וכמו שיתבאר למטה אות ה' וכנ"ל דרוש ב' סי' ג', אבל הנקודות דהיושר הנה קורא אותם הרב רק בשם אור חדש, וכולל אותו הרב בכלל האורות הנמשך מא"ק בהנקודות דהעגולים, וכמו שמבואר בנקודות פ"ב, לכך הולך כל סגנון הלשון אשר גם בדברי הרב בנקודות פ"ג בענין שפעת האורות אשר מהטבור והיסוד וצפרני רגליים, הכל רק על א"ק עצמו, ר"ל שמתייחסים אחריו. אבל בעומק ובפרטיות הנה הוא באמת רק בחי' אורות מיוחדים, כי עיקר מה שנמשך מהטבור ויסוד הוא רק המציאות דהמלכי יושר עצמן, והוא האור חדש אשר אמר שם פ"ב, והוא נולד ויצא מהאבא שבא"ק, ומהג"ר דאותו אור החדש, הנה מהם מקבלים הג"ר דמלכי העגולים, ושניהם הם מלבישים על

הטבור ויסוד דא"ק. ומה שנמשך מצפּרני רגליים הנה הוא נמשך ויוצא רק מאותו האור חדש שהוא המלכי יושר מהם גופה [ולא מהאבא שבא"ק], והוא האור אשר היה ראוי להז"ת דהעגולים לקבל מהז"ת דהמלכי יושר, הנה יצאו הם מצפּרני רגליים ונעשו למלכים בפנ"ע, והם המלכים מחלקי המלכי יושר אשר מלכו ומיתו ג"כ וכמו שיתבאר. והוא משום כי לא נתייחדו המלכי עגולים עם המלכי יושר זב"ז וכנ"ל דרוש ב' סי' ב' ד', ולכך נעשה מכל א' מלכים בפנ"ע, ויצאו ומלכו כרגע ומתו. זהו עומק כוונת דברי הרב ז"ל בנקודות (פרק ג') וכמו שיתבאר עוד לקמן והבן כ"ז היטיב.

בביאור טעם היות דווקא מלכי עיגולים נקראים "נקודות", שכן מלכי היושר הם מהאבא שבא"ק, ויצאו על ידי זיווג, ונבנו בבחי' אמ"ר וק"ב, ועכ"ז שהיו חסרים מצד אמא, אמנם מצד אבא הרי שעדיין היו שלמים, ולכן נשאר עיקרם במקומו ולא מתו, ולא היו בכלל הנקודות. מציאות המלכים שמתו היא רק מצפּר"ג אשר מלכו כרגע ונשברו. אמנם מלכי העיגולים לא היו שלמים כלל, לכן הם נקראים "נקודות" ע"ש שאינם אלא נקודות קטנות. ממילא לא היה בהם כח לעמוד במקום גבוה, ואחרי שמלכו כרגע ירדו לבי"ע ומתו.

[ה] והנה הטעם מה שקורא הרב עיקר הנקודות רק להמלכי עגולים לבד, ולהמלכי יושר קורא אותם הרב רק בשם אור חדש, הגם שבאמת הרי הוו כל האורות דצפּרני רגליים אשר הם מהמלכי יושר כנ"ל הנה הם עצמם ג"כ מציאות המלכין קדמאין ממש וכמ"ש בנקודות (פרק ג'), כי י' טיפין דאזודריקו מבין הצפּרנים הנה הם עצמם בחי' המלכים כו' ע"ש, וכן אמר בשער הקדמות (דף יט ע"ג) כי מאור החדש לא יצא להם (ר"ל להז"ת דהנקודות שיצאו מן העינים) בחי' הבלים מורגשים על דרך הבל (טז ע"ב) הטבור ויסוד (אשר קבלו הג"ר שלהם), אבל נרמזו בסוד (בראשית מט כד) ויפוזו זרועי ידיו, שהם ענין י' טיפין שיצאו מי' צפּרני רגליו, והם עצמם בחי' המלכים שמתו עכ"ל. ושם בסוף ע"א אמר והרי נתבאר איך עולם הנקודות נעשה מב' בחי' אורות, אחד מאורות העינים ואחד מאור החדש אשר מוציא הארתו דרך נקבי העור, וב' אורות אלו הוא הנקרא עולם הנקודים, אבל (עכ"ז) האור שיצא מן העינים הוא לבדו עולם הנקודים, ואור החדש מאיר בהם ונכלל בהם להקרא נקודים כמותם עכ"ל. עוד שם ע"ד אמר, ודע כי עיקר חי' נקודים הם האורות הראשונים והעליונים היוצאים מן העינים דא"ק ולחוף, והם מתפשטים למטה מכנגד הטבור עד סיום הרגליים, ומן האור החדש שבפנימיות א"ק מטבורו ולמטה יוצא אליהם אור ומאיר בהם, אבל עיקרם של הנקודים אינם אלא האורות הנ"ל אשר יצאו מן העינים. וכן אמר כ"ז ג"כ במב"ש (שע"ב ח"א רפ"ד) ובכ"מ.

והרי לנו מכ"ז כי הגם שבאמת הנה נעשה מלכים ממש גם מהאור החדש, ועכ"ז עיקר הנקודים הנה הוא רק האורות שיצאו דרך העינים. והטעם בכ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל דרוש ב' סי' ב', כי הנה עיקר האורות דהמלכי יושר אשר הם מהאבא שבא"ק, הנה הם יצאו ע"י הזווג דע"ב וס"ג שבגלגלתא, וכן ירדו דרך פנימיות כל האבא כולו עד שיצאו מהיסוד שלו, ונמשכו בהמלכות שבו ונבנית עי"ז המלכות שלו בכל הי"ס שבה וכנ"ל אות א'. והרי נשלמו המלכי יושר בכל הבחי' דאמ"ר וק"ב אשר מהע"ב והס"ג דגלגלתא, ושבכל הפרצוף דהאבא כולו, ונעשו המלכי יושר לבחי' הזו"ן שבאבא. והגם שהיה מציאותם עדיין חסר הרבה, והיינו מציאות המ"ן דהאימא שבא"ק, אבל כל מציאותם אשר מצד האבא שבא"ק הרי נשלמו לגמרי, ונעשו לפרצופי הזו"ן שבו, ולכן הנה נשארים הם כולם קודש ובמקום האצילות ולא מתו הם עצמם כלל. וכל ענין המלכין קדמאין אשר מלכו ומיתו מהם ג"כ, הנה הוא רק האורות דצפּרני רגליים אשר יצאו מאותן הזו"ן גופה, והם אשר מלכו כרגע ואח"כ ירדו למקום בי"ע, ושם נתבטלו ומתו, וכנ"ל מדברי הרב. שהאורות דצפּרני רגליים הם עצמם המלכים שמתו, אבל כל עיקרן דהזו"ן גופה שמהאבא הם נשארו במקום האצילות לעולם וקיים בקדושתם, ולכן הם אינם מכלל הנקודות כלל,

וקורא אותם הרב רק בשם אור חדש. אמנם האור אשר נמשך מהם להעגולים דרך נקבי העור שהוא מהמלכות דמלכות שלהם, והוא נמשך בהמלכי העגולים כדי לבסמם שיצאו למלכותם כרגע, וכן האורות דצפרני רגליים אשר הם נעשו למלכים בפנ"ע, והם המלכי יושר אשר מלכו ומיתו ג"כ וכנו', הנה כ"ז הוא ג"כ מכלל הנקודים בודאי, וכנ"ל מדברי הרב, אבל עיקרם דהזו"ן כולן שהם אורות הטבור והיסוד שבהאבא עצמו, הנה הם אינם מכלל הנקודות כלל, ונשארו בקדושתם בהאצילות לעולם וכנו', משא"כ המלכי העגולים, שהם כל האורות אשר יצאו דרך העינים, והם מהאימא שבא"ק וכנ"ל דרוש ב' סי' א', אשר הם לא יצאו דרך פנימיות האימא כלל, ולא קבלו הם מהאמ"ר וק"ב שבפנימיות האימא מאומה, וכל עצמותם הוא רק מציאות המ"ן דהאימא לבד אשר העלתה אותן למעלה בלי שום תוספת אור ושלימות מפנימיותה כלל, ולכן היו הם כולם רק נקודות קטנות וכקרני חגבים לבד, ולכך לא היה להם כח להשאר למעלה ולהתקיים במלכותם וקדושתם, אלא שמלכו כרגע וירדו במקום בי"ע, ושם נתבטלו ומיתו כולם, והם כל הנקודות העיקריים, ומהם נעשה כל עולם התוהו העיקרי וכמו שיתבאר.

והרי נתבאר לנו כי המלכי יושר שמאבא לא השתתפו הם בהנקודות ובעולם התוהו אלא רק בתמצית הארה לבד, והיינו בהאור דהמלכות דמלכות שלהם, שהוא האור אשר יצא דרך נקבי העור הנמשך ונכלל בהעגולים, וכן בהאורות דצפרני רגליים אשר ירדו ומיתו מהם עצמם ג"כ, וכ"ז הוא רק תמצית הארה לבד אשר מהם, אבל עיקר כל המלכי יושר הם נשארו למעלה ועומדים בקדושתם לעולם. אך המלכי עגולים אשר יצאו מהעינים, הנה הם כולם מכלל הנקודות, כי הם המציאות העיקרי דהנקודות כולם, וכן הם העיקריים בכל העניינים והתולדות אשר יצא מהם בעולם התוהו, ולכך קורא הרב את עיקר הנקודות רק להאורות אשר יצאו דרך העינים, אבל לאורות הטבור והיסוד אשר נשאר עיקרם בקדושתם לעולם, הנה (מזו ע"ג) קורא אותם בשם אור חדש הנמשך מא"ק והוא היה מאיר בקדושתו תמיד.

דרוש ג סימן ג

עיקר סיבת מיתת המלכים היה בגלל שהיו כולם דינים בלבד.

[א] והנה עיקר סבת מיתת המלכים וביטולן ושבירת הכלים אשר היה הן בהמלכי עגולים והן בהמלכי יושר, הנה היה משום שהיו כולם רק דינים גדולים וגבורות חזקים, וכמ"ש הגר"א ז"ל בספד"צ (ג ע"א פ"א בד"ה וארעא אתבטלת בהגהה שם) זה לשונו, והעיקר כי בתחילה היה בסוד בוצינא דקרדינותא עטרה דגבורה לבד, ולכך לא אתקיימו כמ"ש בא"ר וא"ז עד דנחית אורא עלאה חסד ונתקיימו כו' ע"ש, והוא באד"ר (קלה ע"א) בארץ אדום באתר דכל דינין מתקיימין תמן וכולהו לא אתקיימו כו' וימלוך באדום רזא חדא הוא אתר דכל דינין מתקטריין תמן כו', תאנא הוא גזרת דינא תקיפא דתקיפין כו' ולא הוה יכיל למיקם וכלהו עלמין אתחרבו כו'¹⁴¹ ע"ש. וע' עוד שם (דף קמ"ב) וכן באד"ז (דף רצב ע"ב). וע' עוד בזה בדברי הגר"א בתז"ח (דף י"ח ע"ב) וכן הוא ג"כ בדברי האריז"ל במאמרי רשב"י (פ' תרומה דף ז') וכן שם במדרש הנעלם רות (דף ס"ג ע"ג) כי המלכים הראשונים היו דינים גדולים, ומחמת תגבורות ותוקף הדינין שבהם לא היה אפשר להם להתקיים, והוא מאמרם ז"ל (הובא ברש"י על התורה בראשית א א) מתחלה עלה במחשבה

¹⁴¹ תרגום: בארץ אדום, במקום שכל הדינים נמצאים שם וכולם לא נתקיימו, וכו' וימלוך באדום סוד אחד הוא, מקום שכל הדינים מתקשרים שם, וכו' שנינו, הוא גזרת הדין הקשה שבקשים וכו' ולא היה יכול לעמוד, וכל העולמות נחרבו כו'.

לברוא במה"ד ראה שאין העולם מתקיים בו' וכנודע כ"ז. והענין בכ"ז הוא ע"פ מה שכתבנו לעיל דרוש א' סי' ב' אות ד', כי משום שמטבע הנבורות הוא שלא לשקוט ולא לנוח כלל ומתגבר בכל כחותיו תמיד להוציאם לפועל, לכן באשר שהיו נבורות גדולים נתפזרו ונתדעכו לניצוצין אין חקר, כי לא היה בכח הכלים ליתן מעצור לרוחם, אלא שנברו הם על הכלים ונתבקעו הכלים ונשברו ונתפזרו לפירורים דקים. כי הנה אותן האורות דהנקודות היה מושרש בהם כל הכחות כולם אשר לכל פרטי המציאויות כולם שהיה עתיד לצאת בכל משך זמן העולם דשית אלפי שנין, בכל הג' עולמות ב"ע, ומחמת התגברות תוקף הנבורות שבהם הוציאו את כל אותן הכחות כולם בפעם אחת בלא סדרים כלל, וכל הפרטים ופרטי פרטים שהיה עתיד לצאת בכל משך הזמן דשית אלפים שנה, כל א' ביומו ובשעתו, ונמשך גידולו דכל א' לאט לאט עד שנשלם על שלימותו, הנה יצא אז כל כחותיהם ושרשיהם הכל בפעם אחת וברגע אחת, ולא היו אז עדיין מציאויות ממש כלל, אלא רק השרשים והכחות לבד. והוא מ"ש בזה"ק בראשית (דף לה ע"ב) (וכן הוא במדרש רבה בראשית ר"פ ט"ו פ"א) הנטיעות בקרני חנבים הו, ונהורא דלהון דקיק ולא הוון נהרין, והוא הכל מסבת תוקף הנבורות שבהם אשר הוציאו כל כחם ברגע אחת כנז', ולא יצא אז שום דבר על שלימותו כלל ולכך נתפזרו ונתדעכו לאלתר.

כל השרשי המלכין קדמאין היו במלכיות דאו"א שבא"ק. כל טיפה זרעית נכללת מב' בחי': א) המ"ן העיקרי ב) החלק שאו"א משתתפים בו, ויצא על ידי בחי' אמ"ר וק"ב ונמשך מכל הקומה כולה (אמנם העיקר שניכר הוא מהנה"י שלהם).

בנקודות יצאו אורות מאמא ללא זיווג כלל, ושלא דרך אמ"ר וק"ב, ולכן היו דינים גמורים. ואורות אלו עברו דרך האח"ף וא"א שבא"ק מבחורין, וקבלו משם הארה, וכל האורות האלה היו רחמים גמורים. לכן, כשנכנסו לכלים היו חסדים וגבורות בלא חיבור זכ"ז כלל, ולכן שברו את הכלי.

[ב] והנה כל אותן הכחות והשרשים שאמרנו, הנה כ"ז היה בהמלכיות דהאו"א שבא"ק, כי בהמלכות דכל עליון הנה שם הוא מושרש ונגזו כל הכחות והשרשים הראשונים של כל התחתונים כולם, והיה מונח בהמלכיות דהאו"א שבא"ק כל הכחות והשרשים הראשונים של כל המציאויות כולם אשר בכל הד' עולמות אבי"ע, והם המ"ן אשר העלו האו"א למעלה לקבל עבורם תוספת אור וברכה כדי להוציאם על שלימותם, וכנ"ל דרוש ב' סי' א' ב'. והנה בכל בחי' המ"ן אשר מעלים כל או"א לצורך תולדות הולד, הנה משתתפים האו"א ליתן חלק מעצמותם ג"כ, שהוא מהנפש והחומר שלהם, ונמשך בהטפה הזרעית וכמ"ש בשער המוחין (סוף פרק ה' ובכ"מ שם). ואותו החלק אשר נותנים או"א מעצמותם, הנה הוא נמשך ע"י הבחי' אמ"ר וק"ב אשר אמר הרב בדרושי מ"ן (דרוש ה'). והנה נכלל כל טפה הזרעית מב' בחי', היינו אחד מהמ"ן העיקרי שהוא השורש העיקרי של הולד עצמו, והשני מאותו החלק דהאו"א המשתתפים בו מהנפש וחומר שלהם. ואותו החלק אשר נותנים בו האו"א, הנה הגם שהוא נמשך באמת מכל הקומה כולה שלהם, וכן כלול בו ג"כ תמצית הארה מכל התוספת אור וברכה אשר קבלו למעלה בעלותם למ"ן, כי זהו כל הענין דאמ"ר וק"ב הנז' וכנודע, עכ"ז עיקר מה שניכר מחלקם המשתתפים בו הנה הוא רק (טז ע"ד) מבחי' הנה"י שבהם, ושם כלול כל התמצית אור שלמעלה, וכן כל התמצית כח ואור אשר מכל הקומה שלהם עצמן. והמ"ן העיקרי אשר הוא השורש הראשון דהולד עצמו המושרש וניתן בהם מהמאציל ית"ש, הרי כבר אמרנו כי הנה הוא בהמלכות שלהם. והרי נמצא כי שלימות כל המציאות דהטפה הזרעית הנה הוא מהנה"י"מ דהאו"א, ושם כלול כל הבחי' דאמ"ר וק"ב הנצרך ומוכרח לבנין הולד להעמידו על שלימותו.

וכבר נתבאר מכל דברינו הקודמים, כי בעולם הנקודות היה חסר בהם ב' בחי' עיקריים, היינו אחד הזווג דאו"א, והשני כי הנקודות דהאימא לא ירדו דרך פנימיותה ולא

נשתתפה האימא בהם בהאמ"ר וק"ב הפנימית שבה, ויצאו הם בלי חלקי הנה"י שבה, ולא היו הנקודות דאימא אלא רק עצמותם העיקרי לבד, אשר הוא מהמלכות לבד של האימא, והם היו גבורות גדולים ונשברו כנ"ל. אמנם עכ"ז הרי אמרנו לעיל דרוש ב' ס"י א' כי מהחיצוניות דאימא הנה קבלו ממנה עכ"פ בעברם דרך עליה, וכן קבלו ג"כ מהאורות דאח"פ, וכן גם מהא"א שבא"ק וכנ"ל דרוש א' ס"י ה' ודרוש ב' ס"י ד' אות ג'.

והנה כל האורות אשר נמשך בהם מלמעלה היו רחמים וחסדים, ועי"ז היה אפשר להם לצאת למלוכה כרגע, ור"ל להאיר ולפעול בכל כחם ופעולתם, והוציא עי"ז את כל פעולתם אשר פעלו אז בכל תולדות ותוצאות דכל שרשי המציאויות כולם כנ"ל, והוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו לעיל דרוש א' ס"י ב', כי הגבורות כשהם לבדם אי אפשר שיפעלו מאומה אלא רק ע"י המתקה וביסוס מאור החסדים דוקא. אמנם באשר שהיו כולם בכלי אחת, ר"ל שבכל כלי וכלי מהם היה נכנס בו האור הנקודות שהוא מתוקף הגבורות והאור שלמעלה השייך לאותו הספי"א אשר הוא חסד גמור, והרי היה בכל כלי מהם שני הפכים ביחד, דין גמור וחסד גמור, ועי"ז היו מתגברים להאיר ולפעול בכל כחותיהם בפעם אחת וברגע אחת, ויצא עי"ז פעולתם בלא סדרים כלל, ובלא שלימות כלל. והוא ג"כ ע"פ מה שבארנו לעיל דרוש א' ס"י ג', כי הוכרח הוא לאור דחו"ג שיעמוד כל א' בכלי מיוחדת דוקא, ויאירו זב"ז רק לאט לאט, דאל"כ ילכו פעולתם בלי הפסק ובלי סדרים ושלימות כלל וכלל, וכמו שבארנו שם בארוכה ע"ש. ולכן כאן אשר היו בכלי אחת הרי פעלו בלי הפסק, ויצאו בלא תיקון, ונתבקע ונשברו הכלים לגמרי. וזהו מ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י (פ' פקודי דף כב ע"ג) בסבת מיתת המלכים ושבירת הכלים, שהוא משום כי כאשר היה נתפשט בהם האור העליון אשר הוא רחמים גמורים וחסד גמור, ובהגיעו אל הז"ת אשר היו דינים גדולים, לא היו יכולים לקבלו, כי הם הפכיים, זה חסד וזה דין והיו מתבטלים ע"י אור העליון ומיתו כו' ע"ש. וכוננתו הוא ע"פ דברינו הנז' שהקדמנו לעיל דרוש א' ס"י ב' ג', כי הוכרח הוא לאורות דחו"ג שיעמוד כל א' בכלי מיוחדת בפנ"ע דוקא, ויומשך מזה לזה רק לאט לאט ובמיעוט וצמצום, וכאן אשר לא היה כן, לכן מתו ונתבטלו. והגם שמוכרח הוא שכל פרצוף גופה יהיה כלול ג"כ מחו"ג וכמו שכתבנו בדברינו שם, וכן הוא גם לאחר התיקון לעולם וכנודע, אמנם כל אותן האורות דחו"ג אשר נכנסו בכל כלי בעולם הנקודות, הנה היה תכונתם כתכונת ב' פרצופים ממש אשר הם הפכים זה לזה, ונכנסו שניהם בכלי אחת, ועי"ז היו מתגברים לפעול יותר מדאי וכנ"ל דרוש א' ס"י ג', ולכך לא אתקיימו.

והוא משום כי הנה כל האורות דחו"ג אשר הם בכל פרצוף ופרצוף שלאחר התיקון, הנה נמשכו האורות עם הכלי ביחד מתחילת מציאותם, ונמשכו כולם יחד במציאות אחת מלמעלה למטה ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב, ועי"ז הנה נצטמצמו ומתייחדים האורות דחו"ג יחד בעברם דרך כל הפרצופים העליונים, כי הרי מתלבשים שניהם בכל חלקי הנפש וחומר של כל פרצוף ופרצוף שעוברים דרך בו, ומתייחדים בכל א', ומצטמצמים עי"ז, שלא ילכו בפעולתם אלא רק לאט לאט.

אבל בעולם הנקודות אשר לא היה כן, כי הרי לא נשתתפה האימא בהאמ"ר וק"ב שלה אשר מפנימיותה כלל, וכל בחי' הכלים שלהם הנה הם נעשים לבדם ובפנ"ע, וירדו הם מתחלה, וכמ"ש הרב בנקודות (ריש פרק ד'), וכן האורות דחו"ג הרי יצא ג"כ כל א' לעצמו, ונעשה כל א' מיוחד בכחו, והרי הם עומדים בתכונת ב' פרצופים נפרדים. כי ע"י שיצא כל א' לעצמו הרי לא נצטמצמו האורות ע"י הכלים כלל, ולא היו ע"א נתייחדו האורות זב"ז, וכן עם הכלים להיות כולם לחד, מאחר שנעשו ויצאו כל א' זה לעצמו וזה לעצמו, וגם היו הכלים קטנים, וכמ"ש הרב בשער התיקון (ריש פרק ה') וכן בשער תיקון

נוקבא (פרק ב' כלל ט'). ור"ל שלא היה בהכלים שיעור הראוי לצמצם את כל האורות שנכנס בתוכם ולסבול אותם, ובפרט אחר שהאורות דחו"ג הנה יצא ג"כ כל א' ממקורו בפנ"ע, ולא נתייחדו זב"ז מתחילת מציאותם כלל, והיו שניהם בתכונת ב' פרצופים אשר הם הפכים זה לזה, זה חסד וזה דין בלא כלי וצמצום כלל, ועי"ז היו מתגברים בכל כחם ופעולתם כנו". ולכן הוא כי הנה הגם שהאמת הוא שכל האורות דחו"ג אשר היו אז היה כולם רק אור ממועט ג"כ בערך כל האורות אשר אחר התיקון, כי היו כולם בעולם הנקודות רק המלכיות לבד וכנ"ל דרוש א' סי' ה' אות ה', עכ"ז הנה בערך הכלים שלהם אשר היו קטנים, והיה כל כלי רק עשירית מהאור שבו, וכמ"ש בתיקון נוק' (פרק ב') ולכן לא היה בכח הכלי לצמצם את האורות שנכנס בו אח"כ, ויצאו עי"ז כל האורות מהכח אל הפועל בלי הפסק ובלי סדרים כנו".

כן הוא במלכי היושר, שבחינתם שיצאה דרך צפר"ג היתה רק בסוד מלכיות. ואז נתעלם אור א"ס מכולם, ועיקר מציאותם הוא המ"ד דמלכי יושר שראוי היה שיאירו למלכי העיגולים. והנה אפילו שיעקר מציאות אורות מלכי היושר היתה דרך אמ"ר וק"ב אמנם לא היה שלם בו אלא הארה בלבד. והאורות שיצאו דרך צפר"ג היו חסרים מכח ב' טעמים: א) מכיוון שלא היה להם נוק' להתחבר אליו, ב) מכיוון שלא יצאו מהיסוד אלא רק מצפר"ג שהוא הארה בעלמא. אמנם כל זמן שלא ירדו למטה מרגלי א"ק עדיין היו במעלת האצילות, והיינו מלכותם שהיתה כרגע. ולכן הם נקראים "מלכים", שכן הם היו אז היסוד והראשית לכל התהוות השרשים כולם, הן דיושר והן דעיגולים. וכאשר ירדו למטה מרגלי א"ק, לא היה להם עוד עזר ותמיכה מלמעלה, ולא היה אפשרי להם להתקיים, ונשתברו ונתפזרו לבקעים אין חקר. ואז מלכי העיגולים שהיו המ"ן דאמא, היו שלימים יותר מאשר מלכי היושר שנשברו, שכן הם היו הארה רק מצד היותם תולדת אבא, אמנם השבירה שבמלכי עיגולים אף היא היתה גדולה יותר, הן מצד שהארתם באה בעיקר מתוקף הגבורות, והן מצד מציאותם שהיתה גדולה ומרובה יותר. ועל כן הוא שהרב קורא לעיגולים "עיקר מציאות המלכים".

[ג] וכ"ז שאמרנו הנה הוא בהאורות אשר יצאו מהעינים שהם מלכי העגולים, אשר מהאימא שבא"ק. אמנם הנה כן היה עד"ז ג"כ במלכי היושר אשר מהאבא שבא"ק, והיינו בהאורות אשר יצא מהם דרך צפרני רגליים, והם המלכים אשר מתו מהמלכי יושר כנ"ל סס"י ב'. כי הנה כל המלכי יושר כולם היו ג"כ רק המלכיות לבד, וכנ"ל דרוש א' סי' ה' ודרוש ב' סי' ב'. כי הנה נתעלם אז האור א"ס בכולם¹⁴², וכן לא נשתתף אז בהם עתי"ק שהוא הרישא תניינא אשר בו, הוא האור הדעת עלאה אשר מרוא דא"ס ית"ש, ויצאו כולם רק מסטרא דהמ"ס לחוד, שהוא בוצד"ק, שורש הגבורות. ולכן יצאו כולם רק בתכלית המיעוט שהוא רק המלכיות לבד, שהם רק השרשים הראשונים והעיקריים לחוד לכל המציאויות כולם, והיו כל המלכי יושר ג"כ רק גבורות גדולים, והמלכיות לחוד של מציאותם אשר אחר התיקון. אך באשר שהמלכי יושר הם מהאבא שבא"ק, הנה הוא מצד עצמו חסד נמור, וגם קבל הוא איזה הארה ג"כ מעתי"ק, שהוא הרישא תניינא עכ"פ, וכנ"ל דרוש ב' סי' ב', ולכן נשארו באמת כל עיקרן דהמלכים שלו אשר יצאו הם מהטבור והיסוד שבו, הנה נשארו הם באצילות לעולם, וקיים בקדושתם לעד. ולא עוד אלא שגם האירו והמתיקן הם להמלכי עגולים שמהאימא, והוא האור אשר יצא מהם דרך נקבי העור שלהם, וכנ"ל סס"י ב'.

אמנם האורות אשר יצאו אח"כ מהמלכי יושר גופה, והם האורות דצפרני רגליים, והנה הם המלכיות דהמלכי יושר עצמן, שהם רק התמצית שבהם, הנה הם ג"כ גבורות גדולים בערכם, והנה היה בהם ג"כ כל המאורעות כולם, שהוא ענין מלוכתם כרגע, ומיתתן ושבירתן וכמו בהמלכי עגולים ממש. והגם שבהם הרי לא היה כל החסרונות כולם שבהמלכי העגולים אשר בארנו לעיל אות ב', כי הרי עיקר מציאותם דהאורות צפרני

¹⁴² אולי צ"ל מכולם.

רגליים הנה הוא בחי' טיפת המ"ד דהמלכי יושר, אשר היה ראוי לצאת מהם, וליתן בהמלכי עגולים (כי הם שניהם בחי' הזו"ן הכלליים שבעולם הנקודות וכנ"ל בדברינו בכ"מ). ובאשר שלא נזדווגו הנה יצא אותו ההארה דרך הצפרני רגליים שלהם, וכמו שבארנו כ"ז לעיל סי' ב'. והרי היה נמשך ובא כל אותו ההארה דצפרני רגליים דרך בחי' האמ"ר וק"ב אשר מכל הקומת דהמלכי יושר עצמן, וכן דרך כל הפרצופים העליונים כולם. כי כל אמ"ר וק"ב הנה הוא נמשך לעולם מלמעלה למעלה, וכמו שמבואר במוחין דצלם (פרק ו') וכנודע. אך האמת לא היה כן כאן כ"ז כלל, כי באשר שלא נזדווגו המלכי יושר עם העגולים, הנה לא זכו המלכי יושר ג"כ להמשיך מלמעלה את בחי' האמ"ר וק"ב העיקרי כלל. ולא עוד אלא שגם עיקרן דהמלכי יושר עצמן אשר הם מהטבור והיסוד דהאבא גופא שבא"ק, הנה לא היו הם ג"כ ע"י בחי' האמ"ר וק"ב השלם והראוי כלל, וכמאמרם ז"ל בתז"ח (טו ע"ד), ועילת על כל עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה. ומשום שלא נזדווג האבא שבא"ק עם האימא שבא"ק ולא היו משניחין אפין באפין, הנה לא היה נמשך גם באבא האמ"ר וק"ב השלם והראוי שהוא מרזא דא"ס ית"ש, וכן גם לא מעתי"ק אלא רק באיזה הארה לבד ממנו, והיה עיקר קבלתו (ז"ע ב') רק מהע"ב והס"ג דהמ"ס עצמו, וכנ"ל דרוש ב' סי' ב'. והרי נמצא שכל עיקר מציאותם דהמלכי יושר עצמן לא היה ג"כ ע"י האמ"ר וק"ב השלם והראוי כלל. וכן אח"כ גם אותן המלכי יושר הרי לא נזדווגו גם הם עם המלכי עגולים שהם הנוק' הכללי דהנקודות כלל, אלא שהוציאו את הארתם דרך הצפרני רגליים, וא"כ הרי לא היה אפשר להם להמשיך את האמ"ר וק"ב מלמעלה מאומה, כי לעולם הוא שאין העליון משפיע אלא רק כשהתחתון מתייחד בהנוק' שלו ומשפיע ג"כ, וכאן אשר לא נתייחדו מלכי היושר והעגולים זב"ז כלל, ויצא מהמלכי יושר כל הארתם רק דרך הצפרני רגליים שלהם, הנה לא קבלו מלמעלה מאומה ויצא מהצפרני רגליים רק תמצית הארת המלכיות שלהם לבד, ובלי תוספת שלימות כלל. והוא כבחי' המ"ן דאימא אשר יצא דרך העינים וכנ"ל דרוש ב' סי' א', כן היה כאן דרך הצפרני רגליים, כי שניהם הם רק הארות בעלמא, והיו גם כאן רק הארות דגבורות גדולים וכנ"ל, ולכן נעשה בהם ג"כ כל המאורעות כולן מענין מיתת המלכים ושבירתן, וכמו בהמלכי עגולים ממש.

אמנם עכ"ז הנה משום שהם מהמלכי יושר שהם מאבא אשר הוא חסד מעיקרו, הנה פשוט הדבר שלא היה בהם השבירה כ"כ כמו בהמלכי עגולים. כי הרי סבת וגרמת השבירה אשר בהמלכי עגולים, ר"ל סבתם אשר בשביל זה נשברו, הנה לא היה עיקרם בהמלכי יושר עכ"פ, שהרי לא היו בחי' גבורות חזקים כ"כ כמו המלכי עגולים וכנז'. וגם לא היה בהם הסבת דשני אורות הפכיים אשר אמרנו לעיל אות ב' בהמלכי עגולים, הנה לא היה כ"ז באורות דצפרני רגליים אשר הם מהמלכי יושר כלל, כי כל מה שיצא מהמלכי יושר הנה היה יציאתם דרך כל הקומה שלהם כולה, והיה מיוחדים בחי' החו"ג שבהם באחד, ועיקר שבירתם הנה היה רק לפי ערכם, משום שהרי לפי ערכם הרי היו ג"כ גבורות גדולים וכנז'. ועיקר הוא מסבת חסרון השלימות, כי הרי היה חסר בהם השלימות משני אופנים, היינו: אחד, כי הרי גם אם לא היו יוצאים דרך צפרני רגליים אלא שהיו יוצאים מבחי' היסוד דהמלכי יושר ובבחי' טיפת המ"ד שבהם, הרי מאחר שהוא בלי זווג בהנוק' שלהם, א"כ הרי הוא טיפת קרי ממש, והוא אינו שלם כלל. וב', כי הרי לא יצאו גם בבחי' טיפת מ"ד ממש אלא רק מצפרני רגליים, שהוא רק הארה בעלמא, ואי אפשר לצאת מציאות שלם מזה ולהתקיים כלל.

אמנם כל זמן שלא ירדו למטה מרגליים שהוא במקום העתיד לבי"ע, והיו עדיין במקום העתיד לאצילות, אשר שם הוא קודש קדשים לעולם ע"י האור דא"ס שהיה עתיד

להתייחד שם תמיד, וכן לא היה נסתלק אורו לגמרי משם לעולם, ר"ל גם בעולם הנקודות, וע"ד שאמרו (בשמו"ר פ' ב' סי' ב') לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי, ולכן הנה כל זמן שהיה נמשך אותן ההארות באצילות והיה כל פעולתם רק בבחי' פעולות האצילות לבד, שהוא בשרשי המציאויות דבחי' האצילות, הנה היו מבהיקים ומתלהטים בזהר אורם היטיב והוציאו את כל כחם מהכח אל הפועל, שהוא תולדות כל שרשי המציאויות דהיושרים אשר בבחי' האצילות גופה. וכן גם כל בחי' שורש השרשים דהיושרים אשר גם מכל העולמות כולם במציאות תלייתם אשר בהאצילות, והרי הוא כ"ז רק פעולות אשר בבחי' האצילות לבד. וזהו ענין מלוכתם אשר מלכו כרגע, היינו פעולת התהוות כל המציאויות דהיושרים בבחי' האצילות אשר נעשה מהם אז, והרי נתגלה כחם ואורם ופעלו ועשו ככל הפצם ורצונם, וזהו ענין שליטתם ומלוכתם. והוא ע"ד שנקרא המלכות דאצילות בשם מלכות, משום שהיא אדון כל המעשים וראשיתם ויסודם (ע"י יחודה למעלה ובא"ס ית"ש) ונעשה הכל על ידה, ולכך נקראה בשם מלכות. כן נקראו כל המלכין קדמאין בשם מלכין, משום שהם היו אז היסוד והראשית לכל התהוות השרשים כולן של כל המציאויות כולם, המלכי עגולים לכל שרשי המציאויות דהעגולים, והמלכי יושר לכל שרשי המציאויות דהיושר. וכן היו אז באמת רק המלכויות של כל ספי' כנ"ל, ומהם כולן בצירוף המ"ר דהב"ן אשר יצא אחר התיקון, נעשה ונבנית כל המלכות הכללי דאצילות כנודע.

אמנם כל מלוכתם וקיומם היה רק כל זמן שעמדו במקום העתיד להאצילות, אבל מאחר שירדו מהרגליים ולמטה שהוא המקום העתיד להבי"ע, והתחילו לצאת בפעולתם במציאות שרשי הבי"ע ממש, הנה באשר שנתרחקו (זו ע"ג) ממקורם ולא היה להם עוד עזר ותמיכה מלמעלה, הנה נתגלו שם בכל תוקף הגבורות החזקים שבהם, ולא היה אפשר להם להתקיים שם, לא להם עצמם ולא לכל תולדות השרשים שיצא מהם, ומיתו ונתבטלו כולם. והיינו כי אורותיהם חזרו למעלה, וכליהם וגופם עם הניצוצי אורות דש"ך ורפ"ח נשתברו ונתפזרו לבקעים אין חקר, ונתדעכו לניצוצין שאין בהם ממש. כי כאשר ירדו לבי"ע ונתרחקו ממקורן ולא קבלו אז שום ביסוס והמתקה כלל. הנה נתראה ונתגלה אז כל תוקף גבורתן ויצאו לפעול בלי חק וגבול עד שנתפזרו ונתפוצצו לשביבין אין חקר, אבל כל זמן היותם במקום האצילות היה להם עדיין המתקה וביסוס הרבה מלמעלה, והיו מתייחדים זב"ז. אך בהגיעם לבי"ע נתפרדו, וכ"ז הוא מפני שלא נשלמו עדיין כלל כנוז, ועי"ז לא היה אפשר להם להוציא תולדות מקוימות כלל. אך באם שלא היו מתוקף הגבורות, לא היו יוצאים אז לפעולה כלל משום חסרון השלימות שבהם. אך מחמת תוקף גבורתם לא היה אפשר להם ליתן מעצור לרוחם, ויצאו לפעול גם קודם בישולם ושלא בעונתם וזמנם. ועי"ז נאמר (משלי כ נא) נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תברך.

והרי נמצא, כי עיקר הסבה דהשבירה הנה היה ע"י חסרון השלימות שבהם, וע"י תוקף גבורתם. וזה היה הן בהמלכי עגולים והן בהמלכי יושר, כי שניהם היו רק הארות בעלמא, זה מהעינים (כמ"ש הרב בריש פרק א' דנקודות) והוא המ"ן דהאימא שבא"ק אשר יצא הארתה דרך העינים, כי כל העלאת מ"ן הרי הוא רק כח פנימית לבד, והוא רק הארה בעלמא. וזה רק מצפוני רגליים, שהוא ג"כ רק הארה בעלמא, והיו שניהם גבורות גדולים, כי שרשם הראשון הנה היה רק מהמ"ס לחוד בוצד"ק, וכן כל עצמותם היה רק המלכויות לבד שבכל א'. והרי לא היו מושלמים כלל והיו מתוקף הגבורות, ועי"ז יצאו לפעולתם בלי חק וסדר ולכך מתו ונתחרבו.

אמנם הנה מצד חסרון השלימות הנה היו המ"ן דאימא, שהם מלכי העגולים, הנה היו הם יותר מושלמים, כי לא היו הם מחוסרי שלימות כ"כ כמו האורות דצפוני רגליים, שהרי הם היו בחי' כל המ"ן כולן דהאימא שבא"ק, משא"כ מיתת המלכים אשר בהמלכי

יושר הנה לא היה ח"ו בכל טפת המ"ד שמהאבא עצמו, כי הרי הם נשארו בקדושתם וקיומם לעולם וכנ"ל סי' ב', וכל המלכין קדמאין אשר מתו מהמלכי יושר הנה הוא רק ההארות דצפרני רגליים אשר יצאו אח"כ מהמלכי יושר גופה, וא"כ הרי היה החסרון השלימות בהמלכי יושר יותר גדול. אמנם מסכת תוקף הגבורות הנה היה בהמ"ק¹⁴³ דהאימא יותר גדולה ממה שהיה בהמ"ק שבהמלכי יושר דהאבא, כי הרי המ"ק דאימא היו יותר גבורות הרבה מצד עצמן וכנ"ל, וכן היה בהם ג"כ ענין סבת האורות דשני הפכיים כנ"ל אות ב', משא"כ בהמלכי יושר וכנ"ל. אך עכ"ז הרי היו גם המלכי יושר ג"כ מתוקף הגבורות ג"כ עכ"פ, וחסרון השלימות הרי היה בהם יותר גדולה, ומסכת כ"ז הנה נשברו שניהם. אמנם עכ"ז פשוט הוא שהיה שבירת הכלים אשר בהמלכי עגולים יותר גדולה הרבה משבירת הכלים דהיושר, הן מצד שהיו הם מתוקף הגבורות ביותר, והן מצד מציאותם גופה שהיה מציאותם יותר גדולה ומרובה הרבה מהמ"ק דהיושר, כי הרי הם היו כל המ"ן כולו דהאימא כנ"ל. וגם הרי היה ניתוסף בהם אורות הרבה מלמעלה וכנ"ל. והגם שעיקר כל אורם הנה חזר ועלה אחר השבירה למעלה בקודש, אך עכ"פ הוא כי בעת מלכותם, הנה יצא מהם ע"י ריבוי המציאות והאורות שבהם פעולות שרשי דהמציאויות הרבה בכל העולם הנקודות, וכן אח"כ בכל עניני דעולם התוהו. וזהו ג"כ מה שקורא הרב את עיקר הנקודות רק למלכי העגולים משום שעיקר מציאויות דהנקודות, וכל עניני דעולם התוהו הוא נעשה באמת רק מהם וכנ"ל ס"י ב'. והרי נתבאר ענין סבת שבירתם הן בהמלכי עגולים והן בהמלכי יושר במה שנצרך לענינינו, ויתבאר עוד לקמן דרוש ו' בארוכה בזה.

דרוש ג סימן ד

הנקודות שיצאו דרך העיניים היו זה על גב זה בקו א', וצ"ל שמה שיצא מנקבי העור לא היו זה למטה מזה, וכן נראה שמה שיצא מצפר"ג היה בקו א' ברוחב. אמנם מה שצריכים אנו לבאר עוד בזה, כי הרי נודע הוא מדברי הרב בשבירת הכלים (ריש פרק ג' ושם סוף פרק ד') וכן בתיקון ו' ע"ד (פרק ה') ובכ"מ, שבעולם הנקודות היו כל המלכים רק זה על גב זה ובקו אחד. והנה במלכי העגולים אשר יצאו מהעינים, והם יצאו זה מזה והיו נפרדות זו מזו וזה למטה מזה, ע' דרושי נקודות (ריש פרק ד' ופרק ה') ומלכים (סוף פרק ה') ובכ"מ, א"כ הרי היו רק בקו אחד". אך המלכי יושר אשר מתו ג"כ, והם אשר יצאו מהצפרני רגליים ודרך נקבי העור וכנ"ל סי' ב' אות ה', הנה נראה לכאורה שהם לא עמדו בקו אחד דוקא וזה למטה מזה, כי מה שיוצא דרך נקבי העור, הרי הוא מסביבות כל הגוף ואינם בקו אחד כלל. ומה שיוצא מצפרני רגליים הוא אינם זה למטה מזה אלא כולם שוה ע"ד קו אחד ברוחב. והנה קשה לומר שהיה שינוי בזה בין מלכי יושר למלכי העגולים, ובדברי הרב זללה"ה לא מצינו בזה שום דיבור מיוחד על זה.

וכן מה שיצא מצפר"ג היו אף הם זה למטה מזה, וכללות הפרצופים שבא"ק עומדים בו בצורת ג' קוים, וע"ש זה הוא נקרא בשם אדם, אלא שהספירות הפרטיים שבכל פרצוף עומדים זה למטה מזה. וכן הוא באח"ף ובי' הספירות דמלכי היושר העיקריים שיצאו מהטבור והיסוד שבו. כך, שכתר יצא מהטבור ואח"כ יצאו אבא ואמא מהיסוד. ומאמא עצמה יצאו ז"ת זה למטה מזה מחוץ לא"ק בקו א', וכנגדם היו מעגלים י' מלכי העיגולים. ויתכן לומר שמלכי העיגולים היו רק מצד שמאל דא"ק בקו א', ואילו מלכי היושר היו מצד ימין. והיה צריך להיות יחוד מיושר לעיגולים, אמנם לא היה שם כי אם תמצית הארה מהשפע העיקרי השופע מזה לזה.

¹⁴³ כלומר במלכין קדמאין, וכן הוא לקמן.

מעיקרא כל מלך ומלך מהיושר צריך היה להשפיע מהיסוד למלך שכנגדו בעיגולים. אמנם לבסוף לא יצאה כי אם תמצית הארה בלבד, דהיינו מצפר"ג הפרטיים של כל א' וא', וזהו מה שירד לבי"ע. אבל עיקר מלכי היושר נשארו למעלה ולא נשברו, והמה שורש לנשמות החדשות שלא נכללו באדה"ר והוא כולל את החלקים מהארת צפר"ג שלא נשברו.

[א] אך האמת היא כי גם המלכי יושר והאורות שיצא מהצפרני רגליים הנה היה עמידתם ג"כ רק על זה ובקו אחד דוקא כמו מלכי העגולים. והענין הוא כי כבר בארנו בספר הכללים כלל י"ז (ענף א'), כי כל בחי' הפרצופים אשר בא"ק הנה מסודר הי' ספירות שבכל א' מהם רק בקו אחד באורך, זה למטה מזה, אלא שכללות הפרצופים שבו הם עומדים בו בג' קוים, אבא שבו בימין, אימא שבו בשמאל, א"א שבו באמצע, ולכך נקרא בשם אדם, משום כללות הפרצופים שבו שהם בו בג' קוים, אבל הי' ספי' שבכל פרצוף ופרצוף גופה, הם בו בכל א' רק בקו אחד זה למטה מזה. וכן היה עד"ז בכל האורות דהאח"פ, כי כללותם היו בג' קוים ימין ושמאל ואמצע, אבל הי' ספירות שבכל א' היו רק בקו אחד, זה למטה מזה, וכמו שבארנו בשער מטי ולא מטי פ"ב אות י"ד ע"ש ותמצא מבואר כ"ז בטעמן ונימוקן בעה"י. והרי עומדים כל הי' ספי' דהאבא שבא"ק רק בקו אחד, וכן היה ג"כ כל הי' ספירות דהמלכי יושר העיקריים אשר יצאו מהאבא מבחי' הטבור והיסוד שבו וכנ"ל סי' ב' אות ב', הנה היו הם ג"כ רק בקו אחד, כי יצאו זה מזה ועמדו זה למטה מזה. והיינו כי כאשר יצאו כולם דרך בקיעת הפרסא מבפנים להא"ק, הנה היו אז כולם כלולים בהכתר ע"ד שאמר הרב בנקודות (פרק ד') בהאורות שיצאו מהעינים. ואח"כ הנה יצא הכתר לעצמו דרך הטבור מבחוץ, ושאר כל הט' נשארים עדיין מבפנים כלולים בהחכמה, ומהחכמה יצאה הבינה כלולה מכל הח', ויצאו הם שניהם ר"ל החו"ב ג"כ מבחוץ דרך היסוד, וכמ"ש בנקודות (פרק ג'). ואח"כ יצא מהבינה כל הז' אחד לאחד זה למטה מזה כולם בקו אחד ע"ד האורות דהעינים. והרי עמדו כל הי' דהמלכי יושר ג"כ בקו אחד מהטבור ולמטה מבחוץ להא"ק, ועליהם ומכנגדם היו מעגלים הי' מלכי העגולים ג"כ מכנגד הטבור ולמטה, והיו המלכי יושר מבפנים להם והמלכי עגולים מבחוץ להם. אמנם הוא כי אולי הוא שהמלכי עגולים אשר שרשם הוא מהאימא שבא"ק היו הם מצד שמאל דכללות הא"ק, מהטבור ולמטה דהאימא עד סופה כולא, כולם בקו אחד מצד שמאל, וכנגדם בימין יצאו המלכי יושר מהטבור ולמטה דהאבא שבא"ק כולם בקו אחד עד סופו כולו מצד ימין (ע' שער או"א פ"ג ובשער יעקב ולא פ"ב ויתבאר בעה"י במ"א). אך עכ"פ הוא כי גם המלכי יושר היו כולם בקו אחד באורך זה למטה מזה, ועמדו הקו אחד דהיושר נגד הקו אחד דהעגולים, זה מהטבור ולמטה דהאבא, וזה מהטבור ולמטה דהאימא, זה כנגד זה.

והנה מן הראוי היה שיתייחדו כל המלכי יושר שהם הי' ספי' דבחי' ז"א הכללי דהנקודות עם המלכי עגולים שהם הי' ספי' דבחי' הנוק' הכללי דהנקודות, כל ספירה וספירה דהיושר עם הספירה שכנגדה דהעגולים ביחוד גמור כהראוי. אמנם לא היה כן, אלא שהאירו זה לזה רק בהארה בעלמא, וכל השפע שהיה ראוי להשפיע זה לזה דרך היסוד שבו הנה יצא ממנו רק תמצית הארה לבד דרך הצפרני רגליים שבו וכנ"ל סי' ב' אות ב', כי השפע הראוי מהכח"ב דהיושר להכח"ב דהעגולים, הנה לא יצא מהם ממש דרך היסוד שבהם כהראוי להווג, אלא שיצא מהם רק תמצית הארה לבד ע"י מלך הדעת שהוא כללות הג"ר, ורק דרך הצפרני רגליים שבו. ויצא מהצפרני רגליים דמלך הדעת דהיושר התמצית הארה מהשפע העיקרי אשר היה ראוי מהכחב"ד דכל מלכי היושר להכחב"ד דהעגולים, הנה יצא כ"ז רק מהצפרני רגליים דמלך הדעת. והוא בחי' הד' מוחין דהמלכים שאמר במבו"ש (שער הקליפות פרק א') הובא בע"ח (שבירת הכלים יח ע"א) ריש פרק ב' בהגהה שם) כי הדעת הנה הוא כללות הכח"ב, והוא נשמת הו"ק, בחי' המוחין

שבהם כנודע. והוא הן בעגולים שהם הנוק' הכללי דהנקודות, והן בהיושר שהם הז"א הכללי דהנקודות. והיה ראוי שאלו ב' מלכי דעת יזדווגו זב"ז בזווג גמור, ויומשך השפע מהדעת דז"א, שהוא היושר דרך היסוד שבו. אבל לא זכו אז לזה כלל, אלא שיצא אז רק תמצית הארה ממנו דרך הצפרני רגליים שבו.

ומלך הדעת הנה הוא המלך הראשון מהז' מלכים, ועמד הוא למעלה מכולם, כי עמדו כולם בקו אחד כנו'. וכן היה אח"כ ממלך החסד דהיושר אשר היה הוא למטה ממלך הדעת בקו אחד, כי הנה כל השפע אשר היה ראוי שישפיע הוא למלך החסד דהעגולים דרך היסוד שבו, הנה לא יצא אז ממנו רק תמצית הארה לבד, ורק דרך הצפרני רגליים שבו. וכן עד"ז במלך הגבורה שהוא למטה ממלך החסד בקו אחד, הנה מה שהיה ראוי לצאת ממלך הגבורה דהיושר למלך הגבורה דהעגולים שפע עיקרי ממש מהיסוד דמלך הגבורה דהיושר, לא יצא ממנו אז רק תמצית הארה לבד דרך הצפרני רגליים שבו. ועד"ז במלך הת"ת דהיושר שהיה למטה ממלך הגבורה בקו אחד. וכן עד"ז במלך הנצח דהיושר. וכן בהחוד דהיושר. וכן בכולם כי עמדו כולם בקו אחד זה למטה מזה בקו אחד באורך נגד הקו אחד דמלכי העגולים. והשפע אשר היה ראוי שישפיע כל מלך דהיושר להמלך דהעגולים שכנגדו ע"י זווג גמור דרך היסוד דכל א', הנה לא יצא ממנו רק תמצית הארה לבד דרך הצפרני רגליים דכל א', אשר היו כולם זה למטה מזה בקו אחד באורך.

והרי יצאו כל מלכי הצפרני רגליים אשר בהם היה המיתה והשבירה ג"כ וכנ"ל סי' ב', הנה יצאו כולם ג"כ רק בקו אחד זה למטה מזה, וכן היה יציאתם רק זה אחר זה, כי היה ענין דיציאת תמצית הארה מהצפרני רגליים מכל מלך ומלך בפנ"ע אשר יצאו רק זה אחר זה, כי גם המלכי יושר יצאו ג"כ רק זה אחר זה, וכולם זה למטה מזה בקו אחד כנו'. אלא שהם גופה ר"ל המלכי יושר שמאבא, הם לא מתו ולא נשברו, כי לא ירדו הם עצמם לבריאה כלל, ומה שמתו ונשבר מהם ג"כ הנה הוא רק התמצית הארה שיצא מהם דרך נקבי העור ודרך הצפרני רגליים וכנ"ל סי' ב'. אבל בסדר יציאתם בזה אחר זה, וכן בסדר עמידתם זה למטה מזה ובקו אחד, הנה בזה היה היושר והעגולים שניהם שוים.

והרי נתבאר בזה כל מה שהערינו לעיל בריש דברינו בדיבור זה בענין סדר יציאתם מהצפרני רגליים, כי היו ג"כ רק בקו אחד זה למטה מזה ורק זה אחר זה, ע"ד מלכי העגולים ממש. וכן יתבאר לנו ג"כ מה שהערינו לעיל סי' א' בהערה ראשונה שם ע"ש, כי עיקרן דהמלכי יושר הם יצאו באמת ג"כ ממקום אחד, והוא מבקיעת הפרסא, והיו הם מתחילה ג"כ כולם כלולים בהכתר שלהם, ואח"כ יצא הכתר לעצמו דרך הטבור, והחז"ב יצאו הם כלולים מכל הז"ת דרך היסוד, ואח"כ יצאו הז"ת מהבינה אחד לאחד כולם בקו אחד, זה למטה מזה. והם נשארו באצילות לעולם, ומה שירד מהם בבי"ע הנה הוא רק מה שיצא התמצית הארה מהם דרך הצפרני רגליים. והיה יציאתם ג"כ מכל מלך ומלך מהצפרני רגליים דכל מלך בפנ"ע, זה אחר זה, וזה למטה מזה בקו אחד. והם אשר מתו ונשברו כמו מלכי העגולים, אבל המלכי יושר העיקריים הם לא ירדו בבי"ע ולא מתו ולא נשברו, ומהם הוא הנשמות החדשות דחלקי האצילות שלא נכללו באדה"ר שאמר האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז') ע"ש. ומ"ש שם כי החלקים שיש בהם מן בי"ע הם הוטבעו ג"כ בתוך הקליפות, הכוונה הוא על הניצוצין והשבירי כלים אשר מהצפרני רגליים שלהם. אבל הם עצמן לא ירדו לבי"ע כלל, ולא נשברו כלל. אמנם גם אותן דהצפרני רגליים אשר הם מתו ונשברו ג"כ, הנה הם ג"כ מכלל הנשמות החדשות שלא נכללו באדה"ר וכמבואר בספר הגלגולים שם, אך עיקר רוממות מעלתן דהנשמות שלא נכללו בו הנה הוא אותן שנשארו באצילות, שהם מהמלכי יושר העיקריים עצמן כנו'. וע' לקמן

מ"ש

ח"ב דרוש ג' ענף י"ט ושם דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב' ובדברינו בחלק הביאורים שער מטי ול"מ פ"ד אות י"ב ואות כ"א ודי בזה.

יציאת ז"ת מבינה היתה אחד אחד, אמנם היה הדבר באופן זה: הראשון כלל את כל מה שתחתיו. וכן כאשר יצא השני ממנו, כלל אף הוא את כל מה שתחתיו, וכן כולם. וכן היה הדבר בהארץ צפר"ג, שהארץ צפר"ג דדעת היה כלל כל מה שתחתיו וכו'. והנה מה שהיה שייך לדעת מת, אבל מה שהיה שייך לחסד ולמטה, נכנס במלך החסד דיושר לשם קבלת תוספת המוחין שבו. וכן אח"כ וכו' ולכן לא מתו.

[ב] אמנם מה שאמרנו כי יצאו הז"ת מהבינה אחד לאחד, הכוונה הוא רק שלא היו כולם בבחי' פרצוף אחד ע"ד הז"א דאצילות, אלא כי בעולם הנקודות היו גם המלכי יושר כל א' למלך בפנ"ע נפרדות זו מזו, על דרך מלכי העגולים. אבל יציאתם (יה ע"ב) מהבינה היה באמת ג"כ רק בכלילות. כי יצא ממנה הדעת כלול מכל הז', ומהדעת יצא החסד כלול מכל הז', ומהחסד הגבורה כלול מה', ועד"ז כולם וכמו במלכי העגולים, וכמ"ש בנקודות (ריש פרק ד' ושם פרק ה') וכן היה ג"כ בעולם העקודים, וכמ"ש במטי ול"מ (פרק ב') כי ענין הכלילות גם בהז"ת היה נוהג בכל העולמות כולם, ר"ל גם באותן אשר היה עמידתם רק בקו אחד, ויצאו זה אחר זה, כל א' בגילוי בפנ"ע. אך יציאתם בתחילה היה ג"כ רק בכלילות גם בהז"ת. שכאשר יצא כל עליון היה כלול מכל התחתונים ממנו, אלא שאח"כ יצאו כולם אחד לאחד, ר"ל כל א' במציאות בפנ"ע. וכן היה גם בהמלכי יושר, אמנם הם גופה לא מתו ולא נשברו, כי היו הם ממותקים קצת באשר שהם מהמ"ן דאבא, וירדו דרך כל פנימיותו וכנ"ל בכל דברינו. אך מה שיצא מהצפרני רגליים דהמלכי יושר הם מתו ונשברו ג"כ וכנ"ל סי' ג'.

והנה היה יציאתם אשר יצאו מהצפרני רגליים ג"כ בכלילות, כי המלך הראשון שהוא הדעת אשר היה כלול מכל הז"ת כנוז', הנה כאשר יצא התמצית הארה ממנו דרך הצפרני רגליים שבו, הנה היה אותו התמצית הארה דהצפרני רגליים כלול ג"כ מכל הז', ומה שהוא שייך למלך הדעת עצמו הוא מת ונשבר, אך מה שהיה שייך להחסד ולמטה הנה הם נכנסו במלך החסד דהיושר לתוספות מוחין שבו. וכן אח"כ במלך החסד אשר היה כלול מכל הז', הנה כאשר יצא התמצית הארה ממנו מהצפרני רגליים שבו היה כלול אותו התמצית הארה ג"כ מכל הז'. ומה שהוא שייך למלך הדעת עצמו הוא מת ונשבר, אך מה שהיה שייך להגבורה ולמטה הוא נכנס במלך הגבורה לתוספות מוחין שבו. וכן אח"כ כאשר מלך הגבורה והיה כלול מכל הה', הנה כאשר יצא התמצית הארה ממנו מהצפרני רגליים שבו היה כלול אותו התמצית הארה ג"כ מכל הה', ומה שהיה שייך למלך הגבורה עצמו הוא מת ונשבר, אך שאר כלילות הד' שבו אשר מת"ת ולמטה הוא נכנס במלך הת"ת לתוספת מוחין שבו, וכן עד"ז בכלם, כי האורות דצפרני רגליים אשר מתו ונשברו מהמלכי יושר ג"כ, והם יצאו ומלכו ג"כ בזה אחר זה כנ"ל, הנה היה הסדר בהם ממש כמו במלכי העגולים המבואר בנקודות (פרק ה') שכל הארת דצפרני רגליים של כל עליון היה כלול ג"כ מכל התחתונים אשר למטה הימנו. וכאשר מת ונשבר הוא היה נכנס כל הכלילות שבו בהמתון אשר מלך אחריו, והם אשר מתו ונשברו גם מהמלכי יושר וכמו שבארנו סיבת מיתתם ושבירתם לעיל סי' ג' אות ג' ע"ש בארוכה.

כלי דמלכי היושר באים מהעביות של האור של מלכי היושר (כדרך הנאצלים), והדבר הוא כך גם במלכי היושר וגם בהארה היוצאת מצפר"ג, ששניהם יצאו על ידי אמ"ר וק"ב. והנה מים ורקיע המה עביות שבהם מתלבש האור, אם כי במלכי עיגולים ראשית כל נעשו הכלים ורק אחר כך באו האורות, ובמלכי היושר הם נמשכו ונארגו יחד.

[ג] ובמה שהערינו לעיל סי' א' בהערה ג' שם בענין הכלים דהמלכי יושר מהיכן שנתהוו. הנה האמת הוא כי גם במציאות הכלים דמלכי העגולים, הגם שמבואר בדברי

הרב בדרושי נקודות (פרקים א' ב') סיבות שונות בענין מציאותם, הנה עדיין צריכים הם ביאור גדול, וכמו שכתבנו בדברינו בחלק הביאורים שם, וכן יתבאר בעה"י לקמן דרוש ו'. אך מה שנוגע לעניינינו, הנה דע והבן כי האמת הוא שגם בזה נשתוו המלכי יושר עם המלכי עגולים, כי עיקר המציאות הכלים של שניהם הנה הוא רק מהעביות אשר היה כלול בהאור גופה, וכן הוא לעולם בכל העולמות והפרצופים כולם, הנה נעשה בהם הגוף וכלי דכל א' רק מהעביות אשר היה כלול בהאור עצמו. והוא מה שנמצא בדברי מקובלים הראשונים [וכן הוא בדברי האריז"ל בחשמל (פרק ג') ובסדר אבי"ע (פרק ב') במלכים (פרק ד') בכללים (פרק א')] ועוד באיזה מקומות והוא מלשון ב"ר (פ' כ"א סי' ה') אמנם בזוהר ותיקונים לא נמצא לשון זה שכל הכלים אשר בכל אורות הנאצלים הנה הם כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה. כי כל אור שנתפשט ממקורו ויורד למטה הנה ע"י התפשטותו וירידתו נתעבה קצת, וכמ"ש בטנת"א (פרק א') ובסדר אבי"ע (פרק א'). ומאותו העביות עצמו נעשה אח"כ הגוף והכלי להאור, וכמו שמבואר בעקודים (ריש פרק ג' וריש פרק ה' ופרק ו') (וכן הוא ג"כ עומק הכוונה בעגולים ויושר סוף ענף ג' ע"ש והבן מאד וה"י יכפר). וכן היה כאן בעניינינו במכל שכן, כי הנה יציאת כל המלכי יושר הרי הם נעשו מאבא שבא"ק ע"י בחי' אמ"ר וק"ב שבו וכנ"ל דרוש ב' סי' ב'. והגם שלא היה בהם האמ"ר וק"ב הראוי והשלם וכנ"ל בדרוש זה סי' ב' ג', עכ"ז הנה היה כל מציאותם ע"י איזה בחי' אמ"ר וק"ב עכ"פ וכמבואר בכל דברינו {יח ע"ג} שם. והנה כן הוא ג"כ בכל הארת הצפרני רגליים שיצא מכל מלך ומלך, הנה נעשה ג"כ ע"י בחי' אמ"ר וק"ב אשר מקומת כל מלך ומלך וכנ"ל אות ב', שהיה מציאותם ע"י תוספות מוחין המתפשט מכל עליון להתחתון, והיה נמשך ויורד דרך כל פנימיותו עד שיצא מהצפרני רגליים שבו. וכ"ז הרי הוא בחי' אמ"ר וק"ב עכ"פ, וכל אמ"ר וק"ב הנה הוא אור וכלי, כי המים ורקיע הנה הם העביות אשר בהם מתלבש האור וכמבואר בדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה'). והרי לנו ענין מציאות הכלים הן דהמלכי יושר עצמן, כי הם מבחי' האמ"ר וק"ב דהאבא גופה, והן מציאות הכלים דהארת הצפרני רגליים, כי הם מבחי' האמ"ר וק"ב דהמלכי יושר עצמן.

אמנם כי כל ענין הכלים אשר הם ע"י אמ"ר וק"ב, הנה הוא לעולם מבחי' העביות שכלול מתחילה בהאור עצמו, כי ע"י התפשטות האור שהוא מהע"ב בהס"ג מ"ה בין נעשית למים רקיע וק"ב כמ"ש במ"ן ומ"ד דרוש ה', והרי נעשית הכלי לעולם מהתפשטות האור עצמו וכהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה, הן בהמלכי יושר והן במלכי העגולים, אלא שבמלכי העגולים נעשו הכלים מתחילה, ר"ל שנפרדו מהאורות וירדו למקומם מתחילה, וכמ"ש בנקודות (פרק ד') וע' דברינו שם פ"א אות כ"ב כ"ג, ויתבאר בעה"י ג"כ לקמן דרוש ו', אבל בהמלכי יושר אשר הכלים שלהם הם ע"י אמ"ר וק"ב כנז', הנה בהם נמשכו ונארגו האור והכלי ביחד מתחילת מציאותם, וע"ד שהוא לאחר התיקון, שהנשמה והגוף הם מתהווים ונארגים ביחד, אלא שאז שהוא בעולם הנקודות לא היו בשלימות כלל וכנ"ל סי' ג', אבל עכ"ז מאחר שהמלכי יושר הרי נתהוו ע"י אמ"ר וק"ב, הרי נמשך בהם האורות עם הכלים ביחד, משא"כ במלכי העגולים כנז'. אך עכ"פ הרי נתבאר לנו כי בעיקר מציאות הכלים הנה נשתוו בזה ג"כ המלכי יושר עם העגולים, כי בשניהם נעשו כלים מהעביות שהיה כלול בהאור גופה, אלא שבסדר יציאתם דהכלים בזה היה שינוי ביניהם, כי בעגולים נבדלו הכלים לעצמן וירדו מהטבור ולמטה מתחילה וקודם להאורות, ובהיושר נמשכו ונארגו ביחד, אבל בעיקר מציאותם הוא בשניהם שוה והרי נתבאר לנו בעה"י גם ההערה הג' דלעיל סי' א' באר היטיב.

דרוש ג סימן ה

סיבת השבירה של מלכי העיגולים היתה חסרון יכולתם לקבל את תוקף אורותיהם, ואילו ביושר השבירה לא היתה גדולה כל כך, כיון שנשתוו האורות עם הכלים ככל האפשר, ולכן עיקר עולם התווה אינו כי אם מה שיצא מהעיגולים.

[א] הנה נתבאר לנו מדברינו הנו' כי היה שינוי עכ"פ בין מלכי היושר להעגולים בענין היחוד והאורות עם הכלים, כי במלכי העגולים אשר נבדלו הכלים מהאורות ויצאו לעצמן וירדו מתחילה למקומן לבדן, ונתעבו עי"ז בעיבוי אחר עיבוי, ועי"ז הנה הגם שאח"כ ירדו האורות ג"כ ונכנסו ונתלבשו בהם כמבואר בנקודות (פרק ד'), עכ"ז הרי לא נתייחדו בהם כ"כ מאחר שיצאו מתחילה לעצמן ונתעבו בעיבוי אחר עיבוי. משא"כ במלכי יושר אשר נמשכו ונארגו האורות עם הכלים יחד מתחילת התהוותם, הרי נתייחדו האורות עם הכלים בכל הראוי כהיחוד דנשמה עם הגוף, ולא נתעבו כליהם כ"כ, כי נתייחדו ונשתוו זה לזה בכל האפשרי. והנה ממילא הוא כי בהם לא היה השבירה כ"כ כמו בהעגולים, כי בהעגולים הרי היה סיבת השבירה משום שלא היו יכולים לקבל ולסבול תוקף האורות שבהם כמ"ש בנקודות (פרק ה') ובשבירת הכלים (פרק ה') ובתיקון (פרק ה'), אבל במלכי יושר אשר נשתוו האורות עם הכלים בכל האפשרי, הנה הגם שגם הם נשברו ג"כ וכנ"ל סי' ג', אך לא היה בהם השבירה גדולה כ"כ עכ"פ. ולכן הנה יצאו כל עיקרן דעולם התווה רק ממלכי העגולים, אלא שהשתתף המלכי יושר עמהם ג"כ בהארת הצפרני רגליים שבהם וכנ"ל, אבל עיקרן היה רק ממלכי העגולים, והנה היה באמת עוד איזה שינויים בין המלכי יושר להעגולים כמו שיתבאר, אך שינוי הא' הוא בענין היחוד והאורות עם הכלים וכנו'.

במלכי העיגולים יצא מלך הגבורה לפני מלך החסד, ואילו במלכי היושר יצא מלך החסד לפני מלך הגבורה.

[ב] שינוי ב' הוא בענין סדר יציאת דהמלכים, כי הנה נמצא לכאורה סתירה בזה בדברי הרב, כי בע"ח בדרושי נקודות (פרקים ד' וה') ובשבירת הכלים (פרקים אב"ג) מבואר כי מלך הב' הוא החסד והג' הוא הגבורה, והיה יציאתם כסדרן החסד קודם להגבורה, אבל במאמרי רשב"י (דף סב ע"ג מדפוה"ח תרנ"ח) ויה ע"ד וכן בספר הליקוטים (פרשת וישלח) אמר שם ושם כי הגבורה יצא קודם להחסד. ואמר שם כי משום שהיו כולם בסוד הדין הקשה, לפיכך קדמה הגבורה להחסד, וכן הוא ג"כ דעת הגר"א בספד"צ פ"א (ט ע"ג ד"ה מלך השני), וע' שער הכוונות (ספי' העומר ריש דרוש ז' דף פ"ג סע"ד¹⁴⁴, ובראש השנה דף צ"ח ע"ד¹⁴⁵). אך האמת הוא כי הנה אלו ואלו הם דברי א"ח, כי במלכי העגולים שהם הגבורות דעולם הנקודות, הנה בהם יצא מלך הגבורה מקודם, אבל במלכי יושר שהם החסדים דעולם הנקודות הנה בהם יצא מלך החסד מקודם. והגם כי דברי הרב בע"ח הרי משמע שמדבר שם רק במלכי העגולים שהם האורות שיצאו מהעינים, אך כבר כתב הרח"ו ז"ל גופה בשער התיקון (סוף פרק ד') כי גם בע"ח הוה הכוונה בעומק על היושר ג"כ, כי דברי האריז"ל הם כפטיש יפוצץ סלע, שמתחלק לכמה טעמים. ומ"ש שם שיצא מלך החסד מקודם, הוא רק על המלכי יושר אשר יצאו מהצפרני רגליים אשר בהם מדבר בנקודות (פרק ג'), וכמ"ש הרח"ו ז"ל בשעה"ק (דף י"ט ע"ד סוף דרוש ה') ע"ש. ועכ"פ הוא כי היה שינוי בזה בין המלכי יושר להעגולים, כי בהעגולים יצא מלך הגבורה מקודם, ובהיושר יצא מלך החסד מקודם.

¹⁴⁴ ז"ל, וכן הוא שמוחין דקטנות נכנסים גבורות תחילה.
¹⁴⁵ ז"ל, בר"ה נכנסים עטרא דגבורות קודם לעטרא חסדים.

ובספר הכללים כלל ט' ענף ט' (ענף יא), בארנו שם דברי הרב בשעה"כ (דף צא) בסוד פלוגתת ר"א ור"י אם בתשרי נברא העולם אם בניסן נברא העולם ע"פ דברינו בסוד התפשטות והסתלקות ע"ש. אמנם ע"פ עניינינו כאן אפשר לפרש סוד פלוגתתם כי דברי ר"א מתקיים במלכי העגולים שבהם יצא הגבורה מקודם, וזהו שאמר בתשרי נברא העולם, ודברי ר"י מתקיים במלכי היושר שבהם יצא החסד מקודם, וזהו שאמר בניסן נברא העולם. והוא ג"כ ענין מ"ש הרב בשעה"כ שם, כי הם בסוד עולמות ונשמות, ור"ל כי בעולמות שהוא החיצוניות יצא ג"כ הגבורה מקודם, ובנשמות שהוא הפנימית יצא החסד מקודם ודי בזה והבין.

בדברי הרב קיימת סתירה: במ"א איתא שמתוך נקודות דו"א יצאו ז"ת ללא ג"ר, הן בכללות והן בפרטות, ואילו בנוק' יצאה רק המלכות בלבד, ובאו"א וא"א יצאו י"ס הן בכללות והן בפרטות. אמנם במקום אחר איתא שהזו"ן הכלליים יצאו בגילוי של כל י"ס.

[ג] שינוי ג' הוא בענין מ"ש הרב בשבירת הכלים (פרקים ו' ז') כי היה מקרה המלכים הן בכללות והן בפרטות. והיינו כי הרי הב"ן הכללי הוא כלול ג"כ מו' פרצופים, עתיק א"א או"א זו"ן¹⁴⁶, והיה מקרה המלכים גם בפרטות הזו"ן דעתיק וא"א ואו"א, כי הם כלולים כל א' מעשר, ויצאו הג"ר שבכל א' ונתקיימו, והז"ת שבכל א' שהם הזו"ן דכל א', הנה הם מתו ונשברו, והם הזו"ן הפרטיים. וכן היה מיתת המלכים בהזו"ן הכלליים, שהם פרצוף הז"א והנוק' שבהב"ן הכללי, כי הם מתו ונשברו בכולן, והיה ו' מיני מלכים אשר מתו ונשברו, היינו ד' פרטיים וב' כלליים. ומבואר שם כי הן הזו"ן הפרטיים והן הזו"ן הכלליים הנה לא יצאו הג"ר שבהם, ולא היו כלולים מעשר ספי', על דרך שיצאו העתיק וא"א ואו"א, כי הנה בעתיק וא"א ואו"א הנה היה בהם הגילוי דעשר ספי' בכפליים: אחד, הוא כי הרי אמרנו שהג"ר שבהם יצאו ונתקיימו והז"ת נשברו, והרי יצא בהגילוי דעשר ספי', משא"כ הזו"ן הנה לא יצאו הג"ר שבהם כלל. ב', הוא כי הג"ר דכל א' אשר נתקיימו הנה יצא כל א' מהג"ר ג"כ בגילוי דהי"ס, והרי היה הגילוי דהי"ס בעתיק וא"א ואו"א הן בכללות והן בפרטות, ר"ל גם בפרטות הג"ר שבהם שהיו כלולים ג"כ מי'. משא"כ הזו"ן, הן הזו"ן הפרטיים והן גם הזו"ן הכלליים, לא היו הם בכל אותן הגילוי דהי"ס הנזכרים כלל, אלא שהז"א יצא רק בו' נקודות לבד, והנוק' יצאה רק בהכתר שלה לבד, ולא יצא הג"ר בהז"א והט' אחרונות בהנוק' כלל, הן בהזו"ן הכלליים והן בהזו"ן הפרטיים. [אמנם בפרטי פרטות היו גם הם כלולים כל א' מעשר, ומעשר לעשר עד אין קץ וכנ"ל דרוש א' סי' ה' אות ג'. וע' בשבירת הכלים (פרק ח') ובמלכים (פרק ה') בדברי הרח"ו שם, וכן במ"ן ומ"ד (דרוש א') שאמר שם: ואעפ"י שהם ז' מלכים, עכ"ז הם י' אלא שהם ע"ד ז' היכולות¹⁴⁷ בו' ע"ש]. וכן הוא מבואר ומפורסם בכמה וכמה דרושים בע"ח, שבעולם הנקודות יצא הז"א רק בו' נקודות והנוק' רק בנקודה אחת, וכמ"ש במלכים (פרקים ה' ו') ובאנ"כ (פרק ה') ובתיקון הנוק' (פרק ב' כלל ט') ובפנימית והיצוניות (ריש דרוש ו', ושם דרוש ה') וכן הוא בסדר אצילות בקיצור (פרק ג'), וכן אמר הרב ג"כ בספר מבו"ש (שע"ב ח"ב פ"א ובכ"מ שם). ומבואר הוא בכל מקומות הנז' ובפרט בשבירת הכלים פ' ו' ז' ובאנ"כ פ"ה שהכוונה הוא הן על הזו"ן הכלליים שהם הז"א והנוק' שבהב"ן הכולל, והן על הזו"ן (יט ע"א) הפרטיים אשר בעתיק וא"א ואו"א שבהב"ן הכולל. שגם הזו"ן הכלליים יצא הז"א ג"כ רק מהדעת ולמטה ולא יצא בו הג"ר כלל, והנוק' הכללי יצאה ג"כ רק הכתר שלה לבד.

¹⁴⁶ ע"י הערה י.

¹⁴⁷ ע"י ע"ח שער כח פרק ד' אות ו' בסוף: ההיכל הראשון כולל ג"ר, והאחרון כולל יסוד

אמנם במבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) וכן במאמרי רשב"י (באד"ר דף ל' ע"ב ובדף ס"ג ע"ד) וכן בספר הליקוטאים (פרשת וישלח דף מ"ג ע"א) הנה אמר שם הרב שגם הזו"ן הכלליים הנה יצאו הם ג"כ בהגילוי דכל הי"ס כולם, ויצאו הג"ר שלהם ונתקיימו והז"ת שלהם הם מתו ונשברו, וע"ד שהיה בעתיק וא"א ואו"א וכנ"ל. ולא היה השבירה רק בפרטיות לבד, היינו בהז"ת שבכל פרצוף ופרצוף מהו' פרצופים עתיק וא"א ואו"א וזו"ן אשר בהב"ן הכללי. אבל הג"ר יצאו ונתקיימו גם בהזו"ן הכלליים, ולא נשבר בהם רק הז"ת שהם הזו"ן הפרטיים שבהם לבד והיה בכולם שוה. והרי היה מקרה המלכים רק בפרטיות לבד שהוא בפרטות הז"ת אשר בכל א' מהו' פרצופים, וכבר עמד על זה הרח"ו ז"ל עצמו במבו"ש שם ונשאר בצ"ע בזה, איך שאפשר להשוות אלו ב' השמועות יחד.

הרש"ש דחה שמועה א' מפני חבירתה, ונקט כעיקר שהנ"ל היה רק בפרטיות לבד, אם כי אח"כ מעמיק ומתריך שאפשר לקיים שניהם ולומר שמכיוון שכל פרצוף תחתון נחשב כז"ת לגבי העליון, על אף שיש בו י"ס בפני עצמן. ממילא יתבאר שמשש"כ שהז"ת נשבר כוונתו לכל י"ס שבו.

[ד] והנה הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל בהגהות השמש אשר בע"ה בשבירת הכלים (פרקים ו' וז') ובמלכים (פרק ה') ובאנ"כ (פרק ה') הרעיש העולם בזה¹⁴⁸, ודחה האחד מפני חבירו, ואמר שהעיקר הוא שהיה רק בפרטיות לבד והיה באמת בכל הפרצופים שוה, כי יצא כל א' בהגילוי די"ס כולם, והג"ר דכל א' נתקיימו והז"ת דכל א' נשברו. ובספרו רחובות הנהר בתחילתו הנה העמיק והרחיב בזה למאד, ובעומק עיונו שם הנה כמעט שהשווה את ב' השמועות יחד ומקשר אותם שיהיו שניהם קיימים. והוא כמה שהעלה שם כי כל פרצוף תחתון בערך העליון הוא נחשב רק לבחי' זו"ן, ורק בבחי' ז"ת לבד, והגם שיש בו ג"כ י"ס שלימים, הנה נחשב הג"ר שבו רק לפרטי הג"ר אשר בהז"ת עצמו, והוא כולו רק בבחי' זו"ן וז"ת בערך העליון, אמנם בערך עצמו הנה ישנם בכל פרצוף גופה ג"ר גמורים שהם עתיק וא"א ואו"א שבו, וז"ת גמורים שהם הזו"ן שבו. וכן כל ספירה וספירה שבכל פרצוף, הן מהג"ר שבו והן מהז"ת שבו, הנה היא כלולה מבחי' אבי"ע, כי ישנם בכל ספירה שורש לכל הד' עולמות אבי"ע, והם האבי"ע שבכל ספירה וספירה לפי מדרגתה¹⁴⁹. אמנם בערך העליון הנה נחשב כל הז"ת שהם הזו"ן דהתחתון רק לבחי' בי"ע לבד.

והנה מקרה המלכים אשר אמר הרב במבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) וכן במאמרי רשב"י ובליקוטאים הנ"ל, כי הן בעתיק והן בא"א והן באו"א והן בזו"ן, הנה יצא הג"ר שלהם ונתקיימו והז"ת שלהם מתו ונשברו. הנה היה כ"ז בכל פרצוף ופרצוף פרטי בפנ"ע, כי הרי כל פרצוף פרטי, הנה יש בו ג"ר וז"ת גמורים, שהם עתיק וא"א ואו"א וזו"ן אשר כל א' מהם הוא כלול מי"ס, והיה ו' מיני מלכים שמתו ונשברו בכל פרצוף פרטי. והיינו כי הז"ת דכל א', ר"ל הן מעתיק והן מא"א והן מאו"א והן מהזו"ן שבכל פרצוף פרטי, כאשר שיצאו ונמצאו בבחי' האצילות שבהם הנה זהו מלכותם אשר יצאו ומלכו. אך ע"י תוקף הגבורות שבהם שהיו דינים קשים, לא היה אפשר להם להתקיים כנ"ל סי' ג' ומיתו ונשברו וירדו לבחי' בי"ע שבכל א' גופה [שהוא השורש להבי"ע התחתונים שיצא אח"כ מכל א'] הפנימיות לבריאה, והחיצוניות ליצירה, והחיצוניות דחיצוניות לעשיה, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ז') וזהו מיתתם. וכ"ז היה בכל א' מהז"ת אשר מעתיק וא"א ואו"א וזו"ן שבכל פרצוף פרטי, כי הרי כל פרצוף פרטי הוא כלול מאלו הו' פרצופים אשר כל פרצוף מהם

¹⁴⁸ עי' כללים ח"ב ק ע"ד עוד בענין שיטת הרש"ש.

¹⁴⁹ עי' ע"ח שער הפרצופים פרק ו'.

מ"ש

הוא כלול מ"ס, ג"ר וז"ת, וכל ספי מהם היא כלולה מאבי"ע, והיה כל מקרה המלכים, היינו קיום הג"ר ומיתת הז"ת ונפילתם בבי"ע הנה היה כ"ז ו' פעמים בכל פרצוף ופרצוף פרטי.

[ה] ומבואר שם בדבריו עוד, כי כל הו' פרצופים אשר בכל פרצוף פרטי הנה יצא כל א' בפנ"ע מהעינים דא"ק. אמנם הג"ר והז"ת אשר בכל א' מהו' פרצופים הנזכרים שבכל פרצוף פרטי, והם הי"ס אשר בהם היה כל מקרה המלכים, בקיום הג"ר ומיתת הז"ת. הנה אותן הי"ס דכל א' הם יצאו זה מזה ע"י בחי' הזווגים אשר אמר הרב בנקודות (פרק ד') ובשבירת הכלים (פרק א') וכנ"ל בדברינו דרוש ב' סי' ד'. ואותן הו' פרצופים אשר בכל פרצוף פרטי הנה קורא אותם מהר"ש שרעבי ז"ל בדבריו שם בשם הפרצופים דפרט האחרון שאפשר לפרט, והיה מקרה המלכים בקיום (יט ע"ב) הג"ר ומיתת הז"ת בכל י"ס דפרט האחרון שאפשר לפרט, והם הי"ס אשר יצאו זה מזה, אבל כללות כל הו' פרצופים כולם קורא אותם בשם פרצוף פרטי סתם. והיה מקרה המלכים ו' פעמים בכל פרצוף פרטי, והוא בכל הו' פרצופים דפרט האחרון אשר יצא כל א' בפנ"ע מהעינים דא"ק. ויצאו הי"ס שבכל א' מתחילה כולם כלולים בהכתר, ואח"כ יצאו זה מזה, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ד') ובשבירת הכלים (פרק א') וכנ"ל.

וענין כל פרצוף פרטי שאמר, הנה הוא כל האישים כולם וכל המציאויות כולם אשר בכל הד' עולמות אבי"ע אשר כל א' הוא בבחי' פרצוף כנודע, וכלול כל א' מ"ס שהם ו' פרצופים כוללים. שהם בחי' עתיק א"א או"א זו"ן, והי"ס דבחי' ב"ן שבהם הכולל את כל הו' אשר יצאו בעולם הנקודות, הנה אלו הם הפרצופים הפרטיים אשר אמר שם מהר"ש שרעבי ז"ל, שהיה ו' מיני מלכים בכל פרצוף פרטי וכנ"ל. וקורא אותם בשם פרצוף פרטי, משום שאחר התיקון אשר נשתתף בהם השם מ"ה, הנה נעשה מהם כל האישים המיוחדים וכל המציאויות המיוחדים אשר בכל העולמות אבי"ע, וכלול כל א' מכל הי"ס כוללים, שהם הו' פרצופים הנז'. ועכ"ז הרי הוא מיוחד באישו ומציאותו בפנ"ע, וא"כ הרי הוא רק פרטי בודאי, ולכך קורא אותם בשם פרצוף פרטי. אמנם בעולם הנקודות הנה יצאו חלוק בו' בחי' שהם הו' פרצופים הנז' אשר כלולים בו, ויצא אז כל א' מהעינים בפנ"ע, וכן היה אז מקרה המלכים בכל א' בפנ"ע וכנ"ל. והרי היה נחלק אז כל מה שנעשה לאחר התיקון לפרצוף פרטי ולמציאות מיוחד, הנה היה נחלק בעולם הנקודות לו' בחי'.

אמנם האמת בביאור דברי הרש"ש הוא, שכל הזו"ן יצאו בכללות בי"ס, ומה שמבואר שיצאו רק ז"ת היינו שהג"ר הפרטי שלהם לא נחשבו לג"ר ביחס לאו"א וא"א, וכן נפילתם של הג"ר נחשב אף הוא כמיתה לגבי פרצופי או"א וא"א.

[1] הנה כ"ז הוא מה שהעלה מהר"ש שרעבי ז"ל בעומק עיונו בספר רחובות הנהר בתחילתו, וע"ש בדברינו בהגהות וביאורים הנדפס בסוף הע"ח בדפוס ווארשא תרנ"א. והנה ניחא בזה סתירת דברי הרב הנ"ל, כי הרי בזה אפשר לקשר ב' השמועות יחד. והיינו, כי האמת הוא כמ"ש במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) ובמאמרי רשב"י הנז' כי היה מקרה המלכים בכל הפרצופים שוה, היינו שגם הזו"ן הכלליים אשר בהב"ן הכללי יצאו ג"כ בהגילוי די"ס שבהם, והג"ר שלהם נתקיימו והז"ת שלהם הם מתו ונשברו, וכמו בעתיק וא"א ואו"א שבהב"ן הכללי וכנ"ל. אך מ"ש בע"ח בכמה וכמה דרושים הנ"ל שבהזו"ן לא יצא בהם הג"ר כלל, והם נשברו כולם, והיה השבירה הן בכללות והן בפרטות, והיינו כי הרי זו"ן הכלליים שבהב"ן הכללי נשברו כולם כל מה שיצא מהם, והוא הכללות שאמר. וכן הרי נשברו ג"כ הזו"ן הפרטיים אשר בעתיק וא"א ואו"א שבהב"ן הכללי, והוא הפרטיות. והרי הוא סותר למ"ש במאמרי רשב"י ובמב"ש הנז', שגם בהזו"ן הכלליים יצאו

ג"כ הג"ר שבהם ונתקיימו, ולא נשבר רק הז"ת שבהם לבד. והרי לא היה השבירה רק בפרטיות ובכולם שוה, והיינו רק פרטיות הז"ת שבכל א' מהם. אך כוונת הרב אשר בע"ח הוא כי הג"ר דהזו"ן הכלליים בערך הפרצופים העליונים עתיק א"א או"א, הנה לא נחשבו הם לג"ר כלל, וכמו שאמרנו לעיל, שבערך העליון לא נחשב כל תחתון אלא רק לז"ת לבד, והג"ר שבו הוא רק פרטי הי"ם דהזו"ק, וכמ"ש הרח"ו במלכים (פרק ה'), כי הוא ע"ד הראש דקטנות, שגם בו יש ג"ר. וכן אמר במ"ן ומ"ד (דרוש א') כי הם על דרך ז' היכלות שהם י', כי היכל העליון כולל ג' היכלות. וכן אמר ג"כ במוחין דצלם (פרק ח') כי המלכים הראשונים הגם שהם רק ז' מלכים. עכ"ז הנה הם ג"כ בבחי' עסמ"ב, והם הי"ם גמורות דחיצוניות. והרי לנו כי הגם שהם באמת רק ז"ת לבד, עכ"ז הם י' ג"כ, והג"ר שבהם הוא רק פרטי הג"ר אשר בהזו"ק עצמן. וא"כ הרי ניהא מ"ש בע"ח שהם ז"ת לבד, ועכ"ז אמר שפיר במבו"ש ובמאמרי רשב"י הנז' שיצאו הג"ר שבהם ג"כ, כי אותן הג"ר הוא רק בערך עצמם נגד הז"ת שבהם גופה, אבל לא בערך הפרצופים העליונים כי בערכם נחשב כל הי"ם דהזו"ן רק לז"ת לבד.

אמנם מ"ש בע"ח שהזו"ן נשברו כולם כל מה שיצא מהם, והוא השבירה דכללות שאמר וכנ"ל, ובמבו"ש ובמאמרי רשב"י אמר שהג"ר שלהם נתקיימו, הנה הוא במה שידוע כי גם בהג"ר היה ג"כ פגם וביטול, והיינו במה שנפלו האחוריים שלהם במקום ויט ע"ג} הזו"ן דאצילות, ומשום שנשארו בהזו"ן עצמן ולא ירדו לבי"ע לכן לא נקרא בהם מיתה, אלא רק פגם וביטול לבד, וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק א' ופרק ו') וכן בשבירת הכלים (פרקים א' וב') וכנודע. וכ"ז הנה היה בהג"ר דהזו"ן, וכן גם בהג"ר דעתיק וא"א ואו"א, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ז'), אמנם כל הי"ם דהזו"ן אשר אמרנו שגם הג"ר שלהם נחשב בערך הפרצופים העליונים רק מכלל הז"ת לבד, וכן הז"ת דהזו"ן נחשבים הם בערך העליונים רק לבחי' בי"ע לבד, וכמו שאמרנו לעיל אות ד', כי הגם שכל ספי' היא כלולה מאבי"ע, אך בערך העליון נחשב הז"ת דהתחתון רק לבי"ע לבד, וא"כ הרי הג"ר דהזו"ן אשר נפלו האחוריים שלהם במקום הז"ת דהזו"ן, הנה נקרא נפילתם בהז"ת בערך הפרצופים העליונים לבחי' מיתה ממש, כי הרי נפלו בהמקום אשר הוא בי"ע בערכם, ונפילת וירידת להבי"ע הנה הוא בבחי' מיתה לעולם. ולא עוד, כי מאחר שהג"ר דהזו"ן הוא נחשב למעלה מכלל הז"ת, הנה היה בהם ג"כ בערך העליונים נפילה וירידה גם לכל בחי' הפנים שלהם ג"כ, כי גם מה שאנו אומרים שמהג"ר לא נפלו אלא רק האחוריים שלהם והפנים שלהם נתקיימו, הנה הוא ג"כ רק בערך עצמם, ור"ל בערך מיתת ושבירת הז"ת שבהם גופה, אבל בערך הפרצופים העליונים, הנה היה ביטול ופגם גם באורות הפנים דהג"ר דהתחתון ג"כ. ומה גם כי הרי פשוט הוא כי נפילת אחוריים גורם חסרון גם בהפנים, ומיתת ושבירת הז"ת גורם קלקול בכל הג"ר כולם, כי הרי בהצטער אחד מהאיברים התחתונים הרי מרגיש כל הקומה כולה. אלא שהכל נידון בערכין, ובערך מיתת הז"ת שהיה בהם מיתה ושבירה גמורה, נחשב ירידת ונפילת האחוריים דהג"ר רק לביטול ופגם בעלמא, והחסרון אשר היה נוגע עי"ז בודאי גם לאורות הפנים דהג"ר שלהם ג"כ, הנה לא נחשב זה אצלם לחסרון כלל. אך כ"ז הוא רק בערך תכונת ומיתת הז"ת שבהם גופה, אבל בערך הפרצופים העליונים אשר נחשב להם כל הז"ת דהתחתון רק לבחי' בי"ע, וכל הג"ר דהתחתון רק מכלל הז"ת. וכן הוא ג"כ, כי בערך העליון הנה נחשב להם כל הפנים דהתחתון רק מכלל האחוריים, וכמ"ש בשער או"א ובכ"מ. וכן כל פגם דהתחתון הנה נחשב בהעליון לחסרון וקלקול גדול. וע"י כ"ז הנה ממילא נמצא כי בערך העליונים נקרא ונחשב למיתה ושבירה גמורה גם לכל הג"ר דהזו"ן כולו, ור"ל גם לאורות הפנים שלהם ג"כ.

וזהו מ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ו') שהזו"ן הכלליים הנה הם כלולים ג"כ מ"ס, והם נשברו כולן. ובמבו"ש ומאמרי רשב"י הנז' אמר שגם בהזו"ן נתקיים הג"ר שבהם, ולא נשבר גם בהם רק הז"ת, והיה השבירה רק בפרטיות לבד ובכולם שוה. כי במבו"ש ובמאמרי רשב"י מדבר הרב רק בתכונת מקרה המלכים אשר היה בכל א' בפנ"ע, והוא נידון בכל א' לפי ערכו, והיה בכולם שוה. אבל בע"ח מדבר הרב בכללות הב"ן הכללי כולו, ובמקרה המלכים אשר היה בכל הפרצופים שבו בדרך כלל. ור"ל כאשר שאנו מסתכלים על כל הפרצופים כולם יחד, ולכן אמר שם כי הזו"ן הכלליים נשברו כולם גם הג"ר שלהם. וכן אמר שם עוד כי לא היה בהם באמת ג"ר כלל. כי כאשר שאנו מסתכלים על כל הפרצופים ביחד ונידון כל תחתון בערך העליון שעליו, הנה אז נחשב לשבירה גמורה לכל כללות הזו"ן כולן, וכן לא נחשב בו אז באמת לג"ר כלל וכנו". וזהו מ"ש הרב שם, כי היה מקרה המלכים הן בכללות והן בפרטות, כי הרי כמה שנשברו הז"ת דכל א' מהם הרי הוא בפרטות, ובמה שנחשב הזו"ן הכלליים בערכם שהם נשברו כולם הרי הוא בכללות ג"כ.

לגבי התחתון לא נחשבים הפגמים שבעליונים ממנו לכולם. לכן אפשר לומר שבכללות הנקודות, כל י"ס שבג"ר הכלליות לא נשברו כלל. ואפילו שהז"ת שלהם אכן נשברו, אמנם ביחס לז"ת הכללי, דבר זה אינו נחשב לקלקול.

[ז] והנה כשם שאמרנו שכל תחתון בערך העליון הוא נחשב רק לז"ת, ונחשב שהוא נשבר כולו. כן הוא להיפך ג"כ, שכל עליון לגבי תחתון הנה הוא בבחי' או"א אליו, ונחשב כולו רק לג"ר, ונקרא שמתקיים כולו. כי מה שהוא קלקול ופגם בהעליון לא נחשב זה בהתחתון לחסרון כלל, וכמו שאמר הרב (פנימיות וחיצוניות דרוש ה') כי הקליפה דאצילות היא טהרה דבריאה, וטהרה דבריאה היא טומאה דאצילות. וע' בשער רפ"ח (פרק ו') שאמר שם, ודע כי יש ברירה וברירה דברירה הכל לפי העולם בו ע"ש. כי מה שהוא סיגים בהעליון אינם נחשבים לסיגים בהתחתון, והוא פשוט ונודע.

וא"כ נמצא כי בכללות, והיינו בהעריך כל תחתון לגבי עליון וכל (יש ע"ד) עליון לגבי תחתון, נחשב התחתון שהוא נשבר כולו, והעליון שהוא מתקיים כולו, וזהו שאמר הרב בנקודות (פרק ד' ושם פרק ב') שהג"ר נתקיימו והז"ת נשברו. והכוונה הוא הן בכללות והן בפרטות. כי בכללות, הנה נחשב כל העתיק וא"א ואו"א הכלליים אשר בהב"ן הכללי, שהם הג"ר הכלליים שבו, הנה נחשבים הם כולם שמתקיים כולו, והזו"ן הכלליים שהם כל הז"ת אשר בהב"ן הכללי, הנה נחשבים הם שהם נשבר כולן. אך בפרטיות, הרי יש ג"ר וז"ת בכל פרצוף ופרצוף בפנ"ע, והיה קיום בהג"ר שבו ומיתה בהז"ת שבו. והרי היה כל מקרה המלכים הן בכללות והן בפרטות, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ו'), וכן אמר ג"כ במבו"ש (שער ב' ח"ב פ"א ה ע"א) זה לשונו, וע' לקמן בח"ג פ"ו שנתבאר שם ענין אלו הז' מלכים שהיתה ג"כ בחינתם בכל פרצוף ופרצוף מהה' פרצופים, אך כל מה שאנו מדברים בחלק זה הוא בהז' מלכים של כללות הי"ס דנקודים עכ"ל. והרי לנו מבואר כי היה כל מקרה המלכים הן בכללות והן בפרטות והוא ע"פ דברי מהר"ש שרעבי ז"ל וכמו שביארנו. וע' עוד בדברינו בהגהות וביאורים שם אות ל"ג ע"ש¹⁵⁰. והרי נמצא בכ"ז כי אלו ב' השמועות אשר בע"ח ובמבו"ש ומאמרי רשב"י הנז' אין סתירה ביניהם כלל ושניהם הם דברי אלהים חיים אמת.

¹⁵⁰ ברחובות הנהר דף ב ע"ב.

והנה הרב הגדול מוהר"ר שלמה מולכו ז"ל בספר שמן זית זך יצא במלחמת ה', וכנבור מזויין בכל כלי קרב מפשטות דברי האריז"ל המדבר בענין זה, וחולק בזה על כל דברי מהר"ש שרעבי ז"ל, ומסיק ואומר כי הם נראים באמת לב' שמועות הסותרים זה את זה ובקושיית מהר"ח ז"ל אשר נשאר בצ"ע בזה וכנ"ל אות ג'. אמנם כפי מה שהסברנו והמתקנו את כל דברי מהר"ש שרעבי ז"ל הנו' לא ראינו (לענ"ד) בדבריו שום קושיא כלל, וכמו שיתבאר עוד עיקר הדברים בזה למטה בסמוך אות ה' ע"ש. ודברי מהר"ש שרעבי ז"ל הם היים וקיימים, ומי כמוהו יורד לעמקי תהום ודולה עמוקות ממעמקים בכל דברי האריז"ל. וכן ראינו לכל גדולי חכמי ספרד הבאים אחריו הנה כולם אחזו את דרכו דרך הקודש, ובפרט הרב הג' מהר"ח דילהרוזה ז"ל בספר תורת חכם, אשר חותר התירה אחריו בכל מקום והעלה רוב פנינים בכל דבריו, ואומר אחריו שפתיים ישק. וע' במה שנוגע לעניינינו בס' תו"ח הנו' דף קל"ה ע"א ד"ה כתב עוד, והובא בדברינו בהגהות וביאורים בסוף הע"ח דפוס ווארשא תרנ"א ברהובות הנחר (דף א' אות ה') ע"ש כי מאותן הדברים שאבתי כל מה שכתבתי בזה.

קשה על הרש"ש, שכן לפי דבריו הרי שא"א הוא בחי' ז"ת ביחס לעתיק וכו', ולכן כל הג"ר חוץ מאלו של עתיק נשברו לגמרי, וצ"ע. אלא בע"כ צ"ל שכל פרצוף נידון בג' בחינות: א) ביחס לעליון ממנו ב) ביחס לתחתון ממנו ג) ביחס לעצמו. ממילא צ"ל שבערך "העליון ממנו" נחשב הדבר כאילו שנשבר כולו, ובערך "התחתון ממנו" נחשב שהדבר כאילו מתקיים כולו, ובערך "עצמו" נחשב הדבר כאילו ז"ת נשברו ואילו ג"ר נתקיימו. ואלו ג' הבחינות שייכות רק על ידי הבחנות הג"ר והז"ת. ודבר זה הוא נכון הן בכללות והן בפרטות.

[ח] אמנם מה שיש להקשות לכאורה בדברי מהר"ש שרעבי ז"ל, כי הרי לפי דבריו לא יהיה ניהא לכאורה מ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ו') ובכ"מ, שרק הזו"ן יצאו חסרים מהג"ר ובהם היה השבירה בכללות וכנ"ל אות ו'. הלא לפי דבריו הנה נחשב כל פרצוף תחתון בערך העליון רק לז"ת, והזו"ן דכל תחתון הם בערך העליון רק בתכונת הבי"ע וכנ"ל בדברינו, א"כ הרי נמצא שגם א"א כנגד עתיק, וכן או"א כנגד א"א, הנה שייך עליהם ג"כ לומר שבערך עתיק היה הא"א רק בבחי' ז"ת לבד, והיה בו כל מקרה המלכים בכל כללותו כולו כמו בהזו"ן הכלליים, וא"כ הרי מפני מה אמר הרב שרק הזו"ן הכלליים אשר בהב"ן הכללי הם יצאו חסרים מג"ר, ובהם היה השבירה בכללות. הרי ממה נפשך הוא, שאם כוונתו הוא על בחינתם אשר בכל פרצוף ופרצוף בפנ"ע, הרי זהו רק בחי' הפרטיות, ובפרטות הרי יצא גם הזו"ן בכל הי"ס כולם, והיה גם בהם השבירה רק בהז"ת לבד, והג"ר שלהם נתקיימו. ואם שכוונתו הוא על בחינתם אשר בכללות שהוא בערך העליונים, הלא בערך העליונים יצאו גם או"א, וכן גם א"א בערך עתיק ג"כ רק בז"ת לבד, והם נשברו כולם, ולמה תופס הרב ז"ל ללמדינו את ענין הכללות רק בהזו"ן, וענין הפרטות על הפרצופים העליונים, הלא כולם שוים בכל, וכמבואר בכל דברינו לעיל.

אך באמת לפי עומק דרכו של מהר"ש שרעבי ז"ל הנה לא קשה כלל, כי הרי לפי דברינו מתבאר כי הנה נידון כל פרצוף בג' בחי', היינו בערך העליון ממנו, ובערך התחתון ממנו, ובערך עצמו, כי בערך העליון נחשב שנשבר בכולו, ובערך התחתון נחשב שמתקיים בכולו, ובערך עצמו הנה היה בו חילוק בין הג"ר שבו להז"ת שבו. וכל אלו הג' בחי' הנה הוא הכל רק ע"י השתמשות והבחנת (כ ע"א) הז"ת והזו"ן, כי בערך העליון נחשב כל התחתון כולו רק לז"ת, ונקרא רק בשם זו"ן ונחשב שהוא נשבר בכולו. ובערך התחתון נחשב כולו לג"ר ונקרא בשם עתיק וא"א ואו"א, ונחשב שמתקיים בכולו. ובערך עצמו נתחלק הוא גופה לג"ר וזו"ן ונבחן בו גופה כל הענין דהקיום והשבירה. והרי לנו שכל הקיום הוא ע"י הבחנת הג"ר, וכל השבירה הוא ע"י הבחנת הז"ת שהם הזו"ן, ולכך הנה משמיע לנו הרב ז"ל את כל החילוק דהקיום והשבירה אשר כ"ו היה רק בין הג"ר להזו"ן,

הן בכללות והן בפרטות וכנו'. ותופס את לימוד הפרטות בהג"ר ולימוד הכללות בהזו"ן, משום שכל ענין הקיום הרי הוא תלוי רק בסיבת הבחנת הג"ר, וכל ענין המיתה והשבירה הרי הוא תלוי רק בסיבת הבחנת הזו"ן. ולכך משמיענו את לימוד הפרטות בהג"ר, משום שבבחי' הפרטות הרי היה בזה ענין הקיום עכ"פ, היינו בהג"ר דכל א'. אבל לימוד הכללות משמיענו בהזו"ן, משום שכל סיבת השבירה הרי הוא רק ע"י בחי' הזו"ן דוקא. ובמה שלמדנו שהזו"ן נשברו כולם, ומשום שהם הזו"ן של כל העליונים, הנה בזה למדינו דעת שכל מה שהוא נבחן בכללו לבחי' זו"ן, והיינו כל תחתון לגבי עליון אשר הוא נחשב כולו רק להזית והזו"ן, הנה נבחן בו לעולם כל ענין המיתה והשבירה בכלולו בערך העליון אשר הוא הג"ר, ובבחי' עתיק וא"א ואו"א אליו, ובהם נבחן שהם מתקיים בכלולו, כי כל ג"ר הם נתקיים, וכמו שלמדנו מקודם בהג"ר אשר בכל א' מהפרטיות והבן זה היטיב כי כן הוא הכוונה בעומק ע"פ דרכו של מהר"ש שרעבי ז"ל.

הנה מצד אחד מבואר כי מלכות דנקודות יצאה בכל י"ס, ומתוכם נתקיימו ג"ר, וז"ת מיתו. אמנם כמו כן מבואר במק"א שיצא רק הכתר שלה בבחי' נקודה אחת בלבד, וצ"ע. וביאור העניין הוא, שכל י"ס דמלכות דנקודות נחשבות לנקודה אחת בלבד ביחס לז"א, והם אכן נשברו, שכן הי"ס שבהם אינם כי אם י"ס הפרטיים אשר בה בלבד. וביתר עומק: בעולם הנקודות יצאו רק המלכיות של הפרצופים האחרים, משא"כ הנוק' שיצאה בעולם הנקודות באור הכתר שבה, ה"ה אור עצמותה שלאחר התיקון, וזהו עליו לנוק'. אמנם כל זה הוא רק בכללות, שכן בפרטות היו י"ס במלכות דכתר, ומתוכם הג"ר נתקיימו, והז"ת נשברו. לעולם מלכות אינה מתייחסת כי אם אחר אור הכתר, שעצמותה נמשכת מהכתר בשורש מציאותה, דהיינו שהיא תמיד בכח אור הכתר, ולכן בעולם הנקודות נתגלה כל השורש של כל מה שיהיה לעתיד. ממילא, כשאומר הרב שהנוק' יצאה בבחי' נקודת הכתר דז"א כוונתו שהיא היתה אז גם הכתר והשורש לכל מה שיצא ונעשה אז.

[ט] אמנם מה שנצרך לנו עדיין לבאר הוא בענין הנוק' הכללית שהיא המלכות דהנקודות. והגם שהדברים הם פשוטים עכ"ז נבאר כ"ז בביאור, והיינו כי הרי אמרנו שבפרטיות הנה יצאה גם היא בכל הי"ס כולם, והג"ר שלה נתקיימו והז"ת שלה מתו ונשברו, וכמ"ש הרב כ"ז בפירושו במבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) וכן במאמרי רשב"י וכנ"ל, אך בכללות כל הפרצופים כולם אשר בהב"ן הכללי, הנה אמר הרב בע"ה בשבירת הכלים (פרק ו' ופרק ז') וכן בכ"מ בע"ה ובמבו"ש, כי יצאה המלכות בעולם הנקודות רק בבחי' נקודה אחת לבד. והיינו כי הנה נחשב כל הי"ס דהמלכות בערך העליונים רק לנקודה אחת, והיא נשברה בכלולה, כי אותן הי"ס שבה הנה הם רק הי"ס הפרטיים אשר באותה הנקודה גופה, ונחשב בערך העליונים רק לנקודה אחת, וכן נחשב בערכם שהיא נשברה בכלולה, וע"פ מה שביארנו כ"ז לעיל. והנה אותה הנקודה אחת אשר בכללות, הנה מבואר הוא בדברי הרב בכ"מ כי הוא נקודת הכתר שבה, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ו') ובשער המלכים (פרק ה' ושם פרק ו' בארוכה) וכן בכ"מ. (אמנם בשבירת הכלים פרק ה' מבואר שכולם היו רק המלכיות לבד, וכן הוא בכ"מ שלא היו אלא רק מבחי' הנפש לבד, וא"כ הרי היה נקודת הנוק' דז"א אשר בעולם הנקודות ג"כ רק נקודת המלכות שבה, וכן אמר ג"כ בשבירת הכלים (פרק ז') כי יצאה הנוק' דז"א המלכות עשירית לבד שבה, וע' עוד בסדר אצילות בקיצור (פרק ג'), אמנם כבר עמד הרב ז"ל עצמו על סתירת הדברים בזה בשער הכוונות, וכן בפע"ה בשער העמידה בברכת עקירת המינים (פרק יט) ע"ש, שאמר שהכוונה הוא כי מכיון שלא היתה רק נקודת הכתר לבד, והיתה חסרה מכל המ' אחרונים שבה, הנה ממילא הוא שגם אותה הנקודה דהכתר מתמעט אורה הרבה, ולא נשאר בה רק אור המלכות שלה לבד, וזהו שאמר באיזה מקומות שהיתה נקודת המלכות, והכוונה הוא על המלכות שבכתר).

והנה אחרי שאמרנו שכל מה שהיא נחשבת לנקודה אחת הנה הוא רק בערך הפרצופים העליונים, א"כ הרי קשה לכאורה כי איך אפשר לומר שהיא נקודת הכתר הלא בערך העליונים, הנה פשוט הוא שהיא רק נקודת המלכות לבד, כי הרי היא המלכות של הבין הכללי, והז"א הוא הו"ק של הבין הכללי, והג"ר הם האו"א וא"א ועתיק של הבין הכללי, והם בכללם הי"ס של הבין הכללי אשר יצא מהעינים דא"ק. והרי היה הנוק' דז"א גם בעולם הנקודות רק המלכות של הבין הכללי, וא"כ אלמה אמר הרב כי אותה הנקודה דהמלכות הנה היה הכתר שבה. הרי ממה נפשך איך הוא כוונתו, אם שכוונתו בפרטיות, הלא בפרטיות שהוא בערך עצמה ובבחי' עצמותה גופה הרי היה אותה הנקודה דהכתר ג"כ כלולה מי"ס, והג"ר שלה נתקיימו והז"ת שלה נשברו. ואם שכוונתו (כ ע"ב) בכללות שהוא בערך העליונים, ונחשבים כל הי"ס הפרטים שבה רק לנקודה אחת, הלא היתה בערך זה רק בבחי' נקודת המלכות לבד, כי הרי היא היתה המלכות הכללי שהיא הנוק' הכללי אשר בעולם הנקודות, ולא היתה עולה אז בשם אלא רק בשם מלכות לבד ולא בשם הכתר כלל, וא"כ הרי באיזה בחי' אמר הרב שהיתה בשם נקודת הכתר, הלא לא היתה ניכרת אז להכתר כלל לא בכללות ולא בפרטיות.

אמנם הנה פשטות כוונת הרב הוא על ערך בחי' אור עצמותם אשר לאחר התיקון, כי הג"ר שהם עתיק א"א ואו"א, וכן הו"ק שהוא הז"א, הנה הם כולם יצאו בעולם הנקודות רק המלכות לבד מאורם העיקרי אשר לאחר התיקון, משא"כ הנוק' דז"א, הנה היא יצאה בעולם הנקודות באור הכתר שבה מאור עצמותה אשר לאחר התיקון. ונשתנה בזה לעילויא נקודת הנוק' מכל הט' נקודות הראשונים, שהם כולם היו רק המלכות מאורותיהם שבהבין הכללי אשר לאחר התיקון, אבל נקודת דהנוק' הנה היא היתה אור הכתר שמאור העיקרי שבה אשר לאחר התיקון, והיה בה כל אותו השינוי הזה מהטעם אשר אמר הרב בשער המלכים (פרק ו') ע"ש¹⁵¹. וכוונת הרב הוא בודאי רק על הכללות, כי בפרטות הרי היה אותה הנקודה דהכתר כלולה ג"כ מי"ס, והג"ר שלה נתקיימו והז"ת שלה נשברו וכנ"ל. ומכוון הרב רק על הכללות, שהוא בערך העליונים, כי בזה הנה לא היתה נחשבת אלא רק לנקודה אחת וכנז', וכן נחשבת בערך העליונים שהיא נשברה בכולה וכנ"ל. ומ"ש שהיתה נקודת הכתר, ר"ל מהאור דעצמותה אשר לאחר התיקון, שכולם לא יצאו רק המלכות שבהם מאורם העיקרי אשר לאחר התיקון, והט' ראשונים שלהם נשאר בהמאציל, אבל בהנוק' דז"א היה להיפך, כי היא יצאה באור הכתר מאור עצמותה אשר לאחר התיקון, והט' אחרונים שלה נשאר בהמאציל, ומהטעם שנתבאר במלכים (פרק ו'). אמנם ודאי הוא, כי הגם שהיה אור עצמותה בחי' אור הכתר מאורה שלאחר התיקון, עכ"ז הנה גם אז לא היתה עולה בשם אלא רק בשם מלכות לבד, כי הרי היא המלכות הכללי שהיא הנוק' הכללי דהנקודות, ומה גם שהרי היתה בפרטיות רק בחי' אור המלכות מהאור הכתר שבה, וכנ"ל מדברי הרב בפע"ח ושער הכוונות, כן הוא פשטות כוונת הרב ופשוט הוא.

אמנם הנה יש עוד איזה כוונה בדברי הרב זללה"ה, והיינו במה שידוע שהמלכות מתייחסת לעולם אחר אור הכתר, ובסוד (ישעיהו מו י') מגיד מראשית אחרית, וכן בסוד אני

¹⁵¹ ז"ל: הפגם המגיע עד נוקבא לבד אפשר שיהיה כח בפגם ההוא אם יהיה החטא גדול באופן שיגרום שישתלקו ממנו הט' חלקים כולם, ולא ישאיר בה רק חלק עשירית שהוא כתר שבה. אבל בז"א אין כח בפגם מעשה התחתונים שישתלקו ממנו הו"ק רק הג"ר לבד.

ואין¹⁵², כי עצמותה נמשכת ועולה עד הכתר, ובכח הזה נברא ונוצר ונעשה ממנה ועל ידה כל הג' עולמות בי"ע כולם והיא שורש הכל, וכן היא הכתר שלהם תמיד, והרי עומדת המלכות לעולם בכח אור הכתר. והנה כן היה כ"ז גם בעולם הנקודות ג"כ, וכמו שאמרנו לעיל סי' ג' אות א', כי הנה יצא אז כל השרשים של כל המציאויות כולם אשר היה עתיד להעשות בכל העולמות בי"ע בכל משך זמן דקיום העולם, הנה יצא ונעשה כל שרשיהם הראשונים בעולם הנקודות, והם כולם ירדו ונפלו בעמקי הקליפות אשר נברא אז ג"כ מתוקף הגבורות החזקים, ונתערב בהם כל אותן שרשי המציאויות כולם ונטבעו בהם, והם אשר עולים ומתקנים תמיד לאט לאט, ויוצאים מעמקי הקליפות והשממון, ונעשה מהם כל המציאויות דהדצח"מ המתחדשים בכל עת. וכשיוגמרו לצאת כולם מעמקי הקליפות אשר נטבעו בהם, אז יתגלה אור התיקון העליון בכל העולמות כולם, והוא הקץ של בעתה¹⁵³ המוכרה אשר אנו מקוים ובטוחים עליו, וכמו שיתבאר כ"ז בארוכה לקמן בחלק שני, וכן בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות בכ"מ. והנה כל אותן השרשים הראשונים אשר אמרנו שנבראו בעולם הנקודות, וכל ענייניהם הנעשה בהם בירידתם ונפילתם כנז', שהוא כל ענין דעולם התווה, הנה כ"ז נמצא ונעשה ע"י המלכות דהנקודות, כי המלכות נוק' דז"א היא לעולם השורש לכל מה שהיה והיה ויהיה בכל העולמות בי"ע כולם, וממנה ועל ידה נעשה הכל, והיא הכתר שלהם. והוא מ"ש הרב, שנקודת המלכות יצאה בבחי' נקודת הכתר שבה, כי היא היתה גם אז הכתר והשורש לכל מה שיצא ונעשה אז, והרי נמצא כי היה עומדת המלכות גם אז בנילוי אור הכתר, אמנם הנה הוא רק לכל מה שלמטה הימנה, אבל לכל הטי' נקודות (כ ע"ג) כולם אשר למעלה הימנה, הנה היתה באמת רק בחי' המלכות שלהם, כי הנוק' דז"א היא לעולם רק המלכות של כל העליונים כנודע. והוא ג"כ הטעם מה שיצאה באור הכתר מאור עצמותה אשר לאחר התיקון וכנ"ל, כי משום שהיה צריך להעשות על ידה כל הקליפות כולם וכל ענייני דעולם התווה, ואם שהיתה יוצאת אז באיזה בחי' מהבחי' התחתונים שבה, היה מציאות הקליפות יותר גדולים ויותר חזקים, ולא היה אפשר להשרשי המציאויות אשר נפלו בתוכם לצאת מהם ולהתקן כלל. וגם המלכות עצמה אשר נפגמה עי"ו, וכמו שיתבאר לקמן חלק שני, היה הפגם גדול מאד ח"ו, ולכך יצאה המלכות באור הכתר שבה שהוא האור היותר עליון, והוא דוחה את החיצונים, ועי"ז לא נפגמה כ"כ הרבה, וגם יש אפשרות עי"ז לכל שרשי המציאויות שירדו ונפלו לחזור ולהתקן, והוא כעין הטעם שכתב הרב במלכים (פרק ו') ע"ש.

ע"כ יש ליישב שהעניין הוא כדברי הרש"ש הנ"ל. אמנם לדרכנו, הרי ישנם ב' מיני מלכים, של עגולים ושל יושר, ובזה מתורצים כל הסתירות הנ"ל: שכן מש"כ שבז"א לא יצאו הג"ר, והנוק' יצאה רק בכתרה, ונשברו כולם, זהו עניין למלכי העיגולים, שם לא היה זיווג כלל, אבל מ"ש שיצאו כולם בשוה, כך שגם הזו"ן יצאו בי"ס, זהו במלכי יושר שיצאו על ידי זיווג, ולכן יצאו שלמים.

[יוד] והנה כל מה שדברנו עד כה מאות ד' עד אות ט', הנה הוא ע"פ דרכו של מהר"ש שרעבי ז"ל. אמנם ע"פ דרכינו אשר הארכנו בביאור המציאות דהמלכי עגולים והיושר, ובארנו איך שהיו באמת ב' מיני מלכים ממש, אחד המלכי עגולים ואחד המלכי יושר. ובכל א' היה מקרה המלכים בפנ"ע, וכמו שהעלינו בכל דברינו הקודמים, הנה יש

¹⁵² עי' מקורו תיקו"ז ז' ע"א וז"ל, שכינתא תתאה אדנ"י מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן עשרה מעילא לתתא, עכ"ל, ועי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק טו.

¹⁵³ עי' גמ' סנהדרין דף צח ע"א: אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב אחישנה, זכו אחישנה לא זכו בעתה.

לנו בזה שיטה אחרת יותר פשוטה ליישב את כל סתירת הדברים אשר נמצא בזה בדברי הרב, במ"ש בע"ח בכ"מ למ"ש במבו"ש ובמאמרי רשב"י וכנ"ל אות ג' ע"ש. כי מ"ש בע"ח בשבירת הכלים (פרקים ו' ז') וכן באנ"כ (פרק ה') ובכ"מ, שגם הזו"ן הכלליים לא יצא הג"ר העיקריים שבהם כלל, ויצא הז"א רק בו' נקודות שהוא מהדעת ולמטה, והנוק' יצאה רק בנקודת הכתר שלה לבד, והם נשברו בכולן, הנה כ"ז קאי על המלכי העגולים. אבל מ"ש במבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) וכן במאמרי רשב"י בכ"מ, שיצאו כולם שוה, היינו שגם הזו"ן הכלליים יצאו בכל הי"ם שלהם, והיה מקרה המלכים בכולם שוה, שהג"ר שלהם נתקיימו והז"ת שלהם נשברו, הנה כ"ז הוא בהמלכי יושר, כי משום שהמלכי יושר עיקרם הוא מהאור החדש אשר יצא ונמשך מהזווג דהע"ב והס"ג שבגלגלתא, וכן יצאו ונמשכו דרך פנימיות כל הקומה דאבא שבא"ק וכנ"ל סי' ב' ודרוש ב' סי' ב'. הנה ע"י כ"ז יצאו הם שלימים בכל הג"ר שלהם, וכמו עתיק וא"א ואו"א. כי באשר שהיה יציאתם ע"י הזווג דהעליון ודרך פנימיות דהאבא הנה נשלמו הם בהמוחין שהוא הג"ר כהראוי, וכן הוא ג"כ כי אותן הג"ר נתקיימו ולא נשבר בהם אלא רק הז"ת שלהם לבד, כי אותן הג"ר אשר שרשם הוא מלמעלה למעלה, לא שלטה בהם המיתה והשבירה ח"ו. משא"כ המלכי עגולים אשר הם יצאו בסוד טיפת קרי גם משורשם הראשון, ולא נמשכו הם דרך פנימיות כלל וכנ"ל דרוש ב' סי' א' ובכ"מ, הנה לא קבלו הם מוחין הראוי להם מלמעלה, והיו הם בלא ג"ר כלל, ויצאו רק עצמותם העיקרי לבד. ומ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ו') שהיו גם הם כלולים מי"ס, הנה הוא רק בחי' הי"ס אשר ישנם עכ"פ גם בעצמותם גופה, וכנודע שאין שום בחי' אור שלא יהא כלול מי', והם נשברו בכולן, כי הם רק הז"ת לבד. אמנם העתיק וא"א ואו"א דהעגולים, הנה הם יצאו בהג"ר שלהם ג"כ, כי עצמותם הוא משרשם אשר בהאימא עצמה, וכן מאור העקודים, וכן גם מאור המ"ס שבא"ק וכנ"ל דרוש ב' סס"י ג' ודרוש א' סי' ה'. [ומשרשם שבהאימא הוא האו"א דהעגולים, ומשרשם שבאור העקודים הוא הא"א דהעגולים, ומשרשם שבהמ"ס הוא העתיק דהעגולים.] ומשום שעיקרם הוא מלמעלה לכן יצאו הם בהג"ר שלהם ג"כ, כי הג"ר הם אורות דהמוחין אשר הם מלמעלה כנודע. והג"ר שלהם הם נתקיימו, כי לא שלטה בהם מיתה ושבירה ח"ו, אך הז"ת שבכל א' שהוא החיצוניות והגבורות שבהם, הנה הם נשברו ג"כ, והוא ע"י שהרי היה כל יציאתם ג"כ רק בסוד טיפת קרי ולא נשלמו כלל, ולכן נשברו הזו"ן שבכל א' ג"כ, שהם הזו"ן הפרטיים, אך הג"ר שלהם אשר עיקרם הוא מאור העליון נתקיימו כנז'. משא"כ הזו"ן הכלליים של המלכי עגולים, הנה הם יצאו בלא ג"ר כלל, כי הם רק עצמות המ"ן דהאימא שבא"ק מהבחי' התחתונים שבה אשר העלתה אותן למעלה ויצאו דרך העינים בסוד טיפת קרי, והיו בלא ג"ר ובלא מוחין, לכך נשברו כולם. וכ"ז הוא רק בהמלכי עגולים ומשום שהם (כ' ע"ד) יצאו בלא זווג כלל, וגם הוה כל המשכתם והליכתם אשר מהעינים עד הטבור, הכל רק מבחוץ לבד. משא"כ המלכי יושר, אשר הם מהאור חדש הנולד ע"י זווג מהע"ב וס"ג דגלגלתא, וכל המשכתם והליכתם הוא הכל רק דרך פנימיות כל הפרצופים שבא"ק, עד שיצאו מצפרני רגליים וכנ"ל סי' ב', לכן נשלמו כל הזו"ן דהמלכי יושר ג"כ בהג"ר שלהם כהראוי (בבחי' המציאות דעולם הנקודות), והם נתקיימו גם בהזו"ן, ולא נשבר גם בהם אלא רק הז"ת שלהם לבד. והרי לא היה השבירה בהמלכי יושר אלא רק בפרטיות לבד וכמו"ש במבו"ש ומאמרי רשב"י וכנ"ל.

וזהו השינוי הג' אשר היה בין המלכי יושר להמלכי עגולים אשר התחלנו לבאר לעיל אות ג', כי בהמלכי יושר הנה יצאו גם הזו"ן שלימים בכל הי"ס (ור"ל בהשלימות דעולם הנקודות), ונתקיים הג"ר שבהם ורק הז"ת נשברו, וכמו בעתיק וא"א ואו"א דהיושר, והיה השבירה בהם רק בפרטיות לבד. אבל בהמלכי עגולים לא יצא הז"א רק בו' נקודות,

והנוק' רק בנקודה אחת, והם נשברו כולם, וכן נשברו ג"כ הז'ת אשר בעתיק וא"א ואו"א דהעגולים, והיה שם השבירה הן בכללות והן בפרטות, ובוה הרי הוא ניהא כל הסתירות בפשטות בלא שום דוחק כלל.

הרח"ו מסתפק בעניין ג"ר דז"א דנקודות היכן הם נותרו, אם באמא או בעקודים או בעינים דא"ק או בפנים החזה. וכולם אמת, שכן בכל א' מהם נשאר שרשם, ומשם הם מושפעים תמיד. כלומר ששרשם הראשון נשאר בחזה דא"ק והוא כל חלקי הנה"י דאמא שבא"ק. וכאשר יצאו מן העינים, אזי עברו שם ושרשם נשאר שם (שהרי עיקר פרצוף עתיק דנקודות הוא מאותו שיתוף של האור שבא מע"ב דמו"ס, הרי הוא מקום העינים), וכאשר עברו דרך האח"ף קבלו משם הארה, ולכן יש להם גם שורש שם. וזהו הא"א שבנקודות, שכן העקודים הם כתר דנקודות, ודרכם עברו גם אמא דא"ק, והם קבלו את שורש פרצופי או"א של הנקודות.

[יא] ודרך אנב הנה נאמר עוד, כי הנה הרח"ו ז"ל בשער המלכים (פרק ה') מסתפק שם בענין יציאת המלכים דעגולים אשר יצא הז"א רק בו' נקודות והנוק' רק בנקודה אחת, היכן שנשאר שאריתם, אם בשרשם אשר בעולם העקודים או בהאימא שלהם. ומ"ש שנשארו בהעקודים לא אמר זה מסברא דנפשו אלא הוא מדברי האריו"ל אשר אמר בשער העקודים (פרק ה'), כי בהמלכות של העקודים שם הוא השרשים דהנקודות. אמנם בשבירת הכלים (פרקים ו' ז') אמר שם בפשיטות כי נשארו בהאימא הכללי והפרטי, ור"ל שהג"ר דז"א כאשר נאצלו מהאימא, הנה נאצל הכתר ואח"כ החכמה ואח"כ הבינה, ונאצלו אלו הג"ר כל תחתון מהעליון. אמנם לא יצאו לחוץ אלא שירדו עד הבינה הנז', ושם נכללו כל הג"ר ונשארו כולם בהאימא הכללי. ואח"כ נאצלו הז'ת מהבינה הנז' שהיא הבינה הפרטית, והם אשר יצאו לחוץ (אבל הג"ר לא יצאו לחוץ אלא שירדו ונכללו בהבינה הפרטית, ומשם לא ירדו עוד למטה, ולא יצאו אלא שנשארו כולם בהאימא הכללי). ובמבוי"ש (שער ב' ח"ב פ"ג) מבואר שם כי הג"ר נשארו בשרשם שמבפנים, שהוא במקום החזה דא"ק (וכנ"ל דרוש א' סי' א' אות ד'). ושם (פרק א') אמר כי הג"ר דהזו"ן הם נשארו במאצילים, שהוא בהעינים דא"ק. והרי לנו ד' שמועות בזה אם שנשארו מבפנים בהחזה, או שנשארו בהעינים, או שנשארו בהעקודים, או שנשארו בהאימא הכללי שהיא פרצוף האימא דהב"ן הכללי, אשר יצאה מהעינים ג"כ וכנ"ל בדברינו כי יצאו עתיק וא"א ואבא ואימא וכמ"ש בשבירת הכלים (פרקים ו' ז') וכנודע.

אך כאשר נתבונן בזה אנו רואין שכל אלו הד' שמועות הם כולם אמת וכולם ישנם, כי בכל אלו הד' מקומות הנה נשאר שרשם, ומשם הם מושפעים תמיד. כי שרשם הראשון הנה הוא נשאר בהחזה דא"ק מבפנים, והוא כל חלקי הנה"י דהאימא שבא"ק אשר היתה צריכה להשתתף בהנקודות דהעינים ע"י בחי' האמ"ר וק"ב שבה, ולא נמשכו ולא יצאו הם בעולם הנקודות כלל (וכנ"ל סי' ג' אות ב' ודרוש ב' סי' ג' אות ג' וכן שם סי' א'), והרי נשאר שרשם הראשון בהחזה דא"ק מבפנים. וכן אח"כ כאשר יצאו מן העינים שהוא מהע"ב דהמ"ס שבא"ק הנה פשוט הוא שנשאר שורשם העליון ג"כ מהעינים ולפנים, ומשם הם מושפעים תמיד. ומה גם לפי מה שאמרנו לעיל (דרוש ב' סי' ד' אות ב') שכל יציאתם מהעינים, הגם שהוא בסוד טיפת קרי, עכ"ז הנה הוא ג"כ ע"י בחי' זווג עכ"פ, והיינו ע"י הזווג הדו"ן שבהע"ב דהמ"ס, שהם שורש הב' עינין, והרי הם בחי' או"א לכל האורות דהנקודות דהעינים. וא"כ הרי נשאר שם שורשם בודאי ככל בחי' זו"ן אשר שרשם הוא בהאו"א שלהם, ומשתתפים חלקי האו"א בהזו"ן תמיד כנודע¹⁵⁴. וכן היה כ"ז בעולם הנקודות מעין ובמקצת, וכמ"ש בסוף דרוש ב'. והרי לנו עכ"פ כי היה נשאר להם שורש גדול גם בהעינים דא"ק.

¹⁵⁴ עי' בע"ח טנת"א ה' ומוחין ה'.

והאמת הוא, כי עיקר פרצוף העתיק¹⁵⁵ דהנקודות הנה הוא מאותו השתתפות אור אשר מהע"ב דהמ"ס שהשתתף בהם באיזה הארה עכ"פ, ומזה ההארה נעשה (כא ע"א) העתיק דהנקודות. וכן מהשתתפות האור אשר היה מושפע בהם משרשם הפנימי שבהחזה דא"ק כנ"ל בסמוך, הנה מזה נעשה בחי' הא"ק דהנקודות. כי גם בעולם הנקודות היה בהם ג"כ כל הבחי' כמו לאחר התיקון מעין ובמקצת עכ"פ, והרי לנו כי היה להם שורש גדול בהחזה דא"ק שמבפנים, וכן שורש גדול מבפנים להעינים דא"ק, ומזה היה הא"ק והעתיק דהנקודות.

וכן אח"כ כאשר יצאו מהעינים וירדו מהטבור ולמטה דרך האח"פ שהוא העולם העקודים וקבלו משם ג"כ אור גדול וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') הרי נעשה להם שורש גדול בעולם העקודים ג"כ, והיו מושפעים מהם תמיד, ומזה האור דהעקודים הנה נעשה להם בחי' א"א שהוא פרצוף הא"א דהנקודות, וכנודע שהעולם העקודים הוא הכתר להאצילות¹⁵⁶, וכן היה נעשה מזה הכתר שהוא הא"א דהנקודות. וכן הוא ג"כ, כי הרי בעברם דרך העקודים, הנה עברו ג"כ דרך האימא שבא"ק אשר היא נכללת בהמזל תחתון דהעקודים וכנ"ל דרוש א' סי' ד'. והנה קבלו מהאימא ג"כ אור גדול בעברם דרך עליה, כמו שכתבנו לעיל דרוש ב' סס"י א', וכן שם סוף סימן ד'. ומאותו האור אשר קבלו מהאימא הכללי שבא"ק, שהיא בחי' ישו"ת כנודע, הנה נעשה מזה בחי' פרצופי או"א דהנקודות. והרי לנו מכ"ז כי היו הנקודות מושרשים למעלה בד' מקומות, והם כל הד' מקומות הנז' לעיל בדברי הרב ז"ל בע"ח ובמב"ש, ואינם סותרים זה את זה, כי כולם אמת וכולם ישנם כמו שביארנו. ומהם הוא הג"ר הכלליים שהם עתיק א"א ואו"א דהנקודות כנ"ל, וכן נשאר בהם הג"ר דהזו"ן הכלליים והפרטיים כמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרקים ו' ז'), וכנודע שהג"ר דכל פרצוף פרטי הנה הוא מושרש ועומד בהג"ר הכלליים דאותו העולם, וכן הם מושרשים בכל בחי' ג"ר ושרשיהם אשר למעלה למעלה ומושפעים מהם תמיד.

קיימת סתירה לכאורה בדברי האריז"ל, שכן במקום אחד מבאר שהנקודות יצאו בתורת ו"ק, ומהם באות מלכיות דו"ק דהיינו מלכות דדעת ודחסד ודגבורה וכו', דחסד, וכן דגבורה וכו', סה"כ מ"ב מלכיות, והמה בג' עולמות ב"ע. והיינו סוד ג' הפעמים מ"ב שישנם בעולם התהו. ואילו במק"א מבאר שהנקודות יצאו רק בבחינת פרצוף חיצון הרי הוא נה"י, ויש שם רק כ"א מלכיות. הרש"ש דוחה שמועה א' מפני חבירתה.

[יב] ונחזור להענין כי הנה ביארנו לעיל אות' י' השינוי הג' אשר בין הנקודות דהעגולים להנקודות דהיושר, ועתה נבאר עוד שינוי ד' שישנו ביניהם ג"כ. והיינו במה שנמצא עוד סתירה בדברי הרב בענין המציאות דהמלכין קדמאין, כי בשער הפרצופים (דרוש א') אמר הרב ז"ל כי כשנאצל ז"א (שהוא אצילותו הראשונה אשר בעולם הנקודות) הנה נאצל בב' הפרצופים החיצון והאמצעי הנקרא בחי' ו"ק נה"י וחג"ת כו' ע"ש. ור"ל כי הנה לאחר התיקון הנה כלול כל פרצוף מג' פרצופים שהם חיצון תיכון פנימי, והם נה"י חג"ת חב"ד. וכל א' מאלו הג' הוא כלול מי"ם שלימים, ר"ל אשר כל ספי' מהם הוא כלול ג"כ מי', אך בעולם הנקודות היה חסר בו אז הפרצוף הפנימי לגמרי, והיה אז רק בבחי' הפרצופים דנה"י וחג"ת לבד. ולא עוד אלא שגם באלו ב' הפרצופים לא היה אז אלא רק המלכיות שלהם לבד, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ח') כי בעולם הנקודות לא יצאו הזו"ן אלא רק הז' מלכיות שבהב' בחי' החיצונית והתיכונה, והם המלכיות דהנה"י והחג"ת כו'.

¹⁵⁵ עי' Error! Bookmark not defined. שיש סתירה אם יש פרצוף עתיק בנקודות, ולפי דבריו כאן הסתירה מיושבת.

¹⁵⁶ עי' יהל אור ח"ב טז ע"ד, שהרד"א דאצילות יצא מהתנוצצות הז"ת דמלכות דעקודים. ועי' לקמן כב ע"ב מש"כ בשם פע"ח ושעה"כ.

ע"ש. וכוונתו בדיוק הוא כי היה¹⁵⁷ בז' המלכויות בכל אחד ואחד, כי החסד היה מז' מלכויות דעת חג"ת ונה"י והם ז' מלכויות של ספי' החסד, וכן הגבורה היה מז' מלכויות דעת חג"ת ונה"י והם ז' מלכויות שבספי' הגבורה, וכן עד"ז כולם (וע"ש בשבירת הכלים סוף פ"ז). כי הנה לאחר התיקון נשלם כל א' וכלול מי' ספי' שלימים, אשר כל א' הוא כלול ג"כ מי', וישנו בהחסד י' ספי' שלימים, וכן בהגבורה וכן בכלם. והרי ישנו בכל ספי' אשר לאחר התיקון ק' ספי' פרטיות. אבל בעולם הנקודות לא יצאו כל א' אלא רק בהי' מלכויות מהי' ספי' שלימים שבו, והג"ר שלו נתקיימו והז"ת שלו נשברו, והיה מקרה המלכים בהז' מלכויות דכל א' וכנ"ל אות יו"ד. אמנם לא נדבר עתה בהענין מה שנוגע להחילוק דהי' זו, ור"ל אם שהם י' או שהם ז', כי כבר בארנו אותו לעיל אות י' וכן יתבאר עוד בקצרה למטה, ולא נדבר עתה אלא רק מהז' לבד. כי הנה כל מלך היה כלול מז' מלכויות שהם המלכויות של הדעת חג"ת נה"י, ויצא בעולם הנקודות הז' מלכויות בהחסד, והז' מלכויות בהגבורה, והז' מלכויות בהת"ת. והוא כ"א מלכויות דהחג"ת שהוא פרצוף האמצעי. וכן היה כ"א מלכויות בהנה"י שהוא פרצוף החיצון. והרי היה שינוי גדול בין מציאותם בעולם הנקודות למציאותם ושלימותם אשר לאחר התיקון, כי לאחר התיקון היה כל אחד מי' ספי' שלימים שהוא ק' (כא ע"ב) ספי' פרטיות, והיה החסד מק' ספי', וכן הגבורה, וכן הת"ת, וכן הנה"י. אבל בעולם הנקודות היה כל אחד רק מז' לבד, שהם הז' מלכויות מהי' ספי' שלימים שבו אשר לאחה התיקון. אמנם עכ"פ הוא כי יצא גם בעולם הנקודות בבחי' ב' הפרצופים דהחיצון והאמצעי שבו, שהם פרצוף הנה"י ופרצוף החג"ת, שהם הכ"א מלכויות דכל אחד כנו'. וובסך הכל הם מ"ב מלכויות שהם המלכין קדמאין אשר מתו ונשברו, והם נתחלקו בהג' עולמות בי"ע הפנימית בבריאה, והחיצונית ביצירה, והחיצונית דחיצונית בעשיה כמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ז') והם ג' פעמים מ"ב אשר בעולם התווה, והם מרומזים בתורה באותיות בהר"ד אשר מאות ב' דבראשית עד האות ד' דויבדל, שהם ג' פעמים מ"ב אותיות, אחד מן ב' דבראשית עד ה' של ובהו, והשני מן ה' של ובהו עד ר' של ויאמר, והשלישי מן ר' של ויאמר עד האות ד' של ויבדל, והם בהר"ד כנודע מדברי הראשונים (ר' בחיי בראשית א ב.). וכן אמר ג"כ בשער פנימית וחיצונית (דרוש ח') כי בזמן היניקה (שאו נשלם פרצוף האמצעי) הנה חזר להתתקן כל מה שהיה טרם מיתת המלכים כו'. והרי לנו מזה ג"כ כי בעולם הנקודות יצא הז"א בבחי' ב' הפרצופים החיצון והאמצעי שהם פרצופי העיבור והיניקה שהם חג"ת ונה"י כנודע, ויצא אז הז' מלכויות שבכל א' מהם וכנו'.

אמנם בשער הפרצופים (דרוש ד') אמר שם הרב כי בעת מיתת המלכים הנה היה אז ז"א רק בבחי' הפרצוף הראשון שהוא פרצוף החיצון דהנה"י לבד, ויצא אז בהחג"ת נה"י שהם הו"ק שבפרצוף החיצון לבד. ור"ל על הז' מלכויות דהחג"ת נה"י שבכל אחד, כי יצא הנצח בהז' מלכויות דחג"ת ונה"י שבו, וכן ההוד בהז' מלכויות דהחג"ת ונה"י שבו, וכן היסוד בהז' מלכויות דהחג"ת ונה"י שבו. אמנם הנה באמת הרי יצא כל אחד מהדעת ולמטה, והיה כל אחד מז' מלכויות כנ"ל, והם כ"א מלכויות. והרי לנו עכ"פ כי לא יצא בעולם הנקודות אלא רק בבחי' הפרצוף החיצון שבו לבד, שהם רק הכ"א מלכויות דהפרצוף החיצון. והרי הוא סותר למה שאמר שם דרוש א' ובכ"מ, כי יצא בב' הפרצופים החיצון והאמצעי שבו וכנ"ל. וכבר עמד על סתירה זו הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל וכמו שהאריך שם בהגהות השמש, ודחה האחד מפני חבירו, ואמר שאין לסמוך על מ"ש

¹⁵⁷ הגהות מכת"י המחבר: היו כל א' רק מהז' מלכויות לבד כי כל א' הוא כלול מכולם

והיה.

מ"ש

בדרוש ד', כי העיקר הוא כמ"ש בדרוש א' ובכ"מ, שגם בעולם הנקודות יצא הז"א בבחי' ב' הפרצופים שבו, החיצון והאמצעי שהוא פרצוף הנה"י והחג"ת, הז' מלכויות דכל א' מהם וכנ"ל.

אמנם אפשר ליישב סתירה זו גם באופן אחר, שמלכי היושר הרי הם הרוח הכללי של עולם הנקודות, יצאו בסוד פרצוף חיצון ואמצעי, ומלכי עיגולים, הרי הם הנפש הכללי של עולם הנקודות, יצאו בסוד פרצוף חיצון בלבד.

[יג] אמנם לענ"ד הנה נראה שח"ו לאמר כן, כי כל מ"ש הרח"ו ז"ל הרי לא אמר מעצמו, דבכל מקום שאמר איזה דיבור מעצמו הרי כתב שמו עליהם אמר חיים או ונלע"ד כנודע, וכל מ"ש סתם הרי הוא דברי האריז"ל ממש, וא"כ חלילה לדחות איזה דיבור מדבריו מחמת איזה סתירה או קושיא, כי כל דבריו הם דברי אלהים חיים אמת. וע"פ דרכינו הנה יש ליישב תהלי"ת כל הסתירה הזו בנקל ובפשיטות, ויהיו כל דברי האריז"ל חיים וקיימים, וכן גם כל דברי מהר"ש שרעבי ז"ל הם ג"כ אמת ויציב. והיינו כי אחר שהעלינו כי היו ב' מיני מלכים ממש, שהם מלכי העגולים ומלכי היושר, אשר יצאו בעולם הנקודות כל אחד לעצמו, והיו עומדים אז בב' מציאויות. וכל המלכי יושר הנה היו משתמשים ועומדים אז בבחי' הז"א והמ"ה והרוח הכללי דעולם הנקודות, וכל המלכי עגולים הם הנוק' והב"ן והנפש הכללי. והנה המלכי יושר אשר הם מהאור החדש אשר הוא יצא ע"י הזווג דהע"ב והס"ג שבנגלתא, וכן היה יציאתו דרך פנימיות כל האבא כולו שבא"ק, וע"י בחי' אמ"ר וק"ב שבו וכנ"ל בדברינו, הנה היה נשלם הוא גם בבחי' הפרצוף האמצעי שבו ג"כ, והיה הוא בבחי' ב' הפרצופים, שהם הנה"י והחג"ת, ור"ל המלכויות דהנה"י והחג"ת. כי ע"י הבחי' אמ"ר וק"ב אשר קבל מבפנימיות האבא שבא"ק, ונשתתף בו האבא ליתן בו מחלקו ג"כ, הנה עי"ז נישלם ונעשה בו גם בחי' פרצוף האמצעי שבו. משא"כ מלכי העגולים, שהם הנוק' והנפש הכללי שבעולם הנקודות, שהוא לא קבל מפנימיות האימא שבא"ק ומהאמ"ר וק"ב שלה מאומה, והיה כל עצמותם רק המ"ן שלה אשר מבחי' ברורי הולד עצמו, אשר הם רק מהמלכות דהאימא לבד וכנ"ל סי' ג' אות ב'. הנה לא היו הם אלא רק בבחי' פרצוף החיצון לבד (כא ע"ג) שהוא רק פרצוף הנה"י, ור"ל המלכויות דהו"ק דהנה"י וכנ"ל אות י"ב. אבל מפרצוף החג"ת הנה לא היה בהם מאומה, כי משום שהמלכות היא מקבלת מהנה"י לעולם, וכמ"ש בזוה"ק בסתרי תורה (פ') ויצא קנ"א ע"ב) וכנודע, לכן היה גם במלכי העגולים מבחי' הנה"י עכ"פ.

ונמצא כי מ"ש הרב שם דרוש ד' כי יצא הז"א בעולם הנקודות רק בבחי' פרצוף הנה"י שהוא פרצוף החיצון לבד, הכוונה שם הוא רק על המלכי עגולים אשר יצאו מהעינים, ומ"ש שם דרוש א' ובכ"מ כי יצא בבחי' ב' הפרצופים החיצון והאמצעי, שהם פרצוף הנה"י והחג"ת הכוונה שם הוא על המלכי יושר אשר יצאו מצפרני רגליים, והם ירדו דרך פנימיות כל הפרצופים שבא"ק, ועי"ז נשלמו הם בב' הפרצופים שהוא בפרצוף האמצעי ג"כ, כי במה שקבלו מפנימיות האבא שבא"ק ויצאו הם בהשתתפות אור מבחי' הנה"י עצמן שבו, וכן השתתף בהם האבא בהחג"ת ג"כ, וכנודע שכל הז"ת דהעליון מתלבשים בהתחתון. אמנם בעולם הנקודות אשר לא היה נשלם אז באמת כל המשכת האמ"ר וק"ב גם בהאבא כהראוי וכנ"ל סי' ג' אות ג', הנה לא השתתף בהם האבא מכל הז"ת שבו ממש אלא רק מהמלכויות שבהם לבד, ועי"ז הנה נשלמו המלכי יושר ג"כ בהמלכויות של כל הו"ק כולם, והיו הם בבחי' ב' הפרצופים וכנ"ל.

מ"ש

עוד נראה לומר, שהפרצוף האמצעי היינו כל מלכי היושר, ואילו הפרצוף החיצוני הוא כל מלכי העגולים. ועל אף שכל א' מהמלכים יצא לבדו וממילא לא היו בבחי' חיצון ואמצעי אמנם לאחר התיקון שעלו למ"ן נתחברו ונעשו לאחד ועליהם הוא שאמר הרב שיצאו בעולם הנקודות אמצעי וחיצון.

[יד] וביותר נראה כי הנה נודע הוא שכל פרצוף ז"א שהוא בחי' רוח הכללי, הנה הוא נקרא בשם חג"ת. וכל פרצוף הנוק' שהיא נפש הכללי, הנה היא נקרא בשם הנה"י. ובעולם הנקודות אשר יצאו אז הב' מיני מלכים, שהם מלכי היושר והעגולים, והם בבחי' ז"א ונוק', רוח ונפש וכנ"ל. א"כ הרי הם עצמן בחי' ב' הפרצופים נה"י וחג"ת, החיצון והאמצעי, כי המלכי יושר הם היו בחי' החג"ת שהוא פרצוף האמצעי, והמלכי עגולים הם היו רק בחי' הנה"י שהוא פרצוף החיצון. וזהו מ"ש הרב בדרוש א' כי כשנאצל ז"א הנה נאצל בב' הפרצופים החיצון והאמצעי, שהם נה"י וחג"ת. ור"ל על אלו הב' מיני מלכים יחד העגולים והיושר, כי הנה הם הנה"י והחג"ת, והם החיצון והאמצעי, נפש ורוח. והגם שבעולם הנקודות הרי יצאו זה לעצמו וזה לעצמו, ולא היו אז בבחי' חיצון ואמצעי כלל. אמנם הנה לאחר התיקון אחר שעלו אז לבחי' מ"ן להאז"א שבא"ק, וכן עלו משם עוד לעילא לעילא וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרקים א' ב') ע"ש, הנה נתחברו אז ונעשו שניהם לחד ממש וכנ"ל דרוש ב' ס' ב' אות ד', וכמו שבארנו בארוכה בכ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ח' עש"ה. ואחר התיקון כשנעשו העגולים והיושר למציאות אחת בכל פרצוף ופרצוף, וכן ניתוסף ונשלם אז הג"ר דהב"ן ג"כ כנודע, הנה היה אז מלכי העגולים שהם הנה"י דהב"ן להחיצוניות בכל פרצוף, ומלכי היושר שהם החג"ת דהב"ן להאמצעי שבכל פרצוף, והג"ר דב"ן הם הפנימיות שבכל פרצוף, כי גם בחלקי הב"ן שבכל פרצוף הנה ישנם ג"כ חיצון תיכון פנימי כנודע. וע' בשער פנימיות וחיצונות (דרוש ו') עש"ה ובכ"מ שם, והוא פשוט ונודע. וזהו שאמר הרב בשער הפרצופים (דרוש א') כי כשנאצל ז"א הנה נאצל בב' הפרצופים החיצון והאמצעי, ור"ל על אלו הב' מיני מלכים העגולים והיושר שנאצלו, הם שניהם בעולם הנקודות, והם נעשו לאחר התיקון למציאות אחת, שהוא החיצון והאמצעי דהב"ן שבכל פרצוף, והם הנה"י והחג"ת דהב"ן הכללי שבכל פרצוף ופרצוף.

מ"ש הרב כי בעת מיתת המלכים היה ז"א רק בבחי' הפרצוף הראשון והחיצון, כוונתו היא רק למלכי העגולים אשר יצאו מהעינים, והיו באמת רק המלכיות דהנה"י, ובו היה עיקר המיתה והשבירה. גם לאחר התיקון, בעת העיבור הראשון, נתקן רק ז"א דעגולים בלבד, ותיקונו הוא במה שנוספו בו הג"ר דב"ן, והם ג"כ רק המלכיות דג"ר שבפרצוף הנה"י, וכן נוספו בו י' המלכיות מהפרצוף החיצון דהמ"ה, הרי הוא כל הנה"י שבו, ונתייחדו אז כולם כאחד בסוד רשות היחיד, ע"י שנמשכו ונארגו יחד משורשם הראשון שבמ"ס דא"ק, אשר שם עלו בבחינת מ"ן בעת השבירה.

[טו] אך מ"ש הרב שם (דרוש ד') כי בעת מיתת המלכים הנה היה אז ז"א רק בבחי' הפרצוף הראשון והחיצון, שהוא נה"י לבד, הנה שם כוונתו הוא רק על מלכי העגולים אשר יצאו מהעינים, והז"ת דמלכי העגולים שהוא הז"א שבהם, הנה הוא יצא רק בפרצוף החיצון שהוא נה"י לבד, והיה באמת רק המלכיות דהנה"י, ור"ל דהו"ק דהנה"י וכנ"ל אות י"ג, ובו היה עיקר המיתה והשבירה וכנ"ל סס"י ב' וסס"י ג'. וכן גם לאחר התיקון הנה לא נתקן בתחילה שהוא בעת העיבור ראשון, אלא רק אותו הז"א דהעגולים לבד, ותיקונו הוא במה שניתוסף בו הג"ר דהב"ן, והם ג"כ רק המלכיות דהג"ר שבפרצוף הנה"י, וכן ניתוסף בו אז ג"כ הי' מלכיות מפרצוף החיצון דהמ"ה, שהוא כל הנה"י דהמ"ה, ונתייחדו אז כולם כאחד בסוד רשות היחיד¹⁵⁸, ע"י שנמשכו ונארגו כולם יחד (כא ע"ד) משורשם הראשון שבהמ"ס דא"ק, אשר שם עלו למ"ן בעת השבירה וכמ"ש בתיקון (פרקים א' ב') וכנ"ל,

¹⁵⁸ עי' ע"ח שבירה ב'.

ונשלם בזה פרצוף העיבור ראשון שהוא התיקון דו"א דהעגולים, אשר נתתקן ונשלם בבטן האימא הכללי שבא"ק [שהוא בחי' ישסו"ת שבא"ק כנודע¹⁵⁹], כי כל בנין ותיקון דפרצוף העיבור ראשון דו"א הוא לעולם רק ע"י ישסו"ת, ומהחיצוניות דהמלכות שבהם. אלא שכל הכח הזה הוא נמשך להם מלעילא לעילא, שהוא עד המ"ס דא"ק, אבל עכ"פ הוא רק מעצמות החיצוניות דהמלכות שלהם לחוד שהוא הנפש שבנפש, וכמ"ש הרב בשער המוחין (סוף פרק ה') ע"ש. ומזה נבנה ונתקן פרצוף העיבור ראשון דהו"א אשר כל מציאותו אז הנה הוא רק מהו"א דהעגולים לבד אשר נתקן ונשלם בהמלכות דהג"ר דהב"ן שבפרצוף הנה"י וכן בחי' מלכויות דהמ"ה שבפרצוף הנה"י.

בעיבור הראשון דו"א נשלמו הנקודות בבחי' הו"ק דאותו הפרצוף החיצון דנה"י הן דב"ן והן דמ"ה. אמנם אז נראה בגילוי דנה"י בלבד, אלא שכלולים בו גם אורות מחג"ת. והנה מה שאמרנו לעיל כי הוא המלכויות בלבד, הגם שבאמת הרי נשלם בעיבור ראשון בפרצוף הנה"י, הוא משום שורשו ועיקרו הוא מז' המלכויות דהעגולים אשר יצאו מהעינים, והנה"י שנתקן הוא התיקון דמלכי העגולים. אמנם התיקון דמלכי הישר נתקן ונשלם רק בעת היניקה, שאז נשלמו ונתגלו כל ו"ק בשלימות.

[טז] והאמת הוא כי הנה נשלם אז בבחי' הו"ק ג"כ, ור"ל שנכנס בו אז גם החג"ת ונה"י דאותו פרצוף החיצון דהנה"י אשר הן מהב"ן והן מהמ"ה, ונעשה כלול מע' ספי' כוללים דהב"ן ומע' ספי' כוללים דהמ"ה, כי נכלל בכל מלכות (מהי' מלכויות דהב"ן ומהי' מלכויות דהמ"ה) החג"ת והנה"י ג"כ, וא"כ הרי נעשה כל מלכות כלול מז' שהוא חג"ת ונה"י, והרי הם ע'. ומה שאמרנו שהם ע' כוללים כי בפרטיות הם ג' פעמים ע', היינו בכל א' מהנה"י אשר הן מהב"ן והן מהמ"ה כנו', והב"ן. וכ"ז נעשה ונשלם בפרצוף העיבור ראשון דהו"א, והוא משום כי מאחר שנעשה ונתקן בעיבור ראשון בבטן האימא הכללי וע"י מה שמקבל האימא מלמעלה למעלה, א"כ הרי משתתף בו עתה האימא ג"כ בכל בחי' אמ"ר וק"ב שלה אשר בפנימיותה, ונבנה ונעשה ע"ז בכל הו"ת כהראוי.

והנה אותן הו"ת שאמרנו שנשלם בו בעיבור ראשון, הנה הם מבחי' המלכי יושר שמהאבא שבא"ק הנ"ל אות י"ג, כי הם נמשכים ובאים ונכללים ומתאחדים בעיבור ראשון ג"כ ע"י הזווג דהאו"א שבא"ק אשר מזדווגים בעת התיקון, וכמו שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ה' ע"ש. אמנם כל אותן הו"ק הנה לא נתראה כחם עדיין בעיבור ראשון כלל, והם רק בכלילות ובהעלם בו, ולא נתראה מציאותו אז אלא רק בהגילוי דהנה"י לבד, וכמו שאמרו בנדה (דף ל' ע"ב) למה הולד דומה במעי אמו כו'¹⁶⁰, וע' בדברי הרב בשער פרקי הצלם (סוף פרק א'¹⁶¹). והנה הוא עכ"פ בעיבור ראשון רק בהנה"י לבד, שהוא פרצוף החיצון, אלא שנכללים בו גם אז מחג"ת (וכן מחב"ד) ג"כ, אמנם הם רק בכלילות ובהעלם כנודע. ומה שאמרנו לעיל אות ט"ו כי הוא רק המלכויות לבד, הגם שבאמת הרי נשלם בעיבור ראשון בפרצוף הנה"י בשלימות וכלול בו הכל וכנו', הוא משום כי שורשו ועיקרו הנה הוא רק מהו' מלכויות דהעגולים אשר יצאו מהעינים שהוא הו"א דהעגולים כנ"ל, ורק הוא אשר נתקן ונשלם בעת עיבור ראשון, וכן נמשך תיקונו ג"כ רק ע"י החיצוניות דהמלכות דישסו"ת, וכמ"ש בשער המוחין (סוף פרק ה'), וזהו שאמרנו שהוא המלכויות, משום ששורשו ותיקונו הוא רק מהמלכויות, אבל באמת הנה נתקן בעיבור ראשון בכל פרצוף הנה"י כולו, והוא התיקון דמלכי העגולים, והם נתתקנו

¹⁵⁹ ע"י שער אנ"כ פרק ח' לעניין אמא דאצילות. ורבינו מאריך בזה בכללים ח"ב מסי' ט' עד י"ב, וכן הוא בעוד הרבה מקומות.

¹⁶⁰ דרש רבי שמלאי למה הולד דומה במעי אמו לפנקס שמקופל ומונח ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו על ב' ארכובותיו וב' עקביו על ב' עגבותיו וראשו מונח לו בין ברכיו.

¹⁶¹ שם איתא שהראש והזרועות בטלים לרגליים.

בעיבור ראשון. אמנם התיקון דהמלכי יושר אשר הם מהאבא שבא"ק, והם החג"ת דעולם הנקודות וכנ"ל אות י"ד, הנה הם נתקנו ונשלמו רק בעת היניקה, שאז נשלמו ונתגלו כל הו"ק בשלימות, וכמ"ש הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש ח'), כי בזמן היניקה חזרו להתתקן כל מה שהיה טרם מיתת המלכים כו', ור"ל כי נשלמו אז כל אותן המלכי יושר ג"כ אשר היו גם הם בעולם הנקודות רק מהמלכיות לבד, והיה כל א' רק מי' מלכיות וכנ"ל אות י', הנה נשלם וניתוסף בכל א' בעת התיקון ע"י היניקה כל הו"ק דחג"ת נה"י, ונשלם כל מלכות בהו"ק העיקרים שבה הן מהב"ן הכללי והן מהמ"ה הכללי, ונכללים ומתייחדים הם עם הפרצוף הראשון דהנה"י אשר בעיבור ראשון, ונתראה ונתגלה אז כל הו"ק בשלימות, והנה נשלם אז כל הפרצוף השני שהוא הפרצוף דחג"ת, וכמו שמבואר כ"ז בדברי הרב בכל שער הפרצופים ובכ"מ והבן כ"ז.

[יז] ונחזור להענין, כי הנה מ"ש הרב בפרצופים (דרוש ד') כי בעת מיתת המלכים היה ז"א מבחי' הו"ק של {כב ע"א} פרצוף החיצון לבד, כוונתו שם הוא רק על הז"א דהמלכי עגולים, ומשום שרוצה להשמיענו שם רק כל מה שנתקן בעת העיבור ראשון, וכמו שמסיים בדבריו שם, וע"י העיבור נתגדל כו'. ובעיבור ראשון הרי לא נתקן אלא רק הז"א דהעגולים לבד וכנ"ל, לכך עושה שם עיקר הדיבור ג"כ רק מהז"א דהעגולים, וזהו מ"ש הרב בלשונו שם, ונבאה עתה מה שהיה בעת מיתת המלכים קודם העיבור, כי היה אז ז"א כו', וע"י העיבור נגדל כו'. והרי לנו כי רוצה להשמיענו שם כל אותה הבחי' אשר נתקן בעת העיבור איך שהיתה היא קודם העיבור, והוא רק המלכי עגולים לבד כנז', ולכך אמר שם כי היה הז"א רק מבחי' הו"ק דפרצוף החיצון לבד. אבל שם דרוש א' הנה שם מדבר מהאצילות ז"א הכללי אשר בעולם הנקודות כולו, והנה היה אצילותו אז באמת בב' בחי', אחד המלכי העגולים, והשני המלכי יושר, אשר הם שניהם נעשו לאחר התיקון למציאות אחת בהז"א דהאצילות, והם פרצופי החיצון והאמצעי שבו, שהם הנה"י וחג"ת, ולכך אמר שם בלשונו, ודע כי כשנאצל ז"א נאצל בב' הפרצופים חיצון וגם אמצעי, הנקרא בחי' ו"ק, נה"י וחג"ת. אמנם בעיבור א', שבעת התיקון, אז לא נתקן רק פרצוף החיצון כו'. ומדבר שם על המלכי עגולים והיושר משניהם יחד וכנ"ל אות י"ד, ונמצא מזה כי דברי הרב ז"ל אינם סותרים זה את זה כלל, ושניהם הם חיים וקיימים. וגם פשוט הוא כי אין אנו חולקים בזה כלל על דברי מהר"ש שרעבי ז"ל אשר כתב שם בהגהת השמש ע"ש, כי כל דבריו בזה הם בודאי אמת ונכון, אלא שאנו אומרים כי דברי הרב שם דרוש ד' הוא קאי רק על בחי' אחת לבד אשר מדבר שם לפי הענין הנדרש לו וכנז', ונמצא כי כולם הם דברי א"ח אמת.

[יח] והנה הגם שאמרנו כי מה שכתב הרב בפרצופים (דרוש א') שהיה אצילות הראשון דהז"א בב' הפרצופים החיצון והאמצעי, הנה עיקר כוונתו הוא על הב' מיני מלכים ביחד וכנ"ל אות י"ד. אמנם עכ"ז הנה מה שכתבנו לעיל אות י"ג שבהמלכי יושר גופה הנה יצאו הם בעולם הנקודות ג"כ בבחי' ב' הפרצופים החיצון והאמצעי, שהם נה"י וחג"ת, והיה כל א' כלול מו"ק וכנ"ל שם, הנה הם דברים אמיתיים וכמו שבארנו שם הסבה בזה, והגם שבאמת הרי נודע הוא כי לא יצאו בעולם הנקודות אלא רק המלכיות לבד, אך הכוונה הוא בערך מציאותם אשר בעולם הנקודות עצמו, כי היה ניכר אז כל מלך ומלך מהמלכי יושר בכל בחי' הו"ק שבו. אמנם כל אותן הו"ק הם נחשבים לאחר התיקון רק מהמלכות עצמה, כי הם באמת רק הו"ק אשר בהמלכות גופה, אך בעולם הנקודות היו נחשבים הם לו"ק ממש, והם השורש דהו"ק אשר לאחר התיקון. משא"כ המלכי עגולים הנה היה כל

מלך ומלך מהם רק בבחי' הנה"י שבו לבד, והם השורש דהנה"י אשר לאחר התיקון. אמנם כל אותן הנה"י אשר בהמלכי עגולים, הנה הם נחשבים לאחר התיקון רק לבחי' הנה"י אשר בהמלכות גופה, והרי נמצא עכ"פ כי היה שינוי בין המלכי יושר למלכי העגולים, כי המלכי יושר היו בעולם הנקודות בבחי' ו"ק, אבל המלכי עגולים היו גם בעולם הנקודות רק בבחי' הנה"י לבד, וזהו השינוי הד' אשר אמרנו לעיל שהיה ד' שינויים בין המלכי יושר למלכי העגולים.

והיינו א', כי במלכי יושר יצאו האורות עם הכלים ביחד משא"כ במלכי העגולים, כי בהם נבדלו הכלים ויצאו מתחילה לעצמן וכנ"ל אות א' (וכן בסוף סי' ד' ע"ש). ב', כי במלכי היושר יצא מלך החסד בתחילה ואח"כ מלך הגבורה, משא"כ במלכי העגולים יצא מלך הגבורה מקודם וכנ"ל אות ב'. ג', כי במלכי יושר יצאו גם הזו"ן כל א' מי', והג"ר שבהם נתקיימו והז"ת נשברו, משא"כ במלכי העגולים יצא הז"א רק בהו' מלכיות אשר מהדעת ולמטה, והנוק' רק בהמלכות דהכתר לבד (וכמ"ש הרב בשער הכוונות בדרושי עמידה בברכת מפלת המינים) וכנ"ל אות יו"ד. ד', כי המלכי יושר יצא כל מלך בבחי' הו"ק חג"ת נה"י, משא"כ המלכי עגולים יצא כל מלך רק בבחי' הנה"י לבד וכנ"ל בסמוך. והרי לנו ד' שינויים ביניהם אשר העלינו כעת מדברינו, וכ"ז הוא לבד שינוייהם אשר נשתנו זה מזה בעיקר יציאתם ומציאותם, כי הרי המלכי עגולים הנה הם מהאימא שבא"ק, ויצאו (כב ע"ב) דרך העינים וירדו רק דרך החיצוניות של כל הא"ק כולו, והם עצמן המלכי עגולים אשר מתו ונשברו, אך המלכי יושר הנה הם מהאבא שבא"ק ומהאור חדש אשר נולד ע"י זווג דהע"ב וס"ג שבהמ"ס שבו, והיה יציאת כל המלכי יושר והמשכתם אשר עד הטבור דא"ק הכל דרך פנימיות הא"ק כולו, ואח"כ הנה יצאו מהטבור והיסוד שבו והם נשארו בקדושתם ונתקיימו לעולם, ומה שמתו ונשברו מהם הנה הוא רק האורות אשר יצא אח"כ מהם גופה ג"כ, והם האורות דצפירני רגליים אשר יצאו אח"כ מהצפירני רגליים של אותן המלכי יושר עצמן, ואותן האורות דצפירני רגליים הנה רק הם המלכין קדמאין דהיושר אשר מיתו ונשברו וכנ"ל סי' ב' כ"ו, וא"כ הרי נשתנו כל המלכי יושר מהמלכי העגולים גם בעיקר מציאותן, ומזה נמשך כל הד' שינויים שביניהם אשר השבנו לעיל. וכן נמשך מזה ג"כ אשר עיקר השבירה והענייני דעולם התוהו הנה היה רק בהמלכי עגולים וכנ"ל סס"י ב' וסס"י ג', ועכ"ז הנה בכמה עניינים היו שוים וכנ"ל סי' ד', והם שניהם עכ"פ מהמלכין קדמאין ונעשה בשניהם כל מקרה המלכים וכל ענייני דעולם התוהו בכל אחד ואחד לפי ערכו ודע וזכור כ"ז.

הקדמה לדרוש ד'

מאחר שהנקודות והתיקון המה למעשה זו"ן דא"ק, ושרשם הוא באו"א דא"ק המיוחדים בעקודים, והעקודים הרי יוצאים ממ"ס, אם כן בע"כ שמ"ס הוא שורש הכל. לכן נבאר בדרוש זה מהו המקום של כל האורות כולם.

[א] והנה אחר שעזרנו הקב"ה עד כה, הנה ראינו עתה לבאר את כל המציאות דהמלכי עגולים והיושר אחיותם ותלייתם בא"ק, וכל ההשתלשלות שלהם משרשם הראשון עד שבאו למציאותם וגילויים העיקרי, ונבאר מקומם אשר בכל אחד ואחד מהם. וכן נמשך לנו מזה לבאר ג"כ את כל האורות דהתיקון שהוא השם מ"ה והט"ר דהב"ן אשר ניתוספו ובאו בעת התיקון כנודע, כי הרי בעולם הנקודות הנה לא יצאו אלא רק המלכיות לבד אשר בהב"ן, וכנ"ל בכל דברינו וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ח') ובכ"מ. ואח"כ בעת התיקון הנה ניתוסף ויצא כל הט"ר דב"ן עם כל המ"ה כולו. והם סוד מלך השמיני הכתוב בתורה בסוף פרשת וישלח אחר מיתת הז' מלכים הראשונים (בראשית לו לט)

וימלוך תחתיו הדר כו' ושם אשתו מהיטבאל. כי הדר הוא השם מ"ה, ומהיטבאל היא הט"ר דב"ן, שהם אשר ניתוספו בעת התיקון ונתייחדו עם המלכיות שהם הנקודות הראשונים, וכנודע כ"ז¹⁶². ונבאר ג"כ את כל אותן האורות דהמ"ה והט"ר דב"ן אחיותם ותלייתם בא"ק, וכל השתלשלותם אשר משורשם הראשון עד גילויים האחרון אשר במציאות האצילות העיקרי.

אמנם הנה אמרנו בכל דברינו לעיל כי כל אורות הנקודות שהם כל המלכי עגולים והיושר, הנה עיקר יציאתם היה רק מהאו"א שבא"ק, וכן הוא ג"כ בכל אורות התיקון שהם הדר ומהיטבאל, הנה היה כל יציאתם העיקרי ג"כ רק מהאו"א שבא"ק. כי הרי כל האצילות כול שהיא כל כללות המ"ה והב"ן, הנה הוא בחי' הזו"ן שבא"ק כנודע¹⁶³, ויצאו הם מהאו"א שבא"ק. וכל המציאות דהאו"א שבא"ק הרי נתבאר לעיל דרוש א' סי' ד', כי הם כלולים בהעקודים והם נמשכים מהמ"ס דא"ק, וכן כל העקודים כולו שהוא כל האורות דאח"פ הנה הם משתתפים ג"כ בעולם הנקודות (וכמ"ש הרב בנקודות פ"ב), ומכש"כ שהם משתתפים באורות התיקון¹⁶⁴, כי העקודים בא"ק הרי הוא כבחי' הי"ג ת"ד שבאצילות, וכמו שהזו"ן דאצילות הם מקבלים ועולין לפעמים בהי"ג ת"ד¹⁶⁵ כן הוא במכל שכן בכללות האצילות, שהוא מקבל ועולה לפעמים בהעקודים, וכמ"ש בפע"ח שער השבת (פרק כא) (וכן בשער הכוונות (דף עד ע"ב). וא"כ הרי נמצא שהאורות דהאח"פ הנה הם שורשי דהאצילות (והוא נודע ופשוט), וכל האורות דהאח"פ הנה הם נמשכים ויוצאים מהמ"ס הרישא תליתאה דא"ק, וכנ"ל דרוש א' סי' ד' כ"ו. וא"כ נמצא שהמ"ס דא"ק הנה הוא שורש הכל כי ממנו יוצא כל העקודים כולו, וממנו נמשכים האו"א שבא"ק, וכן שם נשרשו כל האורות דהנקודות כולן וכל האורות דהתיקון כולו, וכמו שבארנו כ"ז לעיל דרוש א' סי' ד' ה', וכן בכל דרוש ב'. ונמצא מזה כי המ"ס דא"ק עם העקודים והאו"א וכל אורות הנקודות והתיקון, הם כולם אגודים ואחודים זה בזה.

ועל זה הנה נבאר עתה המקור והמקום והמציאות של כל אחד מהם, היינו האורות דאח"פ מקומם ומקורם (כב ע"ג) של כל א' מהם בהמ"ס דא"ק, וכן איך שנמשך ונשתלשל האורות דהחוטם מהאורות דהאזניים, וכן האורות דהפה מהאורות דהאזניים והחוטם, וכן אח"כ בהאו"א שבא"ק מקורם של כל א' בהמ"ס ומקומם דכל א' בהעקודים, והמציאות העיקרי שלהם אשר בא"ק גופה. וכן נבאר אח"כ בהאורות דהנקודות שהם המלכי יושר והעגולים השורש דכל א' בהמ"ס, והמקור דכל א' שבהעקודים, והמקום דכל א' שבאו"א ומציאותם וגילויים אשר מהטבור ולמטה. ועד"ז ג"כ באורות התיקון שהם המ"ה והט"ר דב"ן אשר ניתוספו ובאו הן בהמלכי יושר והן בהמלכי עגולים, מקורם ומקומם ומציאותם של כל א' מהם. אמנם עיקר הענין בכ"ז הנה בארנו אותם בספר הכללים כלל י"ח ענף י' ע"ש בארוכה בכ"ז בפרטות ופרטי פרטות, אך כאן שהוא בדרוש ד' שבסמוך נבאר כ"ז

¹⁶² עי' לעיל הערה 156.

¹⁶³ עי' ביאורים ח"ב פג ע"ב, שעיקר הא"ק הוא רק הע"ב וס"ג הכלליים, והם מסתיימים במקום הטבור שהוא למעלה מן הפרסא, ומשם ולמטה הוא מ"ה וב"ן הכלליים, ושם הוא מקום עולם האצילות.

¹⁶⁴ שהרי עיקר התיקון בא מת"ד, על אף שהוא בא דרך האו"א.

¹⁶⁵ כל העליות של הפרצופים אינם עליות כמשמעו, אלא שנוספה תוספת אור ומוחין לאור התחתון [עי' לש"ו כללים ח"א לו ע"ג, שאם זה היה עילוי ממש היה זה כעין מיתה וממילא הדבר לא יתכן], ואז, על ידי זה נעשה התחתון עצמו במדרגת הפרצוף העליון, ואז הוא נקרא על שמו של העליון, ולכן אפשר היה לכל א' מהם לעלות ממדרגה למדרגה עד אין קץ לולא החטא (ביאורים ח"א לד ע"ד).

בקצרה כל הפרטים כולן, וכמו שתראה מבוארים לפניך בעה"י וכל דברינו עתה הוא הקדמה לדרוש ד'.

[ב] והנה נודע הוא שכל אורות הנאצלים אשר מא"ס ולמטה, הנה כל מציאותם וגילויים הוא לעולם רק בהאורות דד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם יוצאים ונמשכים מדרגא לדרגא, שהוא מעסמ"ב לעסמ"ב, מהתחלת א"ק עד סוף כל האצילות כולו, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ה') ובטנת"א (פרק א') וכנודע. ולזאת נבאר אנתנו ג"כ את כל המציאות האורות והשתלשלותם אשר מהמ"ס שבא"ק, וכן כל האורות דאח"פ והאו"א והאורות דהנקודות והתיקון וכנ"ל, הכל ע"פ מערכת הד' שמות דעסמ"ב, כי רק הם הגילוי והמציאות דכל א' מהם. כי אין שום אור שלא יהא כלול מ"ס, והוא השם הוי"ה הכוללת של כל אור, וכאשר יוצא ונתגלה בכל בחי' הכחות הפרטים שבו, הנה נתגלה ומאיר כל אות לשם בפנ"ע, והם המציאות דהד' שמות עסמ"ב, אשר מתפשט בהם כל אור ביציאתו משורשו עד גילוי האחרון. כי בהשם ע"ב שבו, הנה הוא קשור בשורשו, ויוצא מגילוי לגילוי עד השם ב"ן שבו, והוא גילוי האחרון וכנודע כ"ז. ולכן כתבנו את השתלשלות כל האורות ומציאותם של כל א' הכל ע"פ סדר מערכת הד' שמות עסמ"ב, שכל עסמ"ב הם מערכת השמות וגילויים של כל אור. והנה עלה בידינו מנין פרטי כל האורות כולם אשר מהמ"ס שבא"ק עד סוף כל האצילות ל"ג מערכות דהעסמ"ב¹⁶⁶, וכמו שתראה כ"ז מבואר ומצוייר לפניך בדרוש ד' הבא בעה"י.

על אף שיש בא"ק גלגלתא ואוירא כמו בא"א דאצילות, עכ"ז לא בארנו את מהות האורות האלה, שכן האוירא והגלגלתא המה ב' רישין קדמאין, שיחדיו המה הע"ב הכללי בו אין לנו רשות לדבר. ואפילו הע"ב דמ"ס, שהוא מיוחד עם הקד"א ואוירא אין לנו לדבר בו, אמנם מהס"ג דמ"ס אפשר לדבר וכן מבואר ששם הרב מתחיל לדבר.

[ג] והנה לעיל דרוש א' סי' ד' בארנו שם כי גם אדם קדמא הנה הוא נבחן ג"כ בכל הג' רישין ממש, שהם גלגלתא ואוירא ומ"ס, וכמו הא"א דאצילות ע"ש בארוכה, אמנם עכ"ז הנה לא התחלנו לבאר עתה את שרשי כל האורות הנזכרים אשר בהרישין דא"ק אלא רק מהמ"ס ולמטה, שהיא הרישא תליתאה שבו, כי הב' רישין קדמאין הנה הם הע"ב הכללי העיקרי אשר אמר הרב בטנת"א (פרק א') שאין לנו רשות לדבר בו. וכן גם המ"ס שהיא הרישא תליתאה אשר כתבנו וביארנו בו ד' שמות עסמ"ב והם השורש העיקרי לכל האורות הנזכרים וכמו שיתבאר לפנינו, הנה השם ע"ב שבו שהוא הע"ב דהמ"ס¹⁶⁷, הנה הוא קשור ומיוחד עם הרישא תניינא שהוא אוירא וקד"א, והוא ג"כ נעלם. ומקומו של אותו הע"ב הנה הוא מהאזניים ולמעלה, והוא ג"כ מכלל הע"ב הכללי אשר אין לנו רשות לדבר בו. וידוע הוא כי השם ע"ב הוא כולל כתר וחכמה, כי הע"ב הוא חכמה וכלול בו הכתר בקוצו של י' כנודע, והוא הכתר והחכמה דהמ"ס מהאזניים ולמעלה שהוא נעלם. אמנם הבינה דהמ"ס שהיא הס"ג דהמ"ס, הנה היא מהאזניים ולמטה ולפנים, ואותו הס"ג הוא השורש העליון הפנימי של כל האורות דהאח"פ הנקרא בדברי הרב בשם האורות דע"ב דס"ג, ועיקרם הם מאותו הס"ג הנז' שהוא הס"ג דהמ"ס, וממנו מדבר הרב בטנת"א (פרק א'), וממנו אנו מתחילים לדבר ג"כ, וכמו שתראה בכל הדרוש שלפנינו.

¹⁶⁶ עי' כללים ח"ב פב ע"ב ש"ג המערכות האלה הם שורש י"ג ת"ד דא"א דאצילות.

¹⁶⁷ עי' לקמן הערה 178.

כל א' מהד' שמות עסמ"ב שבמו"ס נחלקים אף הם לד' שמות עסמ"ב וכולם כלולים במו"ס וכאשר נמשכים ממנו הם מתפשטים בגילוי דעסמ"ב. המערכה הראשונה הוא בעניין עסמ"ב דמו"ס עצמו, ואין מדברים כלל בע"ב אלא רק מס"ג ולמטה. המערכה הב' הוא עסמ"ב דס"ג דמו"ס, והם השורשים הנעלמים לאורות האח"פ.

[ד] אמנם הנה תדע ותבין שגם כל הד' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ס, הנה נחלקים כל א' ג"כ לד' שמות עסמ"ב, כי הם השרשים הנעלמים לכל האורות הנאצלים אשר מהמ"ס ולמטה, והם עומדים כולם כלולים בהמ"ס ונעלמים בו. וכאשר נמשכים מהמ"ס להתפשט למטה להוציא כחם לפועל, הנה הם (כב ע"ד) מתפשטים ג"כ בהגילוי דעסמ"ב [כי הגילוי דכל אור הוא לעולם רק על בחי' המציאות דהעסמ"ב וכנ"ל אות ב'], והנה הם מערכה הב' שהם העסמ"ב אשר בכל שם מהד' שמות עסמ"ב¹⁶⁸ שבהמ"ס עצמו. כי העסמ"ב אשר בהמ"ס עצמו [שהם העסמ"ב אשר לקמן דרוש ד' סי' א' אות א' ב' ג' ד'] הם מערכה הא', אך העסמ"ב אשר בכל שם מהם גופה הנה הם מערכה הב'. וכבר אמרנו כי בהע"ב דהמ"ס [שהוא הע"ב דאות א'] אין אנו מדברים בו כי לא נתגלה הוא לחוץ כלל, והוא נשאר נעלם ואין אנו מתחילים לדבר אלא רק מהס"ג ולמטה [שהוא הס"ג דאות ב'], והוא השורש הפנימי העליון לכל האורות דאח"פ כנז'. ואותו הס"ג דהמ"ס הנה הוא מתחלק ג"כ לד' שמות עסמ"ב, שהוא מערכה הב' שבו¹⁶⁹, והנה הם הד' שמות עסמ"ב אשר לקמן סי' ב' אות ה' ו' ז' ח'. אמנם הנה גם אותן הד' שמות עסמ"ב שהם מערכה הב' דהס"ג כנז', הנה גם הם לא יצאו עדיין מבחוץ כלל, והם עדיין בהגלגלתא עצמו, כי הם רק התפשטות הס"ג דהמ"ס אשר מתפשט מהמ"ס עצמו ונמשך ממקום המ"ס עד מקום האזניים ולפנים, כי עדיין הם כולם לפנים בהגלגלתא, והם הם השורש העיקרי לכל האורות דהאח"פ. כי הס"ג דהמ"ס עצמו שהוא הס"ג אשר בסי' א' אות ב', הנה הוא רק השורש הפנימי העליון לכל האורות דהאח"פ, והוא נעלם מאד, כי כל המ"ס עצמו כולו הוא לעולם נעלם מאד, וכמו ששמו מוכח עליו שהוא נקרא מוהא סתימאה, וכל השורשי דהאח"פ אשר בו הנה הם רק שרשים נעלמים. אך הד' שמות עסמ"ב המתפשטים ממנו [שהם כל הד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי' ב'], הנה הם השורש העיקרי לכל האורות דאח"פ. והוא מ"ש הרב בשער מטי ול"מ (פרקים ג' וד') שישנם שרשים פנימיים לכל האורות דאח"פ אשר שם עולים תמיד לינק, והכוונה הוא על אותן העסמ"ב דסי' ב' שהם מערכה הב' דהס"ג, כי רק הם השורש העיקרי להאורות דאח"פ, ולכן עולים שם תמיד לינק ולקבל שפע חדשה משם וכמו שיתבאר כ"ז לקמן דרוש ד' סי' א' ב'.

עיקר השורשים דאורות אח"פ הם רק הסמ"ב, שכן השם ע"ב נעלם מהם וקשור בשורשו הרי הוא הס"ג דמ"ס עצמו.

[ה] אמנם הוא כי גם אותן הד' שמות עסמ"ב דמערכה הב' שבהס"ג אשר אמרנו כי הם השרשים העיקרים לכל האורות דהאח"פ, הנה עיקר השורש שלהם הנה הוא באמת רק הג' שמות סמ"ב לבד, שהם הג' שמות סמ"ב אשר בסי' ב' אות ו' ז' ח', אבל השם ע"ב דסי' ב' אות ה' הנה הוא ג"כ נעלם מהם, כי הוא קשור בשורשו שהוא בהס"ג דהמ"ס עצמו, וכן הוא תלוי ונאחז ג"כ גם בהע"ב דהמ"ס אשר הוא למעלה מהאזניים וכנ"ל אות ג'. ולכן

¹⁶⁸ צ"ע דבריו כאן שאמר "שהם העסמ"ב אשר בכל שם מהד' שמות עסמ"ב" וכן לקמיה "אך העסמ"ב אשר בכל שם מהם גופה" והוא לכאורה טעות. ובמקום זה צ"ל "שהם העסמ"ב אשר בס"ג".

¹⁶⁹ כאשר מזכיר רבינו עסמ"ב דס"ג דמו"ס אין כוונתו להתפרטות האורות של הס"ג דמו"ס, אלא תולדתו, ולכן הוא המערכה השניה שבס"ג דמו"ס. וזאת, על אף שאינו מזכיר את ההתפרטות של עסמ"ב דס"ג דמו"ס עצמם.

הוא ג"כ רק מכלל השורשים הנעלמים, ועיקר מה שהוא שורש להאורות דהאח"פ הנה הוא רק השמות סמ"ב דאות ו' ז' ה', כי הס"ג דאות ו' הוא השורש העיקרי לאור דהאזניים, והמ"ה דאות ז' הוא השורש העיקרי להאורות דהחוטם, והב"ן דאות ה' הוא השורש העיקרי להאורות דהפה. אבל הע"ב דאות ה' הנה הוא למעלה מהם ור"ל גם מאותן השרשים] והוא רק בפנימיותם ולכן הוא ג"כ נעלם לעולם¹⁷⁰.

אח"ף נקראים בעץ חיים כעין פרטים דע"ב דס"ג דמ"ס, הרי הוא הפנימיות של כל השרשים שלהם. [1] והנה על שם אותו הע"ב אשר בס"י ב' אות ה' שהוא הע"ב דהס"ג דהמ"ס, והוא בפנימיות כל השרשים דהאח"פ וכנז', הנה על שמו נקראו כל האורות דהאח"פ בשם האורות דהע"ב דס"ג, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א') ובנקודות (פרק א'), ומה שאמר שם הרב על האורות דהנקודות אשר יצאו מהעינים כי הם מהס"ג דס"ג¹⁷¹, הוא משום שהם רק מהאימא שבהא"ק, שהיא הס"ג דס"ג העיקרי שבו, וכנ"ל דרוש א' סי' ד' ובכ"מ לעיל וזכור כ"ז.

יש ג' בחינות ע"ב שהם נעלמים, הרי הם ע"ב דא"ק, ע"ב דמ"ס, וע"ב דס"ג דמ"ס. והמה ג' בחינות הצחצחות הנזכרים בכמה מקומות בדברי הקדמונים. ויש ג' בחינות של צחצחות בכל עולם ופרצוף. [2] והנה יצא לנו מדברינו, כי הנה ישנם ג' בחי' ע"ב אשר הם נעלמים. היינו: אחד, הוא הב' רישין עלאין שבא"ק שהם הע"ב הכללי העיקרי אשר הוא נעלם מאד ולא הכנסנו אותו בחשבון כלל כי לא דברנו ממנו מאומה וכנ"ל אות ג'. והשני, הוא הע"ב דהמ"ס שהוא הע"ב אשר בס"י א' אות א' אשר מקומו הוא למעלה מהאזניים, והוא מיוחד ג"כ עם הרישא תניינא והוא ג"כ נעלם וכנ"ל שם. והשלישי, הוא הע"ב דהמערכה הב' שבס"ג שהוא הע"ב אשר בס"י ב' אות ה' שאמרנו שהוא ג"כ למעלה מן השרשים העיקריים והוא נעלם ג"כ וכנ"ל בסמוך¹⁷². והרי לנו ג' {כג ע"א} בחי' בא"ק שהם כולם שמות ע"ב והם כולם נעלמים. והנה הם בבחי' הג' צחצחות העליונות אשר הם למעלה מהכל, והם אור קדמון צח ומצוחצה כמ"ש בתיקונים (תיקון ס"ט קלג ע"ב¹⁷³) וכן הרמ"ק ז"ל בפרדס שער הצחצחות פ"א בשם רב האי גאון. והנה הם ישנם בכל עולם ועולם, ובעניינינו הנה הם הג' בחי' ע"ב הנזכרים, אשר הם למעלה גם משורשים העיקרים דהאח"פ וכנז'.

וכן הוא עד"ז ג"כ בכלל העולמות כולם, כי התחלה הראשונה דהגילויים הרי הוא העולם העקודים, כי בו התחיל הויית הכלי כנודע (ע"ח עקודים א'), וישנם ג' בחי' למעלה אשר הם נעלמים, והיינו אדם קדמאה, והקו דא"ס, ואור א"ס המקיף (ע' דברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ב' וכלל י"ד¹⁷⁴). או בדרך זה, כי עיקר הגילוי הרי הוא רק באצילות כי שם הוא שמו וגילוי כנודע¹⁷⁵, וישנם ג' בחי' למעלה נעלמים והם העקודים

¹⁷⁰ הע"ב הזה הוא שורש לאורות העיניים. אמנם מאחר שהוא נעלם הרי שלא מדברים בו. ועי' ע"ח שער אח"ף פרק א'.

¹⁷¹ וזאת, על אף שעצם אורות העיניים שיצאו לחוץ ונהיו לעולם הנקודות הוא ב"ן החיצוני דב"ן דמו"ס וכדלקמן אות לו. והמה באמת עליית המ"ן דס"ג דס"ג ולא עצם הס"ג דס"ג הרי הוא אות ו' כאן.

¹⁷² על אף שכל האח"ף המה תולדות של הע"ב דס"ג, אמנם הם אינם פירוט דע"ב דס"ג אלא תולדותיהם.

¹⁷³ אמנם ע"ש בבהגר"א שהם ג' הוי"ת שבמו"ס. ואין כאן סתירה, אלא שמש"כ כאן הוא שורש למש"כ הגר"א.

¹⁷⁴ וכן עי' בהקדו"ש שער ד פרק ג'.

¹⁷⁵ עיקר השמות הם באמת רק באצילות, שכן השם הוא בחי' הכלים הנאצלים (ביאורים ח"ב ד ע"א), ומקורו בע"ח טנת"א א' וז"ל, עיקר כנויים אלו הם מעולם האצילות ולמטה שהוא מן

וא"ק והקו דא"ס. וכן באצילות בפרט הנה ישנו למעלה ג"כ אותן הג' צחצחות העליונות שהם הג' רישין, וכמ"ש בתיקונים (ריש תיקון ע' קלז ע"ב וקלח ע"א וע"ש בהגר"א ד"ה א' מן). וכן הוא בפרטות כל פרצוף (כג ע"ב) שהג"ר שלו הם נסתרות, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) וכנודע. ואינו מתחיל הגילוי הן בכלל העולמות, וכן הגילוי דכל עולם בפרט, וכן בפרטות כל פרצוף, אלא רק מאחר הג' ולמטה שבו, כי הג"ר דכל מדרגה הם מבחי' המדרגה העליונה כנודע, והוא סוד מ"ש (ברכות כח ע"ב ועי' ע"ח שער מטי ולא מטי פרק ג') דכל פחות מג' הוא כלבוד דמי. ויתבאר עוד לקמן דרוש ד' סי' י"ג וי"ד.

ע"כ מה שראינו להקדים לדרוש ד' שבסמוך, כי הוא עמוק מאד ותן דעתך עליו והתבונן בו ויאירו עיניך. אך קודם כ"ז צריך אתה לעיין בכל מה שכתבנו לעיל דרוש א' סי' ד', וזכור תזכור כל מה שכתבנו שם, כי שם הוא היסוד לכל אותן הדברים כולן, ואז תלך לבטח דרכך ויאירו פניך באור פני מלך חיים. אמנם דע כי בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י, הנה שם הזרנו על כל אותן הדברים והארכנו שם בזה הרבה, אבל כאן כתבנו הכל בקיצור ובכללות, והמעייין בזה ובוזה יתיישבו כל הדברים על לבו היטיב. והשם ית' ינחנו בדרך אמת, ונזכה להיות מכלל הנאמר בהם (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע¹⁷⁶, וזה החלי בעזר צורי וגואלי. (כג ע"א)

דרוש ד סימן א

עסמ"ב שבמ"ס.

הע"ב דמ"ס הוא הכתר וחכמה שבו, והוא למעלה מהאזניים ומיוחד בקד"א ונעלם מאד, והוא השורש לאור העינים, ואורם לא יוצא לחוץ. ואין הכוונה שא"ק לא השתמש בהם, אלא שלא נתלכשו להתגלות למטה כמו באח"ף. אם כי הא"ק משתמש בו לשם מציאות ההשגחה העליונה הנעלמת. כאן הוא ראשית חלק הא"ק שהורשה לנו לדבר בו, והוא הראשון לקבל את אור א"ס, ואילו מגיעה עליית המ"ן. ס"ג דמ"ס הוא הבינה דמ"ס, והוא מהאזניים ולפנים, והיא הגילוי העיקרי של המ"ס, ועל שמה נקרא המ"ס כולו בשם ס"ג, והוא השורש של האח"ף, והוא כעין י"ג ת"ד שבא"א דאצילות. מ"ה דמ"ס הוא הז"א דמ"ס, והוא השורש לחלק הא"ק שלמטה מהאח"ף, ובעיקרו הוא שורש לאבא הכללי שבא"ק מהגרונן עד החזה, ויציאנו היא דרך העקודים שבא"ק, והוא שורש השרשים של מלכי היושר, וממילא כמו כן הוא שורש התיקון שבא מצידם. הב"ן דמ"ס הוא הנוק' דמ"ס, והוא השורש לאמא הכללית שבא"ק ומקומה מהחזה ועד הטבור, ויציאנה דרך העקודים שבא"ק, והוא שורש השרשים למלכי העיגולים וממילא כמו כן הוא שורש התיקון שבא מצידם. כל אלו העסמ"ב הם מכלל הע"ב הכללי שבא"ק, הכולל את כל הרישא עד הגרון, והוא הא"א הכללי, ועיקרו הוא המ"ס, הרי הוא הרישא תליתאה.

¹⁷⁷ מערכת הד' שמות עסמ"ב שבהמ"ס דא"ק והוא מערכה הא' שבהמ"ס שבו והוא

שורש הכל¹⁷⁸

א"א דאצילות ולמטה, כי משם ואילך יש בחי' פרצוף (איברים – שעה"ק), אבל מא"א ולמעלה אין שם בחי' פרצוף (איברים – שעה"ק) כלל.

¹⁷⁶ עי' בזהר ובתיקו"ז (בתחילתו) בכמה מקומות שדבר זה שייך בעיקר לצדיקים ובפרט ללומדי קבלה.

¹⁷⁷ מאחר שכל המערכות האלה נתבארו ג"כ בספר הכללים חלק ב' כנ"ל בדברי רבינו, לכן ניסינו להביא כאן את מה שנוסף שם להשלים את הבנת הענין, והוא מוזכר בלשון "כללים כאן".

¹⁷⁸ עי' לקמן סימן י"ד ד"ה והאמת, שד' שמות עסמ"ב אלה הם תולדה של המו"ס, שכן המו"ס עצמו אינו יכול ליחלק.

עי' כללים כלל יח ענף ד' אות א', ז"ל, יש לדעת שבאמת כל י"ג מערכות הנמנים כאן בספר הם כולם רק בא"א דא"ק והם הי"ג ת"ד שבו, מענף א' עד ענף ה' הם באמת הי"ג ת"ד דא"א דא"ק ומענף ו' עד י"ג הם נביעים מבויעים דנפקין מהם, ומש"כ שענף ח' וי"א הם מלכים מעולם הנקודות הכוונה על התפשטות הא"א שבא"ק בבחי' נשמה דנשמה בהם.

מ"ש

(ד)	(ג)	(ב)	(א)
ב"ן	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אמא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת אשר מהחזה עד הטבור שבו, וכן הוא שורש השרשים ג"כ לכל המלכי עגולים דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האימא שבא"ק, אך הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאד	הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין אשר מהגרון שבו עד החזה שבו, וכן הוא שורש השרשים לכל המלכי יושר דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האבא שבא"ק, אבל הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאד	הנה בו הוא השרשים הפנימיים לכל האורות דהאח"פ, אמנם עומדים בו רק בבחי' שרשים נעלמים להם אשר לעילא לעילא, ועומד הוא כולו ג"כ נעלם לעולם	הוא נשאר נעלם ועומד תמיד מבפנים להמ"ס שלא יצא ¹⁷⁹ מעולם מבחוץ כלל, והוא אור העינים הפנימי אשר הם לא יצאו ולא נתפשטו מבחוץ לעולם ולא נתלכשו כלל

[לסימן א'] הנה המ"ס דא"ק הרישא תליתאה שבו (וכנ"ל דרוש א' סי' ד'), הנה הוא נחלק לד' שמות עסמ"ב, והם מערכה הראשונה מהמציאות דא"ק אשר הרשה לנו הרב לדבר בזה, שהוא מהס"ג שבו ולמטה¹⁸⁰. והנה הם מערכה הראשונה דהעסמ"ב, אשר רשמנו עליהם אותיות א' ב' ג' ד'. אמנם השם ע"ב הנרשם עליו אות א' שהוא הע"ב דהמ"ס, הכתר והחכמה שבו, הנה הוא למעלה מהאזניים¹⁸¹, והוא מיוחד לעולם בהקד"א רישא תניינא שבא"ק הנקרא בשם חכמתא עלאה סתימאה, וכמ"ש הרב במבו"ש (שער א"א פ"ד נג ע"ב¹⁸²), והוא נעלם מאד כי הוא מאוירא דלא אתפס (ז"ח ע' ע"א), והכתר והחכמה¹⁸³ דהמ"ס שהוא הע"ב דאות א' הוא מיוחד בו, ולכן הוא נשאר ג"כ נעלם לעולם, וכמ"ש הרב בע"ח (שער א"א ריש פרק י') כי הכתר והחכמה דהמ"ס לא נתגלו כלל¹⁸⁴. והנה אותו הע"ב הנה הוא עיקרן ושרשן דאור העינים אשר אמר הרב באח"פ (פרק א') שהם סוד נשמה לנשמה¹⁸⁵ שהיא חכמה, והם למעלה מהאח"פ. והנה הם לא יצאו מעולם לחוץ כלל, וכל ראיית העינים הוא רק תמצית הארה ממנו, וגם אינו ממנו עצמו אלא רק מהתפשטות אורו אחר שנתפשט ויצא מהמ"ס ולחוץ, וכמו שיתבאר לקמן סי' ב', אבל

¹⁷⁹ מכח ההערה הקודמת בע"כ כוונתו שלא יוצאת הארתו.

¹⁸⁰ עי' ע"ח טנת"א א'.

¹⁸¹ ע' לקמן הערה 196.

¹⁸² שהוא מיוחד לעולם בקד"א.

¹⁸³ באומרו "חכמה" כוונתו לאר"א עלאין שבמו"ס (כללים כאן).

¹⁸⁴ הגם ששרשו במו"ס, אמנם הוא מיוחד עם הקד"א, הרי הוא רישא תניינא המכונה

"איין", ובו לא ניתן רשות להבחין בשום הבחנות מחולקות (כללים כאן).

¹⁸⁵ מאחר שהע"ב דמו"ס כלול ומיוחד עם הקד"א אשר שם הוא מקום האור הגנוז, לכן עיקר שימוש הוא הנביעו דאור א"ס, ועל ידו מתפשט אור א"ס להתייחד בכל מה שהאציל, ולכן הוא מהוה את הכל ומנהיג את הכל, שכן הוא הנשמה לנשמה של כולם. אמנם זה אינו תמידי אלא הוא תלוי באופן היחוד בקד"א, ואז מתנהגת המציאות למעלה מן הטבע ולמעלה מן המדה. וכאשר זה לא בכל עצמותם כראוי ורק בבחי' יחוד החיצוניות בלבד, אזי נעלם הגילוי דאור א"ס, ומתנהגת המציאות רק על פי הטבע והמדה הראויה לכל א'. ולולא היחוד החיצוני, לא היה העולם מתקיים אפילו לרגע א' (כללים כאן), ועי' לקמן הערה יב.

אור העינים הפנימי שבאותו הע"ב דאות א', הנה הוא עצמו אינו יוצא כלל. כי האורות דהנקודות אשר יצאו מהעינים הנה הם רק מהבחינות התחתונות שבא"ק, שהוא מהנצח הוד שבו אשר עלו למעלה מהטבור ויצאו אח"כ דרך העינים, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב'). והיה יציאתם באמת ג"כ רק דרך אותו הע"ב, ולקחו ממנו מהתמצית הארה הנז', ועי"ז יצאו למלכותם כרגע וכנ"ל בדרושים הקודמים. אבל עיקרם הם אינם מהאורות דאותו הע"ב עצמו חלילה וחלילה, וכמו (כג ע"ב) שביארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ו ענף ד' ובכ"מ, כי האורות דהע"ב עצמו הם אורות העינים הפנימיים והעיקרים שבא"ק אשר נשארו נעלמים לעולם, כי לא יצאו מא"ק אלא רק האורות אשר מהאח"פ שבו ולמטה, שהם למטה במדרגה הרבה מהאור דעינים העיקרי.

אמנם מה שאמרנו שלא יצאו, אין כוונתינו על א"ק עצמו שאינו משתמש גם הוא באור העינים העיקרים שבו ח"ו, אלא כוונתינו הוא רק שהם לא נתלבשו ולא נעשה להם בחי' לבושים להתגלה למטה, על דרך שנעשה בהאורות דאח"פ שהם בבחי' הי"ג ת"ד, שנקראו תיקונים משום שנעשה להם כלים ולבושים, ונתתקנו עי"ז להתגלה למטה, וכמ"ש הספד"צ (ג ע"ב) לבושי' דיקר אתקין ואחסין. וכן אמר שם על הז' תיקוני דגלגלתא (ד ע"ב) סתרא גו סתרא אתתקן ואזדמן, וכנודע בזה בדברי האר"י¹⁸⁶ והגר"א¹⁸⁷. משא"כ לאור העינים העיקריים שבא"ק הנה לא נעשה להם לבושים כלל, ומשום זה אין להם שום גילוי למטה. והוא כמ"ש הרב באח"פ (פרק א') כי אור העינים הוא סוד נשמה לנשמה, וידוע הוא כי לא יש אלא רק ג' כלים לבד, מה לב כבד שהם כלים לנר"ן, אבל להנשמה לנשמה אין לה כלי בהנוף, וא"כ הרי לא נתלבשה כלל, ואין לה גילוי למטה. אבל א"ק עצמו הנה הוא משתמש בהם תמיד, והוא אור ההשגחה העליונה הנעלמה אשר נושא בזה את הכל כל מה שלמעלה ולמטה, מעולם ועד עולם. והנה הוא ככל בחי' אור א"ס, הנושא את כל, ונותן מחיה לכל, ונעלם מכל. והוא ע"ד הא"א דאצילות, אשר אמר עליו באד"ר (קכט ע"ב) עינוי דרישא חוורא משתניין משאר עיינין, לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא (כג ע"ג) כו', הוא אגין על כולא והוא אשגח על כולא, ומאשגחותא דהאי עינא מתזנן כולאו כו'¹⁸⁸ ע"ש. וכן הוא עד"ז כאן בעוד יותר נפלא ונורא לפי ערכו שהוא למעלה למעלה, והבן וזכור זה. ובכל מקום שתראה בדברינו שאור העינים הפנימיים שבא"ק לא יצאו כלל כוונתינו הוא כמו שבארנו כאן.

והנה השם ע"ב הזה דאות א' הנה הוא שורש השרשים העליון לכל העולמות כולם אשר תמצא בדברי האריז"ל בכל הע"ה כולו, כי הוא הראשית ממש וההתחלה הראשונה מהגילוי דאור א"ס אשר נתגלה מהקו, והוא הראשית דא"ק אשר ממנו ולמטה הורשה לנו לדבר בו. ובאותו הע"ב הנה בו הוא עליית כל המין, ועל ידו נעשה הכל, כי הוא המקבל הראשון מאור א"ס ממש, ועליו אמרו ברמז בספד"צ פ"א (ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא

¹⁸⁶ שער מאמרי רשב"י כג ע"א.

¹⁸⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ ב ע"א ז"ל, עיקר המתקלא והתיקון אינו אלא הגילוי, ע"כ. וע"ש ב ע"ג ז"ל, כל התיקונים דרך נקבים ושערות להתמעט ולהתצמצם האור שיצאו בדקות ובלבוש, וזהו עיקר התיקון להתמעט האור שיוכלו התחתונים לקבל האור.

¹⁸⁸ תרגום: העיניים של הראש הלבן משונות משאר עינים, אין כיסוי על העין ואין לו עפעפים על העין כו' הוא מגן על הכל והוא משגיח על הכל, ומההשגחה של זה העין ניזונים כולם כו'.

הוּו ויהוויין¹⁸⁹, אמנם הוא בעצמו הנה הוא נעלם מאד, ולא יצא מעולם מאור עצמותו מאומה ור"ל שלא נתלבש אורו כלל וכנז¹⁸⁹.

ועתה נדבר מהס"ג דאות ב'. והנה השם ס"ג הזה הנה הוא הבינה הכללית¹⁹⁰ דהמ"ם שברישא דא"ק, והיא המ"ם העיקרי, רישא תליתאה, אשר היא מהאזניים ולפנים. כי הע"ב דאות א' שהוא הכתר והחכמה דהמ"ס, הנה הוא למעלה מהאזניים, והוא מיוחד בהקד"א רישא תניינא וכנ"ל, אבל הס"ג הוא הגילוי דהמ"ס העיקרי, והוא רק כנגד האזניים¹⁹¹. והנה היא הנוק' הכללית דהקד"א שהוא חכמה שברישא, אבל המ"ם הוא הבינה שברישא¹⁹² וכנודע מדברי הגר"א בספר"צ פ"א (ו ע"ב ד"ה וגבורה), ועל שמה נקרא המ"ם בשם ס"ג, וכמ"ש בתיקונים (קמא ע"ב) מוחא סתימאה כו' דאתפלג לתלת מוחין דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד היי וא"ו היי¹⁹³ (וע' דברינו בזה בספר הכללים כלל י"ח ענף ה'¹⁹⁴). ואותו הס"ג הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב וכמו שיתבאר לקמן סי' ב', והם השרשים העליונים והפנימים לכל האורות דהאח"פ, ומתחילים מהאזניים משום ששרשם הפנימי הוא רק באותו הס"ג אשר הוא מהאזניים ולפנים, והוא הבינה דהמ"ם כנז'. והוא ע"ד הי"ג ת"ד דא"א שמתחילים ג"כ רק מהבינה דהמ"ס¹⁹⁵ ומהאזניים, וכמ"ש הרב (שער א"א פרק י') שהתיקון הראשון שהוא אל, שהוא סמוך להאזניים, הנה הוא פנימי דבינה. וכן מבואר שם ג"כ בהמקיפים שמסתיימים בבינה דחכמה, שהוא נוצר חסד ע"ש. וכן הוא כאן באורות האח"פ שהם ג"כ רק מהבינה דהמ"ס שבא"ק, והוא השם ס"ג דעניינינו שהוא הס"ג דאות ב' שהוא הבינה דהמ"ס שבא"ק. אמנם באותו הס"ג הנה הוא רק השרשים העליונים לבד לכל האורות דהאח"פ, אבל עיקר המציאות דכל האח"פ הם לא נמשכו ממנו אלא רק ע"י השתלשלות כמה מדרגות דוקא וכמו שיתבאר לקמן סימן ב'. אך אותו הס"ג עצמו דעניינינו הנה הוא ג"כ רק נעלם מאד, ואין לעצמותו גופה שום גילוי כלל, וכל השרשים דהאח"פ שבו הנה הם רק בבחי' שרשים נעלמים לבד, כי הוא רק המוחא סתימאה אשר בא"ק עצמו הרישא תליתאה שבו כנז' והוא סתום מאד.

ונדבר עתה מהמ"ה דאות ג'. והנה השם מ"ה הזה הנה הוא כללות הו"א שבהמ"ם דא"ק¹⁹⁶, והוא השורש לכל המציאות דא"ק אשר למטה מהאח"פ, ועיקרו הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אבא הכללי שבא"ק, שהוא או"א עלאין שבו, העומדים בו ג"כ מהגרונ עד החזה¹⁹⁷, ועל דרך האבא הכללי דהאצילות בהא"א דהאצילות, וכנ"ל דרוש א' סי' ד'.

¹⁸⁹ הע"ב הזה הוא שורש למציאות דאבא הכללי שבא"ק העומד מהגרונ עד החזה שבו באותה מידה שהרישא תניינא דא"א דאצילות הוא שורש לאבא דאצילות. אם כי שניהם שרשים לאבא דרך האח"פ שלהם (כללים כאן).

¹⁹⁰ כלומר ישסו"ת (כללים כאן).

¹⁹¹ הס"ג הזה מתחיל למעלה מאזניים דא"ק, שהוא מקום כח השמיעה, והוא נמשך גם מן האזניים ולמטה, והוא הקלא דלא אשתמע, והוא עצמו קלא פנימאה דלא פסיק לעלמין, הרי הוא קול ההברה הנשמע באזניים כאשר סותמים אותם (כללים כאן).

¹⁹² והוא שורש לאימא שבא"ק המאיר דרך הב"ן דמו"ס (כללים כאן).

¹⁹³ כנ"א שבתיקו"ז שם. אמנם עיקר הגירסא היא יו"ד ק"א ווא"ו ק"א.

¹⁹⁴ שם אינו, ולכאורה הוא בכלל יח ענף י' סי' ו' הקדמה א' (ואינו טעות המחבר, שכן בזמן הדפסת ספר הדע"ה היה ספר הכללים בכתב יד וכך היה המראה מקום אצלו אז. אמנם אח"כ נשתנו הדברים אצל רבינו והודפסו בשינוי מקום).

¹⁹⁵ דא"א דאצילות.

¹⁹⁶ מקומו בגלגלתא דא"ק לפנים מן החוטם מכנגדו ומעלה עד כנגד מתחת האזניים ולפנים, והארתו היא עד הגרון (כללים כאן).

¹⁹⁷ זה יצא על ידי נה"י דמ"ה (כללים כאן).

אמנם הוא כי כמו שבאצילות הוה יציאת אבא מהא"א שבו רק ע"י הי"ג ת"ד, וכמ"ש בהולדת או"א (סוף פרק ד') כן הוא עד"ז גם כאן, שמציאות האבא שבא"ק הוא נעשה ע"י העקודים, שהוא בא"ק כבחי' הי"ג ת"ד שבא"א. אך שורש האבא שבהמ"ס הנה הוא בהשם מ"ה דאות ג' שבעניינינו, כי מהמ"ה שבהמ"ס יוצא האבא שהוא החכמה, וזהו שאמרו בתיקונים (תיקון י"ט טל ע"א) שחכמה הוא כח מ"ה, וזהו סוד מאמרם ז"ל בשמות רבה (פ' ט"ו סי' כ"ב) הרוח (שהוא המ"ה) הרה וילדה חכמה. וכן הוא אותו המ"ה שורש השרשים ג"כ לכל המלכי יושר דהנקודות, וכן לאורות התיקון דהאצילות, ור"ל לכל חלקי האצילות אשר מצד האבא שבא"ק. כי הרי עיקר כל מציאות האצילות אשר הוא מהטבור דא"ק ולמטה, הנה הוא נעשה ונבנה מהא"א שבא"ק, אשר הם מהטבור ולמעלה, והרי ישנם חלקי האצילות אשר הם מצד האבא (כג ע"ד) שבא"ק וחלקי האצילות אשר הם מצד האימא שבא"ק. וכן נתפשט באצילות ג"כ בפנימיותה גם מאור הא"א שבא"ק שהוא כללות המ"ס שברישא, והוא לבחי' אור א"ס שבאצילות, והיה ההתפשטות דהא"א ג"כ הן בחלקי האצילות אשר מצד האבא שבא"ק והן בחלקי האצילות אשר מצד האימא שבא"ק. והרי ישנם באצילות ד' בחי', ב' בחי' מהא"א עצמם, והם המציאות העיקרי דהאצילות, וב' בחי' מהא"א שבא"ק לבחי' היחוד דאור א"ס אשר בהב' בחי' שמא"א עצמם. ואלו הדי' בחי' הם באמת כולם חד, כי נתייחדו כולם ונעשו למציאות אחת ע"י יציאתם יחד בבחי' זווג ועיבור מהשתלשלות כל האורות והפרצופים העליונים אשר בהעקודים ובא"א שבא"ק, עד שנולדו ויצאו כולם יחד במציאות אחת מהאימא שבא"ק שהיא מהטבור ולמעלה, וממנה יצאו כולם במציאות אחת, וירדו מהטבור ולמטה והוא מציאות כל עולם האצילות, וכמו שבארנו בארוכה בכ"ז בכללי התפשטות והסתלקות בכלל י"ח ובכ"מ שם. אמנם עכ"פ הוא כי הנה נעשה בנין כל האצילות ע"י ד' בחי' כנו', והוא הגילוי דד' אותיות הוי"ה ב"ה והבן. והנה הב' בחי' דחלקי האצילות אשר מצד האבא שבא"ק, היינו אחד החלק דמציאות האצילות העיקרי אשר מצד האבא עצמו, והשני אור הא"א שבא"ק המתפשט בו, הנה ב' הבחי' הללו הם נמשכו מצד המ"ה דעניינינו שהוא המ"ה דהמ"ס דאות ג', ואותו המ"ה הוא השורש לאלו ב' הבחי', כי שניהם נמשכו מאורו. כי בחי' האור דא"א שאמרנו, הוא מהתפשטות אורו גופה אשר נתפשט וירד ע"י השתלשלות כל המדרגות שבהעקודים ושבאה"א שבא"ק, ובחי' החלק דהאצילות העיקרי אשר מצד האבא גופה, הנה הוא ג"כ רק מכה האור דהשם מ"ה דאות ג' שבעניינינו. כי הרי גם כל המציאות דהאבא עצמו שבא"ק הוא ג"כ רק מאותו המ"ה דאות ג', כי הוא השורש אליו כנ"ל, והוא משפיע בו תמיד, ומכחו והשפעתו אחר שנצטמצם בהאבא עצמו, הנה השפיע אבא ג"כ והאציל את כל חלק האצילות אשר ממנו גופה. והרי נמצא כי אותו השם מ"ה דאות ג' הנה הוא השורש לכל הנז', אמנם להאבא עצמו הוה אותו המ"ה השורש ממש אליו, אך להב' בחי' דהאצילות שאמרנו הוה אותו המ"ה רק בבחי' שורש השרשים, כי הרי הם נמשכים ויוצאים רק מאבא.

ועד"ז הנה הוא ג"כ השם ב"ן דאות ד', כי עצמותו הרי הוא הב"ן דהמ"ס שברישא דא"ק, והוא הנוק' הכללי שבהמ"ס¹⁹⁸, והוא ע"פ מ"ש הרב בדרושי מ"ן (דרוש י"ד) שהמ"ס הוא מתפשט עד סוף הראש כולו. וישנם בה כל הי"ס שהם הה' פרצופים א"א או"א זו"ן שבהמ"ס, והם אלו הדי' שמות עסמ"ב שאמרנו, שהע"ב הוא א"א ואבא, והס"ג בינה, ומ"ה ז"א, וב"ן הוא הנוק' הכללי. והנה אותו הב"ן שבהמ"ס הנה הוא השורש לפרצוף אימא

¹⁹⁸ והוא ה' האחרונה שע"י מתגלה ה' הראשונה (כללים כאן).

העיקרי שבא"ק, העומדת בו מהחזה עד הטבור¹⁹⁹. אמנם יציאת האימא אשר ממנו הוא ע"י העקודים, וכמו שאמרנו לעיל בהאבא שבא"ק הנמשך מהמ"ה שבהמ"ס. כי כמו שאו"א דאצילות הם נעשו ע"י הב' מזלין נוצר ונקח²⁰⁰, כן הוא עד"ו ג"כ בא"ק ובאו"א שבו, כי הם נעשו ע"י העקודים ומבחי' הב' מזלין אשר ישנם שם ג"כ, וכנודע כי בכל עולם ישנם כל הבחי'. ובכללי התפשטות והסתלקות כלל ו' ענף ה' ובכ"מ שם כתבנו²⁰¹ כי יציאת אבא הוא מאורות האזניים ואימא היא מאורות חוטם פה ע"ש, אמנם שרשם הוא בהמ"ה וב"ן דהמ"ס וכנ"ו. והאמת הוא כי שורשם הפנימי דהאו"א שבא"ק הנה הוא ג"כ בהע"ב והס"ג דהמ"ס, שהם הע"ב וס"ג דאות א' ב'. וכן הוא עוד יותר למעלה, היינו בהקד"א והמ"ס (הכללי), וכמ"ש הגר"א בספר"צ פ"א (ו' ע"א ד"ה וחלל). אמנם שורשם הפרטי והיותר קרוב הנה הוא בהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד' וכמו שאמרנו. וכן הוא ג"כ כי השם ב"ן דאות ד' הנה הוא שורש השרשים לכל האורות דאימא היוצאים ממנה להאצילות, הן מה שיצא ממנה בעולם הנקודות והן מה שיצא ממנה לאחר התיקון. והיינו כי אותו השם ב"ן דאות ד' הנה הוא השורש השרשים לכל המלכי עגולים דהנקודות אשר הם מהאימא שבא"ק, וכנ"ל בדרושים הקודמים שכל מלכי העגולים הם מהאימא שבא"ק, אמנם שרשם הראשון הנה הוא בהשם ב"ן דהמ"ס דעניינינו. וכן הוא אותו הב"ן שורש השרשים ג"כ לכל אורות התיקון דהאצילות, ור"ל (כד ע"א) לכל חלקי האצילות אשר מצד האימא שבא"ק. כי השם ב"ן דהמ"ס שהוא השם ב"ן דאות ד', הנה הוא השורש הן להמציאות דהמלכי עגולים ואורות התיקון דהאצילות העיקרי אשר מצד האימא עצמה, והן להאורות דא"א שבא"ק המתפשטים בהם לבחי' אור א"ס שבהם, וכנ"ל שכל האצילות הוא ד' בחי' כלליים, ב' אשר מהאו"א עצמן שבא"ק וב' אשר מהא"א שבא"ק הנמשך ג"כ ע"י האו"א. והרי ישנם בחלקי האצילות אשר מצד האימא ב' בחי', וכל אותן הב' אשר מצד האימא הנה הוא נמשך ובא משרשה שבהמ"ס, והוא מהשם ב"ן דאות ד' דעניינינו. כי אותו הב"ן דאות ד' הנה הוא נמשך ומתפשט באלו הב' מיני אורות, אחד מה שמשפיע ממנו להאימא שבא"ק ומקבל האימא ממנו תוספת מוחין חדשים להוציא ולהוליד את כל חלקי האצילות העיקרי אשר ממנה גופה, והשני מה שממשיך אורו דרך בה להתפשט באורו עצמו ג"כ שהוא אור דא"א שבא"ק (כי כל המ"ס כולו בכל ד' שמותיו עסמ"ב שבו הנה הוא הא"א שבא"ק), וממשיך ומתפשט השם ב"ן דאות ד' באורו עצמו ג"כ בכל חלקי האצילות דמצד אימא בפנימיותם, והנה הוא התפשטות אור הא"א דא"ק המתפשט בחלקי האצילות דמצד האימא שבא"ק לצורך היחוד דאור א"ס שבהם. אמנם אותו ההתפשטות דהב"ן דהמ"ס אשר לכל אלו הבחי' דהאצילות שאמרנו, הנה הוא נמשך רק דרך השתלשלות ע"י כמה מדרגות שבעולם העקודים²⁰² וע"י האו"א שבא"ק, אשר הם כולם מהטבור ולמעלה, ומשם נמשך דרך הפרסא להאצילות שהוא מהטבור ולמטה, ולכך אמרנו שהוא רק שורש השרשים לבד לכל האורות דאצילות, אך להאימא עצמה (כד ע"ב) שבא"ק אשר היא מהטבור ולמעלה, והיא כלולה בעקודים וכנ"ל, הנה אמרנו שאותו הב"ן דאות ד' הוא השורש ממש אליה. אמנם עכ"ז הנה האמת הוא כי גם שורש האימא עצמה שבא"ק אשר

¹⁹⁹ ויצא לגילוי על ידי נה"י דב"ן (כללים כאן).

²⁰⁰ עי' ע"ח שער הולדת אר"א זוז"ן פרק ד'.

²⁰¹ גגהת רבינו המחבר: ע"ש כלל י"ח (כנראה שכוונת רבינו לענף י סימן ב' אות ח' סעיף ו') ולכן כאן שורשו העיקרי דאבא הוא בס"ג דע"ב דס"ג דמ"ס שהוא שורש הפנימי דאורות האזניים, והוא כולל כל הח' תיקונים העליונים, אבל גילוי לצורך אצילות היא רק מהגרונ עד החזה וזה רק הה' תיקונים אחרונים, וזה רק מאורות החוטם.

²⁰² עי' לקמן הערה יג.

מ"ש

בהב"ן דאות ד', וכן שורש האבא עצמו שבא"ק אשר בהמ"ה דאות ג', הנה הם ג"כ רק בחי' שרשים נעלמים לבד וכמו שאמרנו לעיל, שגם או"א הנעשים מאותן המ"ה וב"ן הוא רק דרך העקודים, ולא נתגלו אותן המ"ה וב"ן שבהמ"ס הם עצמם בשום גילוי כלל לעולם, והווי כל העסמ"ב שבהמ"ס דא"ק כולם נעלמים מאד, כי הרי הם מהמוחא סתימאה דא"ק, שהוא סתים וגניז, וכמ"ש באד"ז (רפ"ח סע"א) דאתכסייא ולא מתפתחא כו' וכנודע.

והנה כל אלו הד' שמות עסמ"ב שבהמ"ס הנה הם כולם מכלל הע"ב הכללי שבא"ק, ור"ל שכל הרישא כולה עד הגרון הנה הוא הע"ב הכללי שבו וכנ"ל דרוש א' סי' ד'. אמנם הנה עיקר א"א הנה הוא המ"ס רישא תליתאה²⁰³, כי הרישא תניינא הוא נקרא אין ורישא קדמאה רדל"א כנודע, וכ"ז הוא בא"ק ג"כ בבחי' הג' רישין שבו. וכל אלו הד' שמות עסמ"ב אשר בארנו בהמ"ס שבא"ק הנה הם העסמ"ב שבא"א שבו, והם כולם ג"כ מכלל הע"ב הכללי עצמו, וכן כל מערכות העסמ"ב כולם אשר בארנו בכל הדרוש הזה ואמרנו שהם כולם יוצאים מהעסמ"ב דהמ"ס דעניינינו, הרי נמצא שכולם יוצאים באמת רק מהע"ב הכללי עצמו, אלא שהוא מבחי' הא"א שבו, והגם שהרב זלה"ה הנה קורא תמיד מהאזניים ולמטה רק בשם הס"ג הכללי, אך כבר בארנו כ"ז לעיל דרוש א' סי' ד' ע"ש ודי בזה. (כד ע"א)

דרוש ד סימן ב

עסמ"ב דס"ג דמ"ס (על אף שהם כלולים בס"ג, אמנם הם רק בהעלם ובכח, ואינם מתגלים כי אם לאחר שהתחילו לצאת ולהתפשט מהמ"ס [לכן לא מזכירים את עסמ"ב דע"ב, שכן אורם לא יצא לחוץ כלל] אך לפני התגלותם הם מתפשטים ברישא עצמו).

ע"ב דס"ג דמ"ס הוא הכתר וחכמה שבו, וכל ח' הספירות האחרונים היו כלולים בהם, ומאחר שהכתר מיוחד עם המלכות של העליון, ממילא מיוחד הע"ב דס"ג עם הע"ב דמ"ס והוא הגילוי שלו ולכן הוא נעלם, והוא הכח לראיית העיניים, הנשאר ברישא ומתפשט מהמ"ס עד לגבול העינים. ולכן אין לעינים נקב, שכן כחו בתוך הראש עצמו ואינו יוצא משם כלל.

כח הראיה הזאת היא ראייה רוחנית, ואפשר לראות על ידו את המלאכים ושאר כחות הרוחניים (ואין ראייה זו בגדר נבואה). אמנם הע"ב דמ"ס, הרי הוא השורש דאור הראייה שבמ"ס, הוא האור הגנוז שמסתכלים בו מסוף העולם ועד סופו, ויתכן לומר שהיינו האספקלריא המאירה של נבואת משה רבינו. עיקר העסמ"ב נשארו כלולים במקורן, הרי הוא הס"ג דמ"ס. אמנם שרשי האח"ף אכן יצאו, שכן הס"ג כאן הוא מהאזניים ולמעלה עד העיניים מבפנים. וכן המ"ה מקומו מהחוטם ומעלה עד האזניים מבפנים, וכן הב"ן מקומו מהפה ולמעלה עד החוטם מבפנים.

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דהמ"ס שהוא הס"ג דסי' א' אות ב' והנה

הוא מערכה הב' אשר בהס"ג דהמ"ס שבא"ק

(ה) ע"ב	(ו) ס"ג	(ז) מ"ה	(ח) ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון מהס"ג דהמ"ס דאות ב' כאשר התחיל לצאת מהמ"ס ולחוץ מהד' שמות עסמ"ב הכלולים בו ²⁰⁴ , ויצא בהשם ע"ב הזה מהמ"ס ולחוץ וברישא גופה, והוא ההתפשטות דאור	הוא הס"ג מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב הנז' דאות ה', ונתפשט מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים להרישא גופה, והוא פרצוף הפנימי דאור האזניים הנמשך	הוא המ"ה מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב', ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג דאות ו', ונתפשט מגבול האזניים עד גבול החוטם להרישא גופה, והוא פרצוף הפנימי דאור החוטם	הוא הב"ן מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב', ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג דאות ו' וע"י המ"ה דאות ז', ונתפשט מגבול החוטם עד גבול הפה מבפנים להרישא גופה, והוא פרצוף הפנימי

²⁰³ ע"י תיקו"ז עו ע"ב.

²⁰⁴ יש להדגיש שאין המדובר כאן בע"ב שבס"ג דמ"ס, אלא בהתפשטות אור הע"ב היוצא מהס"ג, ע"י לקמן ד"ה והגם, ועיי"ש הערה 216.

מ"ש

דאור הפה הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור החוטם	הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור האזניים ²⁰⁶	ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור העינים ²⁰⁵	העינים הפנימי, והיה כלול בו גם הג' שמות סמ"ב, ונתפשט בו מגבול המ"ס עד גבול העינים מבפנים להרישא גופה
--	--	---	--

[לסי' ב'] הדי' שמות עסמ"ב הללו הנה הם העסמ"ב אשר בהשם ס"ג דהמ"ס, שהוא הס"ג דסי' א' אות ב'. כי כל שם ושם מהעסמ"ב אשר בסי' א', הנה כלול כל א' מד' שמות עסמ"ב, אמנם הם עומדים שם רק בכח ובהעלם מאד, וכל גילויים הוא רק אחר שהתחילו לצאת ולהתפשט מהמ"ס ולחוץ. והנה בהדי' שמות עסמ"ב הכלולים בהשם ע"ב דאות א', אין לנו מה לדבר בהם, כי הרי אמרנו שם שלא יצא אורם לחוץ כלל, והוא אור העינים הפנימי סוד הנשמה לנשמה, אשר אינו מתלבש בכלי ונשאר נעלם, אך בהדי' שמות עסמ"ב שבהס"ג דאות ב' הנה בהם אנו יכולים לדבר, משום שהם השורש הפנימי דהאח"פ, והרי יצא אורם לחוץ עכ"פ. אמנם גם אותן העסמ"ב אשר בהס"ג דאות ב', הנה כל זמן היותם בהס"ג גופה הם ג"כ נעלמים מאד, וכמו שאמרנו שכל אותו הס"ג הנה היא עיקר המ"ס שבא"ק אשר הוא סתים וגניז, אך עכ"ז הנה מתפשטים העסמ"ב שבו ויוצאים לחוץ ג"כ, אך קודם שיצאו לחוץ ממש הנה הם מתפשטים בתחילה בהרישא עצמו, והוא התחלת הגילוי דהס"ג אשר מתחיל להתגלה בתחילה בהרישא גופה. (כד ע"ב) והנה הם הדי' שמות עסמ"ב דעניינינו, שהם ג"כ רק עסמ"ב פנימיים אשר לא יצאו מעולם לחוץ כלל, והם התפשטות הס"ג דהמ"ס דאות ב' אשר בהרישא גופה. והנה הם מערכה הב' אשר בהס"ג, כי הרי הס"ג עצמו הנה הוא מהדי' שמות עסמ"ב הכלליים דהמ"ס, והם מערכה הא' שהם העסמ"ב דסי' א'. וכאשר אנו מחלקים גם את הס"ג מהמערכה הא' לדי' שמות עסמ"ב, ג"כ הרי הוא מערכה הב' ובהם אנו עוסקים עתה.

והנה כאשר התחיל הס"ג להתגלה בכל די' שמותיו עסמ"ב, שהם הי"ס שבו, הנה היה גילוי הראשון בהשם ע"ב שהוא ספי' הכתר והחכמה שבו, והיה כלול בהם כל הח' ספי' אחרונים שמהבינה ולמטה, וכנודע שהגילוי הראשון דכל אור הוא הכתר שבו, שהוא השורש והמקור הרמוז בקוצו של יי²⁰⁷, ובו הוא כלול הכל, וממנו מתגלה בתחילה החכמה

²⁰⁵ יש לשים לב לכך שרבינו לא פרט כאן את עניין סמ"ב, אלא רק בספר הכללים כאן. וזה תמצית דבריו שם: ס"ג דע"ב דס"ג דמ"ס הרי הוא הס"ג דס"ג דמ"ס, הוא השורש הפנימי לאורות האזניים, ונתהוה על ידי זיווג מאר"א עלאין בסוד שם ע"ב דס"ג דמ"ס שהוא בסוד עיניים דא"ק.

הע"ב וס"ג שבס"ג המה השורש הפנימי להתפשטות הראשונה דאזניים, אמנם המדובר הוא רק במ"ה וב"ן הפרטיים שבהם שיצאו להתפשטות הראשונה (דס"ג דס"ג עצמם דמ"ס הוא השורש הפנימי להתפשטות הראשונה, דהיינו בתוך א"ק, והוא יצא כנגדו מחוץ לא"ק מאזניים עד לשבולת הזקן), ובהסתלקות הראשונה הם חזרו למעלה להוציא את הע"ב וס"ג דאזניים דא"ק [הרי הם תולדה מס"ג זה, דהיינו ע"ב וס"ג דס"ג הזה]. כל הנאמר לעיל הוא נכון גם לגבי בחינת שמות מ"ה וב"ן..

²⁰⁶ אין בע"ב דס"ג דמ"ס שום בחינת פרסא כלל, ולכן הז"א שבו מיוחד בשרשו הרי הוא הדעת, ולכן אפילו שעיקר גילוי הוא מתחת לשיבולת הזקן, אמנם הוא יצא מהחוטם הרי הוא למעלה הרבה מהטבור שבו. עיקר גילוי הוא מהנה"י שבו, שהוא במקום החג"ת דא"ק, דהיינו משיבולת הזקן עד החזה (כללים כאן).

²⁰⁷ עי' ע"ח שער לאה ורחל פרק ז'.

שהוא הראשית, כי מהחכמה הוא שירותא²⁰⁸, ובה הוא כלול כל הח' ספי' האחרונים, והחכמה הוא האות י' של שם, והוא השם ע"ב, והוא הע"ב דאות ה', והיה כלול בו ג"כ כל הג' שמות האחרונים שהם הס"ג מ"ה ב"ן דאות (כד ע"ג) ו' ז' ח'. וידוע הוא שהכתר דכל תחתון הנה הוא מהמלכות דהעליון, וא"כ הרי נמצא כי השם ע"ב דאות ה' שהוא הכתר והחכמה שבהס"ג דהמ"ס דסי' א' אות ב', הנה הוא קשור ומיוחד בהקצה התחתון של השם ע"ב דהמ"ס אשר בסי' א' אות א', שהוא השורש דאור העינים הפנימי, ויהיה הע"ב דאות ה' שהוא הע"ב שבהס"ג דאות ב', הנה יהיה הוא הגילוי של הע"ב דהמ"ס דאות א', כי כן הוא לעולם, שהגילוי דאור העליון אשר בהקצה התחתון שלו הנה נמשך גילויו ע"י השורש והראשית של האור התחתון הסמוך אליו.

ונמצא כי הע"ב דאות ה' שהוא הכתר והחכמה של הס"ג דאות ב', הנה בו הוא הגילוי אור של הע"ב דאות א', ויהיה כל הע"ב דאות ה' ג"כ רק בבחי' המציאות דאור העינים הפנימי, שהוא סוד החכמה נשמה לנשמה, והוא עיקר כח ראיית העינים היוצא מהמ"ס, ומתפשט מהמ"ס ולחוץ. אמנם הוא ג"כ אינו יוצא לחוץ ממש, אלא שהוא עומד עדיין ג"כ רק ברישא עצמו, ומתפשט מהמ"ס עד גבול העינים, והוא התפשטות הע"ב דאות א' אשר ע"י הס"ג דאות ב', ויהיה הע"ב דאות א' השורש דאור העינים הפנימי אשר בהמ"ס עצמו, והע"ב דאות ה' הנה הוא גילוי, ור"ל התפשטותו אשר נמשך מהמ"ס עד גבול העינים. והנה מאותו הע"ב דאות ה', הנה ממנו נמשך התמצית הארה דרך העינים שהוא כל המציאות דראיית העינים כולו, אבל אינו יוצא הוא עצמו לחוץ כלל, אלא רק תמצית הארה לבד אשר ממנו. וזהו מה שאנו רואין כי בכל הג' חושים שהם שמיעה ריח דיבור, הנה יש להם נקבים פתוחים וחלולים ממש, אבל לחוש הראיה אין לה נקב פתוח וחלול ממש, והוא ע"פ מה שאמרנו, כי אור הראיה עצמה אשר בהמות הנה היא אינה יוצאת כלל, ואינה יוצאת אלא רק תמצית הארה לבד מהתפשטות הכח דאור הראיה אשר מהמות עד גבול העינים, אבל כל אותה ההתפשטות עצמה הנה היא נשאר ג"כ עיקרה רק מבפנים, והיא מאור החכמה עצמה, שהוא רק ראייה נפשית בלבד בלי אמצעי דגוף וכלי כלל. ובה הנה היה כל מראות הנביאים לנביא, היום יקרא לפנים הרואה (שמואל א' ט ט). ואראה מראות אלהים (יחזקאל א א). ועכ"פ הוא כי הכח דאור הראיה המתפשט מהמות עד גבול העינים, הגם שהיא למטה במדרגה הרבה מהכח דאור הראיה אשר בהמות עצמו, עכ"ז גם היא רק ראייה רוחנית לבד ויכולים לראות בו גם המלאכים והרוחניים, והוא מה שנאמר (מלכים ב' ו' י"ז) ויפקח ה' את עיני הנער וירא בו. ולא היה זה מראית נבואה אלא רק ראייה רוחנית, [וע' רמב"ן ורקאנטי רי' פ' וירא] והכוונה הוא שראה באותה הראיה אשר לפנים מן העינים, כי בה יכולים לראות גם מראות רוחניים ג"כ, ועליה אמרו בסוף תו"ח (נא ע"א) בשעתא דאיתכסי אתגלייא ובשעתא דאתגלייא איתכסי בסתימו דעיינין המאן ליה²⁰⁹. ובעניינינו אשר הוא למעלה למעלה, הנה הוא כ"ז האור דע"ב אות ה' שהוא התפשטות אור הראייה אשר מהמ"ס דא"ק עד גבול העינים שבו וכנו, אבל השורש דאור הראייה אשר בהמ"ס עצמו, והוא הע"ב דאות א', הנה הוא האור הגנוז אשר מסתכלים בו מסוף העולם ועד סופו²¹⁰, וגנוזו בהקד"א [שכנגד המצת העולה ונמשך מהקד"א] שבקרקפתא, וכמו שאמרנו לעיל שהע"ב דאות א' הוא מיוחד בהקד"א

²⁰⁸ עי' אד"ז רצ ע"ב.

²⁰⁹ תרגום: בשעה שנתכסו נתגלו, ובשעה שנתגלה - נתכסו בסתימה שכן העיניים רואים

אותו.

²¹⁰ עי' חגיגה יב ע"א.

[ואולי היא אספקלריא המאירה דנבואת משרבע"ה²¹¹]. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי הע"ב דאות ה' הנה הוא המציאות דאור העינים הפנימי אשר עומד בהרישא עצמו.

והגם שאמרנו שהוא הכתר והחכמה דהס"ג דאות ב' שהוא רק השורש דכל האורות דאח"פ²¹², אך משום שאותו הע"ב דאות ה' הנה הוא נכלל גם בהע"ב דאות א' וכנו', ולכן אינו ניכר בו עדיין מבחי' האורות דאח"פ כלל, משום הגילוי דאור העינים שבו, שהוא יותר גדול, וע"ד שאמרו בזוהר (תרומה קמ"ז סע"ב²¹³ וכן שם קל"ה ע"א²¹⁴) ע"ש. אמנם השורש דכל אורות האח"פ הנה ישנם בו באמת ג"כ, והם השמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' הכלולים בו, כי יצא הע"ב דאות ה' כלול מכולם, והוא משום כי הרי עיקרו הוא ג"כ רק מהס"ג דהמ"ס דאות ב' וכנ"ל. ואותו הע"ב דאות ה' עם הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח', הנה הם עצמם הד' שמות עסמ"ב אשר הם כלולים בהס"ג דאות ב' גופה, אלא שכלילותם בו (כד ע"ד) אשר בהמ"ס הנה הוא רק בהעלם גדול, ויצאו ונתגלו ע"י הע"ב דאות ה'²¹⁵. אמנם ידוע הוא כי כל אור הנמשך מלמעלה, הנה נשאר עיקרו במקורו, ורק הארתו וענפיו מתפשט למטה²¹⁶ וכמ"ש הרב בנסירה (פרק ז') ובכ"מ, וכן היה כאן, כי עיקרן דהעסמ"ב הם נשארו כלולים במקורן שהוא בהס"ג דהמ"ס, ורק ענפיהם והארתם נתפשטו ויצאו מהמ"ס ולחוץ. והיה יציאתם בתחילה באור הע"ב דאות ה', ועל ידו נתגלו כולם, כי הע"ב דאות ה' הנה הוא בחי' הא"א לכל האורות דאח"פ, והס"ג דאות ו' הוא בחי' או"א והם השורש דאור האזניים, ומתחיל גילוי השורש דאור האזניים רק מהס"ג דאות ו'

²¹¹ עי' זהר וארא כג ע"א וכג ע"ב. מהכללים משמע ששם אינו מסופק בדבר. וע"ש עוד שמחלק בין הא"א שבו, שהוא מדרגת השגתו של משה רבינו ע"ה, לבין השגת שאר הנביאים.

²¹² ע"ב דס"ג דמ"ס הוא בחי' נשמה לעקודים, באותה המידה שהא"ק הוא בבחי' נשמה לכלל העולמות כולם. וכן על דרך הא"א דאצילות לגבי האצילות, שבו נתייסד כח הפעולה לכל עולם העקודים, וכל העסמ"ב כלולים בו בהעלם וברמז (כללים כאן).

²¹³ ז"ל: עלמא עלאה ועלמא תתאה חד דכר וחד נוקבא וכל זמנא דדכורא ונוקבא אתיין כחדא תרווייהו אתקריין בלישנא דדכורא ובגיין דעלמא עלאה אקרי גדול בגיניה עלמא תתאה דאתחבר בהדיה בכללא אקרי גדול כיון דאתפרש דא מן דא אדכרו בפרט כל חד וחד כדקא חזי ליה דא אקרי גדול ודא אקרי קטן.

תרגום: עולם עליון ועולם תחתון אחד זכר ואחד נקבה, וכל זמן שהזכר והנקבה באים כאחד, שניהם קרויים בלשון זכר, ומשום שהעולם העליון נקרא גדול בשבילו העולם התחתון שמתחבר עמו בכלל נקרא גדול. כיון שנפרדים זה מזה הם נזכרים בפרט כל אחד ואחד כראוי לו זה נקרא גדול וזה נקרא קטן.

²¹⁴ ז"ל: מזבח הנחשת קטן אמאי איהו קטן כמה דאת אמר (מ"א ח סה) כי המזבח אשר לפני יהו"ה קטן מהכיל את העולה וגו' כמה דאת אמר (ש"א יז יד) ודוד הוא הקטן ואף על גב דאיהו קטן כלא אתאחיד בגויה ואי תימא מזבח אחרא אקרי קטן לאו הכי דלאו קטן בר האי דכתיב (בראשית א טז) את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ודא איהו המאור הקטן המאור הגדול דא מזבח הפנימי דאיהו מזבח הזהב.

תרגום: מזבח הנחשת קטן למה הוא קטן כמו שנאמר כי מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל את העלה וגו' כמו שנאמר ודוד הוא הקטן ואף על גב שהוא קטן הכל מחובר בתוכו ואם תאמר מזבח אחר נקרא קטן לא כך שאין קטן פרט לזה שנאמר את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וזהו המאור הקטן המאור הגדול זה המזבח הפנימי שהוא מזבח הזהב.

²¹⁵ דוגמת כל בינה ו"ק ומלכות המושרשים בחכמה [עי' ע"ח שער האצילות פרק א' בענין "כולם בחכמה עשית"]. ועי' כללים כאן שמקשה, אם סמ"ב דס"ג דמ"ס הם בינה וזו"ן, למה מקומם הוא באח"ף ולא בגרון חזה וטבור. ומתרחק שמכיוון שהם בינה וזו"ן שבע"ב, הרי שהע"ב הוא עולם מלא הכולל את כל הפרצופים א"א או"א וזו"ן, ואילו האימא דס"ג דמ"ס היא רק ממקום האזניים עד לשבולת הזקן.

²¹⁶ עי' כללים כאן, שכל ד' השמות האלה באים ממלכות דס"ג הרי הוא הב"ן של המערכת הקודמת. ועי' כללים ח"א כלל ד ענף א, ששרשו בלובן (זרע) של העליון, דהיינו שכל מערכת התחתונה שרשה בלובן העליון.

מ"ש

שהוא הס"ג שבהס"ג דאות ב', והמ"ה וב"ן דאות ז' ח' הם השורש דאורות חוטם פה והם הזו"ן. וידוע הוא כי פרצוף א"א הוא כולל כולם והוא מתלבש בכולם, שאו"א וזו"ן מלבישים עליו והוא מתגלה על ידיהם, וכן הוא כאן, כי הע"ב דאות ה' הנה הוא כולל את כל הס"ג מ"ה ב"ן דשורשי האח"פ ומתלבש ומתגלה בהם, כי הם נמשכים רק ממנו והם גילוייו.

ומה שאמרנו כי הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' הם שורשי האח"פ, הנה הם רק שורשים אשר למעלה ולא יצאו הם עדיין מהאח"פ לעולם. והיינו כי השם ס"ג דאות ו' אשר הוא השורש דאור האזניים, הנה הוא רק שורשו אשר למעלה מבפנים, ור"ל שעומד כולו רק מהאזניים ולמעלה ומבפנים והוא מגיע עד גבול העינים, והוה הס"ג דאות ו' הפרצוף הפנימי דאור האזניים, והוא עומד מגבול העינים עד גבול האזניים ומבפנים. וכן השם מ"ה דאות ז' הנה הוא השורש דאור החוטם, והוא רק שורשו אשר למעלה, כי הוא עומד כולו רק מהחוטם ולמעלה ומבפנים ומגיע עד גבול האזניים, שנמשך מגבול האזניים עד גבול החוטם, והוא הפרצוף הפנימי דאור החוטם, אשר לא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל. וכן השם ב"ן דאות ח' הנה הוא השורש דאור הפה, והוא רק שורשו אשר למעלה, כי הוא עומד כולו רק מהפה ולמעלה ומבפנים, ומגיע עד גבול החוטם שנמשך מגבול החוטם עד גבול הפה, והוא הפרצוף הפנימי דאור הפה אשר לא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל. כי הנה ישנם לכל האורות דהאח"פ פרצופים פנימיים למעלה שהם השורשים של אורות האח"פ העיקריים אשר יצאו מהם אח"כ למטה ומהאח"פ ולחוץ. והנה הפרצופים הפנימיים והשורשים דהאח"פ הנה הם הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', והם אותן הס"ג מ"ה ב"ן עצמן הכלולים ונעלמים בהס"ג דהמ"ס דאות ב', אלא שיצאו ממנו ונתגלו ע"י הע"ב דאות ה' וכנז'. וכן היה יציאת גילוי דכל א' רק מהעליון שעליו, כי הס"ג דאות ו' היה יציאתו מהע"ב דאות ה' והיה כלול בו גם המ"ה וב"ן דאות ז' ח', והמ"ה דאות ז' יצא מהס"ג דאות ו' והיה כלול בו גם הב"ן דאות ח', ואח"כ יצא גם הב"ן דאות ח' לגילוי מהמ"ה דאות ז'. אמנם לא נתגלו ממש אלא שהם עומדים כולם רק בהרישא עצמו מבפנים, כי הם רק הפרצופים פנימיים דהאח"פ כנז', והם תופסים מגבול המ"ס עד גבול הפה, ומהם יצאו אח"כ כל האורות דהאח"פ העיקריים אשר מבחוץ ג"כ, וכמו שיתבאר לקמן בס"ג ד' ה'.

והנה אלו הפרצופים הפנימיים, הנה הם השורשים העיקריים אשר אמר הרב בשער מטי ול"מ (פרקים ג' ד') שישנם שורש פנימי למעלה, והם גבוהים גם מכל האור דהתפשטות הא', ושם עולה כל ההתפשטות הא' לינק שם תמיד. וכונתו הוא על אותן הפרצופים הפנימיים שאמרנו, שהם הד' שמות עסמ"ב דעניינינו אשר יצאו מכח העסמ"ב הנעלמים שבהס"ג דהמ"ס אשר בס"ג א' אות ב'. והרי לנו כי הגם שאמרנו באות ב' שם כי הס"ג דהמ"ס הוא השורש דהאח"פ, עכ"ז הנה לא יצא ממנו האורות דהאח"פ בהדיא אלא רק ע"י השתלשלות המדרגות, שהם כל הגילויים דהעסמ"ב דעניינינו, אשר הם נתגלו מקודם בהרישא עצמו, והיה גילויים ג"כ רק זה מזה וכנז', והם השורשים העיקריים לכל האורות דהאח"פ אשר שם הם עולים תמיד לינק וכנז'. אמנם כל סדר מציאותם דהעסמ"ב דעניינינו שהם השורשים הפנימיים לכל האורות דהאח"פ כולם, איך שיצאו כולם מהע"ב דאות ה', ואיך שנמשכו זה מזה, וגם תלייתם ואחיזתם דכל א' בהע"ב דאות ה', הנה בארנו כ"ז בארוכה בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ו מענף ג' עד סוף ענף ו', ובכלל י"ח ענף י בס"ג ב' שם ע"ש ותמצא. {כה ע"א}

דרוש ד סימן ג

עסמ"ב דס"ג דמ"ס הוא אורות האזניים (שכן אין מדברים מע"ב דס"ג שהוא נעלם כנ"ל).

מ"ש

והנה ישנה הארה של אורות האזנים מבפנים ומבחוץ כאחד, הן בהתפשטות הראשונה והן בהתפשטות השנייה. בהתפשטות הראשונה הוא ע"ב (בפנים) וס"ג (בחוץ), וההתפשטות השנייה הוא מ"ה (בפנים) וב"ן (בחוץ). ההתפשטות הראשונה התפשטה מהאזניים עד לשיבולת הזקן (והוא המ"ה וב"ן הפרטיים של הע"ב וס"ג, שכן הע"ב וס"ג הכלליים עצמם נשארים למעלה מהאזניים לעולם), וחזרה בבחינת מ"ן לשרשו שלמעלה מהאזניים בכדי להוליד את ההתפשטות השנייה.

השלמת האור תלויה ביציאת המ"ה וב"ן הכלליים שבהתפשטות השנייה. לכן מבואר שעיקר אור האוזן היא הה' אחרונה שבס"ג, דהיינו הס"ג דס"ג דמ"ס, שזה מה שיצא מהאזניים ויצא לחוץ, ועומד בגילוי תמיד.

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דס"ב ב' אות ו' שהוא פרצוף הפנימי דאור

האזניים והוא מערכה הג' אשר בהס"ג דס"ג שבהמ"ס דא"ק

(יב) ב"ן	(יא) מ"ה	(יוד) ס"ג	(ט) ע"ב
הוא ההתפשטות השני דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ ונתפשט וירד ממקום האזניים עד שבוולת הזקן מבחוץ	הוא ההתפשטות השני דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שבוולת הזקן מבפנים להרישא שבא"ק	הוא הראשון דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ ונתפשט וירד ממקום האזניים עד שבוולת הזקן מבחוץ ²¹⁸	הוא ההתפשטות הראשון דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שבוולת הזקן להרישא שבא"ק ²¹⁷

[לסימן ג'] הנה הד' שמות עסמ"ב דאות ה' ו' ז' ח' אשר בכל הסי' ב', הרי אמרנו שם כי הם כולם רק הפרצופים הפנימיים אשר עומדים מהאח"פ ולמעלה, והם רק השורשים של האורות דהאח"פ ממש אשר ירדו אח"כ מהאח"פ ולמטה, ויצאו מבחוץ ג"כ כנדע. אמנם אמרנו שם כי הע"ב דאות ה' הנה מתייחס עצמותו אחר הע"ב דאות א', והוא ההתפשטות דאור העינים הפנימי אשר עיקרו נשאר נעלם ומבפנים, ואין לו גילוי בהאח"פ אלא רק ע"י הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', כי רק הם השורשים העיקריים דהאח"פ ממש, וא"כ הרי אין לנו לדבר במציאות שורש העיקרי דהאח"פ אלא רק מהשם ס"ג דאות ו' וממנו ולמטה, אבל הע"ב דאות ה' הנה הוא ג"כ נעלם וזכור זה.

והנה מבואר הוא בדברי הרב כי יציאת האורות דאח"פ היה בב' מציאויות, מציאות אחת הוא האור דהתפשטות הא', ומציאות הב' הוא האור דהתפשטות הב'. וכבר בארנו בדברינו בכמה וכ"מ ובפרט בכללי התפשטות והסתלקות, כי כל ההתפשטות הב' היא באמת מציאות אור בפנ"ע זולת האור דהתפשטות הא', וכמו שמבואר בדברי הרב (שער מטי ול"מ פרק א'). כי ההתפשטות הא' הוא האות י' דהשם וההתפשטות הב' הוא האות ו' דהשם, והרי הוא בחי' מיוחדת בפנ"ע, כי אחר ההסתלקות הא' אשר חזר כל האור דהתפשטות הא' ועלה למעלה, הנה נשאר הוא לעולם למעלה ולא ירד הוא עוד למטה כלל, אלא שאחר הסתלקותו הנה נולד ויצא ממנו האור דהתפשטות הב', והוא אשר ירד למטה. כי ענין הסתלקות הא' הנה הוא בחי' עליית מ"ן, ועי"ז נולד ממנו כל האור דהתפשטות הב', וכן היה עד"ז בכל מציאות האור דהתפשטות הא' ג"כ, כי

²¹⁷ התפשטותו היא מהאזניים עד שבוולת הזקן, אמנם מקומם העיקרי הוא מהעיניים עד האזניים, ולשם חזרו לאחר ההתפשטות הראשונה (כללים כאן).

דהיינו המ"ה וב"ן הפרטיים שלו (לקמן, וכן הוא בכללים כאן).
²¹⁸ עי' הערה הקודמת וה"ה לכאן.

הנה הוא נולד ויצא מהפרצוף הפנימי שלו אשר עומד למעלה כנ"ל סי' ב', וכמו שביארנו כ"ז בביאור רחב בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ו ענף ד' ה' ו' ובכלל י"ח ענף י'.

והנה נודע הוא כי כל אור וכל פרצוף, הנה כלול הוא מד' שמות עסמ"ב פרטיים וכלליים, והם הד' פרצופים או"א זו"ן שבו. והפרטיים הוא הד' שמות עסמ"ב אשר בו גופה, והכלליים הוא בצירוף האור שתחתיו. כי כל אור עליון הוא בבחי' או"א להאור התחתון, שהוא בבחי' הזו"ן להעליון. והנה תלוי שלימות המציאות דכל אור רק במציאות כל האור שתחתיו, כי בזה נשלם הוא בכלל הד' שמות עסמ"ב הכלליים שבו. והרי נמצא כי כל מציאות אור ושלימותו, הנה הוא רק ע"י בחי' זו"ן, שהוא מ"ה וב"ן הכלליים, והוא נולד ויצא מהנה"י דהעליון כנודע (וע' דרושי מ"ן דרוש ח'). והנה היה האור דהתפשטות הא', מציאות ולידת המ"ה וב"ן של הפרצוף הפנימי הנ"ל סי' ב', והאור דהתפשטות הב' היה מציאות ולידת המ"ה וב"ן של האור דהתפשטות הא'. כי קודם דהתפשטות הא', היה כל פרצוף הפנימי רק בבחי' הע"ב וס"ג שבו לבד, שהם האו"א שבו, ורק ע"י לידת האור דהתפשטות הא' שלו הנה נשלם כל פרצוף פנימי בהמ"ה וב"ן שבו ג"כ. וכן הוא במציאות הד' שמות עסמ"ב אשר בהתפשטות הא', כי קודם לידת האור דהתפשטות הב', היה כל האור דהתפשטות הא' רק במציאות הע"ב וס"ג שבו לבד, שהם האו"א שבו, ורק ע"י לידת מציאות האור דהתפשטות הב', הנה אז נשלם האור דהתפשטות הא' בכלל הד' (כה ע"ב) שמות עסמ"ב שבו. אמנם מה שאמרנו כי ע"י ההתפשטות הא' נשלם הפרצוף הפנימי גם בהמ"ה וב"ן שבו, הנה באמת אינו עדיין שלימות גמורה, כי הרי שלימות כל אור הוא שיהיה שלם בכל הי"ס שבו, שהוא הד' שמות עסמ"ב שבו. ומאחר שהאור דהתפשטות הא' לא נשלם בהמ"ה וב"ן שבו, אלא רק אחר דהתפשטות הב' דוקא, א"כ נמצא שגם הפרצוף הפנימי לא נשלם עדיין בהמ"ה וב"ן הגמורים שבו, שהוא מציאות האור דהתפשטות הא' בכלל הי"ס שבו, אלא ג"כ רק אחר דהתפשטות הב' דוקא, שהרי קודם דהתפשטות הב' לא היה האור דהתפשטות הא' שלם כלל, כי היה חסר עדיין מהמ"ה וב"ן שבו, ולא היה אלא רק בהע"ב וס"ג שבו לבד. וזהו ע"ד שאמרו רז"ל שלא קיים אדם מצות פריה ורביה אלא רק עד שיהא לו בנים שראויים להוליד דוקא, דא"כ לא נקראו בנים שלימים כלל, וכן הוא כאן והבן. והעיקר הוא כי כל האור דהתפשטות הא' הנה הוא באמת רק בחי' המ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג עצמו דהפרצוף הפנימי, ולכן חוזר כל האור דהתפשטות הא' ומסתלק ועולה למעלה ונשאר לעולם בהפרצוף הפנימי עצמו ובהע"ב והס"ג שבו. כי כל אור דהתפשטות הא' הנה הוא רק מהע"ב וס"ג גופה שבו, אך האור דהתפשטות הב' הנה רק הוא המ"ה וב"ן, שהם הזו"ן הכלליים והעיקריים של הפרצוף הפנימי, ולכן עומדים הם למטה. והרי נמצא כי כל הגילוי של הפרצוף הפנימי, הנה הוא המציאות של הב' מיני התפשטות, הא' והב'. כי התפשטות הא' אשר ירד מתחילה למטה ויצא אז מבחוץ ג"כ, והרי יצא לגילוי עכ"פ, הנה הוא הגילוי דהע"ב והס"ג של הפרצוף הפנימי, והתפשטות הב' אשר עומד בכל עיקרו למטה (לבד מה שעולה במטי ול"מ לינק מלמעלה כנודע, אבל עיקר מקומו הרי הוא למטה) הנה הוא המ"ה וב"ן של הפרצוף הפנימי. והם עומדים בגילויים לעולם, וכמו שבארנו כ"ז בביאור היטיב בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ו ענף ד' וכן שם כלל י"ח ענף י' ע"ש.

והנה הן האור דהתפשטות הא' והן האור דהתפשטות הב', הנה היה ירידתם בב' בחי', אחד מבפנים ואחד מבחוץ. וכגון דהתפשטות הא' והב' דאור האזניים אשר ירדו ונתפשטו מהאזניים עד שבולת הזקן, הנה היה התפשטותם, הן מבפנים להרישא אשר מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן, והן מהאזניים ולחוץ שיצאו מהאזניים ונתפשטו בכל שיעור המקום הזה אשר מהאזניים עד שבולת הזקן. כי כן הוא לעולם, שכל

אור שיוצא לחוץ הנה נשאר עיקרו מבפנים, ורק הארתו הוא מתפשט ויוצא לחוץ וכמו שמבואר בשבירת הכלים (פרק ו') וכן בטנת"א (פרק א'). ואמר שם בפירוש כי אור שנשאר בפנימיות א"ק גדול מזה האור שיוצא לחוץ. וכן הוא ג"כ בכל האורות היוצא מא"א דאצילות, שהם הי"ג חוורתא והי"ג נימין והי"ג ת"ד, הנה נשאר עיקרם מבפנים ורק הארתם מתפשטים לחוץ ג"כ. והוא נודע ופשוט מכ"מ, שכל אור שיוצא לחוץ הנה הוא רק ע"י ריבוי ההארה שמבפנים. וידוע הוא שכל ע"ב וס"ג, וכל מ"ה וב"ן, הנה הם בבחי' פנימיות וחיצוניות, שהע"ב הוא בפנימיות להס"ג והמ"ה הוא בפנימיות להב"ן. וא"כ הרי ההתפשטות הא' אשר אמרנו שהוא הגילוי דהע"ב וס"ג, ואמרנו שהיה גילוי בב' בחי', אחד פנימי ואחד חיצוני, הנה יהיה הע"ב הפנימי שבו, והס"ג החיצוני שבו²¹⁹. וכן ההתפשטות (כה ע"ג) הב' אשר אמרנו, שהוא הגילוי דהמ"ה וב"ן, ואמרנו שהיה גילוי ג"כ בב' בחי', אחד פנימי ואחד חיצוני. הנה יהיה המ"ה הפנימי שבו, והב"ן הוא החיצוני שבו. אמנם ההתפשטות הא' שהוא הגילוי דהע"ב וס"ג, הנה הוא אשר חזר ועלה למעלה בהסתלקות הא' ונשאר שם לעולם, אך ההתפשטות הב' שהוא הגילוי דמ"ה וב"ן הנה הם עומדים בגילויים למטה תמיד.

ומעתה נבוא לעניינינו כי כל מה שכתבנו מענין ההתפשטות הא' והב', ואמרנו שהם ב' מציאויות מיוחדים, ושהם בבחי' הגילויים דהע"ב וס"ג מ"ה וב"ן של הפרצוף הפנימי, ושהם בבחי' פנימיות וחיצוניות, הנה כ"ז היה הן בהפרצוף הפנימי של האור האוון, שהוא השם ס"ג אשר בסי' ב' אות ו', והן בהפרצוף הפנימי של אור החוטם שהוא השם מ"ה שבסי' ב' אות ז', והן בהפרצוף הפנימי של אור הפה שהוא השם ב"ן אשר בסי' ב' אות ח'. כי בכל א' מהם היה הב' מיני התפשטות הא' והב', שהם הגילויים דהעסמ"ב שבו, ובפנימיות וחיצוניות כנז'. אמנם כל התפשטויות הא' והב' אשר היה בהפרצופי הפנימי דחוטם ופה, שהם המ"ה וב"ן דסי' ב' אות ז' ח', הנה זה יתבאר לקמן בסי' ד' ה', כל א' בסי' בפנ"ע. אך התפשטות הא' והב' אשר בהפרצוף הפנימי דאור האזניים, שהוא הס"ג דאות ו', הנה הוא אשר מתבאר בהסי' שלפנינו, והוא זה, כי הנה השם ס"ג דסי' ב' אות ו', שהוא הפרצוף הפנימי דאור האזניים, הנה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, והם נתגלו ויצאו בהב' מיני התפשטויות דהא' והב' אשר היה באור האזניים. הגילוי דהע"ב וס"ג שבו הוא יצא והאיר בהתפשטות הא' דאור האזניים, הע"ב מבפנים היינו מגבול האזניים עד הגבול דשיבולת הזקן אשר בהגלגלתא ולפנים, והס"ג כנגדו מבחוץ. אמנם אח"כ הנה חזרו שניהם ונסתלקו ועלו למעלה ומבפנים, שהוא מהאזניים ולמעלה. והיה עלייתם בהפרצוף הפנימי דאור האזניים אשר עומד הוא לעולם רק מהאזניים ולמעלה ומבפנים, וכמו שכתבנו לעיל סי' ב'. והפרצוף הפנימי הנה הוא הע"ב וס"ג העיקריים דהס"ג דאות ו', ושם חזר ועלה כל ההתפשטות הא' דאור האזניים בהסתלקות הא' שלו. כי כל ההתפשטות הא' היה ג"כ רק מאותן הע"ב וס"ג עצמו, המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם גופה²²⁰. ולכך חזרו ועלו בהם (כה ע"ד) ונשארו שם לעולם. והנה הם השמות ע"ב וס"ג דעניינינו, אשר רשמנו עליהם אות ט' ואות י'. כי משום שהם רק מהע"ב וס"ג גופה, וגם חזרו ועלו שם ונשארו בהם לעולם, לכך נקראו הם ג"כ רק בשם ע"ב וס"ג, והם הע"ב וס"ג דאות ט' ואות י'. אמנם הנה התועלת והפעולה הנעשה מהתפשטותם, הגם שחזרו אח"כ למעלה,

²¹⁹ כלומר שהמ"ה וב"ן דע"ב הוא מבפנים והמ"ה וב"ן דס"ג הוא מבחוץ. ועי' ריש סימנים ד' וה' שמצינו שכל המ"ה הוא בפנים וכל הב"ן הוא בחוץ, וצ"ע.

²²⁰ לא נזכר בפירוש היכן מקום ההסתלקות שלהם, ונראה לכאורה לומר שהמ"ה וב"ן יוצאים מע"ב וס"ג, וחוזרים אליהם ונשארים שם לעולם.

מ"ש

הנה ביארנו כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות בכ"מ, ובפרט בכלל י"א ע"ש. והנה היה עלייתם למעלה בחי' עליית מ"ן, וקבלו עי"ז תוספת אור וברכה מלעילא לעילא, ונדווגו זה בזה, והמשיכו והולידו את כל האור דהתפשטות הב' דאור האזניים, שהם המ"ה וב"ן של הפרצוף הפנימי הנז', שהוא הס"ג דאות ו' וכנ"ל. ונולד עתה המ"ה וב"ן הכלליים, שהם הזו"ן העיקריים של אותו הס"ג דאות ו'. והיה לידתם מהאור דהתפשטות הא', העומד עתה מהאזניים ולמעלה, ויצאו ממנו וירדו מהאזניים ולמטה, ונתפשטו הם ג"כ הן מבפנים והן מבחוץ, על דרך ההתפשטות הא', והם השמות דמ"ה וב"ן דעניינינו, אשר רשמנו עליהם אות י"א ואות י"ב, והם ההתפשטות הב' דאור האזניים, אשר נשאר לעולם מהאזניים ולמטה עד שבולת הזקן (לבד מה שעולים במטי ול"מ לינק מלמעלה כנודע). ונמצא כי כל האורות אשר יצאו מהאזניים ולחוץ, הנה הם רק השם ב"ן דאות י"ב, והוא הב"ן והמלכות של השם ס"ג דאות ו'. וזהו מה שאמר הרב בשער אח"פ (פרק ג') שאור האוון הוא הדי' אחרונה שבהס"ג, והכוונה הוא על אותו הב"ן דאות י"ב דעניינינו, שהוא הדי' אחרונה מהשם ס"ג שבס"י ב' אות ו', כי רק הוא אשר יצא מהאזניים ולחוץ ועומד בגילוי תמיד. והנה הוא הב"ן דמערכה הג', הנמשך מהס"ג דהמ"ס שבס"י א', כי הרי כל ההתפשטות הא' והב' דאור האזניים, הנה אמרנו כי הם גילוי אורות דעסמ"ב שבהס"ג דס"י ב' אות ו', והנה הם מערכה הג', שבס"ג דהמ"ס, כי הרי השם ס"ג דהמ"ס אשר בס"י א' אות ב', הנה הוא הס"ג דמערכה הא' שבהמ"ס, והס"ג שבס"י ב' אות ו' שהוא מהעסמ"ב אשר בהס"ג דס"י א' אות ב', הנה הוא מהמערכה הב' שהוא הס"ג שבס"ג דהמ"ס. והעסמ"ב דעניינינו אשר הם מערכת הדי' שמות עסמ"ב שבהס"ג דס"י ב' אות ו', הרי הם מערכה הג' שבו. וא"כ נמצא כי העסמ"ב דעניינינו, הנה הם מערכה הג' שבהס"ג (דס"י ב') דס"ג (דס"י א') שבהמ"ס דא"ק.

(כה ע"ג)

דרוש ד סימן ד

עסמ"ב דמ"ה דס"ג דמ"ס והם כללות אורות החוטם.

והנה ישנה הארה של אורות החוטם מבפנים ומבחוץ כאחד, הן בהתפשטות הראשונה והן בהתפשטות השנייה. בהתפשטות הראשונה הוא ע"ב (בפנים) וס"ג (בחוץ), וההתפשטות השנייה הוא מ"ה (בפנים) וב"ן (בחוץ). ההתפשטות הראשונה התפשטה מהחוטם עד החזה (והוא המ"ה וב"ן הפרטיים של הע"ב וס"ג, שכן הע"ב וס"ג הכלליים עצמם נשארים למעלה מהאזניים לעולם), וחזרה בבחינת מ"ן לשרשו שלמעלה מהחוטם בכדי להוליד את ההתפשטות השנייה.

השלמת האור תלוי בהוצאת המ"ה וב"ן הכלליים שבהתפשטות השנייה. ולכן כתוב שיעקר אור החוטם היא הדי' אחרונה שבמ"ה דהיינו המ"ה דס"ג דמ"ס, שזהו מה שיצא מהחוטם ויצא לחוץ, ועומד בגילוי תמיד.

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ה דס"י ב' אות ז' שהוא פרצוף הפנימי דאור

החוטם והוא מערכה הג' אשר בהמ"ה דס"ג שבהמ"ס דא"ק.

(מז) ב"ן	(מו) מ"ה	(יד) ס"ג	(יג) ע"ב
הוא ההתפשטות הראשון דאור החוטם	הוא ההתפשטות השני דאור החוטם	הוא ההתפשטות הראשון דאור החוטם אשר יצא	הוא ההתפשטות דאור החוטם אשר נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החוטם
הוא ההתפשטות השני דאור החוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ ונתפשט וירד ממקום החוטם עד	הוא ההתפשטות השני דאור החוטם אשר נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החזה שבא"ק	הוא ההתפשטות הראשון דאור החוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ ונתפשט וירד	הוא ההתפשטות דאור החוטם אשר נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החוטם

מ"ש

החזה בפנימיותו ²²¹ שבא"ק	ממקום החוטם עד החזה שבא"ק מבחוץ ²²²	בפנימיותו	החזה שבא"ק מבחוץ
-------------------------------------	--	-----------	------------------

[לסימן ד'] הנה כל מציאות העסמ"ב דעניינינו הם בכל אותו הסדר ג"כ אשר בהעסמ"ב דסי' ג', וככל מה שבארנו שם, אלא שהעסמ"ב דסי' ג' הם התפשטות הא' והב' דאור האזניים, והם הגילוי דהעסמ"ב אשר בס"ג דסי' ב' אות ו', שהוא הפרצוף הפנימי דאור האזניים. אך העסמ"ב דעניינינו, הנה הם ההתפשטות הא' והב' דאור החוטם, והם הגילוי דהעסמ"ב אשר ישנם בהשם מ"ה דסי' ב' אות ז', שהוא הפרצוף הפנימי דאור החוטם. כי עיקרו של הפרצוף הפנימי דהחוטם אשר עומד כולו מהחוטם ולמעלה ולא ירד לעולם מהחוטם ולמטה כלל וכן לא יצא מעולם לחוץ כלל, הנה הוא רק העצמות הע"ב וס"ג העיקרים שבו לבד. אך כאשר הגיע העת דההתפשטות הא' דאור החוטם, שהוא לידת המ"ה וב"ן שבו, הנה נתוסף בו אור וברכה מהפרצוף הפנימי (כה ע"ד) דאור האזניים ומלעילא לעילא, ונודווגו הע"ב וס"ג העיקרים שבו, והולידו את המ"ה וב"ן שלהם, וירדו מהחוטם ולמטה, המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ²²³, והיה ירידתם עד החזה דא"ק. והוא ההתפשטות הא' דאור החוטם, שהוא לידת המ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג עצמן של השם מ"ה דאות ז'. ומשום שהם רק מהע"ב והס"ג גופה, לכן חזרו ועלו למעלה, שהוא מהחוטם ולפנים, ובהפרצוף הפנימי שבו, אשר מקומו הוא רק מהחוטם ולמעלה עד האזניים ומבפנים להגלגלתא וכנ"ל סי' ב', ושם עלה כל ההתפשטות הא' דאור החוטם ונשאר שם לעולם, והוא ההסתלקות הא' דהאור החוטם. אמנם הנה היה כל אותו העלייה וההסתלקות בבחי' עליית מ"ן, וקבלו עי"ז עוד תוספת אור וברכה הרבה, ונודווגו וב"ן והולידו והוציאו את המ"ה וב"ן העיקריים שהם הזו"ן הכלליים של הפרצוף (כו ע"א) הפנימי דאור החוטם, ויצאו וירדו מהחוטם ולמטה הן מבפנים והן מבחוץ, המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ, והיה ירידתם עד החזה דא"ק. והוא ההתפשטות הב' דאור החוטם אשר מקומו הוא לעולם מהחוטם ולמטה, לבד מה שעולה תמיד לינק ולקבל שפעו מלמעלה, בהסדר דמטי ולא מטי כנודע. אבל עיקר מקומו הרי הוא לעולם רק מהחוטם ולמטה.

והנה אלו הב' מציאויות דאור החוטם, היינו ההתפשטות הא' אשר ירד מתחילה, וההתפשטות הב' אשר יצא אח"כ, הנה הם הגילוי דהד' שמות עסמ"ב שבהשם מ"ה דסי' ב' אות ז'. כי ההתפשטות הא' הוא הגילוי דהע"ב וס"ג שבו, שהרי כל עיקרו הוא רק מהע"ב וס"ג עצמן שבו כנז', ובמה שירד מתחילה ויצא אז מבחוץ ג"כ הרי בא עי"ז לכלל גילוי עכ"פ. וההתפשטות הב' דהחוטם, הרי אמרנו כי הוא עיקרן דהמ"ה וב"ן של המ"ה דסי' ב' אות ז'. וא"כ הרי הווי אלו הב' התפשטויות הגילוי דהעסמ"ב של השם מ"ה דסי' ב' אות ז', והנה הם העסמ"ב דעניינינו, אשר (כו ע"ב) רשמנו עליהם אות י"ג י"ד ט"ו ט"ז. והרי נמצא כי כל אורות החוטם אשר יצאו מהחוטם ולחוץ, הנה הם השם ב"ן דאות ט"ז, והוא הב"ן והמלכות של השם מ"ה שבסי' ב' אות ז' וכנז'. וזהו מה שמבואר בדברי הרב בשער אח"פ (סוף פרק ה') וכן בטנת"א (פרקים א' ב') כי אורות החוטם הם הה' אחרונה והם השם מ"ה. והכוונה הוא כי הם הה' אחרונה של השם מ"ה אשר בסי' ב' אות ז', והנה הוא הב"ן

²²¹ התפשטותו היא מהחוטם עד החזה, אמנם מקומם העיקרי הוא מהאזניים עד החוטם, ולשם חזרו אחרי ההתפשטות הראשונה, וכן כולם (כללים כאן).
והוא רק המ"ה והב"ן הפרטיים שבע"ב הזה כנ"ל, וכן הוא בכללים כאן.

²²² עי' הערה הקודמת וה"ה לכאן.

²²³ עי' לעיל הערה 219.

מ"ש

דמערכה הג' שבהמ"ה הנמשך מהס"ג דהמ"ס. כי הרי הס"ג דהמ"ס שהוא השם ס"ג אשר בסי' א' אות ב' הנה הוא מהד' שמות עסמ"ב דהמערכה הא' שבהמ"ס דא"ק. והשם מ"ה שבסי' ב' אות ז' אשר הוא מהד' שמות עסמ"ב אשר ישנם בהס"ג דאות ב' בו גופה הנה הוא מהמערכה הב', והעסמ"ב אשר באותו המ"ה דאות ז' שהם העסמ"ב דעניינינו, הרי הם מערכה הג'. וא"כ נמצא כי העסמ"ב דעניינינו הנה הם מערכה הג' שבהמ"ה (דסי' ב') דס"ג (דסי' א') שבהמ"ס דא"ק.

{כו ע"א}

דרוש ד סימן ה

עסמ"ב דב"ן דס"ג דמ"ס, והם כללות אורות הפה.

והנה ישנה הארה של אורות הפה מבפנים ומבחוץ כאחד, הן בהתפשטות הראשונה והן בהתפשטות השנייה. בהתפשטות הראשונה הוא ע"ב (כפנים) וס"ג (בחוץ), וההתפשטות השנייה הוא מ"ה (כפנים) וב"ן (בחוץ). ההתפשטות הראשונה התפשטה מהפה עד הטבור (והוא המ"ה וב"ן הפרטיים של הע"ב וס"ג, שכן הע"ב וס"ג הכלליים עצמם נשארים למעלה מהפה לעולם), וחזרה בכחית מ"ן לשרשו שלמעלה מהפה בכדי להוליד את ההתפשטות השנייה.

השלמת האור תלוי בהוצאת המ"ה וב"ן הכלליים שבהתפשטות השנייה. ולכן כתוב שיעקר אור הפה הוא הה' אחרונה שבמ"ה דהיינו הב"ן דס"ג דמ"ס, שזה מה שיצא מהחוטם ויצא לחוץ, ועומד בגילוי תמיד.

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהב"ן דסי' ב' אות ח' שהוא פרצוף הפנימי דאור

הפה והוא מערכה הג' אשר בהב"ן דס"ג שבהמ"ס דא"ק

(ז)	(יז)	(יח)	(כ)
ע"ב	מ"ה	ס"ג	ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו ²²⁴	הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ ²²⁵	הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ

[לסימן ה'] מציאות העסמ"ב דעניינינו הנה הם ג"כ באותו הסדר אשר בהעסמ"ב דסי' ד' דאור החוטם, וע"פ מה שבארנו בהעסמ"ב דסי' ג' אשר בהאור דהאזניים, וכן הוא עד"ז ג"כ בהעסמ"ב דעניינינו, שהם התפשטות הא' והב' דאור הפה. אלא שכל אורות הפה הנה הם מהשם ב"ן אשר בסי' ב' אות ח', שהוא הפרצוף הפנימי דאור הפה אשר עומד מהפה ולמעלה עד החוטם ומבפנים להגלגלתא וכנ"ל סי' ב'. אמנם כל אותו הפרצוף הפנימי דהפה הנה הוא רק עצמות הע"ב וס"ג העיקרים שבו לבד, אך כאשר הגיע העת דההתפשטות הא' דאור הפה, שהוא לידת המ"ה וב"ן הפרטיים שבאותו הפרצוף הפנימי הנו', הנה ניתוסף בו אור וברכה מהפרצוף הפנימי דהחוטם, שהוא השם מ"ה שבסי' ב' אות ז', וכן מהפרצוף הפנימי דאור האזניים שהוא השם ס"ג דסי' ב' אות ו', וכן מלעילא לעילא. ונדרונו עי"ז הע"ב וס"ג העיקרים שבו והולידו והוציאו את המ"ה וב"ן הפרטיים

²²⁴ התפשטותו היא מהפה ועד הטבור, אמנם מקומם העיקרי הוא מהחוטם ועד הפה, ושם חזרו אחרי ההתפשטות הראשונה, וכן כולם (כללים כאן).

כלומר המ"ה והב"ן הפרטיים שבו כנ"ל. מתוקף אורו נבקעים כותלי הגוף ואז יוצא ומאיר לחוץ, והוא עשה חלל הפה בכל ה' מוצאות הפה שבו שהם "פיתוחי חותם" (כללים כאן).

²²⁵ עי' הערה הקודמת וה"ה לכאן.

שבהם, וירדו מהפה ולמטה עד הטבור דא"ק הן מבפנים והן מבחוץ, המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ²²⁶, והוא ההתפשטות הא' דאור הפה. אמנם באשר שכ"ז הוא רק המ"ה וב"ן הפרטיים של הע"ב וס"ג עצמן דאותו הפרצוף הפנימי דהפה, אשר מקומן הוא רק מהפה ולמעלה ומבפנים, לכן חזר ועלה כל אותו האור דהתפשטות הא' כולו למעלה באותו הפרצוף הפנימי עצמו, ונשאר שם לעולם, והוא ההסתלקות הא' דאור הפה. והנה היה עלייתו בבחי' עליית מ"ן, ונתוסף בו עי"ז עוד אור וברכה הרבה, ונזדווגו עי"ז והולידו והוציאו את כל האור דההתפשטות הב' דהפה, שהוא המ"ה וב"ן העיקריים שהם הזו"ן הכלליים של השם ב"ן דאות ח', אשר הוא הפרצוף הפנימי דאור הפה. וירד המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ, והיה ירידתם מהפה דא"ק עד הטבור דא"ק, ושם הוא מקומו לעולם, לבד מה שעולים תמיד לינק מלמעלה בהסדר דמטי ול"מ כנודע, אבל עיקר מקומם הרי הוא רק מהפה ולמטה עד הטבור, המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ כנז'.

והנה אלו הב' מציאויות שהם ההתפשטות הא' והב' דאור הפה, הנה הם הגילוי דהעסמ"ב אשר בהשם ב"ן שבס"י ב' אות ח'. כי ההתפשטות הא' הרי אמרנו שהוא מהע"ב וס"ג שבו, וע"י שנתפשט אז וירד למטה ויצא מבחוץ ג"כ, הנה הגם שאח"כ חזר ועלה למעלה, עכ"ז מאחר שנתגלה פעם אחד, הרי יצא מהב"ן הפנימי העיקרי לכלל גילוי וכו' ע"ב} עכ"פ. וההתפשטות הב' הנה הוא המ"ה וב"ן העיקרים ממש שבו, אשר עומדים לעולם למטה ובגילוי כנז'. וא"כ הרי לנו שהב' מיני התפשטויות הא' והב' דאור הפה, הם גילוי הדי' שמות עסמ"ב של השם ב"ן דסי' ב' אות ח'. והנה החלק אור דההתפשטות הב' דהפה אשר יצא מהפה ולחוץ, הנה הוא השם ב"ן דעניינינו, שהוא השם ב"ן דאות כ', והוא הב"ן והמלכות של השם ב"ן אשר בס"י ב' אות ח'. וזהו מ"ש הרב בעקודים (פרק ג') שאורות הפה היו רק בבחי' נפש, והכוונה הוא על הב"ן דעניינינו, שהוא רק המלכות נפש של השם ב"ן דאות ח'. והנה כל העסמ"ב דעניינינו הם מערכה הג' שבהב"ן דאות ח' הנמשך מהס"ג דהמ"ס, כי הרי אותו הב"ן דאות ח' הוא מהעסמ"ב דהמערכה הב' שבהס"ג דהמ"ס שבס"י א' אות ב', וא"כ כאשר שאנו מחלקים גם בהב"ן דאות ח' עוד לד' שמות עסמ"ב, הרי הוא מערכה הג', והוא העסמ"ב דהב"ן שבס"ג דהמ"ס, והם העסמ"ב דעניינינו, והרי הם מערכה הג' דהב"ן (דסי' ב') שבהס"ג (דסי' א') דהמ"ס דא"ק.

והרי נתבאר מכל דברינו כי כל חלקי האורות דהאח"פ היוצאים ומתגלים לחוץ, הנה הם כולם רק שמות ב"ן שהם המלכיות של הס"ג מ"ה ב"ן אשר בס"י ב' אות ו' ז' ח'. כי אורות האוון הם הב"ן והמלכות של הס"ג דאות ו' וכנ"ל בס"י ג', ואורות החוטם הם הב"ן והמלכות של השם מ"ה דאות ז' וכנ"ל סי' ד', ואורות הפה הם הב"ן והמלכות של השם ב"ן דאות ח'. וכל אלו השמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', הם כולם מהס"ג דהמ"ס שבס"י א' אות ב', כי שם הוא השורש הפנימי של כל האורות דאח"פ כולן. וע' בכ"ז עוד מה שכתבנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ו מענף ב' עד סוף ענף ז', ובכלל י"ח ענף י' מסי' א' עד סוף סי' ה', כי שם הארכנו בכ"ז בביאור עמוק הרבה ע"ש. והרי בארנו עתה את כל האורות דהאח"פ אשר הם רק מהס"ג דהמ"ס שבס"י א' אות ב'.

ועתה נבאר גם את כל האורות שיצאו מהשמות מ"ה ב"ן דהמ"ס שבס"י א' אות ג' ד', והנה הם כל המציאות שבא"ק אשר מהגרון עד הטבור, שהוא מבחי' הא"ק עצמו, וכן כל המציאות שבו אשר מהטבור ולמטה, שהוא כל עולם האצילות הן מה שיצא בו בעולם הנקודות והן מה שיצא בו לאחר התיקון, וכ"ז נבאר עתה בדברינו לקמן אשר מסי' ו' והלאה בעה"י. (כו ע"ג)

²²⁶ עי' לעיל הערה 219.

דרוש ד סימן ו

עסמ"ב דמ"ה דמ"ס המה שורש לכל מציאות אבא דבא"ק והאצילות.
 עיקר האור הנמשך מאורות מ"ה לצורך מציאות אבא שבעולם העקודים ובמזל העליון, הרי הוא הע"ב
 דמ"ה דמ"ס, והוא שורש לאבא שבא"ק. ועיקר האבא שנמשך משם הוא הס"ג דמ"ה דמ"ס. ואבא זה כלול מד'
 הפרצופים או"א וזו"ן, וזהו העסמ"ב דבס"ג דמ"ה דמ"ס, אשר כלול כאחד הוא הע"ב דס"ג העיקרי שבא"ק.
 מ"ה הוא אור התיקון הנקרא המלך הדר.
 וכאשר הגיע העת להוויית מציאות האצילות והנקודות, האיר הב"ן דמ"ה דמ"ס ונתגלה לצורך תולדות
 מלכי היושר דנקודות, שהם מאבא שבא"ק, וזהו הב"ן דב"ן (ה"ה החיצוניות דב"ן), ובתיקון נתגלו הט"ר דב"ן,
 וכמו כן נתגלה המ"ה דמ"ה דמ"ס.

מערכת הדר' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק שהוא המ"ה דס"י א'

אות ג' והנה הוא מערכה הב' שבהמ"ה דהמ"ס²²⁷

(כד)	(כג)	(כב)	(כא)
ב"ן	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא נחלק לפנימיות והחיצוניות, והחיצוניות הם המלכי יושר דהנקודות, והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד אבא שבא"ק שיצא בעת התיקון	הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האבא שבא"ק	הוא האבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין, העומד בו מהגרון עד החזה, ונכלל בהמזל עליון אשר בהעקודים	הוא השורש דהאבא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי המזל עליון אשר שם

[לסימן ו'] וביאור הדברים הוא, כי הנה אמרנו לעיל סי' א' שכל אור המ"ה דהמ"ס
 אשר בסי' א' אות ג', הנה הוא השורש לכל המציאות דהאבא שבא"ק, ולכל חלקי
 הנקודות והאצילות דמצד האבא, וכמו שבארנו בדברינו שם ע"ש. והנה כ"ז הוא רק ע"י
 גילוי העסמ"ב אשר באותו המ"ה וכמו שיתבאר. כי הנה כאשר נמשך ונתפשט האור
 המ"ה דהמ"ס שבא"ק, ונתגלה לצורך המציאות דהאבא, הנה נמשך דרך העקודים²²⁷, כי כל
 יציאת האבא שבא"ק וגילוי הוא לעולם רק ע"י העקודים דוקא, וע"ד האבא דאצילות,
 אשר הוא ע"י הי"ג ת"ד שבא"א²²⁸, ומהמזל עליון שבו כנודע. והנה כאשר נמשך האור דרך
 העקודים, הנה נשאר עיקר אורו שם, ובבחי המזל עליון שבו, וכמ"ש הרב הכלל בזה
 בדרושי הצלם (דרוש ד') וכן בנסירה (פרק ז') שכל אור שיוורד להתגלה למטה, נשאר
 עיקרו בכל המקומות שיוורד דרך עליהם.

והנה ישנו בעקודים ג"כ בחי' מזל עליון ומזל תחתון כמו בהי"ג ת"ד שבא"א, כי
 א"ק הוא שוה לא"א בכל הבחי' וכמו שבארנו כ"ז לעיל דרוש א' סי' ד', ופשוט הוא למבין.
 והנה נשאר עיקר אור הנמשך מהמ"ה לצורך מציאות האבא בעולם העקודים ובהמזל
 עליון אשר שם, והוא השם ע"ב דעניינינו אשר רשמנו עליו אות כ"א, כי הוא השורש
 להאבא שבא"ק אשר עומד במזל עליון שבהעקודים. והנה הוא הגילוי דהשם ע"ב
 שבהמ"ה דהמ"ס, אשר נתגלה באותו הע"ב להמציא שורש אבא בהעקודים, ומשם הנה
 נמשך והאיר עוד והוציא את מציאות האבא ממש שבא"ק, והנה הוא השם ס"ג דעניינינו
 אשר רשמנו עליו אות כ"ב, שהוא אבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין העומדים בו

²²⁷ הגם שנמשכים אורות האצילות ממוחי א"ק, אמנם עיקר מציאותם היא מהגרון דא"ק
 ולמטה דהיינו או"א דא"ק, ה"ה הס"ג הכללי דא"ק. וכל קבלתם דאו"א מהא"ק היא דרך העקודים
 שכן העקודים הם י"ג ת"ד דא"ק (כללים כאן).
²²⁸ ע' הערה יג.

מהגרון עד החזה וכלילין במזל עליון שבעקודים²²⁹. והנה הוא הגילוי דהשם ס"ג שבהמ"ה דהמ"ס, אשר ירד ונתגלה במציאות האבא ממש שבא"ק, והנה אותו האבא הנה הוא כלול באמת ג"כ מד' פרצופים או"א זו"ן, וכידוע שכל פרצוף הוא כלול מכולם (פרקי הצלם פרק ב'), וישנם בכל א' כל הבחי' בפרטות וכמו שהוא בכללות, והנה הם הד' שמות עסמ"ב אשר ישנם באותו הס"ג דאות כ"ב בו גופה, והבן וזכור זה כי תצטרך אותו לקמן. אמנם כל אותו הס"ג דאות כ"ב, הנה הוא הע"ב דס"ג העיקרי שבא"ק, כי כל הרישא כולא עד הגרון הנה הוא באמת רק כללות הע"ב הכללי שבא"ק, והאו"א הכלליים שבו הם הס"ג הכללי. והנה השם ס"ג דעניינינו שהוא הס"ג הנרשם (כו ע"ד) עליו אות כ"ב שהוא אבא הכללי, הנה הוא הע"ב דס"ג העיקרי שבא"ק והוא מהגרון עד החזה ודע זה.

והנה אח"כ, שהוא כאשר הגיע העת להמציא את עולם האצילות, והנה היה סדר אצילותו בב' חלקים ובב' זמנים. היינו חלק אחד כל אורות הנקודות שהם המלכיות והחיצוניות דהב"ן, וחלק השני שהוא כל אורות התיקון אשר הם מאור הדעת עלאה, סוד המתקלא הנמשך מרזא דאור א"ס ית"ש, והוא האור דהמ"ה והט"ר²³⁰ דב"ן שהם הפנימיות דהב"ן, סוד הדר ומהיטבאל כנודע. והנה ישנם כל אלו האורות דהנקודות והתיקון הן מצד האבא שבא"ק, והן מצד האימא שבא"ק וכנ"ל סי' א'. ובעניינינו שאנו עסוקים כעת רק בהאורות דהאבא, אשר שרשו הוא מהשם מ"ה דהמ"ס אשר בס"י א' אות ג' וכנ"ל, הנה כאשר הגיע העת למציאות האצילות ולגילוי הנקודות אשר יצאו הם מתחילה, הנה האיר ונתגלה אז השם מ"ה דהמ"ס שבא"ק באור הב"ן שבו לצורך תולדות המלכי יושר דהנקודות, שהם מהאבא שבא"ק. אמנם לא היה זה אלא רק גילוי הארתו החיצונית לבר של הב"ן שבו, שהם המלכיות דב"ן, כי מהם הוא כל הנקודות כנודע. ואח"כ בעת התיקון הנה האיר המ"ה דהמ"ס, ונתגלה אז גם בהפנימיות דב"ן, שהוא הט"ר דהב"ן, וכן נתגלה והאיר אז ג"כ גם בהשם מ"ה שבו. ואותן המ"ה והפנימיות דב"ן הנה הם אור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר ומהיטבאל, שהם כל אורות התיקון דהאצילות. והנה הם השמות מ"ה ב"ן אשר רשמנו עליהם אות כ"ג ואות כ"ד, והם המ"ה וב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק, אשר מהם נמשך כל אורות הנקודות והתיקון לכל חלקי האצילות אשר מצד האבא שבא"ק, וכמו שיתבאר השתלשלות כל אורותיהם בפרטיות לקמן סי' ז' ח' ובסי' י"ב. אך עכ"פ הרי נתבאר לנו עתה בדרך כלל המציאות דד' שמות עסמ"ב שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ג', והנה הם מערכה הב' שבו, כי הרי אותו המ"ה דהמ"ס אשר הוא מהעסמ"ב שבס"י א' הנה הוא מהמערכה הא' שבהמ"ס, והד' שמות עסמ"ב אשר באותו המ"ה דאות ג', הנה הוא מערכה הב', והם כל האורות אשר נמשך מאותו המ"ה דאות ג' לצורך המציאות דהאבא שבא"ק, ולכל אורות הנקודות והאצילות הנמשך מהאבא.

דרוש ד סימן ז

עסמ"ב דפנימיות דב"ן דמ"ה דמ"ס מצד אבא שבא"ק. והוא בחינת "מהיטבאל" שהוא כינוי לט"ר דב"ן, והם נחלקים כך: ע"ב נשאר בעולם העקודים ונכנס בע"ב דמ"ה דמ"ס, ס"ג נשאר באבא דא"ק בס"ג דמ"ה דמ"ס (אבא דהיינו או"א דאבא, שהוא הע"ב וס"ג שבו), מ"ה נשאר בזו"ן שבאבא, וב"ן ירד להיות מהטבור ולמטה (וזהו עיקר האור דהמהיטבאל).

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהפנימיות דב"ן שבס"י ו' אות כ"ד והם מערכה

הג' אשר בהב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

²²⁹ עי' אד"ז רפט ע"ב.

²³⁰ עי' ע"ח שער השבירה פרק ח' ושער המלכים פרק ו', וע' לעיל הערה ה.

מ"ש

(כה) ב"ן	(כו) מ"ה	(כו) ס"ג	(כה) ע"ב
הוא האור דהדעת עלאה דהמהיטבאל גופה אשר מצד האבא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה ובמציאות האצילות עצמו ²³⁴	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהאבא ג"כ בהמ"ה וב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב ²³³	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהאבא עצמו בהע"ב וס"ג שבו, היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב ²³²	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א ²³¹

[לסימן ז'] ביאור הדברים כי הנה אמרנו לעיל סי' ו' כי הפנימיות דב"ן דאות כ"ד הנה הוא האור אשר (כו ע"א) לצורך מהיטבאל דהאצילות שמצד האבא שבא"ק, והוא הט"ר דב"ן שבהמ"ה דהמ"ס דאות ג'. והנה אותן הפנימיות דב"ן הנו' הנה הם יצאו ונמשכו ביחד עם השם מ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג, כי שניהם הם האור דהדעת עלאה אשר האיר ונתגלה בהם השם מ"ה דהמ"ס שבא"ק, שבסי' א' אות ג', בהמ"ה וב"ן שבו לצורך התיקון דאצילות אשר מצד האבא שבא"ק. אלא שהמ"ה דאות כ"ג הוא האור דהדעת עלאה אשר למציאות המלך הדר דמצד אבא שבא"ק, והפנימיות דב"ן דאות כ"ד הוא האור דהדעת עלאה אשר להמציאות דהמהיטבאל דמצד האבא שבא"ק. אמנם כל ענין האור אשר למלך הדר הנו' יתבאר בעה"י לקמן סי' י"ב, אך עתה נדבר רק בענין האור דהמהיטבאל אשר מצד האבא שבא"ק, שהוא הפנימיות והט"ר דב"ן שבסי' ו' אות כ"ד הנמשך ויצא בעת התיקון מהשם מ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג'. והנה כאשר נמשך ויצא אותו האור דהמהיטבאל מהמ"ה דהמ"ס שבא"ק, שהוא הרישא תליתאה שבו, וירד למציאות האצילות שהוא מהטבור ולמטה, הנה היה המשכתו דרך עולם העקודים, ודרך כל פרצופי האבא שבא"ק, ונשאר בכל א' מאור העיקרי שבו כדי להשריש ולהמציא שורש דהמהיטבאל בעולם העקודים, וכן בהאבא שבא"ק, וכדי שיהיה להמהיטבאל דאצילות שורש למעלה למעלה לקבל מהם ועל ידיהם תוספת אור וברכה תמיד, להתעלה ולהתגדל בעילוי אחר עילוי. ובאשר שידוע הוא כי אין שום אור שלא יהיה כלול מי' ספי' שהוא בחי' העסמ"ב שבו, וכן הוא ידוע ג"כ שלא נמשך למטה אלא רק בחי' האחרונה שבכל אור, אבל הבחי' הראשונים שהם כל חלקי היותר עליונים שבהאור הם נשארים למעלה כל א' במקום המתייחס אליו, וכדי להיות שורש להתחתון בכל העליונים כולם להתייחד עמו, ולהשפיע אליו תמיד כנו'. וכן היה כ"ז כאן, כי כאשר נמשך הפנימיות דב"ן (כו ע"ב) דאות כ"ד משורשו, שהוא מהמ"ה דמ"ס שבא"ק, לצורך אור הדעת עלאה דהמהיטבאל אשר

²³¹ ממנו נתקן הב"ן דעתיק וא"א שבכל פרצופי האצילות. וכן כאן הוא תיקון לעולם העקודים בעת תיקון האצילות (כללים כאן), וכאן הוא בחי' הא"א ועתיק (כללים כאן).

²³² וכאן הוא בחי' אבא שבו (כללים כאן).

²³³ והוא למטה מהפרסה של אבא דא"ק, והוא ב' הכליות וב' הביצים ואמה דאבא דא"ק, אבל זה לא נה"י המתפשט דאו"א דא"ק, שהוא למטה מהפרסה דא"ק עצמו (כללים כאן).

²³⁴ חיצוניותו יצאה בעולם הנקודות (כללים כאן).

מצד האבא שבא"ק, והיה אותו הפנימיות דב"ן כלול מי"ס שהוא בחי' העסמ"ב שבו, הנה נשאר השם ע"ב דהפנימיות דב"ן בעולם העקודים, ונכנס בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א שהוא השורש דהאבא שבהעקודים וכו' שם. והשם ס"ג של הפנימיות דב"ן, הנה הוא נשאר בהאבא עצמו שבא"ק שהוא השם ס"ג אשר לעיל סי' ו' אות כ"ב. אמנם ידוע הוא כי הנה פרצוף אבא הנה הוא כלול ג"כ מד' פרצופים, שהם או"א זו"ן, והם העסמ"ב שבו, והנה נשאר השם ס"ג מהפנימיות דב"ן רק בהאבא שבאבא, שהוא בהע"ב והס"ג אשר בהס"ג שבס"ו ו' אות כ"ב, והמ"ה שבהפנימיות דב"ן הנה נשאר הוא בהזו"ן שבהאבא²³⁵, והוא בהמ"ה וב"ן שבהס"ג דאות כ"ב. אך השם ב"ן שבהפנימיות דב"ן, הנה הוא אשר ירד מהטבור ולמטה, והוא האור דהמהיטבאל העיקרי אשר במציאות האצילות דמצד אבא. והרי נמצא כי כל אור הדעת עלאה דהמהיטבאל דמצד האבא שבא"ק אשר נמשך מהמ"ה דהמ"ס שבס"ו א' אות ג', והאיר ונתפשט בהעקודים ובכל פרצופי אבא שבא"ק, ובמציאות האצילות עצמו, הנה הוא הד' שמות עסמ"ב שבפנימיות דב"ן שבו, שהוא עצמו פנימיות דהב"ן אשר בס"ו ו' אות כ"ד. והנה הם מערכה הג' שבו, כי הרי המ"ה דהמ"ס הוא מהמערכה הא', והד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי' ו' שהם האורות דהמ"ה דהמ"ס אשר האיר ממנו לצורך כל המציאות דהאבא שבא"ק, ולכל חלקי האצילות דמצד האבא הנה הם מערכה הב', והעסמ"ב הפנימית שבהב"ן דסי' ו', שהוא הב"ן שבהמ"ה דהמ"ס, והם האורות אשר נתפרטו ונתחלקו גם באותו הב"ן גופה לצורך אור הדעת עלאה דהמהיטבאל אשר מראשית התחלתו שבעקודים עד סוף מציאותו העיקרי שבאצילות וכו', הנה הם מערכה הג' והוא העסמ"ב דעניינינו שהם מערכה הג' שבהב"ן דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק.

{כז ע"א}

דרוש ד סימן ח

עסמ"ב דחיצוניות דב"ן דמ"ה דמ"ס. והוא המלכות של הב"ן, הרי הוא הב"ן דב"ן שיצא בעולם הנקודות עצמו ונשבר. הוא יצא מאבא דא"ק ומהאור החדש שנוולד בו, ויצאתו היא על ידי זיווג דע"ב וס"ג שבמ"ס. והנה מאחר ויצא על ידי זיווג, ממילא האור העיקרי שבו נותר בכל המקומות שעובר דרך שם, ומה שאכן יצא לחוץ, הרי הוא עיקר מלכי היושר הוא רק התמצית מזה, והיינו הב"ן דב"ן דב"ן דמ"ה דמ"ס. ביארנו (לעיל דרוש ג' סימן ב') שלעולם מלכי היושר המה מהצפר"ג שמקבלים הארה מהטבור והיסוד, הרי הם עיקר האור. והמה ב' בחינות נפרדות לגמרי. אם כן, בע"כ שאורות הטבור והיסוד הם ב"ן דמ"ה דס"ג דמ"ס, ושל צפר"ג הם ב"ן דב"ן דס"ג דמ"ס. והוא באמת רק הארתם הנמשכת מהב"ן דב"ן דמ"ה דס"ג דמ"ס, אמנם מכיוון שלא מצינו שהאר"י חילקם לשתי בחינות נפרדות הרי שאף אנו לא נעשה כן. עיקר מלכי יושר והאורות של ט"ר דב"ן של התיקון הם מאבא שבא"ק, ואילו עיקר מלכי העיגולים ומ"ה דתיקון הוא מאימא שבא"ק. ומה שאמרנו כאן שהם מא"א (דהיינו מ"ה דמ"ס), הוא על פי דברינו שכל המציאות שמהגרון דא"ק ולמטה הוא רק מהא"א שבו, הרי הוא המו"ס שבא"ק. מ"ס מתפשט בבחינת עצמותו בפנימיות העולמות כדי לייחדן בא"ס, ולכן כל המערכות מסי' א' עד סי' י"ג כל הבחי' עסמ"ב כפולים: א' לעצמם בבחינת א"א, וא' התפשטותם וצמצומם למציאות או"א ולמטה. מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבס"ו ו' אות כ"ד והם מערכה הד' אשר בהב"ן דב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(כט) ע"ב	(ל) ס"ג	(לא) מ"ה	(לב) ב"ן
הוא שורש האור של המלכי יושר	הוא עצמות האורות של המלכי יושר	הוא האורות של המלכי האורות	הוא המלכי יושר דהנקודות אשר

²³⁵ למעלה מטבור דא"ק, ואין שום אור משל אבא בין החזה לטבור, ושם יש אורות אימא וכדלקמן.

מ"ש

<p>מהאבא יצאו דהנקודות שבא"ק אשר היה נשאר ג"כ מהטבור עצמו בהאבא והיינו כי היה שבא"ק יצאתם אשר והב"ן שבו, מהטבור אשר בהמ"ה וב"ן והיסוד שבו, ואח"כ אשר נמשכו עוד ויצאו גם דלעיל מהצפרני רגליים ג"כ ס' ו' אות כ"ב²³⁸</p>	<p>דהנקודות אשר היה נשאר בהאבא עצמו שבא"ק בהע"ב והס"ג שבו, היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל ס' ו' אות כ"ב²³⁷</p>	<p>דהנקודות אשר היה נשאר בעקודים ובשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל ס' ו' אות כ"א²³⁶</p>
--	--	---

[לסימן ה'] ביאור הדברים הוא כי כבר כתבנו לעיל ס' ו', כי הב"ן דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק, שהוא השם ב"ן אשר לעיל ס' ו' אות כ"ד, הנה הוא נחלק לב' בחי' אחד פנימית ואחד חיצונית, כי הפנימית הנה הוא ה"ט"ר דב"ן אשר יצאו רק בעת התיקון וכנ"ל ס' ז'. אבל החיצונית הנה הוא המלכות של אותו הב"ן, שהוא הב"ן דב"ן, והוא אשר יצא גם בעולם הנקודות. והנה היה יציאתו מהאבא שבא"ק ומהאור החדש הנולד בו המבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ב') וכנ"ל דרוש א' ס' ה', ודרוש ב' ס' ב'. וע"ש שנתבאר כי היה יציאתו ע"י הזווג דהע"ב והס"ג שבהמ"ס, שהם השרשים הפנימים דהאח"פ, וכן ע"י הזווג דהאבא עצמו שבא"ק מבחי' או"א עלאין שבו, ואח"כ היה נמשך ויוצא לחוץ, והוא יציאתם מהטבור והיסוד שבהאבא וכן גם מהצפרני רגליים.

והנה מאחר שיצא ע"י זווג ונמשך מלעילא לעילא, שהוא משרשי פנימיות העקודים ומהאבא כנז', הנה נשאר אור העיקרי שבו בכל המקומות שעובר דרך שם [וכמ"ש הרב הכלל בזה בנסירה פ"ז] וכנ"ל ס' ז', ובפרט בעולם הנקודות אשר לא יצא אז אלא רק בחי' האחרונות והמלכיות לבד, כי הרי לא היו רק אלא נקודות (כו ע"ב) קטנות וכקרני הגבים, והם אשר יצאו מהטבור והיסוד וכן מהצפרני רגליים לחוץ, אבל כל עיקר דאור החדש הנה הוא נשאר בעת עולם הנקודות מהטבור ולמעלה ולפנים, והיה נשאר בהאבא עצמו וכן בעולם העקודים אשר משם יצא ועבר דרך עליהם וכנז', והיה נשאר בכל א' בחי' האור השייך ומתייחס אליו. והיינו כי הנה השורש הראשון של כל אותו אור החדש והמלכי יושר, שהוא השם ע"ב שבו, הנה הוא היה נשאר אז בעולם העקודים גופה, ולא ירד הוא אז למטה כלל, והיה נשאר עומד בהשורש האבא אשר בעקודים, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל ס' ו' אות כ"א. ואח"כ כאשר ירד האור החדש בהאבא עצמו להתפשט ולצאת ממנו מהטבור והיסוד וכן מהצפרני רגליים, הנה נשאר ג"כ כל עיקר עצמות ופנימיות האור בכל פרצופי אבא עצמו. והיה בדרך זה, כי הס"ג דאור החדש והמלכי יושר הנה הוא היה נשאר אז בבחי' או"א שבאבא, שהם הע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל ס' ו' אות כ"ב, והמ"ה דאור החדש והמלכי יושר הנה היה נשאר אז בבחי' הזוין שבהאבא, שהם המ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל ס' ו' אות כ"ב. אמנם השם ב"ן

²³⁶ הרי הוא עתיק וא"א דמלכי יושר (כללים כאן).

²³⁷ אמנם בעת התיקון עלה למקורו ולשורשו בתורת מ"ן עם עליית המ"ן דאורות הנקודות כולם, ונתחדשו להיות פנים חדשות לגמרי ונכנסו באבא ונעשו לעצם מעצמיו (כללים כאן).

²³⁸ זהו עדיין באבא עצמו מהטבור ולמטה, ולכן הוא רק שורש לאור שיצא מהטבור והיסוד, אבל הוא שימש לשם כך רק בזמן עולם הנקודות. אמנם בתיקון הוא עלה לשרשו בסוד מ"ן (כללים כאן).

דהאור החדש, הנה הוא אשר ירד ויצא להמציאות העיקרי דהמלכי יושר עצמן, שהם האורות (כז ע"ג) דהטבור והיסוד, וכן האורות דהצפוני רגליים המבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ג'), והם המציאות העיקרי דהמלכי יושר אשר יצאו הם, ונתפשטו מהאבא שבא"ק.

והנה כ"ז הנה הם הדי' שמות עסמ"ב דעניינינו אשר בסי' זה שרשמנו עליהם אות כ"ט ל' ל"א ל"ב וכמו שמבואר שם בקיצורי הדברים לעיל ברי' סי' זה. והנה כולם הם רק מהחיצוניות דהשם ב"ן אשר לעיל סי' ו' אות כ"ד, כי אותה החיצוניות היא אשר נחלק לדי' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב דהאור החדש אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב'), והם העסמ"ב דעניינינו. והשם ב"ן שבהם הנה הוא המציאות דכל המלכי יושר אשר יצאו מהטבור והיסוד וצפוני רגליים. והרי נמצא כי כל המלכי יושר הנה הם רק השם ב"ן אשר בהמערכה הדי' שבב"ן דב"ן אשר בהמ"ה דהמ"ס. כי הרי המ"ה דהמ"ס הוא המ"ה מהדי' שמות עסמ"ב שבסי' א' שהם המערכה הא', והדי' שמות עסמ"ב שבאותו המ"ה, והם כל הדי' שמות עסמ"ב שבסי' ו' הרי הם מערכה הב', והחיצוניות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד שהוא המלכות והב"ן של הב"ן דאות כ"ד, והוא כל המציאות דהאור החדש כנז', הרי הוא מהמערכה הג'. וכאשר שאנו מחלקים עוד גם אותן החיצוניות עצמן ג"כ לדי' שמות עסמ"ב, שהם העסמ"ב דעניינינו, הרי הוא מערכה הדי'. והב"ן מאותו מערכה הדי' שהוא השם ב"ן דעניינינו, אשר רשמנו עליו אות ל"ב, הנה הוא המציאות דכל המלכי יושר כנז'. הרי נמצא כי כל המלכי יושר הנה הם רק השם ב"ן דהמערכה הדי', שהוא הב"ן דהעסמ"ב שבהאור החדש האמור בדברי הרב בנקודות (פרק ב').

אמנם לעיל דרוש ג' סי' ב' מתבאר שם כי כל מקרה המלכים אשר היה בהמלכי יושר הנה הוא רק בהאורות דצפוני רגליים, ויצאו הם מהאורות דהטבור והיסוד, והם שני בחי' וכמו שבארנו שם, וא"כ הרי יהיה נמצא כי האורות דצפוני רגליים הם רק הב"ן מהמערכה הה', כי האורות דהטבור והיסוד הם רק הב"ן דהמערכה הדי' כנז'. והאורות דצפוני רגליים אשר הם רק הארת האור הנמשך ומתפשט מהאורות דהטבור והיסוד, והוא מהב"ן שבהם, הרי הם הב"ן דהמערכה הה'. אמנם באשר שהרב ז"ל אינו מחלק אותם לשני בחינות כלל²³⁹, לכן לא חלקנו גם אנחנו לפרט ולבאר בהאורות דהטבור והיסוד גופה מערכת די' שמות עסמ"ב בפני עצמן, אלא כללנו את האורות דצפוני רגליים עם האורות דהטבור והיסוד בשם אחד, ואמרנו שהם כולם הב"ן דמערכה הדי'. אבל באמת ובדקדוק היה האורות דצפוני רגליים רק הארת הב"ן לבד מהאורות דהטבור והיסוד, והם רק הב"ן דהמערכה הה' לבד, ורק בהם היה כל מקרה המלכים אשר בהמלכי יושר וכנ"ל דרוש ג' סי' ב'.

והנה נמצא מדברינו כי גם בעולם הנקודות הנה היה לכל המלכי יושר קשר ויחוד למעלה למעלה בכל הפרצופי שבהאבא שבא"ק, ובכל הפרצופי שבהעולם העקודים, והיינו ע"י הג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה שלהם, שהם שרשם ועצמותם העיקרי אשר נשאר למעלה כנז', והם האירו והשפיעו להמלכי יושר דהב"ן אשר ירדו למטה, שהם האורות דהטבור והיסוד להתקיים על מציאותם, וכן להאורות דצפוני רגליים לצאת ולמלוך כרגע. אמנם באשר שכל אותן העסמ"ב כולם דעניינינו, שהוא כל המציאות כולו דהאור החדש, הנה הוא רק מהחיצוניות לבד דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד, ולא היה עדיין כל שלמותו העיקרי כלל, ומכש"כ האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד שהם רק מהב"ן שבו, הנה הם

²³⁹ אמנם לכאורה צ"ע שכן עי' טנת"א א' וז"ל, הנה מהטבור לקח כתר, ומהיסוד לוקחים או"א, וז"ת עם די' אחורים דאו"א וישסו"ת לוקחים מי' אצבעות הרגלים בסוד נעץ צפורניו בקרקע.

היו מחוסרי שלימות הרבה, ובפרט האורות דצפרני רגליים אשר הם היו רק הארה לבד מהם כנו, ולכן בסבת כ"ז, הנה נעשה כל מקרה המלכים גם בהמלכי יושר ג"כ. ור"ל בהאורות דצפרני רגליים, כי לא היה אפשר להם להתקיים כלל, וירדו ונפלו גם הם והשתתפו הם ג"כ בכל עניני העולם התוהו עם המלכי עגולים, שהם האורות אשר יצאו מהעינים, כי היו כולם מחוסרי שלימות, וכן היו כולם רק גבורות גדולים ודינין תקיפין, וכמו שבארנו בארוכה בכ"ז לעיל דרוש א' סי' ה', ודרוש ב' סי' ב', ודרוש ג' סי' ג' ע"ש, ולכן נעשה כל מקרה המלכים בהמלכי יושר ג"כ. אבל עכ"פ הוא כי לצורך מלכותם אשר כרגע הנה (כז ע"ד) קבלו הארה ושפע מלמעלה, על ידי היחוד והקשר של הג' שמות עס"מ דעניינינו, אשר היה נשאר למעלה, שהם היו שרשם ועצמותם של כל המלכי יושר, והם אשר נשארו בכל פרצופי אבא שבא"ק ובכל פרצופי העקודים וכנו.

אמנם דע כי עיקר המציאות דהמלכי יושר אשר בעולם הנקודות, וכן האורות דהמהיטבאל²⁴⁰ אשר לאחר התיקון הנז' לעיל סי' ז' אשר לכל המציאות דאצילות העיקרי, הנה הם באמת רק מהאבא גופה שבא"ק [וכן הוא עד"ז בהמלכי עגולים ובאורות התיקון אשר להם²⁴¹ אשר יתבאר לקמן בהסימנים הבאים, הנה הם כולם רק מהאימא גופה שבא"ק] וכמו שיתבאר לקמן סי' י"ד. אך מה שאמרנו כאן בסי' זה וכן לעיל בסי' ז', כי הם מהפנימיות והחיצוניות דהב"ן שבהמ"ה דהמ"ס, [וכן עד"ז כל מה שיתבאר לקמן בהתפשטות האורות דהב"ן דהמ"ס] שהוא²⁴² הא"א שבא"ק, הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל סי' א' כי כל המציאות כולו אשר מהגרון דא"ק ולמטה, הנה הוא הכל רק מהא"א שבו שהוא המ"ס דא"ק, כי הוא אשר האציל את האו"א שבו, אשר הם מהטבור שבו ולמעלה עד הגרון, וכן הוא אשר השפיע בהם אור ומוחין להאציל מהם ועל ידיהם את כל האצילות כולו, הן כל האורות דהנקודות היושר והעגולים, והן כל אורות התיקון שהם הדר ומהיטבאל, אשר הם כולם מהטבור דא"ק ולמטה. והכל הוא רק ע"י שפעת והתפשטות האורות דעסמ"ב שבהמ"ה והב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' ד' המתפשטים מעסמ"ב לעסמ"ב עד סוף כל האצילות כולו בכל המציאות העיקרי שבו, וכמו שנתבאר בכל הדרוש הזה שלפנינו. אמנם לבד זה הנה מתפשט הא"א עצמו שבא"ק באור עצמותו ג"כ, והיינו בבחי' העסמ"ב אשר מעצמותו גופה ומתפשט בהם ג"כ עד סוף כל האצילות כולו, והוא לבחי' היחוד דאור א"ס שבהם, וכדי שיתייחד אור א"ס בכלם, וכמ"ש אליהו זל"ט (הק' תיקון י"ט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון, ובגין דאנת מלגאו כו'²⁴³, והיה מעין זה ובהסתר והעלם גדול גם בעולם הנקודות, כי גם כל אורות הנקודות היה כל מציאותם ג"כ רק בכח האור דא"ס ית"ש לבד, אלא שהיה במיעוט ובהסתר והעלם גדול למאד, וכנ"ל דרוש ב' סי' ג' ד' באות ג' שם ושם וכן בכ"מ. והנה היחוד דאור א"ס שבכולם הנה היה ג"כ ע"י התפשטות דכל אותן העסמ"ב דהמ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק בכל חלוקי פרטותיהם והמערכות כולם אשר מתבאר בכל הדרוש הזה.

והרי נמצא כי כל אותן המערכות דפרטי העסמ"ב אשר מסי' א' עד סוף סי' י"ג, הנה הם כולם כפולים, כי אחד הוא מה שמתפשטים ונצטמצמו לבחי' המציאות דהאו"א

²⁴⁰ לכאורה צע"ק, שכן רבינו השמיט מכאן את ענין אורות המ"ה דמלך הדר.

²⁴¹ והמה אורות המ"ה דהדר ומהיטבאל.

²⁴² המו"ס.

²⁴³ ז"ל בשלימות: אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון, ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חברה מאלין עשר אתחשיב ליה כאלו אפריש בך. תרגום: אתה הוא שמקשר אותם [י' ספירות] ומייחד אותם ומאחר שאתה מבפנים כל מי שמפריד א' מחבירו מאלה העשר נחשב לו כאילו הפריד בך.

מ"ש

העיקריים שבא"ק, וכן לכל המציאות והנקודות ואורות התיקון והאצילות העיקרי, והם כל פרטי האורות אשר יתבאר לקמן בסי' י"ד ומ"ו. ואחד הוא מה שמתפשט ומתלבש בהם כולם באורו עצמו ג"כ לבחי' הכה והיחוד דאור א"ס שבהם, והם כל המערכות כולם אשר מסי' א' עד סוף סי' י"ג אשר עיקרם הם רק לבחי' היחוד דאור א"ס אשר בכל הנאצלים כולם. והנה בבחי' הזה יהיו כל אותן העסמ"ב אשר בכל אותן המערכות כולם רק מהא"א גופה שבא"ק, ור"ל מהעסמ"ב שבהא"א דא"ק המתפשט הוא ג"כ עד סוף כל האצילות כולו באור עצמותו גופה בלתי צמצום ויציאת ממדרגת דאור א"ס, והבן היטיב וזכור כ"ו. ועי' עוד בכ"ז בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י מסי' ו' ולהלאה, כי שם הארכנו בכ"ז ובארנו תהלית"ש יותר היטיב ע"ש ותמצא.

והנה בארנו עד כה סדר השתלשלות דהמלכי יושר שהם מהאבא שבא"ק, והוא ע"י העסמ"ב אשר בהסימן הזה דעניינינו, וכן נתבאר כל ההשתלשלות דאור המהיטבאל שמהאבא שבא"ק, והוא ע"י העסמ"ב אשר לעיל סי' ז', וכן נתבאר כל המציאות דהאבא עצמו שבא"ק וכל האורות שבו בדרך כלל, והוא ע"י העסמ"ב אשר לעיל סי' ו'. ועתה נבאר את כל זה ג"כ בבחי' המציאות דהאימא שבא"ק, ואח"כ נבאר בעה"י עד"ז ג"כ את כל ענין האורות דהמלך הדר אשר בשניהם. {כח ע"א}

דרוש ד סימן ט

עסמ"ב דב"ן דמור"ס. הב"ן דמור"ס הוא השורש לכל מציאות אמא דבא"ק, וכמו כן הוא השורש לכל המציאות שבאה ממנה. והנה דבר זה נמשך לאמא דרך העקודים, דוגמת ת"ד, ועיקר אורו נשאר במזל התחתון, והוא הע"ב דב"ן דמ"ס, ומשם יצאה האמא הכללית שבא"ק, הרי הוא הס"ג דב"ן דמור"ס (דהיינו הס"ג דס"ג העיקרי שבא"ק), והוא מהחזה עד הטבור, והמ"ה וב"ן דב"ן דמור"ס, הרי הוא התיקון של הדר ומהיטבאל מצד אמא שבא"ק.

מערכת הדר' שמות עסמ"ב אשר בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק שהוא השם ב"ן דסי' א' א'

אות ד' והנה הוא מערכה הב' שבב"ן דהמ"ס

(לג)	(לד)	(לה)	(לו)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא השורש דהאימא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי' המזל תחתון אשר שם ²⁴⁴	הוא האימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת, ועומד בו מהחזה עד הטבור ונכלל בהמזל תחתון אשר בהעקודים	הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האימא שבא"ק	הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, והחיצוניות הם המלכי עגולים דהנקודות, והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק אשר יצא בעת התיקון

[לסימן ט'] ביאור הדברים, כי הנה אמרנו לעיל סי' א' שכל אור הב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ד' הנה הוא השורש לכל המציאות דהאימא שבא"ק, ולכל חלקי האצילות דמצד האימא, וכמו שבארנו בדברינו שם ע"ש. והנה כ"ז הוא ע"י גילוי העסמ"ב אשר באותו הב"ן דהמ"ס דאות ד' וכמו שיתבאר. כי הנה כאשר נמשך האור הב"ן דהמ"ס שבא"ק לצורך המציאות דהאימא, הנה נמשך דרך העקודים, כי כל יציאת האימא וגילוייה

²⁴⁴ בכ"מ שכתוב בע"ח שכל מציאות הז"א דאצילות היא קבלתו מהאור"א דאצילות, הכוונה היא לבחי' שבא"א דאצילות המקבילה לבחינה זו של שם ע"ב, הרי הוא שורש אמא שבעקודים (כללים כאן).

הוא רק ע"י העקודים דוקא, ע"ד האימא דאצילות אשר היא ע"י הי"ג ת"ד שבא"א ומהמזל תחתון שבו כנודע. והנה כאשר נמשך האור דרך העקודים, הנה נשאר עיקר אורו שם ובבחי' המזל תחתון שבו נוכמו שכתבנו לעיל סי' ו', והוא השם ע"ב דעניינינו אשר רשמנו עליו אות ל"ג, כי הוא השורש להאימא שבא"ק אשר עומד בהמזל תחתון שבהעקודים. והנה הוא הגילוי דהשם ע"ב שבהב"ן דהמ"ס אשר נתגלה באותו הע"ב, להמציא שורש האימא בהעקודים. ומשם הנה נמשך והאיר עוד והוציא את מציאות האימא ממש שבא"ק, והנה הוא השם ס"ג דעניינינו אשר רשמנו עליו אות ל"ד, והוא האימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת²⁴⁵ העומדים בו מהחזה עד הטבור, וכלילן במזל תחתון שבהעקודים²⁴⁶. והנה הוא הגילוי דהשם ס"ג שבהב"ן דהמ"ס שבס"י א' אות ד', אשר ירד ונתגלה באותו הס"ג למציאות דהאימא ממש שבא"ק. והנה אותה האימא הנה היא כלולה באמת ג"כ מד' פרצופים או"א זו"ן וכידוע, והם הד' שמות עסמ"ב אשר ישנם באותו הס"ג דאות ל"ד בו גופה, וזכור זה כי תצטרך כ"ז לקמן. אמנם כל אותו הס"ג דאות ל"ד הנה הוא הס"ג דס"ג העיקרי שבא"ק, כי כל הרישא כולא עד הגרון הוא באמת רק כללות הע"ב הכללי שבא"ק, והאו"א הכללים שבו העומדים בו מהגרון עד הטבור הם הס"ג הכללי שבו, ויהיה האבא שבא"ק שהוא השם ס"ג אשר לעיל סי' ו' אות כ"ב הנה יהיה הוא הע"ב דס"ג העיקרי שבא"ק, והוא עומד בו מהגרון עד החזה וכנ"ל סי' ו' כ"ז, והס"ג דעניינינו שהוא השם ס"ג הנרשם עליו אות ל"ד, שהוא האימא שבא"ק העומדת בו מהחזה עד הטבור, הנה יהיה הוא הס"ג דס"ג העיקרי שבא"ק, והוא הס"ג דעניינינו הנרשם עליו (כח ע"ב) אות ל"ד, והוא הס"ג דהב"ן דהמ"ס וכנ"ז.

והנה אח"כ, שהוא כאשר הגיע העת להמציא את כל עולם האצילות, ונסדר מציאותו בב' בחי': אחד כל אורות הנקודות, והשני אורות התיקון. וכאשר הגיע העת לתולדות אורות הנקודות, שהם המלכויות והחיצוניות דב"ן מלכי העגולים דהנקודות, אשר הם מהס"ג דס"ג, שהוא האימא שבא"ק כנ"ל דרוש א' סי' ה', הנה האיר ונתגלה אז השם ב"ן דהמ"ס שבס"י א' אות ד' באור הב"ן שבו ע"י האימא, ונתגלה על ידה במציאות כל המלכי עגולים דהנקודות, אשר יצאו מהענינים דא"ק, והם אורות הב"ן דב"ן שבהמ"ס דא"ק. (ע' לעיל סוף סי' ח' וע' בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ג' ד' ענף ג' ד' מה שכתבנו שם בכ"ז). והרי נתגלה עתה הב"ן דהמ"ס דאות ד' גם בהב"ן שלו ג"כ, אמנם לא היה זה אלא רק גילוי הארת החיצוניות לבד של הב"ן שבו, שהם המלכויות דב"ן, כי מהם הוא כל הנקודות כנודע. ואח"כ בעת התיקון, הנה האיר הב"ן דהמ"ס, ונתגלה אז גם בהפנימיות דב"ן שבו, שהם הט"ר דהב"ן שבב"ן, וכן נתגלה והאיר אז ג"כ גם בהשם מ"ה שבו, ואותן המ"ה והפנימיות דב"ן הנה הם אור הדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר ומהיטבאל דמצד האימא שבא"ק, שהם כל האורות התיקון אשר בחלקי האצילות דמצד האימא שבא"ק. והרי נתגלה ע"י הנקודות והתיקון גם השמות דמ"ה וב"ן אשר בהב"ן דהמ"ס שבס"י א' אות ד', והנה הם השמות דמ"ה וב"ן שבעניינינו אשר רשמנו עליהם אות ל"ה ואות ל"ו, אשר מהם נמשך ונעשה כל אורות הנקודות והתיקון לכל חלקי האצילות אשר מצד האימא שבא"ק, וכמו שיתבאר השתלשלות כל אורותיהם בפרטיות לקמן סי' י' י"א ובס"י י"ג. אך עכ"פ הרי נתבאר לנו עתה בדרך כלל המציאות דד' שמות עסמ"ב

²⁴⁵ דהיינו שהאמא נקראת ישסו"ת (אנ"ך ח').

²⁴⁶ עי' אד"ז רפט ע"ב.

²⁴⁷ מציאות הנקודות, וכן שורשם שבאו"א שבא"ק, אינם השמות הנ"ל אלא רק הנאצלים

מאותם שמות.

מ"ש

שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ד', והנה הם מערכה הב' שבו, כי הרי אותו הב"ן דהמ"ס אשר הוא מהעסמ"ב שבס"י א', הנה הוא מהמערכה הא' שבהמ"ס, והד' שמות עסמ"ב אשר באותו הב"ן דאות ד', הנה הוא מערכה הב', והם כל האורות אשר נמשך מאותו הב"ן דאות ד' לצורך המציאות דהאימא שבא"ק ולכל אורות הנקודות והאצילות הנמשך מהאימא. {כח ע"א}

דרוש ד סימן י

עסמ"ב דפנימיות דב"ן דב"ן דמו"ס. והוא השורש הפרטי של תיקון דמהיטבאל, וכאשר ירד האור לאצילות, נמשך דרך עולם העקודים וכן דרך כל פרצופי אמא דא"ק ומניח מהאור העיקרי שבו בכל רובד ורובד חלק אחד, ע"מ להשריש את מציאות שורש מהיטבאל המצוי שם, כדי שאמא דאצילות תקבל משם תוספת ברכה.

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בפנימיות דב"ן דס"י ט' אות ל"ו והם מערכה הג'

אשר בהב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(מ)	(לט)	(לח)	(לו)
ב"ן	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא האור דהדעת עלאה דהמהיטבאל גופה אשר מצד האימא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה במציאות האצילות עצמו	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך דמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא ג"כ בהמ"ה וב"ן שבה, והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא עצמה בהע"ב וס"ג שבה, היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ט' אות ל"ד ²⁴⁹	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל ס"י ט' אות ל"ג ²⁴⁸

{לסימן י'} ביאור הדברים כי הנה אמרנו לעיל ס"י ט' כי הפנימיות דב"ן דאות ל"ו הנה הוא האור אשר לצורך מהיטבאל דהאצילות שמצד האימא שבא"ק, והוא הט"ר {כח ע"ב} דב"ן שבהב"ן דהמ"ס אשר בס"י א' אות ד'. והנה אותן הפנימיות דהב"ן הנז' הנה הם יצאו ונמשכו ביהוד עם השם מ"ה אשר בס"י ט' אות ל"ה, כי שניהם הם האור דהדעת עלאה אשר האיר ונתגלה {כח ע"ג} בהם השם ב"ן דהמ"ס שבא"ק שבס"י א' אות ד', בהמ"ה וב"ן שבו לצורך התיקון דאצילות אשר מצד האימא שבא"ק. אלא שהמ"ה דאות ל"ה הוא האור דדעת עלאה אשר להמציאות דמלך הדר שמצד האימא שבא"ק, והפנימיות דב"ן דאות ל"ו הוא האור דדעת עלאה אשר להמציאות דמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק. אמנם ענין כל האור אשר למלך הדר דמצד האימא הנז' יתבאר בעה"י לקמן ס"י י"ג. אך עתה נדבר רק בענין האור דהמהיטבאל אשר מצד האימא שבא"ק, שהוא הפנימיות והט"ר דב"ן שבס"י ט' אות ל"ו, הנמשך ויצא בעת התיקון מהשם ב"ן דהמ"ס אשר בס"י א' אות ד'. והנה כאשר מתפשט ונמשך אותו האור דהמהיטבאל הנז'

²⁴⁸ היינו העתיק וא"א דמהיטבאל, והוא יצא יחד עם הע"ב דמ"ה דב"ן דמ"ס, ומקומו בעקודים בשורש האמא אשר שם, ושרשו הוא בשם ב"ן דמו"ס (כללים כאן).
²⁴⁹ יצא יחד עם הבחינה המקבילה אליו שבאבא, וכאשר אמא זו נתקנה, חזר להתעלות בעילוי דשליטת הס"ג כנ"ל, ענף ז אות כו, שזוהי עצמותה העיקרית (כללים כאן).

מהב"ן דהמ"ס שבא"ק, שהוא הרישא תליתאה שבו, לירד למציאות האצילות אשר הוא מהטבור ולמטה, הנה היה המשכתו דרך העקודים, ודרך כל פרצופי האימא שבא"ק, ונמשך ונשאר²⁵⁰ בכל א' מאור העיקרי שבו, כדי להשריש ולהמציא שורש דהמהיטבאל בעולם העקודים, וכן בהאימא שבא"ק, וכדי שיהיה להמהיטבאל דאצילות דמצד האימא שורש למעלה למעלה, לקבל מהם ועל ידיהם תוספת אור וברכה תמיד, להתעלה ולהתגדל בעילוי אחר עילוי. והנה נשאר בכל א' בחי' האור המתיחס אליו, והיינו כי הרי אותן הפנימיות דב"ן, הנה הם כלולים מד' שמות עסמ"ב, שהוא בחי' הי"ס שבהם. והנה נשאר השם ע"ב דהפנימיות דב"ן הנז' בעולם העקודים, ונכנס בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג, כי כל עולם העקודים הרי הוא מהמ"ס שבא"ק, שהוא מכללות הע"ב הכללי וכנ"ל בדברינו, ולכן נשאר שם הע"ב דאור הדעת עלאה וכן ע"ד} אשר מהפנימיות דב"ן, כי הוא מתיחס אליו.

והשם ס"ג של הפנימיות דב"ן, הנה הוא נשאר בהאימא עצמה שבא"ק, שהיא ג"כ השם ס"ג, והוא השם ס"ג אשר לעיל סי' ט' אות ל"ד. אמנם הנה נכנס השם ס"ג של הפנימיות דב"ן הנז' רק בהע"ב וס"ג דהאימא, שהוא בחי' האו"א שבה, והוא עיקר האימא עצמה, והוא הע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דסי' ט' אות ל"ד.

והמ"ה של הפנימיות דב"ן הנז' הנה הוא נכנס בהזו"ן של האימא שבא"ק, והוא בהמ"ה וב"ן שבהס"ג דאות ל"ד.

אך השם ב"ן של הפנימיות דב"ן, הנה הוא אשר ירד מהטבור דא"ק ולמטה, והוא האור דהמהיטבאל העיקרי אשר במציאות האצילות דמצד האימא שבא"ק. והרי נמצא כי כל האור דהדעת עלאה דהמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק אשר נמשך מהב"ן דהמ"ס שבסי' א' אות ד', והאיר ונתפשט בעקודים ובכל פרצופי האימא שבא"ק, ובמציאות האצילות עצמו אשר ממנו הנה הוא הד' שמות עסמ"ב שבהפנימיות דב"ן שבו, שהוא עצמו פנימיות דהב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, והנה הם מערכה הנ' שבו, כי הרי הב"ן דהמ"ס הוא מהמערכה הא', והד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי' ט', שהם האורות דהב"ן דהמ"ס, אשר האיר ממנו לצורך כל המציאות דהאימא שבא"ק, ולכל חלקי האצילות דמצד האימא, הנה הם מערכה הב'. והעסמ"ב הפנימיים שבהב"ן דסי' ט' אות ל"ו, שהוא הב"ן שבהב"ן דהמ"ס, והם האורות אשר נתפרטו ונתחלקו גם באותו הב"ן דאות ל"ו גופה לצורך אור הדעת עלאה דהמהיטבאל, אשר מראשית התחלתו שבעקודים עד סוף מציאותו העיקרי שבאצילות וכנ"ל, הנה הם מערכה הנ', והוא העסמ"ב דעניינינו, שהם מערכה הנ' שבהב"ן דהב"ן דהמ"ס שבא"ק.

{כח ע"ג}

דרוש ד סימן יא

עסמ"ב דחיצוניות דב"ן דב"ן דמו"ס. והוא המלכות של הבחינה עליה דובר בסימן הקודם, והוא יצא בעולם הנקודות, וממנו עיקר הנקודות אשר יציאתו היא מעיניים דא"ק, וירידתם היא דרך כל עולם העקודים ונבלע איזה חלקי אור מהם בעקודים, ומה שנשאר ממנו בעקודים הוא החלק היותר זך שלו, וכן הוא בכל פרצופי אימא דא"ק. שרשו הוא בנה"י דאמא שבא"ק הרי היא הס"ג דס"ג העיקרי שבא"ק ואינו יורד על ידי זיווג, ועכ"ז יש להם קשר ויחוד עם שרשיהם העליונים.

הע"ב נשאר בעקודים ובשורש אמא אשר שם (עי' לעיל דרוש ד' סימן ט'). ס"ג נשאר באמא עצמה, הרי הוא ע"ב וס"ג דס"ג (עי' שם). מ"ה נשאר בזו"ן דאמא, הרי הוא המ"ה וב"ן דס"ג (ע"ש) [והוא שורש הכח שלהם לצאת למלוכה לרגע]. ב"ן ירד מהטבור ולמטה, וממנו כל הנקודות. והנה היות העס"מ האלה למעלה (וכן במלכי יושר) הוא רק בעולם הנקודות, אבל בתיקון ירדו כולם למטה מהטבור ובהם נשלמו כל הנקודות.

²⁵⁰ כלומר שבדרך המשכתו הוא משאיר בכל א' מהם חלק מהאור העיקרי שבו.

מ"ש

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבסימן ט' אות ל"ו והם מערכה
הד' אשר בהב"ן דב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(מא) ע"ב	(מב) ס"ג	(מג) מ"ה	(מד) ב"ן
<p>הוא שורש האור של המלכי העגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק, והיה נבלע ונשאר בעקודי' בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סימן ט' אות ל"ג</p>	<p>הוא עצמות האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק, והיה נבלע ונשאר בהאימא עצמה בהע"ב והס"ג שבה, היינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ט' אות ל"ד</p>	<p>הוא פנימית האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק, והיה נבלע ונשאר ג"כ בהאימא עצמה בהמ"ה וב"ן שבה, היינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ט' אות ל"ד</p>	<p>הוא המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק, וירדו דרך כל העקודים ודרך כל פרצופי אימא וירדו משם מהטבור ולמטה, והם הנקודות העיקריים²⁵¹</p>

[לסימן יא] ביאור הדברים, כי הנה אמרנו לעיל סי' ט' כי הב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק, שהוא השם ב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, הנה הוא נחלק לב' בחי', אחד פנימית ואחד חיצונית. והפנימית הנה הוא הט"ר דב"ן דמצד האימא שבא"ק אשר יצאו רק בעת התיקון וכנ"ל סי' י', אך החיצונית שבו הנה הוא המלכות של אותו הב"ן, שהוא הב"ן דב"ן, והוא אשר יצא גם בעולם הנקודות, כי ממנו הוא כל הנקודות העיקריים, והיה יציאתו מהעינים שבא"ק. והנה עיקרו הוא נמשך מהאימא שבא"ק ומהנה"י שבה, כי הנה הם האורות אשר היו מתחילה מהטבור דא"ק ולמטה, ונסתלקו ועלו מהטבור ולמעלה, ועלו עד לעילא לעילא, שהוא הגלגלתא דא"ק בפנימיותו, עד מקום העינים שלו²⁵², ומשם יצאו לחוץ דרך העינים, וירדו משם ולמטה עד שנמשכו וירדו מהטבור ולמטה שבו מבחוץ, והם הנקודות העיקריים. אמנם כאשר יצאו מהעינים לירד מהטבור ולמטה, הרי היה ירידתם דרך כל עולם העקודים אשר הוא למעלה מהטבור, הנה נבלע איזה חלק אור מהם בעקודים ג"כ בעברם דרך הם, וכמו שמבואר כ"ז בדברי הרב בנקודות (פרק ב'). ופשוט הוא כי מה שנבלע ונשאר בהעקודים, הנה הוא החלק אור היותר זכים והיותר מעולים שבהם, וכן הוא פשוט ג"כ כי כמו שנבלע בעקודים כן נבלע (וכה ע"ד) ג"כ איזה חלק מהם בכל פרצופי או"א שבא"ק הנכללים בעקודים, ובפרט בהאימא שבא"ק, אשר עיקר כל אותן האורות הוא נמשך רק ממנה, מהנה"י שלה אשר עלו למעלה כנ"ל, כי האורות אשר מהאבא שבא"ק ומהנה"י שבו אשר הם עלו ג"כ למעלה, הנה הם לא יצאו מהעינים כלל, אלא שהם זכו להתחדש ולצאת ע"י הזווג, והם האור החדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב'), ויצאו הם מהטבור ויסוד וצרפני רגליים שבו וכנ"ל סי' ח'. אבל האורות שיצאו מהעינים, הנה הם רק מהנה"י דהאימא שבא"ק, שהיא הס"ג דס"ג העיקרי שבו כנ"ל סי' ט', והם הנקודות העיקריים, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') ובטנת"א (פרק א' בהמ"ב שם). וכאשר יצאו מהעינים ועברו דרך העקודים ודרך כל פרצופי האימא שבא"ק, הנה

²⁵¹ לכן בהם היה עיקר הקלקול, וממילא בהם הוא עיקר התיקון (כללים כאן).

²⁵² עי' כללים ח"ב צג ע"ב שמקום זה הוא מקום הע"ב דס"ג דמור"ס שהוא מבפנים כנגד העינים.

נשאר אורם העיקרי היותר זכים והמעולים שבהם בעולם העקודים ובכל פרצופי אימא שבא"ק, ומה שנשאר בעולם העקודים הנה היה עיקרם ג"כ רק בשורש האימא אשר שם וכנ"ל סי' ט'.

והענין הוא כי הרי כל מציאות האימא שבא"ק וכל אורותיה הנשפעים ממנה, הן בעולם הנקודות והן באורות התיקון והאצילות, הנה הוא הכל רק מאור דשם ב"ן דהמ"ם שבא"ק אשר בסי' א' אות ד', ע"י שנתגלה אותו הב"ן והאיר ונתפשט בכל הד' שמות עסמ"ב אשר לעיל סי' ט'. והאורות אשר (כט ע"א) יצאו מהעינים שהם מהנה"י דהאימא כנז', הנה הם מהחיצוניות דשם ב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, וישנם באותן החיצוניות ג"כ כל בחי' הי"ם שהם הד' שמות עסמ"ב. וכאשר נסתלקו ועלו מהטבור ולמעלה ולא זכו הם לחזור ולצאת ע"י זווג, אלא שיצאו מהעינים בסוד טיפת קרי וכנ"ל בדרושים הקודמים. והנה הגם שהיה יציאתם רק מבחוץ ולא זכו לצאת דרך פנימיות כל העקודים ודרך פנימיות האו"א שבא"ק וע"י זווג עיבור לידה מכל פרצופי העליונים כהראוי וכמו שהיה לאחר התיקון, עכ"ז הנה היה גם להנקודות כולם איזה קשר ויחוד קצת עם כל שרשיהם העליונים עכ"פ. והיינו כי כאשר יצאו כל העסמ"ב החיצוניות דהב"ן דאות ל"ו מהעינים דא"ק, הנה נשאר אז הע"ב שבהם בעולם העקודים, ובשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ט' אות ל"ג. והס"ג שבהם הנה הוא נשאר אז בהאימא עצמה בעצמותה העיקרי, שהוא בהע"ב והס"ג שבה, והם הע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג שבסי' ט' אות ל"ד. והמ"ה שבהם הנה נשאר הוא אז בהזו"ן שבהאימא, שהם המ"ה וב"ן אשר בהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, ורק הב"ן לבד של החיצוניות דהב"ן דאות ל"ו הנה הוא לבד אשר ירד מהטבור ולמטה, וממנו הוא כל הנקודות דהעגולים. והרי נמצא כי היה גם להנקודות דהעגולים קשר ויחוד למעלה ע"י העס"מ שלהם אשר נשאר אז למעלה. והגם כי באמת היה נחשב זה לחסרון גדול להם, במה שנשאר העס"מ שהם האורות המעולים והיותר עליונים, ונשארו הם כולם למעלה, ולא ירדו למטה, שהוא בעולם הנקודות, אלא רק הב"ן לבד כנז', עכ"ז הנה מצד אחד היה להם שבת וטובה ע"י, כי ע"י היה להם קשר ויחוד למעלה. אמנם הוא כי אלו העס"מ אשר נבלעו ונכנסו בהעקודים ובכל פרצופי אימא כנז', הנה לא זכו גם הם להתייחד שם בכל הראוי, יען כי הרי כל כניסתם שם היה רק מבחוץ, ולא נכנסו בהם דרך פנימיותם מלמעלה, אלא רק ע"י שעברו דרך עליהם נכנסו בהם מבחוץ לפנים, והוא ע"ד אור מקיף שמאיר מבחוץ ונכנס הארתו לפנים. וא"כ הרי לא היו מתייחדים שם בכל הראוי, ועכ"ז הרי נעשה ע"י איזה קשר ויחוד עכ"פ, וע"י קבלו כל אורות הנקודות אשר ירדו מהטבור ולמטה, שהוא הב"ן דהחיצוניות דב"ן, איזה הארה מלמעלה עכ"פ, ולכך היה אפשר להם לצאת למלוכה כרגע. אך כאשר שלא היה יחודם חזק כלל כנז', ובפרט מסבת היותם גבורות גדולים, כי הרי אלו העסמ"ב החיצוניות דהב"ן דעניינינו אשר שרשם הוא מהב"ן דהמ"ם, שהוא יותר גבורות, ונמשכו מהאימא שבא"ק, שהיא הס"ג דס"ג וכנ"ל, והם גבורות תקיפים. לכן לא היה אפשר להם להתקיים כלל, כי מטבע הגבורות הוא להתפרד ולהתרחק זה מזה, ונפרדו ונתפזרו לאין קץ, וע"י מיתו ונשברו כנ"ל דרוש ג' סי' ג'.

ולא עוד כי גם מלכותם אשר כרגע, הנה כאשר שאלו הנקודות דעגולים הם יותר גבורות הרבה מהנקודות דהיושר אשר מהאבא שבא"ק, כי האורות דאבא שהוא הע"ב דס"ג, הרי הם ממותקים ומבוססים, משא"כ האימא שהיא הס"ג דס"ג. וגם הנקודות דהיושר הנה שרשם הוא מהמ"ה דהמ"ם אשר בסי' א' אות ג', והוא יותר חסדים. ועוד כי הנקודות דיושר נמשכו ע"י הזווג כנ"ל סי' ח', וע"י יצאו הם מתוקנים קצת. משא"כ הנקודות דעגולים, אשר הם יצאו מהעינים, שלא ע"י זווג כלל. הנה בסבת כ"ז לא היה

אפשר להם לצאת למלוכה אפי' כרגע רק ע"י עוד כמה סיועים וסבות וגרמות הרבה וכנ"ל בדברינו סוף דרוש ב' ובדרוש ג' סי' ה' אות י"א. אבל עכ"פ הוא, כי זה היה ג"כ סבה וגרם גדול ליציאת מלוכתם כרגע, ע"י הקשר והיחוד קצת שהיה להם ע"י השמות עס"מ שבהם שנשאר למעלה והאירו להם מלמעלה למטה באיזה הארה מכל העליונים כולם, ועי"ז הנה היה להם סיוע לצאת למלוכה באותה הרגע שמלכו.

והנה על כניסת הג' שמות עס"מ של החיצוניות דב"ן שבס"י ט' אות ל"ו, אשר נכנסו ונשארו בהעקודים, ובכל פרצופי אמא שבא"ק וכנ"ל, הנה זהו מ"ש הרב בנקודות (פרק ב') שכל האור הנמשך עד הטבור, אפי' מה שהוא מבחי' העינים, הכל הוא נבלע ונכלל בהעקודים, ולכך איננו נזכר [ונקרא בשם הנקודות כלל]. אבל האור הנמשך מתחת הטבור עד רגליו [שהוא השם ב"ן של החיצוניות דהב"ן וכנ"ל] זהו לבדו נקרא בשם נקודות כו' ע"ש. (כט ע"ב)

והנה כניסת העס"מ הנז' אשר נכנסו בהעקודים ובפרצופי אימא, הנה היה כניסת כל א' בשורשו ומקורו המתייחס אליו. כי הע"ב של החיצוניות דב"ן אשר הוא הכתר והחכמה העיקרים שבהם, והוא התחלתם ושורשם, הנה נכנס הוא בהעקודים ובשורש האימא אשר שם, שהוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג, משום שהרי כ"ז הוא ג"כ רק בחי' ע"ב, כי כל העקודים הרי הוא מהמ"ס שבא"ק, שהוא הע"ב הכללי ושורש האימא אשר שם, הנה הוא ג"כ רק השם ע"ב שבס"י ט' כנז', ולכן נכנס שם הע"ב דהחיצוניות דב"ן ונשאר שם בכל משך זמן דעולם הנקודות, משום שהוא המקום המתייחס אליו²⁵³.

והס"ג דהחיצוניות דהב"ן הנז', שהוא עצמות העיקרי שבהם, הנה נשאר הוא בעצמות העיקרי דהאימא שבא"ק, שהוא בהע"ב וס"ג שבס"ג דסי' ט' אות ל"ד, כי רק הוא המקום המתייחס אליו²⁵⁴.

והשם מ"ה שבהחיצוניות דהב"ן, שהוא האור הפנימי שבהם, הנה נשאר הוא ג"כ רק מהטבור ולמעלה²⁵⁵, ובהאימא גופה, והיינו בהזו"ן הפרטיים אשר בהאימא גופה, והם המ"ה וב"ן אשר בהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, ונשאר שם המ"ה שבהחיצוניות דהב"ן הנז', כי שם הוא המקום המתייחס אליו. אמנם כל אלו העס"מ הנשארים למעלה, וכן עד"ז בהעס"מ אשר מהנקודות דהיושר כנ"ל סי' ה', הנה היה כ"ז רק בעת משך עולם הנקודות לבד, אבל אח"כ בעת התיקון, הנה ירדו כולם למטה מהטבור, ונשלמו בהם כל הנקודות כולם, וכמו שבארנו בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י' בס"י י"ב י"ג ובכ"מ שם. אך בעולם הנקודות הנה לא ירד למטה מהטבור אלא רק הב"ן לבד שבהחיצוניות דהב"ן אשר בס"י ו' אות כ"ד, וכנ"ל סי' ה' בהנקודות דהיושר, וכן הוא בעניינינו בהמלכי עגולים דהנקודות, כי לא ירד למטה אלא רק הב"ן לבד מהחיצוניות דהב"ן אשר בס"י ט' אות ל"ו.

²⁵³ עי' בכללים שהוא נשאר שם גם בתיקון, והם שרשי עליונים לכל צורכי התיקון, עיין כללים סא ע"ד שכותב ששינה בכללים ממה שכתב כאן בדע"ה.

²⁵⁴ עי' בכללים שהוא נשאר שם גם בזמן התיקון, והם השרשים העליונים לכל צורכי התיקון.

²⁵⁵ דא"ק, שהרי עיקר מקום אימא דא"ק הוא רק עד הטבור, ומה שיצא למטה מהטבור הוא רק ההתפשטות הראשונה של האצילות (כללים).

המ"ה וב"ן כאן היו בחי' א' של ההתפשטות הראשונה של האצילות, ואז, בעליית המ"ן, נפרדו לב' בחי' שהמ"ה נותר בתורת התפשטות ראשונה, והב"ן הפך להתפשטות השניה (כללים כאן).

עיקר ב"ן זה, הוא עטרת יסוד דאימא, והמה השרשים הראשונים לכל הנאצלים והם נתגלו ויצאו מעסמ"ב לעסמ"ב עד אין חקר, ובעת מלוכתם יצאו כל בחי' האצילות שבהם ולאחר שמתו ונשברו יצאו השרשים הראשונים לבי"ע שבכל א' מהמלכים, ובתיקון נתייסדו כל הנקודות ומקומם ניתן להם בחיצוניות הב"ן הכללי (כללים כאן).

מ"ש

אבל הג' שמות עס"מ אשר בהם, הם נשארים אז למעלה, והם שורשי דהנקודות אשר בהעקודים ובהאוי"א הכלליים שבא"ק, ונמשך מהם השפע לצורך קיומם ומלוכתם אשר כרגע וכנז'.

והנה כל אלו העסמ"ב דהחיצוניות דב"ן דאות ל"ו הנה הם נמשכים מהב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ד', והם מערכה הרביעית שבו. כי הרי הב"ן דהמ"ס הוא מהעסמ"ב דהמערכה הא', והשם ב"ן שבסי' ט' אות ל"ו הרי הוא מהעסמ"ב שבהמערכה הב' שבו, והחיצוניות של אותו הב"ן דאות ל"ו שהוא הב"ן שבו נכי כל החיצוניות כולו הנה הוא רק המלכות והב"ן כנודע], וא"כ הרי הו' כל החיצוניות בכללן רק מהמערכה השלישית שבו, וכאשר אנו מחלקים גם את אותן החיצוניות עצמן שהוא הב"ן שבב"ן דאות ל"ו ג"כ לד' שמות עסמ"ב הרי הוא מערכה הרביעית, והנה הם העסמ"ב שבב"ן דב"ן אשר בהב"ן דהמ"ס שבא"ק. והנה הב"ן מהמערכה הד' הנה הוא אשר ירד למטה מהטבור, והוא השם ב"ן אשר בסי' זה אשר רשמנו עליו אות מ"ד, וממנו הוא כל הנקודות העיקרים, שהם המלכי העגולים, כי גם השם ב"ן הזה, וכן השם ב"ן אשר לעיל סי' ח' אות ל"ב, אשר ממנו הוא כל המלכי יושר דהנקודות, הנה נחלקים הם כל א' ג"כ לד' שמות עסמ"ב, וכן נתחלקו מעסמ"ב לעסמ"ב עד אין קץ, וכולם הם באותו הב"ן דעניינינו, שהוא השם ב"ן שבסי' זה אשר רשמנו עליו אות מ"ד, וכן בהשם ב"ן שבסי' ח' אות ל"ב. ומהם הוא כל המלכין קדמאין אשר יצאו ומלכו מתחילה ונתפזרו אח"כ לניצוצין הרבה, וכנודע מהשבון הפ"ר והרפ"ח והש"ך ניצוצין אשר בכל מלך ומלך, כי הנה הם היו הכחות דכל פרטי המציאויות אשר בכל העולמות בי"ע שבכל משך זמן דקיום העולם, וכמו שכתבנו לעיל דרוש א' סי' ה' אות ג' ובכ"מ מדברינו. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי כל אורות הנקודות כולם אשר יצאו ונתגלו מהטבור ולמטה, הנה הם רק מהשם ב"ן דהמערכה הרביעית וכנ"ל, וממנו נתפשטו אח"כ מעסמ"ב לעסמ"ב עד אין קץ, שהם המלכין קדמאין הידועים. והרי ביארנו תהלית"ש כל החיצוניות דהב"ן, הן מהמלכי עגולים בסי' זה, והן מהמלכי יושר בסי' ח'. וכן בארנו ג"כ את כל הפנימיות דב"ן שהוא אורות דהמהיטבאל, הן מהאבא שבא"ק והוא בסי' ז', והן מהאימא שבא"ק והוא בסי' י'. ועתה נבאר את האורות דמלך הדר שבשניהם. ונבאר מתחילה את האורות דמלך הדר שמהאבא שבא"ק ואח"כ נבאר אותו ג"כ בהאימא שבא"ק. (כט ע"ג)

דרוש ד סימן יב

עסמ"ב דמ"ה דמ"ה דמו"ס. המ"ה דמ"ה דמו"ס הוא הדעת העליון שיצא בעת התיקון לצורך המלך הדר, והוא המ"ה דתיקון. והנה שורשו נשאר למעלה, ולכן הע"ב שבו הוא בעולם העקודים גופה, ובשורש אבא אשר שם, והס"ג נשאר כלול בע"ב וס"ג דאבא דא"ק, ואילו המ"ה נשאר במ"ה וב"ן דס"ג דמ"ה דמו"ס. והב"ן ירד למטה מהטבור דא"ק והוא מלך הדר העיקרי, והוא המ"ה שיצא בעת התיקון. כל האורות הנ"ל יצאו מיוחדים עם אור דמהיטבאל. תחילה היה שורש כל אורות הנקודות (הן דעיגול והן דיושר) רק מתוקף הגבורות שהיו מהמו"ס. אמנם כשיצאו מהם הש"ך ופ"ר ניצוצין, וירדו לבי"ע נטהרו כולם וחזרו לעלות למעלה בסוד מ"ן ליתקן וליבנות על ידי מציאותם השלימה כראוי. ועי"ז נולד אור הדעת עילאה ונתייחד עם אותם אורות דנקודות ונעשו כולם לאחד ממש.

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סימן ו' אות כ"ג והם מערכה

הג' אשר בהמ"ה דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(מח)	(מו)	(מו)	(מה)
ב"ן	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא האור דהדעת עלאה דמלך הדר	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך

מ"ש

מלך הדר דמצד האבא האבא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סימן ו' אות כ"א ²⁵⁶	מלך הדר דמצד האבא האבא שבא"ק הנשאר בהאבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו, והיינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ו' אות כ"ב ²⁵⁷	מלך הדר דמצד האבא האבא שבא"ק הנשאר בהאבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו, והיינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ו' אות כ"ב ²⁵⁷	מלך הדר דמצד האבא האבא שבא"ק הנשאר בהאבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו, והיינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ו' אות כ"ב ²⁵⁷
--	--	--	--

[לסימן יב] ביאור הדברים כי הנה אמרנו לעיל סי' ו' כי השם מ"ה אשר שם אות כ"ג, הנה הוא האור הדהעת עלאה אשר יצא בעת התיקון מרזא דאור א"ס ית"ש לצורך מלך הדר דאצילות אשר מצד האבא שבא"ק, והוא השם מ"ה אשר יצא בעת התיקון הנודע בדברי הארז"ל. והנה היה נמשך ויוצא אותו המ"ה דרך פנימיות העקודים, ודרך פנימיות כל פרצופי האו"א שבא"ק, אשר מהטבור ולמעלה (וכמו שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ה' ע"ש וכן יתבאר עוד לקמן בדרושים הבאים בעה"י), ונשאר בכל א' מאור העיקרי שבו המתייחס אליו (ע"ד שבארנו לעיל בכל דברינו הקודמים), להיות שורשו במקום עליון²⁵⁸. וכנודע שכל אור המתפשט למטה נשאר עיקרו למעלה, בכל פרצופי העליונים, והוא השורש להתחתון. וכן היה כאן, כי כאשר היה מתפשט האור הדהעת עלאה לצורך התיקון דאצילות דמצד האבא שבא"ק, והיה אותו האור כלול מעסמ"ב, והוא העסמ"ב דעניינינו אשר רשמנו עליהם אות מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח, הנה נשאר הע"ב שבו בעולם העקודים גופה ובשורש האבא אשר שם²⁵⁹, והיינו בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א, ושם היה נכנס השם ע"ב דאור הדהעת עלאה הנז', והוא השורש דאור הדהעת עלאה דהאצילות אשר בהעקודים.

והשם ס"ג דאור הדהעת עלאה, הנה הוא נשאר בהאבא עצמו בעיקרו גופה, שהוא בהע"ב וס"ג שבו, והיינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, והוא השורש דאור הדהעת עלאה דאצילות אשר ישנו בהע"ב והס"ג דהאבא שבא"ק.

²⁵⁶ כל התיקון נשרש כאן, שכן על ידו נמשך מהעקודים לאו"א שבא"ק, ומהאו"א לאצילות, ועי"ז נכללה האצילות בעקודים, וכ"ז נעשה על ידי התורה והמעשים הטובים של כלל ישראל (כללים כאן). ובע"ב זה כלולים ח' מיני שמות ע"ב והמה הנזכרים כאן באותיות כא, כה, כט, לג, מא, מה ומט. וח' בחי' אלו המה ח' האותיות של שמות הו"ה אדנ"י המשולבים באופן כזה: יאהדונה"י, וכן הוא בס"ג כאן וכו' (כללים עא ע"ד).

ועי' כללים ח"ב פ ע"ד, שמוסיף שכל התיקון, אפילו בחלקים שלמעלה ממ"ה דאצילות לא נתקנו כי אם בגילוי המ"ה דאצילות.

²⁵⁷ הכללים מאריך לבאר שבחי' זו פועלת ב' פעולות: א) ההתפשטות הראשונה של האצילות (ב) שורש לתיקון באו"א דא"ק.

²⁵⁸ עי' כללים כאן, שמבאר שהטעם לגילוי האור דתיקון הוא מחמת עליית המ"ן של האורות אשר נשארו למעלה בעת יציאת המלכים, ועי"ז יצא תחילה אור מ"ה דמצח שהוא בבחי' אור מקיף בלבד, שממנו נכווים החיצונים, ועי"ז נתבררו מהניצוצין דש"ך פ"ר ורפ"ח ועלו גם הם בתורת מ"ן כפי הנצרך למעשה בראשית, ועי"ז נתפשט אור התיקון דמ"ה הפנימי מהאור הפנימי שבגלגלתא.

עליית המ"ן אשר היתה שורש למ"ה הפנימי, היתה מבוררת וזכה על ידי היחוד דיושר ועיגולים יחד, ודלא כעליית המ"ן דהנקודות שנפלטו החוצה אשר אז עלו המ"ן דעיגולים ומ"ן דיושר נפרדים זה מזה (עי' דרוש ב' סימן א' אות ג').

²⁵⁹ בכללים איתא שמקומו הוא בעקודים, בשרשי או"א אשר שם שנעשו לאחד בתיקון, והוא בחוטם ובפה מבפנים, הרי הוא בחי' ב' מזלין.

מ"ש

והשם מ"ה אשר בהאור דהדעת עלאה הנז' הנה הוא נכנס ונשאר ג"כ בהאבא עצמו, בבחי' הזו"ן הפרטיים אשר בו גופה, והיינו בהשמות דמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, והוא השורש דאור הדעת עלאה דהאצילות אשר ישנו בהמ"ה וב"ן דהאבא שבא"ק.

אמנם השם ב"ן דאור הדעת עלאה הנז', הנה הוא אשר ירד מהטבור דא"ק ולמטה, והוא המלך הדר העיקרי אשר במציאות האצילות שמצד האבא שבא"ק, והנה הוא השם מ"ה אשר יצא בעת התיקון. והגם שאמרנו שהוא רק השם ב"ן לבד מאור הדעת עלאה הנז', עכ"ז הנה הוא נקרא רק בשם מ"ה, משום שהרי הוא מהשם מ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג, וכן הוא נמשך מהמ"ה שבהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' וכמו שיתבאר בזה עוד למטה²⁶⁰.

והרי נמצא כי כל אור הדעת עלאה אשר למלך הדר דמצד האבא שבא"ק, הנה הם הדר' שמות עסמ"ב דעניינינו אשר רשמנו עליהם אות מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח, והם העסמ"ב אשר בהמ"ה דסי' ו' אות כ"ג הנמשך מהמ"ה דהמ"ס. והוא העסמ"ב דעניינינו מערכה הג' שבו, כי הרי המ"ה דהמ"ס הוא מהמערכה הא', והמ"ה שבסי' ו' אות כ"ג הוא מהמערכה הב', והעסמ"ב דעניינינו אשר הם בהמ"ה דאות כ"ג בו גופה הרי הם מערכה הג'. והנה הם העסמ"ב שבהמ"ה דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק, ומה שירד למטה מהטבור להמציאות דמלך הדר העיקרי שמצד האבא שבא"ק, הנה הוא רק הב"ן דעניינינו אשר רשמנו עליו אות מ"ח שהוא הב"ן דהמערכה השלישית מהמ"ס שבא"ק. והנה אותו השם ב"ן דאור הדעת עלאה דמלך הדר הנז' (כט ע"ד) כאשר ירד מהטבור ולמטה, הנה נתפשט הוא ג"כ לד' שמות עסמ"ב בכל פרצופי האצילות אשר נעשו ונתקנו מהמ"ה דהתיקון כנודע. והנה הם כולם באותו הב"ן דהמערכה השלישית, כי מאותו הב"ן דהמערכה השלישית נעשה ונבנה כל האצילות כולו.

ודע כי כל אותן העסמ"ב דעניינינו שהם האור דהדעת עלאה הנז', הנה יצאו הם קשור ומיוחד עם האור דהמהיטבאל דמצד האבא שבא"ק, שהוא העסמ"ב אשר בארנו לעיל סי' ז', כי שניהם הם האור דהדעת עלאה הנמשך מהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ג', אלא שהאור דהדעת עלאה דהדר שבעניינינו הנה הוא מהשם מ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג, והוא המ"ה שבהמ"ה דהמ"ס, והאור דהדעת עלאה דהמהיטבאל הנה הוא מהפנימיות דב"ן שבהמ"ה דהמ"ס, והוא הפנימיות דב"ן שבסי' ו' אות כ"ד, אבל שניהם יחד הנה הם האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון. ונמשך מרוא דאור א"ס ית"ש בהמ"ה דהמ"ס, ויצאו ממנו שניהם יחד באור אחד ממש, אלא שזהו מהמ"ה שבו, ולכך הוא נקרא בשם מ"ה, והוא המלך הדר, וממנו נעשה כל בחי' הדוכרין שבהאצילות. וזהו מהב"ן שבו, היינו הפנימיות דהב"ן, שהם הטר"ר דב"ן, וממנו נעשה כל הנוקבין דהאצילות, אבל שניהם הם ממקורן אור אחד ממש, והוא אור הדעת עלאה הכלול מחו"ג, וממנו הוא הדר ומהיטבאל, הדוכרין והנוקבין כנז', וכמו שיתבאר עוד בזה לקמן סי' י"ג ובסי' ט"ו. ולא עוד, כי הנה יצא אז עמהם ג"כ כלול ביחד כל אורות הנקודות, שהם כל המלכי יושר כולן, וכל האור חדש כולו אשר בארנו לעיל סי' ח', שהם כל החיצוניות (שהוא המלכות) דהב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד וכמו שבארנו שם, הנה בעת התיקון חזרו לצאת גם הם ג"כ קשורים ומיוחדים בכל האור הדעת עלאה דהדר ומהיטבאל הנז', ונעשה מהם בחי'

²⁶⁰ והנה דבר זה שרק השם ב"ן הוא שנמשך, הוא דוגמת כל התגלות תולדות כל יסוד ויסוד, שהוא אך ורק דרך דופני העטרה. ועיקר זמן ההתגלות הוא רק לעתיד לבא (כללים כאן סעיף ג'), וטעם הדבר הוא כדי שהתיקון יצא על ידי מעשה בני אדם (שם סעיף ד').

העגולים במציאות האצילות אשר מצד האבא שבא"ק, כי מהט"ר דב"ן הנז' הוא הנוקבין דיושר אשר במציאות האצילות דמצד האבא ושבא"ק, ומהמלכי יושר דהנקודות וכל האור חדש נעשה לאחר התיקון הנוקבין דהעגולים אשר במציאות האצילות דמצד האבא שבא"ק. כי בערך הט"ר דב"ן דמצד האבא שבא"ק נחשב כל המלכי יושר דהנקודות, וכן כל האור חדש אשר הם ג"כ רק מצד האבא שבא"ק, ומהחיצוניות דהב"ן אשר בס"י ו' אות כ"ד, הנה נחשבים הם רק לבחי' העגולים לבד שבו, והם הנוקבין דהעגולים אשר במציאות האצילות דמצד האבא שבא"ק, ויצאו לאחר התיקון כולם קשורים ומיוחדים עם כל האור הדעת עלאה דהדר ומהיטבאל הנז'. כי הנה אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים אשר נעשה עי"ז כל עניני העולם התוהו, וכפי אשר כוון עליהם המאציל ית"ש, והנה נמתקן עי"ז כל אורות הנקודות כולם מתוקף הגבורות היתרים שבהם, ונצרך ונתברר עי"ז ג"כ כל החיצוניות כולו דהב"ן שבס"י ו' אות כ"ד. כי מתחלה היה גם כל האור חדש כולו, ומכש"כ כל המלכי יושר כולו, שהם כל הד' שמות עסמ"ב דהחיצוניות דהב"ן אשר בס"י ו' אות כ"ד, וכנ"ל סי' ח' ע"ש, והנה היו הם כולם מתחילה רק מתוקף הגבורות החזקים, כי היו רק (ל' ע"א) מהמ"ס לבד שהיא בוצד"ק". אך כאשר שיצא מהם כל האורות דצפוני רגליים, ואירע בהם כל מקרה המלכים, ויצאו מהם כל הש"ך ופ"ר²⁶¹ ניצוצין, וירדו בבי"ע, הנה נטהרו עי"ז כל המלכי יושר כולו, וכל האור חדש כולו מתוקף הגבורות היתרים שבהם, והנה חזרו הם כולם אח"כ לעלות למעלה בסוד מ"ן להתתקן ולהבנות על מציאותם השלימה כהראוי, וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרקים א' וב'), ועי"ז הנה נתחדש ונולד כל האור דהדעת עלאה הנז', ונקשר ונתייחד הוא עם כל אותן האורות דהנקודות כולם אשר עלו למ"ן כנז', ונעשו כולם לחד ממש. כי הנה חזרו לצאת אח"כ כולם יחד ע"י בחי' זווג עיבור לידה שבכל פרצופי העליונים אשר מהטבור דא"ק ולמעלה, ונתייחדו בכל א' עד שיצאו אח"כ מהטבור דא"ק ולמטה באור אחד ממש, ונעשה מהם כל המציאות דהאצילות הדוכרין מבחי' המ"ה, והנוקבין דיושר, מהט"ר דב"ן, והנוקבין דהעגולים מהאורות דהנקודות הראשונים כנ"ל²⁶².

וכ"ז הוא בכל פרצוף ופרצוף דהאצילות, וכנודע שכל פרצוף דהאצילות הוא כלול מבחי' דו"ן, ועגולים ויושר, וכמו (ל' ע"ב) שמבואר בכל דרושי הרב ובדברינו בכ"מ. והנה נתייחדו המ"ה והט"ר דב"ן עם כל האורות דהנקודות הראשונים בכל פרצוף ופרצוף, וכמו שיתבאר עוד בזה בס"י י"ג וט"ו. והרי נתבאר לנו עכ"פ מה שנוגע לעניינינו, כי האור דהדעת עלאה אשר למלך הדר שמצד האבא שבא"ק, הנה הוא מהשם מ"ה אשר לעיל סי' ו' אות כ"ג, אחר שנתגלה ונתפשט לד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב דעניינינו. והג' שמות עס"מ אשר רשמנו עליהם אות מ"ה מ"ו מ"ז, הם האורות אשר נשאר ממנו בכל פרצופי האבא שבא"ק, וכן בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם, ולא ירד למטה מהטבור שהוא במציאות האצילות ממש אלא רק השם ב"ן לבד, והוא השם ב"ן שבס"י הוזה אשר רשמנו עליו אות מ"ה, שהוא הב"ן שבהמערכה הג' מהמ"ס שבא"ק. והנה אותו הב"ן כאשר ירד למטה, הנה נתפשט הוא ג"כ מעסמ"ב לעסמ"ב, שהוא במציאות כל פרצופי דהאצילות וכנ"ל, וכ"ז שאמרנו הנה הוא במלך הדר אשר מצד האבא שבא"ק. ועתה נבאר כ"ז ג"כ במציאות מלך הדר אשר מצד האימא שבא"ק. (ל' ע"א)

דרוש ד סימן יג

²⁶¹ נדצ"ל גם "ורפ"ח".

²⁶² עי' אריכות בעניין זה בדע"ה ח"ב בדרוש ספיקות דעג"י.

מ"ש

עסמ"ב דמ"ה דב"ן דמו"ס. המ"ה דב"ן דמו"ס הוא הדעת העליון דהדר שבא מצד אמא שיצאה בעת התיקון. והנה מתוכו העס"מ נותרו במקורם שבא"ק ע"מ להשפיע עליו: ע"ב נשאר בשורש אמא שבעקודים הרי הוא ע"ב דב"ן דמו"ס, ס"ג נשאר באמא עצמה, הרי היא ע"ב וס"ג דס"ג דב"ן דמו"ס, מ"ה נשאר במ"ה וב"ן דס"ג דב"ן דמו"ס. אמנם ב"ן ירד למטה מהטבור, והוא עיקר המציאות של בחינת המלך הדר מצד אימא (ואף הוא נקרא מ"ה ע"ש שהוא חלק ממ"ה דב"ן דמו"ס). אורות אלה של אמא דא"ק המה מיוחדים עם האורות של אבא, ורק בעולם הנקודות הם נפרדים.

ישנם ג' בחינות: ט"ר דב"ן (יושר), וב"ן דב"ן (עיגולים), ומ"ה. וכ"א קיים גם באבא וגם באמא, סה"כ ו' בחינות. וכל מה שיצא לחוץ לעולם האצילות הוא רק מבחי' הב"ן שבכל א' וא'. מתבאר אם כן, שכל בנין האצילות עשוי רק משמות ב"ן. ממילא יוצא כי כל האצילות שרשה הוא בב"ן דב"ן דמו"ס, וכן ממילא הוא תוך ג' למו"ס ובבחינת לבוד (ומאותו הטעם עולם האצילות לעולם מיוחד באור הא"ס שכן כל לבוד במחובר דמי). אמנם שורש הנקודות הוא בב"ן דב"ן דב"ן דמו"ס, וממילא הוא אינו תוך ג' וממילא אינו מאוחד באור א"ס.

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סימן ט' אות ל"ה והם מערכה

הג' אשר בהמ"ה דהב"ן דהמ"ס שבא"ק.

(מט)	(ג)	(נא)	(גב)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סימן ט' אות ל"ג	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא עצמה בהע"ב והס"ג שבה, והוא בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר ג"כ בהאימא גופה בהמ"ה וב"ן שבה, היינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סימן ט' אות ל"ד ²⁶³	הוא האור דהדעת עלאה דמלך הדר עצמו דמצד האימא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה במציאות האצילות גופה

[לסימן יג] ביאור הדברים כי הנה אמרנו לעיל סי' ט' שהשם מ"ה אשר שם אות ל"ה, הנה הוא האור דהדעת עלאה לצורך מלך הדר דהאצילות דמצד האימא שבא"ק אשר יצא בעת התיקון מהב"ן דהמ"ס אשר בס"י א' אות ד' הנמשך בו מרזא דא"ס ית"ש. והנה נתגלה אותו המ"ה דאות ל"ה לד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב דעניינינו אשר רשמנו עליהם אות מ"ט נ' נ"א נ"ב, כי כאשר יצא השם מ"ה דאות ל"ה מהב"ן דהמ"ס שבא"ק לירד באצילות שהוא מהטבור שבו ולמטה, הנה היה נמשך דרך פנימיות כל העקודים, ודרך פנימיות כל פרצופי דא"א שבא"ק שמהטבור ולמעלה, ונשאר בכל א' מאור העיקרי שבו המתייחס אליו כדי להיות שורשו במקום עליון ולקבל שפעו ממנו תמיד להשפיע למטה. והנה נשאר הע"ב מאותו האור דהדעת עלאה אשר לצורך האימא שבא"ק, הנה נשאר הוא בעולם העקודים בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג²⁶⁴. והשם ס"ג דאותו אור דהדעת עלאה הוא נשאר בהאימא עצמה בעצמותה

²⁶³ והוא אות א' דמילוי הוא"ו דשם ס"ג (ועי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה') (כללים כאן פא

ע"א).

²⁶⁴ והוא המזל התחתון אשר שם (כללים). והוא משמש לצורך שורש אור תיקון האצילות אשר נמצא בעקודים (כללים). ושם ע"ב כלול מח' בחי': ע"ב דהדר וע"ב דמהיטבאל, וכל א' מהם נחלק לאבא ולאמא, וכן ב' בחי' ע"ב שבנקודות, ואר"א שבעקודים סה"כ ח'. והם שורש ח' ת"ד אשר בדיקנא דכהנא רבא (אד"ר קלב ע"ב) (כללים).

העיקרית שבה, והוא בהע"ב וס"ג²⁶⁵ אשר בהשם ס"ג שבסי' ט' אות ל"ד. והשם מ"ה דאותו אור הדעת עלאה הנה הוא נשאר ג"כ בהאימא גופה, היינו בהמ"ה וב"ן שבהס"ג דאות ל"ד, שהם הזו"ן הפרטיים שבהאימא עצמה. ורק הב"ן אשר מאותו אור הדעת עלאה והוא השם ב"ן אשר רשמנו עליו אות נ"ב, הנה הוא לבד אשר ירד מהטבור דא"ק ולמטה במציאות האצילות ממש²⁶⁶, והוא המלך הדר והשם מ"ה העיקרי דמצד האימא שבא"ק, אשר נמשך וירד בחלקי האצילות שמצד האימא שבא"ק. והגם שהוא רק הב"ן הפרטי לבד כנז', עכ"ז הנה הוא נקרא בשם מ"ה, משום שהרי הוא האור דהמ"ה שבסי' ט' אות ל"ה הנמשך ממנו להאצילות, ולכך הוא נקרא בשם מ"ה, והוא השם מ"ה אשר יצא בעת התיקון (מאור האימא שבא"ק) הנודע בדברי האריז"ל.

והרי נמצא כי כל האור הדעת עלאה אשר מצד האימא שבא"ק, הנה הוא הד' שמות עסמ"ב (ל ע"ב) אשר בהשם מ"ה שבסי' ט' אות ל"ה הנמשך מהב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ד', והם מערכה הג' שבו. כי הרי הב"ן דאות ד' הוא מהמערכה הא' שבהמ"ס, והמ"ה דאות ל"ה הוא מהמערכה הב' שבו, והעסמ"ב שבאותו המ"ה שהם העסמ"ב דעניינינו הרי הם מערכה הג' מהמ"ס, ומה שנמשך באצילות הנה הוא רק הב"ן לבד אשר מאותה המערכה השלישית, והנה הוא מתפשט ומתגלה ג"כ לד' שמות עסמ"ב בכל המציאות דפרצופי האצילות. והנה הם כולם באותו הב"ן דהמערכה השלישית, כי מאותו השם ב"ן דהמערכה השלישית דעניינינו, וכן מהשם ב"ן דהמערכה השלישית אשר בסי' י"ב, הנה מהם שניהם נבנה כל האצילות כולו, וכמו שיתבאר בזה עוד למטה. והנה כל אותו אור הדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק, שהם כל העסמ"ב דעניינינו, הנה הם יצאו כלול ומיוחד עם כל העסמ"ב אשר בארנו לעיל סי' י', שהם האור דהמהיטבאל אשר מצד האימא שבא"ק, כי שניהם הם האור דדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון מרזא דא"ס ית"ש, ונמשך מהב"ן דהמ"ס. אלא שהאור אשר למלך הדר הוא מהמ"ה שבאותו הב"ן דהמ"ס, והאור אשר להמהיטבאל הוא מהב"ן שבאותו הב"ן דהמ"ס, ור"ל מהפנימיות דהב"ן שבו וכנ"ל סי' י'. והם בחי' החו"ג שבאור הדעת עלאה, ויצאו כלולים ביחד. והם המ"ה והט"ר דב"ן אשר יצאו בעת התיקון, ונעשה מהמ"ה בחי' הדוכרין שבכל פרצופי האצילות אשר מצד האימא שבא"ק, ומהט"ר דב"ן הם הנוקבין שבכל פרצופי האצילות אשר מצד האימא שבא"ק, וישנם בחי' דוכרין ונוקבין בכל פרצוף ופרצוף, והם המ"ה וב"ן שבו כנודע. ולא עוד, אלא שיצא בעת התיקון כלול עמהם ג"כ כל האורות הנקודות דהעגולים אחר שמיתו ונשבר כליהם, ויצא מהם כל תוקף דהגבורות היתירים בההתהוות דעולם התוהו, וכפי אשר כוון עליהם המאציל ית"ש, וחזרו האורות אח"כ ועלו למעלה, והיה עלייתם בבחי' עליית מ"ן, ונתחדש ונתגלה עי"ז כל האור דהדעת עלאה (ל ע"ג) דהדר ומהיטבאל הנז' וכמו שמבואר בדברי הרב בשער התיקון (פרקים א' וב'). הנה אח"כ חזרו ויצאו כל אלו הנקודות דהעגולים כלולים ביחד עם כל האור דהדעת עלאה דהדר ומהיטבאל הנז' ע"י הזווג עיבור לידה שבכל פרצופי העליונים אשר מהטבור ולמעלה, ונעשו כולם יחד עי"ז לחד ממש, וירדו מהטבור ולמטה למציאות האצילות אשר מצד האימא שבא"ק. והנה נעשה מהמ"ה בחי' הדוכרין שבכל פרצוף, ומהט"ר דב"ן הנוקבין דיושר שבכל פרצוף, ומהנקודות הנוקבין דהעגולים שבכל פרצוף. וכ"ז הוא ע"ד

²⁶⁵ כלומר באו"א שבא"ק, והוא בשניהם, שכן הוא גרם לזיווג שבין שניהם שיהיה פב"פ (כללים).

²⁶⁶ והוא גילוי הנה"י דע"ב וס"ג שכן הוא מה שירד, ורק הב"ן נתגלה, שכן המ"ה נשאר במקורו כבכל התגלות של יסוד שהיא עוברת אך ורק דרך דופני עטרת היסוד (כללים כאן).

שביארנו לעיל בסי' י"ב בהדר ומהיטבאל והנקודות דהמלכי יושר אשר מצד האבא שבא"ק.

והאמת הוא כי כל אותן האורות כולם אשר מצד האימא שבא"ק, הנה הם מיוחדים עם כל אותן האורות כולם אשר מצד האבא שבא"ק. כי רק בעולם הנקודות לבד הנה אז יצא האורות דכל א', כל א' בפנ"ע, המלכי יושר יצאו מהאבא שבא"ק מהטבור ויסוד וצפוני רגליים שבו, והמלכי עגולים אשר הם מהאימא שבא"ק, הנה הם יצאו מהעינים ולא נתייחדו המלכי יושר עם המלכי עגולים כלל, אבל לאחר התיקון יצאו כולם כלולים יחד עם כל האור דהדעת עלאה דהדר ומהיטבאל אשר מצד האבא ומצד האימא, ויצאו כולם יחד כלולים באור אחד ממש, ומהם נעשה כל פרצופי האצילות וכלול כל פרצוף ופרצוף מאלו הו' מיני אורות, היינו מהנקודות דמלכי יושר והדר ומהיטבאל דמצד האבא שבא"ק ומהנקודות דמלכי העגולים והדר ומהיטבאל דמצד האימא שבא"ק. ונעשה מהדר שהוא המ"ה אשר מצד האבא בחי' הדוכרא דהמ"ה אשר בכל פרצוף, ומהדר שהוא המ"ה אשר מצד האימא הנה הוא הנוקבא דהמ"ה אשר בכל פרצוף, ומאור המהיטבאל שהוא הט"ר דב"ן שמצד אבא הנה הוא הדוכרין דהב"ן שבכל פרצוף, והמהיטבאל שהוא הט"ר דב"ן אשר מצד אימא הוא הנוקבין דב"ן שבכל פרצוף, כי בכל א' יש בחי' דוכרין ונוקבין כנודע. אמנם בערך המ"ה אשר מצד האבא עצמו, הנה נחשב הט"ר דב"ן שמצד האבא לבחי' נוקבא שבו, אך בערך הט"ר דב"ן שמצד האימא נחשב הט"ר דב"ן שמצד האבא לבחי' דוכרא, והם הדוכרין דהב"ן. וכן המ"ה שמאימא, הנה בערך הט"ר דב"ן שלה, נחשב המ"ה שלה לבחי' דוכרא, אך בערך המ"ה שמאבא נחשב המ"ה שמאימא לבחי' נוקבא, והוא הנוק' דהמ"ה. וכל אלו הנוקבין הם כולם בחי' יושר, אך מהנקודות הנה נעשה מזה בחי' העגולים שבכל פרצוף, והם ג"כ ב' בחי', כי מהמלכי יושר שמאבא הנה נעשה מזה בחי' העגולים אשר בו, כי בערך הט"ר דב"ן שבו שהם מהפנימיות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד נחשב כל המלכי יושר דהנקודות שהם מהחיצוניות והמלכות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד לבחי' עגולים עליהם, והוה הט"ר דב"ן דהאבא הנוקבין דהיושר שבו, והמלכות דהב"ן שהוא כל אורות הנקודות שמאבא, הם הנוקבין דהעגולים לכל בחי' האורות אשר מהאבא עצמו²⁶⁷, והנקודות שמאימא שבא"ק שהם המלכי עגולים דהנקודות, הנה הם בחי' הנוקבין דהעגולים לכל האורות שמאימא עצמה, והרי הם בסך הכל ו' בחי': דוכרין ונוקבין דיושר ונוקבין דעגולים מצד האבא שבא"ק, וכן דוכרין ונוקבין דיושר ונוקבין דעגולים מצד האימא שבא"ק. וכן הם ב' בחי' בכל א', היינו: דוכרין ונוקבין בהמ"ה, ודוכרין ונוקבין בהט"ר דב"ן, ודוכרין ונוקבין בהמלכות דב"ן. כי המלכי יושר דהנקודות שהם מהמלכות דב"ן אשר מצד האבא שבא"ק, הנה הם דוכרין להמלכי עגולים דהנקודות אשר הם מהמלכות דב"ן שמצד האימא שבא"ק, והרי הם ו' בחי'. וכל אלו הו' בחי' הם בכל פרצוף ופרצוף אשר בכל פרצופי האצילות, ויצאו כולם ביחד כלולים באור אחד ממש ע"י זווג עיבור לידה אשר היה בכל א' דכל פרצופי העליונים אשר מהטבור דא"ק ולמעלה, ול ע"ד) ומוזה נעשה כל המציאות דהאצילות אשר הוא מהטבור דא"ק ולמטה בכל הפרצופים שבו והיה כל א' כלול מכולם כנז'.

והנה נתבאר מכל דברינו כי כל בנין האצילות הנה הוא רק מהשמות ב"ן אשר מכל המערכות הנו²⁶⁸ שבהמ"ס דא"ק. כי הרי הדר ומהיטבאל אשר מצד האבא שבא"ק הנה הם מהשמות ב"ן דמערכות הג' שבהמ"ה דהמ"ס, והוא מהשם ב"ן שבסי' ז' אות כ"ח,

²⁶⁷ עי' לעיל הערה ז.

²⁶⁸ השלישיות.

ומהשם ב"ן שבסי' י"ב אות מ"ה, והדר ומהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנה הם מהשמות ב"ן דמערכות הג' שבהב"ן דהמ"ס, והוא מהשם ב"ן שבסי' י' אות מ', ומהשם ב"ן דעניינינו שבסי' הנה אות נ"ב. וכן כל אורות הנקודות, אחר שנשלמו ונתקנו, הנה נעשו הם מכל הב"ן דב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד, ומכל הב"ן דב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, כי לאחר התיקון הנה ירדו אז כל העסמ"ב כולן שבסי' ח', וכל העסמ"ב כולן שבסי' י"א, שהם הב' מיני היצוניות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד, ודהב"ן שבסי' ט' אות ל"ו, הנה ירדו הם כולן מהטבור דא"ק ולמטה, ונשתתפו בהמציאות דהאצילות העיקרי. והרי נמצא כי הם ג"כ רק השמות ב"ן דמערכות הג', ומכל אלו השמות ב"ן אשר מהמערכות השלישיות דהמ"ס שבא"ק הנה נבנה ונעשה כל המציאות דהאצילות כולו. ומשום שהוא נעשה מהשמות ב"ן אשר הם מהמערכות השלישיות עצמן, הרי נמצא שעומד כל האצילות בתוך ג' קרוב להמ"ס שבא"ק, ולכן מיוחד האצילות לעולם באור א"ס ית"ש, כי כל פחות מג' הרי הוא כלבוד דמי²⁶⁹. ור"ל כי זהו סוד מאמרם ז"ל (ברכות כז ע"ב) שכל פחות מג' הוא כלבוד, שהרי האצילות אשר הוא עומד בתוך ג', הגם שהוא רק בהקצה התחתון של הג', שהוא רק מהשמות ב"ן לבד שבכל מערכות הג' וכנ"ל, עכ"ז מכיון שהוא נאחו עדיין בתוך הג', הרי מתייחד בו האור א"ס ית"ש ביחוד עצום מאד, עד שהוא והם כולו חד כנודע²⁷⁰. וזוה נמשך ונלמד שכל פחות מג' הוא לעולם כלבוד דמי, ולכן כל אורות הנקודות אשר הם היו למטה מג', כי הרי הם נעשים אז רק מהשמות ב"ן דהמערכות הרביעיות שהוא מהב"ן דסי' ח' אות ל"ב ומהב"ן דסי' י"א אות מ"ד וכמו שבארנו שם, ולכך היו הם מסולקים אז מאור דא"ס, ולא היו אז בבחי' אלהות כלל כי היו כולם למטה מהיחוד, ולכן לא נתקיימו ויצא מהם כל עניני דעולם התוהו. משא"כ לאחר התיקון, שנשלמו אז גם כל הנקודות כולם בכל הג' שמות עס"מ שלהם ג"כ, שהוא בהעס"מ דסי' ח' ובכל העס"מ דסי' י"א, ונעשו מכל המציאות דההיצוניות כולו אשר בהב"ן דסי' ו' אות כ"ד ודהב"ן דסי' ט' אות ל"ו, והרי היו מכל אותן הב"ן דב"ן כולו, שהוא ג"כ רק ממערכות הג' אשר מהמ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק וכנ"ל, ונע' בארוכה בכ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י בסי' ח' וי"א ובכ"מ שם. והרי נתעלו אז כל הנקודות ג"כ בסוד היחוד, ונכללו ביחד עם אור הדעת עלאה אשר מרזא דא"ס ית"ש, ונתקנו עי"ז הנקודות ג"כ להעשות מהם מציאות האצילות המיוחד באור א"ס ית"ש, והם חד עמו לעולם ולעולמי עולמים ונע' עוד בכ"ז לקמן סי' י"ד].

והנה עד הנה בארנו את כל אורות הנקודות והתקון ענין תלייתם ואחיזתם בהמ"ס שבא"ק, ואיך שנשתלשלו ונמשכו משם עד בואם למציאותם העיקרי שבאצילות, אמנם כבר אמרנו לעיל סי' א' וכן בסוף סי' ח', וכן מתבאר ג"כ מכל דברינו הקודמים, כי עיקר יציאתם למציאות האצילות הנה הוא רק מהאור שבא"ק, אשר הם מהגרון שבו עד הטבור וכנ"ל בסי' א' ו' ט', ולזאת נבאר עתה ג"כ את העסמ"ב שבאור"א עצמן, ועד כמה מערכות שנתפשטו לצורך הגילוי דהאצילות העיקרי אשר מהם, וכל זה נבאר עתה בסי' בפנ"ע. (לא ע"א)

דרוש ד סימן יד

עסמ"ב דאור"א שבא"ק (שכל א' מהשמות עסמ"ב הוא עסמ"ב מצד עצמו).

²⁶⁹ עי' סוף ההקדמה לדרוש ד'.

²⁷⁰ עי' תיקו"ז ד ע"ב: עשר ספירות דאצילות מלכא בהון איהו וגרמיהון חד בהון אינון וחיייו חד בהון.

מ"ש

אמרנו לעיל דס"ג דמ"ה דמו"ס הוא האבא העיקרי דא"ק, וס"ג דב"ן דמו"ס הוא בחינת אמא הכללית דא"ק, ועיקר מציאותם הוא הע"ב ס"ג דס"ג דמ"ה ודב"ן דמו"ס, ותוספת המוחין שלהם היא ס"ג דמ"ה ודב"ן הפנימיים דמ"ה ודב"ן דמו"ס, הרי הם שרשי אורות התיקון דמ"ה וט"ר דב"ן.

ד' מיני ס"ג יש בבחי' עסמ"ב: א) ע"ב דס"ג דמ"ה דמ"ה דמו"ס, הרי הוא שורש הדר שבאו"א דא"ק (ב) היות ס"ג דס"ג דמ"ה דב"ן דמו"ס, הרי הוא שורש הדר שבישסו"ת דא"ק, דהיינו ס"ג דא"ק (ג) היות מ"ה דס"ג דב"ן הפנימי דמ"ה דמו"ס, הרי הוא שורש התיקון של ט"ר דב"ן באו"א דא"ק (ד) היות ב"ן דס"ג דב"ן דב"ן, הרי הוא שורש תיקון ט"ר דב"ן דיסו"ת, והוא מערכת עסמ"ב השניה של או"א הכלליים שבא"ק [הראשונה היא ד' בחי' הע"ב המקבילים לד' בחי' ס"ג הנזכרים כאן].

בנקודות הגילוי של או"א וישסו"ת מצויים רק ס"ג דב"ן החיצוני [ה"ה ב"ן דב"ן] דמ"ה וב"ן דמו"ס, והשורש דע"ב וס"ג לא נתגלו כלל, שכן יצאו הנקודות בז"ת לבד, ולכן גם שרשם הראשון, הרי הוא או"א וישסו"ת דא"ק יצאו כך. אמנם לאחר התיקון יצאו שלימים מכל הי"ס, והיינו ד' מיני ס"ג הנ"ל. ועוד המשיכו המ"ה וב"ן דס"ג דמ"ה וב"ן דמו"ס, וכן ד' השמות מ"ה של ד' מיני ס"ג הנ"ל (והם המערכה שלישית של או"א דא"ק).

ע"ב שבאו"א דא"ק הוא המציאות העיקרי דאו"א עצמן. ס"ג הוא הגילוי הראשון שנתגלה להיות שורש לאצילות. מ"ה יצא עולם האצילות, הרי הוא הב"ן הפנימי דמ"ה וב"ן דמו"ס, וכן ב"ן דמ"ה דמ"ה וב"ן דמו"ס, הרי המה אשר ירדו מטבור דא"ק ולמטה. והם עסמ"ב הכלליים שבאצילות, הרי הוא הב"ן דאו"א דא"ק, שכן מהב"ן דמ"ה דמ"ה דמו"ס נמשך מאור הדר שבאבא הכללי שבא"ק ונעשה ממנו הע"ב הכללי שבאצילות, והב"ן דמ"ה דב"ן דמו"ס נמשך מאור הדר שבאימא הכללי, וממנו נעשה הס"ג הכללי שבאצילות, והב"ן הפנימי דמ"ה דמו"ס נמשך מאור דמהיטבאל שבאבא הכללית, וממנו נעשה המ"ה הכללי שבאצילות, והב"ן הפנימי דב"ן דמו"ס נמשך מאור דמהיטבאל שבאמא הכללית וממנו נעשה כל הב"ן הכללי שבאצילות.

המו"ס אינו מתחלק לעסמ"ב, אלא הוא מוחא חדא דכליל תלת, והני תלת שבמו"ס הוא השורש לסמ"ב שנכללים בו בהעלם (הע"ב שבו נעלם יותר מהם). וזה שורש התחתונים שנרמז בו. לכן כשזוכר שאצילות היא תוך ג' למו"ס, הכוונה היא לשורש הנבראים המצוי בו, ולא אליו בעצמו.

והנה מאו"א לאצילות יש קירבה גדולה הרבה יותר, שכן רק הקצה התחתון של עסמ"ב השלישית של המו"ס היא המשתתפת באצילות, אמנם העסמ"ב השלישית שבאו"א היא האצילות גופה.

עולם הנקודות, הרי הוא העסמ"ב של הב"ן החיצוני דמ"ה והב"ן דמו"ס (כמבואר לעיל סימנים ח, יא). בפרטות ובעומק הם רק מהחיצוניות דב"ן דב"ן דב"ן ודמ"ה, שהרי שאר חלקי הב"ן דמ"ה ודב"ן הם המהיטבאל דאו"א.

הב"ן דב"ן הפנימי דמ"ה וב"ן דמו"ס ירדו בעת התיקון, שכן הם אורות דמהיטבאל. אמנם רק הב"ן של העסמ"ב של הנקודות דעגולים ויושר ירדו באצילות, והשאר נותרו בעקודים ובאו"א עצמם. יש ב' חילוקים בין עולם הנקודות לעולם התיקון: אורות הדר ומהיטבאל יצאו בעולם התיקון משא"כ עולם הנקודות, ובי' שבנקודות יצא רק הב"ן דב"ן דב"ן ולא כל העסמ"ב, משא"כ בעולם התיקון שם יצאו כל העסמ"ב דב"ן דב"ן.

מאחר שהעסמ"ב של הפנימיות דב"ן דמ"ה וב"ן דמו"ס לא נתגלו כלל באו"א הכלליים, אלא בעת התיקון, ומה שיצא בעולם הנקודות הוא רק הב"ן דב"ן שלהם, הרי הוא העסמ"ב דחיצוניות דב"ן דמ"ה וב"ן דמו"ס. אם כן יתבאר גדול הריחוק הקיים בין העצמות העיקרי דאו"א שבא"ק לבין הנקודות, דהיינו בריחוק למטה מג' מקומות ממנו, שכן העצמות היא הסמ"ב דב"ן דמ"ה וב"ן דמו"ס, ואילו הנקודות הם הב"ן דב"ן דמ"ה וב"ן דמו"ס.

כל האורות שנתבארו מסימן ו' ועד סימן יג הם כפולים: הא' הוא בחי' הארת המ"ס שבהם, ועל ידו בא היחוד דאור א"ס, והב' הוא אור דאו"א דא"ק, שעל ידם יצאה לבסוף מציאות האצילות.

ביאור פרטי העסמ"ב אשר בהאו"א שבא"ק ובשרשי האצילות אשר בהם

והתפשטותם אשר נתפשטו באצילות עצמו גופה

(נג)	(נד)	(נה)	(נו)
העסמ"ב שבעצמות העיקרי דהאו"א הכלליים שבא"ק העומדים בו מהגרון עד הטבור הנה הם העסמ"ב אשר בהשם ס"ג דס"ג דמ"ה וב"ן דמו"ס ו' אות כ"ב ובהשם ס"ג דס"ג דמ"ה וב"ן דמו"ס ו' אות כ"ב	העסמ"ב דשרשי כל האצילות אשר באו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק הנה הם הד' מיני ס"ג אשר הם הד' מיני ס"ג אשר בס"י י"ב אות מ"ה ובס"י י"ג אות נ"ב ושבס"י ז' אות כ"ח ושבס"י י' אות מ'. והוא המערכה הרביעית מהאו"א הכלליים שבא"ק בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה, אך מגילויים הנה הוא המערכה השלישית. והוא	העסמ"ב דשרשי כל האצילות אשר בהו"ן דאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק הנה הם הד' מיני ס"ג אשר הם הד' מיני ס"ג אשר בס"י י"ב אות מ"ה ובס"י י"ג אות נ"ב ושבס"י ז' אות כ"ח ושבס"י י' אות מ'. והוא המערכה הרביעית מהאו"א הכלליים שבא"ק בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה, אך	העסמ"ב אשר נתפשט בכל המציאות דהאצילות העיקרי הנה הם הד' מיני ס"ג אשר הם הד' מיני ס"ג אשר בס"י י"ב אות מ"ה ובס"י י"ג אות נ"ב ושבס"י ז' אות כ"ח ושבס"י י' אות מ'. והוא המערכה הרביעית מהאו"א הכלליים שבא"ק בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה, אך מגילויים הנה הוא המערכה השלישית. והוא

מ"ש

<p>גילויים העיקרי אשר נתפשטו וירדו בהם בכל המציאות דהאצילות ממש מהטבור דא"ק ולמטה, והיה מתפשט ונכלל ומתייחד עמהם ג"כ כל כללות העסמ"ב אשר בס"י ה' וכל כללות העסמ"ב שבס"י י"א כי כ"ז הוא כל המציאות דהאצילות העיקרי הנמשך מהאוי"א הכלליים שבא"ק ומתפשט מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו</p>	<p>מגילויים הנה הוא המערכה השניה, שהרי הוא הגילוי השני אשר ירדו ונתגלו בהם או"א הכלליים שבא"ק גם בהזו"ן שלהם לצורך האצילות. וכ"ז הוא ג"כ רק למעלה מהטבור דא"ק כי הוא שורש האצילות אשר בהזו"ן דאוי"א עלאין וישסו"ת שבא"ק</p>	<p>מגילויים הנה הוא רק המערכה הראשונה, שהרי הוא הגילוי הראשון אשר נתגלו האוי"א הכלליים שבא"ק לצורך האצילות. והנה כ"ז הוא רק מהטבור ולמעלה כי הוא שורש האצילות אשר בהאוי"א עלאין וישסו"ת שבא"ק</p>	<p>שבהם שהוא עיקר עצמותם גופה האוי"א והזו"ן שבהם</p>
---	---	---	--

[לסימן יד] ביאור הדברים, כי הנה אמרנו בס"י ו' ובס"י ט' כי ה' שמות ס"ג אשר בהם, שהוא השם ס"ג אשר בס"י ו' אות כ"ב ושבס"י ט' אות ל"ד, הנה כלול כל א' מדי' שמות עסמ"ב, והם האוי"א הכלליים שבא"ק, אשר כלול כל א' מדי' פרצופים. היינו או"א עלאין וזו"ן, שהוא הדי' פרצופים ודי' שמות עסמ"ב שבהאבא הכללי שבא"ק, וישסו"ת וזו"ן שהוא הדי' פרצופים ודי' שמות עסמ"ב שבהאימא הכללי שבא"ק (והוא ע"ד האוי"א דאצילות, וכמו שמבואר בשער או"א מפרק ה' והלאה). והנה כ"ז הוא מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בעצמותם גופה, והוא מערכה הא' שבהם, אמנם לצורך ההתהוות דאצילות, הנה קבלו האוי"א שבא"ק אורות מלמעלה, היינו משרשם העליון אשר בהמ"ה ובין שבהמ"ס דא"ק, ונעשו בהם לתוספת אורות ומוחין להוציא את כל האצילות על ידיהם. והנה ידוע הוא שהזו"ן שבכל פרצוף הנה הם מבחי' הנה"י שבו שהם לבר מגופא (זחד בראשית כא ע"ב), ועיקרו דכל פרצוף הוא האוי"א שבו, המלבישים לא"א שבו מהגרונן עד הטבור, שהוא החג"ת שבו. וכן הוא בעניינינו, כי עיקר פרצופי האוי"א הכלליים שבא"ק, הנה הם האוי"א עלאין וישסו"ת, שהם הע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג שבס"י ו' אות כ"ב, והע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג שבס"י ט' אות ל"ד, ושם קבלו בראשונה את כל התוספת אורות ומוחין מלמעלה לצורך המציאות דהאצילות. והתוספת מוחין אשר קבלו לזה, הנה הוא הדי' שמות ס"ג אשר בס"י ז' אות כ"ו, ושבס"י י' אות ל"ח, ושבס"י י"ב אות מ"ו, ושבס"י י"ג אות נ', שהם שרשי האורות דהדר ומהיטבאל אשר לאצילות, אשר נמשכו ונתגלו בהאוי"א עלאין וישסו"ת שבא"ק.

והנה אלו הדי' מיני ס"ג, הם בבחי' די' שמות עסמ"ב, כי הס"ג אשר בס"י י"ב אות מ"ו, שהוא השורש דהדר אשר באוי"א עלאין שבא"ק, הנה הוא בבחי' השם ע"ב, כי הרי הארתו וגילוי הוא באוי"א עלאין שהם הע"ב העיקרי. והשם ס"ג אשר בס"י י"ג אות נ', שהוא השורש דהדר אשר בישסו"ת שבא"ק, הנה הוא בבחי' השם ס"ג, כי הרי הארתו וגילוי הוא בישסו"ת, שהם הס"ג העיקרי. והשם ס"ג אשר בס"י ז' אות כ"ו שהוא השורש דהמהיטבאל אשר באוי"א עלאין שבא"ק, הנה הוא בבחי' השם מ"ה, כי המהיטבאל שבהאוי"א עלאין, שהוא הבין שבו, הרי הוא בחי' הדוכרא והמ"ה בערך המהיטבאל דישסו"ת, שהוא השם ס"ג אשר בס"י י' אות ל"ח, שהוא השורש דהמהיטבאל אשר בישסו"ת שבא"ק, והנה הוא בבחי' השם ב"ן. והרי נתבאר כי אלו הדי' שמות ס"ג הנזכרים הם בחי' די' שמות {לא ע"ב} עסמ"ב דשורש הדר ומהיטבאל אשר בהאוי"א עלאין וישסו"ת שבא"ק, והוא התפשטות הגילוי אשר נתפשטו ונתגלו האוי"א עלאין וישסו"ת שבא"ק

לצורך המציאות דהאצילות, והנה הוא מערכה השניה דהעסמ"ב שבהאו"א הכלליים שבא"ק.

אמנם בעולם הנקודות היה כל הגילוי דהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק אשר לצורך הנקודות רק הב' שמות ס"ג אשר בס"י ח' אות ל' ושבס"י י"א אות מ"ב, והם היו משתמשים רק בבחי' מ"ה וב"ן לבד, ולא היה נתגלה אז השורש דהע"ב והס"ג כלל. והוא משום כי בעולם הנקודות יצאו כל המלכים רק בבחי' הז"ת לבד, וכמ"ש בספד"צ פ"א (ג ע"א) וזיוניהן לא אשתכחו, וכמ"ש הרב ג"כ בשבירת הכלים (פרק ח') ובכ"מ, ולכן היה חסר אז כל הגילוי דהע"ב וס"ג גם בשרשם הראשון אשר בהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק. אבל לאחר התיקון אשר היה נערך שיצאו אז שלימים מכל הי"ס כולם, לכן נתגלה לזה כל שורש הד' שמות עסמ"ב בשרשם הראשון אשר באו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק, והם הד' מיני ס"ג הנזכרים, והוא הגילוי הראשון אשר לצורך כל האצילות. והנה אח"כ המשיכו והורידו האו"א עלאין וישסו"ת הנזכרים את כל אותו התוספת אור ומוהין אשר לשורש הדר ומהיטבאל דהאצילות בהזו"ן שלהם ג"כ, שהוא בהשמות מ"ה וב"ן אשר בהשמות ס"ג שבס"י ו' אות כ"ב ושבס"י ט' אות ל"ד, ונתגלה גם באותן הזו"ן דהאו"א הכלליים שבא"ק שורש להדר ומהיטבאל דהאצילות, והנה הוא הד' שמות מ"ה אשר בס"י ו' אות כ"ז, ובס"י י' אות ט"ל, ובס"י י"ב אות מ"ז, ובס"י י"ג אות נ"א.

והנה אלו הד' שמות מ"ה הנה הם ג"כ בבחי' עסמ"ב, כי השם מ"ה אשר בס"י י"ב, שהוא השורש דהדר אשר בהזו"ן שבהאבא הכללי, הנה הוא בבחי' ע"ב, כי כל האבא הכללי הרי הוא לעולם בבחי' האור דע"ב. והשם מ"ה אשר בס"י י"ג אות נ"א, שהוא השורש דהדר אשר בהזו"ן דהאימא הכללי, הנה הוא בבחי' ס"ג, כי כל האימא הכללי הוא לעולם בבחי' האור דס"ג. והשם מ"ה אשר בס"י ו' אות כ"ז, שהוא השורש דהמהיטבאל אשר בהזו"ן דהאבא הכללי, הנה הוא בבחי' שם מ"ה, והשם מ"ה אשר בס"י י' אות ט"ל, שהוא השורש דהמהיטבאל אשר בהזו"ן דהאימא הכללי, הנה הוא בבחי' שם ב"ן, וכנודע שכל אורות שבאבא הם בחי' דוכרא שהוא ע"ב ומ"ה בערך האורות שבאימא, שהם נוקבין ס"ג וב"ן. והרי לנו ד' שמות עסמ"ב ג"כ בשורשי האצילות אשר בהזו"ן שבא"ק, והוא התפשטות הגילוי אשר נתפשטו ונתגלו הזו"ן שבהאו"א שבא"ק לצורך המציאות דהאצילות העיקרי (לא ע"ג) שיצא מהם, כי כל האצילות הנה הוא נמשך ויצא מהזו"ן שבהאו"א שבא"ק.

וכן עד"ז היה ג"כ בעולם הנקודות, כי נתגלה שורש הנקודות בהזו"ן דהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק, והיינו הב' שמות מ"ה אשר בס"י ח' אות ל"א, ושבס"י י"א אות מ"ג, והיו משתמשים הם רק לשורש מ"ה וב"ן לבד וכנ"ל. אבל אחר התיקון הנה נתגלה בהזו"ן דהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק שורש לכל הד' שמות עסמ"ב כולם שבהאצילות, והם הד' שמות מ"ה הנזכרים, כי עי"ז נשלם האצילות בכל הראוי, והנה אותן הד' שמות עסמ"ב שבהזו"ן הנז' הנה הוא מערכה השלישית של האו"א שבא"ק. כי המערכה הא' הנה הוא הד' שמות עסמ"ב אשר בהמציאות דהאו"א הכלליים עצמן שבא"ק, ומערכה הב' הנה הוא גילויים אשר נתפשטו ונתגלו האו"א עלאין וישסו"ת לשרשי האצילות שבהם, ומערכה השלישית הנה הוא גילויים אשר נתפשטו ונתגלו עוד לשרשי האצילות גם בהזו"ן שלהם, והוא גילויים היותר תחתון אשר מהם יצא אח"כ כל המציאות העיקרי דהאצילות ממש, אשר הוא מהטבור ולמטה, אבל כל אלו השלושה מערכות שחשבנו הנה הם כולם רק מהטבור ולמעלה.

והאמת הוא כי אלו השלושה מערכות שאמרנו, הנה מה שנוגע מהם להאצילות ממש הוא רק שנים, כי הרי המערכה הא' שהוא העסמ"ב אשר רשמנו עליו אות נ"ג, הנה

הוא רק המציאות העיקרי דהאו"א עצמן כנ"ל, ורק הגילוי הא' אשר נתגלה באו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק להיות שורש להאצילות, והוא העסמ"ב אשר רשמנו עליו אות נ"ד הנה הוא המערכה הא' מגילויים אשר נתגלו להאצילות. והגילוי השני אשר נתגלו לצורך האצילות גם בהזו"ן שלהם, והוא העסמ"ב אשר רשמנו עליו אות נ"ה, הנה הוא מערכה הב' מגילויים אשר לצורך האצילות, ומאותו המערכה הב' הנה מזה יצא האצילות ממש, והוא הד' שמות ב"ן אשר בסי' ז' אות כ"ה, ובסי' י' אות מ', וסי' י"ב אות מ"ה, וסי' י"ג אות נ"ב, כי אלו הד' שמות ב"ן הם ירדו מהטבור דא"ק ולמטה, והם עצמם עסמ"ב הכלליים שבהאצילות, והוא העסמ"ב אשר רשמנו עליו אות נ"ו. כי הב"ן שבסי' י"ב אות מ"ה אשר הוא נמשך מאור דהדר שבהאבא הכללי שבא"ק, הנה נעשה ממנו כל הע"ב הכללי שבהאצילות, והב"ן שבסי' י"ג אות נ"ב אשר הוא נמשך מאור דהדר שבהאימא הכללי, הנה נעשה ממנו כל הס"ג הכללי שבהאצילות. והב"ן אשר בסי' ז' אות כ"ה אשר הוא נמשך מהאור דמהיטבאל אשר מהאבא הכללי, הנה נעשה ממנו כל המ"ה הכללי שבהאצילות. והב"ן אשר בסי' י' אות מ', שהוא האור דמהיטבאל אשר מהאימא הכללי, הנה נעשה ממנו כל הב"ן הכללי שבהאצילות.

והרי נמצא כי כל האצילות כולו, הנה הוא נבנה ונעשה מהד' שמות ב"ן הנזכרים, שהם מערכה השלישית מההתפשטות דהאו"א שבא"ק, והם מערכה הרביעית להאו"א עצמן. והוא על דרך שכתב הרב (בשער או"א סוף פרק ה') בענין הזו"ן דהאצילות היוצאים מהאו"א דהאצילות, כי בהי"ס של התבונה הג', שהיא הרביעית להבינה, הנה שם נעשה כל הצלם דהזו"א ע"ש. וכן הוא כאן בענין כלל האצילות שהוא הזו"ן דא"ק (כמ"ש בנקודות פ"ג ובכ"מ וכנודע), הנה הם יוצאים מהאו"א שבא"ק מהמערכה השלישית דהתפשטות שלהם, שהוא הרביעית לעצמותן עצמן. אך עכ"פ הוא כי כל האצילות הוא בתוך ג' להאו"א שבא"ק (וכנ"ל סוף סי' י"ג ע"ש), כי הרי אין בין האו"א להאצילות הפסק ג' מערכות, אלא שהיא מהמערכה הג' עצמה, כי הרי הד' מיני ב"ן הגז' שהם ההתפשטות דהמערכה הג', הוא עצמו עסמ"ב הכלליים דהאצילות וכנז'. וכן הוא באמת ג"כ בכל המערכות דהעסמ"ב שבהמ"ס דא"ק אשר בארנו בכל הסימנים הקודמים, הנה כולם הם עד"ז, כי מה שחשבנו העסמ"ב דהמ"ס אשר בסי' א' למערכה הראשונה, הנה הוא רק בבחי' שורש הגילויים אשר ישנם בהמ"ס לכל התחתונים כולם, אבל המ"ס עצמה הרי היא לא נתחלק לעסמ"ב כלל, וכידוע שהיא לא אתפלג לתלת מוחין כלל, אלא רק מוחא דא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א). ובאמרנו דכליל תלת הוא הבחי' דשורש התחתונים אשר נכלל בה בעולם, ובבחי' הזה כתבנו ד' שמות עסמ"ב בהמ"ס ג"כ, שהוא המערכה הראשונה אשר חשבנו, והכוונה הוא על שורש התחתונים אשר נרמז בה ג"כ, וא"כ נמצא שאותה המערכה הראשונה הנה הוא השניה לעיקר עצמותה גופה {לא ע"ד} שהיא חד ממש. וא"כ נמצא שכל מה שאמרנו בכל הסימנים הקודמים, שהאצילות הוא בתוך המערכה השלישית להמ"ס, הכוונה הוא רק שהיא בתוך המערכה השלישית לשורש הגילויים אשר בה, והוא באמת הרביעית לעצמותה גופה. אך עכ"ז הרי אין בין עצמותה גופה להאצילות הפסק ג' מערכות ח"ו, כי הרי כל האצילות הוא בתוך המערכה הג' עצמה וכמו שמבואר בכל דברינו שם. וכן הוא בעניינינו בענין המערכות אשר מהאו"א שבא"ק וכנ"ל, אלא שלהאו"א הוה האצילות עוד יותר קרובה, כי הרי בנין האצילות אשר מהמערכות הג' דהמ"ס, הרי הוא רק מהקצה התחתון של המערכות, שהוא מהב"ן שלהם, וכמו שמבואר בכל דברינו שם. משא"כ בהאו"א, הנה נעשה האצילות מכל המערכה הג' כולה, כי הרי הד' מיני ב"ן הנזכרים, אשר מהם נעשה כל האצילות, הרי הוא כל ההתפשטות הג' כולה דהאו"א שבא"ק, ולוקח האצילות את כל המערכה הג' כולה של

האו"א שבא"ק, וממנה עצמה נעשה כל המציאות כולו דהאצילות וכנז. והוא משום כי המ"ס שהיא יותר גבוה הרבה אינה משתתף היא באצילות, אלא רק בהקצה התחתון לבד של המערכת הג' שבה, אך האו"א אשר הם למטה מהגרון, הנה משתתפים הם באצילות בכל המערכה הג' כולה שבהם. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי אין בין האצילות להמ"ס שבא"ק ומכש"כ להאו"א שבא"ק הפסק ג' מערכות דהעסמ"ב, אלא שכל האצילות הוא אחוז ועומד לעולם בתוך ג', ולכך מתייחד הא"ס באצילות ביחוד גמור, עד שהוא והם חד ממש, והוא סוד מאמרם ז"ל שכל פחות מג' כלבוד דמי וכנ"ל סוף סי' י"ג²⁷¹.

והנה כל מה שאמרנו מבנין האצילות שהוא מהמערכה הג' שבהאו"א, הרי היה כל דברינו בזה רק מהמציאות האורות דהדר ומהיטבאל לבד, וצריכים אנו לבאר ג"כ בענין האורות דהנקודות סדר ריחוקם וקירובם להאו"א שבא"ק, הן קודם התיקון והן לאחר התיקון. אך נקדים מקודם הקדמה אחת והוא זה, כי דע שכל הנקודות כולם אשר הם העסמ"ב דס" ח', והעסמ"ב דס" י"א, והנה אמרנו שם ושם כי הנה הם מהחיצוניות דשם ב"ן אשר בס" ו' אות כ"ד ושבס" ט' אות ל"ו, וכמו שמבואר בכל דברינו שם, אמנם בפרטיות ובעומק, הנה הם רק החיצוניות דהב"ן אשר בס" ז' אות כ"ח ושבס" י' אות מ', כי כל העסמ"ב דס" ח' הם רק החיצוניות דהב"ן אשר בס" ז' אות כ"ח, וכל העסמ"ב אשר בס" י"א הם רק החיצוניות דהב"ן אשר בס" י' אות מ'. והוא במה שידוע שכל האורות דהמהיטבאל הם ה"ר דב"ן, וכל האורות דהנקודות הם המלכיות דב"ן, שהוא החיצוניות. וא"כ נמצא שכל העסמ"ב אשר בס" ח', שהם אורות דהמלכי יושר דהנקודות אשר מהאבא שבא"ק, הנה הם רק החיצוניות והמלכיות דהב"ן אשר בס" ז' אות כ"ח, שהוא האור דהמהיטבאל שמהאבא שבא"ק. וכן כל העסמ"ב אשר בס" י"א שהם האורות דמלכי העגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים, והם מהאימא שבא"ק, הנה הם רק החיצוניות והמלכיות דהב"ן אשר בס" י' אות מ', שהם האורות דהמהיטבאל שמהאימא שבא"ק. והנה השמות ב"ן אשר בס" ז' אות כ"ח ושבס" י' אות מ', הרי ביארנו שם שהם ירדו כולם באצילות לאחר התיקון, כי הם האורות דהמהיטבאל דהאצילות אשר מהאו"א שבא"ק, משא"כ כל העסמ"ב אשר בס" ח' ושבס" י'²⁷², שהם הנקודות דהעגולים ויושר אשר מהאו"א שבא"ק, הרי אמרנו שם כי הם נתחלקו בהעקודים ובהאו"א עצמן, ולא ירדו למטה מהטבור אלא רק השמות ב"ן שבהם לבד, שהוא הב"ן שבס" ח' אות ל"ב ושבס" י"א אות מ"ד.

והרי לנו גודל החילוק מעולם הנקודות לאחר התיקון, כי לבד מה שכל העסמ"ב כולן אשר בס" ח' ובס" י"א הם רק החיצוניות והמלכות לחוד מהב"ן דס" ז' ודס" י', הנה לא ירדו למטה גם כל אותן החיצוניות כולן אלא רק הב"ן שלהם לבד, אבל הג' שמות עס"מ אשר בס" ח' ובס" י"א, הרי הם נשארו מהטבור ולמעלה, וכמו שמבואר בדברינו שם. והרי היה ב' חילוקים בין עולם הנקודות לתיקון, כי כל האורות דהדר ומהיטבאל, שהם כל העסמ"ב אשר בס" י"ב י"ג ושבס" ז' וס" י', הם לא יצאו אז כלל, ולא יצא בעולם הנקודות אלא רק החיצוניות דהב"ן שבס" ז', שהוא הב"ן דב"ן והם המלכי יושר, וכן ולב ע"א} החיצוניות דהב"ן שבס" י', שהוא הב"ן דב"ן, והם המלכי עגולים, והוא חילוק אחד. וחילוק שני הוא שגם אותן הב"ן דב"ן שיצאו, הנה לא ירדו הם כולם למטה, אלא שהעס"מ שבהם נשארו למעלה מהטבור בהעקודים ובהאו"א שבא"ק, וכמו שמבואר בדברינו בס" ח' ובס" י"א, ולא ירד מהטבור ולמטה אלא רק הב"ן מהם לבד, שהוא הב"ן שבס" ח' אות

²⁷¹ עי' בסוף ההקדמה לדרוש ד'.

²⁷² אינו שם, ונדצ"ל יא.

ל"ב ושבסי י"א אות מ"ד ודע כ"ז, ויתבאר עוד למטה כל הענין בעומק. והנה אמרנו לעיל בסי זה כי השמות ס"ג אשר בסי ז' ובסי י', הנה הם המ"ה וב"ן מההתפשטות הראשון, אשר הוא בהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק. והשמות מ"ה אשר בסי ז' ובסי י' הנה הם המ"ה וב"ן מההתפשטות השניה אשר הוא בהזו"ן של האו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק. וכ"ז הוא לאחר התיקון, אמנם קודם התיקון אשר לא יצאו כל אותן הס"ג ומ"ה הפנימיים דסי ז' ודסי י' כלל, ולא יצא אז אלא רק החיצוניות והמלכיות של השם ב"ן שבסי ז' אות כ"ה ושבסי י' אות מ' כנז, והוא רק הב"ן דב"ן דאות כ"ה, והב"ן דב"ן דאות מ', א"כ הרי משמע לכאורה לפ"ז כי גם כל ההתפשטות הא' והב' דהאו"א אשר נתפשטו אז לצורך זה, הנה היה ג"כ רק מבחי' הב"ן אשר בהס"ג שבסי ז' ושבסי י', וכן מבחי' הב"ן אשר בהשמות מ"ה שבסי ז' ושבסי י', כי לאחר התיקון כאשר יצא אז כל הב"ן כולו דסי ז' ודסי י', הנה היה אז ההתפשטות הא' והב' דהאו"א אשר לצורך מכל השמות דס"ג ומ"ה כולם אשר בסי ז' וסי י', אבל בעולם הנקודות אשר לא יצא אז אלא רק הב"ן דב"ן לבד אשר בסי ז' וסי י', הנה היה כמו בן ההתפשטות הא' והב' דהאו"א אשר לצורך הב"ן דב"ן ג"כ רק מבחי' הב"ן לבד דהשמות ס"ג ומ"ה אשר בסי ז' ובסי י', והוא בהב"ן דהמערכה הב' שבהם. כי הרי אותן הס"ג ומ"ה אשר בסי ז' ובסי י', הרי הם עצמן מהמערכה הא', כי הרי הם מהד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי ז', ומהד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי י', והוא מערכה הא' שבהם.

וכאשר אנו מחלקים עוד גם את הס"ג ומ"ה שבהם לד' שמות עסמ"ב ג"כ, ואנו אומרים שהיה ההתפשטות הא' והב' דהאו"א אשר לצורך הנקודות רק מהב"ן אשר באותן הס"ג ומ"ה, הרי הוא מהב"ן דהמערכה הב' שבהם, והיה ההתפשטות הא' והב' דהאו"א שבא"ק אשר לצורך הנקודות מהב"ן דהמערכה הב' שבהם ס"ג ומ"ה שבסי ז' וי' לצורך הנקודות אשר הם מהב"ן דהמערכה הב' שבב"ן דסי ז' וסי י'.

בן היה משמע לכאורה לומר. אך לפי האמת אי אפשר לומר כ"ז כלל, כי הרי אמרנו שגם הב"ן דב"ן אשר בסי ז' וסי י' אשר יצאו הם גם בעולם הנקודות, הנה לא ירדו הם כולם למטה אלא רק הב"ן מהם לבד, אבל העס"מ שלהם הוא נשאר למעלה בהעקודים ובהאו"א כנ"ל, והרי השתמשו אז הס"ג והמ"ה אשר בסי ח' וי"א במקום הס"ג ומ"ה אשר בסי ז' ושבסי י', ולא יצא אז כל הס"ג ומ"ה אשר בסי ז' ושבסי י' בעולם הנקודות כלל וכלל, ר"ל אפי' הב"ן שלהם. וכן הוא באמת כי הרי כל העסמ"ב כולן אשר בסי ז' וסי י', הנה הם האורות דהמהיטבאל אשר מצד האו"א הכלליים שבא"ק, והוא הט"ר דב"ן אשר הם רק מאור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס ית"ש אשר לא נתגלה הוא בעולם הנקודות כלל, ולא היה כל ההתפשטויות הא' והב' דהאו"א שבא"ק אשר לצורך הנקודות אלא רק השמות ס"ג ומ"ה אשר בסי ח' אות ל' ל"א, והשמות ס"ג ומ"ה אשר בסי י"א אות מ"ב מ"ג, שהם כולם רק מהב"ן דב"ן לחוד, והיה הב' שמות ס"ג אשר בסי ח' וי"א ההתפשטות הא' דהאו"א, שהוא ההתפשטות דהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק אשר לצורך הנקודות, והב' שמות מ"ה אשר בסי ח' וי"א, הם היו ההתפשטות הב' דהאו"א שבא"ק שהוא ההתפשטות הזו"ן (דהאו"א שבא"ק) אשר לצורך הנקודות. ואלו הב' התפשטויות היו אז מהטבור ולמעלה, שהם שורשי דכל הנקודות אשר בהאו"א הכלליים עצמן שבא"ק, ולא ירד אז מהטבור ולמטה שהוא להמציאות דכל הנקודות ממש אלא רק הב"ן דסי ח' והב"ן דסי י"א שהם הב"ן מהב"ן דב"ן, וכמו שביארנו כ"ז לעיל סי' ח' וי"א. והרי היו משתמשים אז השמות ס"ג ומ"ה אשר בסי ח' וי"א להב' התפשטויות דהאו"א שבא"ק, אבל כל העסמ"ב הפנימים אשר בסי ז' ובסי י' הם לא יצאו בעולם הנקודות כלל, והרי

נמצא כי בעולם (לב ע"ב) הנקודות הנה היה גם הב' התפשטויות דהאו"א שבא"ק הכל רק מהב"ן דב"ן לבד.

ומעתה נבוא לעניינינו בביאור גודל הריחוק דהנקודות, כמה שהיו מרוחקים מהעצמות דהאו"א הכלליים שבא"ק, ופרטי החילוקים אשר היה בהם מהאורות אשר לאחר התיקון ושמע והבן עומק הדברים. ונתבונן נא, כי באם שהיה ההתפשטות הא' והב' דהאו"א שבא"ק אשר לצורך הנקודות מהב"ן אשר בהס"ג ומ"ה דס"י ז' ודס"י י', כאשר רצינו לומר בתחילה, הנה היה לפ"ז ההתפשטות הא' מהב"ן דהמערכה הב' שבס"ג דס"י ז' ודס"י י', וההתפשטות הב' הנה היה מהב"ן דהמערכה הב' שבמ"ה דס"י ז' ודס"י י' וכנ"ל. ובאם שהיה כן, לא היה בין הנקודות לאחר התיקון אלא רק ב' חילוקים לבד, היינו: חילוק אחד הוא, כי לאחר התיקון נתגלו האו"א הכלליים שבא"ק בהב' התפשטויות שלהם בכל השמות דס"ג ומ"ה כולן אשר בס"י ז' ובס"י י', ובעולם הנקודות לא נתגלו בהב' התפשטויות שלהם אלא רק בהשמות ב"ן לבד אשר באותן הס"ג ומ"ה דס"י ז' ודס"י י', והוא חילוק אחד. חילוק שני הוא, כי לאחר התיקון היה ההתפשטות הא' והב' שלימים מכל הד' שמות עסמ"ב כולם, אבל בעולם הנקודות לא היה כל ההתפשטות הא' והב' אלא רק מהשמות דמ"ה וב"ן לבד, והיה חסרים מהע"ב והס"ג לגמרי. והוא, כי הרי אלו הב' שמות ס"ג ומ"ה אשר בס"י ז' וס"י י', הרי אמרנו לעיל כי הם לא נשתמשו אלא רק לאורות דהמ"ה וב"ן לבד אשר בהב' התפשטויות דהאו"א הכלליים שבא"ק, אמנם לאחר התיקון הנה נשלמו בהע"ב וס"ג ג"כ ע"י השמות דס"ג ומ"ה אשר בס"י י"ב ודס"י י"ג וכנ"ל בדברינו, והרי היו שלמים הב' מיני התפשטויות בכל הד' שמות עסמ"ב כולם, אבל בעולם הנקודות אשר לא יצאו אז כל העסמ"ב דס"י י"ב ודס"י י"ג כלל וכלל, כי הרי הם רק האורות דמלך הדר אשר יצא רק בעת התיקון דוקא, וא"כ הרי יהיה נמצא כי היה כל ההתפשטות הא' והב' אשר להנקודות רק בהגילוי דמ"ה וב"ן לבד, והיו חסרים מהשמות דע"ב וס"ג מכל וכל. והרי הוא ב' חילוקים שהוא ב' חסרונות אשר היה בהתפשטות הא' והב' דהנקודות ממה שהיה אח"כ לאחר התיקון, וכ"ז הוא באם שהיה התפשטויות הא' והב' אשר בהאו"א הכלליים שבא"ק לצורך הנקודות מהב"ן דהס"ג ומ"ה אשר בס"י ז' וס"י י' וכמו שרצינו לומר בתחילה לכאורה וכנ"ל.

אך הרי אמרנו כי האמת לא כן הוא, כי גם כל העסמ"ב כולם אשר בס"י ז' וס"י י', הנה גם הם לא נתגלו כלל בהאו"א הכלליים שבא"ק אלא רק בעת התיקון דוקא, אבל לא בעולם הנקודות כלל, ולא יצא בעולם הנקודות אלא רק הב"ן דב"ן לבד, שהוא הב"ן דמערכה הב' אשר בהב"ן דס"י ז' ודס"י י' דההתפשטות הג'. ור"ל, כי הרי אמרנו שלא יצא בעולם הנקודות אלא רק העסמ"ב דס"י ח' ודס"י י"א, אשר הם מהחיצוניות דהב"ן שבס"י ז' ושבס"י י', והיו כל העסמ"ב דס"י ח' הב"ן דב"ן שבס"י ז', והוא המערכה הב' שבו, וכל העסמ"ב דס"י י"א הוה הם הב"ן דב"ן דס"י י', שהוא המערכה הב' שבו. (כי הנה כל הב"ן כולו דס"י ז' ודס"י י' הנה הם השמות ב"ן דהמערכה הא' שבהם, כי הרי הם ממערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בכל הס"י ז' כולו ואשר בכל הס"י י' כולו, וכאשר אנו מחלקים עוד את השמות ב"ן שבהם ג"כ לד' שמות עסמ"ב, הנה הוא מערכה הב' אשר באותן הב"ן, וכשאנו אומרים שלא יצא בעולם הנקודות אלא רק הב"ן שבב"ן דס"י ז' ודס"י י', הרי נמצא שלא יצא אלא רק הב"ן דהמערכה הב' דהב"ן שבס"י ז' ודס"י י'). וכבר אמרנו לעיל בדברינו שכל הב"ן דס"י ז' ודס"י י' הם לאחר התיקון מההתפשטות הג' דהאו"א שבא"ק אשר ירדו למטה מהטבור ובמציאות האצילות ממש, וכמו שבארנו לעיל שכל האצילות נבנה ונעשה מהד' שמות ב"ן אשר בס"י ז' י"ב י"ג, ואלו הד' שמות ב"ן הם ההתפשטות הג' דהאו"א הכלליים שבא"ק, כי הב' התפשטויות הראשונים נשארו לעולם מהטבור ולמעלה, וכמו

שמבואר כ"ז בדברינו לעיל. וא"כ הרי היו כל אותן הב"ן כולן אשר בסי' ז' ובסי' י' רק מההתפשטות הג' אשר לאחר התיקון, וא"כ נמצא כי בעולם הנקודות אשר לא יצא אז אלא רק הב"ן דב"ן לבד (לב ע"ג) אשר בסי' ז', וכן הב"ן דב"ן לבד אשר בסי' י', א"כ הרי הם הב"ן מהמערכה הב' שבב"ן דההתפשטות הג'. והנה אמרנו ג"כ כי אותן הב"ן דב"ן הם נתחלקו ג"כ לד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב דסי' ח' והעסמ"ב דסי' י"א, והרי נתחלקו הם ג"כ עוד למערכה הג', ואמרנו כי הס"ג והמ"ה שבהם, שהוא הס"ג והמ"ה אשר בסי' ח' ובסי' י"א, הם השתמשו בעולם הנקודות להב' התפשטויות הא' והב' דהאו"א הכלליים שבא"ק, והיו אלו הב' התפשטויות בעולם הנקודות למעלה מהטבור דא"ק, כי השם ס"ג אשר בסי' ח' וסי' י"א, הם היו אז לההתפשטות הא', שהוא מאו"א עלאיין וישסו"ת. והשם מ"ה אשר בסי' ח' וי"א, הם היו אז ההתפשטות הב' אשר הוא מהזו"ן שבאו"א וישסו"ת שבא"ק. ונמצא לפ"ז כי הס"ג דמערכה הג' אשר בההתפשטות הג', הנה השתמש הוא בעולם הנקודות במקום הס"ג דמערכה הא' אשר בההתפשטות הא' דלאחר התיקון. כי הרי לאחר התיקון הנה היה ההתפשטות הא' אשר הוא מאו"א עלאיין וישסו"ת, השמות ס"ג דסי' ז' ודסי' י' שהם הס"ג דמערכה הא' שבהם, אבל כל העסמ"ב כולן אשר בסי' ח' וי"א, הנה ירדו הם כולן לאחר התיקון רק מהטבור ולמטה וכנ"ל. אך בעולם הנקודות הנה לא יצאו מההתפשטות הג' שהוא מהשמות ב"ן הכלליים דסי' ז' ודסי' י' אשר ירדו הם כולם לאחר התיקון מהטבור ולמטה, שהוא ההתפשטות הג' וכנ"ל. אך בעולם הנקודות הנה לא יצאו אז כל הד' שמות עסמ"ב הפנימיים אשר בסי' ז' וסי' י', הנה לא יצאו הם כלל, ולא יצא אז אלא רק הב"ן דב"ן לבד אשר בסי' ז' וסי' י'. וגם הם לא ירדו אז כולן למטה, אלא שהג' שמות עס"מ שבהם נשאר מהטבור ולמעלה, כי הע"ב הוא היה שרשן שבהעקודים, והס"ג הוא היה שרשן שבאו"א עלאיין וישסו"ת, והוא מה שאנו קוראיין (עתה ר"ל בסי' זה) בשם ההתפשטות הא' שלהם, כי הוא גילויים הראשון אשר נתגלה האו"א עלאיין וישסו"ת לצורך תוצאות כל המציאות דהנקודות, והמ"ה הוא היה שרשן שבהזו"ן דהאו"א עלאיין וישסו"ת שבא"ק, שהוא מה שאנו קוראיין עתה בשם ההתפשטות השני, ולא ירד למטה מהטבור אלא רק הב"ן לבד אשר בסי' ח' וי"א. והרי נמצא כי מה שירד לאחר התיקון כולו למטה שהוא ההתפשטות הג' כנ"ל, הנה בעולם הנקודות נשארו העס"מ אשר בו רק מהטבור ולמעלה, והיה הס"ג שבו שהוא הס"ג דמערכה הג' שבההתפשטות הג', הנה היה עומד ומשתמש הוא בעולם הנקודות לההתפשטות הא', והמ"ה שבו היה עומד הוא ומשתמש בעולם הנקודות לההתפשטות הב', אבל לאחר התיקון הרי היה ההתפשטות הא' מהס"ג דמערכה הא', וההתפשטות הב' היה לאחר התיקון מהמ"ה דמערכה הא'. ונמצא כי במקום הס"ג דמערכה הא' שבההתפשטות הא' אשר לאחר התיקון, היה עומד במקומו בעת עולם הנקודות רק הס"ג דמערכה הג' שבההתפשטות הג' (ר"ל כי הרי לאחר התיקון נעשה כ"ז רק לההתפשטות הג', ובעולם הנקודות היה הוא לההתפשטות הא'), ובמקום המ"ה דמערכה הא' שבההתפשטות הב' אשר לאחר התיקון, היה עומד במקומו בעת עולם הנקודות המ"ה דמערכה הג' שבההתפשטות הג'. וכ"ז הוא משום כי בעולם הנקודות לא יצאו אז כל העסמ"ב הפנימיים, שהם העסמ"ב דכל המערכה הא' אשר בסי' ז' ובסי' י', הנה לא יצאו הם אז כלל ולא יצא אז אלא רק הב"ן דב"ן שבסי' ז', והב"ן דב"ן שבסי' י', שהוא מערכה הב' אשר מההתפשטות הג' שלאחר התיקון, והם נתחלקו עוד לעסמ"ב ג"כ, שהוא מערכה הג' שבהם, ומהם נעשה אז כל הג' התפשטויות כולם. והב' התפשטויות הראשונים מהם היו מהטבור ולמעלה, והג' ירד מהטבור ולמטה, שהוא הב"ן דסי' ח' ודסי' י"א, ומהם היה כל המציאות דכל הנקודות כולם וכנ"ל.

מ"ש

והרי נמצא כי במקום ההתפשטות הא' של הס"ג דהמערכה הא' אשר לאחר התיקון, היה תחת זה בעולם הנקודות הס"ג דהמערכה הג' שבהתפשטות הג', ובמקום ההתפשטות הב' של המ"ה דהמערכה הא' אשר לאחר התיקון, היה תחת זה בעולם הנקודות המ"ה דהמערכה הג' דההתפשטות הג'. והם היו משתמשים בעולם הנקודות לגילוי השרשים דמ"ה וב"ן לבד, כי השמות ס"ג אשר בס"י ח' וי"א, הרי הם היו רק גילוי השרשים דמ"ה וב"ן אשר בהאו"א עלאין וישסות שבא"ק, והם היו אז ההתפשטות הא' לצורך הנקודות אשר היו ג"כ {לב ע"ד} רק מבחי' מ"ה וב"ן דהב"ן לבד (וכמ"ש הרב בשבירת הכלים פ"ח), והשמות מ"ה אשר בס"י ח' וי"א היו גילוי השרשים דמ"ה וב"ן אשר בהזו"ן דהאו"א עלאין וישסות שבא"ק, והם היו אז ההתפשטות הב' לצורך הנקודות, אשר היו ג"כ רק מבחי' המ"ה וב"ן דהב"ן לבד, והיו חסרים מהע"ב וס"ג מכל וכל, ר"ל גם במציאות הב"ן דב"ן אשר היו אז, ולכך היו כל גילוי שרשיהם אשר בהאו"א הכלליים שבא"ק, שהוא הב' התפשטויות הנזכרים, היה ג"כ רק מהב"ן דב"ן לבד, ומהמ"ה וב"ן שבו, והיינו השמות ס"ג ומ"ה אשר בס"י ח' וס"י י"א, שהם רק מהב"ן דב"ן לבד ובהגילוי דהמ"ה וב"ן לבד, והבן כ"ז היטיב.

והנה נתבאר לנו מכ"ז גודל הריחוק דהנקודות מעצמות העיקרי דהאו"א הכלליים שבא"ק, כי היו בריחוק מקום ולמטה מג' מהם. כי הרי אמרנו שהיה חסר בעולם הנקודות כל העסמ"ב הפנימיים אשר בס"י ז' ובס"י י', כי הם העסמ"ב דאור הדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל, אשר הוא עם כל האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר, שהם העסמ"ב אשר בס"י י"ב וי"ג הנה לא יצאו הם כולם אלא רק בעת התיקון דוקא כגודע, ולא היו כל הנקודות וכן כל שרשיהם העליונים אשר בהעקודים ובהאו"א הכלליים שבא"ק אלא רק מהב"ן דב"ן לבד אשר בס"י ז' ובס"י י', והוא מהמערכה הב' דהב"ן שלהם כנ"ל, ומהם נעשה כל העסמ"ב דס"י ח' ודס"י י"א כנז'. והרי נמצא כי היה כל המציאות דהנקודות כולם עם שרשיהם העליונים ג"כ רק למטה מג' הגילויים הפנימיים שבהאו"א הכלליים שבא"ק, כי הרי גילויים הפנימיים הנה הוא השמות סמ"ב אשר בס"י ז' וס"י י', כי מהם היה נעשה כל הג' התפשטויות שלהם בצירוף הג' שמות סמ"ב אשר בס"י י"ב וי"ג, וכמו שביארנו לעיל, אבל כל הנקודות הרי היו רק מהחיצוניות דהב"ן, שהוא הב"ן דב"ן שבס"י ז' וס"י י', שהוא רק בחי' המערכה הב' מאותן הב"ן, וא"כ הרי היו כל הנקודות רק למטה מג' מהאו"א, כי הרי העצמות העיקרי דהאו"א הכלליים שבא"ק, הנה הם השמות ס"ג אשר בס"י ו' אות כ"ב ושבס"י ט' אות ל"ד וכנ"ל, וגילויים אשר לצורך המציאות דהאצילות הנה הם השמות סמ"ב אשר בס"י ז' י' י"ב וי"ג. ומאחר שכל הנקודות הנה היו למטה מכל אלו השמות סמ"ב, כי כל אלו השמות סמ"ב הם כולם פנימיים, אשר לא יצאו הם בעולם הנקודות כלל כנז', א"כ הרי היו הם בריחוק מקום מהם ולמטה מג' מכל עצמותן העיקרי דהאו"א הכלליים שבא"ק (וע' עוד בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י בהקדמה לס"י ח' שם ע"ש). ומשום כ"ז הנה יצאו כל הנקודות חסרים מאור העליון הרבה, ועי"ז יצא מהם אח"כ כל עניני דעולם התוהו.

והנה נתבאר מדברינו אשר בכל הס"י הזה כי השתלשלות כל הנקודות כולם, וכן כל האורות דהתיקון כולו, שהם המציאות דכל האצילות בכלל, הנה היה סדר יציאתם מהאו"א שבא"ק על אותו הסדר ממש אשר ביארנו מס"י ו' עד סוף ס"י י"ג בהשתלשלותם אשר מהמ"ס שבא"ק. כי כל אותן האורות דעסמ"ב אשר ביארנו מס"י ו' עד סוף ס"י י"ג הנה הם כולם כפולים, כי אחד הוא בבחי' הארת המ"ס עצמו שבא"ק, שהוא הא"א שבא"ק אשר מתפשט הוא ג"כ באורו ומאיר עד סוף אצילות כולו, כי על ידו הוא היחוד דאור א"ס שבאצילות. והשני הוא האור דהאו"א שבא"ק אשר על ידם יצא כל המציאות

מ"ש

דהאצילות העיקרי על מדרגתה. ושניהם הם מתפשטים בסדר אחד, אלא שהארת הא"א הוא בפנימיות ולבחי' אור א"ס, ואור האו"א הוא למציאותן העיקרי ממש וכמו שכתבנו לעיל סי' א' ובסי' ח', והארכנו בזה יותר בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י. וכן הוא ג"כ כי כל מה שכתבנו מהעסמ"ב אשר בהאו"א שבא"ק ובכל בחי' הג' גילויים שבהם, הן בעולם הנקודות והן לאחר התיקון, הנה היה כ"ז בפרטיות בהאבא הכללי בפנ"ע ובאימא הכללי בפנ"ע, וכמו שביארנו כ"ז ג"כ בכללי התפשטות והסתלקות שם בסי' י"ד ובסי' ט"ו. אך כאן דברנו בקצרה וכללנו שניהם בחד, ומה גם כי הרי ידוע הוא שעוצם יהודם הוא גדול למאד. והרוצה לרוות צמאונו יעיין בדברינו שם וימצא {לג ע"א} כמה חידושים אשר לא כתבנו כאן, וכן יש כאן כמה חידושים אשר לא כתבנו שם, כי כתבנו בכל א' לפי עניינו, וכפי מה שהעיר ממרום רוח עלינו. אמנם ראינו עוד לכתוב בפרטיות את כל חלקי האורות אשר מאבא שבא"ק, וכל חלקי האורות אשר מהאימא שבא"ק, הן האורות והנקודות, שהם {לג ע"ב} המלכין קדמאין דכל א', והן האורות דהתיקון שהם חלקי הדר ומהיטבאל דכל א' שמותם ובחינתם בכל א' בפנ"ע, וכן התייחסם כל א' בערך חבירו. והגם שכבר מתבאר כ"ז לעיל סי' י"ג, עכ"ז נכתוב את כל א' בפרט ובמדור בפנ"ע כי בזה מתיישב בלב המעיין יותר היטיב ונייחד לזה סי' בפנ"ע. ולג ע"א}

דרוש ד סימן טו

בעולם האצילות ועולם הנקודות יש ו' חילוקים. והיינו ג' בחינות, ה"ה הדר, מהיטבאל ומלכים קדמאיים, ובכ"א משלשתם יש ב' בחינות, דהיינו מצד אבא ומצד אמא, ס"ה ו'. כדלעיל שמלכי אבא הם הב"ן חיצוני דב"ן דמ"ה דמו"ס, ולכן אפשר לקרותו גם מ"ה וגם ב"ן. אמנם מלכי אימא, דהיינו הב"ן החיצוני דב"ן דב"ן דמו"ס, אי אפשר לקרותם כי אם בשם ב"ן. מלכי אבא הם מלכי יושר, וירדו בפנים ע"י הזיווג ובקעו את הפרסה, ויצאו דרך שם, אם כי עיקר אורו נשאר בפנים והיינו הב"ן הפנימי. לכן עד הטבור מציאותו היא על ידי זיווג ומהטבור ולמטה היה חסר בו זיווג, ולכן יצא על ידי זיווג ושלא על ידי זיווג, ואם כן הוא פנימי וחיצוני כאחד. והנה עכ"ז שהם מלכי יושר, כאשר יצאו המ"ה הכללי והט"ר דב"ן אחר התיקון, מלכי היושר החלו להיות נחשבים לעיגולים לגביהם (הם נקראים עיגולים מכיוון שהם הדצח"ם שלהם). מלכי אמא הם הנקודות שבעגולים שיצאו מהעינים, והם הב"ן החיצוני דב"ן דב"ן דמו"ס, והמה ב"ן מכל צד, והם עיקר הנקודות. ויצאו שלא על ידי זיווג כלל, ולא היה שם זיווג יחד עם מלכי היושר, אלא רק קצת הארה וביסוס. והנה העיגולים הינם סוד החשמל, ומהעיגולים נעשה כל עולם התהו אחרי השבירה, ולא נקראים בשם אור חדש כלל, שכן לא נעשו לפנים חדשות שהרי לא נתחדש שום דבר מלמעלה רק יצאו מהעינים באותו האופן בו עלו מבלי לחדש שום בחינת מ"ד.

התיקון מצד אבא שהוא ב"ן דב"ן הפנימי ומ"ה דמ"ה דמו"ס, ולכן ראוי לקרוא לשניהם בשם מ"ה בלבד. וכן הוא בתיקון מצד אמא, הרי הוא הב"ן דמ"ה ופנימיות דב"ן דב"ן דמו"ס, וזה נקרא ג"כ מ"ה הכללי דאימא שהם מהאור דדעת עלאה דהיינו מרזא דא"ס. והוא יצא יחד עם האור דאבא, והם החו"ג דדעת עילאה, והם נקראים מ"ה, שבמקום גילוי המ"ה אין הב"ן נחשב כלל. ההדר דאבא נקרא מ"ה דמ"ה, אמנם לשאר הבחינות יש שינויים בין שורשם לבין התייחסותם לאחרים לבין התפשטותם באצילות וכו'.

ביאור האורות והמלכין קדמאין וכן כל חלקי הדר ומהיטבאל אשר מהאבא הכללי שבא"ק שורשם ותוארם ושמותם

(נז)	(נח)	(נט)
חלק המלכין קדמאין שמהאבא הכללי שבא"ק הנה יש להם ב' תוארים בשורשם שהם דבר והפוכו, היינו: כי הם מהמ"ה והם מהב"ן, והם ע"י זיווג ושלא	חלק הדר שמהאבא הכללי שבא"ק הוא מאור הדעת עלאה העיקרי אשר מרזא דא"ס ית"ש, והוא כולו חד לעולם,	חלק המהיטבאל אשר מהאבא הכללי שבא"ק הוא מאור הדעת עלאה. ושורשו הוא אחד ושמותיו הם שניים, היינו: ט"ר דב"ן ונוק' דיושר, ובהצטרף עמו חלק המהיטבאל אשר

מ"ש

ע"י זוג. וכן להם ו' שמות ותוארים שהם דבר והפוכו, היינו: שהם יושר ועגולים, והם זכר ונוק', והם מ"ה דב"ן וב"ן דב"ן, והם פנימי וחיצוני, והם קדמאין והם אור חדש, וכן הם מתוקנים ואינם מתוקנים	ונקרא רק בשם מ"ה דמ"ה ולא נשתנה שמו לעולם, ובהצטרף עמו חלק הדר שמהאימא הכללי שבא"ק נקראו שניהם בשם מ"ה הכללי דהתיקון	מהאימא הכללי שבא"ק נקרא הוא נגדה בשם ב"ן היושר דהמ"ה או בשם מ"ה דב"ן היושר, שהוא בחי' הזכר והז"א שבהנוק' דיושר. וכן בהצטרף עמהם כל אורות הנקודות והנבררים מהמלכין קדמאין, אז נקראו כולם יחד בשם הב"ן הכללי, אמנם כל חלקי המהיטבאל דהאז"א הנז' נקראו בערכם בשם ב"ן הכללי דהמ"ה או בשם מ"ה דב"ן הכללי
--	--	---

ביאור האורות דהמלכין קדמאין וכן כל חלקי הדר ומהיטבאל אשר מהאימא הכללי שבא"ק שורשם ותוארם ושמותם:

(סב)	(סא)	(ס)
חלק המהיטבאל אשר מהאימא הכללי שבא"ק הוא ג"כ מאור הדעת עלאה, והוא הטר"ר דב"ן והנוק' דיושר שמהאימא, והוא הב"ן דהמ"ה שבה, אך בערך המהיטבאל דהאבא נקרא בשם ב"ן דב"ן דהיושר. אמנם שניהם, ר"ל המהיטבאל דהאבא עם המהיטבאל דהאימא הם נעשים לחד ממש, והם הנוק' דהיושר הכללי אשר יצא בעת התיקון	חלק הדר שמהאימא הכללי שבא"ק הוא ג"כ מאור הדעת עלאה אשר מרזא דא"ס ית"ש, ונקרא ג"כ בשם מ"ה דמ"ה דהאימא הכללי שבא"ק. אמנם הנה הוא למטה במדרגה מחלק הדר שמהאבא הכללי, ונקרא בערכו רק בשם ב"ן דהמ"ה הכללי. והנה הוא יצא ביחד עם חלק הדר שמהאבא הכללי, והם שניהם אור אחד שהוא המ"ה הכללי אשר יצא בעת התיקון	חלק המלכין קדמאין שמהאימא הכללי שבא"ק הנה הם רק מהב"ן העיקרי, ויצאו שלא ע"י זוג כלל, והם העגולים העיקרי, והם רק מבחי' נוק', והם הב"ן דב"ן לבד, והחיצוניות ממש, והם המלכין קדמאין שלא ניתוסף ולא נתחדש בהם דבר, ויצאו שלא מתוקנים לגמרי

[לסימן טו] ביאור כל הדברים הללו הוא ע"פ מה שביארנו בכל דברינו הקודמים, כי הנה המלכין קדמאין דאבא הכללי שבא"ק, הנה הם הב"ן שבס"י ח' אות ל"ב אשר הוא מהחיצוניות דהב"ן שבס"י ו' אות כ"ד, הנמשך מהשם מ"ה אשר בס"י א' אות ג'. אמנם לאחר התיקון הנה יצאו וירדו למטה כל העסמ"ב כולן שבס"י ח', וכנ"ל בדברינו בס"י י"ג וי"ד. וא"כ נמצא כי בעולם הנקודות הרי רק הב"ן דב"ן לבד, שהוא הב"ן דס"י ח' אשר הוא מהב"ן דס"י ו'. ועכ"ז, הרי אמרנו כי שורשו הראשון הנה הוא מהמ"ה דס"י א', וא"כ הרי ראוי לקרותו בשם ב"ן דב"ן על שם שהוא הב"ן דס"י ח' היוצא מהב"ן דס"י ו', וכן ראוי לקרותו בשם ב"ן דמ"ה על שם שורשו הראשון שהוא מהמ"ה דס"י א'. משא"כ המלכין קדמאין דהאימא שבא"ק הנה הם מהב"ן דס"י י"א אות מ"ד, אשר הוא מהחיצוניות דב"ן דס"י ט' אות ל"ו הנמשך מהשם ב"ן אשר בס"י א' אות ד', וא"כ הרי הוא כולו רק מבחי' הב"ן דב"ן לבד.

וכבר אמרנו לעיל דרוש ב' ג' כי הנה המלכין קדמאין דהאבא הכללי שבא"ק הנה הם המלכי יושר דהנקודות, ותחילת מציאותם הנה הוא ע"י זוג, כי הם האור חדש שאמר

הרב בנקודות (פרק ב') אשר נתחדש ונולד מהזווג דהע"ב והס"ג שבהגלגלתא, וירד דרך פנימיות א"ק ודרך פנימיות האבא שבו עד מקום הפרסא שבא"ק, ודחק את הפרסא ויצא דרך בו ומשם ולמטה מהטבור ויסוד וצפרני רגליים, ועיקר אורו נשאר לפנים והוא הב"ן פנימי (לג ע"ב) שאמר הרב בטנת"א (פרק א' בהמ"ב שם) וכן בנקודות (פרק ב') ובשבירת הכלים (פרק ו').

והנה עד הטבור היה מציאותו והמשכתו מלמעלה ע"י הזווג שבכל העליונים, אך מהטבור ולמטה היה חסר בו הזווג אשר מהאו"א וכנ"ל דרוש ב'. וא"כ נמצא שהוא יצא ע"י זווג ושלא ע"י זווג.

והוא פנימי וחיצוני, כי הוא הב"ן פנימי כנז' ועיקרו הוא נשאר מבפנים, אלא שיצא הארתו לחוץ ג"כ דרך הטבור ויסוד וצפרני רגליים, והוא האור חדש שנתחדש ונולד גם בעולם הנקודות ע"י זווג כנז'. וכן הוא ג"כ, כי כל אור הנמשך ע"י זווג הנה ניתוסף בו מלמעלה אור וברכה על עצמותו העיקרית שבו ונעשה לפנים חדשות לגמרי, ולכך נקרא בשם אור חדש. ועכ"ז הרי הוא מהמלכין קדמאין, כי הם המלכין יושר דהנקודות שמהאבא הכללי שבא"ק, וכל מה שיצא בעולם הנקודות נקראו בשם קדמאין כי הם מעולם הקדם (להעולם של עתה).

והנה מכיון שעד הטבור נמשכו ע"י זווג, הנה היו מתוקנים קצת כי היו נמתקים ומבוססים ע"י האורות שלמעלה שיצאו מהם, ולכך היו מאירים הם להנקודות דהעגולים שיצאו מהעינים, והיו מתבססים על ידיהם לצאת למלוכה כרגע, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') וכנודע. אמנם משום שמהטבור ולמטה היה יציאתם שלא ע"י זווג, לכך לא נתקנו לגמרי, והיה גם בהם כל הענין דמקרה המלכים וכנ"ל דרוש ג'.

והנה גם שאמרנו שהם המלכין יושר, עכ"ז הנה לאחר התיקון כאשר יצא המ"ה הכללי והט"ר דב"ן שמהאבא, נעשו כל (לג ע"ג) המלכין יושר דהנקודות להחיצוניות שלהם ולבחי' עגולים להם, כי בערך הט"ר דהב"ן דהיושר דלאחר התיקון, שהוא הפנימי והיושר העיקרי, נחשבו כל המלכין יושר דהנקודות להחיצוניות שלהם ולבחי' עגולים להם. וכי הם יסודם הראשון, כי כל הנקודות הם השורשים והיסודות לכל המציאות שלאחר התיקון, ולכן הם עגולים ע"ד הד' יסודות ארמ"ע שהם עגולים, כי הם מקיפים וסובבים לכל פרטי המציאויות כולם, ומשום שכל התהוותם וקיומם והנהגתם נמשך דרך הם והבן וכמו שיתבאר כ"ז לקמן.]

והרי נתבאר בכ"ז כל מה שכתבנו באות ג"ז בענין המלכין קדמאין שמהאבא, כי הם מהמ"ה והם מהב"ן, וע"י זווג ושלא ע"י זווג, והם יושר ועגולים, ופנימי וחיצוני, וקדמאין ואור חדש, ומתוקנים ואינם מתוקנים, וכן הם זכר ונקב, ומ"ה דב"ן וב"ן דב"ן. כי משום שהם מהאבא שבא"ק, הנה הוה הם בערך המלכין עגולים שמהאימא שבא"ק לבחי' הז"א דהנקודות, שהוא המ"ה דב"ן, כי כל הנקודות הרי הם מהב"ן כנז', והוה הז"א דהנקודות להמ"ה דב"ן וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ח') אך בערך המ"ה הכללי והט"ר דב"ן שמהאבא שבא"ק אשר יצא לאחר התיקון, הוה גם המלכין יושר דהנקודות רק לבחי' נוק' להם ולב"ן דב"ן, כי הט"ר דב"ן אשר לאחר התיקון הם רק הב"ן דהמ"ה, או מ"ה דב"ן שהוא בחי' זכר להמלכין יושר דהנקודות וכמו שיתבאר.

אמנם המלכין קדמאין דהאימא הכללי שבא"ק, שהם כל הנקודות דהעגולים אשר יצאו מהעינים שבא"ק, והם מהב"ן דסי' י"א אות מ"ד היוצא מהחיצונית דהב"ן שבסי' מ' אות ל"ו, הנמשך מהב"ן דהמ"ס שבסי' א' אות ד', והרי נמשך מציאותן הכל רק מבחי' ב"ן לבד, והנה הם הב"ן דב"ן ממש מכל הצדדים, והם עיקרן דהנקודות כמ"ש הרב בטנת"א

מ"ש

פרק א' בהמ"ב שם) והם העגולים העיקרי, כמ"ש הרב בנקודות (פרק א'), והם יצאו שלא ע"י זווג כלל כנ"ל דרוש ב' ג'.

והנה הם בחי' הנוק' להמלכי יושר הנ"ל, שמהאבא שבא"ק שהם הז"א כנ"ל, אמנם לא היה זווג ביניהם כלל, וכן לא נתייחדו ולא נתקשרו יחד, אך הארה וביסוס קצת היו מקבלים מלכי העגולים מהמלכי יושר עכ"פ, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') וכמו שבארנו כ"ז לעיל בדרושים הקודמים.

והנה המלכי עגולים הם החיצוניות לכל, וכן נקראים בשם הב"ן החיצוני משום שלא ירד דרך פנימיות הא"ק כלל, אלא שיצא מהעינים ולחוץ וירד מהטבור ולמטה, הכל רק דרך חיצוניותו לבד דכל א"ק, והוא עומד לעולם בבחי' החיצוניות, הן בעולם הנקודות הנה היה הוא החיצוניות להמלכי יושר, והן לאחר התיקון הנה נעשה ממנו החיצוניות דכל פרצוף, וממנו הוא סוד החשמל המבואר בדברי הרב בשער החשמל. ומשום שיצא הוא שלא ע"י זווג כלל, לכך היה הוא מחוסר תיקון לגמרי.

והנה אותן המלכים העגולים הם המלכין קדמאין העיקריים אשר מהם נעשה כל העולם התוהו לאחר שמיתו ונשברו, משא"כ המלכי יושר הנה היו מבוססים ומתוקנים קצת, וגם עיקרם נשארו בקדושתם ומקויימים לעולם וכנ"ל דרוש ג' סי' ב', ועכ"ז הנה השתתפו גם המלכי יושר בכל ענייני העולם התוהו ג"כ, והוא בהעשרה הבלים אשר יצאו וירדו גם מהמלכי יושר דרך הצפוני רגליים וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ג').

והנה המלכי עגולים הם עצמות האורות דהנה"י דהאימא שבהא"ק אשר העלתה אותן למעלה למ"ן, ולא יצאו הם ע"י זווג כלל כנו', אלא שיצאו מהעינים כמו שהם בחי' מ"ן מעצמותן, לכך לא נקראים הם בשם אור חדש כלל, כי לא נעשו לפנים חדשות כלל, ולא נתחדש בהם שום דבר מלמעלה, אלא שיצאו מהעינים כמו שעל, והרי הם כמו שהיו מתחילה בהנה"י דהאימא גנוזים ומושרשים שם מעת אצילות הראשונה דהאימא עצמה שבא"ק, ולכן נקראים הם בשם המלכין קדמאין העיקריים כנו' כי הם אינם אור חדש כלל. והרי נתבאר כל מה שכתבנו באות ג"ז ובאות ס' בענין המלכין קדמאין דהא"א הכלליים שבא"ק, ועתה נבאר כל מה שכתבנו בענין האורות שלהם אשר לאחר התיקון.

כי הנה האורות דהדר ומהיטבאל הנמשך באצילות מהאבא הכללי שבא"ק, הנה הם השמות ב"ן אשר בס"י י"ב אות מ"ה ובס"י ז' אות כ"ח, והם מהשם מ"ה והפנימיות דב"ן אשר בס"י ו' אות כ"ג כ"ד הנמשך מהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ג'. ובאשר ששורש הראשון של שניהם הנה הוא מהמ"ה דהמ"ס, לכן ראוי באמת לקרוא את (לג ע"ג) שניהם רק בשם מ"ה, והנה הם המ"ה הכללי העיקרי דאצילות אשר מהאבא שבא"ק. והגם שלא ירד באצילות אלא רק השמות ב"ן דהמערכה השלישית שבהם, שהם הב"ן דס"י י"ב ודס"י ז' כנו', עכ"ז הרי הם עכ"פ מאורות המ"ה דהמ"ס שבא"ק, והוא אור המ"ה הכללי דהאבא שבא"ק המאיר באצילות. אמנם בפרטיות הרי אינו דומה הב"ן דס"י ז' שהוא מהפנימיות דב"ן שבס"י ו' אשר הוא רק מהב"ן דהמ"ה שבהמ"ס, להב"ן דס"י י"ב שהוא מהמ"ה דס"י ו', והרי הוא מהמ"ה שבהמ"ה דהמ"ס, והרי הוה הב"ן דס"י י"ב מהמ"ה דהמ"ה והב"ן דס"י ז' מהב"ן דהמ"ה, והנה הם הדר ומהיטבאל שהם בחי' זו"ן אשר בחלק המ"ה הכללי דהאצילות שמהאבא שבא"ק. והרי יש לנו בהמ"ה הכללי שמהאבא שבא"ק בחי' מ"ה דמ"ה וב"ן דמ"ה.

והנה אורות הנקודות שהם המלכי יושר שמאבא שבא"ק אשר נכללו לאחר התיקון עם האורות דהדר ומהיטבאל, הנה נקראו הם בערכם בשם ב"ן דב"ן, כי הרי הם מהחיצוניות דהב"ן אשר בס"י ו', והרי הם הב"ן דב"ן שבס"י ו'. והגם שכל הב"ן דס"י ו' הרי הוא כולו מהמ"ה דהמ"ס, וא"כ הרי הוה הנקודות דהיושר ג"כ מהב"ן דהמ"ה, אך בערך

המהיטבאל שמהאבא שבא"ק אשר הוא מהפנימיות דאותו הב"ן שבס"ו, שהוא המ"ר דאותו הב"ן, משא"כ הנקודות דהיושר הרי הם רק מהחיצוניות שהוא המלכיות דאותו הב"ן. א"כ הרי הוו הנקודות הנז' מהמהיטבאל הנז' הב"ן (דהב"ן)²⁷³ שלה, כי הרי הם הב"ן דהמהיטבאל, והנה הם הב"ן מהב"ן דהמ"ה. והרי לנו עכ"פ בחלקי האצילות אשר מהאבא שבא"ק ג' בחי, היינו מ"ה דמ"ה, וב"ן דמ"ה, וב"ן דב"ן (ר"ל הב"ן מאותו הב"ן דהמ"ה כנז').

והנה המהיטבאל הנז' הוא הנוק' דהיושר שמהאבא שבא"ק, משא"כ המלכי יושר דהנקודות אשר הם הב"ן דהמהיטבאל, הנה הם בבחי' עגולים נגדה, כי כל ב"ן הוא חיצוניות ועגולים, כי נידון הכל בערכין, ויש לכל א' שני שמות ותוארים, אחד בערך העליון אשר למעלה הימנו ואחד בערך התחתון אשר למטה הימנו וכנודע.

וכן הוא עד"ז בהאורות דהאימא שבא"ק, כי חלקי הדר ומהיטבאל דהאצילות אשר מהאימא הכללי שבא"ק, הנה הם השם ב"ן אשר בס"י י"ג אות נ"ב והשם ב"ן אשר בס"י י' אות מ', והם מהשם מ"ה והפנימיות דב"ן אשר בס"י ט' אות ל"ה ל"ו הנמשך מהב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ד'. ונקראו הם שניהם ג"כ בשם המ"ה הכללי שמהאימא שבא"ק, משום שהם ג"כ מאור הדעת עלאה אשר מרוא דא"ס ית"ש, וכמו המ"ה הכללי שמהאבא שבא"ק.

ויצאו באמת שניהם יחד מיוחדים באור אחד ממש, והם בחי' החו"ג שבהאור הדעת עלאה הנז', שהוא מ"ה וב"ן. ור"ל כי הם האורות דחו"ג דהדעת עלאה אשר מרוא דא"ס ית"ש הנתגלה לצורך התיקון, ונמשך מאור א"ס בהמ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק. וקבלת האבא שבא"ק הוא מהמ"ה דהמ"ס, וקבלת האימא שבא"ק הוא מהב"ן דהמ"ס. אבל שניהם הם אור אחד שהוא האור הדעת עלאה אשר מרוא דא"ס ית"ש הנתגלה לצורך המ"ה הכללי דהאצילות, אשר הוא כלול ג"כ מחו"ג. ובכללות הוא חד ונקרא בשם אחד, שהוא המ"ה הכללי, משום שהם מהמ"ה וב"ן דהמ"ס אשר האירו בעת התיקון שניהם יחד. ונקרא הכל על שם המ"ה, שהוא העיקר, כי במקום שמאיר המ"ה לא סלקא הב"ן בשמה כנודע (יהל אור ח"א יא ע"ג). אמנם בפרטות הם שתיים שהן ארבע, היינו המ"ה הכללי שמצד האבא שבא"ק הכלול מחו"ג שהם הדר ומהיטבאל, והם המ"ה וב"ן דס"י ו', וכן המ"ה הכללי שמצד האימא שבא"ק הכלול מחו"ג, שהם הדר ומהיטבאל, והם המ"ה וב"ן דס"י ט'. ובפרטי פרטות הנה ישנם בהדר דכל א' גופה ג"כ בחי' חו"ג, כי הרי הדר דהא"א שבא"ק, שהם השמות מ"ה דס"י ו' ודס"י ט', הנה נתגלה ונתפשט כל א' ג"כ לד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בס"י י"ב י"ג, וכן ישנם בהמהיטבאל דכל א' ג"כ בחי' חו"ג, כי הרי המהיטבאל דהא"א שבא"ק שהם הפנימיות דב"ן שבס"י ו' ושבס"י ט', הנה נתגלה ונתפשט כל א' לד' שמות עסמ"ב אשר בס"י ז' וס"י י', וכמו שמתבאר בכל דברינו שבהסימנים הקודמים. והרי לנו עכ"פ כי גם הדר ומהיטבאל דהאימא שבא"ק המתפשטים באצילות, הנה הגם שהם נמשכים ויוצאים מהב"ן דהמ"ס, עכ"ז הנה הם ג"כ רק מעיקר המ"ה הכללי אשר (לד ע"א) יצא בעת התיקון, כי הם ג"כ רק מאור הדעת עלאה אשר מהמ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק, ועיקר הוא המ"ה כנז'. והנה הם השמות ב"ן אשר בס"י י"ג אות נ"ב ושבס"י י' אות מ', והם הדר ומהיטבאל דהאימא שבא"ק המתפשטים באצילות, והם נמשכים ויוצאים מהשם מ"ה והפנימיות דב"ן אשר בס"י ט' אות ל"ה ול"ו. אמנם בערך המ"ה הכללי דמצד האבא שבא"ק, נקרא כל המ"ה הכללי אשר מצד האימא שבא"ק בשם ב"ן דהמ"ה, ומשום שהוא רק מהב"ן דהמ"ס כנז', אך בבחינתם אשר מהאימא עצמה,

²⁷³ נ"ל שלא לגרוס המוסגר.

נקרא בחי' הדר שמהאימא, אשר הוא מהנילוי דאור המ"ה שבסי' ט' אות ל"ה, נקרא הוא ג"כ בשם מ"ה דהמ"ה. ובחי' המהיטבאל שמהאימא אשר היא מהנילוי דהפנימיות דב"ן שבסי' ט' אות ל"ו נקרא היא בשם ב"ן דהמ"ה, והיא הט"ר דב"ן והנוק' דיושר שבחלקי האצילות אשר מהאימא הכללי שבא"ק. והרי לנו מ"ה דמ"ה וב"ן דמ"ה שהם בחי' זו"ן גם בחלק המ"ה הכללי אשר מהאימא שבא"ק.

והנה פרטית המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק בערך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק נקרא בשם ב"ן דב"ן משני צדדים, אחד מצד שורשה, ואחד מצד גילוייה שבאצילות. כי מצד שורשה אשר היא רק מהב"ן דהמ"ס, והנה היא מהפנימיות דב"ן אשר בסי' ט' הנמשך מהב"ן דהמ"ס, וא"כ הרי היא הב"ן דב"ן, משא"כ המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק אשר היא מהפנימיות דהב"ן שבסי' ו' הנמשך מהמ"ה דהמ"ס, א"כ הרי הוא הב"ן דהמ"ה. והשני שמצד גילוייה הוא, כי הרי הדר ומהיטבאל שמצד האימא הנה הם בבחי' זו"ן שהם מ"ה וב"ן כנ"ל, וכן הוא הדר ומהיטבאל שמצד האבא שבא"ק הם ג"כ בבחי' זו"ן, שהם ג"כ מ"ה וב"ן וכנ"ל. ומאלו הב' מיני מ"ה וב"ן שהם הב' מיני דו"ן שבהאו"א שבא"ק, הנה מהם נמשכים כל הדו"ן שבכל פרצופי האצילות, ויהיו כל בחי' הדוכרין שבאצילות אשר הם כלולים כל א' ג"כ מדו"ן, מ"ה וב"ן, הנה יהיו הם מצד המ"ה וב"ן שמהאבא שבא"ק, והוא מ"ה דמ"ה וב"ן דמ"ה, כי כל הדוכרין הרי הם מבחי' מ"ה, והם מהמ"ה דהמ"ס, ומהאבא שבא"ק כנ"ל, וכל הנוקבין דאצילות אשר הם כלולים כל א' ג"כ מדו"ן, מ"ה וב"ן, הנה יהיו הם מצד המ"ה וב"ן שמהאימא שבא"ק, והוא מ"ה דב"ן וב"ן דב"ן, כי כל הנוקבין הרי הם רק מבחי' ב"ן, שהם מהב"ן דהמ"ס, והם מהאימא שבא"ק. וא"כ הרי יהיה לפ"ז המ"ה וב"ן שמהאבא בבחי' מ"ה דמ"ה וב"ן דמ"ה, והמ"ה וב"ן דמצד האימא יהיו הם המ"ה דב"ן וב"ן דב"ן, והרי נמצא כי המהיטבאל דמצד האימא הנה היא הב"ן דב"ן. וכן הוא ג"כ בעוד בחי' שנית, כי הדוכרין דהאצילות הנה הם נמשכים מהמ"ה שמהאבא שבא"ק, ומהמ"ה שמהאימא שבא"ק וכי הנה ישנם בכל וולד כל הבחי' מהאו"א, אלא שהם רק מהבחי' המתיחסים אליו, ומתיחסים בהדוכרין הדו"ן שבהאבא ונלקח משם בחי' הדו"ן שבו"א וכנ"ל בהבחי' הראשונה. וכן מתיחסים בו ג"כ המ"ה שמהאבא והמ"ה שמאימא, ונלקח משם בחי' הדו"ן שבו"א, ונעשה מהמ"ה שבאימא בחי' הנוק' שבו"א, כי נלקח ונמשך מכל הבחי' המתיחסים אליו, ונלקח מכולם והבן זה]. והנוקבין דהאצילות הם נמשכים מהב"ן שבהאבא שבא"ק ומהב"ן שמהאימא שבא"ק, ונעשה בחי' הדוכרין שבהנוקבין מהב"ן שבהאבא, ויהיו המ"ה והמ"ה²⁷⁴ שמאו"א הדו"ן שהוא המ"ה וב"ן שבכל הדוכרין דהאצילות, והב"ן והב"ן שמאו"א הם הדו"ן שהוא מ"ה וב"ן שבכל הנוקבין דהאצילות. ויהיה לפי"ז המ"ה והמ"ה שמאו"א בבחי' מ"ה דמ"ה וב"ן דמ"ה, כי הרי הם המ"ה וב"ן שבהדוכרין שהוא מ"ה, והב"ן וב"ן שמאו"א יהיו הם בבחי' מ"ה דב"ן וב"ן דב"ן, כי הרי הם המ"ה וב"ן שבהנוקבין, שהוא ב"ן. ונמצא כי המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הוא לעולם בבחי' ב"ן דב"ן מכל הצדדים, כי הוא אינו משתמש לעולם אלא רק לבחי' הנוק' שבנוקבין, והדר שמצד האבא שבא"ק הוא לעולם בבחי' מ"ה דמ"ה מכל הצדדים, כי הרי הוא משתמש לעולם רק לבחי' הדוכרין שבדוכרין. אך המהיטבאל שמצד האבא והדר שמצד האימא, הנה יש להם ב' כינויים, כי כל א' הוא מכונה בשם ב"ן דמ"ה ובשם מ"ה דב"ן, כי הם משתמשים לשניהם להנוקבין שבדוכרין ולהדוכרין שבנוקבין. והרי לנו כי הדר דהאבא שבא"ק הנה הוא לבד אינו נשתנה לעולם, כי הרי הוא עומד לעולם רק בבחי' המ"ה דמ"ה (לד ע"ב) לבד, אמנם שאר כל הבחי' כולם

²⁷⁴ כלומר מ"ה דאבא ומ"ה דאמא.

הם משתנים, כי המהיטבאל דהאבא הנה היא בעצמותה, ר"ל בערך הדר שבהאבא הרי היא הב"ן דהמ"ה, וכן בגילוייה שבאצילות הרי היא מתגלה ג"כ לב"ן דמ"ה ולמ"ה דב"ן. וכן הדר דהאימא שבא"ק הנה בעצמותה, ר"ל בבחינתו אשר בהאימא גופה, הוא ג"כ רק בבחי' מ"ה דמ"ה, אבל בערך האבא הרי הוא רק הב"ן דמ"ה וכנ"ל. וכן בגילוייה באצילות הרי הוא מתגלה למ"ה דב"ן ולב"ן דמ"ה, וכן המהיטבאל דהאימא שבא"ק, הנה בעצמותה היא הב"ן דהמ"ה, וכמו בהאבא שבא"ק, אבל בערך המהיטבאל דהאבא הנה היא רק בשם ב"ן דב"ן, וכן בגילוייה שבאצילות היא לעולם ג"כ רק בבחי' הב"ן דב"ן. והרי לנו שכולם משתנים ויש להם כינויים שונים לבד הדר שמהאבא הנה הוא אינו נשתנה לעולם. אמנם כ"ז הנה הוא רק בבחי' הדר ומהיטבאל עצמם בהעריך אותם זה כנגד זה וכנ"ז, אך בערך אורות הנקודות אשר נכללו עמהם ג"כ בעת התיקון, וכן כל הנבררים מהש"ך ורפ"ח ניצוצין כאשר עלו ונתקנו ונכללו כולם עם הדר ומהיטבאל לחד, הנה נקרא גם האור דהמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק ג"כ בבחי' הב"ן דהמ"ה או בשם מ"ה דב"ן, גם בגילוייה שבאצילות. כי הנה כל פרצוף מכל פרצופי האצילות הנה הוא כלול מכל אלו הבחי' כולם, שהם ו' בחי', היינו: הדר ומהיטבאל ומלכי היושר דהנקודות אשר מהאבא שבא"ק, ומהדר ומהיטבאל, ומלכי העגולים דהנקודות אשר מהאימא שבא"ק. ונקראו האורות דהמהיטבאל של האו"א שבא"ק בשם ב"ן דהמ"ה, משום שהם שניהם הב"ן דהמ"ה הכללי, או בשם מ"ה דב"ן בערך הנקודות, שהם כולם רק הב"ן דב"ן העיקריים, כי הרי הם רק מהחיצונית דהב"ן שבס"י ו' ושבס"י ט' וכנ"ל בדברינו, משא"כ כל האורות דהמהיטבאל אשר הם מהפנימית דב"ן ומהאור דהמ"ה הכללי, הנה הו' הם בערך כל הנקודות בבחי' מ"ה דב"ן, והם הנוקבין דיושר אשר ישנם בכל פרצוף, והנקודות הנה הם הנוקבין דעגולים אשר בכל פרצוף, והם החיצוניות לכל. אמנם הנקודות דהיושר שמהאבא שבא"ק הנה הם הפנימיות דהחיצוניות, והנקודות דהעגולים שמהאימא שבא"ק הם החיצוניות דהחיצוניות. והנה הדר ומהיטבאל דהאו"א שבא"ק הם הפנימיות שבכל פרצוף, אלא שהדר ומהיטבאל שמאבא שבא"ק הם הפנימיות דפנימיות, והדר ומהיטבאל דהאימא שבא"ק הם החיצוניות דהפנימיות, כי הנה ישנם בכל פרצוף כמה בחי' חיצוניות, וכמה בחי' פנימיות כנודע. אבל עכ"פ הוא כי כל פרצוף הוא כלול מכולם, שהם הו' בחי' הנזכרים ונכללו כולם בכל פרצוף לחד. ובוה נשלם הדרוש בעזרת הקב"ה יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים.

דרוש ה סימן א

ומעתה נחזור אל הראשונות בביאור הענין דמלכי העגולים והיושר ונבאר את עיקר הענין דהעגולים ויושר מה שהם וצורכם ותועלתם, אך נבאר מקודם מאמר אחד מדברי הרב אשר בנקודות (פרק א') בענין החילוק אשר היה בזה בין אורות האח"פ להנקודות.

אורות אח"ף הם יושר, ואילו אורות העינים יצאו תחילה רק בתורת עיגולים. והנה יש לד"ז ג' טעמים: א) עינים אפשר לנענע סביב משא"כ אח"ף ב) הנקודות נמשכות דרך כל סביבות הגוף דרך נקבי העור ג) אורות העינים יצאו בחוזק, ובנוסף יצא האור הפנימי דרך כל צדדי העור ומתעגל לכל צידי א"ק והאור שיצא לפניו של א"ק נדבק בו.

אמנם קשה, שהרי עיקר אור העינים עצמו הוא ישר וכיצד יתעגל. וכן קשה שמצינו שגם אורות אח"ף יוצאים סביב כל הא"ק, וא"כ מ"ט מבאר האר"ז'ל שדווקא אח"ף המה ישרים כנ"ל, וכאילו דווקא אורות העיניים הם עיגולים.

[א] ונתחיל ונאמר כי הנה הרב אמר בשער עגולים ויושר (ענף ד') כי כל האורות דאח"פ הם כולם מבחי' יושר ואין בהם עגולים כלל, משא"כ האורות דעינים²⁷⁵, הנה הם להיפך, כי הם יצאו מתחילה רק עגולים לבד ע"ש. ובדרושי נקודות (פרק א') מבאר שם הרב הטעם על זה, כי העינים הרי אפשר לנענע ראייתם ולהסתכל לצדדין ועי"ז נמשך ההארה בדרך עגולים, משא"כ בהאח"פ הנה מהם יוצאים האורות רק במישור, ולכן היה כל האורות דהאח"פ רק יושר לבד.

עוד טעם ב', כי האורות דהנקודות הם נמשכו ויצאו ג"כ דרך כל סביבות הגוף דא"ק דרך נקבי העור, ולכן הם עגולים.

עוד טעם ג', משום שאורות העינים הם יצאו בחוזק נמרץ, ע"י שהיו מתחילה דחוקים, והיה יציאתם בתוקף ובהתגברות ועי"ז נעשו עגולים. ומצורף לזה, כי האור הפנימי (לד ע"ג) היוצא מכל צדדי העור דרך גומות ושערות שבעור הנה הוא מכה בחוזק ומדביק כל אור הצינורות זו בזו, ונדבקים אור הצינורות היוצאים דרך הפנים עם אור הצינורות היוצאים דרך האחוריים, ועי"ז הם מתעגלים, וע"ש בדברי הרב בארוכה ויובא כל לשונו בדברינו למטה.

והנה כל הדברים הללו הם תמוהים מאד וצריכים מלח ותבלין הרבה, הן בהשאלה והן בהתשובה. כי הרי פשטות דבריו משמע שלא בא ללמדנו בעצם ענין האורות מה שהם, אלא רק בטעם שינוייהם בין היושר דהאח"פ להעגולים דהנקודות, ובהסדר והסבה איך שנתהוו ונעשו הנקודות לעגולים. והרי לכאורה מה שייך לשאול ולחקור על סבתם בזה, איך שנעשו הנקודות לעגולים, כי כן גזר עליהם המאציל ית"ש שיתפשטו הנקודות בדרך עגולים דוקא, וכשם שגזר על כל אור דבחי' היושר שיתפשט בשוה ובמישור, כן גזר על כל אור דבחי' העגולים שילך הוא ויתפשט באלכסון ובעגול דוקא²⁷⁶. וכבר הקדים לנו הרב בשער עגולים ויושר ומלמדינו שם כי כן נסדרו בכל הנאצלים ובכל העולמות כולם, שיהיו כל מציאותם באלו ב' הבחי', אחד עגולים ואחד יושר ע"ש. ואם נרצה לחקור וליתן סיבה על זה, הנה יש לנו סבה גדולה יותר מכל מה שאמר הרב כאן, והוא משום כי הרי תחילת גילוי ית"ש אשר נתראה ונתגלה לכל העולמות כולם, הנה היה ג"כ רק על אלו ב' הבחי', והיינו באור א"ס המקיף והמוקף²⁷⁷, אשר נעשה הגילוי הזה ע"י הצמצום והקו כנודע. ומזה נמשך אח"כ לכל האורות כולם המתפשטים מהם, שיהיו כולם רק על תכונה הזו שהוא עגולים ויושר, כי כל ענף ותולדה הוא לעולם רק ע"פ תכונת השורש והאב אשר מהם יוצאים. והרי לנו סבה גדולה לכל המציאות דעגולים ויושר אשר בכל העולמות כולם, והוא משום שכולם יצאו מאור א"ס המקיף והמוקף, ולכן נתייסדו כולם רק על תכונה הזו. אמנם כי בסבה הזו אינו מספיק ליתן טעם על מה שהיה האורות דאח"פ רק יושר לבד, והאורות דהנקודות היו מתחילה רק עגולים לבד, ואדרבה הוא כי ע"פ הסבה הנז' היה צריך שיהיה מיוסד כל א' תיכף ומתחלה הן מעגולים והן מהיושר.

אך באמת הרי גם דברי הרב בכל הטעמים הנז' אין מספיק ע"ז ג"כ כלל, כי הרי מה שאמר בטעם הראשון משום שהעינים אפשר לנענע ראייתם ולהסתכל לצדדין כו', הרי פשוט הוא כי עכ"ז הנה עיקר הראייה וההסתכלות הוא רק מה שמסתכל לנוכח ממש, שהוא במישור ובשוה, וכן אמר בפירוש במבו"ש (שער ב' ח"א רפ"ג) כי עיקר ההארה

²⁷⁵ לאו דווקא אורות העיניים, אלא גם נקודות של מלכין קדמאין שיצאו דרך העיניים.

²⁷⁶ כלומר ההתפשטות היתה מכל גבולות הא"ק לכל הצדדים.

²⁷⁷ כלומר העולם של הקו והצמצום. ועי' באריכות בהקדו"ש שער ד' פרק ג'.

היוצא מהעינים הוא רק מה שכנגד פניו, אך מהצדדים הארתו מתמעטת ע"ש, וא"כ הרי היה צריך שגם אורות העינים יהיה עיקרן רק אורות דיושר.

וכן מ"ש בטעם הב' והג' משום שהיה יוצא ההארה גם מכל סביבות הגוף דרך צינורות השערות ונקבי העור, עכ"ז הרי פשוט הוא כי עיקר האורות הרי היה רק מה שיצאו מהעינים ומההסתכלות אשר לנוכח ובמישור וכנ"ז, וא"כ הרי היה צריך שיהיה גם באורות העינים העיקר רק אורות דהיושר לבד, וכן אמר בפירוש במב"ש (שע"ב ח"א רפ"ד) כי עיקר הנקודות הם מאור המתפשט מן העינים, אלא שהיה נמשך בהם ג"כ הארה מסביבות הגוף ודופני הכלים של א"ק, והוא מגומות נקבי העור, אך העיקר שלהם הוא רק האור המתפשט מן העינים ע"ש. וא"כ אלמה יצאו האורות דהעינים מתחילה רק בבחי' עגולים לבד, והרי לנו כי אין בכל דברי הרב טעם מספיק כלל, על מה שיצאו האורות העינים מתחילה רק עגולים לבד.

וכן עד"ז מ"ש על האורות דאח"פ הטעם שהם רק יושר לבד, משום שמהאח"פ יוצא ונמשך ההארה רק במישור לבד, ולכך אין בהם עגולים כלל הוא ג"כ תמוה מאד, כי הרי בפירוש אמר בשער טנת"א (פרק א') כי הארת האח"פ מתפשט ומאיר ג"כ בכל סביבות א"ק כולו, וכן אמר ג"כ שם (ריש פרק ב') ובעקודים (פרק א' בד"ה והנה כו') ע"ש. וכן בענין האורות היוצאין דרך גומות העור ונקבי השערות, הרי אמר ג"כ בדרושי נקודות (ריש פרק ב') כי גם אורות האח"פ הנה בוקע ויוצא בהם אור מכותלי דופני של הא"ק ומאיר תדיר בהם ע"ש, וכן שם (פרק ג'). ובענין האורות דהנקודות הנה אמר שם זה לשונו, והנה אלו הנקודים כו' עיקר הארתן אינו אלא דרך פנים דא"ק, אלא שמתפשט קצת הארה מאלו הנקודות, בין מבחי' אורותיהן בין מבחי' כליהן, ומלבישין זה הא"ק מכל צדדיו ע"ד שביארנו למעלה באח"פ, אבל עיקר הארתן {לד ע"ד} דרך פנים עכ"ל. והרי אמר בפירוש כי התפשטות דהנקודות היה בזה ע"ד אורות האח"פ, והרי לנו מכ"ז כי האורות האח"פ ואורות הנקודות הם שוין בענין זה מכל וכל, כי עיקר שניהם הוא רק דרך פנים לבד, והארתן מתפשט בכל סביבות א"ק כולו, וכן בוקע ויוצא בהם אור דרך גומות העור וצינורות השערות, הן בהאח"פ והן בהנקודות, וא"כ הרי סלקא ואודא בכ"ז כל הטעמים שאמר הרב כאן בשינוייהם וכל דבריו הם לכאורה תמוהים מאד.

כל זה בא ללמדנו את עומק החילוק שבין אח"פ לנקודות, שכן מלבד זאת ששורש אורות אח"פ הוא כמו"ס שבא"ק ושורש אורות הנקודות הינו באו"א שבא"ק, מצינו בזה חילוק נוסף, שאורות אח"פ הם מהפנימיות שבמו"ס ה"ה אור דעת עלאה מרזא דא"ס, דהיינו מהקו האמצעי, ואילו הנקודות, מכיוון שכל יציאתם הוא בבחי' טיפת קרי ללא זיווג, לא יצאו ביושר והם מקוי הקצוות ימין ושמאל ומהקו האמצעי בהעלם, ששרשם הוא באו"א ונמשכו רק בסילוק והעלם אור א"ס.

[ב] אך האמת הוא כי כל דברי הרב ז"ל הם עמוקים מאד, וכוונתו בכל דבריו בזה הנה הוא רק ללמדנו על עצם מציאות האורות דהאח"פ והנקודות מה שהם, ומלמדינו בזה את גודל ההבדל וחלוקי עצם האורות אשר היה בין האורות דהאח"פ להאורות דהנקודות. כי לבד מה שהאורות דהאח"פ הנה הם מהמ"ס ממש שבא"ק, והאורות דהנקודות הם רק מהאו"א שבא"ק וכנ"ל בדברינו בכל הדרושים הקודמים. הנה לבד זה יש ביניהם עוד חילוק גדול, כי האורות דהאח"פ אשר הם מהמ"ס, הנה הם מפנימיותו ומהקו האמצעי שבו, והוא מהאור דהדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס השורה ומתייחד בהב' רישין עלאין דא"ק, ונתייחדו עי"ז הקד"א והמ"ס שהוא היחוד דאוריא ובוצינא²⁷⁸. ומזה היחוד

²⁷⁸ עי' דרוש א' סימן ד' אות ג' בענין זו, וכן עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א והכלל ז"ל: והכלל מחו"ב דרדל"א יצאו אוריא ובוצינא ונגנזו באוריא ומו"ס, שהן חו"ב דא"א, והן בחו"ג דע"י, ומשם

נמשך כל האורות דאח"פ כולן, והם כולן רק מהקו האמצעי לבד, ובהגילוי והיחוד דאור א"ס ית"ש. משא"כ כל האורות דהנקודות אשר הם נמשכים מהאור א"ס שבא"ק, הנה הם אינם מהקו האמצעי שבהם, אשר הוא נמשך ג"כ בגילוי היחוד דאור א"ס, אלא הם רק מבחי' קוי הקצוות שבהם לבד, והיו נמשכים ויוצאים רק בסילוק והעלם דאור א"ס לגמרי וכנ"ל דרוש ב' ובכ"מ. ובפרט האורות דעינים שהם מלכי העגולים²⁷⁹, אשר הם רק מהאימא שבא"ק, והם נמשכים ממנה שלא ע"י בחי' האמ"ר וק"ב שבה כלל אלא רק מחיצוניותה וכנ"ל בדברינו דרוש ב', הנה הם לגמרי רק מקוי הקצוות שבה לבד. וכן גם כאשר יצאו מהעינים הנה היה יציאתם ג"כ רק בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס ובלתי היחוד דהקד"א וכנ"ל דרוש ב' כ"ז. ולכן היה כל יציאתם אשר מלמעלה ג"כ רק מבחי' קוי הקצוות לבד בלתי היחוד דקו האמצעי כלל, ולכך כאשר יצאו, הנה לא נמשכו ביושר כלל ונתפשטו רק להצדדים לבד, וכמו שהם מעיקרן, ולכן נעשו הם לעגולים, ולא היה בהם יושר כלל, כי כל יושר הוא מהקו האמצעי, וכל העגולים הוא מקוי הקצוות²⁸⁰.

וזהו הטעם הראשון לכך שהעין היא ברוח א' וצד א' של הפנים. ר"ל, שאע"ג שאור העין נמשך בקו ישר, מכיוון שמצד עצמו הע"ב שבמ"ס (ממנו יצאו אורות העינים) מיוחד בקד"א, דהיינו מנקודת הקו האמצעי שבו. אמנם עכ"ז יכולים לנענעו הנה והנה, שכן יש בו אף מבחי' קוי הקצוות, הרי המה שורש הגבורות. ומאחר שאורות העיניים דנקודות יצאו בעיקר מקוי הקצוות לכן הם עיגולים. אמנם אח"ף, שהם התפשטות אורות המ"ס, היו מבחי' הקו האמצעי העיקרי בלבד.

[ג] וזהו שאמר הרב שם בטעם הא' (הנ"ל אות א') ואמר שם זה לשונו, כי העין בהיות האדם עומד ברוח אחד ובצד אחד [ור"ל והרי נמשך האור העיקרי דהעינים ג"כ רק בנוכח ובמישור, עכ"ז הרי יכול להסתכל ולנענע כו', ור"ל בזה כי הגם שהע"ב דהמ"ס אשר האורות דהעינים יצאו ממנו הרי מצד עצמו הנה הוא מיוחד לעולם בהקד"א, והוא ג"כ רק מקו האמצעי העיקרי, עכ"ז הנה] יכול להסתכל ולנענע ראייתו בעין אף שלא ינענע גופו וראשו כלל, אך ינענע עיניו ויסתכל בצדדיו כו'. ור"ל כי עכ"ז הנה יש בהע"ב דהמ"ס מבחי' קוי הקצוות ג"כ. והענין הוא, כי המ"ס רישא תליתאה הנה יש לה ב' הבחי', כי היא בעצמה הנה היא בוצד"ק שורש הגבורות אשר ממנה הוא הריבוי והפירוד, והוא שורש דכל קוי הקצוות (ע' דברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ז²⁸¹), אמנם היא מיוחד לעולם בהקד"א רישא תניינא אשר שם הוא היחוד העצום אשר מרזא דאור א"ס ית"ש, והוא השורש דכל קו האמצעי [ולכך הוא בהמ"ס השם ס"ג שהוא במילוי יודי"ן ואל"ף²⁸² והוא הוראת דבחי' הג"ר והו"ק, כי יש בה ב' הבחי', שהיא מהג"ר שהם שורש הדעת הקו האמצעי, והיא שורש הו"ק (ע' בהתפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ח)]. והרי לנו עכ"פ כי יש בהמ"ס שני הבחי' שהם היחוד וכה הריבוי ג"כ, והוא הבחי' דקו האמצעי והבחי' דקוי הקצוות. אמנם משום גודל היחוד שבה עם הב' רישין עלאין, הנה הוה העיקר בה ג"כ רק הבחי' דהקו האמצעי אלא שיש בה הבחי' דקוי הקצוות ג"כ, ובפרט בהע"ב דהמ"ס, שהוא

ח"ג, ואח"כ אתגניזו באו"א, שהם חו"ב דעולם האצילות בכללו, והן בחו"ג דא"א, ואח"כ בחו"ב דז"א שהן חו"ג דיליה, ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה, ותבין בעומקא לבא לפומא לא גליא.

²⁷⁹ כלומר לאפוקי ממלכי יושר וכדלקמן.

²⁸⁰ עי' ע"ח קיצור אבי"ע פרק י' ד"ה והנה, וכן בדרושי אבי"ע (תחילת פ"ב וכל פרק ג') (הובא מלקמן ס ע"ג).

²⁸¹ ענף ה'.

²⁸² עי' ע"ח שער הולדת או"א וזו"ן פרק ב', שמילוי יו"ד הוא ביטוי לג"ר ומילוי אלפ"ן לר"ק ומילוי ההי"ן לנוק'.

מיוחד לעולם בהקד"א²⁸³, והוא סוד כל כח דאור הראיה הפנימי וכנ"ל דרוש ד' סי' א'. ולכן הוה עיקר הראיה ג"כ רק בנוכח ובמישור, אלא שאפשר לראות ולהסתכל גם לצדדין, כי אור הראיה אשר בנוכח ובמישור הנה הוא מבחי' הקו האמצעי שבה, ואור הראיה אשר לצדדין הנה הוא מבחי' (לה ע"א) דקוי הקצוות שבה.

אמנם כל אורות הנקודות אשר יצאו מהעינים, הם לא היו אלא רק מקוי הקצוות לבד, ולא יצא אלא רק אור הראיה אשר לצדדין, שהוא אינו מהפנימיות כלל. והגם שהיה יציאתם מהע"ב דהמ"ס אשר הוא השתתף בהם באיזה הארה ממנו ג"כ וכנ"ל דרוש ב' סי' ג' ודרוש ג' סי' ה' אות י"א, עכ"ז הנה היה כל יציאתם אשר ממנו אלא רק מבחי' הראיה הצדדית שבו לבד, שהוא רק מבחי' דקוי הקצוות שבו. והרי לא יצאו כל הנקודות מהעינים אלא רק מבחי' הראיה הצדדית שבהם, שהוא רק הבחי' דקוי הקצוות וכנ"ל.

משא"כ האורות דהאח"פ שהם התפשטות האורות דהמ"ס ממש, הנה הם היו רק מבחי' הקו האמצעי העיקרי שבו, אשר מגילוי היחוד דאור א"ס ית"ש, והוא רק האור אשר בנוכח ובמישור. וזהו שאמר הרב בלשונו שם, משא"כ בשאר האורות כמו אורות אח"פ שיצא ההבל במישור, ולכן האורות היוצאין ביושר נעשו בחי' יושר. [ומרמז בזה הרב גם על שאר כל האורות כולם, היינו כל האורות אשר לאחר התיקון, וכן גם האורות דהמלכי יושר אשר יצאו מהטבור והיסוד וכנ"ל בדברינו דרוש ג' סי' ב', הנה הם היו כולם ג"כ מבחי' הקו האמצעי וכמו שבארנו בכל דברינו שם, שהמלכי יושר אשר הם מהאבא שבא"ק הנה יצאו הם מפנימיותו ומבחי' האמ"ר וק"ב שבו ג"כ עכ"פ, ומכש"כ כל האורות דהתיקון, ולכן היו הם כולם מבחי' היושר שהוא מהקו האמצעי כל א' לפי ערכו].

אך הנקודות שיצאו מבחי' עינים הם מתפשטים סביבות א"ק בדרך עגולים. ומושם שהם רק מקוי הקצוות שבו לבד וכמו שיתבאר לקמן בדברינו כל הענין בזה. ונמצא כי עיקר דברי הרב בכ"ז הוא רק ללמדנו על עצמות האורות דהאח"פ והנקודות מה שהם, כי האורות דהאח"פ הם מהקו האמצעי, משא"כ הנקודות הם רק מקוי הקצוות לבד, ויצאו כל האורות דהעינים רק מהבחי' דראיה הצדדית לבד.]

פירוש דברי האריז"ל הוא, שאורות אח"פ יוצאים בבחינת צינורות ולכן הם נשארים בתורת יושר, דהיינו שהם יוצאים מנקבים פתוחים, ונמשך משם האורות בשפע, ויושר הוא לצורך התלבשות העליון בתחתון להשפיע מטוב העליונים, ולכן יוצא דרך נקב פתוח, ולכן לא נעשו מהם עיגולים שכן עיגולים הוא בחינת מה שנשמר לצורך יסוד ושורש דעולם התחתון, ולכן היא במדריגה אחרת לגמרי ממועטת ומצומצמת, ולכן הוא יוצא רק מהראיה צדדית.

[ד] ואמר שם הרב בלשונו שם עוד [טעם ב' לפי שהאורות עליונים יוצאים דרך צינור הפה או החוטם או האוזן לכן הם נשארים ישרים], ור"ל כי משום שהאורות דהאח"פ הם יוצאים מנקבים פתוחים ונמשך משם האורות בשפע ולא נצמטצמו כלל, לכן לא נעשה מהם עגולים כלל, אלא שהם נשארו לעולם רק בבחי' היושרים לבד. והוא כמו שיתבאר בדברינו לקמן סי' ג', שכל ענין האורות דהיושר הם רק לצורך התלבשות העליון בהתחתון, ולהשפיע בו מטוב כל העליונים, ונמשך ממנו השפיע להתחתון לפי צורך כל מציאותו ועניינו, ולכן הולך השפע דאור היושר תמיד מבחי' נקב פתוח לעולם. משא"כ אורות העגולים, הנה הם רק מה שנמשך מהעולם העליון לצורך היסוד והשורש דהעולם התחתון, אשר הוא במדרגה אחרת למטה לגמרי מהעליון כגודע, ולכן לא נמשך האור אשר לזה אלא רק במיעוט ובצמצום גדול. וזהו שאמר הרב שם [משא"כ בנקודות שהבל היוצא מנה"י של הא"ק הוא בוקע בכלים של א"ק ויוצא לחוץ בסוד (איוב יט כו) ואחר עורי

²⁸³ עי' בית עולמים לג ע"א, שאוירא ומוחא הם חו"ב ולכן הם תמיד בזיווג.

נקפו זאת כו', ואם היה טבורו פתוח והיה יוצא האור משם אל הנקודים, היה נקודים ביושר כנגד אור הטבור וקילוהו ביושר, אך אור ההוא יוצא מכל צדדי העור דרך גומות ושערות שבעור לכן הנקודים הם עגולים.] וע' מה שכתבנו בזה לעיל דרוש ג' סי' ב', ובארנו שם כי אותן האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד, שהם נקבים פתוחים, ויצאו משם האור בשפע, הנה הם לא השתמשו בעולם הנקודות לצורך עולם התוהו מאומה. ועיקר עולם הנקודות ופעולתה בכל מקרה המלכים ובכוונת עולם התהו, הנה לא היה אלא רק האורות אשר יצאו דרך העינים ודרך נקבי העור ודרך הצפרני רגליים, כי האורות דהעינים הם עיקרן דהמלכי עגולים, והאורות דצפרני רגליים הם המלכי יושר, ומה שיצא מנקבי העור הוא שפעת הארה דהמלכי יושר אשר השפיעו בהעגולים לצורך קיומם ומלכותם.

והנה באורות העינים עצמן כבר ביאר הרב בטעם הא' הנ"ל כי היו רק בבחי' הראיה הצדדיית לבד, שהוא אינו מהפנימיות כלל, והוא במיעוט ובצמצום, ועתה בא הרב בטעם הב' ללמדנו גם על בחי' השנית הנמשך ומשתתף במלכי העגולים, והוא ההארת דהמלכי יושר הנמשך ומשתתף עמהם, כי הנה הוא היה ג"כ רק מבחי' החיצוניות והקצוות לבד, והיינו כי היה כל המשכתם ויציאתם רק מצדדי העור דרך הגומות ושערות שבעור אשר הם במיעוט וצמצום גדול, ורק (לה ע"ב) מבחי' קוי הקצוות לבד²⁸⁴. והרי נמצא כי לא היה בהנקודות מעיקר אור הפנימי כלל, וכ"ז הוא משום שכוונת כל עולם הנקודות הנה היה רק להמציא בחי' יסודות ושרשים הראשונים להעולמות אבי"ע ולכל הנהגתם אשר עד תיקון האחרון, והוא בהעלם דאור א"ס ובמיעוט וצמצום גדול, לכך לא יצא אז כל האורות אלא רק מבחי' החיצוניות והקצוות לחוד, ונעשה מהם העגולים שהם היסודות והשורשים דהעולמות אבי"ע וכמו שיתבאר בדברינו לקמן בעה"י.

[ה] ואמר שם הרב עוד טעם ג', ובו יתבאר ג"כ טעם ב' היטיב, והוא כי הלא בארנו ענין צמצום ב' של א"ק (ור"ל כי הנה לכל עולם ועולם היה מוכרח להיות בחי' צמצום בהאור העליון, וכמו שמבואר בנקודות (ריש פרק ב') כי משום שכל עולם תחתון הנה הוא במדרגה למטה הרבה מהעולם העליון, לכך הוצרך להיות צמצום בהאור העליון כדי ליתן אפשרות למציאות עולם התחתון. וכדי להמציא את כל העולם דא"ק, היה הצמצום הראשון, והוא הצמצום דאור א"ס אשר מבואר בעגולים ויושר (ענף ב'), ואח"כ כדי להמציא את עולם האצילות, היה עוד צמצום שני, והיינו בא"ק ג"כ, כי נצטמצמו ונסתלקו אורות הנה"י וחצי ת"ת שלו למעלה, וזהו שאמר צמצום ב' של א"ק, ור"ל שהצמצום השני היה בא"ק לצורך המציאות דעולם האצילות²⁸⁵). ואותן האורות שהיו שם תחלה יצאו דרך העינים, ומשם יצאו לחוץ וירדו למטה כנגד הנה"י של א"ק מבחוץ, ושם נתהוו הנקודים, והרי נמצא כי היה עיקר אורות הנקודים רק מאורות התחתונים של א"ק. ובהעלות אור זה²⁸⁵ למעלה היה בדרך מ"ן, ויצא אור חדש וירד דרך פנימיות הא"ק ודרך הפרסא להנה"י דהא"ק, ומשם בקע אותו אור החדש הפנימי, ויצא הארתו דרך העור להאיר אל הנקודות. והרי נמצא כי נעשה הנקודות מב' בחי' אור: אחד, מהאור אשר עלה מלמטה למעלה, ואחד מהארה הנמשך דרך כל צדדי ואחורי העור, והרי נעשה כל הנקודות רק

²⁸⁴ עי' ביאורים ח"ב לד ע"ג שהרב מאריך בענין זה שיש לנקודות שייכות מה לאורות הע"ב שהוא אורות העיניים שכן עולם הנקודות ומה שיצא ממנו הוא בסוד המחשבה עליונה שהוא בחי' המחשבה הנעלמה שבמאציל ית' ולכן יצאו דרך העיניים הרי הוא כנגד המחשבה העליונה.

²⁸⁵ זהו החלק התחתון של בחי' אבא דא"ק, והוא שורש למלכי יושר ולא לאורות התיקון דשם מ"ה [עי' לעיל יג ע"ד].

מבחי' התחתונים דהא"ק, ומבחי' החיצוניות דהאור החדש. ולכך לא נעשה מהם אלא רק עגולים לבד, ולא היה בהם יושר כלל, כי כל יושר הנה הוא רק מהקו האמצעי הנמשך מלמעלה למעלה, ומהאור הפנימי, אבל הנקודות אשר עיקרם לא היו אלא רק מהבחי' התחתונות והחיצוניות, לכן לא נעשה מהם אלא רק עגולים לבד, שהם רק היסודות והשורשים הראשונים להעולמות דאבי"ע, ולא בא להם האור דהיושר והפנימי אלא רק אח"כ בעת התיקון שהוא האור דהשם מ"ה.

כוונת מש"כ האריז"ל שכאשר עלו אורות מ"ן דאימא (הרי הם שורשי הנקודות) בחזה דא"ק "היו דחוקים הרבה", שכאשר המ"ן דאימא לא זכו להשתלם כראוי נעשה עי"ז רעש גדול מחמת ג' אורות שהיו שם: (א) אורות האו"א דא"ק, (ב) המ"ן דאימא, (ג) אור חדש שירד שזכה להשתלם במקצת. והיו דחוקים, שכן מאחר שיצאו אורות המ"ן דאימא דרך העיניים לא היו יכולים להוציא את פעולתם לאור ולא נשלמה כוונתם, שהרי כוונת או"א היתה להוציא מ"ן בשלימות ולא הצליחו, וכן היה במ"ן דאימא, שהרי לא השלימו את רצונם להשתלם.

והנה יש להעיר כי חסרון זה שייך גם לאור החדש, שכן כאשר ירד והיה לפניו מסך, בקע את הפרסא בכל החווק האפשרי שכן כל תכלית מציאותו אינה אלא להתייחד עם המ"ן דאימא. יש צער ודוחק אצל המ"ן דאימא מאחר שהוא יצא דרך קרי, וכל קרי הוא על ידי צער ודוחק.

[ו] ואמר שם הרב עוד, גם היה ענין אחר כי כיון שהאור הראשון היה במקום החזה, ושם נשאר שורשו להאיר לחוץ, וכשירד אור החדש נפגעו יחד שם הג' אורות, אור הא"ק עצמו מבחי' ת"ת שלו, ואור הראשון שעלה מנה"י ואור החדש, ולכן הם דחוקים הרבה, ובפרט כי כשעובר והולך להאיר לנה"י הוא צריך לבקוע בחווק את אותו הפרסא, ולעבור ולירד, לכן מכה אלו הבחי' כשהוא בוקע ויוצא בעור להאיר לאלו הנקודות, הוא יוצא בחווק נמרץ, והוא נעשה עגול. וטעם הג' הוא מחמת אור הראשון הוא בדוחק גדול, וכשיצא מן העינים יצא בחווק ונעשה עגול. ואמנם האו"פ הבוקע מכל צדדיו רצה להדביק כל צינורות הארה זו בזו, ומכה בחווק כנ"ל, לכן מתעגלין אור הצינורות היוצאים מבחי' פנים ומקיפין, ופוגעין עם צינורות היוצאין מן האחר, ונדבקין זב"ז, ואז נעשה האור עגול עכ"ל.

והענין בכ"ז הוא כי הרי האור הראשון אשר עלה מלמטה למעלה ויצא דרך העינים, הנה לא יצא גם הוא כולו אלא שעיקרו נשאר מבפנים במקום החזה דא"ק (וכמו שמבואר כ"ז היטיב בדברינו לעיל דרוש א' סי' א' אות ד' ע"ש), והרי לנו שגם אותו האור דבחי' התחתונה הנה לא יצא כולו אלא רק ענפיו לחוד. ואח"כ כשירד אור החדש מלמעלה למטה כי הוא היה מהמ"ן דהאבא שבא"ק, אשר יצא בו ע"י בחי' אמ"ר²⁸⁶, וירד דרך פנימיותו, והיה מן הראוי שיתחבר הוא עם המ"ן דאימא שבא"ק, ולהעשות שניהם לעצם אחד בבטן אימא, וכמו שביארנו כ"ז לעיל דרוש ב' ובכ"מ, אך עתה כאשר המ"ן דאימא לא זכו להשתלם ולנמור כלל, אלא שהם יצאו בפנ"ע דרך העינים ונעשו הם למציאות בפנ"ע, שהם המלכי עגולים, והאור החדש נשאר הוא ג"כ למציאות בפנ"ע, וממנו הוא המלכי יושר, (לה ע"ג) והנה נעשה עי"ז המולה ומהומה גדולה לכל אלו הג' מיני אורות כולם שהיו שם. היינו: אחד, האורות דאו"א עצמם שבא"ק אשר התחילו לפעול ולהעלות מ"ן כדי לקבל תוספת אור וברכה מלמעלה ולהוציא פעולתם לאור, ועתה כאשר יצאו הארת המ"ן דאימא מהעינים ולחוץ הרי לא נעשה כוונתם כלל, ולא היה אפשר להם להתייחד מעתה, כי אי אפשר להתייחד בלתי מ"ן, ונשארו בלא פעולה. הב', באורות דהנה"י שעלו מלמטה למעלה והיו עיניהם מיחלות לקבל תוספת אור מלמעלה ולעשות גמר פרי, להעשות למציאות חדש ועולם מלא, אך עתה כאשר יצאו כל כחות המ"ן שלהם

²⁸⁶ נראה שצריך להוסיף "וק"ב", וכן הוא בפירוש בכללים ח"א צא ע"ד.

מהעינים ולחוץ, הרי יגעו לריק וילדו לבהלה, ונעשה כל פעולתם תוהו. הג', בהאור החדש שהוא מהמ"ן דאבא אשר הוא זכה להשתלם במקצת מבחי' האמ"ר שבאבא (ע' לעיל דרוש ב' ס' ב' ודרוש ג' ס' ג' אות ג' עש"ה ותבין כל דברינו כאן), וירד הוא דרך פנימיות כל האבא כהראוי, אך באשר שכל עצמותו הנה הוא רק חלק אחד ופלג גופא, כי המ"ן דאבא בלתי המ"ן דאימא הוא רק חצי מציאות לבד, וכמו שאמרנו לעיל בכל הדרושים הקודמים, כי עי"ז היה כל יציאת האור החדש ג"כ רק בבחי' טיפת קרי לבד.

והרי נמצא כי היו עומדים כל אלו הג' מיני אורות הנז' בסאון ורעש גדול, וזהו מ"ש הרב כי היו דחוקים הרבה, ור"ל שהיו בדוחק ובצער גדול על מה שעבר עליהם ונעשה בהם ע"י יציאת דאור העינים לחוץ, ולא היה אפשר להם עי"ז להוציא פעולתם לאור וכחפצם וכרצונם בכל כוונת דעליית המ"ן אשר העלו בתחילה, והרי לא היה נשלם כוונתם ופעולתם כלל. ומה גם כי הנה התבוננו וראו מה שנעשה בהם עוד ע"י פריסת הפרסא אשר נפרס מתחתיהם אחר עלייתם, כי הרי כל תקוותם בהעלייה היה רק לעלות לפי שעה לקבל מלמעלה תוספת אור וברכה, ואח"כ לחזור תיכף למטה, שהוא במקום הנה"י אשר היו שם בתחילה, ולהוציא שם פרי לטובה במציאות עולם מלא וקומה שלימה, אבל לא נשלם כוונתם כלל מב' סבות: אחד, ע"י שיצאו המ"ן דאימא דרך העינים ולא ירדו למטה דרך פנימיותה כלל וכנז'. והשני, כי גם האור החדש שהוא מהמ"ד דאבא, אשר הוא זכה לירד דרך פנימיותו כהונג, הנה כאשר רצה לירד למטה למקומו הראשון, שהוא מהטבור ולמטה בהנה"י, הנה ראה כי נעשה לפניו מסך ומחיצה למנוע דרכו, וזהו שאמר הרב, ובפרט כי כשעובר והולך להאיר לנה"י הוא צריך לבקוע בחוזק את אותו הפרסא ולעבור ולירד, ולכן כו', ור"ל כי ראה שאין לו דרך אחר להשלים פעולתו אלא רק ע"י שמוכרח לבקוע את הפרסא דוקא.

והענין הוא כי מטבע כל אור ומציאות הוא שכל תשוקתו הוא תמיד להשלים את כל כחו ותכונתו אשר בשביל זה שולח בעולמו (וכמ"ש בזה לעיל דרוש ב' ס' א' אות ה' ע"ש), ובאשר שכל ענין האור החדש כל עיקר מציאותו הוא רק להתייחד עם המ"ן דאימא ולהעשות שניהם לעצם אחד, ועתה כאשר שיצאו המ"ן דאימא בפנ"ע דרך העינים וירדו מבחוץ ועמדו מהטבור ולמטה ובמקום הנה"י, הנה היה כל תשוקת אור החדש ג"כ לירד כנגדם מבפנים ולהאיר להם מבפנים לחוץ בכל כחו האפשרי, כי כאשר לא זכה להתייחד ולהעשות עמהם למציאות אחת כהראוי לו, הנה היה משתדל בכל תוקף ועוז לעמוד כנגדם לכל הפחות ושיאירו זה לזה בכל האפשרי. ומה גם כי הנה המ"ן דאימא באשר שהם גבורות גדולים אשר דרכם הוא להתפרד ולהתרחק כל חלקיהם זה מזה, וכידוע (ע"ז שער השבייה פרק ב') שכל האורות דהעינים יצאו בסוד רשות הרבים (וכמ"ש לעיל דרוש ג' ס' ג' ודרוש א' ס' ב' ובכ"מ), הנה היה ההכרח מכל תשוקת אור החדש אשר הוא יצא מבוסס ומתוקן קצת להאיר להם ולבסמם במקצת ג"כ עכ"פ, ולכן השתדל האור החדש בכל תוקף ועוז לבקוע את הפרסא בכל חוזק האפשרי, ולהאיר לכל הנקודות שמבחוץ דרך גומות ונקבי העור כדי לבסמם ולהדביקם ולייחדם שלא יתפרדו כ"כ, ועי"ז יצאו באמת למלוכתם אשר מלכו כרגע. וזהו שאמר הרב בלשוננו הנ"ל, ואמנם האור פנימי הבוקע מכל צדדיו, רצה להדביק כל צינורות הארה זו בזו ומכה בחוזק כו'. ור"ל כי היה כל כוונת האור החדש הפנימי רק לייחד בכל האפשרי את האורות דעינים שעמדו מבחוץ להנה"י, שלא יתפרדו כ"כ, והיה משתדל בכל הארת הצינורות דגומות (לה ע"ד) ונקבי העור שהמשיך ממנו שילכו בדיבוק ובתכונת האחדות, וכדי לייחד עי"ז את כל האורות דהעינים שעמדו שם לייחדם ג"כ בכל האפשרי.

ואמר שם עוד, כי גם האור דהעינים היה ג"כ בדוחק גדול, ויצא בחזק. והוא כמו שאמרנו לעיל דרוש ב' ובכ"מ, כי כל יציאת האור דעינים היה ג"כ רק בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס. וידוע כי כל טיפת קרי הנה הוא רק ע"י צער ודוחק ובתוקף ועוז, ע"י שאין לו תקנה אחרת, והוא כמו שבארנו בארוכה שם, שכ"ז היה משום שלצורך המציאות דכל עולם הנקודות אשר היה כוונת המאציל ית"ש להמציא על ידם את כל המציאות דעולם התווה, הנה הסתיר והעלים את אורו בכל האפשרי, ומנע אז את היחוד דהקד"א והמ"ס שבא"ק, והוציא המ"ס את כל הנקודות כולם רק בסוד טיפת קרי ממנו, ויצאו בבחי' גבורות גדולים, שהוא מבוצד²⁸⁷ק, והיו חסרים מאור הפנימי העיקרי לגמרי, וגם כל עצמותם היה רק מהבחי' התחתונות דהנה"י לבד אשר עלו מלמטה למעלה, וגם מהם גופה הנה נשאר עיקרם מבפנים, ולא יצאו לחוץ אלא רק הארתם לבד וכנ"ל. וכן גם כל ההארה אשר קבלו אור העינים מהאור החדש אחר שירדו מבחוץ כנגד הנה"י, הנה היה הארת אור החדש אשר היה נמשך להם רק ע"י בקיעת ב' מחיצות, אחד בקיעת הפרסא, והשני בקיעת הגוף והכלים דהנה"י דא"ק, ולא היה נמשך להם ההארה אלא רק דרך גומות ונקבי העור, וכ"ז הרי היא רק מבחי' החיצוניות ובמיעוט וצמצום גדול, וכן אמר במב"ש (שע"ב ח"א פ"ה) כי האור החדש הוא מכוסה תוך הגוף דא"ק למטה מהטבור תכלית הכיסוי, ואין יוצא ממנו רק אור מועט מאד בהעלם דופני הכלים והגוף של א"ק להאיר בהנקודות עכ"ל. והרי לנו כי היה כל אור דהנקודות רק אור ממועט ומצומצם מאד, וע"י כ"ז הנה נעשו כל הנקודות כולם לעגולים לבד, שהם רק היסודות והשורשים הראשונים לכל העולמות אבי"ע וכמו שיתבאר בעה"י בארוכה לקמן.

[ז] והרי נתבאר כי עיקר כוונת האריז"ל בכל מה שדיבר להרחי"ו ז"ל בזה הנה הוא רק ללמדינו על גודל ההבדל וחלוקי האורות אשר היה בין האורות דהאח"פ להאורות דהנקודות. כי הגם ששניהם יצאו מהמ"ס שבא"ק, אך האורות דאח"פ הם שפעת האורות דהמ"ס עצמו, אשר נשפעו בה מהיחוד העצום שבכל הג' רישין כולן שבא"ק, וע"י הגילוי והיחוד דאור א"ס שבהם, ומזה נמשך כל המציאות דהעקודים כולו, שהוא עולם מלא וקומה שלימה מכל גנזי אוצרות חיים, ולכן היו כל האורות שלו הכל מבחי' היושר, שהוא מהקו האמצעי העיקרי, משא"כ הנקודות, עיקרם הוא רק מהבחי' התחתונות דהנה"י שבא"ק, ומהחיצונית שבו, וכל יציאתם מהעינים ומהמ"ס שבא"ק הנה הוא רק מה שעלו מלמטה למעלה בבחי' עליית מ"ן, וכדי לקבל שם תוספת טובה וברכה, אבל לא נעשה כוונתם, ולא נשלמו כלל, והוציא אותם המ"ס ממקומו ולחוץ שהוא יציאתם דרך העינים, ויצאו ממנו רק בבחי' הארה אשר מהראייה הצדדיית לבד וכנ"ל. וע"י כ"ז הנה היה כל מציאותם רק נקודות קטנות, ובקרני חגבים, והם היו השרשים הראשונים לכל האבי"ע, והוא בחי' עגולים, וזהו ענין מלכותם אשר כרגע, במה שנתגלה כחם ופעולתם, ונעשו ונתהוו למציאות השרשים הראשונים דהאצילות. וכן הוציאו והמציאו את כל השרשים הראשונים דכל העולמות בי"ע ג"כ, אבל לא היה להם קיום כלל, ולא עמדו במלכותם הזה אלא רק כרגע ותיכף מיתו ונתבטלו, וכמו שיתבאר כ"ז עוד בארוכה בדברינו לקמן בעה"י.

דרוש ה סימן ב

ונבאר עתה עיקר הענין דעגולים ויושר מה שהם ותכונתם ופעולתם

²⁸⁷ ע"י לעיל הערה ט.

עיגולים הם כעין ד' היסודות ארמ"ע שבעולם הזה, אמנם כמו כן ישנם יסודות כעין אלו בכל עולם ועולם, ואף הם חשובים עיגולים, מכיוון שהם סיבות לכל פרטי המציאות כולם, וכן נקשרים בהם כל הפרטים תמיד, ומהם נמשכת כל שפעת חיותם, ולכך הם מקיפים וסובבים את הכל.

[א] הנה ענין העגולים המוזכר בדברי האריז"ל הנה הם ע"ד הד' יסודות ארמ"ע אשר בעוה"ז²⁸⁸, וכן ישנם בכל עולם ועולם כנודע. והד' יסודות הנה הם כולם עגולים, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ביסודי התורה (פ"ג ס"י י'), והוא משום שהם היסודות והסבות לכל פרטי המציאות כולם, שכולם נלקחו רק מהם, וכן נקשרים בהם כל הפרטים תמיד, ונמשך להם כל שפעת חיותם (לו ע"א) וקיומם רק ע"י הד' יסודות הכלליים, ולכך הם מקיפים וסובבים את הכל. והם בדרך עגולים, כי התהוות כל מציאות אשר נעשה מהם הנה הוא נמשך מהם מכל צדדיו בשהו, והם משתתפים בכל א' בכל עיקרו ומציאותו כולו, ובכל חלקיו שבו בכולם שוה, ולכן הם כולם עגולים, כי אין השוואה בשום תמונה אלא רק בתמונת העיגול כנודע, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ב').

והנה הד' יסודות ארמ"ע הנה הם היסודות של החומר של כל דבר, אך הצורה של כל דבר הנה הם נעשים מהד' יסודות העליונים שהם השמים דעשיה, והם: ערבות, מכוון, מעון, זבול, שחקים, רקיע, וילון²⁸⁹, והם עשרה כי ערבות כולל ג', והוא בבחי' כח"ב²⁹⁰, ושחקים כולל ב' שהם נו"ה (זוה"ק ח"ג כ"ו ע"א²⁹¹), ואלו העשרה נכללים בד'. וכן העשרה גלגלים אשר הם ברקיע הששי, והם גלגל השכל, גלגל היומי, גלגל המזלות, והו' כוכבי לכת שצ"מ חנכ"ל²⁹², והם נכללים ג"כ בד', כי כל עשרה נכלל בד' חבת"מ. והם הד' יסודות העליונים, ומהם הוא כל הצורות, שהוא בחי' הנפש אשר בכל חלקי הדצח"מ, ולכן הם ג"כ כולם עגולים, שהם כל הגלגלים והשמים, משום שהם בחי' היסודות לכל הצורות והנפשיין. והגם כי באמת שגם הד' יסודות התחתונים שהם ארמ"ע, הנה הם ג"כ מחומר וצורה, וכן נמשך מהם כל חלקי הדצח"מ בחומר וצורה לכל א' (וכמו שמבואר כ"ז היטיב בספר הברית בתחילתו ע"ש), אמנם עיקר הצורה והנפש הוא רק מהד' יסודות העליונים, שהם הגלגלים והשמים, כי הם כולם נקראים צורה ונפש בערך הד' יסודות התחתונים. כי כל עליון הוא הצורה להתחתון, ומשתמש צורת הד' יסודות התחתונים רק לבחי' לבוש להצורה העיקרי, שהיא מהד' יסודות העליונים, והלבוש הנה היא האמצעי בין החומר להצורה שעל ידה מתיחדים לעצם אחד. ועכ"פ הוא כי כל הד' יסודות ארמ"ע וכל הגלגלים והשמים כולם הנה הם היסודות לכל החומר והצורה שבכל חלקי הדצח"מ אשר בכל פרטי המציאות כולם, ולכן הם כולם עגולים, כי כל יסוד מוכרח הוא שיהיה עגול דוקא כדי להקיף ולהשפיע להענף והתולדה הנמשך ממנו בהשוואה אחת לכל חלקיו כולם וכנ"ל.

כל הבריאה נבראה ע"י בחינת יסודותיה, ויסודות אלה שייכים לכל עולם ועולם. וטעם הדבר שנבראו כך הוא, שאם כל פרט בבריאה היה נברא בפני עצמו, הרי שהיתה מופרת כוונת הבריאה מעיקרא ה"ה לקשור את כל הברואים יחד. וממילא צורך היסודות לכל עולם הוא ליתן לכל העולם בהשוואה אחת, ובאופן שיהיו כל הפרטים שבהם מקושרים זב"ז, וממילא מוכרח הוא שיהיו היסודות עיגולים דווקא.

²⁸⁸ ע"י לעיל הערה 280.

²⁸⁹ ע"י חגיגה יב ע"ב.

²⁹⁰ ע"י ליקוטי ש"ס חגיגה, וז"ל, דע כי ז' רקיעים הם סוד י' ספירות ורקיע הז' הנקרא ערבות הוא כולל ג' רקיעים בתוכו, עכ"ל. וע"י בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה וכן שהוא בחי' מוחין. וכן ע"י שער כללות אבי"ע פרק א', שערבות כולל ג'.

²⁹¹ וז"ל, מאן שחקים, אתר דטחנין מנא לצדיקיא ומאן נינהו נצח והוד.

²⁹² ע"י ס"י (פ"ד מ"ז): שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה.

[ב] והנה צורך מציאות היסודות אשר לכל עולם הנה הוא, כי באם שלא היו יסודות כלל, אלא שהיה נברא כל פרט ופרט מכל המציאויות כולם כל א' בבריאה בפנ"ע, הנה לא היו מקושרים זב"ז, ולא היה נצרך האחד לחבירו, ולא היו תלויים זב"ז כלל. וכוונת הבריאה הנה היה לברוא המון ברואים לאין תכלית ולקשר האחד בחבירו, וכולם בהאדם, עד שיתעלו כולם על ידו בעילוי אחר עילוי, עד שיעלו כולם לבסוף לסוד האחדות האמיתי, שהוא תכלית תיקון האחרון אשר לזה כוון המאציל ית"ש בכל כוונת בריאת עולמו, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ז ענף ד' ה' ו', ושם כלל ט"ו ענף י' וי"א. ולזאת נתייחד סדר בריאת כל העולמות כולם ע"י בחי' יסודות כלליים לכל עולם ועולם, ונמשכו כל הפרטים שבכל עולם משורש אחד ומקור אחת, והם כלולים ומיוחדים זב"ז בשורשן, ועי"ז הנה הם לעולם תלויים זב"ז ונצרכים זה לזה, ונעזר כל א' ע"י חבירו, כי כל א' הוא רק חלק אחד מהכל, ונשלם כל חלקיו ותכליתו ע"י זולתו דוקא. ועי"ז הנה הם הולכים תמיד להכלל זה בזה עד שיהוו לבסוף לכלילותם הראשון, ולעצם אחד ממש. וכן יתעלו מעילוי לעילוי עד סוד האחדות העיקרי. ומשום זה הנה הוא ג"כ כל היסודות עגולים כדי לכוללם יחד תמיד, וכן לכלול את כולם לבסוף באחדות גמור לכל חלקיהם בהשוואה אחת וכנ"ל. והרי לנו כי תועלת היסודות הוא כדי שיהיו כל הפרטים כולם מיוסד על כח האחדות, ושיהא כל תהלוכותיהם רק בדרך הכלילות והאחדות לעולם. ומזה נמשך ג"כ מה שמוכרח שיהא כל היסודות רק בצורת עגולים, אם משום כי עי"ז נמשך שפע החיות והקיום אשר מהיסודות להפרטיים תמיד בכל חלקיהם ובכל צדדיהם בהשוואה אחת לעולם וכנ"ל, ואי משום כי עי"ז הרי הם עומדים לעולם כלולים יחד תמיד, ואינם מתפרדים ואינם מתרחקים זה מזה בשום פנים, ונקשר כל א' בחבירו כפי ערך התקרבותו בהשורש. והאדם אשר הוא כלול מכולם, כי הוא עולם קטן²⁹³, הנה הוא נצרך לכולם ונתתקנו כולם על ידו. ולכך היה נצרך לברוא מתחילה יסודות כלליים שהם העגולים, כי שם יתאחדו כל (לו ע"ב) הפרטים כולם אשר בכל משך ימי עולם, ועי"ז הנה הם תלויים זב"ז לעולם גם אחר יציאתם וכן יחזרו עי"ז להתייחד כולם בסוף לסוד האחדות האמיתי.

אמנם קשה ע"ז, שהרי כל תחתון יוצא מעליון, ואם כן הכל מחוברים זב"ז בשורשם, וא"כ מ"ט צריך לקשרם גם ע"י עיגולים.

והעניין, שכל עולם הוא למטה בהרבה מהעולם העליון ממנו, ממילא צריך לעשות יסודות חדשים לכל עולם ועולם, וכולם נחשבים כאילו נעשים יש מאין, שכן כל עולם עליון נחשב כאין לגבי התחתון, ומהאין נעשה התהו ובהו של כל עולם ועולם, ומזה נעשו היסודות ארמ"ע של כל עולם הנעשים מחומר וצורה. והיינו שמלכות של כל עולם נעשה כתר של העולם שתחתיו, וכל עולם ועולם מורכב מד' היסודות, הרי המה החבת"ם של כל עולם ועולם. חו"ב המה תהו ובהו, ודעת הוא החגת"ם הפנימיים דהיינו ד' היסודות העליונים ואחר כך יצאו משם החגת"ם העיקריים והיינו ד' היסודות התחתונים ה"ה ארמ"ע.

[ג] אמנם לכאורה הנה הטעם הזה לבד עדיין אינו מספיק, כי הרי ידוע הוא ששורש כל עולם תחתון הנה הוא מהבחי' האחרונה והתחתונה דהעולם העליון, וכמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א') ובמוחין דצלם (סוף פרק ד') ובסדר אבי"ע (פרק א') ובכ"מ, וא"כ הרי ישנו שורש מיוחד לכל המציאות דהתחתון והוא בהבחי' האחרונה דהעליון, והרי יש בזה די ומספיק לסבת היות כל הפרטים כולם שבהתחתון תלויים ומקושרים זב"ז, ושיהא כל תהלוכותיהם בסדר הכלילות והאחדות, ושיחזרו כולם לבסוף לכלילותם הראשון

²⁹³ עי' זהר ח"ג ל"ג ע"ב: (בראשית א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ מאי ובכל הארץ דא גופא עולם קטן, ע"כ. ועי' בגר"א על תיקו"ז קט"ז ע"א וז"ל, כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, דא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן.

ולסוד האחדות האמיתי, משום שכולם יצאו משורש אחד, שהוא בחי' התחתונה והאחרונה דהעליון, וא"כ הרי למה צריך ליסודות כלליים חדשים לכל עולם ועולם בפנ"ע. אך הטעם בזה הוא כי משום שכל עולם תחתון הוא במדרגה למטה הרבה מכל העולם עליון שעליו²⁹⁴, לכך הוצרך להעשות יסודות ושרשים חדשים לכל עולם ועולם בפנ"ע, שיהא היסודות שבכל עולם ג"כ רק ממדרגת אותו העולם גופה לפי עביותו ומדרגתו הנצרך לו. כי ע"י שהיסודות שבכל עולם הם ג"כ רק ממדרגת אותו העולם עצמו, הנה עי"ז יוצא מהם כל אותו העולם על מדרגתה, וכמו כל אילן הנמשך ויוצא מן השורש והוא האילן והשורש שניהם ממדרגה אחת, שהוא ממדרגת אותו העולם עצמו. וכן ע"י שהם שניהם ממדרגה אחת, הנה עי"ז הם מושפעים ונפעלים מהם תמיד בכל התועלת אשר בארנו לעיל אות א' ב', משא"כ השורש העליון אשר הוא בהבחי' התחתונה דהעולם שעליו, הנה הוא רק שורש נעלם לבד, ואין לו השתוות עם התחתון כלל, כי הוא עדיין רק ממדרגת עולם העליון גופה, וע"י גודל העלמותו בערך התחתון, הנה נחשב הוא רק לבחי' אפ"ס ואי"ן²⁹⁵ להמציאות העיקרי דהתחתון, ואינו מספיק זה כלל לכל התועלת הנמשך בהפרטים מסבת היסודות אשר אמרנו לעיל אות א' ב', משום שהוא עדיין נעלם לגמרי מהתחתון, ואין להעליון גילוי בהתחתון מאומה להתנהג על ידו כלל.

והוא מה שנודע שהשתלשלות כל העולמות הנה הוא בבחי' יש מאין²⁹⁶, כי השורש העליון אשר ישנו לכל עולם למעלה בהעולם שעליו הוא בבחי' אין נגדו, וכמו שבארנו במ"א. אמנם מאותו השורש אשר בהעולם העליון שהוא בבחי' אי"ן בערך התחתון, הנה ממנו נעשה בתחילה החומר פשוט והצורה פשוטה (שהם התווה ובוהו כמ"ש הרמב"ן ז"ל וכן בדברי הרב בשער קיצור אבי"ע רפ"י) לכל המציאות העיקרי דמדרגת עולם התחתון, והם הדי' יסודות ארמ"ע. ור"ל שכל יסוד הנה הוא מורכב מחומר וצורה, ונעשה החומר וצורה של כל יסוד מהבחי' האחרונה שבהעולם העליון, שהוא בחי' האי"ן הנז', וזה האי"ן הנה הוא מהמלכות דהעליון²⁹⁷, והוא הכתר דהתחתון²⁹⁸. וכל א' ר"ל הן המלכות והן הכתר, הנה כלולים כל א' מד', שהם הדי' אותיות אדני שבמלכות, והדי' אותיות אהיה שבכתר, ומהם יצא הדי' יסודות דעולם התחתון, שהם חבת"ם דאותו העולם. ויצא החכמה מתחילה שהוא נקרא יש (ע' בהגר"א בספד"צ בתחילתו²⁹⁹, ובספר יצירה פ"א משנה ד' אופן ב³⁰⁰ ושם משנה ה'³⁰¹) והוא היש מאין, וז"ש (איוב כ"ח י"ב) והחכמה מאין תמצא.

²⁹⁴ כל אור עליון נגד התחתון הוא א"ס בערכו (מבו"ש יג ע"ד) וע"ש יג ע"א שכל עולם עליון למעלה לגמרי מעולם התחתון ממנו, וזה הן במקיף והן בעיגולים והן ביושר.

²⁹⁵ לגבי הגדר של אפס ואין עי' לעיל הערה 86.

²⁹⁶ עי' בזהר פנחס רנז ע"ב: כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין ודא חכמה עלאה.

²⁹⁷ באומרו כאן "מלכות דעליון" כוונתו למלכות דמלכות דעליון (שער מוחין דצלם סוף פרק ד' - מהביאורים ח"ב פג ע"א).

²⁹⁸ עי' ס"י (פ"א מ"ז): עשר ספירות בלימה, מידתן עשר שאין להם סוף, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן (ע"ש בבהגר"א סוף י ע"א). "כתר דהתחתון" היינו רדל"א דתחתון.

²⁹⁹ א ע"א וז"ל שם: וחכמה הוא ספר החתום שאין מתגלה רק מציאותה ולא מהותה שלכן נקרא יש.

³⁰⁰ שם משמע שחכמה ובינה המה "החומר והצורה" הראשונים.

³⁰¹ וז"ל, עומק ראשית - הוא חכמה שהיא ראשית, כמ"ש (תהלים קיא ז) ראשית חכמה, לפי שכתר עליון, אע"פ שהוא ממנין אינו רק שורש הע"ס, והוא בחינה תחתונה שלמעלה כנ"ל (ז ע"ד), והוא מייחד להון מלגאו, וכן אין שום השגה בכתר, כמ"ש (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך כו', שכך אמר לעיל (משנה ד') בחון בהם, אבל בכתר אף בחינה אסור, אבל בחכמה אף שכתוב (איוב כח יב) והחכמה מאין כו' לא ידע אנוש ערכה נתיב כו', מ"מ הבחינה מותר כנ"ל שלכן נק' יש שמושגת מציאותה בשכל.

והחכמה הוא שירותא, שהוא ההתחלה דכל עולם אשר ממדרגתו גופה, אבל הכתר נקרא אי"ן כי הוא מהמלכות דעולם העליון, והוא בבחי' אפ"ס ואי"ן בערך התחתון וכנ"ל. והעיקר הוא, כי מהכתר שהוא נקרא אי"ן, הנה ממנו יצא החומר וצורה פשוטים שהם התווה ובוהו, והם החו"ב, ומהם יצא הדעת³⁰² שהוא חגת"מ הפנימים, והם הד' יסודות העליונים, ואח"כ יצא מהדעת החגת"מ העיקרים שהם הד' יסודות התחתונים ארמ"ע וכנ"ל אות א'. כי ישנם בכל עולם בחי' ד' יסודות עליונים, והם כל השמים והגלגלים, וד' יסודות תחתונים שהם ארמ"ע, ונמשכו ונעשו זה מזה, וכולם יצאו מהבחי' האחרונה דהעליון שנעשה כתר להתחתון. וראוי הוא כי הד' יסודות העליונים הם ביסוד, כי הרי כל הגלגלים הם ברקיע הששי שהוא היסוד³⁰³, והד' יסודות התחתונים ארמ"ע הם בהמלכות הכללי דהעשיה, אך כל השמים הם בת"ת הכללי הכולל חגת"מ נהי"ם לבד ערבוב שהוא כללות הכח"ב, וע' כ"ז בשער דרושי (לו ע"ג) אבי"ע (פרק א' מהד' פרקים האחרונים), ובשער ציור עולמות (פרק ב') ושער מנת"א (פרק ז').

והרי לנו עכ"פ כי הנם שבאמת הנה ישנו שורש עיקרי לכל עולם ועולם בהעולם העליון שעליו, אמנם אותו השורש עצמו הנה הוא אין לו השתוות עם התחתון כלל, ואי אפשר שיתגלה ויתפעל התחתון על ידו מאומה, והיה מן הצורך דוקא להמציא יסודות כלליים ממדרגת כל עולם ועולם גופה, והנה הם העגולים שבכל עולם וכנ"ל אות א' ב'.

יש חילוק גדול בין ד' היסודות הכלליים למציאויות הפרטיים שבכל עולם ועולם: היסודות הכלליים עומדים וקיימים משך כל ימי העולם, שכן כולם יוצאים מהיסודות וחוזרים לשם, שהרי כולם בני קומה א', וכל דור אינו נתקן אלא על ידי הדור שאחריו, וכולם כאחד נתקנים בדור של עקבתא דמשיחא. ואילו מציאות הפרטים היא תמיד מתחלפת, בבחינת דור הולך ודור בא.

[ד] והנה אנו רואין חילוק גדול בין הד' יסודות הכלליים לכל המציאויות הפרטיים שבכל העולם כולו היוצאים מהם, כי כל מציאויות הפרטיים הנה הם כולם בדין בני חילוף, הללו נוצצים והללו נובלים (עידובין נד ע"א), דור הולך ודור בא (קהלת א ד), משא"כ היסודות הכלליים הנה הם עומדים וקיימים כל משך ימי עולם. והטעם בזה הנה הוא ג"כ ע"פ דברינו לעיל אות ב', שכל ענין היסודות הוא כדי לכלול ולייחד את כל הפרטים כולן וכנ"ל שם, והנה כמו שאמרנו שצריך להיות כל הפרטים כולן אשר בכל דור ודור מקושרים וכלולים זב"ז, משום שהם כולם יחד באמת רק בבחי' קומת פרצוף אחת, ולכן הם נצרכים זה לזה, ונתקן ונשלם כל א' ע"י חברו, עד שלבסוף, שהוא כאשר שמגיע סוף זמנו של כל מציאות ומציאות, הנה חוזרים לשורשם הראשון, שהוא בהיסודות הכלליים, ושם מתאחדים ונכללים כולם כבראשונה, ואמרנו שם כי לזה נתייחד ענין היסודות כדי שייצאו כולם ממקום אחד, וכן יחזרו כולם למקום אחד, עד שיתעלו לבסוף לסוד האחדות האמיתי, שהוא תכלית האחרון אשר לכל הבריאה כולה.

והנה ע"ד שאמרנו בכל הפרטיים כולן אשר בכל דור ודור, כן הוא ג"כ בכל הדורות כולם, ובכל הפרטיים כולם, אשר מששת ימי בראשית עד סוף ששת אלפים שנה, הנה הם כולם יחד רק קומת פרצוף אחת, ומקושרים ותלויים זב"ז, כי הרי כל דור ודור וכל

³⁰² עי' בהגר"א על ספד"צ יד ע"ד ד"ה וכו"ה כאן וז"ל, הת"ת נקרא דעת, כמ"ש באד"ז (דף רצא ע"א ודף רצב ע"ב), וכוונתו היא שת"ת היא כללות ו"ק ודעת הוא פנימיותם.

³⁰³ עי' בהגר"א על ס"י יב ע"ג וז"ל, והרקיע עם כל הגלגלים הוא יסוד דעשיה, כי הרקיע הוא בסוד יסוד כידוע (הק' תיקו"ז א ע"ב), והוא הדעת של המלכות, כי כל יסוד של מעלה הוא דעת של מטה כו'. [עי' חגיגה יב ע"ב שהרקיע הראשון הוא וילון וזה מלכות והשני היא רקיע וזה יסוד עי' זהר פנחס רלו ע"א].

המציאויות הפרטים שבכל דור, הנה הם נמשכים ויוצאים מהדור הקודם, ומהמציאויות הפרטים הקודמים.

וכן הוא ג"כ כי כל הפרטים שבדור הא', הנה הם תלויים בהפרטים שבהדור הב', כי הם כחותיהם ופרי מעלליהם. וע"ד האב, שתלוי תכליתו ומציאותו המקוימת בבנו, ונתקן על ידו, וכן מדור לדור, ונתקן האחד ע"י חבירו, והתיקון של כל הפרטים כולן אשר היו בששת ימי בראשית הוא תלוי בהתיקון של כל הפרטים אשר בעיקבות משיחא, ובסוף זמן האחרון, כי הם כולם רק קומה אחת, ותלוי תיקונם זב"ז, וכמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב') וכן בספר הגלגולים בתחילתו. וכנודע שכל הששת אלפים שנה וכל ההתהוות וההנהגה שבהם, הנה הם הו"ק דז"א, וכמ"ש בספד"צ פ"א (ט ע"א) שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי³⁰⁴.

וא"כ הרי צריך שיהיו כל הפרטים של כל הששת אלפים שנה ג"כ כולם כלולים ביחד ומיוחדים הם כולם בהשרשים שהם הד' יסודות, ולכך הם מקיפים וסובבים וכוללים את הכל, הן כל הפרטים אשר בכל דור ודור, והן את כל הפרטים אשר בכל הדורות כולם יחד, ולכן נסדר שיהא הד' יסודות עומדים וקיימים כל משך ימי עולם כדי לכלול ולהתאחד את כל הפרטים שבכל הדורות כולם ביחד, הן ביציאתם והתהוותם שהרי כולם יצאו ונמשכו ממקור אחד, והן בהנהגתם שהוא תהלוכותיהם ומקריהם בכל משך זמן קיומו דכל א' שנשפעים כולם מהיסודות תמיד כנ"ל והן בתכליתן שהוא הסוף דכל א' הרי חוזרים כולם ג"כ למקום אחד, שחוזר כל א' ליסודו, ושם מתאחדים כולם, כל הפרטים שבכל דור, וכל הדורות כולם ג"כ. משא"כ אם שהיו היסודות ג"כ בדין בני חילוף כמו הפרטים, הרי היה חסר הכלילות והיחוד המוכרח לכל הדורות כולם ג"כ, דעיקר היותם לקומה אחת והכלילות והיחוד אשר מזה לזה הוא רק ע"י היסודות כנ"ל, ולכך מוכרח הוא שיהיו היסודות עומדים ומקיימים כל משך ימי עולם כולו, וכן שיהיו עגולים דוקא כדי להקיף את כולם בהשוואה אחת, הן בסבת מציאותם דכל פרט והן בסבת השפעתם הנמשך מהם לכל הנמצאות כולם תמיד, והן בסבת הצורך לחזרתם ועלייתם בהם. והרי נתבאר לנו היטיב ענין העגולים שבכל עולם כל צורכם וענינם, ועתה נבאר בעה"י ג"כ ענין היושרים שבכל עולם מה שהם וצורכם ופעולתם וניחוד לזה סימן בפנ"ע.

{לו ע"ד}

דרוש ה סימן ג

בביאור עניני היושר: אם כל העולמות המה מציאות א', הרי שבע"כ שיש גורם המקשר ביניהם, וזהו הקו הנמשך מעליון לתחתון, והוא עיקר פנימיותו של התחתון, וזהו היושר הכללי שבכל עולם, והוא כלול בו בהעלם מכל כללות העליונים כולם. יש בכל עולם ב' בחי' של יסודות: א) מבחי' אותו העולם, והיינו העיגולים, ב) מבחי' העולם העליון, והיינו היושר.

[א] ענין כל אור היושר שבכל עולם הנה הוא, כי הנה כשם שאמרנו שכל מציאויות הפרטיים שבכל עת הנה הם מיוחדים כולם באחד, וכן כל מציאויות הפרטיים אשר בכל משך הזמן כולו, וכל הדורות כולם אשר מששת ימי בראשית עד סוף כל הששת אלפים שנה, הנה הם ג"כ מיוחדים וכלולים זב"ז, וכולם הם רק קומת פרצוף אחת, ונעשו כ"ז ע"י בחי' העגולים שבכל עולם כנ"ל סי' ב'. וכ"ז הנה הוא רק בכל המציאויות כולן אשר בכל עולם ועולם בפנ"ע, אמנם הרי פשוט הדבר שעד"ז הנה צריך ג"כ לכלול

³⁰⁴ על אף שהגר"א שם מבאר זאת לענין תליית ו"ק דז"א דאצילות בו"ק דרדל"א, עכ"ז רבינו כאן מבאר שההנהגה המעשית של ו' אלפי שנה תלויים בו"ק דאצילות.

ולייחד זב"ז גם את כל העולמות כולם ג"כ יחד, כי הרי התיקון האחרון שהוא העילוי דסוד האחדות האמיתי אשר לזה כוון המאציל ית"ש בכל בריאת עולמו וכנ"ל סי' ב' ובכ"מ מדברינו, הרי הוא רק ע"י שיתעלו ויתיחדו כל העולמות כולם זב"ז, ויעשו כולם לקומת פרצוף אחד. והוא משום שכן הוא מעיקרן, שהם באמת כולם חד מראשית עולם העליון אשר ברום מעלה עד סוף עולם העשיה התחתונה, אלא שע"י החטא דע"ן הדעת אשר יצא העכירות והזוהמה, ונעשה העביות ונתגדל הגשם והחומר, ונתרבו המסכים וההבדלים בין כל עולם ועולם, עד שנראה כל עולם עליון בערך התחתון לבחי' אפס ואין אליו וכנ"ל סי' ב' אות ג'.

והנה נעשה ע"י העולמות כולם ג"כ בריבויים שונים והם עולמות רבים לאין מספר, אבל באמת הרי הם לעולם כולם חד, ונמשכים ויוצאים זה מזה, והם כולם רק קומת פרצוף אחת. וא"כ, הרי ע"כ הוא שיש עכ"פ גם עתה מציאות אחת המחבר ומקשר את כולם יחד לעולם, והיינו כי הנה נמשך מכל עולם עליון להתחתון בחי' קו ועמוד אחד הנמשך ויוצא מסוף עולם העליון ונוקב ויורד בכל עולם התחתון כולו בפנימיותו, והוא מחבר ומקשר את עולם העליון בהתחתון ומתייחדים שניהם על ידו תמיד ביחודא חדא, ואותו הקו והעמוד הנה הוא עיקר פנימיותו ונשמתו דהתחתון, והוא הנושא את כל אותו העולם התחתון כולו, ועליו הוא עומד ומתקיים, כי הוא השורש היותר ראשון והיותר עיקרי לכל עולם ועולם אשר ממנו הוא יוצא ומתהווה, והוא מ"ש בזה"ק (פ' אחרי מות סט ע"א) דעל עמוד אחד העולם עומד דכתיב וצדיק יסוד עולם, ואמרו שם דמאן דאמר דעל שבעה קיימין קיימא עלמא, ומאן דאמר דעל חד קיימא עלמא (וכמ"ש בחגיגה י"ב ע"ב) כולא מלה חד הוא ע"ש, וע"ש עוד קמג ע"א, ובפ' וישב (קפו ע"א) והכוונה בכ"ז הוא על הקו והעמוד היורד מכל עולם עליון בהתחתון, והוא העמוד אחד שאמרו בחגיגה שם ובזה"ק הנו' אשר עליו מתקיים כל העולם כולו. והנה אותו הקו היורד מכל עולם עליון להתחתון שלמטה הימנו הנה הוא הענין דאור היושר הנודע בדברי האריז"ל, כי הוא בבחי' קו ועמוד וכנ"ל. ועניינו הוא לחבר את כל עולם תחתון בהעליון, וכן את כל העולמות כולם זב"ז להיותם כולם חד על ידו, והוא עיקר הקיום והיסוד דכל עולם כנו'.

והענין בביאור הוא כי כמו שאמרנו לעיל סי' ב' בענין העגולים כי הם היסודות אשר מהם נלקח כל פרטי המציאויות שבכל עולם לפי מדרגתו הנצרך לו, הנה כן הוא עד"ז ג"כ בענין היושר, כי כאשר גזרה רצונו ית"ש להלביש עולם בעולם, להיות כל העולמות כולם ג"כ לקומה אחת, ויש בכל פרט ופרט מכל המציאויות שבעולם התחתון כחות ואורות מכל העולמות העליונים כולם, ובפרט מהעולם העליון שעליו מכל המציאויות הפרטים שבו, והנה צריך שיהיה לזה ג"כ יסודות ושרשים כלליים אשר שם יתקבצו ויתאחדו כל אלו הכחות והאורות של המדרגות העליונים כולם העתידים להתפשט ולהתלבש בפרטי המציאויות דהתחתון, ולזאת הנה המשיך המאציל ית"ש מהעולם העליון עצמו וממדרגתו, בחי' כלליים ויסודות אשר בהם כלולים כל הכחות דהעליונים, ומהם נמשך ומתלבש בכל פרטי המציאויות דעולם התחתון, וכדי שיהא כל פרט ופרט שבו כלול ומורכב מעצמות עולם העליון ג"כ, כי ע"י הרי יהיו כל העולמות כולם כלולים ואחודים זב"ז, והם כולם רק קומת פרצוף אחת.

והנה אותן הכלליים דעולם העליון, הנה הם בחי' היושר הכללי שבכל עולם, והוא עיקר הקיום (לו ע"א) והיסוד העיקרי דהתחתון. כי כן הוא הסדר לעולם שהיסוד העיקרי דהתחתון הוא נמשך ויוצא מהקצה התחתון אשר בסוף עולם העליון, ובאותו הקצה התחתון הנה כלול בו בהעלם מכל כללות העליונים כולם, והוא נעשה להיושר הכללי דהתחתון, וזהו שאמרנו לעיל סי' א' שהאור דהיושר הנה הוא לעולם מבחי' קו האמצעי

המבריה מעילא לתתא, ולכן נכלל בו מכל העליונים כולם, והוא היסוד והשורש העיקרי דהתחתון. והרי נמצא כי אור היושר הנה הוא עולה עד לעילא לעילא, וכן הוא נוקב ויורד עד לתתא תתא. והנה נמצא מדברינו כי הנה יש בכל עולם ב' בחי' יסודות, אחד מבחי' אותו העולם גופה והם העגולים, ואחד מבחי' העולם העליון והם היושר, ועומד היושר בתוך העגולים ע"ד ריבוע בנו עגולא³⁰⁵. וזהו שאמרו במדרש קהלת (פ"א ו"ט) בפסוק (קהלת א ד) והארץ לעולם עומדת, כי ישנו בהארץ כל צורת פרצוף אדם, ראש ועינים ואזניים וידיים וטבור וירכיים ורגלים ע"ש בארוכה. והגם שהיא עגולה ככדור, אך הכוונה הוא על בחי' היושר שבה, כי ישנו בה בחי' יושר בפנימיותה ועומד בה בבחי' ריבוע בנו עגולא, ואותו היושר הוא בבחי' קומת פרצוף אדם. וכן הוא ג"כ בכל הגלגלים והשמים וכן בימים. הנה הגם שהם כולם עגולים, עכ"ז הנה יש בפנימיותם בחי' יושר וכמראה אדם ע"ד שהוא בהארץ, וכמו שמבואר בשוחר טוב (מזמור יט פסוק א') שכמו שישנו כל בחי' פרצוף בהארץ, כן הוא ג"כ בהשמים ובימים ע"ש. וזהו ענין דד' רוחות העולם, ויש לה קצוות, הגם שהיא כולה עגולא, אך כ"ז הוא ע"י היושר שבה וכנז'.

והרי לנו כי העולם כולו הוא מיוסד על ב' מיני יסודות, א' עגולים וא' יושר. כי העגולים הם היסודות אשר ממדרגתה עצמה, והיושרים הם היסודות אשר מבחי' עולם העליון הכלולים מכל הכחות אשר למעלה למעלה ומתלבשים בהתחתון לכלול בה מכל העליונים כולם, ולייחד את כל העולמות כולם יחד. ועומדים העגולים בבחי' החיצוניות דכל עולם, כי הם ממדרגתה עצמה, אך היושרים אשר הם מהעולם העליון הם בהפנימיות דכל עולם, וזהו מ"ש הרב (בסדר אצילות בקיצור פרק א') וכן הגר"א בספר יצירה (פ"א משנה ו') כי א"ס ית"ש ע"י התלבשו בחכמה דא"ק האציל ע"ס שבאצילות שהיא האות י' דהויה הכוללת כל העולמות, וע"י התלבשו בבינה דא"ק וחוזר ונתלבש בבינה דאצילות ברא ע"ס דבריאה שהיא האות ה' דהויה הכוללת, וע"י התלבשו בו"ק דא"ק ודאצילות ודבריאה יצר ע"ס דיצירה שהוא האות ו' דהויה הכוללת, וע"י התלבשו בהמלכות דא"ק ודאצילות ודבריאה ודיצירה עשה ע"ס דהעשיה שהיא האות ה' אחרונה דהויה הכוללת. וכל ההתפשטות והתלבשות הזה הנה הוא בחי' האור דהיושר אשר הוא נמשך מהקצה התחתון דעולם העליון ומתפשט בהתהוות והמציאות דעולם התחתון שהוא בהמציאות דהעגולים שבו. ור"ל כי מאותו הקצה התחתון דהיושר דהעליון נמשך ונעשה ונתהווה העגולים דהתחתון, ומתלבש היושר בתוך העגולים בהפנימיות שבו, ועומד שם לעולם, ונעשו שניהם יחד להיסודות הכלליים שבכל עולם, ונמשך ונעשה ע"י שניהם יחד כל המציאויות הפרטיים דכל עולם התחתון כולו, כמו שיתבאר עוד למטה וע' לקמן סי' ה' אות י"ט.

יש להקשות, אם העליון הוא בחינת אפס ואין לגבי העולם שתחתיו, כיצד יתכן שיש לו צירוף עם היסודות הכלליים דתחתון. ועוד קשה, אם כל מה שהוא יסוד ושורש כללי הוא בחי' עיגולים בלבד, כיצד יתכן לומר שהשורש של העולם התחתון שנמצא בעליון הוא יושר.

אלא בע"כ שד"ז שיושר הוא היסוד העיקרי דכל עולם, אין הכוונה לפרטי המציאות דתחתון הנמשכים במכוון כמו שקיים בעיגולים, אלא ששפע היושר מאיר ומשפיע לעיגולים. ואז היושר מתעבה ומשתייך לעיגולים. וכאשר מסתיימת התעבותה כראוי לאותו עולם, אזי נולדים ויוצאים מהעיגולים כל תולדות המציאויות כולם. וכן כך הם קיימים תמיד, אלא שהיושר הוא הפנימיות של העולם ששרשו הוא במדרגת

³⁰⁵ עי' ליקוטי הגר"א בסוף ס"י כג ע"א. ועי' יהל אור ח"א יב ע"א, ז"ל, וסוד האופנים והגלגלים הן סוד עיגולא וריבוא שהאופנים הם מרובעין כמ"ש בתיקונים והן בד' פנים, עכ"ל, עי' עוד יהל אור ח"ג י"ג ע"ב וז"ל, ס' ומ' הוא בינה ותבונה, וכן הם שמים וארץ, ז"ל, שלכן בבינה רומז בן בלבד ובתבונה בן ובת, והן עגולא וריבוע, כי שמים הוא בעיגול ולכן הוא ו'ק ו' וארץ הוא בריבוע כידוע והן ו"ד, עכ"ל.

מ"ש

העולם שעליו, והעיגולים המה החיצוניות של מדרגת אותו העולם, אשר כל פרטיו והנהגותיו באים ע"י השפע הבא מהיושר לכל העיגולים המקיפים את העולם, ואפילו אותם העיגולים עצמם יצאו מהיושר. יוצא, שכל גילוי של יושר אינו כי אם בצורה של פרט ואילו כל גילוי של עיגולים הוא רק בצורה של כלל.

[ב] אמנם הרי לעיל סי' ב' אות ג' אמרנו כי כל עולם עליון בערך תחתון, וכן גם השורש דכל עולם תחתון אשר בעולם העליון, הנה הוא רק בבחי' אפס ואין להתחתון, ואין לו גילוי אליו אפי' בבחי' שורש כלל, וא"כ איך אפשר לכנות ולומר שהוא משתתף ג"כ בהיסודות הכלליים דהתחתון, והוא האור יושר שבו, אשר על ידו נקשרים ומתייחדים העולם העליון בהתחתון זב"ו, מאחר שאין לו השתוות עם התחתון כלל, ואין להעליון בהתחתון שום גילוי מאומה. ועוד כי הרי אמרנו לעיל סי' ב' אות א' שכל מה שהוא בבחי' יסוד ושורש כללי להעולם כולו, הנה מוכרח הוא שיהיה בבחי' עגולים דוקא, וא"כ איך אפשר שהשורש דכל עולם תחתון אשר בעולם העליון, שהוא השורש היותר עיקרי והיותר ראשון שבו, יהיה הוא בבחי' קו ועמוד, שהוא אור דיושר.

אך הענין הוא, כי מה שאמרנו שהאור דיושר הוא היסוד העיקרי דכל עולם, אין הכוונה שפרטי המציאות דהתחתון נמשכין ממנו במכוון ובהדיא וכמו שהם נמשכין ונלקחין מהאור דהעגולים שהם בחי' הד' יסודות (לז ע"ב) ארמ"ע וכנ"ל סי' ב', כי זה אי אפשר משום שהאור דיושר הוא באמת רק ממדרגת עולם העליון עצמו, ואין שום גילוי ממנו למציאות דעולם התחתון ממש מאומה, אלא הכוונה הוא רק כי האור דיושר הנה הוא מאיר ומשפיע להעגולים שהם הד' יסודות ארמ"ע, אשר הם ממדרגת אותו העולם גופה, ובאותן כל העגולים כולן הנה מתייחד האור דיושר ומאיר ומשפיע בהם, וכל מה שנמשך ונעשה מהעגולים, שהוא כל פרטי המציאויות הנולד ויוצא ונעשה מהד' יסודות ארמ"ע, הנה הוא רק ע"י הכח והשפע אשר מקבלים העגולים מהיושר, ונמשך כח היושר אשר בכל פרטי המציאויות כולם רק דרך העגולים דוקא, כי רק העגולים הם משתווים עם אותו העולם עצמו, והם היסודות היותר קרובים לכל פרטי המציאויות דכל עולם. וכאשר נמשך אור ושפעת היושר בהעגולים, הנה מתעבה שם האור והשפע ג"כ למדרגת אותו העולם, ואז נעשה ונתהווה כל פרטי המציאויות כולם מהיסודות הכלליים שהם העגולים. כי הנה מתעכב ונשתהה אותו השפע בהעגולים עד שנגמר להתעבה שם בכל העביות הראוי למדרגת אותו העולם, ואז נולד ויוצא מהעגולים כל תולדות המציאויות כולם אשר בכל העולם כולו. והרי נמצא כי עיקר כל המציאויות הנה הם יוצאים באמת רק מהעגולים, כי הם היסודות היותר קרובים לכל המציאויות כולם, אלא שכל מה שיוצא מהם הנה הוא ע"י האור והשפע אשר מקבל העגולים מהיושר, ועי"ז הנה נמצא כי נעשה בנין כל מציאות ומציאות מבחי' היושר והעגולים יחד, ושניהם משתתפים בבנין כל המציאויות כולם, אלא שהאור דיושר שבהם הוא בפנימיותם, כי הוא מהעולם העליון, והאור דבחי' העגולים שבהם הוא בחיצוניותם, כי הוא ממדרגת אותו העולם עצמו. אבל עכ"פ הוא כי שניהם משתתפים בבניינם, ונעשים שניהם לעצם אחד בכל מציאות ומציאות.

וזהו שאמר האריז"ל (עגולים ויושר ענף ג') שבכל עולם ועולם ובכל פרט ופרט שבכל עולם ועולם הנה יש בו ב' בחי' שהם העגולים והיושר. וכ"ז הנה הוא הן בבחי' התהוותם של כל המציאויות, והן בבחי' קיומם וכל הנהגתם בכל תהלוכותיהם ומקריהם, שהוא הכל ע"י שפעת אור שלמעלה, הנה הוה תמיד כל השפע אשר לזה מאלו ב' הבחי' דהיושר והעגולים משניהם יחד. כי כאשר נצרך להוציא איזה פרט מהעגולים שהם היסודות הכלליים דאותו העולם כולו כנ"ל, והרי מושרש שם כל הפרטים כולם בכח, וכאשר נצרך להוציא איזה פרט מהם מהכח אל הפועל, אז משפיע היושר בהעגולים אור ושפע, וע"י אותו השפע יש כח בהעגולים להוציא את הפרט מהכלל שבו, מהכח אל הפועל. וכן אח"כ כאשר נעשה ונשלם מציאותו של אותו הפרט, הנה לצורך קיומו וחיותו

וכל תהלוכותיו הנגזר עליו, הנה משפיע עוד היושר בהעגולים שפע חדשה בכל רגע ורגע, ועי"ז מתנהג אותו הפרט ע"י העגולים בכל הנהגתו הראוי לו, וא"כ הרי ניחא לנו היטיב מה שהיסודות דהעגולים הם בתואר עגול דוקא משא"כ האור דיושר הנה הוא רק בבחי' קו ועמוד וכנ"ל, והוא משום כי שורש כל המציאויות כולם בבחי' שרשם הראוי למדרגת אותו העולם, הנה הוא באמת רק בהעגולים לבד, כי שם עומדים כולם בכח כלולים ומיוחדים בשרשם, ולכך הם עגולים, כי הם כוללים כל הפרטים כולם יחד ומקיפם מכל צד, כי הם סבתם העיקרי בכל ענייניהם וכנ"ל סי' ב', משא"כ האור דיושר, משום שהוא מעולם העליון, הנה אינו מתגלה בו שורש להמציאות דהתחתון מאומה, כי הוא גבוה מהם הרבה, ולכן אינו מקיף אותם כלל, כי הוא אינו סבתם, וכל מה שנמשך להם ממנו הוא רק דרך העגולים ורק לאט לאט, שהוא דרך קו דק ונקב קטן לבד, ולכן עומד הוא רק בתואר קו ועמוד, שהוא בבחי' יושר אשר עיקרו הוא למעלה, ואינו דבוק עם התחתון, אלא רק בקצה התחתון שלו. וכ"ז הוא משום גודל מעלתו שאין התחתון כדאי להשתמש בו בהדיא, אמנם בהעלם הנה ישנו גם בו שורש לכל המציאויות כולם אשר בכל עולם התחתון כולו, אלא שהם עדיין בו רק ממדרגת עולם העליון עצמו, אבל גילוי אשר לתולדתם הראוי לפי מדרגת עולם התחתון, הנה הוא רק לאט לאט ולכל פרט ופרט בפנ"ע, והוא בשפעו אשר משפיע בהעגולים לצורך כל פרט ופרט להוציאו מן העגולים מהכח אל הפועל וכנ"ל. ולז

ע"ג

והאמת הוא כי גם המציאות דהעגולים עצמן בכל כחותיהם, הנה יצאו הם ג"כ רק מאור דהיושר, ויצאו הם ג"כ רק לאט לאט, היינו כל עיגול ועיגול בפנ"ע, וכמו שמבואר כ"ז בעגולים ויושר (ענף ב'), והוא ג"כ כי משום שהעגולים הנה הם ממדרגת עולם התחתון לא היה אפשר להם לצאת על מדרגתם אלא רק במיעוט ובצמצום מהאור שלמעלה ולא בשפע כלל. ואח"כ כאשר נאצלו כל העגולים, שהם היסודות דעולם התחתון בכלל, הנה משפיע בהם עוד היושר ג"כ לצורך תוצאות כל המציאויות, שהם הפרטים להוציא את כל א' מהכח אל הפועל כנ"ל. והרי נמצא כי כל הגילוי דאור היושר הוא לעולם רק בדרך פרט, משא"כ העגולים הנה בהם עומדים כל המציאויות כולם בדרך כלל, וכלולים שם כולם בכלל א' חדא, ויצאתם מהם הוא בבחי' פרט היוצא מן הכלל וכנ"ל. וזהו מ"ש הגר"א (בהליקוט שבסוף ספר"צ מדפוס ווילנא תרמ"ב בדף ל"ח ע"ב בד"ה סוד הצמצום) כי העגולים והיושר הנה הם בבחי' כלל ופרט ע"ש³⁰⁶. והוא מבואר ע"פ דברינו, כי כל הגילוי דאור היושר הוא רק בפרטיות לבד, אבל כללות כל המציאויות הנכללים בו בדרך כלל הנה הוא נעלם מאד, כי הוא רק במדרגתו אשר בעולם העליון שהוא בבחי' אפס ואין בערך התחתון. משא"כ העגולים הנה בהם עומדים כל המציאויות בדרך כלל, כי הם היסודות הכלליים להם, אשר לפי מדרגת כל אותו העולם גופה וכנ"ל. והרי לנו ב' תועלויות מהאור דיושר, אחד מה שהוא המקשר והמחבר את העולם עליון בהתחתון, כי הוא הממוצע ביניהם, ועל ידו מתייחדים שניהם ונעשים אחד, והוא ע"י תועלת השני, היינו ע"י שפעו שמשפיע בהעגולים לצורך תולדות כל הפרטיים ומשתתפים שניהם בבנין כל המציאות וכנ"ל. והרי יש בכל פרט ופרט שבכל התחתונים כולם כח ואור מכל העליונים אשר למעלה למעלה, ועי"ז הנה הולך המציאות תמיד ומתקן ומזדכך עד שלבסוף יתעלו ויתייחדו כולם וכפי כוונת המאציל ית"ש בכל כוונת בריאת עולמו.

³⁰⁶ ז"ל, ויש ב' השגחות, בכלל ובפרט. והפרט הוא באדם בזה העולם, וכן בכל עולם, והשאר הן בכללות בהשקפת האדם וזהו עגולים ויושר, וכל ישראל יחד הן אדם א'.

עוד יש להקשות, שכן נתבאר שעיך אור היושר עומד למעלה, ורק סיומו הוא שנמצא בעולם התחתון, והרי במקום אחר אמר הרב שכל הז"ת שלו נמצא בתוך חלל העיגולים של אותו העולם, וצ"ע. והעניין, שכן עגולים ויושר הם כעין הבחינות של יסוד ומלכות, שעגולים הם מלכות נוק', ה"ה פרצוף בפני עצמו, ואילו יושר הוא יסוד הבא מפרצוף עליון ממנו, ולעולם יסוד וגוף נחשבים כא', באופן שרק הקצה התחתון של הפרצוף העליון נכנס לתוך העיגולים, אלא שהקצה הזה הוא כל י"ס דיסוד. והנה יסוד ומלכות נעשים לא' רק בעת הזיווג. יוצא אם כן שיש חילוק בין הפרצופים, כך, שבמקום שיש זיווג תמידי, אזי העגולים והיושר המה במדרגה אחת, ובמקום שהזיווג הוא לפרקים אזי היושר הוא בתוך העיגולים רק בעת הזיווג.

[ג] אמנם הרי יש להקשות במה שאמרנו לעיל בסמוך, כי עיקרו דאור היושר הנה הוא עומד למעלה ואינו דבוק בהתחתון אלא רק בסיומו שהוא בקצה התחתון שלו, והוא משום שעיקרו הוא רק מעולם העליון וכנ"ל, הרי בדברי הרב ז"ל (עגולים ויושר ענף ב' ובכ"מ) מבואר שם שהאור דיושר דכל עולם הנה הוא עומד בכל עיקרו באותו העולם גופה כמו העגולים, וכן מבואר עוד שם (סוף ענף ד') בדברי מהר"ח ז"ל שדעתו נוטה לומר שכל העשר עגולים כולן הם נמשכין ומתפשטין רק מהג"ר דהיושר, וכל הז"ת דהיושר הם עומדים בתוך חלל העגולים (וע' במבו"ש שע"ב ח"ג פ"ד³⁰⁷), ועכ"פ הוא כי עומד היושר בכל שלימותו בכל עולם ועולם, וא"כ הרי נראה לכאורה לפי"ז שגם היושר הנה הוא ממדרגת אותו העולם ממש כמו העגולים, מאחר שעומד כולו בו.

אך דע, כי עומק הענין דיושר ועגולים הנה הוא כי הם בבחי' יסוד ומלכות, כי הנה העגולים הם בבחי' המלכות נוק', שהוא פרצוף בפנ"ע, והוא ארון כל המעשים, שממנה נעשה הכל, אך היושר הנה הוא בחי' היסוד, והוא אינו פרצוף בפנ"ע אלא שהוא מהו"ק דז"א, וגוף וברית השבינן חד (זהו פנחס רג ע"ב), והרי הוא מפרצוף העליון, ועכ"ז הנה הוא רק הקצה התחתון שלו ועיקרו הוא למעלה, אמנם היסוד הנה הוא נכנס כולו בתוך העגולים בכל הי"ס שבו, והוא היושר הכללי והעגולים הכללי, הנה הם היסוד דמלכות (אשר שם מתקבצין כל הגבורות דהדעת שלה הנעשה מיסוד דז"א והבן). והנה נכנס היושר הכללי בתוך העגולים הכללים ונעשים שניהם לאחד, וזהו מה שמבואר בדברי האריז"ל הנז' שכל היושר הכללי הוא נכנס כולו בתוך העגולים, ועכ"ז הנה הוא באמת רק הקצה התחתון מעיקרו, וכמו שאמרנו, כי הרי היסוד הוא רק הקצה התחתון דז"א שהוא עיקרו והבן. אמנם הוא כי הנה אינו נעשה היסוד עם המלכות לאחד אלא רק בעת היחוד דוקא, ואז נעשה היושר והעגולים לאחד, וא"כ הרי פשוט הוא כי יש חילוק בזה בין העולמות והפרצופים, כי במקום אשר זווגם הוא תדירי, הנה עומדים שם היושר והעגולים במדרגה חדא לעולם, ועומד כל היושר כולו בכל הי"ס שבו בתוך העולם (לז' ע"ד) התחתון תמיד, אבל במקום אשר זווגם הוא רק לפרקים הרי אינו עומד היושר בתוך העגולים אלא רק בעת הזווג לבד. אמנם כ"ז הוא רק בהיושר הכללי עצמו אשר עיקרו הוא מעולם העליון, והוא היסוד דז"א שהוא היושר הכללי דעולם התחתון כנז', ואינו עומד הוא בעולם התחתון ממש אלא רק בעת הזווג, אבל שלא בשעת הזווג הרי הוא כולו למעלה בז"א עצמו, אך עכ"ז הרי בנין כל עולם התחתון כולו הנה הוא לעולם רק מהאור דהיושר ג"כ, כי הרי גם עצם העגולים עצמן הנה הם נמשכים ונעשים ג"כ רק מהיושר דהעליון וכמבואר בדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ב'), וכן כל המציאויות הפרטים כולן הנעשים ומתהווים מהעגולים ויוצאים משם מהכח אל הפועל, וכן כל הנהגתם ותהלוכותיהם הרי אמרנו ג"כ שנעשה כ"ז ע"י אור ושפעת היושר המשפיע בהעגולים ע"י הזווג דהיושר הכללי בהעגולים [ור"ל ע"י הזווג דפרקים אשר מזדווגים בכל עת צורך עכ"פ (וע' עיקר הענין בזה לקמן אות ד' ה')].

³⁰⁷ עי' עגרי' ענף ב' ד"ה ודע, ובהערה 71, שם הבאנו את דברי הלש"ו שעל פיהם מתיישבת הסתירה.

וא"כ נמצא שבנין כל עולם התחתון כולו וכל מציאותם הוא לעולם רק מעצמות האור היושר והעגולים, ואין שום פרט בכל הנמצאות כולם אשר בכל העולמות כולם שלא יהא כלול מהאור היושר ועגולים משניהם יחד, אך היושר הכללי עצמו אם שהוא עומד בתוך העגולים או לא, הנה בזה יש חילוק בין העולמות והפרצופים, כי באותן אשר זווגם הוא תדירי הנה עומד גם היושר הכללי עצמו ג"כ תמיד בתוך העגולים בכל עיקרו, והוא מחובר ומיוחד העולם התחתון עם העולם העליון ביחודא חדא לעולם, אבל באותן אשר זווגם הוא אינו תדירי הנה אינו עומד בהם היושר הכללי מחובר עם העגולים אלא רק בעת הזווג. אבל שלא בשעת הזווג הנה עומדים כל א' בפנ"ע, אבל מ"מ עיקר בנין כל העולמות וכל הנמצאות כולם הנה הוא לעולם רק מהאורות היושר ועגולים יחד וכנז'.

והנה ידוע הוא מ"ש הרב (בשער סדר אבי"ע פ"ד) בסוד שארה כסותה ועונתה, שהם אינן אלא רק עד סוף עולם הבריאה לבד, אבל ביצירה ועשיה חסר בהם בחי' עונתה, ובעשיה חסר גם בחי' כסותה ע"ש. ועד"ז הוא ג"כ בעניינינו, כי לא הוה הזווג והיחוד העיקרי בין העולמות אלא רק עד הבריאה לבד, כי אצילות מתייחד עם הבריאה, והם שניהם באחדות, כי אצילות הוא חכמה ובריאה בינה, אימא מקננא בכורסייא (תיקו"ז כד ע"ב וע' דרושי אבי"ע יג), והם תרין ריעין דלא מתפרשיין (זהר ויקרא ד ע"א), וכמו שהאריך בזה הגר"א בספד"צ פ"ד (כח ע"ד) בד"ה ויאמר ע"ש כל הענין בארוכה, וא"כ נמצא כי בעולם הבריאה ומכש"כ בכל העולמות שלמעלה, הנה שם שורה ומתייחד תמיד כל היושר הכללי כולו ג"כ בתוך העגולים ממש. אבל ביצירה ועשיה הנה שם הוא אינו כן, כי היושר הכללי דהיצירה אשר הוא מעולם הבריאה, הנה הוא אינו מתייחד ושורה בתוך העגולים דהיצירה אלא רק לפרקים, ומכש"כ מהיצירה להעשיה, הנה אינו שורה היושר הכללי דהעשיה אשר הוא מהיצירה בתוך העגולים דהעשיה אלא רק לעיתים רחוקות. וא"כ הרי ניחא מכ"ז ג"כ מה שאמרנו, כי היושר הכללי הנה הוא עומד כולו למעלה, ואינו נכנס בתוך העגולים אלא רק בהקצה התחתון שלו, והנה הוא רק בעולם היצירה והעשיה, אבל בכל העולמות שלמעלה הנה שם הוא עומד באמת כל היושר הכללי כולו בתוך העגולים וכמו שמבואר בדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ב' ושם סוף ענף ד') וכן בשער השתלשלות הי"ם (סוף ענף ב') ע"ש, כי שם הוא מדבר על כל העולמות שלמעלה. אמנם מה שמשמע בשער דרושי אבי"ע (פרק ג') וכן בציוור עולמות (בהקדמה) שכן הוא ג"כ בעולם העשיה, הנה שם הכוונה הוא רק על שפעת האור היושר אשר הוא מתפשט ומשתתף בכל העולם כולו ובכל המציאויות שבו, וזהו גם בעולם העשיה וכנ"ל, אבל לא על היושר הכללי עצמו, כי הוא אינו שורה ומתייחד בתוך העגולים עצמן לעולם, אלא רק מהבריאה ולמעלה וכנז', אבל בהיצירה והעשיה הנה אינו שורה ומתייחד שם היושר הכללי עצמו אלא רק בעת הזווג לבד. וכן הוא ג"כ, כי אפי' מהבריאה ולמעלה אשר שם הוא שורה היושר הכללי עצמו בתוכם ממש, אך עכ"ז הנה לעולם הוא כי כל עיקרו דאור היושר הכללי שבכל א' הנה הוא רק מהעולם העליון שעליו, כי הוא היסוד דז"א וכנ"ל, והוה כל היושר הכללי הי"ם דהיסוד, והרי (לח ע"א) הוא מהז"א עצמו שעומד כולו למעלה, כי גוף וברית חשבינן חד (זהר פנחס רג ע"ב) אלא שהוא הקצה התחתון שבו וכנ"ל. והוא שורה ומתייחד בתוך העגולים דהעולם התחתון שהוא המלכות, ור"ל יסוד דהמלכות, כי היושר והעגולים הם הב' יסודין דז"א ומלכות שבעולם העליון. ונשתלשלו הגבורות שביסוד דהמלכות העליונה ונתפשטו למטה, והם העגולים דהעולם התחתון כי נתעבו ונעשו ממדרגת התחתון עצמו, ובתוכם נכנס ושורה היסוד דז"א שהוא לעולם ממדרגת העליון, והוא היושר הכללי כנז' (והבן כ"ז מאד), ועל ידו מתייחדים העליון בהתחתון זב"ז,

כי זהו כל עיקרו דהאור היושר לקשר ולייחד את כל העולמות כולם זב"ז, וכ"ז הוא ע"י שהאור דהיושר הכללי הנה הוא לעולם ממדרגת אור העליון וכנו'.

והרי נתבאר לנו מכל דברינו כל עיקר ענין דהיושר והעגולים, כי הנה הוא לייחד את כל הריבויים מהנמצאות כולם וכדי להביאם לסוד האחדות האמיתי. כי ע"י העגולים מתייחדים כל הנמצאות והפרטים כולם שבכל דור, וכן כל הדורות כולם שבכל הששת אלפים שנה, ונכללו ונתייחדו ע"י העגולים כולם יחד, וכ"ז הוא לצורך תיקון היחוד אשר בכל עולם ועולם גופה, כי העגולים הנה הם ממדרגת אותו העולם עצמו ומתקן על ידם תיקון היחוד הנצרך לכל עולם גופה, אך היושר שבכל עולם אשר הוא מעולם העליון הנה הוא לצורך תיקון היחוד לכל העולמות כולם בכלל, וכדי לקשר ולייחד את כל העולמות כולם ג"כ ביחודא חדא, ונכנס אור דהיושר העליון בתוך כל התחתונים כולם, ומשתתף בבנינם, והוא עומד בהם לעולם בפנימיותם, וע"י"ז הם מזדככים ומתעלים ואפשר לכל א' לעלות למדרגה העליונה אשר למעלה למעלה, עד שיתעלו כולם ויעלו לבסוף לסוד האחדות האמיתי. וכן נתבאר לנו ג"כ כי בכל העולמות אשר עד היצירה, הנה שורה בהם היושר הכללי דכל א' בתוכם ממש לעולם, ולכך הם מיוחדים כולם גם עתה לעולם, אבל ביצירה ועשיה אינו שורה בהם היושר הכללי הראוי להם אלא רק לפרקים, ולכן הוה יחודם עתה אינו תדירי וחסר בהם היחוד העיקרי אשר מבריאה ליצירה ומיצירה לעשיה עד עת קץ הימין.

על ידי היושר מתלבשים כל העליונים בכל התחתונים כולם. אמנם יש בזה שתי בחי', של עיקר ושל

תוספת:

העיקר, הוא מה שנעשה לעיקר חיותו, והוא בשר מבשרו, ואז לא ניכר שדבר זה הוא מהעליונים. וכאשר נגמר זמן חיותם הם עולים למקורם, ואז נתבטלה מציאותם מבחי' העולם הזה שכן כל א' מחלקיו עולה לשורשו, ואז ישארו רק היסודות, וזוהי בחינת הביטול.

התוספת היא של הארה והזדככות במציאות כמו שהיה ביצי"מ ומתן תורה. והנה התחדש שבשנת ת"ר ניתן רשות לכל המשתוקקים לידבק באלהים חיים ולהתעסק בחכמת האמת ומעתה אין הדבר רק נחלת יחידי סגולה, ואף זה הוא מכח התוספת, והיינו התורה שלעתיד לבא.

[ד] והנה ע"י היושר הכללי הנז' הנה מתלבשים כל העליונים כולם בכל התחתונים

כולם, וכנודע שגם העליון שבהעליונים הנה הוא מתפשט ומתלבש גם בתחתית כל התחתונים, וכמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב') כי רגלי קומת א"ק המלביש את א"ס מבריה עד סיום כל העולמות אבי"ע, ואצילות לבוש לז"ת דמלכות שבו, וכל בריאה לבוש לז"ת דמלכות דאצילות, וכל היצירה לבוש לז"ת דמלכות דבריאה, וכל עשיה לבוש לז"ת דמלכות דיצירה, ועקביים דא"ק מתלבשים בי"ס דעשיה כו', וכן שם (ריש פרק ג') כי הא"ס הוא נשמה לנשמה, והאציל אדם אחד הכולל כל העולמות כולם, ובחי' הגוף שבו הוא עולם האצילות, ובחי' המלבושים הם ג' עולמות בי"ע שאינם רק עולם אחד לבד, והוא לבוש האצילות כולו כו', וכן הוא בעגולים ויושר (ענף ד') בארוכה, ובשער דרושי אבי"ע (פרק ב') ובכ"מ, אלא שכל מי שהוא יותר עליון הוא עומד בהיותו תחתון בהחלק היותר פנימי שבו, אבל עכ"פ הוא כי מתלבשים כולם בכולם, וכ"ז הנה הוא ע"י היושר הכללי הנז', וכנ"ל שעל ידו מתקשרים ומתייחדים כל העולמות כולם זב"ז.

אמנם הנה נסדר ההתפשטות אור העליון בהתחתון על ב' בחי', אחד בבחי' עיקר

ואחד בבחי' תוספת. והבחי' עיקר הוא מה שנוגע לעיקר חיותו אשר בלעדו לא נגמר מציאותו כלל, והנה הוא נעשה בו לעצם מעצמו ובשר מבשרו, וע"ד הנשמה הניתן באדם אשר בלעדו לא נקרא אדם כלל, והיא ממלא אותו בכל מלואו, ומתאחד עמו עד שנראה שהגוף גופה הוא החי. והגם שהנשמה היא מלמעלה ואינה מהעוה"ז כלל, עכ"ז אחר שירדה בו נעשה לעצם מעצמו והיא האדם עצמו ואינה ניכרת מעתה שהיא מהעליונים

כלל. וכן הוא עד"ז בכל המציאויות כולם, כי הנה הגם שכל כחותיהם הפנימיים ופעולתם וצורתם העיקרי הנה היא רק מההתפשטות וההתלבשות דכל אורות העליונים אשר מלמעלה למעלה עד א"ס ית"ש, ואין עצמותם העיקרי מעוה"ז כלל, עכ"ז אחר שנתפשט ונתלבש בהם הרי נתאחד עמהם בחוץ כ"כ עד שנראה שכ"ז הוא רק מכלל המציאות דעוה"ז עצמו, שהרי לא יסור מהם כל אלו האורות פנימיים כל (לח ע"ב) משך זמן קיומם, ולא נגרע מערכם דבר, וכאשר נגמר זמן חיותם ועולים כל האורות פנימיים שבהם למקורן, הרי נתבטל מציאותם גם מבחי' המציאות דעוה"ז לגמרי. וא"כ הרי נמצא שכל אלו האורות פנימיים המוכרח להם אשר הם חיים וקיימים על ידיהם, הגם שעיקרם הם רק מלמעלה ואינם מהד' יסודות דעוה"ז כלל, עכ"ז הרי נתעצמו ונתאחדו בכל המציאויות הפרטיים דהעוה"ז, עד שבלעדם לא נופל גם על כל העוה"ז גופה שם מציאות כלל, והוא ההתפשטות והתלבשות דכל אורות עליונים בהתחוננים בבחי' העיקר שאמרנו.

וזהו עומק כוונתם ז"ל (בסנהדרין צ"ז סע"א) שית אלפי שנין הוה עלמא וחד חרוב³⁰⁸, והנה לשון חרוב משמע שלא תתבטל העולם מכל וכל אלא שתתחרב מכל המציאויות שבה, וע"ד שכתוב (יהזקאל כ"ו ב') אמלאה החרבה, וכן כל לשון חרוב שבתנ"כ. אך ממאמרם ז"ל בסנהדרין (צב רע"ב) שאמרו שם אותן שנים שעתיד הקב"ה לחדש בהן את עולמו כו' צדיקים מה הן עושין הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים כו', ומשמע מזה שיהיה אז איזה ביטול גם לעיקר העולם עצמו ג"כ, וכן משמע ג"כ בפרד"א (פ' נ"א) שאמרו שם שמים וארץ עתידין לעבור ולהתחדש כו' ע"ש בארוכה³⁰⁹, אך הכוונה הוא שיעלה אז כל ההתלבשות דכל האורות העליונים אשר בהתחוננים, הנה יעלה כל א' לשורשו ולא ישאר בכל עולם אלא רק עצמותו העיקרית לבד בלתי התלבשות העליונים בהם, ואז אינו נופל עליהם שם מציאות גמורה כלל. כי השמים והארץ והימים והאוויר בכל צורתם ומציאותם הגמורה כמו שהם לפנינו, הנה הוא ג"כ רק מההתלבשות דאורות העליונים אשר נתלבש בהם כהנשמה בהגוף, אבל עצמותם העיקרי הנה הוא רק הד' יסודות הפשוטים לבד, והרי נמצא כי כשיתפשט מהם האורות והכחות העליונים המתלבשים בהם הרי יתבטל באמת עיקר כל מציאות השמים והארץ ג"כ, שלא ישאר אלא רק יסודותיהם הפשוטים לבד אשר הם רק כבחי' כחות היוליות³¹⁰, ואין להם מציאות נגלה כלל, אלא רק שמוכנים לקבל כל פעולה שיעשה בהם ע"י שפעת אור שלמעלה, אבל הם עצמם אין להם גילוי מאומה. וזהו שאמרו וחד חרוב, ור"ל שיתחרב מכל מלואו וטובו שהוא מכל שפעת אור העליונים שבו. ולא אמרו בטל, כי יסודותיהם העיקרי ישארו עכ"פ,

³⁰⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ יא ע"א ד"ה שביעאה עלייהו, ז"ל, אלף השביעי תליא במלת בראשית, שהיא עלייהו, כמ"ש לעיל בראשית ברא שית, עלייהו, והיא בינה, והיא סוד השבתת עולם, בסוד שבתאי, שהוא דרגא דבינה כידוע, ובינה הוא בסוד אחרית, שהכל תשוב אל שרשו, שהיא סוד האש כמ"ש בס"י, והוא סוד וחד חרוב, והענין כי שית אלפי שנין הן ששת ימים שמתנהג בו"ק, וז' הוא מלכות, ומלכות תליא בבינה וחזרת אל שרשה.

³⁰⁹ ז"ל: רבן גמליאל אומ' כמו ראשי חדשים מתחדשים ומתקדשים בעה"ז כך יהיו ישראל מתחדשים ומתקדשים לעה"ב שנ' דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' וחכמים אומרים שמים וארץ עתידים לעבור ולחדש מה כתי' עליהם ונגולו כספר השמים כאדם הקורא בתורה וגולל אותה וחוזר ופותח וגולל אותה כך הב"ה עתיד לגול את השמים שנ' ונגולו השמים כספר והארץ כבגד תבלה כאדם שהוא פושט את טליתו ומקפל אותה וחוזר ופותח ולובש אותה ומחדש אותה במקומה שנ' והארץ כבגד תבלה וכל יושבי הארץ יטעמון טעם מיתה שני ימים שאין נפש אדם ובהמה על הארץ שנ' ויושביה כמו כן ימותו וביום השלישי מחדש את הכל ומחייה את המתים ומקיים אותה לפנינו שנ' יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו.

³¹⁰ כלומר חומר ראשון הנזכר בע"ח שער קיצור אבי"ע פרק י', ובבהגר"א על ס"י ח ע"ג.

ועכ"ז הנה הוא קרוב לבחי' ביטול ג"כ, כי הרי יסודותיהם העיקרי לבד אינו מציאות גמורה כלל וכנו', ויסודותיהם העיקרי הנה הם בחי' העגולים לבד בלתי יושר כלל. אבל מציאות השמים והארץ כמו שהם עתה לפנינו, הגם שהם ג"כ מכלל העגולים הכלליים, עכ"ז הנה הם רק ע"י השתתפות אור היושר המתעצם ומתאחד עמהם כהנשמה בהנוף, ועי"ז נעשה כל מציאותם העיקרי כמו שהם, וע"ד מציאות האדם אשר הוא רק ע"י הנשמה שבו וכנ"ל. אמנם האדם אשר הנוף שבו נמשך ונלקח מהד' יסודות הכלליים המקויימים, ולכן גם כשיוצא הנשמה ממנו נשאר הנוף בבחי' מציאות חומרי עכ"פ, וכמו חומר הד' יסודות אשר נלקח מהם. אך השמים והארץ הכלליים כשיתפשט ויוצא מהם כל הכחות פנימיים אשר מאור ושפעת העליונים, הנה ישארו רק ביסודותיהם הפשוטים לבד שהוא בחי' חרוב הקרוב לביטול ממש ג"כ.

ונחזור להענין, כי הנה נתבאר לנו כי התפשטות והתלבשות האורות העליונים בהתחתונים הנה הוא מוכרח ועיקר בו, כי בלתי זה הנה כמעט אשר לא נופל שם מציאות על התחתון כלל, והוא ההתפשטות דבחי' העיקר שאמרנו. ובבחי' הזו הנה נמצא שאין שייך באמת לחלק את העליונים והתחתונים לב' מציאויות בפנ"ע, אלא שהם רק מציאות אחת לבד, כי הרי בלתי ההתלבשות הרי אין שם מציאות על התחתון כלל וכנו', וא"כ נמצא כי בבחי' הזו הנה העולם עליון עם התחתון רק עולם אחד ממש.

אמנם הנה יש עוד בחי' שנית בהתלבשות העליונים בהתחתונים, והוא רק בבחי' תוספת, והיינו כי לפעמים הנה ניתוסף הארה והזדככות בכל המציאות בכלל, וכן בכל מציאות ומציאות בפרט, ונתעלה כל המציאות כולו בכלל בעילוי רב ע"י האורות העליונים המתפשטים ומתגלים בה. וע"ד שהיה ביציאת מצרים ובמתן תורה שהיה מתנהג אז בהנהגה ניסית למעלה מכל טבע העולם לגמרי, והיה קרוב הדבר ועומד הכן שיחזור אז כל (לח ע"ג) מציאות העולם כולו למדרגתו הראשונה אשר קודם החטא דע"ן הדעת, אם שהיינו זוכים לקבלת הלוחות הראשונות וכמו שמתבאר בארוכה לקמן חלק שני דרוש ד' ה'. וכן היה קצת ומעין זה ג"כ בימי שלמה בתחילת מלכותו, אשר אז היה עומד העולם בתיקון גדול כנודע.

וכן גם בעת בנין בית שני, ובזמן אנשי כנה"ג הנה ניתוסף להם אז אור גדול מלמעלה, ונפתח להם כל שערי תורה ונתגלה להם כל רזי אורה. וכמבואר בפרקי היכלות (פ' כ"ז) אמר ר' ישמעאל כך אמר ר' עקיבא משום ר' אליעזר הגדול מיום שנתנה תורה לישראל ועד שנבנה הבית האחרון (ר"ל בית שני כמ"ש ביוה"ק (משפטים קג ע"א ופנחס רכא ע"א) ע"ש) תורה נתנה אבל הדרה ויקרה כבודה וגדולתה ותפארתה אימתה פחדתה ויראתה עושרה וגאותה וגאונה זיעתה וזיותה עוזה ועיוזה ממשלתה וגבורתה לא נתנו עד שנבנה הבית האחרון כו'. ושם (פ' כ"ט) אמר ר' ישמעאל כך אמר ר' עקיבא משום ר' אליעזר הגדול לא קיבלו עליהם אבותינו לשום אבן על אבן בהיכל ה' עד שכפו למלכו של עולם ולכל משרתיו וניזקק להם וגילה להם סודה של תורה האיך יעשוהו והאיך ידרשוהו והאיך ישתמשו בו כו'. עוד שם (ס"פ כ"ז ור"פ כ"ח) בתי גנוזי ובתי אוצרותי אין כל דבר חסר מכם אמרו משאלותיכם וינתנו לכם ותאות נפשכם מיד תעשה כי אין עת כעת הזאת ואין זמן כזמן הזה כו', אני יודע מה אתם מבקשים ולבי הכיר מה אתם מתאווים, תורה מרובה אתם מבקשים והמון תלמוד, ורוב שמועות לשואל הלכה אתם מצפים, ולהמון רזי אתם מחמדים, להרבות תעודה הרי הרים, להעלות תושיה גבעות גבעות, להגדיל תלמוד בחוצות ופלפול ברחובות, להרבות הלכות כחול הים ובנים [ר"ל תלמידים] כעפרות תבל, להשיב ישיבות בשער אוהלים, לפרש בהן איסור והיתר, לטמא בהם את הטמא, לטהר בהם את המטהור, להכשיר בהם את הכשר ולפסול בהם את הפסול, להכיר בהם את

הדמים להורות לנידות מה יעשו, לקשור כתרים בראשיכם כו'. ואמרו שם עוד, כי הנה נסתלסל כסא הכבוד ועמד בין האולם ולמזבח, ומלכו של עולם עליו, וניתן להם רשות לעמוד לפני כסא הכבוד ע"ד שהם יושבים בישיבה, ותפשו כתר, וקבלו חותם, ולמדו סדר סוד תורה כו', וע"ש בארוכה כ"ו.

וכן אח"כ בימי כל התנאים, ובפרט בימי רשב"י שנפתחו אז כל שערי אורה מסתרי תורה כנודע בזוה"ק בכ"מ. וע' עוד ממדרגת רשב"י במדרש רבה (בראשית פ' ל"ה סי' ב') ובירושלמי (פ"ק דסנהדרין דף ה' ע"א), וכן עד"ז האריז"ל אשר הוא גילה סתרי מעשה בראשית ומעשה מרכבה, והיה גלויים לפניו ככל פשטות התורה, ונפתח על ידו סתרי מעשה בראשית ומעשה מרכבה, וניתן רשות לכל העוסקים בזה לעמוד בהם כל א' לפי כחו, ובפרט משנת ת"ר ואילך וכמ"ש בזוה"ק (וירא קי"ז ע"א), ובשית מאה שנין לשתיאה יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא, ויתתקן עלמא לאעלא בשביעאה כבר נש דמתתקן ביומא שתיאה מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא, וסימנך בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו' נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו³¹¹. ומ"ש יתפתחון כו' ר"ל שניתן רשות לכל המשתוקקים להדבק באלהים חיים ולהתעסק בחכמת האמת לכנוס וליטול את השם כהראוי. וכל מי שיעמיק בזה ישכיל וימצא ולא היה כ"ז קודם שנת ת"ר, כי אז היה עדיין סתום וחתום אלא רק ליחידי סגולה לבד, כן שמעתי בשם הגאון החסיד ר' ישראל סלאנטער ז"ל.³¹²

וכ"ז הנה הוא מגילוי האור שלמעלה אשר נתגלה לעילא ומתפשט ומתלבש למטה, והרי נמשך בעוה"ז תוספת אור העליון ומתגלה סתרי רזי תורה וסודותיה כדי לתקן את העולם לתיקון העתיד. וכ"ז הוא הבחי' השני שהוא בחי' תוספת אשר אמרנו, כי ניתוסף מלמעלה אור גדול ומתפשט ומתלבש למטה ונתגלה שם אור העליון מעין אור העתיד, וכן כתב הגר"א בתיקונים (תיקון כ"א דף מ"ב סע"ב) בשם הראשונים, דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים, והוא מתנא דבי אליהו רבא (פרק ג'), שאמר שם מכאן אמרו חכמים כל דבר שעתידי להיות בסוף כבר נעשה מקצתו היום, לעתיד יהא ישיבה להקב"ה בבית המדרש הגדול שלו, וצדיקי עולם יושבין לפניו, ומאיר להם פנים, כבר נעשה מקצת ישיבה לצדיקים ולדוד מלך ישראל, והיה {לח ע"ד} מאיר פנים לצדיקים בעוה"ז כו' ע"ש בארוכה. והוא הכל מתקוה העתידה דלעתיד אשר נאמר אז (ישעיה יא ט) ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים, ואמרו במדרש קהלת (פ' י"א פסוק ח') תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח, ובב"ר (פ' י"ז סס"י ה') נובלת חכמה שלמעלה תורה. והנה מאור הזה דלעתיד גילה הקב"ה קצת ע"י הרשב"י והאריז"ל, וכן הוא תמיד, כי כשנתגלה אור הזה דבחי' תוספת הנה נפתחין שערי חכמה ונשפעין נשמות קדושים בעולם בדור ת"ח וצדיקים ונתעלה העולם הרבה.

וכן עד"ז הנה הוא לפעמים להיפך רח"ל, שנסתם כל חוון ונתמעט הדור בכל ענייניו במיעוט מאד, וכמו שהוא עתה בעונותינו המרובים, שחשך בעדינו אורה ושחה לעפר נפשנו, השי"ת ירחם. וכ"ז הוא הכל לפי ריבוי ומיעוט ההתפשטות דאורות העליונים

³¹¹ תרגום: ובשש מאות שנים [לאסף] הששי, יפתחו שערי החכמה למעלה ומעיינות של חכמה למטה, ויתוקן העולם להיכנס לשביעי, כאדם שמתקן ביום ששי מכאשר מעריב השמש להיכנס לשבת, כמו כן גם כאן, וסימן לדבר "בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו' נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו".

³¹² עי' ש"ך י"ד סי' רמו סק"ו כהאי לישראל, יש שכתבו שלא ללמוד קבלה עד שיהא בן ארבעים שנה כמ"ש בן ארבעים לבניה ע"כ, וצ"ע אם כוונת רבינו לרמז שדברי הש"ך מכוונים בעיקר למציאות שהיתה לפני שנת ת"ר.

למטה, ובחי' התפשטות הזה הנה אינו עומד העולם בו בסדר אחד אפי' רגע אחת, אלא מתנהג תמיד בעולה ויורד, ולכך אנו קוראים את הבחי' הזה בשם תוספת, משום שאינו עומד על מצב אחד כלל, אלא לפעמים יחסר ולפעמים יעדיף³¹³. והסבה בזה הנה הוא, לפעמים לפי המעשים, ולפעמים הוא מסתרי ההנהגה הנעלמה שהוא מכבשי דרחמנא³¹⁴, אשר אין שום בריה יכול לעמוד עליה, כי הולך הנהגה הזו ומנהיג את כל המציאות תמיד ע"פ כוונתו ית"ש בתכלית תיקון האחרון, ולו לבד נתכנו עלילות. [וע' בהקדמת הראב"ד ז"ל לספר יצירה (דף ח' סע"ב מדפוס ווארשא תרמ"ד) שאמר ומכאן אתה למד שכל דומם צומח וחי ומדבר, כולם עוברין בדין בני הילוף לעלייה ולירידה, והכל במשפט אמת ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו ע"ש].

ב' ההתפשטות הנ"ל נמשכים מהיושר הכללי, אלא שעיקרם הוא בחיצוניות, ורק התוספת היא מהפנימיות, והתוספת המכונה במאמה"כ "כל טובי" ונמשך מת"ד, ושורש פנימיותו הוא באורא עילאה, שם שורה אור הא"ס, והוא בסוד הנהגת ס"ג, וחיצוניות שהוא בסוד הנהגת מ"ה וב"ן, ובזה תלוי הזיווג שבעיגולם אם שרשו הוא בז"ת או בג"ר.

[ה] והנה הב' מיני התפשטות אשר אמרנו, הנה נמשכים הם שניהם רק ע"י היושר הכללי, כי על ידו מתפשט ומתלבש האור העליון בהתחתון. והן התפשטות דבחי' העיקר, והן ההתפשטות דבחי' תוספת, שניהם נמשכין רק ע"י היושר הכללי, כי הוא המאחד את כל עליון בתחתון וכל העולמות כולם זב"ז, ונמשכין על ידו כל האורות כולם אשר מלמעלה למעלה. אמנם החילוק אשר בין שורש המשכת אור העיקרי, לשורש המשכת אור התוספת הנה הוא, כי אור העיקרי הוא מהחיצוניות דאור העליון, ואור התוספת הוא מהפנימיות דאור העליון. והוא כמ"ש הרב (מוחין דצלם פרק ו' וכן בכ"מ) כי יש ב' זוגים באו"א, אחד בבחי' חיצוניות שהוא להחיות העולמות חיות המוכרת, והזוג הזה הוא תדירי, והב' הוא כדי להוליד נשמות ואורות חדשות, והוא בסוד הפנימיות, והוא אינו תדירי³¹⁵.

ומבואר שם וכן בדרושי מ"ן (דרוש י') כי בהזווג דסוד הפנימי הנה נמשכין ומתגלין האורות מלמעלה למעלה עד הדעת עלאה שהוא תיקון ח' מהי"ג ת"ד. והוא נובע ונמשך מהאורא עלאה דלא אתפיים (ז"ח ע' ע"א וס"י פ"ב מ"ו), שהוא החכמתא עלאה סתימאה אשר בין הגלגלתא להקד"א, אשר שם שורה האור דא"ס, ונמשך אור משם ומתפשט ומתגלה למטה. והוא ההתפשטות דבחי' התוספת שאמרנו, אשר הוא מתגלה ובא מהי"ג ת"ד שנקראים כל טוב³¹⁶, ושם הוא האוצר של מתנת חנם³¹⁷, הנאמר עליו

³¹³ עי' בבהגר"א על ספד"צ ז ע"ג ז"ל, הספירות בעולם התהו יצאו מעיינין, ואח"כ בתיקון יצאו ממצח הרצון, וכל שבא בתוספות חסרין לפעמים, ואינן באים אלא ע"י תפילות התחתונים, אבל כל שבא בתחילה א"א שיחסר לעולם.

³¹⁴ עי' ברכות י ע"א: בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמר ליה, ע"כ. ועי' יונת אלם לרמ"ע מפאנו פרק א' ש"כבשי דרחמנא" הוא כינוי לבחי' הרשימו (שאורו הוא כעין המקיפים).

³¹⁵ עי' ביאורים מול"מ פ"ד אות כא מש"כ בעניין ד' הזיווגים שבאו"א וישסו"ת.

³¹⁶ ע"ש מאמה"כ (שמות לג יט) "אני אעביר כל טובי על פניך".

³¹⁷ עי' מדרש תנחומא כי תשא פרק כז וז"ל: ויאמר אני אעביר כל טובי, טובי וכל טובי, מדת הטוב ומדת פורענות. וחנותי את אשר אחון וגו' באותה שעה הראה לו כל אוצרות של מתן שכרן של צדיקים של כל אחד ואחד לפי מעשיו, והוא שואל האוצר הזה של מי הוא והוא אומר

(שמות לג יט) וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם אעפ"י שאינו כדאי והגון לכך (ברכות ז ע"א). ושורשו הוא בהש"ע נהורין דהפנים הנמשך מהחזרתא עלאה³¹⁸, וכן בהחזרתא עלאה עצמו בסוד לוייתן נחש בריח ונחש עקלתון אשר שם, הוא סוד ברית אבות והתורה וישראל³¹⁹, והוא בהתר"ך עמודי אור³²⁰ שבהקרקפתא וכמו שבארנו במ"א³²¹. ושורש השרשים הנה הוא בסוד אור א"ס המקיף והמוקף³²², שהוא סוד שורש דלוייתן נחש בריח ונחש עקלתון, והוא כללות המלכות דאור א"ס³²³, וכמו שכתבנו כ"ז בארוכה לקמן חלק שני, ובכללי התפשטות והסתלקות כלל ב' וכלל י"ז. ומכ"ז הנה הוא ג"כ אור דהנהגת הס"ג אשר בעקודים ואשר יתגלה לעתיד וכמו שביארנו שם בכלל מ"ו ובכ"מ. ומעין כ"ז הנה הוא ההתפשטות דבחי' השני שהוא בחי' התוספת שאמרנו, שהוא נמשך מהפנימיות כנו', כי יש כמה בחי' פנימיות ופנימיות לפנימיות כנודע, אך לעולם הוא כי כל הפנימיות הנה הוא נמשך ובא מהגילוי דהקו אמצעי העיקרי, שהוא האור הדרעת עלאה העולה למעלה למעלה, ומשם הוא שליטת הס"ג, שהוא הנהגת הג"ר וכל הגילויים הנו'. אבל בחי' הראשונה שהוא ההתפשטות דבחי' העיקר שאמרנו, שהוא רק מהחיצוניות, הנה הוא משליטת דהמ"ה וב"ן שהוא הנהגה (לט ע"א) דהז"ת, והוא רק בגילוי דהו"ק לחוד. אך עכ"פ הוא כי שניהם הם נמשכים ובאים בכל עולם ע"י היושר הכללי, שהוא מעולם העליון השורה ומתייחד בהעגולים הכללי, שהם ממדרגת עולם התחתון, והיושר והעגולים הנה הם בבחי' דו"ן וכנ"ל, שהם הב' יסודין דהזו"ן. ובבחי' הראשונה שהוא ההתפשטות אשר בבחי' העיקר, שהוא רק מהחיצוניות דהעליון, הנה נמשך אז השפעת דהיושר בהעגולים ג"כ רק מבחי' החיצוניות לבר שבנו ג"כ, שהוא רק מהגילוי אור דהקצוות לחוד ומהז"ת שבו, ועומד היושר בהעגולים רק בבחי' הזווג דהחיצוניות לחוד שהוא בחי' הזווג דהקצוות והז"ת, אבל בבחי' השניה שהוא ההתפשטות אשר בבחי' תוספת שאמרנו, שהוא מבחי' הפנימיות דכל העליונים וכנו', הנה נמשך אז השפעת דהיושר בהעגולים ג"כ מבחי' הפנימיות שבו, שהוא מהגילוי דהקו האמצעי ומהג"ר שבו, ועומד אז היושר עם העגולים בבחי' זווג הפנימיות שבהם, שהוא בהגילוי דהקו האמצעי ומהג"ר שבשניהם, כי כפי קבלתם מלמעלה כן נמשך עד"ז זווגם ויחודם ג"כ אם בחיצוניות אם בפנימיות.

לפי הנ"ל יתבאר היטב מ"ט לא היו הנקודות בבחינת יושר מתחילה אלא רק עיגולים, כדי להעלים את הארת הא"ס כדי להמציא את הכל בצורה חסרה, ואין עיגולים אלא רק יושר בעקודים מאחר שהם בחי' ת"ד דא"ק.

של בעלי תורה, והאוצר הזה של מי הוא של מכבדיהם, הוא מראה לו אוצר גדול מכולם, הוא אומר רבש"ע האוצר הגדול הזה של מי א"ל מי שיש לו מעשים טובים אני נותן לו משכרו ומי שאין לו חנם אני עושה ונותן לו מזה שנאמר וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם. ד"א וחנותי את אשר אחון אשר נחון אין כתיב אלא את אשר אחון למי שמתבקש לו וחנותי את אשר אחון למי שאני מבקש לחון ורחמתי את אשר ארחם.

³¹⁸ עי' אד"ר קכח ע"ב: וחד לעילא דגולגלתא [ה'חד לעילא' הוא החזק שמתפשט באמצע הראש - בהג"א על ספד"צ יא ע"ג ד"ה בחיזו וד"ה זנבא] מהאי אתפשט אורכא דאנפוי לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין והאי אתקרי אך אפים. והאורכא הזאת היא הנחש בריח.

³¹⁹ כלומר לא בזכות מעשיהם, וכן משמע בפת"ש א"א לה.

³²⁰ כעין לשון זו מצינו בתפילת ר' נחוניא בן הקנה, ועי' סוף ליקוט א' בסוף שער הפונה קדים (הנדפס בספר הקדו"ש במהדורת רבינו ובמהדורתנו הוא חלק בפני עצמו), ועי' פת"ש א"א יג.

³²¹ נראה דכוונתו להקדו"ש שער ו פרק ט'.

³²² כלומר העולם של הקו והצמצום. ועי' באריכות בהקדו"ש שער ד' פרק ג'.

[1] והרי נתבאר לנו ענין העגולים והיושר תכונתם ויחודם וסדר שפעת האורות הנמשך מהם. והנה בזה יומתק לנו להבין כל הדברים אשר לעיל סי' א', בביאור דברי הרב הנקודות (פרק א') בענין השינוי אשר בין העקודים להנקודות, כי בהעקודים לא היה עגולים כלל, ובהנקודות לא היה מתחילה היושר כלל. כי מאחר שכל ענין העגולים הנה הוא רק להמציא יסודות להעולם שלמטה לפי מדרגתה ועביותה הראוי לה, אבל היושרים הוא להיפך להלביש את העליון בהתחתון, ולהמשיך בה מטוב כל העליונים, וא"כ הרי ניחא בזה מה שבהנקודות לא היה מתחילה היושר כלל, כי הרי כל ענין העולם הנקודות היה רק להוציא ולהמציא עי"ז כל עולם התווה וכל תולדותיה, ויצאו אז כל שרשי הד' עולמות אבי"ע רק בבחי' נקודות קטנות וכקרני חגבים לבד, ונטבעו במצולות ים עד עת התיקון, והיה כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש, שיהיה כן בדוקא כנודע, וכמו שיתבאר לקמן בארוכה בחלק שני. וא"כ הרי היה ההכרח להעלים ולהסתיר אז את האור דא"ס בכל האפשרי, ושיוצא כל הנקודות רק במיעוט ובצמצום גדול מכל האור העיקרי שלמעלה וכנ"ל בדרוש ב' ג', ולכן יצאו אז כל האורות והנקודות רק עגולים לבד בלתי יושר כלל, כי הרי נתעלם בהם האור העליון לגמרי, והיו רק מבחי' התחתונות והנה"י דא"ק ומהחיצוניות שבו, וכל יציאתם מהעינים היו רק מבחי' הראיה הצדדית שבהם לבד, שהוא רק מבחי' הקצוות, ולכך היו אז רק עגולים לבד וכנ"ל סי' א' כ"ז. משא"כ כל האורות והעקודים, הנה הם ממש להיפך, כי הרי כל העקודים כולו הנה הוא מהטבור ולמעלה דא"ק, ונקרא על שם א"ק עצמו, וכמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א (טו ע"ד) בד"ה אבא יתיב, שנקרא כל העקודים א"ס על שם א"ק ע"ש, והוא אינו נבדל מא"ק בבחי' עולם בפנ"ע כלל, אלא הוא רק בבחי' הי"ג ת"ד דנפקין מא"א, שאינם עולם במדרגה בפנ"ע כלל, וכמ"ש הגר"א שם. ומאחר שאינם עולם בפנ"ע, הרי אינם צריכים הם לבחי' עגולים, היינו להמציא להם יסודות כלליים למדרגתם, מאחר שאינם במדרגה בפנ"ע כלל, אלא שהם משתמשים בהעגולים דא"ק עצמו המבואר בדברי הרב (בעגולים ויושר ענף ב') כי ישנם בא"ק עגולים ויושר. והוא להבדילו ממדרגת אור א"ס שלמעלה, והוא כל העגולים אשר בא"ק לבחי' יסודות כלליים להעלמא דא"ק, וכמו שבארנו כל ענין העגולים לעיל סי' ב', אבל העולם העקודים אינם צריכים עוד לעגולים כלל מאחר שהוא אינו חלוק מא"ק כלל ואינו עולם בפנ"ע. ולא עוד, אלא שעיקר דכל העקודים הנה הוא מאור היושר הכללי שבא"ק, וכל ענין העקודים הוא בא"ק בבחי' הי"ג ת"ד בא"א שנקראים כל טובי, והוא להשפיע כל טוב מאור המ"ס וכל הג' רישין כולן שבא"ק להאצילות, ע"ד הי"ג ת"ד שבא"א שהוא להשפיע כל טוב להזוין, והם ג"כ רק מאור היושר שבא"א, וכן הוא כ"ז ממש כל ענין העקודים בא"ק וכמבואר מדברינו לעיל דרוש א' סי' ד' ודרוש ג' סי' ו' ובכל דרוש ד'. ולכן היה כל העקודים גם מתחילה רק אור דיושר לבד, כי כל עיקר העקודים הנה הוא כולו רק מאור היושר שבא"ק עצמו כנז', וא"כ הרי הוא כולו רק עצמות אור דיושר, וכל ענינו הוא רק ולט ע"ב} להמשיך כל טוב אור שלמעלה, וכל הגילוי דאור א"ס שיתפשט ויתגלה באצילות, וליחד את כל האצילות כולו בא"ס ממש. ולכן שולט בכל העקודים כולו גם עתה האור דשם ס"ג, ונמשך שם תמיד האור שלמעלה בשפע ובתוספת, שהוא הבחי' השני אשר לעיל אות ד' ה', והוא מאור הדעת עלאה הקו האמצעי העיקרי וכנ"ל שם, ועל ידו הנה מתנהגים כל העולמות כולם גם עתה הכל רק ע"פ הכוונה התכליתית להוליכם ולהביאם לתכלית תיקון האחרון והבן כ"ז היטיב.

דרוש ה סימן ד

והנה במבוא שערים (שער ב' חלק א' פ"ג) (וכן בשער הקדמות סוף ד' ט' וד' י') כתב שם הרב עוד סבה אחת לסבת העגולים של הנקודות נוסף על כל הדברים שכתבנו בזה לעיל סי' א', ובאשר שכל אותן הדברים הם צריכין ג"כ לדעתי ביאור גדול, לכן אעתיקנו פה ונבארהו כיד ה' הטובה עלינו.

יש בדברי הרב עוד טעם לכך שיצאו הנקודות בצורת עיגולים, ודבריו אלו גופא צריכים ביאור, שאמר שרגלי א"ק מגיעים עד עיגולי עתיק מצד מטה. ואם כן, יוצא שעגולי עתיק מפסיקים בין רגלי א"ק לאור מקיף היושר. ממילא קודם ליציאת העיגולים היה המקום שבין רגלי א"ק לאו"מ שלו פנוי, וכאשר רצה להאציל את עולם הנקודות אזי צמצם את אור א"ק מנה"י שלו, ונשארו הכלים דא"ק שמהטבור ולמטה ריקים מאור ונחשכה חיצוניותם מאד, וירדו למטה מרגלי א"ק למקום הפנוי, כאשר החלק הפנימי ירד לבריאה ואילו החלק החיצוני ירד ליצירה ועשיה. וכאשר יצאו העיגולים דנקודות, התעגלו סביב לנה"י דא"ק (גם תחת רגליו), והפסיקו בינו לבין החלק החיצוני שהיה שם, ואז היתה החיצוניות דחוקה שם ללא מקום פנוי ולכן כביכול גרשו אותה משם ועלתה למעלה באחורי העגולים.

[א] וזה לשונו שם, עוד יש טעם (לסבת העגולים דהנקודות) וצריך להרחיב ביאורו, כי הלא נתבאר בסדר התלבשות העולמות (והוא בעגולים ויושר ענף ד'), כי רגלי קו היושר דא"ק הם מגיעים עד עגולי עתיק מצד מטה (ר"ל חלקי התחתונים דעגולי עתיק אשר מצד מטה), ונמצא כי עגולי עתיק מפסיק בין סיומ רגלי היושר דא"ק ובין אור המקיף דיושר דא"ק העומד תוך העגולים שלו, באופן שעגולי עתיק סובבים ומקיפים סביב מתחת רגלי דא"ק דיושר. ונמצא כי בזמן שעדיין לא נאצלו אלו העגולים דהנקודות אשר מהם עצמן הם עגולי עתיק ואריך וכל פרצופי האצילות אחר התיקון, הנה עתה קודם צאתם היה פנוי וחלול אותו מקום שבין סיומ רגלי היושר דא"ק עד אור מקיף היושר שלו. והנה כאשר רצה א"ק להאציל עולם הנקודות, וצמצם עצמו מנה"י שלו ולמטה (כנ"ל סי' א'), הנה אז נשארו הכלים דא"ק מהטבור ולמטה ריקים מאור, ונחשכו חיצוניותם מאד, ולא היה בהם כח לעמוד במקום הגבוה ההוא, וירדו למטה מרגלי א"ק באותו מקום הפנוי והחלל כנוי, ולא הלכו באחוריים כי הוא מקום גבוה, ובהרו להם הנמוך. והנה החיצוניות יש להם ב' בחי', אם חיצוניות מהטבור ולמטה מצד פנים, ואם חיצוניות מצד אחור. ואז ברדתם למטה מהרגליים הנה חיצוניות של בחי' הפנים היו במקום יותר עליון, והוא בהמקום אשר נקרא עתה עולם הבריאה, והחיצוניות של בחי' האחור ירדו יותר למטה בהמקום שהוא עתה עולם היצירה, וכאשר ירד החיצוניות של האחור עד פה הוחשכו יותר מאד, ואז ירדה חיצוניות של חיצוניות דהאחור יותר למטה להמקום הנקרא עולם העשיה. והיה הירידות דאותן החיצוניות באותו המקום אשר שם היה המקיף דיושר דא"ק, ולא בכל מקומו אלא במקצתו היותר עליון. ואז אותו הבחי' דאור המקיף שנלקח מקומו, עלה הוא למעלה והלביש את הא"ק מהטבור ולמטה, באותו המקום שהיה בו החיצוניות הנז' אשר ירדו משם. וכאשר יצאו העגולים דהנקודות מהעינים, וירדו מהטבור ולמטה, ובהתעגלם סביב נה"י דא"ק, היו מסבבים גם תחת רגלי היושר שלו, והפסיקו בין תחת רגליו להחיצוניות שהיו שם, והיו שם החיצוניות דחוקים בלי מקום, וגרשום משם ועלו למעלה באחור אלו העגולים דהנקודות (אשר יצאו מהעינים), ועמדו כנגד מקומם הראשון שהוא מהטבור ולמטה, באופן שעגולי הנקודות (דהעינים) מלבישים את הכלים דא"ק אשר מהטבור ולמטה את בחי' פנימיותם, והחיצוניות אשר עלו, הנה הם מלבישים סביבות עגולי הנקודות דהעינים מכנגד הטבור ולמטה ביושר, אך לא בעיגול, כי החיצוניות הוזה הוא מבחי' יושר ולא מבחי' עגולים (ומשום שהנקודות הפסיקו בין פנימיות הכלים דנה"י דא"ק אל זה החיצוניות, כבר הם יכולים לעמוד שם, אעפ"י שהוחשכו, וכבר יש להם כח לקבל האור הראוי להם. משעה"ק). ואז למטה, במקום שירדו אלו החיצוניות, נשאר חלל, וזה נקרא מקום ב"ע, כי המקום סובל העולם שבתוכו. ולכן המקום גדול מהעולם, כי הוא נעשה מהארת אותן החיצוניות שירדו שם (ולכן היה המקום יותר זך וגדול ומעולה מן

העולם עצמו, כי לכן נקרא הקב"ה מקומו {לט ע"ג} של עולם (ב"ד פ"ט ט"ו ט"ז). ולכך הכלים של הנקודות אפי' אחר שנתקנו ונעשו כלים שלימים ומתוקנים ונקרא עולם האצילות, הנה הם גרועים מערך המקום שלהם אשר הם יושבים בו, כי הכלים הם נקראים עולם ולא האורות שבהם, ולכן הם גרועים ממעלת המקום עצמו, כ"ז הוא משעה"ק. ועומק הענין בזה הוא כי המקום נעשה מרשימת אור הנשאר בעת הסתלקות הא' אשר לכל עולם, וכמו שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ענף א' ב' ע"ש ובכ"מ שם). ואמנם עליית החיצוניות באחורי העגולים היה לסיבת שלא היה להם מקום, כי גרשום העגולים של הנקודות ודחפום אל האחור בעת התעגלם, ועוד כי אם ירדו מתחילה היה לחסרון האור כנ"ל, אך עתה כבר בא האור ויכולו לעלות, אך לא דבוקים עם א"ק כי העגולים דהנקודות מפסיק ביניהם. ודע, כי בעת ששמעתי זה הטעם, כתבתי אז בקיצור נמרץ ואעתיקנו לך פה, כי נלע"ד ששמעתי, כי מקום ב"ע הוא אחורי העגולים של הנקודות, שהוא ממש בחי' החיצוניות הזה שעלה, וכאן נראה להיפך כי מקום ב"ע הוא למטה בחלל הנז' וצ"ע. וזה לשון העתק מה שכתבתי, בצמצום הנז' ירדו חיצוניות פנים ואחור מטבור א"ק ולמטה במקום בריאה ויצירה, וירדו במקיף היושר שתחת הרגלים ולא בכולו, והמקיף עלה במקומו. וברדת האור הוחשך החיצוניות עוד יותר, וירד עוד יותר לעשיה. וזה טעם ד' להיות הנקודות עגולים ומקיפים, כדי להעלותם. כיצד, ירד המקיף הזה (ר"ל העגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים אשר הם כעין מקיף) ונכנס לבין הרגלים לבריאה וגרשום, ולא מצאו מקום, ועלו למעלה אחורי מקיף זה דנקודים, כנגד מקומם הראשון, ולמטה נשאר חלל, ונקרא מקום הבריאה וכו'. והמקום גדול מכל העולם, ולכן כלי הנקודים אעפ"י שנתקנו (ונעשו) לכלי האצילות, הנה הם גרועים (מהמקום) עכ"ל הרח"ו במבו"ש, וכן הוא כ"ז בשער הקדמות וכנ"ל.

והנה יש להקשות על דבריו כמה קושיות: א) מה שאמר שלאחר צמצום דא"ק עלו האורות שהיו למטה מהטבור למעלה ונשארו הכלים ריקים מאור ונחשכו ולא יכלו לעמוד במקום גבוה הזה ולכן ירדו למטה מרגלי א"ק, אינו מובן כלל, שהרי לאחר שעלה כל האור אין שם מקום גבוה כלל, שכן כל העליונות היא באור ואם אין אור הרי שהכלים כבר חשוכים כמצויים למטה ואין צריכים לירד יותר מזה. ב) ד"ז שקודם לכן לא הלכו האורות באחוריים דעיגולי א"ק מכיוון שבחרו להם את מקום הנמוך צ"ע, שהרי גם החיצוניות דאחוריים ירדו. וכן יש לעיין שהאריז"ל נקט כאן בלשון שחיצוניות דהכלים "בחרו" לרדת למטה והוא צ"ב. ג) מה שהיתה ירידתם במקום המקיף את היושר קשה, שכן האור המקיף הוא גדול יותר מהאור הפנימי, וא"כ כיצד יכלו לקבל מהאור המקיף יותר מאשר מהאור הפנימי, ועוד איך יתכן שהמקיף יידחה ממקומו בגלל כלים חשוכים, וכמו כן יוצא לפי דבריו שהאורה"מ הישר נכנס בפנים לאו"מ החוזר, והוא דבר שלכאורה אינו יכול להיות. ד) מה שאמר שהחיצוניות היתה דחוקה ללא מקום אף הוא קשה להולמו, שכן אותו מקום החלל הוא מקום דעולמות ב"ע ואינו דחוק שם כלל. ה) כיצד יתכן שהחיצוניות עלו בגלל שהעגולים גרשום, הרי מכיון שסוכ"ס יכולים לעמוד שם כמו שכתב הרב, א"כ יעלו מעצמם כטבע כל דבר העולה לשרשו. ו) מש"כ באריז"ל שהנקודות חשוכים עיגולים "כדי להעלותם", וצ"ע הקשר בין היותם עיגולים ליכולתם לעלות. ז) מ"ט דחקו הנקודות את עצמן לירד למטה להעלות את חלקי הכלי החיצוניים. ח) מ"ט לא עלו החיצוניים למקומם הראשון. ט) כאשר נשברו עיגולי הנקודות, האם חזרו אותם הכלים החיצוניים לירד למטה או לא. י) אם לא, האם עלו למקומם הראשון ממש או לא. י"א) אם אכן עלו למקומם הראשון ממש, האם נותרו כך לעולם גם לאחר התיקון (הרש"ש נוקט שלא חזרו עוד לירד למטה אלא נשארו במקומם עד היום).

[ב] והנה כל הדברים הללו אין להם הבנה כלל, כי פשטות כל אותן הדברים הם

תמוהים מאד, ונבאר מה שיש לתמוה בזה אחת לאחת.

וזהו א': מ"ש שאחר הצמצום דא"ק, שהוא כאשר שעלה כל האורות שלמטה מהטבור למעלה ונשארו הכלים ריקן מאור ונחשכו, ולא יכלו לעמוד במקום גבוה, ועי"ז ירדו למטה מרגלי א"ק וכנ"ל, והלא מאחר שעלה כל האור משם עד שנחשכו עי"ז, א"כ הרי אין שם עוד מקום גבוה כלל, כי כל גבהות המקום ומעלתו הנה הוא רק ע"י הארת

מ"ש

האור שלמעלה, וכשהוא קרוב לאור העליון, וכאן אשר עלה האור ונתרחק משם עד שנחשבו עי"ו, א"כ הרי אין זה עוד מקום גבוה כלל.

ב, מ"ש ולא הלכו באחוריים כי הוא מקום גבוה, ובחרו להם הנמוך, הלא גם החיצוניות דהאחוריים ירדו ג"כ, וכמו שאמר אח"כ תיכף בסמוך, והנה החיצוניות יש להם ב' בחי' כו, ואיך יש סברא אצלו לומר שילכו באחוריים מאחר שגם האחוריים ירדו ג"כ, לא היה אפשר להם לעמוד שם, ומאי אמר ובחרו להם הנמוך, הרי לא בבחירה תלייא מילתא אלא שלא היה אפשר.

ג, מ"ש שהיה ירידתם במקום המקיף היושר דא"ק, ובמקצתו היותר עליון שבו ולקחו את מקומו, הלא אור המקיף הוא גדול יותר מאור הפנימי וכנודע, ומכיון שלא היו יכולים לעמוד במקומם מחמת תוקף אור הפנימי אשר הוא עומד מהטבור ולמעלה, ולא היה אפשר להם לקבל את זוהר ניצוצי אורו גם מרחוק, היאך היה אפשר להם להתקרב אל האור המקיף, אשר הוא עוד יותר גדול, וגם לעמוד במקצתו היותר עליון שבו. ויותר תמוה מ"ש שהם לקחו את מקומו ונדחה אור המקיף מפניהם והוכרח לעלות למעלה, היתכן שנדחה האור המקיף הגדול מפני כלים החשוכים. ועוד, כי הרי ידוע הוא שיש ב' מיני מקיפים, אחד אור מקיף ישר ואחד אור מקיף חוזר, והמקיף הישר הוא יותר גדול הרבה והוא מבחוץ להכל, ובתוכו ובפנימיותו הנה הוא המקיף החוזר, והוא סובב ומקיף על כל הכלים ואור פנימי, וכנודע כ"ו. והנה לא הזכיר הרב כאן מאו"מ החוזר מאומה, ומדבריו אשר אמר שהאור המקיף הישר עלה ועמד באותו המקום אשר היה שם אותן החיצוניות דכלים שירדו, (לט ע"ד) א"כ יהיה נמצא שנכנס האו"מ הישר מבפנים להאו"מ החוזר. והוא תמוה מאד, אם מחמת הענין עצמו שזה אי אפשר, שהרי או"מ הישר הוא גדול הרבה, וגם מה היה מכריח לזה לשנות עליהם סדרי בראשית מכל וכל, שהרי היה יכול האו"מ החוזר לכנוס ולעמוד באותו המקום דהחיצוניות שירדו, והאו"מ הישר יעמוד בהמקום דאו"מ החוזר ומבחוץ.

ד, מ"ש וכאשר יצאו העגולים דהנקודות מהעינים כו, היו שם החיצוניות דחוקים בלי מקום וגרשום כו. וקשה כי הרי איך היו דחוקים, הלא שם באותו החלל הוא המקום דכל העולמות בי"ע, גם אחר שנתהוו ונשלמו בכל מציאותם כהראוי, וא"כ הרי הוא מקום מרווח הרבה. אמנם יש לומר כי הרי כל העולמות בי"ע הנה הם כולם נעשה רק מהרפ"ח והש"ך ניצוצין אשר נפלו מכל א' דהנקודות אחר השבירה, ולכן עתה כאשר ירדו שם מעיקר דאור הנקודות עצמן היה המקום דחוק שיעמדו שם הם עם החיצוניות ביחד, ולא היה מספיק להם גם כל המקום הזה לשניהם יחד כלל. אך עכ"ז כי הרי מאחר שכל אור המקיף היושר אשר היה שם הוא נסתלק ועלה למעלה, א"כ הרי יש שם מקום מספיק היטיב, כי הרי אור המקיף הישר הוא גדול מכל האורות הפנימיים כולם, ומאחר שנסתלק משם האור המקיף הישר, הרי יש שם מקום פנוי וחלול עד העגולים דא"ק, והוא מקום מרווח הרבה מאד. ועוד כי מאחר שהיה בכח החיצוניות שירדו לדחות את האור המקיף הישר דא"ק אשר הוא גדול ומעולה מכל האורות כולם, א"כ הרי היה להם כח בודאי לדחות גם את כל העגולים דא"ק ג"כ (כי אור המקיף הישר הוא מעולה וגבוה במדרגה מהעגולים כנודע), וא"כ הרי היה אפשר להם לדחות את העגולים ג"כ ולהתפשט עד א"ס ממש. וביותר קשה כי מאחר שהיה להם כח לדחות את אור המקיף ולהרחיקו מעל גבולו, א"כ איך היה כח בהנקודות דהעגולים אשר יצאו מהעינים, שהם רק נקודות קטנות וכקרני חגבים, להתגבר על החיצוניות ולדחות אותם ממקומם, ומה גם כי עיקר הענין מ"ש שהיו דחוקים בלי מקום הוא צריך הבנה וביאור, כי מה שייך דחיקת מקום באותן המציאויות כולם, אשר הם דקים וזכים בתכלית הרוחניות ואינם תופסים מקום כלל.

ה', מ"ש ואמנם עליית החיצוניות כו' היה לסבת שלא היה להם מקום כי גרשום העגולים ודחפום כו' הרי מה צריך לחפש טעמים וסבות על עלייתם, ומוכח מדבריו כי לא עלו אלא רק ע"י הכרח ודוחק מחמת שהעגולים היו מכריח עליהם וגרשום ודחפום, הלא אדרבה הוא שכל ירידתם לא היה אלא רק ע"י הכרח ודוחק, משום שלא היה אפשר להם לעמוד במקום גבוה וכנ"ל, וא"כ הרי ודאי הוא שכאשר יש להם אפשרות לחזור למקומם הראשון, והיינו ע"י שהעגולים דהנקודות מפסיקים ביניהם, וכמו שמסיק ואומר, ועוד כי אם ירדו מתחילה כו' הרי בודאי שהם חוזרים מעצמם ברצון טוב, כי כל א' משתוקק לבוא אל מקומו ושורשו, ומה גם כשאותו המקום הוא יותר מעולה וגבוה. והגם שלא חזרו גם עתה למקומם הראשון ממש, כי הרי עלו ועמדו רק אחורי עגולי דהנקודות, והעגולי דהנקודות היו מפסיקים בינם למקומם הראשון וכמו שמבואר בדבריו הנ"ל, עכ"ז הרי כל מה שהוא קרוב יותר למקומם הראשון והוא מקום יותר גבוה ודאי שהוא יותר טוב להם, וששים ושמים לחזור ולעלות בכל האפשרי, א"כ הרי הוא קשה מאד מ"ש וגרשום ודחפום, שמבואר מזה שהיה כל עלייתם רק בע"כ ובדוחק והכרח.

ו, מ"ש וזה טעם ד' להיות הנקודות עגולים כו', הרי לכאורה אין בכל מ"ש הכרח כלל שיעשו הנקודות עגולים עבור זה, ולעיל אמר ובהתעגלם סביב נה"י דא"ק מסבבים גם תחת רגלי יושר שלו כו', ומשמע מדבריו שזוהו הסבה והטעם ד' מה שנעשו הנקודות עגולים עי"ז. ובאמת הרי אין בכ"ז הכרח כלל להעשות עגולים עבור זה, כי הרי יכלו היטיב לירד למטה ולהעלותם, ואינם מוכרחים להעשות לתכונת עגולים עבור זה. והרי החיצוניות ירדו ג"כ וכפפו את עצמן וסבבו מתחת רגליו ותפסו את כל המקום שם ולא נעשו לעגולים כלל, וכמ"ש בפירושו, והחיצוניות אשר עלו הנה הם מלבישים סביבות עגולי הנקודות כו' ביושר אך לא בעיגול, כי החיצוניות הזוהו הוא מבחי' יושר כו', ומשמע מכ"ז (מ ע"א) שהחיצוניות הם מתכונת היושר מעצמן והנקודות הם מתכונת העגולים מעצמן, אבל ממה שירדו וסבבו למטה מהרגליים לדחוק את החיצוניות ולהעלותם, אין זה טעם מספיק כלל שיעשו עגולים עבור זה. ובאם שהיו מוכרחים מתחילה לכפוף ולירד למטה מהרגליים, והכפיפה הרי הוא כעין בחי' עגול, אך אח"כ כאשר שעשו את פעולתן והעלו את החיצוניות, הרי היו יכולים לחזור ולהתפשט ולהיות ביושר היטיב.

ז, הנה צריכים אנו להבין מהו הענין דירידת החיצוניות אשר ירדו מתחילה למטה, ר"ל איזה פעולה נעשה מזה ולאיזה תועלת ירדו שם מתחילה, מאחר שאח"כ הרי חזרו ועלו למעלה ע"י הנקודות דהעינים ונשארו שם לעולם, וכן צריכים אנו להבין עוד לאיזה תועלת דחקו הנקודות דהעינים את עצמן לירד למטה מהרגליים ולהעלות את החיצוניות, ומה צורך והכרח היה להעלותן.

ח, הנה צריכים אנו להבין מהו הענין אשר לא עלו החיצוניות למקומם הראשון ממש, אלא שעמדו מבחוץ להעגולי דהנקודות והפסיקו העגולי דהנקודות בינם להנה"י הפנימית דא"ק, לאיזה פעולה ותועלת נעשה כל ההפסקה הזו.

ט, הנה צריכים אנו לדעת כי בעת שהעגולי דהנקודות נשברו אם חזרו אותן החיצוניות לירד למטה או לא, כי הרי לכאורה נראה שהיו צריכים לחזור ולירד, ומאותו הטעם שירדו בראשונה.

י, באם שנאמר שלא חזרו לירד למטה אם עלו אז למקומם הראשון ממש, כי לא היה אז מה שיפסיק ביניהם, או שנשארו לעמוד לעולם מרחוק.

יא, אם שנאמר שעלו למקומם הראשון ממש, משום שע"י השבירה נתבטל ההפסק מהם אם שנשארו כן לעולם גם אחר שנתקנו העגולים דהנקודות. והרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל הביא קצת מדברי מבו"ש הנז' בהנהות השמש בדרושי נקודות (ריש

פ"ב), ומסיק ואומר שם על אותן החיצוניות אחר אשר עלו ועמדו באחורי הנקודות כנז', על זה מסיק מהר"ש שרעבי ז"ל ואומר והיו שם עד היום הזה. והרי מבואר דעתו ז"ל כי לא חזרו עוד אותן החיצוניות לירד למטה כלל וגם לא עלו לעולם למקומם הראשון ממש, וצריך ביאור להבין טעמו ונימוקו כי במב"ש ושער הקדמות שם לא מבואר כ"ז כלל.

הר"ר צמח משווה את ענין ירידת החיצוניות לכי"ע עם ענין מיתת המלכים שירדו עליהם לכי"ע. וממילא קשה, שהרי ירידת החיצוניות היתה לפני השבירה, והרש"ש מתרץ שירידתם היתה לא"ק שבכי"ע. אמנם לפי דברינו, עניין ירידת החיצוניות דנה"י דא"ק אין לו קשר לנפילת הכלים דמיתת המלכים כלל. ולקמן נבאר בס"ד.

[אות ג'] והנה ראיתי במב"ש דפוס שאלונקי משנת תקס"ו הובא שם (דף ח' ע"א) הגהה אחת ממוהר"ר צמח ז"ל שרוצה לקשר אותו הענין דירידת החיצוניות אשר ירדו לכי"ע כנ"ל עם הענין אשר אמר הרב בשבירת הכלים (פרק ז'), שע"י מיתת המלכים ירדו פנימיות הכלים לבריאה, וחיצוניות הכלים ליצירה, והחיצוניות דחיצוניות להעשיה. ואמר שם מהר"צ הנז', כי אותן אשר ירדו בשבירת הכלים הם היו מכסים על החיצוניות דנה"י דא"ק אשר ירדו שם ג"כ, וכן הוא ג"כ בהגהת מהר"צ בע"ה בשבירת הכלים (פרק ז') ע"ש: ומ"ש מכסים, ר"ל כי אותן החיצוניות דנה"י דא"ק הם היו מבפנים, והכלים הנשברים והמלכים אשר ירדו שם הם היו מבחוץ להם ומלבישים אותם. והדברים הללו הם לכאורה תמוהים, כי הלא החיצוניות דנה"י דא"ק אשר ירדו הרי הם חזרו ועלו קודם השבירה³²³, שהנקודות העלו אותם כנ"ל, וא"כ הרי לא היו שניהם בעת אחת, אם לא שנאמר שסובר מהר"צ שאחר השבירה חזרו אותן החיצוניות דנה"י דא"ק לירד עוד פעם וכנ"ל אות ב' בהערה ט'. וכן הקשה שם מהר"צ ואמר, כי הרי ידוע הוא שבשבירת הכלים לא ירדו אלא רק הכלים דהז"ת, אבל האחוריים דהא"א הם נשארו באצילות, וא"כ איך אפשר שיירדו החיצוניות דנה"י דא"ק למטה בכי"ע, וכעין קושיא זו הקשה ג"כ מהר"צ הנז' בע"ה שער שבירת הכלים (פרק ז') על ירידת הכלים דעתיק וא"א. וע"ש בהגהת השמש בע"ה ותמצא שם תירוץ על הקושיא זו בטוב טעם ודעת, ודבריו הם אמת לאמיתו, וממילא ניהא עדין ג"כ קושייתו הנז' אשר במב"ש בענין החיצוניות דנה"י דא"ק, כי הנה היה ירידתם לבחי' א"ק אשר בכי"ע וע"ד שאמר מהר"ש שרעבי ז"ל בעתיק וא"א, כי בכל עולם ישנם בחי' א"ק ועתיק וא"א וכל הבחי', וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ד' ה') ובכ"מ וכנודע, וע"ש היטיב בדברי מהר"ש שרעבי ז"ל ובדברינו לעיל דרוש ג' סי' ה אות ד' ה' ו' ז', ע' בכ"ז ותבין. אך האמת הוא כי בענינינו (מ ע"ב) אין אנו צריכים לכ"ז, כי כל ירידת החיצוניות דנה"י דא"ק אשר אמר במב"ש ושער הקדמות הנז', אין להם ענין כלל עם ירידת ונפילת הכלים דמיתת המלכים, וכמו שיתבאר בדברינו לקמן.

וכדי ליישב את כל מה שהערינו לעיל באות ב' הנה ראינו לבאר את כל דברי המב"ש הנז' מרישא לסיפא, ובוה יפתח לנו בעה"י שערי אורה ליתן פנים חדשות בכל דבריו, ויהיה ניהא ממילא כל ההערות הנ"ל היטיב, וגם יתבאר לנו עי"ז כל דברי הרב בע"ה אשר בדרושי עגולים ויושר (ענף ד') אשר כמה חכמי לב נלאו לפרשו כנודע, ובדברינו יבוא הכל על נכון בטוב טעם ודעת בעה"י ונייחד לזה סי' בפנ"ע.

דרוש ה סימן ה

ביאור מ"ש האריז"ל שעגולי עתיק מפסיקים בין סיום רגלי היושר דא"ק (והיינו נה"י דיליה) ובין האור המקיף דיושר דא"ק, שהנה באותה מידה שהאור פנימי מזכך את הכלי מבפנים לחוץ, כך האור המקיף מזכך

³²³ עי' ע"ח שער הנקודות פרק ב'.

אותו מהחוקן כלפי פנים, ומאחר שכוונת המאציל היתה להוציא מדרגות רבות, ועיקר יציאת התחתון מהעליון הוא מהנה"י שבו, לכן סידר המאציל שירחק האור המקיף מהכלים והאור"פ דנה"י שבכל פרצוף, וזאת ע"מ שיתעבו הכלים דנה"י בכדי להוציא על ידם את כל מדרגת התחתון כראוי לו. W.M.אם באמת רצית לבאר את מ"ש, הרי שד"ז לא נעשה "עיגולי עתיק מפסיקים". ואם לא זו הכוונה אז בכלל לא מובן מה שכתבת כאן.

consider revisions!

[א] מ"ש כי עגולי עתיק מפסיק בין סיום רגלי היושר דא"ק ובין אור המקיף דיושר דא"ק העומד תוך העגולים שלו, באופן שעגולי עתיק סובבים ומקיפים סביב מתחת רגלי היושר דא"ק, הנה כל מ"ש רגלי היושר דא"ק פשוט הוא שכוונתו על הכלים ואור פנימי דהנה"י דא"ק שהם הרגלין כנודע. וידוע הוא שכל ענין אור פנימי ואור מקיף שבכל פרצוף הנה הוא כי האור פנימי מזכך את הכלי מבפנים לחוץ, והאור המקיף מזכך אותו מחוץ לפנים, ועי"ז מזדכך הכלי בזיכוך אחר וזיכוך עד שמשתווה להאור שבו³²⁴, וכן הוא בא"ק ג"כ, כי ע"י האו"פ ואו"מ שבו מזדכך כל הכלי שלו להשתוות עם האור דא"ק. אמנם באשר שכוונת המאציל ית"ש הנה הוא להוציא ולהמציא מדרגות רבות, מדרגה אחר מדרגה, עד מדרגת העשיה, ועיקר יציאת התחתון מהעליון הנה הוא מהנה"י שבו, וכנודע שהנה"י הם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), שהם רק לצורך התחתון (ע' דברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ח' ענף ה' ובכ"מ) ולכן סידר המאציל ית"ש שיתרחק האור המקיף מהכלים והאור פנימי דהנה"י שבכל פרצוף, וכדי שיתעבו קצת הכלים דהנה"י שבו להוציא על ידם את כל מדרגת התחתון כהראוי לו, כי ע"י שאינם מתדבקים בהם האו"פ ואו"מ זב"ז, ואינם מאירים זה לזה אלא רק מרחוק, עי"ז נשארו הכלים שלהם בעביותם קצת כפי הראוי להוציא מהם את מדרגת התחתון. ולכך נסדרו שיהיו עגולי עתיק מפסיק בין סיום רגלי היושר של א"ק שהוא הכלים ואור פנימי דנה"י שבו, לבין אור המקיף דיושר והעגולים שלו. [אמנם יש בזה עוד טעם והוא קרוב להאמור, והיינו כי הנה בארנו במ"א כי עיקר הענין דאור המקיף הישר הוא לצורך הנהגה הנסיי, ולכן הוא עומד מרחוק, כי הארתו הוא רק בהעלם ובהסתר, ואינו מתגלה להדיא אלא רק לעיתים רחוקים, ועיקר הנהגה הגלויה הנה הוא רק הנהגה הטבעית לבר, והוא האור הפנימי אשר הוא רק בצמצום, ואינו מאיר אלא רק ע"י מסך ועביות הכלים, ולכן עומד אור המקיף הישר בכל הנה"י, אשר שם הוא עיקר האור דמדרגת התחתון לפי הצמצום הראוי לכל מציאותו והנהגתו, הנה עומד שם אור המקיף הישר רק מרחוק.] וזהו שאמר הרב עוד שם במבו"ש הנ"ל סי' ד' אות א': ונמצא כי בזמן שעדיין לא נאצלו אלו העגולים דהנקודות כו', היה פנוי וחלל אותו מקום שבין סיום רגלי היושר דא"ק עד אור מקיף היושר שלו, כי כן נסדרו מתחילה בכל הנה"י שיהיו מרוחקים האור מקיף מהכלים ואור פנימי שלו כנו'.

מה שכתב הרב בע"ח שרגלי עתיק וא"א וזו"ן מסתיימים בהשוואה אחת עד לחצאיה התחתונים דעיגולי א"א, אם כן שם מתדבקים היושר והמקיף זה בזה. אמנם כ"ז הוא רק לאחר סיום כל המציאות דבי"ע, כך שמשם ולמטה חוזרים כל הפנימיים להתקשר במקיפים. וכל זה הוא ע"מ לזכך ולתקן את המציאות שבתוך החלל, וממילא כל תחתון יזדכך ויתבטל לגבי העליון ממנו עד שיחזרו כולם להתבטל במקורם הראשון. אמנם כל משך מקום המציאות דבי"ע וכל זמנם הם מלובשים בנה"י דנוק' דאצילות, ואז המקיף רחוק מהיושר. לפי זה גם רגלי א"ק היו צריכים להתאחד עם היושר? אלא שזהו רק מסוף האלף הי' והלאה, ובבחינה זו אין מדברים כלל. ובחינה זו מתחילה באלף השביעי.

[ב] אמנם מ"ש הרב בע"ח בעגולים ויושר (ענף ד' סמוך לסופו) שרגלי עתיק וא"א וזו"ן כולם מסתיימים בהשוואה אחת עד הצאי התחתונים דעיגולי א"א, וא"כ הרי מגיעים לבסוף גם בכל הנה"י שלהם האור פנימי דכל א' באור המקיף דהיושר דכל א' ומתדבקים זב"ז. אך המתבונן שם בדברי הרב יראה שכ"ז הוא רק מאחר שמסתיים כל המציאות דכל

³²⁴ עי' ע"ח שער העקודים פרק ב'.

העולמות בי"ע כולם, ומשם ולמטה והנה שם הם חוזרים באמת להתקרב ולהתדבק כל הפנימים בהמקיפים זב"ז, וכדי לזכך ולתקן את כל המציאות והאמצעיים אשר נעשה ביניהם, שיוזכך כל תחתון להעליון והעליון לעליון, עד שיוחזרו כולם למקורם הראשון, ולכן חוזרים אח"כ הפנימים בהמקיפים ומתדבקים זב"ז כדי לחזור ולתקנם מתתא לעילא, והוא ע"י בחי' אור חוזר אשר הוא מלמטה למעלה. אבל בכל משך (מ ע"ג) מקום המציאות דהבי"ע וכל זמנם הרי הם מלובשים על בחי' הנה"י דהנוק' דאצילות, וכמו שכתוב בשער כסא הכבוד ע"ש, וכן הנוק' דאצילות היא מלביש על הנה"י דו"א, וכן הו"א על או"א, והם כולם על א"א. והנה בכל משך ההתלבשות הוה אשר מלביש כל תחתון להעליון, הנה נפסק ונתרחק האו"מ הישר מהאו"פ ע"י כל התחוננים כולם המתלבשים זה על זה, וכמו שמבואר בכל דברי הרב בעגולים ויושר (ענף ד') בארוכה, ורק אחר שמסתיימים כולם, הנה שם חוזרים הרגלין דא"א וזו"ן דאצילות אשר הם נוקבין ויורדין דרך כל העולמות כולם, הנה חוזרים הם אח"כ להתדבק ולהכלל האו"פ עם אור המקיף הישר זב"ז, וכדי לחזור ולתקן את הכל מתתא לעילא בבחי' אור חוזר, ולהעלותם מעילוי לעילוי כנוז'. אמנם כ"ז הוא רק אחר סיום כל המציאות וכל הזמן כולו דהתהוות הבי"ע, והנה יתבטל אז כל הנהגה הטבעית אשר הוא בצמצום, וע"י מסך עביות הכלים, ויתנהג ויאר אז רק אור הנסיי לבד, ולכן חוזרים בסוף כל סיום הבי"ע ומתקרבים ומתדבקים האו"פ ואו"מ דכל א' זב"ז בכל הראוי. ולא עוד אלא שמגיעים כולם גם באור המקיף הישר והעגולים דא"א וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ד') שם, שרגלי כולם מסתיימים בשוה ומגיעים עד עגולי א"א אשר לצד מטה, והוא משום כי יוכלו כולם לבסוף גם בא"א, ויתנהג אז רק באור דא"א לבד כנודע. והגם שהרי לפי"ז הרי היה צריך שגם הרגלין דא"ק ותיק יתקרבו ויתדבקו בהם ג"כ הכלים ואור פנימי עם האור המקיף הישר והעגולים שלהם זב"ז אחר סיום הא"א, עם כל התחוננים כולם הכלולים בו ומתלבשים עליו, כי הרי לבסוף יחזור גם א"א למדרגת עתיק, ותיק למדרגת א"ק, וא"ק יתעלה ויכלל בהקו דא"ס, עד סוד האחדות האמיתי וכנודע בדברינו, וא"כ אלמה מחלק הרב בענין התקרבות או"מ הישר אל הכלים ואו"פ, בין א"ק ותיק לבין א"א וזו"ן, וכמו שמבואר בעגולים ויושר (סוף ענף ד') ע"ש. אך דע כי האמת הוא שכן יהיה לבסוף ג"כ בודאי גם בעתיק וא"ק, וכמו"ש הרב שם בעגולים ויושר (ענף ב'), כי היושר דהא"ק הוא מתפשט ונמשך עד למטה מתחתית סיום כל העגולים שלו (וע' בדברינו שם בעגולים ויושר ענף ד' אות ו' ע"ש), אמנם משום כי בהם לא יהיה כ"ז אלא רק מסוף אלף העשירי ולמעלה, אבל עד סוף אלף העשירי יומשך תיקון א"א שהוא הכתר, וישלוט אז אור דא"א כל עיקר הזמן דאלף העשירי, ומשום שמסוף אלף העשירי ולמעלה הוא נעלם מאד ואין לדבר בו, לכן אינו מבאר לנו הרב אלא רק עד סוף תיקון א"א לבד ולא יותר למעלה, אבל האמת הוא, שכן יהיה אח"כ גם בעתיק וא"ק ג"כ, וכן אח"כ גם בהקו דא"ס, וכמו שבארנו בארוכה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ז ע"ש מענף ד' והלאה.

והעיקר הוא כי הנהגת א"א הנה הוא עומד באמת בהעלם גם עתה בכל המציאות כולו, ומתנהג הכל בהעלם רק ע"פ התכלית הזוה. והוא כל הכבשי דרחמנא אשר נמצא בהנהגה³²⁵. ונתגלה רושם קצת מעין אורו ג"כ גם עתה, וכדכתיב (שמות לג יט) וחנתי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, והוא האוצר גדול של מתנת חינוך שאמרו בשמות רבה (סוף פ' מ"ה סי' ו'), וכן היה בקריעת ים סוף, כי הנה נתגלה אז ג"כ הארת א"א, וכמ"ש בספד"צ ספ"ד (לב ע"ב), וכן בזוה"ק (בשלח נב ע"ב) מה תצעק אלי אלי דייקא, בעתיקא

³²⁵ ע"י לעיל הערה 314.

תלייא. וכ"ז הוא כי הרי העשר ספירן הכלליים אשר הא"א הוא הכתר שלהם, הרי הם קומה שלימה, והוה כל המציאות בכלל רק קומת פרצוף אחת כנודע, והרי נכלל א"א בכל הקומה כולה, ולכן יש רושם מזה לפעמים גם עתה מהנהגת א"א ג"כ. וכן ההנהגה הנעלמה הוא לעולם רק ע"פ תכלית זה, יען שהא"א הרי הוא ראשית הקומה, וכל הקומה כולה כלולה בו, ומתקיים ועומד רק על ידו גם עתה, אלא שהוא בהעלם גדול, ולכן עומדים גם עתה כל האורות הנאצלים כולם בסיומם אחוזים וכלולים באור המקיף הישר שלו. ומגיעים עד העגולים שלו שהוא יסודן העיקרי, וע"פ מה שבארנו לעיל סי' ב', והוא משום שהם כולם מהקומה שלו, ולכן הם אחדים בו בראש ובסוף, כי הכל יוצא ממנו בתחילה, וכן חוזרים ונכללים בו אח"כ כולם לבסוף, משום שהם כולם רק קומה אחת. משא"כ עתיק וא"ק אשר הם למעלה מהקומה לגמרי, ואין גילוי רושם כלל משליטתם, ואורם אשר יהיה לבסוף הנה אין גילוי מזה עתה כלל, ולכן עומד בהם (מ ע"ד) הכלים ואו"פ דהנה"י שלהם (אשר באותן הנה"י הנה כלולים בהם כל העולמות כנודע) מרוחק מאור המקיף הישר והעגולים שלהם, ואינם מתקרבים עתה כלל גם לבסוף, ועומד הרגלין דא"ק על עגולי עתיק, ונפסק מאור המקיף שלו ע"י עגולי עתיק, והרגלין דעתיק על עגולי א"א, ונפסק מאור המקיף שלו ע"י עגולי א"א. והוא משום שלא נתייחד המציאות כולו להיות עתה מהם איזה גילוי כלל, וע"י שנתרחק בהם האו"פ והאו"מ זה מזה בכל הנה"י כולן, הנה עי"ז יצא כל המציאות כולו בלי שום גילוי עתה מאור הא"ק ועתיק כלל. אמנם עכ"ז הנה מתלבש הארת א"ק ע"י עתיק, והארת עתיק ע"י א"א גם עתה עכ"פ, כי בבחי' שורש השרשים, עומדים בהם לעולם גם עתה, אבל הם עצמם הנה לא יחזרו להתקרב גם בהם האו"פ והאו"מ הישר דהנה"י שלהם זב"ז ולהכלל שניהם לחד, אלא רק מסוף אלף העשירי ולמעלה וכנז, שהוא אחר שיסתיים כל התיקון דקומת א"א כולו, וכמו שבארנו עיקר עומק הענין בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ז ענף ד' ה' ע"ש.

"מקום פנוי" עניינו מלכות דא"ק, שכן בה ועל ידה נתהוו כל ד' העולמות אבי"ע. ומה שאמר הרב רגלי א"ק ולא מלכות דאצילות מפני שהאצילות נכללת בא"ק מהטבור ולמטה, וכל הנה"י דא"ק נעשה לעצם האצילות לאחר התיקון. לנהי"ם דא"ק יש פנים ואחור, והם נחלקים לפנימיות וחיצוניות. הפנימיות של הפו"א היא של עולם האצילות, ואילו הנה"י עצמם הם של א"ק ורק משתתפים באצילות. אמנם החיצוניות דפו"א הם של עולמות בי"ע, והם שרשי הבי"ע שבאצילות. והנה ח' הספירות הראשונות של החיצוניות נשארו במלכות דאצילות (אחרי התיקון), ואילו היסוד ומלכות שלה היו לבי"ע, שכן היסוד הוא המקום דבי"ע, ואילו מהמלכות נעשתה המציאות דבי"ע עצמה. לכן מכונה כל אורא נוק', שכן היא בית הקיבול של כל המציאות הנולדת ממנה. והנה קודם שנתעברה, היה שם מקום פנוי, והוא שורש המילה נקבה מלשון נקב שבו יש חלל העשוי לקבל מציאות חדשה שחסרה לו.

[ג] ונחזור לביאור דברי המבו"ש הנז', כי הנה אמר, ונמצא שבזמן שעדיין לא נאצלו אלו העגולים דהנקודות כו', היה פנוי וחלל אותו מקום כו'. הנה עומק הכוונה מ"ש פנוי וחלל, הכוונה הוא על המלכות דא"ק, כי בה ועל ידה נתהווה כל הד' עולמות אבי"ע. וכשם שבמלכות דא"ס" נתהוו כל העולמות כולם אשר מא"ק ולמטה, כמו כן נתהווה בהמלכות דא"ק כל העולמות כולם אשר מאצילות ולמטה. אמנם האצילות הוא נכלל בא"ק גופה, ונחשב עמו לפרצוף אחת, והוא חציו התחתון אשר מהטבור שלו ולמטה, וכמו שכתבנו בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' וכלל ו' ע"ש. והנה נעשה כל הנה"י דא"ק לאחר התיקון לעצם האצילות עצמו. ומ"ש במבו"ש הנז' כי היה תחת רגלי היושר דא"ק [שהוא תחת הנה"י] מקום פנוי וחלל, הכוונה הוא רק על הגילוי מקום דהעולמות בי"ע לבר, אשר הוא בהמלכות דא"ק ודאצילות, כי האצילות הנה הוא נכלל בא"ק עצמו בהנה"י"מ שבו כנז. ובהמלכות דא"ק ודאצילות, שם הוא הגילוי מקום דכל העולמות בי"ע, ובפרט בענינינו של עתה אשר עדיין לא נתקן האצילות כלל ולא נקרא עדיין שמה עליה,

ונקרא אז מהטבור ולמטה בשם נה"י דא"ק, שהם הרגלין שלו, ושם היה המקום לכל המציאות דהאצילות, ובהמלכות דא"ק ובהיסוד שבה, הנה שם הוא המקום פנוי וחלל לכל המציאות דבי"ע.

והענין בביאור הוא, כי הרי כל אותן הנהי"מ דא"ק אשר מהטבור שלו ולמטה, הנה יש בהם פנימיות וחיצוניות, הן בהפנים שלהם והן בהאחוריים שלהם, וכמו שמבואר בדברי המבו"ש הנ"ל. והנה הפנימיות של הפנים והאחוריים אשר בכל אותן הנהי"מ דא"ק הנה הם לאצילות, היינו הפנימיות של הפנים והאחוריים דהמלכות דא"ק הוא להאצילות העיקרי, כי אותה המלכות הוא כלול מ' ספי', ומהם הוא כל הי"ס דהאצילות עצמם, אך הפנימיות של הפנים והאחוריים דהנה"י אשר מהטבור דא"ק ולמטה, הנה הם האורות דא"ק המשתתפים ומתלבשים באצילות, ונעשים בו ג"כ לעצם מעצמיו ובשר משרו. אמנם החיצוניות דהפנים והאחוריים דהנהי"מ דא"ק, הנה הם להעולמות בי"ע. היינו כי החיצוניות דהפנים והאחוריים דהנה"י הם שרשי הבי"ע אשר באצילות, כי הנה אחר שנתקן האצילות הרי נעשה מהפנימיות דהנה"י דא"ק לעצם האצילות כנוז, ולכן הנה נקרא אז אותן החיצוניות דהנה"י דא"ק אשר עומדים במקום האצילות ובחיצוניות, הנה נקראים הם בשם שרשי הבי"ע אשר באצילות. אך בעומק ובדיוק, הנה הם באמת שרשי העליונים דהבי"ע אשר בא"ק גופה, אבל החיצוניות דהפנים והאחוריים דהמלכות דא"ק, הנה הם להעולמות בי"ע. והיינו כי הנה כל אותן החיצוניות לוקחתם המלכות דאצילות, שהיא העשירית מהי"ס דהמלכות הפנימי דא"ק וכנ"ל בסמוך, ולוקחת היא כל הי"ס החיצוניות דהמלכות דא"ק לצורך הבנין דהעולמות בי"ע, וכנודע שהמלכות מקבלת מכל העליונים שעליה לצורך הבנין שלמטה. והנה הח' ספי' הראשונים דאותן החיצוניות אשר לוקחם המלכות דאצילות, הם נשארים לעולם בה, והם שרשי העליונים העיקרים דהבי"ע אשר עומדים לעולם בהמלכות דאצילות. אך היסוד ומלכות דאותו (מא ע"א) החיצוניות (של הי"ס דהמלכות החיצו' דא"ק וכנוז), הנה הם להבי"ע עצמם. והיינו כי היסוד הוא המקום דהבי"ע, והמלכות הנה ממנה נעשה כל המציאות כולה דהבי"ע גופה.

והרי לנו עכ"פ כי המקום דהבי"ע הנה הוא בהיסוד של המלכות דאצילות, היינו בהיסוד החיצוני שבה כנוז, והוא המקום הנושא וסובל את כל העולמות בי"ע, והנה הוא ג"כ בחי' היסוד של המלכות החיצוני דא"ק וכנוז. וקודם שנעשה האצילות היו נקראים כל הנהי"מ שבו על שם א"ק עצמו, והיה בהיסוד והעטרה שבו המקום פנוי וחלל לכל הד' עולמות אבי"ע, והוא המקום פנוי וחלל שאמר הרב במבו"ש הנ"ל. ואחר שנעשה העולמות, הנה נעשו כולם מהמלכות שלו, והיסוד שבו הנה הוא המקום הנושא וסובל את כולם, וכן הוא לעולם, כי היסוד דהעליון הוא המקום, והוא נושא וסובל את כל התחתונים ממנו, ולכך נקרא בשם יסוד, וכמו יסוד הבנין, שנושא את כל הבנין עליו. אך הבנין עצמו הנה הוא נעשה מכה העטרה, שהוא המלכות דהעליון. והנה נעשו כל העולמות בי"ע מעטרת הנוק' דהאצילות, והיסוד שבה הוא המקום פנוי וחלל להם, אשר עומדים בתוכה. וזהו מ"ש הרב בשער הנסירה (פרק ח') שהיסוד דהנוק' נקרא בשם אוירא ע"ש. וכן אמר ג"כ במאמרי רשב"י (בפי' אדר"ז דף נ"ג סע"ב) דהיסוד דנוק' הוא בסוד אויר וחלל, וכן היסוד דאימא נקרא ג"כ אוירא, ובסוד (חגיגה טו ע"ב) מגדל הפורה באויר. וכן כתב הרב ג"כ בפע"ח (שער הציצית פ"ב) כי כל אויר הוא בנוק'. והוא משום כי היא הבית קיבול לכל המציאות דלמטה המתילדים ממנה, וקודם שנתעברה מהמציאות דלמטה הרי הוה אותו המקום בה בבחי' פנוי וחלל. וכן אמרו בספר הבהיר (סי' נ"ה דף י"ז רע"א) דלכך נקראת נקבה על שם דנקביה רחבים, ויש לה נקבים יתירים על האיש, שהם שדיים ורחם ובית קיבול. וכן אמר הגר"א בתיקונים (תי' כ"א דף נ"א ע"א) דכל פתיחא ונקב הוא בנוק' ולכך

נקראת נקבה. וכן הוא מקומה ושורשה ג"כ, הכל תמיד רק במקום גומות ונקבים, והוא בקשר של תפילין שהוא בגומה שתחת הראש, וכן מלפנים הוא בגומה שתחת הגרון, וכן אח"כ תחת החזה שהוא בגומה שבין צלעות הלב, וכן בהטבור, ובעטרת היסוד וכנודע³²⁶. וכן יציאתה ונילויה מהמוחין שבראש הנה היא בפה, וכמו שאמר אליהו ז"ל ט (תיקו"ז יט ע"א) מלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה. והרי לנו כי כל שורשה ומקומה הוא הכל בחי' פתיחה ונקב, והוא כמו שאמרו בספד"צ פ"ג (כז ע"א) קונטורין דקיסורא בעטפיו שקיעין, וכתב שם הגר"א ז"ל כי כחות הגבורות הם עושים בה השקיעה ביסוד שבה, והוא סוד הצמצום ע"ש. והוא המקום פנוי וחלל שאמר המב"ש הנו'. והכוונה הוא כי קודם שנתהוו העולמות היה הבית קיבול של המלכות דא"ק ריקן ופנוי. וכן הוא ג"כ עומק הכוונה בדברי הרב בע"ח (עגולים ויושר ענף ד') שאמר שם כי א"ק בהעגולים ויושר שלו היה ממלא את כל מקום החלל והאוויר הפנוי שבתוך האור דא"ס (שהוא הצמצום אשר אמר שם ענף ב') שהוא בהמלכות דא"ס¹, והוא סוד הצמצום אשר אמר הגר"א הנ"ל) אמנם נשאר מקום פנוי בין אור מקיף של אור יושר שבו אל הכלים ואו"פ דיושר שבו, ושם נתהוו ונאצלו כל העולמות אשר כולם נתלים ונאחזים בא"ק וממנו יצאו עכ"ל. והכוונה בכ"ז הוא על המלכות דא"ק, שהיא היתה אז מקום פנוי וחלל לכל העולמות כולם אשר מא"ק ולמטה, כי נמשך בה תוקף גבורות גדולים, ונתעלם בה כל אור א"ס שלמעלה, ונרשם בה עי"ז כל הכחות לכל שרשי המציאויות כולם. והרי נעשה בה פנוי וחלל מאור שלמעלה לצורך ההתהוות דכל העולמות כולם, וכמו שיתבאר עוד בזה למטה בסמוך.

מב"ש מבורך שנתרוקנו רגלי א"ק, וכוונתו היא לכך שכל הנה"י עלו בבחינת מ"ן, והכלים היו שרשים לכלי האצילות, והאורות היו שרשים לאורות דאצילות. ומש"כ שנתחשכו הכלים, הכוונה היא שהם נתעבו להיות במדרגה הראויה לשורש של ב"ע.

[ד] ואמר המב"ש עוד, והנה כאשר רצה א"ק להאציל את עולם הנקודים, וצמצם עצמו מהנה"י שלו ולמטה (וכמ"ש הרב בע"ח בנקודות פ"ב), והנה אז נשארו הכלים דא"ק שמהטבור ולמטה ריקן מאור, ונחשכו חיצוניותם מאד כו'. הנה ענין כל הצמצום הזה מבורך הוא למבין בדברי הרב (בנקודות פרק ב' וכן בטנת"א פ"א בהמ"ב) כי הוא בחי' עליית מ"ן שעלו כל האורות דהנה"מ אשר הם מהטבור ולמטה. הנה עלו הם כולם למעלה לבחי' מ"ן, כי הנה הנה"מ אשר הם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב) והם רק לצורך ומא ע"ב} התחתון. הנה ישנם שם טמיר וגנוז כל הכחות וכל השרשים כולם אשר לכל המציאות דהתחתון, והם אשר עלו למעלה לקבל שם תוספת אור ומוחין, כדי להוציא את

³²⁶ עי' רע"מ תרומה קנח ע"א: י' (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, תגא דספר תורה כצורת ז' מסטרא דעלמא דאתי. לאו איהי מאנא לגביה, ולאו משמשא לגביה, אלא עטרה על רישיה. אבל בעלמא דין איהי כגוונא דא הוה"י, איהו מאנא תחותיה, שמושא דיליה בכל ספירה דיליה, בכל אבר דיליה, בכל מדה דיליה. ובגין דא, י' דא לזמנין איהי תחותיה, לזמנין על רישיה, לזמנין באמצעיתא על רישיה יה"ה.

תרגום: י' אשת חיל עטרת בעלה כתר של ספר תורה כצורת ז' מהצד של העולם הבא. אינה כלי כלפיו ולא משמשת שלו אלא עטרה על ראשו. אבל בעולם הזה היא כעין זה - הוה"י, הוא כלי תחתיו, משמשת אותו בכל ספירה שלו, בכל איבר שלו, בכל מדה שלו. ומשום זה, י' זו לפעמים היא תחתיו, לפעמים על ראשו, לפעמים באמצע על ראשו יה"ה.

כלומר, שיש ג' בחינות לעמידתה של ספירת המלכות: א) היתה מתחת לו"ק בבחינת 'שמוש', ב) עומדת כנגדו ומתלבשת עליו בבחינת 'מאנא' דהיינו בגד, ג) למעלה ממנו בבחינת 'עטרה'. ועי' פת"ש א"א פתח מא ז"ל, שורשה של הנוקבא בד' מקומות: א', בחינת מלכות בעצמה. ב', נקודה בעטרת היסוד, ג', בת"ת בחזה, ד', בדעת דיליה, והם מקומות של נקבים, בעטרת היסוד, ובחזה בסוד הטבור, ובפה סוד הדעת שהוא סוד הצמצום והחסרון, שמצד זה צריכה תיקון באלו הד' שרשים לפנות הדרך לפניו.

כל המציאות דהתחתון על שלימותו. והנה אותן הנהי"מ הרי הם כלול מאורות וכלים, ובהאורות היה כלול כל הכחות וכל השרשים להאורות דהאצילות, ובהכלים שלהם היה כלול כל הכחות והשרשים להכלים דהאצילות, וכן היה כלול בהם כל הכחות והשרשים להאורות דהבי"ע כי מהכלים דאצילות נעשה אורות ונשמות לבי"ע, כמ"ש בשער השמות (פרקים א' וב') וכנודע.

והנה קודם שעלו אלו האורות דהנהי"מ למעלה, היו נקראים עדיין כל אלו הנהי"מ כולם על שם א"ק עצמו, ולא היה ניכר שם שום בחי' זולתו כלל, לא מבחי' אצילות ומכש"כ מהעולמות בי"ע ה"ו. אמנם אחר שעלו כל האורות שלהם למעלה ונשארו הכלים לבדן ריקן מכל אור, ולא עוד אלא שנפרס פרסא להפסיק ולהבדיל בין מהטבור ולמעלה לבין מהטבור ולמטה, כמ"ש בע"ח (בדרושי נקודות פ"ב) הנה נחשכו ונתעבו עי"ז הכלים דהנהי"מ הרבה מאד, ויצאו ממדרגת א"ק למדרגת האצילות, ולא עוד אלא שהיה מתחיל להתגלות בהם ג"כ הכחות והשרשים להאורות דהבי"ע, כי כן היה באמת כלולים ומושרשים שם כ"ז מתחילה, כי כן הוא לעולם שבהנהי"מ דהעליון כלול כל הכחות דכל התחתון כולו, אלא שמקודם לא היו ניכר שם כנ"ו. ועתה כאשר נסתלקו האורות מהם נתחשכו ונתעבו ונתגלה בהם כל הכחות דמדרגת התחתונים ג"כ. אמנם השרשים דהבי"ע הנה הם רק בהחיצוניות דהכלים, כי הפנימיות דהכלים הם רק להאצילות עצמו וכנ"ל אות ג'. וכן מה שאמרנו שהם שרשיים להבי"ע. הנה אמרנו ג"כ לעיל אות ג' כי הם רק השרשים שלהם אשר למעלה באצילות, ור"ל כי הנה ישנם בכל עולם ב' בחי' שרשיים, אחד השרשים אשר הם עומדים לעולם באותו העולם עצמו, וכמו הד' יסודות ארמ"ע, שהם בעוה"ז גופה, והם השרשים והיסודות לכל המציאות דעוה"ז כולו. וישנו עוד בחי' שורש יותר עליון, שהוא שורש העוה"ז אשר בעולם העליון, והוא עומד לעולם בהעולם שלמעלה וקשור בהקצה התחתון שבו עם הד' יסודות ארמ"ע, ומאותו השורש העליון נמשך ונשפע להם כל כחותיהם וחיותם אשר לצורך המציאות דהתחתון, והם הב' בחי' דיושר ועגולים אשר ביארנו לעיל סי' ב' ג'. והנה אותן החיצוניות דהכלים דהנהי"מ אשר אמרנו שהם השרשיים להבי"ע, הנה הם רק השורש העליון שלהם אשר עומד לעולם למעלה באצילות עצמו, ואינו הוא בחי' היושר אשר נכנס בתוך העגולים ועומד בהם תמיד, אלא שהוא היושר העיקרי אשר הוא עומד לעולם למעלה, ורק הקצה התחתון שבו הנה הוא אשר נמשך ממנו ויורד ונכנס בתוך העגולים, אבל עיקרו הוא לעולם למעלה (וע' לעיל סי' ג' אות ב' ג') וזכור זה. והרי נתבאר לנו עכ"פ דברי הרב במב"ש הנו', כי מ"ש ונחשכו חיצוניותם מאד, ר"ל כי נתעבו ויצאו למדרגת שרשי הבי"ע אשר למעלה באצילות, ויתבאר עוד למטה בסמוך.

ביאור ענין מש"כ שעי"כ שהנהי"מ נתחשכו לא יכלו לעמוד עוד בדרגת א"ק ולכן ירדו למטה מרגליו, הנה מה שאמרנו שחיצוניות הכלים היתה שרש לבי"ע, זהו רק אחרי התיקון, שכן ביציאת הנקודות הם נתעבו יותר ממידתם, והיינו מה שמכנה הרב שהוא ירדתם למטה דהיינו היותו מחוסר אור, ובכך נפרדו מהעליונים לגמרי. שכן מדריגתם אינה אלא להיות שרשים לבי"ע ואינם במדריגת בי"ע עצמו. אם כן מה שהערינו למעלה סימן ד' אות ב' שלא היה להם כח לעמוד למעלה פי' כאשר נתעבו ונעשו שורש לבי"ע.

יסוד ושורש של כל פרצוף עשוי מב' בחינות: א) בחינת עצמו, דהיינו נקודתו העיקרית שנאצלה מלמעלה, והוא הנקרא בירור דהולד עצמו, והוא בסוד מלכות דאו"א, ב) שאו"א ממשיכים לו מגופם והוא בסוד נהי"מ דאו"א. והירידה שלא במקומה בענינינו היה לנהי"מ דא"ק.

[ה] ואמר המב"ש עוד, כי ע"י שנחשכו הרבה כנ"ו הנה לא היה בהם כח לעמוד במקום הגבוה ההוא, וירדו למטה מרגלי א"ק באותו המקום הפנוי והחלל. הענין הוא כי הנה אמרנו כי אלו החיצוניות הם שרשי הבי"ע אשר עומדים למעלה באצילות, אמנם כ"ז הוא רק עצמותם העיקרי שלהם, וכפי מה שנתקנו ונעשו לאחר התיקון. אבל עתה כאשר

נתחשכו, הנה נתעבו באמת עתה בעיבוי יותר ממדתם, וירדו למדרגת השרשים אשר בהבי"ע עצמן, וזהו הענין מה שירדו למטה. והענין הוא כי הנה אחר שחזרו ועלו למעלה, הנה כל עמידתם למעלה הרי הוא רק כדי לקבל מהאור שלמעלה ולהשפיע למטה, והנה הם בבחי' אמצעיים בין למעלה ולמטה, ועל ידם מתקשר העליון בהתחתון והתחתון בהעליון, ונעשים כולם חד, כי ע"י שמקבלים מהאור שלמעלה, הנה הגם שהם רק שרשים להתחתון, עכ"ז הרי הם מזדככים ע"י האור העליון, ונעשים חד עמו, ומהארתם וקבלתם הם משפיעים למטה, ונקשר עי"ז העליון בהתחתון. אמנם בענינינו אשר נסתלק האור משם, ולא היה שם אור כלל, הנה נפרדו אותן החיצוניות מלמעלה לגמרי ונשארו רק על בחי' עצמות השרשים התחתונים דבי"ע, (מא ע"ג) שהם מעולמות הנפרדים³²⁷, ומקומם הוא רק למטה מרגלי א"ק, ולכן ירדו אלו החיצוניות עתה ג"כ רק למטה, כי ע"י הסתלקות האור ירדו אותן החיצוניות למדרגת הבי"ע לגמרי. וזהו מ"ש הרב, ונחשכו חיצוניותם מאד, ור"ל שנתעבו יותר מהראוי להם, כי התעבותם הראוי הנה הוא רק להיות בבחי' שרשי הבי"ע אשר למעלה, ועתה נתעבו למדרגת שרשי הבי"ע אשר למטה, ולכן ירדו עתה למטה, כי שם הוא מקומם. והנה אמר הרב כי היה ירידתם באותו המקום הפנוי והחלל, שהוא ביסוד המלכות דא"ק ודאצילות (כנ"ל אות ג'), אשר שם הוא המקום להתהוות דבי"ע, ויוצאים משם מהכח אל הפועל. והנה שם ירדו אותן החיצוניות ג"כ כדי להעשות ולצאת למדרגת שרשי הבי"ע כהראוי, וכמו שיתבאר עיקר הכוונה עוד בזה למטה. והנה ירידת כל החיצוניות אשר ירדו עתה למטה ממדרגתם, הנה היה כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש, כי כן יסד בכל האורות והמציאויות כולם, שכל א' הוא מיוסד מב' כחות, כח הירידה וכח העליה, ויכול כל א' לירד למטה ממדרגתו, וכן הוא יכול לעלות למעלה ממדרגתו, וכנודע מכל ענין הירידות והעליות אשר ישנם בכל העולמות כולם. וזהו ג"כ סוד סדר כל הצמצום אשר מתחילה נסתלק משם האור מכל וכל, ואח"כ ירד בו הקו, והיה יכול להניח מתחילה אותו הקו במקומו ויסלק שאר האור הגדול בלבד כיון שהיה עתיד להחזירו, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (סוף ענף ג') ע"ש, והרי ירד הצמצום עי"ז בירידה יותר ממדרגתו, וכן אח"כ הנה מאיר שם באמת תמיד גם מאור א"ס המקיף ג"כ, וכמ"ש הרב בענף ג' שם, ובזה הרי נתעלה הצמצום בעילוי יותר מהראוי לו. והרי לנו כי נסדר הכל על סדר הירידה והעליה, כי מזה הוא סוד כל הבחירה ותיקון הכל אשר נעשה עי"ז, וכמו שהארבנו בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל מ' ע"ש בארוכה.

והאמת הוא כי הנה ישנו בזה עוד טעם כעיקר, [ובעומק הנה הוא טעם אחד עם הנז' והבז'] והוא כמ"ש הרב בעגולים ויושר (סוף ענף ג') שם, כי ע"י ירידת הצמצום אשר ירד מתחילה למטה ממדרגתו, הנה עי"ז נעשה כל עביות הכלים, ונתמעט האור מעתה שאינו מאיר אלא רק ע"י מסך, שהוא דרך גוף וכלים, ועי"ז נעשה ונתהווה כל מדרגות העולמות אשר למטה מהצמצום. וכך הוא בכל עולם ועולם, כי ע"י שאינו מאיר העליון אלא רק דרך גוף וכלים, הנה עי"ז יוצא התחתון על מדרגתו, וכך מתחתון לתחתון עד שרק עי"ז נעשה האפשרות למציאות כל העולמות כולם עד העשיה התחתונה. ונמצא שכל ירידה אשר ירד העליון הוא רק לצורך תיקון, וכדי שיוצא ויתהווה עי"ז התחתון ג"כ, וזהו ג"כ סוד כל הירידות והקטנות אשר עוברים בכל עת על כל אדם (וכן הוא בהעלם בכל הנמצאות כולם), כי הנה הוא כדי לירד ולהתקרב אל את אשר למטה הימנו, וכדי להעלותו, כי נעשה בזה עליית הניצו"ק מבליעתו, להוציא יקר מזולל.

³²⁷ עי' זהר בראשית כב ע"א.

ומזה תראה כמה צריך האדם לזוהר מאד מלהרהר אחר מדותיו של הקב"ה, להתרעם ח"ו על חלקו אם קטן ודל הוא, או כשרואה בעצמו שאינו מצליח ח"ו בחפצי שמים, וכן כאשר יש לו התגברות היצר ח"ו יותר מהראוי לו לפי דעתו, כי אין אדם יודע על איזה מלאכה שולח בעולמו, זה שולח לגרוף את הביבין לטהר אותם ולנקותם מכל חלאה וזוהמא, והוא תמיד במצור ובמצוק, וזה שולח לקשט את היכלי מלך ולעשות עטרה על ראשו, ומתענג עי"ז בסגולות מלכים. אך כבר אמרו (אבות פ"ה מכ"ב) לפום צערא אגרא, ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז ג ע"א), כי הוא מסוד גלות השכינה היורד למטה לברר בירורין, ודיו לעבד להיות כרבו. והוא ג"כ סוד כל הד' גלויות כנודע, ואין לאדם להתרעם ח"ו על מצבו ומדרגתו אלא רק לבקש רחמים ולמסור את עצמו אליו ית"ש תמיד. וכבר כתב רבינו הרמ"ק ז"ל כי גם כגון זה הוא ג"כ בכלל השאלה הנודעת דצדיק ורע לו (ברכות ז ע"א), שהוא מכבשי דרחמנא³²⁸ ומהנהגתו הנעלמה ית"ש, ולזאת אין לאדם ליפול בשביל ירידות ח"ו, אלא יתחזק את עצמו תמיד ויקיים בעצמו דום לה' והתחולל לו (תהילים לו ז), כי רק לו ית"ש לבד נתכנו עלילות, לחלק לכל אחד ואחד את מלאכתו הראויה לו, לתקן את שורשו במקום עליון, וכולם יאירו באור פני מלך חיים.

(מא ע"ד) ונחזור להענין, כי הנה עכ"פ הוא שכל ירידה הנה הוא לצורך תיקון, וכן הוא בענינינו. כי ירידת החיצוניות הנז' אשר ירדו למטה מרגלי א"ק, שהוא המקום העתיד להעולמות ב"ע, הנה היה ג"כ לצורך תיקון, כי עי"ז נעשה המקום דהבי"ע, וכמו שמבואר בדברי המבו"ש (לעיל סי' ד' אות א'), כי הוא נעשה מהארת אותן החיצוניות שירדו שם. וענין המקום הוא הכח הנושא וסובל את המציאות הניתן בתוכו, והמקום של העולמות הוא הכח הנושא וסובל את העולמות כולם, והוא עיקר שרשם הפנימי, ולכן נקרא הקב"ה מקומו של עולם³²⁹ (ב"ר פס"ח סי' ט') וכנ"ל במבו"ש. והנה נעשה המקום דהבי"ע מהארת אותן החיצוניות כאשר ירדו שם ע"י שנתעבו ונתחשכו בעיבוי יותר מהראוי כנ"ל. והרי נעשה בזה תיקון גדול ע"י ירידתם למטה. אמנם אח"כ הנה חזרו ועלו למעלה וכמו שיתבאר לקמן, כי מקומם העיקרי דאותן החיצוניות הוא באמת רק למעלה, כי הם שרשם דהבי"ע אשר באצילות, ועל ידם נמשך להם כל שפעם ואורם וכנ"ל אות ד', אלא שעתה נתחשכו ונתעבו יותר מהראוי להם, וכדי שיירדו ויעשו מקום להבי"ע. והרי ניחא בזה עכ"פ כל הערה א' והערה ז' שהערינו לעיל סי' ד' אות ב'. כי מה שאמר שלא היה בהם כח לעמוד במקום הגבוה ההוא, הכוונה הוא כי מאחר שנתעבו עתה ונעשו לבחי' שרשי הבי"ע אשר למטה וכנ"ל, הרי מוכרח הוא שיירדו עתה למטה דוקא, כי אי אפשר להם לעמוד במקום שהוא יותר מערכם, והוא עתה להם מקום גבוה בודאי, וע' עוד לקמן באות ו'.

אמנם עיקר הכוונה מ"ש כי היה ירידת דאותן החיצוניות בהמקום הפנוי והחלל, ואמרנו שהוא ביסוד דהמלכות דא"ק ודאצילות וכנו, הענין בזה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ג' בקצרה, ונבאר עתה בארוכה קצת. כי הנה יסוד ושורש כל פרצוף וכל עולם (וכן של כל מציאות) הנה הוא מב' בחי', אחד הוא בחי' עצמותו שהוא נקודתו העיקרי שבו אשר האציל אותו המאציל ית"ש לצורך מציאותו, והוא הנקרא בדברי הרב תמיד בשם בירור דהוולד עצמו, משום שהוא עולה ונברר מהפסולת אשר נתערב עמהם ונבלע בהם במיתת המלכים ושבירת הכלים דעולם התוהו, וכן נקרא ג"כ בשם בירור דהוולד משום שעיקרו הנה הוא נתמצה ונברר מכל העליונים כולם, כי בכל עליון ישנו בו שורש לכל

³²⁸ ע' לעיל הערה 314.

³²⁹ עי' מש"כ באריכות בהקדו"ש שער א' פרק ז'.

מ"ש

התחתונים ממנו, והרי נמשך ונברר החלק דכל תחתון מכל אחד ואחד מהעליונים, ונברר מכל א' החלק השייך להתחתון, ונמשך ויורד לאו"א העיקרי שלו אשר מהם הוא נולד ויוצא על מציאותו העיקרי שבו. והשני הוא החלקי דאו"א אשר ממשיכים מגופם ונפשם, ונותנים ג"כ חלק בהולד ומשתתפים בבניינו. כי מתערבים ומתאחדים אלו הב' בחי' לעצם אחד, ומהם שניהם נעשה כל המציאות דהולד, וכמ"ש בשער המוחין (סוף פרק ה') ובכ"מ שם וכנודע.

והנה הבחי' הראשונה שהוא הבירורי דהולד עצמו הנה הוא טמיר וגנוז בהמלכות דאו"א כי שם הוא מושרש מעת אצילותו הראשונה, אבל הבחי' השניה שהוא החלק אשר נותנים בו האו"א מגופם ונפשם ג"כ, הנה הוא מושרש בהנה"י דאו"א, וזהו הענין דירידת החיצוניות שבענינינו אשר ירדו למטה. כי הנה אותן החיצוניות הנה הם מהנה"י דא"ק, והם בחי' החלקי דנה"י דא"ק שהוא הבחי' השניה הנו', אשר מהם נמשך הארתם להשתתף מהנה"י דא"ק בהמציאות דהבי"ע, והנה היה ירידתם במקום הפנוי והחלל, והוא בהיסוד דהמלכות שבא"ק, אשר שם הוא מושרש הבחי' הראשונה דהבי"ע, שהוא החלקי העיקרי שלהם עצמם, וירדו שם החיצוניות ונשתתפו זה בזה. ומהארת שניהם נתהווה ונעשה כל המקום להבי"ע שהוא עיקר שרשם הפנימי כנ"ל.

כל התהליך הנ"ל נעשה בהסכמת האורות, שכן הדבר הוא לטובתם, והוא פירוש מש"כ במבו"ש ש"בחרו להם את הנמוך" (לעיל סי' ד').

[1] והנה אמר שם המבו"ש עוד, כי ירדו אותן החיצוניות למטה דוקא ולא באחוריים כי הוא מקום גבוה, ובחרו להם הנמוך. הענין הוא ע"ד שאמרו בראש השנה (י"א ע"א) כל מעשה בראשית בקומתן נבראו, לדעתן נבראו, לצביונם נבראו. ונברא כל א' על מדרגתו כמו שהוא ע"פ דעתו ורצונו, כי ראה והשכיל שכן הוא הטובה האמיתי אליו להברא במדרגה כזה דוקא לפי תכלית כוונת מציאותו אשר נתגלה לו מפי הקב"ה לכל אחד ואחד. וכן הוא ג"כ בכל העולמות בי"ע בכלל אשר הם כולם למטה (מב ע"א) מרגלי א"ק, ואין להם גילוי מא"ק מאומה, והרי נתחשכו עי"ו ונתעבו הרבה, הנה נעשה להם כ"ז בהסכמת דעתם ובחפצם ורצונם, כי הכירו וראו שכן הוא הטובה האמיתי להם, לעמוד עד עת התיקון במדרגה כזו דוקא לפי תכלית כוונתו בהם בכל מציאותם כולו. וכל ההשכלה והדעת אשר השכילו לדעת כ"ז, הרי פשוט הוא שהוא רק לשרשם העליון שלמעלה, כי הם כולם חיים ומשכילים ויודעים בראש מה שיהיה בסוף, ולהם נתגלה תכלית כוונת מציאותם וכל תהלוכותיהם ומאורעותיהם, כל אשר יעבור עליהם, מהתחלתם הראשונה עד סוף הכל, והם אשר בחרו לעצמם כל זאת בנפש חפצה ע"פ הידיעה שנתגלה להם כ"ז מפי יוצר בראשית המאציל עליון ית"ש, שכן הוא הטובה והראוי להם לפי תכלית תיקון האחרון.

וכבר אמרנו ששרשם העליון של כל הבי"ע הנה הוא אותן החיצוניות דהנה"י דא"ק שבענינינו, ועיקרם הוא רק בחי' שורשי הבי"ע אשר למעלה באצילות. אמנם עתה כאשר נסתלק כל האורות אשר שם ועלו למעלה, הנה נתחשכו אותן החיצוניות יותר מהראוי להם, ונעשו לפי שעה לבחי' שורשי הבי"ע אשר למטה, והיה הצורך להם עתה לירד במקום הבי"ע גופה, כי שם הוא מקומם עתה. אמנם הוא כי הם עצמם הם העושים את המקום דהבי"ע וכנ"ל אות ה' כ"ז. והנה בחרו להם המקום הראוי לערכם רק למטה מרגלי א"ק, כי רק שם הוא המקום הראוי להבי"ע לפי מדרגתם ועביותם הנצרך להם, אבל למעלה מרגלי א"ק הוא מקום גבוה, ולא היה אפשר שם להוציא את כל מדרגת הבי"ע על עביותם הנצרך להם, ואפי' באחוריים אשר למעלה הוא ג"כ מקום גבוה להם, כי הרי שם

הוא רק המקום דשרשי העליונים דהיצירה והעשיה אשר למעלה באצילות, כי החיצוניות דהפנים הנה הוא לשורש הבריאה אשר למעלה באצילות, והחיצוניות דהאחוריים הוא לשורש היצירה אשר למעלה באצילות, והחיצוניות דהיצוניות דאחוריים הוא לשורש העשיה אשר למעלה באצילות.

והרי לנו כי למעלה מרגלי א"ק הנה שם הוא רק המקום לשורשי הבי"ע אשר למעלה באצילות, והוא הכל ממדרגת אצילות גופה, והרי אי אפשר להוציא שם את המציאות דעביות הבי"ע מאומה לא בפנים ולא באחוריים, ולכן בחרו וביררו להם לעשות מקום ודירה להבי"ע רק למטה מרגלי א"ק לגמרי. והגם שכעת עתה לא היה שם באמת מקום גבוה כלל, כי הרי באותו המקום עצמו נתחשבו עתה אותן החיצוניות להעשות לבחי' שורשי הבי"ע אשר למטה, וא"כ הרי נעשה עתה גם שם מקום הראוי להבי"ע, אמנם הוא כי עיקר ההתכוננות והישוב הדעת אשר היה לאותן החיצוניות היכן לחפש ולמצוא מקום הראוי לעביות הבי"ע, הנה היה רק על להבא, כי הרי ידעו היטיב שבכאן יחזור האור להתפשט ולהאיר בתוקף גדול מאד, היינו לפי מדרגת האצילות, ואין באפשרי להוציא שם מעביות הבי"ע מאומה, ולכן בחרו להם להמציא מקום להבי"ע רק למטה מרגלי א"ק לגמרי, ולכך ירדו שם ועשו מקום להבי"ע כהראוי לכל עביותם רק למטה. והעיקר הוא כי מה שאמרנו שנתחשבו אותן החיצוניות ונעשו עתה לבחי' שורשי הבי"ע אשר למטה, הנה עיקר מציאותם אשר לזה הנה נעשה להם רק אח"כ, היינו כאשר ירדו למטה מרגלי א"ק, וע"י ירידתם כ"כ למטה הנה אז נתחשבו ע"י עוד יותר, ונעשו אז בבחי' שורשי הבי"ע אשר למטה, אבל קודם ירידתם למטה מרגלי א"ק לא היו אלא רק ראויים לזה, אבל לא נעשו כן אלא רק אחר שירדו. וגם על זה הנה נתרצו לכ"ז בנפש הפצה לירד ולהתחשך לפי שעה עוד יותר, ולהמציא מקום לכל מציאות עביות הבי"ע כהראוי להם, כי השכילו וידעו שכ"ז הוא הטובה האמיתית לכל העולמות בי"ע כולם לצאת על מדרגה הזה, לפי כל תכלית כוונת מציאותם אשר יעשה בהם בהתיקון האחרון.

והרי נתבאר מדברינו כי עיקר עומק הכוונה מ"ש הרב במבו"ש הנ"ל, שהמקום היה גבוה להם, ואמר ולא היה בהם כח לעמוד במקום הגבוה ההוא וירדו למטה כו', ואמר עוד, ולא באחוריים כי הוא מקום גבוה ובחרו להם הנמוך וכנ"ל, הנה עומק הכוונה בכ"ז הוא רק על אח"כ, כי כאשר שהרי היה עתיד שיחזור האור להתפשט במקום ההוא, ולהעשות בכאן רק מקום האצילות, א"כ הרי אי אפשר להמציא בכאן מקום הראוי להעביות דבי"ע, לא במקום החיצוניות (מב ע"ב) דהפנים, ולא במקום החיצוניות דהאחוריים, כי גם שם הוא רק המקום לשורשי הבי"ע אשר למעלה באצילות וכנ"ל, וא"כ נמצא כי כל אותו המקום אשר מהטבור ולמטה עד סוף רגליו הרי הוא מקום גבוה להם בודאי.

כלל כוונת הרב בזה כי אחר שעלה ונסתלק האור למעלה, הנה החשיכו החיצוניות הנז' ונתעבו ונעשו להיות ראויים להעשות לבחי' השרשים הראשונים להעולמות בי"ע. והנה מוטל עליהם מעתה להוציא כל כחם ופעולתם לאור, ולהוציא ענפים ולעשות פרי, היינו לעשות ולעסוק בכל ההכנות וההצטרכות הנצרך לכל המציאות דהבי"ע. וההכנה הראשונה הוא להמציא מקום הראוי לכל מדרגתם ועביותם, כי המקום של כל עולם הנה הוא השורש הפנימי של כל מציאותו הנושא וסובל אותו כולו, והוא כח התהוותו בכל מלואו, כי הוא האבן שתיה שממנה הושתת העולם כולו, הנמתח ממנו ונברא מאמצעיתו ומצדדין משניהם יחד (ע' יומא נד ע"ב), והוא ג"כ היכל הקודש המכוון באמצע, אשר הוא נושא את כולן, האמור בספר יצירה פ"ד (ע"ש בהר"מ בומריל מ"ב בשם רב האי גאון שאמר כי הוא מקומו של עולם ע"ש). וכאשר התחילו החיצוניות לחפש ולמצוא מקום

הראוי להבי"ע, התבוננו וראו כי אין מקום להם למעלה כלל, לא בפנים וגם לא באחוריים, לא מקרוב וגם לא מרחוק, ולכן ירדו כל אותן החיצוניות הן החיצוניות דהפנים והן החיצוניות דהאחוריים, הנה ירדו כולם למטה לגמרי מרגלי א"ק והחשכו ע"י ירידתם עוד יותר, והוציאו והמציאו שם המקום להבי"ע, וכמ"ש הרב במב"ש הנו', כי נעשה המקום דהבי"ע מהארת החיצוניות אשר ירדו שם. והגם שכל המקום הזה הרי הוא חשוך מאד, באשר שהוא למטה מרגלי א"ק והאצילות לגמרי, עכ"ז הנה עשו כ"ז בבחירתם, שהוא מדעתם ורצונם, וכמ"ש הרב. ובחרו להם הנמוך, כי רק עי"ז יש אפשרות מעתה להוציא את כל העביות הבי"ע כמו שהוא, והשכילו וראו כי כן הוא הראוי להם בדוקא לפי הכוונה התכליתית אשר בהתיקון האחרון, ולכן נעשה כ"ז מדעתם שהוא בנפש הפצה, והוא כמו שאמרו (ר"ה יא ע"א) כל מעשה בראשית לדעתן נבראו לצביונם נבראו וכנ"ל, וזהו שאמר "ובחרו" כי עשו כ"ז בבחירתם, שהוא בחפצם ורצונם.

והרי נתיישב בכ"ז מעתה כל הערה א' ב' ז' היטיב. וע' בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ז' וכלל י"ג, שכתבנו שם בענין החיצוניות הללו וירידתם ועלייתם כמה דברים עמוקים נפלאים ע"ש ותמצא נחת בעה"י. (ובמהדורא קמא מדברינו כתבנו גם כאן מזה הרבה, אך עתה כאשר שאני עוסק כעת במהדורא בתרא השמטתי אותם מכאן, כדי שלא נכפול הדברים. ובוזה תדע כאשר תמצא באיזה מקומות בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות שהבאתי כמה דברים מדרושי עולם התווה ולא תמצא אותם כאן, כלל כי בהמהדורא בתרא השמטתי אותם מכאן מפני כפילת הדברים, ובאשר שעיקר מקומם הוא שם) [ובמהדורא קמא עסקתי מקודם בדע"ה ואח"כ בכללי התפשטות והסתלקות, אבל בהמהדורא בתרא עסקתי מקודם בכללי התפשטות והסתלקות עד כלל י"ח סוף ענף י ואח"כ בדע"ה]

איתא במב"ש שחיצוניות פנים ואחור דא"ק ירדו למטה מרגלי א"ק למקום שעתידים להיות עולמות בי"ע. ודבר זה הוא במקום או"מ היושר, מתחת לרגלי יושר דא"ק, ואז עלה למעלה אותו חלק של או"מ שנלקח מקומו. ולא נהירא מהו דבר זה שהם "לקחו מקום של האו"מ" הרי צ"ל שהם מלבישים את החיצוניות דאצילות שהוא מלביש את א"ק.

[ז] ואמר המב"ש עוד, והנה החיצוניות יש להם ב' בחי', היינו החיצוניות דצד הפנים והחיצוניות דצד האחור. וברדתם למטה מהרגליים, עמדו החיצוניות דהפנים בהמקום אשר נקרא עתה עולם הבריאה, והחיצוניות דהאחור עמדו בהמקום שהוא עתה עולם היצירה, ואז הוחשכו עוד יותר וירדו החיצוניות דחיצוניות דהאחור יותר למטה שהוא בהמקום הנקרא עתה עולם העשיה. והיה הירידות דאותן החיצוניות באותו המקום דאור המקיף היושר אשר תחת רגלי היושר דא"ק ובמקצתו היותר עליון, ואז אותו החלק דאור המקיף שנלקח מקומו עלה הוא למעלה עכ"ל, וכנ"ל סי' ד' אות א'.

והרי מבואר באר היטיב בדברי הרב הללו שהמקום דבי"ע של עתה הנה הוא למטה לגמרי תחת רגלי היושר דא"ק, וכן הוא מבואר בכל הדברים אשר הארכנו עד כה. והנה אמר כי הם לקחו את מקומו של האור המקיף היושר דא"ק (ור"ל אותו החלק דאור המקיף אשר למטה מרגליו) ועלה הוא למעלה. והנה כל הדברים הללו הם קשים להולמם מאד, והם לכאורה מרפסן איגרי. כי הרי הקדים לומר בתחילת דבריו שהמקום הזה אשר ירדו שם כל אותן החיצוניות הנה שם עמדו לאחר התיקון העגולי עתיק (מב ע"ג) דאצילות חלקם התחתונים אשר מצד מטה, ואמר בפירוש שכל אותו המקום הפנוי והחלל דענינינו אשר ירדו שם כל אותן החיצוניות, הנה הוא בזמן שעדיין לא נאצלו אלו העגולים, כי הנה רגלי היושר דא"ק הם מגיעים לאחר התיקון עד חלקי התחתונים דעגולי עתיק אשר מצד מטה, ולכך בזמן שעדיין לא נאצלו אלו העגולים היה כל אותו המקום אשר למטה מרגליו

פנוי וחלל, אבל אח"כ, ר"ל לאחר התיקון, ואחר שנעשו ונבנו כל העולמות, הנה עומדים שם באותו המקום אשר תחת רגלי היושר דא"ק כל חלקי העגולים התחתונים דעתיק דאצילות, וסביבם ותחתיהם עומד חלק התחתון דאור המקיף היושר דא"ק עם חלקי העגולים התחתונים דהא"ק עצמו, וסביבם ותחתיהם אין שם עוד יותר שום מציאות כלל, אלא רק אור א"ס המקיף לבד, וכמו שמבואר כ"ז באר היטיב ובארוכה בעגולים ויושר (ענף ד'), אבל העולמות בי"ע הם רק למעלה מכ"ז הרבה, ולמעלה מסיום רגלי היושר דא"ק הרבה, כי הרי על חלקי עגולי עתיק התחתונים אשר עד שם מגיעים רגלי היושר דא"ק, הנה עומדים שם ומבפנים החלק התחתון דאור המקיף היושר דא"א וכל חלקי עגולי התחתונים דא"א, ועליהם ומבפנים הוא החלק התחתון דאור המקיף היושר וחלקי עגולי התחתונים דא"א, ועליהם ומבפנים הוא החלק התחתון דא"מ היושר וחלקי עגולים התחתונים דהזו"ן, ובתוכם ומבפנים שם הוא כל העולמות בי"ע. אך רגלי היושר דא"ק הם נוקבים ויורדים דרך כולם ומגיעים עד חלקי עגולי התחתונים דעתיק, ואור מקיף היושר דא"ק הוא מחוץ לכולם ומקיף לכולם, ונמשך ויורד עד חלקי עגולי התחתונים דא"ק עצמו אשר הם תחת כל חלקי עגולי התחתונים דעתיק כנז'. אבל כל העולמות בי"ע הנה הם מבפנים לכולם, והם עומדים בתוך אור המקיף היושר והעגולים דהזו"ן דהאצילות כנז', וכמו שמבואר כ"ז בעגולים ויושר (ענף ד'), וא"כ איה המקום לומר מ"ש המבו"ש דענינינו שירידת אותן החיצוניות והמקום דבי"ע הנה הם בהמקום דחלקי עגולי עתיק התחתונים ולמטה לגמרי מרגלי היושר דא"ק, והרי הנה כל דברי המבו"ש הנז' תמוהים מאד.

אמנם ראיתי שכבר הקשה זה הרחי"ז ז"ל בעצמו בסוף הדיבור כאן, וכמו שהעתיקתי לשונו לעיל סי' ד' אות א', והוא במ"ש, כי נלע"ד ששמעתי כי מקום בי"ע הוא אחורי העגולים של הנקודות, שהוא ממש בחי' החיצוניות הנה שעלה, וכאן נראה להיפך, כי מקום בי"ע היא למטה בחלל הנז' וצ"ע עכ"ל. (וכן הקשה ג"כ בשעה"ק דף י' ע"ד סמוך לסופו) וכוונתו הוא על כל אותו הקושיא עצמו שכתבנו, כי מדבריו אשר בשער עגולים ויושר (ענף ד') מבואר שכל העולמות בי"ע הם עומדים ומסבבים על כל הנה"י דיושר דא"ק ודעתיק ודא"א ודא"מ ודזו"ן דאצילות, והוא המקום דאחורי העגולים של הנקודות. והחיצוניות הנה שעלה ועומדים כל העולמות בי"ע מסביב כל הנה"י דיושר הנז' ובתוך אור המקיף היושר והעגולים אשר מכל הנז', כי הרי מבואר שם שהכלים ואור פנימי דיושר דעשיה הנה הם מלבישים על הכלים ואור פנימי דיושר דיצירה, וכלים ואו"פ דיושר דיצירה על הכלים ואו"פ דיושר דבריאה, וכלים ואו"פ דיושר דבריאה על הכלים ואו"פ דיושר הנוק' דאצילות, והם על הכלים ואו"פ דיושר דז"א דאצילות, והם על הכלים ואו"פ דיושר דא"א, והם על הכלים ואו"פ דיושר דעתיק, והם על הכלים ואו"פ דיושר דהנה"י דא"ק ע"ש. אמנם פשוט הדבר כי מה שאמר דהכלים ואו"פ דכל תחתון הוא מלביש על הכלים ואו"פ דכל עליון, הכוונה הוא רק על הכלים ואו"פ דהנה"י דכל עליון, וע"ד שאמר שם בא"ק, שהם רק על הכלים ואו"פ דיושר דהנה"י דא"ק, כי כן הוא הסדר לעולם, שאינו מתלבש מהעליון בהתחתון אלא רק הנה"י שלו לבד וכמ"ש הרב הכלל בזה בדרושי נקודות (ריש פרק ב') ע"ש, וגם אינם הנה"י העיקרים עצמן אלא רק הנה"י דהמלכות, ובדיוק הנה הוא רק המלכות דמלכות העומדת בהנה"י שלה, וכמו שמבאר הרב עצמו כוונתו בזה בשער מוחין דצלם (סוף פרק ד') ובשער או"א (סוף פרק ט' וכן שם סוף פרק ח') וכנודע מכל דרושי הצלם, וכן בכ"מ ויתבאר בדברינו לקמן אות ט' ואות י'. ואותה המלכות דמלכות הנה היא החיצוניות והאחוריים דכל (מב ע"ד) עליון המתלבש בכל תחתון, ונעשה שם לבחי' פנים להפנימיות העיקרי שבו. ומשום שכל מלכות הנה מקומה ושיעורה הוא נגד נה"י, לכן אמר הרב בדרושי נקודות (פרק ב') הנז'

ובכ"מ שהנה"י דהעליון הם מתלבשים בהתחתון, וכמ"ש הרב כ"ז במוחין דצלם (סוף פרק ד') ובשער או"א (סוף פרק ט') ע"ש. וכן הוא הכוונה בכל מה שמבואר בעגולים ויושר (ענף ד') שהכלים ואו"פ דיושרי האצילות הם על הכלים ואו"פ דהנה"י דא"ק, והכלים ואו"פ דיושרי העולמות בי"ע הם על הכלים ואו"פ דכל דיושרי דהאצילות, הכוונה הוא הכל על בחי' הנה"י, ור"ל על המלכות האחרונה העומדת בהנה"י, וכ"ז הוא פשוט למבין.

אך עכ"פ הוא כי מדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ד') מבואר שהעולמות בי"ע הם מסבבים על אורות האצילות ועל אורות דהא"ק שבתוכם, והם עומדים בתוך כל המקיפים והעגולים שלהם, אבל לפי דברי המב"ש שבענינינו מבואר שכל העולמות בי"ע הם עומדים למטה מרגלי א"ק לגמרי. וכוונת המב"ש הוא באמת שהם למטה, גם מכל עגולי עתיק התחתונים דהאצילות כולו, שגם כל חלקי עגולי התחתונים של העתיק עם כל חלקי עגולים התחתונים של כל הפרצופי דאצילות כולם שבתוכם, הם כולם למעלה לגמרי מהעולמות בי"ע, כי מה שאמר בתחילת דבריו שקודם שנאצלו העגולים היה כל אותו המקום דחלקי עגולים התחתונים של עתיק ואריך וכל פרצופי האצילות, היה שם עדיין אז מקום פנוי וחלל, הנה אין הכוונה שרק אותו המקום לבד היה אז פנוי וחלל, ושם ירדו אותן החיצוניות ועשו שם מקום להעולמות בי"ע, כי זה אי אפשר, שהרי שם הוא רק המקום העתיד לאותן החלקי עגולים התחתונים אשר לכל הפרצופי האצילות עצמן, אלא כוונתו לומר שהיה אז מקום פנוי וחלל, הן לכל עגולי פרצופי האצילות כולן, והן לכל העולמות בי"ע כולן אשר מתחתיהם, וכמו שמבאר את דבריו ואומר, כי בזמן שעדיין לא נאצלו כו' הנה עתה קודם צאתם היה פנוי וחלל אותו מקום שבין סיום רגלי היושר דא"ק עד אור מקיף היושר שלו, ור"ל אשר שם הוא המקום לכל העגולי דפרצופי האצילות כולם, וכן לכל העולמות בי"ע אשר תחתיהם (לפי סברת המב"ש שבענינינו). וכן מבואר כוונתו ביותר בהלשון שבספר שער הקדמות, שאמר שם זה לשונו, כי קודם שנאצל עולם הנקודות והיה א"ק לבדו בשתי בחינותיו עגולים ויושר שלו, הנה היה מקום פנוי וחלל וריקם תחת רגלי היושר של זה הא"ק עד מקום העגולים שלו אשר מלמטה וכוונתו לעיל, כי רגלי היושר שלו הם מגיעים עד מקום התחלת עגולים מצד מטה דעתיק יומין דאצילות אחר שנתקן. והנה עד שלא נאצל עולם הנקודות היה הכל פנוי וריקם, והנה המקום ההוא הוא מקום שלושה עולמות הנודעים הנקראים בריאה יצירה עשיה עכ"ל.

והרי מבואר דעתו שכל העולמות בי"ע הם עומדים תחת כל חלקי עגולים התחתונים דעתיק דאצילות, והיה שם מקודם מקום פנוי וחלל, ושם ירדו כל אותן החיצוניות דענינינו, ועשו שם את המקום דהבי"ע כנ"ל. וכ"ז הרי הוא היפך ממש מכל דברי הרב אשר בעגולים ויושר (ענף ד') אשר מבואר שם שהעולמות בי"ע הם למעלה למעלה הרבה, כי הם בתוך העגולים של הזו"ן דאצילות אשר הם עומדים בתוך עגולים או"א וא"א ועתיק וא"ק, וכן הם ר"ל העולמות בי"ע, הנה הם מלבישים על החיצוניות והאחוריים של הנה"י דיושר דהזו"ן דאצילות עם כל החיצוניות והאחוריים דהנה"י דיושר דאו"א וא"א ועתיק וא"ק שבתוכם וכנ"ל. והרי סותר הרב את עצמו מדבריו אל דבריו, והוא באמת קושיית הרח"ו ז"ל עצמו ונשאר בצ"ע בזה כנז'. ויותר תמוה כי הרי בתחילת דבריו אשר במב"ש ושעה"ק הנו' הנה מרמז הרב גופה על כל אותן הדברים אשר כתב בעגולים ויושר (ענף ד'), וכמו שמבואר בלשונו לעיל סי' ד' אות א', ואח"כ באותו הדיבור עצמו קרוב וסמוך מסיק ההיפך מזה.

אף הרש"ש ורמח"ל התקשו בדבר זה. אמנם לדעתי ישנו יסוד קיים ואמיתי לכל ענין וענין אשר בדברי האר"י. והנה כל בחי' תחתונה לעולם אינה משיגה את הבחינה שעליה והיא נחשבת כאין לגביה, לכן יש מקום לומר על בחי' שהיא בגדר א"ס לגבי המציאויות שתחתיו, עכ"ז לגבי עצמו יש לו מציאות מוגדרת.

[ח] אמנם ידוע הוא כי כל דברי הרב בענין זה אשר בעגולים ויושר (ענף ד') הנה הם מקום נהרים יאורים רחבי ידים כל תילך בו אני שיט וצי אדיר לא יעברנו, וכמו שעמדו על זה כמה חכמי לב, וכנודע מדברי הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל מה שהרבה לתמוה בזה בדברי השמש הנדפס בע"ה שם, וכן הרב החסיד רמ"ה לוצאטו ז"ל בספר קל"ה פתחי חכמה סי' ח' ע"ש, ותירוצו ודבריו בזה אינם (מג ע"א) נוחים לי כלל, כי לדעתי הנה ישנם יסוד קיים ואמת לכל ענין וענין אשר בדברי האריז"ל, ואם נמצא איזה סתירה בדבריו הנה ישנו לכל א' יסוד קיים ואמת ומקום מיוחד לכל א' בפנ"ע, אבל עכ"פ הוא כי כולם הם מציאויות אמיתיים אלא שהם נידונים בערכין, וכמ"ש האריז"ל במבו"ש (שער ב' ח"ג פ"ה) שכל האורות שהם עליונים נקראים א"ס לבחי' עולם אשר למטה ממנו. והתבונן בזה למאד ותראה שדרכו של האריז"ל בכל אלו הענינים הוא כדרך הרמ"ק ז"ל בפרדס והאילימה בכל מה שדיבר שם בזה בענין א"ס והאצילות, ע"ש מהתחלתו עד דף כ"ד, וכן הוא דרך כל הראשונים, שהם מציאויות גמורים ממש למעלה ואינם מראות ודמיונות ח"ו, אמנם הם בלתי נתפשים לשום נברא מה שהם, ואיך שהם באחדות השוה ומשולל מהותם וענינם מכל השגה ותפיסה³³⁰. ולא כמו שטרחו איזה חכמים לומר סברות והסברים וליתן השגות באלו הענינים אשר אינם מושגים וידועים אלא רק להקב"ה לבד ולא לזולתו כלל, כי הרי אפי' גם באצילות גופה אינו משיג כל תחתון את העליון ממנו, וכמ"ש הראב"ד (בספר יצירה פ"ג משנה ב') שגם הבינה אשר היא מהג"ר הנה נעלם ממנה סבת ההפכיים איך שהם בכתר. וע' בשער היחודים (פרק א') שמלכות נוקבא אינה משגת יותר למעלה מהנה"י של ז"א, ובפע"ה (שער הסוכות פ"ד) שז"א אינו משיג למעלה מחצי ת"ת דאימא, ובהגר"א ספר"צ (פ"א ד' ע"ד בסוף ד"ה לא אתהו"י) כי גם חכמה אבא לא אתידע ליה ממה נהיר, ואינו משיג את א"א, והאריז"ל (בע"ה שער א"א פרק ב') אמר שגם א"א לא ידע ליה להרדל"א ואינו משיגו, וכן אמר ג"כ בשער המלכים (פרק ח') כי א"א אינו יכול להשיג את רדל"א ולכן נקרא רדל"א ע"ש.

והרי לנו שכל תחתון אינו משיג את העליון ממנו, אפי' באצילות עצמו. וכל ענינים הוא בערכין, כי מה שהוא בבחי' מציאות ויש ומהות בהעליון, הנה הוא בערך התחתון בבחי' נעלם ואי"ן, ומה שהוא בבחי' מקום בהעליון אינו נחשב זה לבחי' מקום בהתחתון, ונראה להתחתון שהעליון הוא בלי פרצוף כלל, וכן בלי מהות כלל, ובלי מקום כלל. וכן הוא הענין עד"ז בכל הריבויים וההלבשות והירידות והעליות וכל הענינים אשר בדברי האריז"ל הם כולם בערכין. אבל בכל עולם עצמו, ומכש"כ בערך העליון ממנו, הנה ישנם כל הענינים כולם אשר בדברי האריז"ל במציאות ממש, וע' בראב"ד ז"ל (בספר יצירה פ"א משנה י"א, דף ל"ג סע"ב מדפוס ווארשא תרמ"ד) שכל הנמצאות אשר בשמים ממעל ועל הארץ מתחת הנה יש דוגמתן בכל חלק וחלק מחלקי אמ"ש והבן זה עכ"ל. ור"ל שכן הוא בכל חלקי אמ"ש אשר גם באצילות. וע' עוד שם בהקדמה (דף ה' ע"א) מ"ש שם, וכן בעולם הספי' וכל אחד ואחד יש לו סדר כו' ע"ש והבן מאוד. ועכ"פ הוא כי כל הענינים כולם ישנם בכל עולם, וע' בדברי הרב (בסוף הע"ה שער נ' פרק י') שמבאר שם שישנם באצילות כל החלקי דצח"מ וכל הפרטים ע"ש, והם במציאות ממש ואינם מראות ודמיונות ח"ו, כי כל האצילות כולו הוא חותמו של הקב"ה אמת³³¹. אמנם כל עולם עליון בכל אלו הענינים שבו הנה הוא רק בבחי' שורש נעלם לכל אלו הענינים אשר בהתחתון, אשר הם

³³⁰ עי' הערה 438.

³³¹ עי' לקמן דרוש ה' ענף ז' אות ח' שמביא מקור לד"ז מזוה"ק (שלח קס"ג ע"ב, ושם ח"ג ש"ב ע"א, וכן בפ' יתרו פ"ט ע"ב).

במציאות ממש נגדו, ואין התחנות משיג באלו העניינים אשר בהעליון מה שהם ואיך שהם מאומה. אבל עכ"פ הוא כי כל העניינים הנה ישנם בכולם, אמנם כ"ז הוא רק מהצמצום ולמטה, אבל לא למעלה ח"ו, כי שם אין לדבר ואין להרהר. אך מהצמצום ולמטה הנה חידש גילוי ית"ש ע"י הספירות דאצילות בשורש ההתהוות של כל הנמצאות והעניינים כולם, וסידרם בכל עולם ועולם לפי ערכו. אבל עכ"פ הוא כי כל מה שישנם בזה ישנם בזה, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו, ודי בזה כעת וע' לקמן סי' ז' בארוכה.

הנה במקום אחד מבואר שעולמות ב"ע סובבים את נה"י דא"ק, ואילו במק"א איתא שהם למטה מרגלי א"ק, ולכאורה הדברים סותרים וצ"ע. אמנם אפשר לתרץ לשיטתנו, שכל עניין התלבשות הנה"י דעליון בתחתון הוא שכל אר"א ממשיכים מגופם ונפשם חלק בהולד ה"ה הטיפה הזרעית, ויש בה את ב' בחיני עצמות הולד, והוא מושרש בעטרת היסוד דאר"א, וזה בא לאר"א מעטרת היסוד של כל פרצוף העליון מהם למעלה למעלה עד המאציל ית"ש. והנה מלבד זאת ישנה עוד בחי' שאר"א ממשיכים מגופם ונפשם ונותנים חלק בולד ומשתתפים בבניינו וזה נמשך מהנה"י דאר"א.

והאמת היא שאותו החלק נמשך מכל קומת אר"א, אם כי מה שנמשך מהג"ר אינו ניכר כלל. ומה שנמשך מהחג"ת נעלם הרבה, ואינו ניכר מהם אלא מה שניכר ע"י הנה"י, שהוא לבר מגופא וכל קיומו הוא לצורך הולד. אם כן יוצא כי אין שום חילוק בין כל פרצוף לפרצוף שמעליו אלא בג"ר, ולכן רק הם נגלים. ולכן מה שאמר שהנה"י דעליונים עומדים בתוך עולמות ב"ע, הכוונה היא שהבי"ע נמצאים סביב לנה"י דהיינו חלקי הנה"י דעליונים המתפשטים ממקומם ומתלבשים בתוך עולמות ב"ע בפנימיותם, אמנם עיקר מציאות הבי"ע היא לגמרי למטה מהאצילות, שהרי החלק שמתפשט בתוכם הוא רק החלק שלבר מגופא.

[ט] ומעתה נאמר כי בענין הקושיא מסתירת הדברים אשר כתבנו לעיל אות ז',

ואמרנו כי זהו עצמו הנה הוא קושיית הרח"ו ז"ל וכן"ל, ע"ז נאמר כי האמת הוא שהקושיא הזה מה שמבואר מדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ד') שהעולמות ב"ע הם מסבבים להנה"י דא"ק ודאצילות, ובמבו"ש ושער הקדמות אמר שהם למטה לגמרי מרגלי א"ק. הנה הקושיא הנה אנו יכולים לתרץ בנקל, והוא ע"פ מה שכתבנו בכ"מ מדברינו, שכל ענין ההתלבשות דהנה"י דכל עליון המתלבש בהתחתון המוזכר בכל דברי הרב ז"ל, הנה (מג ע"ב) עיקר הכוונה הוא ע"פ מה שמבואר בדברי הרב בשער המוחין (סוף פרק ה' ושם פרקים ו' ז' ח' י"ב) שכל אר"א ממשיכים מגופם ונפשם חלק בהולד, והוא בהטפה זרעית היוצא מהם. וישנם בכל טפה זרעית ב' בחי', אחד מה שהוא מעיקר עצמות הולד גופה, נקודתו העיקרית שבו אשר האציל אותו המאציל ית"ש בבחי' יש מאין, והוא מושרש טמון ונגזז בעטרת היסוד דהאר"א, וכן הוא נמשך ובא להאר"א מעטרת היסוד של כל פרצוף עליון דכל הפרצופים כולם אשר למעלה למעלה עד המאציל ית"ש, כי הנה ניתן בכל א' שבכל העליונים כח שורש נעלם לכל התחתונים ממנו, והוא טמון ונגזז בעטרת היסוד שבו, והנה אותו הכח והשורש הוא נקודתו העיקרית של הולד עצמו השייך אליו. אמנם הנה יש עוד בחי' שנית בכל טפה הזרעית, והיינו מה שממשיכים אר"א מגופם ונפשם ג"כ ונותנים חלק בהולד ומשתתפים בבניינו, ונעשה גם זה בהולד לעצם מעצמיו ובשר מברשו, ואותו החלק הוא נמשך מהנה"י דאר"א. והאמת הוא כי אותו החלק הוא נמשך מכל הקומה כולו דהאר"א, וכמו שמבואר בדברי הרב (בשער מ"ן ומ"ד דרוש ה') בסוד אמ"ר וק"ב³³², אמנם מה שנמשך מהג"ר שלהם הוא לא ניכר כלל, יען שהג"ר דכל פרצוף הם בכל א' רק מבחי' הגדלות שבו, אשר הוא גם בו גופה רק למעלה מעצמותו העיקרית, וכמ"ש בשער המוחין (פרק ז'), וכן גם מה שנמשך מהחג"ת דהאר"א, הנה גם הוא נעלם הרבה, יען שהוא שייך רק להאר"א עצמן ולא ניכר בהולד אלא רק מה שנתמצה ונמשך מהנה"י לבר דהאר"א, כי הם לבר מגופה (זהר בראשית נא ע"ב), והם רק לצורך הולד ולכן ניכרים הם בהולד. ולכך מונח הולד בבטן אמו ראשו בין ברכיו, וידיו על צדעיו, ואציליו

³³² אור מים רקיע וק' ברכות, והוא כללות גילוי של קומה שלימה של עסמ"ב.

על ארכבותיו, ועקביו על עגבותיו, וכמ"ש בנדה (דף ל ע"ב) והוא כולו כלול בהנה"י, משום שעיקר בניינו הוא רק מהם וכמ"ש הרב (בפרקי הצלם סוף פרק א'). והנה גם אותו הבחי' השניה דהנה"י דאו"א, הנה הוא נמשך כמו כן ג"כ מכל פרצוף ופרצוף אשר למעלה למעלה, וכמו הנקודה העיקרית דכל ודל אשר אמרנו לעיל בסמוך. והרי נמצא כי בנין כל פרצוף תחתון הנה הוא מהנה"י מ דכל פרצופי העליונים כולם.

והנה מבואר הוא בדברי הרב (בשער המוחין סוף פרק ה' ושם ריש פרק יב) כי אותן החלקי הנה"י אשר מהאו"א ומכל הפרצופי העליונים, הנה הוא מלובש בתוך בחי' הגוף אשר מהנקודה העיקרית דהולד עצמו, שחלקי הגוף אשר מהולד עצמו הוא מחוץ להם ובתוכו ובפנימיותו מתלבשים כל חלקי הנה"י אשר מכל הפרצופי העליונים כולם. והנה זהו הענין דהתלבשות הנה"י דהעליון בכל תחתון הנאמר תמיד בכל דברי הרב זללה"ה, והכוונה הוא רק על חלקי הנה"י דהאו"א, וכן מכל פרצופי העליונים כולם הנמשך בהטפה הזרעית ומשתתף בבנין כל ודל, ונעשה בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו. והרי נמצא כי באמת הנה עומד כל פרצוף ופרצוף בפני"ע ממש, וכל פרצוף תחתון וכן כל עולם תחתון, הנה הוא למטה לגמרי ממש מהפרצוף העליון והעולם העליון שעליו. אך מ"ש שהנה"י דהעליון הם מתלבשים בהתחתון, ר"ל על חלקי דאו"א הממשיכים מגופם ונפשם בהטפה הזרעית הנעשית מהנה"י שלהם ומשתתף בבנין הולד ומתלבשים בו כנז'.

וזהו ג"כ מה שנמצא בכ"מ בדברי הרב שאמר כי כל הז"ת דהעליון הם מתלבשים בהתחתון, וכמ"ש בהולדות או"א (ריש פרק ד') וכן מבואר בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א') ובפרט במבו"ש (שער א"א פ"א, והוא שער ג' ח"ב פ"א, וכן שם שע"ב ח"ג ספ"ד) שאמר שם שאין מתגלה מכל פרצוף אלא רק רישיה בלבד, אבל כל הגוף שבו שהם הז"ת דכל א', הוא מתלבש בהפרצוף אשר למטה ממנו. הנה הכוונה בכ"ז הוא ג"כ רק על הטפה הזרעית אשר היא נלקחת באמת מכל הז"ת דהעליון, אלא שעיקר גילויה הוא רק מהנה"י דהעליון וכנ"ל, והיא אשר מתלבשת בהתחתון, ויוצא עי"ז מדרגת התחתון על שלימותו. והרי נמצא שמדרגת כל תחתון הוא נמשך ומשתווה למעלה עד כל הנה"י דהעליון, וכן נוגע ומגיע ג"כ עד כל הז"ת כולן דהעליון, והרי לא ניכר מדרגת העליון מה שהוא חלוק ומובדל מהתחתון אלא רק בהג"ר שלו לבד, כי רק הג"ר שלו הוא מתעלה על מדרגת התחתון לגמרי. וזהו שאמר שאין מתגלה מכל פרצוף אלא רק רישיה לבד, ור"ל שכל הרישין כולן הם חלוקין במדרגתן, אבל הז"ת דכל א' הרי הוא משתתף במדרגתו עם התחתון, והוא (מג ע"ג) משום שהטפה הזרעית דכל עליון, אשר ממנו נבנה התחתון, הרי היא נמשך מכל הז"ת, אלא שנתגלה עיקרה בהנה"י ונעשה מאותה הטפה כל המציאות דהתחתון, ומתלבשים החלקי דפרצופי העליונים אשר ממשיכים מגופם ונפשם דהז"ת שלהם בכל פרצוף התחתון כולו, ונעשה בו לעצם מעצמיו כנז'.

וא"כ הרי אין חלוק לגמרי מדרגת העליון מהתחתון אלא רק בהג"ר שלו לבד, וזהו ג"כ מ"ש בעגולים ויושר (ענף ד') שכל תחתון עומד ומלביש על הנה"י דהיושר דכל עליון. והוא כמו שאמרנו משער המוחין (סוף פרק ה') שהגוף דכל תחתון הוא עומד בהחיצוניות דכל פרצוף, וחלקי הז"ת דהעליון אשר עיקרם מתגלה בהנה"י שלו המתלבשים בו, הנה הם בהפנימיות דכל פרצוף, והרי נמצא כי עומד כל תחתון בהחיצוניות דהנה"י דהעליון. ועל זה מכוון הרב בכל דבריו אשר בעגולים ויושר (ענף ד') במה שאמר שם ג"כ שהנה"י דכל העליונים כולם הם עומדים בתוך כל העולמות בי"ע, שהעולמות בי"ע הם מקיפם מסביב דהנה"י שלהם, והכוונה הוא על חלקי האורות דהנה"י דכל העליונים כולם המתפשטים ממקומם ומתלבשים בתוך כל העולמות בי"ע בפנימיותם, אבל עיקר המציאות דהבי"ע וכל מקומם הוא באמת למטה לגמרי מכל האצילות כולו, ומכש"כ מכל

רגלי דא"ק כולו, וכמ"ש במבו"ש הנ"ל אות ז'. וכן אמר ג"כ בשער דרושי אבי"ע (פ' י"ד) כי הד' עולמות אבי"ע הם כדמיון ד' בתים זו למעלה מזו, וקרקע עולם האצילות הוא הגג של עולם הבריאה, ורגלי בני העליה העליונה שהם הזו"ן דאצילות הם דורכין על גג הבריאה, כי הוא הקרקע שלהם ע"ש, וכמו שהאריך בזה הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל בדברי השמש אשר בע"ח בעגולים ויושר (ענף ד'), אבל במה שאמרנו הרי הוא ניהא היטיב וכמו שיתבאר עוד כ"ז לקמן בעה"י.

מה שנתבאר שהטיפה הזרעית נמשכת מהנה"י דעליון, ומהחג"ת דעליון בהעלם, כוונתו לבחי' היותר תחתונה שבכל אחד מהם בלבד, דהיינו שנמשך הכח מכל ז"ת בהעלם, ומתגלה בנה"י ונשלם במלכות. ומה שאמרו שהוא נמשך בטיפה הזרעית, דהיינו בולד ממש, הוא רק הארת ז"ת דמלכות. הארת ז"ת דמלכות דעליון המתלבש בתחתון והוא החיצוניות והאחוריים שבהם, והיינו המלכות דמלכות. לכן יש לאצילות גילוי בעולמות בי"ע ע"י שם הויה ב"ה, אבל לא"ק אין שם שום גילוי. זהו ביאור מה שאמר הרב שבי"ע הוא למטה לגמרי מרגלי א"ק.

[י] אמנם הגם שאמרנו שחלקי הגוף ונפש הנמשך בהטפה הזרעית להתלבש מהעליון להתחתון הנה הוא מהנה"י דהעליון, ובהעלם הנה הוא גם מהחג"ת דהעליון ג"כ וכנ"ל, הנה אין הכוונה שנמשך ונתמצה הטפה הזרעית מכל הנה"י כולן, ובהעלם גם מכל החג"ת כולן, אלא הכוונה הוא רק על בחי' היותר תחתונה לבד שבכל א' מהם, כי נמשך הטפה הזרעית רק מהבחי' היותר תחתונה אשר בכל א' מהז"ת דהעליון, והוא אשר משתתף בבנין הולד ומתלבש בו. וזהו אשר מבואר בשער סדר אצילות בקיצור (פרקים א' וב') שרק הארת ז"ת דהמלכות דהעליון הוא אשר מתלבש בהתחתון. וכן אמר במוחין דצלם (סוף פרק ד') שרק המלכות דמלכות דהנוק' דאצילות הוא אשר מתלבש בבריאה וכן הוא בכל ספירה וספירה כו'. וכן אמר ג"כ בשער או"א (סוף פרק ט') ע"ש. וכן אמר הרב עוד בשער החשמל (פרק א') אעפ"י שכל העולמות הם זה בתוך זה, הנה נודע כי לא כל עולם אצילות נתון בתוך הבריאה, אלא רק בחי' מלכות דנוק' דאצילות, וכן בריאה ביצירה כו'. א"כ נמצא כי אעפ"י שאנו אומרים שהם זה לפני זה, הם ג"כ זה למעלה מזה, וא"כ נמצא כי בעולם היצירה מלכות דנוק' תתאה דיצירה היא מתלבשת בעשיה, אך כל שאר היצירה הוא מגולה עכ"ל. וכ"כ בספר שער הקדושה (ח"ג שער א') זה לשונו, עוד הקדמה אחרת כי כל הבחי' והמדרגות כולם מרום אדם קדמון עד התהום שבעולם השפל, כולן הם זו למעלה מזו וזו לפניו מזו, כי העליון מחבירו מתלבש תוך התחתון ממנו כנשמה לגוף, ואמנם אין כל כללות העליון מתלבש בתחתון אלא רק בחי' פרטית תחתונה שבעליון מתלבש בכל התחתון, וכן עד"ז עד סיום כל עולמות, עכ"ל. והכוונה בכ"ז הוא כמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרקים א' וב') וע"פ מה שאמרנו כי רק הארת הז"ת דהמלכות דהעליון הנתמצה מכח הז"ת דהעליון, הנה הוא אשר נמשך בהטפה הזרעית להשתתף בבנין הולד ומתלבש בו. ובוזה יתבאר לך שכל מה שתמצא בדברי הרב שמועות חלוקות בזה, כי לפעמים אמר שכל הז"ת דהעליון מתלבש בהתחתון, ולפעמים אמר שרק הנה"י לבד, ולפעמים אמר שרק המלכות לבד, ורק הארת ז"ת שלה לבד, הנה כולם אמת וכוונה אחת לכולם, כי נמשך הכח מכל הז"ת, אלא שמשם הוא בהעלם ומתגלה הכח בהנה"י ונשלם בהמלכות. ומה שנמשך בהטפה הזרעית שהוא בהולד ממש, הנה הוא רק הארת הז"ת דהמלכות, אמנם בהתחתון הנה נחשב בו כ"ז לבחי' הז"ת ממש דהעליון, כי מפני גודל חשיבותם בערך נקודתו העיקרית שבו, אשר הוא רק (מג ע"ד) נקודה קטנה וכקרני חגבים, נחשבים כל ההארה והכח אשר מקבל מלמעלה להז"ת ממש, כי על ידם מקבל כל הארת אור א"ס המאציל עליון ית"ש, ומתקן עי"ז ונשלם בכולו. וכ"ז הנה הוא ע"פ מ"ש ג"כ בשער או"א (סוף פרק ט') כי מה שנמשך מהעליון לתחתון הנה הוא

רק ממלכות דהחיצוניות דהמלכות. וכבר כתב הרב (בשער פרטי עיבור יניקה ומוחיץ סוף פרק ג') כי כל בחי' חיצוניות הנה הוא המלכות, ובדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש ט"ו) אמר שם הרב כי כל בחי' חיצוניות הנה הוא האחוריים, וא"כ נמצא כי הארת הז"ת דהמלכות דהעליון המתלבש בהתחתון, והנה הוא החיצוניות שבה, והאחוריים שבה, והוא המלכות דמלכות, הנה רק זה לבד מתפשט ומתלבש בהתחתון ונעשה שם לבחי' פנימיות וכמ"ש הרב בשער או"א (פרק ט') שם, כי מהחיצוניות דהעליון נעשה פנימיות בהתחתון, ועל ידו מקבל כל אורות העליונים כולם עד א"ס ית"ש, והוא עצמות נשמתו העיקרי השייך אליו אשר הוא מבפנים להכל, וכמ"ש בשער המוחין (סוף פרק ה' ושם פרק יב). וכל זה הוא ענין ההתלבשות דכל האורות הפנימים והכלים דהיושרים אשר אמר בעגולים ויושר (ענף ד') כי על ידם נמשך בכל תחתון גם הארת הנה"י דא"ק, וכן הארת הקו דאור א"ס ית"ש השייך לכל תחתון, וכמו שביארנו כ"ז ג"כ בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ז ענף ח' ובכ"מ. והרי לנו עכ"פ כי עיקר כל פרצוף תחתון וכל עולם תחתון הנה הוא במציאות בפנ"ע ולמטה לגמרי מהעליון, אלא שהם נקשרים ומלוכשים זב"ז ע"י שכל בניינו ושלמותו נעשה ע"י כח והארת דהעליון המתלבש בכל תחתון בפנימיותו וכנ"ז, וע"י כח והארה הזו הנה נחשב ונקרא כי עומד כל תחתון בהאחוריים דהנה"י דהעליון המתלבש בו וכנ"ל.

אמנם מ"ש הרב במב"ש הנ"ל סי' ד', שהעולמות בי"ע הנה הם למטה מרגלי א"ק ולא אמר בלשון יותר רבותא, שהוא למטה גם מרגלי כל האצילות³³³, וע"ד שאמר בדרושי אבי"ע (פרק יד) שקרקע האצילות הוא גג הבריאה כנ"ל סוף אות ט'. הענין בזה הוא כי הנה אמרנו שכל מה שמזכיר בכאן בחי' רגלי ונה"י, הכוונה הוא על הטפה הזרעית הנלקחת מהנה"י, וזהו מ"ש שהבי"ע הם למטה מרגלי א"ק, ולא אמר שהם למטה גם מרגלי האצילות. ור"ל כי הנה הגם שהאמת הוא שגם כח והארת א"ק הנה הוא מתפשט ומתלבש גם בכל הבי"ע ג"כ, אלא שהארתו הוא נמשך רק ע"י האצילות, אבל עכ"פ הוא כי גם הוא מתלבש ג"כ, כי כל תחתון הוא נמשך ע"י כל העליונים כולם, והוא כלול מכולם כנודע, עכ"ז הנה לא ניכר בהעולמות בי"ע מכה והארת א"ק מאומה כלל, ועומד הארתו שם בהעלם גדול מאד, והוא רק בבחי' אפ"ס ואי"ן נגדם³³⁴. וזהו שאמר שהעולמות בי"ע הם למטה מרגלי א"ק, ור"ל שלא ניכר בהם שהם תולדתו כלל, משא"כ בהאצילות הנה נתגלה אור האצילות בהבי"ע הרבה וקשור עמהם תמיד, והוא בכל התורה והעבודה ובפרט בהשם הויה ב"ה, שהוא גילוי קדושתו ממש המתלבש באלו הד' אותיות כאשר נכתב בכתיבה תמה בקלף כשר ובדיו ובכוונת קדושת השם הרי הוא גילוי קדושתו ית"ש גם בעוה"ז. ואמרו במדרש (במדבר רבה פ"ב סי' ג') בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע היה נהרג, והתינוקות הולכים לביהמ"ד ומראים את האזכרות באצבע, אומר הקב"ה וגודלו עלי אהבה ע"ש, וכן במדרש שה"ש. והרי לנו כי השם הויה ב"ה הנה הוא איקונין של מלך, וכנודע כי השם הויה ב"ה הוא כלל כל האצילות ביחוד אור א"ס שבו (וע' לקמן סי' ז' בארוכה בזה ע"ש ובכ"מ), וכן נאמר (שמות כה ז) ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם (וכמ"ש מהר"ם אלשיך שם), ואמרו בזוה"ק (תרומה בסתרי תורה קמו ע"א) רוא דרוזין לידעי חכמתא, כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה, אנשיב רוחא מנקודא עלאה דנגיד מלעילא לתתא, ושוי תיקוניה

³³³ עי' דברי רבינו לעיל י ע"ג שאצילות וא"ק מהווים פרצוף א' א"כ באמרו כאן שהוא תחת רגלי א"ק כלול בזה רגלי אצילות וצ"ע.
³³⁴ עי' לעיל סימן ד' אות ב' והערה 86.

לאתיישבא בהאי עלמא כו', שלימו דתיקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא כו'. אמר קוב"ה רעותי לדיירא ביניכו אבל לא יכילנא עד דתתקנון ההוא רוחא דילי דישרי בנוויכו, הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ודא איהו רזא דכתיב ויקחו לי תרומה עכ"ל³³⁵, ע"ש. והרי לנו התפשטות האצילות בהבי"ע ע"י השם הויה ב"ה אשר הוא הוראת כל האצילות כולו ביחוד אור א"ס שבו, משא"כ אור הא"ק ביחוד אור א"ס שבו (מד ע"א) אין לנו בעוה"ז שום גילוי ממנו כלל, ולכך אמר הרב שהעולמות בי"ע הם למטה מרגלי א"ק לגמרי והבן כ"ז. והרי נתבאר לנו עכ"פ מכל מה שכתבנו כאן ובאות ט' ענין סתירת הדברים, מ"ש הרב במבו"ש הנ"ל שהעולמות בי"ע הם למטה מרגלי א"ק, ובעגולים ויושר (ענף ד') מבואר שהעולמות בי"ע הם מסכבים על הנה"י שלו ודאצילות. כי אלו ב' השמועות הם שניהם אמת וכוונה אחת לשניהם, וכבר כתבנו בזה ג"כ בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ג ענף א' ע"ש.

בעגולים ויושר איתא כי כל העולמות בי"ע עומדים בתוך האורות המקיפים דהיושר והעגולים דפרצופי האצילות ודא"ק. אמנם במבו"ש מבואר להיפך ממש, דהיינו שהעולמות בי"ע הם רק תחת כל העגולים דהאצילות וכנ"ל סוף אות ז'.

[יא] אמנם מה שצריך לכאורה עדיין ביאור הרבה בזה במה שמבואר בעגולים ויושר (ענף ד' שם) כי כל העולמות בי"ע הנה הם עומדים בתוך כל אורות המקיפים דהיושר ובתוך כל העגולים דכל פרצופי האצילות כולם ודא"ק כולו, וכל פרצופי האצילות וא"ק בהאורות המקיפים דיושר והעגולים שלהם, הנה הם מקיפים וסוכבים לכל העולמות בי"ע מכל צדדיהם ומתחתיהם, ועומדים כל העולמות בי"ע באמצעם. וזהו ודאי לכאורה תמיהה רבתא, כי מדברי המבו"ש הנז' מבואר להיפך ממש, היינו שהעולמות בי"ע הם רק תחת כל העגולים דאצילות כולו וכנ"ל סוף אות ז', וכן הוא ג"כ לפי דברי הרב אשר בדרושי אבי"ע (פרק י"ד) שקרקע האצילות הוא גג הבריאה וכנ"ל אות ט', והרי מבואר מזה ג"כ שכל העגולי האצילות הם מסתיימים כולו למעלה מהבריאה לגמרי, וכן מבואר להדיא בשער דרושי אבי"ע (שם פ"ג) שהוכיח שם שיש פתחים וחלונות בהעגולים אשר דרך שם עולים כל תחתון בהעליון, ואמר שם בפירושו, דאל"כ האיך עולין ונכללין נוק' בז"א ובריאה באצילות, מאחר שהעגולים מפסיקין ביניהם. אלא יובן עם הנ"ל כי יש חלל ופתח פתוח בתוך העגולים, ודרך פתחים ההם עולה בחי' היושר של כל העולמות עכ"ל. והרי אמר בפירושו שהעגולים הם מפסיקין בין כל עולם ועולם, ועומד כל תחתון למטה לגמרי מהעגולים דהעליון, והוא היפך ממש ממ"ש בעגולים ויושר (ענף ד'). וכן יהיה קשה עוד גם בדברי המבו"ש הנז' במה שאמר שם שהעולמות בי"ע הם תחת העגולי אצילות ולמעלה מחלקי העגולי התחתונים דא"ק, והרי מודה בזה המבו"ש ג"כ שחלקי העגולי התחתונים דא"ק וכן החלק התחתון דאור המקיף הישר שבו, הנה הם עומדים מתחת העולמות בי"ע ומקיפים הם את כל העולמות בי"ע מצדדיהם ומתחתיהם, והוא תמוה

³³⁵ תרגום: "ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו'" סוד הסודות ליודעי החכמה, כשעלה ברצון סתר כל הסתרים לעשות כבוד לכבודו, השיב רוח מנקודה עליונה השופעת מלמעלה למטה ושם תקונו להתישב בעולם הזה_כו' אמר הקדוש ברוך הוא רצוני לדור ביניכם, אבל אני לא יכול עד שתתקנו אותה רוח שלי שתשרה ביניכם זהו שנאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" וזהו סוד הכתוב "ויקחו לי תרומה".

ע' בהגר"א בתיקו"ז קו ע"ג, שמביא את דברי הזהר הנ"ל, ומוסיף בזה"ל, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו', ור"ל דושכנתי בתוכם, ר"ל בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון דצדיקיא, וקיימא בהמ"ק בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתין דצדיקיא בהאי עלמא, דהוא התפשטות רוחא דילה, ע"כ, וכנראה שכוונת רבינו כאן לדבר זה שכן קצת חסר בזהר תרומה את המשמעות אותה מייחס לכך רבינו.

לכאורה כי הרי לפי סדר בנין העולמות היה נראה שכל עולם עליון יסתיים בכולו למעלה לגמרי מהעולם התחתון אשר למטה הימנו, והיה צריך שגם כל אור המקיף הישר וכל העגולים דא"ק יסתימו כולם לגמרי גם למעלה מכל עולם האצילות. וכן הוא קשה ג"כ במה שמבואר בעגולים ויושר (ענף ד' שם) שהאור מקיף הישר דכל הפרצופים אשר בכל עולם עליון, הנה הוא עומד בתוך העגולים שלו, והוא נמשך ומתפשט גם מתחת כל העולמות כולם אשר למטה הימנו, והרי בשער המקיפים (פרקים א' וב') וכן במב"ש (שער ב' חלק ג' פ"ה) ובכ"מ מבואר שגם אור המקיף דהיושר אינו נמשך ומתפשט אלא רק עד סוף אותו העולם לבד, ואינו מתפשט אור"מ היושר דכל פרצופי האצילות אלא רק עד סוף האצילות לבד, ואינם מגיעים בהבי"ע כלל.

במקום אחר מצינו שכותב הרב שכל זמן שהעולמות בי"ע אינם עולים ומלבישים את האצילות, והבי"ע עומדים למטה מכל עיגולי האצילות. אמנם כאשר עולים בי"ע להלביש את האצילות אזי נעשה סדר ההתלבשות והכלים ואור"פ סובבים אותם בתוך האור"מ ועיגולים דאצילות.

[יב] אמנם הנה נמצא בדברי הרב ז"ל שיטה חדשה אחת ליישב בזה לכאורה את כל חומר הקושיות הנזכרים, והוא בשער דרושי אבי"ע (פרק ג') הנז', שמדבר שם ג"כ בקצרה בענין התלבשות כל העולמות. ואמר שם כי כל זמן שהעולמות בי"ע אינן עולין ומלבישין את האצילות, אז עומדים כל הלבושים והיכלות דהאצילות, שהוא האור מקיף והעגולים שבו, ומלבישים הם על כל הנה"י הפנימים דכל פרצופי האצילות עצמן, ועומדים אז כל העולמות בי"ע למטה לגמרי מכל העגולי אצילות כולו. אבל בעת שעולין העולמות בי"ע למעלה להלביש את האצילות, אז נעשה כל סדר ההתלבשות אשר אמר בעגולים ויושר (ענף ד'), ועומדים אז העולמות בי"ע ומסבבים על כל הכלים ואור פנימי דהעליונים ובתוך כל האור"מ, והעגולים שלהם באמצע. היינו שהעולמות בי"ע הם מלבישים על כל הנה"י הפנימים דהאצילות, ועומדים העולמות בי"ע בין כל הנה"י הפנימים דהאצילות ובין כל האור מקיף והעגולים שלהם, ע"ש בכל דבריו. וא"כ נמצא לפ"ז כי כל דברי המב"ש הנז', וכן כל המקומות בע"ה אשר מבואר שם שכל העולמות בי"ע הם למטה מתחת קרקע האצילות לגמרי, זהו קאי בעת שאינם עולים, אבל בעת (מד ע"ב) שהם עולים, הנה הם למעלה, והם עומדים אז על כל חלקי התחתונים דאור המקיף והעגולים דהאצילות, והם בתוך האצילות ממש, וכן הם ג"כ אז למעלה מהסיום דרגלי א"ק, כי הרי הוא נוקב ויורד בתוכם עד החלקי דעגולי התחתונים דהעתיק דאצילות, וככל הסדר הנאמר בעגולים ויושר (ענף ד'). ואמר שם (בדרושי אבי"ע פ"ג הנז') שעלייתם הוא דרך הפתחים והחלונות אשר ישנם בהעגולים, ודרך שם עולים כל העולמות בי"ע למעלה, ונכנסים בתוך כל האצילות ממש ע"ש הטיב, והנה לכאורה הרי ניהא בזה כל הסתירות הנ"ל.

אמנם הנ"ל קשה להולמו, שכן אם מקומם הראשון הוא למטה מאצילות, איך יתכן שהם יעלו כל כך הרבה קודם ביאת משיח ועת התיקון העתיד. ועוד קשה, שכן כל בחינות אלה שנאמרו בע"ה בענין ההתלבשות ומקומם של ג' עולמות בי"ע ביחס לאצילות שהם צריכים להיות למטה ממנו לגמרי נאמרו כהלכה פסוקה ובדרך קביעות מוחלטת, וממילא לכאורה לא יתכן כי הדבר משתנה מזמן לזמן.

[יג] אמנם כאשר נתבונן בזה הנה קשה כל הדברים הללו להולמם מאד, והם צריכים ג"כ טעם וביאור להתקבל על הלב. כי באם שאנו אומרים שכל העולמות בי"ע הנה מקומם הראשון כאשר שהם עתה בכל עביותם וחומריותם הנה הם רק למטה מכל האצילות לגמרי, הנה אין הדעת נותנת כלל שבעת עלייתן יעלו העולמות בי"ע כ"כ הרבה גם עתה, ר"ל קודם ביאת המשיח ועת התיקון, ובפרט עולם העשיה בכל עביותה וחומריותה, האיך אפשר שתעלה עתה כמו שהיא בתוך כל האצילות ממש, וח"ו לומר כזאת מכמה קושיות ותמיהות הנופל בזה אשר אין רצוני להאריך בזה כלל. ועוד כי הרי

כל אלו הדרושים הנאמר בע"ה בענין ההתלבשות, הרי מראים הדברים שנאמר כל א' להלכה פסוקה ובקביעות והחלט, ואינו משתנה מזמן לזמן, כי הרי מה שנאמר בדרושי אבי"ע (פרק י"ד) שהד' עולמות אבי"ע הם כד' בתים ועליות זה על גב זה, וקרקע העליונה הוא גג התחתונה, הנה מראים הדברים שכן הוא בקביעות והחלט, ואינו משתנה מסדר הזה לעולם. וכן מ"ש בשער המקיפים שאורות המקיפים היושרים דאצילות אינם מתפשטים אלא רק עד סוף האצילות לבד, הנה הוא לעולם כן, ואינו משתנה מזה מזמן לזמן. אמנם יש כמה בחי' מקיפים, ובעת עלייה והגדלות, הנה מתחלפים ונעשה מהמקיפים לפנימים, ויורדים מקיפים אחרים יותר גדולים כנודע, ואין כאן המקום להאריך בזה. אבל עכ"פ הוא כי אין אורות המקיפים דיושר מתפשטים לעולם אלא רק עד סוף אותו העולם לבד, וכמ"ש ג"כ במבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ה) וכן בשער הקדמות (דף נ"ה ע"ב), וכן בספר שער המצות (פ' שופטים דף ע' ריש ע"ב) ובע"ה שער דרושי אבי"ע (סוף פרק ג') יש שם גמגום קצת בהלשון, שמ"ש שם על כל העולמות כולם, ר"ל על כל הפרצופים כולם] וכן כל דברי המבו"ש דענינינו, אשר מבואר שם וכן בשער הקדמות (דף ט' ע"ד) שהעולמות בי"ע הם למטה לגמרי מכל עגולי האצילות, הנה נראה בעליל שכוונתו הוא שכן הוא לעולם בקביעות ובהחלט, ואינם משתנה בזה מזמן לזמן. וכן עד"ז כל סדר ההתלבשות אשר מבאר בעגולים ויושר (ענף ד') שהוא להיפך מכל הנז', וכן חזר הרחי"ו ושנה לנו כל אותן הדברים בקצרה בשער ציור עולמות (בהקדמה שם).

הנה מראים הדברים ג"כ שכ"ז הוא בקביעות והחלט ואינו משתנה מזה כלל, וא"כ הרי יש סתירה מפורשת בין הדרושים מזה לזה. ועוד כי הרי גם לפי דבריו אשר בדרושי אבי"ע (פרק ג') שעושה שם חילוק בין הזמנים, בין זמן שאין עולים להזמן שעולים, עכ"ז הרי מבואר שם עכ"פ שגם בזמן שאינם עולים, ועומדים אז כל העולמות בי"ע למטה מעגולי האצילות לגמרי, עכ"ז הנה הם עומדים אז ג"כ בתוך העגולי א"ק, עד שכל חלקי התחתונים דאור המקיף הישר ועגולי א"ק, הנה הם מסבבים ומקיפים לכל העולמות בי"ע מצדדיהם ומתחתיהם, וכן הוא ג"כ גם לפי דברי המבו"ש ושעה"ק הנ"ל סי' ד', וכ"ז צריך ביאור לכאורה, כי הרי איך יתכן לומר שהעולמות בי"ע הם עומדים בתוך עגולי א"ק והם למעלה מחלקי עגולי התחתונים דהא"ק. ומה גם כי הרי יש סתירה מפורשת בזה בענין אור המקיף, כי הרי לפי מה שהוכחנו לעיל מכמה מקומות שאור המקיף דכל עולם הוא אינו מתפשט ומגיע אלא רק עד סוף כל אותו העולם לבד, ואיך אפשר שהאור המקיף דא"ק יתפשט ויקיף גם לכל העולמות בי"ע, וכמו שיתבאר כ"ז לקמן אות י"ח ואות כ' וכ"א ע"ש.

עוד קשה, שכן משמע מהנ"ל שעלייתם היא שינוי מקום של ממש, והרי כל העליות שמצינו אינו העתקה ממקום למקום ממש אלא שעל ידי האורות והמוחין שנתוספו בהם הם עצמם מתגדלים ועולים ומתחלפים ממדריגה למדריגה.

[יד] והעיקר מה שיש לתמוה בדברי הרב אשר בדרושי אבי"ע (פרק ג') במה שמחלק שם בין הזמן שעולים העולמות בי"ע להזמן שאינם עולים, ואמר שם כי בזמן שהם עולים (מד ע"ג) הנה הם עולים ממקומם ועומדים בכלולו למעלה מכל חלקי התחתונים דאור המקיף והעגולי דהאצילות, והם מלבישים אז על כל הנה"י הפנימים דהאצילות, ועומדים בכלולן בתוך האצילות ממש. והרי נמצא מזה כי בזמן העלייה הנה משתנה מקומם ועמידתם לגמרי, הרי כבר למדנו הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל בדברי השמש אשר בשער המוחין (פרק ה') ובפרצופים (דרוש ו') ובפרט ברחובות הנהר (דף ח' ע"ד מדפוס ווארשא תרנ"א) שכל העליות המוזכר בדברי הרב אין הכוונה שמדלגים ונעתקים ממקום למקום, אלא רק כי ע"י האורות והמוחין שניתוספו בהם הנה הם מתגדלים ועולים

ומתחלפים ממדרגה למדרגה, אבל אינם זויים ממקומם כלל לעלות למעלה", ע"ש דבריו בארוכה. וא"כ הרי נמצא לפ"ז, כי גם בעת העלייה הנה לא נעתקו העולמות ב"ע ממקומם כלל לעלות ולעמוד למעלה מחלקי העגולי התחתונים דהאצילות, אלא שמתגדלים במדרגתם במקומם גופה, ומתעלים ממטה למעלה ומתייחדים בהנה"י דאצילות להלביש עליהם, והנה הוא רק ע"ד גדלות הקומה לבד, שנעשה קומתם יותר גבוה משהיה, ומניעים עד הנה"י דאצילות הפנימיים. ועליית קומתם והכנסתם שם הנה הוא דרך הפתחים והחלונות אשר בהעגולי דאצילות, דאם שלא היה שם פתחים וחלונות לא היה אפשר להבי"ע להתעלה עד שם ולהתייחד בהם ע"י הפסק העגולים. ועכ"פ הוא כי רגלי הבי"ע ומקומם למטה הנה הוא תמיד באותו המקום שהיו מקודם, והם לעולם במקום אחד, אלא שבעת העלייה והגדלות נעשה קומתם יותר גבוה, וע"ד גדלות הקמן שכאשר ניתוסף לו מוחין ונתגדל נעשה קומתו יותר גבוה.

והרי נמצא כי לא נסתלקו ממקומם לעולם לעלות ולעמוד למעלה מחלקי העגולי התחתונים דהאצילות כלל, וא"כ הרי קשה מאד מ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק ג') כי בזמן שעולים העולמות ב"ע, הנה הם עומדים אז על חלקי העגולי התחתונים דהאצילות, וכאותן הדברים אשר בעגולים ויושר (ענף ד'), אשר מבואר שם שעומדים כל העולמות ב"ע גם ברגליהם וכל תחתיהם בתוך כל האצילות ממש, וכמו שמוכח מדבריו בפ"ג שם, שמרמוז והולך וסומך את עצמו על כל אותו הדרוש דעגולים ויושר (ענף ד') אשר שם מבואר שכל מקום הבי"ע הנה הוא כולו רק מבפנים כנ"ל אות י"א.

עוד קשה, שכן נודע שמהרח"ו מסתפק אם יש עליה לחיצוניות העולמות, ונוטה שעד לביאת המשיח אין כלל עליה, ואם כן צ"ל שעולמות ב"ע עומדים למטה מכל עיגולי האצילות לגמרי תמיד וצ"ע.

[טו] ועוד קשה, כי הרי נודע הוא מכמה מקומות במה שמסתפק הרח"ו הרבה מאד בענין עליית העולמות, אם שיש איזה עלייה להחיצוניות כלל, ונוטה דעתו יותר לומר שאין שום עלייה להחיצוניות דהעולמות מאומה, וכמ"ש בפע"ח (שער התפילה פ"ו) שאין עלייה לחיצוניות העולמות אלא בביאת המשיח דוקא, וכן אמר בשער פנימיות וחיצוניות (דרוש ח'), כי אם שהיה עלייה להחיצוניות ג"כ היינו רואין בעינינו את עלייתן, וכן אמר ג"כ בלקוטי תורה (פ' בראשית דף י"ג ע"א), ור"ל שהיינו רואין בעינינו שמזדככים מחומריותם ועביותן ונתעלו ונעשו לפנים חדשות ממה שהיו. וע"כ הוא שאין עתה עלייה להחיצוניות מאומה, וא"כ הרי מאחר שאין החיצוניות עולים כלל, הרי נמצא שעומדים לעולם כל העולמות ב"ע למטה מכל העגולי דהאצילות לגמרי, והרי נשאר הקושיא מסתירת הדברים אשר בעגולים ויושר (ענף ד') שמבואר שם שכל עמידת הבי"ע הוא לעולם למעלה מחלקי העגולי התחתונים דהאצילות.

עוד קשה, שהרב מחלק בין הזמן שעולין לזמן שאין עולין, שכן בזמן שאינם עולים עומדים כל עולמות ב"ע למטה לגמרי מכל עגולי האצילות, ובזמן שעולים, הרי שהם למעלה מזה. ולכאורה צ"ע, איך אמר הרב שגם בזמן שעולים עומדים גם הקליפות קרובים וסמוכים לבי"ע ומלבישים עליהם, והם מבפנים לעיגולי האצילות, הרי לפ"ז קלי' ב"ע המה מבפנים לכל העיגולים של אבי"ע, וכיצד ד"ז יתכן, הרי בזמן שעולים העולמות, הקלי' מסתלקים משם.

[טז] וביותר תמוה לי דברי הרב אשר בדרושי אבי"ע (פרק ג') הנו', במה שמחלק שם בין הזמן שעולין להזמן שאין עולים. וא"כ הרי אנו רואין דעתו, כי בזמן שאינם עולים הנה אז עומדים כל העולמות ב"ע למטה לגמרי מכל העגולי דהאצילות, וא"כ הרי האריך הולך ומבאר שם אח"כ על הזמן שעולים, שכל הקליפין דאבי"ע הנה הם על הגופות דהעשיה, ועליהם הוא כל הלבושי והיכלות דקדושה דהעשיה, שהוא האו"מ והעגולים

דעשיה, ועליהם האו"מ והעגולים דיצירה, ועליהם האו"מ והעגולים דבריאה, ועליהם דאצילות, וכן אח"כ האו"מ והעגולים דהא"ק, והרי עומדים אז הקליפין דהבי"ע ג"כ מבפנים, וא"כ נמצא כי בזמן שעולים העולמות עולים אז הקליפות ג"כ ונכנסים מבפנים, והוא תמיהה גדולה מאד מאד, כי הרי בזמן שעולים העולמות הרי אין הקליפות עולים כלל ח"ו, ואדרבה הוא כי מסתלקים משם, וזהו כל ענין העלויות דהעולמות שמתוסף בהם אור וקדושה ומתעלים, (מד ע"ד) ועי"ז הנה מסתלקים מהם הקליפות, ומתרחקים מהם כנודע, ומאחר שבזמן שאין העולמות עולים הוה מקומם של הבי"ע רק למטה מכל עגולי האצילות לגמרי, והוה אז מקומם של הקליפות דבי"ע ג"כ רק למטה, וא"כ הרי כאשר שהבי"ע עולים להלביש על היושרי דאצילות, הנה מסתלקים ומתרחקים מהקליפות שלהם, ועולין הבי"ע למעלה בתוך האור מקיף ועגולי האצילות, והקליפות שלהם נשארים במקומם הראשון, שהוא למטה ורחוק מהעולמות הרבה, וא"כ הרי איך אמר הרב שגם בזמן שעולים עומדים אז הקליפות ג"כ קרובים וסמוכים להבי"ע ומלבישים עליהם, והם ג"כ מבפנים להעגולי דאצילות. הרי בזמן שיש עלייה להעולמות אין עלייה להקליפות ח"ו והוא תמיהה גדולה בעיני מאד מאד.

והנה לא יתכן לומר שכוונת הרב שבזמן שבי"ע אינם עולים הם עומדים למטה מכל עגולי האצילות לגמרי. אלא צ"ל שהבי"ע הוא בפנים לעגולים דאצילות, ומה שמחלק שם בין הזמן שעולים לזמן שאינם עולים, הוא רק מה שנוגע למקום הקליפות דאצילות. וטעם הדבר, שכן בזמן שאין עולמות בי"ע עולים, עומדים הקליפין דאצילות בכל יושריהם ועגוליהם ומתלבישים על נוק' דאצילות. אמנם בזמן שבי"ע עולים, מסתלקת הקליפה דאצילות מנוק' דאצילות, ועולים ונכנסים עולמות בי"ע במקומם ומלבישים את נוק' דאצילות, והקליפה דאצילות מתרחקת ויורדת לתחתית העשיה. והנה הגם שיש מקום לומר שכן הוא הכוונה בעיקר דברי האריז"ל הנ"ל, אמנם בדברי הרח"ו ז"ל אשר באותו הפרק מבואר שיש פתחים וחלונות בכל העגולים ורק כך עולין ונכללין נוק' בז"א ובריאה באצילות כו' שכן דרך הפתחים ההם עולות בחי' היושר של כל העולמות. ובל"ז הרי שהעגולים מפסיקין בין כל פרצוף ופרצוף ובין כל עולם ועולם, והיו כל פרצוף וכל עולם עומדים ביושרים ועגולים בפנ"ע.

אמנם קשה ע"ז שכן דבריו לכאורה סותרים את דברי האריז"ל עצמו במק"א שהיושרים דכל העולמות וכן היושרים דכל הקליפות עומדים בבחי' קומה אחת ומלבישים זה על זה, וזה לפנים מזה, כל תחתון על הנה"י דעליון בלי שום הפסק בינתיים.

ועל זה אמר הרב כי בזמן שעולים העולמות, היושרים הם זה לפנים מזה והם כ"א בפנ"ע, ואילו העיגולים הם זה מחוץ לזה וכ"א בפנ"ע. והיושרים והעיגולים עומדים בקומה אחת זה לפנים מזה. אמנם בזמן שאינם עולים, סדר מצבם הוא זה למטה מזה.

ובזאת יתורצו כל הסתירות והקושיות אשר העלינו לעיל אות ז' ואות י"א. אמנם עדיין יהיו קשים על זה כל הקושיות והתמיהות אשר כתבנו בזה לעיל מאות י"ג עד אות י"ז.

[יז] ואין לומר שאין כוונת הרב שם כלל במה שמחלק בין הזמן שעולים להזמן שאינם עולים, לומר על המקום דבי"ע שבזמן שאינם עולים הם עומדים למטה מכל העגולי דהאצילות לגמרי, אלא שיסבור הרב שם באמת כסברתו בעגולים ויושר (ענף ד') שמקום הבי"ע הוא לעולם תמיד רק מבפנים להעגולים דהאצילות, ומה שמחלק שם בין הזמן שעולים להזמן שאינם עולים, הנה הוא רק מה שנוגע למקום הקליפין דאצילות לבר, כי בזמן שאין העולמות בי"ע עולים, עומדים אז הקליפין דאצילות בכל היושרים והעגולים שלהם על הגופא דנוק' דאצילות, אבל בזמן שהעולמות בי"ע עולים, הנה מסתלקת הקליפה דאצילות מהנוק' דאצילות, ועולים ונכנסים העולמות בי"ע במקומם ומלבישים אז העולמות בי"ע להגופא דנוק' דאצילות, והקליפה דאצילות מתרחקת ויורדת אז בתחתית העשיה וכמו שמבואר בדבריו שם ע"ש.

אמנם הנה הגם שבעיקר דברי האריז"ל שם היה אפשר לומר כן בכוונתו, אבל בדברי הרח"ו ז"ל אשר שם למטה באותו הפרק, שמקשה ומתריץ והוכיח לבאר שיש פתחים וחלונות בכל העגולים, ומסיק ואומר דאל"כ האיך עולין ונכללין נוק' בז"א ובריאה באצילות כו' אם העגולים מפסיקין, אלא יובן עם הנ"ל, כי יש חלל ופתח פתוח ודרך

פתחים ההם עולה בחי' היושר של כל העולמות עכ"ל. והרי לנו בפירוש הבנת הרה"ו ז"ל וסברתו שם בפרק הזה, כי העגולים הם מפסיקין בין כל פרצוף ופרצוף ובין כל עולם ועולם, ועומד כל פרצוף וכל עולם בהיושר והעגולים שלו, כל א' מובדל בפנ"ע, אלא שיש פתחים וחלונות בכל העגולים דכל א', אשר דרך שם עולים כל היושרים והפרצופים והעולמות ומתחברים ונכללים זב"ז.

וכ"ז הנה הוא בהדיא בהיפך ממ"ש בעגולים ויושר (ענף ד'), שהרי שם מבואר שהיושרים דכל העולמות כולם אשר מא"ק עד סוף העשיה, וכן גם כל היושרים דכל הקליפות כולם, הנה הם עומדים כולם בבחי' קומה אחת מלבישים זה על זה, וזה לפנים מזה, כל תחתון על הנה"י דהעליון בלי שום הפסק בינתיים, ואח"כ מבחין להם וסביבם מתחיל מציאות כל העגולים כולם, היינו עגולי כל הקליפות מקיפים על היושרים דהקליפות (וכמ"ש בדרושי אבי"ע פ"ג הנו' ע"ש ותמצא), ואח"כ מבחין להם וסביבם מתחיל עגולי הקדושה אשר מעולם העשיה, וכן מכל עולם ועולם עד א"ק, ועומדים כל העגולים ג"כ זה מבחין לזה, שכל עליון הוא מקיף להתחתון בלי שום הפסק בינתיים, והרי עומדים כל היושרים בפני עצמן בבחי' קומה אחת מבפנים, ואח"כ כל העגולים בפני עצמן מקיפים וסובבים עליהם מבחוץ.

אבל בדרושי אבי"ע (פרק ג') מבואר שכל פרצוף פרטי וכל עולם פרטי, הנה הוא עומד בהיושר והעגולים שלו בפנ"ע, ועומד העגולים והיושר דכל א' סמוכים וקרובים זה לזה, כי העגולים דכל א' הנה הוא מקיף להיושר דכל א' קרוב וסמוך אליו, ומופסק ומובדל היושר דכל פרצוף עליון מהיושר דפרצוף התחתון, וכן היושר דכל עולם עליון הנה הוא מופסק ומובדל מהיושר דעולם התחתון ע"י העגולים דכל א' המקיפו מסביב, אלא שיש פתחים וחלונות בכל העגולים דכל א', אשר דרך בו עולים ונכללים כל היושרים זב"ז בעת עליית הפרצופים והעולמות. ועל זה אמר שם הרב באותו הפרק הנו' כי בזמן שעולים העולמות, הנה נכנסים העולמות בי"ע בתוך האצילות וכן כל פרצוף תחתון בעליון, ונכללים היושרים בהיושרים והעגולים בעגולים, ועומדים אז כל היושרים בפנ"ע ובבחי' קומה אחת זה לפנים מזה, כל עליון מבפנים להתחתון כנ"ל, וכן כל {מה ע"א} העגולים בפנ"ע זה מחוץ לזה כל עליון מקיף להתחתון, וכמ"ש בעגולים ויושר (ענף ד'). ומחלק בזה הרב שם בין הזמן שעולים לבין הזמן שאינם עולים, כי בזמן שעולים יהיה סדר מצבם כמ"ש בעגולים ויושר (ענף ד') שהיושרים הם כולם זה לפנים מזה והם בפנ"ע, והעגולים הם זה מחוץ לזה ובפנ"ע, ועומדים כל היושרים כולם בקומה אחת, וכן כל העגולים כולם בפנ"ע ג"כ בכללות אחת, ובזמן שאינם עולים, אז יהיה סדר מצבם זה למטה מזה וכמ"ש בדרושי אבי"ע (שם פ' י"ד), שהקרקע דהעליון הוא הגג דהתחתון, ועומדים אז היושר והעגולים דכל א' ביחד, ומופסק ומובדל כל עליון מהתחתון ע"י העגולים של שניהם שמפסיקין בין היושרים של שניהם. והוא כמו שאמרנו לעיל באות י"ב שזהו שיטה חדשה להרב אשר מצאנו אותה בדרושי אבי"ע (פרק ג'), ויהיה מתורץ בזה כל הסתירות והקושיות אשר לעיל אות ז' ואות י"א, אמנם יהיה קשה על זה ג"כ כל הקושיות והתמיהות אשר כתבנו בזה לעיל מאות י"ג עד אות י"ז, וא"כ הרי אנו עומדים עדיין במבוכה גדולה וצריכים אנו לרחמי שמים לירד לסוף דעת האריז"ל בזה ליישב את כל הנו' ולהעמידנו על האמת.

כל הענינים (כגון זיווג עיבור לידה יניקה קטנות וגדלות וכו') אשר ישנם בפנימיות הרי הם הנשמות ובחינות היושר, ישנם גם בחיצוניות, הרי הם העולמות והעיגולים, וכמו שביארנו לגבי היושר שכל ההתלבשות היא רק בטיפה הזרעית כך הוא גם בעיגולים.

ובזה תתישב הסתירה הקיימת בדברי הרב שלפעמים אומר שהעולם התחתון נמצא למטה מהעליון ולפעמים אומר שמתלבשים זה בזה בנה"י שלהם, וכמו כן בכל ז"ת שלהם, שמקומם הוא זה למעלה מזה, ואעפ"כ כל תחתון כלול מכל הספירות העליונים מהם ועיקר הארתו הוא מהנה"י הנמשך מכל הז"ת. אמנם דרך התלבשות היושר של העליון בתחתון חלוק לגמרי מהתלבשות העיגולים של העליון בתחתון. שכן ביושר, אכן העליון מתלבש בפנימיות התחתון, ואילו בחיצוניות הדבר הוא להיפך, שההארה היא מבחוץ, ולכן האצילות הוא למעלה מהבריאה, הן מעיגוליו והן מבחינות היושר שלו, אלא שהעליון משפיע לתחתון הן לעיגולים והן ליושר והן לאר"מ.

[יח] אמנם מה שנראה לנו בכ"ז, כי הנה בעיקר הקושיא מכל סתירת הדברים אשר כתבנו לעיל אות י"א, הנה נראה לנו לומר בזה ע"ד שאמרנו לעיל אות ט', כי כבר למדנו הרב (בדרושי פנימיות וחיצוניות דרוש ג' וכן בכ"מ) כי כל הענינים כולם אשר ישנם בפנימיות, שהם הנשמות והיושרים, הנה ישנם כמו כן ממש בהחיצוניות, שהם העולמות והעגולים (ע"ש ריש דרוש א'). והנה ישנם בעולמות שהוא העגולים, הנה ישנם בהם ג"כ כל בחי' זוג, עיבור, לידה, יניקה, קטנות, גדלות וכל הדרושים הנאמרים בהם, וכמו בהנשמות שהם היושרים. והנה נעשה כל העגולים דעולם התחתון ג"כ רק ע"י בחי' זוג שהוא מטפה הזרעית אשר מהנה"מ דהעגולים דהעליון, וכמו שיתבאר לקמן אות י"ט. והנה כמו שאמרנו לעיל אות ט' ואות י' בהטפה הזרעית דהנה"מ דהיושר, כי עיקרה הוא רק מהבחי' היותר אחרונה שבהעליון, אמנם כלול בה בהעלם ובכח מכל העליונים כולם אשר למעלה למעלה עד א"ס ית"ש. כי זהו מה שנמצא בדברי הרב שני מיני דרושים בענין זה הנראים כחולקים זה על זה, כי פעם אמר שכל עולם תחתון הוא למטה לגמרי מהעליון, ופעם אמר שמתלבשים זב"ז בהנה"י שלהם, וכן נמצא שאמר עוד שמתלבשים גם בכל הז"ת שלהם ואינם מגולים כל א' אלא רק בהרישין לחוד. ואמרנו לעיל אות ט' ואות י' כי שניהם אמת ואין סתירה כלל, כי מקומם דכל פרצוף וכל מציאותם וגיילויים הנה הוא באמת זה למעלה מזה וזה למטה מזה, ואינו נכנס כל א' בגבול חבירו כלום, אלא שכל א' יש לו מקום ומדור בפנ"ע, [וע"ד כל הפרצופים או"א זו"ן, וכן א"א ועתיק שבהעוה"ז וכמו שכתבנו בהקדמות ושערים שער ז' פ"ז ע"ש³³⁶] אמנם באשר שכל תחתון כלול מכל העליונים כולם, וכמ"ש בספר הגלגולים (פ' י"ט) שגם היותר עליון מתלבש בכל התחתונים, אמנם עיקר מציאותו ובניינו הנה הוא רק מהארת הנה"י הנמשך מכל הז"ת אשר מכל העליונים שמשפיעים בכל תחתון, לכן אמר הרב שפיר היטיב שהנה"י וכן כל הז"ת דכל העליונים מתלבשים בכל תחתון, והם כולם מקושרים זב"ז ומלובשים זה בתוך זה ותלויים זה על זה, עד שהם כולם חד וכנ"ל אות ט' ואות י' כ"ז.

והנה עד"ז ממש הנה הוא בהעגולים ג"כ, אלא שהחילוק הוא כי בהפנימיות שהוא היושרים עומד כח והארת העליון המתלבש בכל תחתון רק בפנימיותו, וכל מי שהוא יותר עליון עומד הארתו בהתחתון יותר מבפנים. אבל בהחיצוניות, שהוא העולמות והעגולים, הוא להיפך, שכל מי שהוא יותר עליון עומד הארתו בהתחתון רק מבחוץ ומקיפו מסביב, עד שאור א"ס עצמו ית"ש הוא מבחוץ לכולם ומקיף לכולם. וכן הקו דא"ס שהוא שורש כל היושרים הנה הוא מבפנים לכולם כנודע כ"ז, כי הקו דא"ס הוא שורש כל היושרים והוא שורש גילוי כל המציאויות והפרטים, ואור א"ס המקיף הוא שורש כל הכללים והיסודות וכמו שיתבאר לקמן אות כ' ע"ש.

ועכ"פ הוא כי העולמות שהם העגולים הנה הם בנויים ומיוסדים ג"כ ע"פ סדר ההשתלשלות ממש (מה ע"ב) אשר מלמעלה למטה כמו הנשמות שהם היושרים, והנה עומד כל פרצוף תחתון וכן כל עולם תחתון בכל עגוליו בפנ"ע למטה לגמרי מהעליון, עד

³³⁶ כלומר שכל דור שייך לפרצוף אחר, שהדור הזקן ביותר נחשב לבחינת עתיק, והצעיר ממנו - לבחינת א"א, והדור הצעיר ממנו - לאר"א, ואחריו לזו"ן וכו'.

שקרקה העליון הוא הגג להתחתון, ועומד עולם האצילות בכל היושרים ועגוליו שלו בפנ"ע, היינו היושרים מבפנים ועגוליו מקיפים עליו מבחוץ סמוך וקרוב אליו, והוא עולם בפנ"ע למטה לגמרי מכל העולם דהעקודים (וכמו שיתבאר לקמן אות כ"א ע"ש) ולמעלה מכל היושרי והעגולי דעולם הבריאה, וכן אח"כ ר"ל למטה מהעגולי שהוא קרקע האצילות, הנה מתחיל עולם הבריאה בהיושר ועגוליו שלו, היושרים שבו מבפנים והעגולים שבו מקיפים עליו מבחוץ סמוך וקרוב אליו, והוא עולם בפנ"ע לגמרי למטה מכל עגולי האצילות, ולמעלה מכל העגולי היצירה. וכן אח"כ ר"ל אחר כל עגולי שהוא קרקע הבריאה, הנה מתחיל עולם היצירה בכל היושרים ובכל העגולים שלו, היושרים שבו מבפנים והעגולים שבו מבחוץ, והוא ג"כ עולם בפנ"ע לגמרי למטה מכל עגולי הבריאה ולמעלה מהעגולי עולם העשיה, וכן עד"ו אח"כ עולם העשיה ביושר ועגוליו שלו, שהוא למטה לגמרי מכל עגולי היצירה. והרי עומד כל העגולים דכל עולם ג"כ כל א' במקום בפנ"ע, ואינם נמשכים מהעגולי העיקרים דהעליון בהתחתון מאומה, וכמו שמוכח ומבואר בכל דברי הרב אשר בדרושי אבי"ע (פ' י"ד) בסוד המעקה, והרי מופסק כל היושרים דכל עולם תחתון מהעולם עליון ע"י הב' מיני עגולים שהם קרקע העליון וגג התחתון המפסיק ביניהם.

אמנם מ"ש בעגולים ויושר (ענף ד') שהם זה בתוך זה וחלקי עגולי התחתונים דכל עליון הם מקיפים ומסבבים למטה ומבחוץ לעגולי הפרצופים והעולמות דכל תחתון, הכוונה הוא רק על בחי' כח והארת דעגולי הנהי"מ דהעליון הנמשך מהעליון להתחתון ומשתתף בבנינו (וכנ"ל סוף אות ה' ע"ש). ובאשר שכל העגולים הנה נמשך מבחוץ לפנים כי הם מאור המקיף דא"ס אשר הוא סובב את הכל, והנה המשכת העגולים זה מזה בהיפך מהיושרים שהם נמשכים רק מבפנים לחוץ, כי הם מהקו דא"ס אשר הוא מבפנים לכולם, ולכן הוא כי כח והארת העגולי דהנהי"מ דא"ק הנמשך בבנין העגולי דאצילות, עומדים הם מבחוץ לכל העגולי דאצילות, וכן כח והארת דהעגולי הנהי"מ דהנוק' דאצילות הנמשך בבנין כל העגולי דעולם הבריאה, הנה עומדים הם מבחוץ לכל העגולי דהבריאה. וכן כח והארת דעגולי הנהי"מ דהבריאה הנמשך בבנין כל העגולים דהעשיה, הנה הם מבחוץ לכל העגולי דהעשיה, ועד"ו בהפרצופים הפרטיים שבכל עולם, כי כח והארת דעגולי הנהי"מ דעתיק הנמשך בבנין כל העגולים דא"א, הנה הם עומדים ומסבבים מבחוץ לכל העגולי א"א, וכח והארת עגולי הנהי"מ דא"א הנמשך בבנין כל ה' עגולים דא"א, הנה הם מקיפים ומסבבים מבחוץ לכל ה' עגולים דהזו"ן, וכן עד"ו בפרטות ופרטי פרטות, שכח והארת דעגולי הנהי"מ דכל עליון הנמשך בבנין כל ה' עגולים דכל תחתון, הנה הוא עומד ומקיף עליו מבחוץ ומכל סביביו. כי כשם שכח והארת דהנהי"מ היושר שבכל פרצוף ובכל עולם הנמשך בבנין כל ה"ס דהיושר דהתחתון, הנה הם עומדים בכל פנימיות דהתחתון, וממנו נמשך כל בנין דכל ה"ס דהיושר דהתחתון מבפנים לחוץ, ואינם אלא רק כח והארה הנמשך מהנהי"מ דהעליון ומשתתף בהבנין דהתחתון ומתלבש ועומד בו בפנימיותו, אבל עיקר היושר דכל העליון כולו הנה הוא רק למעלה לגמרי מכל התחתון כולו, וכנ"ל אות ט'. כן הוא עד"ו ממש בהעגולים דכל א', כי עיקרן דכל עגולים דכל עליון הנה הם באמת רק למעלה לגמרי מכל עגולים דהתחתון, אמנם נמשך כח והארה מהעגולי דהנהי"מ דהעליון בהטפה הזרעית שלהם ומשתתף בבנין כל המציאות דכל עגולי דהתחתון וכנ"ל אות ט' ואות י', אלא שבהעגולים עומד הכח והארת דהעליון בהתחתון רק

מבחוץ אליו, ונמשך העגולי דהתחתון מהעליון רק מבחוץ לפנים. אבל עכ"פ הוא כי אינם באמת אלא רק כח והארה לבד מהעליון הנמשך ויורד ממנו מעילא לתתא, ורק על הכח וההארה הזה הנמשך מכל העגולי (מה ע"ג) דהעליונים כולם להשתתף בבנין כל העגולים העיקריים דהתחתון ומקיפים ומסבבים עליהם מבחוץ, הנה זהו מ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ד') שכל תחתון עומד בתוך כל העגולים דהעליון, והכוונה הוא רק על הכח והארה מהעגולי דהנהי"מ דהעליון הנמשך בהטפה הזרעית שלהם להשתתף בכל בנין דהעגולי העיקריים דהתחתון, ויורד ונמשך אותו הכח וההארה מכל העליונים כולם עד סוף כל התחתונים כולם, וכנודע שכל תחתון הוא כלול מכל העליונים. אמנם הוא כי אותו הכח וההארה הנמשך בכל תחתון מכל העליונים, הנה הם נעלמים שם מאד, כי נצטמצמו למדרגת אותו התחתון אשר נמשכים בו, ונעשים בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, והוא ההתלבשות כל עליון בהתחתון בבחי' העיקר אשר בארנו לעיל סי' ג' אות ד'. אך לפעמים הנה הם מתגלים ומוזהרים בו מעט ונתעלה עי"ז התחתון בעילוי רב, והוא ההתפשטות דבחי' תוספת אשר בארנו שם וע"ש אות ה'. אבל עכ"פ הוא כי כ"ז הוא רק מבחי' כח והארה לבד הנמשך ויורד מעילא לתתא, והוא מהארת הנהי"מ דכל העליונים ומתפשט ומשתתף עם כל התחתונים כולם, אבל עיקרו של כל עליון הוא עומד באמת בכל היושר והעגולים כולן שבו רק במקומו למעלה, וישנם לכל א' מקום ומדור בפנ"ע, ואין מגיע כל תחתון בגבול העליון העיקרי שבו מאומה כלל, וע"ז קאי כל דברי המבוי"ש הנ"ל אות ז' אשר מבואר שם שכל העולמות בי"ע הם למטה לגמרי מכל העגולי האצילות, וכמ"ש גם בדרושי אבי"ע (פרק י"ד) שהד' עולמות אבי"ע הם כד' בתים ועליות זה על גב זה, וכן הוא בכ"מ וכנ"ל אות י', הנה הכוונה בכ"ז הוא על כל המציאות העיקרי דכל העולמות כולם ומצבם ומעמדם העיקרי דכל א', כי בזה הנה הם באמת רק זה למעלה מזה לגמרי, ואינו מגיע המציאות העיקרי דכל תחתון בגבול העליון מאומה, ולא עוד אלא שגם כח והארת דהנהי"מ העליונים המתפשטים בו הנה הם נצטמצמו ג"כ למדרגת התחתון כנ"ז, והרי עומד כל עולם על מדרגתו ומקומו לבד, אמנם בהעלם ובפנימיות הנה ישנם בכל תחתון מהארת הנהי"מ דכל העליונים כולם עכ"פ וכנ"ז.

והרי נמצא כי כל מה שאמר הרב בעגולים ויושר (ענף ד') וכן בשער ציור עולמות (בהקדמה שם) כי כל היושרים אשר מכל העולמות כולם, הנה הם עומדים כולם בקומה אחת זה לפנים מזה, היושרי דנהי"מ דא"ק מבפנים להכל, והיושרי דהעשיה מבחוץ להכל, ואח"כ, ר"ל אחר כלות כל היושרים כולם, הנה מתחיל מציאות כל העגולים ועומדים העגולי דהעשיה מבפנים מקיפים וסובבים על היושרים שלהם עצמן, ועליהם הוא העגולי דהיצירה, ועליהם העגולי דהבריאה וכן כו' כו', עד העגולי דהנהי"מ דא"ק שהם מבחוץ להכל, ועומדים כל היושרים בקומה אחת ומבפנים, וכן כל העגולים בכללות אחת ומבחוץ, הכוונה בכ"ז הנה הוא רק על כל היושרים והעגולים אשר בכל עולם ועולם עצמו ובכל פרצוף ופרצוף עצמו אשר ישנם בכל א', ונמשך ומתלבש בו מכל העליונים כולם, והיינו מהכח והארת דהנהי"מ דכל עליון הנמשך מעילא לתתא ומתפשט ומשתתף בבנינו דהתחתון. אבל המציאות העיקרי דכל פרצוף ודכל עולם הנה הוא באמת כל א' בפנ"ע, היושר שבו מבפנים והעגולים שלו מבחוץ סמוך וקרוב להיושר שבו, ועומד כל עליון למעלה מהתחתון לגמרי, וקרקע העגולים דהעליון הוא הגג דהעגולי דהתחתון, אלא שבהיושר דכל תחתון כלול בו מכל היושרים דכל העליונים כולם, והם בפנימיותו, וכן העגולי דכל תחתון כלולים מכל עגולי דכל העליונים כולם, והם בחיצוניותו וכחסדר שאמר בעגולים ויושר (ענף ד'), וכוונתו שם הוא רק על כל אחד ואחד בפנ"ע וכנ"ל.

ועד"ז הנה הוא ג"כ באור המקיף הישר אשר מבואר שם בעגולים ויושר (ענף ד') שכל התחתונים כולם הם מוקפים מאו"מ הישר שבכל עליון ועליון, הנה הכוונה הוא ג"כ רק על כח והארת דהנהי"מ דאור מקיף הישר דכל העליונים הנמשך ומשתתף בכל התחתונים כולם, ועומד אותו הכח והארת דהנהי"מ דאו"מ הישר דכל א' שמכל העליונים, בתוך הכח והארת דהנהי"מ דהעגולים דכל א' אשר מכל העליונים, ושניהם הם משתתפים בהארתם בבנין ואו"מ הישר והעגולים דכל תחתון, והם נמשכים ויורדים ממקומם, מעילא לתתא, ומקיפים ומסבבים על העגולים ואו"מ הישר דכל תחתון אשר הוא (מה ע"ד) נבנה ונעשה רק מאותו הכח והארת דהנהי"מ דכל העליונים. אבל עיקר אור מקיף הישר דכל עולם ופרצוף עליון הנה הוא באמת למעלה לגמרי, והוא נשלם ומסתיים רק בסוף עולמו לבד וכנ"ל אות י"ג, אלא רק כי כח והארת הנהי"מ שבו הוא נמשך לעולם למטה ג"כ עכ"פ, כי רק מזה נעשה כל הבנין דהתחתון כגודע. ועל זה הוא כל כוונת הרב אשר בעגולים ויושר (ענף ד') וכנ"ז, והוא ע"ד שמבואר בדברי הרב (בשער המוחין ספ"ה סמוך לסופו ושם פ' י"ב וכן בכ"מ בע"ח) מענין התלבשות כל פרצופי העליונים בכל תחתון וכגודע, הנה על יסוד הזה הוא כוונת דברי הרב אשר בעגולים ויושר (ענף ד'). עמוד והתבונן בזה, ותראה שכל דברינו הם פשוטים נייחים וקלים, ואולי מכוון על זה ג"כ מהר"ש שרעבי ז"ל בדברי השמש שם בסופו ע"ש. והרי נתבאר בכ"ז כל מה שהערינו לעיל אות י"א באר היטיב ויתבאר עוד תשלום הדברים למטה בעה"י.

והנה בענין מש"כ שהאו"מ הישר והעגולים באים מכח הארת הנהי"מ דעליון הרי הוא טיפת הזיווג דאו"מ הישר והעגולים דעליון, יש להעיר שאין הכוונה שכל האו"מ הישר והעגולים יצאו ונולדו בהדיא מזיווג דהדו"ן דעגולים דעליון, כי דבר זה לא יתכן שכן העגולים הם יסודות כלליים ומבחי הכללים שבו אין התחתון יכול לצאת מהעליון כי אם מהפרטים שבו, והיינו מבחי אחרונה דיושר דעליון. הרש"ש הסתפק בכל הנ"ל שכן מבואר שהעגולים יצאו לפני היושר, אמנם יש בזה גופא סתירה מיניה וביה, שכן מבואר ששורש הכל הוא או"מ שהוא שורש לעגולים, ועכ"ז יצא קו הא"ס הישר לפני העגולים. אלא בע"כ שיש ליישב שכל העגולים יוצאים מג"ר דיושר, והג"ר המה ממלכות שבבחי הפרצוף העליון ממנו, וכן משם נעשה האו"מ הישר לפני העגולים, שכן העגולים נעשו מהארת האו"מ הישר דהג"ר, ואילו עיקר הקו הוא חג"ת שבו, והם נעשו אחרי העגולים והאו"מ.

[יט] אמנם דע כי מה שאמרנו שהאו"מ הישר והעגולים דכל תחתון הנה הוא מכח והארת דהנהי"מ, שהוא בחי טפת הזיווג דאו"מ הישר והעגולים דהעליון, וע"ד שביארנו לעיל סוף אות ה' ובאות ט' ואות י', הנה אין הכוונה שיוצא ונולד כל האו"מ הישר והעגולים דכל תחתון במכוון ובהדיא מהזיווג דהדו"ן דהעגולים דהעליון, כי זה אי אפשר, דכבר בארנו לעיל סי' ב' שענין העגולים הנה הם יסודות הכלליים שבכל עולם ובכל פרצוף, ואי אפשר לכל עולם ופרצוף תחתון לצאת מהעליון מבחי הכללים שבו, אלא רק מהפרטים, ומהפרט היותר אחרון שבו, וכל לידת ויציאת עולם חדש ופרצוף חדש וכל אור חדש, הנה הוא רק מהיושר דהעליון, שהוא המציאות העיקרי והגילוי העיקרי דהעליון גופה וכנ"ל סי' ג', ומהפרט האחרון דהיושר העליון מתחיל לצאת כל אור מקיף הישר והעגולים דהתחתון, שהם השורש היותר ראשון והד' יסודות הכלליים שבו, וכמו שמבואר כ"ז בדברי הרב בשער המקיפים וע"ש פ"ב, וכן בשער דרושי אבי"ע (סוף פרק ג') וכן הוא במבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ה), כי מהיסוד דכל פרצוף עליון מאור הפנימי שבו יוצא אור הפנימי ואור מקיף הישר דהתחתון, ומבואר שם בכל דבריו שהכוונה הוא על פרצופי היושרים ולא על העגולים, שמהיסוד דפרצוף היושר העליון שהוא מהבחי האחרונה שבו, יוצא ונולד כל האור פנימי ואור מקיף הישר להתחתון. ושם בדרושי אבי"ע (פרק ד') אמר שם כי מהארת הלבושים שהם אור מקיף הישר, יצאו משוריהם כל העגולים שהם

ההיכלות והבתים ע"ש. והרי לנו כי כל אור מקיף הישר והעגולים דהתחתון, הנה הם יצא ונולד רק מהבחי' אחרונה דהיושר דהעליון.

אמנם הנה הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל בדברי השמש אשר בדרושי אבי"ע (פרק ד') נשאר שם בצ"ע בזה, כי הרי מבואר הוא בדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ג') שהעגולים יצאו קודם להיושר ולא כהנהגת מהר"צ בענף ג' שם (וע' בדברינו הנדפס בהגהות וביאורים בע"ה דפוס ווארשא תרנ"א בדרושי נקודות פ"א בדף ל"ה ע"א אות ז'³³⁷) וא"כ איך יהיה קאי מ"ש הרב כאן שמהארת או"מ הישר נעשו העגולים וכנז' ע"ש בדבריו, ובספר תורת הכס דף ע"ח ע"א וקס"ט ע"א, ובספ' אמת ליעקב דף מ"ז אות נ"א ובס' שמן ששון ד' ע"ו ע"ד אות ח'. אך כאשר נתבונן בזה בשורש השרשים ובדברי הרב אשר בעגולים ויושר (ענף ב' ג') הנה אנו מוצאים שם בזה לכאורה סתירה מיניה וביה, כי הרי שורש השרשים דכל העגולים והיושר הנה הוא סוד אור א"ס המקיף והמוקף שהוא הקו דא"ס, והרי נתגלה מתחילה אור א"ס המקיף (ע"י הצמצום) שהוא שורש העגולים, ואח"כ נתפשט הקו שהוא שורש היושר, אמנם בהקו עצמו הרי מבואר הוא בדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ב') שנעשה בו עגולים ממש ג"כ, והם נעשים בו ביחד עם התפשטות היושר שבו, שהרי אמר שם זה לשונו "והנה בהיות אור א"ס נמשך בבחי' קו הישר תוך החלל לא נמשך ונתפשט תיכף עד למטה, אמנם היה מתפשט לאט לאט, ר"ל כי בתחילה התחיל קו האור להתפשט שם, ותיכף בתחילת התפשטותו בסוד קו נתפשט ונמשך ונעשה כעין גלגל אחד עגול מסביב כו' כו', ואח"כ נתפשט עוד הקו הזה ונמשך מעט וחזר להתעגל ונעשה עיגול ב' תוך עיגול הא' כו', עוד מתפשט יותר למטה וחזר להתעגל ונעשה עיגול ג' תוך העיגול הב' כו', (מו ע"א) ועד"ז היה הולך ומתפשט ומתעגל עד עיגול י' כו', ע"ש. והרי לנו כי בהיושר והעגולים אשר בהקו עצמו היה נעשים היושר והעגולים ביחד, ר"ל שלא נגמר היושר לגמרי בתחילה אלא שהיה נעשה בו העגול תיכף בכל חלק וחלק ממנו, ועכ"ז בכל חלק וחלק גופה הרי היה נעשה היושר מתחילה, כי הרי כל עגול היה נמשך רק מהיושר, וא"כ הרי היה נעשה חלק היושר דכל ספי' קודם לאותו העיגול המתפשט ממנו, והרי נמצא שבחלקי הפרטיים דהיושר והעגולים שבהקו עצמו היה נעשה היושר שבכל א' קודם להעגול שלו. ושם (ענף ג') אמר שם הרב שכל העגולים הם נעשים קודם להיושר, והוא ע"ד שהוא באור המקיף והמוקף דאור א"ס, שנתגלה אור המקיף מקודם כנז'. והרי לנו לכאורה סתירה מיניה וביה בענין הסדר דהעגולים והיושר אשר נעשה בהשורש עצמו, שהוא הקו והעגולים שבו, לבין סדרם אשר בשורש השרשים שהוא אור א"ס המקיף עם כללות כל הקו העיקרי עצמו.

אך הענין בכ"ז הוא כי הרי מבואר הוא בדברי הרב בעגולים ויושר (סוף ענף ד') וכן בשער ציור עולמות (בהקדמת הרח"ו שם) וכן במבוי"ש (שע"ב ח"ג פ"ד) כי כל הי' עגולים הנה הם יוצאים רק מהג"ר דהיושר, וידוע היא כי כל הג"ר הנה הם רק מבחי' העולם והפרצוף העליון ומהמלכות שבו, כי מהמלכות דהעליון נעשה המוחין להתחתון, אשר עיקרו דהתחתון הנה הוא רק בחי' הרוח והחג"ת שבו כנודע³³⁸, והרי לנו כי מהבחי' האחרונה דהעליון נעשו המוחין והעגולים שהם השורשים והיסודות הכלליים להתחתון,

³³⁷ וז"ל, ראיתי שדעת מהר"צ בזה אינו מוסכם כלל וכמו שהעיר שם הדב"ש ע"ש וכן מהרמ"פ לא יסובר ג"כ כדעתו.

³³⁸ עי' ליקוט הגר"א בסוף ספד"צ לז ע"ד ז"ל, כי הרוח באדם הוא האדם אבל הנפש הוא מדרגה למטה ממנו והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע, עכ"ל. ועי' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד, ז"ל, הענין של נר"ג, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם.

והנה נעשה שם באמת כל הג"ר דהיושר, וכן האור מקיף הישר קודם להעגולים, כי כל העגולים נעשו רק מהארת או"מ הישר דהג"ר אשר הם מהבחי' האחרונה דהיושר דהעליון. וזהו מ"ש בעגולים ויושר (ענף ב') שנעשו העגולים דהקו³³⁹, ויוצא כל חלק וחלק מהם ונמשך מהיושר שבו, והכוונה הוא על הג"ר דהקו, וכמ"ש שם (סוף ענף ד'), והם נעשים רק מאור המקיף הישר דהג"ר, וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק ד') שרק מהארת או"מ הישר ומשוררו נעשו כל העגולים. אמנם עיקר המציאות דהיושר דהקו שהוא בחי' החג"ת שבו, הנה הם נעשים רק אח"כ. וזהו מ"ש שם (ענף ג') כי העגולים נעשים קודם להיושר, ור"ל על המציאות העיקרי שבו, שהוא רק הז"ת שבו, הנה בהם נעשה העגולים קודם להיושר, כי הרי כל העגולים נשלמו תיכף עם מציאות הג"ר וכמו שיתבאר. וכן הוא בכל עולם ועולם ובכל פרצוף ופרצוף, כי עיקר שורשו ויסודו שהם הג"ר דהיושר שבו, וכל הי' עגולים שלו הם נעשים מקודם.

אמנם הם עדיין רק שרשים נעלמים ויסודות כלליים לבד, כי אלו הג"ר דהיושר שאמרנו, שכל העגולים יוצאים מהם והם נעשו מקודם, אין הכוונה על הראש והגלגלתא דכל עולם ופרצוף אשר שם הוא המוחין והג"ר, כי כל אותה הגלגלתא הנה היא באמת ג"כ רק מכלל הז"ת, וכמ"ש הרב בשער מוחין דצלם (פרק ז'), והוא מרע"מ (פ' נשא קכ"ג ע"ב) דגופא ורישא לבר, וגם כל המוחין אשר הם מלובשים בהגלגלתא והם מלגאן, כבר למדנו דהג"ר זללה"ה בהיכלות בראשית היכל א' (בספר יהל אור דף י"א ע"ד) כי הנה הם³⁴⁰ רק הג"ר דהרוח גופה, שהוא רק מבחי' הז"ת כנודע. אבל הג"ר העיקריים הם לעולם רק למעלה, והם הצורה העיקרית לכל העולם והפרצוף שתחתיו שהוא הז"ת, והם החומר להג"ר. והג"ר העיקריים שהם הצורה העיקרית הנה הם קודמים להז"ת שהם החומר להג"ר, הן בזמן, והן במעלה, והן בסבה. כי הרי הג"ר הם סבת הז"ת, וכן מעלתם הוא יותר גבוה הרבה מהז"ת, וכן הם קודמים להם ג"כ בבחי' קדימת זמן, כי הנה הם מהעולם והפרצוף העליון אשר הוא קודם גם בבחי' קדימת זמן להתחתון, והוא הצורה הקודמת להחומר. משא"כ הג"ר דהרוח עצמו אשר הם מתלבשים בתוך הגוף שהוא הז"ת, והוא אותו הג"ר דהרוח עם הז"ת שלו ג"כ בבחי' צורה וחומר, הנה עליהם אמרו שאין צורה בלי חומר ולא חומר בלי צורה³⁴¹, כי אין להם קדימת זמן זה על זה כלל, אלא ששניהם יוצאים ונעשו באותו המקום והעולם בעת אחד ממש, וע"ד שאמרו בסנהדרין (צא ע"ב) נשמה מאימתי ניתנה באדם משעת פקידה, ופי' רש"י ז"ל משעה שהמלאך פוקד הטפה בו מיד נזרקה בו נשמה וחיות, והוא תיכף עם התהוות הטפה ממש, וכמ"ש הרב בשער המוחין (פרק ה') עש"ה.

(מו ע"ב) והנה מהג"ר העיקרים הנז' אשר הם למעלה והם מהמלכות היושר דהעליון, הנה מהם יוצא כל הי' עגולים מהארת או"מ הישר דאותן הג"ר. כי אותן הג"ר הרי הם כלולים ג"כ מי' ספי', ונמשך ויוצא כל ספי' העיגול מהארת או"מ הישר דכל ספירה וספירה מהי"ס דהג"ר דהיושר, ויוצא מהם כל הי' ספי' דהעגולים, שהם היסודות הכלליים להתחתון אשר הוא כולו רק בחי' הז"ת להג"ר העיקרים שלו אשר למעלה.

והרי נמצא כי מ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק ד') שמהארת או"מ הישר משורריהם יוצאים העגולים, וכן מה שמבואר בדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ב') שהעגולים נמשכים מהיושר כל ספי' דהעגולים מכל ספי' דהיושר, והרי נעשה היושר מקודם, הנה זה קאי על

³³⁹ נדצ"ל מהקו.

³⁴⁰ כלומר המוחין.

³⁴¹ רמב"ם ביסודי התורה פ"ד הלכה ז' ושם פ"ב הלכה ג'.

הי"ם דהג"ר העיקריים דהיושר אשר לכל עולם ופרצוף, אשר אלו הג"ר העיקריים הם באמת עומדים לעולם כולם למעלה, כי הם שרשם הראשון דכל המציאות כולו דהתחתון אשר נתגלו הם מתחילה בהמלכות היושר דהעולם ופרצוף העליון, ומהארת או"מ הישר דאותן הג"ר נמשכים ויוצאים כל העגולים להתחתון העיקרי, שהם היסודות הכלליים אליו, וכמו שבארנו לעיל סי' ב' ג'. ונמשכים ומתפשטים הי' העגולים בכל המקום והעולם דהתחתון כולו, ואח"כ ע"י אותן כל העגולים שהם בבחי' הד' יסודות ארמ"ע הפשוטים (כנ"ל סי' ב' ג'), הנה מהם נעשה ונבנה כל הי"ם דהיושר דהתחתון, שהוא כל מציאותו כולו העיקרי שבו, אשר הוא כולו רק בחי' הז"ת להג"ר העליונים כנוז'. והרי נעשה כל אותו היושר אחר העגולים, כי הרי העגולים הם סבתם כי הם היסודות שלהם כנוז', וזהו מ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ג') שהעגולים הם קודמים להיושר, ור"ל להמציאות דהיושר העיקרי שבאותו העולם גופה, כי בזה הוא בודאי שהעגולים הם קודמים להם, כי הרי העגולים הם היסודות שלהם. (אמנם כל אלו העגולים שהם היסודות הנה הם מתהווים ונעשים מהבחי' אחרונה דהיושר דהעליון, אחר שנתגלה בה הג"ר העיקריים דהתחתון אשר הם עומדים לעולם למעלה, וכל מציאות היושר דהתחתון כולו בכל הי"ם שבו, הנה הוא רק בבחי' הז"ת לאותן הג"ר העיקריים החופפים עליהם מלמעלה.) והרי נמצא כי מ"ש הרב שהעגולים הם קודמים להיושר, הכוונה הוא על התפשטות העגולים והמציאות דהיושר שבתוכם אשר הם בכל עולם ועולם גופה. ומ"ש הרב שהעגולים הם נמשכים מהיושר ונעשים מהארת או"מ שבו, הכוונה הוא על הג"ר העיקריים של כל עולם אשר הם עומדים למעלה תמיד, והם מהבחי' האחרונה דהיושר דהעליון אשר מתגלה ומאיר [בהנהי"מ שבו] לצורך התחתון. והוא כמו שאמרנו לעיל (בריש דברינו בענין זה) שכל העגולים דהתחתון הם יוצאים רק מהבחי' היותר אחרונה דהיושר העליון, כי מאותו הבחי' האחרונה נתהווה ונעשה הג"ר העיקריים דהתחתון העומדים לעולם למעלה, ומהארת אור מקיף היושר שבהם ומשוריו נמשך ונעשה כל העגולים דהתחתון המתפשטים בכל עולם התחתון גופה ומעגלים את כל היושר העיקרי שבו הנעשה על ידיהם אשר הוא כולו בבחי' הז"ת להג"ר העיקריים העומדים למעלה. והרי נמצא כי מציאות כל יושר ועגולים הנה נעשה היושר מעגולים ועגולים מהיושר, כי למטה נעשה כל יושר מעגולים. אמנם כל אותן העגולים הם נעשים מהיושר שלמעלה. וכן נמשך מיושר לעגולים ומעגולים ליושר עד למעלה למעלה שהוא באור א"ס המוקף והמקיף אשר הוא כולל הכל ויסוד הכל, וכל הקו כולו הוא בערכו רק בחי' ז"ת. ובעומק הענין הנה הוא רק בחי' האחרונה שבו, וכמו שרמזנו סוד הדברים בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל ב³⁴² ובכ"מ שם ודי בזה, והבן כי אי אפשר להאריך בזה כלל וע' עוד עיקר הדברים בזה בעגולים ויושר (ענף ב אות ל"ו).

רק דבר אחד נותר קשה, והוא עניין מש"כ במבד"ש שמקומו של ב"ע הוא בתוך עיגולי א"ק, והרי לפי דרכנו המבד"ש מדבר בערך שכל עולם למטה לגמרי מהעליון.

ונבאר עניינו, שבאותה המידה שא"ס המקיף מקיף ג"כ מתחת לכל העולמות, כמו כן א"ק מקיף את כל ד' העולמות אבי"ע. טעם הדבר, שה' ייסד את בריאת כל המציאות על ב' בחי': גבול ובלתי גבול. וכל התכלית היא לבא לידי הבלתי גבול, ולכן בתחילת המציאות המציא דווקא את הבלתי גבול, והיינו האור העליון הפשוט הממלא את כל המציאות, והוא היסוד הראשון מכל הגילויים הבאים לאחר מכן. ואפילו לאחר צמצום האור הנ"ל, נותר ממנו רשימו, והוא בפנימיות כל המציאות ומתקיימים כולם רק עליו, אמנם היסוד לכל מציאות העולמות שהם בגבול ותכלית הוא א"ק, וכל העולמות כולם נתלים ונאחזים בו בשווה, ולכן מתעגלים עיגולי א"ק סביב לכל העולמות כולם כדי להפסיק בינם לבין אור א"ס העיקרי, כדי שיהא מקום למציאות וגבול. החילוק של עיגולים ויושר שבא"ק הוא רק כל זמן שית אלפי שנין, ולאחר מכן הם יתאחדו.

³⁴² שהרי כל הקו הוא רק בתורת ההתפשטות השניה של כל הגילויים של א"ס.

[כ] ונחזור להענין כי הנה נתבאר מכל מה שכתבנו לעיל אות י"ח ואות ט' י' כל חומר הקושיות הנופל בדברי הרב אשר בעגולים ויושר (ענף ד') וכנ"ל אות ז' ואות י"א, וכמו שהאריך להקשות שם מהר"ש שרעבי ז"ל בדברי השמש שם וכנ"ל אות ח'. והנה יצא ע"פ דברינו שהעיקר הוא שכל עולם ופרצוף תחתון הוא באמת למטה לגמרי מהעליון, הן בהיושר הפנימי שבו, והן באור המקיף הישר והעגולים שבו, וכפשטות דברי הרב אשר בדרושי (מו ע"ג) אבי"ע (פרק י"ד) ובמב"ש הנ"ל אות ז' ובכ"מ, אך כל דברי הרב אשר בעגולים ויושר (ענף ד') אשר מבואר שם ההיפך, הנה הם יתפרשו רק על הארת היושר והעגולים דכל העליונים כולם המתפשט מהבחי' האחרונה שבהם, ונמשך ומשתתף בכל התחתונים כולם הארת היושרים מבפנים והארת העגולים מבחוץ, וכמו שבארנו בארוכה בכל דברינו לעיל.

אמנם מה שנשאר לנו עדיין לבאר הנה הוא מ"ש במב"ש הנ"ל סי' ד', שהעולמות בי"ע הם עומדים בתוך עגולי א"ק ומעגלים ומסבבים חלקי התחתונים דעגולי א"ק על כל העולמות בי"ע כל סביבם ומתחתיהם. והרי לפי דברינו הנ"ל באות ט' ואות י"ח הרי קאי כל דברי המב"ש הנז', אשר מבואר שם שהעולמות בי"ע הנה הם למטה לגמרי מרגלי א"ק, על המציאות העיקרי דהעולמות אשר הם כולם זה למטה מזה לגמרי, ואינו מדבר המב"ש כלל מענין התלבשות הכח והארת דהעליונים בהבי"ע, אלא רק מעיקר המקום דהעולמות בי"ע היכן שהם עומדים, והרי ע"פ דברינו הנ"ל אשר באות ט' ואות י"ח הרי נמצא שכל העולמות בי"ע הנה הם באמת למטה לגמרי גם מכל עגולי האצילות העיקריים, ומכש"כ הוא כי הם לפי דברינו למטה מכל העגולי א"ק העיקריים, כי הרי לפי דברינו צריך להיות שכל עגולי א"ק העיקריים יסתיימו לגמרי גם למעלה מכל עגולי העיקריים דכל האצילות כולן, וא"כ איך יהיה ניהא מה שמבואר בדברי המב"ש הנז' שהעגולי א"ק העיקריים שבו הם מסבבים בחלקי התחתונים שבהם גם מתחת הבי"ע כולן. ובאם שעגולי א"ק הם מסבבים מתחת הבי"ע, הלא מכש"כ הוא על העגולי אצילות, שהיה צריך שיסבבו הם ג"כ, ולמה הוא כי עגולי האצילות הם מסתיימים למעלה לגמרי וכנ"ל סוף אות ז' ואות י"ח, ועגולי א"ק הם יורדים למטה יותר מהכל, וגם אלמה נשתנה אור היושר דא"ק מהעגולי דא"ק, כי אור היושר שבו הרי היא מסתיים למעלה מכל הבי"ע כולן וכנ"ל במב"ש שהם כולן למטה לגמרי מרגלי א"ק וכנ"ל אות י', אבל העגולי א"ק הנה הם מתפשטים למטה מהכל.

והאמת הוא כי הנה אנו רואין שגם אור א"ס המקיף הנה הוא מקיף ג"כ גם מתחת לכל העולמות כולן, וכמ"ש בעגולים ויושר (ענף ב') וכנודע. והרי לנו כי יש שינוי בזה בין אור א"ס המקיף וא"ק לשאר כל העולמות אבי"ע, כי הדי' עולמות אבי"ע הנה הם כד' בתים ועליות זה על זה, וקרקע העליונה שהוא חלקי העגולי התחתונים דהעליון הוא הגג להתחתון, אבל באור א"ס המקיף וא"ק הוא אינו כן, כי הם מעגלים ומסבבים לכל העולמות כולם גם מתחתיהם, וצריך כ"ז טעם וביאור. עוד צריכים אנו להבין כי מאחר שאמרנו שכל דברי הרב אשר בעגולים ויושר (ענף ד') קאי רק על הכח והארת דהבחי' התחתונה של כל העליונים המתלבשים בכל תחתון להשתתף במציאותו, הארת היושרים מבפנים והארת העגולים מבחוץ, וא"כ הרי נראה לכאורה פשוט שאין מתפשטים בו אלא רק עד סוף מציאותו לבד דכל א', ואלמה אמר הרב שם שרגלי היושר דכל פרצופי האצילות, שהוא לפי דברינו הכח והארת דהבחי' התחתונה שבהם המתלבשים בבי"ע בפנימיותם, הנה הם נוקבים ויורדים מתחת כל הבי"ע כולן ומתפשטים עד עגולי א"א שמצד מטה, שהוא ע"פ דברינו הכח והארת דכל עגולי האצילות ועגולי א"א המתפשטים ועומדים מבחוץ לכל עגולי הבי"ע. והרי לכאורה הוא ללא צורך, כי מאחר שכל התפשטות

הארת היושרים דהאצילות הנה הוא רק להשתתף במציאות היושרים דהבי"ע לצורך מציאותם ובניינם, א"כ הרי היה צריך שלא יתפשטו אלא רק עד סוף מציאות היושרים דהבי"ע לבד, ולמה הם יורדים יותר למטה, שהוא עד הארת העגולים שלהם עצמן המתפשטים מבחוץ להעגולי דבי"ע. אמנם הנה הערה זו האחרונה כבר נתבאר בדברינו לעיל אות ב', ועכ"ז הנה כפלנו הדיבור בזה כאן משום שהוא נוגע לביאור הערות הראשונות הנ"ל בסמוך וכמו שיתבאר לפנינו בעה"י.

והנה הענין מה שאור א"ס המקיף וכן העיגולים העיקריים דא"ק הם מסבבים לכל העולמות כולם, משא"כ הד' עולמות אבי"ע הם עומדים גם בכל עגוליהם זה למטה מזה, כבר התבאר כ"ז מדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ב' ענף (מו ע"ד) ב' ג' ובכ"מ מדברינו, כי הנה רצונו ית"ש בכל המציאות כולו הנה היה לסדרו מתחילה על ב' בחי', שהם גבול ובלתי גבול, וכן הם תכלית ובלתי תכלית. כי הגבול הנה יש לו זמן ותכלית לשליפתו, אבל הבלתי גבול הנה אין זמן ותכלית אליו. והנה היה רצונו ית"ש לייחד את הב' בחי' הללו ולהעלות את הגבול עצמו לבלתי גבול, והוא ע"י שלא עשה יסוד נפרד ומובדל בפנ"ע למציאות הגבול, אלא שתלה שניהם ביסוד אחד. ולא עוד אלא באשר שתכלית כוונתו הוא רק על הבלתי גבול, ור"ל כי הרי כל כוונתו במציאות הגבול היה רק להעלותו אח"כ לבלתי גבול, לעשות גבול ולהעלותו לבלתי גבול, לכן גילה את היסוד היותר ראשון לכל המציאות כולו רק יסודי בלתי גבולי לבד. והוא עומק כוונת האריז"ל במה שאמר בעגולים ויושר (ענף ב') כי מתחילה היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות כו', והיה הכל ממולא מן אור א"ס פשוט כו', והכל היה אור אחד פשוט שוה בהשואה אחת והוא הנקרא אור א"ס. ובארנו בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות שם שגם כל האור הזה הנה הוא מן הגילויים אשר נתגלה מאמתתו הנעלמה לצורך ההתהוות, כי באמתתו הנעלמה עצמו אין אנו מדברים כלל, ואסור הדיבור וההרהור בזה. והגילוי הזה דאור א"ס ית"ש הנה הוא כביכול בחי' יסוד היותר ראשון לכל הגילויים שאח"כ, ולכל המציאות כולו, שיסודם הראשון הוא אור א"ס. והרי נעשה בזה היסוד העיקרי אשר לכל המציאות רק בלתי גבול ובלתי תכלית, ועי"ז הנה נמצא שכל המציאות הגבולי והתכליתי אשר נעשה אח"כ מעת הצימצום ולהלאה ע"י הקו דאור א"ס הנמשך מאור א"ס המקיף, הנה הוא עומד כולו לעולם רק על יסוד בלתי גבול, ועומד כה היסוד הזה בפנימיות הגבולי תמיד, ואינו מניח לו טבע קיים כלל. ומזה היה נמשך כל הניסים והנפלאות אשר למעלה מהטבע, כי כל כח הטבע אשר בגבול הנה עומד כל מציאותו רק על הכח בלתי גבול, וא"כ הרי אין להטבע שליטה עצמית כלל והכרחי והחלטי כלל רק הוא תלוי בכח מי שאוחז אותו, וברצותו חוגג וברצותו ממוגג (פיוט לליל יו"כ) וע' דברינו שם בביאור ובארוכה בכ"ז.

וזהו הענין ג"כ בכל מה שהערינו לעיל, כי הנה אור א"ס ית"ש אשר היה ממלא בתחילה את כל המקום דהמציאות והניח רושם שם גם מאחר הצימצום ולהלאה, והוא זולת הקו העיקרי אשר הוא נמשך ממנו אח"כ, הנה הניח רושם ממנו גם מבחינתו שבתחילה וכנודע שכל אור עליון מניח רושם גם אחר שנסתלק, ואותו הרושם הוא עומד תמיד בכל המציאות כולו בפנימיותה, והוא הכח דהיסוד הראשון דבלתי גבולי הנז' העומד בהעלם בכל המציאות לעולם, ומתקיים כולו רק עליו. והנה לא די בזה באותו הרושם לבד, אלא שגם האור העיקרי דא"ס אשר היה שם בתחילה הנה הוא עומד ומקיף תמיד לכל המציאות כולו מכל סביבותיו ומאיר בו באיזה שפע והארה עכ"פ לעולם, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ג'). והוא ע"פ מה שבארנו לעיל סי' ב', שכל יסוד הוא מעגל ומקיף להמציאות מכל צדדיו ומשפיע עליו תמיד, ובזה נמצא שאור א"ס הוא עומד

לעולם בהמציאות כולו הן מבית והן מבחוץ, ועי"ז הנה נמצא כי לא יש בכל המציאות הגבולי ובכל כח הטבע שבו שום כח החלטי ושליטה עצמותית כלל ח"ו, אלא הכל הוא רק רצוניות לבד ממנו ית"ש על כל רגע ורגע שרוצה בה, ואין הטבע מציאות קיים כלל. אמנם באשר שמסבת הכח דהיסוד העיקרי הוזה דבלתי גבולי, אם היה עומד הוא עצמו בהמציאות בלתי הפסק, הנה היה ניכר וגלוי לכל שלילות ההחלטי דכח הגבול והטבע, ואיך שאין לה כח עצמותית כלל, אלא שתלויה תמיד רק ברצונו ית"ש לבד, והיה עי"ז כח הגבולי רופף תמיד, ורצונו ית"ש הנה היה להמציא כח הגבול והטבע בהמציאות על צד היותר אפשר ולתקנו ולהעלותו אח"כ אותו גופה לבלתי גבול בכל תוקפו, ולכן סידר המאציל ית"ש יסוד כללי אחד גם לשורש כל הגבוליים, והוא המציאות דא"ק אשר הוא השורש הראשון הכללי לכל הגילויים ולכל שורש הכח הגבול ומדה, כי בו תלוי כל העולמות כולם וממנו יצאו וכנ"ל דרוש ד', וכן בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י בארוכה, ועל ידו הנה נתעצם אור א"ס העיקרי בכל העולמות כולם, וירדו ממדרגה למדרגה עד (מז ע"א) עולמות הנפרדים³⁴³, ועד תחתית התחתית דהעשיה אשר שם עומד כח הגבול והטבע בכל תוקפו. וכ"ז הנה נעשה ע"י א"ק, כי הוא היסוד הכללי לכל המציאות דהעולמות כולם אשר הם בגבול ותכלית, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (סוף ענף ב וכן בענף ד) כי כל העולמות כולם נתלים ונאחזים בא"ק וממנו יצאו עכ"ל.

ולכן הנה מתעגלים גם העגולים העיקריים דא"ק סביבות כל העולמות כולם וכדי להפסיק בינם לבין אור א"ס העיקרי, כדי ליתן מקום ומציאות לכח הגבול והטבע עכ"פ. והגם שכל א"ק כולו הנה הוא עומד רק על רושם אור א"ס שבפנימיותו, וכן הוא קרוב וסמוך לכל אור א"ס המקיף עליו מכל סביבותיו, וא"כ נמצא שעומד הוא עם כל העולמות התלויים בו ג"כ רק על יסוד הראשון דאור א"ס לבד, וכנ"ל שכולם תלויים ועומדים באמת רק על יסוד אחד לבד, שהוא האור דא"ס. וכן הוא נודע ג"כ, כי מדרגת א"ק הוא קרוב למדרגת אור א"ס מאחר שהוא הגילוי ראשון ממנו, ונקרא הוא עד עולם האצילות בשם העולמות דא"ס³⁴⁴, עכ"ז מאחר שהוא השני לו במדרגה ונסדר הוא להיות יסוד כללי לכל הגילויים כולם, הנה הוא הממוצע בין אור א"ס העיקרי להעולמות, ונתעלם על ידו אור א"ס העיקרי בהמציאות עכ"פ, ולכך נתעגלו עגולי א"ק ג"כ סביבות כל העולמות כולם כדי להפסיק בינם לאור א"ס העיקרי, וכדי להוציא ולהמציא ממנו ועל ידו כל שורש כח הגבול והמדה אשר הא"ק הוא היסוד הכללי לזה וכנ"ז, ולכך מתעגל הוא ג"כ סביבות כולם ע"ד כל בחי' יסוד כללי שהוא מעגל ומסבב לכל המציאות והבנין שנמשך ממנו וכנ"ל סי' ב'. וכ"ז הנה הוא זולת הארת היושרי והעגולי א"ק אשר משתתפים בבנין כל העולמות כולם, וכן בעולם העשיה ג"כ, ומתפשטים גם מתחת כל העגולי העשיה כולה וכנ"ל אות י"ח, הנה זולת זה מתפשטים גם כל הי' עגולי העיקרים דהא"ק עצמו ומעגלים את כל העולמות כולם, וכן גם מתחת כל העשיה כולה, כי הם היסוד הכללי לכל הבחי' הגבול ותכלית שבהעולמות, ולכן הוא מקיף ומעגל לכל העולמות כולם בכלל. משא"כ הארת היושרי והעגולים דהא"ק אשר משתתף בבנין המציאות דכל עולם ועולם, וכן בעולם העשיה ג"כ וכנ"ז, הנה הם מתפשטים ומעגלים לכל עולם ועולם בפנ"ע בפרט ונצטמצמו בכל עולם

³⁴³ עי' זהר בראשית כב ע"א.

³⁴⁴ עי' דברי רבינו בביאורים ח"א מד ע"ב שמביא מקור להיות לשון "עולמות דא"ס" כינוי לעולמות שלמעלה מאצילות, מע"ח שער סדר אצילות בקיצור רפ"א וכן מביאור הגר"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה וכן. ונלענ"ד שמצאתי מקור נוסף לדבר זה, עי' זהר פקודי רכו ע"א: כל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא [תוקן על פי יהל אור ח"א כד ע"ב] כלהו אקרון אין סוף.

ועולם למדרגתו, והנה הם הקרקע היותר תחתונה שבכל עליון, והגג היותר עליון שבכל תחתון, והרי עומדים הם בין כל עולם ועולם, כי הם מעגלים לכל א' בכל סביבותיו כולו. אך העגולים העיקריים דא"ק עצמו שבעניניו הנה הם מעגלים לכל העולמות כולם יחד, כי הם מתחילים בהג"ר היושר דא"ק, ומתפשטים ויורדים עד למטה לכל המציאות כולה, היינו גם מתחת כל העשיה כולה ג"כ, והרי הם מעגלים את כל העולמות כולם יחד, שכל העולמות כולם הם עומדים בתוכם. והוא משום שהם היסוד הכללי לכל הבחי' דגבול ומדה אשר בכל המציאות כולה, ולכן מעגלים הם את כולם יחד בהקפה אחת, ומתחילים הם למעלה מכולם ומקיפים ומסבבים למטה מכולם וככל תכונת היסודות וכנ"ל סי' ב'.

אמנם כל העולמות כולם אשר מאחר א"ק, והם כל העולמות אבי"ע העומדים בו מטברו ולמטה, הנה מאחר שהם השורש העיקרי (ר"ל על האצילות) וכן המציאות העיקרי (ר"ל על העולמות ב"ע) דהגבול ומדה עצמן, הנה נסדרו הם זה למעלה מזה לגמרי, ועומד כל א' במקום המיוחד אליו, ואינו מגיע כל תחתון בגבול העליון מאומה וכנ"ל. והוא משום כי מאחר שהם עיקר הגילוי להגבול ומדה עצמן, הרי בהכרח הוא שיעמוד כל א' בגבול ומקום בפנ"ע, וכמו תכונתם העצמותית שבהם. והגם שכל עליון הנה הוא ג"כ השורש להתחתון, עכ"ז הנה אין כל עליון להתחתון בבחי' יסוד כללי אליו, כי היסוד הכללי להם הנה הוא רק א"ק לבד וכנ"ל. וכן ישנם לכל עולם ועולם אשר כל א' הוא במדרגה בפנ"ע, כל תחתון הוא חלוק ממדרגת העליון שעליו, הנה יש לכל א' בחי' יסודות כלליים אליו בפנ"ע ג"כ, והם העגולים אשר לכל עולם ועולם כנ"ל סי' ב', ולכך מעגלים העגולים דכל א' את כל סביבותיו כולו, כי הם היסודות הכלליים אשר לכל מדרגה ומדרגה בפנ"ע, ואינם מעגלים אלא רק אותו המדרגה לבד. אך כל עולם עליון להתחתון הנה הוא רק השורש אליו ע"ד האב (מו ע"ב) שהוא שורש להבן, ובאשר שהם חלוקים במדרגתם כל עליון מהתחתון הרבה, הנה אינו יוצא התחתון מהעליון אלא רק מהפרט היותר אחרון לבד שבו, שהוא מכת הנהי"מ דהיושר דהעליון, והוא כח והארת דכל עליון הנמשך בכל תחתון וכנ"ל אות י"ט, אבל עיקרו דכל עליון הוא עומד כולו למעלה לגמרי מהתחתון הן בהיושר שבו והן בכל העגוליו שלו וכנ"ל בדברינו.

והרי נתבאר בכ"ז הענין מה שהאור המקיף דא"ס וכן העגולים דא"ק הנה הם מקיפים ומעגלים על כל העולמות כולם, משא"כ הד' עולמות אבי"ע אינם מתעגלים העגולים העיקריים דכל א' אלא רק כל א' לאותו העולם לבד, כי אור המקיף דא"ס והא"ק הנה הם שניהם בבחי' יסודות כלליים לכל העולמות כולם: האור המקיף דא"ס הוא היסוד הכללי לכל בחי' אור א"ס שבהעולמות העומד תמיד בפנימיותם בהעלם, ועליו מתקיים הכל, ומנהיג אותם בהעלם תמיד לפי כוונתו התכליתית דכל הבריאה כולה. והא"ק הוא היסוד הכללי לכל בחי' הגבול ומדה, שבהם אשר ראה רצונו ית"ש להמציא אותם בבחי' דגבול ומדה ולקיים אותם ולהנהיגם בהנהגתו הגלויה בגבול ומדה דוקא כל הזמן דשית אלפי שנים, ולכך מקיפים ומעגלים הם שניהם לכל העולמות כולם, כדי לקיימם ולהנהיגם עתה ע"פ סדר השפע הנמשך בהם מהב' יסודות הללו, זה בהעלם וזה בגלוי. אמנם אחר הזמן דשית אלפי שנים יתאחדו שניהם לאחד², ויעלה כל הגבול עצמו לבלתי גבול, באשר שהרי א"ק עצמו כל עיקר מציאותו ויסודו הרי הוא ג"כ רק מהאור א"ס לבד. אבל עתה הנה הם בבחי' ב' יסודות ומקיפים הם שניהם כל א' לתכונה בפנ"ע, כי הם היסודות להקיום וההנהגה של עתה, זה בהעלם וזה בגלוי. משא"כ שאר כל העולמות אשר הם עיקר הגילוי דהמציאות גופה אשר עליהם כיון בהב' יסודות הנזכרים, הנה עומד כל א' בכל היושר ועגוליו שבו במקום ומעון בפנ"ע, ונבדל כל א' במקום וגבול בפנ"ע, [והוא משום הגילוי דגבול ומדה הנעשה בהם אשר עליה כוון בהיסוד השני הנז' שהוא האור דא"ק]

ואינו מתפשט מכל עליון בהתחתון אלא רק בכחו והארתו לבד, הן מהיושר שבו והן מהעגוליו שבו, ומזה נעשה ונבנה כל התחתון כולו מהעליון שעליו, כי הם שורשים זה לזה עכ"פ מפני כח האחדות שבהם, [שהוא היסוד הראשון אשר עליו תלוי הכל, וכל הכוונה היה רק עליו להעלות ולהחזיר את כולם אליו] והוא אור א"ס הפנימי העומד בכלם בהעלם. ועומד הארת היושר דהעליון בהתחתון בפנימיותו, ומזה נעשה ונבנה כל היושר העיקרי שבו, והארת העגולים דהעליון עומד בהתחתון בחיצוניותו, ומזה נעשה ונבנה כל העגולים העיקרי שבו. אמנם גם כל הארת העגולים דהעליון אינו נמשך להתחתון אלא רק מהפרט היותר אחרון דהיושר שבו, והוא משום שכל תחתון הוא חלוק במדרגה הרבה ממדרגת העליון, [והוא ג"כ מסכת הכח דהיסוד השני שבהם והבין] לכך אינו יוצא ממנו מהכללים והיסודות שבו, שהוא העגולים, אלא רק מהפרט היותר אחרון דהיושר שבו, אשר ממנו הוא הפרטים וכנ"ל סי' ג'.

והרי נמצא כי מה שהד' עולמות אבי"ע הנה בבחי' העיקרי שבהם, הנה הם כל א' זה למעלה מזה לגמרי, הן בכל היושר העיקרי שבו, והן בכל העגולים העיקרי שבו הנה זה נמשך בהם מכת היסוד השני שבהם, שהוא האור דא"ק. ומה שנמשך הארת אור היושר דכל עליון והארת אור העגולים דכל עליון להשתתף בבנין המציאות דהיושרים והעגולים דכל תחתון ומתקשרים ומתאחדים עי"ז כולם להד', הנה זה נמשך בהם מכת היסוד הראשון שבהם, שהוא האור דא"ס ית"ש. ומשום שהכח דהיסוד הראשון שבהם הוא אינו נמשך בהם עתה בשפע ובגלוי, אלא רק במיעוט ובהעלם, לכן אינו מוציא הוא את תכונתו בהם אלא רק בהארה בעלמא, משא"כ הכח דהיסוד השני שבהם, אשר הוא נמשך בהם עתה בשפע ובגלוי, לכן מוציא הוא את תכונתו בהם בבחי' עיקר.

באותה מידה שא"ק הוא יסוד לכל הבחינות שבגבול, כמו כן הוא שורש להעלותם ולהביאם לתיקון העתיד ג"כ. לכן בעולם העשיה מסתיימים רגלי פרצופי העשיה עד החלקים התחתונים דעגולי א"א דעשיה. אמנם הארת הנהי"ם דכל הפרצופים העליונים מכל העולמות כולם מתלבשים בעשיה. ואם כך בדרך זה צ"ל שהארת הנהי"ם דפרצופי היושר דיצירה, המתפשטים בעשיה, נוקבים ויורדים יותר למטה ומסתיימים עד חלקיה התחתונים של הארת עיגולי א"א דיצירה המתעגלים למטה מתחת לכל הארת עגולי א"א וזו"ן דיצירה, שהם מתחת לכל העיגולים העיקריים דעשיה עצמן. וכן הוא בבריאה ואצילות וא"ק. אלא שיש לחלק בין האצילות ולמטה לבין הא"ק, שכבר נתבאר שאצילות הוא בחי' נהי"ם דא"ק, והם שניהם פרצוף א', ולכן אינו נבדל מא"ק בבחי' עיגולים ביניהם כמו בכל העולמות שקרקע העליון וגג התחתון מפסיקים ביניהם. והנה על אף שיש לאצילות עיגולים בפני עצמם, אבל הם אינם למטה מעיגולי א"ק, אלא הם בתוכם, משא"כ בבי"ע. כל עולם ועולם מתקשר עם זה שעליו ע"מ לקבל חיות, וגם כדי לחזור לשורשו לאחר תיקונו. לכן נסדר שאחר גמר הפעולה אשר העליון פועל בתחתון הוא חוזר ונקשר בעיגולי א"א שלו עצמו, כדי לקבל משם כח חדש מהיסוד הכללי הראשון, כדי להחזיר גם אותו ליסוד הכללי דא"ק, הרי הוא השורש והמקור דהאחדות דכל פרצוף וכל עולם. אמנם כל זה הוא רק בזמן שליטת הא"ק, הרי הוא האלף העשירי, ואז יחזור הכל גם לעתיק, ומשם לא"ק ומשם לאור א"ס.

[כא] אמנם הוא כי הנה כשם שאמרנו שא"ק הוא הסבה לכל השורש דגבול ומדה, וממנו יצאו וירדו ממדרגה למדרגה עד תחתית העשיה, והוא היסוד הכללי לכ"ז כנ"ל, כן הוא (מז ע"ג) סבה ג"כ לחזור ולהעלותם ולהביאם אח"כ לתיקון העתיד, שהוא להחזירם לבלתי גבול ולבלתי תכלית. והוא כמו שאמרנו לעיל סי' ב', שזהו כל ענין תועלת ותכונת היסודות, להורידם מתחילה לכל מציאותם ומקריהם הנגזר עליהם, ולהוציא מהם כל ריבויים וכל כחם לפועל, ואח"כ לחזור ולהעלותם למעלה לשורשם הראשון שיצאו משם, ושם יתייחדו כולם בכל ריבויים ועניניהם הנעשה בהם ע"ש בארוכה. והנה עד"ז הנה הוא בא"ק אשר אמרנו, כי הוא היסוד הכללי לכל כלל המציאות כולו, וממנו יצאו וירדו הכל, הנה אחר שיגמר תולדתו ותוצאת כל כחו לפועל, הנה יחזור אח"כ כולם לעלות בו ויוכללו וייתחדו כולם על ידו לאחד, ולכך מתעגלים העגולים שלו לכל העולמות כולם בכל סביבותם, כי ממנו יצאו, וכן הם נשפעו תמיד, ואליו ישובו וייתחדו בו כולם. ובאשר

שאינן השוואה בכל מה שנוגע לזולתו כמו השוואת העיגול, לכן מתעגל סביבות כולם כדי שיחזרו ויוכללו כולם על ידו לחד וכנ"ל סי' ב'. והנה חזרתם ועלייתם בו, הנה נודע הוא שהוא ג"כ רק מדרגא לדרגא, מעשיה ליצירה, ומיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, ומאצילות לא"ק. וכן הוא פשוט ג"כ כי חזרתם ועלייתם הנה הוא ע"י התעוררות היסוד הראשון והעיקרי, שהוא אור א"ס הנעלם בהם וכנ"ל אות ב'. וזהו הענין מה שרגלי הפרצופים שבכל עולם הם נוקבים ויורדים עד החלקי התחתונים דעגולי א"א שבכל עולם, וכמ"ש בעגולים ויושר (ענף ד') וכמו שהערינו בזה לעיל ריש אות ב' בהערה ג' שם, הנה הכל הוא מסבת זה, כדי לחזור ולהעלותם לשורשם הראשון שהוא מגבול לבלתי גבול, אחר שיושלם כל כחות הגבוליים והריבויים שבהם, וכמו שכתבנו לעיל אות ב'. ויתבאר עוד למטה, כי רק ע"ז הנה הם מתקרבים לחזור ולהתקשר בשרשם הראשון אשר יצאו משם ויזדככו ויתאחדו כבראשונה.

והענין הוא כי הרי לפי דברינו אשר ביארנו לעיל, יהיה הסדר בפרטיות בדרך זה, כגון בעולם העשיה, הנה מסתיימים רגלי הה' פרצופי דהעשיה עד החלקי התחתונים דהעגולי א"א דעשיה, אמנם הארת הנהי"מ דכל פרצופי העליונים אשר מכל העולמות כולם המתלבשים בהעשיה יהיה בדרך זה, כי הארת הנהי"מ דפרצופי היושרים דהיצירה המתפשטים בהעשיה הנה הם נוקבים ויורדים עוד יותר למטה, ומגיעים ומסתיימים עד החלקי התחתונים דהארת עגולי א"א דהיצירה, המעגלים למטה מתחת כל הארת עגולי א"א וזו"ן דהיצירה אשר הם מתחת כל העגולים העיקריים דהעשיה עצמן. וכן הארת הנהי"מ דפרצופי היושרים דהבריאה המתלבשים בפנימיות הארת דפרצופי היושרים דהיצירה המתלבשים בפנימיות היושרים העיקריים דהעשיה, הנה הם מתפשטים עוד יותר למטה היינו עד החלקי התחתונים דהארת עגולי א"א דהבריאה המעגלים למטה מתחת כל הארת עגולי א"א וזו"ן דהבריאה, אשר הם מתחת כל הארת דעגולי היצירה אשר מתחת כל העגולים העיקריים דהעשיה. וכן הארת הנהי"מ דפרצופי היושרים דהאצילות המתלבשים בהארת היושרים דהבריאה המתלבשים בהארת היושרים דהיצירה המתלבשים בפנימיות היושרים דהעשיה, הנה הם מתפשטים יותר למטה היינו עד החלקי התחתונים דהארת עגולי א"א דהאצילות המעגלים למטה מתחת כל הארת עגולי א"א וזו"ן דהאצילות אשר הם מתחת כל הארת עגולי דהבריאה אשר הם מתחת כל הארת עגולי דהיצירה אשר הם מתחת העגולי דהעשיה עצמן. וכן הארת הנהי"מ דהיושרים דא"ק המתלבשים בהארת היושרים דאצילות המתלבשים בהארת היושרים דהבריאה המתלבשים בהארת היושרים דהעשיה, הנה הם מתפשטים יותר למטה היינו עד החלקי התחתונים דהארת עגולי א"א דהאצילות אשר הם מתחת העגולים דהארת עגולי א"א דהאצילות עם כל הנז' ולמטה מתחת הארת עגולי עתיק דאצילות אשר הם דאצילות הנז', הנה שם מעגלים החלקי התחתונים דהארת עגולי א"ק המתפשטים להשתתף בבנין העשיה, והם מעגלים על הארת עגולי עתיק דהאצילות עם כל בחי' העגולים הנז' שבתוכם, ומתחת הארת עגולי א"ק המשתתפים בבנין העשיה, הנה שם למטה עומדים החלקי התחתונים דהי' עגולי א"ק העיקרים שבו, אשר הם מתפשטים מתחת כל העשיה כולו, ומשום שהם היסוד הכללי לכולם כנ"ל אות (מו ע"ד) ב'.

וכן הוא ע"ז בהיושרים והעגולים דהיצירה עם כל הארת היושרים והעגולים דהעליונים כולם המתפשטים בהיצירה, הנה הם עומדים ג"כ ע"פ כל הסדר הנז', אלא ששם הוא כי מתחת הארת עגולי א"ק המשתתפים בבנין היצירה והוא סיום הקרקע התחתונה דהיצירה, הנה מתחיל שם מלמטה התחלת גג העליונה דהעשיה, והוא חלקי העליונים דהארת עגולי א"ק המשתתפים בהעשיה עצמה, ומעגלים עליה מבחוץ לכל

העגולים והארת העגולים הנז' לעיל בהעשיה. וכן הוא הסדר בכל היושרים והעגולים דהבריאה, ובכל הארת היושרים והעגולים דא"ק ודאצילות המתפשטים בהבריאה, אלא ששם הוא כי מתחת הארת עגולי א"ק המשתתפים בכנין הבריאה, והוא סיום הקרקע התחתונה דהבריאה, הנה מתחיל שם מלמטה התחלת גג העליונה דהיצירה, והוא חלקי העליונים דהארת עגולי א"ק המשתתפים בהיצירה ומעגלים עליה מבחין לכל העגולים, והארת עגולים העליונים שבה.

אמנם עולם האצילות כבר ביארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ו', כי הוא כלול בא"ק ונחשב עמו לבחי' פרצוף אחד, והוא בחי' הנהי"מ דא"ק אשר מטבורו ולמטה, ומהטבור ולמעלה נקרא בשם א"ק, ומהטבור ולמטה נקרא בשם האצילות, והם שניהם בבחי' פרצוף אחת, ולכן אינו נבדל הוא מא"ק בבחי' עגולים ביניהם, לומר שקרקע העגולי דא"ק וגג האצילות הם מפסיקים בין א"ק העיקרי להאצילות העיקרי, אלא שהם נמשכים שניהם כאחד, ואין הפסק ביניהם כלל. והגם שישנם עגולים להאצילות בפנ"ע, שהם עגולי כל הנקודות אשר הם מהב"ן הכללי, וכן גם לאחר התיקון מהמ"ה הכללי, ואלו העגולים הם ג"כ בחי' היסודות הכלליים דהאצילות, כמו בכל העולמות, ע"ד שבארנו לעיל סי' ב', אך עכ"ז הנה אלו העגולים דהאצילות אינם עומדים הם למטה מהעגולי דא"ק כלל, אלא שהם בתוכם, וכמ"ש בעגולים ויושר (ענף ד'). משא"כ בהעולמות בי"ע הרי עומדים עגולי הבריאה למטה לגמרי מעגולי העיקריים דהאצילות, וכן העגולי דהיצירה הוא למטה לגמרי מעגולי העיקריים דהבריאה, וכן עגולי העשיה הם למטה לגמרי מעגולי העיקריים דהיצירה, והרי ישנם בחי' קרקע לכל עליון, וגג לכל תחתון, אבל עגולי האצילות הם אינם למטה כלל מהעגולי א"ק, אלא רק שהם בתוכם, ובוה נמצא שאינו חלוק האצילות מהא"ק לגמרי, אלא שנשתלשל האצילות ע"י בחי' יסודות כפולים אליו, והם העגולי דהאצילות. אמנם אותן היסודות הם עומדים בתוך היסודות העיקריים דהא"ק עצמו, וזה מורה שאינו נבדל האצילות מהא"ק לגמרי, ולכן לא נסדר מציאות קרקע בפנ"ע להא"ק כלל, אלא שהאצילות עצמו הוא סיומו, ונחשב האצילות להקצה התחתון דהא"ק גופה, אבל מהאצילות לבריאה הרי יש קרקע להאיכלות דאצילות, שהם הקצה התחתון דעגולי העיקריים דהאצילות, וגג להאיכלות דבריאה שהם הקצה העליון דעגולי הבריאה. וכן הוא לכל עולם ועולם כנ"ל, אבל הא"ק עם האצילות הוא אינו כן, כי האצילות הוא רק סיומו עצמו וכנז'.

וכן ע"ז הנה נתעלה עולם העקודים עוד יותר בעילוי רב גם מהאצילות, כי בהאצילות הרי ישנם שם בחי' עגולים עכ"פ, והם היסודות אשר להאצילות בפנ"ע וכנז', משא"כ בעולם העקודים הנה לא נמצא שם עגולים כלל, כי הוא אינו חלוק מהא"ק מאומה, ולכן אין לו יסודות כלליים אליו בפנ"ע, משום שהוא אינו במדרגה בפנ"ע כלל, אלא שהוא במדרגה אחת עם הא"ק לגמרי, ומשתמש העקודים בהיסודות אשר לא"ק כמו הא"ק עצמו, וכמו שכתבנו לעיל סי' ג' אות ו'.

והרי לנו ג' חלוקות בעניין מציאות העגולים, כי האצילות עם בי"ע הנה נסדר בהם ב' בחי' הפסקות בין כל אחד ואחד, היינו הקרקע אשר להעליון והגג אשר להתחתון, אבל האצילות עם א"ק לא נמצא בחי' קרקע להא"ק כלל אלא רק בחי' גג להאצילות לבד. ואותו הגג דאצילות הוא הפסק אשר בין העקודים להאצילות, כי הרי העקודים להאצילות הנה הם זה כנגד זה, העקודים למעלה והאצילות כנגדו למטה, וקצה העליון דהעגולים דהנקודות שהוא גג האצילות, והוא הראש העליון דהיסודות הכלליים שבו, הנה הוא מפסיק בין העקודים להאצילות, אבל בהעקודים הרי לא יש שם עגולים כלל, ולא נמצא בו בחי' קרקע להפסיק בינו להאצילות, ואין ביניהם אלא רק הפסק אחד לבד שהוא

נג האצילות (מח ע"א) כנו, אבל בין העקודים להא"ק הנה לא יש ביניהם שום הפסק כלל ודי בזה בעת.

ונחזור להענין כי הנה נתבאר מכל מה שכתבנו איך שכל עולם ועולם, ר"ל אפי' עולם העשיה שהיא היותר תחתונה לכולם, הנה היא מתקשר ותלוי למעלה למעלה, הן בהיושר שלה והן בהעגולים שלה, ע"י הארת כל העליונים המתפשטים בה ומשתתפים עמה. וכבר אמרנו לעיל סוף אות כ', כי כ"ז הוא מסבת היסוד הראשון העיקרי אשר בפנימיות כל המציאות כולו, שהוא כח האחדות שבהם, אשר מאור א"ס. ועומד הכח הזה בהעלם תמיד בכולם, ומקשר ומאחד את הכל תמיד, וכדי להחזיר לבסוף ולהשיב את הכל אליו. וזהו הענין אשר נוקבים ויורדים כל הארת היושרים דכל עליון עד העגולי א"א דכל א' אשר למטה. הגם שעיקר התפשטותם בכל תחתון הרי נראה לכאורה שלא היה אלא רק כדי להשתתף בבניינו ולהביאו על מציאותו ומדרגתו, וא"כ הרי היה צריך שלא יתפשט אלא רק עד סוף המציאות דכל תחתון לבד וכנ"ל ריש אות כ' בהערה ג', אך האמת הוא כי כשם שהתפשטות דכל עליון אשר בכל תחתון הוא לצורך בנין מציאותו ומדרגתו, כן הוא להיפך ג"כ, והוא כדי להחזירו לבסוף ולהעלותו מעלה מעלה. ואדרבה הוא כי אותו הכוונה השניה הוא יותר עיקרי מהכוונה הראשונה שבהם, כי הרי הכוונה השניה הרי היא תכליתו, והוא נמשך מסבת היסוד הראשון היותר עיקרי שהוא היסוד דאור א"ס כנ"ל, ולכך נסדר שאחר גמר פעולה אשר פעל העליון בכל תחתון בבנין מציאותו ומדרגתו, הנה חוזר ונקשר בעגולי א"א שלו עצמו וכדי לקבל משם כח חדש ואון ועצמה מהיסוד הכללי היותר ראשון שלו, שהוא עגולי א"א, וכדי להחזיר שם גם את כל פעולתו הראשונה אשר פעל בתחילה בתוצאות המציאות דמדרגת התחתון להחזירו ולהשיבו לשורשו הראשון, שהוא היסוד הכללי דהא"א שלו אשר הוא השורש והמקור דהאחדות דכל פרצוף ודכל עולם כנודע. אמנם לא יהיה זה אלא רק בזמן שליטת הא"א שהוא באלף העשיריב", ובהגיע לעת ההוא הנה יתעורר אח"כ ג"כ הארת היושרי דהנה"י דא"ק המתלבש גם הוא בפנימיות כולם, ומתפשט הוא עד עגולי עתיק שלמטה כדי להחזיר ולהביא את הכל גם להיסוד הכללי דהעתיק, שהוא האחדות היותר עצום. וכן ישובו אח"כ ג"כ להארת עגולי א"ק, ויגיעו לבסוף גם לעגולי א"ק העיקריים אשר הוא מעגל את כולם, וכדי להשיב את הכל אליו, משום שהוא היסוד הכללי לכולם כנ"ל, עד שבתכלית הכל ישובו כולם גם לאור א"ס המקיף, שהוא היסוד הראשון והעיקרי, גם להיסוד הכללי דהא"ק וכנ"ל אות כ' ולעיל אות ב'. ואז לבדו הוא ימלוך נורא, שהוא המלכות דא"ס ית"ש"ב, אשר למעלה מזה אין פה לדבר ואין לב לחשב, כי שם הוא אחדותו הפשוטה אשר אין נתפס בשום שם ומלה, והרי נתבאר בזה כל מה שהערינו לעיל אות כ' וע' עוד בזה לקמן סי' ו' אות ג' והבן כ"ז מאד.

יש להקשות, שאם אכן הוא כדמצינו שהעגולים דעליון מפסיקים בין עליון לתחתון, איך מובן שהעגולים נובעים מהנה"י דיושר דעליון, הרי עיגולי העליון מפסיקים ביניהם. אלא צ"ל בע"כ שיש חלונות בכל העיגולים, ודרך שם הוא שמתחברים כל עליון בתחתון דרך היושר שבו.

הקשינו לעיל כמה שאילות מאות יג עד יז, וכל השאלות הם רק לפי הבנת הרח"ו, אבל בעיקר דברי האר"י לא קשה ולא מידי וכמ"ש באות י"ז. ובאמת מה שהקשינו באותיות יד וטו לא קשיא כלל, שכן אין עלייה לחיצוניות אלא רק לפנימיות, ואין זו עלייה כהעתקה ממקום למקום, אלא בבחינת תוספת נשמה, שכל השפעה הבאה מלמעלה למטה בבחי' תוספת, כאשר יורדת למטה אזי נקראת הבחינה שלמטה על שם העליון המשפיע בו. ממילא, כאשר עומדים ב"ע במדריגתם אזי הארת הזו"ן דאצילות נצטמצמה בהם ונעשתה לעצם מעצמיהם, ולא ניכר בהם מאור האצילות מאומה. וכשנוספים בהם אור ומוחין מהזו"ן העיקריים דאצילות, ונמשך בהארתם המתלבש בכי"ע, אז מאירים באור מרובה, שכן אז ניכר אור האצילות בכי"ע, ונקרא ש"עלו כי"ע למעלה",

ונחשב הדבר כאילו מתלבשים על ז'ו"ן העיקריים דאצילות. וכן הוא בכל מדרגה ומדרגה למעלה למעלה עד להארת הא"ק עצמו.

אם כן יוצא, שכל החילוקים שאמר הרב בין הזמנים ש"עולים" לזמנים ש"אינם עולים" הינם באמת רק לענין מה שנוגע למצב הקלי' ביחס לאורות שעליו, שכאשר מצטמצמים פרצופי אצילות בבי"ע אזי כל הקלי' דאצילות מתלבשים על האחוריים דהארת הנוק' דאצילות המתפשטת בכריאה בין הכלים לאו"מ, ואז חשובים הקלי' דאצילות כאילו עומדים למעלה מהבי"ע דבי"ע הרי הוא הבי"ע העיקריים. אבל בזמן שהעולמות עולים, אזי הזו"ן מאיר בבי"ע, ואז הקלי' כאילו יורדים למטה מכל הבי"ע כולו. ומש"כ שעליהם מקיפים הלבושים וההיכלות מכל העולמות כולם מעשיה עד א"ק, כוונתו להארת האו"מ והעולמות דכל העליונים המתפשטים בעשיה כנ"ל אות י"ח. אמנם ירידת הקלי' תלויה באיכות העליה, שאם זו עליה גדולה, אזי הקלי' יורדים למטה מכל עולם העשיה דרך חלונות העיגולים הנ"ל, וכשעליית העולמות אינה גדולה כל כך, הרי שירידת הקלי' תהיה בהתאם.

[כב] אמנם כי אחרי שאמרנו שבכל הד' עולמות אבי"ע הנה מפסיק גם הקרקע דהעליון ג"כ, שהוא כל חלקי התחתונים דכל העגולים העיקרים שלו, והארת עגולים העליונים שבו הנה מפסיקים הם ג"כ בין עיקר המציאות דהעליון להתחתון, א"כ איך יהיה ניהא מה שאמרנו לעיל אות י"ט, שכל העגולים דהתחתון הם נמשכים ויוצאים מהבחי' האחרונה דהנהי"מ דהיושר דהעליון. כי מאותו הבחי' האחרונה דהנהי"מ מתהווים ונעשים הג"ר העיקרים דהיושר דהתחתון העומדים למעלה, ומאותו הג"ר העיקרים מתפשטים ויוצאים כל הי' עגולים דהתחתון עצמו, וכמו שבארנו שם ע"ש, הלא כל חלקי התחתונים דהעגולים והארת עגולים דהעליון, הנה הם מפסיקים בין כל סיום היושר דהעליון להעגולים דהתחתון, וא"כ איה המקום להתחלת התפשטות כל הי' עגולים דהתחתון שיתפשטו וייצאו מהג"ר העיקרים דהיושר דהתחתון העומדים למעלה וקשורים ומיוחדים בהנהי"מ דהיושר העיקרי דהעליון, הלא כל חלקי התחתונים דהעגולים והארת עגולים שבהעליון מפסיקים ביניהם.

אמנם התירוץ בזה הוא פשוט, והוא במ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק ג') וכן הוא במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ד) כי הנה יש חלונות ופתחים בכל העגולים כולו, אשר דרך שם מתחברים ומתאחדים כל עליון בתחתון ע"ש, וכן הוא בענינינו כי כל עוביים {מח ע"ב} העליון דכל הי' עגולים דהתחתון, הנה הם עומדים בתוך משך החלון אשר בכל החלקי התחתונים דהעגולים, והארת עגולים שבהעליון, ודרך החלונות הללו נמשך ויוצא כל תחתון מהעליון תמיד, ר"ל מהיושר שבו כי יציאת כל תחתון מהעליון הוא לעולם רק מהיושר שבו וכנ"ל אות י"ט.

אך מה שחל עלינו חובת ביאור מעתה הנה הוא לבאר את דברי הרב אשר בדרושי אבי"ע (פרק ג') בכל מה שהקשינו בדבריו לעיל מאות י"ג עד אות י"ו, ע"ש בארוכה כי אי אפשר לנו לכפול כאן כל הדברים בזה. אמנם כל מה שהקשינו שם הנה הוא רק לסברת הרח"ו ז"ל, אבל בעיקר דברי האריז"ל אין קושיא כלל, וכמו שכתבנו לעיל אות י"ז ע"ש. והאמת הוא כי אין ענין דברי האריז"ל במה שמחלק שם בין הזמן שעולים העולמות, להזמן שאין עולים, להעמיד בזה ב' השמועות אשר בעגולים ויושר (ענף ד') שמבואר שם שהעולמות כולם הם זה בתוך זה, ואשר בדרושי אבי"ע (פרק י"ד) שהם זה למטה מזה לגמרי, כי השוואת ב' השמועות הללו הוא רק ע"פ מה שכתבנו לעיל אות ט' י' ואות י"ט כ', וככל מה שהארכנו בזה עד כה. ודברי האריז"ל אשר בדרושי אבי"ע (פרק ג') הנה הוא מדבר ג"כ רק על כל עולם ועולם גופה ובהתפשטות הארת כל העליונים המשתתפים בו, וכהענין אשר בעגולים ויושר (ענף ד') וענין עליית העולמות וירידתן הנה הוא לעולם ג"כ רק על תוספת אור ומוחין אשר ניתוסף להם מלמעלה במקומן גופה, ובוה נקרא שעולים, ואם ניטל מהם ונסתלק כל האורות שניתן להם בתחילה, בזה נקרא שיורדים, וכמו שכתבנו לעיל אות י"ד. והנה כל התוספת אור ומוחין הוא לעולם רק בהנשמה והפנימיות, ועל דרך שהוא ג"כ באדם התחתון, שכאשר זוכה האדם לשפעת

אור וקדושה מלמעלה, ומתחכם ומסתכל בסתרי רזי התורה, הרי מתעלה ונעשה לפנים חדשות לגמרי ממה שהיה בעת קטנותו, ונעשה הנשמה ע"ז באמת יותר גבוה ממה שהיתה קודם לכן, כי נתעלה ונתגדל עד רום מעלה, אבל החומר והגוף שלו הרי עומד בו כל ימי חייו על מצב אחד², וכן הוא כ"ז ג"כ בהעולמות. וזהו שאמר הרב בכ"מ שאין עלייה להחיצוניות מאומה, דאם שהיה עלייה ג"כ להחיצוניות היינו רואין בעינינו את עלייתו, ור"ל שהיינו רואין בעינינו שנודכך גם כל חומריות ועביות של כל חלקי הדעה"מ ג"כ, וכמו שכתבנו לעיל אות ט"ו. והרי נמצא כי באמת הנה עומדים כל העולמות כולם כל עולם ועולם על מקומו תמיד, אלא שעלייתו וירידתו הוא תלוי רק בקבלת אור ומוחין חדשים ובהסתלקותם כנז'.

והרי ממילא הוא שלא קשה כלל כל מה שהקשינו שם באות י"ד וט"ו, כי הרי כל קושייתנו שם היה רק כאשר אמרנו שכוונת הרב שם הוא שעולים העולמות ונעתקים ומתחלפים ממקומם ממש, אבל מאחר שאנו אומרים כי מעולם לא כוון הרב על זה, אלא שעומדים באמת כל העולמות כל א' על מקומו תמיד, כל תחתון למטה לגמרי מהעליון שעליו גם בזמן שעולים, הרי ממילא הוא שאין קושיא כלל. וכן כל מה שהקשינו שם באות י"ג הרי ניהא בזה ממילא ג"כ עם כל מה שבארנו בזה לעיל סוף אות י"ח ואות כ', וכן מה שהקשינו שם באות ט"ז, וכן כל מה שהארכנו שם בזה באות י"ז, הנה לפי דברינו עתה הוא ניהא הכל, וכוונתו הוא רק כמו שיתבאר. והוא זה, כי הנה כל המשכת אורות ומוחין חדשים אשר זהו רק כל ענין עלייתם וירידתם כנז', הנה הם נמשכים ובאים בכל עולם רק ע"י הארת העליונים המתלבשים בו, וכאשר מקבל כל הארה תוספת אור מעצמותו העיקרי אשר למעלה, אז נתעלה ונתגדל אותו ההארה ומאירה היא למטה לפי ערך קבלתה מעצמותה העיקרי שלמעלה, וכאשר שהיא מקבלת אור מרובה אז שולט היא למטה ומאיר באורה שם ונקרא אז כל התחתון כולו על שמה, ונחשב אז שעלה כל התחתון למדרגתה ולעצמותה. וכגון הארת הזו"ן דאצילות המתלבשים בעולמות ב"ע להשתתף בבנין מציאותם, הנה כאשר שהבי"ע הם עומדים על מדרגתם, אז נצטמצם בהם הארת הזו"ן דאצילות למדרגת הבי"ע, ונעשה שם לעצם מעצמיהם ובשר משרם, ולא ניכר בהם אז מאור האצילות מאומה, ואז נקרא ונחשב שירדו העולמות ב"ע על מקומם למטה, אמנם הארת הזו"ן דאצילות הנצטמצם בהם, הנה הוא נקרא בשם האצילות דבי"ע, כי הרי הוא מאצילות אלא שנצטמצם אותו ההארה למדרגת {מח ע"ג} הבי"ע, וכל המציאות דהבי"ע העיקרים היוצא מהם הם הבי"ע דבי"ע, אבל כאשר ניתוסף אור ומוחין מהזו"ן העיקרים דאצילות ונמשך בהארתם המתלבש בהבי"ע, אז הרי מתגדל אותו ההארה לפי ערך קבלתה מלמעלה, וכשמקבלת אור מרובה אז מתגדל אותו ההארה הרבה, ועומד אז ומאיר בהבי"ע באור העצמות דהזו"ן העיקרים דהאצילות גופה, וניכר אז גם אור האצילות גופה בהבי"ע, ונקרא שעלו כל הבי"ע למעלה ונחשב שמתלבשים על הזו"ן העיקרים דהאצילות עצמן, כי מתעלה אז אותו ההארה ונעשה למדרגת האצילות ממש. וכן הוא ע"ז בקבלת הבי"ע תוספת אור ומוחין מאו"א דאצילות ע"י ההארת דהאו"א המתלבש בהם, ונתגדל אותה ההארה לפי ערך קבלתה, וכאשר מקבלת אור מרובה אז הנה מתגדל אותה ההארה ומאיר בהבי"ע באור העצמות דאו"א דאצילות, ונתעלה אז למדרגת או"א, והרי נקרא ונחשב שעלו הבי"ע להאו"א דהאצילות. וכן ע"ז באור הא"א דאצילות, ע"י ההארת אור דאו"א המתלבש בהבי"ע, ונקרא שעלו הבי"ע להאו"א דהאצילות. וכן באור דעתיק שהוא ע"י הארת עתיק. וכן בהאור דהא"ק שהוא ע"י הארת דא"ק.

ומעתה נאמר, כי הנה כל כוונת הרב במה שמחלק שם בין הזמן שעולים העולמות לבין הזמן שאינם עולים, הנה הכוונה שם הוא באמת רק לענין החילוק מה שנוגע למקום מצב הקליפות לבד, כי בזמן שאינם עולים ונצטמצמו אז כל הארת הה' פרצופי האצילות המתלבשים בהבי"ע למדרגת הבי"ע, והם רק בבחי' האצילות דהבי"ע גופה כנו' (כי בכל עולם יש אבי"ע כנודע³⁴⁵) והנה עומדים אז כל הקליפות דאצילות אשר עיקרם הוא לעולם רק במקום הבי"ע וכמו שיתבאר למטה, הנה עומדים הם ומלבישים על האחוריים דהארת הנוק' דקדושה דאצילות המתפשט בהבריאה בין הארת הכלים ואו"פ שלה, לבין הארת האור מקיף הישר והעגולים שלה, והנה עומדים הקליפות דאצילות אז למעלה מהבי"ע העיקריים, שהוא הבי"ע דהבי"ע, אלא שהקליפות דאצילות הם עומדים אז מצד האחוריים של האצילות דבי"ע, כי הבי"ע העיקרים הם נמשכים מהארת הזו"ן הנז' המתפשט ומתלבש בהם, ומזה נעשה כל הבי"ע העיקרים. אבל הקליפות דאצילות הם נדבקים בהאחוריים דהעור דהארת הנוק' באותו החלק שבה, אשר קודם שמתלבשת בהבי"ע העיקרים, והוא באצילות דהבי"ע. וא"כ נמצא כי עומד אז הקליפה דאצילות למעלה מן האחוריים של הבי"ע העיקרים. וכן עד"ו הקליפה דהבריאה עומדת אז בהאחוריים דהבריאה למטה ולמעלה מהאחוריים דהיצירה, וכן הקליפה דהיצירה עומדת בהאחוריים דהיצירה למטה ולמעלה מהאחוריים דהעשיה. והרי עומד הקליפה דכל עולם עליון למעלה מהעולם שתחתיו.

אך כ"ז הוא רק בכל הזמן שהעולמות אינם עולים, אבל בזמן שעולים העולמות, שהוא כאשר נתגדלו אותן ההארות דהזו"ן הנז' ע"י התוספות אור שבהם, ומתעלים ומאירים במדרגת הזו"ן העיקריים עצמן שהוא האצילות ממש, וכן הבי"ע העיקריים שמקודם נעשו עתה אחר עלייתם במדרגת הארת הזו"ן אשר בתחילה שהוא האצילות דבי"ע אשר מקודם, ואז אין באפשרי להקליפות לעמוד במקומם הראשון בשום אופן, ומסתלקין משם ויורדים אז כל הקליפות כולן מתחת כל הבי"ע כולן ממש, וכמו שמבואר בדברי הרב שם בדרושי אבי"ע (פרק ג') שיורדים תחת כל העשיה, ומה שאמר שם כי עליהם מקיפים כל הלבושים והיכלות אשר מכל העולמות כולם מהעשיה עד א"ק, הכוונה הוא רק על הארת האור מקיף והעגולים דכל העליונים כולם המתפשטים בהעשיה וכנ"ל אות י"ח. והרי נמצא כי בזמן שהעולמות עולים אין עלייה להקליפות כלל ח"ו, אלא אדרבה הוא שירידה גדולה הוא להם, כי הרי יורדין אז למטה מכל העשיה כולה. אמנם כ"ז תלוי באיכות העליה, כי באם שעליית העולמות הוא גדולה, אז יורדין כל הקליפות כולם למטה גם מכל עולם העשיה העיקרי, וירידתם הוא דרך חלונות העגולים וכמ"ש הרח"ו שם, וכן כאשר יורדים העולמות וחוזרים למדרגתם העיקרית שבתחילה, אז חוזרים הקליפות דכל עולם כל א' למקומו, ועלייתם הוא ג"כ דרך החלונות דהעגולים שבכל עולם. אבל כאשר שעליית העולמות היא אינו גדולה כ"כ, וכל עלייתם הוא (מח עד"ד) רק בבחי' האבי"ע אשר בכל עולם ועולם גופה, הנה עד"ו יהיה ג"כ ירידת הקליפות רק תחת העשיה אשר בכל עולם עצמו.

מאמר המוסגר (מכיוון שרבים טעו בהבנת סוגיא זו): הרח"ו כתב ב' אופנים בביאור עמידת הקלי': (א) כשהעולמות אינם עולים הרי שקלי' דאצי' מדובקות באחוריים דנוק' דאצילות, וכן קלי' דבריאה בכריאה וכו', וכשהעולמות עולים, אזי יורדות כל הקלי', למטה מעשיה. (ב) הקלי' דאצי' אינן עומדות מדובקות באחוריים דנוק' דאצי' אלא הן נפרדות ועומדות בריחוק קצת כנגדה, והוא בין בזמן שעולים ובין בזמן שאינם עולים,

³⁴⁵ ע"י דרושי אבי"ע פרק ב', ובהגר"א על ס"י י ע"ג.

והיינו קומת ה"אדם בליעל" העומד כנגד אדם דקדושה. וכל החילוק במדרגיגותיהם של העולמות תלוי בגודל הריחוק של הקלי' מהקדושה.

[כג] והנה כתב שם הרח"ו ז"ל ב' פירושים (ר"ל ב' סברות) בענין עמידת הקליפות, כי לפירוש הראשון, הנה בזמן שהעולמות אינם עולים הוה הקליפות דאצילות מדובקים בהאחוריים דהעור דהנוק', ור"ל בהארית האחוריים דהנוק' דאצילות המתפשטים בהבי"ע כנז', וכן הקליפות דהבריאה הם מדובקים בהאחוריים דהנוק' דבריאה, והקליפות דיצירה הם מדובקים בהאחוריים דהנוק' דהיצירה, והקליפות דהעשיה הם מדובקים בהאחוריים דהנוק' דהעשיה. ובזמן שהעולמות עולים, יורדים כל הקליפות כולם, ר"ל אפי' הקליפה דאצילות למטה מהעשיה, ועומדים כולם ביחד רק למטה מהעשיה. אבל לפירוש השני הנה אין עומדים הקליפות דאצילות מדובקים בהאחוריים דהנוק' דאצילות, אלא שהם נפרדות ומרוחק משם קצת והם כנגדה, ובין בזמן שעולים העולמות ובין בזמן שאינם עולים, הנה עומדים הקליפות לעולם כנגד האחוריים דהקדושה של כל עולם, ויונקים מהאחוריים דהנוק' דהקדושה שכנגדה, כי משם הם יוצאים, והנה הם מתחילים כנגד ההארית העור דהאחוריים דהנוק' דאצילות המתפשטות בבריאה וכנז', ומתפשטים ונמשכים כנגד כל הבי"ע כולן. והוא האדם בליעל³⁴⁶ העומד כנגד כל הבי"ע מאחוריהם, וע"י שהוא עומד ג"כ כנגד הארית האחוריים דהעור דהנוק' דאצילות המתלבשת בהבריאה, בזה נחשב שעומד כנגד האצילות ג"כ, אבל באצילות עצמו אין עולה לעולם ח"ו הקליפה כלל, וכמו שכתב הרב בשער הקדמות (דף לו ע"א) זה לשונו, וכמו שיש זו"ן דקדושה כך יש זו"ן דקליפה, והזכר יונק מן הזכר והנוקבה מן הנוקבה, לפי שהזכר של הקליפה הוא יותר דק ורך ועליון מן הנוקבה שלו, ולכן הוא יונק מז"א עצמו דקדושה מן האחור שבו כנז', ונוק' דקליפה יונקת מן האחור של נוק' דקדושה. ואמנם לא יעלה בדעתך שחם ושלוש הקליפה של עולם האצילות שולטים ועולים עד המקומות הנז' (שהוא מן האחוריים דהזו"ן דקדושה ממש ח"ו) אך כוונתינו לומר שהשפע שלהם נמשך להם מן המקומות הנז' (שהוא מן האחוריים דהזו"ן), עד למטה במקום של הקליפות עצמם עכ"ל. וכן אמר ג"כ במב"ש בסופו (דף ע' ריש ע"ד מדפוס קרקא) כי הקליפות דאצילות אינם יכולים לעמוד באצילות עצמו, אלא הם רק למטה באחורי היכל ק"ק דהבריאה כו'. וע' בע"ח (שער הקליפות פ"ב) ע"ש, והכוונה הוא כמ"ש בשעה"ק הנז'. וכן אמר עוד בשעה"ק שם (סע"ב וע"ג), ולא שחם ושלוש הם עצמם נכנסים לתוך הקודש כו', וזכור זה כי כל מקום שנזכר אחיות הקליפות בקדושה אינה אלא על דרך הנז' בלבד, לא שחם ושלוש נכנסים לתוך הקודש כו' ע"ש בארוכה. וכן הוא בע"ח (במ"ן ומ"ד פ"א בהמ"ק שם) וע' עוד בזה בהארית המוחין פ"ז ובמאמרי רשב"י באד"ר ד' ל' ע"ד ובד' ל"א שם וכן בספר קול ברמה ד' י"ב ובזוהר הרקיע ד' קס"ח ע"א ובפרדס להרמ"ק ז"ל בהיכלות התמורות פ"ו. וכ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו שכל הקליפות דאצילות כל אחיותם וכל יניקתם הנה הוא רק מהארית האחוריים דהעור דהזו"ן דהאצילות המתפשטים בהבי"ע, וע"י שאחיותם ועמידתם הוא כנגד אותו ההארית הנז', לכך אמר הרב בשער הקליפות (פרק ג') שהקליפות דאצילות הם יושבים בעולם האצילות, ור"ל במקום אותו ההארית הנז', אשר הוא מהאצילות והוא האצילות דהבי"ע וכנ"ל ודי בזה בעת.

והנה לפי פ"י הב' הנ"ל, הנה אין חילוק כלל במקום עמידת הקליפות בין הזמן שעולים העולמות לבין הזמן שאינם עולים, אלא שהאדם בליעל הוא עומד תמיד מראש

³⁴⁶ ע"י תיקו"ז קיד ע"א שזה כינוי לסמא"ל, וע"י ע"ח דרושי אבי"ע פרק ג' וז"ל, הקליפה דאצילות הוא כדמיון אדם א' בליעל עומד אחורי אדם דקדושה דאצילות.

הבריאה עד סוף העשיה באחורי הבי"ע דקדושה, וכן אינו מדובק בהתחלתו ג"כ בהארת האחוריים דהנוק' דאצילות אשר משם הוא יוצא (בסבת סיגי המלכין קדמאין ע' ספר שמן ששון שם אות ה') אלא שהוא נפרד משם ומרוחק קצת. ופשוט הוא שבזמן העליית העולמות הנה נפרד ומתרחק הקליפה מכל האחוריים דהקדושה עוד יותר, וכן הוא ג"כ כי כמו שיש עליית העולמות בקדושה שעולין העולמות ונכללין זה בזה ע"י תוספת אורות ומוחין ומתגדלים ומתעלים כל העולמות ע"י (וכמו שכתבנו לעיל עיקר ענין עליית העולמות מה שהוא וזכור {מט ע"א} זה) כן הוא ג"כ בהקליפה, כי לפעמים היינו ע"י עונות הדור הם נכללין ג"כ זה בזה עד שעולין ונכללין בשרשן, ובסוד (תהלים קלז ז) ערו ערו עד היסוד וכמ"ש במ"ן ומ"ד (דרוש א' בהמ"ק שם) וכן בשער הקדמות (דף לו סע"ב) הנז', ואז הוא ירידה רח"ל להעולמות דקדושה. אבל בזמן שהעולמות דקדושה הם עולין ונכללין זב"ו, אז מסתלקין הקליפות משרשם ומתרחקין משם (ואין להם אלא רק איזה יניקה מרחוק וכדי חיותם המוכרה עד בא עתם שיתבטלו מכל וכל), וכן הם מתפרדים ומתרחקים זה מזה ונודע כ"ז. וזה לבד הוא החילוק בין זמן העלייה להזמן שאינם עולים לפי פי' הב', כי בזמן העלייה הם נכללין זב"ו, ובזמן הירידה הם מתרחקים משרשם ומתפרדים זה מזה. אבל בעיקר עמידתם ומקומם, אין חילוק כלל לפי פי' הב' בין הזמן שעולים להזמן שאינם עולים.

והנה הארכת קצת בביאור ב' הפירושים אשר כתב הרח"ו ז"ל בדרושי אבי"ע (פרק ג'), ובהחילוק אשר בין פי' הא' להב', משום שראיתי בזה במפרשים האחרונים איזה דברים שלא יישרו בעיני כלל, לכן הארכת בזה אידי דאתי לדינו, וכמעט שיצאתי מן הענין. והנה לפי' הא' הוה ירידת הקליפות ירידה ממש, שיורדים כולם למטה מעולם העשיה תחת כל היושרים שבה, לבין העגולים והארת כל עגולי העליונים שבה וכנ"ל. ועלייתם הנה הוא עלייה ממש, שחוזרים ועולים למקומן, ר"ל הקליפה של כל עולם חוזרת ועולה לעולמה, וירידתם ועלייתם הנה הוא ע"י חלונות העגולים דכל עולם וכנ"ל. אבל לפי פי' הב' הוה כל עלייתם וירידתם רק בבחי' כלילות שנכללים זה בזה כל תחתון בהעליון שעליו, וע"י תוספת הארה שמקבלים רח"ל מלמעלה, וזהו עלייתם וירידתם הוא שאינם נכללים זב"ו ומתרחקים ומתפרדים וכנז', אבל אינם עולים ממש ואינם יורדים ממש, אלא שעומד תמיד כל א' במקומו, וע"ד ירידת ועליית העולמות דקדושה וכנ"ל. אמנם כל התוספת אורות אשר מקבלין, הן העולמות דקדושה, והן הקליפה וכל כלילותם זב"ו, הן דהקליפה והן דהקדושה, הנה הוא לעולם ג"כ רק ע"י חלונות העגולים אשר בכל עולם ועולם וכנ"ל בריש דברינו באות כ"ב. והרי נתבאר בזה עכ"פ כל מה שהקשינו בזה לעיל מאות י"ג עד אות י"ז הכל היטיב, וכן גם כל דברי הרח"ו ז"ל אשר בדרושי אבי"ע (פרק ג') בקושייתו ותירוצו שם הם ג"כ חיים וקיימים, ובזה נשלם כל דברינו בביאור דברי הרב ז"ל אשר בעגולים ויושר (ענף ד') מכל הקושיות ותמיהות הנופל שם, וכמו שהארכנו בזה מאות ז' עד כה, ועתה נשוב לביאור דברי הרב במבו"ש הנ"ל סי' ד' אשר התחלנו לבארו בריש סי' זה מאות א' עד אות ז' ע"ש ונשלים ביאורו בעה"י ונייחד לזה סי' בפנ"ע.

דרוש ה סימן ו

במבו"ש מבואר, שירידת החיצוניות הוא באותו מקום אשר היה המקיף דיושר דא"ק במקצתו היותר עליון, ואז האו"מ שעתה נלקח מקומו עלה למעלה, וכז'. והנה לעיל סימן ד אות ב נתבאר כי עיקר תכלית ענין או"מ הישר הוא לצורך האור הניסי בלבד שלא נכנס לכלי מעולם. והרי כל עליון הוא בבחי' א"ס לגבי התחתון ממנו, וכאשר נחלק האור הפנימי דתחתון לעצמו, ואין בידו להחיות את הגוף והכלי דהעולם התחתון מחמת עוונות, אזי מאיר האו"מ הישר באופן שלא יצטמצם בכלי. ואז יוצאים ממנו ג' פעולות: א) חיות העולם התחתון כשאין כח באור הפנימי ב) הניסים ג) כח לאור הפנימי ולאור"מ החוזר, המוסיף בהם כח להתגבר על הכלי (וזהו ענין התפילות על תורה ועבודה).

אם כן זהו ענין ירידת החיצוניות לאוה"מ הישר, שהחיצוניות היא שרש הבי"ע שבאצילות, שכן ירידתה נועדה לעשות מקום לבי"ע, וה"מקום", דהיינו הכח והנושא כל, והוא מעצמות אורו ית'. ואם כן, כאשר בחי' זו ירדה למטה היא ירדה ריקה מהאור הפנימי של מעלה ונתעבו למדריגת שרשי בי"ע עצמם, ולכן נשלח האו"מ הישר להחיותו על דרך נס. והסיבה שנתרוקנו מאור היא, שכל או"פ מצטרף ונהיה א' עם הגוף, משא"כ האו"מ המאיר מבחוץ בלא צמצום כלל. לכן מציאות של מקומם של בי"ע בע"כ מיוסד רק על האור המקיף שכן רק כך לא ישתנו כליהם, כדי שלא יהיו בי"ע במדריגת "איהו וחייהו חד בהון".

אמנם עי' במב"ש הנ"ל (ס' ד') שהחיצוניות ירדה למקום האו"מ, והאו"מ עלה למקום החיצוניות. פירושו, שהחיצוניות ירדה למטה מרגלי א"ק, והאור הפנימי עלה למעלה מטבור דא"ק ונסתלק לגמרי, והאו"מ הישר עלה למקומם של החיצוניות ועל ידי כך נשתתף עמהם והאיר אליהם מרחוק. והנה ע"י מה שעמדו במקום שהיה שם האו"מ קבלו עוד תועלת גדולה, שנשאר שם רשימו מהאו"מ, ומהרשימו הזה קבלה החיצוניות תועלת גדולה המסייעת בעדה להשלים את כוונתה ופעולתה.

[א] והנה אמר המב"ש הנ"ל סי' ד' כי הנה ירידת החיצוניות באותו המקום אשר

שם היה המקיף דיושר דא"ק ולא בכל מקומו אלא במקצתו היותר עליון, ואז אותו הבחי' דאור המקיף שנלקח מקומו עלה הוא למעלה כו'. ועי' מה שהערינו בזה הרבה לעיל סי' ד' אות ב' בהערה ג' שם, אך הענין בזה הוא כי הנה בארנו בדברינו במ"א, כי עיקר הענין דאור המקיף הישר הנה הוא רק לצורך אור הניסיי לבד, והוא ע"פ מ"ש הרב בשער המקיפים, כי אור המקיף הישר הנה הוא לא נצטמצם כלל כי הוא לא נכנס בהכלי מעולם, ולכן עומד הוא בכל תוקפו ובכל כחו כפי מה שיצא מלמעלה (וכמו שמבואר בדברי הרב שם). ונודע הוא שכל עליון לגבי תחתון הוא בבחי' א"ס נגדו (וכמ"ש הרב במב"ש שע"ב ח"ג פ"ה) ולכן עומד הארתו בהתחתון בבחי' בלתי גבול ובלתי תכלית. ופעולתו ותועלתו הוא כי כאשר נחלש אור הפנימי דהתחתון וכן האור המקיף החוזר שבו, אשר הם נצטמצמו בכלי, כי הרי גם האו"מ החוזר הנה נצטמצם גם הוא ע"י שנכנס בהכלי מתחילה, וכמ"ש הרב בשער המקיפים ע"ש, והנה כאשר נחלשו הם וקצרה ידם להחיות את הגוף והכלי דהעולם ופרצוף התחתון ע"י עונות הדור והתגברות הרע רח"ל, הנה כאשר שהמאציל עליון ית"ש לא יחפוץ בהשחתת העולם, הנה מאיר אז האור המקיף הישר אשר הוא לא נצטמצם בהכלי כלל, והארתו וכחו הוא לעולם (מט ע"ב) למעלה מן המדה, ואינו מגיע בו שום עון ופגם ח"ו, הנה משלה הוא הארתו בהגוף והכלי ומחיה אותו ומקיימו עכ"פ. ועומד אז כל קיום העולם רק ע"פ נס, כי אין חיותה אז ע"י אור הפנימי שהוא אור נשמתו, שהרי אין בכחה להחיותו כלל כנוז, אלא שנמשך לו כל חיותו רק מרחוק שהוא מבחוץ, ועומד ומקיים רק ע"פ נס שהוא למעלה מן הטבע, כי נמשך לו כל חיותו רק מאור מקיף הישר אשר הוא עומד רק מבחוץ ומרחוק. והרי לנו כי כל ענין דאו"מ הישר הנה הוא רק לאור הניסיי לבד, וכן כל הניסים והנפלאות אשר הם למעלה מהגבול הנה הם ממנו, ועיקרו הוא רק לעתיד, כי אז יתגלה הוא ויאיר בכל תוקפו. וכן הוא עתה ג"כ כי הוא משלה הארתו גם עתה במקצת עכ"פ ומוכך את הכלי לאט לאט לתיקון העתיד, וכן הוא נותן כח לאור הפנימי, וכן לאו"מ החוזר אשר הם נצטמצמו כנוז, ומוסיף בהם כח תמיד להתגבר על הכלי שיתגבר אור הנשמה על הגוף לכובשו תחת ידו. [וזהו ענין כל התפילות ובקשות אשר יסדו לנו חז"ל על התורה והעבודה, כמו השיבנו ה' אליך כו', וכן ותן בליבנו ללמוד כו', הגם שהאדם הוא בחירי וניתן כ"ז בידו, אך עכ"ז הנה לא סילק הקב"ה את עצמו מזה מכל וכל ח"ו, אלא הוא עומד ומאיר ומקיף עליו מבחוץ תמיד, וברצותו אוהו ותומך וברצותו פרש ושלח, וכמ"ש (ירמיה יח ו) הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי כו' וכמ"ש בברכות לב ע"א ע"ש³⁴⁷] וכן מאותו אור המקיף הישר הנה ממנו נמשך כל הנהגתו

³⁴⁷ וז"ל: אמר רבי חמא ברבי חנינא אלמלא שלש מקראות הללו נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל: חד דכתיב ואשר הרעותי, וחד דכתיב הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית

הנעלמה ית"ש וכל הכבשי דרחמנא³⁴⁸ אשר הם כולם רק לתקן את העולם לצורך הכוונה התכליתית וכמו שכתבנו כ"ז בכ"מ מדברינו, והרי לנו כי עיקר אור המקיף הישר הנה הוא רק לצורך אור הניסיי. וזהו הענין מה שירדו אותן החיצוניות אצל אור המקיף הישר, והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ה' ו', כי עיקר אותן החיצוניות הנה הם שרשי הבי"ע אשר למעלה באצילות, וע"י ירידתם למטה נעשו אז לשרשי הבי"ע ממש, ר"ל לשרשי הבי"ע אשר בהבי"ע גופה. ואמרנו שם כי היה כל ירידתם כדי להוציא כחם לפועל, אמנם הוא כי אין בכח העצמות דכל הבי"ע כולו לחדש ולעשות שום דבר אם לא ע"י קבלת כח ושפע מלמעלה, וע"ד שאמרו (ב"ר פ"י סי' ו') אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל, והנה מאחר שנעשו מעתה אותן החיצוניות לעצמות שרשי הבי"ע גופה, וכל אור שלמעלה הרי נסתלק מהם וכנ"ל סי' ד' בדברי המבו"ש שנעשו ריקן מאור, א"כ הרי לא היה להם כח לעשות ולהוציא שום דבר, ומה גם כי הרי עיקר כוונת ירידתם היה באמת כדי לעשות עתה רק מקום להבי"ע, והמקום הרי הוא הכח הנושא את כל, שהוא רק מעצמות אורו ית"ש אשר הוא מקומו של עולם³⁴⁹ (ב"ר פס"ח סי' ט'), והיה כוונת ירידתם להמשיך ולהשריש שם הארת אורו ית"ש, ולייסד שם פינת יקרת אבן שתיה, שהוא היסוד הפנימי דכל הבי"ע כולם וכנ"ל סי' ה' אות ו'. ובאשר שנעשו עתה ריקן מכל אור שלמעלה, ונתהפכו ונתעבו עתה למדרגת שרשי הבי"ע עצמם, הרי לא היה אפשר להם לעשות שום דבר מעצמם, והיה כל ירידתם לריק ח"ו. ולא עוד אלא שראו את עצמם בלי מקום כלל, כי הרי נסתלק מהם אור הפנימי שהוא הכח הנושא אותם, והיה קרוב הדבר שיתבטלו מכל וכל ח"ו. ולכך הנה קרבו את עצמם לאור מקיף הישר לקבל משם שפעת אור להחיות את עצמם, ולהוציא כוונתם ופעולתם לאור, וכמו שאמרנו לעיל בסמוך, שכאשר נחלש אור הפנימי ואין בו כח להחיות את הגוף, הנה כדי שלא יתבטל מכל וכל משלח אז האור מקיף הישר את אורו ומחיה אותו ע"פ נס, וכן היה כאן כי כאשר נעשו ריקן מכל אור העליון, שהוא נשמת הפנימי שלהם, הנה הוכרחו להשתמש באור מקיף הישר לקבל זיוו ואורו כדי להחיות את עצמם ולהוציא פעולתם לאור, והיינו כי נעשה ונתייסד ע"י האבן שתיה וההיכל הקודש שבאמצע שהוא המקום להבי"ע.

והנה הטעם מה שסידר המאציל ית"ש שיתרוקן מהם האור פנימי מכל וכל, וישתמשו רק ע"י האור המקיף הישר, הנה הטעם הוא כי הרי נודע שהאור הפנימי, ע"י שנצטמצם בתוך הגוף, הנה יש לו השתוות עמו, ונעשה הוא עם הגוף כולו חד, וכמו הנשמה שבאדם, שהנשמה נצטמצם בהגוף, והרי נצטמצמה היא ע"י הגוף (מט ע"ג) והגוף מזדכך ע"י הנשמה, ומתלבשים זכ"ו עד שמשותווים יחד, משא"כ האור המקיף הישר, הנה הוא אין לו השתוות עם הגוף כלל, כי הרי אינו מתלבש בו, וכל הארתו להגוף הוא רק מבחוץ ממנו, והוא רק בבחי' אור הניסיי לבד, שהוא למעלה מן הטבע, כי הרי אין לו השתוות עמו כלל. וכן הוא לעולם הדרך של אור הניסיי, שהוא עומד ומאיר ועושה את פעולתו, גם בהיות הגוף והכלי על מדרגתו ומצבו כמו שהיה, ואינו מתלבש בו, ואינו משתווה עמו, אלא שעושה את פעולתו גם בהיות הגוף על עמדו³⁵⁰. וזהו ג"כ עומק הכוונה בדברי הרב (בשער סדר אצילות בקיצור ריש פרק א') מ"ש שם שאור המקיף דא"ס הוא

ישראל, וחד דכתיב והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר. רב פפא אמר מהכא ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו.

³⁴⁸ ע' לעיל הערה 314.

³⁴⁹ ע' אריכות בענין זה בהקדו"ש שער א' פרק ז'.

³⁵⁰ ע' עוד בזה בהקדו"ש שער ו פרק ג, ועי' ביאורים ח"ב ח ע"ד שיש ה' תועלות

למקיפים.

דבוק ונוגע בכל הד' עולמות אבי"ע, וכוונתו הוא ע"ד שאמר קדוש ה' בשיר היחוד יום ג', ובהיות הכל אתה בכל, וכן הוא האור א"ס המקיף, כי הוא דבוק ונוגע בכל העולמות כולם, גם בהיותם על מדרגתם כמו שהם. משא"כ הקו דא"ס, הנה הוא נצטמצם ומתלבש בכל א' לפי מדרגתו, ואינו נוגע ודבוק הוא עצמו בהבי"ע כלל, אבל א"ס המקיף הוא לעולם בהשוואה אחת, והבן זה. וכן הוא בענינינו כי האור המקיף הישר דא"ק היה מאיר לאותן החיצוניות גם בהיותן על מדרגתן של עתה, שהוא גם כאשר נעשו לבחי' שרשי הבי"ע ממש, עכ"ז הנה היה מאיר להם האור המקיף הישר דא"ק ולא ביטל אותם ממדרגתם כלל, אלא שהיה מאיר להם לתועלתם, שהוא כדי להוציא את פעולתם לאור, היינו לעשות את המקום דבי"ע, ולפי כוונת ירידתם אשר שולחו לזה מהמאציל ית"ש. כי כאשר שמדרגת הבי"ע הנה הם מהנפרדים³⁵¹, ואינו מתייחד עמהם המאציל ית"ש להעשות עמהם לחד, וכמ"ש בהקדמת ת"ז (דף ד' סוף ע"ב) דעשר ספי' דבריאה לאו אינון וחייהון חד, לא אינון וגרמיהן חד, ולכן לא נתייסד המקום שלהם, שהוא הכח הפנימי העיקרי הנושא אותם כנ"ל, מבחי' אור הפנימי דאותן החיצוניות, כי באם שהיה כן, היה יחודו ית"ש אשר בהבי"ע כמו באצילות, ולא היו נעשו לעולמות נפרדים כלל, ולא היו נתעבו כ"כ על מדרגתם שהם, ולכך נתייסד כל פעולת המקום שלהם רק ע"י אור המקיף, כדי שלא ישתוו עמו, ועי"ז הנה עומד בהם באמת מקומו של עולם ית"ש רק בלי יחוד הראוי, ואינם מרגישים ממנו כלל, ואינם יודעים הבי"ע על מה שהם עומדים, וכמ"ש (איוב לח ג) ואשאלך והודיעני איפה היית ביסדי ארץ, הגד אם ידעת בינה. מי שם ממדיה כי תדע, או מי נטה עליה קו על מה אדניה הטבעו, או מי ירה אבן פנתה. וכן שם (כו ז) תולה ארץ על בלימה. משא"כ עולם האצילות הנה היא יודע את מקומה על מה שהיא עומד, ומרגיש את הנושא אותה שהוא א"ס ית"ש, וכמו האדם שמרגיש את חיותו שהוא מנשמתו, אבל העולמות בי"ע אינם מרגישים מאומה מאלהותו ואורו ית"ש הנושא אותם. והרי נתבאר ענין ירידת החיצוניות מה שירדו לאור המקיף הישר כל הצורך בזה.

אמנם הנה מבואר הוא בדברי הרב במבוי"ש הנ"ל סי' ד', כי תיכף כאשר ירדו אותן החיצוניות אצל אור המקיף הישר, הנה נסתלק ועלה גם הוא למעלה ועמד באותו המקום אשר היה שם אותן החיצוניות הנז' אשר ירדו, ואותן החיצוניות הנה הם לקחו את המקום דאור המקיף ועמדו שם במקומו. והענין גם בזה הוא, כי היה כ"ז כדי להמעיט את אורם, ולכך נסתלק ועלה גם האור המקיף ע"ד שנסתלק מקודם האור הפנימי מהם, אלא שהאור הפנימי היה עלייתו למעלה מהטבור שהוא למעלה מהפרסא, ועי"ז נסתלק מהם האור הפנימי לגמרי, אבל עליית דאור המקיף היה רק מהטבור ולמטה, ובהמקום שעמדו שם החיצוניות מתחילה, ועי"ז היה מאיר להם עכ"פ. כי ע"י שעמד מהטבור ולמטה ובאותו המקום שהיו הם, הנה עי"ז נשתתף עמהם קצת, והיה משלח הארתו אליהם, אך עכ"פ הוא כי לא היו מקבלים את הארתו אלא רק מרחוק, וכ"ז היה הכל כדי להמעיט את היחוד דאור המאציל בהעולמות בי"ע בכל האפשרי, וכדי שיצאו אח"כ על מדרגתם ועביותם ככל הצורך להם וכנ"ל. אמנם ע"י קבלת אורו מרחוק הנה היה אפשר לאותן החיצוניות להוציא כוונתם ופעולתם לאור, ויסדו עי"ז את המקום בהבי"ע ככל הראוי לזה. וגם קבלו עוד תועלת גדול ותוספת הארה עוד ע"י מה (מט ע"ד) שנכנסו ועמדו באותו המקום אשר היה שם האור המקיף, וכמ"ש המבוי"ש הנז', שהם לקחו את מקומו, וידוע הוא שכל אור עליון כשנסתלק הנה מניח אחריו רושם אור במקומו, ומזה קבלו החיצוניות הנז' תועלת גדול להשלים כוונתם ופעולתם. והרי נמצא מכ"ז כי כל קבלתם מהאור המקיף אשר קבלו

³⁵¹ עי' זהר בראשית כב ע"א.

ממנו עכ"פ, הנה היה רק במדה ובמשקל ובחסר ויתר, כי הרי לכתחילה בעת ירידתן הרי מצאו אותו עצמו וקבלו ממנו אז בודאי אור גדול, אמנם הוא נסתלק תיכף ונתרחק מהם, ועכ"ז הנה עלה ועמד במקומם אשר היו שם הם מבתחלה, ועי"ז הנה נשתתף עמהם במקצת, והיה משלח הארתו בהם מרחוק בהשתתפות ובחביבות, וכן הם נכנסו במקומו אשר היה שם הוא בראשונה, ועי"ז טעמו מזוון מרשמו והותמו אשר נשאר שם עכ"פ, ועי"ז כ"ז הנה קבלו אור וברכה לכל הנצרך להם, אשר הוא ג"כ רק במדה ובמשקל לפי צורך התהוות המקום דהבי"ע שהוא אורו ית"ש הנושא אותם כולם, אמנם הוא רק בהעלם גדול כנז'.

ומש"כ במכו"ש שירדו החיצוניות למקום העליון שבאו"מ, פירושו כי כל התפשטות האו"מ הישר והעיוגולים דא"ק הם לב' תועליות: א) לייסד הכח הגבול ומדה, ב) כדי להחזירם למקורם. אם כן מה שנתבאר שהם לקחו את המקום העליון ביותר, פי' שלקחו רק שם ולא את שאר המקום של או"מ, אלא רק מה שהוא כנגד הבי"ע לבד ולא למטה מזה כלל. שכן כל ירידתם היתה כדי לעשות מקום לבי"ע, שהרי מה שלמטה מבי"ע הוא רק לתיקון העתיד שיחזרו כל הבי"ע להיות בלי גבול ותכלית.

[ב] ומ"ש המכו"ש עוד כי ירידת החיצוניות אשר ירדו במקום אור המקיף הישר, הנה לא היה בכל מקומו אלא במקצתו היותר עליון שבו, [ובשער הקדמות (דף י' ע"א) כתוב שם בלשון זה, וירדו למטה תחת רגלי היושר של אדם קדמון (ע' לעיל סי' ה' אות י')] במקום האור המקיף אשר תחת רגלי היושר של א"ק בלבד, ולא לקחו שאר מקום של אור המקיף או יותר למטה ממנו עכ"ל]. והענין בזה הוא ע"פ דברינו אשר כתבנו לעיל סי' ה' אות כ' וכ"א, כי כל התפשטות האור מקיף הישר והעגולים דא"ק אשר הם מתפשטים להקיף ולהתעגל על כל העולמות כולם ומתחתיהם, הנה הוא לב' תועלות: אחד הוא כדי לייסד בהם הכח הגבול ומדה בכל עולם ועולם לפי עניינו וצורכו, והשני הוא כדי להחזירם אח"כ למקורם הראשון לתקנם ולהביאם לבלתי גבול ובלתי תכלית, ולכך הם מקיפים אותם מתחתיהם ג"כ, כי אחר כלות הזמן דמציאות כח הגבולי שבהם בכל הצורך, הנה יחזירו אותם אח"כ לבלתי גבול ובלתי תכלית, שהוא במקור האחדות הפשוטה, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה לעיל סי' ה' אות ב' ואות כ' וכ"א ע"ש. והרי נמצא כי בכל משך הקפת דאור המקיף הישר והעגולים דא"ק אשר הוא מכנגד העולמות, הנה הוא כדי לייסד בהם הכח הגבולי והתכליתי שבהם וכמו שהם עתה, אבל כל משך הקפת דאור המקיף הישר והעגולים דא"ק ואשר מתפשטים עוד למטה מכל העולמות ומתחתיהם, הנה הוא כדי לחזור ולהביאם לבלתי גבול ובלתי תכלית שהוא מקורם הראשון. וזהו שאמר המכו"ש ושעה"ק הנז', כי היה ירידת החיצוניות אשר ירדו אצל אור המקיף רק במקצתו היותר עליון שבו (ולא לקחו שאר המקום של אור המקיף אלא רק מה שכנגד הבי"ע לבד ולא למטה מזה כלל) והוא משום כי הרי כוונת ירידת אותן החיצוניות הנה היה כדי לעשות המקום להבי"ע, שהוא הכח הפנימי הנושא אותם לפי מציאותם שהם עתה, אשר הם בגבול ותכלית ובכל עביותם וענייניהם אשר בכל משך זמן דקיום העולם קודם התיקון האחרון, ולכן לא לקחו את המקום דאור המקיף אלא רק מה שכנגד הבי"ע לבד, ולא למטה הימנו כלל, וכדי להוציא עי"ז את המקום הראוי להם לפי אותו הזמן לבד. אבל אם היו לוקחים מאור המקיף עוד איזה מקצת ממנו אשר למטה מזה, היה חסרון וגריעותא לכל פעולתם הנצרך ולכל כוונת ירידתם, כי כל מה שהוא למטה מכנגד הבי"ע הרי הוא רק לתיקון העתיד, שיחזרו אז כל הבי"ע לבלתי גבול ותכלית, ולא יהיו אז בבחי' בי"ע כלל וכלל ח"ו, ולכך לא לקחו אלא רק מקצתו היותר עליון שבו, שהוא אותו החלק ממנו אשר רק כנגד הבי"ע של עתה לבד, וכדי להוציא פעולתם לאור לפי כוונת המאציל ית"ש להמציא את הכח דהבי"ע של עתה בכל אותו הזמן אשר עד התיקון האחרון.

לעיל סימן ד אות ב הערה ג הקשינו, שהמבו"ש אינו מזכיר או"מ החוזר. ולדברינו כאן הרי העניין מבואר, שכן האו"מ הישר והעיוגולים מקיפים על כל הא"ק, שכן הא"ק הוא היסוד הכללי לכל כח גבולי ותכליתי (אשר על כן מקיף הא"ק על הכל, כי כן הוא תכונת כל בחי' היסודות, לעגל על כל הנמצאות היוצאים מהם ולכלול אותם בתוכם). אמנם א"ק הוא יסוד כללי לכל העולמות רק בבחי' או"מ הישר והעיוגולים שבו לבד, ואילו היושר דא"ק אינו כן אלא הוא עולם בפנ"ע המסתיים בטבור דא"ק, שכן משם ולמטה הוא נכלל באצילות ונקרא על שמו, ומשם יש רק הארה של א"ק ולא אורו עיקרי.

וכן הוא באור א"ס המקיף והמוקף (ה"ה הקו), שכן המקיף הוא היסוד הראשון הנושא את כולם, אם כי אין עיקרו של א"ס המוקף מתפשט אלא רק עד טבור דא"ק, ומשם ואילך אינו אלא הארה בעלמא.

ממילא צ"ל שאין קשה דבר מאו"מ החוזר, שהרי או"מ החוזר מתפשט כנגד או"פ, והוא רק עד סוף אותו הפרצוף בלבד. ולכן בא"ק הוא רק עד מקום הטבור שבו, ומשם ואילך הוי בגדר אצילות. ולכן מתחת לרגלי א"ק אין מציאות של או"מ החוזר, לא של א"ק ולא של אצילות, וכן כאשר עלו אורות דא"ק מלמטה מהטבור הוא כולל את האו"מ החוזר, שאף הוא עלה למעלה מהטבור. ולכן מתחת לטבור לא היה אור פנימי, לא ישר ולא חוזר, משא"כ או"מ הישר, הרי הוא היסוד דכל המציאות, ודבר זה הוא עד סוף המקום דכל המציאות.

[ג] והנה לעיל סי' ד' אות ב' בהערה ג' שם הערינו עוד על מה שאינו מזכיר הרב

במבו"ש הנז' מאור מקיף החוזר מאומה, אלא רק מהאור המקיף הישר לבד ע"ש דברינו בהערה ג' בארוכה קצת, אך באמת לא קשה כלל, והוא ג"כ ע"פ דברינו הנז', וע"פ מה שביארנו לעיל סי' ה' אות כ' וכ"א, כי כל ענין התפשטות האור המקיף הישר דא"ק והעגולים דא"ק אשר היו מתפשטים הם {נ ע"א} להקיף ולהעגיל על כל העולמות כולם, הנה הוא משום שאדם קדמון הוא היסוד הכללי לכל הכח הגבולי ותכליתי אשר בכל העולמות כולם, ולכן הוא מקיף ומעגל על הכל, כי כן הוא תכונת כל בחי' היסודות לעגל על כל הנמצאות היוצאים מהם, ולכלול אותם בתוכם, וכמו שביארנו בארוכה בזה לעיל סי' ב'. אמנם מה שאמרנו שא"ק הוא היסוד הכללי לכל העולמות, הנה הוא רק בבחי' האור מקיף הישר והעגולים שבו לבד, ולכך מקיפים הם גם במציאות העיקרי שבהם ג"כ על כל העולמות כולם. אבל היושר דא"ק, שהוא כל אור היושר הפנימי עם כל בחי' הכלים דהיושר שבו, הוא אינו כן, כי בזה הנה הוא ג"כ רק עולם בפנ"ע ומסתיים עיקרו רק במקום הנקרא בשם הטבור דא"ק, כי משם ולמטה נכלל באצילות ונקרא על שמו, וכמו שבארנו בארוכה בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ו', ובבחי' הזוה שהוא בבחי' היושר שבו הנה אינו מתפשט בכל העולמות שלמטה ממנו, אלא רק בהארתו לבד, אבל לא בהעיקרי שבו כלל וע"ד שהוא בכל העולמות כולם, שאינו מתפשט כל עליון בהתחתון אלא רק בהארתו לבד וכנ"ל סי' ה' אות ט' י' י"ח כ' כ"א. וכן הוא כ"ז ג"כ באור א"ס המקיף והמוקף, כי אור א"ס המקיף הנה הוא מעגל ומקיף על כל העולמות כולם באור א"ס ממש, כי הוא היסוד הראשון העיקרי הנושא את כל, ומנהיג את הכל תמיד לתכלית תיקון האחרון וכנ"ל סי' ה' אות כ'. אבל אור א"ס המוקף שהוא הקו דא"ס אשר הוא נצטמצם לצורך המציאות דמדרגת העולמות של עתה ומתלבש בתוכם, הנה אינו מתפשט עיקרו אלא רק עד סוף האצילות לבד, ובדיוק הנה הוא רק עד סוף הא"ק העיקרי לבד, שהוא עד הטבור וכנז', כי משם ולמטה הרי נפרס הפרסא, ואינו נמשך שם אלא רק תמצית הארה ממנו, וכמ"ש בשער סדר אבי"ע (פרקים א' וב') ובכ"מ, ובפרט בהעולמות בי"ע אינו מגיע שם מאור א"ס אלא רק איזה הארה בעלמא, וכן הוא עד"ז בא"ק ג"כ, כי בבחי' הכלים ואור פנימי דיושר שבו, הנה נצטמצם לעולם בפנ"ע, ואינו מגיע עיקרו אלא רק בעולמו לבד, והוא כמו שכתבנו לעיל סי' ג' בכל היושרים כולם, שכל בחי' היושר דכל עולם ועולם הנה עומד עיקרו למעלה והוא רק לבחי' הפרטים שבו, אבל היסודות הכלליים שבכל עולם, הנה הם רק העגולים לבד. וכן הוא ג"כ בא"ק אשר אמרנו שהוא היסוד הכללי לכל המציאות כולו שתחתיו, הנה הוא רק בבחי' עגולים והאור מקיף הישר שבו, כי הם שניהם בבחי' היסוד הכללי לכל העולמות כולם, הן לכל מציאותם ומדרגתם כפי מה שהם בכל

משך זמן דשית אלפי שנין, והן לכל תיקונם העתיד אשר יחזרו לבסוף ליסודם הראשון העיקרי שהוא אור א"ס המקיף ית"ש, אבל האור פנימי והכלים דהיושר שבו, הנה הם אינו מגיע עיקרם אלא רק עד עולמו לבד, שהוא עד מקום הטבור דא"ק, ובכלילותו עם האצילות הנה הוא מגיע עד סוף האצילות, שהוא עד סוף רגליו, אבל בהעולמות בי"ע אשר הם למטה מרגליו, הנה שם אינו מגיע מהכלים והאור פנימי דהיושר העיקרי שבו מאומה, ואינו מתפשט למטה מרגליו שהוא בהעולמות בי"ע אלא רק בהארתו לבד, ובהעלם גדול, וע"י התלבשות בהארת האצילות. וכן הוא ג"כ בהקו דא"ס ית"ש, הנה הוא מתפשט ג"כ בהארתו בכל העולמות כולם ע"י התלבשו בהארת א"ק והאצילות³⁵², וכמו שמבואר כ"ז למבין בכל דברי הרב אשר בשער סדר אצילות בקיצור בפ' א' ב' ג' שם.

ואחר כ"ז הנה ניחא לנו היטיב בכל מה שהערינו בזה בענין אור מקיף החוזר, כי הרי נודע הוא מדברי הרב בשער המקיפים שאו"מ החוזר אינו נמשך ומתפשט אלא רק כנגד האור הפנימי לבד, שהוא רק עד סוף אותו הפרצוף לבד, ואור מקיף החוזר דא"ק הנה הוא רק עד מקום הטבור שבו לבד, אבל משם ולמטה עד סוף רגליו שנכלל באצילות ונקרא על שמה, הנה עומדים שם כל אור מקיף החוזר דכל פרצוף ופרצוף מפרצופי האצילות, ומגיעים הם ג"כ רק עד סוף האצילות לבד, אבל למטה מרגליו הרי אין שם שום אור מקיף החוזר דהאצילות כלל, ומכש"כ אור מקיף החוזר דהא"ק כלל וכלל, כי הוא מסתיים רק עד מקום הטבור כנז'. ובפרט בענינינו, שהוא בעת ירידת החיצוניות, שעדיין לא היה נתקן גם האצילות כלל, ולא היה עתה אלא רק א"ק לבד, וכאשר נסתלקו (נ ע"ב) כל האורות אשר מהטבור ולמטה ועלו מהטבור ולמעלה, הנה כשם שנסתלקו ועלו כל האורות הפנימיים, כן נסתלקו ועלו ג"כ כל האורות דמקיפים החוזרים אשר שם, כי אור מקיף החוזר אינו עומד במציאותו אלא רק כנגד האור הפנימי, כי שניהם הם רק להאיר את הגוף והכלי מבית ומבחוץ, ואינו עומד מציאותם זה בלא זה לעולם, וכשנסתלק האור הפנימי היה מסתלק תיכף האו"מ החוזר ג"כ, כי שניהם הם רק לאותו הגוף והכלי של אותו הפרצוף לבד. וא"כ נמצא כי בענינינו אשר נסתלקו האורות ועלו מהטבור ולמעלה, הנה לא היה עתה מהטבור ולמטה שום אור כלל, לא אור פנימי ולא אור מקיף החוזר. ולכך נתחשכו הכלים כ"כ הרבה משום שנשארו ריקן מאור מכל וכל כנ"ל סי' ה' אות ה' ו', ולכך ירדו חיצוניותם למטה כנ"ל. משא"כ אור המקיף הישר והעגולים דא"ק, הנה הם היו מתפשטים לעולם עד סוף המקום דכל המציאות כולו גם מתחילת אצילותם, ומשום שהם היסוד הכללי לכולם וע"ד ההתפשטות האור המקיף דא"ס ית"ש וכנז' וכנ"ל סי' ה' אות כ'. והרי נתבאר בכ"ז תהלה לה' ית"ש כל מה שהערינו לעיל סי' ד' אות ב' בהערה ג' שם הכל באר היטיב.

נבאר עתה שאר דברי המב"ש הנ"ל סי' ד'.

אורות העיניים הם האור הפנימי של החיצוניות שירדו, שהרי הם היו מתחת הטבור ועלו מעלה למעלה ממנו, ומכיוון שהכלים ירדו למטה, הלכו האורות אחריהם ע"מ להעלותם. הנה מתחילה היו כל אותן האורות והכלים ממדריגת א"ק עצמו, אמנם לאחר עליית אורות הא"ק למעלה מהטבור יצאו האורות במדריגת שרשי האצילות, ונעשו לבחי' יסודות דאצילות (הרי הם ארמ"ע דאצילות ועיגולים דאצילות, שכן כל יסודות הם בבחי' עיגולים). והיינו מה שמבואר שעל ידי ירידת האורות דנקודות למטה מהרגלים נעשו לעיגולים שיצאו ממדריגת א"ק לעיגולי האצילות, וזהו טעם ד' להיות הנקודות עיגולים.

אם כן החיצוניות, הרי הם הכלים, נעשו על ידי ירידתם למטה מהרגליים והסתלקות האור ופריסת הפרסא, לבחי' שרשי בי"ע. ולא בי"ע עצמם, אלא רק המקום דבי"ע.

והנה על ידי הנ"ל נעשו האורות הפנימיים ליסודות ארמ"ע דאצילות והחיצוניות לשרשי בי"ע. ומכיוון שכן לא אפשר היה להם להתלבש זה בזה, אלא לאחר שעלו עמדו כל החיצוניות רק מאחורי עיגולי הנקודות.

³⁵² עי' ע"ח שער עיגולים ויושר ענף ד' שהארת הקו נמשכת עד עיגולי א"א מצד מטה.

ולאחר שהעלו אותם אורות הנקודות אזי הם נעשו לשרשי הבי"ע שבאצילות. וכל זה הוא ביושר דבי"ע ולא בעיגולים, ואילו באצילות הוא עיגולים ולא יושר. ומכאן שינוי מדריגתם מוכן שעיגולי האצילות מפסיקים בין א"ק לשרשי בי"ע. אמנם ד"ז שהם עומדים מאחורי עיגולי הנקודות הוא רק קודם התיקון, אמנם לאחר התיקון נתייחדו החצוניות עם הפנימיות כמקודם, ואז שרשי בי"ע (הרי הם יושר) הם בפנים לעיגולי האצילות. וכל הנ"ל אפשר להעמיס בלשון הרש"ש.

[ד] ונבאר עתה גם שאר דברי המבו"ש הנ"ל סי' ד', וגם כל ההערות אשר הערנו שם מהערה ד' ולהלאה ע"ש. והענין הוא כי אלו העגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים, הנה הם היו אותן האורות הפנימים של החיצוניות שירדו, כי הרי כל האורות שיצאו מהעינים הנה הם האורות אשר מהטבור ולמטה שעלו למעלה, ונשאר למטה ריקן מאור, ועי"ז הוחשבו החיצוניות אשר שם וירדו למטה כנ"ל סי' ד' במבו"ש, וא"כ הרי היו האורות דהנקודות שיצאו מהעינים הנשמות פנימיות של אותן החיצוניות, ולכן כאשר יצאו מהעינים וירדו מהטבור ולמטה ולא מצאו שם הכלים שלהם, כי הלכו להם, שהם אותן החיצוניות אשר ירדו למטה מתחת הרגלי א"ק, הנה ירדו האורות אצלם כדי להעלותם ולחזור ולהתלבש בהם כבתחילה. והנה מתחילה הנה היו כל אותן האורות וכן כל הכלים שלהם, שהם החיצוניות הנז', הנה היה הכל ממדרגת א"ק עצמו, כי הקו דא"ס ית"ש היה מתפשט בו מתחילה עד סיומו כולו, שהוא עד סוף רגליו, והיו אותן האורות וכן הכלים שלהם, שהם החיצוניות הנז', היו כולם ממדרגת א"ק עצמו, שהם הנה"י שבו, אמנם עתה, אחר עליית האורות למעלה וירידת הכלים למטה, וכאשר יצאו האורות מהעינים וחזרו וירדו למטה מהטבור, וכל אור הקו דא"ס כבר נסתלק משם (בעליית כל האורות למעלה וכמ"ש הרב שם שנשאר למטה ריקן מאור), ולא עוד אלא שנפרס שם פרסא להפסיק ביניהם, וכן האורות דהנקודות הנה ירדו גם הם מתחת הרגלי דא"ק כדי לחזור ולהעלות את הכלים שלהם כנז', הנה יצאו עי"ז גם אותן האורות דהנקודות ממדרגת הא"ק, ונתהוו ונעשו למדרגת שרשי האצילות שהוא בחי' היסודות שלהם, כי נעשו ע"י הסתלקות האור דהקו מהם ופריסת הפרסא, וע"י כל ירידתם הנז' הנה יצאו עי"ז ממדרגתם הראשונה, ונעשו לבחי' היסודות דהאצילות, שהם הד' יסודות ארמ"ע דלהאצילות, והם העגולים דהאצילות, כי כל יסודות הוא בבחי' עגולים כמו שבארנו לעיל סי' ב'.

וזהו מ"ש הרב שם, כי ע"י ירידת האורות דהנקודות למטה מהרגליים נעשו לעגולים, כי יצאו עי"ז ממדרגתם הראשונה ונעשו לעגולי האצילות וכנז'. וזהו מ"ש בלשוננו שם, וזהו טעם ד' להיות הנקודות עגולים ומקיפים כדי להעלותם, ור"ל כי משום שירדו האורות דהנקודות למטה מהרגליים כדי להעלות את החיצוניות, וע"י שירדו במקום נמוך כזה שהוא בהמקום דהבי"ע, הנה עי"ז ירדו גם אותן אורות ממדרגתם הראשונה ונעשו לשרשי האצילות שהוא היסודות ארמ"ע דלאצילות, ולכך הם עגולים כי כל היסודות הם בבחי' עגולים כנז' והרי נתבאר בזה הערה ו' ג"כ.

ונמצא כי החיצוניות הנז' שהם הכלים הנה הם נעשו ע"י ירידתם למטה מהרגליים, וע"י כל ההסתלקות הנז' ופריסת הפרסא לבחי' שרשי הבי"ע וכנ"ל סי' ה' אות ה' ו', אבל האורות שהם הפנימיות, הנה הם נעשו ע"י ירידתם, וע"י כל הסתלקות הנז', ופריסת הפרסא לבחי' היסודות ארמ"ע דלהאצילות, שהם העגולים דהאצילות. ומחמת שהאורות נעשו לשרשי האצילות, והחיצוניות {נ ע"ג} נעשו לשרשי הבי"ע, הנה לא היה אפשר להם מעתה להתלבש זב"ז ובבחי' אורות וכלים כבתחלה, אלא שעמדו כל החיצוניות גם אחר שעלו רק מאחורי עגולי דהנקודות וכמו שיתבאר.

אמנם החיצוניות הנז' אשר הם נעשים לשרשי הבי"ע, הנה נעשו לשורשם בב' בחי' א', כי כאשר ירדו למטה מהרגליים ונשתהו שם כל אותו העת עד שבאו להם האורות דהנקודות להעלותם כנ"ל, ונעשו עי"ז לשרשי הבי"ע עצמן וכנז', עכ"ז הנה לא

נעשה מהם למטה איזה בחי' מבי"ע ממש, אלא שנתהווה שם מכחם רק המקום דהבי"ע, אשר הוא יותר גדול במעלה מכל המציאות דהבי"ע כולו (וכנ"ל סי' ד' אות א' ובסי' ה' אות ה' ו'). ב', כי קודם שירדו למטה מהרגליים, כאשר נחשכו, וכן אח"כ כאשר שירדו אצלם האורות דהנקודות והעלו אותם, ועמדו אחורי העגולים דהנקודות, הנה אז נעשו אותן החיצוניות הנז' לשרשי הבי"ע העליונים אשר למעלה באצילות, ולא לשרשי הבי"ע אשר בהבי"ע עצמן, וכמו שכתבנו בדברינו לעיל סי' ה' אות ה' ו'.

והנה היו הם רק מבחי' היושר העיקרי דהבי"ע העומד למעלה באצילות אשר מהקצה התחתון שלו נמשך היושר הכללי דהבי"ע וכנ"ל סי' ה' סוף אות ד' ע"ש, וזהו מ"ש הרב (במבו"ש הנ"ל סי' ד' אות א') כי אותן החיצוניות הם מבחי' היושר ולא מבחי' העגולים, ור"ל שהם היושר העיקרי דהבי"ע העומד למעלה באצילות לעולם כנז', אבל האורות דהנקודות אשר הם נעשו ע"י ירידתם וע"י הסתלקות האור דהקו ופריסת הפרסא לשרשי האצילות, הנה נעשו הם להעגולי דהאצילות ממש.

והרי נתבאר בזה כמה דברים מדברי המבו"ש הנ"ל סי' ד', ובפרט מה שהערינו שם אות ב' בהערה ו' ז' ח', כי מאחר שנתעבו כל החיצוניות הנז' ונעשו לשרשי הבי"ע, הנה לא היה אפשר להם לעמוד מעתה במקומם הראשון, שהוא להלביש על הנה"י הפנימים דא"ק ולהעשות עם האורות דהענינים לבחי' אורות וכלים כבתחילה, אלא מקומם הוא עתה רק מחוץ להעגולי דהנקודות ומאחוריהם, ומוכרח הוא שיפסיקו עגולי הנקודות, שהם שרשי האצילות, בין התנה"מ הפנימים דא"ק שהם הכלים דאצילות, להחיצוניות הנז' שהם שרשי הבי"ע. והענין הוא כי הנה אותן החיצוניות דהתנה"מ, הנה נעשה מהמלכות שלהם בעת השבירה וירידת השברי כלים למטה את כל שרשי המציאויות דהבי"ע התחתונים, ובכל עניני דעולם התוהו בכל הטומאה והרע שבו, וכמו שיתבאר עוד לקמן, ולכן היה מוכרח להם שיעמדו באחורי העגולים מבחוץ, כדי שיתעבו בכל העיבוי הראוי להעשות מהם אח"כ בעת נפילתם כל עניני דעולם התוהו, אבל אם שהיו נכנסים מבפנים להעגולים והיו חוזרים להתייחד עם כל הפנימיות דהתנה"מ, לא היה אפשר לצאת מהם כל מה שיצא בעולם התוהו אשר כולם הם בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש כנודע.

אמנם מה שאמרנו שהם עומדים אחורי עגולי דהנקודות, הנה כ"ז הוא רק קודם התיקון לבד, אבל אחר התיקון דמעשה בראשית, שהוא ביציאת השם מ"ה, הנה חזרו אז כל אותן החיצוניות מבפנים להעגולים ונתייחדו עם כל הפנימיות דהתנה"מ כמקדם. והוא משום כי הנה ע"י השם מ"ה, הנה חוזרים ומתבררים ועולים כל השברי כלים מנפילתם בעולם התוהו, ומאירים באור יותר הרבה מבקדם, והרי יכולים הם להתייחד היטיב עם כל התנה"מ הפנימיות ועם האורות כבתחילה, ועומדים אז כל התנה"מ הפנימיות והחיצוניות שהם היושרים, הנה עומדים הם מבפנים, וכל האורות דהענינים שהם העגולים דהאצילות עומדים הם מבחוץ וכנ"ל סי' ה' אות י"ז ח', שכל היושרים שבכל עולם הם מבפנים וכל העגולים שבו הם מבחוץ. ומאחר שגם אלו החיצוניות, הגם שהם שורשי הבי"ע עכ"ז, הרי אמרנו שהם רק שורשי הבי"ע אשר עומדים למעלה באצילות, ואמרנו ג"כ שהם רק מבחי' היושר, א"כ הנה הם עומדים בודאי מבפנים להעגולים דהאצילות ומלבישים הם על היושרי דהאצילות עצמן. ומ"ש הרב שעמדו אחורי עגולי דהנקודות, הנה כ"ז היה רק בעת עולם הנקודות לבד, כי לא היה אפשר להם אז לכנס מבפנים ולהלביש על הנה"י הפנימים דא"ק, כי באם שהיו נכנסים להעגולים, היו חוזרים לבחי' אצילות, ולא היה אפשר {נ ע"ד} להעשות מהם כל מה שנעשה בעולם התוהו, ולכן היה מוכרח שיעמדו מבחוץ דוקא שהוא אחורי העגולים, וכדי להפסיק ביניהם להנה"י

הפנימים דא"ק, שהם מדרגת האצילית העיקרי, משא"כ לאחר התיקון, הרי נתבררו מכל עניני דעולם התוהו וחזרו למדרגתם הראשונה ובעוד יותר עילוי, ולכן חזרו ונכנסו אז מבפנים להעגולים ומלבישים על כל היושרים כולן דהאצילות העיקרי עצמן, ועומדים שם לעולם וכנז'.

והרי נתבאר בכ"ז ג"כ הערה ח', וכן כל מה שנסתפקנו בזה בהערה י"א. ויש להעמים כ"ז ג"כ בלשון מהר"ש שרעבי ז"ל, כי מ"ש ויהיו שם עד היום הזה אין כוונתו שהם עומדים לעולם רק באחורי הנקודות, אלא כוונתו הוא רק כי אחר שעלו החיצוניות למעלה הנה הם עומדים לעולם למעלה ולא ירדו עוד, כי הרי הם השרשים העליונים דהבי"ע אשר עומדים לעולם למעלה ובאצילות כנ"ל, ועיקר כוונתו הוא רק על לאחר התיקון, כי בעת השבירה ירדו המלכיות גם מהם וכמו שיתבאר לקמן דרוש ו' סי' ג' אות ח' (אמנם הנה"י לא ירדו לעולם וכמ"ש שם), אבל לאחר התיקון הנה מאז ולהלאה לא ירדו עוד, וזהו שאמר מהר"ש שרעבי ז"ל "והיו שם עד היום הזה". אבל בסדר עמידתם אם שהם עומדים מבפנים להעגולים או מבחוץ, הנה מזה אינו מדבר מהר"ש שרעבי ז"ל כלל, והוא כמו שאמרנו כי בעולם הנקודות היו מלבישים החיצוניות על העגולי דהנקודות מאחוריהם ומבחוץ, אבל לאחר התיקון הנה הם מבפנים ומלבישים העגולים עליהם וכנ"ל, והבן כ"ז ויתבאר עוד למטה.

עליית החיצוניות הנ"ל היתה בהכרח, ומאחר שנתעבו ונעשו לבחי' שורשי הבי"ע, היה רצונם להוציא את תולדותיהם (דהיינו בי"ע) לפועל. אמנם אין זה זמנם לצאת, שכן זמנם הוא רק אחרי מיתת המלכים, וע"י ההארה מאורות האצילות חזרו למדרגת אצילות. וזהו מה שמבואר בדברי הרב שהיו דחוקים ללא מקום וגרשום משם רצו להוציא את עצמם לפועל בבי"ע. לפי זה יתיישב מה שהקשינו בסימן ד אות ב הערות ד, ה.

עוד כתב המבואר ש טעם עלייתם, שאם היו יורדים תחילה, היה הדבר מפאת חסרון האור וכנ"ל, אמנם אחרי שבא האור בהם - יהיה בהם כח לעלות. ר"ל, מדבריו הקודמים נשמע שכל עלייתם לא היתה כי אם בהכרח ודוחק שלא ברצונם, ואילו כאן מתבאר כי היה הדבר בהסכמתם, שכן כל ההכרח היה בתחילה לפני שהבינו את טעם חסרונם, ואילו המאציל לא גילה כך מתחילה ע"ד הנסיון לבררם ולהוציא את גודל קדושתם מן הכח אל הפועל כבכל נסיונות הצדיקים, והעליה בע"כ היתה מכיוון שרצו להישאר בנסיון.

עוד מבואר שם שאורות העיניים ירדו למטה והפסיקו בין רגלי א"ק לחיצוניות שהיו שם, וטעם ההפסקה היה כדי שיבואו החיצוניות רק מאחוריהם כדי שלא יתבטלו ממציאיותם.

[ה] והנה כל החיצוניות הנז' כאשר שירדו למטה מהרגליים, כבר אמרנו לעיל סי'

ה' אות ו' שנתעבו עי"ז לבחי' שרשי הבי"ע אשר למטה גופה, ולא היה להם כח לעלות

למעלה אם לא רק ע"י האורות דהעינים שירדו אצלם והעלו אותם. והנה היה עלייתם רק

ע"י הכרח ודוחק, כי מאחר שנתעבו החיצוניות ונעשו לבחי' שרשי הבי"ע התחתונים, הנה

היה חפצם ורצונם לעשות פרי ולהוציא תולדות למטה, היינו להוציא את המציאויות

דהבי"ע לפי כוונתם אשר ירדו לזה וכנ"ל סי' ה' אות ו' ע"ש בארוכה, אמנם כאשר

שבאמת לא הגיע עדיין הזמן לזה, כי עיקר הזמן דכל תוצאות הבי"ע הנה הוא רק אחר

מיתת המלכים ושבירת הכלים דוקא, וכל רצון המאציל ית"ש אשר כיוון בירידת

החיצוניות הנה היה רק לייסד מעתה את המציאות דהמקום לבד אשר להבי"ע, אבל לא

את הבי"ע עצמן, ולכן שולחו לזה האורות אשר יצאו מהעינים וירדו הם למטה מהרגליים

וכדי להשבית ולהפריע אותן ממלאכתן, שלא יעשו עדיין מהמציאות העיקרי דהבי"ע

מאומה ולהעלות אותם גופה ג"כ, שיעמדו למעלה ושיהיו רק לבחי' שרשי דהבי"ע אשר

למעלה באצילות. וכ"ז הנה נעשה ע"י שהאורות דהעינים הנה הם ממדרגת האצילות וכנ"ל

אות ד', ולכן כאשר ירדו למטה והאירו שם בזה אורם הגדול שהוא האור דמדרגת

האצילות (וע' עוד בזה לקמן דרוש ו' סי' ג' אות ו'), הנה עי"ז לא היה האפשרי להחיצוניות

מעתה להוציא שם שום בחי' ממדרגת הבי"ע. ומה גם כי כאשר שהאורות דהעינים עם

החיצוניות הנז', הנה הם היו מתחלה בבחי' אורות וכלים וכנ"ל אות ד', והרי יש להחיצוניות השתוות ושייכות גדול עם האורות, ולכן נזדככו עי"ז החיצוניות ג"כ מההתעבות הנעשה בהם ע"י ירידתם, והגיעו גם הם למדרגת האצילות. וע"י כ"ז לא היה אפשר להם מעתה להוציא איזה בחי' מהמציאות דהבי"ע כלל, ולא עוד אלא שהיה קרוב הדבר שיתבטל גם המקום דהבי"ע אשר המציאו בראשונה, היה עומד ג"כ שיתבטל מעתה ויזדכך ויתעלה למדרגת האצילות. וזהו שאמר המבו"ש הנז' כי כאשר ירדו אורות דהעינים מתחת רגלי הא"ק, היו שם החיצוניות דחוקים בלי מקום וגרשום משם, ור"ל כי היה קרוב הדבר שיתבטל מקומם ג"כ ע"י אורם שהאירו בהם, ולכך גרשו אותם והעלו אותם תיכף ובהקדם כדי להשאיר המקום דבי"ע על מציאותו. אבל יותר מזה ר"ל מפעולת מציאות המקום לא הניחו אותם לפעול עוד כלל, ולא היה אפשר להם להחיצוניות להוציא מחשבתם לאור ולעשות שום דבר מהמציאות דהבי"ע, (נא ע"א) וכיוונת ירידתם אשר בתחילה, כי האורות דחקו עליהם ולא הניחו אותם לעשות מאומה והעלו אותם למעלה.

והרי נתיישב בזה היטיב גם מה שהערינו לעיל סי' ד' אות ב' בהערה ד' ה' שם, כי הנה כל ההערות כולם שהערינו שם הנה הוא רק על פי הוראת פשוטן של הדברים אשר לפי פשטות לשונו שם, ואין להם לכאורה שום המתקה וטעם בכל דבריו, אבל לפי דברינו אשר העלינו תהלית"ש לעיל סי' ה' מאות א' עד סוף אות ו', וכן כאן בס"י זה מתחילתו עד כאן, הרי ניתן פנים חדשות בכל דבריו וניחא ממילא כל ההערות שהערינו שם (לעיל סי' ד' אות ב') הכל היטיב, וכן כל דיבור ודיבור ממנו הוא עתה בהמתקה וטעם ומתוק לחיד ומאור לעינים בחון בהם וחקור בהם ותראה שכן הוא.

והנה אמר שם עוד המבו"ש בטעם עלייתם, ועוד כי אם ירדו מתחלה היה לחסרון האור כנ"ל, אך עתה כבר בא האור ויוכלו לעלות עכ"ל. ור"ל בזה כי הרי מדבריו הקודמים היה משמע שכל עלייתם הנה היה רק מחמת הכרח ודוחק ושלא ברצונם, ולכן בא הרב להשמיענו כי באמת הנה היה כ"ז בהסכם דעתם ג"כ, כי מ"ש בתחילה שהאורות גרשום משם ועלו רק בהכרח ודוחק, הנה הוא רק לפי הוראת מחשבתם אשר בראשונה, כי ע"י שראו בראשונה את הסתלקות האורות משם וראו את עצמם איך שירדו עי"ז ממדרגתם הראשונה וכנ"ל אות ד' ובס"י ה' אות ד' ה' ו', והשכילו ועמדו על כוונת המאציל ית"ש שמכוון ורוצה לעשות מהם ועל ידיהם את כל העביות דהבי"ע, והנה נתרצו על כ"ז בנפש חפצה לעשות רצון קוננם, וירדו עוד בירידה אחר ירידה שהוא גם למטה מכל רגלי א"ק, וכדי להמציא שם את כל תוצאות הבי"ע לפי רצון המאציל ית"ש אשר לפי דעתם, ולכן לפי מחשבתם הלזו, כאשר ראו אח"כ שחזרו ובאו האורות אצלם להפריע אותם ממלאכתם ולהעלותם, הרי היה כ"ז נגד דעתם ורצונם לפי מחשבתם שבתחילה, אבל באמת הנה תיכף כשבא האורות אצלם השכילו והבינו תיכף כי היה ירידתם שבתחילה רק לעשות עתה המקום לבד דהבי"ע ולא הבי"ע עצמם, ולא שולחו למטה אלא רק לפי שעה לבד, וא"כ הרי מכש"כ הוא שהתרצו גם הם לחזור ולעלות ולהתקרב את עצמם להמאציל ית"ש בכל האפשרי. כי באם שקיימו גזרתו ועשו רצונו לירד ולהתרחק ולהתמעט ממעלתם שבתחילה, מכש"כ הוא שעשו רצונו בנפש חפצה לחזור ולהתקרב אליו להנות מאורו ולהתעלה ולהתגדל, וזהו שאמר "ועוד כי אם ירדו מתחלה היה לחסרון האור", ור"ל והבינו עי"ז כי רצונו ית"ש הנה הוא שיירדו ועשו רצונו וקיימו כל מה שנגזר עליהם, וירדו בירידה אחר ירידה כנז', אך עתה כבר בא האור ויוכלו לעלות, ור"ל והרי השכילו מזה כי לא שולחו אלא רק לפי שעה ולכן חזרו ועלו בנפש חפצה.

ומה שלא גילה להם המאציל מתחלה שכל ירידתם הוא רק לפי שעה ורק לצורך מציאות המקום לבד, הנה היה כ"ז ע"ד נסיון לברר אותם ולהוציא גודל קדושתם מן הכח

אל הפועל, ועל דרך שהוא כל נסיוני הצדיקים, שהוא רק להוציא יראתם ואהבתם אל השם יתברך מן הכח אל הפועל. וכן היה כאן כי גם כל אורות וכל מציאויות העליונים צריכים ג"כ לעבודה, וכמ"ש הראב"ד ז"ל בספר יצירה פ"ב משנה א' ע"ש והבן, כי הנסיונות הנה הוא העבודה היותר גדולה שבכולם כנודע, ולכך נתנסו הם בזה ועמדו בנסיונם כ"כ הרבה עד שכמעט שהיה להם צער על עלייתם, וכמ"ש הרב לעיל שהאורות גרשו אותם והעלו אותם בעל כרחם, והוא משום שנצטערו במה שנלקח מהם העבודה והנסיון הזה. וע"ד שאמרו בסנהדרין (יט סע"ב) בפלטי בן ליש הלך ובכה על המצוה דאזיל מיניה, וכן אמרו בב"ר (פ' נ"ו סי' ז') באברהם אבינו ע"ה שהיה מצטער על שלא נשלם מעשה העקדה בפועל ממש ג"כ, וכן היה כאן בענינינו באותן החיצוניות. והוא עומק כוונת האריז"ל מה שאמר שהאורות העלו אותם בעל כרחם, כי היה רצונם להשאר במקום הבי"ע הגם שהוא נחשב להם למיתה, וכנודע ממיתת המלכים שירדו במקום בי"ע, ועכ"ז הנה היו רוצים להשאר שם עבור רצונו ית"ש, ולכן היו מצטערים על עלייתם, ולכך זכו לעמוד ולהשאר לעולם למעלה שהוא באצילות עצמו וכנ"ל. (נא ע"ב)

והנה אמר האריז"ל במב"ש הנז', כי כאשר יצאו האורות דעינים וירדו למטה היו מסבבים גם תחת רגלי היושר דא"ק והפסיקו בין תחת רגליו להחיצוניות שהיו שם, הנה טעם ההפסקה הזה הנה הוא כדי שיבואו החיצוניות רק מאחוריהם, כי הרי מוכרח הוא שיעמדו כל החיצוניות רק מאחורי האורות וכנ"ל אות ד'. ובפרט עתה כאשר שירדו האורות דעינים, אשר הם ממדרגת האצילות, וירדו עתה למטה מרגלי א"ק, אשר נעשה שם מציאות המקום דהבי"ע, וכדי להעלות את החיצוניות. הנה באם שהיו מסבבים להעלותם גם מתחת החיצוניות, הרי באו החיצוניות עם המקום שנעשה מהם בהפנים שלהם, וזה לא היה אפשר להם לקבל. ור"ל שהחיצוניות אשר הם נעשו מעתה לשרשי התחתונים דהבי"ע, והמציאו עי"ז את המקום דהבי"ע, וכנ"ל סי' ה' אות ו', וכן היה צריך להוציא על ידיהם אח"כ את הענייני דעולם התווה וכנ"ל אות ד', הנה לא היה אפשר להם לקבל מהפנים דהאורות אלא רק מהאחוריים דהאורות, כי בהארת הפנים היו מתבטלים מעביותם מלהיות לבחי' שרשי התחתונים דהבי"ע, ואלו שהיו האורות מסבבים גם מתחת החיצוניות וכללו אותם עם המקום בתוכם, היו מתבטלים מעביותם והיה חוזר להתבטל גם המקום דהבי"ע ג"כ. כי האורות דהענינים הרי אמרנו לעיל אות ד', שהם העגולים והיסודות דהאצילות, ואלו שהיו כוללים הם את כל החיצוניות עם המקום בתוכם, היה מתבטל כל המקום דהבי"ע ג"כ אשר נעשה עתה ע"י ירידת החיצוניות, ומכש"כ שלא היה אפשר להעשות על ידיהם הענייני דעולם התווה אשר היה צריך להעשות מהם אחר השבירה וכמו שיתבאר לקמן אות ו', ולכן סבבו האורות סמוך וקרוב לתחת רגלי היושר דא"ק והפסיקו בינם להחיצוניות, כדי שיבואו החיצוניות והמקום רק מאחוריהם וישאר המקום דהבי"ע על מציאותו, וגם כדי להפסיק בינם להפנימיות דהתנהי"מ אחר עלייתם, וכדי שישארו כל אותן החיצוניות על עביותם הראוי להם וכנ"ל אות ד'. ועוד היה טעם הפסקה הזה כדי להשבית אותם ממלאכתם, שלא יוציאו עתה ממציאויות הבי"ע מאומה כנ"ל, כי הנה אותן החיצוניות כאשר עמדו מתחת רגלי א"ק, היו יונקים מהם, ובכח זה היה אפשר להם להמציא את המציאות דהבי"ע ג"כ, ולכך היו נכנסים האורות בין תחת רגלי היושר דא"ק לבין החיצוניות, והפסיקו ביניהם כדי להפריע אותן ממלאכתן כנ"ל, והרי נתבאר בזה כל דברי הרב במב"ש אשר בענין הזה וכן כל הערה ד' ה' באר היטיב בעה"י.

עתה צריך ליישב מה ששאלנו לעיל סימן ד אות ב הערות ט, י: א) כאשר נשכרו עיגולי הנקודות, האם חזרו אותם הכלים החיצוניים לירד למטה אם לאו. (ב) אם לאו, האם עלו למקומם הראשון ממש או לא.

שורש אורות העיניים וכמו כן החיצוניות אשר ירדו מהאורות והכלים של תנהי"ם דא"ק. והנה האורות עלו למעלה ויצאו דרך העיניים, והכלים נשארו למטה ריקנים מאור, ונתעבו ונתהוו למדרגת אצילות וכן לבחי' שרשי ב"ע, שכן הפנימיות דכלים נעשו לכלים דג"ר דאצילות, והחיצוניות לשרשי הבי"ע שבאצילות – אמנם זהו רק אחר התיקון, ואורות העיניים נעשו לאורות העיגולים דאצילות. ודבר זה היה הן בעיגולים דנקודות, והן ביושר דנקודות (כמו שהארכנו במק"א).

כתבנו לעיל דרוש ה סימן ג שמתנהי"ם דא"ק נעשו כל הנקודות, האצילות, וכל העולמות. והסדר הוא, שמהמלכות דא"ק נעשתה המציאות העיקרית דאצילות, וממלכות דאצילות נעשו עיקרי ב"ע, ותנהי"ם דא"ק הם בחי' א"ק עצמו, אלא שמשותף ליתן חלק מגופו ונפשו באצילות. אמנם השבירה והירידה לבי"ע היא רק במציאות העיקרית דהיינו המלכות, אבל מהתנהי"ם לא ירד מאומה. וכאשר יצאו הנקודות במקום העתיד לאצילות יצאו שרשי כל פרטי האצילות ושרשי הבי"ע (הרי הוא עולם הנקודות), ואז השתתפו תנהי"ם דא"ק, והיינו מלכותם כרגע (ואז היה אור בתוך כלי) שהיתה תכליתם להוציא את תולדות כל שרשי האצילות. ומכיוון שהיו גבורות גדולים, לכן יצאו ללא סדרים כלל ונשברו. והנה השבירה חלה על פנימיות הכלים והחיצוניות הכלים כאחד. הפנימיות שרשה במלכות דא"ק (הרי היא ההתפשטות השניה דאצילות), ובתנהי"ם דא"ק (הרי הם ההתפשטות הראשונה דאצילות). ומהם נעשו ג"כ הכלים לג"ר דאצילות שלא נשברו. אמנם השבירה דחיצוניות חלה גם על חיצוניות דתנהי"ם דא"ק. והנה מה שירדו למטה לא היו כי אם מה שהוא מבחי' המלכיות בלבד. וזה היה ללא אורות כלל, שכן האורות נשארו למעלה, ועכ"ז הכלים דאצילות נחשבים כאור לגבי העולמות ב"ע, ולכן אפשר להוציא על ידיהם את שורש מציאותם של הבי"ע. ובגלל שהיו גבורות, נתחללו מקדושתם ויצאו ונתהוו כל הטומאה והרע, והרע יצא רק מחיצוניות הכלים העתידים להיות ב"ע, ונתערבו עמהם גם פנימיות הכלים שמהם נעשה האצילות.

והנה ביאור ד"ז שהכל ירדו מהפנימיות ונתערבבו בהם, הוא מכיוון שהרי בנין האצילות נעשה ג"כ ממה שנבררו ועלו מבירורי המלכים שמתו, וכך הם עולים ונבררים תמיד, ועי"ז נוסף תיקון בבנין האצילות. וכל זה אין תכליתו כי אם לקשור את הבחירה באצילות, וזהו עניין כל הטוב שבעולם הבא, ודבר זה יתגלה רק כאשר יושלם כל בנין האצילות, אמנם ירידתם למטה היא עולם התהו, והרע שבו הולך ומתבטל תמיד עד שיכלה לגמרי, וכל המציאות תתוקן בביאת משיח.

מה שאמרנו שהירידה היא שייכת למלכיות, אמנם השבירה, הרי היא פירוד האור מהכלי, חלה אפילו על התנהי"ם, אע"ג שהם נותרו למעלה ולא ירדו כמו המלכיות. אמנם אחרי התיקון דמ"ב וכל התיקון שלנו, חזרו השבירי כלים דכל המלכיות, גם הפנימית וגם החיצונית, ועלו ונתקשרו בתנהי"ם שלהם, וכן הפנימיות בחיצוניות על ידי האור דמ"ה.

[1] והנה נשאר עלינו מעתה עדיין חובת ביאור מה שהערינו לעיל סי' ד' אות ב' בהערה ט' י' ע"ש. אך הענין בזה הוא, כי הנה כל אותן האורות דהעיניים וכן החיצוניות אשר ירדו, הנה הם כולם מהתנהי"ם דא"ק, מהטבור שלו ולמטה מבחי' האורות והכלים שלו, והאורות עלו למעלה והם האורות אשר יצאו דרך העיניים, והכלים נשארו למטה ריקן מאור, ועי"ז נתעבו ונתהוו אז למדרגת האצילות, וכן לבחי' שרשי העליונים דהבי"ע. היינו כי הפנימיות דהכלים דהתנהי"ם הם נעשו להכלים דהג"ר דאצילות (וכמו שביארנו במ"א), והחיצוניות הכלים דהתנהי"ם הם נעשו לשרשי העליונים דהבי"ע העומדים למעלה באצילות לעולם. וכן האורות אשר יצאו מהעיניים הנה הם נעשו לאורות העגולים דהאצילות, אמנם לא נעשו עדיין לבחי' אצילות ממש, ולא לשרשי העליונים דהבי"ע ממש, אלא רק לאחר התיקון, אבל עתה לא נגמרו ולא נשלמו עדיין כלל, כי ע"י הסתלקות אור דהקו ופריסת הפרסא, הנה נתעלם מהם האור דא"ס, והיה חסר מהם עדיין האור הפנימי העיקרי, שהוא האור דשם מ"ה, שהוא הצורה העיקרית שבהם. כי האור דשם מ"ה הוא יוצא ונמשך מהדעת עלאה ע"י יחודא עלאה דהקד"א והמ"ס, אשר יחודם הוא ע"י הגילוי דאור א"ס, ולכן הוה האור דשם מ"ה החיות העיקרי והצורה השלימה של כל עולם וכל פרצוף, ורק על ידו הוא השלימות של כל מציאות. ולכן כל זמן שלא יצא הוא ולא נתגלה אורו, לא היה עדיין שום מציאות גמורה, והיו כולם עדיין רק בחי' נקודות קטנות ובקרני חגבים. ור"ל כי הן האור והצורה שבהם, והן הכלים שלהם, היה רק בבחי' נקודות קטנות ובקרני חגבים, ולכך היה נקרא כולם (נא ע"ג) עדיין רק בשם עולם הנקודות. וכן הוא ג"כ כי משום התעלמות דאור א"ס וחסרון דשם מ"ה, היה הצמצום וההתעבות שבהם גדול מאד, והיו כולם דינים וגבורות גדולים ומבחי' ב"ן לחוד, והוא כל עולם הנקודות אשר הם כולם רק גבורות גדולים כנודע.

וכבר בארנו לעיל בדרוש ב' ג' כי הן האורות והן כל הכלים דהפנימיות והחיצוניות הנז', הנה היו הם מב' בחי', אחד מהאבא שבא"ק, ואחד מהאימא שבא"ק. ומה שאמרנו כי נעשו לעגולים, הנה הוא רק על האורות דהאימא שבא"ק שהם האורות אשר יצאו מהעינים. אבל האורות דהאבא שבא"ק הם היו אז לבחי' יושר, והוא היושר דהנקודות. והרי היה גם בעולם הנקודות בחי' יושר ועגולים, והאירו היושר בהעגולים, ויצאו עי"ז המציאות דהפרטיים ג"כ, כי העגולים הם רק היסודות והכללים, אבל ע"י היושר יוצאים ונעשים כל הפרטיים שבאותו העולם, וכמו שכתבנו לעיל סי' ב' ג'. ונמצא כי היה עולם הנקודות ג"כ עולם מלא מכל המציאות דהפרטיים כולן ג"כ, והיה כ"ז הן בבחי' האצילות אשר הוא מהפנימיות דהתנהי"מ, והן בבחי' השרשי העליונים דהבי"ע אשר הם מהחיצוניות דהתנהי"מ, כי הרי האירו האורות בהכלים דהחיצוניות ג"כ והוציאו כל א' את פעולתו לפי כחו ותכונתו, ונעשה מהפנימיות המציאות הפרטים דהאצילות, ומהחיצוניות נעשה המציאות הפרטים דשרשי העליונים דהבי"ע. אמנם כל מה שיצא ונעשה אז, הן מהכללים והן מהפרטים, אשר הן באצילות והן בהשרשי העליונים דהבי"ע, הנה היה הכל רק בבחי' נקודות קטנות וכקרני חגבים בערך מציאותם אשר אחר התיקון, והיו כולם רק בבחי' השרשים לבר למציאותם העיקרי אשר אחר התיקון, וכן היו כולם רק מבחי' ב"ן לחוד וגבורות גדולים כנז' ולכן לא נתקיימו ומיתו ונשברו כנודע.

והנה כתבנו לעיל סי' ה' אות ג' ובכ"מ, כי כל בחי' התנהי"מ דהא"ק שמטבורו ולמטה אשר יצא ונעשה בהם כל העולם דהנקודות, וכן נתקן ונעשה בהם אח"כ כל העולם דאצילות וכל העולמות כולם כנודע, הנה הסדר הוא כי מהמלכות דא"ק נעשה ממנה כל המציאות העיקרי שבהם, כי המציאות העיקרי דהאצילות הוא מהמלכות שבא"ק, והמציאות העיקרי דהבי"ע הוא מהמלכות דהאצילות, אבל בחי' התנהי"מ שבא"ק הנה הם רק מבחי' א"ק עצמו, אשר משתתף הוא ליתן חלק מגופו ונפשו במציאות האצילות, ע"ד האו"א שנותנים חלק מגופם ונפשם בהולד. וכן היה בעולם הנקודות ג"כ, כי המציאות העיקרי דהנקודות הנה הם רק מהמלכות דהא"ק, אבל כל התנהי"מ דא"ק אשר מטבורו ולמטה, הנה הם רק מה שהשתתף א"ק בהנקודות ג"כ, כי השתתף גם אז הא"ק בהתנהי"מ שלו, ליתן חלק בכל הנקודות כולם (וכמו שבארנו בארוכה בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף י' וכן כאן לעיל דרוש ד' בקיצור). אמנם כל הענין דשבירת הכלים ר"ל ירידתם לבי"ע, וכל ענייני דעולם התוהו הנעשה מזה, הנה היה כ"ז רק בהמציאות העיקרי דהנקודות עצמם, אשר הם ההתפשטות השני מהמלכות דא"ק, אבל כל מה שהשתתף בהם מהתנהי"מ דא"ק, הנה הם לא ירדו כלל ח"ו, אך כל הנקודות העיקריים כולם אשר הם ההתפשטות השני מהמלכות דא"ק, הנה בהם היה הנפילה והירידה, הן בהפנימיות דהכלים דנקודות, והן בהחיצוניות דהכלים. כי נפלו וירדו השבירי כלים דהמלכיות למטה במקום הבי"ע, ונעשה אז מהם כל השרשים העיקריים אשר כקרני חגבים של כל המציאות הפרטיים כולן אשר בכל העולמות בי"ע, כל מה שהיה עתיד לצאת ולהתחדש בכל משך זמן דקיום העולם בכל הששת אלפים שנה, הנה יצא אז כל השורש העיקרי של כל פרט ופרט מכל המציאות כולם אשר בפרטות ופרטי פרטות. כי קודם המיתה והשבירה בעת שיצאו ומלכו בעולם הנקודות, הנה יצא ונעשה אז כל שרשי המציאות אשר כקרני חגבים מכל הפרצופים והמציאות דכל האצילות כולו, וכן מכל שרשי העליונים דהבי"ע אשר למעלה באצילות, והוא נקרא עולם דהנקודות. והנה השתתף בהם אז ג"כ כל התנהי"מ כולם דהא"ק, אמנם משום שהיה הכל אז רק מהב"ן לחוד, לכן לא היו גם הם אז אלא רק שרשים קטנים וכקרני חגבים, ולכך נקראו בשם נקודות וכנז'.

וזהו ענין מלכותם אשר מלכו כרגע, והיינו תוצאות ותולדות כל שרשי דהאצילות אשר הוציאו כ"ז באותו הרגע (נא ע"ד) אשר עמדו האורות בהכלים כהנשמה בהגוף, והרי היה להם חיות וקיום באותו הרגע עכ"פ, והוציאו אז כל שרשי דהאצילות, וכן גם כל פרטי המציאויות דשרשי העליונים דהבי"ע העומדים לעולם למעלה באצילות כנ"ל, והיה כ"ז בהשתתפות כל התנה"י דהא"ק ג"כ. אמנם באשר שהיו כולם רק גבורות גדולים, הנה יצאו גם הם בלא סדרים כלל, ולא היה אפשר להם להתקיים ומיתו ונשברו, וירדו השברי כלים למטה במקום הבי"ע, והיה השבירה הן בהפנימיות דהכלים דהנקודות והן בהחיצוניות דהכלים, וכמו שיתבאר לקמן דרוש ו' סי' ג' אות ח'. ונתבאר שם כי מה שנשבר מהפנימיות ג"כ הנה הוא רק בהפנימיות דהנקודות עצמן אשר הם ההתפשטות השני דלאצילות, אבל לא בהפנימיות דהתנה"מ דא"ק, אשר הם ההתפשטות הראשון דלאצילות, כי מהם הנה נעשה הכלים להג"ר דאצילות והם לא נשברו כנודע, אך השבירה דהחיצוניות הנה היה גם בהחיצוניות דהתנה"מ דא"ק ג"כ ע"ש. אמנם מה שירדו למטה הנה לא היה אלא רק מה שהוא מבחי' המלכות לבד אשר הן בהפנימיות והן בהחיצוניות, אבל מהתנה"י דא"ק לא ירדו הם במקום בי"ע כלל, אלא הם נשארו במקום האצילות. והנה מהשברי כלים דהמלכות כאשר ירדו למטה במקום בי"ע, הנה מזה נעשה אז כל שרשי המציאויות אשר בקרני הגבים מכל המציאויות דהבי"ע כולם, כל מה שהיה עתיד לצאת בכל משך זמן דקיום העולם, הנה יצאו אז כולם בפעם אחת ובלא סדרים כלל וכנ"ל. והיה יציאתם בלא אורות, כי הרי האורות נשארו כולם למעלה, ולא ירדו מהם אלא רק הש"ך ופ"ר ורפ"ח ניצוצין כנודע, וע"י אותן הניצוצין עם השברי כלים הפנימיות דהמלכות אשר הם מאצילות, והם ירדו ג"כ כנ"ל, הנה עי"ז יצא ונעשה מהשברי כלים של החיצוניות דהמלכות כל השרשי המציאויות דהבי"ע, כי הכלים דאצילות הם האורות לבי"ע, ועי"ז היה אפשר לצאת ולהתהוות כל שרשי דהבי"ע ממש מהשברי כלים של החיצוניות דהמלכות. אמנם באשר שהם כולם היו דינין וגבורות תקיפין, הנה נתחללו מקדושתם ויצא ונתהוו מזה כל הטומאה והרע ג"כ, והיה כ"ז רק מכל השברי כלים דהחיצוניות, ור"ל הן דהחיצוניות דהנקודות והן מהחיצוניות דהתנה"מ דא"ק, כי הם שניהם הנה הם השרשי דהעולמות בי"ע (וע' לעיל סי' ה' אות ג' ולקמן דרוש ו' סי' ג' אות ה' ו' ז' ח'), ומאלו הבי' מיני חיצוניות הנה יצא מהם ועל ידיהם כל מציאות הטומאה והרע, אבל לא מהפנימיות כלל. והגם שהשברי כלים דהנקודות הפנימיות ירדו ג"כ כנ"ל, אך כל הטומאה והרע לא נעשה אלא רק מהשברי כלים דהחיצוניות לחוד שהם שרשי דהבי"ע, כי כל הטומאה והרע, הנה כל מציאותו הרי הוא רק לצורך הבחירה ולשכר ועונש כנודע, וכ"ז הוא רק מהבריאה ולמטה, אבל לא באצילות ח"ו. ומה שירדו מהפנימיות ג"כ ונתערבו גם הם וכנודע שגם בנין כל האצילות נעשה ג"כ ממה שנבררו ועלו מבירורי המלכים שמתו, שהם מהפנימיות דהנקודות, וכן הם עולים ונבררים תמיד, ועי"ז ניתוסף תיקון תמיד בבנין האצילות. אך כ"ז הנה היה רק כדי לקשר את כל ענין הבחירה וכוונת המאציל אשר היה בכל התורה והעבודה שיהיה קשור ותלוי באצילות ג"כ, ובסוד העבודה צורך גבוה. ומגיע תיקון המעשה גם אל שם להגדיל אורם וגילויים, ולכן ירדו מהפנימיות ג"כ, והם עולים ונבררים ע"י תיקון המעשה. ובוה נמצא כי ע"י תיקון המעשה נעשה וניתוסף בנין האצילות אשר הוא הכלי להשראת אור א"ס וגילוי, והוא הזיו והזוהר וכל העונג והנועם מהמורת כל החמודות אשר אנו בטוחים עליה לעתיד לבוא, וכ"ז הוא רק כאשר שיושלם כל בנין האצילות בשלימות, כי רק הוא הכלי והמקום והמעון לכל השראת והגילוי דאור א"ס ית"ש, ולכך ירדו מהפנימיות ג"כ כדי לייסד את כל גמר בנין האצילות רק ע"י התורה והמצוה, וכדי שיעשה הכל רק על ידינו שיהא כל א' בא בשכרו אשר הכין לעצמו כנודע.

אבל כל הטומאה והרע עצמו הנה הוא יצא ונעשה רק ע"י החיצוניות, שהם השרשי דהבי"ע וכמו שיתבאר בעה"י בארוכה כ"ז לקמן דרוש ו'. אמנם הוא כי הנה נתערבו ונטבעו בהם כל הכחות דהשברי כלים והניצוצים כולם, אשר הן מהפנימיות והן מהחיצוניות, והם אשר עולים ומתקנים תמיד כגודע. והנה כל ירידת השברי כלים אשר ירדו {נב ע"א} למטה, וכל כחותיהם אשר יצא ונעשה מהם, הנה כ"ז נקרא בשם עולם התוהו, והוא הולך ומתבטל תמיד כל הרע שבו עד שיכלה לגמרי ויתקנו כל המציאויות שהם הכחות דכל השברי כלים והניצוצין כולם בביאת המשיח.

אמנם הגם שאמרנו שירידת השברי כלים למטה הנה לא היה אלא רק בהשברי כלים דהנקודות אשר הם מהמלכיות לבד דהפנימיות דהתנהי"מ, וכן ירדו השברי כלים דהמלכות החיצוניות דהתנהי"מ, ולא היה נעשה כל עולם התוהו אלא רק מהמלכיות שלהם לבד, שהוא אחר שירדו למטה במקום בי"ע וכנ"ו. אמנם ענין מיתת המלכים שהוא מה שיצאו האורות מהכלים ונשארו הכלים לבדן כגוף בלא נשמה, וכן ענין השבירה עצמה מה שנתבקעו ונשברו הכלים ע"י תוקף גבורות האורות, הנה כ"ז היה גם למעלה שהוא בכל הכלים החיצונים של התנהי"מ דא"ק ג"כ (וע"ד שהיה באחוריים דאו"א), אמנם הם נשארו למעלה ולא ירדו למטה אלא רק כל מה שהיה מהמלכיות לחוד כנ"ו.

והרי נתבאר מזה מה שהערינו לעיל סי' ד' אות ב' בהערה ט' איך שהיה הענין באלו החיצוניות בעת השבירה, כי הרי מדברינו נתבאר כי השבירה היה גם בכל אותן החיצוניות ג"כ, אשר מכל התנהי"מ כולן והמלכיות שבהם, הם ירדו למטה ונשתתפו גם הם עם כל עניני דעולם התוהו, אך התנהי"מ שבהם הם נשארו למעלה, וכמו שיתבאר כ"ז עוד לקמן דרוש ו' סי' ג' אות ח' ע"ש. וכן הרי נתבאר מדברינו ג"כ מה שהערינו שם בהערה י', איך שהיה אז סדר עמידתם למעלה ע"ש, כי מאחר שאמרנו שכל המיתה והשבירה הנה היה גם באותן החיצוניות גופה, ואמרנו שהיה השבירה למעלה ג"כ, א"כ הרי אין שייך לחקור איך שהיה סדר עמידתם אז, כי הרי נודע הוא שגם בעת מלכותם הנה היו ג"כ בסוד רשות הרבים³⁵³, והיו נפרדות זו מזו, איש לדרכו פנה, כמ"ש הרב בשער המלכים (סוף פרק ה'), וא"כ הרי עמדו בלא סדרים כלל גם בעת מלכותם, ומכש"כ אחר המיתה והשבירה, שנתפזרו ונתפררו לניצוצין אין חקר, ונתרחקו זה מזה בכל האפשרי, א"כ הרי אין שייך לחקור אז אחר איזה סדר כלל, כי כל הריסה וחורבן הוא שולל כל מצב וכל סדר ובפרט שהרי היו בלא סדרים גם בעת מלכותם.

אמנם אחר התיקון דמעשה בראשית (וכן עולים ומתקנים תמיד עד שיושלמו הכל בביאת המשיח כגודע), הנה חזרו ועלו אותן השברי כלים דכל המלכיות הן דהפנימיות והן דהחיצוניות ונתקשרו בהתנהי"מ שלהם, וכן נתיחדו הפנימיות והחיצוניות זה בזה ע"י אור דשם מ"ה, שהוא מהדעת עלאה הנמשך מרוא דאור א"ס ית"ש, המיוחד את הכל, וכמ"ש אליהו זל"ט (הק' תיקון י"ט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. והנה נעשה מהפנימיות דכל הנקודות ודהתנהי"מ דא"ק כל המציאות דעולם האצילות כולו, וכל אותן החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הנה הם שרשי דכל הבי"ע כולן מבחי' שרשיהם העומדים למעלה באצילות, ומהם נמשך כל השפע ותוספת אור וברכה תמיד להבי"ע התחתונים אשר מתחת רגלי א"ק, שנבראו ונוצרו ונעשו ע"י המלכות דאצילות. וכן נעשו ונתהוו כל הפנימיות והחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק לאחר התיקון, כלולים כל א' מאורות היושרים דהמ"ה ומאורות היושרים דהב"ן, המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ, ונעשו אז כל

³⁵³ ע"ח שער השבירה פרק ב'.

התנהי"מ הפנימים דא"ק לפנים חדשות ובאורות חדשות לגמרי והבן. והנה עומד ומלביש כל החיצוניות דהתנהי"מ בהמ"ה וב"ן שבו על הפנימיות דהתנהי"מ אשר בהמ"ה וב"ן שבו, ועליהם ועל שניהם הנה עומדים ומקיפים כל העגולי דהאצילות, שהם כל הנקודות כולם אשר הם ג"כ מבחי' מ"ה וב"ן כנ"ל דרוש ד' סי' י"ג וט"ו, וכולם הנה הם מהטבור ולמטה דא"ק עד סיום כל הרגלין שלו. ואח"כ משם ולמטה הוא המקום והמציאות דכל העולמות בי"ע העיקרים, מסודר כל א' ג"כ ביושר ועגולים, והם למטה לגמרי מכל האצילות כולו. וכן הבי"ע עצמן הם ג"כ כל א' זה למטה מזה לגמרי וכנ"ל סי' ה'. והרי נתבאר בכ"ז כל דברי המבוי"ש אשר לעיל סי' ד' וכל ההערות שהערינו שם.

עד כאן מה שהניע דברינו כעת בענין הביאור בדרושי עגולים ויושר מה שחננו השית"ב ברב חסדו, יהי שמו הגדול מבורך (נב ע"ב) לעולם ולעולמי עולמים. והוא יעזרנו ע"ד כבוד שמו לבאר מה שיש בלבי עוד בזה במקום הראוי והנאות לזה.

דרוש ה סימן ז

יש להקשות, כיצד יתכן שנקודות המה גם השרשים הראשונים לאבי"ע ה"ה עולמות התיקון וראשו הוא אצילות דהוא אלקות גמור, וגם שורש כל הקלי' והרע.

הנה עיקר ביאורו יבוא בדרוש ו' ובחלק ב'. אמנם ישנו חילוק כללי בין אצילות לנקודות: הנה כל עולמות העקודים וא"ק ואצילות הם מחודשים ממש שכן היה זמן בו הם לא היו כלל, אע"פ שהם למעלה מהעולמות בי"ע. ועוד, הרי עולם האצילות מצד עצמו אינו אלקות כלל וכלל, אמנם אחרי תיקון המ"ה, מתלבש המאציל בעולם האצילות ומתייחד עמו, דוגמת הגוף שכולו נחשב חי על ידי הנשמה המתלבשת בו. ועוד, אין לנשמה שום גילוי או שם אלא על ידי שהיא מתלבשת בגוף. כמו כן הוא ית' אין לו גילוי או שם אלא לאחר שהתלבש באצילות וכל מה שנקרא לפני כן הוא רק בשם א"ס או מאציל, שבאמת לאמיתה אינו שם, שכן "א"ס" הוא תואר רק בדרך שלילה, ו"מאציל" הוא תואר רק על עצם האצלותו את האצילות, כדרך כל אומן הנקרא על שם אומנתו דהיינו שזהו רק תיאור על אותו שמדברים עליו אמנם אינו עצם המציאות בעצמו). אמנם כל השמות מסתעפים משם הויה ב"ה והם גילוי של עצמותו ומציאותו, אם כי שם הויה ב"ה הוא עצם ההוראה על מציאותו, וגילוי עצמותו שנתגלה באצילות.

כל ההתלבשות הנ"ל היא רק לאחר תיקון המ"ה, ומאז לא סר ולא יסור יחוד א"ס באצילות, ולכן "אצילות" הוא מלשון אצלו, על אף שעיקר הלשון מורה על התפשטות והמשכת כחו, אמנם הנקודות לא יצאו במעלת היחוד כלל, ומסולקים מאור א"ס ב"ה.

מעולם הבריאה ולמטה אין מציאות ממשית של אלקות, ואלהותו ית"ש לא נתגלה עליהם כי אם בשם אדני שהוא מלכות, ואין מלך בלא עם, ואז אין השי"ת עומד בהם באורו אלא מהנשמה הכללית שבהם ולמעלה.

[א] אמנם ראינו לבאר כאן עוד ענין אחד הנצרך מאד לדבר בזה, ולבאר ולברר אותו על בוריו. כי הנה אמרנו שכל ענין דעולם הנקודות הם סוד השרשים הראשונים דכל הד' עולמות אבי"ע, וכמ"ש הרב (בשבירת הכלים פ"ז ובדרושי אבי"ע פ"ג מהד' פרקים האחרונים ובכמה וכ"מ), ונודע הוא מדברי האריז"ל (בשער הצלם פ"א ובשער השמות פ"א וכן בכ"מ) וכן הוא בזוה"ק ג"כ בכ"מ, וכמו שיתבאר בדברינו לקמן, כי כל עולם האצילות הוא כולו אלהות גמור. וא"כ איך יתקשר ענין זה עם מה שנודע ג"כ מכל דברי הזוה"ק והאריז"ל, שהמלכין קדמאין דעולם הנקודות הנה הם השמונה מלכים דסוף פרשת וישלח, שהם בלע יובב הושם כו', ומהם נעשה כל עולם התוהו, שהוא כל הקליפות והטומאה והרע, והם אחד עשר קליפות שנעשו בעולם התוהו, אחד עשר ארורים, שהם כללות האדמה אשר אררה ה', וכמ"ש הספד"צ פ"א (ח ע"ב) ובדברי הגר"א שם (ח ע"ד) בד"ה ומהי היא דאתלטיא נפקא. וע"ש עוד (ג ע"א) בד"ה וארעא אתבטלת ובהנהגה הא' שם, שאמר הגר"א, וכן הוא בדברי האריז"ל בזוהר הרקיע (דף ק"ג סע"ב) כי הסיגים דשמונה מלכים הנה הם השמונה שרצים שמטמאין במותן, וכן הם ח' כלים המקבלים טומאה, היינו ע"ן עור שק בגד חרס נתר עצם מתכות, ונגד הסיגים דהג"ר הם כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה, ע"ש. הלא מאחר שעולם הנקודות הוא שורש האצילות, א"כ הרי ישתומם כל מעין כי איך אפשר לצאת מהם כל ההיפך מזה הנז'.

אמנם הנה עיקר עומק הענין הזה יתבאר בעה"י לקמן דרוש ו' ובפרט בחלק שני, אך מה שראינו להקדים ולבאר עתה הוא רק דרוש אחד כללי בענין מדרגת כלל הנקודות והאצילות ההפרש שביניהם בדרך כלל, וכן ענין כל השמות והכינויים והתוארים אשר באצילות, באיזה אופן שהולך כל עבודתנו אשר אליו ית"ש על ידיהם. והחילוק הנמצא בזה בין ברכה ותפילה, לשבח ותהילה. וכן החיוב אשר אנו מחויבים ליתן הבדל בין המדרגות, ובפרט בין אלהות לשאינו אלהות, עם עוד איזה עניינים שונים הנמשך מזה, כ"ז יתבאר לפנינו עתה כיד ה' הטובה עלינו.

ונקדים ונאמר כי הנה גם אחר כל מעלת העשר ספי' דכלל כל עולם הנקודות והאצילות, הגם שהם נעלה ומרומם הרבה מאד מכל הג' עולמות ב"ע, עכ"ז הנה הוא נודע ג"כ מכל דברי הרמ"ק ז"ל באילימה, ובפרדס, וכן בכל דברי האריז"ל ובזוה"ק, שכל הספי' כולם, שהם כל הנקודות והאצילות, וכן גם כל עולם העקודים והא"ק, הנה הם כולם מחודשים ממש, כי היה זמן אשר לא היו הם כלל, והיינו קודם הצמצום. כי רק המאציל ית"ש הוא לבדו אין ראשית לראשיתו, אבל כל הנאצלים כולם הם כולם מחודשים מעת שסליק ברעותיה למברי עלמא.

וכן צריכים אנו לדעת ג"כ מאד, כי כל מציאותם גופה אשר נתחדשו כנו, הנה מצד עצמם הם אינם אלהות כלל וכלל ח"ו, כי אין אלהינו אלא אחד, אשר אין ראשית לראשיתו, ואין קדמון בקדמותו, והוא אשר האציל וברא ויצר ועשה את כל העולמות כולם. אמנם אחר התיקון דעולם התוהו, שהוא ע"י יציאת השם מ"ה, הנה מתלבש המאציל ית"ש בעולם האצילות כולו ומתייחד עמהם ביחוד עצום מאד, עד שנעשים כל הי"ם דאצילות חד עמו, ונעשה ונקרא כל האצילות כולו לאלהות גמור ע"י יחודו בהם, וע"ד הגוף של האדם שנעשה כולו חי ע"י הנשמה שבו. וכמו שעיקר החיות דהאדם הוא תמיד רק מהנשמה שבו, כן עיקר אלהות שבהאצילות הוא תמיד רק מהמאציל ית"ש. אמנם נעשה כל האצילות עצמו ג"כ אלהות גמור על ידו, כמו שכל הגוף הוא נעשה כולו חי ע"י הנשמה. ולא עוד אלא כמו שהנשמה אין לה גילוי כלל ולא שם כלל בעוה"ז אלא רק ע"י שמתלבש בהגוף, כן הוא המאציל ית"ש אין לו גילוי כלל ולא שם כלל, אלא רק אחר שהתלבש בהאצילות. וכל מלת ושם אלהות אשר (נב ע"ג) אמרנו שהוא באצילות רק על ידי יחודו בהם, הנה זולת האצילות לא נקרא המאציל בשם אלהות, ולא בשום שם כלל, אלא רק בשם א"ס או בשם מאציל, אשר כל אלו אינם באמת שמות כלל. כי מלת א"ס הרי הוא רק תואר בדרך שלילה שאנו אומרים שהוא בלתי גבול ובלתי תכלית, וכן מלת מאציל הרי הוא רק בחי' תואר לבד על שהאציל את האצילות, והרי הוא רק ע"ד שאנו קוראים לכל אומן על שם אומנתו, ונקרא מאציל ע"ש האצילות, ובורא ע"ש הבריאה, ויוצר ע"ש היצירה, ועושה ע"ש העשיה. ואין התוארים הללו שמות כלל, אלא רק מלות בעלמא, ואינם הם מכלל שמותיו יתברך מאומה. והגם שגם כל שמותיו יתברך, הנה הם כולם ג"כ רק ע"י פעולתו, וכמ"ש במדרש (שמו"ר פ' ג' סי' ו') לפי מעשי אני נקרא וכנודע, אך עכ"ז הנה הם שמות ממש אליו, והם גילוי עצמותו ומציאותו. כי כל השמות כולם הם מסתעפים מהשם הויה ב"ה כנודע³⁵⁴, והשם הויה ב"ה הוא הוראות מציאותו כמ"ש הגר"א באו"ח סי' ה'³⁵⁵, והוא גילוי עצמותו אשר נתגלה באצילות, והוא שם ממש

³⁵⁴ עי' בהגר"א על ס"י ג ע"א, ועי' בהגר"א על ספד"צ כ ע"ב ז"ל, כל השמות הוא בד"א ששם הוא גילוי.

³⁵⁵ וז"ל שם, אם בא לחשוב פי' כתיבתו אין פירושו כן (כלומר כדברי השו"ע): "היה הוה ויהיה" אלא נמצא קיים, וכמו ושם אשתו חוה.

המורה על עצם, כמו ענין כל השמות שבבי"ע, שהם מורים על עצם אותו הדבר הנקרא בזה השם, כן הוא השם הויה, עליו יתברך שמורה על עצמותו המתגלה ע"י האצילות, וכמ"ש הוא ית"ש בעצמו (שמות ג טו) זה שמי לעולם. משא"כ מלת א"ס ומאציל הם רק מלות בעלמא, ואינם שמות כלל. ונהחילוק אשר בין שם ומלה הוא, כי כל שם הוא עצם המציאות בעצמו, משא"כ מלה הוא השתמשות דברים להודיע על מי ועל מה שמכוון בדיבורו. וכל שמותיו יתברך הוא רק אחר שמתלבש באצילות ונתגלה שם באותן השמות, אבל זולת האצילות אין בו תפיסה בשום אות כלל כנודע. והאמת הוא, כי גם תואר א"ס אשר אנו מתארים אותו בזה בבחינתו אשר למעלה מהאצילות, הוא ג"כ רק אחד מגילוייו אחר שיצא מאמתתו הנעלמה, וכמו שכתבנו בספר הכללים כלל ב³⁵⁶ ע"ש.

והרי לנו עכ"פ שהן השם הויה ב"ה והן השם אלהים שהוא אלהותו האמיתית ית"ש, הוא רק אחר שמתלבש באצילות, כי אז נתגלה באותן השמות אבל קודם האצילות וכן למעלה מאצילות אין שם עליו כלל, כי הוא נעלם בתכלית ההעלם, והוא נעלה ומרום מכל שם ותפיסה. והרי נתבאר מכל הנז' כי כל האצילות גופה מצד עצמם אינם אלהות כלל, וכן הוא ית"ש מצד עצמו הוא נעלה ומרום מלכנות עליו שם אלהות ושום שם כלל (וכמ"ש ברע"מ פ' בא מב ע"ב³⁵⁷ ויתבאר עוד למטה), אמנם ע"י התלבשו באצילות, הנה

³⁵⁶ התפשטות הראשונה דעולם הקו וצמצום, שהוא חידוש של גילוי שהוא אור א"ס הממלא את כל החלל דצמצום.

³⁵⁷ ז"ל בשלימות: ואי יקשה בר נש דהא כתיב (שם ד טו) "כי לא ראיתם כל תמונה" איהו יתרץ ליה האי תמונה חזינא דהא כתיב (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט ולא בכל תמונה אחרת (ס"א דברא ויצר באתווי) דבר נש דיצר באתווי ובגין דא אמר (ישעיה מ כה) "ואל מי תדמיני ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו" ואפילו האי תמונה לית ליה באתריה אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון והאי איהו (הושע יב יא) "וביד הנביאים אדמה" ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיני ואשוה דהא קדם דברא קודשא בריך הוא דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן (נ"א ואית) דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו "כי לא ראיתם כל תמונה" מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא: אל אלהים שדי צבאות אה"ה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס"ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) "מלא כל הארץ כבוד" ווי ליה מאן דישוה ליה לשום מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן לבני האדם (איוב ד יט) אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההיא מדה ואפילו על כל בריין ולעילא מההיא מדה וכד אסתליק מינה לית ליה מדה ולא דמיון

תרגום: ואם יקשה אדם הרי כתוב (שם ד) "כי לא ראיתם כל תמונה", הוא יתרץ לו, הרי תמונה ראיתי שנאמר "ותמונת ה' יביט". ולא בכל תמונה אחרת (שברא ויצר באותיותיו) של אדם שיצר באותיותיו, לכן אמר "ואל מי תדמיני ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו". ואפילו תמונה זו אין לו במקומו, אלא כשיורד למלך על הבריות ומתפשט עליהם, יראה להם, לכל אחד כפי המראה והחזיון והדמיון שלהם, וזהו "וביד הנביאים אדמה". ולכן הוא יאמר אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם, "אל מי תדמיני ואשוה". שהרי קודם שברא הקדוש ברוך הוא, דיוקן בעולם וצייר צורה, היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון, ומי (ויש) שנודע לו קודם הבריאה שהוא מחוץ לדיוקן, אסור לעשות לו צורה או דיוקן בעולם, לא באות ה' ולא באות י', ואפלו בשם הקדוש, ולא בשום אות ונקודה בעולם. וזהו "כי לא ראיתם כל תמונה" - מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל אחר שעשה את זה הדיוקן של מרכבת האדם העליון, ירד לשם ונקרא באותו דיוקן יהו"ה, כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה, וקרא: אל-א-להים, ש-די, צב-אות, א-היה, כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה איך יתנהג העולם, בחס"ד ובדין כפי מעשי בני האדם. שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות איך ידעו אותו, ואיך יתקיים "מלא כל הארץ כבוד". אוי למי שישוה אותו לשום מידה, ואפילו מאלו המדות שלו, כל שכן לבני האדם "אשר בעפר

נתפשט וירד ע"ז כביכול מרוממותו ואמתתו הנעלמה, ונתגלה שם במציאותו ואלהותו ית"ש. והאצילות, הנה ע"י התלבשות המאציל ויחודו שם, הנה נתעלה האצילות ונעשית ע"ז לאלהות ולכל השמות כולם על ידו. וכ"ז הנה הוא (להבדיל בהבדלות אין חקר) כהגוף עם הנשמה, כי הגוף מצד עצמו הוא בשר ודם, והוא משולל מכל חיות, והנשמה מצד עצמה היא נעלה ומרומם מלהשתתף בעוה"ז מאומה, ואין לה בעוה"ז שום שם כלל, ולא שום הבחנה ממנה כלל, כי אין יודעין ממנה מאומה, אך ע"י התלבשה בהגוף, הנה נתעלה הגוף ונעשה מאינו חי לחי, והנשמה ירדה ממעלתה ורוממותה ונתגלה בעוה"ז ומשתתף עמה בכל ענייניה. ונמצא כי כל השמות כולם הנה הם באמת רק עליו עצמו ית"ש, ועכ"ז הנה לא נקרא בהם אלא רק אחר שמתלבש באצילות, ונתייחד שם להיות עם האצילות כולו חד ממש, ויתבאר עוד כ"ז למטה בארוכה.

אמנם כל ענין הזה דהתלבשות א"ס בהספירות ויחודו בהם, הנה כ"ז נעשה רק אחר התיקון דעולם התוהו, שהוא ע"י יציאת השם מ"ה, כי הנה מאז ולהלאה לא סר ולא יסור יחוד א"ס ית"ש בהאצילות לעולם ולעולמי עולמים, אך בעולם התוהו, וכן גם בעולם הנקודות שהוא גם בעת מלוכת המלכים, הרי כבר ביארנו לעיל בדרוש ב' ג', כי בעולם הנקודות היה נתעלם אז מאד האור דא"ס מכל הנקודות כולם, ולא היו אז אלא רק מהב"ן דב"ן ומהס"ג לבד, והיו אז רק דינין תקיפין וסיגים מעורבים בהם, שהם כל הכחות כולם אשר למציאות עולם התוהו וכל תולדותיה. והנה לא היה נופל על הנקודות אז גם שם אצילות כלל, כי הוראת האצילות הוא שהם אצלו³⁵⁸, ועומדים בצילו. ועיקר לשון אצילות הוא התפשטות והמשכת כחו ואורו ית"ש בלי שום פירוד והפסק מהמקור כלל, (גב ע"ד) (וע"ד שכתוב (במדבר יא יז) ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם³⁵⁹, שהיה נמשך נבואתן מרוח משרבע"ה בלי שום פירוד ממקורן כלל, ע"ש ברמב"ן ורבינו בחיי ורקאנטי). והנה הוא מיוחד במקורו תמיד. וכ"ז הוא רק אחר יציאת השם מ"ה, כי הוא נמשך מאור א"ס ממש, משא"כ האורות דהנקודות לא יצאו במעלת היחוד כלל, וכנודע שהיו נפרדות זו מזו ובסוד רשות הרבים³⁶⁰, והרי היו מסולקים מאור א"ס הרבה, ולא היה נופל אז עליהם גם שם אצילות כלל, ומכש"כ שהיו רחוקים אז ממדרגת אלהות לגמרי, והיו גבורות תקיפין וכלול בתוכן כל הכחות דמציאות עולם התוהו ותולדותיה וכמו שנכתוב בזה לקמן דרוש ו' סוף סי' א' ושם סי' ד' ויתבאר עיקר הדברים בזה לקמן חלק שני.

והרי נתבאר בזה החילוק בדרך כלל אשר בין עולם הנקודות לעולם האצילות, כי כל בחי' אלהות אשר באצילות הנה הוא רק מאחר התיקון והלאה, והיינו אחר שנטהרו ונתבררו מכל הסיגים והפסולת ומכל תוקף הנבורות שבהם, אשר יצא ונפרד מהם ע"י תולדות כל עולם התוהו שנתהווה על ידיהם, וכן ע"י כל העביות שהם שרשי דהעולמות ב"ע שיצא ונפרד מהם ג"כ, ואז נתבררו ועלו למעלה ונעשו ראויים לבוא למעלת קודש הקדשים, שהוא מדרגת האצילות. ונתחברו ונתייחדו עם השם מ"ה והט"ר דב"ן אשר יצאו בעת התיקון, ונעשו מאז כולן למדרגת אלהות ממש, ע"י אור א"ס המתייחד בהם לעולם. כי מאז ולהלאה הנה מתייחד אור א"ס בכלם ומתלבש בהם כהנשמה בתוך הגוף, ומתייחד בהם ביחוד עצום מאד, עד שנעשה הוא והם כולו חד, ונעשה כל האצילות כולו

יסודם" שכלים ונפסדים. אלא הדמיון שלו כפי שלטונו על אותה המדה, ואפילו על כל הבריות. ולמעלה מאותה המידה, וכשמסתלק ממנה אין לו מידה ולא דמיון.

³⁵⁸ פרדס רימונים לרמ"ק שער טז פרק א.

³⁵⁹ פרדס רימונים שם.

³⁶⁰ ע"ח שער השבירה פרק ב'.

גופה אלהות גמור מצד האור א"ס המתייחד בו. והוא ע"ד הנשמה בהגוף, שנעשה הגוף כולו חי על ידה, ונקרא כולו בשם אדם חי, ע"ש הנשמה שבו, כן הוא (להבדיל בכל הבדלות שאפשר) שנעשה כל האצילות כולו אלהות גמור ע"ש האור דא"ס המתלבש ומתייחד שם, כי אחר שיצא השם מ"ה והט"ר דב"ן, שהוא מעת התיקון ולהלאה, הנה לא סר ולא יסור ח"ו יהודו מהם לנצח. והגם שהם כולם נאצלים מחודשים ונתחדשו ונאצלו אחר שלא היו, ואיך שייך לכנות ולומר על דבר מחודש שנעשה כולו אלהות גמור.

אך דע והבן כי כ"ז הוא רק מעולם הבריאה ולמטה, כי שם לא נעשה מעולם שום מציאות מהם לאלהות ממש ח"ו, כי הם רק נבראים נוצרים נעשים, ולא נתגלה עליהם אלהותו ית"ש אלא רק בשם אדני שהוא מלכות^ב, ואין מלך בלא עם, ולא אדון בלא עבדים, והרי יש עם ועבדים עכ"פ.* ואינו עומד בהם הקב"ה באורו, אלא רק מהנשמה הכללית שבהם ולמעלה, וכמ"ש האריז"ל (בשער הצלם פ"א וכן בשער השמות פ"א) כי בעולמות בי"ע בחי' אלהות אשר שם הוא רק מהנשמה ולמעלה, אבל למטה מהנשמה הנה ע"ז נאמר (בראשית ב' י) ומשם יפרד, ואינם אלהות כלל, וכן אמר הגר"א ג"כ בהיכלות בראשית היכל א' ביהל אור (דף י"א ע"ד³⁶¹) ע"ש (אמנם בליקוטיו שבסוף ספר צ"צ (לז ע"ד) אמר הגר"א שם כי בבריאה הוא האלהות מהנשמה ולמעלה וביצירה הוא מחיה ולמעלה ובעשיה מהיחידה אך כוונתו שם הוא על הנשמה חיה יחידה אשר בהרוח עצמו וע' בדבריו ביהל אור הנז'), אבל הנשמה העיקרית והכללית הוא לעולם אלהות גם בעשיה וכמ"ש האריז"ל, וכן הגר"א עצמו בהיכלות שם, והוא הנשמת פנימיות של הבי"ע בכל התהוותם וקיומם והנהגתם. אבל מציאותם גופה, הנה הוא ית"ש מעמיד ומקיים אותם במציאות בפנ"ע ומובדל עצמותם מאלהות לגמרי, אלא שהם כולם רק מעשי ידיו, והם חיים וקיימים בכחו ואורו אשר בפנימיות פנימיותם, והוא שליט עליהם ומנהיגם כפי רצונו. וע' תשלום הדברים על בוריים בארוכה בזה לקמן ואל תטעה ח"ו.

*הגהה ואל תהרהר כי מה נאמר לפ"ז על המלכות דא"ס^ב, כי כבר בארנו בספר הכללים כלל ד' (ענף ג') כי כל אצילות כולו הוא רק המלכות עצמה דא"ס אשר התפשט בה מגילוי לגילוי עד סוף המלכות דאצילות ע"ש בארוכה.

והנה ד"ז שמט"ט נקרא בשם הוי"ה ב"ה וכן שמשה רבינו ע"ה הוא מחציו ולמעלה מכונה 'אלהים', אין הכוונה שנתייחד עמהם אורו ית' להיות חד, אלא כדרך הנשמה עם הגוף, שהגוף נשאר בשר ודם על אף שהנשמה ממלאת אותו. ומה שנקרא מט"ט בשם הוי"ה הוא ע"ד הראשונים שכאשר התחדשה להם נשמה השתנו שמותיהם (כגון פנחס שנשתנה לאלהיה וכו'). מט"ט ומשה המה לעולם שווים במדרגתם, ואפילו שנאמר "כי שמי יהוה בקרבך", כמו הראשונים שהיו להם כמה שמות שמתחדשת להם נשמה אחרת, אמנם עיקרם הוא גוף שאינו אלקות אלא שהשם הוי"ה ב"ה מתלבש בו ואינו מתייחד ליעשות חד עמו כמו באצילות, וכאשר השם הוי"ה ב"ה מתלבש בגילוי שאינו אצילות, דבר זה הוא בבחינת תמורה, שכן נתחלף אורו ונתלבש בצורה אחרת כעין מט"ט.

מט"ט כולל את כל העולמות בי"ע, וזוכה לזיהרא עלאה דאדה"ר שנסתלק ממנו ע"י החטא בזכות כשרון מעשיו וצדקתו, שכן הוא חנוך שהיה צדיק גמור ג' מאות שנה ללא הפסק. אמנם במדרש מבואר שהיה לו

³⁶¹ ז"ל בכל עולם שמים וארץ, והן נפש של ההיכלות כי הנפש בארץ כידוע. ונהורין הן הנפש של ההיכלות, והחיות ואופנים הם תולדות הרוחין ונהורין, וכולם תחת הנהורין, ועיקר הנפש הוא הנהורין וכן בארץ הזה וד"ל. והרוחין הן באוריא של ההיכלות, והרוחין הן רוח של ההיכלות. ועד כאן הן גבול עולם הפירוד, אבל מנשמה ולמעלה הוא אלקות, כידוע בכל העולמות בי"ע אפילו בארץ הזו התחתונה, ואפילו באדם הנשמה שלו למעלה חלק אלוק ממעל. והענין. כי ה' פרצופים א"א אר"א זר"ן שהן ע"ס - הן בכל עולם ועולם, וכן בנשמת האדם נרנח"י. וג"ר אין מושגים כלל וכלל בכל עולם ועולם, והתחלת העולם אינו אלא מזר"ג, והן נקראים עולם, כמ"ש עולם חסד יבנה. וכן האדם נפש ורוח. וכן פרצופי אדם זר"נ - דר"ג, וג"ר של האדם אינן כלל בעולם הזה והן בשמים וכו'.

צד רע ופירוש הדבר ששורש נשמתו בא מצד הגבורות, והיא היתה נשמה גדולה. וכל אלה שהנשמות באות מצד הגבורות עלולות לחטא ועומדות תמיד במלחמת היצר, ולכן הוא נקרא "עץ הדעת טוב ורע" דהיינו מט"ט טוב וס"מ רע דהיינו שהרע אחוז שם והוא מתהפך ממטה לנחש ולהיפך. והנה הסתלקותו היא על דרך אליהו, אם כי מט"ט עולה גבוה יותר, שכן אליהו נשאר גופו בסערה ואתפשט רוחיה מן גופיה, אבל חנוך נזדכך גופו למדריגה של מעלה, ונעשה בכך לשר על כל המלאכים. אמנם כל השבח והמעלה הזו היתה רק לגופו ונפשו ורוחו, אמנם נשמתו היא במעלה גבוהה עוד יותר, והוא בכלל כל נשמות הצדיקים המצויים במעלה גדולה יותר מהמלאכים.

[ב] ומה שאמרו רז"ל בסנהדרין (לח ע"ב) על מט"ט ששמו כשם רבו, ונקרא ג"כ בשם הויה³⁶², וכמ"ש הרמב"ן³⁶³, וכן רבינו בחיי ז"ל בפסוק (שמות כד א) ואל משה אמר ע"ש, [אמנם רש"י ז"ל (נג ע"א) בסנהדרין שם לא פירש כן, ולפי רש"י ז"ל לא נזכר בפירוש בתורה השם הויה על מט"ט, הגם שנקרא כן גם לפי רש"י, וכמ"ש רש"י בסנהדרין שם ד"ה ששמו, ובזוה"ק פ' תרומה קלא ע"א איתא שם כמ"ש רש"י ז"ל אמנם בכ"מ בזוה"ק (ח"א ק"ב ע"ב, ובח"ב קב"ה ע"ב, קל"ח ע"א) פירשו בענין אחר]. וכן במשה רבינו ע"ה שאמרו בדברים רבה (פרשה י"א ססי"ד) מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלהים, עכ"ז הנה לא נתייחד עמהם אורו ית"ש להיות הוא והם כולו חד, ע"ד שהוא באצילות, וכמו שיתבאר למטה. אלא שהמלאך מט"ט וכן משה רבינו ע"ה, הנה היו לעולם על מדרגתם ולא נתחלף עצמותם לאורו ית"ש כלל, והוא ג"כ ע"ד הנשמה עם הגוף, כי הרי הגם שהנשמה ממלא את כל הגוף כולו, והוא כולו חי ע"י אור הנשמה שבו, עכ"ז הרי עומד לעולם הגוף על מציאותו שהוא בשר ודם, ואינו משתנה לעולם, כן הוא בהמלאך מט"ט, הגם שנאמר עליו כי שמי בקרבו ונקרא בשם הויה ג"כ, עכ"ז הנה לא יצא לעולם ממדרגת מלאך. ומה שנקרא בשם הויה ג"כ, הוא ע"ד שכתב הגר"א בהיכלות פקודי היכל ו' (בספר יהל אור ל' ע"ד) בענין הראשונים שהיו להם כמה שמות כמו פנחס הוא אליהו וכיוצא, והוא ע"י שהיה מתחדש להם נשמה אחרת וכל נשמה יש לה שם אחר, וזהו שאמרו בזוה"ר (ויקהל קצו ע"א) ורוא אשכחנא בספרא דאדם קדמאה דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא חדא יהא דיחות לעלמא בארעא ויתלבש בגופא ואליהו שמיה כו³⁶⁴. וזהו סוד שכתבו הספרים (פרדס שער ההיכלות פ' י"ד בשם הר"מ דליאון ולפנינו הוא בזוה"ק בראשית מ"ו ע"ב בשם נוסח אחר, וכן הוא ג"כ במניד משרים פ' מקץ ט"ו ע"ג) שאליהו לא היה לו לא אב ולא אם, רק נחית משמיא ונתלבש בגוף, והגוף הרי אינו שלו,

³⁶² ע"י בבהגר"א על ס"י ב ע"ב ז"ל, שבעים שמות הידועים שנקראים תפארת, וכן [ע' שמות למט"ט] ששמו כשם רבו, עכ"ל. כלומר שהדעת מתלבש בת"ת ואז הת"ת נקרא באותו השם. [אמנם ע"י אפיקי ים סנהדרין צד ע"א שההבנה של "שמו כשם רבו" עניינו יסוד דאצילות המתלבש במט"ט].

וע"י תיקו"ז טז ע"א שיש למט"ט ב' מדרגות: א' כאשר האצילות מתלבש בו וא' כאשר האצילות אינו מתלבש בו. וע"י בהגר"א על תיקו"ז קב ע"ד וז"ל, הויה הוא בעד"א והשם הוא בנוק' וז"ש כגון דכורא כו' וכ"ה במלאכים, דהו"ה [ע"י גמ' ברכות ז ע"א שר' ישמעאל בן אלישע ראה אכתריא"ל הו"ה צב-אות] הוא במט"ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינת' ע"כ.

וע"י בהגר"א על תיקו"ז קו ע"א וז"ל, אף שאמר שם מט"ט הנה מט"ט כולל כל הג' עולמות ראשו בבריאה גופו ביצירה כו' אלא שנקרא היצירה על שמו לפי שגופו שם וכמו שכל האצילות נקרא ע"ש ז"א כ"ה בעולמות ושמו כשם רבו.

³⁶³ הגהות רבינו מכת"י: הנה בדברי הרמב"ן ז"ל לא דקדקתי יפה, כי אין כוונת הרמב"ן ז"ל על המלאך מט"ט שהוא הנקרא בשם הויה ח"ו וח"ו, אלא כוונתו הוא כי מ"ש שם רז"ל מט"ט, עומק הכוונה הוא על שכינתו ית"ש שהיא נק' ג"כ מט"ט על שם שהיא המורה דרך והמנהיג לישראל תמיד, והיא המלאך הגואל כנודע ע"י דבריו בפ' בא ו"ב ו"ב בפ' ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ובפ' משפטים כ"ג כ"א בפ' כי שמי בקרבו.

³⁶⁴ תרגום: וסוד מצאנו בספרו של אדם הראשון שאמר באותן תולדות העולם שתהיה רוח אחת שתירד לעולם לארץ ותתלבש בגוף ושמו אליהו וכו'.

אלא רק שמתלבש בו והוא בסוד עיבור (עכ"ל הגר"א ע"ש). וכמ"ש האריז"ל בספ' הגלגולים (פרק ה') שהחילוק בין עיבור לגלגול הוא, כי גלגול הוא נכנס בו הנשמה מתחילת לידתו, והוא הגוף שלו עד יום מותו, אך העיבור הוא, כי לפעמים יורד נשמה אחת בעוה"ז ונכנס בהאדם אשר הוא נולד כבר בעולם והוא גדול, ועומד אותה הנשמה בהאדם כמו עובר במעי אמו. כי הרי מלבד הנשמה העיקרית שלו שנכנסה בו בעת צאתו לאויר העולם, נתעברה בו נשמה אחרת זולתה אחר היותו גדול. ואי אפשר לשום נשמה להתעבר באדם אלא רק אחר י"ג שנים דוקא. ואותה הנשמה אין לה זמן קצוב לעמוד באותו הגוף, אלא שהיא עומדת שם בבחירתה, שאם האדם מטיב מעשיו עומדת שם, ואם לאו מסתלקת. ומבואר שם עוד כי ענין העיבור אפשר להיות אפי' כששניהם בחיים, ומתעברות אור נשמת צדיק אחד באדם אחר שבאותו הדור ע"י שעשה איזה מצוה כתיקונה כמו הצדיק ההוא יעו"ש בארוכה.

והנה עד"ז להבדיל בכמה הבדלות הוא ענין הנאמר במט"ט כי שמי בקרבו ומתלבש בו השם הויה, עכ"ז הנה עיקרו הוא לעולם רק מלאך לבד ואינו אלהות כלל. כי השם הויה, הגם שמתלבש בו, עכ"ז אינו מתייחד עמו להעשות חד עמו ח"ו, ע"ד שהוא באצילות. ולכן נאמר, אל תמר בו, אל תמירוני בו, ואל תעשוני תמורתו (וכמ"ש בשמו"ר פ' ל"ב סי' ד', וכן בסנהדרין לח ע"ב³⁶⁵) כי הנה התלבשות השם הויה כאשר מתלבש בו הוא נקרא בשם תמורה, וכמ"ש בתיקונים (ס"ז סע"ב וע"ט סע"ב) ע"ש, כי נתחלף אורו כביכול ונתלבש בצורה אחרת, שהוא בהמלאך מט"ט, אשר הוא אינו אלהות כלל, אלא שהוא רק מלאך לבד, הכולל את כל העולמות בי"ע, וזכה לזיהרא עלאה דאדם הראשון אשר נסתלק ממנו ע"י החטא, וכמו שמבואר כ"ז בספר הגלגולים (פ' י"ח³⁶⁶) ע"ש.

והנה זכה מט"ט למעלה הוה ע"י כשרון מעשיו וצדקתו, וכמו שמבואר בספר היכלות דר"י כה"ג (פרק ה'), וכן העיד עליו התורה (בדאשית ה כב) ויתהלך חנוך את האלהים אחר הולידו את מתושלח שלש מאות שנה, והרי היה ג' מאות שנה רציפות צדיק גמור. ונמצא במדרש אגדה (אשר נדפס ע"י רש"ב בשנת תרנ"ד) כי אותן הג' מאות שנה הנה היה בגן עדן ולמד עם המלאכים. והאריז"ל בשער הפסוקים (דף י"ד ע"ג) אמר כי אור הזיהרא עלאה אשר נסתלק מאדה"ר ע"י החטא דעה"ד היתה יושבת בין החומות של ונג ע"ב} ג"ע שלש מאות שנה, עד שבא חנוך (וע' זוה"ק ח"ב רע"ז א') באותן הג' מאות שנה ותיקון ובירר את השם אלהים דיוד"ין שמספרו ש', ונתברר ונודכך שם אלהים על ידו,

³⁶⁵ ז"ל: כתיב ואל משה אמר עלה אל ה' עלה אלי מיבעי ליה. אמר ליה, זהו מטטרון ששמו כשם רבו, דכתיב כי שמי בקרבו. אי הכי ניפלחו ליה. כתיב אל תמר בו, אל תמירני בו.

³⁶⁶ עי' שער הגלגולים הקדמה ז' וז"ל, כשחטא אדם הראשון, נסתלקה ממנו זיהרא עילאה, כנזכר בזוהר בסתרי תורה פרשת קדושים (פג ע"א), והיא בחי' נרנח"י מעולם האצילות [עי' לש"ו דע"ה ח"ב לא ע"א, דהיינו נרנח"י של עכשיו שהוא נר"נ של אז (עי' שער הגלגולים הקדמה טו שזה נר"נ ולא נרנח"י, ועי' ע"ח שער קלי' נגה פרק ד' דהיינו רוח ונשמה דאצילות)], כי כל זה נקרא זיהרא עילאה, ואלו לא ירדו לקליפות ח"ו, כנודע שאין קליפות רק בג' עולמות בי"ע, אבל נסתלקו למעלה למקומם, ומכל חלקי האצילות הנקרא זיהרא עילאה, לא נשאר בו רק נפש דאצילות בלבד, עכ"ל. ועי' עוד ביהל אור ח"ב ט"ו ע"ד וז"ל, בין בקדושה ובין בסט"א אית ימינא ושמאלא דר"נ והן בג' עולמות בי"ע למעלה שניהם טובים ובעשיה מדור הקליפות שניהם רעים, כי ימינא הוא חנף ומרע שמראה טוב לב"א, ושמאלא בעל מחלוקת איש לשון בל כו', והן אותיות ח"ק ומספרם גיהנם והן דכר ונוק' דגיהנם, וביצירה ע"ה טו"ר מטה ונחש, ושם ב' אתוון ט"ר, אבל בבריאה כולו טוב והוא בנשמתא כי אין בה חטא לעולם כי היא מסתלקת קודם החטא, ושם ב' אתוון י"ש, אר"ר ומנח"ה, עכ"ל. ועי' בבהגר"א על תיקו"ז קו ע"ד שחנוך ירש את הזיהרא עלאה (ז"ח סט ע"ב).

ו"ש ויתהלך חנוך את האלהים. ותיקן בזה מה שעות אדה"ר, וזכה ע"ז ליקח את הזיהרא עלאה דאדה"ר, וכמ"ש בזוהר חדש (נד ע"ד סט ע"ב). ולכך לא טעם הוא טעם מיתה כלל, ועלה למעלה ונעשה למלאך מט"ט, כמ"ש באותיות דר"ע ובפרקי היכלות וכנודע.

ומ"ש במדרש רבה בראשית (ר"פ כ"ה סי' א') מהו ואיננו, אמר ר' המא בר הושעיא אינו נכתב בתוך טימוסן של צדיקים אלא בתוך טימוסן של רשעים. אמר ר' איבו חנוך חנף היה, פעמים צדיק פעמים רשע, אמר הקב"ה עד שהוא בצדקן אסלקנו. הנה הענין בזה הוא כי נשמתו היה מצד הגבורות, והיה נשמה גדולה מאד, וכל אותן הנשמות אשר הם מצד הגבורות הם עלול לחטא, ועומדים תמיד במלחמת היצר הרבה מאד, והם בסכנה גדולה, כי החיצונים מתקנאים ומתגברים עליו תמיד, משום שכל מהצבתם ומקורם דהחיצונים הוא מסיגי ופסולת הגבורות, וכל יניקתם וחיותם הוא משם תמיד כנודע. ולכן כל מי שהוא מצד הגבורות הנה (תהלים יב ט) סביב רשעים יתהלכון, וכמו שיתבאר לקמן חלק שני דרוש ד' בענין הד' שנכנסו לפרדס, שזה היה ג"כ כל סבת המאורע דאלישע אחר. ולכך היה חנוך תמיד במלחמת היצר הרבה, ומדרכי המלחמה הוא פעמים לנצוח ופעמים הוא מנוצח, וזהו שאמרו פעמים צדיק ופעמים רשע. אמנם האנשים הללו הנה עליהם נאמר (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, כי אח"כ כשהוא מנצח את היצר, גם בעת התגברו עליו, הנה זדונותיו נעשה לו כוכיות³⁶⁷, והוא כמ"ש במדרש שוחר טוב (מזמור לב) אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, שעשה מצוה כנגדה, וכן היה כ"ז בחנוך. ולכן לא רצה הקב"ה להעמידו בעוה"ז יותר, ואמר עד שהוא בצדקן אסלקנו, וסלקו בעת שהיה צדיק גמור, וזכה להיות עומד ומשמש במרום גבוה מכל המלאכים כולם כנודע. ואמרו בזוה"ק (בראשית נו ע"ב ושמות י' ע"ב) כי נתקיים בו בחנוך מקרא שנאמר (קהלת ח יד) יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, והוא במה שסלקו והעלהו למרום קודם זמנו. כי הרי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (אבות פ"ד מ"ז), ובמה שסלקו קודם זמנו ולא הניחו בעוה"ז לסגל עוד מצוות ומע"ט, הרי נתקיים עליו יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. והוא ג"כ מ"ש במדרש רבה הנז', דלכך כתיב ואיננו, שאינו נכתב בתוך טימוסן של צדיקים, אלא בתוך טימוסן של רשעים. והוא משום כי הרי יצא חייב בדינו לסלקו קודם זמנו. והוא ג"כ מה שנודע כי מט"ט הוא אילנא דטוב ורע, מט"ט טוב וסמ"רע, וכמ"ש ברע"מ (משפטים קטו ע"א) ובכ"מ בתיקונים, כי הרע אחוז שם, והוא אילנא דמתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה, וע' בתז"ח מ"ב ע"א בהגר"א שם והבין.]

והנה אופן סילוקו הנה רש"י ז"ל בפירושו על התורה מזכיר בסילוקו לשון מיתה, וכל דברי רש"י שם הוא מהמדרש רבה (ריש פ' כ"ה סי' א'), ובאמת המעיין בהמדרש יראה שלא אמרו שם לשון מיתה כלל, אלא שהשיב ר' אבהו להמינים ואמר להם, אם ללקיחה אתם דורשים כו' ע"ש, והיה תשובתו רק לאפוקי מדעתם, ועכ"ז לא הזכיר ר' אבהו עצמו לשון מיתה כלל. ואמרו שם, אמר ר' תנחומא יפה השיב ר' אבהו, ופי' רש"י שם שלא ליתן פתחון פה לומר הלוא שמו כשם רבו, וח"ו שיתפו עמו לפיכך אמר להן עכ"ל. וכן מוכח ג"כ מהענין, דאל"כ מה שייך שאלה זו להמינים, ומה איכפת להו אם מת או לא מת, וכי לפירושי קראי הם צריכים, וללמוד תורה הם באים, ולכן השיב להם ר' אבהו יפה כדי לסכל את דעתם. אך עכ"ז הנה היה נזהר באמת ר' אבהו בלשונו ולא הזכיר

³⁶⁷ עי' גמ' יומא פו ע"ב.

הוא עצמו לשון מיתה עליו כלל, כי הרי גם התורה אינו מזכיר עליו לשון מיתה, אלא כתוב סתם ואיננו, והיה הסתלקותו באמת ע"ד שהיה באליהו, ובעוד יותר נעלה. כי באליהו הנה נשאר גופו בסערה ואתפשט רוחיה מן גופיה, וכמ"ש בזוה"ק (ויגש רט ע"א) ע"ש, וגופו נשאר בסערה, וכשיורד בעוה"ז הנה חוזר ומתלבש בהוא גופא, וכמ"ש בזוה"ק (ויקהל קצו ע"א), אבל בחנוך הנה נזדכך גופו ג"כ למדרגה שלמעלה ועלה ונתעלה עם גופו עצמו (נג ע"ג) ונעשה למלאך מט"ט, שר על כל המלאכים, וכמ"ש באותיות דר' עקיבא ובפרקי היכלות, שנהפך בשרו ללפידי אש, וכל עצמות גופו לגחלי אור, ונעשה מראו כמראה בזק וזוהר עיניו כזיו כסא כבוד כו' כו' ע"ש. ומשום שמתחלף הוא לגמרי, שהוא גם בגופו כולו ונתעלה בכלול למדרגה אחרת, לכן אינו מתעבה עוד, ואינו יורד הוא עצמו לעולם למטה כלל, משא"כ באליהו זל"ט כנז'. ולא נמצא באמת שום מקום במדרשות ובדברי חז"ל לשון מיתה על חנוך כלל, וגם בתרגום אנקלוס הרי יש לפנינו בו ב' נוסחאות, ומ"ש בזוה"ק (ויגש רו ע"א) כגון חנוך ירד וכלהו צדיקיא כו' כבר מתו ואסתלקו כו' ע"ש, הנה בכוונה אמרו כפל לשון מתו ואסתלקו, משום חנוך שהוא לא מת רק נסתלק, וכמ"ש ואיננו כי לקח אותו כו'. וע' עוד בפ' תרומה (קע"ד ע"א) כי גם בכל הצדיקים כולם אין בהם באמת מיתה ממש כלל. וע' עוד בענין חנוך בפ' אחרי מות (ס"ח ע"ב) שאמרו שם בפירוש כי חנוך עלה למעלה בחיים ע"ש. וא"כ תראה כי מ"ש התוספות ביבמות (טז ע"ב ד"ה פסוק) וכן בחולין (ס' ע"א ד"ה פסוק) דיש בזה אגדות חלוקות [ובחולין שם כתבו התוספות רק בלשון ספק ושמא כו' ע"ש], אינן אגדות חלוקות כלל, כי הרי במדרש רבה בראשית הנז' לא הזכירו רז"ל עצמם עליו לשון מיתה וכנ"ל. ומה שהקשה התוספות שם ושם, כי איך אפשר שיחיה חנוך שר העולם, כי הרי נולד חנוך בשנת תרכ"ב לבריאת העולם, ונסתלק למעלה בשנת תתקפ"ז, א"כ מי היה שר העולם קודם שנסתלק חנוך, כבר תירץ האריז"ל תירוץ מספיק על זה בשער הפסוקים (דף י"ד ע"ד) וכן בספר הגלגולים (פ' י"ט) ע"פ מאמרם ז"ל בזוה"ק (פ' נח ס' ע"א בתוספתא שם) כי לכל צדיק וצדיק אית ליה תרין רוחין, חד לתתא וחד לעילא, וזה סוד אברהם אברהם, משה משה כו', ואותו הרוח של חנוך שהיה למעלה הוא היה שרו של עולם בששת ימי בראשית, ונקרא ג"כ מט"ט, ואח"כ עלה זה הרוח אשר לו למטה ונתחבר ונכלל עם העליון עכ"ל. וע' עוד מענין חנוך ומט"ט ומענין אליהו זל"ט בדברי קדוש ה' הרמ"ק זללה"ה בספר צמח צדיק דרוש ארוך בזה.

והנה למדרגה הגדולה הזו לא זכה חנוך באמת כ"כ מהר, אלא רק עד שהלך את האלהים שלש מאות שנה. וכן גם אחר שלקח אותו האלהים למעלה, הנה לא עלה למדרגה הגדולה הזו בפעם אחת, אלא רק לאט לאט אחר שנזדכך ונזדקק בזיכוך אחר זיכוך, וכמ"ש בזוהר חדש רות (בפסוק ולנעמי מודע דף ס"ו ע"ג פה ע"ג) ואתמשך חנוך זעיר זעיר עד דאתעבד מה דאתעבד ושארי בדוכתיה כדקא יאות כו'. והנה גודל צדקתו וקדושתו ומעשיו הנוראים בעת היותו בעוה"ז, הנה אמרו רז"ל (הובא בשער הפסוקים להאריז"ל י"ד ע"ג) וכן בפרדס הרמ"ק ז"ל סוף שער הכינויים ובמגיד משרים פ' מקץ ט"ו ע"ב ובהרמ"ע מפאנו אם כל חי סס"י כ"ב) כי חנוך תופר מנעלים היה, ובכל נקיבה שהיה נוקב במרצע היה מברך (פרדס שם) ואומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (הרמ"ע מפאנו שם). וע' בדברי האריז"ל שם, וכן בכל הנז' את גודל התיקונים שהיה מתקן עי"ז והיחודים שהיה מייחד בזה ועי"ז זכה לכל מעלתו הנוראה.

אמנם כל השבח והמעלה הזו הנה היה רק לגופו נפשו ורוחו, אבל נשמתו הוא עוד ביותר מעלה, והוא בכלל כל נשמת הצדיקים אשר הם במעלה יותר גדולה ממדרגת המלאכים, וכמ"ש הרמ"ק ז"ל בפרדס (שער ההיכלות ס"פ י"ב ושם פ' י"ג), ובספר הגלגולים (פ' ס"ד דפוס פרעמישלא), אמר שם שכל הנר"ן שלו כולם הם במדרגה יותר

גבוה, וכל מעלת מט"ט הוא נעשה רק לגופו לבד. וכן הוא ג"כ בספר עמק המלך (עולם היצירה פ"ב, דף קע"ה ע"ג), אבל מלשון האריז"ל אשר בספר הגלגולים (פרק י"ט) שהבאתי לשונו לעיל מבואר הוא שעד סוף הרוח שלו הוא מעלת מט"ט, וכן הוא ג"כ בדברי הרמ"ק שם, ורק נשמתו לבד הוא במדרגה יותר גדולה, שהוא במעלת הצדיקים. והנה כתב עוד הרמ"ק שם כי האבות ומשה רב"ה הם גם בגופם יותר גדולה הרבה מכל מעלת מט"ט, אמנם מדברי האריז"ל בספר הגלגולים (מפ' י"ד עד סוף פ' י"ט), וכן בשער הפסוקים (דף ט"ז רע"א) לא משמע כן כלל, ואם יהיה הי"ת עמדי אבאר זה במ"א והוא ברחמי יאר עינינו בתוה"ק. (נג ע"ד)

מצינו במט"ט בחינת מעלה נוספת, שכן בימי החול, וכן בכל משך זמן הגלות, יורדים הז"א ונוק' דאצילות ומתלבשים במט"ט ומתייחדים שם, ואז נקרא הוא "מיט"ט", או נמשך כל השפע וההנהגה על ידו. ולא למימרא שהוא מנהיג ח"ו, וכן אין הזו"ן מתייחדים עמו ליעשות חד עמו, אלא שהזו"ן מתלבשים בו ומתייחדים שם, וע"ז נאמר ש"ה' יוצא ממקומו".

[ג] והנה יש למט"ט עוד ענין נעלה מאד, כי בימי החול וכן בכל משך זמן הגלות הנה יורדים ומתלבשים הז"א והנוק' דאצילות במט"ט ומתייחדים שם, וכמ"ש בהקדמות תיקונים (דף ד' ע"ב) וביומי החול לביש עשר כתות דמלאכיא כו', והוא מט"ט דכולל כל עולם המלאכים כנודע. וכן בתיקונים (סח ע"א) דביומין דחול דשליט מט"ט כו'. ובתיקון נ"ו (ק"ד ע"א) וד' זמנין גלת שכינתא בגלותא כו', כד שכינתא גלת כל ספירין נחתו עמה כו', וכד נחתו אתלבשו בשית יומין דחול כו'. (וע' פע"ח בשער מקראי קודש פ"ג) ובתו"ח (דף י"ד ע"ב) ויונה קדישא בכל שית יומין דחול אזלא מנדדא מדוך לדוך, ואם אשכחת צדיק בעלמא אתדבכת ביה אם לאו אתחזרת לקנהא ואתטמרת תמן כו' ומאי נהו קן דילה מט"ט כו'. וכן ברע"מ תצא (רפ"א ע"א) על התמורה שכינתא תתאה באן אתר אתטמרת בעולימא דילה מט"ט. ובתיקונים (ס"ז סע"ב) שלף איש נעלו דא גופא כו', ודא מט"ט דלזמנין אשתכח ביה עד"א, ולזמנין צדיק, ולזמנין שכינתא עלאה כו', ולזמנין שכינתא תתאה כו' דאיהי שכינתא י' כלילא מעשר ספירין י' מן מיטטרו"ן, כל ספירין פועלים ביה בהאי עלמא שפלה. והוא כמ"ש הרב בטעמי מצות (פ' תצא בסוד היבום) כי כשאין זוג למעלה בז"א דאצילות, יורד הז"א ביצירה ומתלבש במט"ט, ושם מזדווג בנוק' ונקרא מט"ט או בשם מיט"ט בתוספת י', וכמ"ש בהקדמת תיקונים (ד' ט"ז) בארוכה ע"ש"ה ובהגר"א שם, והנה נמשך אז כל השפע וההנהגה על ידו, וכנ"ל דכל ספירין פועלים ביה בהאי עלמא שפלה. ואין הכוונה ח"ו שהוא המנהיג, אלא שהזו"ן מתלבשים בו ומתייחדים שם ונמשך ההנהגה על ידו, וכמו שמבואר כ"ז בפרדס שער אבי"ע פ' ד' ה', ובפע"ח (בסוף הקדמה בד"ה עשר ספירות*) ע"ש. והנה על היחוד הזה כאשר מתלבשים בו הזו"ן ומתייחדים שם, הנה נאמר על זה כי הנה ה' יוצא ממקומו (ישעיה כו כא), כי אז הוא כביכול לבר מאתריה ונשתנה בו, וכמ"ש בתיקונים (ק"ז ע"ב) (וע"ש בהגר"א ד"ה שינוי השם) ושם צ"ח ע"א) וכן ברע"מ (פ' תצא רפ"א ע"א) ע"ש. והנה נאמר על זה ג"כ אל תמר בו אל תמירוני בו³⁶⁸, כי גם אפי' כשיורדים בו הזו"ן ומתלבשים בו ומתייחדים שם כנו', הנה אינם מתייחדים עמו להעשות עמו לחד, אלא הוא עומד לעולם במדרגתו שהוא רק המלאך מיט"ט לבד, והוא לעולם רק במדרגת בי"ע, אשר הקב"ה אינו מתייחד שם להעשות עמהם לחד כלל, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד' ע"ב) דבעשר ספירות דבריאה [ומכש"כ בהיצירה והעשיה] לאו אינון וחייהון חד, לאו אינון וגרמיהון חד, ולכן אמר הקב"ה אל תמירוני בו. ואמרו בתיקונים שם (סוף תיקון נ' צח ע"א) ובמאי חזרין ליה

³⁶⁸ סנהדרין לח ע"ב ה"ד לעיל.

לאתריה, במה שמייחדים שמו ערב ובוקר בכל יום תמיד פעמים (נד ע"א) באהבה שמע ישראל כו', והוא מה שאמרו בסנהדרין (לח ע"ב) על מט"ט הימנותא בידן דאפי' בפרוונקא נמי לא קבילניה. ולא עוד, אלא שגם מעלתו הקודמת הנאמר עליו כי שמי בקרבנו כנ"ל, והוא מעלתו התמידית בו, הנה הוא תלוי ג"כ רק בזה כשאין אנו מכוונים אליו כלל, וכל עבודתנו הוא רק להקב"ה לבד, וכמ"ש בשמו"ר (פ' ל"ב סי' ד') ולא עוד אלא שאתם גורמים לו שישמט שמי מקרבנו, וכמ"ש בחגיגה (דף טו ע"א) אפקוהו למט"ט מחיוהו ס' פולסי כו' (רד"ל שם), כי כשם שנפרעין מן העובד כך נפרעים מן הנעבד, כמ"ש בב"ר (פ' צ"ו סי' ה') וכן בחלק (דף צג ע"א) ודניאל אמר כו' דלא לקיים בי פסילי אלהיהם תשרפון באש (רש"י שם).

*הגהה ודע כי כל הדיבור הזה אשר בפע"ח שם בסוף הקדמה (בדף ד' סע"ב מדפוס דובראוונא) המתחיל האצילות כו', וכתוב שם שהוא לשון האריז"ל, הוא שיבוש, כי היא כולה רק מהרמ"ק ז"ל בפרדס שער אבי"ע. כי הדיבור המתחיל האצילות הוא עצם הספי' כו' הוא שם פ"ב, ואח"כ כל הדיבור המתחיל עשר ספי' דאצילות כו' הוא שם פ"א. ומ"ש שם באותו הדיבור, וההפרש שיש בין א"י להו"ל כו' עד סוף הדיבור הוא שם פ"ה. וכל מ"ש שם ועוד י"ל כו' וזהו דחוק, הוא הכל מלשון הרמ"ק שם. ויש בפע"ח שם כמה שיבושים ותוכל להגיה אותם מלשון הרמ"ק. ומ"ש שם וגומר בגופו היחוד כו' הוא ט"ס כי מלת וגומר הוא בלשון הרמ"ק שם מלת "וכו'", וקאי על דברי היכלות דר"י כה"ג שנהפך גופו ללפיד אש וכו', ומלת בגופו שבפע"ח היא ט"ס. ומ"ש היחוד צ"ל היסוד, והוא התחלת ענין בפנ"ע קיצור מדברי הרמ"ק שם, וכן היא (מתוקן בזה) בספר עולת תמיד בתחלתו אשר כל הדיבור הזה נלקח משם. ונראה לי כי הרב ר' יעקב צמח ז"ל אשר סידר את הספר עולת תמיד מדברי האריז"ל, לקח וליקט את כל המאמר הזה מהרמ"ק ז"ל להקדמה על הספר (ושם לא כתוב כלל שהוא מלשון האריז"ל) ואח"כ כשסידרו את הפע"ח והכניסו בתוכו את כל הספר עולת תמיד כנודע, יחסו גם את הקדמה הזו להאריז"ל, והוא באמת כולו רק להרמ"ק ז"ל קיצור לשון וליקוט מכל דבריו שם.

אין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שהוא אלהות גמורה שראויה לעבודה ולידבק בה ח"ו. כל ענין "אלקות" הוא בכך שאלה מכוונים את כל העבודה והדביקות האמיתי והיינו בסוד האצילות. והנה עכ"ז שאפשר לעבוד את הגילוי באצילות, אמנם גם שם יש לחלק בין בחינות הגילוי שבו, שכן עיקר גילוי הוא בז"א, ואילו בא"א הוא סתום (והיינו שרשי העתיד להתגלות) על אף שכל הגילויים שבאצילות אחד הם. והנה קודם שנתגלו השמות שבאצילות אסור לייחסם לא"ס עצמו אפילו שבאמת לאמיתה כולם א'. וכן אסור לצייר דיוקנא דבי"ע באצילות או דיוקנא דאצילות בא"ס, וזהו בכלל האיסור "ארור האיש אשר יעשה פסל".

כל גילוי אלקות שבבי"ע הוא רק כמחיה ומקיים אותם, וכל גילוי שכינה שיש בבית המקדש אינו אלא התפשטות של אור קדושתו. אבל אינו מתייחד עמהם להיות חד כמו באצילות. ומה שמבואר שעיקר שכינתו מקומה הוא למטה כוונתו לאפוקי מבי"ע שהוא מקום המלאכים. וכל ההנהגה דכל עולמות בי"ע נמשכת ויוצאת רק משכינתו ית' שבבית קה"ק של מטה, שם נתחבר ונתייחד מלכות דאצילות הרי הוא היכל קה"ק דעולם הבריאה עם בית קה"ק שבבית המקדש של מטה. ומש"כ קב"ה ואורייתא חד, קאי רק על רוחניות התורה שהוא עצמותה ופנימיותה, שכן בזה היא כוללת את כל האצילות כולה, וח"ו אינה מתייחדת עם הקלף והדיו. מי שאינו מבחין בין טהור לטמא בבי"ע זהו אביזרייהו לע"ז, כל דבר טמא יש לו חיות ע"י קדושה המאירה אליו מלמעלה אמנם אינה לא בתוכו ח"ו.

[ד] והרי לנו עכ"פ כי אין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שיהא אלהות גמור בבחי' העבודה אליו והדביקות בו חלילה וחלילה. (וע' עוד בזה בנפש החיים שער ג' פ"ט³⁶⁹). וכל ענין אלהות אשר אליו הוא כל העבודה והדביקות האמיתית בו, הנה הוא

³⁶⁹ ז"ל, וזהו וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים וכו', היינו שלא לכוין להשתעבד ולהתדבק בשום עבודה לאיזה כח או כחות פרטים אשר בשמים ממעל ואשר בארץ

רק בגילוי ווארו ית"ש אשר מסיום האצילות ולמעלה, כי שם הוא אלהות גמור, יחיד ומיוחד, וכמו שיתבאר לקמן בדברינו, אבל לא מתחת סיום האצילות ולמטה ח"ו. אמנם דע כי גם באצילות גופה הנה אנו מחויבים ג"כ ליתן הברל בגילוי ית"ש, בין הקודש לקודש הקדשים, וכמ"ש בספד"צ פ"ה (לג ע"א) יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקודש ובין קודש הקדשים, עתיקא לזעירא, אתפרש ואתדבק לא אתפרש ממש. והוא מה שנאמר בתורה (שמות כו לג) והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית לג ע"א³⁷⁰). והיינו כי הנה עיקר הגילוי דהשם הויה ב"ה הוא רק בז"א, וכמ"ש בספד"צ (ריש פרק ד' כח ע"א) עתיקא ממיר וסתים, זעירא דאנפין אתגליא ולא אתגליא, דאתגליא באתווי כתיב, דאתכסייא סתים באתוון דלא מתיישבן באתרוי בגין דאיהו לא אתיישבו ביה עלאין ותתאין³⁷¹, וכן שם פ"ב (כא ע"א) 'י עלאה כו' מתפשטן אתוון לבתר כו', כד אתגלי לזעירא מתיישבין ביה אלין אתוון ואתקרי בהון³⁷². והגם דבאמת הם כולא חד, וכמ"ש ר' שמעון באד"ז (רצ סע"א) כל מה דאמינא דעתיקא קדישא וכל מה דאמינא דזעיר אנפין כלא חד כלא הוא חד מלה כו'. וכן באד"ר (קמא סע"א) הזהיר שם ר' שמעון על זה באזהרה נוראה ואמר, דכל מאן דעייל ולא נפיק טב ליה דלא אברי, כללא דכל מלין עתיקא דעתיקין וזעיר אפין כלא חד, כלא הוה, כלא יהא (ר"ל הוה והיה ויהיה), לא ישתני ולא משתני ולא שנא³⁷³ כו' ע"ש. והרי הם כולם חד ממש, אלא שזה הוא בהעלם וזה הוא בגלוי וכנודע.

מתחת, רק לכיון הכל לשם העצם המיוחד הו"ה ית"ש מקורא וכללא של כלל הכחות כולם שנמשכו ממנו. וכו' וזה שאמר הכתוב זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו. היינו שלא לכיון ח"ו בשום עבודה וענין לאיזה כח פרטי מכחות שקבע הבורא יתב', (כי שם אלקים משותף לכל בעל כח פרטי שיהא כידוע וכמש"ל) רק לכיון לשם העצם המיוחד לו יתברך לבד, שפירושו מהוה הכל. היינו כללא ומקורא דכל הכחות כולם כנ"ל, וכו' והוא מצד התחברותו יתב' עם העולמות, ולזאת בכל מקום שצותה התורה על ענין הקרבנות ביארה בפסוק לה' דוקא, וכאמרם ז"ל (סוף מנחות) בא וראה מה כתיב בפ' קרבנות שלא נאמר בהם לא א"ל ולא אלקים אלא לה', שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק.

³⁷⁰ דהא תנינן כתיב (שמות כו לג) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים דייקא דהא איהו רקיע דמפרש בגו באמצעיתא. [תרגום: שנינו, נאמר "והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים" - דוקא, שהרי הוא רקיע שמפריד בתוך האמצע.]

³⁷¹ תרגום: עתיק נסתר וסתום, זעיר אנפין מתגלה ולא מתגלה, שמתגלה באותיות הכתובות, שמתכסה סתום באותיות שלא מתיישבות במקומותיהם בגלל שבו עצמו לא התיישבו עליונים ותחתונים.

³⁷² תרגום: 'י העליון וכו' מתפשטים אותיות אחר כך וכו', כשמתגלים לזעיר (אנפין) מתיישבים בו אלה האותיות ונקרא בהם.

³⁷³ תרגום: שכל מי שנכנס ולא יוצא, טוב לו שלא נברא כלל. כלל כל הדברים, עתיקא דעתיקין וזעיר אנפין כלם אחד כולם היו כולם יהיו, לא ישתנו ולא משתנים ולא השתנו כו'. כוונתו בזה הן לאלה שאינם רגילים ברזין דאורייתא, והן לעוסקים בהם ואינם יודעים לצאת בשלום, כאלישע אחר שעלה למרכבה "ולא נפיק", 'טב ליה דלא אברי', שכן מי שנכנס בעולם הזה לעמקי הקלי' ע"מ לברר את ניצוצי נשמתו בשרשם, ונשאר שם ולא מתקנס, הרי שהוא נשאר שקוע שם ולא יצא רח"ל. שהרי כל תכלית ביאתו לעולם היתה לברר ולתקן את מה שצריך, ואילו הוא, לא זו בלבד שלא תיקן, אלא אדרבא, הוסיף כח לקלי' והוריד לשם עוד ניצוצות של קדושה, וגרם לעוד שבירת כלים.

לכן רק באדרא הוא שגילה רשב"י בפירוש את העניינים האלו של הפרצופים, ולא בשאר חלקי ספר הזהר, כדי שלא לטעות לישאר שקועים בעמקי הקלי'. ומה שמצינו שגילה בשאר מקומות, הוא רק ברמז, דוגמת המקובלים שהיו לפני האריז"ל, שלא דברו בענין הפרצופים מכיוון שעדיין לא האיר המתקלא. וזהו עניין הלשון 'בעינא לגלאה', ע"ש שעתידין לגלות את הדבר לאריז"ל (ב"ע רכז ע"ב). 'דעאל ונפיק' דהיינו שהם נכנסו להשיג את גנזי התורה, ויצאו לבחינת חיזוניות הרי היא המצות, והבינם על בודיים, וראו שהכל א' (מ"א צא). עי' בהגר"א באד"ר קכז ע"ב ד"ה מנהון עאלו וז"ל, היינו שלא יצא לעולם, מ"מ כולם כבר עאלו, יש לגלות להם, ע"כ. וע"ש

עכ"ז הנה זה גופה צריכים אנו לדעת שיש הבדל בין גילוי העיקרי לבין אותן הדרגין אשר שם לא נתגלה עדיין, והם רק בבחי' שרשים לבד. וכל אותן העניינים אשר אנו מדברים בז"א הנה הם בעתיקא קדישא רק בהעלם, וכמ"ש בזה"ק (אחרי מות סה ע"ב) תא חזי היך נחית מדרגא לדרגא לאודעה רזא דשמא קדישא למשה בקדמיתא אהיה כללא דכלא סתים דלא אתגלייא כלל כו³⁷⁴, ע"ש כל הענין. ועכ"פ הוא כי הנה צריכים אנו לדעת ההבדל אשר בין הקודש לקודש הקדשים, וצריכים אנו לדעת כי כל מה שאנו מדברים בז"א הנה הוא בעתי"ק רק בהעלם גדול.

והנה כן הוא החיוב במכש"כ לדעת ולהבין כי כל אלו הגילויים כולם, שהם כל שמותיו יתברך³⁷⁵, וכל העניינים אשר אנו מדברים באצילות כולו, הנה נמנע ואסור הוא לייחסם כמו כן בא"ם עצמו קודם שנתגלה, וכן בבחי' א"ם אשר למעלה מגלויו. והגם שהוא באמת כלא חד, כי א"ס גופה הוא עצמו אשר נתגלה בכל השמות ובכל האצילות כולו, אך למעלה מהאצילות הנה אסור לייחס אותן העניינים בו, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא כו' (שהוא קודם שהאציל את כל האצילות, ע' פרדס שער עצמות וכלים פ"ח) הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון, ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא (מי שעוסק בו קודם האצילות ולמעלה מהאצילות) אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא, (נד ע"ב) ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה, מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהוא אחר שהאציל האצילות), נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהוה כו' ע"ש³⁷⁶. וע' עוד בהקדמת תיקונים (דף ז' ע"ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמציר דיוקנא דבי"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמציר הדיוקן דאצילות בא"ם עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל. והרי לנו מכ"ז חיוב ההבדל אשר אנו מחויבים לדעת ולהבין בין כל דרגא ודרגא אשר גם באצילות גופה, ומכש"כ מהאצילות ולמעלה, הגם שהוא באמת כולו חד וכמו שיתבאר למטה בדברינו בעה"י.

וכן הוא כש"כ וכש"כ בהעולמות בי"ע, שהם העולמות הנפרדים³⁷⁷, ונסתתר שם באלהותו ית"ש לגמרי, עד שכל האלהות אשר שם הוא רק מהנשמה הכללית שבהם ולמעלה וכנ"ל, אבל מהרוח ולמטה, הנה הם נבראים נוצרים נעשים, ואינם אלהות כלל

שכותב שאותם ג' שמתו כפי שמבואר בדף קמד ע"א, היתה מיתתם בגדר "עאלו ולא נפקו". ועי' שם ד"ה יתיב, שטעותם היתה בכך שהגשימו.

³⁷⁴ תרגום: בא וראה איך יורד מדרגה לדרגה, להודיע את סוד השם הקדוש למשה, בתחילה אה"ה כלל הכל, סתום ולא מתגלה כלל וכו'.

³⁷⁵ עי' ביאורים ח"א ו ע"א, שמש"כ שכוונתו ית' לגלות את שמותיו ית' עניינו באמת לגלות את הספירות שבאצילות - והיינו הך.

³⁷⁶ תרגום: קדם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וציר צורה היה הוא היחיד בלי צורה ודמיון ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה שהוא מחוץ לדמות אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשם הקדוש ולא בשום אות ונקודה בעולם וזהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של האדם העליון ירד לשם ונקרא באותה הדמות יהו"ה וכו'.

אמנם עי' דבריו בביאורים הנ"ל ו ע"א, שיש ספירות הכמוסים אצלו ית' באור א"ס (וכנזכר בספר ויקהל משה).

³⁷⁷ עי' זהר בראשית כב ע"א.

ח"ו, אלא שרק הוא ית"ש מחיה ומקיים אותם באורו ית"ש, שהוא בהנשמה היותר פנימית שבהם וכנז'. וכן השרה שכינתו ית"ש בבית המקדש ובכותל מערבי לעולם כנודע, וכן מתפשט ג"כ באור קדושתו ית"ש בכל הדברים הנקראים בתורה בשם קודש. אבל עכ"ז הנה גם בהמקום אשר שורה שם שכינתו ממש, עכ"ז הנה אותן המקומות עצמן הנה הם אינם אלהות כלל וכלל ח"ו, כי אינו מתייחד בהם להיות עמהם כולו חד, ע"ד היחוד דא"ס באצילות. ואפי' הדברים שהם קודש קדשים, כמו הארון והכפורת והכרובים ולוחות העדות, אשר שם שורה שכינתו ית"ש, וכן כל התורה כולה אשר בידינו, אשר שם שורה אור קדושתו ית"ש, עכ"ז הנה אינו מתייחד בהם הקב"ה ביחוד גמור, שיהיה עמהם כולא חד ממש וכמו שהוא באצילות, אלא רק ששורה שם בכל א' לפי ערכו. והיינו כי הנה בבית קודש הקדשים, וכן גם עתה בכותל מערבי, הנה שם שורה אלהותו ממש, והוא אלהינו, שהוא השם הויה ב"ה השורה שם, וכמ"ש (חבקוק ב ט) ויהוה בהיכל קדשו.

וע' רמב"ן פ' ויגש בפסוק (בראשית מו א) ויסע ישראל, במה שהשיג שם על הרמב"ם ז"ל שאמר במורה ח"א פ' י"ט כ"א כ"ה ס"ד, שענין שכינה או כבוד כגון (שמות כט מה) ושכנתי בתוך בני ישראל (שמות מ לד) וכבוד ה' מלא את המשכן, הכוונה הוא על אור נברא. ומתרעם על זה הרמב"ן ז"ל ואמר, והם ושלום³⁷⁸ שיהיה הדבר הנקרא שכינה או כבוד אור נברא חוץ מהשם הנכבד יתברך כאשר חשב הרב כו' כו', ואם יאמר שהוא כבוד נברא כדעתו של הרב בפסוק וכבוד ה' מלא את המשכן, וזולתו איך יקבעו בו ברוך והמברך, והמתפלל לכבוד נברא כעובד עבודה זרה, ובדברי רבותינו דברים רבים יורה על שם השכינה שהוא האל יתברך עכ"ל ע"ש. וע' עוד בעבודת הקודש להר"מ גבאי ז"ל חלק התכלית פ' ל'. אמנם עיקר אורו הוא באמת רק מאצילות ולמעלה, אלא שמתפשט ושורה ושוכן בבית קודש הקדשים, וכמ"ש (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכבתי בתוכם, ולכן נקרא הבית המקדש רק בשם הדום רגליו, וכמ"ש בדברי הימים (א' כה ב) לבנות בית מנוחה כו' ולהדום רגלי אלהינו. וכן בישיעה (ס יג) ומקום רגלי אכבד. והוא משום שעיקר אורו הוא למעלה באצילות, וכמו שכתוב (תהלים צא ט) עליון שמת מעונך וכן יסדו (תפילת עלינו לשבח) ושכינת עוזו בגבהי מרומים.

ומה שאמרו רז"ל בתנחומא (נשא סי' י"ב, וכן הוא ברבה שם פ' י"ב סי' ז' ובזוה"ק תרומה ק"מ ע"ב וכן בכ"מ במדרשים) דעיקר שכינתו הוא למטה, הנה כוונתם שם הוא רק בערך אור שכינתו ית"ש אשר בהעולמות בי"ע, שהרי אמרו שם כ"ז על קטרוג המלאכים אשר הם בבריאה ויצירה, שהם רצו שיהיה עיקר שכינתו אשר בהעולמות בי"ע אצלם, וקבע הקב"ה עיקר שכינתו רק למטה בישראל ובבית קודש הקדשים. וכמ"ש חבקוק (ב' ג') וה' בהיכל קדשו, ואמר עוד (חבקוק ג ד) ושם חביון עוזו. אך כ"ז הוא רק בערך אורו ית"ש אשר בהעולמות בי"ע, אבל לא בערך אורו אשר באצילות, כי שם הוא עיקר גילוי ואורו לעולם. וכן מוכח ג"כ מדברי האריז"ל, שהרי אומר בשער דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א' סמוך לסופו) שהבית קודש הקדשים אשר למטה הנה הוא מכוון רק כנגד ההיכל ק"ק (נגד ע"ג) שבעולם הבריאה, אשר שם יורד אור השכינה דאצילות, וכמ"ש בשער דרושי אבי"ע (פרק ו'). והנה האריך שם הרב ללמדנו כי הגם שיורדת שם אור המלכות דאצילות ממש, עכ"ז הנה הוא רק אור ממועט בערך אור העיקרי אשר באצילות עצמו, ע"ש פ"ו ותמצא.

³⁷⁸ הגהות רבינו: הנה כדברי הרמב"ם ז"ל כתב ג"כ רס"ג בס' האמונה ה"ד מא"ב פ' י' ע"ש ובאמת יש מקום היטיב להעמיד דבריהם כי כל אור נאצל נקרא ג"כ אור נברא כמו א"ק שנק' אדם דבריהם כמ"ש בסדר אצילות בק' פ' א' כי כל מה שנעשה אצילות כולו לאלהות הוא רק ע"י יחודו ית"ש כמ"ש בכל דברינו כאן וע' לק' אות ה' וע"ע מזה בס' הכוזרי מא' ד' ס"ס ג' במפ' שם.

ועכ"פ הוא כי מה שאמרו עיקר שכינה בתחתונים, הנה הוא רק בערך אור שכינתו ית"ש אשר בהעולמות בי"ע, כי הרי הבית קודש קדשים של מטה, הנה הוא מכוון בקדושתו רק כנגד ההיכל ק"ק דהבריאה לבד, ולא כנגד האצילות עצמו וכנו', וכמ"ש ג"כ ירמיה (י"ז יב) כסא כבוד מרום מראשון מקדשינו, וכן איתא ג"כ בפרקי המרכבה דר"י כה"ג בפ"ג שם (הנדפס בספר ארזי לבנון), דעיקר שכינת כבודו הוא למעלה על הכסא הכבוד, ור"ל בעולם האצילות, אשר הוא על עולם הבריאה עולם הכסא כנודע, וע"ש בארוכה.

אמנם במדרש כונן אמרו, וכשם ששכינתו בעליונים כך שכינתו בארץ כו', אך הכוונה שם הוא ג"כ רק על ההיכל ק"ק דעולם הבריאה, ועל הבית ק"ק של מטה, שהם מכוונים זה כנגד זה, ושוכן למעלה ולמטה, ולא נתמעט אורו למטה דרך השתלשלות כל הו' היכלין התחתונים דהבריאה, ודרך כל העולם דהיצירה, וכל השמים והגלגלים דהעשיה, אלא אדרבא הוא שעיקר שכינתו הוא למטה בבית קודש קדשים, כי שם הוא שוכן תמיד, כמו בהיכל הו' העליון שהוא היכל ק"ק דהבריאה, ומתאחדים אלו הב' היכלות יחד באור שכינתו ית"ש, ומשם מקבלים כל הו' היכלות התחתונים דהבריאה, וכל המלאכים שבעולם היצירה, וכן האופנים שבעולם העשיה, הנה הם כולם מקבלים זיו שכינתו ית"ש רק מאלו הב' היכלין, שהם אחד. ולא עוד, כי עיקר קבלת כולם הוא באמת רק מביהמ"ק של מטה דוקא, כי מבואר הוא בדברי הרב (בשער סדר אבי"ע פ"ו הנז') כי בערך עולם הבריאה הנה נחשב ההיכל הו' העליון שהוא ההיכל ק"ק ע"י שירד שם אור המלכות עצמה, הנה נחשב הוא בערכם לאצילות ממש, וא"כ הרי אינם יכולים לקבל תוקף אור השכינה משם כלל, ונמצא שכל מה שמקבלים זיו שכינתו ית"ש הנה הוא רק מאור השכינה אשר בבית קודש הקדשים אשר בבית המקדש שלמטה דוקא, ועל זה היה כל קטרוג המלאכים כמ"ש בזוה"ק ובמדרשים הנז'. וזהו שאמרו שם שעיקר שכינתו הוא למטה, ור"ל על אור שכינתו אשר בהעולמות בי"ע, כי הנה שורה ושוכן עיקרה רק בבית קודש הקדשים אשר בבית המקדש של מטה, וכמו שכתוב (תהלים קמח יג) הודו על ארץ ושמים, תחלה ארץ ואח"כ שמים (וכמ"ש במדרש שם), ומקבלים כל צבא השמים את זיו שכינתו ית"ש רק מבית ק"ק של מטה. ואמרו בזוה"ק (פקודי רמ"א ע"א) דכל חיילין וכל אוכלוסין דיליה כולו אייתי עמיה לדיירא בהוא ביתא כו'³⁷⁹, ומבואר מזה שכל ההנהגה כולה דכל העולמות בי"ע היה נמשך ויוצא רק משכינתו ית"ש אשר בבית קודש הקדשים שלמטה. וזהו שאמרו דעיקר שכינתו הוא למטה, כי נתחבר ונתייחד סוף האצילות, שהוא ההיכל ק"ק דעולם הבריאה, עם בית קודש הקדשים אשר בבית המקדש של מטה, ונעשים ההיכל ק"ק דעולם הבריאה עם הבית קודש הקדשים של מטה נעשים שניהם לאחד, ומשם היה נמשך כל זיוו ואורו וכל השגחתו והנהגתו לכל העולמות בי"ע כולם, הכל רק דרך בית קדש הקדשים של מטה. ואמרו בפסיקתא דר"ב (דף ה' ע"א, וכן הוא בשמו"ר ס"פ תרומה), שאמר הקב"ה למשה, וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר, אם אתה עושה למטה כאותה של מעלה אני מניח סנקליטין שלי של מעלה (שהוא כל בית דינו ושרי מעלה) ומשרה שכינתי ביניכם למטה. אמנם זה היה רק במשכן אבל בבית המקדש הנה הביא הקב"ה עמו למטה גם כל פמליא שלמעלה שלו כולם, וכמ"ש בזוה"ק (פקודי רמ"א ע"א הנז') ע"ש. והרי לנו מכ"ז כי מה שאמרו דעיקר שכינה הוא למטה הכוונה הוא רק על אורו וזיוו הנמשך מהאצילות לבי"ע, הנה זה היה נמשך להם מאצילות דרך בית קודש הקדשים של מטה, וזהו שאמר הקב"ה (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, אבל עולם האצילות עצמו הוא לא נשתנה לעולם ושם הוא עיקר אור עצמותו לעולם.

³⁷⁹ תרגום: שכל חיילותיו וכל האוכלוסיות שלו, כולם באו עמו לדור באותו בית וכו'.

ונהזור להענין כי הנה מאור עצמותו יתברך אשר בהאצילות, הנה מתפשט ושוכן בבית קודש הקדשים של מטה וכן הוא שוכן שם גם עתה בכותל מערבי לעולם, וכמ"ש בשמו"ר (פ"ב סי' ב') (נד ע"ד) ובכ"מ, לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי. וכן הוא אומר (תהלים ג ה) קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה כו' ע"ש. אמנם אינו מתייחד שכינתו ית"ש עם הביהמ"ק גופה עד שיהא הביהמ"ק עצמו ג"כ אלהות חלילה וחלילה, ואין על ביהמ"ק עצמו שום שם אלהות ח"ו, ואמרו ביבמות (דף ו ע"א) ומקדשי תראו, יכול יתיירא אדם ממקדש כו', לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהיזהיר על המקדש.

וכן גם כל התורה כולה אשר בדינו, הגם ששורה בה אור קדושתו ית"ש והיא כולה קודש קדשים, עכ"ז הנה היא עצמה, ר"ל הקלף והאותיות שבה אשר בדינו הכתובים בדיו, הנה הם אינם אלהות כלל ח"ו. והגם דאורייתא וקב"ה חד הוא וכמ"ש בזוה"ק (יתרו צ' ע"ב) אורייתא כלא שמא חד הוי, שמא קדישא דקב"ה ממש. מאן דזכי באורייתא זכא בשמא קדישא. ר' יוסי אמר בקב"ה ממש זכי דהא הוא ושמיה חד הוא³⁸⁰. אך פשוט הוא כי הכוונה בכ"ז הוא רק על רוחניות התורה שהוא עצמותה ופנימיותה, כי בזה הנה היא כולל את כל האצילות כולה, כי רוחניות התורה הוא כל עולם האצילות גופה עם האור דא"ס שבו, וכמו שכתבנו בזה במ"א. אבל הקלף והאותיות התורה אשר בדינו, הם אינם אלהות כלל ח"ו, אלא ששורה שם אור קדושתו ית"ש, ולכן היא כולה קודש קדשים, אבל אינו מתייחד אור קדושתו עם הקלף והאותיות להיות עמהם חד ממש ע"ד שמתייחד אור א"ס באצילות, כי אין שום דבר בכל העולמות בי"ע שיתייחד בה אורו ית"ש להיות חד עמו כלל וכלל וכנ"ל.

והנה יש בעולמות בי"ע קודש וחול טהור וטמא, ומחויבים אנו ליתן הפרש והבדל בין זה לזה, מכש"כ דכש"כ דחיובי כל בחי' ההבדל אשר אמרנו לעיל בהדרגין דאצילות, הגם ששם הם באמת כולם חד וכנ"ל. ואיסור גמור גדול הוא לכנות שם קדושה בכל דבר שלא קדשתו התורה, ומכש"כ לומר ח"ו שיש איזה קדושה מלובש ח"ו בדבר שטימאתו התורה, הנה הוא איסור גדול מאד, והוא מאביזרהא דעבו"ז רח"ל, ובפירוש אמרה תורה ויקרא (י' י') ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור, ושם (י"א מ"ז) להבדיל בין הטמא ובין הטהור, וביחזקאל (כ"ב כ"ו) כהנייה חמסו תורתיה ויחללו קדשי בין קודש לחול לא הבדילו ובין הטמא לטהור לא הודיעו, ובזוה"ק (פ' פקודי רכ"ז סע"א) דכל חול לאו איהו בסטרא דקדושה כלל, חול איהו מסטרא אחרא מסאבא, ועל דא הבדלה בין קודש לחול, בנין דבעינן לאפרשא בין קודש לחול. ורזא דקרא הכי הוא, ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור³⁸¹. ובזוה"ק (פ' בהר ק"י סע"א) ומאן דקריב לקב"ה מה דאפריש, כמאן דקריב מסאבו דנדה לבעלה, והאי איהו רזא ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה כו', קירוב דכל עריין שקילין לע"ז, דכל סטריין אוחרנין עליהו אתמר מאלה נפרדו איי הגוים כו'³⁸². ואמרו שם עוד, וקב"ה אפריש לון משמיה

³⁸⁰ תרגום: כל התורה כולה היא שם אחד, שם קדוש של הקב"ה ממש. מי שזוכה בתורה זוכה בשמו הקדוש. ר' יוסי אמר זוכה בקב"ה ממש, שהרי הוא ושמו אחד.

³⁸¹ תרגום: שכל חול אינו בצד הקדושה כלל, חול הוא מהצד האחר הטמא, ועל כן הבדיל בין קודש לחול, לפי שצריכים להפריש בין קודש לחול. וסוד הפסוק הוא כך, ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור.

³⁸² תרגום: ומי שמקריב לקדוש ברוך הוא את מה שהפריד, כמי שקירב טומאת הנדה לבעלה. וזהו סוד "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה" כו', קירוב של כל העריות שקולים כעבודה זרה, שכל הצדדים האחרים, עליהם נאמר "מאלה נפרדו איי הגוים וכו'".

כגון דאפריש חשך מאור, הה"ד ויבדל אלהים בין האור ובין החשך³⁸³ ע"ש. והרי לנו גודל האיסור לייחס או לשתף (ר"ל להתערב במחשבה וכוונה או בדיבור ואמירה) איזה קדושה בכל דבר של חול, ומכש"כ בכל דבר טמא ח"ו. ואפי' אם אין הכוונה לאיזה עבודה ח"ו, אלא רק שחושב בדעתו ושכלו שיש שם איזה קדושה מלובש בה, הנה הוא מאביזרא דעבו"ז רח"ל. והגם דכל מציאות הקליפה והרע וקיומו הנה הוא לעולם אלא רק ע"י שיש לו איזה אחיזה ושורש נעלם במדרגה התחתונה דהקדושה, דאל"כ לא היה לו שום קיום כלל, ולא היה נעשה מציאותו כלל, והוא בסוד הכתוב (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם וכנודע, אמנם כ"ז הנה הוא רק כמ"ש האריז"ל (בשער המלכים פ"י) כי ב"ס של הקדושה החיות שלהם (שהוא שורש מציאותם אשר בא"ס ית"ש) נבלע בתוכם, אבל בקליפה אין החיות נבלע בתוכם כי אין קודש מתערב בחול, אך עומד על ראשם ומשם מאיר להם עכ"ל ע"ש. והוא מזוה"ק (יתרו דף ס"ט ע"א) דהא בסטרא אחרא אית נהירו דקיק חד דנהיר סחרניה כד"א ונגה לו סביב³⁸⁴. עוד בזוהר פקודי (רכ"ז סע"א) אע"ג דפרישו אית לקודש מן החול חולקא חדא אית ליה בקדושה מסיטרא דשמאלא³⁸⁵, ר"ל מצד הגבורות, כי הנה יש להחול שורש בהקדושה בבחי' הגבורות אשר שם כנודע, אבל הוא רק שורש לבד אשר משם נמשך כל מציאותו וקיומו, אבל אינו מתלבש שם ונה ע"א} הקדושה ממש, אלא רק שמאיר לו מלמעלה ומבחוץ, וכנ"ל מזוה"ק פ' יתרו ומדברי האריז"ל כנז', והוא ע"ד אור השמש שמאיר להאדם ומשתמש על ידו, אבל אינו נכנס בו אור השמש בפנימיותו כלל. והרי נתבאר לנו עכ"פ חומר האיסור לומר ולחשב שמלובש איזה קדושה ח"ו בכל דבר של חול, ומכש"כ באיזה טומאה ורע ח"ו, כי הוא מאביזרא דעבו"ז. ואפי' אם אינו מכוון בזה לאיזה עבודה (שהוא עבוד"ז ממש), אלא רק שאומר או מחשב כן בלב, הוא ג"כ מאביזרא דעבו"ז וכנ"ל מזוה"ק (פרשת בהר דף קי ע"א) שאמר ומאן דקריב לקב"ה מה דאפריש כמאן דקריב מסאבו דנדה לבעלה כו' קירוב דכל עריין שקילין לע"ז³⁸⁶, ודי בזה להיישר המחשבות וליישר הרעיונות וזכור כל הדברים הללו וקח אותם בלבך.

והנה נתבאר מכל דברינו כל עניני ההבדלים אשר אנו מחויבים לקבוע בלבינו, היינו בין טהור לטמא, בין קודש לחול, וכן בין קודש לקודש הקדשים, ובפרט בין בחי' אלהות לאינו אלהות. כי בכל העולמות ב"ע כולם אפי' אותן המציאויות שהם קודש קדשים, הנה אין בהם עצמם שום בחי' אלהות כלל, ואפילו במקום ששורה ושוכן שם שכינתו ית"ש ממש, עכ"ז הנה אין אותן המקומות עצמן שום בחי' אלהות כלל, כי אינו מתייחד בשום דבר מהם אלא רק שהוא ית"ש שורה ושוכן שם כנ"ל. וכן השר הפנים מט"ט או מיט"ט כנ"ל, גם אחר מעלתו הגדולה הנאמר עליו (סנהדרין לח ע"ב) כי שמי בקרבו, וכן אפי' בעת שמתלבשים בו הזו"ן דאצילות ומתייחדים שם, ונמשך כל השפע על ידו, עכ"ז הנה אינם מתייחדים עמו, והוא עצמו אין בו שום אלהות כלל לעולם, וכמ"ש בהקד"ת (ד ע"ב) דבעשר ספירין דבי"ע לאו אינון וחייהון חד, לאו אינון וגרמיהון חד³⁸⁷ וכנ"ל בארוכה. ועל יסוד הזה הנה קבעו חז"ל כל ברכת קידוש והבדלה, לקדש את כל א' כהראוי לו, וליתן הבדל בין כל אחד ואחד. ואמרו (בפסחים קד ע"א) הפוחת לא יפחות

³⁸³ תרגום: הקב"ה הבדיל אותנו משמו כמו שהבדיל חושך מאור, וזהו מה שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.

³⁸⁴ תרגום: שהרי בצד האחר יש אור דק אחד שמאיר סביבו, כמשי"כ "ונגה לו סביב".

³⁸⁵ תרגום: אע"ג שיש הבדלה בין קודש לחול יש לו חלק א' בקדושה מצד שמאל.

³⁸⁶ ע"י לעיל הערה 382.

³⁸⁷ תרגום: שבעשר ספירות שבבי"ע אין הוא וחיי אחד, אין הוא ומציאותם אחד.

מג³⁸⁸ [שהוא בין קודש לחול, ובין אלהות לאינו אלהות, ובין טהור לטמא], והמוסיף לא יוסיף על ז' ע"ש. כי אלו הג' הגז' הרי הם גם בבי"ע עצמן, ועוד ג' הוא באצילות, היינו בין א"א לאו"א שהוא הקרום דהמ"ס, הקרומא דאתחפיא על מוחא דאיהו חכמה סתימאה, ואתכסייא האי חכמתא בההוא קרומא, וכמ"ש באד"ר (קכח ע"ב), והוא המפסיק בין א"א לאו"א³⁸⁹, והב' הוא הפרסא דא"א המפסיק בין א"א ואו"א לז"א, והג' הוא הפרסא דז"א המפסיק בינו לבין הנוק', כי הרי היא רק מהפרסא שבו ולמטה, וע' כ"ז בהגר"א ספר יצירה פ"א משנה א' אופן ה' (ה ע"א)³⁹⁰, והד' הוא הפרסא שבא"ק המפסיק בינו לבין כלל האצילות כולו, ואלו הד' הם כולם הבדלים אשר בין קודש לקודש קדשים. והנה כ"ז הם מרומז בסדר כל ז' ההבדלות אשר חשבו בפסחים שם. [והיינו כי הג' הם ההבדלות שבנוסח שלנו, ועוד ד' נוסף עליהם, היינו בין טמא לטהור, בין מים העליונים למים התחתונים, בין כהנים ללוים וישראלים ע"ש]. והכוונה ע"פ דרכינו הוא כי הנה הכתר שהוא א"א והוא נעלם, הנה הוא בחי' השך, ישת השך סתרו (תהלים יח יב)³⁹¹, והחכמה שהוא אבא אשר ממנו הוא התחלת הגילוי הוא אור.

ויותר נראה כי אור והשך הם חו"ג, ושרשם למעלה למעלה הנה הם האוירא עלאה, אוירא דלא אתפס (עי' ז"ח ע' ע"א וס"י פ"ב מ"ו), והמ"ס שהיא בוצד"ק³⁹². וההבדל שביניהם הוא הקד"א, והוא הקרומא דחפיא על מוחא. וכתנים לויים וישראלים הם נר"ן והם האו"א וזו"ן (וע' בספר קהלת יעקב בערך ח"ש ובערך ל"ו) ובין ישראל לעמים הוא בין אלהות לאינו אלהות, שהם הנפרדים. בין מים העליונים למים התחתונים הוא הפרסא שבא"ק, כמ"ש הרב (בנקודות פרק ב'). ואמרו שלא יוסיף על ז', כי למעלה מהפרסא דא"ק אין להבהין עוד, ודי בזה.

והרי לנו עכ"פ כי בעולמות בי"ע הנה גם הקודש והקודש קדשים אשר שם הנה הם עצמם אינם אלהות כלל וכלל ח"ו. וזכור כ"ז מאד מאד, והזהר והשמר בנפשך, ולא תקדש שום דבר מה שלא קדשתו התורה ע"פ הדין המבואר בפוסקים. וכן גם בדברים המקודשים אל תעלנה יותר מהראוי לה ע"פ הדין המבואר בגמרא ופוסקים, וכנודע שיש הפרש בין מעשר לתרומה ובין תרומה לקודש ובין קודש לקודש הקדשים, ומכש"כ להשמר ולהזהר לתעב ולשקץ כל דבר מה שהזהיר התורה עליה לשקצנה ולתעבנה, ותקבע בלבך כי הדין והסוד אחד הוא, והגמרא והזוה"ק כולם (נה ע"ב) ניתנו מרועה אחד, אל אחד נתנן פרנס אחד אמרן, מפי ארון כל המעשים ברוך הוא (חגיגה ג ע"ב).

עיקר האצילות מצד עצמם אינו אלהות אבל נתייחד אורו בהם להיות חד. למעלה מהאצילות אין שמות, ואנו עובדים אותו על ידי שנתלבש באצילות ובשמות שנתגלו שם, שכן על ידי זה הוא נתגלה, ודבר זה אינו ח"ו על ידי אמצעי שהוא ית' חד עימו, ועל ידי האצילות אפשר להשיג אותו בתורת שם. אצילות הוא רק שם העצם של כללות י"ס לפי עצמותם, אשר מצד עצמם ללא יחודו בהם, וכל השמות של הספירות והפרצופים

³⁸⁸ עי' סוף הקדמתו לדרוש ד'.

³⁸⁹ צ"ע, שכן בפשטות הקרום מפסיק בין אוירא למו"ס, אמנם מצד מטה הוא אכן מפסיק במקום המצויין כאן.

³⁹⁰ ז"ל, וכל א' מאלו ג' שמות מהפרצופים כלול מעשר, ובין כל א' פרגוד, והם ב' פרגודין, פרגוד אחד הוא סוד פרוכת המבדלת בין קדש הקדשים שהן סוד ג' ראשונות דכלולין בהיכל הז' שנקרא קודש הקדשים שלכן נק' ק"ק, קודש חד, קדשים תרין הרי ג', ובין הקודש שהוא ר"ק דז"א, ופרגוד שני בין קודש לחצר אהל מועד ששם נוקבא, כי היא מתחלת כנגד שני שלישי התחתונים דז"א, ועיקר בנינה נה"י דז"א ושם קומתה.

³⁹¹ עי' בהגר"א על ס"י י ע"א.

³⁹² עי' לעיל הערה ט.

אינם עצמיים באורו וגילויי שמאיר ומתגלה בהם. ולכן אסור לעבוד את הספירות אלא רק את המאציל שנתגלה ונקרא בשמות שאינם נחקקים על ידי יחודו באצילות.

צבא-ות הוא שם לנו"ה, ולעולם לא נמצא בתורה רק בצירוף שם הויה או אלהים. ויתכן שאע"פ שהוא קדוש מצד עצמו, מכיוון שהוא לבר מגופא, צריך שבברכה ותפילה יתלווה אליו עוד שם מחג"ת. שם שדי אינו כן, שכן הוא עולה עד המח (ויתכן שהוא עולה רק יחד עם שם א-ל), אמנם בשם אדני מותרת התפילה, שכן נזכר בזה"ק שכל בניינו הוא מהויה ואהי"ה.

האצילות נקרא בכל השמות הללו, וכשמתפללים אל שם מכל השמות, הולכת התפילה אל המאציל עצמו הנקרא בזה השם הרי הוא האצילות, והאצילות היא מסך לאור עצמותו. לכן כאשר אנו מכוונים בשם הויה ב"ה ומזכירים השמות התלויים בו ומסתעפים ממנו, אנו מגיעים בזה לאור א"ס עצמו ממש.

[ה] אמנם כ"ז שאמרנו, שהוא ית"ש אינו מתייחד עמהם להעשות עמהם לחד, והם אינה אלהות כלל, הנה הוא רק בכל העולמות בי"ע, אבל בעולם האצילות הוא אינו כן. והגם שעיקר האצילות גופה הנה הם מצד עצמם ג"כ אינם אלהות כלל, והם נאצלים מחודשים שנאצלו מהמאציל ית"ש אחר שלא היו, וכן בארנו לעיל ג"כ כמה בחי' הברדלים אשר אנו מחויבים להתבונן גם בהם, אמנם כל האצילות כולו הנה הוא תכונה גבוה יקרה ונעלה כזו הראוי לקבל את יחודו בהם ולהעשות עמו לאחד ממש. וכן כל העשר ספירין שבהם, הנה ע"י יחודו בהם, נעשים כולם לחד, וכמ"ש אליהו זל"ט (הק' תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון, ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר אתחשיב ליה כאלו אפריש בך. וכל זה הוא משום עוצם יחודו בהם, שנעשה הוא והם חד ממש. וכל בחי' ההבדלים אשר בארנו לעיל, גם באצילות הנה הוא על דרך (איוב יט טו) ומבשרי אחזה בו, וכמו שאנו רואין שיש הבדל בין החיות שבמות ולב, להחיות שבאברים התחתונים שבגוף, ועכ"ז הרי עכ"פ הוא שהגוף כולו הוא חי, כן הוא (להבדיל בכל ההבדלות שאפשר) כי הנה הגם שאורו ית"ש מתייחד בכל אצילות כולו ממש, עכ"ז הנה יש בהם חלוקי בחי': כי באיזה חלקים מהם מתלבש שם ביותר עד שנעשו גם הם קרובים למדרגת אור א"ס, ונתעלמו גם הם בהעלמתו, ובאיזה חלקים בהם נצטמצם אורו שם, ועי"ז יצא בהם ממדרגת אור א"ס העיקרי, ונתגלה עי"ז להתחתונים. אבל עכ"פ הוא כי הוא מתייחד בכל אצילות כולו, ונעשה כל אצילות כולו חד ממש עמו. כי כל האצילות כולו הוא תכונה יקרה כזה הראוי לקבל את יחודו בהם ולהעשות עמו לאחד ממש כנו'.

והנה נקרא כל האצילות כולו בשם הויה ב"ה, וכן בכל השמות כולם, וכמו שמבואר בזה"ק (ויקרא יא ע"א וע"ב) וכן בדברי האריז"ל (בשער השמות). וכ"ז הוא מצד אורו המתייחד בהם, ונעשים חד עמו, אבל למעלה מאצילות הנה הוא אור א"ס פשוט בלי שום שם כלל³⁹³. ולכן נצטמצם והתפשט באור עצמותו והתלבש באצילות, ואז נקרא הוא ע"י האצילות בשם הויה ב"ה, ואליו הוא כל התורה והעבודה וכל התפילות כולם³⁹⁴, ואנו עובדים אותו ע"י שנתלבש באצילות, כי עי"ז נתגלה. ואין הכוונה שאנו עובדים אותו ע"י איזה אמצעי ח"ו, כי מאחר שהם חד ממש עמו, א"כ הרי אין האצילות אמצעי כלל, אלא הוא והאצילות כולו חד. אלא שהאצילות הוא גילוי, שע"י האצילות נתגלה ונעשה אפשר מעתה לתפוש אותו בשם, שהם כל השמות המוזכרים בתורה. ונמצא כי העבודה הוא באמת רק אליו לבדו, אלא שהוא רק מאחר שנתגלה ע"י האצילות.

ואין להקשות ולומר כי מאחר שאמרנו שהאצילות הוא חד עמו, א"כ הרי שייך ג"כ לומר שהעבודה הוא להאצילות ממש, כי מאחר שהם חד עמו, א"כ הרי הוא לכאורה אין חשש כלל, אם נאמר ג"כ לומר שהעבודה הוא להאצילות. אך האמת הוא כי ח"ו לומר כן,

³⁹³ והם נקראים עולמות א"ס, עי' לעיל הערה 344.

³⁹⁴ לומר שרק כאן בהתגלותו בעולם האצילות, אפשרי הדבר להתפלל אליו בשם, וללמוד את התורה שנתגלתה בעולם האצילות, וכן לתקן שם. ועי' לקמן אות ו'.

כי לא הותר לנו לעבוד אלא רק להשמות המוזכר בתורה, ושם האצילות לא הוזכר בתורה כלל, וגם שמות הספיי, הגם שהם נזכר בתורה, וכמ"ש (דברי הימים א' כט יא) לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו', עכ"ז הנה הם אינם מוזכרים אלא רק בתואר ושבח אליו, אבל לא שיהיה העבודה אליהם ח"ו, ואמרו רז"ל³⁹⁵ בכל קראנו אליו ולאו ולא למדותיו וכנודע. וכל שמות הי"ם שהם גדולה גבורה ת"ת כו' הנה הם אינם מכלל השמות שאינם נמחקים.

והענין בזה הוא כי הנה שם האצילות הנה הוא רק שם העצם של כללית הי"ם כולם לפי עצמותם אשר מצד עצמם זולת יחודו בהם, והוראתו דמלת האצילות הוא שנאצלו מחדש אחר שלא היו, והם אצלו, שאינם נפרדים ממנו³⁹⁶. ושקם העצם הוא אצילות על דרך העולמות בי"ע שיש לכל א' שם העצם, לזה בריאה, ולזה יצירה, ולזה עשיה. והשם העצם הרי הוא לפי מדרגת כל א' ותכונתו ומהותו כנודע. וכן הוא מלת ושם האצילות, הנה הוא מיוחס על תכונתם ומהותם של הי"ם לפי מעלת מדרגתם, שהם נעלה ומרומם מהבי"ע, ונעלם מאתנו, וכן גם מהמלאכים וגם מהשרפים שבבריאה (נה ע"ג) מהותם וערך רוממות תכונתם, וכן כל יחס שם האצילות בדיוק מה שהוא. אבל עכ"פ הוא כי שם האצילות הנה הוא רק על עיקר עצמותם לבד המתייחס להם מצד עצמם אחר שנאצלו, והם אינם אלהות כלל מצד עצמם. וכן שמות הפרטיים דהי"ם שהם כח"ב חג"ת נהי"מ, וכן שמות הפרצופים, שהם א"א או"א זו"ן, הנה הגם שכל השמות הללו הוראתם הוא באמת על רוממותם ועילויים שנעשו בהם מיחוד אור המאציל אחר שנתייחד בהם, ונקרא כל א' בשם הי"אות לו, זה כתר וזה חכמה כו', וכן זה א"א וזה אבא כו', לפי ערך גילויי אור המאציל ית"ש המאיר ומתגלה בכל א' לפי ערכו אחר שנתייחד בהם, עכ"ז הנה גם כל השמות הללו דכח"ב חג"ת נהי"מ, וכן א"א או"א זו"ן, הנה הם אינם עצמיים על אורו וגילוייו אשר מאיר ומתגלה בהם ע"י הספיי, אלא שהם עצמיים על הי"ם גופה המאירים בכל הגילויים הללו על ידו. ור"ל שכל השמות הללו לא קאי על המאציל עצמו אשר נתגלה על ידם, אלא שקאי עליהם אשר מאירים ברוממות אורות הללו מצידו, וכמו שמוכן כ"ז ברע"מ (פ' בא מ"ב סע"ב³⁹⁷) ע"ש. ולכן אסור כל העבודה וכן כל התפילות והתהילות והברכות לשמות הי"ם או לשמות הפרצופים חלילה וחלילה, משא"כ כל השמות כולם, גם מה שהוא זולת השם הויה ב"ה, שהם אהיה י"ה א"ל אלהים צבאות שדי אדני, וכן כל השמות כולם אשר בדברי חכמי האמת, הנה הם כולם על המאציל עצמו ית"ש אשר נתגלה ונקרא בהם ע"י יחודו בהאצילות. ולכן מותר התפילות והברכות גם בכל אותן השמות כולם, וכמ"ש (תהלים קיח ה) מן המצר קראתי י"ה כו', (שם יט) אבא בם אודה י"ה, וכן ברוך אל עליון (בראשית יד כ), אל נא רפא נא לה (במדבר יב יג). וכן יעתר אל אלוה וירצהו (איוב לג כו). והברכות והתפילות לשם אלהים הוא ידוע ברוך אלהים (תהלים סו כ), הושיעני אלהים (שם ס"ט), וכן (בראשית מג יד) ואל שדי יתן לכם רחמים, (שמות ד יג) בי אדני שלח נא ביד תשלח. אמנם השם צבאות אשר הוא בנצח הוד, הנה לא נמצא בתורה אלא רק בצירוף אליו עוד שם כגון הויה או אלהים (והוא באמת סברת ר' יוסי בשבועות לה ע"ב אך אין הלכה כר"י) ואולי הוא משום שנה"י הם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), ולכן הגם שהוא קדוש עכ"ז בברכה ובתפילה צריך שילווה אליו עוד שם מחג"ת.

³⁹⁵ ע"י רבינו בחיי דברים ד ז שמביאו, וכן ע"י נפה"ח שער ב פרק ד' שמביאו בשם ספרי. אמנם לא מצאתי מקורם.

³⁹⁶ ע"י לעיל הערה 358 שזה מהפרדס רימונים לרמ"ק.

³⁹⁷ ע"י לעיל אות ד' ד"ה והנה כן הוא.

אמנם השם שדי אשר הוא ביסוד, הנה משום דאיהו סליק עד מוחא עלאה, וכמ"ש הרב בנסירה (סוף פרק ג') וכן נקרא כ"ל (זהר בראשית יז ע"א) שהוא כולל כולם, ולכן הוא נזכר בתורה לבדו ג"כ, וכמ"ש (במדבר כד ד) מחזה שדי יחזה, וכן בישעיה (יג ו) וביחזקאל (א כד), ובפרט בכתובים בכ"מ (ע' בספר הרכסים לבקעה שמות ג' פסוק ט"ו). וכן מותר התפילה ג"כ בשם שדי לבדו, וכמ"ש (איוב ח ה) ואל שדי תתחנן, וכן שם (לא לה) הן תוי שדי יענני. ואולי באמת לא נכון ג"כ התפילה בשם שדי לבדו, אלא רק בצירוף שם אל שהוא בחד, וכמ"ש יעקב אבינו ע"ה (בראשית מג יד) ואל שדי יתן לכם רחמים. ומאוב אין ראיה כ"כ, כי הוא אמר רק בדרך ויכוה ולא בתפילה ממש. וכן מ"ש בפ' ויחי (מט כה) ואת שדי ויברכך אין ראיה ג"כ, כי הרי הזכיר מקודם לזה שם אל וזהו שאמר ואת שדי, ור"ל בצירוף השם אל שאמר מקודם, וכן הוא ג"כ לפי דברי הרמב"ן שם והספורנו שם, וע' זוה"ק (פ' ויחי רמז סע"א) מ"ש שם בזה. וכ"ז הוא משום שנה"י הם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), ולכן צריך לצרף להם עוד שם אחד מהג"ת וצ"ע, וה' ית' יכפר ויאר עינינו בתוה"ק.

אמנם שם אדני שהוא במלכות הנה מותר בו התפילה בודאי, וכמ"ש משרבע"ה (שמות ד י) בי אדני וכנו'. והוא משום כי כל בניינו הוא רק מהשמות דאיהיה והויה, וכמ"ש ברע"מ (פ' תצא רעא ע"א) אדני א' אהיה י' הויה, וכן הוא בהקדמת תיקונים (ז' ע"א וכן שם ג' ע"א) ובכ"מ. וכן האותיות ד"נ מאדני הוא כללות נ"ד צרופי הויה שהם שפע הקיום דכל הנמצאים, וכמ"ש בשערי אורה שער א' ובפרדס שער השמות פ"י ושער פרטי השמות פ' י"א.

והנה נקרא כל האצילות כולו ג"כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית"ש המתייחד שם, והם חד עמו, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות ע"א), תא חזי קוב"ה (ר"ל א"ס ב"ה כן הוא בהגהת מהרח"ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם הי"ס דאצילות) דאתעטר בהו ומתלבש בהו, והוא אינון, ואינון הוא, (נה ע"ד) כשלהובא דאחידא בגומרא (ור"ל באש היסודי של הגחלת שהם חד אלא שהשלהבת הוא גילוי וכמ"ש הגר"א בספ' יצירה פ"א מ"ז³⁹⁸ ובתיקונים). ועי"ז הנה נעשה כל האצילות לשמותיו גופה, וכמ"ש בזוה"ק יתרו (פו ע"א) אינון שמיה והוא אינון, הוא ושמיה חד הוא. וכן אמרו ג"כ בזוה"ק ויקרא (י"א ע"ב) (על כל השמות דע"ס שהם אהיה יה יהוה אל אלהים עבאות שדי אדני ע"ש) ואלין אינון עשרה שמהן דקוב"ה אקרי בהו מתקשרין דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון³⁹⁹ עכ"ל. והרי לנו מכ"ז כי האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ"ש ברע"מ (פנחס רנ"ז ע"ב) ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים

³⁹⁸ שם מבואר שיש ה' אשות בשלהבת, וה"אש היסודי" הוא המקשר את כולם לגחלת, ובגחלת עצמה טמון האש היסודי.

³⁹⁹ תרגום: ואלה הם עשרת השמות שהקב"ה נקרא בהם, [והם] מתקשרים זה בזה ביחוד שלם, ואלה המה כתרין קדושים של המלך שהוא נודע בהם, והם שמו, והוא הם.

דגופא⁴⁰⁰, וכן הוא ג"כ ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהם הי"ם דאצילות) נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא (ר"ל עם האצילות ביחד ועל ידה) יהוה בגין דאשתמודעון ליה כו' וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה כו'⁴⁰¹. והרי לנו כי האצילות עצמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפלל אל השם מכל השמות הנזכרים, הולך התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם, שהוא האצילות, והוא ע"ד כי כאשר אנו אומרים אברהם יצחק יעקב ואנו משבחים אותם שהיו קדושי עליון, וכן אנו מברכים אותם ואומרים 'עליהם השלום', הרי הולך ממילא השבחה והברכה על אותן האנשים עצמן שנקראו בהשמות הללו. כן הוא עד"ז בכל השמות של הקב"ה, שכל התפילה והתהילה אשר לשמותיו הנה הוא להמאציל א"ס בעצמו, אשר הוא נקרא בכל השמות הללו ע"י יהודו באצילות, וכן מגיע ממילא ג"כ לבחי' א"ס אשר למעלה מהאצילות, וכן למעלה למעלה, כי הרי אחדותו הוא פשוט ונמשך כאחת.

ונמשיל בדרך משל מאור השמש, כי הנה אור השמש אשר מתפשט אורה במלא חללה של כל העולם כולו, והנה הוא כמה אלפי אלפים רבוא רבואות פרסאות, היינו מרום קוטב גלגל השמש עד קוטב הגלגל שכנגדו, אמנם האדם היושב בבית הסתום מכל צד, אלא שיש לה חלון אחת גבוה יו"ד ורחב ד', אשר דרך בו נכנס האורה, וגם יש לה עוד מסך אחד הפרוש מחוץ להחלון למנוע מתוקף אור השמש שכנגדו, והרי נתמעט ונתחשך עי"ז האור בהבית הרבה מאד, ועכ"ז הנה פשוט הוא שכל תמצית אור הנכנס בהבית עכ"פ הנה הוא ג"כ רק מאותו האור עצמו אשר מבחוץ, ואינו נבדל מאותו האור כלל אלא שהוא רק מיעוט ממנו, אבל אותו המיעוט הנה הוא אור אחד ממש עם כל אור הגדול אשר מבחוץ. וכן הוא עד"ז בענינינו, כי האור דא"ס המתלבש באצילות ונעשה האצילות לבחי' מסך לאור עצמותו אשר למעלה, והנה נצטמצם ונתמעט אורו עי"ז ונעשה ראוי מעתה להקרא בשם, ונקרא עי"ז בשם הוי"ה ב"ה ובכל השמות כולם. עכ"ז הנה הוא רק אור המאציל עצמו ומאור א"ס עצמו אשר למעלה למעלה, אלא שאנו אי אפשר לנו לדבר בו מה שהוא מבחוץ להשמות ולמעלה מהשמות, ואין לנו במה לקרוא לו ולדבר ממנו אלא רק ע"י מה שנתגלה אלינו בהשמות לבד, וכל אותן השמות אשר הוא ית"ש נקרא בהם הנה הם אלינו ע"ד המסך והחלון לאור עצמותו אשר למעלה (וכמ"ש בספר הליקוטים פרשת כי תשא דף פ"ב ע"א כי השם הוי"ה ב"ה הוא המסך לאור א"ס ע"ש בארוכה). אבל עכ"פ הוא כי מה שאנו מדברים ממנו ומזכירים אותו בהשמות הנה הוא ג"כ רק הוא הוא עצמו, אמנם אנחנו וכן כל העולמות ביי"ע כולם אשר הם מתחת האצילות ולמטה, וכולנו נבראו ונוצרו ונעשו רק ע"י האצילות, הנה אין לכולנו גילוי בו אלא רק באותן השמות לבד, וכל אותן השמות ובפרט השם הוי"ה ב"ה, הנה הוא החלון אלינו אשר אנו מסתכלים דרך בו באור א"ס עצמו, וכנ"ל מהמשל מהאור שבבית.

כי הבית הוא העולמות ביי"ע, כי הם ככותלי הבית אשר הם מחיצות מבדילות לאור השמש, כן הוא העולמות ביי"ע, הנה החשיך אותם (נו ע"א) הקב"ה והתעבה אותם בעביות מרובה כזה, עד שאין נראה שם מאור א"ס כלל, אמנם פתח בהם חלון והוא

⁴⁰⁰ תרגום: באלה שמות אדון העולם הוא מתפשט ומולך בהם ונקרא בהם ומתכסה בהם וגר בהם כנשמה לגבי האברים של הגוף.

⁴⁰¹ תרגום: אחרי שעשה דמות זו של המרכבה של האדם העליון, יורד שם ונקרא (בעודו) באותה דמות הוי"ה, כדי שיכירו אותו וכו' וקרא א"ל, אלה"ם, שד"י, צבאו"ת, אהי"ה, כדי שיכירו אותו בכל מדה ומדה.

האצילות הגבוהה יו"ד ורחב ד', והם הד' אותיות דהשם הויה ב"ה במילוי אותיותיו שהם יו"ד, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארז אצילות (וכל שאר השמות כולם הם כולם מסתעפים ממנו ונתלים ונאחזים בו כנודע⁴⁰²), והנה הוא החלון המאיר ומזהיר בהבי"ע, ודרך אותו החלון אנו משתמשים ג"כ באור א"ם עצמו. וכשאנו מכוונים בהשם הויה ב"ה ומזכירים את השמות התלויים בו ומסתעפים ממנו, כמו אל אלהים צבאות שדי אדני, או שאר כל השמות כולם הזוכרים בדברי חכמי האמת, הנה אנו מגיעים בזה לאור א"ם עצמו ממש אשר למעלה למעלה, בלי גבול ותכלית כלל כי הרי הוא עצמו התפשט והתגלה אלינו בהשמות הללו, ואחדותו הרי הוא הולך ונמשך בלי תכלית כלל, וכנ"ל בהמשל מאור השמש אשר בהמסך והחלון ודי בזה.

כל התפילות, התהילות והמצוות המכוונים אל שמותיו ית' מגיעים למאציל ב"ה, הגם שהוא מרומם על כל ברכה ותהילה, אך רצה להיטיב לברואיו ולקבל את הברכה מהם ולכן סידר שגילויי מתפעלים על ידי מעשה התחתונים. על ידי כל מצוה ומצוה מתפשט אור א"ם בשמות, ואז נתגדל גילוי שמו, וזהו הענין של כל הברכות אשר מכוונים לשמותיו, כאשר אנו מכוונים בשם הויה ב"ה ומזכירים השמות התלויים בו ומסתעפים ממנו, אנו מגיעים על ידי זה לאור א"ם עצמו ממש.

ענין כל התפילות כולם, שכל טובה וישועה היא רק על ידי גילוי אורו ית', ולכן צריך שכל תפילה ובקשה תהיה רק למען שמו ית', אפילו אם זה בנוסח של צרכי בני אדם פריים. ואז יש להתבונן, כשם שחסר לו אותו הענין למטה, כן הוא ממש נסתם וחסר את אותו הגילוי אשר למעלה. כל הכוונות של השמות הם רק באצילות שבו מתלבש המאציל ובכך הוא ית' מתייחד עם שמותיו ונהיים עמו לחד ממש. אמנם להתפלל למאציל בעצמו ללא השמות אי אפשר, שלולא גילוי זה אי אפשר לאדם להתעורר בו מאומה, וגם זולת גילוי הרי אין לנו שום שם ומילה במה להשיגו.

כינורו ית' כגון רחום וחנון הם על המאציל עצמו על ידי האצילות, אבל הם יותר חיצוניים מאשר השמות, וכן כל שאר השמות הם חיצוניות ביחס לשם הויה ב"ה, כי רק השם הויה ב"ה הוא השם הראשון, ואפילו השמות למעלה של כח"ב אינם גילויים עיקריים שכן הם נסתרות, ולכן הוא נקרא שם העצם, ע"ש שהוא על עצמות אור א"ם המתלבש באצילות, וכל שם אחר עם פעולה המיוחדת לו.

[1] והרי נתבאר לנו כי כל התפילות והתהילות והברכות אשר לשמותיו יתברך, הנה הוא מגיע להמאציל א"ם עצמו, והגם שהוא מרומם על כל ברכה ותהילה, אך כן רצה להיטיב לברואיו ולקבל התהילה והברכה מהם, וסידר את גילויי שהם כל שמותיו אשר נתגלה בהם אלינו, שיתפעלו ע"י התפילה והתהילה והברכה, וכן מכל התורה והמצוה שהוא כל העבודה כולה אשר זיכה אותנו בה, הנה מתפעלים על ידיהם כל הגילויים הללו שהם שמותיו יתברך, אם להגדיל אורם וגילויים למטה או להיפך ח"ו. והיינו כי ע"י כל פרט ופרט מאיזה מצוה הנה נתרבה אורם ונגדל גילויים, כי מתפשט אור א"ם בהם ביותר, וביותר ונתגדל גילוי שמו ע"י כל מצוה ומצוה. וזהו ענין כל הברכות אשר לשמותיו יתברך, שיתרבה ויגדל אורם מאור א"ם שלמעלה, ויאירו ויזהירו בכל העולם כולו, וכמ"ש (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי בו, וידעו כל בשר כי אני ה' (שם כ"א י), והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה יד ט). וכשיתגלה שמו הנה יתבטל עי"ז כל הרע כולה, ושעשע יונק על חור פתן כו' (ישעיה יא ח) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי [שהוא מלכות אדני הכולל כל המציאות דהבי"ע כולם כי כולם הם ממנה] כי מלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא ט). וכן יתברך ויתגלה שמו ביותר וביותר עד שיתבטל כל העביות כולה וכל המסכים כולם, ויזדככו גם כל הבי"ע כולן למדרגת האצילות שהוא שמו יתברך, ואז ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא), כי יתייחד אז אור א"ם ית"ש בהבי"ע כמו בהאצילות, ויהיה הכל

⁴⁰² ע"י בהג"א על ס"י ג ע"א, וע"י בהג"א על ספד"צ כ ע"ב ז"ל, כל השמות הוא בז"א ששם הוא גילוי.

רק שמו לבד. ועל זה הוא כל התפילות והתהילות והברכות כולן וכל התורה והמצוה כולה, והוא סוד ענין העבודה צורך גבוה⁴⁰³.

ואמרו בספרי וזאת הברכה (סי' שמ"ו) ויהי בישורון מלך, כשישראל שוים בעצה אחת (ר"ל באגודה אחת) למטה, שמו הגדול משתבח למעלה כו', כיוצא בו אתה אומר, זה אלי ואנוהו, כשאני מודה לו הוא נאה, וכשאין אני מודה לו כביכול בשמו הוא נאה (ר"ל שנאותו הוא רק בעצמו בלי גילוי כלל). כיוצא בו אתה אומר ואתם עדי נאום ה' ואני אל, כשאתם עדי אני אל, וכשאין אתם עדי אין אני אל. כיוצא בדבר אתה אומר אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים אלמלא אני לא היית יושב בשמים כו'. וכן הוא במדרש שמואל רבתא (פרשה ה'), תני ר' שמעון בן יוחאי, כל זמן שישראל עשוין אגודה אחת מלמטן כביכול מלכות שמים במקומה כו', ויהי בישורון מלך אימתי בהתאסף ראשי עם כו', אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים שאלולא אני כביכול אין הוא יושב בשמים ע"ש. ור"ל מדכתיב היושבי ולא כתיב היושב, הרי משמע שאני גרם לו להיות יושב בשמים.

והענין בכ"ז הוא כי כל שמותיו יתברך שהם כל הגילויים אשר נתגלה בהם המאציל א"ס ית"ש בעולם האצילות, הנה הם רק כדי להאיר ולהתגלה אלהותו למטה⁴⁰⁴. וא"כ הרי אינם שייכים אלא רק כאשר מקבלים התחתונים את אלהותו יתברך ומודים בו, אבל אל"כ ח"ו הרי לא היה מתגלה כלל, והיה נשאר המאציל א"ס ית"ש בעצמותו לבד ובאמתתו הנעלמה, וכמו שהיה קודם הבריאה. וא"כ הרי אינם עומדים כל הגילויים שהם שמותיו יתברך אלא רק ע"י ישראל עמו, שמקבלים אלהותו תמיד, (נו ע"ב) ומודים בו, אבל זולת זה היו נאספים כל הגילויים למקורם (והיה מתבטל כל המציאות כולו תיכף, כי הרי כל המציאות כולו הוא רק פעולת אור גילוי, והם חיים וקיימים תמיד רק מאור גילוי ית"ש). והרי נמצא כי רק עמו ישראל אשר הם מודים רק בו ומכוונים אליו ומזכירים וממליכים את שמו תמיד, הנה הם מעמידים את כל גילוי ושמותיו. וידוע הוא דכל התורה כולה הוא רק שמו, וכמ"ש בזה"ק (יתרו צ' ע"ב) ואורייתא כלא שמא חד הוי, שמא קדישא דקוב"ה ממש כו', מאן דזכי באורייתא זכי בשמא קדישא, ר' יוסי אמר בקוב"ה ממש זכי דהא הוא ושמיה חד הוא⁴⁰⁵, וע"ש עוד (קכ"ד רע"א). וא"כ נמצא דע"י שמירת התורה והמצוה הם מעמידים שמו יתברך למעלה, וכמ"ש בזה"ק (ויקרא דף ד' ע"ב) וישראל שלימו דשמא קדישא אינון, וכד ישראל אשתלימו בעובדיהו כביכול שמא קדישא אשתלים, וכד ישראל לא אשתלימו לתתא בעובדיהו ואתחייבו גלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא כו'⁴⁰⁶ ע"ש. וכן שם (ק"ג סע"א) מאן דעביד פקודי אורייתא ואזל באורחוי, כביכול כאלו עביד ליה לעילא, אמר קוב"ה כאלו עשאני כו' ע"ש. וכן שם (דף ק"ג ע"ב) וכנוונא דעביד ב"נ לתתא הכי נמי עביד לעילא ממש, זכאה חולקיה דזכי

⁴⁰³ לא מצאתי ענין זה במאמרי חז"ל, ועי' הקדו"ש ז ע"ב שלשונו ע"ז' כנודע מכמה ספרי קדושי עליון'.

⁴⁰⁴ כלומר לבי"ע, שהרי אין שם ללא מי שיקרא אותו בשם. ועי' ביאורים ח"א ב ע"א.

⁴⁰⁵ תרגום: כל התורה היא שם אחד, שמו של הקדוש ברוך הוא ממש וכו', מי שזוכה בתורה זוכה בשם הקדוש. רבי יוסי אומר, זוכה בקדוש ברוך הוא ממש, שהרי הוא ושמו אחד.

⁴⁰⁶ תרגום: וישראל הם שלמות השם הקדוש. וכשישראל נשלמים במעשיהם, כביכול השם הקדוש נשלם. וכשישראל לא נשלמים למטה במעשיהם ומתחייבים גלות, כביכול השם הקדוש לא שלם למעלה.

למעבד שמא קדישא לעילא⁴⁰⁷ ע"ש. והרי לנו מכ"ז כי סידר המאציל את כל גילוייו שהם כל שמותיו שיתפעלו ע"י מעשי בני אדם.

וזהו ג"כ ענין כל התפילות כולם. כי כאשר נעשה הענין שהוא הטובה והישועה למטה, הנה הוא רק ע"י גילוי אורו יתברך אשר למעלה, ונמשך ע"י שפעת גילוי בהנהגתו אשר למטה, כי כל גילוייו אשר למעלה הם רק לצורך מטה כנוז, ולכן צריך שיהיה כל תפילה וכל בקשה רק למען שמו יתברך, שיתגלה טובו ואורו שהוא גילוי אור קדושתו ית"ש ביותר וביותר. וגם כל התפילות אשר הם רק על צרכי בני אדם אשר לכל אדם פרטי צריך שיהיה ג"כ רק למען שמו, וכמ"ש (ברכות ס"ג ע"א) כל המשתתף שם שמים בצערו כופלין לו כו', והוא משום כי כל טובה וכל ישועה אשר גם בפרטי פרטות הנה הוא רק ע"י גילוי אורו ית"ש אשר למעלה, וכאשר חסר להאדם אותו הענין הנצרך לו, הוא ע"י שנסתם אותו השורש ומקור השפע אשר לזה למעלה, לכן לא נמשך גילוי אורו למטה להמציא את אותו הענין הנצרך להאדם. כי בהשורש והמקור הרי אין סוף לשפעו וטובו, ומוכן שם כל ענין וכל טובה הנצרך למטה לפי כל כוחם שאפשר להם לקבל, אלא שנסתם מלהתגלה אורו. והוא ענין הסתרת פנים, שהוא העדר דגילוי שמו וכבוד מלכותו והנהגתו ית"ש, במה שנסתם ונפסק ואינו מתגלה, ואינו מתפשט אותו האור אשר לצורך אותו הענין אשר למטה, ולכך צריך שיהא כל תפילה רק למען שמו, כי הרי חסר אותו הענין בגילוי שמו וכבוד מלכותו והנהגתו. (וע"ד שכתוב (תהלים קטו ב) למה יאמרו הגוים איה כו' וכמוהו רבים). וזהו שאמרו כל המשתתף שם שמים בצערו, ור"ל שמתבונן לדעת כי כשם שחסר לו אותו הענין למטה, כן הוא ממש נסתם וחסר אותו הגילוי אור אשר לזה למעלה, שהוא בשמו ובכבוד מלכותו והנהגתו יתברך, ומתפלל רק למען שמו, אז כופלין לו כו'. כי הנה ניתן הכח להאדם בתפילתו ומעשיו לבקוע אותו המסך המבדיל ולהסיר את הסיתום שיתגלה אורו למעלה ושפעו למטה, וכמו שאמרנו לעיל, שסידר המאציל את גילוייו ית"ש שיתפעלו ע"י התפילה והתהילה והברכה ומעשה האדם, כי על זה הוא כל התורה והמצוה שיתגלה ויתגדל ויתקדש שמו על ידינו כנודע.

והגילוי וההגדלה הנה הוא מה שנתרבה אור א"ס בהאצילות ומתגדל שמו, והוא כמו שאמרנו, כי כל כוונתנו להשם הו"יה ב"ה, וכן בכל הזכרה איזה שם משמות הקודש, הנה מגיע הכוונה והזכרה לאור א"ס שבתוכו אשר הוא חד עמו, וכן הוא אחד ממש עם כל אור א"ס אשר למעלה למעלה וכנ"ל אות ה', ולכך נתעורר ע"י גילוי רצונו ית"ש אשר נשלם ונעשה בכוונת והזכרת האדם לאיזה שם משמות הקודש שיתפשט ויתגדל אורו בשמותיו מאור א"ס שלמעלה, ועי"ז מאיר ומזהיר שמו למעלה ולמטה וכנוז.

אמנם כ"ז הנה הוא רק כשמכוון ומזכיר האדם לאיזה שם משמות הקודש אשר בהם מתלבש המאציל ומתייחד עמהם, ונעשים עמו לחד ממש, והם כל גילוייו אשר נתגלה בהם (נו ע"ג) שהוא עולם האצילות וכנוז, אבל לכוון ולהתפלל אל המאציל בעצמו זולת השמות שהוא האצילות, זה אי אפשר, כי זולת גילוייו הרי אי אפשר להאדם להתעורר בו מאומה, וגם זולת גילוייו הרי אין לנו שום שם ומלה במה לתופסו לכוון בו ולקרוא לו, ולקרוא אותו בשם מאציל בורא יוצר עושה, הנה הגם שזה מותר, עכ"ז אין זה שמו המיוחד אליו, אלא הוא רק מלות תוארים, והוא כמו שקורא לאומן נגר בשם נגר על שם מלאכתו, ואין זה שמו המיוחד אליו, אלא שהוא רק שם על המלאכה לבד, ואין שייך באמת לקרוא בזה השם אלא רק כאשר כוונת הקריאה הוא על אותה המלאכה ג"כ,

⁴⁰⁷ תרגום: וכעין שעשה האדם למטה כך גם עשה למעלה ממש, אשרי חלקו של מי שזוכה לעשות שם קדוש למעלה.

שיפעול לו אותו מלאכת הנגרות כמו שהוא והבן. ועוד כי הרי כל התפילות והתהילות אשר להשם יתברך, צריך שיהיו רק למען שמו, שיתגלה אור קדושתו וכבוד מלכותו ביותר וביותר וכנ"ל, וא"כ הרי צריך לקרוא לו דוקא בשמו, וכדי לעורר אורו וגילויו, כי על זה הוא כל התפילות שיתגלה שמו, וא"כ הרי צריך שיהיו כל התפלות רק בשמות דוקא. והנה מתואר המאציל ית"ש בעוד תוארים וכינוים רבים ג"כ ע"י האצילות, כמו רחום חנון רב חסד וכדומה, וקאי הכל על המאציל עצמו ע"י האצילות שהוא שמו וכינויו, ומותר ג"כ התפילה בהם משום שגם הם קאי על המאציל עצמו שנקרא ונתגלה בכ"ז ע"י האצילות, אמנם הם לבושים יותר חיצונים. וכן גם כל השמות כולם זולת השם הויה ב"ה הם נקראים ג"כ בשם כינוים בערך השם הויה ב"ה, אלא שהם בחי' כינוים יותר פנימיים מהכינוים דרחום וחנון, אבל עיקר שם העצם הוא רק השם הויה ב"ה לבד, כי הוא שם הראשון של המאציל א"ס ית"ש, ר"ל כי רק הוא גילויו הראשון העיקרי שבו אחר שיצא מהעלמות. כי השם אהיה שהוא בכתר, והשם יה אשר הוא בחכמה, הם אינם גילויים עיקריים⁴⁰⁸, וכנודע שהג"ר הם נסתרות (תיקו"ז יט ע"א), והגילוי העיקרי דא"ס ית"ש הוא רק השם הויה לבד, והוא נקרא שם העצם⁴⁰⁹, משום שהוא על העצמות דאור א"ס אחר שמתלבש באצילות ונתגלה ע"ז, ר"ל ע"י שנתלבש באצילות להקרא בשם זה. והוא כלל כל האצילות כולו, וכנ"ל שכל האצילות כולו הוא שמו, והוא השם הויה ב"ה, שהוא השם של המאציל ע"י שנכלל עם האצילות ונעשה חד עמו, ושאר כל השמות הם כולם נמשכים מגילויו של השם הויה ב"ה והם לבושים וכינויים⁴¹⁰. וכל שם ושם מהם הנה הוא על אור פעולה מיוחדת, אמנם אין הוראתם הוא על אותו האור לבד הנמשך ממנו ית"ש לצורך אותה הפעולה וההנהגה מיוחדת, אלא הוראתם הוא על המאציל ית"ש בעצמו בהיותו פועל אותה הפעולה וההנהגה ע"י התלבשו בלבושי דהאצילות, ולכן מותר התפילה בכולם, משום שהם קאי ג"כ רק על המאציל עצמו אשר נתגלה באור ההוא לפי צורך אותה הפעולה אשר זה השם מורה עליו. אמנם גילויו בהאורות דכל השמות וכינויים הוא ע"י לבושים נוספים המסתעפים ויוצאים מלבושי דהשם הויה ב"ה⁴¹¹, אך כ"ז שאמרנו הנה הוא על השמות וכינוים של המאציל ית"ש אשר נקרא ונתכנה בהם ע"י האצילות והם שמותיו וכינויו.

כל השיעור קומה (יד רגל וכו') המה תארים שבהם מתואר המאציל על ידי האצילות, ואינם שמות או כינויים אלא תארים, וכולם שלולים מהמאציל. באצילות ישנם כל אלו הענינים, אם כי הם רק על פי הערך המתיחס לאצילות, והם לא ניתנים להשגה לבי"ע. והנה בי"ע דומים להם רק בשמותם ולא במהותם, ומה שמבואר שהם דרך משל דהיינו כפי תפיסתנו אנו.

[1] אמנם הנה יש עוד תוארים רבים אשר מתואר בהם המאציל ית"ש ג"כ ע"י האצילות, והם אינם מכלל השמות וכינוים כלל אלא שהם תוארים, והם רק מצד עצם מציאות האצילות גופה, אך כאשר שנתייחד המאציל באצילות ונעשה עמהם כולו חד, הנה מתואר המאציל ג"כ באותם התוארים מצד האצילות, אבל לא שהם מגיעים בו ח"ו,

⁴⁰⁸ ע"י בהגר"א על ספד"צ כ ע"ב שעיקר ענין שמות אה"ה וי"ה הם בבחינת הכנות לשם הויה ב"ה.

⁴⁰⁹ ע"י פרדס רימונים לרמ"ק שער יט פרק א.

⁴¹⁰ ע"י בהגר"א על ס"י ד ע"א.

⁴¹¹ ע"י בהגר"א על ס"י ג ע"א, וכן בהגר"א על ספד"צ כ ע"ב ז"ל, כל השמות הוא בד"א ששם הוא גילויו.

אלא רק ע"י שנעשה עם האצילות לאחד הנה מתואר הוא בהם ג"כ ע"י האצילות. והנה הם כל השיעורי קומה ואברי פרקי אשר בכל בחי' פרצוף, כמו ראש, פנים, עין, אוזן, פה, יד, רגל וכדומה. הנה כל אלו העניינים משולל מהם המאציל ית"ש בתכלית השלילה, אמנם באצילות הנה ישנם כל אלו העניינים ממש אלא שהם רק ע"פ ערך המתייחס להאצילות, שהוא נעלה ומרומם מכל המציאות דהבי"ע. ואין בכל הבי"ע כולם מי שישנו את מהות וצורת האצילות מה שהוא, ואינו שוה האצילות להבי"ע אלא רק בשמם לבד, ר"ל בשמות המציאות הפרטיים שבהם, כי העולם האצילות הוא מסודר ג"כ בכל בחי' עולם מלא כמו העולמות בי"ע, וכל מה שישנם בזה ישנם בזה, (נו ע"ד) וכמ"ש בזה"ק תרומה (קמד סע"א) דעלמא דא איהו כגוונא דעלמא דלעילא, ועלמא דלעילא כל מה דהוה בהאי עלמא הכי איהו לעילא⁴¹², ושם (קמד ע"ב) כל מה דעביד קוב"ה עילא ותתא כלא ברזא דדו"ן, וכמה דרגין אינון לעילא משניין אלין מאלין ומדרגא עד דרגא. רזא דאדם כו' אבל אדם דאיהו קדישא עלאה (שהוא האדם האצילות) איהו שלטא על כלא דא יחיב מזונא וחיין לכולא⁴¹³. ובפ' תצוה (קפ"ו ע"ב) דלית לך מלה בעלמא דלא אית לה דוגמא לעילא, כגוונא דלעילא הכי אית לתתא⁴¹⁴. וכן בפ' פקודי (רכא ע"א) כד ברא קוב"ה עלמא ברא ליה כגוונא דלעילא, למהוי עלמא דא בדיוקנא דעלמא דלעילא, וכל אינון גוונין דלעילא אתקין לון לתתא לאתדבקא ולא תקשרא עלמא בעלמא⁴¹⁵, עוד שם, וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר, מאי בתבניתם אלא אוליפנא דאחמי ליה קוב"ה למשה דיוקנא דכל מלה ומלה כהווא דיוקנא דאיהו לעילא, וכל חד וחד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא⁴¹⁶, (והגם שאמרנו שאין בכל הבי"ע כולה מי שיכול להשיג את מהותם וצורתם, ומכש"כ שאי אפשר שישלוט שם עין כל בריה, ואיך היה אפשר למשה רב"ה לראות אותם, ע"ז מסיק הזוה"ק ואמר שם) אלא אוליפנא דאספקלריא דלא נהרא הוה אחמי ליה בגויה כו'⁴¹⁷, ע"ש.

והרי לנו עכ"פ מכ"ז כי עולם האצילות הוא עולם מלא מכל הפרטים כולם אשר בכל העולמות בי"ע, וע' עוד בדברי הרב בסוף הע"ה, כי יש גם באצילות כל בחי' הדצח"מ ע"ש. אמנם מציאותם ומהותם אין בזה שום תפיסה לשום בריה כנז', והוא ע"ד שנודע שכל תבנית ותואר כל אבר ואבר מגוף האדם הנה הוא מכה הנשמה שבו, כי כפי השורש כן יצא הענף (וכמ"ש הראשית חכמה בשער האהבה פ"ו), והגם שהנשמה בערך הגוף הנה הוא רק אור פשוט, ולית שום תפיסה בה בעוה"ז, עכ"ז בעצמותה גופה הנה יש בה כל הכחות כולם מתבנית וצורת כל אבר ואבר. וכן הוא כל עולם עליון בערך התחתון, וכן הוא באצילות בערך הבי"ע. ועכ"פ הוא כי כל מה שישנם בכל תחתון ישנם בכל עליון, כי

⁴¹² תרגום: העולם הזה הוא כעין העולם העליון, והעולם העליון כל מה שהיה בעולם זה כך הוא למעלה.

⁴¹³ תרגום: כל מה שעושה הקב"ה למעלה ולמטה הכל בסוד זכר ונקבה, וכמה מדריגות הם למעלה משונים אלה מאלה, ומדרגה עד מדרגה. סוד האדם וכו'. אבל אדם, שהוא קדוש עליון, הוא שולט על הכל, זה נותן את המזון והחיים של הכל.

⁴¹⁴ תרגום: אין לך דבר בעולם שאין לו דוגמא למעלה, כדוגמא של מעלה כך הוא למטה.

⁴¹⁵ תרגום: כשברא הקב"ה את העולם, ברא אותו כדוגמא של מעלה, להיות עולם זה בדמות של העולם שלמעלה, וכל אלו אופנים של מעלה תיקן אותם למטה (ע"מ) לדבק ולקשר עולם בעולם.

⁴¹⁶ תרגום: "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר", מהו "בתבניתם"? אלא למדנו שהראה לו הקב"ה למשה דמות של כל דבר ודבר כאותו דמות שהוא למעלה, וכל א' וא' היה עושה דמות שלו כדוגמתו.

⁴¹⁷ תרגום: אלא למדנו שהמראה שלא מאיר הוא מראה אותו בתוכו וכו'.

העליון הוא השורש הכלול מכל הכחות כולם דכל פרטי פרטות הנמצאים אשר בהתחתון בכמותם ואיכותם ותבניתם ומראיתם וגוונם, ובערך התחתון נחשב כ"ז אשר בהעליון רק לבחי' כחות ושרשיים לבד, אבל במציאות העליון עצמו, ומכש"כ בערך העליון אשר עליו, הוּו גם שם מציאויות גמורים בכל האיכות והכמות ומראה ודמות ובכל הפרטי פרטים כולם כמו בהתחתון ממש, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו. וכן הוא באצילות ג"כ, כי היא השורש של כל הבי"ע כולן. ומה שישנם בענף ופרי ישנם כ"ז בהשורש, והוא ענין כל השיעורי קומה ובחי' כל הפרצופים וכל ענייניהם כולם המוזכר באצילות, כי הם ממש ע"ד שהם בהבי"ע, אלא שבאצילות הוא לפי ערכם המתייחס שם, אשר אין שום השגה ותפיסה בזה לשום בריה. וע' בשל"ה בהקדמת תולדות אדם מ"ש שם בענין התוארים והיעודים, וע' עוד בנפש החיים (שער ב' פ"ה בהגהה הב') מה שמוסיף שם הוא ז"ל על דברי השל"ה, ע' שם ושם ודבריהם הם דברי אלהים חיים.

ומה שנזכר באיזה מקומות⁴¹⁸ כי כל העניינים הללו אשר באצילות הוא רק בדרך משל, הכוונה הוא לפי תפיסתנו בעניינים הללו. כי ודאי הוא שאין ערך ודמיון כלל למציאותם האמיתי אשר בהם להשגתנו ותפיסתנו אשר בזה, וכנ"ל מדוגמת הנשמה אשר בהגוף, הגם שהנשמה הרי היא בתוכנו ממש, ועכ"ז אין אנו משיגים את מהותה כלל והיא לפי השגתנו רק אור פשוט לבד, ובאמת הרי יש בה כל הכחות כולם לכל הפרטי פרטים שבגוף, וא"כ הרי מכש"כ שאין שום השגה ותפיסה לכל הפרטיים אשר בעולם העליון שעלינו, שהוא עולם היצירה, ומכש"כ להבריאה אשר היא להיצירה כמו היצירה להעשיה, ומכש"כ דכש"כ להאצילות אשר היא נעלה ומרומם מהכל. וא"כ הרי פשוט הוא שכל בחי' הפרצופים וכל ענייניהם אשר אנו מדברים באצילות, הוה אצלנו (וכן להמלאכים שביצירה וכן גם להשרפים שבבריאה) רק בדרך משל לבד, כי כל האצילות הוא אצלנו בבחי' אפ"ס ואי"ן, וכמ"ש הגר"א באדרת אליהו (פ' בראשית פסוק כ"א ויברא כו'⁴¹⁹), כי כל מה שהוא גבוה ב' מדרגות הוה בבחי' אי"ן ע"ש, [מלת אי"ן הוא דבר בלתי מושג (נז ע"א) וכמ"ש בפרדס (שער ה' פ"ד) והראב"ד בספ' יצי' (פ"א מ"א) ובכ"מ בדברי הראשונים], אבל בערך האצילות גופה ובבחי' המציאות המתייחס לשם, הוה כל העניינים הללו במציאות גמור בכל ענייניהם ממש, כמו בהבריאה בערכה והיצירה בערכה והעשיה בערכה. כי מאחר הצמצום ולמטה, הנה גילה המאציל ית"ש כח מסתיר לאורו הפשוט והאציל את בחי' הגבול, וכן האציל שם את כל הי"ס בבחי' גבול ומדה בערכם, וכמ"ש ברע"מ (פנחס רנו ע"ב) דכל ספירה אית לה שם ידיע ומדה וגבול ותחום (והכל בערכם כנז'), והאציל אותם בבחי' פרצוף אדם ובבחי' דו"ן, וכנ"ל מזוה"ק (תרומה קמד ע"ב) ומדרגא לדרגא הכל ברזא דאדם. והוא ענין כל השיעור קומה ובחי' הפרצופים וענייניהם וכל פרקי המרכבה הנאמרים בכל דברי הזוה"ק ובפרקי המרכבה דר' ישמעאל כה"ג, ובכל דברי האריז"ל. והוא ג"כ כל התוארים דבחי' פרצוף הנאמרים בתורה ובשיר השירים ובדברי הנביאים והכתובים, ואין בכל אותן הדברים עצמן משל כלל, אלא שהם באמתתן ככל מה שנאמר, ונשנה בהם הכל ממש בלי שום מליצה ולשון אחרת, ובלי שום כוונה אחרת. אמנם אינם ידועים ואינם מושגים לא גבולם וריבויים, לא זמנם ולא מקומם,

⁴¹⁸ עי' נפה"ח שער ג' פרק ז' וצ"ע מקור לדבר. ואולי הוא מש"כ הגר"א בליקוט סוף ספד"צ לז ע"ד וז"ל: וכל שאנו מדברים בא"ק ואב"ע הכל בעולמות התחתונים מאד, שבכל עולם יש אב"ע וכל הבחי' אלא שהן אחורים דאחוריים ואינן מצחצחים לכן מדברים דרך משל ואינן מבינין כלל.

⁴¹⁹ ז"ל, חומר העליון הוא צורת התחתון, מפני שכל נברא שהוא רחוק ב' מדרגות נקרא יש מאין וכו', כי אין ביאורו שאינו ממש.

לא מהותם ואיכותם, ולא צורתם ותכונתם, ולא תוארם וגוונם ותבניתם, גם לא ייחס שמותיהם, וכן מציאותם מה שהוא אלא רק להמאציל ית"ש לו לבד, וכנ"ל מדברי הגר"א שכל האצילות הוא אצלינו בבחי' אפ"ס ואי"ן. [וע' בדברינו עוד בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל ח' ענף ו ע"ש] ובחינם טרחו איזה מחברים שבדורינו שהעמיקו בדברי הרמח"ל ז"ל הרבה יותר מדאי ומרבים בהסברים והשגות בעניינים הללו כי אין בהם השגה כלל לשום נברא כנו'.

מה שמצינו שהרכיב הרמח"ל בכמה מספריו את דברי הזוה"ק והאריז"ל בחזון הנבואה מה שלא מפורש בדברי הזוה"ק והאריז"ל אינה הדרך הנכונה.

ומה שמצינו איזה מקובלים בדורינו שהעמיקו בדבריו יותר מדאי עד שלקחו סתרי עליונים ומכנים אותם בסבובי הנהגת העולם הזה, כאילו אין למעלה ח"ו שום דבר אלא מה שהשיגו בתהלוכות ההנהגה לפי דעתם. וח"ו, כל מי שאינו מאמין בקבלה, הוא כופר בחלק מהתורה שבעל פה והוי כופר בתורה, שכן מעת הרמב"ן והלאה נתפרסמה בכל ישראל ולא פקפק עליה שום חכם מעולם.

ואלה שמלבישים את זה בתהלוכות העולם הזה, אין זה מעיקר לימוד הקבלה כלל, שכן עיקר מעלתה הוא לדבר למעלה כדי לתקן ולעורר באורותיהם של מעלה, כמו שמצינו שעל ידי דרשות רשב"י נבנו אותם ענינים למעלה. וזו המעלה שבקבלה מעל לחלקי התורה האחרים, שכן שאר חלקי התורה מלובשים בנושאי הענינים שבעולם הזה משא"כ הקבלה. לכן חכמה זו נקראת "לימוד נסתר", שכן כל נושאי הענינים הם מהעולמות העליונים שאין השגה בזה לשום בריה. ועוד, משום שאסור לדרשו ברבים, ואין מלמדין אותה לכל אדם, וזה גורם תיקון גדול בגילוי אור קדושת שמו ית' הרבה יותר מעסק שאר חלקי התורה, ואדרבא, אם מלבישים קבלה בעניני העולם הזה אזי מאבדים את המעלה של לימוד הקבלה, וכמו כן אינו ראוי להעמיק בבי"ע, כי יש בזה קצת סכנה, שמציאות הרע אשר שם מעורר את כוחו ח"ו, ולכן נראה כי העוסקים בחכמת העולם הזה רובם רחוקים מיראת שמים, וכן העוסקים בפשטי תנ"ך, כשיש בכחם וחכמתם לעסוק בגמ' ופוסקים הם רחוקים מיראת שמים, משום שהקלי' היא שוכנת תמיד סביב להחיצוניות דקדושה לינק ממנה.

המקובלים נקטו בלשון "סוד" ביחס לחכמה זו מכיוון שעיקר הדברים נעלם מעין כל חי. עיקר ענין "סוד" הוא רק ביחס לגבורות והדינים ועניניהם שכן שם הוא שורש כל החיצונים והקלי' ולכן כשמדברים בחצינות אלו מקצרים ככל האפשר כדי שלא לעורר כחם רח"ל.

יש מחברים שאמרו שכל המציאות כולה הוא רק ע"ד דמיון והשגה ואינה אמיתית כלל ור"ל מהאי דעתא.

אמנם מאחר שאי אפשר להשיג באצילות מאומה, ובפרט בכל אותם הענינים שנתבארו בזוהר ובכתבי האריז"ל בביאור איכותם ומהותם, וכמאמח"כ כי לא יראני האדם וחי, וזה אינו מטעם שאין האדם כדאי לזה אלא הוא מכיוון שהדבר נמנע ממנו. לכן לא תמצא בדברינו בכל ספרינו שום הסברים בענינים אלו.

אי אפשר במדריגתינו להשיג באצילות, אמנם אדם הראשון קודם החטא וכן כלל ישראל במעמד הר סיני (אם היו משיגים את הלוחות הראשונות), שם היתה שייכת השגה באצילות. והנה כלל ישראל הפסידו את יכלתם להשיג באצילות מחמת חטא העגל (ומחמתם אף משה רבינו הפסיד). כאשר אמר השי"ת למשה ש"מצאת חן בעיני" חשב משה שישגי באצילות, וענהו השי"ת שאפשר רק בדרך לימוד ולא בדרך ידיעה. והתועלת בזה, שכל מה שאדם לומד בעולם הזה נכנס ועולה בו לאחר פטירתו.

[ח] והנני אומר כי הנה הגם שספרי הרמח"ל ז"ל הם יקרים למאד ויש בהם רוב

פנינים וזהו מופז הרבה, וכל ספריו אשר בידנו עד היום (שהוא ר"ח אדר תרנ"ח) הם כמעט כולם נתחדשו וניתנו לדפוס על ידי השתדלותי וסיבתי. והגם שלא זכיתי ללמוד את ספריו ולא הסתכלתי בהם אלא מעט מן המעט, עכ"ז דליתי ממנו איזה יסודות הנוגעים לעיקרי החכמה ויהא זכרו לברכה לחיי עולם בכלל כל קדושי עליון אשר עם ה' אלהים.

עכ"ז הנני אומר שכל מה שהרכיב הרמח"ל ז"ל את דברי הזוה"ק והאריז"ל בחזון הנבואה, וע"ד שכתוב (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, והעמים עליהם מראות ודמיונות, הנה אין דעתי נוחה מזה כלל, כי לא השתמיט שום אחד מהראשונים והאחרונים לומר כזה, ואין דברי הזוה"ק והאריז"ל סובלים את דבריו בזה כלל. ועוד כי הרי אמר רשב"י באדרא קדישא (נשא קלב ע"ב) דאנא חמי השתא מה דלא חמי בר נש מיומא דסליק משה זמנא תנינא לטורא דסיני כו', ובמשה רבע"ה לא היה שום מראה ודמיון כלל כנודע⁴²⁰. והרי לנו

⁴²⁰ כמש"נ (במדבר יב ח) "פה אל פה אדבר בו, ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט", ועי' בהגר"א על תיקו"ז קמ ע"ד ד"ה ואית ארבע.

כי כל הגילויים שבאדרא שהם עצמן עיקר דברי האריז"ל אין בהם שום מראה ודמיון כלל. וכן אמרו בזוה"ק (אחרי מות סא ע"א) דכל דברי הרשב"י הם באתגלייא ולא אתכסיין, עליה כתיב (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות עכ"ל. ולך נא וראה את דברי האריז"ל (בשער הקדמות דף ה' ע"א) ונדפס בע"ה דפוס ווארשא תרנ"א בשער עגולים ויושר סוף ענף ד, ואמר מפורש שם שהם אורות דקים בתכלית הרוחניות בלתי נתפשים כלל ע"ש. והוא כדעת הרמ"ק ז"ל בפרדס ואילימה, וכן הוא מלא בכל דברי המקובלים הראשונים והאחרונים ובכל דברי הזוה"ק ורע"מ ותיקונים ותו"ח. ולא אמר שום אחד שהם רק במראה ודמיון וע"ד מראות הנביאים, אלא שהם מציאויות גמורים אמיתיים מקויימים לעולמי עד, מעת שהאציל והמציא אותם המאציל ית"ש ומתלבש ומתייחד בהם כנ"ל, וחלילה לחשב בזה סברות אחרות ולומר הסברים והשגות במהותם (ר"ל מה שהם).

וביותר בחלה נפשי מדברי איזה מקובלים שבדורינו שהעמיקו בדבריו ז"ל יותר מדאי, וכל הפצם ותשוקתם לסבב את כל הלימוד ותורת קודש הקדשים הזה הכל רק ע"פ דרכי הרמח"ל ז"ל, והעמיקו בזה הרבה יותר ממה שכונן הוא, עד שלקחו סתרי עליונים קודש קדשים שברום גבוהים ומכנים אותם בסבובי תהלוכות ההנהגה שבעוה"ז, וכאילו שאין למעלה ח"ו שום דבר, (נו ע"ב) אלא רק מה שהשיגו הם בתהלוכות הנהגה שלפי דעתם. וחלילה חלילה להעלות זאת על הדעת לכל מי אשר בשם ישראל יכונה, והוא רק מדרך החוקרים המתפלספים אשר לא נגה עליהם אור הקבלה כלל, ולא ידעו מגילוייו ית"ש אלא רק מבחי" א"ס שבו לבד ומעולם העשיה לבד. וכבר הוכיח קודש עליון הרמ"ק ז"ל בפרדס שער עשר ולא תשע פ"מ, כי עכשיו אשר נתגלה חכמת האמת ונתפרסם בכל חכמי ישראל אשר היא מורשה לקהלת יעקב ממרע"ה מפי הגבורה, הנה כל מי שממאן ומפקפק בזה הוא יקרא כופר, כי הרי הוא כופר בחלק אחד מתורה שבע"פ, ומוציא את עצמו מאמונת כלל ישראל. כי מעת שנתפרסמה בכל כלל ישראל שהוא מזמן הרמב"ן והלאה, לא נמצא שום חכם מחכמי ישראל גם בכל חכמי המחקר (וכנודע בהגאון החכם בעל העקדה כמה שהפליג להעריץ את קדושת חכמת הקבלה בזכרו את הזוה"ק והר"י גיקטלייא ז"ל, וכמ"ש בספרו הזו"ק שער א' האלהי בספר האורה כו' ע"ש, וכן עד"ז מהר"י אברבנאל). אלא שקודם לזה היה גנוז וצפון רק אצל יחידי סגולה שבדור, וכנודע מתשובת הגאונים, אבל מעת הרמב"ן והלאה הנה נתפרסמה בכל ישראל, ולא פקפק עליה שום חכם מעולם מכל חכמי ישראל אשר מימיהם אנו שותים בפירושי התלמוד והפוסקים. ובפרט מי שזכה אליה הרי רואה שהדברים עד לעצמן, ודברי הזוה"ק הוא עד שהוא להרשב"י, ודברי האריז"ל הוא עד על גבורות האר"י. ולעולם הוא כי האמת עצמו הוא עד על אמתו.

ונחזור לדברינו ונאמר כי ודאי הוא שאותן המרבים בהסברים ומלבישים את הכל בהנהגת עוה"ז, הנה כוונתם הוא רק להשכיל ולמצוא רמז למציאות אורות העליונים אשר למעלה בתהלוכות הנהגתו ית"ש אשר בעוה"ז, וכוונתם העיקרי בזה הוא כדי להסיר ולהרחיק כל מחשבת פיגול מאיזה דמות ותמונה ומאיזה תכונת חומרי וגשמי, וכל יציר נוצר מקדושת האצילות אשר שם הוא אלהות גמור כנודע, ובאשר שכל חכמת הקבלה מדבר באצילות ומכנה שם את כל עניני המציאויות והתכונות והפעולות וככל מה שנמצא בעוה"ז, לכן דחקו את עצמם ומחברים חיבורים ומרבים בדברים איך שכל המציאות דכל אורות העליונים שבאצילות הם הכל רק על עניני תהלוכות ההנהגה לבד, ומסבבים את כל מה שנאמר באצילות להלבישם בעניני ההנהגה שבעוה"ז. והנה הגם שכוונתם הוא רצויה, אבל מעשיהם בזה אינם רצויים כ"כ לדעתי. כי גם אם ניתן להם את אשר להם לומר שכווננו באיזה דברים כהלכתן, ויש קצת רמז באיזה תהלוכות ההנהגה לאותן

הדברים שהם אומרים, והוא אחר השתלשלות אלפי אלפים רבוא רבואות מדרגות אשר מהאצילות עד סוף העשיה, עכ"ז הנה אין זה מעיקר לימוד חכמת הקבלה כלל, כי הנה עיקר קדושת וגודל מעלת לימוד הקבלה הוא לדבר למעלה ולא למטה, וכדי לתקן ולעורר באורותיהם למעלה. וע' בהקדמת זוהר בראשית (ב' ע"א) אמר ר' אלעזר שתיקא דילי בנא מקדשא כו' ע"ש. וכן בהקדמת תיקונים (ג' סע"ב) ונענה מלאך מגו אשא משמיא ואמר הן הן מעשה מרכבה, והוון מתקבצין מלאכי השרת כו'. והוא כי ע"י דרשת הרשב"י בעניינים הללו נעשו ונבנו אותן העניינים למעלה. וזהו כל עיקר תיקון לימוד הקבלה יותר מכל שאר חלקי התורה. כי שאר כל חלקי התורה הרי מלוּבש בנושאי העניינים אשר בעוה"ז, משא"כ לימוד הקבלה ובפרט דברי האריז"ל אשר הם בנויים על האדרות וספד"צ ועמקי סתרי הזוה"ק, הוון כל נושאי העניינים רק באצילות ובעולמות דאור א"ס, ולכך נקרא חכמת הקבלה בשם נסתר, משום שכל נושאי העניינים שאנו מדברים בהם הוא מעולמות העליונים אשר למעלה למעלה אשר אין השגה ותפיסה בזה לשום בריה, והרי הוא נעלם ונסתר מהכל⁴²¹. משא"כ כל חלקי הנגלה מתוה"ק הרי הוון כל נושאי העניינים שבהם גלויים לכל. וע' בזה בנפש החיים (שער ד' פ' כ"ח) ע"ש, ודבריו אינם מובנים לי כלל⁴²². כי הרי אמר שם בעצמו וכן הוא בשל"ה בהקדמת תולדות אדם, וע' בנפה"ח שם (שער ב' פ"ה בהגהה ב'⁴²³), כי כל התורה כולה הוא בכל עולם ועולם על כל ענייניהם המתייחס בכל א' וכמו שהוא בעוה"ז על העניינים השייך כאן, וא"כ הרי מבואר בה מפורש באר היטיב כל מה שלמעלה (ג' ע"ג) ולמטה. ועוד כי לפי דבריו הרי שייך ג"כ לקרוא לכל תורה שבע"פ כולה בשם נסתר משום שנסתרה ונטמנה כל ענייניהם רק ברמז בתורה שבכתב. אך העיקר הוא כמו שכתבתי כי משום שנושאי כל העניינים הללו הם נעלמים מעיני כל חי לכך נקרא בשם נסתר. [ועוד משום שאסור לדורשה בפומבי, ואין מלמדין אותה לכל אדם⁴²⁴ משא"כ חלק הנגלה הרי כל ישראל שוים בחיובה].

וידוע הוא כי בכל ענין שעוסק בו האדם, אשר הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, מתעורר ונעשה אותו הענין למעלה לפי שורש נשמתו שמגיע שם, ולכן כשעוסק בחכמת הקבלה, אשר גם כל נושא הענין שמדבר בו הוא כולו באצילות, ששם הוא רק אורו ית"ש לבד, הוא גורם תיקון גדול בגילוי אור קדושת שמו הרבה יותר מעסק שאר

⁴²¹ ממילא מתבאר כי דעתו של רבינו היא שהלומד בדרכו של הרמח"ל ומלביש את הדברים שבאצילות ולמעלה בעניינים שלמטה מאצילות, אינו עוסק בלימוד קבלה, אלא הוא ככל לימודי נגלות התורה.

ואכן יש להדגיש כי בכתבי הגר"א לא נזכר מענייני אמונה שבחכמת הנסתר כמעט מאומה ולכאורה בפשטות הוא כדברי הלש"ו כאן.

⁴²² וז"ל, פירושו הוא שהוא הדרך הנסתר מהתורה הק' שאינו כתוב מפורש ומבואר בה אלא שנסתרה ונטמנה העניינים אלו ברמז בדבריה ודרך הנגלה שבה הוא הפשוטו של מקרא שהוא כתוב מפורש ומבואר בה.

ועי' עי' יהל אור ח"ב כ"ח ע"ד, ז"ל, סוד משה הוא תורתו, הלכה למשה מסיני, שהוא הסוד והוא גנוז ברמז, ע"כ. ועי' דברינו ב"מאיר הנפש" בריש נפה"ח, ואם כן לכאורה צ"ל שלזה הוא שכיוון הגר"ח, וא"ש.

⁴²³ ז"ל שם: וזהו ענין כל התארים הנזכרים בתו' עליו ית': עין, יד ורגל וכיוצא הכל מצד התחברותו יתב' להעולמות שהם מסודרים ע"ז הסדר בכל אלו האברים. והם שמות עצמיים להכחות והעולמות לא מושאלים. וכן גם באדם אינם שמות מושאלים וגם לא שהם באדם רק לסימן ורמז להעניינים העליונים הנעלמים כענין השם של האדם שהוא סימן לאותה הצורה והתבנית שהוסכם לקרותו ב'ז' השם. אלא שגם באדם הם עצמיים כיון שהוא כלול ומשוכלל ומסודר בצלם דמות תבנית העולמות.

⁴²⁴ עי' חגיגה (יא ע"ב), אין דורשים במעשה מרכבה אלא ביחיד או בשנים ושדבר זה הוא רק לחכם ומבין מדעתו.

חלקי התורה אשר הם מלובשים בנושאי העניינים שבהעוה"ז, ולכן תראה שכל דברי האריז"ל הוא הכל באצילות. וא"כ אותן המחברים אשר לוקחים כמה רזי עליונים ומלבישים אותם בסדרי תהלוכות ההנהגה אשר בעוה"ז, לא העלו בידם בחכמת הקבלה מאומה. ולא אכנים את עצמי אם דבריהם מכוונים או אינם מכוונים, אך עכ"פ הוא כי אין זה חכמת הקבלה כלל⁴²⁵, וא"כ למה הוא לדחוק בזה ולומר השערות בסדרי תהלוכות ההנהגה אשר היא ממוזג מכל המדות כולם, ומתחלפת בכל רגע ובכל אדם בפרט, ואינם גלויים סבתם וסדרם אלא רק להמנהיג עצמו ית"ש, וכמ"ש (שמואל א' ב ג) כי אל דעות ה', ולו נתכנו עלילות.

וגם באמת אין ראוי כ"כ להעמיק ולעסוק בבי"ע, ויש קצת סכנה בזה משום מציאות הרע אשר שם וכדי שלא לעורר כחו ה"ו. ולכן תראה שכל העוסקים בחכמת עוה"ז כמו חכמת הטבע וכדומה, רובם הם רחוקים מיראת שמים, כי כח הרע אשר שם מתדבק בהם רח"ל. ואפי' בתוה"ק אנו רואים ג"כ שהעוסקים בחיצוניות התורה לבר, וכמו חכמת הדיקדוק שכל חכמתה הוא רק על המלות והלשון, וכן גם העוסקים בפשט התנ"כ לבר כשיש להם חכמה וכח לעסוק בנמרא ופוסקים⁴²⁶, ראינו ג"כ כמה מהם שרחוקים הם מיראת שמים. והוא משום שהקליפה היא שוכנת תמיד סביב להחיצוניות דהקדושה לינק ממנה, ובסוד סביב רשעים יתהלכון (תהילים יב ט). ולכן כל אלו העוסקים בהחיצוניות לבר עלולים הם לחטא רח"ל. וזהו ג"כ סוד מאמרם ז"ל (בבא מציעא לג סע"א) העוסקים במקרא מידה ואינה מידה, כי פשט המקרא הוא רק בעשיה כנודע. וכ"ז הוא בתוה"ק שהיא כולה קודש קדשים, וא"כ הרי העוסקים בחכמת העוה"ז הם בודאי עלולים מאד להתדבקות הרע רח"ל. אבל חכמת הקבלה הנה עיקרה היא מדבר באצילות לבר בלי התלבשות כלל למטה, ולכן גדולה מעלתה לאין קץ, וכן כל דברי האריז"ל כל מלותיה וענייניה הוא הכל רק מאצילות, אלא שבאצילות נופה יש ג"כ פנימיות ופנימים לפנימיות כנודע. אמנם הזוה"ק הנה מדבר בעולמות בי"ע ג"כ, והוא בהיכלות אשר בפ' בראשית ופקודי (אמנם בהיכלות אשר ביצירה ועשיה הנה מקצר שם למאד, ע"ש בדף ל"ח עד דף מ"א), וכן בפ' ויקהל ובפ' שלח ובכ"מ, אבל מעלת חכמת הקבלה העיקרי היא באצילות לבר, ועליה הוא רוב דברי זוה"ק ובפרט האדרות⁴²⁷ ועיקר הספד"צ וכל דברי האריז"ל וכנ"ו.

והנה בדברינו תבין מה שהשתמשו המקובלים בדבריהם תמיד במילת 'סוד'⁴²⁸, ואין הכוונה בדווקא (בכל מקום) שכוונו בזה לאיזה ענין עמוק יותר ממה שכתבו, אלא הכוונה הוא משום שעיקר הדברים וכל נושא הענין במה שמדברים הוא נעלם מעין כל חי (וכנ"ל דלכך נקרא החכמה הזו בשם חכמת הנסתר), ולכן משתמשים תמיד במילת "סוד", ור"ל כאילו שלא שייך להאמר אלא רק בלחישו ובהעלם, כי הוא נסתר ונעלם איך

⁴²⁵ שהרי הוא לא מדבר באצילות, כי אם רק למטה ממנו.

⁴²⁶ במשלי רבתא (פרק י) אר"י, בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לדון את כל העולם כולו כו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה, הקב"ה הופך את פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין בו כו', והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם. בא מי שיש בידו שני סדרים או שלשה, הקב"ה א"ל בני כל ההלכות למה לא שנית אותם כו'.

⁴²⁷ עי' בית עולמים דף רנז ע"א וז"ל, באדרא [רבא] דיבר הכל בסוד הפרצופים והתלבשות כפי מה שגילה האריז"ל שהוא בעולם התיקון, משא"כ בכל הזהר שלא דיבר כל כך בפירוש בבחי' פרצופים כלל, וידוע כי גילוי הפרצופים התחיל מזמן האריז"ל, שאז היו הנשמות מסוד עולם התיקון, משא"כ בדורות הראשונים שלא נתגלה אלא ליחידי סגולה היותר גדולים כמו הרמב"ן וחביריו, ואז באו האורות במדה ומשקל מה שלא היה תחילה ולכן נקרא עלמא דמתקלא, עכ"ל.

⁴²⁸ והוא לפי דברינו לעיל הערה 422, וא"כ הפי' הוא שכאן הוא הסוד שברמז.

שהוא ומה שהוא. וכן כתב הראב"ד ז"ל בספ' יצירה (פ"ג משנה ב'), שלש אמות אמש סוד גדול מופלא ומכוסה בו, וכתב שם הראב"ד, פירוש: כשנבוא לחקור איך נאצלו שני הפכים כמו אש ומים מכח פשוט, נמצא שהדעות נלאו מהשיג סבה זו, ולפיכך קראו סוד, פירוש דבר נעלם עכ"ל. וענין הזה הוא נידון בערכין, כי כל העניינים שאנו מדברים⁴²⁹ על בריאת שמים וארץ וכל מעשה בראשית, שהן רק דמיון וח"ו לומר בז"א הוה הם בבחי' סוד ונעלם בא"א, וכל העניינים שבא"א הוה בבחי' סוד ונעלם ברדל"א, ומכש"כ בעולם העקודים, ומכש"כ (נו ע"ד) דכש"כ בא"ק עצמו. אמנם עיקר ענין סוד הוא רק בהגבורות והדינין ובכל ענייניהם, כי משום ששם הוא שורש כל החיצונים והקליפות, ולכן כשמדברים שם מקצרים בכל האפשרי כדי שלא לעורר כחם רח"ל⁴³⁰, וכנודע מדברי האריז"ל מה שכתב בסוד קריעת ים סוף⁴³¹, כי בכל ענין שהאדם עוסק מתעורר למעלה כנ"ל, ובפרט בענין הנו', שהם אורבים על זה מאד לגזול ולחטוף איזה יניקה ח"ו כשנפתח איזה הלון, ופתח בשרשי הגבורות ע"י הת"ח העוסקים בזה, ונצרך על זה רחמים גדולים מהקב"ה שישמור אותנו ויפרוש עלינו סוכת שלום.

עוד ראיתי דברים זרים מאד בדברי איזה מקובלים שבדורנו המעמיקים בהסברים, שאמרו שכל המציאות כולו הוא רק ע"ד דמיון והשגה לבד, ואינה מציאות אמיתית כלל. והוא באשר שא"ס ית"ש לא נשתנה כלל מעצמותו ואמיתתו המחוייבת, והרי הוא עתה ג"כ כמו קודם הבריאה ממש, דלית אתר פנוי מיניה (תיקון"ז קה ע"ב) וכנודע (וע' בספר נפש החיים שער ג'). ולכן אמרו כי באמת אין שום מציאות אחר כלל, כי כל העולמות הם רק בדמיון ובהשגה לבד, וע"ד הכתוב (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה. ואמרו (זה לשונו בכ"י) כי מציאות העולם והאדם באמת אין להם מציאות כלל וכלל, וכל מציאותם הם הכל רק בהשגה שאנו משיגים את עצמנו כאילו אנהנו בעולם, ואנו משיגים עצמנו בכל החושים שלנו, וכן אנו משיגים בחושינו את כל העולם בו. ונמצא שכל מציאות האדם והעולם הכל בהשגה ולא במציאות אמיתי, כי א"א להיות מציאות אמיתי אחרי שהוא ממלא כל עלמין בו, כי א"א וז"א הם שניהם הנהגות זה בעוה"ז וזה בעוה"ב, כי כל מציאותם הוא רק בהשגתנו בו, כי באמת אין שום עצמוס כלל ואין שום דבר בעולם כלל וכלל עכ"ל. וכמה זר ומר לומר דבר כזה, ורח"ל מהאי דעתא, ולא התבוננו ולא ראו כי הם נותנים פגם בזה באמתת כל התורה כולה רח"ל, כי הרי הם אומרים שאין שום מציאות כלל לא למעלה ולא למטה, אלא רק אור א"ס פשוט לבד, אבל זולתו הוא רק בהשגה ודמיון, ואינם באמת כלל, וא"כ איה כל התורה כולה, איה כל השמות הקדושים אשר כולם הם רק מאחר זמן המציאות ולהלאה. ואפי' השם הוי"ה ב"ה הרי נודע הוא כי הוא רק מאחר הצמצום ולמטה, והוא רק על גילוי ית"ש אשר בהמציאות, ונתחדש להקרא בשם זה רק בחידוש האצילות, וכמ"ש הרמ"ק ז"ל בשער עצמות וכלים פ"ח ובכ"מ, כי שם בן ד' הנה הוא מציאות הספי', והוא הרוש בהדוש הספי' עכ"ל הרמ"ק ז"ל, וע"ש עוד בשער אם הא"ס הוא הכתר פ"א, וכן הוא בכ"מ בדבריו וכנודע לבאי שערינו. וכן הוא ג"כ ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) וכנ"ל אות ד' ה', כי רק אחר שהאציל את האצילות ונתלבש

⁴²⁹ מכאן ועד "וח"ו לומר בז"א" נוסף כאן מכת"י של רבינו.

⁴³⁰ אמנם מצינו שהאריז"ל בשער הקלי' וקלי' נוגה דיבר בביאור אלו העניינים, וכן הוא בבהגר"א על ספד"צ, והדבר מבואר מדברי רבינו כאן, שאין איסור לדבר על זה בקיצור בכל האפשרי, ורק הדיבור בהם באריכות הוא שאסור.

⁴³¹ עי' שעה"כ דרושי ספירת העומר דרוש יב שבנו של האריז"ל נפטר כעונש על שגילה את הסוד של נחש דקטנות.

שם נקרא מאז המאציל עצמו בשם זה ע"י התלבשו באצילות, והוראת השם הויה הוא נמצא קיים, וכמ"ש הגר"א באורח חיים סי' ה⁴³². והרי לנו כי כל הוראת נמצא אשר עליו ית"ש הוא נתגלה רק ע"י האצילות, וכן הוא כל לשון נמצא הוא ענין גילוי שיצא מהעלמתו ונתגלה. ונע' בספר העיקרים בריש מאמר שני בהמפרשים שם, ובדברי הרמ"ק ז"ל בפרדס שער הצחצחות פ"ג, ובאלימה דף נ"ז ע"ב בפ' י"ו שם, ובד' ק"ב ע"א בפ"ב שם עש"מ בכ"ז].

והרי לנו עכ"פ כי השם הויה ב"ה אשר הוא על המאציל עצמו, הנה נקרא בזה רק ע"י האצילות שהוא הנמצא האמיתי וקיים לעד. ואדרבה הוא, כי כל ענין המציאות ונמצא הוא דוקא רק באצילות, כי זולת האצילות לא שייך לומר נמצא, מאחר שהוא נעלם בתכלית ההעלם. וע' בזה ברמב"ם ז"ל במורה ח"א פ' נ"ז, ובעיקרים מאמר שני פ"א עש"ה. וכל המציאות העיקרי והאמיתי הוא רק באצילות, ושם הוא חותמו של הקב"ה אמת, וכמ"ש בזה"ק (שלה קס"ג ע"ב, ושם ח"ג ש"ב ע"א, וכן בפ' יתרו פ"ט ע"ב) אמת דא קב"ה וכן הוא בכ"מ, וכנודע שמדת אמת הוא בת"ת שהוא ז"א, תתן אמת ליעקב (מיכה ט ז). והרי לנו עכ"פ גודל האיסור לומר על כל המציאות כולו שהוא אינו מציאות אמיתי כלל, כי הוא כמכחיש ח"ו את הכל, כי הרי לפי דבריהם איה אמיתת כל התורה כולה אשר היא רק מאחר הצמצום ולמטה, ואיה השם הויה ב"ה אשר גילוי הוא רק באצילות, והוראתו הוא בדוקא שהוא (נח ע"א) הנמצא האמיתי וקיים לעד. וכן כל העולמות בי"ע הם חותם האצילות, וכמ"ש בשער דרושי אבי"ע (פרק ב') ע"ש בארוכה. והם ג"כ חותם אמת, כי הם נחתמים מהשם הויה הכוללת כל העולמות כולם כנודע, והם כולם מציאויות אמיתיים ונמורים, וכמו שיסדו (קידוש לבנה) פועל אמת שפעולתו אמת. וכן הוא ג"כ כי כל העולמות כולם הנה מציאותם ועצמותם העיקרי הם כולם נצחיים שלא יתבטלו מכל ועלם, כי מ"ש (סנהדרין צז ע"א) וחד הרוב ויחזרו לשרשן⁴³³, אין הכוונה שיתבטלו לגמרי וכמו קודם הבריאה, אלא רק שיעלה עצמותם העיקרי למעלה ע"ד רוח האדם העולה למעלה בעת השינה כדי לחזור ולהתחדש⁴³⁴, כן יעלה העצמות העיקרי וכה הפנימי של כל המציאות כולה למעלה בשרשן וכדי לקבל שם תוספת אור ומוחין לחזור ולהתחדש בעילוי רב ועצום מבראשונה, וכמו שכתבנו עיקר הכוונה בזה לעיל סימן ג' אות ד' ע"ש ותמצא. ומה שיתבטל לגמרי הוא רק העכירות והזוהמא והחומריות. א"כ נמצא שמציאות כל העולמות כולם הוא מציאות האמיתי ומקוימת ועכ"ז הנה אינו סותר כלל לבחי' ממלא כל עלמין, כי הרי מבשרנו נחזה שהנשמה ממלא את כל הגוף ואין הגוף הוצי' לה כלל, וכן אנו רואין שהכותל אינו סותר בעד הקול, וכמ"ש רבינו סעדיה גאון בזה בהאמונות והדעות מאמר שני פ' י"ג ע"ש. ולא עוד הרי אנו מוצאין שגם הארון לא החזיק מדה הגם שהיה גוף וגשם (יומא כא ע"א), וכן (אבות פ"ה מ"ה) עומדים צפופים ומשתחיים רוחים.

⁴³² ז"ל, אם בא לחשוב פי' כתיבתו אין פירושו כן (כלומר כדברי השו"ע: "היה הוה ויהיה") אלא נמצא קיים, וכמו ושם אשתו חוה, עכ"ל. וכוונתו, שמהות הפועל "יהיה" בזמן הוה הוא "נמצא קיים", כלומר שהוא מציאות מוחלטת, שאין יכול לחול בה שינוי לעולם. ואינו כשאר מציאויות, שכולן אינן אלא מקרה שקיומו זמני.

⁴³³ עי' בהגר"א על ספד"צ יא ע"א ז"ל, שביעאה עליהו כו' דכתיב היתה תהו וגו' - ר"ל אלף השביעי תליא במלת בראשית, שהיא עליהו, כמ"ש לעיל בראשית ברא שית, עליהו, והיא בינה כנ"ל (ח' ע"א), והיא סוד השבתת עולם, בסוד שבתאי, שהוא דרגא דבינה כידוע, ובינה הוא בסוד אחרית, שהכל תשוב אל שרשו, שהיא סוד האש כמ"ש בס"י, והוא סוד וחד חרוב.

⁴³⁴ עי' ע"ח נסירה פרק א' וז"ל, כדי שתתקן יותר לגמרי שלא על ידו, צריך שיסתלקו המוחין ממנו, וסילוק זה נקרא שינה, והבן זה.

אך מכ"ז תראה עד כמה שהביא לאותן המעמיקים בהסברים להעלות על דעתם דברים זרים שהם נגד התורה לגמרי רח"ל, וכ"ז הביאם מה שתקעו עצמם יותר מדאי לסבב את כל לימוד הקבלה הכל רק ע"פ דרך הרמח"ל ז"ל בענין המראה ודמיון, והוסיפו עוד על דבריו הרבה יותר ממה שכוון הוא ז"ל, עד שהיכחישו את עצמן וכל המציאות כולו, ורח"ל מהאי דעתא. ומה טוב לאדם לילך בדרכי הראשונים ובפרט בחכמת האמת, ואין לנו אלא להשתמש בהמלות והלשון שמדבר בו הזוה"ק והאריז"ל.

וכבר גיליתי דעתי בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ענף ו' ובכ"מ מדברינו, שאיני חפץ בהסברים כלל, כי אי אפשר לשום נברא להשיג באצילות מאומה, ובפרט בכל אותם העניינים אשר בדברי הזוה"ק והאריז"ל איך שהם ומה שהם כלל וכלל, וכמ"ש (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, ואין זה מסיבת שאין האדם כדי לזה, כי אילולי כן לא היה מונע הקב"ה ממושה רבינו ע"ה, אלא הכוונה הוא שלא אפשר. והגם שממנו ית"ש לא יפלא כל דבר, אך באשר שאין זה מחוקי הבריאה כלל, ר"ל שלא אפשר לפי חוקי הבריאה שישגי הנברא את הבורא, ולזאת לא ביקש עוד משרבע"ה על זה כלל, כי לא היה בקשתו לשנות עליו סדרי בראשית. ומה שביקש מתחלה (שמות לג יח) הראני נא את כבודך, משום שהיה סבור שאין זה מהנמנעות, אבל אחר שגילה לו הקב"ה שזה משולל מחק הבריאה, לא ביקש עוד על זה כלל, כי שישגי הנברא את האצילות הרי הוא כבחי מדרגת מטה ומעלה בנושא אחד, כי מי שהוא במדרגה למטה אי אפשר ונמנע הוא להשיג במה שלמעלה ממנו⁴³⁵, והוא ממש כמו שנאמר שיהא הדומם חי בעת שהוא דומם, והוא שני הפכים בנושא אחד שהוא מהנמנעות.

אמנם אין כוונתי בנמנעות, כמחשבת המחקרים בזה הלילה וחלילה, כי כבר התרעמו על זה רבותינו קדושי עליון הרמ"ק בספר אילימה מעין א' תמר א' פ' י"ט (דף ז' ע"ד), והרמ"ע מפאנו מאמר חיקור דין חלק ד' פ"ט ע"ש. אלא כוונתי הוא כי כל מה שחקק הקב"ה בהבריאה שיהא מבחי הנמנעות, הנה דבר זר הוא ואינו ראוי כלל לבקש ממנו ית"ש לשנות איזה ענין מזה ולעשות הנמנע לאפשר, כי הרי מאחר שחתם התורה ואמר (בראשית א ג) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, וא"כ הרי לשנות ולעשות באיזה ענין ההיפך מזה הרי הוא אינו טוב, וכמ"ש בזו"ה (בראשית י"ג ע"ד יג ע"א) אמר ר' חייא וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב, להיותם עומדים תמיד באותו קיום ובאותו הדרך שעשהו, ושלא ישתנו מדרך זו לעולם ע"ש. והוא כמו שכתוב (קהלת ג יד) כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע. ולכן מאחר שגילה לו הקב"ה למרבע"ה כי (נח ע"ב) להשיג האדם באצילות הוא לא אפשר, ונמנע הוא בחק הבריאה, לא ביקש עוד מרבע"ה על זה כלל והבן כ"ז.

והעיקר בזה היא כי גם כל בקשת מרבע"ה מה שביקש מתחלה השגת כבודו יתב', הנה היה כ"ז ג"כ רק ע"י שכבר התחיל למעום מעם עץ החיים בעת מתן תורה, ואילו שזכו ישראל להלוחות הראשונות, היו נתעלו ועולים כולם למדרגת אדה"ר קודם החטא, והיו משיגים אז היטיב באצילות ג"כ, וכמ"ש (תהלים פ"ג ו) אני אמרתי אלהים אתם, וכמו שיתבאר בארוכה ממדרגת אדה"ר קודם החטא לקמן בחלק שני בעה"י. אמנם ע"י חטא העגל ונשתברו הלוחות, הנה ירדו כולם כמו אחר החטא דעץ הדעת, ונתמעט גם ממושה

⁴³⁵ ע"י לעיל מג ע"א שמביא ראיה מדברי הגר"א על הספד"צ. וכן ע"י באד"ר קמ ע"ב: דהא תנינא דלית דידיע מוחיה דעתיק יומין בר איהו - והאי דכתיב (איוב כח) "אלקים הבין דרכה", ע"כ. וע"י ב"ע רטו ע"ב "אלקים" הוא כנגד ז"א, והוא "הבין דרכה", ר"ל שאין משיג החכמה ממש רק מה שמתפשט ממנו דרך בינה.

רבינו ע"ה תתקצ"ט חלקים ונשאר באל"ף זעירא כנודע, ע' זוה"ק (ח"ב נ"ח ע"א) ובמאמרי רשב"י (דף מ"ד ע"ב מדפוה"ח). ולכן כאשר שמע משה שאמר לו הקב"ה (שמות לג יז) כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם, השב כי הגיע עת רצון לחזור למדרגתו הראשונה, ולכך ביקש תיכף ואמר (שמות לג יח) הראני נא את כבודך, והשיב לו הקב"ה (שמות לג יט) אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם הויה לפניך כו', ויאמר לא תוכל לראות את פני כו'. וביאור הענין הוא כי ידוע הוא כי בחי' השנת כל דבר הוא עצם נקנה בכח המשיג, שקניו אותו הכח בשכל המשיג ומתעצם ומתאחד מהות תכונת המושג בשכל המשיג ותופס אותו בשכלו⁴³⁶, ומתעצם עמו כמו שתופס אדם איזה דבר בידו, ולכן מכונה ההשגה בשם ראייה⁴³⁷, כי הוא כמו שרואה איזה דבר ומצייר אותו במוחו, ויש בו ציור אותו הדבר בתוכו ובפנימיותו. וכשביקש משרבע"ה הראני נא את כבודך, הנה לא היה כוונתו על הידיעה והלימוד לבד, אלא גם על ההשגה והתפיסה אשר הוא מכונה בשם ראייה כנז'. אמנם השיב לו הקב"ה, כי מה שאמרתי שמצאת חן בעיני ואדעך בשם, הנה הכוונה הוא רק על הידיעה אשר בדרך לימוד לבד, שהוא רק מבחוץ ולא על ההשגה והראיה שהוא מבפנים, אמנם הידיעה אשר הוא רק בדרך לימוד לא אמנע ממך, גם כל מה שהוא למעלה למעלה⁴³⁸. ונודע הוא כי התועלת בזה הוא ג"כ גדול ורב ועצום מאד, כי בכל מה שהאדם יודע ולומד בחייו הוא נכנס ועולה בזה לאחר פטירתו ומתדבק שם בנועם הזיו והזוהר העליון לפי שורש נשמתו.

וכ"ז הוא כלול בתשובתו ית"ש אשר אמר לו אני אעביר (בדרך העברה מבחוץ) כל טובי. ור"ל גם מה שהוא למעלה למעלה, והוא יותר מבקשתו על ההשגה שהיה רק על השנת הכבוד שהוא המלכות דהאצילות הבהי' האחרונה. ומ"ש כל טובי ר"ל כל גילויי ית"ש אשר מאמתתו הנעלמה ולמטה שנתגלה בהם רק למען טובו להיטיב לבריותיו כנודע, כי הרי כל אותן הגילויים כולם הם עצמן תכלית כל הבריאה כולה והבן, וכמו שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ז ע"ש.

ומ"ש על פניך, ר"ל שתשאר רושם עליך עכ"פ, והוא מה שקרן אור פניו, וכמאמר ז"ל בשמות רבה (פ' מ"ז סי' ו') ומהיכן נטל משה קרני ההוד, רבנן אמרי מן המערה שנאמר והיה בעבור כבודי וקראתי בשם הויה לפניך, שהוא רק בדרך קריאה ולימוד ומבחוץ כנז'.

ומ"ש בשם הויה, הנה בזה הודיע הקב"ה למשה רבינו ע"ה שכל טובו שהוא כל הגילויים כולם אשר מא"ס ולמטה, היינו גם א"ק והעקודים והרדל"א וא"א וכל האצילות כולו, הוא הכל כלול רק בשם הויה ב"ה. והגם שעיקר השם הויה ב"ה הנה עיקר גילויי הוא בז"א, עכ"ז הרי כולם כלולים בו, ונכללו כולם בשם הזה, וז"ש אני אעביר כל טובי כו' וקראתי בשם ה' כו'. ומ"ש (שמות לג יט) וחנותי את אשר אחון וריחמתי את אשר ארחם, הנה בכאן היה תשובה על בקשתו הראשונה הודיעני נא את דרכך ואדעך [במה שאתה מקיים כל היעודים והבטחות ואינו משתנה ע"י החטא], וראה כי עמך הגוי הזה [שהרי

⁴³⁶ ולכאורה רבינו במשפט הנ"ל רומז לג' המושגים "שכל משכיל מושכל", ועי' בבהגר"א על ס"י ב' ע"א וז"ל, "ובדעת" הוא השגת הדבר והוא מתפשט אח"כ בגוף כשעושה אח"כ הדבר, ולכן אמרו דעת המתפשט וכו', והן שקראו שכל ומשכיל ומושכל, ומושכל כלול מן השכל ומשכיל וכו'.

⁴³⁷ וכעין מאמה"כ "לבי ראה הרבה חכמה ודעת" (קהלת א טז).

⁴³⁸ ובזה תתישב הקושיא, שהנה בליקוטי הגר"א הנדפסים בסוף ספד"צ לז ע"ד ד"ה וידוע תדע, שמשה השיג רק בעולם הבריאה, ולכאורה הוא קשה שכן בזה"ק דברו על אצילות ואחריו כל המקובלים.

קראת אותם עמי וייחדת אותם לשמך], הנה על זה השיב לו כאן וחנותי כו', והודיע לו בזה שאל יפחד ואל ידאג עבור ישראל, כי יש במדת טובו ית"ש לחון ולרחם עד בלי די אע"פ שאינם כדי והגון לכך, והוא האוצר גדול של מתנת הנם, וכמ"ש בשמו"ר (שם סוף פ' מ"ה) וכ"ו היה תשובתו ית"ש למרבע"ה שהודיע לו כוונתו במה שאמר לו כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם.

ועתה אח"ז השיב לו על בקשתו שביקש הראני נא את כבודך, ואמר לו לא תוכל לראות את פני, כי לראות ולהשיג אי אפשר והוא מ"ש (שמות לג כ) כי לא {נח ע"ג} יראני האדם. ואמר "האדם" בה' הידיעה ור"ל כי הרי לא נתקן עדיין החטא דעיף הדעת אשר מאדח"ר, כי ע"י העגל חזר הדבר לקלקולו, וא"כ הרי משולל הוא בחק הבריאה שישג שום נברא באצילות וכנ"ל. והגם שכל הבריאה כולה הנה היה בריאתה מקודם החטא, אמנם הוא כי כל זוהמת ועכירת העולם והאדם אשר ע"י החטא הנה היה מיוסד כ"ז בחק הבריאה מעת עולם התוהו שיורד ע"י החטא עשר מעלות אחרנית, וכמו שיתבאר בעה"י בארוכה לקמן חלק שני, ולכן משולל הוא משום נברא להשיג באצילות מאומה וכנ"ו.

ואמר "והי", בזה הודיע לו כי אחר פטירתו ישיג הכל, וכמ"ש במד"ר (ס"פ נשא פי"ד ט"ו כ"א) וכן בזה"ק (פ' נשא קמז ע"א ובכ"מ). וזהו התועלת העצום מידיעת כל טובו ית"ש אשר הודיע לו בדרך לימוד עב"פ, כי ע"י הלימוד והתבוננות בזה, הנה בונה האדם בשמים עליוטיו, ואח"כ, שהוא אחר פטירתו, הנה עולה האדם ונכנס שם, במה שעסק בחייו, ובא בשכרו מה שהכין לעצמו ונהנה מזיו אורו ית"ש אשר האיר והזהיר ע"י עסקו ולמודו בעוה"ז, וזהו אשר רמז לו במלת וחי.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי אי אפשר להאדם מאומה להשיג באצילות כלל וכלל, כי זה היה בקשת מרבע"ה ולא ניתן לו משום שלא אפשר כנ"ו, וא"כ הרי בחינם הוא לטרוח וליתן הסברים במהות הספי' ופרצופי האצילות מה שהם. וכל ההסברים בזה הנה כולם אינם, ואין לנו בכל עסק חכמת האמת אלא לדבר באותן המלות והלשון שהשתמש בהם הארז"ל. וכן הרי משתמש ומדבר באותו הלשון ממש כל הזוה"ק, ובפרט בהאדרות וספרא דצניעותא. וגם שלמה המלך ע"ה בשיר השירים שהוא קודש קדשים, הרי משתמש ג"כ רק במלות הללו, ובאותו הלשון ממש. וא"כ הרי אין לנו לדאוג ולחוש על זה כלל, מאחר שכל עסקנו הוא רק באותו הלשון שהשתמשו בו כל אינון די רוח אלהין קדישין בהון, וכן קבל משה מפי הגבורה כי הוא כל התוארים שבתורה ודי בזה.

אחרי התלבשות הא"ס באצילות שייך לסדר שבח תהילה ובקשה לחלקי שיעור הקומה, שכן שבת קאי על גילוי האור, וגילוי שייך גם באבר כלשהו. אמנם ברכה ותפילה יתכנו רק למאציל, שכן חלקי שיעור הקומה אינם מגיעים אל המאציל עצמו אלא אל האצילות. השמות מיוחסים למאציל מצד התחברותו באצילות, ולכן מותרות הברכה והתהילה והתפילה והבקשה בהם. בקשת פניו ית' אינה נחשבת לפְּנִיָה לגילוי מסויים בבחינת אבר ח"ו, שכן עניין בקשת פניו ית' היא הבקשה ממנו ית' שיאיר את פניו אלינו, ואכן האצילות מכונה "פני ה'". ממילא יתבאר שאנו מבקשים ממנו ית' שיאיר לנו מאור האצילות.

[ט] ונחזור לענין (דלעיל אות ז), כי הנה האצילות הנה הוא עולם מלא מכל עניני דהמציאות כולם במהות והתכונה המתיהם לשם וכמו העולמות בי"ע, ובאשר שהמאציל ית"ש הוא מתלבש ומתייחד בהאצילות ונעשה חד עמהם, הנה מתואר הוא ג"כ בכל תוארי העניינים והפרטים דכל השיעורי קומה ובהי' פרצוף מצד האצילות, אמנם הנה אינם מגיעים בו אותן העניינים כלל וכמו שיתבאר למטה. ולכן הנה נמצא בהם חלוקי בחי' בענין העבודה אליו, כי השבח והתהילה הנה נמצא בתנ"כ הרבה גם בהאברי שיעור קומה, שיר השירים (ה יא) ראשו כתם פז כו' כו', וכן וכובע ישועה בראשו (ישעיה נ"ט י"ז), עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם (תהילים י"א ד'), כי עוד אודנו ישועות פניו (שם מ"ב ו'),

ולא כבדה אזנו משמוע (ישעיה נ"ט א'), ואש מפיו תאכל (תהילים י"ח י"ט), ימינך ה' נאדרי בכח כו' (שמות טו ו) ימין ה' רוממה כו' (תהלים קיח טז), ידיך עשוני ויכוננוני ומקום רגלי אכבד (ישעיה ס' י"ג). וכן התפילה והבקשה הנה נמצא ג"כ הרבה פסוקים בתנ"כ עד"ז, הטה ה' אוזןך ושמע פקח ה' עיניך וראה (מלכים ב' י"ט י"ו) אל תסתר פניך ממני (תהילים כ"ז ח') אל נשא ידיך (שם י' י"ב) תהי ירך לעזרני (שם קי"ט).

אמנם הברכה לא נמצא בתנ"כ על האברי דשיעור קומה בשום מקום, ואסור הברכה בהם. וכן גם בענין השבח והתפילה, הרי יש ג"כ חילוק בין זה לזה, כי ענין התפילה לא נמצא אל בחי' האבר עצמו כמו שנמצא בהשבח, כי בהשבח הרי כתיב (תהלים קיט עג) ידיך עשונו ויכוננוני, או ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל (תהלים קיח טז), והרי קאי השבח גם על היד עצמה, אבל התפילה לא נמצא אל בחי' האבר עצמו ח"ו, אלא כתיב (תהלים קיט קעג) תהי ירך לעזרני, והרי קאי התפילה אל המאציל ית"ש עצמו, והכוונה הוא כי אחר שנתלבש באצילות ונתגלה בענייני פעולת היד אשר שם, יהי טובך לעזרני בזה. ועכ"פ הוא כי התפילה הוא רק אל המאציל ית"ש גופה. וכן (מלכים ב' י"ט טז) הטה ה' אוזןך ושמע, פקח ה' עיניך וראה, הרי קאי התפילה רק אל השם עצמו. אמנם בהשבח אין חשש כלל אם קאי גם על האברי דשיעור קומה גופה, כי כל שבח הרי הוא על גילוי אורו ופעולתו הנמשך מלמעלה למטה, והיינו כי ע"י שהיא ימין ה', שהוא אור א"ס המתייחד שם, (נח ע"ד) עי"ז נתרומם בחי' היד אשר שם, והיא עושה חיל. וזה עצמו הוא ג"כ משבח המאציל ית"ש, שבכל מקום שהוא מתלבש ומתראה שם נתרומם ועושה חיל. משא"כ ענין התפילה, הנה היא מלמטה למעלה, שהאדם הוא שופך נפשו ושיחו לפניו ית"ש מאחר שנתקרב, ר"ל שנתגלה אלינו ע"י יחודו באצילות, הנה שופך האדם את נפשו אליו שיושיע לו עי"ז, ומוכרח הוא שיהא כל תפילתנו ושיחתנו רק אליו לבד, כי רק הוא אלהינו ואפס זולתנו, ולכן אי אפשר לומר יד ה' תעזריני, כי אז היה משמע שהתפילה הוא אל היד שהיא תעזור אותו ע"י שהיא יד ה', שהמאציל מתייחד בה. ועכ"פ היה משמע שהתפילה היא על היד גופה, וזה אי אפשר ואסור לנו, כי התפילה הוא מוכרח בדוקא שיהיה רק אליו לבד. ולכך אמר תהי ירך לעזרני, והוא בלשון נוכח אל המאציל עצמו, שיתגלה אורו וטובו באותו בחי' היד שבאצילות לעזרני אותי בזה.

וכ"ז הוא משום שכל בחי' השיעורי קומה וכל בחי' אברי הפרצוף אשר באצילות אינם מגיעים באמת אל המאציל עצמו גם אחר שמתלבש ומתייחד שם, ועיקרם הוא רק מצד האצילות גופה, ולכן נמנע ואסור התפילה אליהם, אלא רק הנוכח הוא תמיד להמאציל עצמו, שהוא ייטיב לנו לעזרנו באורו וגילויו אשר נתגלה ע"י האצילות וכו'. ועד"ז הוא כל התפילות הנמצא בתנ"כ בכל אברי פרקי שיעור קומה, וכמו (מלכים ב' י"ט טז) הטה ה' אוזןך ושמע פקח ה' עיניך וראה וכו', משא"כ כל השמות כולם, וכן גם כל הכינויים כולם, הנה הם כולם על המאציל עצמו אשר נקרא ונתגלה בהם ע"י התלבשו ויחודו באצילות, ולכן מותר הברכה והתהילה והתפילה והבקשה בהם כולם וכו' אות ד' ה'. ומ"ש (תהלים קה ד) בקשו פניו תמיד, וכן (תהלים כז ח) את פניך ה' אבקש, אין הכוונה שהבקשה היא להפנים ח"ו, אלא הכוונה הוא שאנו מבקשים ממנו ית"ש שיאר לנו את פניו, וכמ"ש יאר ה' פניו אליך, וכן הוא בתרגום שם (ויקרא כז ח) ית סבר אפך ה' אתבע, ור"ל הסברת פניו שהוא רצוי פניו. ובזוה"ק (פ' אמור צג ע"ב) בקשו פני אלין עטרי דמלכא (ר"ל הי"ס דאצילות) דאיהו אחיד בהו ואינן ביה, אינן שמייה, ואיהו ושמייה מלה חדא

הוא. בגין כך אמר דוד את פניך ה' אבקש כו⁴³⁹ ע"ש. ונקרא כל האצילות פני ה'⁴⁴⁰, וז"ש יאר ה' פניו אליך, ועל זה נאמר את פניך ה' אבקש, כי אנו מבקשים שיאר לנו מאור האצילות, שהוא נקרא בשם פניו, כי כ"ז הוא מורה שהם חד ממש, וע"ד הפנים של האדם ששם הוא הוראת עיקר צורת נשמתו שבו. ועכ"ז הנה אמרנו שאינו מותר הבקשה אל הפנים אלא רק א"ת הפנים, ר"ל שאנו מבקשים ממנו ית"ש שיחנינו באור פניו וכנ"ל. והרי נתבאר כי אסור הוא להיות התפילה והבקשה לכל התוארי דשיעורי קומה ובחי' פרצוף כלל וכלל, אלא רק בהשמות וכינוים לבד, והוא כמו שאמרנו שתוארי כל השיעורי קומה ובחי' פרצוף הנה הם אינם מגיעים עיקרם אל המאציל עצמו גם אחר התלבשו ויחודו באצילות, ע"ד שמגיעים אליו כל השמות והכינויים. וכל עיקרי דבחי' פרצוף והשיעורי קומה, הם לעולם רק מצד האצילות גופה, ואינם מגיעים אל המאציל כלל, אלא רק שמתלבש שם, והוא ע"ד שאנו רואין בהנשמה עם הגוף, כי הרי הגם שהנשמה היא ממלא את כל הגוף כולו ומתייחדת עם הגוף ביחוד עצום ונעשה כל הגוף חי על ידה, עם כל זה הרי אינו מגיע חומריות הגוף להנשמה כלל, הגם שנעשים שניהם לאחד ממש, אלא שהיא עומדת לעולם בעצמותה שהיא רק אור זך ובהיר לבד, ואינו מגיע לה זוחמת וחומריות הגוף כלל וכלל, גם אחר שנעשים שניהם לאחד, כן הוא ע"ד (להבדיל בכלל הבדלות שאפשר) כי הגם שהמאציל ית"ש הנה הוא מתייחד בהאצילות ונעשה עם האצילות לאחד ממש, ונקרא בשםם שהוא בכל השמות וכינוים והתוארים וכנ"ל, עכ"ז הנה כל ענייני בחי' הפרצוף והשיעורי קומה אשר הם רק מצד האצילות, אינם מגיעים הם אל המאציל עצמו ע"ד שמגיעים אליו השמות והכינויים. ולכן הגם שבדרך תואר הנה מתואר בהם המאציל ג"כ ע"י יחודו בהם אחר שמתלבש שם, ומותר בהם השבח והתהילה אליו באותם התוארים ג"כ, אבל הברכה והתפילה הנה מוכרח הוא שיהיו רק אליו לבד ע"י יחודו ונילויו שבאצילות, אבל לא להאצילות ח"ו ע"י היחוד ונילויו המאציל בהם, אלא להמאציל דוקא ע"י יחודו ונילויו (נט ע"א) שבאצילות. וכל התוארים דשיעורי קומה ובחי' פרצוף הרי אמרנו כי עיקרם הם רק מצד האצילות, אלא שנמשך תוארם אל המאציל ג"כ מצד שהתלבש שם, ונעשה עמהם לחד, אבל השמות והכינויים הם כולם רק על המאציל עצמו אשר נתגלה ונקרא בהם ע"י התלבשו ויחודו באצילות וכנ"ל, ולכן מיוסד כל התפילות והברכות רק עליהם.

וכבר אמרנו כי הגילוי הראשון והעיקרי אשר נתגלה בו המאציל אחר שמתלבש באצילות הנה הוא רק השם הוי"ה ב"ה, וממנו נמשך מגילוי לגילוי שהם כל השמות וכינויים כולם, ולכן מותר הברכה והתפילה בכלם, כי עולים כולם למקור אחד, שהוא השם הוי"ה ב"ה, והוא המאציל בעצמו הנתגלה בשם זה ע"י התלבשו ויחודו באצילות וכנ"ל בארוכה, בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמין ואמן. וע' עוד בענין זה בדברינו בהקדו"ש שער ד', וכן בחלק הביאורים שער עגולים ויושר בהקדמה לענף ב' ע"ש. ועתה נשוב לעניינינו שהוא בביאור דרושי עולם התוהו אשר התחלנו לבארם לעיל דרוש א' ב' ג' ונשלים עתה עניינם בעה"י למען שמו יתברך ויתעלה.

דרוש סימן א

⁴³⁹ תרגום: "בקשו פני" אלו כתרי המלך שהוא אחז בהם והם בו, הם שמו, והוא ושמו דבר אחד הוא. לכן אמר דוד, "את פניך ה' אבקש" וכו'.
⁴⁴⁰ עי' תיקו"ז סג ע"ב: "ועלה אתמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", ועי' בהגר"א שם.

ישנם י"א סיבות למיתת המלכים :

(א) מתחילה נאצלו רק העיגולים ללא היושר והם היו בבחי' נפש ללא רוח, ולכן לא יכלו לקבל אור עליון ומתו (וצ"ע איזה אור א"ס ירד להם מאחר שהדבר לא נתבאר בפירוש בדברי האריז"ל).
 (ב) לא לקחו מכל אורות האח"ף בעברם דרכם.
 (ג) יציאתם ללא זיווג.

(ד) כל א' מהז"ת לקחו את האור של כל המלכים שתחתיו, ומחמת זה נשברו, ועל אף שהמלכות קבלה רק את האור של עצמה, עכ"ז היתה חסרה בשרשה ולכן נשברה.
 (ה) נה"י של המלכים היו מגולים יותר מהחג"ת ולכן רצו להתגבר עליהם .
 (ו) האורות היו שלמים והכלים היו קטנים (ובמקום אחר איתא שאור המלכים קדמאין לא היה כי אם מהמלכות והיה רק עשירית מעשירית של הכלי שלו).
 (ז) יצאו ללא תיקון, שכן כולם היו פרצוף א' וכל אחד מהם יצא בפני עצמו.
 (ח) הם היו דינים גמורים.
 (ט) יצאו רק ענפיהם ואילו שרשיהם נותרו בפנים.
 (י) לא היה בהם מתקלא שכן לא היה בהם הדעת עליון, וכן לא היו שם תיקוני גלגלתא ותיקוני דיקנא.
 י"א) היו סיגים מעורבים בהם והמה הגורמים פירוד.

הנה בסבת מיתת המלכים ושבירת הכלים מצאנו בדברי קדוש ה' האריזללה"ה אשר נתגלה לנו ע"י תלמידו הנאמן הקדוש מהרח"ו זללה"ה וזיע"א כמה סבות וגרמות בזה. ואין ספק שכולם עולים בקנה אחד, והם נובעים כולם ממקור אחד, ולזאת נקבין את כולם ונבארם אחת לאחת, ואיך שהם כולם תלויים זה בזה ועולים כולם לכוונה אחת. והגם שעיקרן כל הדברים הללו כבר מתבאר מדברינו לעיל בדרושי א' ב' ג', עכ"ז הנה יש בהם עדיין כדי ביאור הרבה וכמו שתראה בדברינו לקמן, ומה שיכריח לנו הענין להביא מדברינו לעיל נקצר בהם בכל האפשרי ואציין את הסי' והאות בכל המקומות אשר דברנו לעיל בדרושי א' ב' ג' לע"ש.

והנה מצאנו בפרטיות אחת עשרה סבות למיתת המלכים ושבירת הכלים והם אלו: **סיבה א'** הנה בנקודות (פרק א') אמר שמיתת המלכים וביטולם היה משום שנאצלו מתחלה רק בחי' העיגולים לבד בלתי יושר, והיו רק בבחי' נפש לבד בלתי רוח, ולא יכלו לקבל האור העליון, ולכך מיתו. וכן אמר ג"כ בשבירת הכלים (ריש פרק ה'), כי הז"ת ההנקודות לא היו יכולים לקבל אור העליון, כי אותו האור היורד מלמעלה היה בו פרצוף שלם וע"כ הוצרך התיקון כו' ע"ש. ובשער המלכים (פרק א') אמר כי אור הנקודים היה רב מאד וגם נתוסף בהם אור העליון ולא היה בהם כח לקבל כו' (וע' עוד במלכים פ"ה ושם פ"ו בהמ"ק ובתיקון נוקבא פ"ב וכן במב"ש שע"ב ח"ב פ"ג). וצריך לכאורה ביאור כי מאחר שאמר בנקודות (פרק א') שהיו רק בחי' נפש לבד, וכן אמר ג"כ בשבירת הכלים (פרק ח') שהיו רק המלכיות לחוד, וכן הוא ג"כ בשער המוחין (פרק יא) כי תחלה היה ז"א רק ו' מלכיות כו' ע"ש. א"כ איך אמר במלכים (פרק א') שאור הנקודים היה רב מאד. וכן אמר ג"כ בתיקון (ריש פרק ה') כי העצמות היה שלם והכלים קטנים ולכן מתו. וע' למטה בסמוך בסבה ו' וכן לקמן סי' ג' סוף אות י' שם יתבאר כ"ז. ומ"ש במלכים (פרק א') כי היה נתוסף בהם אור העליון, ואמר שם (ריש פרק ח') כי היה בא להם האור בלתי מסכים והיו האורות גדולים כו' ע"ש, וכן הוא בשער א"א (ריש פרק ג') כי מתחילה היה האור שלהם רב ועצום ואין כח בתחתונים לסובלו כו', ובמאמרי רשב"י (פ' פקודי כ"ב ע"ג) אמר שם (וכן הוא בע"ח במלכים פ"ו בהמ"ק) כי היה אור א"ס יורד ובוקע בתוכם מלמעלה למטה, והיה יורד האור מכתר לחכמה ומחכמה לבינה, ובהתפשט האור ההוא העליון אשר הוא סוד רחמים גמורים וחסד גמור, ובהגיעו אל הז"ת אשר הם דינין, לא היו יכולים לקבלו כי הם הפכיים זה חסד וזה דין, והיו מתבטלים ע"י האור העליון ומתו, ואז ירדו אותם ז' המלכים התחתונים למטה בעולם הבריאה תחת מקום המלכות דאצילות לגמרי. והנה (נט ע"ב) כ"ז צריך ביאור להבין כי הרי איזה אורות העליונים דאור א"ס היה יורד בהם, הלא מבואר הוא בנקודות (פרק ב') שגם מעולם העקודים לא היו מקבלים אלא רק מאורות

מ"ש

דחוטם פה לבד ולא מאורות האוון כלל. וגם מ"ש שהיו הפכיים ומשום זה מתו, הלא אדרבה הוא כי זהו מעיקר התיקון הנצרך והמוכרח שיהא כל ספי' וכל פרצוף כלול מאורות דחוט"ג ביחד, כי בלתי זה אי אפשר להעולם להתקיים, וכנודע מדברי רש"י ז"ל (בראשית א & א) בתחילה עלה במחשבה לברוא במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים ושיתפ' עמו מידת הרחמים. וידוע הוא שזה קאי על עולם התוהו והתיקון (וכמ"ש במלכים ספ"ה) שלכך לא היה נתקיים מתחילה משום שהיה רק במדת הדין לבד, ומדברי האריז"ל אשר בכל הנז' הרי משמע להיפך, שהרי אמר שגם מתחלה היה יורד בהם ג"כ אורות הסדים רבים, וזה היה סבה למיתתם, ויתבאר כ"ז בעה"י בטוב טעם ודעת לקמן סי' ג' אות ב' ואות ה' ואות י"א.

סיבה ב', והנה שם בנקודות (פרק ב') אמר שמיתתם ושבירתם הנה היה משום שלא לקחו מכל האורות דאח"פ כולם בעברם דרך הם, לא לקחו אלא רק מהאורות דחוטם פה לבד, והיה חסר להם אור האוון, ולכך מתו ונשברו. [המיתה הוא מה שיצא האורות מהם ונסתלקו ועלו למעלה ונשארו הכלים לבדם כגוף בלא נשמה, והשבירה הוא מה שנשברו כליהם ונתבקעו לבקעים, והביטול (הנז' בהז"ת הנה) הוא כי היה שבירתם לפירורים דקים רבים אין חקר, עד שלא היה בהם ממש, והרי נתבטלו מציאותם, וכן נקרא ביטול ג"כ מה שנפלו ונטבעו בעמקי הקליפות עד שלא היו ניכרים כלל, וכמו שיתבאר כ"ז לקמן בדברינו בעה"י וזכור זה.] והנה זה הטעם הב' הוא לכאורה כולו מוקשה, חדא כי הרי הוא לכאורה היפך מהטעם הא', כי הרי בטעם הא' אמר שלא היו יכולים לקבל האור העליון, והרי לנו כי רבוי אור העליון היה מזיק להם, וכמו העין שאינו יכול להסתכל באור השמש, וריבוי אור השמש מזיק לו, ובטעם הב' אמר להיפך, שע"י שלא היה להם מאור העליון דהאוון ע"ז מתו, הרי אדרבה הוא שלא היה ביכלתם לקבל אור מרובה, ומיעוט האור הוא יפה להם. ועוד, כי הנה צריכים אנו להבין מפני מה לא קבלו באמת גם מאור האוון ג"כ, מאחר שעברו גם דרך אור האוון, וכמו שאמר שם הרב (בנקודות פרק ב') שהאורות דהנקודות כאשר שיצאו מהעינים לירד מהטבור ולמטה, הנה עברו דרך כל האורות דאח"פ, וא"כ הרי היו צריכים ליקח מאור האוון ג"כ, וכמו שלקחו מאורות דחוטם פה. ועוד צריך ביאור, כי מאחר שאמר הרב שסבת מיתתם ושבירתם הנה היה משום שלא לקחו מאור האוון, א"כ הרי ודאי הוא כי אחר יציאת השם מ"ה שהוא בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה היו לוקחים אז מאור האוון ג"כ, וא"כ אלמה לא השמיענו הרב בשום מקום את סדר לקיחתם מאור האוון איך שהיה לאחר התיקון.

סיבה ג' למיתתם ושבירתם הנה הוא בדברי הרב בנקודות (פרק ג') משום שלא נתקנו עדיין בתיקוני דו"ן, ויצאו בלא זווג. וכבר ביארנו תהלית"ש כל הצורך בזה לעיל דרוש א' ב' ג' ע"ש, ולא נשאר לנו לבאר בזה מה שנוגע לעניינינו, אלא רק איך שמקושר גם הסבה הזו עם כל שאר הסבות כולם אשר נבאר אותם בדרוש הזה בעה"י.

סיבה ד', הנה שם (נקודות בפרק ה') אמר שמיתתם ושבירתם היה משום שכל א' מהז' תחתונות לקח את כל האורות של כל התחתונים ממנו, ולא יכלו לסבול אור יותר מהמגיע לחלקו, ונתבקע הכלי ע"ז ומיתו ונשברו. אמנם כלי המלכות אשר היא לא לקחה יותר מחלקה, כי הרי היא התחתונה לכולם ולא היה לה עוד ממי ליקח יותר מחלקה, אמר שם בסיבת שבירתה, משום שהיא היתה הסירה משרשה, כי לא נשלמה גם בעולם העקודים, ולכך לא היה בכחה לסבול גם האור שלה לבד.

סיבה ה', הנה בשבירת הכלים (פרק ה') אמר שכל הקלקול היה משום שהנה"י שהם דינין היו רוצים הם להתגבר על החג"ת שהם רחמים ולהלביש אותם ולכלול את

החג"ת בתוכם. ואמר שם, כי הנה"י הם יותר מגולים, ולפי שאורם מגולין היו (נט ע"ג) מתגברין על החג"ת ע"ש. והוא באמת כולו מוקשה וצריך ביאור הרבה, כי הרי מבואר הוא שם (פרק א' ב' ג'), וכן בנקודות (פרק ה') כי כל מלוכתם וכן מיתתם ושבירתם היו רק אחד לאחד, ומלכו ומיתו רק זה אחר זה, שאחר מיתת כל עליון אז מלך התחתון, וא"כ הרי בעת שמלכו החג"ת לא מלכו עדיין הנה"י כלל, וכל מלוכת הנה"י היה רק אחר מיתת ושבירת כל החג"ת, ואיך אמר שכל הקלוקל היה משום שהנה"י היו רוצים להתגבר על החג"ת, הרי לא היו יחד בפעם אחד בעולם. גם מה שאמר שהנה"י הם יותר מגולין מהחג"ת הוא ג"כ תמוה, כי הרי שם פ"ב אמר בפירושו להיפך, שהחג"ת היו יותר מגולים מהנה"י ולכן היה בהחג"ת השבירה יותר גדולה ע"ש.

סיבה ו' בשער התיקון (פרק ה') אמר שמיתתם היה משום שהעצמות שהם האורות היו שלימים והכלים היו קטנים, ולא היו יכולים הכלים לקבל את האורות ולכן מתו. והנה מ"ש שהעצמות היו שלימים אמר כמו כן ג"כ בשבירת הכלים (ריש פרק ה') כי הז"ת לא היו יכולין לקבל את אור העליון, כי אותו האור היורד מלמעלה היה בו פרצוף שלם כו'. וכן אמר בשער המלכים (פרק א') כי אור הנקודים היה רב מאד וגם ניתוסף בהם אור העליון ולא היה בהם כח לקבל לכן מתו. אמנם בשבירת הכלים (פרק ח') מבואר שם כי לא היו אלא רק המלכויות לבד, וכן הוא ג"כ בשער המוחין (פרק יא) כי תחלה היה ז"א רק ו' מלכויות או ו' כתרים, וכן הוא ג"כ בשער העיבורים (סוף פרק ג') כי לא היו אלא רק המלכויות לבד, ולכך נקראו בשם מלכים. ובשער תיקון נוק' (פרק ב' אות ט') מבאר שם הרב כוונתו היטיב בכ"ז כי הנה האור דכל נקודה היה רק עשירית לבד [מהאור דאחר התיקון] שהוא המלכות שבה לבד, והכלי דכל נקודה היה רק עשירית גם מאותו האור ובבחי' הכתר שבה, וכמו שיתבאר לקמן סי' ג' אות ה' ואות י' הענין בזה. [וזהו במ"ש במוחין (פרק יא) כי תחלה היה ז"א ו' מלכויות או ו' כתרים, ובאמרו מלכויות כוונתו על האורות, ובאמרו כתרים כוונתו על הכלים] אמנם ספי' המלכות היא יצאה בעולם הנקודות אור הכתר שבה (ומהטעם האמור בשער המלכים פ"ו ע"ש), והכלי שלה היה ג"כ עשירית מאותו האור ובבחי' הכתר שבאותו האור, וע' עוד בשער הכוונות (בדרושי כוונת עמידה בברכת עקירת המינים דף ל"ו ע"ד). והרי לנו עכ"פ כי כל האורות דהז"ת כולם, שהם דעת חג"ת נהי"ם⁴⁴¹, היו כולם שוים שלא יצא בהם אלא רק חלק עשירית לבד ממה שהיו אחר התיקון, היינו בהז"א יצא הו' מלכויות, ובהנוק' יצא הכתר שבה, והכלים שלהם היה ג"כ כולם שוים, שהיה הכלי דכל א' רק עשירית מאותו האור שיצא בהם, היינו הכתר דאותו האור. [ומ"ש הרב בתיקון נוק' שם שהיתה הנוק' קטנה מכולם בין באור בין בכלי, הוא משום שחושב שם כל הו' נקודות דז"א לנקודה אחת שהוא נקודה הד', וכמ"ש שם ששרשם אינם רק ה' נקודות לבד כו', והו' נקודות אינם רק נקודה אחת לבדה שהוא כנגד ז"א דאצילות כו' ע"ש, אבל בפרטיות ר"ל כאשר שאנו חושבים את הדעת והחג"ת נה"י לו⁴⁴² נקודות, הנה היה המלכות שוה להם בין באור בין בכלי (אלא שהאור שלה היה ג"כ הכתר שבה וכו') שהאור דכל א' היה חלק עשירית לבד, והכלי דכל א' היה עשירית מעשירית]. וזהו מ"ש בשער התיקון (פרק ה') שהאורות היו שלימים, וכן מ"ש בשבירת הכלים (פרק ה') שהאור היה פרצוף שלם, ר"ל בערך הכלי, כי הכלי הרי היה רק חלק

⁴⁴¹ רבינו מנה כאן ח' ספירות ולא ז'. והנה בדברי רבותינו מצינו בד"ז ב' ביאורים: א) שהנוק' נחשבת לז' מלכים בפ"ע, ולכן כשאומר ז"ת, הרי שכוונתו לתרי גווני של ז"ת כא', ז' ספירות מדעת עד יסוד וז' ספירות שבנוק', ב) שנו"ה נחשבים לאחד, ואכמ"ל.

⁴⁴² שכן נו"ה נחשבים לא' (ע"ח נקודות ד').

עשירית מאותו האור, וא"כ הרי היה האור בערך הכלי בבחי' י"ם שלימים שהוא פרוצוף שלם, ומחמת שהכלי היה קטן מאד שהוא רק עשירית מהאור, לא היה לה כח לסבול את האור שלה ולכך מתו ונשברו.

סיבה ז' הנה בשער המלכים (פרק ה') אמר שם דלכך מיתו ונשברו, משום שיצאו בלתי תיקון. והיינו, כי הרי הו' נקודות שהם דעת הג"ת נה"י אשר הם באמת רק פרוצוף אחד, הנה יצאו בעולם הנקודות כל א' בפנ"ע, ולא היו מתלבשים זכ"ז, אלא שיצאו נפרדות זו מזו, וכן המלכות ג"כ. כי לא היה מתפשט הכלים שלהם ע"ד פרוצוף אשר הוא מסודר באבריו להלביש את כל כח וכה מהנשמה שבו, כל א' באבר מיוחד אליו, ומצטמצם עי"ז כל הכחות דהנשמה שלא להאיר ולפעול אלא רק לפי כח הגוף. אבל (נט ע"ד) בעולם הנקודות לא היו הכלים מסודרים ע"ד פרוצוף כלל, ולא היו יכולים לקבל את האורות שבהם ועי"ז מיתו ונשברו ע"ש במלכים סוף פרק ה' ושם בתחילתו) ובתיקון (פרק ה') ובשער הכללים (ריש פרק ב'), וכן אמר בזה הרקיע (דף קנ"ג ע"ב) דבעולם הנקודות לא היו בסוד פרוצוף כלל אלא בחי' כלי עם אור בלא פרוצוף, ועי"ז נתחרבו. ויתבאר כ"ז באריכות יותר לקמן סי' ג' אות י' וי"ב ע"ש.

סיבה ח' בזה הרקיע (דף ק"ד ע"א) וכן במאמרי רשב"י (פרשת תרומה דף ז' ע"ב) אמר דסבת מיתתם היה משום שהיו כולם דינים גמורים ונכמו שמבואר ג"כ בע"ח בשבירת הכלים (סוף פרק ז') ובנקודות (פרק א') ע"ש] וכן אמר שם פרשת פקודי (ד' כ"ג ע"א וב') שמשום שהיו כולם דינים קשים לא יכלו לקבל את האור, ועי"ז מתו. וכן הוא עוד שם בארוכה בזה בביאור מדרש הנעלם רות (דף ס"ג ודף ס"ד) ומבואר שם כי כולם היו דינין תקיפין, ומחמת שהיו בסוד הדין הקשה נתחרבו ונתדעכו לניצוצין שאין בהם ממש, וכן הוא כ"ז באד"ר (נשא דף קלה וקמ"ב) ובאד"ז (רצ"ב) ובפ' פקודי (רנ"ד סע"ב) וכבר דברנו בזה הרבה לעיל דרוש ג' סי' ג' ע"ש.

סיבה ט' במבוא שערים (שער ב' ח"ב פ"ג) כתב שם הרח"ו ז"ל, והנה שמעתי פעם אחד ממורי זלה"ה כי טעם מיתת הז' מלכים היה משום שלא יצאו אלא רק הענפים לבד ושרשיהם נשארו מבפנים, ולכן לא היה כח בענפים לקבל את האורות, ועי"ז מתו. וכאשר המאציל העליון רצה לתקנם, החזירו לשרשיהם שנשארו מבפנים, ועי"כ נתקנו כו' ע"ש. ומ"ש שלא יצאו אלא רק הענפים, ר"ל כי לא יצאו מתחלה אלא רק המלכות דהב"ן לבד, אבל המ"ר דב"ן לא יצאו אלא רק אחר התיקון, והמלכות לבד קרא אותן בשם ענפים, וכמ"ש ג"כ בשבירת הכלים (פרק ו') ע"ש, כי שרשם ועיקרם שהוא המ"ר שלהם הם נשארו בפנים שלא נתגלו, ולא יצאו אלא רק לאחר התיקון. וכבר דברנו בביאור דברים הללו לעיל דרוש א' סי' א' אות ד', ודרוש ב' סי' א' אות ו', ושם סי' ג' אות ג', ודרוש ג' סי' ה' אות י"א, ע' בכל המקומות הנז' ותמצא נחת בעה"י. ומ"ש שאח"כ החזיר אותם לשרשיהם שנשארו בפנים, הוא מה שחזרו ועלו למ"ן לצורך התיקון, וכמ"ש בשער התיקון (פ"א ופ"ב) וחזרו ויצאו אז עם המ"ה והמ"ר דב"ן ביחד, וע' בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ח' וענף י' בארוכה.

סיבה יו"ד, הגר"א זלה"ה בספד"צ פ"א אחר שמבואר שם כמה סבות למיתת המלכים מהסיבות הנזכרים לעיל, הנה אמר שם (ב ע"ב) בד"ה לא הוו משניחין אפי' באפי' עוד ב' סבות למיתת המלכים, אחד משום חסרון המתקלא שהוא סוד הדעת עלאה ב' עטרין דחו"ג הנמשך מאוירא ובוצינא הקד"א ומ"ס, וכמו שמבואר שם בדבריו (א ע"ד)

בד"ה דעד דלא הוה מתקלא, ע' בהגהה שם, וכן (ה ע"ג) בד"ה עמר נקי תליין בשיקולא בליקוט הב' שם ע"מ⁴⁴³. ומבואר שם בכל דבריו כי בעולם התוהו היה חסר כל אותו האור דהדעת עלאה שהוא הקו האמצעי המכריע, והוא המחיה ומקיים את הכל, כי הוא נמשך ברזא דאור א"ס השורה ומתייחד בהב' רישין דא"א, ובעולם התוהו היה חסר כל אותו האור דהדעת עלאה מכל וכל (וכמו שבארנו בזה לעיל דרוש ב' סי' א' ושם סי' ב' אות א' ו' וסי' ג' אות א' ובדרוש ג' סי' ג' אות ג' וכן בדרוש א' סי' ה' אות ה') ולכן מתו ונתחרבו כל המלכים.

עוד אמר הגר"א ז"ל שם סיבה שנית למיתתם, לפי שלא היה עדיין התיקונים שהם הז' תיקוני גלגלתא והי"ג ת"ד, כי זהו עיקר התיקון להתמעט האור ולהצטמצם דרך נקבים ושערות, ומשום שלא היה עדיין התיקונים לכך לא נתקיימו המלכים, כי לא היו יכולים לקבל ולסבול את ריבוי האור שהיה נכנס בהם בשפע בלי צמצום. וכן אמר הגר"א שם ג"כ (ג ע"ג) בסוף ד"ה רישא דכסופא, ושני תיקונין נתקנו, אחד דו"ן שהוא המתקלא תרין רישין וחד דכליל לון כו', והשני שיוצא ע"י לבושין בצינורות דקין. וכן הוא ג"כ בדברי האריז"ל (בשער א"א רפ"ג ובמאמרי רשב"י בביאור אד"ר דף ל' ע"ג ושם במדרש הנעלם רות ס"ג ע"ד) וכן הוא מובן כל הדברים הללו (הב' סיבות שאמר הגר"א ז"ל כנוז) ברוב דרושי ע"ח. {ס ע"א}

סיבה י"א הנה במבוי"ש (שע"ב ח"ב פ"ג) אמר הרב שם כי עיקר הטעם למיתת המלכים הוא כי משום שהיו סיגים מעורבים בהם, והם הגורמים הפירוד עד אחר התיקון, שאז נתבררו מהסיגים והקליפות ואז נתחברו עכ"ל. ושם מקודם אמר, כי באשר שהז"ת היו דינים ויצאו נפרדות וחסירות, לכן לא היה בהם כח לסבול אורותיהם כו'. ומ"ש שהיו סיגים מעורבים בהם הוא מרומז ג"כ בע"ח (בדרושי נקודות פ"א ובשבירת הכלים ספ"ז) ע"ש. וכן אמר ג"כ במאמרי רשב"י (פרשת תרומה דף ז' סע"ב) זה לשונו, והענין הוא שהוכרח עת"ק לעכב תיקונו עד שיצאו ניצוצות אלו לפי שהיו דינין תקיפין (וכנ"ל סבה ח') ובהם מעורבין קליפות, וניברר הפסולת מהם. ומה שהיה יכול להתבסס נתבסס, והקליפות נשארו למטה, להבדיל בין הקודש ובין החול. והנה אח"כ בעא עת"ק למינדע אי אתבסמו דינין ונפק קין והבל, וזהו מ"ש בזוהר פקודי (רנ"ד סע"ב) ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר עכ"ל האריז"ל שם, וע"ש עוד בארוכה. וממה שאמר שהוכרח עת"ק לעכב תיקונו כו', הרי לנו כי זהו עיקר הטעם והסבה לכל מיתת המלכים ולכל עניני דעולם התוהו, וכן הוא באמת עומק הענין בכ"ז, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בארוכה. והרי לנו עכ"פ מבואר מדברי האריז"ל י"א סבות פרטיים למיתת המלכים ושבירתן ועתה נדבר בהם אחת לאחת בעה"י.

דרוש ו סימן ב

הסיבה ראשונה שהם היו רק עיגולים שהם בחי' נפש ולא יכולים היו לקבל מהאור העליון הוא אותו ענין שהיו רק מלכיות, שכידוע שהמלכיות הם בחי' נפש, דהיינו שכל מ"ן הוא מהמלכות הרי היא הנקודה עיקרית של כל ולד, וצריך שיעלה למו"ס כדי לקבל תוספת, וכאן לא קיבל אלא הם נדחו החוצה דרך העיניים, ועכ"ז כל מקום שעלו קבלו שם תוספת, והיינו האור שקיבל שלא יכל לסבלו, וזהו הנקרא אור א"ס שהוא מהא"ק עצמו.

[א] הנה הסבה ראשונה הנ"ל, והוא מ"ש בנקודות (פרק א') שמיתתם היה משום שנאצלו מתחלה רק העגולים לבד שהם בחי' נפש ולא היו יכולים לקבל את האור העליון. הנה מ"ש שהיו רק בבחי' נפש לבד, הוא אותו הענין עצמו אשר אמר בשביה"כ (פרק ח')

⁴⁴³ עיין שם מפורש.

שלא היו אלא רק המלכיות לחוד, וכנודע שהמלכות הוא עצמו רק בחי' נפש לעולם. והוא ע"פ דברינו שבארנו לעיל בדרושי א' ב' ג', שהנקודות אשר יצאו מהעינים הם היו המ"ן האימא שבא"ק אשר העלתה אותם למעלה לקבל שם תוספת אור וברכה, וכדי להוציאם לפרצופים שלימים ולעולמות גמורים, וכ"ז היה ע"י שהיה בכוונת האימא עלאה שבא"ק להשתתף בהם בפנימיותה ובכל בחי' האמ"ר וק"ב שבה, אמנם לא זכו לכ"ז, אלא שיצאו מהעינים דא"ק כמו שהם, שהוא רק עצמותם העיקרי שבהם לבד, ויצאו מהעינים רק אותן המ"ן עצמן אשר עלו, והם רק המלכיות לחוד⁴⁴⁴. והענין הוא, כי הנה כל מ"ן הנה הם רק הנקודה העיקרית של הולד, ע"ד גרעין הפרי שהוא הנקודה העיקרית והשורש העיקרי של האילן, ומושרש ומונח שורש העיקרי של הולד בעטרת היסוד דאו"א, ונקרא אותה הנקודה העיקרית בשם מלכות, משום שהנה היא מהמלכות דא"ס⁴⁴⁵ הכוללת כל העולמות כולם וכל המציאות הכללי כולו, וכן כל הפרטיים כולם הם הכל רק ממנה, והוא שורשם העיקרי של כל המציאויות כולם. אמנם יוצאים ונמשכים ונעשים משורש קמץ לאילן שלם ע"י שפעת אור א"ס הנשפע תמיד דרך הקו ומאור א"ס המקיף, ועי"ז מתרבה ומתגדל כל שורש ונעשה לפרצוף שלם ולעולם מלא, אבל השורש העיקרי דכל א' הנה הוא עכ"פ מהמלכות דאור א"ס. והנה ניתן בכל עליון הכח של השורש העיקרי דהתחתון ממנו, והוא מונח בעטרת היסוד דהעליון, והנה אותו הכח הנה הוא מהמלכות דאור א"ס כנוז, והוא ג"כ בחי' המלכות דהתחתון, והוא הנקודה העיקרית שבו, וכן הוא מונח גנוז וטמון ג"כ רק בהמלכות דהעליון שהוא בעטרת היסוד שבו כנוז. והרי לנו כי עיקרו דכל מציאות הוא הכל רק בחי' מלכות.

והנה כאשר הגיע עתו לצאת לפרצוף שלם, הנה עולה ממקומו שהוא מעטרת היסוד דאו"א⁴⁴⁶ בבחי' מ"ן למעלה בהמוחין דהאו"א, ומשם עולה תשוקתם ופנימיותם לשורשם העליון אשר בכל העולמות כולם, עד שמגיעים להמ"ס שבא"א הכללי, [וכמ"ש בספד"צ פ"א (ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו ויהויין] שהוא התחלת העולמות דא"ס⁴⁴⁷ אשר לעילא לעילא, עד הקו דא"ס, ומקבל משם תוספת אור וברכה להוציא לפרצוף שלם בכל שלימותו. וכן היה התחלת כל אותן הדברים בעניינינו ג"כ, כי כל כח דהמציאויות של כל העולמות אבי"ע היה מונח וגנוז וטמון בעטרת היסוד דהאו"א שבא"ק, שהוא (ס ע"ב) בהמלכיות שבהם. אמנם כאשר העלתה אותן האימא שבא"ק בבחי' מ"ן למעלה, והיה עלייתם עד המ"ס דהאו"א שבא"ק, הנה לא זכו הם לקבל שם תוספת אור וברכה להוציאן על שלימותן, אלא שהמ"ס דא"ק הוציא אותם ממקומו גופה ולחוץ, ויצאו דרך העינים דא"ק, ועי"ז הנה לא זכו להבנות למציאויות גמורים כלל, ולא היו אלא רק נקודתן העיקרים לבד, שהוא שורשם הראשון, היינו המלכיות שבהם לבד, שהוא אותן המ"ן עצמן אשר עלו וכנ"ל דרוש ב' ע"ש בארוכה, והוא מ"ש הרב שהיו רק בחי' נפש לבד. אמנם עכ"ז הנה בכל מקום שעלו בעת עלייתם למ"ן, וכן ביציאתם מהעינים ובכל מקום שירדו דרך הם, כאשר שיצאו מהעינים לירד מהטבור ולמטה, הנה נשתתפו ונשרשו שם והיו מושפעים מהם אור גדול, שהוא מכל אותן אורות העליונים כולם אשר נשרשו בהם ונשתתפו עמהם בעת עלייתם וירידתם, וכמו שבארנו לעיל דרוש ג' סי' ה' אות י"א,

⁴⁴⁴ עי' לעיל דרוש ב' סימן א' אות ג'.

⁴⁴⁵ עי' לעיל הערה טז.

⁴⁴⁶ שבא"ק.

⁴⁴⁷ בע"כ כוונתו ביחס לא"ק, שהרי לעיל דרוש ה' ענף ה' אות כ' אמר שא"ק הוא בכלל

עולמות א"ס.

כי היו מושרשים למעלה בדי' מקומות, וקבלו משם שפעת אור גדול, והוא האור העליון אשר אמר הרב בנקודות (פרק א') שלא יכלו לקבל אור העליון. וכן במלכים (פרק א') אמר שם, וגם ניתוסף בהם אור העליון כו', ושם (פרק ו' בהמ"ק) אמר, אור הא"ס כשהיה מגיע אל הו' נקודות היו מתבטלות כו', וכן שם (ריש פרק ח') שכאשר לא היה עדיין שום תיקון, היה האור בא בלתי מסכים, והנה הם אורות גדולים ובלתי מסכים, ואין הכלים יכולים לסובלו ומתבטלים כו'. וכן בא"א (ריש פרק ג') כי מתחלה היה האור שלהם רב ועצום ולא היה כח בהתחוננים לסובלו כו'. הנה כוונתו בכ"ז הוא על אותו אור העליון שהיה נמשך בהם מד' שרשיהם העליונים אשר בארנו לעיל דרוש ג' סי' ה' אות י"א (וע' עוד לעיל דרוש ב' סס"י ד' ושם סס"י ב' ובדרוש א' סי' ה' אות ה'). ועל אותו אור העליון אשר קבלו מכל הד' שרשיהם העליונים הוא מ"ש האר"ז"ל (בשערי מאמרי רשב"י פרשת פקודי כב ע"ג) הנ"ל סי' א' בסיבה א' שם (וכן הוא במלכים פ"ו בהמ"ק) כי היה אור א"ס יורד ובוקע בתוכם, והוא רחמים גמורים וחסד גמור, ולא היה בכח הנקודים לקבלו. כי אותו האור שהיה נמשך להם מהד' שרשים העליונים הנז' הנה הוא בבחי' אור א"ס להנקודים, כי הרי הם מא"ק עצמו ומפנימיותו ומהטבור ולמעלה שבו, ולכן הנה הם בבחי' אור א"ס להנקודים. וכן הוא מבואר ג"כ במב"ש (שע"ב ח"ב פ"ג) שאמר שם על הארת דחוטם פה אשר קבלו הנקודים (וכמ"ש הרב בנקודות פ"ב, והוא אחד מהד' שרשים שחשבנו לעיל דרוש ג' סי' ה' אות י"א) כי משום שהז"ת היו דינים לא יכלו לסבול האור הגדול של הרחמים ונשברו כו' ע"ש, ועיקר הענין דסיבת מיתתם אשר עי"ז יתבאר לקמן סי' ג' אות ב' ע"ש. אך עכ"פ הוא כי על אותו האור אשר קבלו מכל הד' שרשיהם העליונים, הנה הוא מ"ש הרב בכ"מ כי היה האור שלהם אור גדול ורב ועצום. והאמת הוא, כי כל מלוכתם אשר יצאו ומלכו כרגע הנה היה ג"כ רק ע"י שפעת אורות הללו אשר קבלו מלמעלה, וכנ"ל דרוש ב' סס"י ב' וסס"י ד', אלא משום שלא היו הנקודים נגמרים כלל, והיו מחוסר שלימות הרבה, וכמו שבארנו הענין דחסרון השלימות שבהם לעיל דרוש ג' סי' ג' אות ג' ע"ש, הנה לא היה להם בית קיבול ומקום לקבל את כל אותן האורות בתוכם, וכן לא היה להם השתוות כלל עם אותן שפעת אורות העליונים הללו שהיה נמשך בהם, וכמו שיתבאר כ"ז בארוכה לקמן סי' ג' אות ב' ואת ה', וע"ש עוד אות ט' ואת י"א. והנה עי"ז נשתברו בליהם ע"י ריבוי האור והיה מלוכתם רק כרגע ומיתו ונתחרבו, וזהו אשר אמר הרב בנקודות (פרק א') כי משום שלא היה בהם רק בחי' נפש לבד שהוא רק המלכות אשר מהמ"ן דאימא וכנ"ל, לא יכלו לקבל האור העליון וכנ"ז וכמו שיתבאר עוד לקמן סי' ג'.

היות הנקודות עיגולים ללא יושר, הוא מכיוון שעיקרם הוא יסודות ארמ"ע, ואחרי שאמרנו שביציאת הנקודות יצאו כל שרשי המציאויות העתידים לצאת, אם כן לא שייך שיהיו כי אם עיגולים, שהרי היושר הוא בבחי' פרטים, והעיגולים הם יסודות, והעיגולים נחשבים כחיצוניות לגבי היושר שהוא פנימיות, וכן הוא בכל עולם ועולם, שלעולם המלכות הוא בחי' העיגולים שבכל עולם ועולם. אם כן כשמבואר שיצאו רק עיגולים, הכוונה היא שיצאו רק היסודות שבכל פרט ופרט, ואפילו בעיגולים עצמם לא יצאו כמות שהם עכשיו אלא רק הבחי' החיצונית שלהם היא שיצאה, וזהו הן במלכי עיגול והן במלכי יושר, ולכן לא יכלו להתקיים.

[ב] אמנם מ"ש הרב בהסבה הא' דעניינינו, כי היו כל אלו הנקודות רק עגולים לבד בלתי יושר, הנה כבר בארנו לעיל דרוש ה' סי' ב', כי עיקר ענין העגולים הנה הם היסודות ארמ"ע שהם היסודות הכלליים של כל עולם, אך בעניינינו שהוא בעולם הנקודות הרי כתבנו לעיל בכ"מ כי יצאו אז גם כל שרשי המציאויות כולם אשר היו עתידים לצאת בכל (ס ע"ג) משך זמן דשית אלפי שנין, הנה יצאו אז שרשיהם העיקרי שבהם בפרטות ופרטי פרטות. וא"כ הרי אי אפשר לפי"ז שיהיו רק עגולים לבד, כי כל הפרטים הנה הם רק

מהיושר וכמו שכתבנו לעיל דרוש ה' סי' ג'. אך הענין בזה הוא ע"פ מה שידוע, כי כמו שיש עגולים ויושר בכלל העולם, שהעגולים הוא העולם בעצמו שהם בחי' היסודות ארמ"ע כנוז, וכמ"ש הרב (בסוף הע"ה בד"ה והנה ע"ש), והם מכונים בשם בתים והיכלות, וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק ג' ושם תחילת פ"ב) ובכ"מ. והיושרים הוא כל המציאויות הפרטיים מכל החלקי דצח"מ שבכל עולם. ואלו היושרים והעגולים שהוא כלל העולם, וכלל המציאויות שבהם הם מכונים ג"כ בשם פנימיות וחיצוניות, וכמ"ש (בשער פנימיות וחיצוניות ריש דרוש א', וכן בשער הפרצופים דרוש א' ובכ"מ). והנה כל ב' בחי' הללו דעגולים ויושר ופנימיות וחיצוניות, הנה ישנם כמו כן גם בכל אדם בפרט, וכן בפרטי כל המציאויות כולם, וכמו שמבואר (בשער הפרצופים שם דרוש א' ובדרושי פנימיות וחיצוניות בכ"מ שם) וכמו שהאריך הרב בזה (בדרושי אבי"ע פ"ב), ומבואר שם כי המלכות שבכל עולם ופרצוף (וכן הוא בכל מציאות ומציאות כי כל א' הוא כלול מ"ם כנודע) הוא בחי' ההיכל אליו ע"ש, והוא בחי' העגולים שלו. וכן אמר ג"כ בפרקי הצלם (פרק ב') בענין עור בשר גידין ועצמות, ואמר שם שהעור הוא המלכות המקפת את הכל ונעשה כמין בית לכולם, ובסוד (יומא ב ע"א) אין בית אלא אשה, שהיא שם ב"ן, והבשר הוא בסוד ז"א מ"ה, והגידין בסוד אימא ס"ג, והעצמות בסוד אבא ע"ב. וכן הוא ג"כ כי כמו שהעגולים הכללי הם היסודות והשורשים של כל העולם כולו בכלל, כן הוא ג"כ בחי' עגולי הפרטים שבכל מציאות ומציאות בפרט, הנה הוא היסוד והשורש הראשון שלו, והנה הוא בחי' המלכות שבכל א', שהיא השורש העיקרי אליו.

וזהו מ"ש בנקודות (פרק א') וכן בשבירת הכלים (פרק ה') ובכ"מ שבועלם הנקודות לא יצאו אלא רק בחי' נפש והמלכויות שהם העגולים, ואין הכוונה שלא יצאו רק בחי' העולמות לבד, היינו הד' יסודות ארמ"ע שבכל עולם שהם העגולים הכללי, אלא הכוונה הוא גם על עגולי הפרטי אשר בכל המציאויות הפרטים כולם. אמנם גם בחי' העגולים הנה לא יצאו בשלימות כמו שהם עתה, אלא רק המלכות החיצוני שבהם לבד. והן בהכללות שהוא העולמות עצמן, והן בהפרטים שבכל עולם, הנה לא יצא בעולם הנקודות אלא רק המלכות החיצוני שבהם לבד, שהוא רק בחי' העור שבהם. ומשום שלא היו אלא רק המלכויות החיצוני לבד, שהוא אינו עדיין מציאות גמורה כלל, וגם יצאו בלי השתתפות האימא מבחי' האמ"ר וק"ב שבה, לא היה להם השתוות ובית קיבול לקבל את האורות העליונים אשר נשפע בהם גם אז עכ"פ, ולכן לא היה אפשר להם להתקיים ומיתו ונשברו וכנ"ל. והגם כי הרי מציאות כל הפרטים הנה הם רק ע"י בחי' היושרים וכנ"ל דרוש ה' סי' ג', ובעולם הנקודות הרי לא היו יושרים כלל, וא"כ מאין יצאו החיצוניות דכל הפרטים ג"כ, אך כבר בארנו לעיל בדרושי אבי"ג שהיו ב' מיני מלכים, מלכי עגולים ומלכי יושר, והאירו היושר בהעגולים ויצאו עי"ז כל הפרטיים ג"כ וכנ"ל דרוש ה' סי' ו' אות ו'. ומה שאמרנו כי בעולם הנקודות לא היו אלא רק עגולים לבד, הענין הוא כי גם אלו המלכי יושר אשר הם מהאבא שבא"ק וכמו שכתבנו לעיל בדרושי אבי"ג בארוכה, הנה הם באמת ג"כ רק מבחי' העגולים שבאבא, אלא שבערך המלכי עגולים שמהאימא שבא"ק היו נחשבים הם בעולם הנקודות למלכי יושר, ויצאו על ידיהם ומהארתם אשר האירו הם במלכי העגולים שמהאימא כל שרשי הפרטיים ג"כ וכנוז, אבל באמת היו גם כל המלכי יושר שמהאבא ג"כ רק מבחי' העגולים החיצונים שבו לבד, וכן נעשו גם הם לאחר התיקון לעגולים ממש וכנ"ל דרוש ד' סי' י"ג וסי' מ"ו, ולכן הוא כי גם כל שרשי הפרטיים אשר יצאו מהם ועל ידיהם, הנה היו ג"כ רק בחי' העגולי דהפרטים וכנוז. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי כל המלכים כולם אשר בעולם הנקודות היו רק מבחי' המלכות החיצוני לבד, ויצאו מהם כל שרשי

הפרטיים דכל המציאויות כולם אשר בכל הד' עולמות אבי"ע ג"כ רק המלכות החיצוני דכל פרט ופרט, שהוא בחי' העור שבהם, שהוא רק בחי' העגולים דכל א'. והוא (ס ע"ד) השורש העיקרי שבו שהוא הנקודה העיקרית אשר כקרני חגבים, זה לבד הוא אשר יצא בעולם הנקודות מכל המציאויות כולם, ולכן לא היה אפשר להם להתקיים כלל וכנו'.

הזכרנו לעיל ששורש מציאות מלכי היושר היה במלכות של הו"ק, ושורש מלכי העיגולים הוא במלכות דנה"י. א"כ, בע"כ שמלכי היושר הם החג"ת הכלליים דעולם הנקודות, ומלכי העיגולים המה הנה"י דעולם הנקודות, והמה מ"ה וב"ן. אם כן, מלכי יושר היו בחי' בשר ומלכי עיגולים בחי' עור שבועלם הנקודות. והנה יש להקשות דכתוב שהכורסיא דשביבין הוא בחי' עור דהוא כנגד שם אלהים, והמה המלכים שלא נתבררו ונקראים קל"י נוגה וחשמ"ל, ואילו במקום אחר איתא שזהו בחי' הבשר. ולפי הנ"ל יתישב, שהראשון מיירי במלכי העיגולים הרי המה בחינת עור והאחרון איירי במלכי יושר הרי המה בחינת בשר. והנה לאחר התיקון התחברו שתי הבחינות יחד להיות העור של האצילות, והוא בסוד עורו של לוי"ת, והוא מהבירורים האחרונים דלעת"ל, אשר הם מעצם הגבורות היותר תחתונים. וכאשר הם יתעלו, יהיו גם הם ההיקף לקדושה, אמנם בזמן הקטנות והיניקה היה הז"א כמו בעולם הנקודות, ואפילו אז היו העור והבשר ביחד.

[ג] אמנם הנה לעיל דרוש ג' סי' ה' מאות י"ב עד סוף אות י"ח העלינו שם כי המציאות דהמלכי יושר הנה היו מהמלכיות דכל הו"ק כולם, משא"כ המלכי עגולים הנה הם היו רק מהמלכיות דהנה"י לבד, וכן אמרנו שם ג"כ כי המלכי יושר הם היו החג"ת הכללים דעולם הנקודות, והיו משתמשים הם אז לבחי' הז"א והמ"ה, והמלכי עגולים הם המלכות, נוק', והב"ן. וא"כ הרי נמצא כי היו אז המלכי יושר במציאות בחי' הבשר שבכל פרצוף והמלכי עגולים להמציאות דבחי' העור שבכל פרצוף וכנ"ל מדברי הרב בפרקי הצלם (פרק ב'), שהמלכות נוק' שהיא הב"ן היא בבחי' עור, והז"א ומ"ה הוא בבחי' בשר. וזהו הענין מה שנמצא לכאורה סתירה בדברי הרב, כי בשער החשמל (פרק א') אמר שהעור הוא כולו מן שמות אלהים הנקרא באד"ר (דף קכח ע"ב) בשם כורסיא דשביבין (הנאמר בדניאל ז' פסוק ט'), והוא מבחי' המלכים שלא נתבררו ונקרא קליפת נוגה ונקרא חשמל, כי חשמל גימ' מלבוש שהוא כללות העור המלבוש על כל הגוף. אבל בשער קליפת נוגה (פרק א') אמר שהכורסיא דשביבין הוא הבשר שהוא בשרא סומקא, והיא כולה מן שמות אלהים, והוא סוד החשמל המקיף לכולם, וזהו (יחזקאל א' ט) כעין החשמל מתוך האש, אשא סומקא, והוא הבשרא סומקא, ואח"כ העור שהוא קליפת נוגה, והוא עין הדעת טוב באצילות, כי שם הוא כולו טוב. וכן שם (פרק ב') אמר ג"כ כי הבשר הוא החשמל, כי הוא המלבוש החופף על הג' כלים הנקרא גוף, אשר הבשר אינו מכללם, ועל הבשר סובב הנוגה קליפה רביעית, והוא עור וך ודק מאד שאינו ניכר (מלכים א' יט יב) קול דממה דקה בחשאי, והוא ח"ש מחשמל, ובתוכו מ"ל שהוא הבשר, והוא עצמות של החשמל, והוא באצילות עין הדעת טוב, אמנם בבי"ע הוה אותו העור שהיא הקליפה הרביעית הסובבת עליו טוב ורע. ונמצא כי באצילות נעשה הבשר עם הקליפות נוגה כולו חד, והם שניהם האותיות חשמ"ל, והוא כולו טוב. אבל בבי"ע הנה נפרד שם העור מהבשר, ושם הוה אותה העור שהוא קליפת נוגה טוב ורע, והוא סובב על החשמל שהוא הבשר, והיא מפסקת בין החשמל ובין הקליפות הגמורים, שהוא העור העב הנחלק לג', שהם ג' קליפות האחרים, ענן רוח אש מתלקחת. ע"ש כל הענין בזה ובחשמל (פרק ג').

אך הענין הוא כי כל הכורסיא דשביבין הנה הוא מהאורות הראשונים דעולם הנקודות שהם כולם דינין וגבורות, והוא כל המלכיות שהם המלכי עגולים והיושר שהם סוד הבשר והעור, כי המלכי יושר הם השתמשו בעולם הנקודות לבחי' ז"א שהוא סוד הבשר וכנ"ל. אמנם לאחר התיקון כאשר שנתגדל כל פרצוף הן באורך הן בעובי וכמ"ש בשער פרקי הצלם ובשער הפרצופים, היו מתחברים אז כל המלכיות של כל הז"ת כולם

שהם המלכיות דהיושר והעגולים שניהם יחד, ונעשים הם שניהם לבחי' עור של כל הפרצוף בגדלותו. כי כל מה שהפרצוף הולך וגדל נתעבה ונתגדל כל בחי' שבו, ונתרבה ונתעבה העור שבו ג"כ, והוא במה שנתחברו כל הז' מלכיות שהם היושר ועגולים כולם יחד ונעשה מהם כולם בחי' העור של הפרצוף, וזהו מ"ש בשער החשמל (פרק א') כי כל מה שהיה בחי' גוף לז"א בעיבור ויניקה, הוא נעשה עור בבחי' גדלות. והוא ע"פ מ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ח') כי טרם מיתת המלכים היו כמו בזמן היניקה, והיה משתמשים אז המלכי יושר לבחי' החג"ת שהוא ז"א ובשר, ואחר הגדלות נעשה כ"ז להחיצוניות לבד שהוא העור שבו, וכנ"ל אות ב' שגם היושר דהנקודות הנה נעשה הוא ג"כ לאחר התיקון רק לבחי' העגולים, והוא העור המקפת. והוא ג"כ ע"פ מ"ש בפרצופים דרוש ד', שכל הו"ק דאצילות הראשון הוא נעשה בגדלות רק לבחי' נה"י שבו לבד, ור"ל כי כל המלכיות דהז"ת נעשה אח"כ להמלכיות דהנה"י, והוא הבחי' עור דהפרצוף. ונמצא כי מ"ש בחשמל (פרק א') שהכורסיא דשביבין הוא העור, הכוונה הוא על העור דבחי' גדלות, כי אז הנה עומדים כל האורות דהמלכים הראשונים שבכל פרצוף רק בבחי' העור שבו, ונקרא אז אותו העור כולו בשם קליפת נוגה, והוא באצילות עץ הדעת טוב, כי שם הוא (סא ע"א) כולו טוב וקדוש, ונקרא אז אותו העור ג"כ בשם חשמל על שם השע"ח נהורין המאיר בו, כמו שאמר הרב שם. והנה עומד אז באמת כל אותו העור רק בבחי' כתנות או"ר (באל"ף), כי הגבורות דאצילות הם כולם שלהובין דרחימו, שהם עיקר כל הטובות והישועות.

אמנם מ"ש הרב שם שזה העור הוא מבחי' המלכים שלא נתבררו, והוא הערלה המכסה על היסוד כו', והוא בעמרת היסוד, יען שהם סיומי הצינורות ומשם יונקים עכ"ל, ע"ש. הכוונה הוא כי כל זמן שהם עומדים עדיין בבחי' הלבוש היותר חיצוני שבכל הפרצוף, והוא אליו בבחי' העור כנו'. וכ"ז הוא משום שהוא עדיין רק מבחי' גבורות לבד, ולכן הנה יש להחיצונים עדיין איזה בחי' יניקה משם רח"ל, כי כל יניקתם הוא מהגבורות כנודע, ולכן אי אפשר עדיין שיתגלה החסד בפום אמה מכל וכל משום החיצונים העומדים סביבו ואורבים לינק משם, ולכן עומד עדיין העור הזה בבחי' הערלה המכסה על היסוד, ונקרא בשם עור הערלה ע"י הקליפות היונקים משם. אמנם ע"י כל אורות הגדלות שבפנימיותו וע"י השע"ח נהורין אשר הם מהפנים העליונים דהא"א המאיר בו, והוא ג"כ בחי' חשמל כמו שיתבאר לקמן אות ד', הנה מתתקן כל אותו העור תמיד ונתהפך ונעשה לאור ממש, ומתחלף ועולה הוא מחיצוניות לפנימיות, ועולים במקומו ניצוצים אחרים חדשים המתבררים, ועולים תמיד מנפילתם בעולם התוהו, ומתתקנים ועולים הם למעלה להיות לעור הערלה אשר על היסוד העליון ע"ד הנז'. וכן מתתקנים עד"ז תמיד בכל רגע ורגע ומתחלפים החיצוניות הראשונים לפנימיות, ועולים חיצוניות אחרים תחתיהם, וכן מתתקנים ועולים עד שיושלמו להתברר כולם. וזהו אשר אמר שם הרב כי הם מהמלכים הראשונים שלא נתבררו, ור"ל כי הרי אחר שיושלם הבירור בהם אז מתחלפים מבחי' העור שהוא רק בבחי' לבוש וחיצוניות, ומתעלים ונעשים מעיקר הגוף הפנימי עצמו. אך כל זמן שלא נגמר הבירור ככולם, אז יש לעולם עכ"פ בחי' עור, והוא עומד עדיין בבחי' עור הערלה המכסה על היסוד, כי ישנם להחיצונים בחי' יניקה מתמצית הארת הגבורות אשר שם, ואי אפשר שיתגלה החסד בפום אמה עד שיגמר הבירור ככולם ויתבטלו הקליפות מכל וכל, וכמ"ש הרב שם בשער החשמל (פרק ב'). והנה אז יתקיים סוד מ"ש חז"ל (ב"ב ע"א) עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן, וכמ"ש הגר"א ז"ל בספד"צ פ"א (יב ע"א) בד"ה חד לאלף יומין זעירין אתגלייא ע"ש. והענין הוא, כי לויתן הוא סוד יסוד, וכמ"ש בזה"ק (אחרי מות נח ע"א) וכן בתיקונים (תיקון כ"א מד ע"ב, ומה

ע"א) לויתן דא צדיק ע"ש. ועורו הוא אותו העור דקליפת נוגה הנז' אשר היה מכסה ומקיף עליו, וכאשר יוגמר להתברר ויתבטלו כל החיצונים ויתגלה החסד בפום אמה, הנה אז יוכלו כל הצדיקים ויתאחדו בסוד צדיק וצדק⁴⁴⁸, שהם היסודים דהזו"ן, וכל אותו העור אשר היה מכסה מתחלה על היסוד דז"א יהיה הוא לפרישת סוכת שלום על כל הצדיקים כולם, לכלול אותם ג"כ בתוכו, ולהשביעם משובו, שהוא משפעת החסד דהדעת עלאה שיתגלה אז. וזהו מ"ש שם ג"כ, עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים משרו של לויתן, כי יתענגו כולם באותו השפע הנז' אשר מהיסוד עצמו בלתי כיסוי העור שבו, כי העור יעשה לסוכה להם לכלול את כולם בתוכו כנז'.

והנה אותו העור אשר יעשה לפרישת סוכת שלום לכולם, הנה הוא יהיה מבחי' הברורים האחרונים אשר הם מעצם הגבורות היותר תחתונים, והיה נפילתם מתחלה בעמקי מצולות ים, וכאשר יתעלו ויתקנו גם הם, יהיו הם ההיקף לקדושה. כי ע"י שהם מהברורים היותר אחרונים שבהם, לכן נשארם הם עדיין אז בעביותם עכ"פ, ומתעבים הם לבחי' כיסוי ועור, ולהיות להיכל ומעון לכל שפעת הקודש ולסוכת שלום לכל הראויים להתענג משובו של הלויתן עצמו. אמנם באשר שאותו העור הוא מבחי' הגבורות היותר חזקים כנז', לכן יתנהג על ידה רק במדה ובמשקל, שהוא בבחי' דין ג"כ, וכמ"ש בגמרא שם זכה עושיין לו סוכה, לא זכה עושיין לו צילצל כו' ע"ש. ועיקר הסוכה אשר הוראתה הוא לבחי' סכך ומחיצות להבדיל את כל הכלולים בה מזולתם, הנה יהיה כ"ז (סא ע"ב) כדי להבדיל את ישראל מאו"ה, כי כל ענין סעודת לויתן וסוכת עורו הנה יהיה כ"ז בימות המשיח (כי לעוה"ב עין לא ראתה וכמ"ש בברכות לד ע"ב), ואז יתקיימו עדיין או"ה ג"כ, וכמ"ש בגמרא שם (ב"ב עה ע"א) והשאר פורסו הקב"ה על חומות ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם ועד סופו, שנאמר והלכו גוים לאורך כו', ועי"ז יהיה הסוכה הנז' כדי להבדיל את ישראל מכל האו"ה כולם.

ונחזור להענין כי מ"ש בחשמל (פרק א') שהכורסייא דשביבין הוא העור, כוונתו הוא על העור דבחי' גדלות שנעשה אז גם בחי' הבשר דעולם הנקודות ג"כ רק לבחי' עור, והוא החשמל והוא הקליפת נוגה אשר הוא באצילות רק טוב וקדוש לעולם. אך מ"ש בשער קליפת נוגה (פרקים א' ב') שהכורסייא דשביבין הוא הבשר, ועליו הוא העור דקליפת נוגה, ושניהם יחד הם החשמל אך עיקר עצמות החשמל הוא הבשר, הנה כוונתו שם על בחי' העיבור ויניקה, כי אז עומד הז"א רק ע"פ שורש מציאותו אשר בעולם הנקודות, והוא הבשר שבו מבחי' המלכי יושר והעור שבו מבחי' המלכי עגולים, ולכן הוא שפיר אז הבשר שבו הכורסייא דשביבין, משום שהרי הוא מהמלכין קדמאין שהם גבורות גדולים, ולכן הוא הבשר ג"כ אז עיקר עצמות החשמל, שהוא היות אש ממללות ומשמות אלהים, שהוא גבורות. כי כ"ז הוא שורשם אשר בעולם הנקודות, משא"כ בגדלות הנה נעשה אז הבשר כולו רק מהויו"ת, וכמ"ש באד"ר (דף קמב ע"ב) ובאתרהא שקיע רחמי וחסד הה"ד ויסגור בשר תחתנה כו', וזהו היה אחר הנסירה שהוא בגדלות, אבל ביניקה היה אז הבשר ג"כ רק מבחי' הגבורות ומשמות אלהים, והוא משרשם אשר בעולם הנקודות. ולכן הוא הבשר אז הכורסייא דשביבין, כי עיקרו הוא מהמלכי יושר דהנקודות, שהם כולם רק מבחי' הגבורות, והעור היה אז רק מהמלכי עגולים דהנקודות, והוא הקליפת נוגה, כי המלכי עגולים הם היו מהגבורות היותר תקיפין. וכ"ז ע"פ מ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ח') כי טרם מיתת המלכים היו כמו בזמן היניקה. והרי לנו כי בזמן היניקה

⁴⁴⁸ זהר ח"א לב ע"א.

עומד הז"א ע"פ מציאותו אשר בעולם הנקודות, והוה הבשר והעור שבו מהמציאות דהמלכי יושר והעגולים וכנו'. אמנם גם בעת היניקה הנה עומד בו לעולם העור עם הבשר ביחד, וכהדין קמצא דלבושא מיניה (ב"ר פכ"א פ"ה), וכמ"ש הרב בחשמל (פרק ג') ובקליפת נוגה (פרק ב') כי לאחר התיקון נכללו המלכי עגולים והיושר בכללא הדא ע"י האור דהמ"ה, ויוצאים ונכללים שניהם יחד בהזיווג והעיבור, והוה באצילות העור עם הבשר ביחד לעולם, כי אין לבושו נפרד ממנו כמו בבי"ע, ולכן הוא הקליפת נוגה דאצילות לעולם טוב וקדוש גם בעת היניקה.

כל מה שאמרנו בעניין החשמ"ל וקלי' נוגה שיש בז"א, כן הוא בנוק', הן בעת היניקה והן בעת הגדלות, ובכל מקום הוה בחי' כורסיא דשביבין. ומה שמתברר מהם לאחר התיקון נעשה מהם לעור ובשר דז"א ונוק' בעת היניקה, ולעור שלהם בעת הגדלות, שכן באצילות נעשים החשמ"ל והקלי' נוגה לא, שכן החשמ"ל הוא ממלכי יושר, ואילו קלי' נוגה היא ממלכי העיגולים.

ישנו חשמ"ל נוסף יותר עליון, וכן ישנה קלי' נוגה יותר תחתונה, ובכחינות אלו הם אינם א', שכן החשמ"ל העליון הוא עור דנה"י דבינה דאצילות שמלביש את עור דז"א ונוק', הרי המה החשמ"ל וקלי' נוגה דזו"ן עצמן, ואילו עור דבינה מגן על זו"ן דאצילות שהקלי' לא ינקו מהם. בכינת עור הבינה היא בכלל המלכים הראשונים, וכן היא בכלל שמות אלהים, וכן היא כורסיא דשביבין.

אמנם הם לא נפלו ע"מ להתערב עם הקלי', דוגמת העור דזו"ן, ובבינה אין בחי' קלי' נוגה, וקלי' הנגה נמצא בכל אבי"ע בקלי' שלהם שמתחת לבינה דאצילות, והם למעלה מג' הקלי' הרעים שבכל עולם ועולם, והיא בכחינת עץ הדעת טו"ר. בכל א' מקלי' נוגה יש י"ס והג"ר שבהם כולו טוב, ואילו הז"ת שבהם מעורבים מטו"ר.

מעל העור דבינה יש גם עור דאבא וכן דא"א ועתיק וכו', וכולם בבחי' חשמ"ל, וכן הל"מ דצלם אף המה בחי' חשמ"ל, והם המ"ל דחשמ"ל. וכן יש חשמ"ל מז"א לנוק', שהחשמ"ל הוא כל הלבושים כאחד (דהיינו הכלים דמקיפים), דהיינו מהלבוש של זו"ן עד המקיפים דעתיק, ושרשם הוא באור הפנים דא"א, הרי המה שע"ח הנהורין המקיפים על הפנים הנמשכים מחיבורתא דגלגלתא, והוא מהאור הדדעת עלאה שיצא בעת התיקון, והמה החו"ג המאירים מלמעלה. דהיינו שח"ש – הוא חסדים, ומ"ל – גבורות, ואין עיקר עניינם לדחות את הקלי', שכן הם נעלים מהם, אלא עיקר עניינם הוא להשפיע בכל פרצוף מכל טוב אורו העליון, ולכן הוא עומד מבחוץ כדי שלא ליתן יותר מכפי יכלתו. אמנם שורש החשמ"ל בעור דזו"ן ובעור דבינה הוא בהמלכים הראשונים הרי הם גבורות תקיפין, ועל ידם נבראו כל מעשה בראשית, והם שורש הבי"ע. לכן הם צריכים לדחות את הקלי', והוא ג"כ נקרא חשמ"ל שמספרו מלבו"ש. והטעם הוא מכיוון שיש בתוכו תמצית הארה משע"ח הנהורין שבפנים דא"א.

האור שבעור הוא משע"ח הנהורין. ומש"כ שהוא מהרפ"ח, היינו האמצעי שבין האור לכלי.

עוד תועלת יש בחשמ"ל דבינה, שהוא עושה את המסכים שבין כל עולם ועולם.

כמו כן יש בחי' כורסיא דשביבין בין כל ספירה וספירה דמקיפין. אמנם זה מתחיל רק מהחכמה ולמטה, שכן הכתר נעלם מעולם הנקודות. לכן מבואר שהכתר יושב על כורסיא דשביבין.

[ד] וענין החשמל אנגב דאתא לידינו נדבר בו קצת, אך נקדים ונאמר, כי דע והבן

שכל מה שאמרנו לעיל אות ג' בענין עור ובשר והחשמל וקליפת נוגה בהז"א, הנה כן הוא כ"ז ממש בהמלכות נוק', כי הרי שרשה הוא ג"כ רק מהמלכים הראשונים דהנקודות, ונעשה מהם בניינה ג"כ ע"ד בנין הז"א, וכל מה שישנם בז"א ישנם כמו כן בהמלכות נוק' כנודע, ופשוט הוא. ומעתה נאמר כי הנה נתבאר מכל הנז' כי הן בעת היניקה והן בעת הגדלות, הוה החשמל הכורסיא דשביבין, שהוא מהמלכים הראשונים דעולם הנקודות טרם מיתת המלכים. ומה שמתברר מהם לאחר התיקון דמעשה בראשית ונעשה מהם לעור ובשר דז"א ומלכות בעת היניקה, או להעור דז"א ומלכות בעת הגדלות, הנה זהו הכורסיא דשביבין ובחי' החשמל. והנה באצילות נעשה החשמל עם קליפת נוגה לחד, כי החשמל הנה הוא מהמלכי יושר דהנקודות, והקליפת נוגה הנה הוא מהמלכי עגולים דהנקודות, ולאחר התיקון נעשו שניהם לאחד, כי בעת היניקה הוה הם שניהם לבחי' הבשר והעור הזך והדק שעל גביו אשר לא נפרד ממנו כלל, והוא ולבושו חד הוא, והם החשמל וקליפת נוגה. ובעת הגדלות נעשו שניהם להעור דז"א ומלכות, כי נעשה העור עב ובחי' פנימיות וחיצוניות, וחלק הפנימים שבו הוא מהמלכי יושר, וחלק החיצוניות שבו הוא

מהמלכי עגולים, והוא החשמל והקליפת נוגה, ושניהם הם אחד, והוא כולו מכלל הגוף הקדוש דהז"א ומלכות דאצילות עצמו, אשר הוא כולו קודש קדשים כנודע.

אמנם הנה יש עוד בחי' השמל אשר הוא יותר למעלה, וכן יש עוד מציאות קליפת נוגה אשר הוא למטה הרבה, ואותה הקליפת נוגה (סא ע"ג) התחתונה היא סובבת ומקפת ג"כ על החשמל העליון הנז', אמנם הם שניהם אינם נעשים לאחד הלילה וחלילה. והחשמל העליון שאמרנו, הנה הוא העור דהנה"י דהבינה דאצילות אשר היא מלביש ומקיף על העור דהז"א ומלכות נוקבא, שהוא החשמל והקליפת נוגה דהז"א והנוק' עצמן כנו'. ומלביש ומקיף עליהם העור דהנה"י דבינה מכל סביבותיהם ומתחתיהם, ונעשית עליהם לפרישת סוכת שלום, וכנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף, וכדי שלא יוכלו הקליפות דהבי"ע לינק מהזו"ן דאצילות, כי עור הבינה מפסיק ביניהם, והוא החשמל העליון הנז', אשר הוא מהאימא עלאה, וכמו שהאריך הרב בזה (בשער דרושי אבי"ע פרק י"ג וכן שם פ"ד (ובקיצור אבי"ע פ"ו וכן בפע"ח בתחילתו בכוונת ברכת מלביש ערומים בפ"ג שם). והנה אותו העור דהנה"י דבינה שהוא החשמל העליון הנז', הנה הוא ג"כ רק מהמלכים הראשונים בעולם הנקודות, והוא ג"כ מן שמות אלהים הנקרא כורסיא דשביבין, ע"ד שאמרנו לעיל בהחשמל התחתון בהזו"ן עצמו. אמנם באשר כי הרי המלכים דהזו"ן הנה הם מתו ונפלו עליהם בבי"ע, ונתערבו עם הקליפות העיקרים אשר נעשו שם בבי"ע על ידי אותן הכלים הנשברים כנודע וכמו שיתבאר בעה"י לקמן חלק ב' דרוש ב' ענף א', ועי"ז הנה גם אחר שנתבררו ועלו הרי יש להקליפות איזה שייכות עמהם לינק מהם ע"י שנתערבו בהם בראשונה, משא"כ כלי הבינה אשר היא לא נפלה מעולם בהבי"ע כלל, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ב') ובכ"מ, ואין להקליפות שום שייכות עם הבינה כלל, והנה אין בהעור דהבינה שום בחי' קליפת נוגה ע"ד שישנם בהזו"ן וכנ"ל, אלא שהיא רק בחי' השמל לבד בלי שום בחי' קליפה כלל. ואדרבה הוא, כי ע"י האור דבחי' גבורות שבה שהם גבורות קדושים ויותר עליונים, הנה הם שורפים ומכלים את כל קליפה וחיצוני המתקרב אליה. ולזאת הנה כדי לשמור את החשמל וקליפת נוגה דהזו"ן בל יקרב זר אליהם לינק מהם, לכך סובב ומקיף עליהם העור דבינה שהוא החשמל העליון הנז' כדי להרחיק כל סיג וקליפה מהחשמל וקליפת נוגה דהזו"ן ג"כ. והנה מתחת אותו העור דבינה שהוא החשמל העליון המקיף על הזו"ן דאצילות והוא בסיום האצילות כולו, הנה שם מנגד מתחיל הקליפות דאבי"ע וישנם בכל א' קליפת נוגה (וכמ"ש בשער מ"ן ומ"ד דרוש י"א סי' ז') והם הקליפות נוגה התחתונים אשר הם למעלה מהג' קליפות הרעים שבכל עולם, והם עומדים כולם מנגד סיום האצילות ולמטה עד סוף העשיה, ואותן הקליפות נוגה התחתונים אשר הם למטה מכל סיום האצילות, הנה הם העץ הדעת טוב ורע אשר על ידם נכשל אדה"ר.

ואותן הקליפות נוגה הנה כלולים כל א' ג"כ מי"ס, ומה שהוא כנגד הג"ר הם ג"כ רק טוב, אך בחי' הז"ת שבהם הם טו"ר. ועל זה הוא כל הענין דהחשמל העליון הנז' אשר מקיף להזו"ן דאצילות כדי להגן עליהם, ולשמור אותן שלא יוכל הקליפת נוגה לינק מהם, וכמו שמבואר כ"ז בדרושי אבי"ע (פרק ד') ובשער קליפת נוגה (פרקים ב' ג' שם). והנה מבואר הוא בדברי הרב בכ"מ כי אותו החשמל העליון שאמרנו, הנה הוא מהלבוש היותר חיצון שבכל הלבושים דהנה"י דאימא, אך משום שהוא מאימא היא דוחה ומרחיק את כל הקליפות משם וכנ"ל. והנה אותו הלבוש הוא עומד מבפנים להכל, ור"ל כי הוא מלביש על הגוף דהזו"ן ממש וכנו'. אמנם הנה יש בחי' מלבושים אחרים רבים אשר הם יותר מעולים וגדולים הרבה, והם כל הכלים של האורות המקיפים מכל הפרצופי העליונים דאז"א וא"א ועתיק המקיף להזו"ן, והם כולם בבחי' לבושים להזו"ן שאינם מהגוף דהזו"ן ממש, אלא

שמקיפים עליהם מבחוץ והם בבחי' לבושים, וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרקים ג' ד'). והנה כל הלבושים הללו הם ג"כ בבחי' השמל.

ואמר הרב בשער הקדמות (דף מד ע"ב) ובשער הפסוקים (ביחזקאל א') (וכן הוא בלק"ת פ' עקב דף צ"ז ע"א) כי גם הל"מ דמקיפים דצלם הם החשמל, והל"מ הוא האותיות מ"ל מחשמל, וכשהז"א מקבלם הנה הוא פעמים חשות ופעמים ממללות, לפי ערך הארתם בו, וזהו השמל. ואמר שם כי הנה הם סוד ז' הכלים דקהלת, שהם הז' מקיפים היוצאים בסוד הבל הפה. וע' בשער ז"א (פרק ד' אות ב') כי אותן הז' מקיפים הם יוצאים מהפה דז"א ומקיפים להנוק', וא"כ הרי יש ג"כ אותו (סא ע"ד) בחי' החשמל להנוק' ג"כ. וכן אמר הרב (בדרושי אבי"ע פרק ד') שכל הלבושים כולם שהם הכלים דאורות המקיפים, הן מהזו"ן עצמם, והן מהנה"י דהאימא, הנה הם כולם נקראים השמל, והם החשמל העיקרי, כי השמל מספרו שע"ח כמנין מלבו"ש, והם כל הלבושים כולם של כל האורות המקיפים כולם אשר מהמקיפים דהזו"ן עד המקיפים דעתיק, הנה הם נקראים כל א' בשם השמל. ושורשם הוא מאור הפנים דא"א, שהם שע"ח נהורין המקיפים על הפנים שבו, והם נמשכים מהחזרתא דגלגלתא וכמ"ש בשער א"א (פרק י"ד) [והוא מהאור דהדעת עלאה העיקרי אשר יצא רק בעת התיקון], ומשם הוא השורש של כל אורות המקיפים כולם, שהם כל החשמלים כולם, והם החשמלים העיקרים אשר ישנם לכל פרצוף ופרצוף, שהם האורות מקיפים עם לבושיהם המלביש ומקיף מבחוץ לכל פרצוף. והנה הם מתוקף אור דחסדים ונבורות דכל עליון המאיר לכל תחתון ומקיף עליו מבחוץ בזיוו ואורו. וזהו הוראת דאותיות השמ"ל, ע"ש האורות דהזו"ג, כי אותיות ח"ש הוא ע"ש החסדים, שמן, בחשאי, דאיהו מסטרא דימינא, והוא בחשאי תדיר. ומ"ל הוא ע"ש הנבורות דאיהו יין, לארמא קלא ולא שתיק לעלמין, וכמ"ש בזוהר (פרשת שמיני טל ע"א). וכשמאיר העליון בגוונין נהירין שלו על התחתון, והוא כל אורות המקיפים כולם עם הכלים שלהם, הנה נקראים הם בשם השמל, והוא החשמל העיקרי וכנו'.

וכל אלו החשמלים העיקרים שאמרנו הנה הם אינם לדחות את הקליפות, כי הם נעלה ומרום מעניינים כאלו הרבה מאד, וכל הקליפות אינם יכולים להסתכל בניצוצי אורם כלל, אלא עניינם הוא להשפיע בכל פרצוף מכל טוב אורות העליונים כולם, ולהאיר אליו בשלהובין דרחימו בכל תוקף עזו ואורה לפי כחו אשר יכול לקבל, ולכך הנה הם עומדים בכל פרצוף רק מבחוץ ורחוק קצת, כדי שיהא אפשר לו לקבל גם מאותן אורות העליונים אשר הם למעלה ממדרגתו, והם המלבושים האמיתיים שהוא החשמ"ל גימ' מלבו"ש, וכמ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק ד'). אך בחי' החשמל אשר אמרנו לעיל בהעור דהזו"ן, וכן בהעור דהבינה המלבשת עליהם מהלבוש היותר היצונה דהנה"י שלה, הנה שורשם הוא מהמלכים הראשונים דעולם הנקודות, והם נבורות תקיפין הנקרא כורסיא דשביבין, והם סוד כל הנבורות אשר מהם יצא כל המציאות דהבי"ע אשר עיקרם הוא גבורות ודינין, וכולם הם שמות אלהים, כי הרי הם נבראו בהל"ב אלהים דמעשה בראשית. וזהו ענין צורך המציאות כל העור דהזו"ן אשר אמרנו לעיל, שהוא החשמל וקליפת נוגה דהזו"ן עצמן, והם הכורסיא דשביבין כנ"ל. הנה צורכם ועניינם הוא כי בהם נבראו כל מעשה בראשית כולם אשר בכל הג' עולמות בי"ע, בכל המציאות דהטוב והרע שבהם, ונבראו כל העולמות בי"ע מהחיצוניות דהזו"ן שהוא מבחי' העור שבהם, כי הטוב שבהם הוא נברא מבחי' החשמל אשר בהזו"ן עצמם, והרע שבהם הוא נברא ע"י הקליפת נוגה שבהזו"ן עצמם. ועכ"פ הוא כי הן החשמל שבהם, והן הקליפת נוגה שבהם, שניהם הם גבורות תקיפין ושמות אלהים, ומהם הוא כל השמות אלהים דמעשה בראשית, והם

הכורסייא דשביבין כנז. אך כל אותן החשמל והקליפת נונה הנז, הנה הם כולם טוב וקדוש, והם שניהם חד באצילות, כי הם מכלל הגוף דהזו"ן עצמן, העור שבהם גופה כנ"ל. ובאשר שהרי הם השורש של כל המציאות דהבי"ע כולן, מהטוב והרע שבהם כנז, וכדי שלא יתאחזו וינקו הקליפות מהם, הנה יורד ומלביש עליהם העור דהנה"י דבינה, שהוא החשמל דהבינה המלביש על הזו"ן ממש, ובאותו החשמל אין בו קליפת נונה כלל, אלא הוא רק חשמל לבד, והוא ג"כ מבחי' כורסייא דשביבין, שהוא מהמלכים הראשונים דעולם הנקודות, והנה היא הדוחה ומרחיק את כל הקליפות כולם שלא ינקו גם מהזו"ן עצמם כלל וכנ"ל כ"ו.

והנה מה שנקרא אותו העור דהזו"ן עצמן, וכן העור דהנה"י דבינה בשם חשמל, הוא משום כי הרי הם ג"כ בחי' מלבוש על הגוף. כי העור הרי הוא לבוש על הגוף, ולכך נקראים בשם חשמל שמספרו מלבו"ש. והעיקר הוא, כי הנה יש בתוכו ג"כ תמצית הארה מהשע"ח נהורין עלאין אשר בהפנים דא"א, (סב ע"א) והוא מ"ש הרב (בשער קליפת נונה פרק ב') כי גם העור הוא כלול ג"כ מבחי' אור וכלי, כי הנה לא יש שום בחי' בעולם שלא יהא כלול מעצמות וכלים, והוא גוף ונשמה ע"ש. והנשמה אשר בהעור הנה היא תמצית הארה שבה, אשר יש בהעור ג"כ מהשע"ח נהורין עלאין שבהפנים דא"א, כי כל בחי' מלבוש אשר מספרו הוא שע"ח, שרשו הוא משם. וזהו מ"ש בספר מאורי אור ערך חשמל, כי שע"ח מיני זוהר נראין בחשמל עכ"ל, והוא מבריייתא דפרקי המרכבה (פרק ג') שאמר שם זה לשונו, ומהו חשמל, מלמד ששלוש מאות ושבעים ושמונה מיני מאורות של זיו וזוהר גדול קבועים בו, והפחות שבהם כזיו גלגל חמה, וסימנך גימטריא חשמל שע"ח עכ"ל. וכ"ז הוא מאותן שע"ח נהורין עלאין אשר מהפנים דא"א, שהוא מהחזרתא דגלגלתא, וכמ"ש הרב (בשער א"א פרק י"ד) והם מאירים ומתנוצצים בכל החשמלים כולם, וע' בזה"ק (יתרו עה סע"א) ובע"ח (שער קיצור אבי"ע פ"ו). ואותן כל הנהורין עלאין המתנוצצים ומוזהרים בהעור דהזו"ן שהוא החשמל שבהם כנז, הנה הם האורות והנשמה שבהעור, ובאותו האור והנשמה שבה היה בה הכח להמציא ולברוא את כל המעשה בראשית כולם, אשר בכל העולמות בי"ע כנ"ל. והגם שהרח"ו ז"ל אמר בדרושי אבי"ע (פרק ד') שהאור אשר בהעור הנה הוא מהרפ"ח ניצוצין, ע"ש במ"ש "ונלע"ד כו". אך לא קשה כלל, כי מהרפ"ח ניצוצין הנה הוא רק הצלם והלבוש לבד, שהוא האמצעי אשר בין הנשמה והגוף, ובאותו הצלם אשר מהרפ"ח ניצוצין שישנם בהעור ג"כ, הנה בו מתלבש האור והנשמה העיקרי שבו, וכמ"ש בשער הצלם (ריש פרק א') ע"ש, אבל עיקר האור והנשמה עצמה אשר בהעור דהזו"ן, הנה הוא ג"כ מהשע"ח נהורין עלאין שבהפנים דא"א וכנז.

ונהזור להענין כי הרי נתבאר לנו ענין החשמלים כולם אשר באצילות עניינם ותועלתם, כי עיקר החשמלים שבאצילות הנה הם כל האורות מקיפים ולבושיהם אשר שורשם הוא השע"ח נהורין שבהפנים עלאין דא"א, והם השלהובין דרחימו להאיר לכל תחתון מכל טוב העליונים. אך החשמל אשר בהפנימיות הזו"ן עצמן דאצילות, הנה הוא בחי' העור שבהם גופה, ועניינו וצורכו הוא, כי בו נבראו כל העולמות בי"ע בהטוב והרע שבהם. והחשמל העליון שבהזו"ן הפנימים (ר"ל זולת האורות מקיפים שבהם כנז), הנה הוא העור דהנה"י דבינה. ועניינו וצורכו הוא להגן על הזו"ן שלא יתאחזו הקליפות בהם. גם יש בו באמת עוד תועלת וצורך גדול, כי מאותו עור דהנה"י דבינה הנה נעשה מזה כל המסכים כולן אשר ישנם בין אצילות לבריאה, ובין בריאה ליצירה, ובין יצירה לעשיה וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק ד' ושם פ' י"ג וי"ד) בסוד המסך והמעקה (וע' בס' שמן ששון שם פ' י"ג אות ט"ו), וע"י אותו המסך והמעקה הנה יצאו עי"ז כל עולם ועולם מהבי"ע, כל

א' על מדרגתו ועביותו הנצרך לו. והנה היה הצורך ג"כ שיעשה המסך רק ע"י העור דהנה"י דבינה דאצילות, ולא מהעור דהזו"ן דאצילות, כדי שלא יתאחוזו הקליפות בהזו"ן דאצילות וכנ"ל. וכן נתבאר ג"כ כי הן העור דהזו"ן עצמן והן העור דהנה"י דבינה, הנה כולם הם מהגבורות תקיפין שהם מהמלכויות הראשונים דעולם הנקודות, והם הכורסייא דשביבין והשמות אלהים, כי רק עי"ז נבראו כל העולמות ב"ע בהטוב והרע שבהם מהעור דהזו"ן דאצילות, והם הל"ב אלהים דמעשה בראשית שבהם נבראו הכל. וכן רק עי"ז דוחה ומרחיק העור דהנה"י דבינה את כל הקליפות שלא יתאחוזו בהזו"ן דהאצילות, כי משום שהיא מהגבורות תקיפין קדושים עליונים, אשר היא לא ירדה לעולם למטה, ואין לה שייכות עם הקליפה כלל וכנ"ל, הנה עי"ז היא שורף ומכלה את כל סיג וזוהמא, ובורחין הקליפות משם, וזהו שאמר באד"ר (דף קכח ע"ב) יתיב על כורסייא דשביבין לאכפיי לון.

אמנם הוא הנה יש עוד סוד אחד בענין הכורסייא דשביבין הוה, וכמ"ש במאמרי רשב"י (באד"ר בדף ל' ול"א) וכן בספר קול ברמה (סוף דף י"א וי"ב) שמבאר שם הרב שיש בחי' הכורסייא דשביבין בהמקיפין ג"כ, והיינו בין כל מקיף ומקיף אשר בין כל ספירה וספירה מהט' ספי' דהמקיפים אשר מהחכמה ולמטה, וכן מחוץ להם, הנה יש שם ג"כ בחי' אור משמות (סב ע"ב) דאלהים ע"ש, כי כמו שהוא בפנימים כן הוא בהמקיפים ג"כ. ונראה פשוט כי גם השמות דאלהים אשר בין המקיפים ומחוץ להם, הנה הם ג"כ רק מהאורות דהעולם הנקודות, כי גם בעולם הנקודות היה ג"כ איזה בחי' מקיפים להם, וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב') ע"ש. ומשום שבעולם הנקודות הנה היה אז עיקר הגילוי רק משורש החכמה ולמטה, שהוא מהמ"ס, בוצד"ק, וכמו שבארנו לעיל דרוש ב' ג', לכן הם מתחילים לאחר התיקון ג"כ רק בהמקיפים אשר מספי' החכמה ולמטה, אבל לא סביבות הכתר כלל, ומכש"כ בין הכתר לא"ס, אלא שמתחיל רק מתחת הכתר ולמטה, בין המקיף דהכתר להמקיף דהחכמה, ואינו עולה בהכתר עצמו כלל אלא רק מתחתיו וכמ"ש הרב שם. וכ"ז הוא משום שהרי כל האור דא"ס היה מתעלם בעולם הנקודות הרבה מאד, וכן אור הכתר שהוא הרישא קדמאה לא נתגלה גם הוא בעולם הנקודות ג"כ, וכמו שבארנו כ"ז לעיל דרוש ב' ג', ולכך אינו מתחיל הכורסייא דשביבין דהמקיפים אלא ג"כ רק מהחכמה ולמטה, והכתר שהוא עתיקא קדישא [סבא דסבין עתיק מעתיקין טמיר מטמירין כמ"ש באד"ר (שם דף קכח ריש ע"ב) ור"ל בזה על הרישא קדמאה רדל"א שהוא למעלה מהג' רישין שבא"א עצמו⁴⁴⁹, והוא הכתר העיקרי אשר הוא לא נתגלה כלל בעולם הנקודות], הנה הוא יתיב על כורסייא דשביבין [שהם כל הגבורות תקיפין אשר משמות אלהים שתחתיו] לאכפייא לון. והנה אותו הכורסייא דשביבין אשר בהמקיפין הנה הוא עומד בהם כבחי' העור דהזו"ן שהוא הכורסייא דשביבין הפנימי, והעור דהנה"י דבינה הדוחה את כל הקליפות מהזו"ן הפנימים, הנה היא כבחי' עתי"ק המכפייא את כל הדינין שבהמקיפין, כי כן הוא לעולם כל עניינה של הבינה הרי היא בבחי' הכתר ונקרא ג"כ בשם אהיה כמו הכתר וכמ"ש הגר"א בתיקונים (תיקון כ"א דף מ"ו ע"ד) והבן כ"ז מאד.

אף כבי"ע יש בחינות של חשמ"ל, ויש בהן בחינות כלליים ופרטיים: הכלליים המה בחי' המסך שבין כל עולם ועולם, הבאים מכח עור דנה"י דבינה דאצילות כנ"ל, ובכלל תפקידם הוא, שהחיצונים לא יאחוזו במוקף ה"ה היושר, וכולם בכלל היושר של כל עולם ועולם. ככל עולם יש בחי' חשמלים פרטיים כבריאה הוא אורפניאל וביצירה ועשייה הם מלאכים ולבושי נקמה.

⁴⁴⁹ הרי הם גלגלתא, אוריא ומו"ס.

[ה] והנה עד הנה דברנו ממציאות החשמלים אשר באצילות, ועתה נדבר ג"כ קצת ממציאות החשמלים אשר בהעולמות ב"ע, כי הנה ישנם בכל א' בחי' חשמל וכמ"ש הרב בקליפת נוגה (פרק ד') ע"ש. והנה ישנם בהבי"ע ג"כ בחי' חשמלים כלליים ופרטיים, והכלליים הנה הוא בחי' המסך אשר בין כל עולם ועולם, מהבריאה להיצירה ומהיצירה להעשייה, וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק י"ד) וכן בכ"מ, וכל המסכים כולן הנה הם מכח עור דהנה"י דבינה דאצילות וכנ"ל. וע' בקהלת יעקב בערך חשמל, ובס' שמן ששון שם פ' י"ג אות ט"ו. והנה כל מסך הוא ג"כ בבחי' חשמל המקיף ושומר את כל עולם שלא יתאחזו הקליפות דהתחתון בהזו"ן דהעליון. וכן ישנם ג"כ בחי' חשמלים עוד, והוא מ"ש הרב בשער קליפת נוגה (פרק ו') שכל הלבושים אשר בהיכלות דבי"ע הם כולם בבחי' חשמל, ועליו הוא הקליפת נוגה שבכל עולם, ועליו הג' קליפות אש רוח ענן שבכל עולם. ומ"ש ההיכלות, אין כוונתו על העגולים הכלליים שבכל עולם שנקרא ג"כ בשם היכלות ובתים, וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרקים ב' ג' ד') אלא כוונתו הוא על היכלות דגן עדן אשר ישנם בכל עולם דהבי"ע, והם כל ההיכלות אשר נזכר בזה"ק (בראשית בדף מא ע"ב ומשם ולהלאה) שהם ההיכלות דאז"א דבריאה, וכן ההיכלות דפרשת פקודי (בדף רמ"ה) שהם ההיכלות דהזו"ן דבריאה, וכן ההיכלות אשר בפ' בראשית (בדף מא ע"א) שהם ההיכלות דהיצירה, והם ג"כ ההיכלות אשר בפרקי היכלות דר' ישמעאל כה"ג הנדפס בספר ארוי לבנון, וכן ההיכלות אשר בפ' בראשית (בדף לח ובדף טל) והם ההיכלות דהעשייה אשר בגן עדן התחתון (כמ"ש הרב בשער כסא הכבוד (פרק ב' ושם פרק ו') ובמאמרי רשב"י בראשית דף י"ט ע"ב). וכל אלו ההיכלות הם אינם בהעגולים אלא הם כולם רק בהיושר שבכל עולם ובספ"י הבינה דהיושר, וכמ"ש בשער ציור עולמות (פרק ב', וע"ש פרק א') וכן בדרושי אבי"ע (פרק ד'). ומבואר שם כי על גן עדן הארץ הנה מלבוש שם בחי' עור, והוא עור והלבוש דהבינה שהוא החשמל המקיף על היכלות דגן עדן (והוא הלבוש והחשמל שעל ההיכלות אשר אמר בקליפת נוגה פרק ו') להגן מהקליפות שלא ינקו {סב ע"ג} משם, וכן אמר ג"כ בשער החשמל (פרק א') שכל החשמלים הם כולם בחי' עור והם מהעור דבינה וכנ"ל.

וכן אמר הרב עוד בשער הקדמות (דף מד ע"ב) כי בכל עולם מד' עולמות אבי"ע יש מלבוש ואור מקיף אחד הנקרא חשמל, והוא שומר שלא יתאחזו הקליפות באור הקדושה שבו אמנם אינם שוים החשמלים בכל עולם, אלא בכל א' הוא לפי ערכו ומדרגתו, כי החשמל דהאצילות הוא יותר זך מכולם, ושל העשייה הוא יותר עב מכולם ופשוט הוא. וזהו סוד (ברכת ק"ש של ערבית) ופרוש עלינו סוכת שלום, שהוא פרישת המלבוש והחשמל דאור מקיף שהוא כעין סוכה, ונקרא סוכת שלום, ולכן אחר סיום תפילת י"ח אנו חותמין המברך את עמו ישראל בשלום, שהוא אותיות מלבוש, כדי להמשיך את החשמל הנקרא מלבוש שלא יתאחזו הקליפות באורות אשר המשכנו אל הקדושה ע"י תפילת י"ח.

וכ"ז הנה הוא בחי' החשמלים הכלליים שבכל עולם, וכן ישנם ג"כ בכל א' חשמלים פרטיים. כי בהיכלות דבריאה בהיכל שני שם, שהוא היכל עצם השמים הוד, הנה יש שם רוחא חדא הנקרא אורפניאל, על שם האור הפנים העליונים דא"א הנמשך עד היכל הזה, ונעשה שם עי"ז הרוחא הנז' שהוא אורפניאל, והוא נקרא ג"כ בשם חשמל כמ"ש בזה"ק פקודי (רמ"ו ע"ב ורמ"ז ע"א) והרב בשער א"א (פרק יד). ואמר עוד הרב בספר הליקוטים (פרשת כי תצא דף קט"ו ע"ב) כי זה הרוחא דאורפניאל הנה הוא מאיר למטה וכופה את כל הקליפות, וכן נשמות הצדיקים כשרוצים לעלות למעלה מקבלים מאותו הרוחא לבוש אחד כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים, וכמ"ש בזה"ק (שם רמז ע"א)

דבה הוא רוחא קיימין כל אינון מלבושין דנשמתהון דצדיקיא דסלקין לאתחזאה קמי מאריהון ולקיימא קמיה כו⁴⁵⁰ ע"ש. כי אורפניאל הוא גימטריא מלבוש שהוא סוד החשמל הדוחה את כל החיצונים כנ"ל, ולכן הוא עומד בהיכל השני שהוא הוד, כי נצח והוד הם סוד הלבושין כי הם לבר מגופא כנודע (זהר בראשית כא ע"ב), ולכן הוא שם סוד הלבושין שהם ג"כ לבר מגופא, וכמ"ש (תהילים קד א) הוד והדר לבשת (וכמ"ש הגר"א בספרד"צ (פרק א' ט ע"ג) בד"ה מלך המישי ע"ש, ובביאורו להיכלות שם ח"ב כ ע"א). וכן עיקר אורפניאל ואור החשמל המאיר ומתגלה ברוחא הזה, הוא רק כשנכלל בהיכל נוגה שהוא נצח, כי הם שניהם הם אור החשמל וסוד המלבוש, וכן אמרו בזוהר שם (רמ"ט סוף ע"ב), כי בהיכל נוגה שהוא נצח, הנה שם הוא המלאכים דאקרון חשמלים, ואינון מגינין וסייפין ורומחין דרהטי לאנגא עלייהו דישראל משאר עמין ולאגחא קרבא בהו ולנקמא לון כו⁴⁵¹. והרי לנו חשמלים פרטיים בעולם הבריאה, וכן הוא ג"כ בעולם היצירה כי שם הוא כל הי כחות מלאכים, וכמ"ש במסכת אצילות, וחד מינייהו הוא חשמלים וכמו שכתוב שם, וכן בזוהר (פ' בא מ"ג ע"א).

וכן בעולם העשיה הנה מבואר הוא בזוה"ק בראשית (דף ט"ל ע"א) כי בהיכל ד' מההיכלות דגן עדן התחתון שהוא בעשיה, הנה יש שם ג"כ בחי' לבושים, והם לבושי נקמה אשר בהם חקיקין ורשימין כל אינון קטולין דשאר עמין⁴⁵², ומתלבש בהם משיח כדי לעורר נקמתם. וכן קוב"ה זמין לאלבשא ההוא פורפירא ולמידן עמין, וכן כמה מלאכין ורתיכין עמיה ובידא דכל חד וחד מלבושא לאתלבשא בהו כל אינון נשמתין דקטולין כו⁴⁵³ ע"ש. וכל אלו המלבושים והמלאכים דאתלבשו בהו, הם כולם בסוד החשמל, כי כל מלבוש הוא בסוד החשמל וכנ"ל. וכן משם הוא כל הנקמה והדין והמשפט על כל המצירים והמציקים לישראל, וכמ"ש בזוהר (פקודי רמט סוף ע"ב) בהמלאכים דאקרון חשמלים דאינון מגינין וסייפין ורומחין דרהטי לאנגא עלייהו דישראל כו, וכן אמרו שם (רמו ע"ב) בהרוחא דאורפניאל הנו', דכל אינון נשמתין אשר נהרגו ע"י או"ה, חקיק לון לדיוקניהון בלבושו דאינון נור דליק שהוא אש מחשמל חיות אש ממללות, [והוא פסוק בדניאל (ז ט) בכורסייא דשביבין גלגלוהי נור דלקן] וסליק לון לעילא ואחמי לון למאריה, וכדין נטיל לון וחקיק לון בפורפורוי⁴⁵⁴ כו' ע"ש.

והרי לנו כי הוא עצמו אותו הענין דפורפורוי ולבושי נקמה אשר בהיכל ד' מההיכלות דגן עדן התחתון שהוא בעשיה, וכן אמרו בזוה"ק (שם מא ע"א) ג"כ בהיכל ד' מההיכלות דהיצירה, והם כולם מבחי' חשמל כי הרי הרוחא דאורפניאל ופורפורוי דיליה הנה הוא מהחשמל דעולם הבריאה. וכן כל אינון המלאכים המתלבשים בלבושי נקמה (סב ע"ד) אשר בהיכל ד' מההיכלות דהיצירה, וכן בהיכל ד' דגן עדן התחתון, הנה הם מהחשמלים דעולם היצירה והעשיה.

⁴⁵⁰ תרגום: שבאותו רוח עומדים כל אותם לבושים של נשמותיהם של הצדיקים שעולים להיראות לפני אדוניהם ולעמוד לפניו.

⁴⁵¹ תרגום: כי בהיכל נוגה שהוא נצח, הנה שם הוא המלאכים שנקראים "חשמלים", והם המגנים והחברות והרמחים שרצים להגין על ישראל משאר העמים ולהלחם בהם מלחמה ולנקום בהם וכו'.

⁴⁵² תרגום: חקוקים ורשומים כל אותם רוצחים משאר עמים.

⁴⁵³ תרגום: וכן הקב"ה עתיד ללבוש את אותו לבוש מכובד ולדון את העמים, וכן כמה מלאכים ומרכבות עמו וביד כל א' וא' מלבוש להתלבש בהם כל אותם נשמות שהורגים.

⁴⁵⁴ תרגום: כל אותן הנשמות שנהרגו על ידי אומות העולם, חוקק את דמותן בלבושיו, שהם אש בוערת, שהוא אש מ'חשמל' - חיות אש ממללות, ומעלה אותן למעלה ומראה אותן לאדונו, ואז (אדונו) נוטל אותן וחוקק אותם בלבושו המכובד.

וכן הוא הענין ג"כ מה שאמרו במסכת אצילות, כי בעולם העשיה הנה שם הוא הבעלי אגרופין, ושרי החיל, וחיצים ואבנים, ואבני בליסטראות, המוני מעלה עורכי המערכות נגד סמ' הרשע והבריו ע"ש. הנה כל אלו עורכי המלחמה נגדו הם כולם החשמלים אשר בעולם העשיה, כי כל כפיית הס"א והדין והמשפט אשר עליהם הם כולם מסוד החשמל, וכמ"ש בזוה"ק (פקודי הנז' רמ"ט סע"ב) בהחשמלים דהבריאה דאינון סיפין ורומחין לאגנא עליהו דישראל כו', ולאגחא קרבא ולנקמא נוקמין לקבל רצים אחרנין דרהטי לאבאשא⁴⁵⁵ כו' ע"ש, כי כל כפיית הס"א הוא רק מסוד החשמל וכנ"ל, וכן הוא עד"ז ג"כ מ"ש בזוה"ק (פרשת אמור פ"ט ע"א) זמין קוב"ה ללבשא לבושי נוקמא כו' זה הדר בלבשו באינון לבושי דנוקמא דזמין לאלבשא כו' כו'⁴⁵⁶, ע"ש כל הענין. וכבר אמרנו כי כל סוד הלבושים הוא סוד החשמל, והנה הוא חוור וסומק, הוד והדר לבשת (תהילים קד א), לבושיה כתלג חוור (דניאל ט ז ט), חמוץ בגדים מבצרה (ישעיה סג א), מדוע אדום ללבושך (שם ב), כי הנה הוא מאורות דחסדים וגבורות וכנ"ל, ולכן הוא נגוף ורפוא, נגוף לאו"ה לנקמה נוקמין, ורפוא לישראל להלבישם בגדי ישע (שם סא י) לבשי עוזך ציון לבשי בגדי תפארתך (שם נב א) במהרה בימינו אמן.

והרי נתבאר לנו עכ"פ ענין החשמלים הן בכללות העולמות והן בפרטות אשר בכל עולם ועולם גופה. והאמת הוא, כי נמצא ענין החשמל גם בפרטי פרמות, וישנם בחי' החשמל גם בכל אדם בפרט, וכמו שמבואר למבין בשער החשמל (פרק א') ובשער קליפת נוגה (פרקים א' ב' ד') ויתבאר בעה"י במ"א עוד בזה. ע"כ מה שבארנו כעת מענין החשמל אידי דאתא לידן, ולא נעלם מאתנו כי עדיין עמוק עמוק הוא ולא ידעתי ממנו עד מה, ועכ"ז אל ימעט לפניך מה שהעלינו בזה בכל הדברים הללו אשר קבענו אותן מכ"מ, כי יתיישב עי"ז איזה סתירות ומבוכות רבות הנמצא בענין זה בדברי האריז"ל, אלא שלא רציתי להאריך בקושיות וכתבתי כל הדברים בסתם, וכשתעיין בכ"ז היטיב תבין וה' ית' יאיר עינינו ויערה ממרום רוח עלינו להראינו נפלאות מתוה"ק.

ואעתיק כאן עוד דיבור אחד מה שנמצא בזה תחת ידי העתקת כת"י מכתבי רבינו הרוקח זללה"ה וזיע"א וזה לשון הכת"י, פי' של מרכבה בלשון קצר מפי הרב ר' אליעזר בן רבינו יהודה זצ"ל. ובאמצע הספר מצאתי כתוב בזה הלשון, החשמל אותיות ש"ל חמ"ה, כשהתמה והלבנה זורחים יחד כך זוהר של החשמל. וכן הגיד לי מורי, שפעם אחד עמד בבית הכנסת הוא ואביו, והיה צלוחית מלא שמן ומים תלוי שם בפניהם, והיה החמה זורחת על אותה צלוחית והיה יוצא ממנו זוהר שאין כמותו, ואמר לו אביו בני תן לבך לזה הזוהר, כי כן ענין הזוהר של החשמל ודעהו בטוב, כי לא אגיד לך יותר מן הזוהר שלו, עכ"ל הכ"י אשר תחת ידי. וכבר כתבתי לעיל אות ד' מענין הזוהר של החשמל מפרקי היכלות דר"י כה"ג (הנדפס בס' ארזי לבנון) בפ"ג שם ודי בזה כעת.

דרוש ו סימן ג

הסיבה הב' למיתת המלכים הוא, שלקחו מאורות חוטם ופה בלבד ולא מאורות האוזן. וטעמו הוא, שאו"א שבא"א דאצילות הם רק מהשם ס"ג וי"ג ת"ד שבו, וכן הוא בא"ק. אופן עמידתם באח"ף הוא, ששורש אבא הוא באורות האוזן ואמא באורות החוטם והפה. ומכיוון שמלכי העיגולים יצאו רק מאמא לא לקחו מאורות האוזן. וביאור מה שמצינו שג"ר דנקודות לקחו מהאוזן הוא שג"ר של כל בחינה שרשם הוא בנה"י דהבחינה העליונה ממנו. וכמו כן הוה ששורש הג"ר דאמא הוא בנה"י

⁴⁵⁵ תרגום: שהם חרבות ורומחים להגן על עם ישראל כו', ולהלחם ולנקום נקמה מול רצים אחרים שרצים להרע.

⁴⁵⁶ תרגום: עתיד הקב"ה ללבוש לבושי נקמה וכו' וזהו "הדר בלבשו" באותם לבושי נקמה שעתיד ללבוש וכו'.

דאבא ובאופן זה לקחו הנקודות מאורות האוון. אמנם כל זה הוא בנקודות, אמנם בתיקון התייחדו מלכי עיגול ויושר, ואז קבלו מכל האורות כולם מלמעלה למעלה ובכללם גם מאורות האוון.

[א] ונחזור לביאור הסיבות דמיתת המלכים ושבירת הכלים אשר לעיל סי' א'. הנה ביארנו בסי' ב' הסבה הא' שם ונבאר עתה הסיבה ב', והוא מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב') כי סבת מיתת המלכים ושבירת הכלים הנה היה משום שלא לקחו מכל האורות דאח"כ כולם אלא רק מהאור דחוטם פה לבד, והיה חסר להם אור האוון, וע"י שהיה חסר להם האור הזה לא היה אפשר להם להתקיים. וע' לעיל סי' א' מה שהארכנו להקשות בזה ע"ש, ונבאר עתה מקודם מה שהקשינו שם, כי מפני מה לא לקחו באמת מאור האוון ג"כ מאחר שעברו דרך עליו, וכן הקשינו שם עוד כי מאחר שזה היה הסיבה למיתתם ושבירתם, א"כ הרי פשוט הוא כי לאחר התיקון לקחו מאור האוון ג"כ ככל הראוי, וא"כ אלמה לא השמיענו הרב בשום מקום את סדר לקיחתם מאור האוון אשר לאחר התיקון איך שהיה. (סג ע"א)

אך הענין הוא כי הרי כבר ביארנו לעיל בדרושי א' ב' ג' כי בעולם הנקודות לא היה שום זווה כלל בהאו"א שבא"ק, אלא שיצא אורותיהם מכל א' בפנ"ע, ובסוד טיפת קרי, והאורות אשר יצאו מהעינים הנה הם היו רק מבחי האימא לבד שבא"ק, היינו המין שבה אשר העלתה אותן למעלה ויצאו הם מהעינים כמו שהיו. והנה ידוע הוא מדברי הרב בשער הולדת או"א (פרק א' ושם פרק ד') כי כל מציאות או"א הנה הוא מהשם ס"ג שבא"א ומהי"ג ת"ד שבו, וכן הוא ג"כ בהאו"א שבא"ק, כי שרשם הוא בהמ"ס שבא"ק, ויציאתם ומציאותם הוא ע"י האורות דהאח"כ, וכנ"ל דרוש ד' סי' א'. והנה ביארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ו' ענף ה'⁴⁵⁷ כי שורש האבא הוא באורות האוון, ושורש האימא הוא באורות דחוטם פה ע"ש, ובכמה מקומות בדברינו שם, ולכן האורות אשר יצאו מהעינים אשר הם רק המין דהאימא שבא"ק, ויצאו אז בלי השתתפות האבא כלל, לא לקחו הם אז מהאורות דהאוון מאומה, משום שלא היה להם אז שום שייכות עמהם כלל, כי כל אור אינו יונק ושואב אלא רק משרשו כנודע, ובאשר שהם לא היו אז אלא רק מהאימא לבד, אשר שרשה הוא רק בהאורות דהחוטם והפה, לכן לא לקחו הם ג"כ אלא רק מהאורות דחוטם פה לבד ולא מהאורות האוון כלל. אמנם הג"ר דהנקודות הנה מבואר הוא בדברי הרב בנקודות (פרק ב') כי הם לקחו מאור האוון ג"כ, אלא שלקחו ממנו רק בסיומו וכמו שמבואר שם, אבל הרי לקחו ממנו עכ"פ. והטעם הוא, במה שידוע כי הג"ר דכל תחתון הם מבחי העליון שעליו, ומהנה"י שבו כנודע, וא"כ הרי הוה הג"ר דהאימא מבחי האבא שהוא מהנה"י שבו ומסיומו, ולכן לקחו הם עדי"ג מאור האוון עכ"פ, שהוא מסיומו דוקא וכנודע, משא"כ הו"ת דהנקודות, אשר הם מעיקר האימא עצמה, אשר שרשה הוא רק בהאורות דחוטם פה לבד, הנה לא לקחו הם מאור האוון כלל, אלא ג"כ רק מהאור דחוטם פה לבד. וכ"ז הוא מסבת החסרון דאור הדעת עלאה שהיה חסר בעולם הנקודות, ולא התייחדו האו"א שבא"ק זכ"ו לצורך תולדות הנקודות כלל וכנ"ל דרוש ב', ולכן לא נמשך לאורות הנקודות דהעינים שהם מאימא, אלא רק משורשה לבד. אך כ"ז הוא רק בעולם הנקודות, משא"כ לאחר התיקון, אשר אז נתקנו כולם בהדעת עלאה, והיה יציאת כל האורות כולם רק ע"י בחי' היחודים והווגים של כל הפרצופים העליונים כולם אשר מלעילא לעילא, והיה כל יציאתם והמשכתם מלמעלה רק דרך פנימיות כל הפרצופים, וכן יצאו מפנימיות האימא שבא"ק ע"י זיווגה עם אבא אשר נתייחדו זכ"ו מלעילא לעילא וכמו שבארנו בארוכה כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ח

⁴⁵⁷ הגהת רבינו: [כלל י"ב ענף ב].

ע"ש. והרי יצא אז כל המ"ה והב"ן הכלליים, שהוא כל האצילות כולו, מהאו"א שבא"ק ע"י קבלתם מלמעלה, כל אחד משורשו ומשורש שורשו אשר לעילא לעילא עד א"ס ית"ש. והרי קבל אבא אז משורשו שבהעקודים, שהוא מאור אוזן העליון, וכן אימא משורשה שהוא מהאורות דחוטם פה, ונתייחדו שניהם יחד ונעשה לחד ממש בהווג והעיבור, כי הרי בהווג נעשה הטיפת מ"ן ומ"ד דהאו"א בבטן האימא לאחד, ונעשה משניהם המציאות אחת דהעובר והולד. וכן אותן האורות אשר קבלו מהאח"פ הנה נמשכו שם משורשם העליון, שהוא מכל הג' רישין עלאין אשר בהא"א שבא"ק, וע"י היחוד והגילוי דאור א"ס שבהם, וכמ"ש הרב (בשער מוחין דצלם פרק ו' ובדרושי מ"ן ומ"ד דרוש י') ובכ"מ, ונמשכו כל האורות הללו דרך פנימיות כל העליונים וע"י זווגיהם, ואח"כ ע"י זווג דהאו"א שבהא"ק ומפנימיותם עד שנשלמו ויצאו מפנימיות האימא ע"י בחי' עיבור ולידה וכמ"ש בשער התיקון (פרק א') ובכ"מ. וא"כ הרי יצאו המ"ה וב"ן לאחר התיקון כלולים מכל האורות דהאח"פ כולן, כי הרי מה שקבלו האו"א כל א' משורשו, נעשו הם שניהם לאחד בהולד, שהוא בהמ"ה וב"ן שיצא מהם, והרי היה המ"ה וב"ן לאחר התיקון כלולים היטיב מאור האווג ג"כ.

והרי ניחא בכ"ז היטיב מה שהקשינו לעיל סי' א' בסיבה הב', מפני מה לא לקחו האורות דהעינים מאור האווג ג"כ, וכן מפני מה לא השמיענו הרב אופן לקיחתם מאור האזניים אחר התיקון, כי מה שלא לקחו מאור האזניים בעולם הנקודות, הוא משום שהרי לא היו אז אלא רק מהאימא לבד בלי השתתפות האבא כלל, ולכן לא לקחו מאורות העקודים אלא ג"כ רק משורש האימא לבד (סג ע"ב) אשר שם, שהוא רק באורות דחוטם ופה וכנ"ל, אך אחר התיקון הנה למדנו הרב בכ"מ (במוחין דצלם פרק ו' ובמ"ן ומ"ד דרוש י') וכן ברוב דרושי ע"ה איך שנמשכו לאחר התיקון דרך פנימיות כל העליונים, ומקבלים מלעילא לעילא עד א"ס ית"ש מכולם ממש, כי משפיע כל א' מטובו וברכתו ונעשו לאחד בהולד, והרי יוצא כל תחתון כלול מכל העליונים כולם, וא"כ הרי אין צורך להרב להשמיענו על קבלת אור האווג בפרט, כי מאחר שלמדנו ברוב דרושי ע"ה שלאחר התיקון יצאו ע"י בחי' זווג ודרך פנימיות כל העליונים, שהוא מבחי' האמ"ר וק"ב דכל עליון אשר לעילא לעילא עד א"ס ית"ש, וא"כ הרי פשוט הוא שקבלו עד"ז מאור האזניים ג"כ, וכן עוד יותר מלמעלה שהוא גם מכל הג' רישין דא"ק כולן וכנ"ל.

אמנם ענין סבת מיתתם ושבירתם אשר נסבב ונעשה ע"י החסרון דאור האווג שבהם, הנה הוא ג"כ ע"פ דברינו הנז'. כי הרי אמרנו מה שלא לקחו מאור האווג הוא משום שהיו מהאימא לבד בלי השתתפות האבא, ועי"ז לא היה להם שייכות עם אור האווג כלל וכנ"ל, וא"כ הרי נמצא כי היה חסר להם הקשר למעלה, ולא היו מיוחדים באור העליון כלל, וידוע הוא כי החיות והקיום של כל מציאות הנה הוא רק ע"י שהוא תלוי ומקושר למעלה למעלה עד חי העולמים כולם, שהוא א"ס ית"ש, ולכן הוא כי באורות העינים אשר לא היה להם שורש באור האווג, וא"כ הרי היה בהם הפסק מאור א"ס העליון רח"ל, ועי"ז לא היה אפשר להם להתקיים כלל. אמנם הנה לעיל דרוש ב' סוף סי' ב' וסי' ג' כתבנו שם שעכ"ז הנה היה להם בודאי איזה תלייה ואחיזה למעלה ג"כ, דאל"כ הרי לא היה אפשר להם להתהוות כלל, ולצאת לכלל מציאות מאומה. והוא, כי הרי מאחר שמהאורות דחוטם פה קבלו היטיב עכ"פ, והאורות דחוטם פה הרי הם מיוחדים באור האווג וכן למעלה למעלה בתכלית הקשר והיחוד, א"כ הרי היה לאורות דהעינים קשר ויחוד גם עם האור דהאווג, וכן עם כל אשר למעלה ג"כ ע"י האורות דחוטם ופה, וכן בארנו שם ובפרט בדרוש ג' סי' ה' אות י"א כי היה גם להאורות דהעינים ד' מיני שרשים למעלה אשר עי"ז יצאו על

מציאותם ולמלוכתם כרנע, אך עכ"ז הנה ההכרח הוא למציאות וקיום כל דבר שיהא תלוי וקשור בכל השתלשלות האורות כולם אשר מלעילא לעילא עד מציאותו, ובכל אחד ואחד גופה בלי הפסק בינתיים כלל, וכאן אשר היו מופסקים מהאור האוון עצמו אשר הוא האור היותר עליון דהעקודים, ולא היה להם קשר עם עיקר עצמות אור האוון גופה כלל, אלא רק מה שקבלו ממנו ע"י האורות דחוטם ופה, הנה עי"ז לא היה אפשר להם להתקיים ומיתו ונשברו וכמו שיתבאר עוד עיקר הענין בזה למטה בעה"י.

לפי זה יתיישבו כמה תמיהות: כיצד יתכן מה שכבר נתבאר בטעם הא' שהם נשברו בגלל שלא יכלו לקבל את האור הגדול, ואילו בטעם הב' הוא מכיוון שלא קבלו מאור האוון. למימרא, שלפי הטעם האחרון אם היו מקבלים מאור גדול כאור האוון הם היו מתקיימים ודלא כהטעם הראשון. ועוד קשה, שמאחר שהנקודות הם דינים, ואילו האור הוא א"ס ורחמים, וכאשר נכנס אליהם אור א"ס היה צריך להתהוות מהם מציאות של סוד המתקלא, ככל פרצוף שהוא תוצאה של שיתוף חסד ודין בסוד מתקלא ע"י ירדת אור א"ס ביניהם, ואילו כאן עצם כניסת אור החסדים הוא שגורם את השבירה. אלא בע"כ צ"ל שכל שיתוף הוא רק על ידי הקו האמצעי המכריע, ודבר זה הוא שגורם לסדר והדרגה, והוא בב' בחי': א) הזיווג, עיבור יניקה קטנות וגדלות, ב) המוחין שיוודים בזיווג דהיינו צמצום האורות שנעשה ע"מ ליכנס לכלי, וזה היה חסר בנקודות שיצאו ללא זיווג (הרי הוא הסיבה הג'). ולכן היה חסר בדעת עלאה הרי הוא הקו האמצעי, וכמו כן היתה חסרה השתלשלות המדרגות, והוא ענין חסרון האור האוון.

[ב] והנה לעיל סי' א' הקשינו עוד בענין הסבה הב' דעניינינו, אשר אמר הרב דע"י שהיה חסר להם קבלת אור האוון עי"ז מתו ונשברו, כי הוא סותר להדברים אשר כתבנו שם בהסבה הא', דמשום שכל עצמותם לא היו אלא רק מבחי' נפש לבד, לא היה בכחם לקבל את האור העליון כלל וכנ"ל סי' ב' אות א' ב', וא"כ איך אמר הרב עתה להיפך, דע"י שהיה חסר להם אור העליון דהאוון עי"ז נתחברו, הלא אדרבה הוא, שלא היו יכולים לקבל את האור העליון כלל, וריבוי האור היה מזיק להם. וכן אמר הרב ג"כ (בשער מאמרי רשב"י פרשת פקודי דף כב ע"ג ובדף ל' ע"ב וכן במב"ש שע"ב ח"ב פ"ג) כי משום שהם היו דינים, לא יכלו לסבול את האור הגדול של הרחמים, כי הם הפכיים, זה חסד וזה דין, והיו מתבטלים ע"י האור העליון ומתו, וא"כ הרי איך אמר הרב בהסבה הב' דעניינינו דע"י שהיה חסר להם אור העליון דהאוון עי"ז מתו, הלא אדרבא הוא שמיעוט האור העליון היה יפה להם.

אמנם הענין בזה הנה הוא ג"כ ע"פ דברינו הנ"ל, כי הרי לכאורה יפלא מ"ש הרב במאמרי רשב"י הנז', כי משום שהם היו דינים לא היו יכולים לסבול את האור הגדול של הרחמים כי הם הפכיים זה חסד וזה דין כו' וכנז', הלא נודע הוא כי עיקר שלימות כל פרצוף הוא דוקא רק כשהוא כלול משניהם דוקא הן מהחסדים והן מהגבורות, אבל באחד לבד אינו שלימות כלל, והוא רוא דמתקלא הנאמר בספד"צ (פרק א'), וכמו שהאריך (סג ע"ג) שם הגר"א ז"ל (א ע"ב) בד"ה ספרא דשקיל במתקלא, וכן הארכנו בזה הרבה לעיל דרוש א' סי' ב'. וא"כ בעניינינו באורות דהנקודות שהם עצמם היו דינים ונשתתף עמהם אורות הרחמים והחסדים שלמעלה, הרי אדרבא הוא כי רק זה הוא הטוב והיפה שאין למעלה ממנו, וכנודע ג"כ מדברי רש"י ז"ל (בראשית א א) שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים ושיתף מדת הרחמים למדת הדין ועי"ז מתקיים העולם, ואיך אמר האריז"ל להיפך ממש, שע"י שהיה נמשך בהם אור הרחמים עי"ז נתחבר וכמו שהערינו כ"ז ג"כ לעיל ריש סי' א'.

אך פשוט הדבר כי השתתפות הרחמים עם הדינים אשר הם ב' קצוות ומנגדים זה לזה, הנה אי אפשר באמת אלא רק ע"י הקו האמצעי המכריע וכנודע, ועכ"ז הנה אינם נכנסים בכל פרצוף ומתייחדים יחד בו אלא רק ע"י כמה אמצעיים וסבות וגרמות עד שישתוו יחד, כי מאחר שהם באמת הפכיים זה מזה הרי אי אפשר באמת שיהיו במדור אחד וישלטו יחד בכל פרצוף, ועיקר הסבה הוא הסדר וההדרגה היינו שימשכו רק לאט

לאט ובמתינות גדול, ומתבסמים עי"ז הדינין לאט לאט, עד שמשותווים יחד ע"י הקו האמצעי המכריע. וכן צריך לזה ג"כ בחי' כלי אשר בתוכה יתערבו וישתתפו יחד, דאל"כ הרי מתרחקים זה מזה, ונדחים האחד מפני חברו, ואי אפשר להם להתערב יחד אבל כשהם בכלי אחת הנה הכלי מצמצמם, ומתבסמים זה בזה ע"י הקו האמצעי המכריע ביניהם. וא"כ הרי מוכרח הוא ג"כ שיהא כמות ואיכות הכלי, ר"ל שיעורה ומדתה, וכן גבורתה וחזקה לפי ערך כמות ואיכות האורות, כי באם שהאורות הם מרובים בכמותם ואיכותם, מוכרח הוא שיהא הכלי ג"כ גדולה בכמותה ואיכותה, דאל"כ יתבקע הכלי ע"י ההתנגדות והריחוק דתכונת האורות אשר בה. והנה כל אלו האמצעיים היה חסר כאן בעולם הנקודות, כי הרי הכלים שלהם היו קטנים וכנ"ל סי' א' בסבה ו', והיה קטנות הכלים הן בכמותם והן באיכותם, וכמו שיתבאר לקמן אות ה', והאורות דהגבורות היו גדולים (לפי ערך הכלים) הן בכמותם וכמו שמבואר לעיל סי' א' בסבה ו' ובסבה ד', והן באיכותם וכמו שמבואר שם בסבה ח'. וכן האורות דהרחמים היו ג"כ גדולים ומרובים לפי ערך כליהם, והיו ג"כ גדולים ומרובים הן בכמותם והן באיכותם, כי הנה היה נמשך להם אורות דחסדים מלמעלה מד' מקומות, שהם שרשיהם העליונים אשר יצאו משם, היינו, אחד מפנימיות החזה שבא"ק אשר שם היה נשאר שרשם הראשון, ב' מהעיינין שבא"ק, ג' מהאורות דחוטם פה אשר משם קבלו הנקודות בעברם דרך הם, ד' מהחיצוניות האימא שבא"ק וכנ"ל דרוש ב' סס"י א', וכמו שביארנו כ"ז לעיל דרוש ג' סי' ה' אות י"א (ולעיל דרוש א' סי' ה' אות ה' ודרוש ב' סס"י א' וסס"י ד'), ויתבאר עוד כ"ז בעה"י בביאור סבות הבאים.

אך מה שנוגע לעניינינו הוא הענין דהסדר וההדרגה הנז', כי גם זה היה חסר בעולם הנקודות. והנה הסדר וההדרגה הוא בב' בחי', אחד הוא ענין הזווג, כי הרי לאחר התיקון הנה נעשה מציאות כל פרצוף ע"י זווג ועיבור מהדו"ן העליונים שעליו, שהם האו"א אליו, ונמשך עי"ז בנין כל פרצוף בהאורות דחו"ג שבו רק לאט לאט מזווג לעיבור, ומעיבור ליניקה, ומיניקה לקטנות, ומקטנות לגדלות, עד הזמן דכ' שנה, וכמ"ש בדרושי הצלם (דרוש ג' ו') ובנסירה (פרק ט') ובכ"מ וכנודע, והוא בחי' אחת בסדר וההדרגה, והיינו מה שנמשך בנין כל פרצוף רק לאט לאט, מזווג לעיבור ומעיבור ליניקה וכן כו' כו' כנז'. ובחי' הב' הוא כי הרי נודע הוא שכל בחי' זווג הנה נמשך המוחין אשר לזה, שהם העטרין דחו"ג מלמעלה למעלה, ע"פ סדר ההשתלשלות המדרגות, היינו כל תחתון מהעליון שעליו, והעליון מהעליון, עד המוחא עלאה אשר ברישא דא"א, אשר שם שורה האור דא"ס בלי התלבשות כלל, ומשם הוא כל הקו האמצעי המכריע, שהוא הדעת עלאה הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא כולל את הב' עטרין דחו"ג ביחודא חדא, והוא נמשך ויורד בכל תחתון דרך כל העליונים שעליו, והרי נמשכין כל האורות דחו"ג בכל פרצוף רק דרך השתלשלות המדרגות, שהוא דרך כל העליונים ובסדר ובהדרגה, כי הנה נצטמצם האור בכל א' כנודע, ועי"ז יש יכולת לכל פרצוף היותר תחתון לקבל גם מהיותר עליון, משום שנמשך (סג ע"ד) דרך השתלשלות כל המדרגות כולם, ומתלבש עיקרה בכל מדרגה ומדרגה, ונצטמצם בכל א' לפי ערכה, ועי"ז הנה לא נמשך בכל תחתון אלא רק לפי כחו, והוא הבחי' הב' דסדר וההדרגה, והיינו מה שנצטמצם האורות אשר לכל תחתון בכל העליונים שעליו.

והנה אלו הב' בחי' דהסדר וההדרגה היה חסר כאן בעולם הנקודות, כי הרי האורות דהנקודות עצמן אשר הם גבורות גדולים, הנה יצאו כולם שלא ע"י זווג מהדו"ן שעליהם וכנ"ל סי' א' בהסבה ג', וכמו שביארנו בארוכה בזה לעיל דרוש ב' ג', וא"כ הרי לא באו הם לאט לאט כלל, וכן ע"ז במכש"כ האורות דחסדים אשר נמשך להם מלמעלה

משרשיהם העליונים, שהוא מכל הדי' מקומות אשר כתבנו לעיל דרוש ג' סי' ה' אות י"א, הנה היה המשכתם שלא ע"י זווג כלל, לא בהג' רישין שבא"ק, ולא בהאו"א שבא"ק, כי לא נזדווגו הם לצורך הנקודות מאומה וכנ"ל דרוש ב' ובכ"מ מדברינו, והרי לא באו הם ג"כ לאט לאט כלל. והרי נמצא כי היה חסר הבחי' הא' אשר בהסדר וההדרגה שהוא ענין הזווג, הנה היה חסר הוא בעולם הנקודות מכל וכל, והוא הסבה הג' אשר לעיל סי' א', שהוא סבת החסרון דהזווג, ולא נמשכו עי"ז אורותיהם לאט לאט כנז'. וכן היה חסר עי"ז ג"כ האור דהדעת עלאה שהוא הקו האמצעי המכריע, היה חסר הוא ג"כ מכל וכל, ע"י שיצאו שלא ע"י זווג, וכמו שיתבאר לקמן אות י"א. וכן היה חסר ג"כ בחי' הב' אשר בהסדר וההדרגה, שהוא המשכת האורות דרך השתלשלות כל המדרגות וכנז', הנה זה היה חסר בעולם הנקודות ג"כ, והוא ענין החסרון דאור האוון, ע"י שלא קבלו מאור האוון מאומה וכנ"ל אות א'. כי הרי הסדר הראוי היה שהאורות דהב' שרשיהם העליונים, שהם אחד אור הפנימי הנשאר בהחזה דא"ק, והשני שהוא שרשם הנשאר בהעינים דא"ק, ומשם היה נמשך אורות דחסדים להנקודות וכנ"ל, הרי היה הסדר הראוי שיתלבשו אורות הללו באורות האוון בעברם דרך הם, והיה נשאר שם אורם העיקרי, וכמ"ש הרב הכלל בזה בנסירה (פרק ז') ובכ"מ, כי כל אור היורד מלמעלה למטה הנה נשאר עיקרו בכל המקומות שעובר דרך עליהם, ולא נמשך למטה אלא רק הארתו לבד, כי רק זה לבד הוא השיעור הראוי להתחתון, וכן היה צריך שיהיה גם כאן. אך באשר שאורות האוון לא השתתפו הם בהנקודות אשר יצאו מהעינים מאומה, ולא היה שייכות לאורות האוון עם האורות דהנקודות כלל וכנ"ל אות א', הנה עי"ז לא היה מתלבש בהם ג"כ אותן האורות דחסדים אשר ירדו להנקודות, הנה לא התלבשו גם הם באורות האוון כלל, משום שאין להם שום שייכות זב"ז, ועי"ז הנה לא נתמעטו ולא נצטמצמו בהם כלל, וירדו למטה חסרים מאותו המיעוט והצמצום דאור האזניים, והיו בהארתם הגדולה כמו שהם למעלה. והרי היה חסר להם הסדר וההדרגה בזה, ועי"ז הנה לא היה השתוות לאור החסדים העליונים עם אורות הגבורות דהנקודות מאומה, ונשארו הפכיים זה לזה, ועי"ז נהרסו ונתבטלו ומתו. ונמצא כי ע"י שלא השתתף בהם אור האזניים, הנה עי"ז לא היו יכולים לקבל ג"כ את ריבוי האורות העליונים.

ומעתה הרי אין כאן סתירה כלל בדברי הארז"ל וכמו שהקשינו, כי הנה אדרבה הוא דחסרון קבלת אור האוון, הנה זה גופה היה הסבה אשר ריבוי האור העליון היה מויק להם, כי עי"ז היו הפכיים זה לזה וכנז', אבל באם שקבלו אור האוון, אז היו יכולים לקבל את האורות העליונים ג"כ, ולא היו הפכיים כלל, כי ע"י השתתפות אור האזניים היה נמשך להם עי"ז כל קבלת אורות העליונים ע"פ הסדר וההדרגה וכנז', והרי היה להם ממילא כל המשכת דאורות החסדים העליונים לתועלת גדול, כי עי"ז היו מושלמים מאורות דחו"ג משניהם יחד, וע"ד שהוא לאחר התיקון והרי ניחא דברי הרב בזה היטיב.

הרב כתב שהנקודים לקחו ב' אורות מהעקודים לצורך האורות ולצורך הכלים. והנה מה שכתב שהוא "לצורך האורות" ניחא, משום שהאצילות מתייחדת עם העקודים לאחר התיקון ומעין זה קורה בעולם הנקודות. אבל מה שהנקודים לקחו לצורך הכלים קשה, איך יתכן שמאור העקודים יעשו כלים לנקודות, הרי הכלי הוא מיעוט האור הגדול ביותר האפשרי. ועוד קשה, שכן מצינו שהכלים נעשו מכתר וחכמה של הנקודות עצמם. וגם זה גופא צ"ע, מדוע הכלים נעשו דוקא מאורות כתר וחכמה שהם המעולים שבכל האורות. והנה נתבאר בכמה מקומות שהכלים שבאצילות וכ"ש למעלה מהם אינם כי אם העביות שבאור, בעוד שאר האור מסתלק ממנו. ומה שמצינו שזה נעשה גם על ידי העקודים, הכוונה היא שהם מפרידים את החלק העב שבאור משאר האור. אמנם הנה הם היו עדיין גולמי כלים בלבד ללא תיקונים כלל (תיקון נעשה מאורות דקמץ פתח), אמנם אם כן קשה מ"ט אין הכלי מתבטל מציאותו וחוזר להיות אור אחרי שהאור חוזר ונכנס בו.

[ג] והנה הרב אמר בדרושי נקודות (פרק ב') כי האורות אשר יצאו מהעינים לקחו מהעקודים ב' בחי' אורות, אחד לצורך אורותיהם ואחד לצורך כליהם. והנה מה שלקחו לצורך אורותיהם הוא ניהא היטיב, כי מוכרח הוא שיהא כל תחתון מושרש למעלה, וכדי שישתתף כל עליון בכל התחתונים כולם וממשיך אורו בהם, כי בזה תלוי כל קיומם וחיותם. והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל סוף דרוש ב', כי הגם שעיקר כל הזווגים והתיקונים וכל המשכת אורות (סד ע"א) העליונים אשר לאחר התיקון, הנה היה חסר כ"ז בעולם הנקודות, עכ"ז הנה מעין ובמקצת מכל התיקונים דלעתיד היה מעין זה בעולם הנקודות ג"כ, ולכן כמו שלאחר התיקון הנה מתייחד האצילות עם עולם העקודים ומקבלים דין מן דין ע"ד הז"א דאצילות שמקבל מהי"ג ת"ד, ע' בפע"ח (שבת פרק כ"א) וכן בשער הכוונות (דף ע"ד ע"ב) איך שמתייחדים האצילות עם העקודים בסעודת שחרית דשבת ע"ש. והרי לנו עכ"פ כי לאחר התיקון הנה מתייחד האצילות בהעקודים, ולכן הנה היה מעין זה בעולם הנקודות ג"כ, כי הגם שעיקר אור האוון היה חסר להם, עכ"ז היו מקבלים איזה הארה מהאורות דחושם פה עכ"פ, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') שהאורות דהעינים לקחו אורות מהעקודים בעברם דרך הם. אמנם מה שאמר שם כי לקחו הנקודות מהעקודים אור לצורך כליהם, ואמר שם כי ע"י הסתכלות העין בהאורות דאח"פ ובעברם דרך הם⁴⁵⁸ היה שואב אור משם ולוקח מהם אור לצורך עשיית הכלים של הנקודות, וכן אמר ג"כ שם (רפ"ד וספ"ה), שהכלים דהנקודות נעשו ע"י הסתכלות העין בהאורות דהעקודים, הנה זה קשה לכאורה מאד, כי הרי ידוע הוא שכל מדרגת גוף וכלי הוא קטן וממועט מהאור שבו הרבה מאד באין ערך ושיעור, וכמה בחי' ממוצעים יש בין כל אור ונשמה להגוף והכלי שבו עד שתהא ראויה להתלבש בו ולהתייחד עמו, וכמ"ש בשער הצלם (ריש פרק א' ושם פרק ב') ובשער קליפת נוגה (פ"ד ורפ"ה) ובכ"מ וכנודע. וכ"ז הוא בהאור והכלי של כל פרצוף ופרצוף גופה, ומכש"כ מפרצוף עליון להתחתון, הנה אמר הרב בשער הפרצופים (סוף דרוש א') כי היותר היצון של העליון הוא מעולה יותר מהפנימי דהתחתון, ובפרט מעולם לעולם, הנה נעשה מהגוף וכלי דהעליון האור והנשמה דהתחתון (וכמ"ש הרב בפנימיות וחיצוניות ריש דרוש ח', ובשער השמות פרק א', וכן בסוף הע"ח ע"ש, וע' עוד בקליפת נוגה פרק א'), וא"כ הרי איך אפשר לומר שמהאור דהעקודים יעשה הכלים להנקודות. ועוד, כי הרי בנקודות (פרק א') אמר הרב שם שהכלים דהנקודות נעשו מהב' נקודות הראשונים, שהם הנקודות דקמ"ן פתח, והם הכתר והחכמה, הנה הם אשר הולידו והוציאו את הכלים אשר להנקודות שתחתיהם, והרי לנו כי נעשה כליהם מהם עצמם, לא מהעקודים, ובאמת גם זה קשה ע"ד הנו', כי הרי הכלים הם פחותים במדרגה הרבה מכל האורות כולם, ולמה נעשו הם מהכתר והחכמה שהם הנקודות היותר ראשונים והמעולים מכולם.

אמנם כבר בארנו בכ"מ בדברנו, כי כל ענין הכלים הנאמר באצילות, וכן משם ולמעלה הנה עיקר מציאותם הוא לעולם באמת רק מהעביות אשר בהאור עצמו (ע' בדברינו לעיל דרוש ג' סס"י ד'), כי כל אור שמתפשט ויורד ממקורו הנה הוא מתעבה קצת וכמ"ש הרב בסנת"א (פרק א') וכן בשער סדר אבי"ע (פרק א') ע"ש, ואח"כ כשנסתלק האור, ר"ל שנפרד האור הוך שבו ונשאר העביות לבדו, הנה זהו מציאות הכלי של כל אור אשר חוזר אח"כ ונכנס ומתלבש בו, ולכן נעשו כל הפרצופים כולם וכל העולמות כולם רק בסדר התפשטות והסתלקות וכמו שבארנו בדברינו בכללי התפשטות

⁴⁵⁸ התיבות "היה שואב" ליתא באריז"ל, אלא זהו תוספת של רבינו לשם ביאור העניין, וע"ש בביאורים.

והסתלקות, כי ע"י שנשאר העביות לבדו, הנה מתעבה יותר, ועי"ז נעשית אח"כ לבחי' גוף וכלי להאור אשר חוזר ומתלבש בו אח"כ, וע"ד שכתב הרב כ"ז בהכלי דהעקודים בשער עקודים (ריש פרק ג' ושם פרקים ה' ו') וכן היה עד"ז ממש בכל הפרצופים והעולמות כולם. ונמצא כי הנה נעשה באמת כל הכלים מהאור בעצמו, וכהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה (ב"ד פכ"א פ"ה), וכמ"ש הרב (בשער הכללים פרק א' ובמלכים פ"ד ובחשמל פ"ג, ובפרט בשער סדר אבי"ע פרק ב') ע"ש. וכן היה גם כאן בהכלים דהנקודות, כי עיקר הכלים שלהם הנה הם נעשו מהעביות אשר היה כלול ונעשה בהאורות עצמן ע"י ירידתם, וכמו שכתבנו לעיל דרוש ג' סוף סי' ד'. אמנם ההפרש וההבדל, היינו להפריש ולהבדיל את האורות לעצמן והעביות לעצמן, וכדי שיתעבו ביותר ויעשו למציאות הכלים כהראוי, הנה כ"ז נעשה בעולם הנקודות ע"י האורות דהעקודים בעברם דרך הם, כי הנה הם אשר בררו בהאורות שיצאו מן העינים את האור הזך מהעביות שבהם, וירדו העביות לבדן למטה ועי"ז (סד ע"ב) נתעבו ביותר ונעשו לבחי' כלים כהראוי. וזהו אשר אמר הרב בנקודות (פרק ד') שהכלים ירדו והונחו מתחלה, כי האורות דהעקודים קלטו את האור הזך מהעביות וירדו העביות למטה לבדן, אמנם הנה היו עדיין רק גולמי כלים לבד בלא תיקונים כלל כהראוי לכל ספירה וספירה להתלבש בהם, ונעשה תיקון זה לכל הכלים דהנקודות מהאורות דקמין פתח.

אמנם הנה נעשה עוד תועלת גדול להנקודות מהעקודים, כי הרי בעיקר הסיבה דשבירת הכלים אשר אמר הרב במלכים (פרק א') וכן בא"א (ריש פרק ג') משום שלא היה להם כח לקבל את האור העליון, עי"ז ירדו להבי"ע ונשברו. הרי יש להקשות כי ריבוי האור היה צריך רק שיגרום ביטול העביות דהכלי, ויזדכך אותו ויתבטל עביותו ויהזור למציאות האור. כי מאחר שכל עצמו הוא רק מה שנתחשך ונתעבה ע"י ירידתו ממקורו ונתמעט האור ממנה וכנ"ל, א"כ כאשר חוזר האור להאיר אליו בכל תוקף עון, הנה מתבטל עביותו וחוזר הוא עצמו למציאות האור. וכן מצאנו ג"כ סברת הרב בזה, והוא מ"ש בעקודים (פרק ג') וא"ת כאשר יחזור האור הזך לירד ולהתפשט בהכלי, יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה, ויתבטל מהיות בחי' כלי כו' ע"ש, וכן אמר ג"כ סברה הזו בעגולים ויושר (סוף ענף ג') ע"ש, אבל שיגרום תוקף האור דחית ונפילת הכלים למטה ושישתברו לבקעים, זה אין סברה כלל, מאחר שהרי הכלים אינם מציאות אחר משרשם ח"ו, אלא שהם מהאור עצמו מה שנתעבו ממנו ע"י מיעוטו, וא"כ הרי צריך שיהיו חוזרים הם להזדכך ע"י ריבוי.

שורש כל הכלים הוא הצמצום הראשון, הרי הוא כח המסתיר ומגביל את האור, ומאז והלאה כל אור שמתפשט נקנה בו הכח הזה, ונעשה בו כח עביות ע"מ להסתיר ולהגביל את אורו, ובכלי הזה כלול השורש של המציאות התחתונה ממנו והוא ג"כ שורש כחו לפעול. ואם כן, נעשה כל אור כלול מג' בחי': פועל (אור וחסד), פעולה (הגבלה ודין) ומקום (דהיינו מקום המקבל הפעולה). והנה המקום נעשה על ידי ירידת האור ומכח הצמצום הראשון, שרק בגללו יש מעלה ומטה וירידה ועליה. ולולא העביות האור היה מסתלק עוד פעם לשורשו שלמעלה.

[ד] אך הענין בכ"ז הוא, כי הנה נודע הוא כי סוד שורש הכח של התהוות כל הכלים, שהוא העביות הנעשה בכל אור ע"י ירידתו וכנ"ל, הנה הוא מהצמצום הראשון אשר אמר הרב בעגולים ויושר (ענף ב') וכמ"ש שם הרב (סוף ענף ג') ע"ש, וכוננתו הוא כי הצמצום גופה הוא עצמו כח כל הכלים כולם, וכן אמר הגר"א בספד"צ פ"ג (כו ע"א) ד"ה וענין הפרסא, כי הצמצום הוא סוד הדין ועביות הכלים. והוא ע"פ מה שבארנו בדברינו בכ"מ, כי עצם הצמצום הוא כח מסתיר ומגביל את האור, ונאצל הכח הזה בהסתלקות הראשונה דאור א"ס ית"ש (ע' דברינו כללי התפשטות והסתלקות כלל ב'), ומאז והלאה

הנה כל אור שמתפשט ויורד בו נקנה בו הכח הזה, ונעשה בעצמותו כח העביות להסתיר ולהגביל את אורו, וזהו שאמר הרב בטנת"א (פרק א') כי כל אור שמתפשט מתעבה קצת, ואותו העביות נעשה אח"כ לבחי' כלי להאור וכנ"ל אות ג'. והרי נמצא כי כל אור עם הכח המחשיך אותו הנה הם כלולים שניהם ביחד, ונעשה בו הכח הזה ע"י הצמצום הראשון כנז'. והנה אותו העביות אשר הוא נעשה לבחי' כלי להאור כנז', הנה כלול בו ג"כ השורש דמציאות התחתון, וכנודע שמהחיצוניות דהעליון נעשה הפנימיות דהתחתון. ונעשה כ"ז בכל אור לצורך פעולתו אשר שולח לזה מהמאציל ית"ש, כי כל אור שיוצא הנה יציאתו הוא לאיזה תועלת ופעולה, והיינו לפעול בזולתו, וחוז' ממנו, ורק במה שלמטה הימנו, והנה ניתן בכל אור כח המציאות דזולתו אשר למטה הימנו, וכן לעשות ולפעול בו כל ענייניו תמיד, ושולח ונתפשט לזה מהמאציל ית"ש.

והרי נעשה כל אור כלול מג' בחי', היינו: פועל, ופעולה ומקום הפעולה. ובאמרי מקום, ר"ל המציאות שמקבל הפעולה. והפועל והפעולה הנה הם מבחי' האור, והם העצמות שבו, והנה הם הבחנת דחסדים וגבורות, כי הפועל הוא אור דחסדים, והפעולה הוא אור דגבורות וכנ"ל דרוש א', והם שניהם עצמותית בו, ואחד בו. אך מקום הפעולה הנה זה נקנה בו ע"י ירידתו, ומגרמת הצמצום הראשון, כי הרי זולת הצמצום הראשון לא היה ירידה כלל, כי לא היה לא מעלה ולא מטה ולא עליון ותחתון, ולא היה במי לפעול, וע"י הצמצום הנה נעשה בכל אור שמתפשט בו כח הירידה, שהוא הכח לפעול את זולתו, ואותו הכח הוא עצמו ג"כ השורש דהתחתון, וכן הוא עצמו העביות שהוא הגוף והכלי אליו. וכן גילוי הפועל והפעולה הוא באמת ג"כ רק ע"י הצמצום, כי הרי כל פועל הוא ע"י הפעולה, וכל פעולה הוא ע"י המציאות והמקום לפעול בו. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי העביות הנעשה בכל אור, הנה הגם שהיא נעשית בו רק ע"י ירידתו, עכ"ז (סד ע"ג) הנה היא עיקרית בו, כי הרי היא באמת רק מהאור בעצמו, מה שנתעבה ממנו ע"י ירידתו, וכל התפשטותו הוא רק בשבילה, וכן כל שמו וגילוי הוא רק בה ועל ידה, וכשתבטל היא, הוא חוזר למקורו הנעלם, ואין אור כלל, וכמו שאמרנו כי כל פועל הוא רק על שם הפעולה, וכל פעולה הוא רק בהמציאות שמקבל הפעולה, וזולת המציאות הרי אין פעולה ואין פועל, וא"כ נמצא כי רק העביות הוא סבת האור המקיימו אותו על גילוי.

והרי נתבאר לנו ג"כ, כי כל העביות שבהאור הוא עצמו השורש דהתחתון, ובאותו העביות הוא כל הפעולה, היינו להמציא ולהוציא את המציאות העיקרי דהתחתון על כל שלימותו, שהוא לפי כל כחות הפעולה אשר נתגלה לצורך זה בהפועל. והרי לנו כי כל תחתון ושלימותו הנה הוא סבת דהעליון המקיימו אותו על מקומו, וגילוי שהוא כל איכותו ומהותו הנתראה בהם לפי כוונת יציאתו ממקורו והתפשטותו, כי זולת התחתון הנה חוזר כל עליון למקורו הנעלם כבתחלה, וכמו קודם התפשטותו אשר שם הוא נעלם מכל תכונה ופעולת פועל ומכל כוונה ורצון ושם ומלה כלל והבן כ"ז.

נתבאר, כי עיקר מציאות הכלים הוא מעביות האור, והיינו השורש התחתון שלו. וג' הבחי' כלים פנים אמצעי ואחור שבנוק' דז"א דאצילות המה נשמה לג' העולמות בי"ע והוא בחי' האלקות שבהם. וכן על דרך זה הוא בעולם הנקודות, שהעביות דמלכיות הם הכלים, והם שורש לעולמות בי"ע, ובחלקי העביות האלו היו חיצוניות דפנים וחיצוניות דאחוריים וחיצוניות דחיצוניות דאחוריים, והיינו ג' הבחי' דחיצוניות, שכן הפנימיות של העביות היא השורש לכלים דאצילות, אם כי שבשלב זה הם לא היו במדרגת אלקות, שכן אור א"ס לא התייחד בהם.

בשעת המלכות של המלכים, לא הוציאה בחי' המציאות דבי"ע מאומה, שכן כל זמן שהאור בתוך העביות הוא לא נתעבה להיות במדרגה אחרת. אמנם כשנשכרו הם הוציאו בבי"ע את השרשים הפנימיים של כל המדרגות, וזה יצא מכל פרט ופרט שבעולם התהו, ועל שם זה שנתעבו ונתגלו כמציאות נפרדת ונעלמת מהאור הם נקראים "עולמות". העביות שבאור היא מבחי' המלכות שבו, ולכן הוא רק עשירית מהאור, ומש"כ

שזהו בבחי' כלי הכתר, הוא משום שכל העביות שבאור אינה כי אם עביות מועטה וזכה, וכשיעור הראוי לבחי' כלי הכתר שבו בלבד.

על ידי שבירתם נעשו השרשים של הבי"ע, ולכן זוהי רק ירידה בדרגה ולא מיתה ממש. אמנם לאחר מכן, כאשר יצאו ונתהוו כל הטומאה והרע, נתבטלו לגמרי. ועכ"ז, עולים משם ונתקנים, ולכן גם אז לא נתבטלו לגמרי.

כאשר נכנסו האורות בכלים ע"י הגבורות של האורות, יצאו ונתגלו בכל כחותיהם לחוץ ונפרדו ונתפזרו בכל כחותיהם, מכיוון שגם האורות וגם הכלים היו גבורות גדולים, ומטבע הגבורות לפעול תמיד, ואז כל כח פרטי פעל בפנ"ע, עד שנתפזרו. והנה הגבורות אינם יכולים לפעול ללא חסדים, וזהו פי' מה שאמרנו שהיו מקבלים מלמעלה אורות של חסדים גדולים, לא שהשתוו האורות עם הכלים, אלא שהשפיעו עליהם מבחוץ ובבחי' תוספת ושיתוף, וקבלו תועלת קטנה שהוא חסרון גדול, שזה גופא מה שגרם למיתתם ושבירתם.

הגבורות שהיו בכלים דנקודות יצאו לפעולתם מב' סבות, הן מצד זה שהאורות היו גבורות גדולים מצד איכותם שהיו דינים קשים, והן מצד כמותם שהאורות שהיו פי' עשר בגודלם מהכלים. והרי כלים הם הכחות דכל שרשי המצאיות דבי"ע, ולכן כאשר התגברו האורות עליהם נתבקעו הכלים ונפרד כל כח להיות בפני עצמו ויצאו מהכח אל הפועל בכדי לפעול את כל פעולת הבי"ע, והוציאו את שרשי הבי"ע ללא חק וגבול. וכל זה הוא מב' סיבות: א) אורות שירדו עם השברי כלים (ש"ך ורפ"ח) ב) הכלים שיעקר שרשם הוא העביות שבאורות. ממילא, כשם שהאורות היו גבורות גדולים מעיקרן הן בכמות והן איכות, כן היו הכלים. אמנם כל זמן שהם היו למעלה במקום האצילות לא נתגלה בהם מכחות הבי"ע כלל והיו עומדים רק בבחי' עביות דאורות דנקודות, היו עומדים בבחי' מסך המחשיך את אורם, ורק כאשר נשברו נתגלה הכח הפרטי שבהם.

הכח למלכותם כרגע הוא מאורות החסדים שקבלו מהעקודים ועוד, ומאורות העקודים גם נפעל שנתחברו כל הכחות הפרטיים שבנקודות יחד, ונעשו הכלים למסך כנ"ל.

[ה] ומעתה נבוא לעניינינו, כי הנה בארנו כי עיקר הכלים דכל הנקודות הנה הם רק מהעביות אשר בהאורות עצמן, וכן בארנו ג"כ כי העביות אשר בכל אור שהוא הכלי שלו, הנה הוא עצמו השורש דכל המציאות דהתחתון, וידוע הוא כי בכל שורש הנה כלול בו כל הכחות כולם דכל הענפים והתולדות אשר יצאו ממנו, ונדוע הוא מ"ש הרב בשער השמות (פרק א') כי הג' בחי' כלים דפנים ואחור ואמצעי אשר בהנוק' דז"א דאצילות, הנה הם נעשה להנשמה בהג' עולמות בי"ע, והוא בחי' אלהות שבהם וכמו שמבואר שם. והנה עד"ז היה ג"כ בעולם הנקודות, כי העביות דהמלכיות, שהם כל האורות דהנקודות אשר היו רק המלכיות לבד כנדוע, הנה העביות שהם הכלים שלהם, הנה הם היו ג"כ השורש דכל העולמות בי"ע, כי באותן העביות היה ג"כ ג' בחי', היינו החיצוניות דהפנים, והחיצוניות דהאחוריים, והחיצוניות דהחיצוניות דהאחוריים, והם ג' בחי' דחיצוניות לבד הפנימיות, כי הפנימיות דכל אותן העביות הם להכלים דהאצילות גופה, אך החיצוניות שבהם הוא נתחלק לג' בחי', והם שרשים להעולמות בי"ע, וכמ"ש הרב (בשבירת הכלים פ"ז ובאנ"כ ספ"ה).

והנה בעולם הנקודות לא היו אז עדיין אלהות כלל, כי לא היה מתייחד בהם אור א"ס כלל וכמו שביארנו לעיל דרוש ב' ובכ"מ. והנה היו אז אותן העביות בבחי' שרשים הפנימים של כל העולמות בי"ע, מכל המציאות כולם שבהם ממש, בכללות ופרטות ופרטי פרטות אשר בכל משך זמן קיומם דהשית אלפי שנים. כי לאחר התיקון, כאשר נעשה כל הכלים דאצילות לאלהות גמור ע"י היחוד דאור א"ס שבהם, הנה ירדו הם בבי"ע לבחי' הנשמה הכללית שבהם, שהוא אור אלהותו ית"ש אשר בפנימיות כל הבי"ע וכנ"ל, אבל בעת עולם הנקודות אשר אז לא היו עדיין אלהות כלל, הנה היו הם להשרשים הפנימים דכל המציאות ממש דהבי"ע. והנה בעת שהיו עדיין אותן החיצוניות דהעביות למעלה, שהוא במקום האצילות, אשר מקומה הוא מהטבור דא"ק עד סוף רגליו, והיו מחוברים עם הפנימיות דהעביות, שהוא הכלים דהאצילות גופה, וכן עם האורות דהנקודות כולם, שהוא קודם שבירתם, היינו בעת מלכותם, הנה לא הוציאו אז מבחי' המציאות דהבי"ע מאומה, כי כל זמן שהיו עדיין כל אותן העביות למעלה, לא נתעבו כל כך, שהוא למדרגת הבי"ע ממש, והיה אז כל כחות הבי"ע רק בהעלם בהם. אמנם אחר שמתו, שהוא כאשר

נסתלק ויצא האור מהם, הנה נתגלה בהם ביותר הכחות דהבי"ע אשר היה נעלם בהם מתחלה, ובאשר שכל שורש ובה הנה תשוקתו וטבעו הוא להוציא כחו לפועל והעלמתו לאור, וכי פנימיותו הגנוז בו בהעלם דוחק אותו לקיים שליחותו ופעולתו אשר שולח לזה בעולמו]. ולכן כאשר נתגלה באותן העביות הכחות דמציאות הבי"ע, הנה ירדו למטה במקום בי"ע, ואז נתעבו עי"ז ככל הראוי לתוצאות הבי"ע ממש, והוציאו אז כל שרשים הפנימיים דהבי"ע כולם מן הכח לפועל. אמנם לא היו עדיין מציאויות גמורים כלל, באשר שגם אותן העביות עצמן, שהם האבות (סד ע"ד) שלהם, לא היו הם ג"כ שלימים עדיין כלל, וכנודע שכל עיקרם דכל הנקודות היו מחוסרים שלימות הרבה, והיו רק נקודות קטנות וכקרני חגבים (זהר בראשית לה ע"ב), ומכש"כ העביות החיצוניות שלהם, ולכן כל מה שהוציאו מהמציאויות דהבי"ע, היה ג"כ רק השורש הפנימי לבד דכל מציאות ומציאות, אבל השרשים הפנימיים דכל א', הנה זהו אשר יצא עכ"פ מכל פרט ופרט בעולם התוהו, ולכן נקרא בשם עולם, משום שהיה עולם מלא מכל פרטי המציאויות כולם, אלא שהמציאות דכל א' לא היה מציאות שלם וכמו שהוא עתה, אלא שהיה רק השורש קטן ממנו לבד, וע"ד גרעיני הפרי, שהוא השורש של האילן, כי כל עולם התוהו הרי הוא נעשה מעולם הנקודות, שלא היה כולו אלא רק מהמלכיות דמלכיות לבד, ובפרט הכלים שלהם, הנה הם לא היו אלא רק בחי' עשירית מהאור, וכמ"ש הרב (בתיקון נוק' פרק ב'), והוא ע"פ מה שאמרנו, כי הכלים הם רק מעביות אשר בהאור עצמו, והעביות שבהאור הנה פשוט הוא כי הוא רק מבחי' המלכות שבו, ולכן היה כל כלי רק עשירית מהאור. ומה שאמר הרב שם, כי היו בבחי' כלי הכתר שבכל נקודה, הוא משום שכל עביות אשר בהאור עצמו, הוא רק עביות מעומה וזכה, והיה כל העביות שבכל נקודה רק כשיעור הראוי לבחי' כלי הכתר לבד שבו, וכמו שיתבאר לקמן אות י' ע"ש.

והנה מאותן הכלים כאשר נשברו, הנה מהם יצא ונעשה כל שרשי המציאויות דהבי"ע וכנו', וא"כ הרי הוא מובן ממילא ערך גודל קטנותם ומיעוטם דהשרשים שיצאו הן בכמות הן באיכות, כי היו רק כקרני חגבים לבד וכמ"ש בזוה"ק (בראשית לה ע"ב) הנטיעות כקרני חגבים הוה ונהורא דלהון דקיק ולא הוה נהרין. אמנם באשר שהן האורות והן הכלים היו כולם גבורות גדולים, אשר דרכם הוא להתפרד ולצאת בכל כחותיהם לחוץ, וכמו שכתבנו לעיל דרוש ג' סי' ג', הנה יצאו ונתפרצו בכל כחותיהם לאין שיעור וחקר, וכל המציאויות כולם אשר יוצא עתה תולדה מתולדה ופרי מפרי, ויש זמן קצוב לכל א' לתולדתו וגידולו ושלימותו, וכן לכל מקריו וענייניו. ומסודר עתה הכל בסדר זמנים, וכמ"ש (קהלת ג א) לכל זמן ועת לכל חפץ, הנה ע"י תוקף הגבורות שהיה בהם, שהיו כולם מעיקרן רק מבחי' גבורות לבד, הנה עי"ז הוציאו אז כל כחותיהם כולם הכל בפעם אחת, וכל מה שיוצאים עתה בכל משך זמן דשית אלפי שנים, כח מכח וענין מענין, הנה יצאו כולם אז ברגע אחת, אלא שהיו רק בבחי' השרשים לבד דכל מציאות וכנו'. אבל עכ"פ הוא כי השורש העיקרי דכל המציאויות כולם, הנה יצאו כולם אז ברגע אחת, וזהו הענין מ"ש בזוה"ק (באד"ר קל"ה ע"ב) ואי תימא והא כתיב וימת וימת דאתבטלו לגמרי לאו הכי, אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה כו' ע"ש. ולכאורה קשה, כי לפי מה שמבאר הרב ענין מיתתם בשער רפ"ח (פרק א') ע"ש, הרי היה בהם מיתה גמורה, וכמו מיתת האדם ממש, אך הענין הוא כמו שאמרנו, כי כאשר מתו ונשברו, הנה יצא ונעשה מהשברי כלים כל השרשים העיקריים דכל המציאויות כולם דכל העולמות בי"ע, והיה נעשה זה בסיוע הש"כ ופ"ר ורפ"ח ניצוצין, וכן ברושם האור והכח הנשאר שם מהחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק, ומאורות הנקודות אשר ירדו שם בתחילה וכנ"ל דרוש ה' סי' ו' ע"ש כל הענין בזה. וזהו מ"ש באד"ר הנו', ואי תימא כו' דאתבטלו

לגמרי לאו הכי כו', ור"ל כי הרי בעת מיתתם ושבירתם היה נעשה מהם ועל ידיהם כל השרשים הראשונים דכל העולמות ב"ע, וא"כ הרי לנו כי לא נתבטלו לגמרי. אמנם כ"ז היה רק בעת מיתתם ושבירתם, אבל אח"כ, כאשר יצא ונתהווה כל הטומאה והרע, ונטבעו כל המציאויות בהם וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בחלק שני, הנה אז נתבטלו באמת ג"כ, כי זהו ביטולם מה שנטבעו בעמקי מצולות ים. אמנם עכ"ז הנה הם עולים משם ומתתקנים תמיד כנודע, וכל המציאות שנעשה ונתחדש הוא לעולם מה שיוצא ומתתקן משם, וא"כ נמצא כי לא נתבטלו לגמרי ה"ו.

ונחזור להענין, כי הנה זהו הענין דשבירת הכלים, והיינו כי כאשר נכנסו האורות בהכלים, הנה ע"י רתיחת דאורות הגבורות, יצאו ונתגלו בכל כחותיהם לחוץ, ונתפרדו ונתפזרו בכל כחותיהם ובכח כח כחותיהם עד אין שיעור וחקר וכנו'. והוא משום שהן האורות (סה ע"א) והן הכלים היו גבורות גדולים, ומטבע הגבורות הוא לפעול תמיד ושלא לשקוט ושלא לנוח כלל וכנ"ל דרוש א' סי' ב', ועי"ז יצאו בפעולתם כל כך כל כח פרטי שבהם לפעולה בפנ"ע, עד שנתפזרו ונתדעכו גם לניצוצין שאין בהם ממש. והנה לעיל דרוש א', שם אמרנו כי הגבורות לבדם בלתי חסדים אי אפשר שיפעלו מאומה, אך כבר אמרנו לעיל אות ב', כי האמת הוא כי היו מקבלים מלמעלה אורות רחמים וחסדים גדולים ג"כ, היינו מכל שרשיהם העליונים אשר יצאו משם, אלא שכל האורות דחסדים שהיו מקבלים לא היה השתוות עמהם כלל, ע"י שהיה חסר להם כל בחי' הסדר וההדרגה, ולא היה אפשר להם להתייחד זב"ז ע"ד שהוא לאחר התיקון, שמתייחד החסדים וגבורות שבכל פרצוף ע"י בחי' זיווג עיבור ולידה מהא"א שלו, וכן מכל הדו"ן העליונים, ומשתווים עי"ז החסדים וגבורות שבכל פרצוף זה עם זה, ע"י שנמשכים בכל א' רק לאט לאט, ומתקרבים שניהם זה לזה ע"י שגדילים ביחד, מתחילת יציאתם עד גמר שלימות כל פרצוף, משא"כ בעולם הנקודות לא התייחדו החסדים עם אורות הגבורות כלל, אלא שהיה נשפע ובא להם החסדים רק מחוץ להם, ובבחי' תוספת ושיתוף להשתתף עמהם יחד, וזה באמת אי אפשר כלל, כי הרי הם שני הפכים, זה חסד וזה דין, ואי אפשר להם להשתתף ביחד כלל. ולכן הוא, כי כל התועלת אשר קבלו מהם היה התועלת קטן, אבל החסרון אשר בא להם עי"ז היה חסרון גדול, כי זה גופה היה להם לסבה וגרם גדול למיתתם ושבירתם, וכמ"ש האריז"ל (במאמרי רשב"י פרשת פקודי דף כב ע"ג) כי כאשר היה אור הא"ס יורד ובוקע בתוכם מלמעלה למטה והוא רחמים גמורים וחסד גמור, ובהגיעו אל הז"ת אשר הם דינים, לא היו יכולים לקבלו, כי הם הפכים זה חסד וזה דין, והיו מתבטלים ע"י אור העליון ומיתו, עכ"ל. אך התועלת אשר קבלו מזה עכ"פ, הנה הוא כי אילולא אור דחסדים, לא היה אפשר להם לפעול מאומה, וכמו שביארנו לעיל דרוש א' סי' ב' בארוכה בזה, ורק ע"י המשכת דאורות החסדים כשהתקרבו אל הנקודות שהם גבורות, הנה נתבסמו עי"ז ויצאו והאירו בפעולת כל הכחות שבהם. אמנם הרי לא היה כל התועלת הזו, אלא רק תועלת קטן לבר, כי מאחר שלא היה להם השתוות זב"ז, והם הפכים, הנה היה כ"ז להם ג"כ סבה למיתתם ושבירתם וכנו'.

והנה בחי' הגבורות אשר אמרנו שהיה בהכלים דהנקודות, אשר עי"ז יצאו לפעולתם כ"כ הרבה, עד שפעלו בלי חק וסדר כלל וכנו', הנה היה זה מב' סבות, אחד מבחי' האורות, ואחד מבחי' עצמם גופה ג"כ. והיינו כי הרי האורות דהנקודות היו גבורות גדולים, הן בכמות והן באיכות, כי הרי היו דינים קשים מאד וכנ"ל סי' א' בסבה ה', והוא ריבויים באיכות, וכן היו ג"כ דינים מרובים בכמות בערך הכלים שלהם, כי הרי הכלים היו רק עשירית מהאור, וכן כל אור מהז"ת לקח הוא גם את כל האורות התחתונים ממנו וכנ"ל סי' א' בסבה ד' ובסבה ו', והרי לנו שהאורות דהנקודות היו גבורות גדולים, הן בכמות והן

באיכות. והנה מטבע הגבורות הוא שלא לשקוט ושלא לנוח, אלא להוציא את כל כחותיהם לחוץ בכל האפשרי, ובאשר שהכלים שלהם היו קטנים, לא היה בכח הכלים לצמצם את האור, ומחמת רתיחת וגבורות האורות להוציא את פעולתם לבלי חק וגבול, נתבקע הכלי ונשתברו לבקעים. והיינו כי הרי כל מציאות הכלים ועצמותם, הנה הוא רק כי הם הכחות דכל שרשי המציאויות דהבי"ע אשר בפרטות ופרטי פרטות, והרי נמצא כי כל מציאות דהכלים ועצמותם, הנה הם בבחי' מורכבים מכל הכחות הפרטיים דשרשי הבי"ע, ולכן כאשר שהתגברו האורות עליהם, הנה נתבקעו הכלים ג"כ, והיינו שנתפרד הרכבתם ונפרד כל כח וכח בפנ"ע, ויצאו גם הם מהכח אל הפועל, היינו להוציא כל כחותיהם לחוץ, והוא לפעול את כל פעולת הבי"ע, ולכן ירדו למטה שהוא במקום בי"ע, להוציא גם הם את כל כחותיהם לאור ולפועל, והוציאו גם הם את פעולת כל שרשי הבי"ע ג"כ בלי חק וגבול וכנ"ל. והנה היה זה מב' סבות כנו', והיינו אחד הוא מסבת האורות, כי הרי ירדו עם השברי כלים למטה בבי"ע, הש"ך⁴⁵⁹ והרפ"ח ניצוצין כנודע, והנה הם ניצוצי האורות מבחי' הגבורות היותר קשים שבהם, ולכן פעלו הם בהשברי כלים, שייצאו בכל (סה ע"ב) כחותיהם היותר אפשרי. והסבה השנית הוא מצד הכלים גופה, כי הרי אמרנו שכל עיקרן דהכלים הם העביות מהאורות עצמן, וא"כ הרי כשם שהאורות היו גבורות גדולים מעיקרן, הן בכמות והן באיכות, כן היו הכלים ג"כ, שכל עצמן דהכלים דהנקודות היה כל עצמותן ג"כ רק גבורות גדולים מאד, ומטבע דהגבורות הוא לצאת בכל כחם לחוץ כנו'. אלא כל זמן שהיו למעלה במקום האצילות, לא היה נתגלה בהם עדיין מכחות הבי"ע כלל, והיו עומדים שם רק בבחי' עביות להאורות דהנקודות שבהם, והיו להאורות לבחי' מסך ומחשיך להסתיר אורם, שהוא בבחי' גוף וכלים להאורות. אבל כאשר התגבר עליהם האורות ונהרסו עביותם ונפרד הרכבתם, הנה נתגלה גם בהם כל כחות הפרטים שבהם כולם, וירדו תיכף לבי"ע להוציא כחם לפועל. ובאשר שכל עצמותם הוא ג"כ רק גבורות גדולים, לכן יצאו לפעולתם בבי"ע בלי חק וסדר כלל, ונתפזרו ונתפרדו בכל כחותיהם לאין שיעור וחקר. והיו שאמרנו לעיל אות ב' שהכלים דהנקודות היו קטנים הן בכמות והן באיכות. וקטנותם בכמות הוא בפשטות, כי הרי לא היו אלא רק עשירית מהאור וכנ"ל. וקטנותם באיכות הוא כי מאחר שהיו רק כלי הכתרים לבד, שהוא עביות מעוטה וחלושה כנ"ל, א"כ הרי היו קרובים למדרגת האורות, ועוד כי מאחר שגם הכלים היו ג"כ גבורות גדולים, א"כ הרי כל החוזק והגבורה אשר ישנם בכל גוף וכלי לצמצם ולהגדיל את גבורת האור והנשמה שבתוכה שלא תתגבר בכחה כ"כ, הנה היה תכונה הזו בהכלים דהנקודות מעוטה מאד, והוא משום כי גם הם היו רק גבורות רותחים, והיו עומדים גם הם להתפרד בנקל כמו האורות, ומכש"כ שלא היה בכחם להגביל ולצמצם את רתיחת האורות שבתוכם. והרי נמצא כי היה הכלי קטן מהכיל את תגבורות האורות שבתוכה, הן מחמת קטנות כמותה, והן מחמת חלישות איכותה. והרי לנו כי הן האורות והן הכלים דהנקודות היו שניהם גבורות גדולים ודינים קשים, ועי"ז נהרסו ומיתו ונתבטלו. והגם שהרי היה נמשך להם מלמעלה ג"כ אורות חסדים רבים, אך באשר שהיה חסר להם אור האוון דהעקודים, והיו נפסקים מלמעלה בהפסק דאור האוון וכנ"ל אות א', הנה עי"ז לא היה להם השתוות עם כל אורות דהחסדים העליונים כולם אשר היה נמשך בהם, ולא נתייחדו עם האורות דהחסדים כלל וכנ"ל אות ב', ולכן לא קבלו מהאורות דהחסדים העליונים אלא רק תועלת מעט, דהיינו שייצאו עי"ז לאור ולפעולה, והוא מלוכתם אשר כרנע לבד. אבל אח"כ הנה אדרבא הוא כי היה להם ריבוי האורות דהחסדים להיזק ולהפסד וכנ"ל. וכי

⁴⁵⁹ כוונת רבינו היא גם לפ"ר ניצוצין.

הוא ע"י החסרון דאור האוון כנז'. וגם כל התועלת אשר קבלו מאור החסדים העליונים לצורך מלכותם אשר כרגע וכנז', הנה היה זה ג"כ רק ע"י קבלתם מהאורות דחוטם פה דהעקודים, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב'), כי עי"ז הנה היה להם השתוות קצת גם עם האורות דהחסדים העליונים להנות מהם ג"כ וכנ"ל אות א'. ובפרט כי הרי האורות דחוטם פה הנה הם עצמם חסדים גדולים, וכאשר קבלו הנקודות אור מהם בעברם דרך הם, הנה נתבסמו עי"ז ונמתקו גבורתם, הן הגבורות דהאורות והן הגבורות דהכלים, ונייחו עי"ז מרתיחתם קצת, ונכנסו האורות בתוך הכלים ועמדו שם כרגע, ויצאו עי"ז למלכותם באותו הרגע שמלכו.

והרי נחא בזה כל מה שהקשינו לעיל אות ג' בענין האורות דהעקודים אשר פעלו בהכלים דהנקודות, והקשינו שם כי הרי איזה יחס ושייכות ישנם להכלים דהנקודות עם האורות דהעקודים אשר הם גבוהים מהם ונעלם מהם הרבה. אבל לפי דברינו עתה הוא נחא, כי הרי עיקרן דהכלים שהם העביות מהאורות, הנה כל עצמותם הוא הכחות השרשיים לכל פרטי המציאויות דהבי"ע, וא"כ הרי הם בבחי' מורכבים מכחות רבים, ומאחר שהם גבורות רותחים, הרי אי אפשר שיעמדו יחד ולא יתפרדו זה מזה כל כח וכח לעצמו, וכמו שהיה לאחר השבירה וכנ"ל. אמנם ע"י אור החסדים דחוטם פה אשר קבלו מהם בעברם דרך הם, הנה נייחו מרתיחתם ונמתקו ונתבסמו זה בזה ונתחברו יחד, כי כן הוא מדרך החסדים לעולם לקשר ולייחד את הכל, וכמו שכתבנו לעיל דרוש א' סי' ב'. וזהו התועלת שני אשר קבלו הכלים דהנקודות מאור העקודים, כי על ידו נתקשרו ונתדבקו (סה ע"ג) יחד כל כחות הפרטיים שבהם. ובאשר שהם בחי' עביות, כי הרי הם הכחות דהבי"ע כנז', הנה נעשו הם למסך מסתיר, שהוא גוף וכלי להאורות דהנקודות, להסתיר ולהגביל אורם כרגע. ובפרט כי הרי האורות דהנקודות הנה קבלו הם ג"כ אור הרבה מהאורות דחוטם פה וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב' שם), ועי"ז נמתקו ונייחו מרתיחתם, ונצטמצמו ועמדו בהכלים כרגע, וזהו ענין מלכותם, היינו התהוות ויציאת דעולם הנקודות שיצאו לפועל, וכפי מה שכוון בהם המאציל ית"ש. והיינו כי עולם הנקודות הוא התהוות⁴⁶⁰ ומציאות כל השרשים הראשונים דכל בחי' האצילות כולו, וכן היה נרשם בהעלם אז ג"כ בהכלים דהנקודות גם בעת היותם במקום האצילות, שהוא כאשר שיצאו ומלכו כרגע בעת מלכותם כל הכחות דהתהוות הבי"ע ג"כ כנ"ל. וכ"ז הוא נתהווה ונעשו בהם ע"י שנתבסמו קצת בעת שמלכו, וזהו עצמו כל ענין מלכותם⁴⁶¹, ונעשה בהם כ"ז ע"י קבלת אורות דחוטם פה דהעקודים אשר הם חסדים גדולים כנז'. והרי נתבאר בזה כל מה שהארכנו להקשות לעיל אות ג' בענין פעולת הכלים דהנקודות אשר ע"י אור דהעקודים שאמר הרב, אשר לכאורה אין מקום להדברים כלל וכמו שהקשינו שם. אך בכל דברינו עתה הרי נחא כ"ז היטיב.

הקשינו למה כאשר חוזר האור ומתלבש בכלים לא חוזרים הכלים להיות בטל לאור כמקודם? ע"י שעמדו למטה לבדן ללא אורות נתעבו על ידי זה ביותר ונעשו לכלים, ואז נשרש בהם להיות שרשי בי"ע, ונתחברו עם החיצוניות דתנהי"ם דא"ק שעלו, ונתחזקו על ידי זה.

[1] אמנם מה שהקשינו שם עוד, כי מאחר שכל עיקרן דהכלים הנה הם רק מהעביות דהאורות, וא"כ כאשר חוזר ומתלבש בהם האור בשפע הרי צריך שיהזור

⁴⁶⁰ הגהת רבינו: הנה הגם שאותם הדברים כנים הם (על אף שמצויין שכאן מקומו, נראה יותר שהוא מחובר עם ההגהה הבאה.

⁴⁶¹ הגהת רבינו: אמנם הנה לעיל במא' כללי אשר בתחילת הספר אות ג' שם הנה כתבתי עוד בענין מלכותם דברים יותר מבוררים ע"ש.

העביות ויתבטל להאור כמקדם, וכמו שמצינו ג"כ סברת הרב בזה בשער עקודים (ריש פרק ג'). אך הענין בזה הוא ע"פ דברי הרב במב"ש (שער ב' ח"א פ"ג) בענין החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אשר ירדו למטה במקום הבי"ע בעת הסתלקות האורות דהתנהי"מ למעלה, ואח"כ חזרו ועלו ע"י האורות דהנקודות שהעלו אותם ועמדו באחורי העגולי דהנקודות, וע' לעיל דרוש ה' סי' ד' ה' ו' שהארבנו הרבה בביאור כל דבריו בזה, ואמרנו שם כי אותן החיצוניות הנה הם השרשי העליונים דהבי"ע אשר עומדים לעולם למעלה באצילות, והנה אותן העביות דענינינו, ור"ל החיצוניות דהעביות, הנה הם מדרגה פחותה ולמטה מהם, כי הם נעשו לשרשי התחתונים דהבי"ע וכמו שאמרנו לעיל, שאחר שנשברו וירדו למטה הנה נעשה ויצא מאותן החיצוניות דהעביות השרשי דהבי"ע ממש, אמנם עכ"פ הוא, כי הנה ישנם יחס ושייכות גדול להחיצוניות דהעביות דענינינו עם החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק, כי הם שרשיהם, ר"ל שהחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הם השרשים של אותן החיצוניות דהעביות, כי הם שרשי הבי"ע אשר למעלה, והם שרשי הבי"ע התחתונים וכמו שיתבאר עוד למטה בעה"י. ולכן הוא כי כאשר נפרד העביות מהאורות דהנקודות ע"י האורות דהעקודים וכנ"ל אות ג', וירדו העביות מהטבור ולמטה מתחילה להאורות⁴⁶², ונעשו עי"ז להכלים דהנקודות, כי ע"י שעמדו למטה לברן בלתי האורות, וכמ"ש הרב בנקודות (ריש פרק ד'), הנה נתעבו עי"ז ביותר ונעשו להכלים דהנקודות. והנה מאחר שנעשו להכלים כהראוי, ונרשם ונשרש בהם אז להיותם שרשי הבי"ע כנו', הנה נתחברו ונתייחדו הם עם אותן החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אחר שעלו, כי מצא מין את מינו וניער ונתחזקו עי"ז, שגם אחר שמתלבש האורות בהם היו רק עשירית מהאור, עכ"ז הנה לא ביטל האור את עביותם כלל ע"י היבורם ודיבוקם בהחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק.

והענין בביאור הוא, כי הנה החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הרי הם הכלים מהאורות דהתנהי"מ דא"ק שעלו מהטבור ולמעלה, ונעשו הם ג"כ מבחי' העביות דאותן האורות דהתנהי"מ, כי כאשר נתפשט א"ק ממקום הטבור ולמטה להתגלה שם שורש הראשון דלאצילות, וכמו שביארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ו' ע"ש, הנה מהעביות דאותן האורות כאשר ירדו ונתפשטו ממקום הטבור ולמטה, הנה מזה נעשה אותן הכלים דהתנהי"מ שבו, והנה הם מבחי' א"ק המתפשט ומשתתף באצילות. ועומדים אותן התנהי"מ באצילות לעולם, כי הם נעשים שם לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, אלא שהם מבחי' א"ק המשתתף באצילות, אמנם אורות הנקודות עם העביות דענינינו, הנה הם רק מהמלכות לבד דהא"ק, ובדיוק ובפרטיות הנה הם רק מהמלכות דהאימא שבא"ק, וכמו שביארנו (סה ע"ד) לעיל בדרושי א' ב' ג'. אבל התנהי"מ הנו' הנה הם כל התנהי"מ כולן אשר מהטבור ולמטה, והם מהתנהי"מ דהאוי"א שבא"ק. אך אורות הנקודות אשר יצאו מהענינים, הנה הם רק מהאימא לבד, ומהמלכות שבה לבד. והעביות דענינינו הנה הם מהאורות דהנקודות אחר שיצאו מהענינים כנו'. והנה הכלים דהתנהי"מ דא"ק, אמרנו כי הם מבחי' א"ק המשתתף באצילות, אמנם אותן העביות דענינינו הם הכלים אשר לעיקר האצילות עצמו. וכ"ז הוא בהפנימיות דהתנהי"מ דהא"ק, שהם מבחי' א"ק המשתתף באצילות, והפנימיות דהעביות דהנקודות שהם הכלים דעיקר האצילות עצמו. וכן גם הוא עד"ז החילוק בהחיצוניות שלהם, כי החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הם שרשי העליונים דהבי"ע העומדים למעלה באצילות, וכן נעשה מהם המקום דהבי"ע אשר הוא יותר גבוה מהעולם עצמו, ונעשה כ"ז ע"י ירידתם למטה מרגלי א"ק אחרי הסתלקות האורות למעלה (וכנ"ל דרוש ה' סי' ה' אות ה' ו' וכן שם סי' ו'), אך החיצוניות דהעביות דענינינו הנה הם

⁴⁶² דהיינו קודם לאורות.

השרשי התחתונים דהבי"ע, ר"ל השרשי דהבי"ע אשר במקום הבי"ע גופה, ונעשו לזה ע"י ירידתם למטה בעת השבירה, ונשארו כן לעולם. ר"ל שגם אחר התיקון דמעשה בראשית הנה הם לעולם השרשי התחתונים דהבי"ע גופה, כי בעת השבירה לא נעשה מהם אלא רק שרשי המציאות דהבי"ע אשר כקרני הגבים וכנ"ל אות ה', אבל לאחר התיקון יצא מהם כל המציאות דהבי"ע ממש. וכן הוא גם עתה לעולם, כי כל מציאות הנתחדש ונעשה בבי"ע הוא לעולם רק מהם ועל ידיהם, ע"י עלייתם ובירורם אשר עולים ונבררים תמיד מנפילתם דעולם התוהו כנודע. אך החיצוניות דהתנהי"מ הנ"ל הנה הם לעולם רק השרשי העליונים דהבי"ע העומדים למעלה באצילות, כי הנה יש לכל תחתון שורש למעלה היושב תמיד בסתר עליון, ומשם נמשך לו כל חיותו ושפעו תמיד כנודע.

ודע כי מ"ש הרב במבו"ש הנז', שהאורות אשר יצאו מהעינים, הנה ירדו הם למטה מהרגליים דא"ק להעלות את אותן החיצוניות דהתנהי"מ למעלה, הנה ירדת אורות דהנקודות אשר ירדו למטה מרגלי א"ק, הנה כ"ז היה אחר שכבר נבדלו מהם העביות, שהם הכלים שלהם, והונחו מהטבור ולמטה, וכמ"ש הרב בנקודות (ריש פרק ד') כי מציאות הכלים דהנקודות, שהוא הבדלת העביות מהאורות, הנה זה היה נעשה תיכף אחר שיצאו מהעינים ע"י האורות דהעקודים כנ"ל, ואז יצאו העביות לעצמן וירדו מהטבור ולמטה, ועמדו שם לבדן, ועי"ז נתעבו כהראוי, ונעשו לבחי' כלים להאורות. וכ"ז היה בעת שהאורות עמדו עדיין מהטבור ולמעלה, שהוא סמוך ליציאתן מהעינים ובמקום העקודים, ואז קבלו ג"כ הן האורות דהנקודות והן הכלים דהנקודות, אורות דחסדים מהעקודים ונמתקו ונתבסמו עי"ז כנ"ל אות ה'*. והנה אחר שנפרדו העביות מהאורות ונשארו האורות לבדן, הנה אז ירדו האורות למטה מרגלי א"ק להעלות את החיצוניות דהתנהי"מ, [כי ע"י שהיו האורות לבדן והיו במדרגת האצילות לגמרי, הנה עי"ז הפריעו והשביתו את החיצוניות ממלאכתן, וכמו שכתבנו לעיל דרוש ה' סי' ו' אות ה' ע"ש]. וכל אותו העת היו עומדים העביות לבדן בלתי אורות, ועי"ז נתעבו ביותר ונעשו לכלים דהנקודות ככל הראוי. ואח"כ כאשר העלו את החיצוניות דהתנהי"מ, ועלו האורות עמהם למעלה, הנה נכנסו אז האורות דהנקודות בהכלים שלהם ונתלבשו בתוכם, ואז צלחו למלוכה כנ"ל. והנה ע"י שהיו אז החיצוניות דהתנהי"מ (סו ע"א) למעלה למעלה, ועמדו מאחורי דהנקודות, וכמו שמבואר במבו"ש הנז', וכבר נתעבו אותן החיצוניות הרבה הן ע"י שנסתלקו כל האורות שהיה בהם ועלו למעלה מהטבור ונחשכו עי"ז הרבה, וכמ"ש הרב במבו"ש שם, והן ע"י שירדו למטה מרגלי א"ק ועמדו שם למטה, עד שבאו אליהם האורות דהעינים להעלותן, והרי נתעבו אותן החיצוניות דהתנהי"מ בעיבוי אחר עיבוי, לכן נתחזקו על ידיהם הכלים דהנקודות שהם העביות דהנקודות הנעשים לכלים להאורות, הנה נתחזקו הם ע"י החיצוניות דהתנהי"מ העומדים מאחוריהם סמוך וקרוב להם, ונתקשרו ונדבקו זב"ז, משום שהם מין אחד, כי הם שניהם עביות ומצא מין את מינו וניער. ועוד כי הרי יש להם באמת שייכות ממש ג"כ זה בזה, כי החיצוניות דאותן העביות שהוא החיצוניות דהכלים דהנקודות, הרי הם היו עתידים להעשות מהם שרשי דהבי"ע ממש וכנ"ל. וא"כ הרי הוה החיצוניות דהתנהי"מ אשר הם השרשי העליונים דהבי"ע, הרי הוה הם שרשי דהחיצוניות דהכלים דהנקודות, וכן הם באמת ג"כ אחד ממקורן, כי הרי כל אורות הנקודות כולן עם העביות שלהם הרי הם רק מהמלכות של אותן התנהי"מ כנ"ל, ולכן משום כ"ז הנה נתקשרו ונתייחדו הכלים דהנקודות עם החיצוניות דהתנהי"מ, ונעשים עתה לאחד. ועי"ז הנה הגם שהאורות דהנקודות היו מרובים וגדולים בערך הכלים, כי הכלים היו רק עשירית מהאור כנ"ל, עכ"ז הנה לא נתבטלו הכלים שהוא העביות מעביותם, ולהעשות ג"כ לבחי' אורות כמקדם וכסברת קושייתנו לעיל סוף אות ג', כי נתחזק עביותם

ע"י החיצוניות דהתנהי"מ כנו'. אמנם ע"י רתיחת הגבורות דהאורות, וכן ע"י תכונת הגבורות אשר בהעביות עצמו ג"כ ונקל הם להתפרד כנ"ל אות ה', וכן גם החיצוניות דהתנהי"מ היו ג"כ רק מבחי' הגבורות וכמו שיתבאר לקמן אות ה'. ולכן ע"י כ"ז נשתברו כולם ונתבקעו לבקעים ונתפוררו ונתפרדו לפירורין דקין לאין שיעור וחקר וכנ"ל, והרי נתבאר בזה כל מה שהקשינו לעיל אות ג' באר היטיב בעה"י.

*הגהה ונמצא כי התועלת שקבלו הנקודות מהעקודים שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק ב', וריש פרק ד' וסוף פרק ה') הנה היה בשני דברים, אחד הוא בעשיית הכלים, כי כאשר עברו הנקודות דרך העקודים קלטו העקודים את האור הזך מהעביות שבהם ונבדלו העביות לעצמן וירדו למטה מהטבור ונעשו לכלים, והוא תועלת אחד. שנית הוא כי ע"י שעברו דרך העקודים קבלו מהם המתקה וביסוס ונמתקו קצת מגבורתם ונתבסמו, ועי"ז היה אפשר להם לצאת למלוכה כרגע. ומ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק א') כי נעשו הכלים ע"י הנקודות דקמ"ץ פת"ח, הכוונה הוא כי הרי בהבדלת העביות מהאורות אשר היה נעשה ע"י העקודים כנו', הנה היו רק עדיין בבחי' גולמי כלים לבד, וכחומר בלא צורה. והעיקר הוא כי כאשר יצאו מהעינים, הרי היו אז כולם כלולים באור הכתר וכמבואר בדרושי נקודות (ריש פרק ד'), וא"כ הרי כאשר נבדל אז העביות מהאורות, הרי היו אז כולם בבחי' כלי הכתרים לבד, והרי היה נצרך להם להתתקן ולהעשות להיות לכלי לכל ספירה וספירה כהראוי לה, והתיקון הזה הוא נעשה להם אח"כ כאשר ירדו מהטבור ולמטה ע"י הב' נקודות דקמ"ץ ופת"ח, כי הם הולידו והמשיכו את השפע לזה להשפיע בהם האור והשפע להתתקן כל התיקונים הנצרך להיות לכלי לכל ספירה וספירה כהראוי לה. והגם שבעולם הנקודות לא היו באמת מתוקנים בשלימות כלל, וכמ"ש בשער העיבורים (פרק ד' סי' ג') וכנודע, עכ"ז הנה היה בהם ג"כ איזה תיקון קצת עכ"פ וכנ"ל סוף דרוש ב', ונעשה להם התיקון הזה בהכלים ע"י הנקודות דקמ"ץ פת"ח, ודע כל זה.

ישנו חילוק בין ירידת שורש חיצוניות דתנהי"מ דא"ק למטה לעשות מקום לבי"ע לבין ירידת הכלים דנקודות למטה מא"ק בשבירתם. שכן חיצוניות דתנהי"מ ירדו שלמים ולא נשברו, שהרי לא היו בהם גבורות, והיו בכלל השם ס"ג הכללי, ולכן אפילו אחרי הצמצום נעשו רק לשרשי הבי"ע העליונים (ע"י לעיל דרוש ה ענף ה אותיות ה, ו). אם כן, צ"ע מ"ט לא נזכר מיתה בעניינם, הרי מהם יצאו אורותיהם. והנה כאשר ירדו למטה, מצאו שם את האור המקיף הגדול דא"ק, והתקרבו אליו וקבלו מאורו. ואע"ג שאח"כ נסתלק גם האור המקיף, אמנם הוא לא עלה למעלה מהפרסא אלא נשאר למטה מהטבור והיה משלח הארתו לאותן הבחינות החיצוניות והשתתף עמהן בהארתו. לכן לא נזכרת אצלם מיתה כלל. והגם שבעת השבירה היה בהם מקרה המלכים, הוא רק במלכויות לבד אבל תנהי"מ שלהם ירדו למטה לא היתה כי אם לשם ליצירת מקום לבי"ע ולא לעצם יצירת הבי"ע עצמם. שכן אין שורש למקום אלא מעצמות אורו ית' הנושא את כולם.

[ז] והנה היה חילוק גדול בין ירידת החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק כאשר ירדו בתחילה לעשות המקום להבי"ע, וכמ"ש הרב במב"ש הנ"ל שהם ירדו אז ג"כ למטה מרגלי א"ק שהוא במקום העתיד לבי"ע, לבין ירידת הכלים דהנקודות דעניינינו כאשר ירדו שם אחר השבירה. והנה היה חילוק גדול בין ירידת זה לירידת זה, והיינו כי החיצוניות דהתנהי"מ הם ירדו למטה שלימים, ולא נשברו אז כלל ח"ו. והוא משום כי הרי עיקר סבת השבירה היה ע"י רתיחת גבורות האורות שבהם, שיצאו לפעול בלי חק וגבול, והכלים היו קטנים שלא היה בהם כח לצמצמם. ומה גם כי הרי הכלים עצמן שהם העביות מהאורות, הנה הם ג"כ גבורות גדולים אשר דרכם להתפרד, והרי היה בהם גופה ג"כ תכונת הפירוד, ולכן נפרדו בנקל ע"י רתיחת גבורות האורות ונתבקעו לבקעים וכנ"ל כ"ז. משא"כ החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק, שהיו אז מנוקים מכ"ז, כי הרי לא נכנס בהם אז שום אור דגבורות כלל מה שיגרום להם שום פירוד ושבירה ח"ו, וכן עצמותן שהם העביות (סו ע"ב) דהאורות שלהם וכנ"ל אות ו', הרי אותן האורות אשר מהם נעשו הנה היו הם התפשטות

האורות דהא"ק עצמו אשר מהטבור ולמעלה, והיה התפשטותם עם הקו דאור א"ס שבתוכו ובכחו ואורו נתפשט א"ק עד סוף רגליו, ולכך היה נקרא עדיין אז כולו רק בשם ס"ג הכללי ועל שם א"ק עצמו, וכמ"ש הרב בנקודות (ריש פרק א') וכמו שבארנו כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ו'. וא"כ הרי מאחר שנלקחו ממקום גבוה כזו שהוא מהטבור ולמעלה, והיה התפשטותם ביחוד אור א"ס, ולכן הוא כי הגם שאח"כ הנה נסתלק מהם כל האורות כולם ונחשכו ונתעבו, עכ"ז הנה לא היה בהם עדיין שום גרם וסבה מה שיגרום להם איזה שבירה ח"ו, כי היו עדיין אחוזים ותלויים בשורש היחוד עכ"פ, ולכן הוא ג"כ כי גם אחר שירדו למטה ונצטמצמו לשרשי הבי"ע, הנה נעשו רק לשרשי הבי"ע העליונים (וכנ"ל דרוש ה' סי' ה' אות ה' ו'). והרי לנו כי כל תכונתם הוא רק להיות ביחוד עצום תמיד, כי הרי מקומם הוא למעלה בעולם האצילות שהוא עולם היחוד. וכ"ז הוא משום שכל אותן החיצוניות דהתנהי"מ הנה הם נלקחו מהעביות דהאורות אשר מההתפשטות דהא"ק עצמו, ונשאר בהם אותו השורש דהיחוד לעולם. והרי לנו עכ"פ כי כל אותן החיצוניות דהתנהי"מ כאשר שירדו בראשונה לעשות המקום להבי"ע, הנה לא היה בהם אז גרם וסבה כלל מה שיגרום להם שום בקיעה ושבירה ח"ו, וכל הסבות העיקריים דהשבירה מהאחד עשר סבות אשר כתבנו לעיל סי' א', הנה לא היה אז בעת ירידת החיצוניות דהתנהי"מ כאשר שירדו בראשונה לעשות המקום דהבי"ע הנה לא היה אז בהם מאותן הסבות העיקריים דהשבירה מאומה, ולכן ירדו אז בשלום ועלו בשלום בלי שום פגם ושבירה כלל ח"ו.

אמנם עכ"ז הנה צריך לכאורה ביאור וטעם על מה שלא נזכר גם עליהם שם מיתה עכ"פ, כי מאחר שכל ירידתם היה ע"י שנסתלק כל האורות מהם ועלו למעלה, וכן גם נפרס פרסא שהוא הפרסא שבא"ק אשר נעשה אז להפסיק ביניהם, והרי נפסקו מהאור שלמעלה מכל וכל ונשארו ריקן מאור ונחשכו, וכמ"ש הרב במב"ש הנז', וכן בע"ח בדרושי נקודות (פרק ב') ועי"ז ירדו כל אותן החיצוניות למטה. וא"כ אלמא לא נזכר שם מיתה גם על ירידת אותן החיצוניות דהתנהי"מ ג"כ, ומה גם כי הרי ענין מיתה הוא מי שהולך מעולם לעולם ונבדל מעולמו זה נקרא מיתה, וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ב') וכן באד"ר (דף קלה ע"ב) כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה, וא"כ הרי אותן החיצוניות דהתנהי"מ כאשר נשארו ריקן מאור ונחשכו וירדו למטה במקום העתיד לבי"ע, היה ראוי ג"כ לכנות שם מיתה עליהם וע"ד מיתת המלכים.

אך הענין בזה הוא ע"פ מה שכתבנו לעיל דרוש ה' סי' ו' אות א', כי כאשר ירדו אותן החיצוניות למטה הנה מצאו שם את האור המקיף הגדול דא"ק, והתקרבו אצלו וקבלו מאורו. והגם שאח"כ הנה נסתלק גם אור המקיף ג"כ ועלה למעלה, עכ"ז הנה לא עלה הוא למעלה מהפרסא אלא שעמד למטה מהטבור, והיה משלח הארתו לאותן החיצוניות והשתתף עמהם בהארתו, וכמו שבארנו שם כ"ז ע"ש. ולכן לא נזכר עליהם בדברי הרב גם שם מיתה כלל, והעיקר הוא משום שכל אותן התנהי"מ הנה עיקר מקומם הוא לעולם רק למעלה ובמקום האצילות, כי מאחר שעלו ע"י האורות דהנקודות שהעלו אותם, הנה לא ירדו עוד למטה כלל. והגם שבעת השבירה הנה היה מקרה המלכים גם בהם וכמו שיתבאר, עכ"ז הנה לא ירד מהם למטה שהוא במקום הבי"ע אלא רק המלכויות לבד אשר בהם, אבל כל התנהי"מ הם לא ירדו למטה גם בעת השבירה וכמו שיתבאר בסמוך. ונמצא כי כל מציאותם ומקומם הנה הוא להיות לעולם רק למעלה שהוא במקום האצילות, וכן גם בעת ירידתם כאשר ירדו למטה בראשונה, הנה היה כל ירידתם ופעולתם רק לצורך המקום של הבי"ע ולא להמציאות דהבי"ע עצמן, וכמ"ש במב"ש שם ולעיל בדברינו דרוש ה' סי' ו' אות א'. והמקום הנה הוא רק מעצמות אורו ית"ש הנושא את

כל וכמו שכתבנו שם. והרי לנו כי לא אבדו את מעלתם לגמרי גם בעת ירידתם, ומה גם כי הרי מאחר שלא ירד אלא רק החיצוניות (סו ע"ג) לבר, והפנימיות דכל התנהי"מ הוא נשאר למעלה, ולכן הגם שכאשר ירדו למטה הנה נחשכו באמת הרבה וכמו שכתבנו לעיל דרוש ה' בסי' ה' אות ה' ו' וכן בסי' ו' שם, עכ"ז פשוט הוא שהיו מקבלים עכ"פ הארה מהפנימיות שלהם אשר למעלה. וכן למטה הנה התקרבו עצמם אל האור המקיף הישר דא"ק וכו"ל. ולכן משום כ"ז הנה לא נזכר בדברי הרב על ירידתם שם מיתה כלל. והרי נתבאר לנו כי היה חילוק גדול בין ירידת החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אשר אמר הרב במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ג) לבין ירידת הכלים דהנקודות אשר ירדו בעת השבירה, כי הרי בהכלים דהנקודות היה בהם מיתה ושבירה משא"כ בירידת החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק כאשר ירדו הם בראשונה לעשות המקום להבי"ע, הנה לא היה אז בהם שום שבירה כלל ח"ו, וכן אין מכונה ירידתם בשם מיתה כלל, כי היה להם הארות רבות וגדולות אשר נשאר עי"ז חיים וקיימים גם בעת ירידתם.

בעת מיתת המלכים נעשתה מיתה ושבירה גם לאותן החיצוניות דתנהי"מ הנ"ל, על אף שזה לא מפורש בדברי האריז"ל אמנם כן נראה לענ"ד, שעולמות אבי"ע נעשו מבירורי המלכים. ולפי זה יתבאר מהו דבר זה שכאשר עלו אותם אורות דחיצוניות דתנהי"מ דא"ק לא נכנסו במקומם אלא עמדו מאחורי עגולי הנקודות, שלאחר שנעשו לשרשי בי"ע בא שפעם מהנקודות אחרי שהלבישו התנהי"מ את עיגולי הנקודות ולא מהא"ק. לכן, כאשר נכנסו האורות בכלים דנקודות, נתבקעו גם האורות החיצוניים דתנהי"מ יחד עם הכלים דנקודות, וזה היה משום שהתפשטותם מטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו לא היה על ידי זיווג, וכל התפשטותם היא על ידי קו הא"ס היה בהם בהעלם.

עולה א"כ שישנם כאן ג' בחי' חלוקות בסיבת שבירתם: פנימיות כלים דנקודות, חיצוניותם, וחיצוניות תנהי"מ דא"ק. לחיצוניות הכלים דנקודות כיון שהיו שייכים לבי"ע שהם עולמות הנפרדים היתה בחי' פירוד גדולה מאוד. כלי חיצוניות תנהי"מ דא"ק היו גדולים וממילא מצד זה לא היה סיבה שישכרו, אלא שהם יצאו ממחיצתם וירדו למקום הבי"ע ממש והם נעשו עי"ז לשרשי הבי"ע העליונים, וממילא יוצא כי היתה בהם תכונת פירוד עוד לפני שבירתם.

מה שאמרנו שחיצוניות התנהי"מ דא"ק ירדו למקום הבי"ע בזמן השבירה, הכוונה היא רק למלכיות שלהם, אמנם התנהי"מ עצמם נותרו למעלה במקום האצילות.

מציאות דעולם התהו, שהוא מה שנתהווה לאחר שנפלו וירדו שברי הכלים למטה מרגלי א"ק, וזה נעשה מג' הבחי' הנ"ל דהיינו מלכיות דחיצוניות דתנהי"מ דא"ק ופנימיות והחיצוניות דנקודות (שהם עצמם מלכיות). אם כן יוצא שעולם התהו נעשה מג' בחי' של מלכיות, ומאלה ג' הבחי' עולים חלקים המתבררים תמיד במציאות דכל ד' עולמות אבי"ע. כי פנימיות דנקודות מתבררים ועולים ומהם נעשית המציאות דעולם האצילות, והמלכיות דחיצוניות דתנהי"מ מתבררים ועולים במציאות דשרשים העליונים דבי"ע, והחיצוניות דנקודות מתבררים ועולים במציאות דעולמות בי"ע עצמם, שכן החיצוניות דפנים הוא בבריאה, והחיצוניות דאחוריים הוא ביצירה, והחיצוניות דחיצוניות הוא בעולם העשיה.

[ח] אמנם אח"כ, שהוא בעת מיתת האורות דהנקודות ושבירת הכלים שלהם, הנה היה נעשה אז מיתה ושבירה גם לאותן החיצוניות דהתנהי"מ ג"כ. והגם שלא מצאנו זה בדברי הרב מפורש, אך כן נראה לענ"ד ברור. כי מאחר שאמרנו שכל אלו החיצוניות דהתנהי"מ הנה הם השרשי דהעולמות בי"ע אשר למעלה, כי הרי לכך ירדו בראשונה למטה מרגלי⁴⁶³ א"ק, שהוא מקום העתיד להבי"ע, כדי להצטמצם למדרגתם, וע' בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ז' וכלל י"ג. וכן נעשה מהם עי"ז כל המקום דהבי"ע אשר הוא השורש והעיקר דכל מציאותם שאח"כ וכמ"ש הרב במבו"ש. וא"כ הרי מאחר שכל עצמות דאותן החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הנה הם רק שרשי הבי"ע העליונים, א"כ הרי פשוט הוא שהיה בהם השבירה ג"כ. כי הרי נודע הוא מדברי הרב בשער דרושי אבי"ע (פרק ג' מהד' פרקים אחרונים) וכן בכמה וכ"מ רבו מלספר, שכל העולמות אבי"ע הנה הם נעשים מבירורי המלכים, מה שנברר מהם מנפילתם וירידתם בעולם התהו, וכן הוא ג"כ

⁴⁶³ אולי צ"ל מרגלי.

במכש"כ מעולם האצילות, כי מאחר שכל שרשי האצילות שהם המלכיות שבהם, הנה הם נפלו ג"כ וירדו כולם, וכל האצילות אשר נתקן ונעשה הנה הוא רק מבירורי דהמלכים, מה שעולים ונבררים מפילתם שבעולם התוהו, א"כ מכש"כ הוא על אותן החיצוניות דהתנהי"מ הנו', שהם רק השרשים העליונים דהבי"ע, וכל מציאותם וחיותם הוא רק ע"י האצילות, הרי כש"כ וכש"כ הוא שהם נשברו ונפלו וירדו ג"כ. (וכאן לא שייך אותה התשובה אשר אמר הרב בשבירת הכלים (פרק ו') ע"ש, כי הרי הם נעשים כלים לאותן האורות עצמן כמו שיתבאר.) וזהו הענין מ"ש הרב במבו"ש הנו', כי כאשר עלו אותן החיצוניות למעלה ע"י האורות דהנקודות שהעלו אותם, הנה לא נכנסו במקומם הראשון שהוא להלביש על הפנימיות דהתנהי"מ דא"ק, אלא שעמדו באחורי העגולי דהנקודות, והוא משום כי מאחר שנעשו לשרשי העליונים דהבי"ע, הנה אין שפעם וחיותם מעתה מא"ק עצמו אלא רק מאורות דהנקודות, שהם שרשי דהאצילות, ואלו שהיו חוזרים למקומם הראשון, שהוא על הפנימיות דהתנהי"מ, היו חוזרים למדרגתם הראשונה, והיו מתבטלים מהיות לשרשי דהבי"ע, ולכן עמדו רק מאחורי העגולים דהנקודות כדי להשאר על מדרגתם, ומקבלים מעתה רק מהנקודות. וכל מה שעבר על הנקודות ממקרה המלכים במיתתם ושבירתם, הנה אירע ועבר כ"ז על אותן החיצוניות דהתנהי"מ ג"כ, כי הם מתו ג"כ במיתת הנקודות, ונפלו וירדו שברי כליהם במקום בי"ע, והם נבררים ועולים תמיד ומתקנים להיות לשרשי העליונים דהבי"ע במקום האצילות ובאחוריהם, ע"ד הבירור והתיקונים אשר נעשה תמיד באצילות עצמו.

והנה מיתתם היה ג"כ ע"ד הכלים דהנקודות עצמן, כי מאחר שהלבישו הם על עגולי דהנקודות מאחוריהם, א"כ הרי נעשו הם ג"כ לבחי' כלים דהנקודות, ולכן כאשר נכנסו האורות בהכלים דהנקודות, וע"י רתיחת גבורת האורות שיצאו לפעול ולהאיר בלי חק וגבול, הנה לא היה כח בהכלים לצמצם את האורות שבתוכם וליתן מעצור לרוחם, ונתבקעו הכלים ונשתברו לבקעים, והיינו כי יצאו גם הכלים בכל כחותיהם מן הכח אל הפועל, לפעול {סו ע"ד} ולהאיר בלי חק וגבול וכנ"ל אות ה', וכן היה כ"ז גם באותן החיצוניות דהתנהי"מ ג"כ, כי הרי הם נעשים ג"כ לבחי' כלים להאורות דהנקודות כנו'. והנה היה כ"ז בהם ג"כ, משום שהאמת הוא כי כל אותן התנהי"מ דא"ק כאשר נתפשטו בראשונה ממקום הטבור שבו ולמטה עד סוף רגליו, הנה לא היו גם הם שלמים כלל, והיה כל התפשטותם שלא ע"י זווג העיקרי, וכן היה חסר בהם אז הגילוי דהאור הדעת עלאה העיקרי, וכמו שביארנו כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ב' ע"ש. והגם שאמרנו כי היה התפשטותם ע"י הקו דאור א"ס, עכ"ז הנה היה ג"כ רק בהעלם בהם, ולא נתגלה בהם האור דא"ס, שהוא הגילוי דאור הדעת עלאה העיקרי אשר בהב' רישין עלאין דהא"ק, אלא רק בעת התיקון דוקא, שהוא ביציאת השם מ"ה, אבל קודם התיקון, הנה היה כל ההתפשטות דהתנהי"מ דא"ק רק מכח המ"ס לחוד, שהוא בוצד"ק⁴⁶⁴, והיו אז כל התנהי"מ דא"ק רק מבחי' הגבורות לבד. אמנם לא נתגלה כל כחות הגבורות שבהם אלא רק אח"כ, שהוא בעת יציאת האורות דהנקודות, כי אז יצא ונתגלה בהם ג"כ כל כח גבורתם לחוץ, ולכן כאשר ירדו האורות מהטבור ולמטה בהתנהי"מ ונתלבשו זב"ז, הנה היה אז כל ענין השבירה בהתנהי"מ דא"ק ג"כ, כי נשתתפו הם עם הכלים העיקרים דהנקודות, ונעשו כל התנהי"מ דא"ק ג"כ רק לבחי' כלים להנקודות ונשברו וירדו למטה. אמנם הפנימיות דהתנהי"מ, הנה הם לא נשברו כלל, כי הם נעשו לכלים רק להג'ר

⁴⁶⁴ ע"י לעיל הערה ט.

דהנקודות וכמו שכתבנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ה ענף ז', כי הם העביות הנשאר מהסתלקות הא', ונעשו הם כלים להג"ר דהנקודות, וכמו שכתבנו שם ע"ש, ולכן לא היה בהם שום שבירה כלל. אך החיצוניות דהתנהי"מ אשר הם נעשו רק לשרשי העליונים דהבי"ע, ועמדו הם באחורי העגולי דהנקודות, הנה הם נשברו ג"כ וירדו למטה כנז'.

והנה היה בזה בחי' מחולקים בסיבת שבירתם, כי הרי היה כאן ג' בחי' כלים, אחד הכלים אשר מבחי' האצילות, והם הפנימיות דהכלים דהנקודות שהם הפנימיות דהעביות אשר אמרנו לעיל אות ה' ו' (וע' באנ"כ סוף פרק ה' מ"ש שם, ודע כי לא די אלו שיצאו כו' כו' ע"ש). ואחד, החיצוניות דהכלים דהנקודות שהם החיצוניות דהעביות אשר אמרנו לעיל אות ה' ו', והם השרשים התחתונים דהבי"ע, וכמו שאמרנו לעיל שם. ואחד, החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אשר הם עמדו ג"כ אחורי דהעגולי הנקודות והלבישו עליהם, והם השרשים העליונים דהבי"ע והם נשברו ג"כ כנז'. והנה הכלים הפנימים דהנקודות, אשר הם שייכים רק להאצילות לבד, הנה נשברו הם ונתבקעו ע"י רתיחת גבורות האורות, וע"י שהיה כל בחי' כליהם רק קטנים מאד, כי לא היו אלא רק עשירית מהאור וכנ"ל, ועי"ז לא היה בכחם ליתן מעצור לכח האורות ולצמצמם, ומה גם כי הרי גם הם היו ג"כ רק מבחי' הגבורות, כי הרי הם רק מהעביות דהאורות עצמן, ונקל הם ג"כ להתפרד מאליהם וכנ"ל אות ה'. אמנם בחיצוניות דהכלים דהנקודות אשר הם שייכים להבי"ע, הנה בהם היה עוד בחי' נוספת מגרמת הפירוד, והיינו כי מאחר שהם היו עתידים להעשות לשרשי דהבי"ע ממש, שהם מעולמות הנפרדים⁴⁶⁵, א"כ הרי יש בהם תכונת הפירוד הרבה מאוד, וממילא הוא כי נתרבה וגדלה בהם השבירה הרבה יותר מהכלים הפנימים דהנקודות השייכים רק להאצילות, שהוא עולם היחוד.

אמנם החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אשר הם נצטרפו עתה ג"כ לבחי' הכלים דהנקודות, הנה גרמת קטנות הכלים לא היה בהם כ"כ, כי הרי הם לא היו קטנים כלל בערך האורות דהנקודות, כי הרי האורות דהנקודות היו רק מהמלכות לבד, והם היו החיצוניות של כל התנהי"מ כולן אשר מהטבור ולמטה, וכן מבחי' עצמותן לא היו ג"כ גבורות כ"כ, כי הרי הם מההתפשטות האורות דהא"ק עצמו וכנ"ל אות ז'. אמנם הנה יש בהם גרועות אחרת, והיינו כי הרי הם כבר יצאו ממחיצתן אחר שנחשכו ונסתלק האורות מהם, וירדו אז במקום הבי"ע ממש, ונעשה עי"ז מעתה לבחי' שרשי הבי"ע העליונים, שהם מהעולמות הנפרדים, והרי נקנה בהם תכונת הפירוד עכ"פ ע"י ירידתם למטה. והנה היו גרועים בזה עתה יותר מהחיצוניות דהכלים דהנקודות. והגם שאמרנו שהחיצוניות דהכלים דהנקודות הם לשרשי {סז ע"א} הבי"ע התחתונים, אמנם זהו רק אחר שנשברו וירדו שם, אך עתה הרי היו עדיין במקום אצילות עצמו, ולא היה נקנה בהם עדיין מעיקר תכונת הפירוד כלל. משא"כ אלו החיצוניות דהתנהי"מ אשר כבר ירדו למטה ונצטמצמו לתכונת עולמות הנפרדים, והרי נקנה בהם עי"ז תכונת הפירוד ממש, לכן הגם שסבת קטנות הכלים לא היה בהם, עכ"ז הנה נתבקעו ונשתברו גם הם ע"י רתיחת אורות הגבורות כנז'.

אמנם כאשר ירדו כולם למטה במקום הבי"ע, הנה פשוט הוא שהיה אז השבירה דהחיצוניות דהכלים דהנקודות, אשר הם נעשו אז לשרשי התחתונים דהבי"ע, שהם השרשי דהבי"ע ממש, יותר גדולה ומרובה משבירת החיצוניות דהתנהי"מ אשר הם רק להשרשי העליונים דהבי"ע, וכן שבירת החיצוניות דהתנהי"מ, שהם השרשי העליונים

⁴⁶⁵ עי' זהר בראשית כב ע"א.

דהבי"ע, הנה היה גדולה ומרובה מהפנימיות הכלים דהנקודות שהם הכלים השייכים להאצילות עצמו. והוא משום שכל תכונתם הוא רק מתכונת היחוד האמיתי לעולם. והגם שאמרנו שהיה בהם ב' חסרונות, היינו קטנות הכלים ובהי' הגבורות אשר בהם עצמם, משא"כ בהחיצוניות דהתנהי"מ, כי הם לא היו גבורות כ"כ וכנ"ל, אמנם הוא כי מצד בחי' הגבורות, הנה היה בזה להיפך ג"כ, כי היה ענין מעלה אחד להכלים דהנקודות מה שלא היה זה להחיצוניות דהתנהי"מ. והיינו כי הרי הכלים דהנקודות הנה קבלו הארת דעקודים (בעברם דרך הם) שהם חסדים גדולים וכנ"ל אות ה', משא"כ החיצוניות דהתנהי"מ. וכן מצד קטנות הכלים, הנה לפי מה שביארנו לעיל אות ו', הרי אילולא העביות דהחיצוניות דהתנהי"מ, לא היה שבירה בהכלים דהנקודות כלל, כי היו מתבטלים לריבוי האורות שבהם, והיו מזדככים גם הם להעשות לבחי' אורות כמו שהיו מקדם כלולים רק בהאורות עצמן, ולא היו נשברו, וכן לא היו יורדים לבי"ע כלל, כי האורות לא ירדו לבי"ע כנודע, אך ע"י החיצוניות דהתנהי"מ הנה נתעבו הכלים דהנקודות ג"כ ביותר, ונשארו על בחי' כלים ונשברו וירדו למטה. וא"כ מאחר שעיקר העביות היה נמשך להם רק מהחיצוניות דהתנהי"מ ע"י שנחשכו ונשארו ריקן מאור וכן נתרחקו מאורותיהם הרבה, כי אורותיהם עלו למעלה מהטבור ונפרס הפרסא להפסיק ביניהם. ובפרט עתה אשר עמדו כל אותן החיצוניות דהתנהי"מ רק מאחורי עגולי דהנקודות והפסיקו בינם להפנימיות דהתנהי"מ, וא"כ הרי נתרחקו הרבה מאורותיהם, ועי"ז נתעבו בעיבוי אחר עיבוי, עד שיצאו ממדרגת התנהי"מ דא"ק ונעשו לבחי' שרשי העליונים דהבי"ע. משא"כ כל הכלים דהנקודות, ובפרט הפנימיות דהכלים, שהם היו קרובים לאורותיהם ומלבישים עליהם כהגוף על הנשמה. וידוע הוא שעיקר השבירה הוא רק במה שהוא יותר מעובה, כי במה שהעביות הוא מעוטה בו הוה השבירה ג"כ מעוטה, כי הוא קרוב יותר למדרגת האור. ולכן הוא כי הנה הפנימיות דכלים דהנקודות אשר הם רק לבחי' הכלים דהאצילות ונתמעט בהם העביות, היה השבירה ג"כ ממועט בהם. ומה גם כי הרי הם מעולם היחוד וכנ"ל, ולכן לא נתפרדו הם בכחותיהם כ"כ. אבל החיצוניות דהתנהי"מ אשר הם היו מעובה ביותר, והם רק השרשי עליונים דהבי"ע, היה השבירה בהם, שהוא פירוד כחותיהם כנ"ל יותר מרובה, והחיצוניות דהכלים דהנקודות אשר הם נעשו בירידתם למטה להשרשי הבי"ע ממש, הנה היה בהם אז השבירה שהוא פירוד כחותיהם עוד יותר מרובה. אך עכ"פ הוא כי היה השבירה בכל אלו הג' בחי' כולם, היינו הפנימיות הכלים דהנקודות, והחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אשר עמדו מאחורי הנקודות, והחיצוניות דהכלים דהנקודות. והם כולם נשברו וירדו למטה במקום העולמות בי"ע, ומאלו הג' נעשו כל עולם התוהו, וכן הם עולים ונבררים ומתקנים תמיד ונעשה מהם כל בנין העולמות כולם כנודע.

אמנם דע כי הגם שאמרנו שכל החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הם נשברו ג"כ כולן בעת מיתת המלכים ושבירת הכלים, אמנם מה שירד מהם למטה במקום העולמות בי"ע שהוא בעולם התוהו, הנה הוא רק החיצוניות דהמלכות לבד, אבל החיצוניות דהתנהי"מ הם נשארו לעולם למעלה שהוא במקום האצילות, כי כן היה בכל הכלים דהנקודות, הן הפנימיות שבהם והן החיצוניות שבהם אשר נשברו וירדו למטה בעולם התוהו כנ"ל, הנה היו כולם ג"כ רק {סז ע"ב} בחי' המלכיות לבד, כי הרי כל אורות הנקודות וכן כליהם, הנה כל מציאותם היו רק המלכיות לבד דהב"ן כנודע, וכן היו ג"כ בהחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק כי לא ירד מהם למטה אלא רק החיצוניות דהמלכות.

והענין הוא ע"פ מה שביארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ו' ז' ובכ"מ שם, כי כל ענין התנהי"מ דא"ק אשר אמר הרב בנקודות (פרק א') שהם מתלבשים באצילות, הנה הכוונה הוא כי עיקר האצילות הוא נעשה רק מהמלכות דהא"ק, והוא מהמלכות

דהתנהי"מ הפנימים שבו, אך התנהי"מ הפנימי דא"ק הנה הם מבחי' א"ק עצמו המתפשט ומתלבש באצילות, ונעשה שם לעצם מעצמו ובשר מבשרו, אבל עכ"פ הוא כי הם רק מא"ק עצמו, וכן אמרנו שם ג"כ באותן החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אשר אמר במבו"ש הנ"ל, שמהם נעשה המקום דהבי"ע, וכן הם השרשי העליונים דהבי"ע וכנ"ל, הנה הכוונה הוא ג"כ שכל השרשים העליונים דהעולמות בי"ע עצמו הם רק מהמלכות דאותן התנהי"מ החיצונים ע"י התלבשה ויחודה בהמלכות דאצילות (ע' לעיל דרוש ה' סי' ה' אות ג'), אך החיצוניות דהתנהי"מ הם מבחי' א"ק המשתתף ג"כ בהשרשי דהבי"ע ע"י האצילות. והנה כל ירידת ונפילת השברי כלים דכל הנ' בחי' הנ"ל אשר ירדו ונפלו בעולם התוהו, הנה היו רק המלכות לבד, כי רק מהם נעשו אח"כ בעת התיקון עיקרן דכל העולמות אבי"ע עצמן, כי כל הנקודות אשר לחלקי האצילות הם מהמלכות דהתנהי"מ הפנימים, ואשר לחלקי הבי"ע הם מהמלכות דהתנהי"מ החיצונים, אבל התנהי"מ שהוא כל חלקי דהא"ק המשתתף בהם הנה הם לא ירדו בעולם התוהו כלל, אלא שנשארו במקום האצילות לעולם. אמנם בחי' המיתה והשבירה הנה היה בהם ג"כ עכ"פ ובמקומם גופה ע"י רתיחת גבורות האורות דהנקודות וכנז', כי כל ענין דשבירת הכלים הנה היה למעלה שהוא במקום האצילות עצמו קודם שירדו למטה, וכמו שמבואר בדברי הרב בשבירת הכלים (פרק א') וכן בנקודות (פרק ה') שאחר שנשברו אז ירדו למטה, שהוא במקום הבי"ע, והיה השבירה בכל החיצוניות דהתנהי"מ כולן, כי נתפרדו ויצאו בכל כחותיהם כנ"ל. אמנם ירידתם למטה במקום בי"ע וכל נפילתם וטביעתם בעולם התוהו, הנה כ"ז לא היה אלא רק בהמלכות לבד.

והענין בפרטיות הוא, כי הנה עולם הנקודות אשר היה תופס כל משך המקום אשר מהטבור דא"ק עד סוף רגליו, הנה היה מציאותו מד' בחי', והעולם התוהו אשר הוא מהשברי כלים והניצוצין שנפלו וירדו מתחת רגליו ובכל מקום העתיד להעולמות בי"ע, הנה היה מציאותו מג' בחי'. והיינו, כי עולם הנקודות הנה היה מהתנהי"מ הפנימית דהא"ק, ומהתנהי"מ החיצונית דהא"ק אשר כל אותן התנהי"מ הנה הם ההתפשטות הא' דלאצילות, וכמו שביארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה' ו' ע"ש, וע"ש עוד כלל ז'. והרי הם ב' בחי' התנהי"מ הפנימים והתנהי"מ החיצונים אשר הם מהתפשטות הא' דלאצילות, וכן היו עוד ב' בחי' שהם הפנימיות דהנקודות והחיצוניות דהנקודות אשר כל אלו הנקודות כולם, הם מההתפשטות הב' דלאצילות, וכמו שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף א' ב', והם אורות העינים שהם מלכי העגולים, וכן המלכי יושר אשר הם מהטבור ויסוד וצפרי רגליים וכנ"ל דרוש ב' ג', וכל אלו הנקודות הפנימים והחיצונים הם מהמלכות הפנימית דהתנהי"מ (דהאו"א שבא"ק) וכנ"ל דרוש ה' סי' ה' אות ג', אלא שהם מההתפשטות הב' דאותה המלכות כנז', וישנם בהם ג"כ אורות וכלים שהם העביות דהאורות וכנ"ל אות ה', וכן לעיל דרוש ג' סי' ד' אות ג'. והרי הם עכ"פ ד' בחי', היינו החיצוניות והפנימיות דהתנהי"מ דא"ק, והחיצוניות והפנימיות דהנקודות, וכל אלו הד' בחי' הם העולם הנקודות אשר יצאו ומלכו כרגע, והיה תופס כל אותו המקום אשר מהטבור דא"ק עד סוף רגליו.

אמנם הוא כי הנה הב' בחי' דהפנימיות, היינו הפנימיות דהתנהי"מ דא"ק והפנימיות דהנקודות, הנה הם לצורך האצילות לבד. כי הפנימיות דהתנהי"מ דא"ק הם להג"ר דאצילות, והנה הם אשר לא נשברו אלא שנשארו קיימים כנודע, והפנימיות דהנקודות הם להז"ת דאצילות אשר מתו ונשברו. אך הב' בחי' דהחיצוניות, היינו החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק, והחיצוניות דהנקודות, הנה הם לצורך (סז ע"ג) העולמות בי"ע, כי החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הם לצורך המקום דהבי"ע, ולצורך שרשי העליונים

דהבי"ע אשר עומדים לעולם למעלה באצילות, אך החיצוניות דהנקודות הנה הם לצורך המציאות דשרשי התחתונים דהבי"ע, כי אחר שנשברו ונפלו וירדו למטה מרגלי א"ק ובמקום העתיד להבי"ע, הנה נעשה אז מהם כל שרשי המציאויות דהבי"ע כולם אשר היה עתיד לצאת בכל משך זמן דשית אלפי שנין דזמן קיום העולם (וע' לעיל דרוש ה' סי' ה' אות ג' עש"מ). אמנם בעת הקיום דעולם הנקודות שהוא קודם שירדו למטה מרגליו, לא היה נתגלה אז עדיין מציאות הבי"ע התחתונים מאומה, והיה כל אלו הד' בחי' כולם מכלל עולם הנקודות, וזהו שאמרנו שהיה המציאות דעולם הנקודות מד' בחי', היינו הפנימיות והחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק, והפנימיות והחיצוניות דהנקודות. וכבר אמרנו כי הפנימיות דהתנהי"מ דא"ק הם לא נשברו כלל ונשארו קיימים, אמנם החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הם נשברו ג"כ. והרי נמצא כי עולם הנקודות היה מד' בחי', אך המיתה והשבירה היה רק בג' בחי', היינו הפנימיות והחיצוניות דהנקודות והחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק.

ועתה נבאר עד"ז את המציאות דעולם התוהו, שהוא אחר שנפלו וירדו השברי כלים והניצוצין למטה מרגלי א"ק, אשר זה נקרא בשם עולם התוהו. והנה היה המציאות דעולם התוהו מג' בחי', היינו אותן הג' בחי' עצמן אשר נשברו בעולם הנקודות כנ"ל, הנה הם עצמן נפלו וירדו למטה מרגליו, והיינו הפנימיות והחיצוניות דהנקודות והחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק. אמנם החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הם לא ירדו כולן ח"ו, כי לא ירד מהם ג"כ אלא רק המלכות לבד מהם, אבל התנהי"מ החיצונית הגם שהם נשברו ג"כ, עכ"ז הנה נשארו הם למעלה לעולם כי הם מבחי' הא"ק עצמו המשתתף בשרשי העליונים דהבי"ע, ולא ירדו הם למטה בהשתתפות דעולם התוהו ח"ו כלל. וכמו שכל הפנימיות והחיצוניות דהנקודות שירדו הנה היה רק מבחי' המלכות לבד, כי הרי המציאות דכל האורות העינים וכן האורות דהטבור ויסוד וצפוני רגליים, שהם כל המלכי עגולים והיושר, הרי לא היו כולם אלא רק המלכות לבד כנודע, כן הוא ג"כ בהחיצוניות דהתנהי"מ, כאשר שירדו למטה אחר השבירה, הנה לא ירד מהם ג"כ אלא רק המלכות לבד, אבל לא התנהי"מ עצמן וכנ"ל. ונמצא כי לא נעשה כל עולם התוהו אלא רק מהמלכות לבד, והיו ג' בחי', וכולם הם רק מלכות, היינו הפנימיות והחיצוניות דהנקודות שהם מלכות, וכן המלכות דהחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק, ומאלו הג' מיני מלכות נעשה כל עולם התוהו בכל מציאותה ותולדותיה, והם אשר עולים ומתבררים תמיד בהמציאות דכל הד' עולמות אבי"ע, כי הפנימיות דהנקודות הם מתבררים ועולים ונעשה מהם המציאות דעולם האצילות, והמלכות דהחיצוניות דהתנהי"מ מתברר ועולה בהמציאות דשרשי העליונים דהבי"ע, והחיצוניות דהנקודות הם מתבררים ועולים בהמציאות דהעולמות בי"ע עצמן, כי החיצוניות דהפנים הוא בבריאה, והחיצוניות דהאחוריים הוא ביצירה, והחיצוניות דחיצוניות דאחוריים הוא בעשיה, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ז') ובאנ"כ (סוף פרק ה') ודע וזכור כ"ז.

הסיבה הב' לשבירה דהיינו שלא קבלו מאור האוון דעקודים, היא חסרון חיצוני לגבי חסרון הזיווג, שכן דבר זה שלא קבלו מהאוון הוא מכיוון שהוא רק הארה שקבלו בדרך עברם שם, אמנם חסרון הזיווג הוא חסרון בעצמיותם.

ובאמת כל ג' הסיבות הם למעשה רק טעם א' דהיינו שלא היו אלא מכה מ"ן דאמא, וזהו בגלל חסרון הזיווג שבאו"א שבא"ק וברישיין עלאין שבא"ק, שכל חסרון קבלה מהאוון הוא בגלל שלא היה זיווג, שכן שורש אבא הוא באור האוון.

[ט] ונחזור לביאור הדברים בענין הסבה הב' דשבירת הכלים, שהוא ע"י שלא קבלו מאור האוון דהעקודים וכנ"ל אות א' ב'. והוא ע"פ דברינו לעיל אות ה', כי היה

מוכרח להם לקבלת אורות החסדים העליונים באשר הם גבורות תקיפין אשר דרכם הוא להתפרד, ולא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל ולהתקיים אפי' כרגע, ורק ע"י קבלת אור החסדים הם נמתקים ומתבסמים ואפשר להם להתקיים, ואלו שהיו מקבלים גם מאור האוון אז היה אפשר להם לקבל גם את כל אורות החסדים אשר מב' שרשיהם העליונים ג"כ, כי היה נמשך ובא להם ע"פ השתלשלות המדרגת ובסדר וההדרגה, והיו משתווים עי"ז האורות דחו"ג יחד וכנ"ל אות ב', ועי"ז היה נמתק ונתבסס תוקף הגבורות שבהם שלא יתפרדו ולא ייצאו בכחותיהם כ"כ וכנ"ל אות ה', אבל ע"י החסרון דאור האוון הנה לבד מה שזוה גופה היה להם חסרון עצום מה שלא קבלו מאור העליון דהאוון שהוא חסדים (סז ע"ד) גדולים, הנה היה להם הפסד עוד, כי עי"ז לא היה אפשר לקבל ג"כ את האור החסדים דהב' שרשיהם העליונים, ונעשו החסדים והגבורות הפכיים זה לזה וכנ"ל אות ב', וכן היו נפסקים עי"ז מקישורם ותלייתם למעלה וכנ"ל אות א'.

והרי נמצא כי סבת חסרון דאור האוון אשר אמר הרב, הנה הוא ענין חסרון מה שהיה חסר להנקודות הסדר וההדרגה בקישורם ותלייתם למעלה, וכן בקבלת המשכת האורות העליונים אשר היה נמשך בהם מלמעלה עכ"פ. וכן הוא ג"כ ענין הסבה הג' שהוא החסרון דהזווג אשר היה בהם וכנ"ל סי' א', הנה הוא ג"כ אותו הענין בעצמו דחסרון הסדר והדרגה וכנ"ל אות ב' ואות ה'. והחסרון דהזווג הנה הוא עוד חסרון יותר עצום בהסדר וההדרגה מהחסרון דאור האוון, כי זה בפנימי וזה רק בחיצוני, כי ע"י הזווג הנה נמשכין העטרין דחו"ג בכל פרצוף תחתון ע"י האמ"ר וק"ב אשר מכל פרצופי העליונים אשר למעלה למעלה עד רום המעלות, וכמ"ש הרב במוחין דצלם (פרק ו') וכן בדרושי מ"ן (דרוש י'), וכ"ז הוא מעיקר פנימיות כל הפרצופים העליונים, ונקשר כל תחתון עי"ז בכל עצמותו ופנימיותו באור א"ס עצמו ית"ש. ובעולם הנקודות היה חסר כ"ז ע"י שיצאו שלא עי"ז זווג, וכמו שהארכנו בזה לעיל דרושי אב"ג, אבל החסרון דאור האוון הוא רק חסרון דאור החיצוני, והיינו מה שלא לקחו ממנו בעברם דרך עליו, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') ולעיל בדברינו אות א'.

אך עכ"פ הוא כי הן החסרון דאור האוון והן החסרון דהזווג שניהם הם ענין אחד, והיינו כי נתמעט אור העליונים בהנקודות והיה חסר להם אורות ההם, וע"י החסרון והמיעוט הזה הנה נפסק להם הקשר והיחוד למעלה, ונסבב להם עי"ז שגם עצמות אורותיהם אשר היו, הנה יצאו שלא ממקום הראוי כלל, והוא יציאתם דרך העינים וכנ"ל דרוש ב' ובכ"מ, וכן המשכת האורות אשר היה נמשך להם מלמעלה עכ"פ הנה היה נמשך ובא להם שלא ע"פ הסדר וההדרגה, ועי"ז לא היה אפשר להם לקבל, ונעשו הפכיים זה לזה ומיתו ונתחרבו. וכן הוא באמת ג"כ ענין הסבה הא' דלעיל סי' ב', אשר אמר הרב בנקודות (פרק א') שמשום שהיו רק בחי' נפש לבד לא היו יכולים לקבל את אור העליון ולכך מיתו, הנה הכוונה בזה הוא ג"כ כי הרי אמרנו שם (לעיל סי' ב' אות א') כי מה שיצאו מהעינים הנה לא היה אלא רק בחי' המ"ן דהאימא לבד, שהוא בחי' האחרונה דהמלכות שבה, ובלי שום השתתפות דהאמ"ר וק"ב שבה, והרי היה חסר הקשר והיחס דאותן המ"ן עם האורות העליונים ע"י החסרון דהאמ"ר וק"ב שבאימא, והנה עי"ז לא היו יכולים לקבל את כל האורות העליונים הנמשך להם מלמעלה משום שלא יצאו ע"י אימא ולא נארגו יחד ע"י בחי' זווג ועיבור ובהשתתפות האמ"ר וק"ב שבה, ולכך לא היה בהם השתוות זב"ן, כי היה חסר להם הסדר וההדרגה הנצרך ומוכרח לקשר ולייחד כל אור תחתון עם האורות העליונים, והרי נמצא כי הסבה הא' הוא ג"כ ענין אחד עם הסבה הב' והג' והבן כ"ז.

וכאשר נתבונן בזה הנה אנו רואין כי כל אלו הג' סבות הם באמת רק אחת, כי הרי בארנו לעיל דרוש ב' כי כל עיקר הענין מה שלא היו האורות דעינים אלא רק המין דהאימא לבר [שהוא הסבה הא'], הנה הוא ע"י חסרון דהזווג שמהאו"א שבא"ק, וכן ע"י חסרון הזווג דהרישין עלאין שבא"ק, כי עי"ז הנה לא קבלו שום תוספת אור וברכה מלמעלה, והוציא אותן הע"ב דהמ"ס רק דרך העינים אותן המ"ן עצמו שעלו בו, ע' לעיל דרוש ב' ותמצא מבואר בארוכה כ"ז. והרי לנו כי הסבה הא' הנה הוא עצמו הסבה הג' ממש. וכן החסרון דקבלת אור האוון שהוא הסבה הב' אשר בארנו עניינו לעיל אות ב' ואות ה', הרי אמרנו לעיל אות א' כי סבת החסרון דאור האוון הנה הוא ג"כ רק ע"י החסרון דהזווג דהאו"א שבא"ק, כי שורש האבא הוא באור האוון, ומשום שלא הזדווג עם האימא לצורך הנקודות כלל לכך לא היה שייכות לאורות הנקודות דהעינים עם האורות האוון כלל, ולכן לא קבלו ממנו מאומה, והרי נמצא כי גם הסבה הב' הנה הוא עצמו רק ענין הסבה הג' גופה. והרי לנו כי כל אלו הג' סבות הא' והב' והג' אחת הם, והעיקר הוא הסבה הג' שהוא {סח ע"א} חסרון דהזווג, כי ע"י שהיה חסר הזווג בהאו"א שבא"ק ולא נתייחדו הג' רישין עלאין ג"כ זב"ז וכנ"ל דרוש ב', הנה עי"ז לא התעוררה האימא בעלייתה למין בהב' רישין עלאין מאומה, ולא קבלה משם שום תוספת מוחין כלל, ולכך יצאו מהעינים כל המ"ן שלה בסוד טיפת קרי, וכן לא קבלו עי"ז מאור האוון ג"כ בעברם דרך עליו, כי אור האוון הוא רק שורש אבא לבר, ונמצא כי עיקר הכל הוא חסרון דהזווג וכל אלו הג' סבות אחת הם.

כל ה' הטעמים ו'- נכללים בטעם חסרון הזיווג. שכן סיבה ו' היא שהיו כלים קטנים, והרי כל סיבת קטנותם היא רק בגלל שיצאו שלא על ידי זיווג.

וכן סיבה ז' היא שיצאו ללא תיקון - אף היא בגלל חסרון זיווג, שכל תיקון מתקן את הגוף באופן שיכול לסבול ולהוציא לפועל את פעולת הנשמה על ידי הגוף, דהיינו שאור הנשמה הצטמצם לכתות, ולכל כח וכח נתקן כלי מיוחד. אמנם בנקודות שיצאו שלא על ידי זיווג היו כל הכלים רק מהעביות שבאורות עצמם. שכן אם היה על ידי זיווג היה נוסף בכל כלי מהגוף וחומר דאו"א, אמנם האורות שבנקודות יצאו על ידי הזיווג שבהם עצמם.

מש"כ שהיו הכלים קטנים מדי, היינו שהם היו רק עשירית מהאור, אמנם כמו כן מבואר שהם היו כלי הכתרים, פירוש הדבר הוא, שכל עביות לא נעשתה כי אם מהמלכות, ובתיקון נעשו הכלים מהמלכות דהיינו שהמלכות דכל י"ס בונים את הבנין של י"ס דמלכות. אמנם בעולם הנקודות המלכות יצאה רק בכתר שבה, הרי היא המלכות דכתר, כך הוא בכל נקודה ונקודה.

יש עוד ענין של עביות בכלים דנקודות, שכן היא נעשית ע"י העביות שבהתפשטות הראשונה דנקודות, ומהם נעשו הכלים לג"ר דנקודות, וגם מהעביות שבאורות עצמם כמו הז"ת, ולכן הג"ר לא נשברו. אמנם הכלים דז"ת, שהיו רק מהעביות שבאורות הנקודות היו הכלים קטנים, וגם מחמת שהיו גבורות גדולים, לכך נשברו.

עיקר החסרון דנקודות שיצאו ללא זיווג [שיצאו בכחי קרין] וזה שייך בפרט כאן לג"ר, אמנם ז"א יצאו מתוך הזיווג דג"ר, אבל מחמת חסרונם של הג"ר, נמשכו גם הז"ת בחסרון. ומש"כ שהג"ר היו בכחי פרצוף, הוא רק ביחס לז"ת, שרק הג"ר היו בג' קוים ודלא כצורת הז"ת שבהם.

[יוד] וכן הוא באמת ג"כ כל הה' סבות כולם אשר מהסבה ו' ולהלאה, הנה כולם נכללים רק בהסבה הג' שהוא סבת דחסרון דהזווג, ונדבר בהם אחת לאחת. והיינו, כי הנה סבה הו' והוא מ"ש בתיקון (פרק ה') וכן בשבירת הכלים (ריש פרק ה') כי סיבת מיתתם היה משום שהכלים היו קטנים ולא היו יכולים לסבול את האורות שבתוכם וכמו שכתבנו לעיל סי' א' בהסבה ו' שם את כל דברי הרב בזה עש"ה, שמתבאר שם כי הגם שהאורות לא היו אז באמת אלא רק המלכות לבר, אך הכלים שבהם הנה לא היו אז אלא רק עשירית מהאור, ובערך הכלים היו האורות שלימים מכל הי"ס שבהם, כי גם המלכות היו כל א' כלול מ"ס כנודע, ולכן לא היה בכח הכלים לסבול את האורות שבתוכם, והוא כמו שאמרנו לעיל אות ג', כי הכלים שלהם היו רק העביות אשר בהאורות עצמן, והם רק עשירית מהאור כמו שיתבאר למטה. וענין קטנות הכלים איך שנשבר עי"ז כבר בארנו

לעיל בס"י זה אות ה' ע"ש. אמנם כל סבת קטנות הכלים, הנה הוא ג"כ רק משום שיצאו שלא ע"י זווג, כי הרי כל בנין הכלים דכל פרצוף הנה הגם שעיקרם הוא מהעביות אשר בכל אור גופה וכנ"ל אות ג', אמנם הנה הוא נארג ונעשה עם האור ביחד ע"י בחי' זווג ועיבור, וניתוספו הן האור והן הכלי שניהם יחד ע"י האו"א בהזווג והעיבור וניקה ונדלות, כי ניתוסף להם עי"ז תוספת אור ומוחי' תמיד, וכמו שמבואר כ"ז בדברי הרב בשער המוחין (בסוף פ"ה ושם פ' ו' ז' י"ב) וכן בשער הפרצופים ובכ"מ, והם עצמן בחי' אמ"ר וק"ב האמור בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה' ו') ונמשכים ובאים עי"ז האור והכלי רק לאט לאט, שניהם בשיעור שווה שיכולים לסבול זה את זה, משא"כ בהנקודות אשר לא יצאו ע"י זווג, והיה נשאר כל כליהם רק מהעביות אשר בהאורות עצמן, שהוא רק עשירית מהאור וכמו שיתבאר, והאור שלהם הוא יצא כולו מהעינים בכל שיעורו (שבעולם הנקודות) כולו בפעם אחת, והיה מרובה האור על הכלי על אחת עשר, ולכך לא היה בכח הכלי לסבול את האור שבתוכו, וכ"ז הוא משום שיצא שלא ע"י זווג, אלא שיצאו בהדיא מהעינים כמו שהם. והרי לנו דכל ענין הסבה הו' הוא עצמו ענין חסרון דהזווג שהוא הסבה הג', כי משום שלא יצאו ע"י זווג, לא היה נעשה בהם הכלים לפי ערך האורות כלל, כי היה כל מציאות הכלים שלהם רק אותו העביות לבד אשר בהאורות עצמן, ולכך לא היה אפשר להם להתקיים וכמו שיתבאר עוד בזה למטה.

וכן הוא עד"ז סבה הז' אשר כתבנו לעיל סי' א'. והיינו כי בשער המלכים (ריש פרק ה') אמר שסבת מיתתם ושבירתם הוה משום שיצאו בלתי תיקון, כי התיקון הראוי להם הנה היה שהג' נקודות הראשונות יעשה כל א' לפרצוף בפנ"ע, והו' נקודות לפרצוף בפנ"ע, והמלכות לפרצוף בפנ"ע, ויתלבשו זה בתוך זה, הנה"י דכל עליון בהתחתון, וכן כל אחד ואחד מהם גופה הרי נתקן אח"כ בכל תיקוני פרצוף גמור בבחי' רמ"ח אברים (וכמ"ש בשער פרקי הצלם פ"ו ובשער הצלם פרק ב' בהמ"ק שם), והרי נצטמצם עי"ז כל כח וכל מהאור והנשמה שבו בכלי מיוחד אליו, ואינו מתגלה ויוצא באורו ופעולתו אלא רק לאט לאט לפי כח הכלי והגוף שלו, וכמ"ש הרב בשער העיבורים (פ"ד אות ג') ע"ש. והוא הכוונה והענין דתיקוני פרצוף, כי מתתקן הגוף בכל התיקונים הראוי לכל כחות הנשמה שבו, שיכול לסבול אותו ולהוציא את פעולת הנשמה ע"י הגוף, והוא ע"י שנצטמצם ונתקן כלי מיוחד לכל כח וכל שבו בפנ"ע, וזהו הענין דתיקוני פרצוף הנוגע לכל פרצוף גופה, שיוכל לסבול את אורו. וכן הוא ג"כ מה שנוגע ממנו לזולתו, כי ע"י כל תיקוני הפרצוף, והיינו מה שנתקן הגוף בכלים מיוחדים לכל כח וכל דהנשמה שבו לכל א' בפנ"ע, הנה מצטמצם עי"ז הארת העליון בהתחתון ואינו (סח ע"ב) מאיר בו אלא רק לפי כח התחתון, והוא ע"י ריבוי המסכים והלבושים דכל תיקוני כלי הגוף דהעליון. משא"כ בעולם הנקודות הנה היה חסר כ"ז, והוא כי הרי הכלים היו קטנים כנ"ל, וזה מ"ש הרב בשער המלכים (פרק א') כי אור הנקודים היה רב מאד, ור"ל לפי ערך הכלים שלהם וכנ"ל, ולא היו שיעור בהכלי והגוף דכל א' להלביש את כל כח וכל מהאורות דהנקודות שבו בלבוש מיוחד בפנ"ע ולצמצם אותו, וכמ"ש הרב בשער תיקון נוק' (פרק ב') זה לשונו, כי לא היה כל כלי וכלי מהם גדול כדי שיוכלו כל הי' חלקי האור להתפשט בתוכו דמות צורת אדם כמו שהוא עתה אחר זמן התיקון, רק חלק העשירית שבה לבד, והיה כל כלי מהם רק כשיעור כלי הכתר של האור הנקודה שהיא עשירית אחד מ' חלקי הכלי הראוי לה בו' ע"ש.

והוא ע"פ מה שאמרנו כי כל הכלים דהנקודות היו רק מהעביות אשר בהאור עצמו, וכהדין קמצא דלבושיה מיניה (ב"ר פכ"א פ"ה), ופשוט הוא כי העביות אשר בהאור עצמו (ונעשה בו רק ע"י התפשטותו וירידתו למטה וכנ"ל אות ג' ד') הנה הוא עביות מעומה והיא רק עשירית מהאור כמו שיתבאר, וכן הוא כי העביות אשר בהאור עצמו היא זכה

ודקה קרובה למדרגת האור, ולכן אמר שהיה רק כלי הכתר לבד, כי כלי הכתר היא יותר זכה ודקה כנודע, ולכן לא היה בכח הכלים לסבול גם את אורותיהם גופה (ר"ל לבד האורות אשר ניתוסף בהם מלמעלה) והוא ע"י החסרון דתיקוני פרצוף וקטנות הכלים, ועי"ז נהרסו ומתו. וכ"ז הוא משום שיצאו שלא ע"י זווג, והיה כל הכלים אז רק מהעביות אשר בהאורות עצמן לבד, כי בהזווג ועיבור הרי ניתוסף בכל כלי מהגוף והחומר דא"א, וכמ"ש הרב במוחין (סוף פרק ה') וכן במשך ימי העיבור הנה ניתוסף בהם עביות על עביות עד שנתעבו בכל הראוי. כי כמו שהוא למטה באדם התחתון, הנה לבד הכלים שהוא הביוררים דהולד עצמו, הנה ע"י שהיית ט' חדשי העיבור במעי האם, וע"י כל מאכל ומשקה שהאימא אוכלת ושותה ניתוסף על העביות, שהם הביוררים דהולד עצמו, תוספת מרובה על העיקר, ונעשה ונגמר עי"ז הגוף כולו של הולד, כן הוא בהאדם העליון כי ע"י שבירת הכלים ונפילתן למטה, נתעבו עי"ז הרבה מאד, ואח"כ כאשר עולים ונבררים ונשתהו בהאימא העליונה כל משך סוד ימי העיבור (וכמ"ש בשער התיקון פרק א', ובהולדת א"א פ"ג ובאנ"כ פ"ח ופ"ד ובעיבורים פרק ב') הנה עי"ז נעשה ונשלם כל העביות והכלים לכל הי"ם כולם כהראוי. משא"כ בעולם הנקודות שהיה הכלים שלהם רק העביות אשר מהאורות עצמן לבד, הנה היא רק עביות דקה וזכה למאד, והרי היו רק כלים קטנים ומעוטים מאוד הן בכמותם והן באיכותם.

וכן לאחר התיקון, הנה ע"י שיוצאים כל הפרצופים ע"י זווג ועיבור דכל פרצופי העליונים, הרי נבנה ונעשה כל א' בכל תיקוני פרצוף הנ"ל, וכמו הא"א אשר הוא יוצא מהם, כי הרי נארג כל תחתון ע"י הא"א שעליו, וע"י כל הפרצופים אשר למעלה למעלה, ומתתקן כל פרצוף עי"ז בכל תיקוני פרצוף כהראוי. משא"כ בעולם הנקודות אשר יצאו דרך העינים ובסוד טיפת קרי, הנה היה חסר להם כל תיקוני פרצוף שהוא הסיבה ז' אשר לעיל סימן א', ועי"ז מתו ונתבטלו, כי לא היה אפשר להם לסבול את האורות הנכנס בהם משום שלא היו מתוקנים בתיקוני פרצוף כלל, וגם היו הכלים קטנים ומעוטים כנז'. ויתבאר עוד בזה לקמן אות י"ב וי"ג, והרי נמצא כי כל ענין דהסיבה הו' והז' הנה הוא עצמו הענין דהסיבה הנ', שהוא החסרון דהזווג, כי ע"י שיצאו שלא ע"י זווג לא נעשה בהם תיקוני פרצוף כלל, ונשאר הכלים שלהם קטנים למאד, ועי"ז לא היו יכולים לסבול את אורותיהם ונתבטלו ומיתו כנז'.

וע' עוד בדברינו בספר הכללים כלל י"ח ענף ז' שמתבאר שם כי האורות דהנקודות הנה יצאו הם ע"י בחי' זווג שבהם עצמן, היינו שיצאו הי' נקודות זה מזה ע"י זווג שבכל א' מהם גופה, ר"ל ע"י הזווג דהג"ר שלהם, וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק ד') ובשבירת הכלים (פרק א') וכמו שכתבנו ג"כ לעיל דרוש ב' סימן ד'. אך הכלים דהנקודות הנה הם יצאו בלתי זווג כלל, כי נבדלו העביות מהאורות שלהם ויצאו מתחילה לעצמן ע"י האורות דהעקודים והונחו במקומן גם קודם הזווג דמיניה וביה אשר בהכרת, ע' דברינו שם, והרי היה נעשה כל מציאות הכלים דהנקודות שלא ע"י שום בחי' זווג כלל, ולכן לא היה בהם שום תיקוני דבחי' פרצוף מאומה, גם היו קטנים מאד וכנז'. והרי נתבאר (סח ע"ג) ממילא ג"כ כי הסיבה הו' והז' הם באמת רק סיבה אחת, כי ע"י שהיו קטנים שהוא הסיבה הו' עי"ז לא היה בתיקוני פרצוף כלל שהוא הסיבה הז', וכ"ז הוא משום שיצאו שלא ע"י זווג שהוא הסיבה הנ'.

אמנם דע, כי בענין הקטנות דהכלים אשר אמר הרב בתיקון נוק' (פרק ב') שהיו הכלים רק עשירית מהאור, והיו בבחי' כלי הכתרים, וכן אמר הרב עוד במטי ולא מטי (פרק א') כי הכלים דהנקודות היו רק בסוד בחי' כלים דכתר ע"ש, הנה יש בזה ענין עמוק אשר ראוי להתבונן בזה מאוד. כי הרי נודע הוא שכל עביות ובחי' כלים הוא נעשה לעולם

רק בהמלכות, וכן היה הצמצום הראשון רק בהמלכות דאור א"ס⁴⁶⁶, וכן באורות האח"פ שהם כלל כל עולם העקודים, היה נעשה הכלי רק בהאורות דהפה שהיא המלכות, כי המלכות היא (זהר בראשית לג ע"ב) אספקלריא דלא נהרא, וכל הצמצום וההסתרה והעביות הוא לעולם רק בה, וכן כתב הגר"א בספר"צ פ"ג (כו ע"א) בד"ה כתיב ויאמר, כי סוד הדין ועביות הכלים הוא בהמלכות, והוא נודע ופשוט. וכן כל מה שאמרנו לעיל בכל דברינו, שהכלים נעשו מהעביות אשר בהאורות עצמן, הנה נעשה כל העביות ג"כ רק בהמלכות דכל נקודה. והנה היה הכלים דהנקודות משני מיני עביות, אחד מהעביות דאור התפשטות הא' אשר לצורך הנקודות והאצילות, והשני הוא מהעביות אשר מהאורות דהנקודות עצמן וכנ"ל אות ג' ואות ה', וכל אותן העביות הנה הם נעשו רק בהמלכות דכל א'.

אמנם מ"ש הרב שהכלים היו בסוד בחי' הכלים דהכתרים, הנה הכוונה בזה הוא ע"פ עומק דברי הרב אשר אמר בשער המלכים (פרקים ה' ו') כי בעולם הנקודות יצא המלכות בבחי' הכתר שבה וכמו שהאריך שם הרב בטעם הדברים ע"ש. והענין הוא, כי הרי נודע מדברי הרב בשער פרקי הצלם ובשער השמות (פרק א') ובפרט בדברי האריז"ל עצמו אשר הובא בריש שער מיעוט הירח, כי כל מציאות המלכות בכללה הנה היא מה שהיא נלקח מכל המ' ספי' העליונים, שכל המ' מלכיות דהמ"ם העליונים הם כולם נכללים בה, שהוא בהנקודה העצמותית שבה, ומהם נבנית ספירת המלכות כולה, בכל הי' ספי' שבה, שכל הי"ם שבה הם רק הי' מלכיות של כל הי"ם שהיא אתנמלות מכולהו, והיא שלימו דלהו, שעל ידה נשלמו כל א' לי'. אמנם כ"ז הוא רק לאחר התיקון, שהיא אז שלימה מ"ם, והוא הכתר של המלכות מהמלכות דהכתר, והחכמה דהמלכות מהמלכות דהחכמה, כי המלכות דהכתר נעשה בה לכתר מלכות, והמלכות דהחכמה נעשה בה לחכמה שבה, וכן המלכות דהבינה נעשה בה להבינה שבה, ועד"ז כו' כו', ונשלמה עי"ז לי"ם. אך זהו רק לאחר התיקון, שנתייחדו כולם זב"ז בסוד רשות היחיד⁴⁶⁷, ונכללו כולם בה ונעשית היא לרשות היחיד שגובהו עשרה ורוחב ארבע, שהם הדי' אותיות דהויה פשוט ועשר אותיות דשם מ"ה וכמ"ש בתיקונים (תיקון סט קלה סע"ב). ועיקר דארבע אתוון ועשר אתוון איהו מלכותא דאיהי כלילא מכל עשר ספירן, וביה צריך כולא לאכללא. וכתב שם הגר"א שהוא הענין דקוצא של ד' דאחד שהוא מלכות שמים, כי הקוצא הוא י' והוא גובהו עשר, וע"י הקוץ נעשה ד' שהוא הרוחב ארבע, והרי לנו עכ"פ כי בנין המלכות הוא מהי' מלכיות של כל העשר ספי' כולן.

אמנם בעולם הנקודות הנה לא יצאה המלכות אלא רק בהכתר שבה לבד, שהוא המלכות דהכתר והוא הכתר דהמלכות כנוז', והיה כ"ז בכל נקודה ונקודה, כי כל נקודה היה כלול מי', וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ז') ובמלכים (פרק ה') ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א'), ויצאה המלכות דכל נקודה רק בבחי' הכתר שבה שהוא המלכות דהכתר, ובה נעשה העביות והכלי לכל הנקודה כולה, שהוא לכל הי"ם שבה. וזהו שאמר הרב שהכלים דכל הי' נקודות היה מבחי' כתר שבהם, והקשינו לעיל הלא נודע הוא שכל כלי הוא לעולם רק בהמלכות, אך לפי מה שביארנו הרי הכל אמת, כי ודאי הוא שהכלי דכל נקודה הוא נעשה רק בהמלכות שבה, אך כל עיקרה דהמלכות היה אז רק מבחי' הכתר לבד, שהוא המלכות דהכתר וכנ"ל, כי לא יצא אז המלכות רק בבחי' הכתר שבה, וכמ"ש הרב

⁴⁶⁶ עי' לעיל הערה טז.

⁴⁶⁷ עי' ע"ח שבירה ב'.

במלכים (פרק ו') ובה נעשה הכלי דכל נקודה, והיתה ג"כ רק עשירית מהאור, שהוא אחד מהעשרה מלכיות שבה וכנ"ל. והרי נמצא כי הכלים אשר הם לעולם רק (סח ע"ד) בהמלכות, הנה היו בעולם הנקודות רק בסוד בחי' הכתר, כי בעולם הנקודות היה אז כל מציאות המלכות רק מהמלכות דהכתר לבד והוא הכתר שבה.

והנה אמרנו כי הכלים דהנקודות היו משני מיני עביות כנ"ל, אחד מהעביות אשר מהתפשטות הא' דלצורך הנקודות והאצילות, וכמו שמבואר בדברינו בספר הכללים, ואחד מהעביות אשר בהאורות דהנקודות עצמן. והנה כ"ז שבארנו לעיל בסמוך הוא רק בהעביות אשר בהאורות דהנקודות עצמן, שהם מהמלכות דהכתר שהיא הכתר דהמלכות, והוא הכלי להי"ם שבכל נקודה וכנ"ל, אך העביות אשר מהתפשטות הא' דלצורך הנקודות והאצילות, והיה אותן העביות ג"כ רק מהמלכות שבהם וכנ"ל, הנה אמרנו בספר הכללים (כלל י"ב ענף א') כי מאותן העביות היו הכלים להג"ר דהנקודות, אמנם הרי לפי מ"ש הרב שבעולם הנקודות לא היה הכלים רק עשירית מהאור, והוא מבחי' הכתרים לבד וכנ"ל, הרי יהיה נמצא כי מה שאמרנו שהיו כלים להג"ר, יהיה הכוונה ג"כ רק להכתרים דהג"ר, כי הרי העביות דהתפשטות הא' הוא עביות דקה וזכה למאד, כי ההתפשטות הא' אשר לצורך הנקודות והאצילות הנה היה עדיין רק מבחי' הא"ק עצמו ומהשם ס"ג שבו, וכמ"ש בספר הכללים כלל ה' ו', ולכן היה העביות הנשאר מהאור דהתפשטות הא' עביות דקה וזכה למאד, ולא היה נעשה מהם כלים רק בבחי' הכתרים דהג"ר. והיה הכלים דהג"ר מב' מיני עביות: אחד מהעביות שבהאורות שלהם עצמן שהם האורות דהנקודות, ואחד מהעביות דאור ההתפשטות הא' אשר להם. ושניהם הם רק בבחי' הכלים דהכתרים, והם היו כלים לכל הי"ם כולם שבהם, ולכן לא נשברו הג"ר ונשארו קיימים כנודע, כי הרי הכלים שלהם לא היו קטנים כ"כ שהרי היו מב' מיני עביות. ומה גם כי הרי ההתפשטות הא' שהוא עדיין מהא"ק עצמו וכנ"ל, הנה הוא כולו חסדים בערך הנקודות, ולכך לא נשברו הם ולא ירדו הם למטה כלל. ואך כ"ז הוא רק בהעביות דהתפשטות הא' אשר לעולם הנקודות והאצילות, אבל לא כן הוא בשורש ההתפשטות הא' אשר לצורך העולמות ב"ע, כי הם נשברו ג"כ וכנ"ל אות ח' והבן.] וכל זה הוא רק בהכלים דהג"ר, אבל הכלים דהז"ת שהיו רק מהעביות שבהאורות הנקודות עצמן, והרי היו הכלים קטנים מאד, וגם היו גבורות גדולים, לכך נשברו הם ומיתו ונתהרבו. כי היו הי"ם אשר בכל א' מהז"ת, שכל א' הוא כלול מ' כנ"ל, היו כולם כלולים בכלי הכתרים שבהם, שהוא רק מהמלכות דהכתר וכנ"ל, ולכך נשברו הם לגמרי, ובהם היה כל הענין דמיתת המלכים שהוא בהז"ת כנודע. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי כל הכלים כולן הנה הם באמת רק מהמלכות לבד, כי רק בה הוא כל העביות, ועכ"ז הנה הוא ניחא היטיב מ"ש הרב, שהיו הכלים מבחי' הכתרים, כי הוא הכל דבר אחד, וכמו שאמרנו ודי בזה. וע' עוד בדברינו בשער מטי ולא מטי (פרק א' אות ט'⁴⁶⁸ וי"א⁴⁶⁹) מה ששייך עוד לזה.

⁴⁶⁸ שם מבאר כי גם ההתפשטות הראשונה דנקודים [עי' כללים כלל ה' ו' (שהוא מה שנתפשט בתוך רגלי א"ק - עי' ע"ח שבירה ו'] היתה כעין ההתפשטות הראשונה דנקודים, שכן כל הבחי' ד' הכלים היו בהתפשטות השניה (ביאורים ח"ב מט ע"ב). טעם היות י' הכלים דנקודות נקראים "כלי דכתר" הוא מאחר שהכלים באים מכל העביות הנפרדת מהאור, ואז כל האור הוא בסוד גילוי הכתר בלבד (ביאורים ח"ב פב ע"ב). כלומר, כל ההתפשטות הראשונה נחשבת ככתר לגבי ההתפשטות השניה (ביאורים ח"ב ב ע"ב), וכל הכלי דנקודים נעשה רק ממה שנשאר מהאור דהתפשטות הראשונה, ואין ניכרת בו חלוקת י' הספירות כלל, והוא בבחי' כלי א' בלבד (שם ב ע"ד). לעולם הכתר מכתיר את ההתפשטות השניה ומקיף עליו מלמעלה, על אף שיש כתר פרטי בהתפשטות השניה דנקודים (כללים ח"א צח ע"ב).

והנה אמרנו לעיל בענין הסיבה הז' שהוא החסרון דתיקוני פרצוף, שכל זה היה משום שיצאו שלא ע"י זווג וכנ"ל, וא"כ הרי החסרון הזה הנה היה בודאי בהג"ר ג"כ, כי הרי הם יצאו מהעינים דא"ק ובסוד טיפת קרי, והרי היו בודאי ג"כ בלא תיקוני פרצוף כלל, ואדרבה הוא, כי כל עיקר סיבת החסרון דתיקוני פרצוף שבהז"ת הנה היה זה מסיבת הג"ר, משום שיצאו הם מהעינים ובסוד טיפת קרי. כי הרי הז"ת הם יצאו באמת ע"י זווג מהג"ר, וכמ"ש בנקודות (פרק ד') ובשבירת הכלים (פרק א') וכנ"ל, אלא משום שכל הג"ר עצמן היה יציאתם רק בסוד טיפת קרי, והיו בלא תיקוני פרצוף כלל, לכך היו ממילא ג"כ כל הז"ת שיצאו מהם היו הם ג"כ בלא תיקוני פרצוף כלל, וכמו הג"ר אשר מהם יצאו. והרי היה עיקר החסרון דתיקוני פרצוף רק בסיבת הג"ר, ע"י שלא היו הם בתיקוני פרצוף כלל, ומה גם כי הרי עיקר התיקוני פרצוף הוא רק ע"י הגוף והכלי, שנצטמצם כל אור בהכלי שלו, שהם הרמ"ח אברים דהגוף וכנ"ל, ובוזה היו גם הג"ר חסרים בעולם הנקודות, כי הרי גם הכלים דהג"ר היה אז ג"כ רק מבחי' הכתרים שבהם לבד, וכמו שמוכת בדברי הרב בשער מטי ול"מ (פרק א') וכן בתיקון נוק' (פרק ב' סימן ט') ע"ש, אלא שהיה הכלים שלהם יותר גדולים וכנ"ל כ"ו. והרי עכ"פ הוא כי גם הג"ר (סט ע"א) {עולם הנקודות היו ג"כ בלא תיקוני פרצוף כלל. אמנם הנה בשער העיבורים (פ"ד סימן ג') אמר שם הרב שהג"ר היו פרצופים גמורים ע"ש, אך האמת והעיקר שהלשון שם הוא לישנא קלילא דלא דייק כלל, כי כן אמר הרב בפירוש בשער תיקון נוק' (פרק ב' סימן ט') וכן במלכים (פרק ה') שגם הג"ר לא היו בתיקוני פרצוף כלל, וכן מוכח ג"כ בשער הכללים (ריש פרק ב'). אך מ"ש בעיבורים (פרק ד') שהג"ר היו פרצופים גמורים, כוונתו הוא רק בערך הז"ת, והוא משום שהג"ר עמדו בדרך ג' קוין (וכמ"ש במב"ש שע"ב ח"ב פרק א' מדפוס שאלנינקא, וכן הוא הכוונה בדברי הרב בע"ח במלכים ספ"ה), והוא כדמיון פרצוף. וכן הוא ג"כ כי ע"י שהג"ר לקחו את הכלים הפנימית דהתנה"י דא"ק, שהוא העביות הנשאר מההסתלקות הא', וכמו שכתבנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ז', לכן היה נעשה בהם בחי' פרצוף קצת, ובפרט בערך הז"ת אשר הם לא עמדו גם בדרך קוין כלל, והיו נפרדות זו מזו, ולכן הנה נחשב הג"ר בערך הז"ת לפרצופים ממש, אבל באמת הנה היו גם הג"ר דהנקודות חסרים מכל תיקוני פרצוף לגמרי. ודברי הרב בעיבורים פ"ד אות ג' אשר אמר שם שהיו הג"ר פרצופים גמורים, הוא באמת לישנא קלילא דלא דייק, כי כן הוא מבואר במב"ש (שע"ב ח"ב פרק א') וכן הוא בע"ח במלכים (סוף פרק ה') ובתיקון נוק' (פרק ב') כי גם הג"ר לא היה בהם בחי' פרצוף, אלא רק מעין ובדוגמא קצת ופשוט הוא. וכן היו גם הג"ר כליהם ג"כ רק קטנים מאד וכמ"ש בתיקון נוק' (פרק ב') ובשער התיקון (פרק ה') ובכ"מ ודי בזה.

אף טעמים ח' ט' וי' אינם אלא ענין א' הרי הוא חסרון הזיווג, וזהו הטעם של מציאות הגבורות הקשים, והיותם רק ענפים, וחסרון אור הדעת, וכל הדעת שהיתה במלכים אף היא רק מהחז"ב דאורות העיגולים בלבד. וכן מהחז"ב דאורות היושר בלבד אשר כולם הם רק מהמלכיות לחוד, ולאחר התיקון כל אלה אינם נחשבים כי אם לב"ן החיצוני שבכל פרצוף, ולא לדעת כלל.

[יא] ונחזור להענין, כי הנה ע"ד שאמרנו בהסבה דא' ב' וכן בסבה ו' ז', כי הם רק ענין אחד עם הסבה הג' שהוא החסרון דהזווג, הנה כן הוא ג"כ כל הסבה ח' ט' יו"ד, הנה

⁴⁶⁹ שם מבאר שהוא המלכות שבכל כתר וכתר, כלומר שעתיק יצא ב' נקודות, וכל נקודה כלולה מ' נקודות. ואם כן בפרצוף עתיק יש י' כתרים, והג"ר נתקיימו והז"ת נשברו, וכן הוא בא"א וכן באבא וכו', וזהו ענין יציאתם למלוכה כרגע (ביאורים ח"ב נ ע"א). וכמו כן הכלי נעשה מהעביות שבמלכות שבכתר (ביאורים ח"ב נ ע"ב).

הם ג"כ כולם רק ענין אחד עם החסרון דהזווג. כי הרי הסבה הח' והוא מ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י בכ"מ, דסבת מיתתם היה משום שהיו גבורות קשים ודינין תקיפין וכנ"ל דרוש ג' סי' ג', וכן לעיל בסי' זה אות ב' ואות ה', הנה פשוט הוא כי זהו רק מחמת חסרון דהזווג, ויצאו בסוד טיפת קרי. כי ע"י חסרון הזווג דהאו"א שבא"ק וע"י חסרון היחוד דהג' רישין שבא"ק, שלא נתייחדו גם הם לצורך הנקודות כלל, הנה היו כולם רק מהמ"ם לחוד, בוצד"ק, ומהגבורות דב"ן לבד, וכנ"ל דרוש א' סי' א' אות ה' ו', ולעיל דרוש ב' ודרוש ג' סי' ג' ע"ש. ואין מן הצורך להאריך בזה עוד, כי הרי כמעט כל דברינו אשר מתחילת הספר עד כה סובב רק על זה, שע"י החסרון דהתקוני דו"ן והזווג אשר למעלה למעלה שהיה חסר בעולם הנקודות, עי"ז היו כולם רק גבורות תקיפין ולכן היה כל מלוכתם רק כרגע.

וכן הסבה הט' אשר לעיל סי' א', והוא מ"ש האריז"ל שמיתתם היה משום שלא יצאו אלא רק הענפים לבד, ושרשיהם נשארו מבפנים, ולא יכלו לקבל את האור העליון. הנה כ"ז הוא ג"כ רק ע"י החסרון דהזווג, והיו בסוד טיפת קרי, שהם רק המ"ן לבד, ורק המלכיות לבד אשר מהב"ן דהאו"א שבא"ק, אבל עיקר שרשיהם הוא נשאר למעלה (וכנ"ל דרוש ב' סי' א' אות ו' ודרוש ג' סי' ג' אות ב' ג' ודרוש ד' סי' ה' וסי' י"א ע"ש) ועי"ז לא היה אפשר להם לקבל את האורות העליונים, כי משום שלא היו אלא רק בסוד טיפת קרי, והיו רק הבחי' האחרונות, ומהב"ן דב"ן דאו"א, ובפרט האורות דעינים, שהם הנקודות העיקריים, אשר הם לא היו אלא רק מהמלכיות דהאימא בלי השתתפות האמ"ר והק"ב שבה, וכנ"ל דרוש ב' סי' א', הנה לא היה להם השתוות כלל עם האורות היורד להם מלמעלה, שהם מהאור היותר עליון, כי אי אפשר להתייחד אור העליון בהתחתון אלא רק ע"י כל האמצעים שביניהם, ומתחבר אור העליון בהתחתון לאט לאט, וע"י השתלשלות המדרגות, ולכן כאן אשר לא יצאו אלא רק הענפים לחוד, שהוא רק הבחי' היותר אחרונות לבד, והיה חסר כל האמ"ר וק"ב דאימא, שהוא כל האמצעים כולם, לא היה אפשר להם לקבל את האור העליון, ונעשו הפכיים זה לזה וכנ"ל אות ב' ואות ה'. והרי לנו כי כל הסבה הזוה הנה הוא רק מסבת חסרון דהזווג, ומשום שהיו רק בסוד טיפת קרי וכנ"ז, וכל ענין הסבה הזוה הוא ענין אחד עם הסבה הא' ושניהם סבה אחת הם. (ספ"ע"ב)

וכן הוא ע"ז הסבה הי' אשר כתבנו לעיל סי' א' בשם הגר"א ז"ל, והוא החסרון דאור הדעת עלאה אשר היה חסר בעולם הנקודות. הנה פשוט הוא שזוהו עצמו ענין החסרון דהזווג, כי בהזווג הנה נמשך אור הדעת עלאה אשר מלמעלה למעלה, וכמ"ש הרב במוחין דצלם (פרק ו') ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש י') והוא עיקר המשכת דאמ"ר וק"ב האמור שם (דרוש ה' ו'), ובעולם הנקודות אשר לא נזדווגו האו"א שבא"ק, וכן לא נתייחדו אז (לצורך הנקודות) גם הג' רישין שבא"ק וכנ"ל בדברינו בכל דרוש ב' ע"ש וכן בדרוש ג' סי' ג' אות ג', הנה היה חסר כל אותו אור הדעת עלאה בעולם הנקודות, והוא הזווג הפנימי דהע"ב וס"ג שבא"ק מכל כללות המוחין שבו אשר נזדווגו לצורך התיקון האמור בדברי הרב בשער התיקון (פרק ב'), ומשם היה נמשך כל אותו האור דהדעת עלאה, וממנו הוא השם מ"ה דהתיקון, והנה הוא מרוא דאור א"ס השורה ומייחד את הג' רישין דא"ק ושורה שם, ובעולם הנקודות היה חסר כל הגילוי והיחוד הזה, וכמו שבארנו בארוכה בכ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ב' וענף ה' וע"ש עוד בריש ענף י', ע"ש ותשכיל.

והרי לנו כי כל אותו אור הדעת עלאה שהוא רוא דמתקלא הנאמר בספד"צ (פרק א') הנה הוא עצמו כל סוד התיקוני דו"ן והזווג, שהוא העטרין דחו"ג אשר בהם נעשה ונבנה הכל ונתתקנו כולם בהם, כי האור דהדעת עלאה הוא הקו האמצעי המכריע ומייחד את החו"ג בכל פרצוף, ומשום שהוא נמשך מרוא דאור א"ס המייחד את הכל, ונעשים

כולם אחד על ידו. וכן מאותו האור הדעת עלאה, הנה ממנו הוא הג'ר העיקריים שבכל פרצוף, וכן הוא ממנו כל המ"ה כולו והמ"ר דב"ן, והם בבחי' פנימי תיכון היצון דכל אורות התיקון שהיה חסר בעולם הנקודות לגמרי, וע' בהגר"א ספר יצירה (פרק א' סוף מ"א אופן ג' ד ע"ב). והגם כי הרי מבואר הוא בדברי הרב (שער הנקודות פרק ד') שגם בעולם הנקודות היה ג"כ בחי' דעת, כי הרי הוא המלך הראשון מהו' מלכים כנודע, אמנם הוא רק בחי' דעת החיצוני מאד, וכמו שכתבנו לעיל דרוש ב' סי' ד', שגם בעולם הנקודות היה ג"כ מעין ובמקצת מכל העניינים כולם אשר לאחר התיקון, דאל"כ לא היה אפשר לצאת כל עולם הנקודות כלל, והיה שם ג"כ בחי' הזווגים דמיניה וביה בהאורות דהנקודות, והוא ע"י השתתפות דאור א"ס אשר השתתף גם בהם עכ"פ, אלא שהיה בהעלם ובהסתר גדול מאד, אבל השתתף בהם עכ"פ, דאל"כ הרי לא היו מתהווים כלל וכנ"ל דרוש ב' ססי' ב'. והנה מזה היה בהם בחי' הזווגים ג"כ, ר"ל הזווגים דמיניה וביה אשר הוא באמת ג"כ רק בסוד טיפת קרי, וכמו שביארנו שם סי' ד', וע"י אותו השתתפות אור דא"ס וכל ענייני דהתיקון אשר היה מעין וכדוגמא ובבחי' תמצית הארה לכד גם בהעלם הנקודות, הנה מזה היה המלך הדעת שהוא הראשון מהו' מלכין קדמאין אשר הוא נשבר ג"כ, ומשום שהיו כולם מבחי' גבורות תקיפין ובלא תיקון כלל וכנ"ל. אבל האור הדעת עלאה העיקרי שהוא הקו האמצעי הפנימי הנמשך מהגילוי דאור א"ס אשר בהרישין עלאין דא"ק, והוא מבריה ונוקב ויורד בתוך כל העולמות כולם, כי הוא האור הגנוז אשר אפשר להסתכל על ידו מסוף העולם ועד סופו, הנה הוא לא היה נתגלה עדיין בעולם הנקודות כלל, וכמ"ש הגר"א ז"ל בספד"צ (פרק א' א ע"ד) בד"ה דעד דלא הוה מתקלא בהגהה שם, וסוד זה הדעת לא היה בעולם התוהו כו' ע"ש, ודקדק ואמר "זה", ור"ל כי הגם שהיה גם אז בחי' דעת שהוא המלך הראשון כנודע, אך הוא רק בחי' הדעת החיצון אשר מתמצית הארה לבד ומעין וכדוגמא כנוז', אבל הדעת עלאה אשר מהגילוי דאור א"ס, והוא מתגלה רק ע"י כל התיקוני דו"ן והיחודים והזווגים אשר לעילא לעילא, וכמו שמבואר בדברי הגר"א בהגהה שם ובכ"מ שם, ובעולם הנקודות הרי היה חסר כל הזווגים והיחודים כולם וכנ"ל בדברינו בדרושי אב"ג, הנה לא היה אז מזה הדעת עלאה מאומה. וכן אמר הגר"א בספר יצירה (פ"א סוף אופן ג' ד ע"ב), כי הדעת אשר לא היה בעולם התוהו הוא המזלא קדישא⁴⁷⁰, שהוא התפשטות הכתר, והוא עטרין דחו"ג שנמשך מחו"ב דרדל"א, וכמ"ש בספד"צ (פרק א' ה ע"ג) בד"ה עמר נקי בהליקוט הב' שם. והוא הקו האמצעי העיקרי הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא הדעת העומד במקום הכתר (ע"ח מוחין דצלם ח'), וסוד זה הדעת לא היה בעולם התוהו כלל, כי לא (סמט ע"ג) נתגלה אז הרדל"א באורו כלל וכנ"ל דרוש ב'. אבל הדעת דהמלכין קדמאין הנה הוא רק מהחו"ב דאורות העגולים לבד, וכן מהחו"ב דאורות היושר לבד, אשר הם כולם רק מהמלכיות לחוד, והם נעשים לאחר התיקון רק להב"ן החיצוני שבכל פרצוף וכנ"ל דרוש ד' בסי' ה' י"א ט"ו. ואינו נקרא הדעת דהמלכין קדמאין לאחר התיקון בשם דעת כלל משום שהוא רק בכלל כל המלכין קדמאין, שהם רק בהחיצוניות דכל פרצוף, ולכן לא נחשב דעת בספ"י⁴⁷¹, משום שהדעת האמיתי לא היה בעולם התוהו כלל, משא"כ שאר כל הספ"י, הרי היה עיקרם ושרשם בעולם התוהו ג"כ, שהם כל המלכיות של כל הי"ס כולם וכנודע, אבל הדעת דעולם התוהו

⁴⁷⁰ דהיינו עיקר התיקון הדיקנא, הרי הוא ב' המזלין. וע"י בספד"צ עם בהגר"א ב ע"א.

⁴⁷¹ ע"י מקורו בבהגר"א על ספד"צ ב ע"א ד"ה וכן התחלת.

לא היה הוא המלכות של הדעת האמיתי, אלא רק המלכות של החו"ב דהנקודות עצמן, והבן. וכ"ז הוא ע"י החסרון דהיחוד והזווג אשר היה חסר בעולם הנקודות וכנ"ל.

גם החסרון שלא היו בהם ד' ת"ג וי"ג ת"ד היה אף הוא רק על ידי חסרון הזיווגים, שכן כל עניינם הוא לתת לבחינות התחתונות מהם דהיינו זיווגים (לחסרון זה יש בחי' נוספת, והוא חסרון פרצוף, ומחמת חסרון זה אין לו את היכולת לקבל אורות בתוכו). יוצא שהטעם הג' הרי הוא חסרון הזיווג כולל את הטעמים א, ב, ו, ז, ח, ט, י.

[יב] וכן ענין השני אשר כתבנו לעיל סי' א' בהסבה יו"ד מדברי הנר"א שם, כי סבת מיתתם היה משום שלא היה עדיין כל התיקונים, שהם הז' תיקוני גלגלתא והי"ג ת"ד, כי זהו עיקר התיקון להתמעט האור ולהצטמצם, שיוצא רק ע"י לבושי' וצינורות דקין, וכן אמר גם האריז"ל בשער א"א (ריש פרק ג') ובכ"מ, הנה הסבה הזוה היה ג"כ רק ע"י חסרון דהזווגים. כי הרי ענין החסרון דכל התיקונים הנז' הנה הוא באמת ג"כ אותו החסרון דהתיקוני פרצוף אשר לעיל אות י', ואמרנו שם כי הוא ג"כ רק מסבת החסרון דהזווג, כי הרי נמשך להם אורות רבים מלמעלה, והוא מכל הד' שרשים העליונים אשר כתבנו לעיל דרוש ג' סי' ה' אות י"א, ואלו שהיה יציאת כל הנקודות ע"י הזווג הראוי, והיה יציאת כל תחתון ע"י הזווג הראוי מהדו"ן העליונים שעליו שהם האו"א אליו, הנה היה נמשך מזה תועלת גדול בתיקוני כל פרצוף, כי היה מתקן כל פרצוף בכל תיקוניו, ועי"ז היה נמשך האורות העליונים בכל תחתון רק במיעוט ובצמצום כהראוי. והיינו כי הנה ע"י שהיה המציאות דכל תחתון ע"י הזווג והעיבור דכל עליון, הנה היה יוצא כל א' בכל צורתו ובכל תיקוני פרצוף הנצרך לו לפי תכונתו הפנימית שבו מהמאציל ית"ש, ועל דרך שהוא בגוף האדם, שכח הנשמה והנפש שבו הם מוציאים בהגוף והכלי שלו כל תיקוניו הנצרכים ומוכרחים אליו להוציא כחותיהם על ידו, כי כח הראיה שבעין מוציא את כלי העין בכל תיקוניו וצורתו המוכרח לו, וכח השמיעה שבאוזן מוציא את כלי האוזן בכל תיקוניו וצורתו המוכרח אליו, וכן עד"ז כל אבר ואבר מכל הרמ"ח אברים וגידים, הנה כולם נעשה מציאותם מכח הנר"ן שבהם וע"פ תכונתם הפנימית, ונעשה כ"ז ע"י הזווג שמאו"א וע"י שהייתו במעי האם כל משך זמן עיבורו. וכן הוא ג"כ למעלה למעלה, כי אלו שהיה יציאת הכתר דהנקודות ע"י הזווג והעיבור בהדו"ן העליונים שעליו, היה יוצא אותו הכתר בכל תיקוניו המוכרח אליו לפי כח ותכונת הנר"ן שבהכתר שהוא א"א, והיה נעשה ומתקן הכתר דהנקודות בכל הז' תיקוני דגלגלתא והי"ג ת"ד הנצרך להכתר, כי הרי הם כולם מתכונת וכח הנר"ן דהכתר בכל תכונתו הניתן אליו מהמאציל ית"ש ע"פ הכוונה אשר כוון בו, וכן עד"ז היה יציאת האו"א בכל תיקוניהם אשר לפי תכונת הנר"ן שבהם, והזו"ן בכל תיקוניהם לפי תכונת הנר"ן שבהם, וכפי מה שכוון עליהם המאציל ית"ש, והיה נעשה כ"ז ע"י הזווג והעיבור דכל א' אשר בהדו"ן העליונים שעליו, כי כן הוא לעולם, שנתקן כל תחתון רק ע"י העליון שעליו. אבל עכשיו כאשר יצאו שלא ע"י זווג, הרי היה חסר כל א' מכל התיקוני פרצוף וצורתו המוכרח אליו, והרי נמצא כי כל החסרון דהז' תיקוני דגלגלתא והי"ג ת"ד אשר היה חסר בהכתר דהנקודות, הנה הוא רק מסבת מה שלא יצאו כל א' ע"י הזווג הראוי מהדו"ן העליונים שעליו.

והנה אלו שיצאו ע"י זווג והיו מתקנים בכל תיקוניהם כהראוי, היה נמשך מזה תועלת גדול. והיינו כי עי"ז הנה היה נמשך להם כל האורות העליונים אשר משרשיהם שלמעלה, הנה היה נמשך לכל תחתון דרך פנימיות כל העליונים כולם, והיה נצטמצם האור בכל א' ע"י שמתלבש בו, וכל הט' נקודות (סט ע"ד) התחתונים אשר מהחכמה ולמטה לא היה מקבלים האורות העליונים אלא רק דרך הכתר דהנקודות, ר"ל דרך כל פנימיותו דוקא, וכנודע שכל האורות הנמשך לכל תחתון הוא רק ע"י זווגי דהעליונים,

ודרך פנימיותם אחר שנצטמצם בכל אחד ואחד, וכן לא היו מקבלים מהכתר שהוא א"א אלא רק ע"י הו' תיקוני דגלגלתא והי"ג ת"ד, שהוא ע"י לבושים וצינורות דקין אשר זהו עיקר התיקון וכנ"ל, ונמשך האור דא"א ממנו ולמטה רק ע"י הזווג דהב' מזלין כנודע⁴⁷². משא"כ עתה אשר לא יצאו ע"י זווג, הנה היה נמשך להם כל האורות אשר היה נשפע להם משרשיהם העליונים בלא צמצום כלל, כי היו נמשכים ובאים לכל תחתון שלא דרך פנימיות העליונים אלא רק מבחוץ, והיה באים להם בשפע כי לא נתלכשו ולא נצטמצמו בהעליון כלל, ועי"ז לא היו יכולים לקבל ונתחרבו ומתו. והוא מ"ש האריז"ל בשער מאמרי רשב"י (פרשת פקודי דף כב ע"ג) כי ע"י שהיו כל הנקודות בלי שום תיקון כלל, לכן כאשר היה אור הא"ס יורד ובוקע בתוכם מלמעלה למטה (ור"ל על שפעת האורות אשר משרשיהם העליונים כנוז, שהם להנקודות בבחי' אור דא"ס), היה האור יורד מכתר לחכמה ומחכמה לבינה (ור"ל שהיה יורד מבחוץ להם ולא דרך פנימיותם, ועי"ז הנה לא נצטמצם כלל אלא שהיה כל ירידתו בשפע, ולכן הוא כי) בהתפשט האור ההוא העליון אשר הוא רחמים גמורים וחסד גמור, ובהגיעו אל הז"ת אשר הם דינים, לא היו יכולים לקבלו, כי הם הפכיים זה חסד וזה דין, והיו מתבטלים ע"י האור העליון ומיתו כו' וכנ"ל אות ב' ואות ה'. וכ"ז הוא משום שיצאו שלא ע"י זווג, ועי"ז היו חסרים התיקוני פרצוף שבכל א' ולא נצטמצמו עי"ז האורות כלל, אלא שהיה ירידתם מלמעלה והמשכתם בהז"ת במכוון ובהדיא, וכפי מה שיצאו ממקורן שהוא בשפע הרבה ולא היה בכחם לקבל ועי"ז נהרסו ונתבטלו.

אמנם דע, כי הגם שאמרנו שענין החסרון דהו' תיקוני דגלגלתא והי"ג ת"ד שהיה חסר בעולם הנקודות, הנה הוא ג"כ מכלל החסרון דתיקוני פרצוף אשר לעיל אות י', שהוא הסבה הז', עכ"ז הנה האמת הוא שהם שני עניינים, כי הענין דתיקוני פרצוף הוא כדי שיוכל כל א' לסבול את האור של עצמו הנכנס בתוכו, ונמצא כי החסרון דתיקוני פרצוף שהוא הסבה הז', הנה החסרון הזה היה נוגע גם לכל אחד ואחד גופה, כי מאחר שהיה בלא תיקוני פרצוף, הרי היה חסר גם בכל א' גופה הכלים שבו לכל תכונת וכחות האורות שלו הנכנס בו, שהוא הנשמה שלו, כי הרי לאחר התיקון הנה יש בכל גוף כלים מיוחדים לכל כח וכח בפנ"ע אשר מהנשמה שלו, כח הראיה דהנשמה ע"י כלי העין, וכח השמיעה ע"י כלי האוזן, והריח ע"י כלי החושם, והדיבור ע"י כלי הפה, ומשתמש הנשמה בכל כחותיו ע"י כלי מיוחד לכל אחד ואחד בפנ"ע. ובעולם הנקודות היה חסר כ"ז בהז"ת, כי היו הם בלא תיקוני פרצוף כלל, וכמ"ש הרב בתיקון נוק' (פרק ב') והבאתי לשונו לעיל אות י', וכן הוא ג"כ בדברי הרב בשער העיבורים (פ"ד אות ג') עש"ה, וכן אמר האריז"ל בזוהר הרקיע (דף קנ"ג ע"ב) כי לא היו בסוד פרצוף כלל אלא בחי' כלי עם אור בלא פרצוף, והוא משום שהיו כלים קטנים מאד ויצאו בלא זווג וכנ"ל אות י', והוא החסרון דתיקוני הפרצוף שהוא הסבה הז'. ונמצא כי היה נוגע החסרון הזה גם לכל אחד ואחד גופה, כי לא היה יכול לסבול את אור הנקודות שבתוכו, והיה עיקר החסרון הזה בהז"ת דהנקודות, אבל הג"ר הם היו בתיקוני פרצוף קצת גם בעולם הנקודות, וכמ"ש הרב בשער העיבורים שם עש"ה, וכן כליהם לא היה ג"כ קטנים כ"כ, ולכן היו יכולים הם לסבול את אורותיהם וכנ"ל אות י'. אך ענין החסרון דו' תיקוני דגלגלתא והי"ג ת"ד שבעניינינו, הנה זה היה גם בהג"ר דהנקודות ג"כ, וכנודע שעיקרם הם בהכתר שהוא א"א, אמנם ישנם בחי' י"ג תיקונים בכל הפרצופים כולם, נוכמ"ש הרב בשער א"א (פרק ו') וע' ברע"מ (פנחס רל"ג ע"ב) ובריש הקדמת זוהר בראשית (א ע"א) ובהגר"א בתיקונים (קכ"ז ע"א בסוף ד"ה

⁴⁷² שער הנסירה פרק ג'.

לההוא דאיתמר) והארכתי בזה במ"א⁴⁷³. אבל בעולם הנקודות היו חסרים כולם מתיקונים הללו לגמרי. ועיקר אלו התיקונים הם רק מה שנוגע מכל א' לזולתו, וע"א} ומכל עליון להתחתון כדי להמעיט אורו ושפיעו שיוכל התחתון לקבל ממנו, ובעולם הנקודות היו חסרים גם הנ"ר מתיקונים הללו לגמרי, ועי"ז היה נמשך מהם האור להו"ת בשפע רב וכנז', ולכך נהרסו ונתבטלו וכמו שיתבאר עוד לקמן באות י"ג.

והרי נתבאר לנו עכ"פ שגם כל ענין הסבות הללו אשר מסבה ו' עד סוף סבה י', הנה כולם הם ג"כ רק מסבת החסרון דהווג שהוא הסבה הג', והרי נמצא כי הסבה הג' הנה היא כולל הסבה א' ב' ו' ז' ח' ט' י'. כי ע"י שיצאו בלא זווג ובסוד טיפת קרי, הנה לא יצאו אלא רק המלכיות לבד דהאוי"א והוא הסבה הא', ושרשיהם ועיקרם נשאר למעלה שהוא הסבה הט', וכן אור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס המקיים ומחיה את הכל והוא כולל את השם מ"ה וכל האורות דחסדים כולן, הנה הוא לא יצא אז כלל שהוא הסבה י', ועי"ז היו כולם גבורות תקיפין שהוא הסבה ח', וכן ע"י שיצאו שלא ע"י זווג היו כל הכלים שלהם קטנים ובלא תיקוני פרצוף כלל שהוא הסבה ו' ז', ולכן לא היה בכח הכלים לצמצם את האורות שבתוכם וליתן מעצור לרתיחת הגבורות שבהם.

והגם שהיו מקבלים עכ"פ אורות חסדים גדולים מלמעלה, שהוא מכל שרשיהם העליונים, והיה בהם ג"כ מעין ובמקצת ובדוגמא קצת מכל העניינים דאחר התיקון, דאל"כ לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל אפי' כרנע, אמנם באשר שיצאו שלא ע"י זווג שהוא הסבה הג', והיה חסר בהם עי"ז כל הו' תיקוני דגלגלתא וכל הי"ג ת"ד וכן כל תיקוני פרצוף כולם שהוא כללות כל הסבה ז', הנה היה נמשך להם כל האורות העליונים שלא בסדר והדרגה כלל ובשפע רב מב' סבות, אחד הוא כי ע"י שיצאו הם וכן האורות העליונים שהיה נמשך בהם, הנה יצאו כולם שלא ע"י זווג, הרי לא היה נמשך להם האורות לאט לאט ודרך פנימיות כל פרצוף עליון להצטמצם בכל א' כהראוי, אלא שהיה יורד להם מבחוץ וכולם בבת אחת, וכפי מה שיצא ממקורן והוא בשפע רב. ב' הוא כי הרי גם בהמשכתם דרך חוץ, הנה עכ"פ הוא כי בעברם דרך כל העליונים, הנה נבלעו בהם אור הרבה, והרי היה נתמעט עי"ז האור העליון בהנקודות עכ"פ, אבל משום שהיו שלא ע"י זווג, ולא היה שייכות לאורות הנקודות שיצאו מהענינים שהם רק המ"ן דאימא לבד, הנה לא היה להם שום שייכות עם אור האוון אשר שם הוא שורש אבא, ולכן לא נבלעו מאורות העליונים היורדים לנקודות, הנה לא נבלע מהם באור האוון כלל, וירדו להנקודות בשפע, כמו שהם למעלה. וכן הוא ג"כ כי ע"י שלא היה להם שייכות עם אור האוון, הנה לא קבלו ממנו מאומה והיה חסר בהם אור החסד הגדול של אור האוון, וגם עי"ז הנה נפסקו מאור המאציל ית"ש, ונפסק בהם הקשר והיחוד למעלה ע"י הפסק החסרון דאור האוון שהוא הסבה הב' וכנ"ל אות א' ב' כ"ז ע"ש.

והרי היה בהם עי"ז ג' חסרונות: אחד, מה שהיו בשפע ושלא בסדר והדרגה וכנ"ל אות ב', והשני, מה שנפסקו מהקשר והיחוד העליון וכנ"ל אות א', ועוד חסרון ג', היינו החסרון דאור החסדים של האוון עצמו. וכל אלו הג' חסרונות הם כולם בכלל הסבה הב', וע"י כ"ז הנה נשארו אורות הנקודות על תכונת הגבורות לבד, כי הרי לא נמתקו מהחסדים דאור האוון, וכן לא נשתוו עי"ז גם עם האורות החסדים העליונים כולם ע"י שנפסק להם הקשר והיחוד למעלה, וגם ע"י שבאו להם בשפע ולא בסדר והדרגה כלל, ובפרט כי הרי היה חסר להם אור הדעת עלאה שהוא הקו האמצעי המכריע והמיחד את כל האורות

⁴⁷³ כוונתו לביאורים ח"ב סה ע"ב.

דחו"ג ביחד, ולכן ע"י כ"ז נעשו הגבורות דהנקודות עם אורות החסדים העליונים לשני הפכיים, ולא היה אפשר להם לקבלם ונהרסו ומיתו ונשברו וכנ"ל אות ב' ואות ה'. והרי לנו עכ"פ כי הסבה א' ב' וכן כל הה' סבות אשר מסבה ו' עד סוף סבה י' הנה כולם הם מסבת חסרון דהזווג, שהוא הסבה הג', וכל אלו הח' סבות אחת הם, כי ע"י החסרון דהזווג והיו רק בסוד שיפת קרי לבד, לא היו אלא המלכיות האחרונות לבד שהוא הענפים לחוד, והיו גבורות תקיפין וכליהם היו קטנים ובלא תיקוני פרצוף כלל, ואור הדעת עלאה לא יצא בהם כלל, וכן מאור האוון לא קבלו מאומה ונשאר עי"ז על תכונתם שהם דינים קשים וגבורות תקיפין, ולא היה להם השתוות (ע"ב) כלל עם אור העליון הנמשך בהם לקבלם מאומה ונעשו הפכים זה לזה, ועי"ז נהרסו ומתו, כי לא היה בכח הכלים לצמצמם וליתן מעצור לרוחם לרתיחת הגבורות שבהם, אלא אדרבה הוא כי התגברו האורות על הכלים ונשתברו ונבקעו לבקעים.

הסיבה הד' היא שכ"א מהז"ת לקח לעצמו את כל האורות של הכלים התחתונים ממנו ואת זאת לא יכול היה לסבול, ולכן נשבר. לפי זה יש מקום לטעות, שבכל עליון היתה השבירה מרובה יותר, שכן היו בה יותר אורות, אמנם זו טעות, שכן כמו כן היה לכל עליון יותר קבלת חסדים מהעקודים ולכן נתמתקו דיניו יותר ויותר והיתה בהם יכולת גדולה יותר לסבול אורות, אלא נמצא שכולם משתווים לבסוף בענין השבירה. ומ"ט הוציאה הבינה את כל אורותיהם ביחד ולא א' א', והעניין הוא מכיוון שהבינה היתה רק מהב"ן ולא מאורות המ"ה בכלל ולכן היתה הבינה חסרה מאד וממילא גברה מאוד תכונת הגבורות שבהם שאין מעצור לרוחם, ומשום זה הוציאה הבינה ג"כ את כל ז' האורות בפעם א'. וכל הנ"ל הוא מחמת שלא היה זיווג, וממילא יוצא כי גם הסיבה הד' היא רק מכת הסיבה הג' של חסרון הזיווג.

[יג] ונשאר לנו עדיין עוד ב' סיבות מהקודמים, שהם הד' והה' אשר לא בארנום עדיין. והנה הסבה הד' הוא מ"ש הרב שם בשבירת הכלים (פרק ה') שכל א' מהז' תחתונות לקח את כל האורות של כל התחתונים ממנו, ולא יכלו לסבול אור יותר מהמגיע לחלקו ונתבקע הכלי עי"ז ומיתו ונשברו. אמנם כלי המלכות אשר היא קבלה רק את אורה לבד אך משום שהכלי המלכות היה חלושה יותר משאר הכלים עבור מיעוט קבלתה מאור העקודים וכמו שביאר הרב שם, לכן לא היה כח בכלי המלכות לסבול גם את אורה לבד. והוא ע"פ מה שכתבנו לעיל אות ה', כי היה מוכרח להכלים לקבל אור דחסדים מהעקודים וכדי שיומתקו ויתבסמו מגבורתם, שלא יתפרדו כ"כ מכל הרכבת הכחות הפרטיים דשרשי כל המציאויות דבי"ע שהיה כלולים בהכלים דהנקודות, כי באשר שהיו כלולים מכות רבים, ומדרך הגבורות הוא להתפרד, אך ע"י שקבלו אור דחסדים מהעקודים, נמתקו ונתבסמו במקצת ויצאו למלכותם כרגע, ולכן כלי המלכות הגם שלא נכנס בה רק אור של עצמה לבד, אך משום שהיא לא קבלה מהעקודים, אלא רק אור דחסדים ממועט, והוא ע"י ששרשה אשר בהעקודים שהיא המלכות דעקודים היה חסרה ג"כ מאור עצמותה, כי נשאר בהיסוד, וכמ"ש במטי ול"מ (ריש פרק ד'), ועי"ז הנה לא קבלה ממנה המלכות דהנקודות אלא רק אור ממועט, לכן נשברה כלי המלכות דהנקודות ג"כ, הגם שלא נכנס בה אלא רק אור של עצמה לבד, אך הכלים דהז"ק דהנקודות אשר הם קבלו אור דחסדים משרשם שבעקודים היטיב, עכ"ז הנה נשברו הם ג"כ משום שנכנס בכל א' אור של כל התחתונים ממנו, והרי היה בכל א' אור דהגבורות ביותר, ולכן נשברו גם הם כולם.

ואין להרהר ולומר שהרי לפ"ז יהיה נמצא לכאורה שהכלי דכל עליון היה בה השבירה יותר מרובה, כי הרי בכלי הדעת הנה נכנס בה ו' אורות יותר מחלקה, אבל בכלי החסד הרי לא נכנס בה רק ה' אורות יותר מחלקה, וכן עד"ז בכלם, שנתמעט היתרון בכל א', עד שבכלי היסוד לא נכנס בו רק אור אחד יותר, שהוא אור המלכות. אך פשוט הוא

כי נגד זה הנה יש סברה להיפך ג"כ, כי כל כלי שהיא יותר עליון הנה היא נמתק ביותר, כי הגבורות כל מה שהם יורדים ומתרחקים ממקורם הם מתגברים כנודע, וכן קבלה כל כלי עליונה דהנקודות אור חסדים יותר משרשה, שהוא הכלי העליונה שכנגדה בהעקודים אשר היא יותר חסדים, וע"י כ"ז היה נמצא שהיו משתווים כולם בענין השבירה שבהם, כי הרי היו כולם שוים בערך והיה השבירה בכלם שוה.

אמנם מה שיש להקשות לכאורה כי מאחר שהיו כל הכלים דהנקודות כל א' בפנ"ע, והיו נפרדות זה מזה, א"כ אלמה באמת הוציאה הבינה את כל אורותיהם ביחד, ולמה לא הוציאה אותם ג"כ אחד לאחד, כל אור בפנ"ע בהכלי שלה. וכן אלמה קבל כל כלי אור יותר מחלקה, ובפרט כל כלי תחתונה אחר שראו את המיתה והשבירה שהיה בהעליון שעל גבה ע"י קבלת אור יותר מחלקה. אך פשוט הוא שזה היה ג"כ רק מסבת תכונת הגבורות שבהם, שאין מעצור לרוחם, ומשום זה הוציאה הבינה ג"כ את כל היו אורות כולם בפעם אחת בלא סדר כלל, כי גם הג"ר היו אז ג"כ גבורות גדולים וכנ"ל דרוש א' ס' א' אות ה'. ומה גם כי הרי גם הג"ר היו ג"כ חסרים מתיקוני פרצוף העיקריים לגמרי, ולא היו גם הם מתיקוני פרצוף הראוי בשלימות כלל וכלל וכנ"ל סוף אות י', כי הרי היה חסר בהם כל השם מ"ה כולו, שהוא עיקר צורת אדם, וכן מהב"ן לא היו גם הג"ר אלא רק המלכיות לבד, אלא שהיו כלולים כל א' מכל פרטי המלכיות כולם דה"ס שבכל א', ומהאור הב"ן שלאחר התיקון. משא"כ הז"ת דהנקודות, לא היו כלולים כל א' מכל המלכיות כולם דה"ס שבכל א' אשר מהב"ן שלאחר התיקון, אלא רק מפרטי האורות דהמלכות לבד שבכל א'. אבל עכ"פ הוא כי גם הג"ר לא היו ג"כ אלא רק מהמלכיות לבד, וא"כ הרי לא היו גם הם (ע"ג) עדיין בכל תיקוני פרצוף הראוי כלל. וכן אמר ג"כ הרב במבו"ש (שער ב' ח"א פ"ו ע"ש ושם ח"ב פ"א). ובפרט כי הרי כל בחי' הז' תיקוני דגלגלתא והי"ג ת"ד היו חסרים כולם בהג"ר ג"כ כמו בהז"ת, ולכן לא היו עומדים גם בהם האורות מצומצמים כהראוי כלל, ולכך הוציאה הבינה כל הז' אורות כולם בבת אחת שלא כהראוי אז.

וכן הוא עד"ז מה שקבל כל א' מהז"ת יותר על חלקו, הוא ג"כ מסבת תוקף הגבורות שבהם, כי לא היה בכחם ליתן מעצור לרוחם ולחשוב בראש מה שיהיה בסוף, וע"י גודל התשוקה וההנאה מזוהר זיו האורות, רצה כל א' לחטוף את הכל בפעם אחת הגם שלא היה בכחו לקבל כלל, והתגבר כל א' לחטוף את כולם גם את כל אותן החלקים אשר אין מניע לו כלל, וכדי למלוך על כולם, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א' ב ע"ד) בסוף ד"ה ומלכין קדמאין, שזהו הענין מ"ש וימלוך, כמו מלך שמקבל הכל ומחלק לעבדיו, שהתגבר כל א' ליקח כל המלוכה לו לעצמו, וזהו שאמרו באד"ז (רצ"ב ע"א) כי עליהם נאמר כי הנה המלכים נועדו כו' נבהלו נחפזו, ולכן לא אתקיימו. והנה מאחר שאמרנו שכל אותה הסבה ד' דענינינו, הנה הוא רק מגרמת תוקף הגבורות שבהם, וע"י החסרון דתיקוני פרצוף שבהם שהוא הסבה ז' ה', הרי כבר בארנו לעיל אות י' וי"א כי כ"ז הוא רק ע"י החסרון דהזווג שהוא הסבה ה', והרי נמצא כי גם הסבה ה' הנה היא כלולה ג"כ רק בהסבה ה', כי ע"י החסרון דהזווג, והיה חסר אור הדעת עלאה והשם מ"ה כולו וגם ה"ט"ר דב"ן, והיו כל הנקודות כולם רק מהב"ן דב"ן ומהס"ג הכללי לבד, ומשורש המ"ס בוצד"ק לבד וכנ"ל דרוש א' ס' ד' ה' ובכל דרוש ב' כולו ובכ"מ, והרי היו כולם רק גבורות תקיפין, הנה ע"י לא נתנו מעצור לרוחם והוציאה הבינה את כל הז' אורות בבת אחת, וכן כל א' מהז' מלכים התגבר בכל כחו ורצה למלוך על כולם וקבל יותר מחלקו, מה שלא היה בכחו לקבל ולסבול ולכך נהרסו ומתו. והרי נתבאר עכ"פ כי גם הסבה ה' הנה היא

בא ונמשך רק מנרמת הסבה הג', וכולם כלולים רק בה וע"ד שבארנו לעיל בסבה א' ב' ו' ו' ח' ט' י'.

[אמר המחבר אחר כותבי כל הדברים הללו עיינתי במה שכתבתי בזה זה כמה שנים מקודם וישרו הדברים בעיני כי נמצא שם כמה תוספת דברים על הנ"ל ולכן אסדר אותו כאן בשם מהדורא קמא ואייחד לזה אות בפנ"ע]

לקמן חידושים שנוספו על דרוש ד' ממהדורא קמא:
הסיבה הד' הנ"ל היא שלא יכלו הכלים לסבול כל כך הרבה אורות. וצ"ע, מ"ט נכנסו בו הרבה אורות, הרי אם היו האורות רבים מדי, הרי שהם היו צריכים לישאר בחוץ כמו בכל או"מ. וביאור הדבר הוא, שהאורות הללו הם רק פנימיים במהותם, ולעתיד הם אכן יהיו פנימיים באופן שלא ישרו הכלים, ולכן הוא שהם נכנסו לכלים ע"מ להוציא את פעולתם מן הכח אל הפועל. ועוד צ"ל, שהאורות האלה הם גבורות שתכונתם שלא לשקוט אלא להוציא את עצמם אל הפועל לגמרי, ודבר זה רק שייך רק דרך כלי, לכן דחקו ונכנסו כולם בכל כלי וכלי. עוד צ"ל, שמבואר שבכלי הדעת היו את כל הז"ת וכן הלאה. וקשה, שהרי כל אור עליון כולל בתוכו את כל האורות התחתונים? אלא בע"כ שעל אף שהאורות התחתונים נכללים באורות העליונים, בכ"ז הם אינם מגלים ופועלים שם, אלא עד שיוורדים ונכנסים למקום והכלי העיקרי שלהם. אמנם עולם התהו לא יכול ליתן מעצור לרוחם, והתחילו לפעול תיכף בהיכנסם בכלי הדעת, וכן המשיכו הלאה. ועוד צ"ל, שלפ"ז יתבאר מ"ט נחשבת הדעת כמלך בפני עצמו, שכן היא בעיקרה נשמת הו"ק, ומהטעם שבעולם התהו היו כולם גבורות חזקים ויצאו כולם בכל כוחם לגילוי, לכן אף הדעת יצאה אז בכל כחה בהתגלות. ממילא יתבאר נמי מ"ט הוא שבעולם העקודים לא מצינו שכניסת האורות שברה את הכלים, שכן אין עיקר גדולתם של האורות במספרם, אלא בתכונתם.

ובאמת לא היה כח בכלי הנקודות, לסבול אפילו את האור של הספירה שלו לבד. במקום א' מצינו שאומר הרב שכל הו"ק שוים בגדלם, ואילו במקום אחר הוא אומר שחצי ת"ת גדול מכל הנה"י, וצ"ע. והנה לא שייך לחלק בין זמן התיקון לקודם התיקון, שהרי מש"כ שהם שוים בגדלם בוודאי שייך אף בעולם העקודים. ועוד, שכל כלי הוא מלא באורו לגמרי, ואם כן איך יתכן שיש מקום להכניס עוד אורות כמו שהיה בעולם התהו, ובפרט שהכלים לא היו מתלבשים ומקושרים זה בזה, ולא היו בנויים באופן של פרצופים וקוים.

סיבת השבירה היא מכיוון שהיו האורות גבורות חזקים, וכמו כן היו הכלים גם כן גבורות חזקים שכן הם שרשי המציאות דבי"ע, ולא היו מאוחדים זה בזה, והיו יכולים ליפרד בנקל. אמנם אם היו הכלים עבים יותר, היו נותנים מעצור לאורות שלא יפעלו כ"כ בחוזק, וזהו מש"כ לאחר התיקון שהם היו בציור רמ"ח אברים שכל פרט היה במקום מיוחד. ומש"כ שלא יכול היה הכלי לסבול בתוכו יותר אור, הוא מחמת קטנות הכלים והפרדתם זה מזה.

אמנם עיקר מה שאמר הרב שאין א' גדול מחבירו, זהו רק בענין הג"ר שכל אחד מהם הוא ממותק, ולכן אפילו כאשר נכנסו בהם אורות הז"ת בכ"ז הם לא נשברו, ולא נתגלתה גבורתם כלל. אמנם לאחר יציאתם מג"ר עומדים כל הז"ת בדרגה אחת, ועל אף שכל הגבוה מחבירו גדול מחבירו, אמנם זה החילוק הוא בצמצום גדול, וכאן משיגים רק את היותם זה לעומת זה, והבחירה בטוב והרע היא בשוה, וכן הוא בכל המדות. וכל מדה מאירה רק יחד עם השני, שכן אין חסד בלא גבורה וכן להיפך. והנה החילוק הזה שבין ג"ר לז"א הוא מכח זה שז"א הוא לצורך ההווה ואילו ג"ר הינם לצורך העתיד.

איתא שא' מהסיבות לשבירה היא מכיוון שהבינה הוציאה את כולם ביחד. וקשה, שהרי גם לאחר התיקון יוצאים כולם ביחד, וא"כ צ"ע מהו החילוק. אלא לאחר התיקון נכנסו הכלים בתוך הבינה בסוד עיבור, ונתקשרו להיות גוף אחד, ואז כל אור היוצא ממנה נכנס בכלי המיוחד לו, ולכן הוא נחשב כדבר אחר, אמנם בעולם הנקודות נחשבים כל ז' האורות לאורות נפרדים ואינם מתקשרים לגוף אחד כבעת התיקון. יוצא אם כן, שהיו ב' מיני ריבויי אורות: א' ריבוי האור של עצמו שהיה גדול ומרובה, לפי ערך כל כלי שלו, והב' מה שנכנסו האורות של כולם בכל כלי עליון. ובזה יתבאר מ"ט חפש הרב טעם לשבירת כלי המלכות שהיו בו ב' החסרונות הנ"ל.

[יד] מהדורא קמא. סבה הד' מ"ש הרב בנקודות (פרק ה') דלכך נשברו משום שהכלים דכל הז"ת הם כולם שוים ואין אחד גדול מחבירו, ולקח כל אחד את האורות של כל התחתונים ממנו ולא היה יכול לסבול אור יותר מהמגיע לחלקו ועי"ז נשברו. ולכאורה הוא קשה, כי כאשר שהאור הוא גדול שאין הכלי יכול להלבישו, הרי היה צריך להשאיר בחוץ ולא לדחוק את עצמו לכנוס דוקא בפנים עד שישבר הכלי מחמתו, וכמ"ש הרב בשער השתלשלות⁴⁷⁴ (ענף א') וכן בשער המקיפים (פרק א'), שכשיוצא אור גדול שלא

⁴⁷⁴ דהיינו שער השתלשלות י"ס בתוך העיגולים, הרי הוא שער ג'.

היה יכול להכנס בפנים מרוב גודלו נשאר בחוץ לאור מקיף ע"ש. אמנם י"ל בזה כי הנה כל אותן האורות דהנקודות הנה הם כולם אורות פנימיים, ור"ל שהם האורות העתידיים להיות מבפנים דוקא, כי כן נאצלו מתחלה בתכונה הזאת להיות לפעולות אור הפנימי אשר הוא פועל תמיד יותר מהאור המקיף, וכמו שראינו החילוק בין הפנימי להמקיף בהקו דא"ס הנכנס לפנים להעולמות לבין אור א"ס המקיף את כל העולמות מבחוץ, כי עיקר הפועל הוא הקו הפנימי, משא"כ אור א"ס המקיף שהוא אינו נוגע ודבוק לעולמות בי"ע, כמ"ש בשער סדר אצילות (פרק א') וע"ש בדברינו. וכן הוא בענינינו, ולכך נכנסו לפנים להוציא פעולתם מן הכח אל הפועל, כי רק על תכונה הזו נאצלו מתחלה.

והעיקר בזה הוא, כי משום שהשבירה היה לצורך ובכוונה מהמאציל ית"ש וכנ"ל, לכך נכנסו לפנים דוקא כדי לשברם בכוונה. ור"ל כי סידרם המאציל ית"ש באופן כזה שיכנסו כולם בפנים לכל כלי, וכדי שיהא השבירה כפי כוונתו ורצונו ית"ש. והענין הוא, כי הנה משום שהאורות הם גבורות חזקים אשר תכונתם הוא שלא לשקוט ושלא לנוח, רק להוציא כל מה שיש בכוחם מהכח אל הפועל ולפעול תמיד וכנ"ל בדרושים הקודמים. ובאשר שבהמקום שירדו אינם יכולים לפעול מאומה (ע' ע"ד) אלא רק ע"י הכלים דוקא, וכמו שהנשמה בעוה"ז אינה יכולה לפעול מאומה אלא ע"י הגוף דוקא, לכן דחקו ונכנסו כולם בכל כלי וכלי שפגעו בתחלה, והתחילו לפעול כולם על ידה, ולא היתה בכח כל כלי להוציא פעולת כל האורות על ידה, ונשתברה ונבקעה לבקעים. ור"ל כי הנה הגם שכן הוא הסדר לעולם, שבכל אור וספי' ראשונה נכללו בה כל האורות דספירות התחתונים, וכגון באור הדעת נכללו בה כל הז' ספי' התחתונים, עכ"ז אינה מתגלה ואינה פועלת שום אור מהז' שום פעולה כלל עד שיורדת ונכנסה בהמקום והכלי העיקרי שלה אשר הכין לה המאציל כהראוי לה, ואינה פועלת אור החסד שום פעולה עד שיורדת בהכלי המיוחדת לה שהוא כלי החסד, וכן אור הגבורה הוא נח ושקט מלפעול מאומה עד שיורדת בכלי הגבורה המיוחדת לה, וכן ע"ז כולם. אבל בעולם התווהו משום שהיו גבורות חזקים, לא היו יכולים ליתן מעצור לרוחם, והתחילו לפעול כולם תיכף בהכנסם בכלי הדעת, וכן אח"כ כולם בכלי החסד, וכן ע"ז כולם, ולכך נשבר כל כלי וכלי מחמת ההתגבורות דריבוי האורות אשר לא היה אפשר לה לקבל. וזהו הענין ג"כ מה שקשה לכאורה על אור הדעת, אשר נחשב ג"כ מכלל הז' מלכים דעולם התווהו, הלא הדעת הוא לעולם רק נשמת הז"ק ומובלע בתוכם ואינו מתגלה כלל, כי כל פעולתו הוא לעולם רק על ידם, ולכן אינו עולה הוא בשם בפנ"ע כלל (ע' שבירת הכלים פרק ב'). אך הטעם הוא כי משום שבעולם התווהו היו כולם גבורות חזקים, ויצאו כולם בכל כוחם לגילוי, ולכן יצא אז גם הדעת בכל כחו בהתגלות, כי לא היה אפשר לו ליתן מעצור לרוחו להיות טמון ומובלע בתוכם דוקא, אלא שיצא הוא ג"כ והוציא כל כחו לפועל ובגילוי בפנ"ע. ולא עוד אלא שכל אור עליון עצמו אשר נכלל בו כל האורות התחתונים, הנה כאשר נכנס הוא בהכלי שלו, היה הפצו ורצונו שיהא הוא המושל והשליט על כל האורות הכלולים בו, ופעל בהם ועמהם להוציא את כל כחותיהם לפועל בהכלי שלו דוקא, כדי שימלוך רק הוא לבדו ושיתנהגו כולם רק על ידו, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א' ב' ע"ג) בד"ה ומלכין קדמאין מיתו, אמר שם זה לשונו, והענין הוא כידוע שכל אחד קיבל האורות של כולם, וזהו וימלוך כמו מלך שמקבל הכל ומחלק לעבדיו כו'. הרי לנו שגם הרצון של כל אור עליון עצמו היה ג"כ שכל האורות התחתונים הכלולים בו יוציאו כולם את כוחם לפועל בהיותם בו, וכדי שיהא הכל על ידו דוקא. והרי נתבאר כי ענין החסרון מה שנכנסו כולם בפנים לכל כלי הנה הוא רק מהטעם דחוזק הגבורות שבהם, והתחילו כולם להוציא כחם לפועל בכלי אחת ובבת אחת וכנז'.

ובזה ניהא מה שקשה לכאורה, כי הרי הענין הזה מה שנכנסו כל האורות כולם בכל כלי העליונה, הרי היה כ"ז בעקודים ג"כ, וכמו שמפורש במטי ול"מ (פרק ב') כי מתחלה ניתנו כל ה' אורות בכלי החסד, ואח"כ ה' אורות בכלי הגבורה, וכן עד"ז כולם כמו שמפורש שם, וא"כ איך אמר הרב שבנקודות היה זה הסבה לשבירת הכלים, הלא בעקודים היה ג"כ כן, ועכ"ז הוא עולם מתוקן מתחלתו וחי וקיים לעד. ואין לומר דלכך לא היה זה חסרון בעקודים משום הטעם שמבאר שם הרב, והוא משום שאור הכתר נשאר למעלה, ולכן גם כשנכנסו אח"כ כל האורות כולם בכלי אחת, עכ"ז הרי הם כולם קטנים מאור הראשון שהיה בה כאשר בהיות הכתר עמהם ביחד, וכמ"ש שם במטי ול"מ (סוף פרק ב') ע"ש.

אמנם הרי כבר ביארנו בכללי התפשטות והסתלקות בארוכה כי באמת לא היה בזה שום שינוי בין העקודים להנקודות כלל וכלל, וכל העולמות הם כולם שוים בזה ע"ש בדברינו ותראה נפלאות בעה"י, וא"כ הרי סדר כל הדברים הנזכרים אשר אמר הרב במול"מ (סוף פרק ב') באורות העקודים, הנה היה כ"ז ממש בהאורות דהנקודות ג"כ, וא"כ אלמה חושב הרב בנקודות (פרק ה') את כניסת כל האורות כולם יחד בכל כלי לחסרון ולסיבה דהשבירה, הלא בעקודים היה ג"כ כ"ז ומאי שנא הנקודות מהעקודים. אבל לפי דברינו הוא ניהא מאד, כי באמת לא ריבויים גרמו השבירה, אלא רק תכונתם גרמו השבירה, ומחמת שהיו מחוזה הגבורות וכנ"ל, אבל ענין הריבוי לבד אלולא תכונתם לא היה חשש כלל. והוא משום כי האורות כשהם מבוססים אינם (עא ע"א) דוחקים את עצמם כלל לפעול מאומה בכלים שאינם לפי מדתם, ולכן אורות העקודים כאשר נכנסו כל האורות התחתונים בהכלי העליונה, לא היה שום חשש בזה, כי לא היו מדחיקים את עצמם לצאת בכחם ולגמור את פעולתם ע"י כלי שאינה מסודרת לפי הכח דכל אחד ואחד, ועיקר סבת השבירה אשר בהנקודות היה רק מחמת תכונתם ע"י שהיו גבורות חזקים, ויצאו בכל כחם ופעולתם בכל כלי וכלי מהם.

והאמת הוא, כי אפי' נגד האור האחד אשר לכל כלי וכלי עצמו, לא היה ג"כ בכח הכלי לעמוד נגד גודל רתיחת הגבורות שבו להכבישו וליתן מעצור לרוחו שלא ייצא בכל כחותיו בבת אחת, ואין כוונת הרב בנקודות (פרק ה') שאלולא ריבוי האורות האחרים לא היו מתו, כי ודאי הוא שלא היה בכח הכלים לעמוד אפי' נגד האור האחד של עצמה גופה לבד, ובפרט כי הכלים היו אז קטנים מאד ולא היו מקושרים זה בזה, וכמו שיתבאר למטה, וא"כ לא היה בכחם לכבוש גם האור של עצמם, אלא שמ"ש הרב בסיבת כניסת האורות האחרים, הוא רק טעם נוסף על חוזה הגבורות שהיה בהם, כי לבד גודל הגבורות שהיה בכל אור ואור גופה, הנה היה עוד יתירה, שגם נכנסו כל האורות של כל התחתונים כולם בכל כלי עליונה.

וכן מוכח כוונתו במב"ש (שער ב' ח"ב פ"ג) שאחר שמבאר שם כמה טעמים וסיבות לשבירת הכלים, ואחד מהטעמים הוא מחמת שהיו דינין וגבורות כנו', כתב שם אח"כ ג"כ את אותו הטעם שבע"ה בנקודות (פרק ה') מחמת שנכנסו כל האורות כולם בכל כלי וכלי, וכתב שם אח"כ, ולכן לא היה כח בכל כלי לסובלם אם מחמת ריבוי אורות הנוספות אם מחמת עצמן לסבות הנ"ל עכ"ל. ע"ש הרי לנו מבואר כוונתו שגם מחמת עצמן לבד היו נשברים ג"כ, כי לא היה בכח כל כלי לסבול גם את אור של עצמה גופה, אמנם ריבוי האורות הוא טעם נוסף לגודל חוזה גבורתם. והאמת הוא, כי עי"ז היה ג"כ השבירה יותר גדולה הרבה, כי כל מה שנתרבו האורות אשר הם רק גבורות חזקים, הנה היה עי"ז השבירה יותר גדולה ומרובה וכמו שיתבאר עוד לקמן בזה. אבל עכ"פ הוא כי ריבויים לבד (באם שהיו מבוססים) לא היה מפסיד כלל ולא היו נשברו כלל, וכל השבירה

לא היה רק משום תכונתם לבד ע"י שהיו רק גבורות חזקים וכנ"ל. ולכן בעקודים אשר כל האורות הם שם רחמים וחסדים גדולים, לא היה מפסיד ריבוי האורות כלל אלא היה מתוקן מתחלתו וחי וקיים לעד.

ונדבר עתה בביאור שאר דברי הרב שבענינינו, והיינו במה שאמר כי הו"ק אין אחד גדול מחבירו, וכן אמר ג"כ במשי ול"מ (פרק ב') כי הו"ק הם כולם שוים. ולכאורה קשה, כי הרי במוחין דצלם (פרק ב') אמר בפירוש להיפך, וזה לשונו, ונדע כי הצי ת"ת גדול מכל הנה"י כולם כמבואר אצלנו בהקדמה הידועה, כי הבחי' הקטנה שבכל ספי' העליונה היא גדולה מכל מה שלמטה ממנה, עכ"ל, וכן הוא ג"כ בדרושי אבי"ע (פרק י"ד) ע"ש. ואין לומר כי זהו רק לאחר התיקון אשר אז נתרחה ונתגדלה כל ספי' כנדוע ונעשה אז כל ספי' עליונה יותר גדולה מכל התחתונים כולם, הלא העקודים הוא עולם מתוקן מתחלתו, ועכ"ז אמר עליהם ג"כ שכל הו"ק הם שוין, וכמ"ש במול"מ (פרק ב') וכנ"ל. ועוד יש לדקדק כי הרי בענינינו שהוא בנקודות (פרק ה') שאמר הרב זה למעם דלכך לא היו יכולים הכלים דז"ת לקבל כל א' את האור של כולם, משום שאין אחד גדול יותר מחבירו, הלא אפי' אם היה כל כלי עליונה יותר גדולה עכ"ז לא היה באפשרי ג"כ לקבל את האור של כולם, כי באם שכל כלי שהוא יותר עליונה היא יותר גדולה, הרי הוה האור שבה ג"כ יותר גדול, כי האור והכלי הם לעולם שוים במדתם זה כזה, ואין שום חלק בהכלי שיהא ריקנית מאור, על דרך הגוף שלא נמצא שום חלק בו שיהא ריקן מהנשמה, וא"כ הרי אין מקום בשום כלי לקבל בתוכה איזה אור אחר כלל. אך הענין הוא כי עיקר כוונת הרב במ"ש שלא היו יכולים הכלים לקבל את האורות דאחרים, הנה כוונתו הוא על פי מ"ש בשבירת הכלים (ספ"ד ובתיקון פ"ה וכן במלכים פ"ד בדרוש החברים שם וכן שם סוף פ"ה) שהכלים לא היו מתלבשים ומקושרים זה בזה, ולא היו בדרך קוין {עא ע"ב} ובסוד פרצוף, אלא שהיו עומדים נפרדות זו מזו. והענין בכ"ז הוא כי הנה עיקר השבירה הוא רק מהטעם שאמרנו לעיל, כי משום שהאורות דעולם התוהו היו כולם גבורות חזקים לבד אשר טבעם הוא להוציא כל כחם ופעולתם לחוץ, והם הולכים ופועלים בלי הפסק בכל כח וכח הפרטיים שבהם, ולכן הכלים אשר גם הם היו מורכבים ג"כ מריבוי כחות ועצמיים רבים שהם כל שרשי המציאויות דהבי"ע שהיו כלולים בהכלים דהנקודות, ואותן העצמיים שבהם לא היו מיוחדים ג"כ זב"ז היטיב, והיו נקל להתפרד ע"י שגם הם היו רק מבחי' הגבורות לבד וכנ"ל אות ה', ולכן כאשר נכנסו האורות דהגבורות בהם ויצאו בכל כחם ופעולתם, נתפזרו כל העצמיים שבהכלים ע"י התגברות ורתיחת דהאורות, ונשתברו ונבקעו לבקעים. והנה אמרנו לעיל כי כאשר האורות הם מלובשים בכלים עביים יותר ממדתם, אז נותנים הכלים מעצור לרוחם שלא יפעלו כ"כ בחוץ, ולכך נסדר לאחר התיקון שיהיה כל כלי מסודר בבחי' פרצוף, שהוא ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, כמ"ש בפרקי הצלם (פ"ג ופ"ו) ובעיבורים (פרק ב') וכן נסדר ג"כ כל גוף שיהיה בבחי' ג' כלים כידוע, כדי ליתן מקום לכל כח פרטי שבאור שיהיה לכל כח וכח שבו מקום מיוחד, שהוא אבר וכלי מיוחד להוציא את כחו לפועל, כי ע"י שנתלבש כל כח וכח בכלי מיוחד, הנה הכלי מצמצמו ליתן מעצור לרוחו שלא יפעול כ"כ בחוץ אלא לאט לאט ובעתו ובזמנו. ולכן בעולם הנקודות כשיצא האור לכנוס, בהכלים ולא היו אז הכלים בסוד פרצוף כלל, כי לא נתקשרו ולא נתחברו עדיין זה בזה אלא שעמדו כל א' בפנ"ע, וכאשר נכנסו כל האורות כולם בכל כלי וכלי, לא היה ביכולת שום כלי לעמוד בפני האורות ליתן מעצור לרוחם ולצמצמם, כי אפי' נגד האור אחד של עצמו לא היה ג"כ בכחו להכבישו ולצמצמו כנ"ל, אלא אדרבה כי התגבר האור על הכלי לפזר את כל העצמיים שבו עצם מעצם, ונשבר ונבקע לבקעים עד שנשברו כולם. וכ"ז היה מחמת שכל כלי וכלי לא היה נשלמה

עדיין לפי הצורך לצמצם את האור שבה וכמ"ש הרב בתיקון נוק' (פרק ב' סי' ט"ז) וכן בכ"מ, שהכלים היו קטנים, וכן היו ג"כ נפרדות זו מזו ועמדו כל א' בפנ"ע. כי אלו שהיו מקושרים זה בזה ובסוד פרצוף, שכולם מחוברים בכה אחד המחרם, אז הנה הגם שלא נשלמו עדיין כל א' לפי הצורך לצמצם את האור שבו, עכ"ז מאחר שהיו מחוברים יחד הרי היה נסמך ומתחזק כל א' ע"י חברו, ולא היה השבירה גדולה כ"כ לכל הפחות. ועוד כי באם שהיו מחוברים יחד, לא היה נחשב כניסתם בכל כלי לכניסת כולם בכלי אחת, מאחר שכל הכלים היו מחוברים זה בזה, הרי הם מעורבים כולם בכחותיהם, א"כ הרי נחשב ממילא כאלו שהיו כל א' בהכלי שלו, ומה גם כי ודאי הוא באם שהיו מחוברים הכלים בסוד פרצוף, היה נכנס באמת כל אור ואור תיכף במקומו הראוי לו, שהוא בהכלי המיוחדת לו, והרי לא היה הענין דריבוי האורות כלל, והיה השבירה מעוטה. ונמצא שמה שאמר הרב בנקודות (פרק ה') שלא היה כה בשום כלי לסבול בתוכו יותר אור מהמגיע לחלקו, הכוונה הוא רק מחמת שהכלים היו קטנים והיו נפרדות זה מזה, וע"ז לא היה בכחם לצמצם את האורות שבתוכם וכנ"ז.

אמנם מה שאמר שכל אחד מהז"ת אינו גדול יותר מחבירו, הנה עיקר כוונתו בזה הוא רק על החילוק וההבדל שבין הז"ת להג"ר, כי הנה הג"ר הנה לבר מה שהם העליונים והראשונים והם ממותקים ומבוסמים, הרי נודע הוא שיש לכל א' מעלה כוללת במה שכל הז"ת נכללים בכל א' מהם כגרעין בהפרי וכענפים בהשורש, והם הג' אבות של כל הז"ת. ולכן הוא כאשר שהיו נכנסים כל האורות כולם בהכתר, לא היה נחשב אצלו לריבוי אורות יותר ממדתו, כי הם כולם בטלים אצלו וכלולים בו, כהבן הכלול במוח האב, ולכן הגם שהם גבורות חזקים, אך בהיותם בו לא נתגלה מכחם מאומה, ומה גם כי הכתר הרי הוא לעולם בבחי' חסד גמור נגד הז"ת, ולזאת נתבסמו כל גבורותיהם על ידו בהיותם אצלו, ולא נראית עדיין מגבורתם כלום. וכן עד"ז בהיותם אח"כ בחכמה, כי הוא ג"כ החסד גמור נגד הז"ת, והם כלולים בו ובטלים אצלו, וכן הוא ג"כ עד"ז בהיותם בהינה שהיא אם {עא ע"ג} הבנים, והיא בעצמה רחמים כנודע⁴⁷⁵. ולכן הוא בהיותם בהג' ראשונים, שהם כח"ב, לא נתגלה עדיין מגבורתם מאומה, ולא פעלו בהם שום מיתה ושבירה, אמנם אח"כ בצאתם מהג"ר, הנה הגם שעיקרן דהז"ת לפי שורשם ומציאותם העיקרי הוה כל תחתון ג"כ למטה במדרגה מהעליון, כי הגבורה הוא למטה מהחסד, והת"ת למטה מהגבורה, וכן כו' כו', כי כל עליון הרי הוא נמשך משורש יותר גבוה, וכנודע שהחסד הוא ענף החכמה, והגבורה ענף הבינה, והת"ת ענף הדעת, ועל דרך זה כולם, אמנם אחר שנשתלשלו למטה במקומם הנה נצטמצמו להיות כולם רק במדרגה אחת לבד, וכל מדה שהיא יותר עליונה נצטמצמה בצמצום יותר גדול. והוא מהטעם שראה רצונו ית"ש להוציא על ידיהם כל המציאות דעולמות בי"ע בקצוות והפכיים שוים זה בזה וזה מול זה, עד שיצא על ידיהם כל התמורות כולם ג"כ בכחות שוות זה בזה, וכמו שאמר הכתוב (קהלת ז' יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים. וכ"ז הוא בכל משך זמן דקיום העולם הזה אשר הוא מיוסד על הבחירה, והיה ההכרח לבנותה בטוב ורע, ובא"ת זה לעומת זה, ולכן נצטמצמו כל המדות דז"ת להיותם בכחם שוות, וכל מדה שהיא יותר עליונה נצטמצמה בצמצום יותר גדול כנ"ז. כי החסד אשר הוא באמת משורש יותר גבוה ואורו הוא יותר גדול הרבה, ועכ"ז אינו מתגלה אורו ואינו מאיר עתה אלא רק בשיתוף מדת הגבורה, וא"כ הרי נמצא שהחסד נצטמצם יותר מהגבורה, וכן עד"ז כולם. וכ"ז הוא

⁴⁷⁵ זה אחרי מות סה ע"א, ועי' בהג"ר א על ספד"צ ב ע"ד בליקוט.

משום צורך הבחירה שיהא האפשר להאדם להטות לכאן ולכאן, וכן משום הצורך דשכר ועונש אשר הוא בכל משך זמן דקיום עוה"ז, וידוע הוא כי כל ההנהגת העוה"ז הוא בהו"ק דהו"ן, ולכן נצטמצמו הו"ק דו"ן שיהיו כולם במדרגה אחת. אמנם הג"ר דהו"ן, ומכש"כ הג"ר הכלליים שהם א"א ואו"א, הנה שם עומד באמת כל ספי' יותר עליונה שבהם במעלה הרבה מהספי' התחתונה שלמטה הימנה, וזהו שאמר הרב במוחין דצלם (פרק ב') כי הבחי' הקטנה שבכל ספי' עליונה היא גדולה מכל מה שלמטה, כי שם מדבר בהתנה"י דהבינה האימא עלאה אשר לא נצטמצמו הו"ק שבה ממדרגתם העיקרי שבהם. אך בענינינו שהוא הו"ק דהנקודות אשר הם בחי' הו"ק דו"א דאצילות, הנה הם אשר נצטמצמו להיות כולם שוים, וכן הוא עד"ז ג"כ בהו"ק דו"א דעולם העקודים שהם השורש דו"א דאצילות, הנה נצטמצמו הם ג"כ להיות כולם שוים וכמ"ש בעקודים (פרק ב') כי הו"ק דהו"א דכל עולם הם נצטמצמו משום צורך הנהגת דהעולמות בי"ע⁴⁷⁶. משא"כ מהג"ר ולמעלה שבכל עולם, שהם לצורך ההנהגה עתידה אשר בתיקון האחרון, הנה שם עומד כל ספי' על מדרגתה, שכל ספי' שהיא יותר עליונה הוה מעלתה ומדרגתה יותר גדולה, אלא שלצורך המציאות דעוה"ז נצטמצמו הו"ק דהו"ן שבכל עולם להיות כולם שוות. אמנם כאשר יתגלה התיקון האחרון שהוא אחר תכלית הכל, הנה אז יודכבו כולם ויצאו מהתעבותם ומצימצומם, ויתגלו ויאירו כולם משורשו ולמטה כל א' כמו שהוא, ואז יתגלה ג"כ שורש האחדות האמיתי בכלם, וכמו שביארנו כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ז וכלל י"ז ע"ש.

ונחזור להענין שמ"ש הרב כי משום שהו"ק אין אחד גדול יותר מחבירו לכן לא היה כח בכל כלי מהם לסבול בתוכו אור יותר מחלקו, כוונתו הוא רק ללמדינו הטעם וההבדל בין הז"ת להג"ר שבהם, כי הג"ר הגם שכל האורות כולם נכנסו מתחלה בכל א' מהם ג"כ, עכ"ז לא היה נחשב בהם לריבוי אורות כלל מחמת שהז"ת בטילים אצלם, ואין ניכר אורם בהם, משא"כ הז"ת דהו"ן אשר הם נצטמצמו עתה להיות כל א' במעלה ובמדרגה אחת וכולם שוים, לכן הוא כאשר נכנסו כל האורות בכל כלי עליונה מהם, היה נחשב זה בודאי לריבוי אורות בהם, ולכן היה זה סבה להתגדל השבירה בהם הרבה.

קיצור הדברים היוצא מכל דברינו בענין טעם השבירה שאמר הרב בנקודות (פרק ה') כי עיקר השבירה הנה היה רק מחמת שהאורות היו גבורות חזקים, ולא היה בכח כל כלי לעמוד גם נגד אור של עצמו לבד, אלא שמ"ש הרב מחמת ריבוי האורות, הוא רק כי עי"ז היה נתגדל השבירה יותר הרבה וכהצורך לכוונתו (עא ע"ד) ורצונו ית"ש. ומ"ש הרב שמחמת שהכלים דהז"ת אינו גדול האחד יותר מחבירו, הוא רק כדי להסיר הקושיא, שהרי בהג"ר היו ג"כ כולם בכל אחד ואחד, וא"כ הרי היה שם ג"כ הענין דריבוי האורות, ומפני מה לא נשברו הם, ומאי שנא הז"ת מהג"ר, ע"ז אמר כי הז"ת הם כולם שוים במדרגה, ולכך כשבאו כולם בכל א', הנה הוא ריבוי בודאי, משא"כ הג"ר שהז"ת בטילים אצלם, ואין ניכר אורם בהם כלל, וכמ"ש בנקודות (ריש פרק ד'). אבל הסיבה דהשבירה שמחמת הכלים הוא רק כי לא היו עדיין אלא רק כמו גולמי כלים לבד בלא תיקוני פרצוף, ולא היו מסודרים עדיין ע"פ סדר הראוי לקבל את האור בתוכם ולצמצם את כל כח וכח

⁴⁷⁶ ז"ל הכללים כלל טז ענף א', באצילות היה צורך שישתנה גילוי הו"ק ויכללו כולם יחד ויעמדו רק בגילוי כללי א' לבד, כי הוא השורש היותר קרוב לבי"ע, ובאצילות היה צורך להסתיר אור א"ס ולהתצמצם כדי להוציא הבי"ע על תכונת הפירוד, שעיקר בריאת הבי"ע על ידי הו"ק דאצילות, ועכ"ז יהיה מושרש בהם כח היחוד שיתקרבו עצמם אל היחוד. ולכן באצילות יצאו הו"ק בתכונת הגילוי קצוות שבהם, אבל אם היו יוצאים בתכונת גילוי הקצוות שבהם כל א' כפרצוף מיוחד אז היו נוטים לקצה יותר מדאי, ולא היה מתקיים העולם, ולכן בתיקון יצאו כפרצוף א'.

שבו בצמצום בפנ"ע, ולכן לא היה בכח כל כלי לקבל אפי' האור של עצמו, וגם היו נפרדות זו מזו שעמדו כל א' בפנ"ע, ולכך כאשר נכנסו כולם בכל כלי בפנ"ע, היה הריבוי אורות בכל א' הרבה יותר מדאי, ומחמת כ"ז היה השבירה ג"כ גדולה הרבה ככל כוונת רצונו ית"ש.

ומה שראוי לנו לבאר עוד, כי הנה בשער המלכים (סוף פרק ד' בדרושי החברים) מבואר שם דגם היה עוד מסבת השבירה מה שהוציאה הבינה את כל הז' מלכים כולם ביחד, ולא הוציאה אותם אחד לאחד. והנה לכאורה יש להקשות, הלא גם לאחר התיקון יוצאים ג"כ כל הז"ת ביחד, וזהו מעיקר התיקון, כי הם גוף אחד ופרצוף אחד שיוצאים מקושרים ומיוחדים תמיד, ואיך נחשב זה עתה לסבת השבירה. אך הענין הוא ג"כ ע"ד שאמרנו כי לאחר התיקון אשר נכנסו הכלים בתוך הבינה בסוד עיבור כידוע ונתקשרו הכלים להיות לגוף אחד, ואז כאשר נכנסו האורות דהג"ת נהי"ם בתוך הכלים דהג"ת נהי"ם, הנה נכנס כל אור ואור בתוך כלי הפרטי שלו, ונמצא הגם שנכנסו האורות בהכלים כולם ביחד, עכ"ז נכנסו ג"כ אחד לאחד, כי כל אור נכנס בהכלי שלו ונחשבים באמת כל הז' אורות כולם לאור אחד, שהוא אור הנשמה שבו, וכן כל הז' כלים לכלי אחת שהוא הגוף להנשמה, כי הרי הן האורות והן הכלים הם מיוחדים וקשורים זכ"ז, אבל בעולם הנקודים שעמדו הז' כלים זה לעצמו וזה לעצמו, וכאשר יצאו כל האורות בכלי הראשונה, אז נמצא שהיו ממש כל האורות בכלי אחד לבד, ולכך לא יכלו לסבול כג"ל. ונמצא שכל החסרון דכניסת אורות היתירים שבכל כלי הוא הכל משום שלא היו הז' כלים מקושרים זה בזה בבחי' פרצוף.

אמנם הנה הענין מה שהוציאה הבינה באמת כל האורות בבת אחת וגרם עי"ז את ריבוי האורות יותר ממדת הכלים, הוא ג"כ רק מחמת שבעולם הנקודות היו כולם רק בבחי' גבורות לבד. והענין הוא כי כמו שאמרנו בטעם פירוד האורות דז"ת משום שהם היו רק בבחי' גבורות לבד, ולכן הם הולכים ופועלים בלי סדר כלל, ומוצאים את כל כחותיהם ביחד להאיר ולפעול, ולכך נתפזרו ונתדעכו לניצוצין אין קץ וכנ"ל, כמו כן היה הענין הזה עצמו גם בבינה שהוא אם הבנים, כי משום שאז היו גם הג"ר ג"כ רק בבחי' גבורות, ובפרט הבינה אשר הדינין מתערין מינה כנודע (זהר א"מ טו ע"א), לכן הוציאה היא ג"כ את כל כחותיה לחוץ בלי סדר כלל, והוציאה את כל הז"ת כולם ביחד, מה שלא היה לה אז לעשות כן. כי לפי המציאות דהנקודות אשר הכלים לא היו בשלימות, והיו נפרדות והאורות היו גבורות חזקים, היתה צריכה שלא להוציא שום אור אלא לאט לאט, ולפי כח הכלי שיוכל לסבול, והיה צריך שייצאו האורות אחד לאחד, כגון מקודם אור החסד בכלי החסד, ואפי' אור החסד גופה היה צריך ג"כ שייצא לאט לאט, כגון מקודם אור הנפש (וכידוע שגם אז היה ג"כ בחי' נר"ן בכל א' מהם, כי הרי יצאו כל א' כלול מי"ם שהם הנרנח"י כמ"ש בשבירת הכלים פ"ז), ואח"כ אור הרוח שבו, ואח"כ אור הנשמה שבו, כמו שהיה לאחר התיקון. וכמו שכתב בשער המוחין (פרק ה' ו' ז'), כי הנה ידוע הוא דלאחר התיקון נסדר בנין כל פרצוף בעיבור ויניקה וגדלות, והוא הכל מבירורי הניצוצין שהולך ונברר. וניתוסף בכל עת ניצוצין חדשים בכל פרצוף ופרצוף, ועי"ז הוא הולך וגדל תמיד, הן בעיבור עולים תמיד ניצוצין הנבררים מבחי' עיבור שהם בירורי דנפש והולך וגדל בבחי' עיבור, ואחר שנגמר בכל שיעור הצריך לעיבור נולד ויצא וגדל אח"כ ע"י הבירורי דיניקה שהם בירורים דבחי' רוח, ואחר שנגמר הבירורים דרוח שלו בזמן היניקה אז מתחיל לכנס בו הבירורי (עב ע"א) דנשמה, והולך וגדל בבחי' הגדלות ובכל הג' בחי' אלו, שהם עיבור ויניקה וגדלות, נמשך הגידול והתוספת הן להגוף והן להאורות שהם הנר"ן, שהן הגוף והן הנר"ן הולכים וגדלים לאט לאט. ובתחלת האצילות שלא היה

בירורים אז, והיה נמשך ההתהוות רק מלמעלה לבד, היה צריך ג"כ שילך עד"ז, כי מתחלה כשנעשו הכלים הנה היו אז הכלים קטנים מאד, כי הרי לא היו אלא רק מהעביות שבהאורות עצמן וכנ"ל בדברינו, וא"כ הרי היה צריך לפי"ז שיהיה האור הנכנס בהם ג"כ רק לפי ערך הכלי, אבל לא היה כן אלא האורות יצאו בכל בחי' הי"ם דהמלכיות שבהם, וא"כ נמצא שהוציאם הבינה שלא בסדר ובמתון אלא בריבוי יותר ממדתם.

והאמת הוא כי לא בהבינה לבד היה כן, אלא שגם הכתר והחכמה הוציאו אז ג"כ שלא במתון ובסדר כלל, כי כל אחד הוציא את כל התחתונים אשר היה כלולים בו כולם בבת אחת, הכתר להחכמה והחכמה להבינה, וכמ"ש בנקודות (פרק ד' ושם סוף פרק ו') ובשבירת הכלים (פרק ו' ז'), והוא שלא בסדר כלל, כי הרי לאחר התיקון נמשך מכל אחד ואחד רק לאט לאט בכל האפשרי, וכמ"ש בשער המוחין (פ' ה' ו' ז') ובמוחין דקטנות (פרק א') ובכל דרושי הצלם ובכמה וכמה מקומות, וכ"ז היה מחמת שגם הג"ר היו אז ג"כ עדיין רק בבחי' גבורות לבד, ולכן הוציאו כולם את כל כחותיהם ביחד, והיה עי"ז ריבוי האורות יותר מדאי וכנ"ל, ולכך נשברו הז"ת לשברים אין קץ. אך הג"ר עצמם הגם שהכלים שלהם היו עדיין ג"כ קטנים, כמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ה') עכ"ז לא נשברו הם, כי משום שהג"ר הם חסדים ומטבעם של החסדים הוא להתחבר זב"ו, ולהיות שוקטים ונייחים שלא לפעול יותר מהאפשרי. והגם שהאמת הוא שגם הג"ר היו אז ג"כ בחי' גבורות, והוציאו ג"כ בריבוי כנזכר, אך עכ"ז אינו דומה בחי' הגבורות שבהג"ר להגבורות שבהז"ת, כי הגבורות שבהג"ר הם תמיד מבוססים וממותקים, וכמ"ש הרב בשער הכוונות (בכוונת שופר דרוש ז') וכלל זה יהיה בידך כי כל כפיית וביטול הדינין והתמתקותם אינם אלא ע"י שורשם, כי הגבורות והדינין העליונים הנה הם תמיד ממותקים ומבוססים, לכן הם עצמם כופים את הדינים הקשים ומבססים אותם וממתקים אותם, ולכן אל תתמה ממה שאמרנו עתה איך שע"י שרשי ומקורי הדין אנו מבססים וממתקים את הדינים הקשים עכ"ל. וכן הוא נודע מכמה וכמה מקומות, וכן היה ג"כ בענינינו, כי בעת שהיו הז"ת כלולים בהג"ר, לא היה עדיין שום שבירה כלל, כי היו מבוססים ע"י הג"ר ובטילים אצלם וכנ"ל. ועוד כי הכלים דהג"ר אשר הם מבוססים הנה היה מחוברים כל העצמיים שבהם בחיבור גדול, ולא היה אפשר להם שישברו כלל, אך מאחר שיצאו הז"ת מהג"ר ולחוץ אז היו נתגלו בכל גבורתם החזקים ונשתברו ונתדעכו לאין קץ.

והרי נתבאר מדברינו שהיו ב' מיני ריבוי אורות, אחד ריבוי האור של עצמו מה שהיה גדולה ומרובה לפי ערך כל כלי שלו, והריבוי השני הוא מה שנכנסו האורות של כולם בכל כלי העליונה. ובוזה ניהא מה שטרח הרב בנקודות (פרק ה') למצוא טעם על שבירת כלי המלכות, הגם שלכאורה הטעם הוא פשוט, מחמת שגם אור של עצמה לבד היה ג"כ גדול ומרובה לפי ערך הכלי שלה וכנ"ל, עכ"ז טרח הרב למצוא גם בזה עוד טעם ב', כי משום שבכלי המלכות לא נכנס בה אלא רק האור שלה לבד, וא"כ הרי לא היה בה הב' מיני ריבויים, והיה לפי"ז שבירת כלי המלכות שבירה מעוטה מהשאר, לכך בא שם הרב לבאר בטעמו המבואר שם שהיה בהמלכות סבה אחרת מה שע"ז היה שבירתה ג"כ גדולה ושוה להשאר. ואין להקשות דלפי דברינו היה נמצא שכל כלי העליונה היה השבירה בה יותר גדולה, כי בכל כלי שהיא יותר עליונה היה ריבוי האורות בה ביותר, כי בכלי החסד נכנס בה ה' אורות נוספות, ובכלי הגבורה לא נכנס בה אלא ד' אורות נוספות, וכן עד"ז בכלם, ויש לומר משום דיש סברא בהיפוך, כי כל כלי שהוא יותר עליון וקרובה לא"ס ביותר היא מבוסס ביותר, וגם קיבלה אור דחסדים מאח"פ ג"כ ביותר, והיה השבירה בה מעוטה, ורק ע"י שהיו אורות נוספות ביותר בכל כלי שהיא יותר עליונה ע"י נשתווה ענין השבירה בכלם בשוה.

הרי נתבאר מדברינו שסיבת הריבוי וההפסד שבאה עי"ז הוא הכל רק מחמת שהיו גבורות לבד, והכלים היו קטנים מליתן מעצור לרוחם לצמצום (עב ע"ב) ולהגבילם, אבל בעולם העקודים אשר האורות אשר שם הם באמת חסדים גדולים, ואפי' בחי' הגבורות שלהם הם מבוססים בחסדים ככל צרכם, כי הם היו בכל בחי' תיקון דו"ן, ונתקשרו החו"ג ביחד בכל הראוי, וגם הכלי דעקודים היה בשלימותה, והיה מיוחד מכל הי"ס ביחד, וכידוע (עקודים א') ששם לא היה רק כלי אחת לבד, שכל חלקי הכלי אשר מכל הי"ס אשר שם היו מתאחדים כולם ונעשים לכלי אחת, ולכן נתחזק כל חלק וחלק ע"י סיוע דחבירו, וכמו שכתבנו במול"מ (פרק ב' אות ד'). ומה גם כי האמת הוא דמשום הטעם הזה ג"כ נסדר גם בעקודים כל הענין דמול"מ, שעולים האורות תמיד למעלה כדי שלא יתבטל הכלי ע"י ריבוי האור, וכמ"ש הרב במול"מ (פרק ד' וע"ש בדברינו אות י"ב וי"ז), ונמצא כי באמת שבעקודים באו שם האורות רק במדה ובמשקל לפי כח הכלי (וע' בשער הקדמות דף י"ד ע"ד טו ע"ד בהתחלת דרוש הראשון דמול"מ) ולכן היה כל העקודים מתקנים מתחלה ומקוימים מהעולם ועד העולם.

והנה אלו ה' סבות, שהם גבורות האורות וקטנות הכלים, וכל החסרון דבחי' פרצוף שהיה בהם, הוא הכל רק מחמת שיצאו בלא זווה, כי אלו שיצאו ע"י זווה ובתיקון דו"ן היו מתבסמים הגבורות בהחסדים וכנ"ל בדברינו. וכן גם הכלים, אלו שיצאו ע"י זווה והיו עוברים דרך כל מקומות העליונים, היו לוקחים משם כל די ספוקיהם שהוא כל השיעור הצריך לשלימותם, וכנ"ל שכל טפה הזרעית היא עוברת דרך כל הקומות דאו"א, ולוקחת חלק מכל מדרגה ומדרגה, להיות גם היא פרצוף שלם כמו הקומה שיצאה ממנה. ונמצא כי אלו שיצאו ע"י זווה היו הכלים שלימים וגדולים, והיו ג"כ מקושרים זב"ז בסוד פרצוף, כי ע"י הזווה והעיבור מתייחדים זב"ז להיות לגוף אחד, והיה נעשה מכל הז"ת פרצוף אחד כמו שהוא אחר התיקון. ורק ע"י מה שיצאו בלא זווה יצאו הגבורות לבדם בלא ביסוס כלל, והכלים היו קטנים שלא היה כל א' רק בחי' עצמותה העיקרי לבד, כי לא לקחו חלק מאו"א יען שלא עברו דרך הם, כי אורות ה'ב"ן דס"ג דס"ג הרי יצאו דרך העינים ולא עברו דרך כל מדרגת הקומה כלל, וכן גם ה'ב"ן דע"ב דס"ג הרי יצא ג"כ בסוד טיפת קרי מאבא שבא"ק, ולא ירדה דרך האמא שבו כלל וכמו שביארנו בדרוש ב' ודרוש ג'. ונמצא כי הטעם מה שיצאו בלא זווה ובלא תיקון דו"ן הוא היה עיקר הסבה לכל, ע"כ אות י"ד מהמהדורא קמא.

הסיבה ה' היתה משום שהנה"י, שהם דינים גדולים יותר והיו מגולים יותר והיו מתגברים על החג"ת. ודבר זה קשה להולמו, שכן במק"א איתא שהחג"ת היו מגולים יותר, ועוד לא היו באותה העת קיימים בעולם, שכן יצאו א' א' ומתו, וצ"ע.

אלא בע"כ שכוונתו היא על נה"י ביחס לחג"ת כאשר נכנסו לכלי הדעת. וכוונתו היא לחג"ת נה"י הפרטיים שבכל אור ואור בפני עצמו. ועל אף שהיו רק מלכות בלבד, עכ"ז היה כל א' כלול מ' ספירות, ושם היה הנה"י מתגבר על החג"ת, והיו יותר מגולים.

ענין ד"ז שהנה"י היו מגולים יותר, הוא על פי מה שאמרנו שהיו הכלים דנקודות בבחי' כלי הכתרים בלבד, והוא שכל עיקרם הוא רק מהעביות אשר באורות עצמם, ולכן לא נעשה לבחי' גוף וכלי אלא רק לאור היותר זך שבו, הרי הוא אור הכתר. ממילא שאר ט' חלקי האור היו כמעט ללא כלי כלל. אם כן יוצא, שכל שחלק אור הוא יותר תחתון הוא יותר מעובה, הוא רחוק ביותר מבחי' כלי מאשר כל העליונים שעליו, שכן ככל שאור הוא יותר עליון הוא יותר זך ובהיר, והעביות שבו נחשבת לבחי' גוף וכלי ביחס אליו, יותר ממה שהוא נחשב בחלקי התחתונים. כי הם קרובים זה לזה במדרגה, שכן העביות היא חלושה, ואילו האורות אף הם אינם זכים כל כך. ואם כן, הרי שהם קרובים זה לזה במהותם, והעביות שבהם אינה נחשבת לגביהם לכלי כלל. ואם כן הנה"י מגולים יותר מהחג"ת, שכן בחי' הכלי שבהם נתמעט ביותר, ולכן לא נצטמצמו על ידי בחי' כלי כמו החג"ת, וממילא התגברו על החג"ת, ונתבטלה בחינת הרחמים מחג"ת, ויצאו בגבורתם לפעול ללא חק וגבול ומתו. ומש"כ שהנה"י היו מכוסים יותר, דבר זה שייך לד"ת הכללי דהמלכים, ולא כמו כאן שהמדובר הוא בנה"י הפרטיים של כל מלך ומלך.

אם כן יוצא, שסיבה זו היא כעין סיבה ר' דהיינו קטנות הכלים, וכן סיבה ח' של תוקף הגבורות, וכל זה מושרש בחסרון הזיווג, וכדאמרן.

[טו] סבה ה', והוא מ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ה') שכל הקלקול המיתת המלכים ושבירת הכלים, הנה היה משום שהנה"י אשר הם יותר דינין והיו הם יותר מגולים היו מתגברים הם על החג"ת אשר הם היו יותר מתוקנים ויותר רחמים, והיו רוצים הנה"י להלביש על החג"ת ולכללם בתוכם, ועי"ז היה מתבטל הרחמים בהיותם נתונים תוך הדינין, ומזה נעשה כל הקלקול. והנה הערנו בזה לעיל סי' א' כי באיזה ענין היו הנה"י יותר מגולין, והלא אדרבה הוא כי שם בשבירת הכלים (פרק ב') אמר שם הרב להיפך, שהחג"ת היו יותר מגולין ע"ש. ועוד כי הרי איך אמר שהנה"י היו רוצים להתגבר על החג"ת, הלא לא היו הנה"י וחג"ת ביחד בהעולם כלל, כי בעת שמלכו הנה"י כבר מתו החג"ת, כי יצאו אחד לאחד ומלכו ומיתו תיכף, ולא מלך כל תחתון אלא רק אחר מיתת העליון, וכמו שמבואר בנקודות (פרק ה') ובשבירת הכלים (פרק א').

אמנם כוונתו הוא על האורות דהנה"י וחג"ת כאשר נכנסו בכלי הדעת והחסד, כי הרי בהם נכנסו כל הז' אורות ביחד, מתחלה כל הז' אורות בכלי הדעת, ואח"כ נכנסו האורות דהחג"ת ונה"י בכלי החסד, וכן נכנסו אח"כ האורות דגבורה ות"ת עם האורות דהנה"י בכלי הגבורה, וכן אח"כ אור הת"ת ונה"י בכלי הת"ת, וכמ"ש בנקודות (פרק ה') ואז היה הענין מ"ש כי הנה"י שהם דינין ביותר היו רוצים הם להתגבר על החג"ת ולכללם בתוכם. וכן הוא כוונתו ג"כ על הנה"י והחג"ת הפרטיים שבכל אור ואור בפנ"ע, כי הרי הגם שלא היו אלא רק המלכיות לבד, עכ"ז הרי היה כלול כל א' מי' ספי', וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (סוף פרק ז' וע' בהשמש שם וכן שם פרק ח') וכנודע, ועל זה אמר כי הנה"י דכל א', משום שהם יותר דינין ויותר מגולים, היו מתגברים הם על החג"ת דכל א' לכללם בתוכם. {עב ע"ג}

וענין מ"ש שהנה"י היו יותר מגולים, כוונתו הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ה' בטעם מה שהיו הכלים דהנקודות רק בבחי' כלי הכתרים לבד. והוא באשר שכל עיקרם הוא רק מהעביות אשר בהאורות עצמן, שהוא עביות מעוטה וחלושה, ולכן לא נעשה לבחי' גוף וכלי אלא רק להאור היותר זך שבו, שהוא אור הכתר, אבל כל שאר הט' חלקי אור הנה הם היו כמעט בלא כלי כלל, וכמו שכתבנו שם ע"ש. וא"כ הרי פשוט הוא כי כל חלק אור אשר הוא יותר תחתון והוא יותר מעובה, הנה היה הוא רחוק ביותר ומשולל מבחי' כלי מכל העליונים שעליו, כי כל אור שהוא יותר עליון הרי הוא יותר זך ובהיר, ונחשב אליו העביות שבו לבחי' עביות וגוף וכלי יותר ממה שהוא בהחלקי אור התחתונים, אשר הם אינם זכים ובהירים כ"כ, ולא נחשב להם העביות לעביות כלל, כי הם קרובים זה לזה במדרגה, כי העביות הוא חלושה והאורות הם ג"כ אינם זכים כ"כ, וא"כ הרי הם קרובים זה לזה, ולא נחשב להם העביות לבחי' כלי כלל, ולכן הוא כי עיקר הכלי לא היה אז באמת אלא רק לבחי' חלק אור דהכתר לבד, אבל כל שאר הט' חלקי אור הנה כל אור היותר תחתון נתמעט בו בחי' הכלי. וא"כ נמצא כי הנה"י היו הם יותר מגולים מהחג"ת, כי נתמעט בהם בחי' הכלי ביותר, והרי לא נצטמצמו הם ע"י בחי' הכלי שלהם כמו החג"ת, ולכן התגברו הנה"י על החג"ת לכללם בתוכם, כי כל א' רצה למלוך ולהשתרר על כולם כנ"ל אות י"ג. ובאשר שהנה"י הם לעולם יותר דינים מהחג"ת, וא"כ כאשר התגברו הנה"י על החג"ת לכללם בתוכם הרי נתבטל בהם בחי' הרחמים מכל וכל, ויצאו בגבורתם להאיר ולפעול בלי חק וגבול ומיתו ונשברו כנ"ל בכל דברינו הקודמים. וכ"ז היה באורות הנה"י והחג"ת הפרטיים אשר בכל מלך ומלך וכנ"ל, שהנה"י שבו היו הם יותר מגולים, ומשולל מבחי' כלי מהחג"ת שבו, וכי עיקר הכלי הרי לא היה באמת אלא

רק לאור הכתר דכל מלך וכנ"ל]. וא"כ הרי אין זה ענין כלל למה שאמר הרב לעיל (פרק ב') שהנה"י היו מכוסים הם ביותר מהחג"ת ע"י האחוריים דא"א אשר ירדו ונפלו אחר מיתת החג"ת, ונתלבשו ונתכסו הנה"י בהם וכמו שמבואר שם, כי הרי שם מיירי בהאורות והכלים הכלליים דהז"ת, ולא נגמר נפילת האחוריים דא"א אלא רק אחר מיתת ושבירת כלי הת"ת. וא"כ הרי היו הנה"י הכלליים דהז"ת מכוסים בהם משא"כ החג"ת הכלליים דהז"ת, ולכן היה השבירה בכלי החג"ת יותר גדולה כמו שמבואר שם (פרק ב'). אבל כאן (פרק ה') הרי מיירי ומדבר בהאורות החג"ת והנה"י אשר בכל כלי וכלי גופה, כי היה מתייחס בחי' הכלי להחג"ת שבו יותר מהנה"י שבו, כי לאורות החג"ת היה נחשב אותה הכלי לבחי' כלי קצת עכ"פ, אבל להאורות דהנה"י לא היה נחשב להם אותה הכלי לבחי' כלי כלל והיו הם יותר מגולים, ולכן התגברו בכל כלי וכלי האורות הנה"י שבו על האורות החג"ת שבו וכנ"ל, והיה השבירה דכל כלי ע"י התגברות האורות דהנה"י שבו, שהם יותר דינין, ויצאו בכל תוקף גבורתם להאיר ולפעול בלי חק וגבול ועי"ז נהרסו ומיתו ונשתברו. ואחר כ"ז הרי מובן בנקל כי כל ענין הסבה הזה שהוא הסבה הה', הנה הוא ענין אחד עם הסבה ו', שהוא סבה קטנות הכלים אשר בארנו לעיל אות י', ועם סבת תוקף הגבורות דהנקודות שהוא הסבה ח', אשר כבר נתבאר בזה הרבה בכל דברינו הקודמים, שכל זה הוא רק מסבת חסרון דהזווג שהוא הסבה הג'. כי ע"י החסרון דהזווג והיו כל הנקודות כולם רק בחי' המ"ן לבד, ובסוד טיפת קרי, והיו כולם גבורות גדולים וכלי תוספת תיקון בהם מלמעלה, לא בהאורות שלהם ולא בהכלים שלהם. ועי"ז היו כליהם קטנים מאד, שהוא רק בחי' כלי הכתר שבהם לבד, והיו עי"ז הנה"י מגולים יותר מהחג"ת. ויצאו עי"ז בכל תוקף גבורתם, כי הרי היה חסר בהם ע"י החסרון דהזווג כל האור הדעת עלאה, והיו בלא ביסוס כלל, אלא רק גבורות לבד וכנ"ל אות י"א. ומשום שלא נצטמצמו הדינין מסבת קטנות הכלי, הנה היה הנה"י אשר הם עוד יותר דינין, היו הם עוד יותר מגולים, ועי"ז כ"ז התגברו בכל בחי' הגבורות שבהם לצאת ולפעול בלי חק וגבול, ונהרסו ומיתו וכנ"ל אות י"ב.

והרי נתבאר כי כל הי' סבות כולם אשר חשבנו לעיל סי' א', הנה כולם נמשכו מסבת חסרון (עב ע"ד) דהזווג שהוא הסבה הג', וכל פרטי הי' סבות הנה הם רק חסרונות פרטיים אשר היה נעשה בהנקודות ע"י החסרון דהזווג, כי ע"י חסרון דהזווג והיו רק המ"ן לבד ובסוד טיפת קרי לבד, הנה עי"ז הרי לא היו אלא רק ההארות לבד מאורותיהם העיקריים, והוא בחי' הענפים לבד אשר אמרנו בסבה ט', שהם המלכיות שהוא אור הנפש לבד אשר אמרנו בסבה א'. והיו כליהם קטנים מאד ובלא תיקוני פרצוף כלל אשר אמרנו בסבה ו' ז', ועי"ז היו אורות הנה"י שבכל כלי מגולים יותר מאורות החג"ת שבו אשר אמרנו בסבה ה'. וכן עי"ז לא קבלו מאורות האוון מאומה אשר אמרנו בסבה ב' (וכנ"ל אות י"ב), והיה חסר בהם אור הדעת עלאה אשר אמרנו בסבה י', והיו כולם עי"ז גבורות תקיפין אשר אמרנו בסבה ח', ועי"ז הוציאה אותן הבינה כולם בפעם אחת, וכן קבלו עי"ז כל א' האורות של כולם אשר אמרנו בסבה ד'. ויצאו לפעול בלי חק וגבול שהוא הסבה ח', והוא הפרט האחרון הנעשה ונתהווה ע"י כל אלו החסרונות כולם. כי חסרון הזווג שהוא הסבה הג' הוא יסוד כל הסבות וכל החסרונות כולם, ומה שיצאו לפעול בלי חק וגבול שהוא הסבה ח' הוא התולדה הנעשה ע"י כל אלו החסרונות הנז', כי עי"ז, ר"ל ע"י שיצאו לפעול בלי חק וגבול הנה עי"ז נהרסו ומיתו ונשתברו כל הכלים, שהוא כל ענין דעולם התווה כפי מה שרצה ונזר עליו המאציל עליון ית"ש. וזהו מה שהתחלנו את הספר הזה בביאור ענין הזווג ותיקוני דו"ן, ועשינו זה ליסוד מוסד לכל דברינו, וכמו שכתבנו לעיל דרוש א' סי' א', והוא ע"פ מה שבארנו בכל דרוש הזה, כי החסרון דהזווג אשר היה חסר

בעולם הנקודות הוא היסוד דכל עולם התוהו. וכן כתבנו לעיל דרוש ג' סי' ג', כי עיקר הסבת דעולם התוהו היה ע"י שהיה כל אורות דהנקודות רק גבורות תקיפין, והוא ג"כ ע"פ מה שבארנו כאן, כי התולדות דכל החסרונות אשר מכל ה" סבות כולם הוא מה שיצאו והתגברו להאיר ולפעול בלי חק וגבול, כי כן הוא תכונת ומטבע אורות דגבורות שלא לשקוט ושלא לנוח כלל ויוצאים בכל כחם, וכמו שבארנו לעיל דרוש א' סי' ב' ג'. וע"י כ"ז הנה נשלם כוונתו ורצונו ית"ש בכל תוצאת עולם התוהו כפי מה שרצה וגזר עליו מתחלה כנודע וכנז'.

אמר המחבר הנה גם כאן לא אמנע מלהעתיק כל מה שכתבתי בזה זה כמה שנים במהדורא קמא כי שם הארכתי בזה בתוספת כמה דברים נכונים ואעתיקנו כאן ואיחד לזה אות בפנ"ע.

בנוסף על כל הנ"ל, ישנה הסיבה הה' שהיו נה"י מגולים יותר ומתגברים על חג"ת, שכן חג"ת היו עליונים יותר, והם מתוקנים במקצת גם בעולם התהו (דהיינו שהיו מלוכשים במקצת ומסודרים קצת בסוד פרצוף), אמנם נה"י היו ללא תיקון.

בבואינו לביאור העניין יש לנו להקדים ה' הקדמות:

א) בנין דכל פרצוף הוא כלי (גוף) ואורתיו (נרנח"י). בעיבור נוצרים הגוף ונפשו, משעה שנולד עד י"ג שנים נוצרים הרוח וגוף דרוח. ולעולם יצירת הכלי והאור היא כאחד בכל דרגה ודרגה.

ב) במשך כל ימי העיבור, כל פרצוף הוא בבחי' תלת כלילין בתלת, כך שהחג"ת, שהוא הרוח, כלול ונעלם בנה"י, שהוא בחי' הנפש, ואז רק הנפש מתגלה, והרוח הוא בכח בלבד, וכש"כ הנשמה שהיא נעלמת בו בהעלם גדול מאד, עד שאינה עולה עדיין בשם כלל. ודבר זה מוכרח להיות כך, שכן אין אפשרות לאור להתגלות ללא ההשתוות עם כליו, ואף זה הוא רק בגדילה ובאופן הדרגתי.

ג) חוץ מהגוף הכללי יש לכל אור ואור בפני עצמו איזו בחי' לבוש דק הנמשך יחד עמו מאותו מקור העליון שמשם שופע האור גופא.

ד) חג"ת ונה"י המה כנגד רוח ונפש, והם בבחינת חסדים וגבורות, והם ז"א ונוק'. אם כן, הם היו הפכים ואכן כך היו בעולם הנקודות.

ה) כל אור שהוא יותר גבורות ומטבעו להתגבר ולפעול ביותר, צריך להתלבש בכלי שהוא יותר עבה כדי לצמצמו, כדי שלא יוציא את כחו ופעולתו יותר מדאי.

מלכים דיושר, שהם מהע"ב דס"ג, ומלכים דעיגולים, שהם מהס"ג דס"ג, נולדו ויצאו זה מזה על ידי זיווג, ומהזיווג דהחור"ב אשר בי"ס שבכל א' מהם. וכמו כן היתה איזו בחי' עיבורבכל אחד מהם, בכינה שבו, אלא שלא היה שיהיו של זמן באותו העיבור, וממילא נחשבים הם לבחי' נפלים, ולכן הכלים שלהם נעשו ויצאו לבדם ללא אורות, והאורות נותרו כלולים בכתר. ואם כן, מתחילה היו האורות מגולים, אמנם הלבוש הדק שמביא כמו כל אור משרשו היה להם גם בעולם התהו.

נמצא אם כן, שעל אף שיצאו מגולים מהכלים העיקריים שלהם, לא היו מגולים לגמרי, ולכן לא היתה בהם השתוות בין אורות לכלים, שכן בלתי אפשרי הדבר שיהא חיבור בין כלים לאורות ללא הדרגתיות, ובגלל חסרון השתוותם עם הכלים, נחשב הדבר שאע"ג שנכנסו לכלים היה נחשב הדבר כאלו הם עומדים מגולים. והנה הלבוש הדק שיש לאורות הוא מתוקן יותר בחג"ת מאשר בנה"י, שכן לכל אור ואור הוא מתוקן לפי ערכו. שרשם העיקרי של החג"ת, הרי הם בחי' הרוח, הוא בחכמה הרי הוא אבא, ושרשם העיקרי של הנה"י, הרי הם בחי' הנפש, הוא בכינה הרי היא אמא.

והכינה היא זו שהפילה אותם, שכן מתיקוני האמא הוא לצייר את הולד בכל אבריו וגידיו, ודבר זה הרי לא נעשה, ועוד הכלי שלה היה קטן בהרבה, ולכן כשהשפיעה את אורותיה לאפשרות מציאותם של ז' המלכים לא היה כח לכלי שלה להאציל עליהם בחי' לבוש וכלי די צורכם. אמנם החג"ת, ששרשם בחכמה, היה להם ממנו לבוש דק הראוי להם היטיב, שכן האבא היה מתוקן יותר מהאמא. לכן לא רק שהנה"י הם גבורות ביותר, וכדי להצמצם עוד צריכים הם לבוש עבה יותר, ואילו להם לא היתה אפילו בחי' הלבוש כמו של חג"ת, ואז התגברו הנה"י על החג"ת שהיו יותר גבורות וכללו את החג"ת בתוכם, ומיתוקם ותיקונם שהיה להם במקצת נתבטלו, והם התגברו להוציא את כל כחם לפועל ללא שום ביסוס ותיקון, וזה היה בכל כלי וכלי. ודבר זה היה גם אחר התיקון שהחג"ת היו כלולים בנה"י, אבל בתיקון הם הוגבלו בכלי כדי שיוכלו להשתוות עם הכלים.

תדע, שללא התגברות הנה"י גם החג"ת היו גורמים לשבירה, אלא שכל י"א הסיבות דשבירת הכלים מלמדים אותנו על הפלגת גדול השבירה, שהרי כולם נכללים בחסרון הזיווג.

ועוד, שכל סיבה וסיבה גרם לסדר שונה בתהליך השבירה, ומה שהנה"י התגברו על החג"ת גרם לכן שהכלים דנה"י נשאר ללא ניצוצין מהאורות שלהם, ולכן יונקים מהם הקלי' כי הם היו מגולים. ולפי זה יתבאר מש"כ האריז"ל שהתגברות הנה"י על החג"ת היא בסוד מלחמת ד' המלכים נגד החמשה. כי אמרפל וחביריו הם מסיגי החג"ת, ומלך סדום וחביריו הם מסיגי הנה"י, והם הפכים זה לזה. וכל זמן שהיה נמשך להם השפע היו מתבסמים ונכנעו הנה"י לחג"ת וכשנפסק השפע שהיה מגיע להם על ידי אברהם מרדו. וכיון שבימי אברהם העולם כבר נתקן הרבה נצחו החג"ת את הנה"י ובא אברהם ונצח את כולם.

[מז] סבה ה' מ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ה') שכל הקלקול שהיה בז"ת הוא משום שנה"י שהם דינין היו רוצים להתגבר על החג"ת שהם רחמים ולעלות על החג"ת כדי להלבישם ולכללם בתוכם, והיו מתבטלים הרחמים בהיותם נתונים תוך הדינין. וזה היה ע"י שנה"י היה אורם יותר מגולה מהחג"ת, כי החג"ת שהם יותר עליונים הם מתוקנים במקצת עכ"פ גם בעולם התוהו, והתיקון הוא במה שהיו מלובשים קצת ומסודרים קצת בסוד פריצוף, אבל הנה"י היו בלתי תיקון כלל, והיה אורם מגולה ביותר, ולכן היה בכחם להתגבר על החג"ת ולכללם בתוכם, וזה היה כל הקלקול בהתגבר הדינין על הרחמים ע"ש בשבירת הכלים (פרק ה').

והנה הדברים הללו צריכים ביאור, כי באיזה ענין היה הנה"י יותר מגולין מהחג"ת, וגם קשה, כי הרי מבואר הוא בנקודות (פרק ה') ושבירת הכלים (פרק א' ושם פ"ו ופ"ז) ששבירת הכלים היה מלמעלה למטה, ובכל אחד ואחד לבדו. כי מתחלה מלך הדעת ונשבר, ואח"כ מלך החסד ונשבר, וכן בכולם. א"כ הרי מלכו ונשברו החג"ת קודם יציאת הנה"י כלל, ובעת שיצאו הנה"י לא היו החג"ת עוד, כי כבר נשברו מקודם. ואין לומר שכוונתו הוא על הכלים, כי הם היו מתחלה, והיו הי' כלים מסודרים אחד לאחד בעת אחד ביחד, וכמ"ש בנקודות (פרק ד'), ועליהם אמר שהכלים דנה"י היו מתגברים על הכלים החג"ת לכללם בתוכם, זה אי אפשר לומר, כי הרי שם בפרק ד', אמר שם בפירוש שהיו עומדים כל הכלים זה תחת זה, א"כ לא הלבישו הנה"י על החג"ת אלא היו כולם אחד לאחד, זה תחת זה. וכן אמר ג"כ בשער התיקון (פרק ה') שהיו עומדים זה תחת זה, והיו נפרדות כל א' לעצמו. ועוד ששם בשבירת הכלים (פרק ה') מבואר שכוונתו הוא על האורות ולא על הכלים, שאמר שם: ולפי שאורן מגולין (עג ע"א) היו מתגברין בו, ואי אפשר לומר שהכלים קורא גם כן בשם אורות, כי על הכלים לא שייך לומר שאלו הם יותר מגולים מאלו, דמאחר שעמדו כולם זה תחת זה ולא היו מתלבשים זה בזה, א"כ הרי היו כולם מגולים בשוה.

ועוד קשה שהרי גם לאחר התיקון הוא נוהג כן תמיד ג"כ שעיקר בנין כל פריצוף הוא מתחלה ע"י תלת כלילין בתלת, שחג"ת הם כלולין בנה"י, ונכללין ונלבשין החג"ת בנה"י, וכמ"ש בשער ז"א (פרק ב') ובפרקי הצלם (סוף פרק א') וכן בכמה וכמה דרושים וכידוע, ואיך אפשר לומר שזה היה סבת כל הקלקול, הלא אדרבה הוא, שכן צריך להיות בודאי וכן הוא נוהג לעולם.

אך הענין בכ"ז יובן עפ"י ה' הקדמות ידועות. הקדמה א', מה שמבואר בשער המוחין (פ' ה' ו' ז' ובכל שער פרקי הצלם ובשער הפרצופים וכן בכמה וכמה מקומות) שכל בנין דכל פריצוף מתחילתו ועד סופו הנה הוא נמשך והולך בחי' הכלי והאור שלו, שהוא הגוף והנרנח"י שלו, הכל ביחד. כי מתחלת הזווג דאור"א אשר לכל פריצוף, הנה הוא מתחיל להתרקם בבחי' גוף ונפש ביחד תיכף מתחלת יצירתו, והולך וגדל בשניהם יחד בעיבור ויניקה וגדלות עד סוף הגדלות האחרון. הגוף לפי ערך הכמות שלו, והנרנח"י לפי ערך האיכות שלהם, בכל פריצוף ופריצוף כהראוי לו. וכל א' נמשך והולך לאט לאט בהמשך זמן הקצוב לכל אחד ואחד. כגון אור הנפש והגוף דנפש, זמן הקצוב לו הוא כל משך העיבור שהם ז' ט' י"ב⁴⁷⁷, אור הרוח והגוף דרוח, הוא משעה שנולד עד י"ג שנים ויום אחד, ונחלק ג"כ לכמה חלקים, היינו ב' שנים דיניקה, ועונת הפעוטות, בן ט' שנים ויום אחד שביאתו ביאה. ואח"כ עד"ז מי"ג שנים עד כ', וכן מכ' ולמעלה אשר אז ניתוסף ובא

⁴⁷⁷ חדשים.

לו כל המוחין העיקריים עד תכלית האחרון. ובכל א' יש כמה חלוקות, וכמ"ש הרב (שעה"כ פסח דרוש ב') בסוד המשנה בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה כו', וכמו שידוע מכל דרושי הצלם וכן במלכים (פרק ט') ובשער פרקי הצלם ובשער הפרצופים ובכ"מ, והם הג' כלים שבגוף אשר כל א' הוא הולך וגדל לפי ערך אורות המוחין המתפשטים בו. כי ע"י שנתרקמו ונתהוו הגוף והנר"ן ביחד, וכן הולכים וגדלים ביחד תמיד, הנה עי"ז נעשים הגוף והנר"ן לאחד ממש, ונצטמצם הנר"ן לפי כח ההתעבות דהגוף, והגוף הוא הולך ומזדכך תמיד לפי ערך הנר"ן שבו, עד שמתאחדים שניהם לאחד. והוא משום כי לצורך אותו העולם אשר האורות יורדים שם מלמעלה להשלים שם פעולתו, הנה אין להם שום השתוות עם אותו העולם שיוכלו לפעול ולהשתמש בהם מאומה, אם לא ע"י שיתרקמו ויתאחדו עם בחי' גוף ולבוש מאותה העולם עצמו, ועי"ז יש להם מקום ומעון לעמוד שם ולפעול שם, ככל הראוי להם. ואם לא יתרקמו הגוף והנר"ן ביחד תיכף מתחלת התהוותם באותו העולם, לא יהיה להנר"ן שום השתוות עם הגוף שיוכלו להתלבש בו ולהשתמש על ידו, כמו שאין להם השתוות עם אותו העולם גופה, ולכן הוכרח שימשך ההתהוות דהגוף והנר"ן דכל פרצוף שניהם ביחד דוקא.

הקדמה שנייה, והוא מאותו הענין עצמו דהקדמה א'. והוא במה שידוע כי כל משך ימי העיבור הוה כל פרצוף בבחי' תלת כלילין בתלת, שהחג"ת שהוא בחי' הרוח, הוא כלול ונעלם בהנה"י שהוא בחי' הנפש. כי אינו נתגלה אז רק הבחי' נפש שבו, אבל הרוח אינו עומד בו אז רק בכח לבד, ומכש"כ הנשמה שהיא נעלם בו אז רק בהעלם גדול מאד, עד שאינה עולה עדיין בשם כלל, וכמ"ש בפרקי הצלם (סוף פרק א'). והטעם הוא, כי כל אור עליון כאשר נשתלשל מלמעלה לירד למטה, מוכרח הוא שיהא נמשך ומתפשט רק ממדרגה למדרגה, מתחלה אור הנפש שבו ואח"כ אור הרוח שבו ואח"כ הנשמה שבו (וכמ"ש הרב בעגולים ויושר ענף ג' וכנודע), כי אין באפשרי להשתוות האורות עם הכלים שיעשו שניהם לאחד כנ"ל בהקדמה א', אם לא על ידי ממדרגה למדרגה. מתחלה, הבחי' היותר אחרונה מהאורות אשר היא אינה רחוקה כ"כ מבחי' הגוף עם הבחי' היותר אחרונה מהגוף. ומתקמים וגדלים כאחד לאט לאט, שהאור נמשך וניתוסף והגוף הולך ומתרבה, עד שנגמרים שניהם בכל צורכם. כי הבחינות הקודמים אשר הם אינם רחוקים זה מזה כ"כ ומתקמים כאחד, ונשתוו זה (עג ע"ב) לזה, נעשים הם אמצעיים להבחי' הנוספים בכל עת בכל א' מהם, שישתוו גם הם ויתאחדו יחד ע"י שמתהווים וגדלים כאחד, עד שלבסוף נתעבה הגוף בכל צורכו, והנר"ן נשלמים ומאירים בכל שלימותם. ועכ"ז עומדים שניהם ביחד ומתאחדים זה בזה, והולך הגוף ומזדכך ע"י הנר"ן, והנר"ן נצטמצמו ע"י הגוף ופועלים פעולתם על ידו, ונגמר התכלית של שניהם אשר לזה שולחו בעולמם. וזהו הסבה והטעם מה שהוכרח להיות תחלה תלת כלילין בתלת, היינו החג"ת נעלם וכלול בהנה"י, כי הנה"י הם הבחינות האחרונות מהגוף והאור אשר נתמצו מהבחינות האחרונות דא"ו א ג"כ, ונתרקמו מהטפות הזרעיות דמ"ד ומ"ן שלהם, ולא היה אפשר לקבל בתוכו אור הרוח דחג"ת תיכף בתחלת יצירתו. כי מאחר שהגוף הוא עדיין רך וחלוש ועומד בתחילת ריקומו, ובאם שהיה יורד בו האור הרוח אשר הוא יותר גדול לפי ערכו, היה נתבטל הגוף ממציאיותו לגמרי, ולכן מוכרח הוא שכל משך דימי העיבור אשר אז הוא העיקר זמן הבנין של הגוף לא יהא נגלה בו רק הנפש לבד, אבל הרוח הוא כלול בו רק בכח ובהעלם, והנשמה בעוד יותר העלם. ורק אחר שנולד ויצא לחוץ ונגמר עיקר בנינו אז מתחיל לצמוח בו אור הרוח ג"כ ע"י בחי' הגוף דחג"ת ג"כ, והכל לאט לאט, עד בא זמן הגדלות, שאז נגמרים ונשלמים הם שניהם, ומתחיל אז לצמוח האור דנשמה עם הכלים דחב"ד, וכנודע כ"ז. הרי נמצא שהענין דתלת כלילין בתלת הוא הכרח ותיקון הן להגוף והן להנר"ן,

כי עי"ז נגמר כל הגוף בכל התעבותו הראוי לו, וכן האורות דנרנח"י הם כל האורות אשר ניתוסף בהם תמיד מלמעלה למעלה עד א"ס ית"ש יכולים להתפשט ולהתגלות שם בכל פעולתם.

הקדמה שלישיית, כי הנה לבד הכלי העיקרי שהוא הגוף של כל פרצוף, אשר הוא הלבוש להנרנח"י העליונים שירדו מלמעלה להתלבש בהתחתון, הנה יש לכל אור ואור עצמו איזה בחי' לבוש דק אליו אשר הוא נמשך עמו ביחד ממקורו העליון אשר האור גופה נלקח משם. וכן לוקח ג"כ בחי' לבוש מכל פרצוף ופרצוף אשר עובר דרך הם עד רדתו למקום תולדתו העיקרי, הנה לוקח מכל א' בחי' אור ולבוש אליו, ויורד עם כולם ומתלבש בהכלי העיקרי שלו אשר הוכן לו למטה. ואינו יורד שום אור מגולה בשום אופן אלא נמשך האור ונרתיקו עמו, ויורד ומתלבש בהגוף התחתון העיקרי אשר שולח לשם, וכמ"ש בדרושי הצלם (דרוש ג' בתחלתו שם) ובשער הצלם (ריש פרק א') ובתיקון נוק' (ריש פרק ה') ובמ"ן ומ"ד (תחלת דרוש ה') ובפנימיות והיצוניות (דרוש ד'). והנה הגם שהגוף העיקרי של כל פרצוף הוא רק מג' כלים לבד, שהם מח לב כבד כנודע, אך אותן בחי' הלבושין דהאורות עצמן מספרם הוא כמספר האורות, כי כל אור שיוורד מלמעלה יורד הוא ולבושו עמו. כי כשהאור הוא מכל ספי' די"ס דזו"ן, הנה יורד הוא ולבושו עמו, וכן כשהוא מכל ספי' שבאו"א, הנה יורד הוא ולבושו עמו, וכן כשנלקח מכל הבחי' שבא"א או מכל הבחי' שברדל"א, וכן גם מכל הבחי' שבא"ק, וכן מלמעלה עד הקו דא"ס ית"ש, הנה מכל מקום שיוורד אינו יורד מגולה, אלא הוא ונרתיקו עמו, כי בכל א' יש עליו בחי' לבוש המתייחס אליו, וע' בדברינו במול"מ (פרק א' אות ב'⁴⁷⁸) ובכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ד וי"ח וכן בכמה מקומות.

הקדמה רביעית, כי החג"ת ונה"י שהם רוח ונפש הנה הם בבחי' חסדים וגבורות, כי הם ז"א ונוק' כנודע⁴⁷⁹ (כי נה"י הם דידה שהיא מלבשת עליהם). כי בהחג"ת עיקרם הוא ת"ת שהוא נוטה לימין, וכן החסד הוא יומא דכלא יומין⁴⁸⁰, ולכן הם עומדים בבחי' חסד, אבל הנה"י הנה היסוד הוא נוטה לשמאל, וכמ"ש בתיקונים (תיקון י"ג ל ע"א בד"ה תשיעאה ברינה) וצדיק נטיל משמאלא ועמודא דאמצעיתא מימינא. וכן מתלבשים הנה"י בהנוק' שהיא גבורות כנודע. וא"כ נמצא כי החג"ת והנה"י הנה הם בבחי' חסדים וגבורות, והם הפכיים זה לזה. וכן היו ג"כ בעולם הנקודות, הגם שאז היו כולם גבורות, עכ"ז היו ג"כ בבחי' הפכיים, וכמו שידוע שאש הוא גבורות, וכן גם במים יש גבורות גשמים שהוא מ"ן הנקרא גבורות גשמים (עג ע"ג) {כמ"ש בפע"ח שער הברכות פרק א'}

⁴⁷⁸ והוא מאחר וכל אור אשר נתגלה לאחר הצמצום מוגבל ולהיות כל אחד מהם בבחי' כלי ביחס לאור העליון ממנו. אמנם התחתון אינו משיג את העליון, שכן אצלו הוא בתורת א"ס (עי' מבר' ש יג ע"ד). ופי' מש"כ כאן שלא היה כלי למעלה מהעקודים שיש ב' בחי' כלי לכל אור, א' לצורך עצמו א' לצורך זולתו.

והנה הכלי שהוא לצורך עצמו הוא אשר היה למעלה מהעקודים, והוא בחינת לבוש. ודרך אותו הלבוש מקבל כל תחתון את הזיו דעליון המגיע לתחתון, והוא נמשך מבחי' הגבורות דעליון המתנוצץ ומזהיר על התחתון, עד שנארג ונעשה ממנו לבוש שלם אליו. ועד"ז הוא בכל נשמות הצדיקים וכך הוא נעשה על ידי התורה והמצוות שלו (והנה כל זה הוא בימי החול, אמנם בשבת וי"ט ור"ח האורות עולים באופן אחר ואכמ"ל).

והכלי הב' הוא לצורך זולתו כדי להצמצם ולהמעיט את אורו כדי שיוכלו התחתונים לקבל את אורו. והכלים האלו מקומם הוא רק מהאצילות ולמטה, והם הכלים העיקריים (ביאורים ח"ב מח ע"ד).

⁴⁷⁹ עי' בהגר"א בספד"צ דף לג ע"א ד"ה וז"ש מה.

⁴⁸⁰ עי' תיקו"ז עה ע"ב. ועי' שער מאמרי רשב"י י"ח ע"א שזהו חסד פרטי, אמנם בבהגר"א בתיקו"ז שם משמע שהוא דעת המתפשט.

בכוונה שלישית וכן בשער הכוונות דף ג' ריש ע"ב), הרי לנו שגם בגבורות עצמן יש ג"כ הפכיים, וע' בדברי הגר"א (בתיקונים תיקון מ' דף פ"ט ע"ג) כי בדכורא הוא אור מים, חו"ג, והוה המים גבורות ידיה וכי גם המ"ד הם מעטרה דגבורות כנודע, אבל בנוק' הוא מים ואש, חו"ג והוה המים שהוא גבורות ידיה נעשה בה לחסד ידיה, והאש הוא גבורות ידיה והוא גבורה שבגבורות יעו"ש. הרי נתבאר עכ"פ כי החג"ת ונה"י הם בבחי' הפכיים מים ואש והם בבחי' חו"ג.

הקדמה חמישית, מה שכתבנו במ"א כי כל אור שהוא יותר גבורות, ומטבעו הוא להתגבר ולפעול ביותר, הנה הוא צריך להתלבש בכלי שהוא יותר עבה כדי לצמצמו, שלא יוצא בכחו ופעולתו יותר מדאי, וכמו שראינו שכלי הנשמה הוא המוח שהיא כלי זכה ורכה מאד, וכלי הרוח הוא הלב הוא יותר עבה, וכלי הנפש הוא הכבד הוא עוד יותר עבה.

ומעתה נבוא בעה"י לביאור דברי הרב בסבה הה'. דכבר כתבנו לעיל דרוש ב', כי הזווג אשר היה חסר בעולם התהו הוא הזווג העיקרי דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם האו"א שבא"ק, כי הם לא היו⁴⁸¹ נזדווגו ביחד לצורך הנקודות, אבל המלכים דהיושר אשר מהע"ב דס"ג גופה, וכן המלכים דהעגולים אשר מהס"ג דס"ג גופה, הנה הם נולדו ויצאו זה מזה רק ע"י זווג גם בעולם התהו, והיינו מהזווג דהחו"ב (שהם האו"א) אשר בהי"ס דכל א' מהם. וכן היה בהם ג"כ איזה בחי' עיבור ג"כ, שהמלכי יושר היו בבחי' עיבור בהבינה דהמלכי יושר, ומלכי העגולים היו בבחי' עיבור בהבינה דהמלכי עגולים, אלא שהיה בלא השתהות זמן, כי השתהות הזמן מז' ומ' וי"ב זה היה נעשה רק לאחר התיקון, כי ע"י השתהות הזמן הראוי נתקנו בכל תקונם הצריך, אבל בלא השתהות הזמן הם בבחי' נפלים והם אשר קומטו ולא עת. אבל היו ג"כ בבחי' עיבור עכ"פ, אלא שהפילה אותם קודם זמנם, והוא ג"כ מהטעם שאמרנו לעיל אות י"ד, כי גם הבינה דהמלכים היה ג"כ מבחי' הגבורות לבד אשר אין מעצור לרוחם, ופועלים בלי סדר זמנים כלל, ולכן הפילה אותם בלא השתהות זמן הצריך.

והנה בכל המלכים דעולם התהו היה חסר להם כל תיקוני הכלים אשר אמרנו לעיל בהקדמה א', שההכרח הוא שיתרקמו ויתהוו האורות עם הכלים ביחד תיכף מתחלת יצירתם כנ"ל, הנה זה היה חסר בעולם התהו לגמרי. כי הרי הכלים שלהם הם נעשו מתחלה, ויצאו לבדם וירדו בפנ"ע למקומם, וכמ"ש בנקודות (פרק ד'), והאורות נשארו אז עדיין כולם כלולים בהכתר וכמו שמבואר שם, עד שירדו גם הם למקום הטבור ולמטה ונכנסו בהכלים, וא"כ הרי היו מתחילה האורות מגולים. אמנם מה שהיה חסר להם הוא רק אותו התיקון הנזכר בהקדמה הא', והיינו כי לא נאצלו מתחילה בתיקוני הכלים העיקרים שלהם (כי היו מתחילה זה לבדו וזה לבדו כנזכר), אבל אותו הלבוש דק אשר מביא כל אור עמו משורשו, וכן מכל מקום שעובר דרך בו כנ"ל בהקדמה ג', הנה זה היה גם להאורות דעולם התהו ג"כ, כי זה הלבוש דק הוא בא בהכרח עם כל אור לעולם תיכף מתחלת אצילותו. וא"כ נמצא שהגם שיצאו מגולים מהכלים העיקרים שלהם, אבל עכ"ז לא היו מגולים לגמרי עכ"פ, כי היו מכוסים ע"י אותו הלבוש דק הנז', ויתבאר בזה למטה. והנה החסרון מה שיצאו מתחלה בלא הכלים העיקרים שלהם, הנה זה פעל בהם גרעון גדול גם אחר שנכנסו בהכלים, כי מאחר שלא נתרקמו ביחד בטפות הזרעית דהזווג דהחו"ב שהם האו"א שלהם, וכן לא נתהוו ביחד בעיבור בהבינה שהיא אם הבנים, א"כ

⁴⁸¹ לכאורה תיבה זו מיותרת.

הרי לא היו בהם השתוות כ"כ שיתחברו ויתאחדו האורות עם הכלים כהראוי גם אחר שנכנסו בהם, משום שלא היו מתחלת אצילותם ביחד וכנ"ל בהקדמה א', שאין באפשרי שיתאחדו האורות עם הכלים אם לא ע"י שמתחברים ביחד מתחלת אריגתם דוקא, ומשום זה הרי נמצא שאפי' אחר שירדו מהטבור ולמטה ונכנסו בהכלים, הנה אינם מתדבקים היטיב זב"ז, אלא שעומדים גם שם בבחי' זה לעצמו וזה לעצמו. וגם היה בהם עוד חסרון שני, כי הנה אמרנו לעיל בהקדמה ב' כי אי אפשר שיתחברו האורות עם הכלים ביחד אם לא רק ע"י דרך {עג ע"ד} לאט לאט, כי בלתי זה אי אפשר להיות להם השתוות בשום אופן. אבל בעולם התווה כאשר שנכנסו האורות בהכלים, הרי כבר היה נגמר ההתעבות דהכלים מקודם בכל התעבותם שהיה ראוי להם אז. וכן האורות באו ג"כ כולם ביחד והאירו בכל אורם הגדול שהיה בהם אז, וא"כ הרי לא היה בהם האפשרי בשום אופן שישתוו זה עם זה, ויתאחדו זה בזה. וע"י אלו ב' החסרונות, והיינו אחד מה שלא נתחברו זה בזה מתחלת התהוותם, והשני מה שהיו זה בערך זה כשני הפכיים, זה מעובה הרבה וזה מאיר הרבה, והם החסרונות דהב' תיקונים אשר בהקדמה א' ובהקדמה ב'. הנה ע"י אלו ב' החסרונות לא היה אפשר להם שיתאחדו זה בזה, ולכן הוא כי אפי' אחר שנכנסו בהכלים הנה נחשב גם עמידתם שם כאלו שהם עומדים בהם מגולים. כי לא היו הכלים מתאחדים עמהם כהגוף המתאחד עם הנשמה בכל תכונתה, הן בחיצוניותה והן בכל פנימיותה, ונצטמצמה הנשמה ע"י הגוף שלא תפעול כ"כ בחוץ והגוף מזדכך ע"י הנשמה שפועלת את כל פעולתה, ונעשית חי כמוה. אבל בעולם התווה לא היה אפשר להעשות כן מחמת החסרונות הנזכרים, רק שהיה מעט ומעין זה בלבד, ועל דרך כקוף בפני אדם. ובאמת כי לא היו נעשו להם לכלים כלל מחמת שהאור עם ההתעבות הנמורה הם כשני סוגים, אך משום שהכלים הם היו מהעביות אשר בהאורות עצמן וכנ"ל אות ג' ה', וא"כ הרי הם אחד משורשם, ולכן גם אחר שנפרדו ויצאו כל א' לעצמו, הנה הגם שנעשו ע"י לשני סוגים, כי האור הוא אור זך והכלי הוא עביות מעובה, עכ"ז מאחר שהם אחד משורשם, נעשו להם לכלים בדוחק עכ"פ.

והרי נתבאר כי האורות דעולם התווה הנה היו מתחלת אצילותם מגולים לגמרי מהכלים העיקרים שלהם, וכן גם אח"כ אפי' אחר שנכנסו בהכלים נחשבים ג"כ למגולים שם ע"י מה שהיה חסר בהם הב' תיקונים דהקדמה א' והקדמה ב'. וכאשר נכנסו הו' אורות בכלי הדעת נחשבים כאלו שהם עומדים מגולים בה, וכן אח"כ הו' אורות בכלי החסד, והה' אורות בכלי הגבורה, ועד"ז בכלם, ולכן לא נצטמצמו האורות ע"י הכלים ליתן מעצור לרוחם שלא יפעלו כל כך בחוץ, אלא שפעלו בכל האפשרי כנ"ל בדברינו הקודמים. אמנם אותו הלבוש דק אשר מביא כל אור עמו ממקורו, הנה זה היה לכולם וכנ"ל, וא"כ הרי נצטמצמו על ידו במקצת עכ"פ, כי זה הלבוש דק הוא נתהווה עמו ביחד מתחלת אצילותו, ולא היו זה בלתי זה לעולם, וא"כ הרי נתקן על ידו במקצת כפי הנ"ל בהקדמה א' וב'. והגם שלא נחשב זה ללבוש וגוף כלל באותו המקום התחתון שירדו, כי כאן צריך לגוף ולבוש יותר עבה הרבה לפי ערך ההתעבות דאותו עולם (כי אותו הלבוש דק הוא רק האמצעי אשר על ידו נעשה האפשרות להתחבר ולהתלבש האור בהגוף העיקרי שלו). וא"כ ודאי הוא שאינו מספיק לצמצמו בצמצום הראוי לאותו העולם, אבל עכ"פ הוא כי מצמצמו ומתקנו במקצת. והנה אמרנו בהקדמה ד' כי החג"ת ונה"י הגם שבעולם התווה היו שניהם רק מבחי' הגבורות, עכ"ז היו הנה"י יותר גבורות מהחג"ת, כי החג"ת הם חסדים נגדם. וא"כ הרי פשוט הדבר שאותו הלבוש דק אשר על ידו נתקנו במקצת כנוצר, הנה היה להחג"ת יותר תיקון מהנה"י וכמו שאמרנו בהקדמה ה', שכל אור שהוא יותר גבורות צריך ללבוש יותר עבה, וא"כ הרי נתקנו ע"י אותו הלבוש דק החג"ת

יותר מהנה"י. והגם שפשוט הדבר כי אותו הלבוש דק הנה הוא לכל אור ואור לפי ערכו, לחג"ת לפי ערכם ולהנה"י לפי ערכם, וא"כ הרי נתקנו הנה"י כמו החג"ת, אך הרי נודע הוא כי החג"ת שהם בחי' רוח הנה שורשם העיקרי הוא החכמה שהוא אבא, והנה"י שהם בחי' נפש הנה שורשם העיקרי הוא הבינה שהיא אמא, וכבר אמרנו לעיל שהבינה דעולם התווה היא הפילה את המלכים קודם זמנם ולא השלימה אותם כלל. ור"ל כי מתיקוני אמא הוא לצייר את הולד בכל אבריו וגידי ונתקנו בסוד פרצוף שיהא מצומצם בכל כח וכל שבו, שלא לפעול יותר מהצורך, וכ"ז נעשה במשך זמן ימי העיבור, אבל הבינה דעולם התווה משום שהיא היתה ג"כ מבחי' הגבורות, לכן תיכף אחר שנגמר בה אורותיהם, לא תיקנה אותם להלביש אותם כלל, אלא הולידה אותם והוציאם לחוץ תיכף ומיד בגמר אורותיהם. כי משום שגם היא לא היתה מתוקנת כהראוי, והיתה {עד ע"א} חסרה תיקון יותר מהכתר והחכמה, לכן לא השהה אותם בקרבה עד שיתקנו ג"כ בהלבוש דק שמעצמותה כהראוי, אלא שהוציאה את כל אורותיהם תיכף ומיד. ועוד כי הרי מבואר הוא בשער התיקון (פרק ה') שגם הכלים דהג"ר היו ג"כ קטנים הרבה בערך אורותיהם, וא"כ נמצא שבאותו הזמן אשר השפיעה אורותיה להו' מלכים לאפשרות מציאותם, לא היה כח אז להכלי שלה ג"כ להאציל עליהם בחי' לבוש וכלי ככל די צורכם כלל, כי מחמת שהכלי היא קטנה, לכן צריכה היא יותר זמן ליתן להם חלקם ממנה כהראוי להם, כי הרי השפע דהאורות היה בא במרובה, והמשכת דהכלי היה באה במיעוט, משום שהיא קטנה, וא"כ צריכה לה יותר זמן להאציל עליהם בחי' גוף ולבוש כהראוי, ולכן הוא כאשר שהפילה אותם קודם זמנם נשארו חסרים מקבלת הכלי לצורך הלבוש דק שלהם מכל וכל, וא"כ הרי נמצא כי לא קיבלו ממנה אותו הלבוש דק אשר היה צריך שתיתן גם היא מעצמותה להתעטף אותם ולהלביש אותם ע"ד שנותנים כל הפרצופים העליונים לכל האורות שעוברים דרך הם וכנ"ל בהקדמה ג', כי משום שהפילה אותם קודם זמנם הנה לא נעשית להם אותו הלבוש דק שממנה כהראוי כלל. אמנם החג"ת אשר שורשם הם החכמה אבא, הנה היה להם ממנו עכ"פ הלבוש דק הראוי להם היטיב, כי אבא דעולם התווה אשר הוא היה יותר מתוקן מאמא הנה השפיע הוא כהראוי את כל הלבוש דק מעצמותו לכל הו' מלכים כולם בהיותם כלולים בו. והגם שהיה חסר להם ג"כ החלק דלבוש דק שמאמא, אבל עכ"ז אין חשש כ"כ מאחר שהיה להם הלבוש דק שמאבא אשר הוא עיקר שורשם, וא"כ הרי היו מתוקנים במקצת ע"י אותו הלבוש דק אשר משורשם העיקרי לכל הפחות. אבל הנה"י אשר עיקר שורשם הוא האמא, והיא לא תיקנה אותם באותה הלבוש דק שלה, וא"כ הרי לא היה להנה"י הלבוש דק אשר משורשם כהראוי להם כלל. והגם שגם הם קיבלו מאבא דהנקודות בהיותם בו, אך עיקר תיקונם היאות להנה"י הוא רק מהאימא דהנקודות, כי רק שם נגמרו אורותיהם כהראוי להם, ומאחר שהפילה אותם קודם זמנם, לא נתנה להם הלבוש דק מעצמותה כהראוי כלל. וא"כ נמצא כי הנה"י היו יותר מגולים מהחג"ת, כי הם היו חסרים מהלבוש דק העיקרי שלהם ג"כ. ונמצא כי לבד מה שהנה"י הם גבורות ביותר וצריכים הם כדי להצטמצם עוד לבוש יותר עבה, הנה לא היה להם בחי' הלבוש אפי' כמו החג"ת. אבל החג"ת הנה לבד מה שהם חסדים נגד הנה"י כנ"ל בהקדמה ד', הנה היו הם עוד מתוקנים ומצומצמים במקצת ע"י לבוש דק לכל הפחות, משא"כ הנה"י שלא זכו לכ"ז, היו מגולים מתחלתם ועד סופם.

וכבר אמרנו בהקדמה ד' כי הם שניהם, ר"ל החג"ת והנה"י, הם בבחי' הפכיים ומנגדיים זה לזה, אלא שלאחר התיקון כאשר נתבסמו כולם בחסדים ונתקשרו ונתאחדו כולם להיות לגוף אחד ופרצוף אחד, נעשה אז השלום במעונם ומסכימים כולם לדעת אחת (השוכן בקרבם ומייחדם), אם לחסד אם לדין אם לרחמים, כי נעשים לפרצוף אחד

הכלול מכל גוונין כנודע. אבל קודם התיקון שהוא בעולם התוהו, שהיו נפרדות כל אחד לעצמו פונה, והיו כולם גבורות חזקים, זה בבחי' מים עזים, וזה בבחי' אש מתלקחת, אלא שבהיותם בהג"ר היו במלים אצלם ולא היה ביכולתם לפעול מאומה, אבל אחר שיצאו מהם ונכנסו בכל כלי וכלי, ולא היה בכח כל כלי וכלי לצמצם אותם מגבורתם החזקה מאחר שלא השתוו יחד ע"י שלא היו מחוברים עמהם מתחילת יצירתם ונגמר כל א' בפנ"ע, ולכך לא הליישה אותם הכלי כהראוי, ולכן גם אחר שנכנסו בכל כלי וכלי נחשבים עדיין למגולים בה וכנ"ל. אמנם החג"ת היו מתוקנים ומלוכשים קצת ע"י אותו הלבוש דק כנז', והגם שאותה הלבוש דק לא היה מספיק כלל לצמצם, ובפרט שהרי היו ג"כ גבורות גדולים, עכ"ז הרי הוא איזה תיקון במקצת עכ"פ, ולא היה על ידיהם לכל הפחות השבירה גדולה כ"כ, אך משום שהנה"י הנה הם היו מגולים גם מזה ולא נצטמצמו מגבורתם מאומה, ובאשר שהם מנגדים זה לזה, ולכן היה מלחמה ביניהם ונברו אז הנה"י על החג"ת ע"י שהיו יותר גבורות כנז', ונצחו אותם וכללו את החג"ת בתוכם ונתבטל ביסומם ותיקונם אשר היה להם (עד ע"ב) במקצת, והתגברו גם הם להוציא את כל כחם לפועל בלא שום ביסום ותיקון כלל. וכ"ז היה בהיותם בכל כלי וכלי, ולכן נשתברה כל כלי מחמת שלא היה בה כח לצמצם את האור שבה כנ"ל אות ה', ונבקעה ונתפזרה לשברים אין קץ.

ונמצא כי הגם שלאחר התיקון הוה ג"כ הסדר כן לעולם, שהחג"ת הם כלולים בהנה"י והוא מסדר התיקון כנ"ל בהקדמה ב', אך זהו רק ע"י שבאו אז האורות לאט לאט, וכן גם בצמצום גדול בכל האפשרי ע"י הכלי העיקרי שלהם, ולכן הנה גורם אז באמת הענין דתלת כלילין בתלת תיקון גדול, כי נצטמצמו האורות ע"י שיוכלו להשתוות עם הכלים, ויהיו שניהם יחד לפרצוף אחד שהוא גוף ונשמה, ואינם סותרים זה לזה. אבל הענין דתלת כלילין בתלת אשר היה נעשה בעולם התוהו ע"י התגברות הנה"י על החג"ת, הרי היה אז כ"ז ע"י החסרון דתיקוני הכלים, וע"י שלא נצטמצמו האורות, היינו ע"י שלא נשתוו האורות עם הכלים ע"י שירדו כל א' לעצמו, ולא היו נחשב להם לכלים כלל, וכאלו שהם מגולים כנז', וע"י הנה נתגברו האורות דהנה"י בכל תוקפם וכללו את החג"ת בתוכם. והוא משום שלא נצטמצמו האורות דנה"י כלל, ולכך הנה היה כלילת החג"ת בהנה"י אשר בעולם התוהו קלקול ולא תיקון, אבל לאחר התיקון הנה גורם זה תיקון ולא קלקול.

והנה נתבאר מכל דברינו הקודמים כי כל אותו הסבה הה' דענינינו אשר אמר הרב בשבירת הכלים (פרק ה') משום שהנה"י היו יותר מגולים והיו מתגברים הם על החג"ת, אין הכוונה דאילולא זה לא היה השבירה כלל, כי פשוט הדבר דגם החג"ת בעצמן היו גורמים ג"כ השבירה מחמת חוזק גבורתם, דאפי' אור אחד לבד לא היה בכח כל כלי לסובלו וכנ"ל אות י"ד, אלא אותו הסבה הה' דענינינו הוא ע"ד שכתבנו באות י"ד בביאור סבה הד' אשר בנקודות (פרק ה'), כי כל דברי הרב בהי"א סבות דשבירת הכלים הנ"ל סי' א' הוא רק ללמדינו את הפלגת גודל השבירה שהיה בהם ע"י ריבוי הסבות והגרמות שגרמו לזה, כי כל מה שנתרבה פרטי הסבות נתגדל השבירה ע"י. והאמת הוא שכל הסבות עולים כולם למקום אחד, והיינו ע"י שהיו כולם גבורות קשים, והוא ע"י שיצאו שלא ע"י זווה וכנ"ל, אך מלמדינו הרב בכל סבה שמוסיף את הפלגת רתיחת הגבורות, ומזה נודע לנו את הפלגת השבירה.

והנה פשוט הדבר ג"כ שמכל סבה וסבה אשר היה בגרמת השבירה הנה נולד מזה סדרים שונים בתהליכות השבירה, ובענינינו אשר האורות דהנה"י היו יותר מגולים בהקנסם בכל כלי וכלי, הנה זה גרם הענין מ"ש הרב באנ"ך (פרק ד') כי נשארו הכלים

דהנה"י בלתי ניצוצין מהאורות שלהם, ולכן יונקים הקליפות מהם יעו"ש בסופו. כי משום שהיו מגולים גם מהלבוש דק שלהם, לא היה אפשר להם להניח ניצוצין בכליהם ולהתלבש בהם, כי הלבוש דק הוא האמצעי אשר על ידו מתלבש האור בהכלי העיקרי שלו כנ"ל, ובאשר כי היה חסר להם גם אותו הלבוש דק לא היה אפשר להניצוצין שלהם להתלבש בכליהם כלל, אלא שנתחברו עם הניצוצין דת"ת ונתלבשו שם, וכן גרם עוד כמה עניינים אחרים, וע' בשבירת הכלים (פרק ב') ויתבאר בעה"י במקום אחר.

ונאמר עוד דבר אחד, כי בדברינו הנ"ל יובן לנו היטיב מ"ש הרב בליקוטי תורה וכן בשער הפסוקים (פ' לך לך), כי הענין דהתגברות הנה"י על החג"ת הוא ענין סוד המרידה והמלחמה דארבעה מלכים את החמשה, אמרפל וחביריו עם מלך סדום וחביריו. כי הנה הם היו מהסיגים של המלכי תוהו, והיה המרידה והמלחמה ביניהם על חסרון השפע שלהם אשר היה להם אח"כ בימי אברהם ע"י שנפרד מלוט וכמו שמבואר שם ע"ש. והנה אמרפל וחביריו הם היו הסיגים מהחג"ת, ומלך סדום וחביריו הם היו הסיגים מהנה"י, ובאשר שהחג"ת ונה"י דעולם התוהו היו ב' מיני גבורות הפכיים ומנגדים זה לזה כנ"ל בהקדמה ד', לכן היו ב' מיני מלכים הללו שהם מהסיגים שלהם היו לשני כתות ומנגדים זה לזה, וכל זמן שהיה נמשך להם השפע בשלימות ע"י אברהם היו מתבסמים קצת, ועבדו החמשה מלכים שהם מהסיגים דנה"י להארבעה אשר הם מהסיגים דהחג"ת, ומשום שהחג"ת הם שרשם. {עד ע"ג} אבל אחר שנפסק השפע מהם מרדו בהם, והיו רוצים להתגבר עליהם ע"י שהנה"י היו מגולים ויותר גבורות, וכמו שהיה בעת עולם התוהו וכנ"ל, כי תכונת ותשוקת הסיגים היא להתנהג תמיד ח"ו ע"ד שהיה בעולם התוהו. אמנם אז בימי אברהם אבינו ע"ה הנה כבר נתקן הרבה ולא היה להם כח כ"כ, והתגברו לבסוף הסיגי דחג"ת אשר הם השורש על הסיגי דנה"י ונצחו אותם ואח"כ בא אברהם ונצח את כולם.

ונחזור להענין כי הרי מתבאר בדברינו שכל ענין הסבה הה' הוא ג"כ רק מסבת תוקף הגבורות, וכבר אמרנו בדרושים הקודמים שכל סבת דתוקף הגבורות הוא רק ע"י החסרון דהוונג מהע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג, כי ע"י החסרון דהוונג לא נתבסמו ולא נמתקו גבורתם וכנ"ל דרוש ב', הרי נמצא שעיקר הסבה לכל הסבות דהשבירה הוא רק החסרון דהוונג לבד. ע"כ אות ט"ז ממהדורא קמא ובוה נשלם הסימן ג'.

דרוש ו סימן ד

אות א'

הסיבה הי"א היא, שעיקר הטעם למיתת המלכים הוא שהיו סיגים מעורבים בהם, והמה גרמו פירוד ועכבו את תיקון ע"ק. והנה נתבאר לעיל שתיקון הע"ק הוא על ידי יחוד ג' הרישין, שהם גלגלתא, אורא ומו"ס, ועיקרו הם גלגלתא ואורא שבהם מאיר הרדל"א מכיוון ששם הוא מקום הרזא דאור א"ס. וכיון שהזיווג תלוי באור הדעת שהוא רזא דאור א"ס והיה חסר מחמת הסיגין ולכן לא היה זיווג, נמצא שהעירוב הסיגים הוא הסיבה לכל החסרונות.

ועתה נבאר את הסבה י"א אשר לעיל סס"י א', והוא מ"ש הרב במבו"ש (שער ב' חלק ב' פ"ג) כי עיקר הטעם דכל מיתת המלכים היה משום שהיה סיגים מעורבים בהם, והם הגורמים הפירוד, ובעת התיקון נתבררו מהסיגים והקליפות ועלו למעלה ונתקנו. וכן אמר האריו"ל במאמרי רשב"י (פ' תרומה דף ז' סע"ב) כי הוכרח עתיקא קדישא לעכב תיקונו עד שיצא הש"ב והרפ"ח ניצוצין לפי שהיו דינין תקיפין ובהם מעורבין קליפות וניברר הפסולת מהם, ולכן עיכב עתי"ק את תיקונו ולא השתתף אורו בהנקודות כנ"ל דרוש ב' ס"י ב' אות ה' ו', כדי להבדיל בין הקודש ובין החול. ורצה שייצאו מקודם כל הקליפות לעצמן, ואחר שנשארו זכים וברורים אז העלה אותם והשתתף אורו בהם והתייחד עמהם. וכבר בארנו לעיל דרוש ב' שם כי כל התיקון דעתי"ק אשר המשיך ממנו

באצילות, הנה הוא ע"י שהתייחד כל הג' רישין עלאין שבא"ק, שהם הגלגלתא והאורא והמ"ס שבו זב"ז. כי עיקר עתיקא קדישא הוא הב' רישין עלאין גלגלתא ואורא, כי הם נהירו דהרדל"א אשר שם הוא הרזא דאור א"ס, ובעולם הנקודות לא נתייחדו הם עם המ"ס בהיחוד הראוי, והיו כל הנקודות רק בשפעת המ"ס לחוד שהיא בוצד"ק, לכך היו כולם גבורות גדולים ודינין תקיפין, וע"י חסרון היחוד דהרישין עלאין היה חסר עי"ז ג"כ הזיווג דאור"א שבא"ק, ויצאו עי"ז כולם רק בסוד טיפת קרי וכנ"ל דרוש ב'. וע' עוד בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ב, שבארנו שם כי היה ו' חסרונות דהזיווג ע"ש בארוכה ותמצא נחת, כי אין זיווג אלא לדעת שהוא ע"י האור הדעת עלאה אשר מלמעלה למעלה, וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ו') וכן בדרוש מ"ן (דרוש י') וכנודע. ולכן ע"י החסרון דגילוי אור הדעת עלאה אשר למעלה היה חסר כל בחי' הזווגים אשר בכל הפרצופים דלמטה, ויצאו אז כולם בסוד טיפת קרי. והנה מלמדינו הרב במב"ש ובמאמרי רשב"י הנז', שכ"ז היה ע"י הסיגים שהיו מעורבים בכח הגבורות שבהמ"ס, וכדי שלא יתערב קודש בחול התעכב עתי"ק את יחודו הראוי מהמ"ס, כדי שייצא מתחילה כל אותן הסיגים לעצמן. והרי נמצא כי הסבה הזוה שהיא סבה הי"א דענינינו הנה היא באמת הסבה העיקרית לכל הי' סבות כולם דלעיל סי' ג'. כי הרי בארנו שם שסבת חסרון דהזיווג היא היסוד להט' סבות הנמשכים ממנה, ועתה אמרנו כי סבות החסרון דהזיווג הנה הוא ע"י הסיגים שהיו מעורבין מהם, וא"כ הרי נתבאר שסבת הסיגים שהוא הסבה הי"א דענינינו היא העיקרית לכל הי' סבות כולם, כי ע"י התערבות הסיגים היה החסרון דהזיווג אשר מזה היה נמשך כל החסרונות כולם דפרטי הט' סבות המתהווים ממנה. והרי נתבאר לנו כי כל הי"א סבות אשר אמר הרב במיתת המלכים ושבירת הכלים הנה כולם ענין אחד וסבה אחת לכולם.

אות ב'

מש"כ שהיו סיגים מעורבים בהם הוא בב' בחי': עביות וקלי'. בחינת העביות היא הכחות דשרשי ההגבורות, וכמו כן מזה נעשו הכלים דאצילות, שעל ידיהם יש גבול לכל אור ואור. ואם לא היו הסיגים אזי לא היה גילוי לשום עולם, שהרי הכל היה מלא באור פשוט.

וענין מ"ש שהיה סיגים מעורבים בהם, כוונתו הוא על ב' בחי', היינו עביות וקליפות, וכמו שמתבאר בזה בדברינו היטיב לקמן חלק ב' דרוש ב' ענף א', אמנם כאן נדבר (עד ע"ד) בקצרה ובדרך כלל לפי הצורך לענינינו. כי הסיגים שאמר, הנה הם ב' בחי' שהם עביות וקליפות. והעביות, הוא כל הכחות דשרשי מציאות דהעולמות בי"ע שהם העולמות הנפרדים⁴⁸². והם נבראו בצמצום גדול, אשר נצטמצם לזה האור דא"ס בצמצום אחר צמצום עד שיצאו הם בכל עביותם כמו שהם, והם כולם מבחי' גבורות תקיפין, שהוא ע"י שנסתתר ונתעלם בהם אור דא"ס הרבה מאד, ועי"ז יצאו בגבול ומדה ובריבוים רבים. כי אור החסד הנה דרכו להתפשט בלי קץ וגבול, ולא היה אפשר לצאת על ידו שום ריבוי כלל [כי אין ריבוי אלא ע"י המדה וגבול שבכל א' כנודע]. ומכש"כ שלא היה אפשר לצאת על ידו שום עביות וגוף וכלי, כי אור החסד אינו מצטמצם, ר"ל שאינו מתחלק לבחי' שונות, והוא כולו אור ומאיר בהשוואה בכל מקום. והרי נעשו כל העולמות בי"ע רק ע"י הסתתרות והתעלמות דאור א"ס, ובכח הגבורות אשר הופיע המאציל ית"ש מחביון עוזו, ובזה ברא ויצר ועשה את העולמות בי"ע, והנה הם בחי' הסיגים שבהאורות. ולא עוד, אלא שגם כל בחי' הכלים שבאצילות, וכל הבחנות חלוקת פרצופיהם, הנה הוא

⁴⁸² עי' זהר בראשית כב ע"א.

ג"כ רק ע"י בחי' עביות, כמ"ש הרב בעקודים (ריש פרק ג' ושם פרק ה') וכנודע, והנה הם הסיגים שבהאורות. ולכן נעשה כל האצילות ג"כ רק ע"י בירורי דהמלכים, שהם מהסיגים שהוא העביות הנז', דאילולא כן לא היה שום בחי' כלי באצילות כלל, ולא היה שום חלוקת פרצופים, ולא שום בחי' חלוקת מדרגה כלל. כי רק אחר שיצאו העביות לעצמן וירדו למטה, הנה נתעבו ע"ז בעיבוי אחר עיבוי, ונעשו ראויים ע"ז להעשות אח"כ, ר"ל אחר שנתבררו ועלו לבחי' גופים וכלים לכל פרצופי האצילות ולכל חלוקת המדרגות שנעשה בהם והבן. ואלו שלא עיכב עת"ק את תיקונו בראשונה והאיר באורו הגדול דהרישין עלאין תיכף ומבתחילה, היה נמשך האור פשוט שלמעלה בכל מקום בהשוואה אחת, ולא היה נעשים העולמות כלל, לא העולם דאצילות ומכש"כ העולמות דבי"ע, ולכן הוצרך עת"ק לעכב את תיקונו בתחילה מלהתייחד הב' רישין עלאין בהמ"ס בהיחוד הראוי להם, וכדי שיתגלה שפעת הגבורות דהמ"ס בכל תכונתה הראוי לפי ערך הצמצום והעביות הנצרך ומוכרח להתהוות כל הד' עולמות אבי"ע.

אות ג'

הענין השני בסיגים הוא היותם שרשים למציאות הקלי', וזה מאפשר את הבחירה שניתנה לאדם, כדי שיהא כל שכרו מעצמו.

בריאת הטוב והרע על ידי הקב"ה היא רק בכח בלבד, וכל הוצאתם מהכח אל הפועל הוא רק על ידי הנמצאים עצמם, לכן מצינו פעולה ועבודה לכל הצבאות העליונים כולם. וכן הוא אפילו בי"ס דאצילות, אמנם הצבאות העליונים אינם פועלים בבחירה, שכן אין להם יצה"ר כלל, ולכן מכונים הם "עומדים". כל עלייתם וירידתם היא רק על ידי מעשי בני האדם, אמנם על ידי מעשי האדם יתכן בהם צד בחירה וממילא גמול ועונש. על ידי קיום המצוות מגיעים פעולותיו של האדם למעלה למעלה עד אור קדושתו ית' ואז האדם מתייחד בהקב"ה עצמו, וזהו סוד האחדות השלימה, שהוא תכלית כל התכליות.

ענין השני דהסיגים הנה הם הכחות והשרשים למציאות הקליפות כולם, שהם כל הטומאה והרע, אשר ע"ז הוא כל האפשרות והבחירה הניתן להאדם שני דרכים להלוך באיזה דרך שרוצה, וכדי שיהא כל שכרו וסיבת תכליתו רק מעצמו. כי הנה ניתן להאדם הכח הזה דבנין הטוב לעצמו ובנין הרע לעצמו, וכשהוא מתנהג בדרך התורה הוא בונה בנינים טובים לעצמו, וכשמתנהג בהיפך בונה בנינים רעים לעצמו. והעולם הזה הרי הוא רק עולם המעשה, שבכאן שולח לפעול ולעשות לתכליתו, ולכן הוא תכונת וטבעת האדם לפעול תמיד, אם במעשה או בדיבור או במחשבה, ואינו עומד רגע אחת מכל ימי חייו בלי פעולה מאומה, כי רק על זה נוצר האדם, ועל זה שולח בעוה"ז, שהוא רק עולם המעשה. ולכן נטוע באדם נטיעה שרשיית בלי להיות רגע אחת בלי פעולה ופועל תמיד, אם במעשה או בדיבור או במחשבה, ותועלת ובנין כל פעולותיו הוא רק לתכליתו, כי שם הוא עולם המנוחה. וכשנשלם לו ימי חייו שהוא ימי פעולתו אשר נגזר עליו, עולה למקומו לבניניו ופעולותיו אשר הכין לעצמו.

והענין בביאור הוא כי הנה בריאת הקב"ה את הטוב ואת הרע, הנה יסד את שיתופם ויחודם בהמציאות כולו רק בבחי' כח לבד, אבל הוצאתם מן הכח אל הפועל הנה הוא רק ע"י הנמצאים עצמן, וזהו הענין מה שיש פעולה ועבודה גם לכל צבאות העליונים כולם, כי כל הגלגלים כולם הם פועלים תמיד, ואינם שובתים ממלאכתם גם רגע אחת. וכן כל המלאכים והשרפים, הנה כל א' ממונה על העבודה המיוחדת אליו, ואינו שובת מעבודתו אף רגע אחת, וכמבואר במדרש כונן, ובסוד החשמל להר"י גיקמלייא ז"ל, ובפרקי המרכבה לר' ישמעאל כה"ג, וכן כתוב דניאל (ז י) אלף אלפים ישמשוניה כו', וכמו שיסדרו ג"כ (תפילת יוצר) וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם, וכן (נוסח קידוש לבנה) ששים ושמחים לעשות רצון קונם, והרי לנו שכולם הם בעלי עבודה. ואפי' הי"ס דאצילות הם ג"כ {עה ע"א} בעלי עבודה, וכמ"ש הראב"ד ז"ל בספר יצירה (פרק ב' מ"א לז ע"ד)

ע"ש⁴⁸³. וכל ענין העבודה דכל צבאות העליונים הנה הוא ג"כ להמשיך אור קדושתו ית"ש וטובו אליהם גופה, וכן להשפיע מהם ולמטה. אמנם כל צבאות העליונים כולם הם אינם בעלי בחירה כלל [מעצמם], כי אין בהם יצה"ר כלל, וכמ"ש בשבת (דף פ"ט רע"א) ולכן הם נקראים עומדים, שאין בכל א' מהם כח לעלות למעלה ממדרגתו ולא לירד למטה, אך עכ"ז הנה יש בהם ג"כ עליה וכן ירידה ח"ו, ע"י מעשי בני אדם. כי בעת שמעשי בני אדם הם מקולקלים אז גורמים התקרבות הרע בכל צבא השמים ג"כ, בכל אחד לפי ערכו, ונעשה בהם אז ע"ז ג"כ איזה צד בחירה, וזהו הענין מ"ש הראב"ד ז"ל בספר יצירה (פרק ב' מ"א) הנו' שיש במלאכים ג"כ עונש וגמול ע"ש⁴⁸⁴. וכ"ז הוא ע"י כח הבחירה שנעשה בהם מצד מעשי בני אדם, אבל מצד עצמם אינם בעלי בחירה כלל, ולא שייך בהם עונש וגמול.

וע' ענין נפלא לקדוש ה' הרמ"ע מפאנו ז"ל במאמר חיקור דין (ח"ג פרק ב') בסוד מאמרם ז"ל (חגיגה י"ג ע"ב) שאמרו שם על נהר דינור מהיכן נפיק, אמר ר' ירמיו בר אבא אמר רב מזיעתן של חיות, ולהיכן שפיק, אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב על ראש רשעים כו'. כי החיות הם הנושאות את הכסא, ובעת שמעשי התחתונים הם מתוקנים, הנה הכסא נושא את נושאו, ואין להחיות עמל ויגיעה, אבל בעת שמעשי התחתונים מקולקלים מכביד הכסא עליהם והחיות יגיעין ומזיעין, ומזיעתן אשר הוא ע"י מעשי הרשעים הנה נעשה מזה הנהר דינור אשר על ראש רשעים יחול, ע"כ מהרמ"ע מפאנו ז"ל.

וע"פ דרכנו הנה ע"י מעשי הרשעים נעשה עבודת כל צבאות העליונים בעמל ויגיעה רבה מצד כח הבחירה שנעשה אז גם בהם וכנו', ומזה נפיק הנהר דינור אשר על ראש רשעים יחול, וכמ"ש בזה"ק (ויקרא טו ע"ב) כד חובי עלמא סגיא אסתים עתיקא קדישא כו' וכדין דינין מתערין בעלמא וכרסוון רמיו כו' נפקין גרדינין נימוסין קליפין (שיוצאים קליפות מינים ממינים שונים) ואחדין בקולפוי דגבורה (שנאחזים במטה ושבת הגבורות שהם קוי הדין) וכדין אשתכחו עלמין חסרין וקטמותא אתער בכלהו⁴⁸⁵. שנעשה קטמות ומריבות בכל העולמות ע"י התקרבות וכניסת הרע בהם, וע"ז הוה עבודתם בעמל ויגיעה רבה, ומזה הוא ג"כ זיעתן של חיות ונפיק מזה הנהר דינור אשר על ראש רשעים יחול.

והרי לנו עכ"פ כי כל תוצאות הטוב והרע מן הכח אל הפועל אשר בכל העולמות ב"ע הנה הם נעשים ע"י הנמצאים אשר בכל עולם ועולם גופה, כי זהו כל ענין העבודה אשר ישנו גם בכל צבאות העליונים ג"כ וכנו', אמנם כולם תלויים במעשי האדם וכנ"ל. והרי נעשה ע"י האדם שבהעוה"ז כל יציאת כחות הטוב והרע כולם, שייצאו מן הכח אל הפועל בכל עולם ועולם כהראוי לו, ע"י סיבובי כל מעשי האדם, אם בפעולתו או בדיבורו או במחשבתו וכנ"ל.

⁴⁸³ ז"ל, כשם שאנו מצווים לעבוד יוצרנו בתר"ג מצות כך כל אחת ואחת מה"ס מצווה לעבוד את יוצר הכל ויתנשא המלך לעדי עד. וז"ס שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו כי המצות ניתנו מן העולם ועד העולם וזהו סוד מנין שהקב"ה מניח תפילין.

⁴⁸⁴ ז"ל, לפיכך יש במלאכים ג"כ עונש וגמול ודחייה קל"ח שנים, והם המלאכים שבאו להפוך סדום מפני שגלו סודו של הקב"ה ואמרו כי משחיתים אנחנו נדחו ממחיצתם מאז עד סולם יעקב אבינו, והנה מלאכי אלהים וגו' שזמן זה תמצאהו קל"ח שנים ועיין בב"ר, מכאן אתה למד שכף זכות וכף חובה [לשון הס"י] פשוטות לעליונים ולתחתונים והכל לפי הדין.

⁴⁸⁵ תרגום: כאשר חטאי העולם מתרבים, נסתר העתיק הקדוש וכו', ואז הדינים מתעוררים בעולם והכסא נשלך וכו', יוצאים שומרי החוקים, קליפות, ואחוזים בשבט הגבורה, ואז נמצא העולמות חסרים וקטטה מתעוררת בכולם.

והנה חלק הקב"ה מכבודו לבשר ודם להעשות שותף עמו במעשה בראשית, ובונה בשמים עליותיו בכל פעולותיו ומעשיו אשר בעוה"ז. וכשם שכל מה שברא הקב"ה הנה ברא הכל ברצונו בלי הכרח ח"ו, כן חלק מכבודו לבשר ודם ונתן לו האפשרות בכל פעולותיו לעשות בהם ברצונו, וכ"ז הוא ע"י בריאת הטוב והרע. כי אלו שברא הקב"ה רק את הטוב לבד, הרי היה האדם מוכרח במעשיו, ולא היה תועלת כלל מכל כח הפעולה שנתן בידו, כי הרי אין הקב"ה צריך לעזר עמו במלאכתו. ומה שתלה יציאתם מן הכח אל הפועל ע"י אדם, הנה הוא רק משום שרק זהו הטובה האמיתית לכל העולמות כולם, והדרך העיקרי לבוא לתכלית תיקון האחרון, שהוא לסוד האחדות השלימה (אשר בארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ו וי"ז), והוא אינו אלא רק כשיעשה הגילוי הזה בגרמת האדם עצמו. כי עי"ז הרי נמשך מעצמו אל עצמו, שהוא הבחנת האחדות, ואינו נקרא שנעשה מעצמו אלא רק כשעושה בבחירתו בלי הכרח כלל, וכ"ז הוא רק ע"י בריאת הטוב והרע. והגם שהרי עתה הרי עומד האדם בסכנה גדולה פן יגדל קלקולו יותר מתיקונו, והיה יותר טוב לפניו שלא יותן לו כח הפעולה כלל, אמנם הנה על זה כבר הכין הקב"ה עצות מרחוק ברוב תחבולות שונות לתקן לבסוף את כל קלקוליו מכל וכל (ויתוקנו ג"כ כ"ז רק ע"י אדם עצמו) עד שלבסוף כל סוף יתבטלו כל הקלקולים ויחזרו הכל לתיקונים, גם (ע"ב) בפושעים ומורדים היותר גדולים רחמ"ל, וכמו שיתבאר סוד הענין לקמן בחלק שני⁴⁸⁶. והגם שהדברים הללו הן מכבשונו של עולם, ואין עתה מקום לביאורם, כי הם ארוכים למאד וכמו שתראה לקמן חלק שני, אך זאת נאמר, כי ברור הדבר למביני מדע, כי כשם שאמרו חז"ל שיש תקנה בתשובה להתהפך גם הזדונות לזכות, וכ"ז הוא ע"י מעשי האדם בבחירתו, היינו ע"י תשובה מאהבה, וכמ"ש (יומא פו ע"ב), הנה כמו כן הרי לא יפלא ממנו ית"ש להכין עצות על זה, להפך הוא לבדו את כל קלקולי האדם לתיקונים גדולים שלא ע"י בחירת האדם ג"כ. אמנם חילוק גדול יש בזה, כי כשמתהפכים ע"י האדם עצמו זדונותיו לזכות ע"י תשובה מאהבה, אז הוא זוכה בכ"ז תיכף, אבל כשמתהפכים לתיקונים ע"י עליותיו ית"ש, הוא רק ע"י זכות הצדיקים אשר עליהם עומד ומתקיים העולם גם עתה תמיד, ולכן אינו זוכה להם אותו האדם המקלקל אלא עד שמוכרח בתחילה להיות מצע תחת רגלי הצדיקים, ובסוד מאמרם ז"ל ר"ה (דף יז ע"א) נשמתן נשרפת והרוח מפזרתן ונעשים אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. אמנם גם על זה הנה יהיה נוח לו ג"כ במה שנברא יותר משלא נברא, וכולם יאמרו הודו לה' כי טוב ודי בזה כעת.

ונחזור להענין, כי ענין בריאת הטוב והרע הוא מה שחלק הקב"ה מכבודו לבשר ודם להיות גם הוא עי"ז לבונה עולמות ומחריבן, ולבוא בשכרו בפעולותיו אשר הכין לעצמו, כי רק זה הוא הטוב האמיתי לבוא עי"ז לתכלית תיקון האחרון. כי במה שמכין האדם לעצמו בפעולותיו גופה אשר עושה מדעתו ורצונו, שהוא כל כחות הפנימיות שבו, הנה מתעצם אותו הדבר בו ונעשה עמו לאחד. ובאשר שכל פעולותיו הוא מגיע ועולה למעלה למעלה עד אור קדושתו ית"ש, הנה נמצא שמתייחד האדם עי"ז בהקב"ה עצמו על ידו גופה, ויבוא עי"ז לסוד האחדות השלימה, שהוא תכלית כל התכליות וכמו שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ט"ו ענף י וכלל י"ז ענף ד' ה'. והרי נמצא שעיקר כל התיקון הוא נעשה ובא ע"י בריאת הטו"ר, כי הרי מזה הוא כל ענין הבחירה אשר הוא עיקר התיקון להאדם עצמו, וכן מתתקנים כל העולמות כולם על ידו.

⁴⁸⁶ וכן עי' הקדו"ש שער ו' פרק ה'.

וענין בריאת הרע והתערבותו בהמציאות, הנה הוא עצמו כל הענין העולם התוהו, שהוא כל ירידת ונפילת השברי כלים אשר נפלו ונטבעו במציאות הטומאה והרע שנעשה אז, וכמו שיתבאר לקמן חלק שני. וע"י מעשה התורה והמצוה וכל מאורעות האדם⁴⁸⁷, הם עולים ונבררים ומתקנים ומשתתפים בהמציאות דכל העולמות כולם, כי מהם עצמם נעשה ונבנה העולמות כולם כנודע וכמו שיתבאר שם. וא"כ הרי נמצא שנעשו תיקון כל העולמות כולם ע"י האדם, והרי בונה האדם את כל המציאות כולו ע"י כח הבחירה הניתן בידו, שהוא ע"י בריאת הטו"ר. והנה נתבאר לקמן בחלק שני, כי עיקר בריאת הרע אשר ברא אותו הקב"ה, הנה הוא ג"כ רק בבחי' כח לבד, וכל יציאתו הראשונה מן הכח אל הפועל הנה היה נעשה ג"כ רק ע"י הנבראים עצמן, וכמ"ש בתנחומא (בראשית סי' ז') שאמר הקב"ה לאדם אתה עושה אותו רע, וכמו שיתבאר שם בארוכה בזה. והרי נמצא כי כל תלאות היצר ויגיעת האדם על התורה והמצוה, הנה הוא רק ע"י מעשי הרשעים, ואם אין רשע אין צדיק, כמ"ש במדרש תמורה⁴⁸⁸, ונעשה עיקר הבחירה ג"כ רק מגרמת האדם. וע' עוד בזה בספר זוהר הרקיע דברים עמוקים להאריז"ל ע"ש (דף ס"ט ודף ע') ע"ש. אמנם אותו הכח הראשון דשורש מציאות הבחירה, הנה זה היה כלול ומעורב בהאורות, דהנקודות, והם הסיגים כנ"ל, ונעשה אותו הכח בהם ע"י צמצום החזק ותוקף הגבורות, ומשום שהיו כולם רק משפעת הגבורות דהמ"ס בוצד"ק. ולכך עיכב עתיקא קדישא את תיקונו ולא השתתף אורו בעולם הנקודות, כדי שייצא הסיגים הללו לעצמן, כי ע"ז נעשה כל כח הבחירה כנו'.

אות ד'

ב' מיני הסיגים הנ"ל גרמו את הפירוד, ועל ידי הפירוד נעשו המיתה והשבירה, כדי שייצאו כל אותן ב' בחינות הסיגים מן הכח אל הפועל, שכן כל זמן שהיו הסיגים מעורבים עם האור לא יכולים היו להתגלות כלל. ועל ידי השבירה יצאו כל שרשי כחות הקלי' וכל המציאות דבי"ע, והוא ענין עולם התוהו שיצאה אז הקלי' בכל תוקפה קודם לצמיחת הפרי.

והנה אותן הב' בחי' סיגים אשר אמרנו, אחד העביות דכל שרשי מציאויות דהבי"ע שהם הכחות דגבול ומדה שבהם, והשני השרשים דמציאות הקליפות, הנה הם היו גורמים הפירוד, ונעשה ע"ז כל המיתה והשבירה, וכדי שייצאו כל אותן הב' בחי' סיגים מן הכח אל הפועל, כי בהבחי' הראשונה דהסיגים הרי יצאו ע"ז כל העולמות כולם וכנ"ל, והבחי' השניה דהסיגים (עה ע"ג) הרי נעשה ע"ז כל כח הבחירה, שהוא עיקר הכוונה בהבריאה כולה וכנ"ל ג"כ. וכל זמן שהיו ביחד ומעורב עם האורות דהנקודות, לא היה אפשר שיתגלה שום ענין מאלו הב' מיני סיגים מאומה, כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך, ולא היה עדיין שום גילוי להעביות כלל, ומכש"כ שלא היה שום גילוי לכח המציאות דהקליפות כלל, כי הם נכונים מאור הקדושה ומתבטלים לגמרי. אמנם באשר שהאורות עצמן היו ג"כ גבורות גדולים, אשר הם עצמן הסבה והשורש לאלו הב' מיני סיגים הנז', לכן התעוררו אלו הב' מיני סיגים לצאת מן הכח אל הפועל ונפרדו ונתפזרו. כי הרי הם עצמן כל תכונת כחות הפירוד העיקרי, כי שרשי דמציאויות הבי"ע הרי הם הכחות דגבול ומדה, וכל הריבויים כולם ושרשי הכחות דהקליפות הרי הם עצם כח הפירוד גופה, וכמ"ש הרב במבו"ש הנ"ל, כי הם גורמים הפירוד, והוא עיקר הסיבה דמיתת המלכים ושבירת הכלים. כי הם אינם מתדבקים בהקדושה מאומה, וכפסולת ועפר

⁴⁸⁷ כלומר עונשים, עי' מאמר ההקדמה של ספר זה אות ד'.

⁴⁸⁸ פרק ד' וז"ל: אם אין צדיק אין רשע. אמר רשע לצדיק צריך אתה להחזיק לי טובה לולי שאני רשע מאין היית ניכר, אלו היו כל בני אדם צדיקים לא היה לך יתרון.

שאינם מתדבקים בכסף צורף, לכן גרמו הם את כל המיתה והפירוד, והיינו כי יצאו האורות מהם, והוא המיתה. והם נתפזרו לבקעים ושברים אין קץ, שיצא כל כח פרטי שבהם לעצמו, והוא השבירה וכנ"ל סי' ג' אות ה'. והנה אז יצאו כל הב' בחי' הנ"ל שבהסינים מן הכח אל הפועל, ונעשו כל השרשים העיקריים אשר בקרני הגנים לכל המציאויות דהבי"ע כולן, וכן יצאו אז כל שרשי הכחות דהקליפה כולה, ואח"כ נעשו אז כל הקליפות ממש ג"כ, כל אבות הטומאה עם תולדותיהן כולן, ובהם נתערבו ונטבעו כל שרשי המציאויות דהעולמות כולן. והוא כל ענין דעולם התוהו, כי יצא אז הקליפה בכל תוקפה קודם להפרי⁴⁸⁹, והיתה שולטת ומושללת לפי שעתה, וכמ"ש (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו וחושך, והיה שליטתה עד ביאת האור דשם מ"ה, וכמ"ש (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור, ואז כלו כל הקליפות העיקריים שבהם, ומאז ולהלאה התחיל זמן התיקון והבירור, ויוגמרו להתתקן כל הבירורי דהו"ק מהמלכין קדמאין בסוף אלף השני, וכמו שיתבאר בעה"י כ"ז בארוכה לקמן חלק שני.

אות ה'

זמן עולם הנקודות לדעת רבי יהושע היה מכ"ה אדר עד כ"ה אלול ה"ה ק"פ יום (כאשר כל החדשים היו מלאים), והוא כמספר ע"ב ס"ג מ"ה, וע"ב יום אחרי כ"ה אדר הוא ו' סיון, הרי הוא יום מתן תורה. שכן התורה היא יסוד אבא, ואבא הוא ע"ב דיודי"ן, והוא בחי' ההתפשטות ראשונה הרי היא ע"ב. ס"ג ימים אחרי כן הוא ט' באב. והוא נחלק לב': מ' ימים מו' סיון עד ט"ז תמוז, הרי הוא פעולת ההסתלקות הראשונה דס"ג, ואח"כ באים י"ד הימים האחרונים של תמוז הרי הוא זמן יציאת הנקודות (כנגד ז' מלכים וד' אחוריים דאו"א וישסו"ת וג' בחי' נה"י דכתר). וט' ימי אב היינו שבירתם של הז' וכן כללות האחוריים דאו"א וכן כללות הנה"י דכתר, סה"כ ט' או אפשר ל' ט' אותיות דב"ן הכלולים בבחינה אחרונה דס"ג. [אמנם כל אלה חלקי השבירה אינם מתייחסים לשם ב"ן, שכן יציאתם היתה שלא על ידי זיווג, וכל זמן הנקודות לא יצא הב"ן להיות כשם בפני עצמו כלל.] ומט' באב עד כ"ה באלול יש מ"ה יום, שאז יצא השם מ"ה לגילוי. וכשם מ"ה הנ"ל נכלל גם שם ב"ן. והנה לא היה זכר לב"ן בזמן זה, שכן היא נכללת במ"ה דכורא.

אמנם זמן המציאות דכל עולם הנקודות ועולם התוהו, הנה כאשר נתבונן בזה ע"פ מאמרם ז"ל (ר"ה יא ע"א) בפלוגתת ר"א ור"י אם בניסן נברא העולם או בתשרי נברא העולם, וידוע הוא כי אלו ואלו דברי אלהים חיים, וכמו שכתבנו בזה בכללי התפשטות והסתלקות, כלל ט' ענף ז' ה' ט' בארוכה ע"ש. אך לפי עניינינו הנה נאמר כי הרי אמרו (בויקרא רבה ריש פ' כ"ט וכן בפדר"א רפ"ח ובפסיקתא רבתי פ' מ"ו) כי בכ"ה באלול נברא העולם והוא ע"פ דעת ר"א, והיה יום ראשון למעשה בראשית כ"ה אלול, וא"כ הנה לדעת ר"י היה יום ראשון כ"ה אדר ומכ"ה אדר עד כ"ה אלול הם ק"פ יום כשהחדשים הם כולם מלאים [כי כן היה ראוי להיות אלולא החסרון והפגם]. והנה החשבון ק"פ הם מספר הג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה. והתחיל הגילוי דשם ע"ב ביום כ"ה אדר ונשלם גילוי ביום ו' סיון שהוא ע"ב יום. ולכן היה אז יום מתן תורה דהדברות הראשונות, כי התורה הוא יסוד דאבא, שהוא ע"ב דיודי"ן, וכמ"ש הרב בפע"ח (שער חג המצות פ"ו בכוננת ברוך המקום). ואח"כ התחיל הגילוי דשם ס"ג ונשלם ביום תשעה באב שהוא מכוון ס"ג יום, כ"ד מסיון ול' דתמוז וט' מאב. והנה השם ע"ב הוא היה ההתפשטות הראשון (וכנודע בדברינו בכללי התפשטות והסתלקות וכמ"ש הרב במטי ול"מ (פרק א') כי התפשטות הא' הוא הי' דהויה ב"ה והוא השם ע"ב), ונשלם ההתפשטות הראשון ביום ו' סיון, ולכן היה אז יום מתן תורה, והשם ס"ג הנה הוא ההסתלקות הראשון כנודע בדברינו, ונשלם

⁴⁸⁹ בענין "קליפה קודם לפרי", עי' ליקוטי תורה פרשת בראשית, וכן בהגר"א על ספד"צ יא ע"א.

ההסתלקות הראשון בהמ' יום דהס"ג. והוא ג"כ המ' אותיות דהב' קס"א⁴⁹⁰ (כי הקס"א הוא ב' כנודע אחד נגד הע"ב ואחד נגד הס"ג) וקנ"א וקמ"ג. והוא המ' יום שעלה משה בהר, ונשלם עד י"ז תמוז, כ"ד מסיון וט"ז מתמוז, ולכן נשתברו אז הלוחות, כי אז נגמר ההסתלקות הא', וחזרו ועלו למעלה. והוא ע"פ מה שכתבנו בכ"מ מדברינו, כי כל ההסתלקות הנה הוא בבחי' עליית מ"ן, וכל עליית מ"ן הוא בהשם ע"ב דמוחין, ובהר' יודי"ן שבו, ולכן הוא מ' יום, והם ג"כ סוד מ' יום דיצירת הולד. וכן היה כאן, כי בהמ' יום אשר מו' סיון עד י"ז תמוז אשר קודם התשרי דבריאת העולם, היה פעולת דההסתלקות הראשון דהס"ג. וכן היה ג"כ אח"כ, כי (ע"ד) באותן מ' יום עלה משה בהר ונשתברו הלוחות בי"ז תמוז, שהוא חזרתן ועלייתן למעלה, וכמו ההסתלקות הראשון. ואח"כ י"ד מתמוז וט" מאב הם כ"ג יום, והם הכ"ג אחרונים דהס"ג. והנה הי"ד מתמוז אז היה יציאת כל המלכין קדמאין, שהם הבחי' האחרונות דהס"ג וכנ"ל בדברינו בדרוש ב' סי' א' אות ג' ובכ"מ. והנה הפגם והביטול והמיתה אשר היה בהמלכין קדמאין הם י"ד בחי', הז' מלכים שמתו, והד' אחריים דהא"א וישסו"ת שנתבטלו, והג' בחי' הנה"י דהכתר שנפגמו, והם י"ד בחי' (ע' שבירת הכלים פרק ב'). או בדרך זה, הג"ר שנתקיימו, והד' אחריים שנתבטלו, והז' שמתו הרי הם י"ד בחי'. וכ"ז אשר יצאו ומלכו בתחילה באותן הי"ד ימים האחרונים דחודש תמוז, והוא סוד הכתוב (דברים א' א) וד"י זה"ב, והם ב"פ י"ד (ע' רמז הרומז להרמ"ז כת"י), והם הב' מיני מלכים, מלכי העגולים והיושר. והיה כל משך זמן יציאתם ומלכותם שהיא כל משך זמן דעולם הנקודות י"ד יום, שהם הי"ד ימים האחרונים דתמוז. ואח"כ בהמ' ימים דאב⁴⁹¹ היה אז כל משך זמן דעולם התוהו, כי אז היה חורבן ושבירתן, שהוא כל סוד עולם התוהו. והם ט' בחי', הז' מלכים וכללות הד' אחריים דא"א וישסו"ת הוא ח', וכללות הנה"י דהכתר הוא ט', והם אשר נפגמו ונתבטלו ומיתו באלו הט' ימים, ונגמר שבירתן ונפילתן בט' באב. והרי נגמר אז כל הרע בתשעה באב, ולכן יצא בו כל מה שיצא. ואח"כ שהוא בהכ"א יום דאב והכ"ד דאלול שהוא מ"ה יום הצמיה אז אור לישרים שהוא השם מ"ה, ויצא ונתגלה למטה ביום כ"ה אלול שהוא יום ראשון לבריאת העולם. והנה כל משך הזמן אשר מי"ז תמוז עד סוף תשעה באב שהיה אז כ"ג יום, והוא הזמן דכל עולם הנקודות והתוהו וכנ"ל, הנה אותן הכ"ג ימים הם הכ"ג אחרונות דהס"ג, ובהם כלול השם ב"ן, אלא שהווי' הוא במילוי הס"ג, והם כ"ג אותיות וכזה יו"ד וא"ו דל"ת ה"ה ה"ה וא"ו וא"ו ה"ה ה"ה. אמנם הנה אינו מתייחס הוא על שם ב"ן משום שהיה כל יציאתם שלא ע"י זווג, ואינו יצא עדיין לשם בפנ"ע כלל, אלא שמתייחסים רק על שם ס"ג הכללי דא"ק, והם בחי' אחרונות שבו (וכמ"ש לעיל דרוש ב' סי' א' אות ג'). ולא היה הגילוי בכל אותן הק"פ ימים אשר מכ"ה אדר עד כ"ה אלול אלא רק הג' שמות דע"ב ס"ג מו"ה לבד, אבל עיקר השם ב"ן הוא יצא רק אח"כ, שהוא בעת התיקון, כי אז נתבררו המלכים הראשונים וחזרו ועלו למעלה למ"ן, ואח"כ נתחדשו ויצאו כולם ע"י זווג כנודע. היינו הב"ן דב"ן דעולם התוהו עם הט"ר דב"ן, והשם מו"ה כולו, והם המ"ה וב"ן הכלליים דא"ק אשר הם נתחלקו לכל הה' פרצופים דהאצילות כולו, וכמ"ש בשער עתיק (פרק א') ובכ"מ. ומשום שיצאו שניהם ע"י זווג ונתחדשו כמוחין חדשים, הנה נשלמו ונעשו

⁴⁹⁰ כלומר של ה"פעמיים קס"א".

⁴⁹¹ הגהת רבינו: והם סוד הט' אותיות דב"ן הכלולים בבחינה אחרונה דס"ג כן נראה לי כעת וכמה פנים לתורה.

לבחי' פרצופים ולשמות בפנ"ע, והם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם הוא כל האצילות כולו, וכל חידושם ושלימותם דכל אותן הי"ם דהב"ן הכללי היה כ"ז עם השם מ"ה הכללי ביחד באותן המ"ה ימים אשר מי' אב עד כ"ה אלול⁴⁹², ואז יצאו ונתגלו כולם שהוא יום ראשון דבריאת העולם. ועכ"ז אינו עולה בחשבון הק"פ יום אלא רק המ"ה לבד, כי משום שנעשו שניהם ביחד הנה במקום הדכורא אינה עולה הנוקבא בשם כלל, וכמ"ש בזה"ק (תרומה קמז ע"ב ושם קלח ע"א) ובפרט כי הרי עיקר התיקון והבידור דהב"ן היה רק ע"י המ"ה כנודע, ולכן אינו עולה בחשבון הק"פ יום אלא רק המ"ה לבד. וכן בעולם הנקודות הרי היה נקרא רק בשם הבחי' האחרונות דהס"ג, והיה מתייחס אז רק אחר הס"ג וכנז', ולא היה ניכר הב"ן לשם בפנ"ע אלא רק אחר שנגמר האצילות ובבחי' הנוק' שבכל פרצוף, ובפרט בהנוק' הכללית דהאצילות ואחר הנסירה וכל גמר תיקונה.

אות ו'

קשה, איך ניתן לדבר על מה שהיה לפני עולם התיקון, הרי זה בכלל שאלת "מה לפנים". ויש שתירצו שאיסור 'מה לפנים' הוא רק לפני א"ק. אמנם אכתי תקשה שכן מהגמ' משמע שהאיסור לדבר על מה לפנים הוא משל למלך שבנה פלטרין על אשפה, ומזכיר את האשפה הרי הוא משל לעולם התהו, והרי אנו כן מדברים בזה, ושוב צ"ע. אמנם רס"ג (וכן כ' הרמב"ם במורה) כתב שכל האיסור של מחשבת מה לפנים הוא רק לאנשים פשוטים, אך לחכמים היודעים ובקיאים הדבר מותר. אלא צ"ל שעיקר ביאור הדברים הוא, שהמסתכל בעולם התהו צריך לשמור מאד שלא יסתכן, ובפרט כאשר מתבונן בעמקי הנוק' דתהום רבא, הרי הוא ראשית עולם העשיה אשר לוקחה מהבחי' האחרונות דעולם התהו, שכן עלול הדבר להביא לידי טעות וכפירה, ועיקר הפגם בהזכרתם הוא, שאז לא היו בבחי' עולם כלל, וכאשר נתקנו נהפכו לפנים חדשות.

והנה מצאתי מקום להעיר כאן לבל ישתומם המעיין על דברינו, וכן על כלל כל דברי האריז"ל המדבר כ"כ בענין עולם התהו, כי הרי הוא לכאורה נגד מאמרם ז"ל בחגיגה (יא ע"ב) כל המסתכל בארבעה דברים כו' מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור כו', ואמרו שם, יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם ת"ל למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ כו'. והנה יש מן החכמים שאומרים בזה כי מ"ש למן היום אשר ברא אלהים אדם (עו ע"א) על הארץ, הכוונה הוא על אדם קדמאה, שמן א"ק ולמטה מותר הדיבור. והגם שאנו מדברים גם מהקו והצמצום שהוא למעלה מא"ק, אך כבר בארנו במ"א איך שגם בהקו ישנם שם ג"כ כל סוד בחי' אדם, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ב'²) שיש בהקו בחי' פנים ואחור וימין ושמאל, וא"כ הרי הוא ג"כ בכלל מה שכתוב למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ, ומותר לשאול ולדרוש משם ולמטה.

אמנם עכ"ז עדיין קשה ממה שאמרו שם בחגיגה (טז ע"א) בטעם איסור ההסתכלות מה לפנים, משל למלך ב"ו שאמר לעבדיו בנו לי פלטרין גדולים על האשפה, הלכו ובנו לו, אין רצונו של מלך להזכיר שם אשפה. וכן הוא בב"ר (פ"א ס"ה ה') תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, אתפרכן אתחרשן כו', הדוברות על צדיק חי העולמים, עתק שהעתיק מבריותיו, בגאווה בשביל להתנאות ולומר אני דורש במעשה בראשית כו'. מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, ליראיך ולא לבוזים את מוראך כו', בנוהג שבועלם מלך ב"ו שבונה פלטרין במקום הביבים ובמקום האשפות כו', כל מי שבא לומר פלטרין זו בנויה במקום הביבים כו' אינו פוגם אתמהה כו' ע"ש. וידוע הוא שכל סוד מאמרם הללו הוא על

⁴⁹² הגהת רבינו: אמנם הנה לפי מה שהעלינו לקמן חלק ב' דרוש ג' ענף כ"ב ע"ש הרי אין לנו השגה כלל בשיעור משך זמן דהימים של אז.

עולם התהו, וע' בספר נזר הקודש שם, וכל עולם התהו הרי הוא נעשה מעולם הנקודות אשר יצא מעינין דא"ק, ועכ"ז הנה אסרו לנו הדיבור שם וא"כ הרי לנו שגם מא"ק ולמטה אסור ג"כ הדיבור.

והנה הראשונים ז"ל אמרו בזה שכל איסור המסתכל בד' דברים הנו' הוא רק לסתם בני אדם, אבל לחכמים ומביני מדע, הנה להם מותר וכמ"ש רבינו סעדיה גאון בהאמונות והדעות בהקדמה שם סי' ו' ע"ש. והוא משום כי מדרך סתם בני אדם אינו מכיר חסרונו, ובמה שמדבר ומתבונן בו הוא תופס בדעתו שכן הוא כמו שחושב, וטועה בדמיונו, אבל החכם יודע היטיב שכל מה שהוא למעלה מכח הרגשה בחוש אי אפשר להשיג על בוריו, ויהיה אליו ההסתכלות וההתבוננות בכל מה שלמעלה ממנו לתועלת ולא להפסד, כי החכם יודע להבחין בין תועלת והפסד, ומה שרואה שמפסיד אותו לפי דמיונו מרחיקו ממנו, ומחליט בדעתו שאינו יודע מאומה, משא"כ סתם בני אדם הוא סומך על שכלו ויכול לבוא לידי כפירה ח"ו. וכן כתב ג"כ הרמב"ם ז"ל במורה ח"א פ' ל"ב, והאריך שם בזה ואמר, ואל זה הענין רמז דוד באמרו (תהלים קלא א) ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני, ואל זה הענין כווננו במאמרם במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשת התבונן ואין לך עסק בנסתרות. ורצו לומר שאתה לא תשלה שכלך אלא במה שאפשר לאדם להשיגו, אבל הענין אשר אין בטבע האדם להשיגו העסק בו מזיק מאד, ואל זה כווננו באמרם כל המסתכל בארבעה דברים כו', שלא יהרוס אדם לעיין בדמיונים המופסדים, וכשיתחדשו לו הספקות בהענין המבוקש לא יניחוהו וישליכהו ויתחיל להכזיבו, אבל יתיישב ויחוש על כבוד קונו וימנע ויעמוד. ואין הרצון באלו הכתובים אשר אמרו הנביאים והחכמים ז"ל לסתום שער העיון לגמרי ולבטל השכל להשיג מה שאפשר להשיגו, כמו שיחשבו הפתאים והמתרשלים כו', אבל כוונת כולם להגיד שיש לשכל האנושי גבול יעמוד אצלו, ע"ש בארוכה. וכן כתב ג"כ בפ"י המשניות שלו במשנת אין דורשין ע"ש. אמנם מאמרם ז"ל מבנין פלטרין על האשפה ואין רצונו של מלך להזכיר שם אשפה עדיין קשה לדבריהם, וע' בספר שיעור קומה להרמ"ק ז"ל בס' נ"ט שהאריך בזה ג"כ.

ומה שנראה לנו לומר בזה, הנה הוא כי הרי יש להקשות בדברי המדרש רבה הנו' שמתחיל בפסוק (תהלים לא יט) תאלמנה שפתי שקר כו', ומשמע מזה כי החושב כן הוא משקר, כי הוא אינו כן, ואח"כ מסיים שהאיסור הוא רק מצד נגיעת הכבוד ופגם, שהרי אומר בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין במקום הביבים ובמקום האשפה ובמקום הסריות, כל מי שהוא בא לומר פלטין זו בנויה במקום הביבים ובמקום האשפה ובמקום הסריות אינו פוגם, כך כל מי שהוא בא לומר העוה"ז נברא מתוך תוהו ובוהו אינו פוגם אתמהה. רב הונא בשם בר קפרא אמר אילולא שהדבר כתוב אי אפשר לאומרו, בראשית ברא אלהים מנין הן, והארץ היתה תוהו ובוהו עכ"ל. וא"כ הרי אין בזה חשש שקר, אלא שהוא (עו ע"ב) רק נגיעת הכבוד לבד, וגם בענין הפגם שאמרו אינו מובן כ"כ, כי מאחר שבברא את העולם בדרך הזה דוקא, בודאי הרי הוא הצורך והטוב ויפה שאין למעלה מזה.

אמנם בדבריהם ז"ל בכ"ז הורנו והזהירנו איך שמחויב המסתכל והמתבונן בענייני העולם התוהו לשמור מאד את נפשו שלא יסתכן ח"ו, ובפרט כאשר מתבונן בעמקי הנוקבא דתהומא רבא⁴⁹³, שהוא התחלת ראשית עולם העשיה, כאשר לוקחה מהבחי'

⁴⁹³ עי' בבהגר"א על תיקו"ז מד ע"ב שמשמע שזה בעולם העשיה, אמנם עי' בע"ח שער הקלי' פרק ב' שמשמע משם שזהו בעולם הבריאה.

האחרונות דעולם התוהו, והוא מהניצו"ק היותר אחרונים אשר המה נטבעו במצולת ים, עד שלא ניכרו כלל, וכמעט שנתבטלו ח"ו, ע' ספר זוהר הרקיע (דף קס"ה ע"ב) בדברי הארז"ל ובוה מסתכן האדם מאד שלא ישקר באמונתו ח"ו, כי עלול הדבר מאד לבוא לידי טעות ולידי כפירה רח"ל, וע"ד שאמר איוב (ט' כד) ארץ נתנה ביד רשע פני שופטיה יכסה אם לא אפוא מי הוא. ואמרו רז"ל על זה (ב"ב טז ע"א) ביקש איוב להפוך קערה על פיה דברי ר"א, אמר לו ר"י לא דבר איוב אלא כלפי שטן. ושניהם הם דברי א"ת, אלא שר"א אומר שכוונת איוב היה על יסוד העולם שנתייסדה על מצולות ים, ומשם היא בנויה. והרי הוא ג"כ רק כלפי שטן כמ"ש ר"י, וזהו שאמר פני שופטיה יכסה כו', כי לא ניכרו הניצו"ק כלל, וכמעט שנתבטלו ח"ו, וא"כ עלה בדעתו לומר שמשם העוה"ז נעשה ובנויה, והוא היפוך קערה על פיה, כי היא כפירה רח"ל במקומו של עולם (ב"ר פ"ט ח' טו' ית"ש). וזהו מ"ש שם בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא, כי הרי בשפתיו לא אמר אלא רק ארץ נתנה, ולשון נתנה משמעותו הוא רק אח"כ, כי כן היה במה שנוגע אליו, שהרי אמר ה' אל השטן הנו בידך (אך עכ"ז לא ניתן לו לגמרי, כי הרי אמר לו אך את נפשו שמור, אמנם מזה לא ידע איוב). אבל בלבו חטא, כי כוונתו היה שכ"ז הוא משום יסודה שבתחלה, ובוה הרי היה מהפך קערה על פיה בלבו. וזהו שאמרו שם ביקש איוב להפוך כו', כי מנע את עצמו ולא אמר זה בפירוש והבן כ"ו.

וזהו שאמרו ז"ל במדרש הנז' כל מי שהוא בא לומר העוה"ז כו', ודקדקן לומר העוה"ז ולא אמרו עולם סתם, כי הטעות והסכנה הוא רק על עולם העשיה, משום שלא היה ניכר ביסודה הראשון אשר בעולם התוהו, הנה לא היה ניכר אז שם מאור קדושתו ית"ש כלל. וזהו שאמרו עוד, אילולא שהדבר כתוב אי אפשר לאומרו, בראשית ברא אלהים מנין הן, והארץ היתה תוהו ובוהו, והרי משמע מזה שאותה הארץ עצמה כמו שהיא עתה הנה היא נעשה מתוהו ובהו ח"ו, אבל האמת לא כן הוא כי בעת שנפלו השברי כלים והניצוצין האחרונים אשר הם שרשי עולם העשיה בעמקי הקליפות ונטבעו שם, הנה לא היה מכונה אז עליהם שום שם מציאות כלל, ואדרבה הוא כי זה היה מיתתם וביטולם, ולא היה אפשר להעשות אז מהם דבר. אמנם אח"כ הנה נתבטלו ונתחרבו כל עיקרי הקליפות דעולם התוהו לגמרי וכמו שיתבאר בעה"י לקמן חלק שני, ואח"כ האיר המאציל מאור כבודו וקדושתו ית"ש והשפיע והמשיך את האור דשם מ"ה, וביאר והעלה את כל השברי כלים והניצוצין הראוים לכל מעשי בראשית, וסיהר וזיקק אותם מכל צהנתם וחלאתם, ונתייחדו עם אור קדושתו ית"ש שהוא השם מ"ה לעצם אחד, ובהם ברא ויצר ועשה את כל העולמות כולם. והרי נמצא כי נעשו כל העולמות כולם רק באור קדושתו ית"ש לבד, וכמ"ש (ישעיה מד כד) אנכי ה' עושה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאיתי, מי אתי כתיב, מי היה שותף עמי בכרייתו של עולם. וא"כ הרי נמצא כי לפי האמת לא היה צריך התורה להזכיר כלל מייחס יסודו הראשון דהעולם איך שהיתה בתחלה בצחנתה וחלאתה בעולם התוהו, מאחר שאז הרי לא היה מכונה עדיין בשם עולם כלל, ולא בשום שם מציאות כלל, ולמה הוא להזכיר בושטה וצערה ופגמה הראשון, והלוא גנאי הוא לה. וע"ד שאמרו (אבות פ"ג מ"א) דע מאין באת מטיפה סרוחה, וזהו שאמרו במדרש הנז' אילולא שהדבר כתוב אי אפשר לאומרו כו' כנ"ל, מלך בשר ודם בונה פלטין במקום הביבים

תהום הוא יסוד דנוק', ויסוד דבינה שנקראת תהום רבה (בהגר"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה ואמר).

ע' אד"ר קמג ע"א וז"ל, עד דאתער בהאי קב"ה ואעבריה מקמיה ושקעיה בנוק' דתהומא רבא, ועי' ע"ח קליפות ב', ועי' בהגר"א על ספד"צ כ"ז ע"ב.

ובמקום האשפה ובמקום הסריות, נוהם נגד הג' קליפות קשות דעולם התוהו, שהם רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת⁴⁹⁴, והם התוהו ובוהו וחושך הנאמר בקרא, אשר שם נפלו אז היסודות הראשון דהעוה"ז, ולא חשבו במדרש את {עו ע"ג} הקליפה הד' שהיא רוח, כי היא נגד קליפת נוגה אשר היא אינה קשה כ"כ, והיא מתהפכת לפעמים לקרושה כנודע]. כל מי שהוא בא לומר פלטיץ זו בנויה במקום הביבים ובמקום האשפה ובמקום הסריות אינו פוגם, כך כל מי שהוא בא לומר העוה"ז נברא מתוך תוהו ובהו אינו פוגם אתמהה, ואמרו שם עוד כל המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא, בכבודו של מקום [שהוא מקומו של עולם ית"ש, והוא האור הפנימי הנושא וסובל את כל העולם ומלואו, והוא יסוד העיקרי דכל ההתהוות כולו וכמו שבארנו בכ"מ] על אחת כמה וכמה. וכוונתם בכ"ז הוא משום שהרי אח"כ בעת התיקון, הנה נשתתפו כל הנבררים דהשברי כלים והניצוצין באור המ"ה, ונתעצמו ונתייחדו כולם יחד לבחי' מקומו של עולם ית"ש, וא"כ הרי חלילה וחלילה להזכיר עליהם אז עניינם הראשון אשר עבר עליהם בעולם התוהו. ואמרו שם עוד, ומה כתיב אחריו מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, ליראיך ולא לבוים את מוראך, אל יהי במה רב טובך. וכ"ז הוא משום שנעשים אח"כ כל הנבררים דהשברי כלים והניצוצין אחר שנתייחדו עם השם מ"ה, הנה נתעלו ונעשו למקומו של עולם, שהוא אלהות גמור, וכמו שבארנו לעיל דרוש ה' סי' ז' בארוכה ובכ"מ, והוא מלכות שמים שכינתו יתברך אשר מלא כל הארץ כבודו.

והרי נתבאר היטיב כוונת הגמרא והמדרש, כי בהזכיר את הראשונות הוא גנאי ופגם גדול רח"ל, כי האמת הוא שאחר שנבררו ועלו ע"י השם מ"ה והתייחדו בו, הנה נעשו לפנים חדשות לגמרי. והם נתעלו עוד הרבה מאד גם ממעלתם אשר בעולם הנקודות בעת מלוכתם אשר מלכו אז, כי אז לא היה עליהם עדיין שום אלהות כלל, אבל אחר התיקון הרי נתחלפו מכל מדרגתם הראשונה, ונתעלו למדרגת אלהות גמור ית"ש וכנ"ל דרוש ה' סי' ז'. וכן הרי נתבאר ג"כ מכל דברינו הקודמים מה שהתחילו דבריהם בהמדרש הזה בהפסוק תאלמנה שפתי שקר בו, והוא כדי לשמור ולהזהיר מן הטעות, שלא יעלה על הדעת ח"ו לומר שכאשר נעשו אותן הנבררים אח"כ למקומו של עולם ולכח כל התהוותה, הנה היה עדיין גם אז בהם איזה ייחס ושייכות ח"ו עם צחנתם הקודמת אשר בעולם התוהו, וע"ז אמרו תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, אתפרכן אתחרשון אשתתקן האומרים שקר כזה, כי הם דוברות על צדיק חי העולמים, שהוא יסודו של עולם המהווה ומקיים ומחיה את כל העולמים כולם. עתק, דברים שהעתיק אותם מבריותיו. ור"ל כי למה לאנשים כאלו אשר אין להם הבנה ומדע לדחוק את עצמן לעסוק בדברי נסתרות, והיה להם להבין כי לא לחינם הסתיר אותם הקב"ה, ולא נתגלה בפירוש בתורה, משום שאפשר לטעות בהם ח"ו, וא"כ הרי היה להם למנוע את עצמם מבלי להעמיק במה שלא חלק ה' אותם בבינה, ולקיים בעצמם (משלי י ט) הולך בתום ילך בטח, ולא לחקור אחר נסתרות וצדיק באמונתו יחיה.

אות ז'

אם כן יש לעיין, מ"ט גילתה לנו התורה את עולם התהו אם הדבר הוא כביכול עניין גנאי במעשיו ית"ח"ו.

והנה על אף שנתקנו הניצוצין במעשה בראשית, עכ"פ דבר זה אינו נוגע כי אם למעשה בראשית גופא, הכולל את הנשמות אשר נכללו באדם הראשון שנבררו על ידי הקב"ה, וכן חלקי בעלי החיים, שנבררו בידי אדם

⁴⁹⁴ ע"י כל זה לעיל ב ע"ד.

הראשון על ידי קריאת שמם. אמנם מכיוון שחלקי הדומם והצומח לא נבררו, ומהם הוא כל הגופות והכלים דנר"ג, אם כן באמת שכל הבריאה מחוסרת תיקון, וכן הוא היה חסר תיקון בצלמים שבין נר"ג לגופות, ודבר זה היה חסר אפילו אחרי בריאת האדם.

והנה יש נשמות שלא נכללו באדה"ר, וחלקי הבי"ע שבהם טרם נבררו, ותיקונם תלוי במעשה אדה"ר, והיינו המ"ן דמלכות. ועוד, בחטא זה חזרו ונפלו כל הניצוצין כולם, ואם כן על ידי החטא חזר הפגם הראשון לקדמותו, ויוצא כי תלויים כל התיקונים במעשה התחתונים ובמאורעותיהם. ממילא יתבאר הצורך בגילוי החיסרון שבעולם הנקודות.

אמנם הנה צריכים אנו להבין מפני מה באמת גילתה התורה במה שהיתה הארץ תוהו, מאחר שהוא צער ופגם להזכיר דבר זה וכנ"ל, ואיזה תועלת הוא מהידיעה הזאת הלא מאי דהוה הוה וכבר חלף ועבר. אמנם הוא, כי הגם שאמרנו שבעת התיקון דמעשה בראשית הנה נבררו ונתקנו הניצוצין והשברי כלים ע"י השם מ"ה, ומהם נעשו כל הדי' עולמות אבי"ע, עכ"ז הרי נודע הוא כי לא נבררו אז כל הניצוצין כולם וכל השברי כלים כולם, אלא רק מה שהיה נוגע להמציאות דמעשה בראשית לבד. והיינו כי הגם שחלקי הנשמות אשר היו עתידים לצאת בכל משך ימי עולם הנה הם נבררו כולם ונכללו כולם באדם הראשון, וכמ"ש הרב בספר הגלגולים (פרק א') כי כל הנשמות והרוחות והנפשות כולם היו כלולים באדה"ר בעת שנברא, וכן הוא בשמות רבה (פרשה מ' סו' ג'), והרי נבררו הם כולם אז ע"י הקב"ה בעצמו. וכן כל חלקי הבעלי חי, הנה הם נבררו ג"כ (זולת הבהמות בהררי אלף ע' לקמן ח"ב דרוש ד' ענף י"ב) ע"י אדה"ר בקריאת השמות אשר קרא להם. אך הצומח והדומם הנה הם היו עומדים ג"כ להתברר ע"י אדה"ר אלולא החטא, אבל לא זכו לבא לתיקונם כלל ע"י החטא. אמנם כל מה (עו ע"ד) שנבראו בששת ימי בראשית הנה לא היה אז הזוהמא ועביות כלל ע"ד שהם עתה ח"ו, כי הרי קודם החטא לא היה התערובות דרע בטוב בכל מעשה בראשית, כי כל הקליפה היה אז במיעוט וצמצום גדול, וכמ"ש בשער הקליפות (פרק ג') וכן הוא ידוע ממדרגת העולמות שקודם החטא. והרי נתקנו כל מעשה בראשית כולם הרבה מאד ע"י הקב"ה בעצמו, אלא שנמר כל תיקונם היה תלוי באדה"ר וכמו שמתבאר לקמן ח"ב בארוכה בזה.

אך עכ"ז הנה כל התיקון דמעשה בראשית אשר היה ע"י השם מ"ה, הנה היה עיקר תיקונו רק להמציאות אשר נבראו בששת ימי בראשית לבד, אבל כל מה שהיה עתיד לצאת אח"כ, היה תולה תיקונם במעשה אדה"ר⁴⁹⁵. כי הרי גם הנשמות אשר נכללו בו, והם נבררו כולם ע"י הקב"ה בעצמו, וכן כל חלקי הבעלי חיים כולם אשר נבררו ע"י אדה"ר בקריאת השמות וכנז', הרי מאחר שחלקי הדומם והצומח עדיין לא נבררו, ומהם הרי הוא כל הגופות והכלים דהנר"ן, והרי היה חסר עדיין תיקון הגופות לכל אותן הנשמות כולם שהיו עתידים לצאת בכל משך ימי עולם, וכן היה חסר עוד גם תיקון כל הצלמים, שהם הלבושים להנר"ן, והם הממוצעים בין הנר"ן והגוף, כמ"ש בשער הצלם (פרק א'), והרי יש בהם ב' התכונות יחד, תכונת הנר"ן ותכונת הגוף, כי כל אמצעי הרי הוא מורכב

⁴⁹⁵ עי' בהגר"א על ספד"צ ג ע"א וז"ל, אותן שבאו בעולם הקדם בתחילת הבריאה אותן אינן נחסרין, אבל מה שבאו אחר התיקון תלוי ע"י מעשה התחתונים, ע"כ. ועי' לש"ו כללים ח"א קד ע"ד שהתיקונים הנוגעים לבי"ע (אפילו הבי"ע שבתוך האצילות) תלויים במעשה אדה"ר, ואילו מה שנוגע לאצילות, (אפילו האצילות שבבי"ע) נתקן באור המ"ה שבמעשה בראשית. ועי' כללים כלל יח ענף ב סימן ד', שעיקרן דמלכי היושר יצאו מהטבור והיסוד ונשארו לעולם במקום האצילות דוגמת הג"ר דעגולים, אמנם הם לא נתקנו בתיקון מעשה בראשית, אלא תיקונם תלוי במעשי אדה"ר. אמנם אלה שיצאו מצפרני רגליו האירו למלכי העיגולים וקבלו תועלת, ויצאו למלוכה כרגע, ונפלו יחד לבי"ע. והנה כאן כל חלק מהניצוצין ושברי הכלים דמלכי העיגולים שהיה נוגע לשלמות מעשה בראשית, נתקן ע"י הקב"ה בעצמו, אמנם החלקים מהניצוצין והשב"כ דמלכי יושר הנוגעים לתיקון נשמות בני האדם אינם נתקנים מעצמם אלא ע"י מעשה בני האדם.

וכלול משניהם כנודע. ומאחר שהגופות לא נבררו עדיין ולא נתקנו, הרי היה חסר בירור ותיקון גם בהצלמים, ומציאותם הוא מהרפ"ח כמ"ש הרב בשער הצלם שם, ולכך הם הממוצעים, כי הרפ"ח הם מסוד הדעת כמו שכתבנו בשער טנת"א (פרק ה' בדרוש ש"ך ופ"ר ורפ"ח⁴⁹⁶), שהם בסוד חב"ד, והרפ"ח הם הדעת, והדעת הוא לעולם המכריע והממוצע כנודע, ולכן הצלמים שהם מהרפ"ח הם הממוצעים בין הנר"נ והגוף. והרי היה חסר עדיין גם קודם החטא בירור ותיקון בבחי' הרפ"ח, שהם הצלמים דכל הנר"ן אשר בכל משך ימי עולם כולו. והגם שהיו כלולים כולם בנשמת אדה"ר, הנה היו כלולים בו בהצלם שלו, אבל הצלמים שלהם עצמן, הם לא היו מתוקנים עדיין. ועוד כי כל הצלמים הם משתתפים עם מציאות הימים והזמן, וכמ"ש בזוה"ק (פ' תזריע מג רע"ב⁴⁹⁷) וע' בספר זוהר הרקיע (פ' ויחי דף מ"ב ע"א⁴⁹⁸). והנה תלוי תיקון הצלמים רק במציאות הזמן, ואינו מתקן הצלם דכל נשמה רק בהגיע עתו וזמנו לצאת בהעוה"ו. והרי מתבאר בכ"ז שהתיקון הנעשה בהששת ימי בראשית ע"י השם מ"ה, הנה לא היה רק אלא מה שהיה נוגע למעשה בראשית לבד, אבל כל מה שהיה נוגע מאז ולהלאה היה תלוי הכל במעשה אדה"ר, כי אלולא החטא היה נתקן הכל על ידו כמו שמתבאר לקמן בח"ב. ומה גם כי הנה מבואר הוא בספר הגלגולים (פרק ז') כי כנגד כל הנשמות אשר נכללו באדה"ר, הנה נשארו ג"כ מספר נשמות כנגדם אשר לא נכללו בו⁴⁹⁹, וחלקי הבי"ע שבהם הם לא נבררו עדיין, והיה תולה תיקונם במעשה אדה"ר, וכמו שמתבאר לקמן ח"ב

⁴⁹⁶ כנדפס בסוף חלק ב' של ספר הדע"ה.

⁴⁹⁷ ז"ל: כד נפיק לעלמא אזדמן ההוא צולמא לגביה, ואשתתף בהדיה, ואתרבי עמיה, כמה דאתמר (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, ובההוא צלם אשתתפו (אשתכחו) יומוי דבר נש ותליין ביה, הדא הוא דכתיב (איוב ח ט) כי תמול אנחנו ולא נדע, כי צל ימינו עלי ארץ, כי צל ימינו ודאי ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת, לא ידעין בני נשא עובדוי דקודשא בריך הוא, כמה אינון רברבין וכמה אינון עלאין, הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה וגו'.

תרגום: כשיוצא לעולם, נקרה אליו אותו הצלם ומשתתף עמו וגדל עמו כמו שנאמר "אך בצלם יתהלך איש" ובאותו הצלם משתתפים (נמצאים) ימי האדם ותלויים בו, זהו שנאמר (איוב ח) "כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ" כי צל ימינו ודאי ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת, לא ידעין בני נשא עובדוי דקודשא בריך הוא, כמה אינון רברבין וכמה אינון עלאין, הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה וגו'.

⁴⁹⁸ ז"ל, סוד הצלם של האדם הוא סוד המלבוש של נשמת אדם, כי כמו שהלבוש הוא מתוקן כדמות הגוף כן הלבוש הנשמה בדוגמא דילה ממש, ויש לאדם ג' לבושים והם א' בצלם וב' צללים ואלו הם הלבושים הנזכר כאן בדף זה, וכל האיברים החקוקים בצלם הזה אותם שהוא צריך לתקן בגלגול הזה הם במספר והם נקרא ג"כ ימי האדם שהם ממשיים כי הצלם והימים והלבושים הכל א'.

⁴⁹⁹ והנה ז"ל בשלמות, ודע כי אותן הנשמות שלא נכללו באדה"ר נקראו נשמות חדשות ממש ואותם שנכללו באדם נקראו נשמות ישנות וזכור כלל זה והנה בין נשמות חדשות ובין נשמות הישנות כולם נקראו בעת בריאת העולם בסוד זיווג אב"א אמנם הנשמות הישנות שהם אותם שנכללו באדה"ר חזרו להבראות בסוד זיווג פב"פ ולכן נקראו אדם וחיה אב"א ואח"כ נסרם הקב"ה והחזירם פב"פ ואז כל הנשמות הכלולות בו חזרו להבראות בסוד זיווג פב"פ אמנם הנשמות החדשות שהם אותם שלא נכללו באדה"ר לא נבראו ולא נתהוו עדיין בסוד פב"פ וכו' הם אותם שלא נכללו באדה"ר והם יותר גבוהים ומעולים מכל הנשמות שנכללו בו ואלו הנשמות לא יבואו לעולם רק עד אלף השביעי וכמ"ש בזהר שמות (דף י ע"א) ובאלף השביעי יתעטרו אלו הנשמות שנכללו באדה"ר באותן הנשמות שלא נכללו בו שהם יותר גבוהים מהם, ע"כ. (ועי' ע"ח טנת"א פ"ג).

עי' כללים כלל יח ענף ח' אות ח', שיש עוד מין של נשמות באותו המספר שלא היו כלולים בו, והם נאצלו בעת הנקודות, והם מלכי יושר הבאים מאבא דא"ק, והם לא נתקנו עדיין באור המ"ה אלא תלויים במעשי אדה"ר, והם נשמות חדשות שעתידיים להיות, והם יתקנו ויצאו. ולא רק לע"ל בעולם הבא. ועי' ביאורים ח"א נו ע"ב.

דרוש ג' ענף י"מ, ושם דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב'. וכ"ז הנה הם המ"ן דהמלכות אשר אמר הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א') וכן במאמרי רשב"י (פ' פקודי לג ע"ד) שלא נבררו ולא נתקנו, והיה תולה תיקונם במעשה אדה"ר. ועוד כי הרי אחר החטא, הנה חזרו ונפלו כל הניצוצין כולם, כמ"ש הרח"ו ז"ל (בספר עולת תמיד דף נ"ו רע"ב מדפוה"ח ירושלים תרס"ז) וכן הוא בפע"ח ראש השנה (פרק ב'), והרי חזר ונתחדש ע"י החטא הפגם הראשון לקדמותו, ותלוי כל תיקונם מעתה במעשה התחתונים ובמאורעותיהם⁵⁰⁰, והם כל המאורעות דעוה"ז אשר עד ביאת המשיח. ולכן כתב התורה (בראשית א ב) והארץ היתה תוהו ובו, כי על זה באו תיקוני כל המצות, וכן זהו סיבת כל ההנהגה כולו של עתה אשר עד ביאת המשיח, וכמו שיתבאר לקמן ח"ב דרוש ד' ענף י"ח ובכ"מ שם.

ונודע הוא כי התורה הקדושה היא שורש וסיבת כל המציאות בכלל ובפרט, וכל ההנהגה בכלל ובפרט, וכל מה שלא נמצא בתורה הוא לא נמצא בהתהוות ולא בהנהגה. ולכן כתוב הפסוק והארץ היתה תוהו ובהתורה, כי סוד עולם התוהו הוא שורש הכל וסיבת הכל כנודע. ותוהו ובוהו וחושך ורוח הנאמר בתורה הם שורש הד' יסודות ארמ"ע, ושורש הד' קליפות, שהם צורך להבחירה ולשכר ועונש, ע' וזה"ק בראשית (טז ע"א) ופ' תרומה (קלא ע"א). (עז ע"א) ועכ"פ הוא כי הפסוק הזה הוא סיבת כל הנוכח, והרי הוא מוכרח להכתב בתורה, כי אילו לא זה לא היה העולם כלל. וכן כל המצות ומעשים טובים הם לבררם ולתקנם, והרי הוא דבר שאינו חלף ועבר כלל, אלא הוא משמש והולך עד ביאת המשיח. והעיקר הוא, כי הנה התוהו ובהו וחושך ורוח הם בפנימיות ופנימיות לפנימיות, ובחיצוניות וחיצוניות לחיצוניות, ובפנימיות לפנימיות הנה הם הכחב"ד, תוהו כתר, בוהו חכמה, חושך בינה, רוח דעת, והרי הם משמשים מן העולם ועד העולם, ודי בזה.

אות ח'

ענין מאמה"כ "את זה לעומת זה עשה האלהים", ענינו שה' גילה את אור קדושתו רק לפי הערך שראה להמציא כנגדו רע, ולכן אין גילוי מהאצילות ולמעלה, שאם היה מתגלה לא היתה מציאות הרע אפשרית כלל, שכן גם בקל"י ישנם ד' עולמות אבי"ע, ולכן כנגדם נתגלה. מה שאנו רואים שטוב יוצא מרע ולהיפך, הוא בגלל התערובת של טו"ר שנעשה בחטא עץ הדעת. מש"כ בספר יצירה שהטוב מבחין את הרע וכו' היינו שעל ידי בריאת הרע ניכר הטוב. תהו, בהו, חושך ורוח המה סוד ד' הקל"י רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת ונוגה. והמה כוללים את כל המרכבה הטמאה, שכן "רוח סערה" הוא כינוי למלכות דקל"י הגרועה מכולם, "ענן גדול" הוא כינוי לנה"י דקל"י, "אש מתלקחת" הוא כינוי לחג"ת דקל"י נוגה הרי הוא כח"ב דקל"י. והנה בכללות המה חשובים ג"כ אבי"ע דקל"י: נוגה - אצילות דקל"י, אש מתלקחת - בריאה דקל"י, ענן גדול - יצירה דקל"י ורוח סערה - עשיה דקל"י.

שורש הקל"י הללו הוא מיתת המלכים ושבירת הכלים, שכאשר נשברו הכלים וירדו למטה, מאחר שהיו רק מהמלכיות דב"ן, שכן הם גבורות גדולים, והיו אז בהעלם דאור א"ס ב"ה. ממילא כאשר ירדו למקום שעתידי להיות בי"ע, נתעכרו עוד יותר על ידי ריחוקם ממקורן, ונעשה בהם סיגים הרי הם דינים קשים, והיה כלול בהם שורש כל הנבראים הכלול מכל חלקי הדצח"ם של עולמות בי"ע, ויצאו כולם מן הכח אל הפועל ברגע א' בבחי' שרשים לבד, מכיון שהיו מכח המלוכה דב"ן בלבד. והחלק המדבר שבדצח"ם המה נשמות בני האדם אשר יצאו אף הם בבחי' שורש, והם הם התקע"ד דורות, והם רעים מאד ולכן נימוחו תיכף. והנה על ידי רעתם יצא כל הרע מהכח אל הפועל, ותכלית כל התורה והמצות אינה אלא לתקנם.

והנה על סוד תוהו ובוהו וחושך ורוח, הנה על זה נאמר (קהלת ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים. ואמרו על זה בספר יצירה (פ"ו מ"ד) טוב לעומת רע, רע לעומת טוב, טוב מטוב, רע מרע, הטוב מבחין את הרע, והרע מבחין את הטוב, טובה שמורה לטובים ורעה שמורה לרעים. ואמר טוב לעומת רע, ר"ל שהקב"ה לא גילה את אור

⁵⁰⁰ כלומר עונשם. ועי' מאמר ההקדמה אות ד'.

קדושתו אלא רק בערך שראה רצונו להמציא את הרע כנגדו, ולכן אין גילוי מאצילות ולמעלה, כגון העקודים והא"ק וכנודע, שהם נעלמים, כי הם מהעולמות דא"ס⁵⁰¹, כי אין כנגדם מציאות הרע ח"ו. ע' שער הקליפות (פרק ג') כי באם שהיה גילוי למטה מאור קדושתם ג"כ לא היה אפשר למציאות הרע כלל, ולא גילה מאור קדושתו אלא רק במה שראה רצונו ית"ש להמציא את הרע כנגדו, והוא מאצילות ולמטה, וזהו שאמר טוב לעומת רע. ואמר רע לעומת טוב, כי ישנם בקליפה ג"כ ד' עולמות אבי"ע, ולכן יש להרע כח להתרברב ולומר אלהים אני, אל אני, מושב אלהים ישבתי, כמ"ש ביחזקאל (כח ב). וכן יסד הפייטן בפ' זכור, אתה ה' לעולם תשב, והוא נגדך בְּמַטָּה יושב, תְּפֹשׁ מְדַבֵּר וכל הישוב, אני ואפסי עוד בלב מתחשב, וכמו שיתבאר כ"ז למטה, וזהו שאמר רע לעומת טוב. ומה שאמר טוב לעומת רע, הוא על הכוונה והרצון, כי גילה את הטוב רק בערך שהיה בכוונתו ורצונו ית"ש לברוא את הרע כנגדו, ומה שאמר רע לעומת טוב הוא על הפעולה והמעשה, כי ברא את הרע כנגד כל הד' עולמות אבי"ע.

ואמר עוד טוב משוב רע מרע, ר"ל הגם שאנו רואין בהנהגה שיוצא לפעמים מצדיקים דבר רע ומרשעים דבר טוב, וע"ד שאמרו בשיר השירים רבה (פסוק א' סי' ו') את מוצא צדיק מוליד צדיק, רשע מוליד רשע, צדיק מוליד רשע, רשע מוליד צדיק, כו' ע"ש. והרי לנו כי יוצא לפעמים טוב מרע ורע משוב, והרי נראה ח"ו כאלו שניהם שקולים או שהם מתחלפים ח"ו, ועל זה אמר הספר יצירה כי לא כן הוא, אלא לעולם אין יוצא טוב אלא משוב ורע מרע, ומה שאנו רואין כי יוצא לפעמים רע משוב וטוב מרע, הנה הוא ע"י החטא דעין הדעת שנתערב רע בטוב וטוב ברע, וכנודע בסוד יציאת אברהם מתרה, וכן מלכות בית דוד מרות שהוא אם המלך אמה של מלכות, כמ"ש (בבא בתרא צא ע"ב) היתה בתו של עגלון מלך מואב בנו של בלק כמ"ש בסוטה (דף מז ע"א) (ע' סדר הדודות ח"א ב' אלפים תשפ"ז). וכ"ז הרי הוא יציאת טוב מרע, וכן עד"ז רע משוב, כמו ישמעאל מאברהם, ועשו מיצחק, ואמרו (שבת קמו ע"א) עד ג' דורות לא פסקה זוהמא מאבותינו, שהוא מהחטא דעין הדעת, ויצאו ישמעאל ועשו מתערובות הזוהמא שבהם, ואברהם מתרה, ורות מעגלון, מהתערבות הטוב שבהם, והרי יוצא באמת רק טוב משוב ורע מרע.

ואמר הספר יצירה עוד, הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב, ר"ל הטעם שברא הקב"ה את הרע ג"כ, כי אלולא מציאות הרע לא היה ניכר הטוב כלל, ולא היה נרגש ההנאה ממנו לשמות בו, כי אין דבר ניכר אלא מהעדרו ותמורתו, וכמ"ש במסכת תמורה (מדרש תמורה פרקים א, ג) כי אלולא המות לא היה ניכר החיים, ולא היה נודע שהם חיים, ואלולא הרשע לא היה ניכר הצדיק, ואם אין טומאה אין טהרה, כי לא היה נודע מעלתו והנאתו כלל. וכן כל שכר הצדיקים וטובם, הרי הוא רק בסיבת בריאת מציאות הרע. וזהו שאמר הטוב מבחין את הרע, והרע מבחין את הטוב, טובה שמורה לטובים, ורעה שמורה לרעים.

ונחזור להענין, כי תוהו ובוהו וחושך ורוח הנה הם סוד הד' קליפין, רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת, נוגה⁵⁰² והם (עז ע"ב) כלל כל המרכבה הטמאה. כי רוח סערה הוא מלכות דקליפה הגרועה מכולם, ענן גדול הוא נה"י דקליפה, אש מתלקחת הוא חג"ת דקליפה, נוגה הוא כח"ב דקליפה, וכמ"ש בזוהר הרקיע (דף נ"ו ע"ב) וכן בתיקונים (תיקון יח לה ע"א) רוח סערה דא קו תוהו כו', ענן גדול דא בוהו, אש מתלקחת דא חושך, ונוגה דא קליפה ד' כו' ע"ש. ובכללות הנה הם ג"כ סוד אבי"ע דקליפה, כי נוגה הוא אצילות

⁵⁰¹ עי' לעיל הערה 344.

⁵⁰² עי' לעיל ב ע"ד.

דקליפה, אש מתלקחת בריאה דקליפה, ענן גדול יצירה דקליפה, רוח סערה עשיה דקליפה. כי אלו הד' הם בכללות וכן גם בפרטות בכל עולם ועולם, וע' בזה"ק בראשית (טז ע"א) ובמקדש מלך שם.

והנה שורש הקליפין הללו ומציאות כל הרע כולו, הנה הוא נעשה ממיתת המלכים ושבירת הכלים. כי כאשר נשברו הכלים ועלו האורות למעלה, הנה באשר שכל המלכים הנה היו רק מהמלכיות דב"ן שהם גבורות גדולים, והיו אז בהעלם דאור א"ס. כי בכל עולם הנקודות גם בעת מלכותם לא התייחד עמהם אור א"ס כלל, ולא נתגלה בהם כלל, אלא שהתפשט הארתו בהם רק בהעלם גדול, ע' זוהר הרקיע (דף קז ע"א) ומאמרי רשב"י (בדפוח"ח תרנ"ח כ"ב סע"ד) ולכן לא היה להם אז שמות הספירות כלל, ולא שם אצילות כלל, וכמ"ש באדר"ר (קלה ע"ב) וכלהו אתקרון בשמהן אחרנין מן קדמאין⁵⁰³ ע"ש, ומשום שהיו בהעלם גדול מאור א"ס והיו גבורות גדולים. לכן כאשר יצא האורות מהם וירדו השברי כלים למטה במקום העתיד להעולמות בי"ע, הנה נתעכרו עוד ביותר ע"י ריחוקם ממקורן, ונעשה בהם סיגים שהוא דינין קשים. והנה באותן השברי כלים היה כלול בהם שורש כל הנבראים כולם מכל חלקי הדצח"מ של כל העולמות בי"ע אשר מן העולם ועד העולם, וכמ"ש במאמרי רשב"י הנז'. והנה כאשר ירדו במקום העתיד להעולמות בי"ע, הנה יצא אז כל שרשי הדצח"מ אשר בכל העולמות כולם שהיו עתידים לצאת בכל משך ימי עולם, הנה יצאו כולם אז מן הכח אל הפועל כולם יחד ברגע אחד, אלא שהיה כל מציאותם אז רק בבחי' שרשיים לבד, כי הרי היו רק מכח המלכיות דהב"ן לבד, אבל בבחי' השרשיים הנה יצאו כולם עכ"פ. וחלק המדבר מהדצח"מ אשר יצאו אז, והם הנשמות בני אדם אשר יצאו אז ג"כ בבחי' שורש, הם הם התקע"ד דורות אשר נזכרו בכמה מקומות בדברי רז"ל, ונרמזו בתבת בראשית כמ"ש במדרש תהלים (מזמור צ' סי' י"ג) ע"ש. ואמרו במדרש ב"ר (פ' כ"ח סי' ד') אלף דור עלו במחשבה להבראות וכמה נימוחו מהם, ותקע"ד. ור"ל כי שורש כל הנשמות כולן הם אלף דור, ע' לקמן ח"ב דרוש ד' ענף י"ח סי' א', ותקע"ד מהם הם אשר יצאו בעולם התוהו, והיו רעים מאד, כמ"ש בחגיגה (י"ג סע"ב) וכן במדרש תהלים הנז', ולכן נימוחו תיכף. והנה ע"י רעתם יצא כל הרע מהכח אל הפועל, כי הדינים קשים והסיגים שאמרנו לעיל הוא אינו עדיין הרע עצמו ח"ו, כי אפשר להמתיקם ולעשותם לדינין דקודשא רשפי אש שלהבת יח, אך ע"י רעת התקע"ד דורות יצא מהם כל הרע כולו, ונבלעו ונטבעו כל שרשי הנבראים דכל חלקי הדצח"מ שהיו כלולים בהשברי כלים כנז' בהזוהמא והרע, והוא הרע אשר יצא בעולם התוהו, והיה יציאתו ע"י התקע"ד דורות, כי על ידיהם יצא מהכח אל הפועל, מהדינים קשים והסיגים דהשברי כלים, וכמו שיתבאר בזה עוד לקמן ח"ב דרוש ב' ע"ש הענין בביאור בעומק וארוכה. והנה יצא אז כל הטומאה והזוהמא והרע הנרמזים בהתוהו ובהו וחושך, ובהם נתערב כל הכחות דהבריאה כולה, ועל זה הוא התורה והמצוה לבררם ולתקנם כנודע.

אות ט'

לפני התיקון הנקודות לא היה בהן בחי' אלהות כלל, והיו נקראים בשמות של מלכי אדם. לאחר התיקון נוסף בהם הארה מאור א"ס עד שנקראו בשם אצילות ובשמות י' הספירות והתייחדו כולם בסוד רה"י, שכן החל מאותו הזמן המה רשות של יחידו של עולם, וכביכול התייחד הוא ית' עם האצילות עד שנעשית כביכול לחד עמו ממש והוא אלקות גמור. אין לא"ס שם, שכן כל שם מגביל, והרי אין לו גבול, אם כי יש לו את הכח לעשות גבול, ועל ידי התלבשו באצילות ברא ויצר ועשה את העולמות בי"ע, וכמו כן משגיח בהם תמיד.

⁵⁰³ כלומר שנקראו בשמות המלכים במקום שמות הספירות כגון בלע בן בעור וכו'.

הנה אמרנו כי כל עולם הנקודות כולו היה בהעלם גדול מאור א"ס, ולא היו נקראים אז באמת בשמות הספיי כלל, אלא רק על שם הז' מלכי אדום הנאמר בסוף פ' וישלח, וכמ"ש באד"ר קל"ה. והנה לא היה אז בהם שום אלהות כלל וכלל ח"ו. אמנם אחר שיצאו מהם כל הסינים במיתתם ושבירתם ועלו ונתקנו בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה ניתוסף בהם אח"כ אור על אור בתוספת מרובה על העיקר הרבה מאד, כי הרי בתחילה היו רק מהמלכיות דב"ן, ואח"כ ניתוסף בהם כל {עז ע"ג} הט"ר דב"ן וכל המ"ה כולו, וכמו שמבואר לעיל דרוש ד' עש"מ. והשם מ"ה הנה הוא מרזא דאור א"ס, והתפשט והתלבש אור א"ס בהם ע"י המ"ה והט"ר דב"ן, והתייחד עמהם ביחוד עצום עד שנעשה חד עמהם, ונעשו עי"ז לפנים חדשות לגמרי. כי מקודם היו נקראים בשם נקודות, ובהי' הי' ספיי שבהם, ובפרט הז"ת שבהם היו נקראים בשם הז' מלכי אדום, אבל עתה, ר"ל מאחר התיקון והלאה, הנה נקראו בשם אצילות, ובשם הי' ספיי כח"ב חג"ת נהי"מ, והתייחדו כולם זב"ז בסוד רשות היחיד⁵⁰⁴, כי הם מעתה רשותו ומקומו דיחידו של עולם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנו ע"ב) דאיהו אתפשט ואמליך בהון, ואתקרי בהון, ואתכסי בהון, ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא⁵⁰⁵. וכן בפ' שלח (קנט ע"א) עלמא קדמאה ההוא עלאה טמירא דכלא כו' דאיהו גניז בגוויה⁵⁰⁶. ולכך נקרא כל האצילות בשם רשות היחיד, כי הוא רשותו ומקומו דיחידו של עולם ב"ה. והתייחד הוא ית"ש עם כל האצילות כולו עד שנעשית חד ממש עמו, והוא כל האצילות כולו אלהות גמור על ידו, ר"ל ע"י יחודו בהם. משא"כ המלכים דהנקודות לא היו אלהות כלל, כי היו רק בסוד רשות הרבים נפרדות זו מזו, כמ"ש הרב בשער המלכים (פרק ה'). והוא ע"י שהיו אז בהעלם גדול מאור א"ס, ר"ל שאור א"ס היה נתעלם מהם הרבה מאד, וכל יציאתם ומציאותם היה רק בתמצית הארה ובהעלם גדול מהם. משא"כ האצילות הנה התפשט והתלבש שם מאור קדושת עצמותו גופה, ונתגלה ומתייחד עם כל האצילות כולו להיות חד עמהם, ועי"ז נעשה כל האצילות כולו אחד וחד עמו, והוא כולו אלהות גמור יחיד ומיוחד, כי מעת שהתגלה והתייחד שם, שהוא מעת התיקון דגילוי השם מ"ה, הנה לא סר ולא יסור יחודו מהם לנצח.

והנה א"ס ית"ש אשר הוא פשוט בתכלית הפשיטות באחדות פשוטה בלי גבול ותכלית, הרי אין לו שם כלל, כי כל שם מורה על בחי' גבול ומדה שנגבל בשם הזה, אבל האחדות הפשוטה בלי התחלה ותכלית ובלתי זמן בלי ראשית וכלי אחרית, הרי אי אפשר לשערה ולהגבילהו בשום שם ומלה, והנה הוא נעלם בתכלית ההעלם. אך כדי להתגלה באיזה גילוי מאור קדושתו ית"ש, הנה באשר כי כשם שאין לו גבול כן יש לו כח בגבול ג"כ, כי הוא מרוממות מעלת א"ס, שלא יפלא ממנו שום דבר, הנה צמצם את אורו ועשה מקום שהוא כח אפשרות להמציא עולמות רבים ולהתגלה להם עכ"פ. וגילוי הראשון הנה היה במציאות העשר ספירן דאצילות, שהם מציאות ספירי ובהירה כוז הראויה לקבל את אור קדושתו להתלבש בהם ולהתייחד עמהם, והנה הם מצד עצמן הנה יש להם גבול ומדה, וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנו ע"ב) דכל ספירה אית לה שם ידיע ומדה

⁵⁰⁴ עי' ע"ח שבירה ב'.

⁵⁰⁵ תרגום: שהוא מתפשט ומולך עליהם, ונקרא בהם, ומתכסה בהם, ודר בהם כנשמה

לגבי איברי הגוף.

⁵⁰⁶ תרגום: העולם הראשון, אותו עולם הנסתר מהכל וכו' שהוא גנוז בתוכו.

וגבול ותחום, ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון כו⁵⁰⁷ וכנ"ל. והנה התלבש בהם ביחוד עצום עד שנתגלה הוא עצמו על ידיהם בשם, שהוא השם המיוחד שם יהודה ב"ה, ובכל השמות והכינויים המסתעפים ממנו⁵⁰⁸, דכל ספירה אית לה שם ידיע, וע"י שהוא חד עמהם נעשו הם גופה לשמותיו, והם מעתה כולם שמותיו של עצמותו ממש ית"ש. והנה על ידיהם, ר"ל ע"י התלבשו בהם, ברא ויצר ועשה הוא עצמו את כל העולמות בי"ע, וכן משגיח עליהם תמיד ומנהיג אותם תמיד, הוא עצמו על ידיהם, ר"ל ע"י התלבשו בהם. והוא ע"ד הנשמה שבגוף, שעושה את פעולתו בכל עניני העולם ע"י הגוף. וכן כשם שהגוף הגם שהוא רק בשר ודם, וכל ענין הגוף הרי הוא רק עור בשר גידין עצמות, עכ"ז הנה ע"י יחוד הנשמה שבו שמתייחד בהגוף וממלא אותו בכל מלואו, נעשה ע"י כל הגוף עצמו כולו חי, כן הוא הספירן דאצילות, הגם שהם מצד עצמן הם אינם אלהות, אך ע"י יחודו בהם הם כולם אלהות גמור. וכן ע"י יחודו בהם נעשה כל העשר ספירן כולם חד, וכמ"ש אליהו זל"ט (הק' תיקו"ז יט ע"א) רבון עלמין כו' אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא כך כלל, אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינין לון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין כו', ובהון אתכסיאת (ר"ל שבהם הוא מתלבש), ואנת הוא ועו ע"ד דקשיר לון ומייחד לון (שהם נעשו כולן אחד על ידו ובסוד רשות היחיד), ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חבריה כאלו אפריש כך כו', וכל ספירן כל חד אית לה שם ידיע כו' ואנת לית לך שם ידיע דאנת הוא ממלא כל שמהן (ר"ל כי הגם שהם נעשו לשמותיו עצמו, עכ"ז הנה אין לו שם ידיע, כי הוא מתגלה לפעמים בשם זה ולפעמים בשם זה, וכמ"ש (שמו"ד פ"ג פ"ו) לפי מעשי אני נקרא), וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארון כלהו שמהן כגופא בלא נשמתא כו'⁵⁰⁹. והוא כמו שאמרנו כי אינם אלהות מצד עצמם ח"ו, אלא רק מצד יחודו בהם. אמנם באמת כי מעת התיקון אשר לצורך מעשה בראשית, הנה לא סר ולא יסור ח"ו יחודו מהם לנצח. ומ"ש וכד אנת תסתלק מנייהו כו', הוא רק ללמדינו כי כל אלהות שבהאצילות הוא רק מצד אור קדושתו ית"ש השורה בהם ומתייחד עמהם כנז'.

אות י'

לפי זה יתבאר מש"כ האריז"ל שלעולם הקליפה רוצה להידמות לעליון. והרי כיצד יתכן ד"ז הרי כל מציאותה וקיומה הוא רק מהקב"ה. אלא שבגלות השכינה עצמה מתלבשת בקלי', ובראותם כי הם נעשים לכלי אל ניצוץ האלקות, אזי הם חושבים כי הם עצמם גוף האלקות. י"ס דאצילות מתפשטות עד לסוף עולם העשיה, והמה בפנימיותם של כל העולמות, בבחי' נשמה לנשמה, והמה המקיימים ומנהיגים אותם. והנה על אף שיש מסך בינם לבין העולמות שתחתיהן, וכולם כביכול אור עצמו ית', והמה אלקות גמור מתחלת י"ס דאצילות עד סוף י' ספירות דעשיה, ויש בכל א' מהם ה' פרצופים. וכנגדם יש בקלי' מתחת האצילות עד למטה מהעשיה, וככל שיוורדים יש יותר טומאה וזוהמא, ה"ה הפך קומת

⁵⁰⁷ תרגום: שכן כל ספירה יש לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ובאלה שמות אדון העולם מתפשט ומולך בהם וכו'.

⁵⁰⁸ ע"י בהג"א על ס"י ג ע"א. וכן ע"י בהג"א על ספד"צ כ ע"ב ז"ל, כל השמות הוא בד"א ששם הוא גילוי.

⁵⁰⁹ תרגום: אדון העולמות וכו' אתה הוא עליון על כל העליונים ונסתר על כל הנסתרים ואין מחשבה תופסת בך כלל, אתה הוא שהוצאת י' תיקונים ואנו קוראים להם עשר ספירות להנהיג בהם את העולמות וכו', ובהם אתה מתכסה, ואתה הוא שקושר אותם ומייחד אותם, ומאחר שאתה מבפנים [להם] כל מי שמפריד א' מחבירו מפריד בך, וכו'. וכל הספירות כל א' יש לה שם ידוע וכו' ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא את כל השמות, וכאשר אתה תסתלק מהם ישארו כל השמות כגוף ללא נשמה.

הקדושה. וכל קיומה וחיותה של הקלי' הוא מתמצית הארת האחוריים דקדושה של העולם שלמעלה הימנה שכנגדה בקדושה. ולכן אצילות דקלי' יונקת מתמצית הארת האחוריים דהיכל קה"ק דז"א דבריאה וכו'. בזמן שבית המקדש היה קיים, יניקת הקלי' היתה על ידי המלאך גבריאל, ואילו לאחר החורבן מתלבש קב"ה ושכינתיה השורה בכל עולם, הרי הוא הזו"ן שבכל עולם, והם מתלבשים ב"ה הספירות דקלי' שבכל עולם, כמו ישראל שהם בגלות בין אר"ה. וכל זה ע"מ לשמור על ישראל, וכמו כן גורם ד"ז שהקלי' תינק מהקב"ה שלא על ידי שליח. אמנם אם ישראל אינם הולכים בדרך התורה, ואז נעשה בקלי' סוד הכלילות, כלומר שנכלל כל תחתון בעליון, ממלכות דקלי' ועד כתר. אזי מקבלת גם הקלי' את יניקתה מרום המעלות הרי הוא מעולם האצילות עצמו, דהיינו מסיום האצילות, ואז היא אינה צריכה לקבל מאור הקדושה אשר כנגדו בכל עולם ועולם. ואז אותו אור הקדושה אינו שולט עליו ואינו מגן על אותו העולם, שכן הוא אינו עומד תחת רשותו, אלא רק תחת רשות האצילות עצמו.

והנה בדברינו הללו יובן לנו מ"ש האריז"ל (בשער הקליפות פרק ג') כי הקליפה בחפצה תמיד לדמות לעליון ובקוף בפני אדם, ועל זה נאמר (עובדיה א ד) אם תגביה כנשר כו' משם אורידך ע"ש. ולכאורה יפלא כי איך אפשר להקליפה להעזי פניה כ"כ, הלא יודעת בעצמה היטיב שכל מציאותה וקיומה הוא רק מהקב"ה. וכבר העיר בזה האריז"ל עצמו במאמרי רשב"י פ' תצא (דף רע"ז ע"ב) בדברי הרע"מ שם, שאמר: לבתר דעבידו גרמייהו אלהות עתיד קב"ה לאעבר לון מעלמא כו' כו', אמר שם האריז"ל זה נראה תימה גדול איך סמ' ונוקביה יהיו כל כך פתאים למרוד בקונם ולחשוב בלבבם שהם אלהות, הרי הם יודעים ומכירים שהם רק שלוחיו ית"ש. אך הענין הזה יובן בסוד (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה שאמרו בתיקונים (וכן ברע"מ פנחס רמ"ג ע"ב דביזמין דחול) שכינתא תתאה אתלבשת באלין קליפין, והוא בזמן שישראל חוטאין, כי אז השכינה גולה בגלות ומתלבש בתוך הקליפות. ובקאותם כי הם נעשה גוף וכלי אל ניצוץ האלהות המתלבש בתוכם, אז הם הושבים כי הם עצמם גוף האלהות ח"ו, ועי"ז הם עבדי גרמייהו אלהות עכ"ל.

ומ"ש בשם התיקונים הוא בתיקון ס"ט (דף קלד ע"ב) דמלכות דעשיה היא מתלבשת בקליפין דסטרא אחרא, לקיימא בה ומלכותו בכל משלה. וע"ש עוד (דף קכו ע"א) שחושב שם כל העשר ספירן דקליפה, ואמר שם: ואינון כתרין תתאין אינון קליפין לעשר ספירן דקדושה, ועשר ספירן מוחא בנוייהו, ואלין קליפין אינון מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים, באלין קליפין מתלבש קב"ה ושכינתיה (ר"ל עד"א ומלכות דעשיה), לקיימא ומלכותו בכל משלה, ולקיימא ביה כי מלך על כל הארץ אלהים (לפנינו) (תהלים מז ח) כתוב כי מלך כל הארץ אלהים בלי מלת על) (וע' בתיקונים שם תיקון ע' דף קמ"א ע"ב שאמר שם כי מה שכתוב כי מלך על כל הארץ אלהים, הוא בבחי' שלטנותיה בכל ארעא, והוא כמו שאמרנו שהכוונה הוא על עד"א ומלכות דעשיה, אבל בחי' שלטנותיה בשמיא ובארעא הנה הוא נקרא בשם הויה אלהים ע"ש כל הענין), אבל לעילא באתריה (שהוא באצילות) אתמר לא יגורך רע, אלא קליפין דיליה לעילא אינון לבושין מכמה גוונין שפירין דנהורא (והוא לבושין דבריאה דהן קליפין נגד האצילות – הגר"א שם ע"ש) דמנהון אתפשט קב"ה בגלותא ואתלבש באלין אחרנין בגין לנטרא לישראל דאינון מתלבשין באלין קליפין. ודא איהו בכל צרתם לו צר, בקדמיתא יהב לון בידא דשליח דאיהו גבריאל ולא הוה מזונא לסמ' ולמשריין דיליה אלא ע"י שליחא, בגין חובין דישראל אתלבש הוא (ר"ל עד"א דעשיה והוא קב"ה דענינינו כנו') בהון וכביכול אתי ליה ע"י דקב"ה⁵¹⁰ (שהוא עד"א ומלכות דעשיה המתלבשים בהון לאחר החורבן).

⁵¹⁰ תרגום: ואלו הכתרים התחתונים הם קליפות לעשר ספירות דקדושה. ואלו הקליפות הן מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים. בקליפות הללו מתלבש הקדוש ברוך הוא ושכינתו לקיים "ומלכותו בכל משלה", ולקיים בו "כי מלך על כל הארץ אלהים". אבל למעלה במקומו נאמר "לא יגורך רע". אלא הקליפות שלו למעלה הן לבושים מכמה גונים יפים של אור, שמהם התפשט הקדוש ברוך הוא בגלות והתלבש באותם האחרים האלו כדי לשמור את ישראל שהם מתלבשים

וע' לעיל בהקד"ת (דף ב' ע"א ד' ע"א י' ע"א) וכן בתיקון ו' (דף כ"ג ע"א ע"ב) וברע"מ תצא (רע"ח ע"א ושם רע"ז ב') אמר כי גם המלכות דבריאה, הנה בחובין דישראל יכולת לאתחללא בין אומין דעלמא, אך מלכות דאצילות עליה נאמר (ישעיה מב ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ע"ש, וא"כ הרי אפשר להעמיד דברי התיקונים דענינינו גם על עד"א ומלכות דכל הבי"ע). ואמר שם התיקונים עוד, להאי (ובנ"א והאי), ור"ל כי זה אשר אמרנו כי לאחר החורבן אתי ליה (עח ע"א) כביכול ע"י קב"ה שהוא עד"א דהבי"ע המתלבש בהון, הנה כ"ז הוא ג"כ רק אם ישראל אזלין באורח מישור ומקיימין אורייתא ופקודין דיליה, ואם ח"ו לא מקיימין אורייתא ופקודין דיליה יהיב עשר כתרין (נוכראין שהם כלל הד' עולמות אבי"ע דקליפה שמקומם הוא מתחת האצילות עד סוף העשיה כנ"ל דרוש ה' סי' ה' אות כ"ג) בידוי דסמ', ולא צריך מזונא לא מידא דקב"ה (ר"ל מעד"א דבי"ע) כש"כ משליחא דיליה. (כי הוא מקבל אז את שפעו מאצילות עצמו מהארת אחוריים דהמלכות דאצילות המתפשט בעולם הבריאה וע' עוד לקמן ח"ב דרוש ד' ענף י"ד סי' ב'). ודא גרים לפרעה דאמר לי יאורי ואני עשיתני, בנין דחזא כתרין נוכראין בידא דסמ'⁵¹¹.

הגם דשר של מצרים הוא רהב והוא ג"כ שר של ים וכמ"ש בזה"ק (סוף ח"ב דף רעב ע"ב)* והוא ג"כ שר של ישמעאל, אבל סמ' הוא שר של עשו, ע' פ' בלק (קצב ע"ב) ופ' פנחס (רמו ע"ב) אמנם אז היה מלכות מצרים שולט על כל האומות, כמ"ש בפ' שמות (דף ו ע"א) ופ' בשלח (מ"ט רע"א) והיו אז סמ' ורהב שותפים בשליטת פרעה, ר"ל כי שליטת פרעה היה בכח שניהם, וכן הוא בהגהות מהרח"ו בפ' בשלח (מט ע"א), על פסוק (שמות יד כה) ויסר את אפן מרכבותיו, כתב שם מהרח"ו ז"ל: אפן גימ' סמא"ל. והרי לנו כי שליטת פרעה היה מסמ' ורהב יחד, וזה שאמר התיקונים דענינינו דלכך אמר פרעה לי יאורי ואני עשיתני, בנין דחזא כתרין נוכראין בידא דסמ', ור"ל שראה כי הוא המושל בכל הד' עולמות אבי"ע דקליפה, וחשב פרעה הרשע שהמאציל עליון ית"ש סילק את רשותו מכל הקליפה כולה, אלא שנתן את כל הקליפה כולה ביד הסמ' לעשות הכל כחפצו בלי מושל עליו, והרי אפשר לו לעשות כל מה שבבלבו, וע"ד שאמר איוב (איוב ט כד) ארץ ניתנה ביד רשע, וזהו שאמר (שמות ה' ב') מי ה' אשר אשמע בקולו לא ידעתי את ה'. ולכן אמר (יחזקאל כט ג) לי יאורי ואני עשיתני, ור"ל על מזלו וכחו שהוא נשמתו וחיותו, והוא הסמ' שהוא שרו ונשמתו המתיוחד בו, הוא עצמו עשה אותו, ואין בעולם הזה אלוה בלעדו. וכמ"ש במדרש (שמות רבה פ"ה סי' י"ד) שאמר פרעה הרשע למשה רבע"ה, אני הוא אדון העולם, ואני בראתי את עצמי ואת נילוס, ור"ל על נשמתו ורוחו שהוא הסמ' השורה בו ומתייחד עמו ככל נשמה עם גוף. וכן אמרו שם בשמו"ר עוד (פ"ה סי' א' ב') כי פרעה הרשע היה אחד מד' בני אדם שעשו עצמן אלהות כו', ואמר הקב"ה למשה פרעה הרשע עשה עצמו אלוה הריני עושה אותך אלוה עליו, והוא מה שנאמר (שמות י א) ראה נתתיך אלהים לפרעה.

וכל זה הנה היה משום שראה שניתן בידו כל העשר כתרין נוכראין כנו' שהם כל הד' עולמות אבי"ע דקליפה שניתנו כולם להסמ', והרי אפשר לו להשתמש עמהם ולעשות

בקליפות הללו. וזהו "בכל צרתם לו צר וכו'", בתחילה נתן אותם בידי השליח שהוא גבריאל, ולא היה מזון לסמא"ל ולמחנות שלו אלא על ידי שליח. בגלל החטאים של ישראל התלבש הוא בהם, וכביכול בא לו על ידי הקדוש ברוך הוא.

⁵¹¹ תרגום: וזה אם ישראל הולכים בדרך הישרה, ומקיימים את התורה ואת מצוותיו. ואם חס ושלום לא מקיימים את התורה ואת מצוותיו, נותן עשרה כתרים בידי סמא"ל, ולא צריך מזון - לא מיד הקדוש ברוך הוא, כל שכן משלוחו, וזה גרם לפרעה שאמר "לי יאורי ואני עשיתני" משום שראה כתרים נכרים ביד של סמא"ל.

את כל הפצו. אמנם האמת כי לא היה כן כלל וכלל ח"ו וכמו שיתבאר. ואמר שם התיקונים עוד (קכו ע"א) דבקדמיתא כד הוו כתרין תתאין בידא דקב"ה מה כתיב בישראל וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ובזמנא דאינון כתרין נוכראין בידא דסמ' לא החלין אומין דעלמא מישראל ועבדין בהו כרעותייהו, עד שעתא דפורקנא דיתקיים בהו ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁵¹², עד כאן לשון התיקונים לענינינו וע"ש עוד ועוד.

*הגה"ה: אמנם בפרשת שמות (דף יח ע"א) אמרו שם כי שר של מצרים היה אז המלאך דומה, ואח"כ נעשה שר של גיהנם, ור' יהודה אומר על המתים נתמנה וכן הוא בגמ' סנ' צד ע"א וברכות יח ע"ב.

והענין בביאור הוא, כי נודע הוא שעשר ספי' דקדושה הנה הם מתפשטים עד סוף העשיה, והם בפנימיות כל העולמות, והם התפשטות אורו ית"ש המתפשט ושורה בכל העולמות כולם בבחי' נשמה לנשמה, והוא המקיים ומנהיגם. והגם שהתפשטותם הוא דרך מסך שבין כל עולם ועולם, ואינו דומה ה' ספי' דבריאה לה' ספי' דאצילות, וה' ספי' דיצירה לה' ספי' דבריאה, וה' ספי' דהעשיה לה' ספי' דהיצירה, כי בכל א' נתפשטו ע"י מסך ונתמעט אורם, והם בכל א' כמו מהותם לנחתם, עכ"ז הרי הם כולה אורו עצמו ית"ש, והם כולם אלהות גמור יחיד ומיוחד, מהתחלת י' ספי' דאצילות עד סוף י' ספי' דהעשיה, וישנם בכל א' כל הה' פרצופים {עח ע"ב} א"א או"א זו"ן, וכמ"ש בשער השמות (פרק א') וכנודע.

והנה עד"ז הנה הוא גם (קחלת ז יד) את זה לעומת זה עשה האלהים, וישנם עשר ספירין דקליפה, וד' עולמות אבי"ע דקליפה. והתחלתם הוא מתחת האצילות דקדושה עד למטה מהעשיה, אלא שהם בהיפוך מהקדושה, כי הקדושה הרי כל מה שהוא יותר עליון הוה שם האור יותר גדול ויותר נעלה ומרום באין ערך על התחתון, והקליפה הוא להיפך, כי כל יותר תחתון הוה הטומאה והזוהמא והרע יותר מרובה בו באין ערך על העליון שעליו. והנה כל הקליפה כולה הרי קיומה וחיותה הנה הוא מתמצית הארת האחוריים דקדושה אשר כנגדה, כי הקליפה דאצילות היא יונקת מתמצית הארת האחוריים דהיכל קה"ק דז"א דבריאה, וכן מסוד דדי בהמה דהנוק' דאצילות המתפשטים בגבול עולם הבריאה, וכמו שיתבאר לקמן ח"ב דרוש י"ד ענף י"ד. והאמת הוא, כי גם הקליפה דאצילות הנה מקומה העיקרי הוא ג"כ רק נגד ו' היכלין תתאין דז"א דבריאה, אך לפעמים הנה יש לה שליטה להתאחו ממקומה גם בהארת אחוריים דהיכל קודש הקדשים שבו ג"כ, וכמ"ש הרב בשער הקליפות (פרק ב') ובמאמרי רשב"י (פ' ויחי דף ט"ו רע"ד). וכן עד"ז בכל הקליפות שבכל עולם הוה היניקה דכל א' רק מהאחוריים דהו' היכלין תתאין דהקדושה אשר כנגדו ולא מיותר למעלה וכמבואר בדברי הרב בשער הקליפות (פרק ב') הנז'.

והנה על זה מלמדינו התיקונים דענינינו חידוש גדול, ואמר כי בזמן שבית המקדש היה קיים הנה היה יניקת הקליפה שבכל עולם מהקדושה שכנגדה רק ע"י המלאך גבריאל, אבל מאחר החורבן ולהלאה, הנה מתלבש קב"ה ושכינתיה השורה בכל עולם, והוא הזו"ן שבכל עולם, הנה מתלבשים הם בהי' ספי' דקליפה שבכל עולם, ע"ד שישראל הם בגלות בין או"ה, וכמ"ש (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר, והוא בנין לנטרא לישראל שלא ישלוט

⁵¹² תרגום: שבתחילה כשהיו הכתרים התחתונים בידי הקדוש ברוך הוא, מה נאמר בישראל, וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך. ובזמן שאותם כתרים נכרים ביד סמאל, לא פוחדים אומות העולם מישראל, ועושים בהם כרצונם עד שעת הגלות שיתקיים בהם "ואת רוח הטומאה אעביר".

הקליפה על ישראל כ"כ הרבה, ועומד הקליפה שבכל עולם תחת רשות קב"ה ושכינתיה השורה בכל עולם, כדי לקיים (תהלים מז מז) כי מלך כל הארץ אלהים ומלכותו בכל משלה. והנה מקבל אז הקליפה דכל עולם את יניקתו לא ע"י מלאך אלא ע"י קב"ה ושכינתיה השורה באותו העולם ומתלבשים בו כנו. ועל זה מקונן השכינה הקדושה ואומרת (שיה"ש א ו) שמוני נוטרה את הכרמים, למהך בגלותא, לנטרא שאר עמין בניניהון דישראל, כרמי שלי לא נטרתי, דהא לא יכילנא לנטרא לון כד בקדמיתא, בקדמיתא נטירנא כרמי שלי כו', השתא נטירנא שאר כרמין בגין כרמי שלי דלהוי נטיר בנייהו⁵¹³, וכמ"ש בזוה"ק (פ' תזריע מה ע"ב) וע' עוד פ' בלק (רט ע"ב). ועכ"פ הוא כי קב"ה ושכינתיה המתפשט ושורה בכל עולם, הנה לאחר החורבן והלאה הם מתלבשים בהקליפה שבכל עולם כדי ליתן מעצור לרוחה שלא תעשה ככל הפצה ח"ו, ואז הנה מקבל הקליפה את יניקתה מקב"ה בעצמו לא ע"י שליח, ור"ל שהקליפה דכל עולם מקבל את יניקתה מקב"ה השורה באותו העולם וכנו. והרי עכ"פ הוא כי אינו יונק ומקבל מיותר למעלה אלא רק מאור הקדושה אשר בתוך אותו העולם לבר, וכן אותו אור הקדושה הוא שולט עליה בסוד ומלכותו בכל משלה וכנ"ל. ואח"כ אמר התיקונים עוד, כי גם כ"ז הנה הוא רק כאשר ישראל הולכים בדרך התורה והמצוה, אבל אם לא ח"ו הנה מקבל אז גם הקליפה התחתונה את יניקתה וקבלתה מרום המעלות, שהוא מאצילות עצמו, ור"ל מסיום האצילות ומתחתיו ואינה צריכה לקבל אז מאור הקדושה אשר כנגדה בכל עולם, וכן כביכול אותו אור הקדושה אינו שולט עליה להגן בעד אותו העולם, כי היא אינה עומדת אז תחת רשותו אלא רק תחת רשות האצילות עצמו.

והנה נעשה אז בהקליפה סוד הכלילות, שנכלל כל תחתון בהעליון שעליו, ובסוד (תהלים קלז ז) ערו ערו עד היסוד רח"ל (כמ"ש הרב בהארות המוחין פ"ז ובדרושי מ"ן ומ"ד דרוש א' בהמ"ק שם ובפרט במאמרי רשב"י בדפוה"ח דף מ' ושער הקדמות דף ל"ו ובמבו"ש שער הקליפות פרק ב'). והוא ג"כ סוד הכלילות שאמרנו לעיל דרוש ה' סי' ה' אות כ"ג בפ' הב' שם ע"ש. וזהו מ"ש התיקונים (עח ע"ג) ואם ח"ו לא מקיימין אורייתא ופקידון דיליה יהיב עשר כתרין בידוי דסמ', ור"ל כי נכלל מלמטה למעלה ממלכות דקליפה עד הכתר דקליפה, כי הסמ' ובת זוגיה אשר אותו התיקונים מדבר בו, הנה הם מהמלכות והיסוד דקליפה, וכמבואר באותו ענין שם ע"ש, ובהגר"א שם (דף קכ"ו סע"א ורע"ב) ועל זה אמר יהיב עשר כתרין בידוי דסמ', ור"ל כי עולה בסוד הכלילות ממלכות דקליפה עד הכתר דקליפה, ואז הנה הוא מקבל ויונק מהסיום דהאצילות עצמו. וזהו שאמר התיקונים עוד, ולא צריך מזונא לא מידא דקב"ה, ור"ל מהזון דעשיה שהוא אור הקדושה אשר כנגד הסמ' דעשיה, כל שכן משליחא דיליה שהוא המלאך גבריאל כנ"ל, כי הרי ע"י סוד הכלילות הנה יונק גם הסמ' דעשיה שהוא היותר תחתון וגרוע דכל הקליפות, הנה מקבל אז גם הוא מהסיום דהאצילות עצמו. ודא גרים לפרעה דאמר לי יאורי ואני עשיתני, והוא כי הרי ראה שיש לו השליטה לעשות עם ישראל כל מה שלבו חפץ רח"ל, והוא ע"י שהסמ' שהוא כחו ונשמתו נשתרבו ועלה אז עד למעלה, ולא היה כה לאור הקדושה השוכן בהעשיה לדחותו, כי נתמעט ונצטמצם, אבל כחו ונשמתו של פרעה עלה אז עד למעלה, שהיא עד הכתר דקליפה, אשר שורשו הוא בהעורף דא"א, וכמ"ש האריז"ל (בכוונת הגדה בפע"ח שער חג המצות פ"ו בסוד עבדים היינו לפרעה במצרים, וכן בשער

⁵¹³ תרגום: "שמוני נוטרה את הכרמים" ללכת בגלות לשמור על שאר העמים בגלל ישראל, "כרמי שלי לא נטרתי" שהרי איני יכול לשמרם כבתחילה, בתחילה שמרתי כרמי שלי וכו', עכשיו אני שומר שאר כרמים בגלל כרמי שיהא שמור ביניהם.

הכוונות שם דף פ' ע"א ע' שם ושם), ולכן אמר פרעה הרשע שהוא אלוה בעוה"ז, ולכך אמר הקב"ה למשה רבע"ה, פרעה הרשע עשה עצמו אלוה, הריני עושה אותך אלוה עליו, וזהו שנאמר ראה נתתיך אלהים לפרעה, וכמ"ש בתנחומא (פ' וארא סי' ט') וכנ"ל. וכ"ז הוא בפרעה, ומכש"כ הסמ' הרשע עצמו, אחרי שראה שעושה בעולם הזה כל הפצו ואין מוחה בידו גם בכל מה שעושה נגד רצונו ית"ש, הנה הוא מורד בקונו, שהוא בהשם הויה ב"ה, ואומר כי ניתן לו השליטה מאור א"ס ח"ו לעשות בעוה"ז כל מה שלבו הפיץ, ועושה עצמו אלוה. וזהו שאמרו ברע"מ (פ' תצא רעז ע"ב) נוקבא דסמ' שפחה הות למטרוניתא, וסמ' אל אחר עבד הוה ליה לקב"ה, לבתר דעבידו גרמייהו אלהות קב"ה עתיד לאעבר לון מעלמא כו', הה"ד ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁵¹⁴, במהרה בימינו אמן.

אות יא

כמו שפרעה חירם ונבוכדנצר עשו עצמם אלהות, כן הוא הס"מ עצמו. אמנם פשוט הדבר שלא לקחו לעצמן העטרה דשם הוי"ה ב"ה ח"ו (שהוא שם לא"ס שנתלבש באצילות, ולולא זה אינו מתגלה, דהיינו שהוא הווה קיים תמיד ומהוה הכל). אמנם שם אלהים, שהוא קאי על היכולת וכח השלטון הן הכללי והן הפרטי ממילא שייך לכנות שם זה גם על עניני החולין, ולכן לקחו לעצמן את השם אלהים, שהוא שייך לגבורות ודינים, שכן הוא שרשם.

הרע אינו לוקח לעצמו משם הוי"ה ב"ה, שכן אי אפשר לו לגשת אל האצילות עצמה מאומה, ונכוה מגחלתו אבל הוא מתפאר בכך שהוא מקבל מהאצילות, אמנם זהו שקר, שהרי הכל בא תחת רצונו ית'.

אמנם הוא כי הנה כל אותן הרשעים שעשו עצמן אלהות, פרעה וחירם ונבוכדנצר כמ"ש בשמות רבה (פ"ח סי' ב'), וכן גם הסמ' הרשע גופה, הנה פשוט הדבר שלא לקחו לעצמן את העטרה והכתר עליון דהשם הויה ב"ה ח"ו וח"ו, כי הרי הוראת השם הויה ב"ה הנה הוא שהוא הוה תמיד בלתי זמן, והוא מהוה הכל, והוא שם העצם של א"ס אחר שנתגלה ונתלבש באצילות, הנה נתגלה ע"י האצילות בשם זה, שהוא הוה תמיד ומהוה הכל. ואלו ב' הגילויים הם באמת אחד, כי אם לא היה מתגלה הרי לא היה נגלה, והיה תמיד באמיתת פשיטותו הנעלמה אשר קודם האצילות ולמעלה מהאצילות. ועכ"פ הוא כי הוראת דהשם הויה ב"ה הוא הוה ומהוה [ומה שזכרנו כי אלו ב' הגילויים אחד, הם כן הוא באמת הוראתו כאשר שהוא בניקוד צבאות, ר"ל שבא חולם קמ"ץ והבן]. וכן כמו שהוא הוראת הוה שהוא הוה תמיד בלתי זמן, כן הוא הוראתו ג"כ על בלתי גבול ומקום, וכמ"ש קדוש ה' בשיר היחוד יום ג', ושםך מעידך כי הוה לעולם כו' והוה בכל כו', כי הוא נשמה לנשמה לכל ונושא את הכל בכל מלואם תמיד. ועכ"פ כי הוראת דהשם הויה ב"ה שהוא ואין בלתי. משא"כ הוראת דהשם אלהים, הנה הוא על היכולת והכח והשליטה, אם כללי או פרטי, ולכן הוא מלת אלהים שם המשותף, כי יש כת מלאכים שנקראו אלהים, כמ"ש בזוה"ק (פ' בא מג ע"א) וכן הוא ברמב"ם (יסודי התורה פרק ב' ה"ז), והוא מה שאמר יעקב אבינו ע"ה פ' וישלח (בדאשית לג י) כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלהים, ע' רש"י שם, וכן הוא בתרגום יונתן שם. וכן שם (ל"ב פסוק כ"ט ופסוק ל"א) כי ראיתי אלהים פנים אל פנים. וכן בני אדם נקראו אלהים כמ"ש (פ' שמות ד טז) במשה רבינו ע"ה, הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים. וכן פ' משפטים (כב ז) ונקרב בעל הבית אל האלהים. ואמרו בזוה"ק (משפטים צו ע"א) דלכך כתיב ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם, שהוא אלהינו. וכן {עת ע"ד} נאמר (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו, משום כי רק

⁵¹⁴ תרגום: נקבה של סמאל שפחה היתה למלכה, וסמאל - אל אחר היה עבד לקדוש ברוך הוא. לאחר שעשו עצמם אלוהות הקדוש ברוך הוא עתיד להעבירם מהעולם וכו', זהו שנאמר "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

השם הוי"ה ב"ה הוא לא ניתן לשום בריה, אלא רק עליו עצמו ית"ש, ובו דבוקים ישראל, והוא אלהינו, משא"כ שאר כל השמות, כלהו מתפשטן לארחייהו כו' וכלהו מתפלגין לארחין ושבילן ידיען. ואמרו במדרש הנעלם (בזוהר חדש פ' בראשית ז ע"ד) דלכך כתיב זוכה לאלהים יחרם בלתי ליהודה לבדו. וכן אמרה חנה (שמואל א' א יא) ונתתיו ליהודה, משום שהשם אלהים הוא שם המשותף, והוא לפעמים קודש ולפעמים חול ע"ש בזו"ח בארוכה.

והנה רק השם אלהים לבד הוא מה שלקחו אותו העבודות זרות ג"כ משום שהוא מגילוי הגבורות והדינין, אשר משם נתהוו, ומשם הוא יניקתם, ומשם הוא כל כחם וקיומם, בכל משך זמן דהעוה"ז עד עת התיקון, שאז הרשעה כולה כעשן תכלה, ולכן לקחו לעצמן עתה את השם אלהים. והם אלהים אחרים, שעושים את עצמן אלהות. והיינו כי הגם שזה השם הוא נשאל למלאכים ג"כ, וכנ"ל שיש כת מלאכים שנקראו אלהים, וכן גם לבני אדם ג"כ לכל מי שניתן לו איזה כח ושררות וממשלה, אך כל אלו הם יודעים בעצמם תמיד שאין הכח שלהם, ואין השררות שלהם, ואין הממשלה שלהם, כי אין יתרון להם על זולתם כלל, והם רק שלוחים לבד ממלך מלכי המלכים הקב"ה, והם רק תלויים עליו תמיד, והם בידו תמיד, כגרון ביד החוצב בו. משא"כ הרשעה והרע וכל הקליפה כולה, הגם שהיא בעצמה היא הבל וריק, כי אין לה באמת מציאות כלל, וכל מציאותה הוא רק ע"י כח האפשרות והבחירה שיסד המאציל ית"ש, ואותו הכח הוא ענין מחצב הקליפות שנזכר בדברי הרח"ו ז"ל בספר שער הקדושה (ח"ג שער ב'), והוא גופה אינו עדיין הרע כלל, אך הוא ית"ש המשיך את אותו הכח במציאות הנבראים, ונפש האדם הוא מורכב ממנו ג"כ, והוא כח השוך ונוטה לחומריות, ועל ידו הוא תכונת הטייה אשר יש בנפש האדם להטות לכאן ולכאן, שהוא האפשרות והבחירה. וכאשר האדם נוטה על ידו לצד החומרי להסיח דעתו איזה רגע מאור קדושה של מעלה, הנה נתחשך בו אותו הכח ביותר ונתחזק, וגורם לו שמרפה את עצמו גם מדעת מעבודת השם, וע"י מתחיל לצמוח בו הרע. והנה הוא בו מתחילה כקורי עכביש, אך ע"י שעבירה גוררת עבירה (אבות פ"ד מ"ב), הנה נעשה בו אח"כ כעבות העגלה הטאה. והוא מ"ש במדרש תנחומא (בראשית סי' ז') שהקב"ה אומר להאדם אתה עשית אותו רע. והרי עכ"פ הוא כי אין באמת להרע מציאות עצמי כלל, אלא שהוא נמשך ונעשה מכח הבחירה שבאדם, כמו (בראשית ב' ו) אד העולה מן הארץ, וכעשן מארובה, ע"י רטיבת העץ. וכן יהיה לעתיד שכל הרשעה כולה כעשן תכלה, והוא ע"י שכל עיקרו הוא באמת רק הבל וריק, ואין לו יסוד למציאותו, כי הכח האפשרי שאמרנו, שהוא שורשו, והוא המציאות דמחצב הקליפות וכנז', הנה הוא באמת אינו בעצמו רע כלל, ר"ל שהוא גופו אינו רע אלא דין חזק, ואפשר להמתיקו ולבסמו ולהפכו לדינין דקודשא, לרשפי אש שלהבת יח. והרי אין להרע יסוד למציאותו. [שהרי לא נעשה אותו הכח שורש וסיבה להרע ממש אלא רק ע"י האדם וכנז', וכשהאדם שב בתשובה או מקבל עונשו, אז נטהר אותו הכח כמקדם, כי הרי מתבטל אז הרע ממנו, והוא חוזר ונטהר, ואז הוא נמתק ונתבסם ע"י המעשים טובים של האדם, ונתהפך אותו הכח לדינין דקודשא, ויוגמר כ"ז להתתקן לעתיד לבוא.] וכן כל קיומו דהרע בכל משך זמן דהעוה"ז, הנה הוא ג"כ רק ע"י יניקתו מן הקדושה בסיבת הטא האדם, ע' ספר הגלגולים (פרק ב') וכן בסיבת הניצו"ק אשר מהחטא דעין הדעת, וע"י התתקע"ד דורות דעולם התוהו. וכ"ז הוא הכל רק משום שאין להרע שום יסוד למעלה ח"ו, ולכן אין לו למטה ג"כ מציאות ממש וקיום ממש, אלא כל מציאותו וקיומו הנה הוא רק ע"י מה שיסד המאציל ית"ש, שיהא אפשר להאדם

להוציאו מן הכח אל הפועל, מן מחצב הקליפות שהוא כח האפשרות והבחירה, הגם שהוא בעצמו אינו רע כלל כנו'.

ומ"ש ישעיה (מה ז) ובורא רע, הכוונה הוא באמת על אותו הכח לבד, כי כל זמן שלא נתקן ולא נמתק ויצא הרע (עט ע"א) על ידו, נקרא הוא עצמו ג"כ בשם רע, וע"ד שאמרו בסנהדרין (נב ע"א) כמאן קרינן רשיעא בר רשיעא, ואפי' לרשיעא בר צדיקא שנאמר את אביה היא מחללת, שאם היו נוהגין בו כבוד נוהגין בו בזיון, אומרים ארור שזו ילד כו' ארור שיצא זו מחלציו, ומשום זה אמר הכתוב ובורא רע וקורא את אותו המחצב בשם רע, משום שהרי יצאו רק ממנו וממילא שנפגם גם הוא.

ונחזור להענין, כי הנה כל הרשעה כולה, הגם שעיקרה אין בה ממש כלל, וכל מציאותה וקיומה הוא רק ע"י חטא האדם וע"י תמצית יניקה מהקדושה, אמנם אחר שגרם החטא ונתרבה ונתגדל הזוהמא והרע עלה למעלה ראש, עד שממשיל אותו הכתוב יחזקאל (י"ז ג') ואומר עליו הנשר הגדול, גדול הכנפים ארך האבר מלא הנוצה, אשר לו הרקמה, והוא הכל ע"י גודל יניקתו מן הקדושה, ע"י ריבוי החטא רח"ל. ועי"ז הנה מתלבש בו ג"כ אור השכינה הקדושה, אשר עליה נאמר (דברים ד כד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, כדי לשמור את ישראל בכל האפשרי שלא יבלע אותם לגמרי ח"ו, אמנם עי"ז הנה יגדל יניקתו מאד רח"ל ע' שער הגלגולים (הקדמה ט') ופע"ח (שער הקריאת שמע פ"ג) ובכ"מ. וכאשר גורם עון הדור, הנה ניתן הרשות בידו להרוס ולחבל עד להשחית, וכאשר רואה כי אור השכינה הוא אצלו, ועכ"ז הנה הוא עושה כחפצו, אז מלביש גאה וגאון בנפשו, ועושה את עצמו אלהות לומר שהכח שלו והממשלה שלו והשררה שלו, ומקבל עבודת אלהות מעובדיו.

אמנם אינו לוקח לעצמו ח"ו את העטרה והכתר עליון דהשם הוי"ה ב"ה, יען כי הרי הוא רואה שאי אפשר לו לגשת אל האצילות עצמו מאומה כלל, ונכוה מגחלתו, כי שם הוא הזר הקרב יומת (במדבר א נא), וגם יודע בעצמו היטיב שהוא אינו ח"ו המהוה את כל, ואינו המחיה את הכל, ואינו המקיים את כל, וגם כל קיומו וחיותו גופה הוא יודע בעצמו היטיב שהוא ג"כ רק ע"י מה שנמשך לו מאור קדושה שלמעלה תמיד, ובסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב, כמ"ש בזוה"ק (ויקהל רג ע"ב). אך משום שרואה ויודע שהענין מה שהקב"ה הוא מהוה את כל ומקיים את כל, הנה הוא באור שכינתו ית"ש המתפשט מאצילות ושוכן בהעולמות בי"ע, והרי הוא ית"ש שוכן בהם תמיד, ועכ"ז הנה רואה הסמ' הרשע שכאשר יגדל עון הדור יש לו רשות וכח להרוס ולחבל ולעשות גם מה שהוא נגד רצון אור שכינתו ית"ש, ועל זה הנה הוא משקר ומתפאר ואומר כי הוא מקבל ג"כ מאצילות כח אלהות להעשות למטה לרשות בפנ"ע ח"ו, ואומר כי הוא למטה אל אחר בכח בפנ"ע וממשלה בפנ"ע. אך באמת הנה הוא שקר גמור, כי הוא לעולם תחת רשותו של הקב"ה, אלא שניתן לו רשות להרוס ולחבל וכמ"ש הכתוב ישעיה (נד טז) ואנכי בראתי משחית לחבל. ואלו שהיה עושה רק את שליחותו לבד, שהוא חובתו בעולמו, לענוש על ידו לכל עוברי על מצות ה', היה נתקן גם הוא לעתיד לבוא, כמו כל הכחות דהדינים קשים שיומתקו ויתבסמו ויתוקנו לעת"ל, אך מאחר שמרד בקונו ועושה עצמו אלהות, עתיד הקב"ה לדון אותו בכל ד' מיתות ב"ד הרג הנק סקילה שרפה, כמ"ש ברע"מ (ריש פ' שופטים ועד ע"ב) ועליו אמרו ב"ר (פ' כ' סי' ה') כי הכל יתוקן חוץ מן הנחש. וע' סוכה (נב ע"א) ומכות (יב ע"א) ג' טעות עתיד שרו של אדום לטעות כו' ע"ש, ובהגר"א בתיקונים (סוף תי' ל"ב דף

פ"ה רע"ב) ע"ש⁵¹⁵. וזהו שאמרו ברע"מ (כי תצא רעז ע"ב) לבתר דעבידו גרמייהו אלהות עתיד קב"ה לאעבר לון מעלמא כו' בב"א.

אות י"ב

לפי הנ"ל יתבאר, שעולם האצילות הוא אלקות רק מצד התפשטות אור א"ס שבתוכו, ובכך רוצה הסט"א להידמות כקוף בפני בן אדם, שהרי האור דקב"ה ושכינתיה מתפשטים בעת התלבשותו בזו"ן דקל"י, ואם כן הם רוצים שנעשה אלקות עמהם יחד ח"ו. אמנם אין התלבשות זו דומה להתלבשות זו כלל, שכן באצילות ההתלבשות נעשית בדרך של יחוד ליעשות חד עמו כמו הנשמה עם הגוף. אמנם בקל"י ההתלבשות היא בתורת כניסה בלבד, שנכנס ושורה שם לפי שעה, כעין מה שכלל ישראל שרויים בין אומות העולם. וזה נקרא חיבור של לבוש ולא של יחוד.

כל מה שהאצילות מתעלה ומתרוממת הוא על ידי יחוד אור א"ס בו, הוא מכניע ומשפיל את עצמו ומבטלת את עצמו אליו ית', והיינו עבודת הספירות, אמנם כאשר אור א"ס נכנס בס"מ היא עצמה מתרוממת עוד ועוד. אמנם זוכים בזה לשם "אלהים אחרים" ולא לשם הוי"ה ב"ה כלל ח"ו, שכן לעולם אין הקל"י זוכות למראות אלהים דאצילות ולאור שכינתו ית'.

אמנם כי ע"פ הדברים שאמרנו לעיל אות ט' יובן לנו הענין ביותר, כי הרי אמרנו שם וכן בכ"מ כי גם כל האצילות הקדוש בכל רוממות מעלתו, עכ"ז הנה כל מה שהוא אלהות גמור הנה הוא רק ע"י התפשטות והתלבשות דאור א"ס ויחודו עמהם, אבל מצד עצמם אינם אלהות כלל, אלא ע"י יחודו עמהם וכנ"ל. והנה מזה הצד, הנה רוצה הקליפה ג"כ לדמות לעליון כקוף בפני אדם, כי מאחר שהתפשטות אור דקב"ה ושכינתיה המתפשטים בהעולמות בי"ע מתלבשים בעת הגלות בהזו"ן דקליפה, (כמ"ש בתיקונים תיקון ס"ט קבו ע"א וכן בתיקון ל"ז פו ע"ב) הנה עי"ז מכנים את עצמם ג"כ בשם אלהות. ואין הכוונה שמדמים את עצמם לעצמות אלהות אשר מצד עצמו ית"ש, אלא הכוונה הוא רק להיחוד דאלהות אשר בהנאצלים שמתפארים בשקר, ואומרים שכשם שהאצילות כולו הוא אלהות גמור ע"י יחודו ית"ש בהם שנעשים אחד עמו (וכמ"ש בפ' ויקרא יא ע"ב, אל"ן כתרין קדישין כו' אינון שמיה והוא אינון, וכן בפ' יתרו פו ע"א אינון שמיה והוא אינון וכן שם צ' ע"ב, ע' שם ושם). כן מתפארים הס"מ ונוקביה בשקר, ואומרים כי ע"י שמתלבש בהם התפשטות אור דקב"ה ושכינתיה בעת הגלות, נעשה הם עצמם עי"ז ג"כ אלהות. אך באמת הנה פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר (תהלים קמד ח), כי לעולם הנה הוא רק עבד מטונף, וכמ"ש ברע"מ (כי תצא רפ ע"ב) וכן היא רק שפחה מטונפת, ואינו דומה להתלבשות זה לזה כלל וכלל ח"ו. כי האור דא"ס המתלבש באצילות הנה הוה ההתלבשות שם בדרך יחוד להעשות חד עמו, וממלא אותה בכל מלואה, ע"ד הנשמה שמתייחד עם הגוף וממלא אותו בכל מלואו, עד שנעשה כל הגוף ג"כ כולו ח"י, אבל התפשטות אור דקב"ה ושכינתיה המתלבש בהם רח"ל, הנה הוא אינו בדרך יחוד ח"ו וח"ו, אלא בדרך כניסה לבד שנכנס ושורה שם לפי שעה⁵¹⁶, ע"ד ישראל שהם שרויים בין האומות בעת הגלות, כן הוא באור שכינתו ית"ש, וכמ"ש (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר, והיא ביניהם כשושנה בין החוחים (שיה"ש ב ב), וכל ענין ההתלבשות שם רח"ל הוא אינו בדרך יחוד ח"ו אלא ע"ד לבושין לבד, וכמו האדם שמתלבש בלבושין, והרי לא נעשה בו הלבושים לעולם לחלק מהאדם עצמו, אלא הם לעולם נפרדים זה מזה, ואין שייכות וערך מזה לזה כלל. ומה גם כי הרי נודע הוא שכל התפשטות אורו ית"ש אשר מאחר האצילות ולמטה, הנה הוא אינו בדרך יחוד לעולם גם בהיותו מהורים וקדושים, כגון בשרפי קודש וחיות הקודש, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד' ע"ב) דעשר ספי' דבריאה לאו אינון וחייהון

⁵¹⁵ ז"ל, והכל יתוקן לבד הנחש, וזהו שחיתתו לע"ל וישאר חלק דקדושה לבד וד"ל.
⁵¹⁶ עי' רש"י (במדבר כג ד) ויקר - לשון עראי לשון גנאי לשון טומאת קרי כלומר בקושי ובבזיון ולא היה נגלה עליו ביום אלא בשביל להראות חבתן של ישראל.

חד לאו איננו וגרמיהוץ חד, ואין שום מציאות בכל העולמות ב"ע שראוי לקבל יחודו ית"ש להעשות חד עמו לבחי' אלהות ח"ו וח"ו, ועל זה נאמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ר"ל נוסף על האצילות שהיא פניו ית"ש, וכמ"ש בפ' אמור (צג ע"ב) וכן כתב מהר"ח ז"ל (בפ' שמות ג' ע"ב בהנהגות מהר"ח שם אות ד') ע"ש, כי רק האצילות היא עצם נבדל כזו הראויה לקבל בתוכה את יחודו ית"ש, ומשום גודל מעלת רוממותה, שהיא מרומם ונעלה למעלה למעלה מכל הבריאה כולה, והנה היא תכונה יקרה וגבוהה כזו שראויה היא לקבל את יחודו בה להעשות אחד באור דא"ס המתלבש בה, ועי"ז הוא כולה אלהות גמור על ידו. אבל זולת האצילות הקדוש, אין שום דבר אשר מהבריאה ולמטה שיהא ראוי לקבל את היחוד העצום הזה להעשות חד עמו, ולהקרא בשם אלהות חלילה וחלילה. וכ"ז הוא אפי' במציאות היותר טהור והיותר קדוש שבהבריאה, וכמ"ש בהקד"ת וכונו', ומכש"כ בהסמ' ונוקביה שעליהם נאמר (ויקרא יג מה) וטמא טמא יקרא (כמ"ש בפ' חיי שרה קכה ע"ב) הרי פשוט הדבר שלא נתערב בהם מקדושת אורו ממש ית"ש מאומה כלל ח"ו. וכל ההתלבשות אשר שם ע"י החטא רח"ל הנה הוא לעולם בלי שום יחוד ח"ו, אלא רק לקיים ומלכותו ית"ש בכל משלה (תהלים קג יט), והוא ליתן מעצור לרוחם שלא יבלעו את ישראל מכל וכל ח"ו, וכן ללקט משם את הניצו"ק כנודע, והוה כל ההתלבשות שם כדי להוציא בלעם מפיהם (מל' ירמיה נא מד) והוא סוד גלות השכינה המבואר בכ"מ.

והנה האצילות הקדוש, כל מה שהיא מתעלה ומתרומם ע"י היחוד דאור א"ס המתייחד בה, הנה היא תמיד מכניע ומשפלת את עצמה, והיא מבטלת עצמה אליו ית"ש תמיד עד התכלית האחרון, והוא ע"ד שאמרו בחולין (דף פט ע"א) כי כל מה שהקב"ה משפיע גדולה לצדיקים הם ממעטין ומשפילין את עצמן לפניו, כי אברהם אמר ואנכי עפר ואפר, ומשה ואהרן ונחמו מה, וכן דוד ואנכי תולעת ולא איש. ומכש"כ כל המדות עליונות שהם הכתרין קדישין הספי' דהאצילות קודש הקדשים, הנה כל מה שמקבלים ביותר את האור דא"ס ומתעלים ומתרוממים על ידו, הנה מכירים ביותר את ערכו ית"ש, וממעטין את עצמן ומכניעים אליו עד שמבטלים את עצמם אליו בביטול גמור ממש היותר אפשרי, עד שנחשבת כל {עט ע"ג} האצילות בעצמה אליו כאלו אינה במציאות כלל, וכל מחשבתה וכל כחה תמיד הוא רק על זה, שלא ליקח גדולה וכה לעצמה ח"ו, אלא להתבטל את עצמה מכל וכל לאור א"ס ית"ש המתייחד עמה, ועי"ז הנה היא נעשית באמת כולה חד ממש עמו תמיד. והוא ג"כ סוד עבודת הספי' שכתב הראב"ד בספר יצירה (פרק ב' מ"א⁵¹⁷) שהם עובדים להמאציל א"ס ית"ש ג"כ בתרי"ג מצות (וזהו סוד מה שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו, במצותיו דייקא) כי כל המצות הם כולם תמיד להרחיק את עצמו מכה זולתו ח"ו, ועל זה הוא כל המצות ל"ת, ולהמשיך על עצמו אורו וקדושתו ית"ש ולהדבק ולהתייחד עמו, וזה הוא ע"י כל המצות עשה (ע' דברינו בספר הקדו"ש שער ו' פ"י דף ל"ב ע"ב⁵¹⁸). וע' בראב"ד שם ובהגר"א ספר יצירה (פרק א' מ"ו⁵¹⁹) והבן כ"ז מאד. ועכ"פ הוא כי כל האצילות הקדוש קודש קדשים, כל פעולתה הוא תמיד שלא ליקח כח לעצמה חלילה וחלילה, אלא להכניע ולהמעיט את עצמה בתכלית האפשרי, ועי"ז הנה מתבטל באמת כל האצילות כולו לאור א"ס ומתייחד בה, וכן מקשר ומייחד ע"י כל הנז'

⁵¹⁷ עי' לעיל הערה 483.

⁵¹⁸ שזה טמון במש"כ בתיקו"ז עא ע"ב שכל מצות עשה טמונים באנכי וכל מצות ל"ת בלא יהיה לך.

⁵¹⁹ ז"ל, אמרו והחיות רצוא מסטרא דנוראל, ששם יכולין להשיגו, ושוב מסטרא דמט"ט כי אין יכולין להשיגו, ורצוא ושוב שניהם גי' תרי"ג (ר"ל עם התיבות), כי מסטריה (של מט"ט) באין תרי"ג מצות, טהור וטמא כידוע.

ג"כ את כל הי' ספי' זב"ז עד שנעשים כולם לאחד ממש, ואיהו אחד בהו ואינון ביה עד שנעשה כל האצילות כולו אלהות גמור על ידו.

אמנם להבדיל בהבדלות אין חקר, הסמ' הצורר, כאשר השכינה הקדושה נכנס בגלות בין הקליפין כדי לשמור את ישראל ולהוציא בלעם מפיהם כנז', אך ביני לביני כל זמן שהשכינה הקדושה עומדת שם, הנה מתרבה יניקת הקליפה עי"ז, ומתעלה ומתגדל עי"ז הסמ' הרשע. והוא סוד מאמרם ז"ל (גיטין נו סע"ב) כל המיצר לישראל נעשה ראש, כי נעשה ראש ע"י יניקתו מן הקדושה אשר ע"י גלות השכינה רח"ל. אך הס"מ הרשע כאשר רואה שהשעה עומדת לו, הוא מורד בקונו ואומר שהוא רשות בפנ"ע, ועושה עצמו אלהות, כי כן מדת הרשעים כשהקב"ה משפיע להם גדולה הם מורדים בו, וכמ"ש חולין (פט ע"א) נתתי גדולה לנמרוד אמר הבה נבנה לנו עיר, לפרעה אמר מי ה', לסנחריב אמר מי בכל אלהי הארצות כו', לנבוכדנצר אמר אעלה על במתי עב, לחירם מלך צור אמר מושב אלהים ישבתי כו'. ומכש"כ הסמ' הרשע עצמו ונוקביה, שהם מקור כל הרע, כאשר נשפע ונמשך ונעשה להם איזה גדולה ע"י חטא ועון ומסיבת גלות השכינה רח"ל, הנה תולים הגדולה בעצמם, ועושים את עצמם לשיקוף משומם שהוא אלהים אחרים, וכנ"ל בדברינו שהם מתגאים ומתפארים ואומרים כי הם למטה ע"ד שהוא הזו"ן דאצילות הקודש למעלה, אשר שם הוא כל הגילוי דהשם הויה ב"ה והאלהות האמיתי ע"י יחודו דא"ס ית"ש, שהוא אחד עמהם, ונעשה הזו"ן דאצילות הקודש לשם הויה אלהים לאור דא"ס. ואינון שמיה והוא ושמיה חד הוא, כי ע"י יחודו בהם נתגלה הוא עצמו בשם הויה אלהים, שהוא הזו"ן דאצילות הקדוש, קודש הקדשים. והנה על זה הנה הוא להבדיל בהבדלות אין חקר, בין קודש לחול ובין הטהור ובין הטמא, מתפארים הסמ' ונוקביה בשקר, ואומרים כי ע"י גלות השכינה הקדושה שהוא אורו ית"ש המתפשט ושוכן בהעולמות בי"ע המתלבש בעת הגלות בהקליפות, ע"ד שישראל הם שרוים בעת הגלות בתוך או"ה, וע"ש הכתוב (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר, והוא באמת ג"כ רק כדי להוציא בלעם מפיהם, ע' פע"ח (שער הק"ש פ"ג) ושער המצות (פ' ראה). אך משום שהרי אור שכינתו ית"ש הוא בעת הגלות ביניהם עכ"פ, והרי מתרבה עי"ז השפע שלהם ומתגדלים, ע"ד שכתוב (דניאל י"א ג) ומשל ממשל רב ועשה כרצונו, עוד שם (יא לו) ויתרומם ויתגדל כו' והצליח עד כלה זעם, ותולים הממשלה והגדולה בעצמם, ועושים את עצמם עי"ז לשיקוצים משומם. וכבר אמרנו כי אין לוקחים לעצמם את העטרה והכתר עליון דהשם הויה ב"ה חלילה וחלילה, כי על זה לא ניתן להם רשות כלל, אך התואר דאלהות זהו אשר לוקחים לעצמם, ע"י ההתלבשות וע"י יניקתם כנז', ואומרים שהם נעשים למטה לרשות בפנ"ע ח"ו, והם אלהים אחרים רח"ל. אבל באמת הנה טח מראות עיניהם, כי גם אחר כל ההתלבשות וכל יניקתם כנז', עכ"ז הנה לא זכו מעולם ולא יזכו לעולם לראות מראות אלהים דהאצילות הקדוש המתפשט (עט ע"ד) בהעולמות בי"ע, שהוא אור שכינתו ית"ש מאומה ח"ו, וכמ"ש במדבר רבה (ס"פ נשא פ"ד ט"ו כ"א) כי לא יראני האדם וחי, אף מלאכי השרת שחיהם חי עולם אינן רואים את הכבוד ע"ש. ובשמות רבה (ס"פ כ"ג ס"ו טו) החיות הנושאות את הכסא אינן מכירות את הדמות כו'. ובגמרא חגיגה (יג ע"ב) ברוך כבוד ה' ממקומו, מכלל דמקומו ליכא דידע ליה, וע' עוד זוה"ק (ח"א ק"ג סע"א). ובפרט הסמ' ונוקביה הטמאים, חלילה להם לגשת אל הקודש עצמה מאומה ח"ו, כי על זה נאמר עליהם (במדבר א נא) והזר הקרב יומת, ואין להם אלא יניקה מרחוק גם בעת הגלות, עד עת בא עתם שיתקיים בהם (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ בב"א.

אות יג

ובענין הזה נבאר כאן מאמר סתום אחד בדברי הרע"מ (פ' אמור צ"ז ע"א) זה לשונו, והניף את העומר וגו' פקודא דא לקרבא קרבן העומר. קרבנא דא כלא איהו בדבקותא עילא ותתא, מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין. עומר דא מקרבין ישראל בדכיותא דלהון, וההוא קרבנא איהו מן שעורים, ודא אתקריב למעיל רחימא בין אתתא ובעלה. אשת זנונים אתרחקות גרמה מבינייהו, דלא יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמא לקרבא לגבי כהנא רבא ודאי טהורה היא, ונקתה ונזרעה זרע, ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה, אשת זנונים ערקת מן מקדשא דלא למקרב לגביה. דאלמלא בההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה איהי אתקריבת לגבה אתאבידת מעלמא, וע"ד לא בעיא לקרבא למקדשא וערקת מניה ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבוביא אחרא לגבי רזא דמיהימנותא. רוא דסתרוא דא, תרתין אחתן כד ארחת דא לגבי דא, בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכה, דהא בדיקא דאשת חיל סמא דמותא לאשת זנונים, ודא איהו עיטא דיהב קב"ה לבנוי לקרבא קרבנא דא, בגין אשת חיל דתערוק אשת זנונים מינה, ואשתארו ישראל בלא ערבוביא אחרא, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי⁵²⁰ עכ"ל. והנה הגם כי עיקר הדברים בזה הם מסודות העמוקים, נבוא בחזקת היד לבארהו למען שמו ובישועתו ית"ש, ובאשר כי יתארכו הדברים קצת נסדר אותו בסדר אותיות ליתן רווח להמעייין.

אות ב'

ענין קרבן העומר הוא יחוד האצילות עם עולמות בי"ע.

ובביאור הענין, שכן הנה יש להקדים שכל המציאות באה מכחות המלכות, ונקראו בשם חילות המלכות, ושרשם בל"ב שמות אלהים דמע"ב, ושרשם הראשון הוא בעולם הנקודות דהיינו מהמלכיות דב"ן שהיו גבורות גדולים, מהם יצאו סיגים הרי הם שרשי הקלי'. מתבאר אם כן, שכל שורש ראשון לכל המציאויות כולם הוא שרש הקלי'. אמנם המה קלי' רק כאשר הם מחוסרים מיתוק.

מ"ש הרע"מ קרבנא דא כלא איהו בדבקותא עילא ותתא, ר"ל שהקרבן עומר עניינו הוא לייחד את האצילות עם העולמות בי"ע, ולהעיד ולברר על כל המציאות כולו שהוא מוכשר לבוא על טהרת הקודש. והענין הוא כי הנה כל המציאות כולו הן בכלל והן בפרט הם כולם מכחות המלכות כמ"ש הרב בשער מנת"א (ריש פרק ג') ונקראו כולם בשם חילות המלכות, כמ"ש בשער השמות (פרק א') כי הם צבאיה ומכחותיה. והנה הם כולם מבחי' גבורות, כי הם מהל"ב אלהים דמעשה בראשית⁵²¹, וכן שרשם הראשון אשר בעולם הנקודות הרי הם מהמלכיות דב"ן שהיו גבורות גדולים, ויצא מהם הסיגים והפסולת שהם שורש דכל מציאות הרע אשר יצא בעולם התוהו, ונתערב ונבלע בהם כל

⁵²⁰ תרגום: והניף את העומר וגו', מצוה זו להקריב את קרבן העומר. הקרבן הזה כולו הוא בדבקות מעלה ומטה, המלכה ובניה הולכים כאחד. העומר הזה מקריבים ישראל בטהרתם, ואותו הקרבן הוא משעורים, וזה הוקרב להכניס אהבה בין אשה ובעלה. אשת זנונים הרחיקה עצמה מביניהם, שלא יכולה לעמוד על גבה. אשת חיל הקריבה עצמה להתקרב לכהן הגדול, ודאי היא טהורה, ונקתה ונזרעה זרע, ומוסיפה כח ואהבה לבעלה. אשת זנונים בורחת מהמקדש שלא להתקרב אליו, שאלמלא אותו זמן שאשת חיל בודקת עצמה היא מתקרבת אליה, היתה אובדת מן העולם, ועל כן לא רוצה להתקרב למקדש ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים בלי ערבוב אחר כלפי סוד האמונה (השכינה). סוד הנסתר הזה שתי אחיות. וכשהריחה זו את זו בבדיקה שלה, צבתה בטנה ונפלה ירכה, שהרי בדיקת אשת חיל הוא סם המות לאשת זנונים, וזוהי העצה שנתן הקדוש ברוך הוא לבנוי להקריב קרבן זה בשביל אשת חיל שתברח ממנה אשת זנונים, ונשארים ישראל בלי ערבוביא אחרת. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

⁵²¹ עי' תיקו"ז כז ע"ב.

שרשי המציאויות כולם, ועי"ז הנה מעורב תמיד הרע בטוב, עד עת התיקון העתיד. כי גם מה שנמחרו ונבררו בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה חזר ונתערב ע"י החטא, והנה הם מתבררים והולכים ע"י התורה והמצוה, וכן ע"י המאורעות והתלאות⁵²² אשר בכל משך ימי עולם וכנודע כ"ז. והרי עכ"פ הוא, כי כל המציאויות כולם הנה שרשם הראשון הוא מבחי' הגבורות אשר הם שורש למציאות כל הקליפה והזוהמא והרע ג"כ, ולכן ישנו להרע שייכות ואחיזה בכל המציאויות כולם, וכן יש לו שייכות ואחיזה בשפעת אורות דגבורות, כי משם הוא שורשו, ומשם הוא יניקתו וקיומו. אמנם כ"ז הוא רק כאשר שהגבורות הם דינים קשים בלא ביסוס והמתקה כלל, והוא כאשר שהם נמשכים בהסתר פנים ובהעלם אור חסדו וטובו ית"ש, אבל כאשר שהם נמשכים בהארת פנים ובגילוי אור חסדו וטובו וקדושתו ית"ש, אז הוה כל שפעת אור דהגבורות ליקד יקוד אש השורף ומכלה את החיצונים, והם נכויים מנחלתן, וכן הוא מברר את המציאויות מכל תערובות טומאה וזוהמא ורע, כי הוא אז לאש מצרף ומלבן, והם הגבורות הממותקים שהם דינין דקודשא הנמשכים ומאירים בשלהובין דרחימו לישראל מאביהם שבשמים ית"ש. (פ ע"א)

אות ג'

נמצא, אם כן, שעיתים שהגבורות נקיות ועיתים שאינן. תיקוני הגבורות על ידי התורה והמצוה הם ב' מינים: אלה שתלויים בזמן ואלה שהם תמידיים. התלויים בזמן הם על פי גילוי אור א"ס שנתגלה באותה העת להיות שורש לעילוי מדריגה א' כללי שתתעלה המציאות עי"ז בתיקון העתיד (ואם לא מקיימים דבר זה אזי נעשה התיקון על ידי עונשים וצרות לכלל ישראל, הן בעולם הזה והן בגיהנם). וזהו עניין קרבן העומר, להמשיך בנוק' את העטרה דגבורה לצורך בניינה, שכן בימי ספירת העומר נמשך ונעשה בנין הזו"ן, והרי בניין הנוק' הוא על ידי הגבורות. וזהו יסוד תיקון העתיד, שיתחיל בניסן ויסתיים בחג השבועות, וזה נעשה בכל שנה ושנה בהדרגה עד לביאת הגואל, ועל זה גופא הוא שבא קרבן העומר. [ג] והרי נתבאר לנו כי שפעת הגבורות הנה הם לפעמים נקיים טהורים וקדושים ולפעמים הם אינם נקיים ע"י אחיזת ויניקת ושייכות הרע שבהם וכנו', ועל זה הנה הוא כל התורה והעבודה אשר הקב"ה הפיץ מישראל, לתקן את הבריאה תמיד אשר היא כולה בכלל ובפרט משפעת הגבורות דהמלכות וכחותיה, לטהרם מכל חלאה צחנה וזוהמא ומכל תערובות ואחיזת הרע שבהם.

והנה תיקוני התורה והמצוה הנה הם ב' מיני תיקונים, כי יש מהם אשר אינם תלויים בזמן וחיובם הוא תמידי והם נעשים תמיד⁵²³, ויש מהם שתלויים בזמן שחיובם הוא לזמנים מיוחדים דוקא, כגון שבת ומועדים, וכל המצות התלויות בהם. והנה אותן שתלויין בזמן הם ע"פ הגילוי אור דא"ס ית"ש אשר נתגלה באותה העת, להיות שורש לעילוי מדרגה אחת כללי שנתעלה המציאות עי"ז בתיקון העתיד. וכגון יום השבת, הנה הוא שורש ליום שכולו שבת אשר בתיקון העתיד, כי ע"י כל המצות התלויות בו, כאשר מקיימים ישראל בעוה"ז כהלכתן, הנה עי"ז מתתקן המציאות תמיד לבוא ולהתעלה לעתיד למדרגת יום שכולו שבת. (ואם אינם מקיימים כהלכתן ח"ו אז נעשה התיקון ע"י משפטן ועונשן האמורות בהם, ונעשה משפטן ועונשן אם ע"י מאורעות ותלאות שבעוה"ז או ע"י העונשים שבהעולם הנפשות שהוא לאחר מיתה, והוא סוד מאמרם ז"ל סוטה (דף ח' ע"ב) וכן ב"ר (פ"ט סי' י"א) כל המדות בטלו, מדה כנגד מדה לא בטלו. כי משום שכל עונש הוא רק לתקן את פגם העון, הרי מוכרח שיהיה משפט העונש מאותה המדה והאיכות דהעון

⁵²² כלומר עונשם. עי' מאמר הקדמה אות ד'.

⁵²³ אומרו "תמיד" לאו דווקא, אלא הם נוהגים כל ימות החול.

עצמו, כי בזה נעשה פירעון דהעונש ע"ד פריעת חוב ממש והבן, וכבר הארכנו בזה במ"א. ועד"ז הוא ג"כ בכל המועדים ובמצות התלויות בהם, וע' לקמן ח"ב דרוש ד' ענף י"ב סי' ט' י', כי כל המועדים כולם הם תיקונים על היעודים דימות המשיח על עליו מדרגת העולם שיתעלה אז. ובהתקיים בהעולם הזה המצות התלויות בכל מועד ומועד, הנה מתקן המציאות לבוא לתיקונם בכל פרטי העליונים אשר יתעלו כל המציאויות כולם בימות המשיח ולכל היעודים דתקות חמדת ישראל שעתידים אז לבוא עליהם.

ומעתה נבוא לענייננו, כי הנה מצות העומר אשר הוא ממחרת דיום ראשון של פסח, הנה נודע הוא מדברי האריז"ל (בכוונת ליל ז' של פסח, ע' שער הכוונות פו ע"ג פט ע"ב) כי הוא להמשיך בהנוק' העטרה הגבורה לצורך בניינה, כי ממחרת יום א' של פסח עד חג השבועות נמשך ונעשה בנין הזו"ן ושלימותם, ובנין הנוק' הרי הוא מהגבורות, וזה נמשך בה ע"י העומר שהוא מן השעורים. כי הגבורות הנה הם מה' אותיות מנצפ"ך הכפולות, וב' פעמים מנצפ"ך הרי הם תק"ס, ועם העשר אותיות הוא תק"ע, ועם ה' אותיות השרשיות הוא תקע"ה כמנין שער"ה חסר ו' (כי כן הוא בתורה ס"פ וארא ט לא) כי השערה אביב, אשר משם הוא הלימוד על העומר שהוא מן השערה, כמ"ש בתו"כ ויקרא ב' י"ד הובא במנחות סח ע"ב). ולא היה העומר רק עשרון אחד שהוא כנגד הנוק' אשר עיקר בניינה הוא מהגבורות. משא"כ שתי הלחם אשר בחג השבועות שהם להמשיך את החסדים, הנה הם באו מן החיטים, כי חטה הוא גימ' כ"ב שהם הכ"ב אותיות החסדים ולכן הם שני עשרונים, והם שתי לחם, כי הם כנגד הזו"ן להמשיך ולהשלים החסדים בשניהם, [וע' עוד ברע"מ פ' אמור צח רע"א] כי בשבועות נשלמים שניהם בהמוחין הגדלות, ומתמתקים אז עי"ז הגבורות ג"כ. ולכן הם נאפות חמין, כי הם באים לתקן את הגבורות ג"כ, ולתיקון שניהם שהוא הן לז"א והן להנוק', משא"כ העומר תיקונו הוא רק להנוק' לבד, ולכן הוא עשרון אחד ולהמשכת הגבורות לבד ולכן היא מן השעורים.

והנה כ"ז הוא יסוד ושורש לתיקון העתיד, וכמ"ש ר' יהושע (ראש השנה יא ע"א) בניסן נגאלו בניסן עתידין לינאל. כי התחלת הגאולה יהיה בניסן, ויתחיל אז תיקון הזו"ן ושלימותם ויומשך עד חג השבועות, שאז יושלם כל שלימות הזו"ן, וכן יהיה (פ ע"ב) אז סוף הגאולה בשבועות, כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף ס"ב עמוד ג' ד"ה ובסוכות) ע"ש כל הענין בתיקונים בארוכה. והנה על זה הוא כל מצות הקרבת העומר וספירת העומר ושתי הלחם, לתקן את בנין הזו"ן ושלימותם לעת תיקון העתיד, ונעשה כ"ז עתה לאט לאט בכל שנה ושנה, עד שיושלם בזמן ביאת המשיח. והוא ע"פ מה שאמרנו בכמה מקומות מדברינו, כי כל הדורות כולם הם קומת פרצוף אחד כללי, הנמשך ונשלם בביאת המשיח, ובסוד מה שאמרו (יבמות ס"ב סע"א) אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, וכל דור ודור הוא פרט אחד מהקומה הכללי, והוא נעשה ונתקן במשך זמנו ע"י התורה והמצוה והמאורעות שבכל עת עד שיושלם כולו בעת קץ הימין.

אות ד'

קרבת העומר בא לגלות ששורש המציאות הוא בכחות המלכות, שכן על ידי העומר מתברר אם הוא ראוי להדבק ולהתייחד למעלה, שכן העומר הוא המשכת הגבורות בנוק' כנ"ל, וממילא אם הם ראויים לכך, הגבורות ממותקות, ואם לאו ח"ו יש צער ועונש.

ע"י המעשים טובים דישראל נתקנת המלכות בעטרה דגבורה ע"י העומר, ואז עולה המלכות למ"ן עד אבא, כי שם הוא שרשה ומקומה, ושם נוסף להם אור ומוחין חדשים לזו"ן. העלאת מ"ן זמנה כל ימי העומר, שעיקרן הוא נתינת כח במלכות לברר בירורים במשך כל ימי העומר, ובחג השבועות נגמר הברור והיא מקבלת עטרה דחסדים ואז מתקיים הזיווג.

וזהו שאמר הרע"מ הנז' (קרבת דא) שהוא קרבן העומר (כלא איהו בדבקותא עילא ותתא) שהוא בא להורות על שהמציאות כולו, שהוא מכחות המלכות תולדותיה

וצבאיה, שהיא ראויה להדבק ולהתייחד למעלה. ועיקר הכוונה הוא, כי ע"י העומר הוא מתברר אם הוא ראויה או לא ח"ו. (מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין) שהוא להורות על המלכות דאצילות שהיא אם ישראל, ובנהא שהם ישראל הם מיוחדים זב"ו, והם פב"פ. ור"ל ג"כ כי ע"י העומר הוא מתברר אם שהם ראוים להתייחד זב"ו או לא ח"ו. (עומר דא מקרבין ישראל בדכיותא דלהון) כי הוא להורות שהם טהורים ונקיים מכל צחנה חלאה וזוהמא והם ראוים לקבל מעתה אורות הגבורות, כי הם ממותקים ומבוסמים והם לרשפי אש שלהבת יה שלהובין דרחימו, ועי"ז נכונים החיצונים מגחלתן ומתתקן עי"ז המציאות כולו ג"כ כנ"ל, ומתייחד השכינה בישראל, כי ע"י המעשים טובים דישראל נמשך בהמלכות גבורות ממותקים ומתתקן היא ובנהא. (וההוא קרבנא איהו מן שעורים) שהוא להמשיך בה העטרה דגבורה בסוד (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי, וכמ"ש בזה"ק (חיי שרה קל"ג ע"א) אתערותא דרחימו דדכורא לגבי אתתא לאו איהו אלא שמאלא⁵²⁴, וזהו שאמר הרע"מ עוד (ודא אתקריב למיעל רחימו בין אתתא ובעלה).

ועומק הכוונה בכ"ז הוא כי ע"י העומר, שהוא להמשיך הגבורות בהנוק, הנה נתברר עי"ז מעשיהם של ישראל, כי כשמעשיהם הם טובים, הנה הוה המשכת הגבורות בדינין דקודשא ומשלהובין דרחימו, אבל כאשר שהם אינם טובים ח"ו, אז הוה הגבורות לדינין ולעונשין רחמ"ל, וכמ"ש בזה"ק (ויצא קנ"א ע"א) כי סטרא דשמאלא אם שהוא לטב אתער ביה רחימותא וכמ"ש שמאלו תחת לראשי, ואם שהוא לביש אתער ביה דינא קשייא, וכמ"ש מצפון תפתח הרעה⁵²⁵ ע"ש, וכ"ז הוא ג"כ בסוד הקרבת העומר, שהוא להמשכת הגבורות כנו". וכן אמרו בפ' בלק (קפט ע"א) על סוד העומר, כי בו אבדיקת ארעא אי קיימת במהימנותא או לא ח"ו, וכנוונא דרוא דסוטה. וכתב שם מהר"ח ז"ל אות ד', כי היה ניכר זה בעשן המערכה, ור"ל אם שהיה הולך למישור או לא ח"ו, וכמ"ש בפ' תרומה (ק"ל ע"א קמ"א ע"א) (וע"ד שאמרו ביומא סוף פרק א' ע"ש). וכבר אמרנו כי גם כאשר שהוא בדינא קשייא ולעונשים רחמ"ל, הנה מתתקן ג"כ, והרי נעשה התיקון שע"י העומר עכ"פ והבן כל הדברים.

(אשת זנונים אתרחקת גרמה מבינייהו דלא יכילת למיקם על גבה) כי כאשר שנמשך בהמלכות ע"י הקרבת העומר האורות דגבורות בסוד שלהובין דרחימו, אז הם רשפי אש שלהבת יה השורף ומכלה את החיצונים, ולכך אתרחקת אז אשת זנונים מבינייהו וכנ"ל. (אשת חיל קריבת גרמא לקרבא לגבי כהנא רבא ודאי טהורה היא) הנה כהנא רבא הוא אבא⁵²⁶, כי החסדים הם נקראים כהנים, כי כל אור א"ס ית"ש המאיר ומתגלה הוא ע"י החסדים קו ימין, והרי משמשים הם לאור א"ס ית"ש ככהנים המשמשים בביהמ"ק, ומשום שהחכמה אבא הוא הראשון לקבלת אור א"ס, כמ"ש בשער השמות (ספ"ו) נקרא הוא בשם כהן גדול הנכנס לפני ולפנים, כי הרי הוא הראשון היותר קרוב לקבלת אור א"ס. והנה ע"י המעשים טובים דישראל ומתתקנת המלכות בעטרה דגבורה ע"י העומר, הנה עולה המלכות אז למ"ן עד אבא, כי שם הוא שרשה ומקומה, וכמ"ש בכוונת מנחת שבת (דף עה ריש ע"ג) ומקבלת משם השפע לישראל, ובסוד (משלי לא יד) (פ ע"ג) ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא, וכמ"ש בפ' אחרי מות (דף ס' סוף ע"א), וע"ש בהנהות מהר"ח. והוא מה שאמרו (ראש השנה טז ע"א)

⁵²⁴ תרגום: התעוררות האהבה של הזכר לאשתו אינה אלא בשמאל.

⁵²⁵ תרגום: כי צד השמאל, אם שהוא לטוב, מתעוררת בו אהבה, וכמ"ש "שמאלו תחת לראשי", ואם שהוא לרע, מתעורר בו דין קשה, וכמ"ש "מצפון תפתח הרעה".

⁵²⁶ ע"י בהגר"א על ספד"צ יח ע"ב ד"ה בתליסר.

מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שפסח זמן תבואה הוא, אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות, כי ע"י העומר נתקן המלכות ועולה למ"ן עד מקומה הראשון שהוא אבא, ומקבלת משם השפע לישראל ובסוד ממרחק תביא להמה כנז', וזהו שאמר הרע"מ בענינינו אשת חיל קריבת כו' לגבי כהנא רבא.

ואמר הרע"מ עוד (ודאי מהורה היא ונקתה ונזרעה זרע) והוא כי נודע הוא שבכל עליית המלכות למ"ן היא מעלה בירורים למעלה, ועולים בירורים להמות שהוא אבא המוח הכללי דאצילות, ומקבלים משם תוספת אור וברכה מרזא דאור א"ס. כי המוח הוא מצרף ומלבן כאש מצרף, וזיקק אותם כזהב וכסף, ובסוד (זחר פקודי ונד ע"ב) במחשבה אתברירו, כי שם היה הבירור של כל המלכים בעת התיקון, שעלו במ"ס ונתבררו, כמ"ש בפ' פקודי (דף רכו ע"א ורנד ע"ב) וכן בהמות של כל פרצוף, שם הוא הבירור האחרון, כמ"ש הרב בשער המוחין (פרק ה') והוא בזה"ק (תרומה קנג ע"א). וכן הוא בענינינו, כי כאשר עולה המלכות למ"ן עד אבא, הנה מקבלת משם תוספות אור וברכה ומוחין חדשים מרזא דאור א"ס, להוליד נשמות חדשות, כי באבא מתבררים המ"ן שלה בתכלית הבירור ע"י כלילותו בהמזל עליון ובהמ"ס, ויורד השפע מאבא לאימא ומאימא לזו"ן, ומזדווגים ומולידים נשמות חדשות. וזהו שאמר ודאי מהורה היא, ור"ל ע"י הבירור הנעשה באבא כנז', ונקתה ונזרעה זרע, כי נתוסף בהמ"ן שעלו תוספות אור ומוחין, ונעשו בהזו"ן לאורות ונשמות. ומה שאמרנו לעיל בסמוך כי נמשך עי"ז שפע לחיות ומוזן, הנה אותה המזון הוא בסוד החלב המתהווה בעת הלידה לצורך הולד⁵²⁷, אבל עיקר התוספות אור וברכה הוא להוליד נשמות, וכמ"ש הרע"מ, שעל זה נאמר ונקתה ונזרעה זרע, אלא אנב זה נמשך שפע למזון ג"כ, וכמו שאמרו (ר"ה טז ע"א) כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות וכנ"ל, והוא ע"ד החלב הנעשה בעת הלידה וכנז'.

וביאור הדברים בכ"ז הוא, כי ע"י העטרה דגבורה הנמשך בהמלכות ע"י העומר כנ"ל, הנה עי"ז היא מברר בירורים ומעלה אותם למ"ן עד אבא, ושם נתוסף להם אור וברכה ומוחין חדשים לזו"ן ומזדווגים להוליד נשמות, וזהו שאמר הרע"מ עוד (ואוסיפת חילו ורחימו לגבי בעלה), ומ"ש חילא ר"ל על התוספות מוחין שניתוסף לו ע"י עליית המ"ן. אמנם הוא כי המשך העליית מ"ן והבירור הוא בכל משך זמן דימי העומר עד הג השבועות, כי בהקרבת העומר אשר ממחרת יום ראשון של פסח נתקן המלכות בעטרה דגבורה, וניתן לה כח עי"ז לברר בירורים בכל משך ימי העומר, והוא ג"כ ע"י מצות ספירת העומר בכל המ"ט ימים, ובחג השבועות נשלם הבירור, ואז הוא הזווג כנודע, וע' זוה"ק (פ' אמור צו ע"ב) וכל הענין שם. וזהו מה שקורא הרע"מ כאן את המלכות בשם אשת חיל, והוא משום גודל השתדלותה וכחה ותוקפה ללחום מלחמת ה', לברר בירורים מהקליפות ולהוציא בלעם מפייהם, והיא אש אוכלת ללקט את הניצו"ק ולהעלות אותם בקודש. גם נקרא אשת חיל משום שכל הניצו"ק הם חייליה וצבאיה, כי כולם הם מהמלכות דב"ן כנודע, והיא מבררת אותם בכל משך ימי העומר ע"י קבלת עטרה דגבורה אשר ע"י הקרבת העומר כנז', כי העטרה דגבורה שהם גבורות קדושים הם רשפי אש שלהבת יח השורף ומכלה את החיצונים, ועי"ז היא מברר בירורים. וכן הוא ג"כ כי הגבורות הקדושים הם מעוררים את האהבה בין הדודים, וכמ"ש בזה"ק (ויחי רמה ע"א) בסוד שמאלו תחת

⁵²⁷ עי' ע"ח שער הולדת או"א וזו"ן פרק ד' ושער רפ"ח פ"ו. "דם נעכר ונעשה חלב" הוא מגמ' בכורות ו' ע"ב.

לראשי דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה, ומתייחדים ומולידים אורות ונשמות חדשות. אמנם הזווג הוא בחג השבועות, שאז מקבלת העטרה דחסדים ג"כ והוא ע"י השתי לחם וכנ"ל.

ואמר עוד (אשת זנונים ערקת מן מקדשא דלא למקרב לגביה דאלמלא בההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה איהי (פ ע"ד) אתקריבת לגבה אתאבידת מעלמא וע"ד לא בעיא לקרבא למקדשא וערק' מניה) הנה מקדשא שאמר הכוונה הוא על יסוד דהנוק', כי הוא נקרא מקדשא כמ"ש בפ' בשלח (נה ע"א) ע"ש בהגהות מהר"ו, ונודע הוא כי כל השקן ותאותן דהספ"א הוא לינק מן היסוד דנוק', כמ"ש במוחין דקטנות (פרק ב'), ועל זה אמר הרע"מ, כי ע"י הגבורות הקדושים דהקרבת העומר הנה מתרחקת ובורחת האשת זנונים משם, כי נכוית מנחלתן כנו'. ומ"ש דאשת חיל אבדיקת גרמה, הוא כמ"ש פ' בלק (קפט ע"א) כי ע"י העומר שעורים אבדיקת ארעא אי קיימת במהימנותא או לא ח"ו וכנ"ל. והבן הדברים מאד, כי התיקונים דישאל ותיקונים דהשכינה אחד הוא, ותלויים זה בזה, וכמ"ש הרע"מ לעיל מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין והבן מאד.

וזהו ג"כ ענין השקאת ובדיקת מי סוטה, כי ע"י מנחת שעורים שהוא בבחי' מנצפ"ך הכפולות כנ"ל, הנה נתעורר עי"ז הורדת וגילוי הגבורות והדינין באותה האשה. וכאשר היא איננה טהורה, הנה נעשה בה אותה המנחה למנחת קנאות מזכרת עון, שהוא התגבורות ושליטת החיצונים, וניתן רשות להספ"א לשלוט באותה האשה, ובאו בה המים המאריים למרים וצבתה בטנה ונפלה ירכה, כי הם עושים בה כחפצם. אבל כאשר שהיא נקיה וטהורה, הנה נמשך כל הורדת וגילוי הגבורות אשר ע"י המנחת שעורים לדינין דקודשא ולגבורות ממותקים ומבוסמים, אשר הם שורפים ומכלים את החיצונים, וניתוסף עי"ז אור רצון וברכה באותה האשה ונקתה ונזרעה זרע. ונמצא כי ע"י המנחת שעורים שהוא סוד התעוררות הורדת וגילוי הגבורות, הנה עי"ז נבדקת האשה אם טהורה הוא אם לא, כי נתברר זה באיזה בחי' שמתגלים הגבורות בה. וכ"ז הוא ג"כ סוד הענין דהקרבת עומר שעורים שבפסח, ונמשך עי"ז העטרה דגבורות בהמלכות, והיא שוכן ומתפשט בישאל, ושכנתי בתוכם (שמות כה ח), והוא בעוה"ז אשר כאן הוא מקום ושריית כל החיצונים, אשר כל אחיזתם ויניקתם הוא מהגבורות. הרי נעשה הבדיקה ע"י הקרבת העומר, כי אם שמעשה ישראל הם אינם טובים, הרי נאחזים החיצונים בהגבורות ויונקים רח"ל, וניתן להם כח ושליטה עד להשחית רח"ל, אבל כשמעשה ישראל הם טובים, הנה נעשים כל אותן הגבורות לאש שורף להספ"א, והם בורחים ומתרחקים מקדושת השכינה וישאל בתכלית הריחוק. וזהו שאמר הרע"מ עוד (וע"ד לא בעי לקרבא למקדשא וערקת מניה ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבוביא אחרא לגבי רזא דמהימנותא) והרי הוא הקרבת העומר בחי' בדיקו בהשכינה הקדושה, באיזה אופן שיתגלו בה הגבורות הנמשכים בה, עי"ז לעיל (זהר ח"ק) מז ע"א עד ע"א ובכ"מ. ואומר הרע"מ עוד (רזא דסתרא דא תרתין אחתן) הוא המעשה דשתי אחיות המובא במדרש נשא פ' ט' סי' ט' ע"ש. (וכד ארחת דא לגבא דא בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכה) כי גם הריח של הגבורות הממותקים הוא סם המות להחיצונים, ועל זה הוא המצוה דהקרבת העומר. (דהא בדיקו דאשת חיל סמא דמותא לאשת זנונים ודא הוא עיטא דיהב קב"ה לבנוי לקרבא קרבנא דא בנין אשת חיל דתערוק אשת זנונים מינה ואשתארו ישראל בלא ערבוביא אחרא זכאין אינון בעלמא דיין ובעלמא דאתי עכ"ל).

אות ה'

מ"ש

עכשיו כל היחודים הם בלחישו, שלא ינקו מהם החיצונים. אמנם על ידי התיקון הנעשה בהקרבת העומר בזמן המקדש ולע"ל בב"א, מתרחקים החיצונים ונעשים כל היחודים בגלוי. אם כי זהו רק לעתיד לבא, שאז יתגלה שם הוי"ה אלהים, כאשר הוי"ה הוא שם לאצילות ואילו אלהים הוא שם לבי"ע. ותיקון זה נעשה על ידי ביטול הזוהמא שהוא כולל הזדככות החומר, ובאמת ב' ענינים אלה תלויים זה בזה.

על אף שב' התיקונים חלות על ידי ישראל, או על ידי התורה והמצוה או לחילופין ע"י עונשים רח"ל. עיקר התיקון עתיד ליעשהות על ידי הקב"ה בלבד.

ועומק הדברים בזה הוא, כי הענין דהקרבת העומר הנעשה בכל שנה ושנה לצורך בנין המלכות ושלמותה, אשר מתחיל ממחרת יום ראשון של פסח ונשלם בחג השבועות כנודע בדברי האריז"ל, הנה מתתקנים ישראל ע"י בעולם הזה להיות קודש לה' בלא ערבוביא דסט"א כנ"ל. כי תיקון המלכות וישראל חד הוא, כי הם בניינה, והם איברים דילה⁵²⁸, כי היא מתפשטת בכל אחד ואחד מישראל, והיא כלל ישראל, וכל תיקוני ישראל ומעשיהם הוא הכל בה, כי הם התפשטות רוחה דילה, כמ"ש הגר"א כ"ז בתיקונים (בדף מ"ח ע"ד ד"ה הוא וב"ד ושם ע"ג בד"ה בכמה תחנונים ובדף נ' ע"ב ד"ה וכד ובדף פ"ז ע"ג ד"ה ולקבל נעימו ושם ע"ד ד"ה מה כתיב בה ובדף ק"ו ע"ג {פא ע"א} סמוך לסופו). והרי נעשה הקרבת העומר לתיקון השכינה וישראל בעוה"ז בכל שנה ושנה, אך עיקרו הנה הוא רק לתיקון העתיד, לעת קץ הימין, שיתחיל הגאולה בפסח ויושלם בחג השבועות וכנ"ל, ואז יתגלה השכינה בישראל בגילוי גמור, וכמ"ש בישעיה (ל' ב') ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך. והנה השכינה הקדושה היא נקראת אמונת ישראל (תו"ח יא ע"ב), כי רק ישראל מאמינים שה' מלך עולם ועד, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, גם כל מה שנעשה ע"י סיבות ושלוחים, הנה הוא ית"ש הנשמה לנשמה ורוחא לרוחא, המסבב את הכל והוא מבפנים להכל, הכח לכל, והוא לבדו העושה את כל. וכ"ז הוא ע"י אור קדושתו ית"ש המתפשט ושורה אצל כותל מערבי, הנה זה עומד אחר כתלנו (כמ"ש בשמו"ר פ"ב סי' ב'), ומשם מתפשט ושוכן בישראל, והוא השכינה הקדושה אמונת ישראל כנסת ישראל, כי היא כלל ישראל כנ"ל, והיא נקראת אמונה (כמ"ש בפ' ויקרא טז ע"ב, ופ' בהר קי ע"ב, ופ' בלק קצח ע"ב). וכן אמונה גימ' אלהינו, שהוא שם הכלול מתריין סטריין, אל בימינא, אלהים בשמאלא, אלהינו באמצע כליל מתרווייהו, כמ"ש בפ' תרומה (קנט ע"ב) ושריאי עלה שמא דהויה והוא היחוד. וכן אמרו בפ' בלק (קצח ע"ב) כי לית אמונה בלא אמת, והוא היחוד דז"א ומלכות, כמ"ש בפ' שלח (קסג ע"ב), ונעשה כ"ז ע"י אמונת ישראל במלכותו יתברך שה' מלך עולם ועד כנ"ל.

אמנם כל היחודים עתה הוא בלחישו דוקא בגין דלא יתערב זר בההיא חדוה, כמ"ש בפ' תרומה (קלג ע"ב, וקלד ע"א) ור"ל שלא ינקו החיצונים ח"י מהאורות דמ"ד ומ"ן, ולכן הם עתה כולם בלחישו. אך ע"י תיקון הנעשה בהקרבת העומר, הנה מתרחקים החיצונים ובורחים משם, והרי נעשים מעתה כל היחודים אשר ע"י אמונת ישראל בגילוי גמור, וזהו שאמר הרע"מ, ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבוביא אחרא לגבי רזא דמהימנותא, ור"ל שכל תיקוני היחודים הנעשה מעתה ע"י אמונת ישראל, הרי אפשר מעתה להיות בגילוי גמור. והנה הוא התיקון דה' אחד ושמו אחד, ור"ל שיהיה שמו אחד באתגליא, שיתגלה גם בעוה"ז כי לה' המלוכה, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלהי ישראל מלך כו' (תפילת ימים נוראים), כי עתה הוא רק בהעלם, אבל לעתיד יהא בגילוי גמור, וכמ"ש בזוה"ק תרומה (קלד ע"א) ע"ש. והוא ג"כ היחוד דהויה אלהים שהוא נקרא רזא דמהימנותא, כמ"ש בפ' תרומה (קסא ע"א וע"ב) אשר יתגלה לעתיד. כי עתה

⁵²⁸ עי' זוה"ק ח"ג קצט ריש ע"ב, וז"ל, מאן כליה. אלין ישראל דאינון כלים דהאי כלה.

מאמינים בזה רק ישראל לבד, שהוא ית"ש הכח דכל הכחות כולם, והוא לבדו העושה ועשה לכל המעשים כולם, אבל לעתיד יתגלה ויכירו הכל, והוא היחוד דקב"ה ושכינתיה. ולכך נקרא הויה אלהים בשם שמא שלים, משום דהוא היחוד דקב"ה ושכינתיה, וכמ"ש בפ' בראשית (כ' ע"א). כי אור קדושתו ית"ש המתפשט ושוכן בבי"ע בבחי' נשמה לנשמה ורוחא לרוחא, כמ"ש בפ' וירא (קג ע"ב) והוא שכינתו ית"ש, הנה הוא בהגילוי דשם אלהים, כמ"ש (בראשית א &) בראשית ברא אלהים, אבל עיקר הגילוי דהשם הויה ב"ה הוא רק באצילות, וכשזוכה כל המציאות כולו להיות קודש לה', הרי מתייחד האצילות עם העולמות בי"ע, והוא יחוד דהויה אלהים, קב"ה ושכינתיה. ואז הוא ג"כ הויה אחד ושמו אחד, כי הוא אחד עם אור שכינתו ית"ש אשר בבי"ע, וזהו הויה אחד. וכן אור שכינתו אשר בבי"ע הוא אחד עם המציאות כולו, שהרי היא כולו קודש לה', וזהו ושמו אחד. כי השכינה הקדושה היא שמו, וכמ"ש בתיקונים (תיקון כ"א דף ס"ז ע"א) שם ה' דא שכינתא, כי ע"י אור שכינתו ית"ש המתפשט ושוכן בעוה"ז, הרי הוא מתגלה למטה, ולכן היא שמו בעוה"ז, כי על ידה הוא נקרא ומתודע ומתגלה. וכאשר שהמציאות הוא כולו קודש לה', אז הוא ושמו אחד, ור"ל שהוא אחד עם המציאות, והוא מה שנאמר בזכריה (י"ד ט') והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. והכוונה הוא, כי ע"י שיתגלה כבוד מלכותו ית"ש בכל הארץ, והרי יהיה כל העולם כולו קודש לה', הנה ע"י יהיה ה' אחד, ר"ל הוא ושכינתו ית"ש, ושמו אחד ר"ל שיתייחד אור שכינתו ית"ש עם המציאות (פא ע"ב) בגילוי גמור, כהנשמה המתייחד עם הגוף, וזהו ושמו אחד עם המציאות. והוא ג"כ היחוד דהויה אלהים, ור"ל שהאצילות עם הבי"ע יהיה כולם אחד, וכמ"ש בזה"ק (תרומה קסא ע"ב ופ' ואתחנן רסד ע"א ע' שם ושם), כי העולמות בי"ע הם בהגילוי דשם אלהים כנו', וכשהם כולם קודש לה', הרי הוא היחוד דהויה אלהים, שהוא נקרא רזא דמהימנותא, כמ"ש בפ' תרומה (קסא ע"א וע"ב) וכנו', כי זהו העילוי והשבת והתיקון והתכלית אשר נתקן ונעשה ע"י אמונת ישראל, להיות היחוד הזה בגילוי גמור לעולם. והוא סוד מאמרם ז"ל (מכות כד ע"א) בא חבוקק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה, כי אין אמונה בלא אמת, והוא היחוד דהויה אלהים, והוא סוד אמונה רזא דמהימנותא. והנה הוא נעשה עתה רק בלחישו ובהעלם גדול, אך ע"י קרבן העומר הוא נתקן לאט לאט, אבל לעתיד יושלם ויתגלה ואז יהיה ה' אחד ושמו אחד, וזהו שאמר הרע"מ וכאין אינון ישראל בעלמא דיין ובעלמא דאתי.

אמנם הוא הנה התיקון הזה דהיחוד הויה אלהים, וכן הוא ושמו אחד, הנה הוא ע"י תיקון אחד הכלול מב'. א', הוא ביטול הזוהמא והטומאה והרע שיתבער מן הארץ לגמרי, והב', הוא הזדככות החומר והעביות, שיודכך כל גוף לנשמה, וכל חומר לצורה. והוא כוונת מאמרם ז"ל ב"ר (פ' כ"ו סי' ו') בפסוק לא ידון רוחי באדם כו', בעוה"ז הרוח היא נבזקת (ר"ל מאיר ומוזחיר מלשון כמראה הבזק) באחד מאיבריו, אבל לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף, כי יהיו כל הגופות בסוד כתנות אור בא' כמו אדה"ר קודם החטא (כמ"ש בזה"ק) פ' בראשית לו ע"ב, פקודי רכט ע"ב, קדושים פג סע"א, וע' פ' שלח קסט סע"א ורע"ב, ופ' יתרו צד ע"א). אמנם אלו ב' התיקונים הם תלויים זה בזה, כי בביטול הקליפה יודכך כל הגופות, וכמ"ש פ' יתרו (סט ע"ב) ודא קליפה לא יתעדי ולא יתבר עד זמנא דיקומון מתיין מעפרא, כדין יתבר קליפה ונהירו ינהיר בעלמא בלא סתימו מגו

מוחא⁵²⁹, שיאר עצם האור בלא לבוש כלל, והוא ע"י הזדככות הגופות כנוז, ועי"ז יהיה אז ה' אחד ושמו אחד וכן גילוי היהוד דהויה אלהים.

אמנם הוא, כי אלו ב' התיקונים הנה הגם שהתחלתם הוא נעשה ונתקן ע"י ישראל ע"י התורה והמצוה או ע"י המאורעות דהדינים והעונשים אשר בזה ובכא כמו שבארנו במ"א, אמנם עיקר תיקונם הוא עתיד להעשות רק ע"י הקב"ה לבד, וכמ"ש (יואל ב כ) ואת הצפוני ארחיק מעליכם והדחתיו כו', וכן (ישעיה סג ג) פורה דרכתי לבדי, ע' פע"ח (שער שבת בכוונת הבדלה פרק כד) וכן זכריה (יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וכן יסד הפייטן (תד גדיא) ואתא הקב"ה ושחט למלאך המות, והוא בנגמרא (סוכה גב ע"א) לעתיד לבא מביא הקב"ה ליצר הרע ושוחטו. והרי לנו כי ביטול הטומאה והרע הוא יעשה לבסוף ע"י הקב"ה לבד, וכן הוא נעשה באמת על ידו ית"ש תמיד, גם עתה לאט לאט, וכמ"ש (שמות יז טז) מלחמה לה' בעמלק מדור דור. ועד"ז הוא התיקון השני שהוא הזדככות דכל העביות והגופות, הנה הוא יעשה ג"כ ע"י הקב"ה לבד, וכמ"ש ישעיה (סה יז) כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה, וכן שם (סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה. והרי לנו כי אלו ב' התיקונים יעשה הכל לבסוף ע"י הקב"ה לבד, וזהו שכתוב אשר ברא אלהים לעשות, ותרגם ונתן דברא ה' ועתיד למעבד, שהוא חידוש עולמו שהוא עתיד להתחדש. והיה כלול הכל מתחילה בהבריאה הראשונה, והוא האור הגנוז שבו נעשה כל הבריאה כולה, וכמ"ש ב"ר (פ' י"ב ס"ו ו') אותה האורה שנברא בה העולם היה אדה"ר צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו, ובו היה כלול החידוש עולמו דלעתיד, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה, וכמ"ש הגיגה (יב ע"א) עמד וגנוז לצדיקים לעתיד לבא. הקב"ה יזכנו להיות מן הזוכים למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן. ובזה נשלם דברינו בהדרושים הללו בעזרת החונן לאדם דעת יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים. {פא ע"ג}

דרוש ז

אמר המחבר הנה כבר הודעתי שכל מה שכתבתי מהתחלת הספר עד כה הנה הוא מהדורא בתרא ממה שחנני הקב"ה בזה, כי עסקתי באותן הדברים ג"כ זה כמה שנים מקודם, ואח"כ חזרתי על הדברים והוספתי עליהם תהל"א ית"ש תוספת מרובה על העיקר, עד שנעשו בכמה מקומות לפנים חדשות. אמנם ישנם איזה מקומות אשר סגנון הדברים של מהדורא קמא הוא יפה מאד וחלילה להשמיט דברים קדושים כאלו, ומה גם כי אין בית המדרש בלא חידוש, ולכן ראיתי ללקט משם התוספת טובה הנמצא בהם, וכמו שעשיתי באיזה מקומות לעיל, והעמדתי שם כל דבר על מקומו. אך עתה ראיתי עוד ולקחתי משם ג"כ מה שנוגע לכלל הדברים אשר לעיל דרוש א' ב' ג' וסדרתי אותן כאן בסוף החלק ראשון בדרוש בפנ"ע וכדי שלא לבלבל את המעיין בהפסק ענין, אמנם הוא כולו שייך לאחר דרוש ג', כי הוא סובב על אותן העניינים אשר שם. והנה סדרתי את הדברים בקיצור נמרץ בכל האפשרי, כדי לזהר מן הכפל, ואל יהא נא למשא לפני המעיין כי אקוה שימצא בהם תועלת הגם ששניהם עולים בקנה אחד אך שניהם כאחד טובים.

מהדורא קמא סימן א'

⁵²⁹ תרגום: וזו הקליפה לא תתגרש ולא תשבר עד הזמן שיקומו המתים מהעפר ואז תשבר הקליפה ויאיר אור בעולם ללא הסתר מתוך המוח.

אות א'

בעניין הסתירה בדברי האריז"ל (הו"ד לעיל דרוש א') אם המלכים קדמאין יצאו על ידי זיווג או לא, יש ליישב שעל אף שעיקר הנקודות יצאו דרך העיניים, אמנם עמהם יצאו עוד אורות רבים והיתה יציאתם דרך הטבור והיסוד, וצפר"ג, ודרך נקבי עור כל הגוף. והנה מה שיצא דרך העיניים אכן היה ללא זיווג, אמנם השאר היו בהם ב' בחינות: מציאותם היתה על ידי זיווג, אבל יציאתם דרך המקומות היה שלא על ידי זיווג. ועוד, שאע"ג שמציאות אורות העיניים היתה שלא על ידי זיווג, אבל אחר שיצאו מהעיניים וירדו למקומם, לא היתה יציאה של הז"ת מהג"ר כי אם על ידי זיווג, וכן הוא הדבר בשאר האורות מהטבור והיסוד וכו'. הז"ת יצאו מהג"ר על ידי זיווג, אבל זיווגים אלה אינם עיקריים כלל, שכן לא התייחדו אז אורות הטבור והיסוד והצפר"ג עם אורות העיניים אלא כל אחד מהם עמד בפני עצמו.

מה שיצא ע"י זיווג דרך פנימיות הא"ק נקרא "אור חדש" והוא תולדת הע"ב דס"ג, וזמנו היה לפני יציאת מה שנפלט דרך העיניים, והוא הבחי' התחתונה (ב"ן) דס"ג דס"ג. ולכן יתבאר מ"ט אמר שזה גם ס"ג וגם ב"ן. וכן יתבאר שמה שיצא מהעיניים הוא הס"ג, ומה שיצא דרך הזיווג הוא אינו אלא התחתית דע"ב וס"ג דהיינו הב"ן.

על דבר מה שהקשינו לעיל דרוש א' בענין המלכין קדמאין אשר נמצא בזה סתירות בדברי הרב, כי בכמה מקומות מבואר שיציאתם היה שלא ע"י זיווג, ובכמה מקומות מבואר ההיפך, שגם יציאת הב"ן דעולם הנקודות וכל פרטי המלכים שבו היה ג"כ רק ע"י בחי' זיווגים (ע' לעיל דרוש א' סי' א' אות ב'). הענין בזה הוא, כי הרי נודע הוא שהגם שעיקרן דהנקודות הוא מה שיצאו דרך העיניים דא"ק, אך עכ"ז הנה יצא אז עמהם עוד אורות רבים, והיה יציאתם דרך הטבור והיסוד והצפרני רגליים, וכן דרך נקבי עור כל הגוף. והנה אורות העיניים שהם הנקודות העיקריים, הנה הם היה מציאותם ויציאתם אשר דרך העיניים שלא ע"י זיווג כלל וכמו שיתבאר, אבל האורות אשר יצאו דרך הטבור והיסוד והצפרני רגליים הנה בהם היה שני בחי', כי מציאותם היה ע"י זיווג, אך יציאתם דרך המקומות הנז' היה ג"כ שלא ע"י זיווג כלל. וכן הוא עוד, כי גם האורות אשר יצאו דרך העיניים, הנה הגם שמציאותם הוא שלא ע"י זיווג וכנו', אך אחר שיצאו מהעיניים וירדו למקומם שהוא מהטבור ולמטה, הנה היה אז יציאת כל ז"ת מהג"ר ג"כ רק ע"י זיווג, וכן היה עד"ז בהאורות דהטבור והיסוד והצפרני רגליים, היה ג"כ יציאת כל ז"ת מהג"ר שבהם ע"י זיווג דוקא, ויצאו הז"ת דכל א' מהג"ר דכל א' ע"י בחי' זיווג עכ"פ. אך עכ"ז הנה כל אותן הזיווגים אינם עיקרים כלל, כי לא התייחדו אז אורות הטבור והיסוד והצפרני רגליים עם אורות העיניים זה עם זה כלל, אלא שעמדו כל א' לעצמו, האורות עינים בפנ"ע והאורות דהטבור והיסוד והצפרני רגליים בפנ"ע, ויצאו הז"ת דכל א' מהג"ר דכל א' בהיותן כל א' לעצמו, ועי"ז היה כל א' עדיין חסר שלימות הרבה, כי היה רק בבחי' פלג גופה, ולכן הוא כי גם בחי' הזיווגים שהיה בהם אינם עיקרים כלל וכמו שיתבאר כ"ז למטה בעה"י בביאור היטיב.

והנה מה שאמרנו כי המציאות דאורות העיניים היו שלא ע"י זיווג אבל המציאות דאורות הטבור והיסוד והצפרני רגליים הם היו ע"י זיווג משורשם, הנה הוא מבואר בדברי הרב במבוא שערים (שער ב' ח"א רפ"ה) זה לשונו, ואמנם אור זה החדש (והוא אורות הטבור והיסוד והצפרני רגליים כמו שמבואר שם ע"ש) ודאי שהוא גדול ועליון יותר מן אור העינים כו', והוא לסיבת היותו נמשך מזווג דע"ב עם ס"ג (וכמו שמבואר ג"כ בע"ח דרושי נקודות פרק ב'), משא"כ אור העינים שהוא אור תחתון מאד (כי הוא מהנה"י דא"ק שעלה למעלה ויצאו דרך העינים והוא) מהשם ס"ג לבדו עכ"ל. וכן אמר ג"כ ריש פרק ד' שם, כי עיקר הנקודות הם מן האור המתפשט מן העינים, אך אמנם יש להם אור חדש הנמשך מאותו הזווג דע"ב ומעמי הס"ג כו'. הרי לנו כי מציאות האורות אשר יצאו דרך העינים שהם הנקודות העיקריים הם לא נמצאו ע"י זיווג, אלא שהם מהס"ג עצמו הבחי' אחרונה שבו, שהם אורות הנה"י שבו שעלו למטה למעלה ויצאו דרך העינים, והיה הן

מציאותם והן יציאתם שלא ע"י זיווג כלל, אך מציאות האורות אשר יצאו אז ג"כ, והם האורות שיצאו מהטבור ויסוד וצפרני רגליים, הם אשר יצאו ונולדו ע"י הזיווג, ולכך קורא אותם בשם אור החדש, משום שנולדו מחדש ע"י הזיווג. משא"כ (פא ע"ד) האורות אשר יצאו מהעינים.

וכן הוא ג"כ הכוונה מ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ו') כשרצה להוציא מ"ה וב"ן שהם ענפי זו"ן, אז נזדווגו ע"ב ס"ג הפנימים שהם חו"ב ממש, ונברא העולם במדת הדין, ויצאה הבת מתחלה שהיא שם ב"ן בפנים דא"ק (ור"ל והוא אשר יצאו ע"י הזיווג כי הוא האור החדש שאמרנו) ואח"כ יצאו (שלא ע"י זיווג) ענפיו לחוץ דרך העין כו'. ומ"ש בטנת"א (פרק א' בהמ"ב שם) כי הטעמים דס"ג מזדווגים עם כל ע"ב כו', ואז מולידין בחי' ב"ן דחיצוניות ולבושים לחוץ כו', והוא האור העינים המתלבש עליו מבחוץ מטבורו ולמטה כמו שמבואר שם, אין הכוונה שהוא נולד מחדש וע"י זיווג, אלא הכוונה הוא שאחר שנזדווג הע"ב עם הס"ג לצורך הב"ן פנימי שהוא האור החדש הנולד ע"י הזיווג, אז אח"כ נולד ג"כ, ור"ל שיצא לחוץ דרך העינים הבחי' אחרונה דהס"ג להלבישו מבחוץ מהטבור ולמטה⁵³⁰, ומה שיצא דרך העינים ונתגלה לחוץ קרי לה בלשון הולדה (וכידוע שכל דברי הרב בכל פרקי המ"ב והמ"ק הוא לשון קצר ומשונה⁵³¹). ובפרט לפי מ"ש לקמן שיציאת הבחי' אחרונה דהס"ג דרך העינים היה ע"י מה שעלה שם לבחי' מ"ן, א"כ נופל שפיר לומר גם עליו הלשון הולדה, הגם שאינו בחי' אור חדש כלל, אלא הוא רק מהס"ג בעצמו הבחי' אחרונה שבו (וכמ"ש האריז"ל בזהר הרקיע דף קנ"ד ע"א). והנה האור החדש הנולד ע"י הזיווג שהוא אורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים, הנה תולדתו הוא מהע"ב דס"ג וכמו שנתבאר לקמן, כי הרי הרב אמר שנזדווג הע"ב דגלגלתא עם הס"ג שבו, שהם השרשים הפנימיים דאורות אח"פ, והאורות אח"פ ידוע הוא שהם מהע"ב דס"ג, וכמ"ש בנקודות (פרק א') ובטנת"א (פרק א') כי הם הטעמים דס"ג, שהם ע"ב דס"ג, וא"כ נמצא שהאור החדש הוא אשר נולד מהע"ב דס"ג. אבל האורות העינים הם מהס"ג דס"ג כמ"ש בנקודות (פרק א'). וא"כ נמצא שאורות דע"ב דס"ג הם יצאו ע"י זיווג, ואורות דס"ג דס"ג הם מהס"ג דס"ג בעצמו הבחי' אחרונה שבו. וניחא בזה מה שהערינו לעיל בריש דברינו במה שנמצא ערבוב בדברי הרב, כי פעם אמר שהס"ג יצא ופעם אמר שהב"ן יצא, הגם שלפי האמת לא קשיא כלל, כי הרי הרב אמר בפירוש בזהר"ק הנ"ל שלבחי' האחרונה דהס"ג הוא מה שקורא בשם ב"ן, אבל בדברינו מתיישב יותר היטיב, כי האמת הוא ששניהם יצאו, כי האור החדש אשר נולד מהע"ב דס"ג הוא הנקרא בשם ב"ן, והאור העינים הוא מהס"ג דס"ג בעצמו ויתבאר כ"ז עוד לקמן בעה"י.

אות ב'

מבואר בדברי הרב שאו"א דנקודות היו בתחילה פכ"פ וכל הז' מלכים יצאו על ידי זיווג דפכ"פ, ורק במיתתם חזרו אב"א. וקשה שכן דבר זה לכאורה סותר את דברי הספד"צ והאדרא זוטא, ובביאור הגר"א שם וכן

⁵³⁰ דבריו אלו של האריז"ל לכאורה סותרים מש"כ בנקודות א' שאורות העיניים קדמו לאור החדש, וצ"ע.

⁵³¹ ע"י ביאורים ח"ב צד ע"ג שאומר דבר זה על רק המ"ק ולא המ"ב. ובאמת נראים יותר דבריו בביאורים שכן המ"ב הוא מספר אדם ישר וסגנונו בהיר יותר מסגנון המ"ק.

בביאורו של האר"י עצמו איתא שבעולם התהו יצאו הנקודות שלא על ידי זיווג אלא רק אב"א. ועוד קשה, אם האור החדש יצא בדרך זיווג מ"ט לכתחילה יצא דרך צפר"ג ודרך קרי.

ובביאור העניין יש להקדים, שאפילו אחרי שיצא האור חדש הוא היה צריך להתחבר עם אור ס"ג דס"ג, שכן המה האו"א העיקריים דהס"ג הכללי, ואם היה שם זיווג לא היתה חלה בו שבירה כלל.

ועל זה הוא שמדבר הספד"צ, באופן שלא היו פב"פ, ולכן שייך לומר על הנקודות או שהיו חסרים נוק' או שהיו חסרים דכר. הדבר תלוי אם המדובר הוא במלכי עיגולים או במלכי יושר. אמנם פשוט שיציאת הפרטים היתה דרך זיווג, שכן לא יתכן שיצא חכמה מכתר ללא זיווג דכתר.

לפי הנ"ל יתבאר הכל, שאכן הז"ת נולדו מזיווג או"א גם במלכי העיגולים וגם מלכי יושר, ואם כן נמצא שהיו או"א פב"פ, אמנם כ"ז הוא באו"א שבכל א' בנפרד. אמנם האו"א שבמלכי יושר והאו"א שבמלכי עיגולים לא היו בזיווג פב"פ אלא היו אב"א, שכן או"א דמלכי יושר היו בבחי' אבא, והאו"א דמלכי עיגול היו בבחי' אמא.

אמנם מה שהקשינו עוד לעיל ממה שמבואר בשבירת הכלים (פרק א') שאו"א דנקודות היו מתחילה פנים בפנים, ויצאו כל הז' מלכים רק ע"י הזווג דפב"פ, ורק ע"י מיתתם חזרו אב"א כמו שמבואר שם באריכות, והוא היפך ממה שמבואר בספד"צ ובא"ז ובדברי הגר"א, וכן הרב בעצמו בכ"מ, כי בעולם התוהו היו בלא תיקון דו"ן, ויצאו שלא ע"י זיווג רק אב"א, וכמו שאמרנו לעיל בסמוך ג"כ, שהאמת הוא שאורות העינים הם אשר יצאו בלא זיווג כלל. אך הענין הוא דהנה יש להקשות עוד על מ"ש הרב בנקודות (פרק ג') וכן במבוא שערים (שער ב' פ"ה) שיצאו י' אורות מצפרני רגלי א"ק, והם בבחי' סוד טיפין דקרי כמבואר שם, הלא אחרי שאמרנו לעיל בסמוך שהאורות ההם היו מהאור החדש אשר יצא ע"י הזווג דע"ב וס"ג, וכמ"ש בנקודות (פרק ב') וכנ"ל א"כ למה {פב ע"א} יצאו מהצפרניים ובסוד טיפין דקרי, הלא כל מה שהוא ע"י זיווג הוא מתוקן ונשלם ואינו בסוד קרי ח"ו. אך הענין בזה הוא באמת ענין עמוק אשר בזה תלוי כל היסוד והשורש דסבת שבירת הכלים ומיתתם וכמו שיבואר בדברינו בעה"י לקמן בכל הדרוש הזה, ולכן שים לבך לכל הדברים הללו היטיב.

והענין הוא כי הנה הזווג שאמרנו הוא מה שנזדווגו הע"ב הכללי דגלגלתא עם הע"ב דס"ג שהם השרשים הפנימיים דאח"פ כנ"ל, והנה קיבל שפיר הע"ב דס"ג מהע"ב הכללי האורות ההם ע"י זיווג ממש, אבל אח"כ היה צריך ג"כ שיזדווגו עוד הע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג, כי הם האו"א העיקריים דהס"ג הכללי אשר רק מהם יוצאים המ"ה וב"ן לצורך האצילות, וא"כ היה צריך שאח"כ יזדווגו גם הם זה בזה לצורך הוצאת האורות דהנקודות. ואלו שהיה כן לא היה השבירה ויצאו מבוסמים ומתוקנים מבתחילה, אבל לא היה כך, אלא שהם הוציאו אורותיהם כל א' בפנ"ע וזה בלא זה, ולכך מתו ונתבטלו המלכים והיתה העולם תהו וכמו שיבואר בדברינו בעה"י.

והנה עליהם קאי (ברמז) מ"ש הספד"צ (ב ע"א) והאדר"ז (רצב ע"ב) שלא היו משגיחין אנפין באנפין, כי הם האו"א העיקריים שבעלמא דא"ק, ובאם שהיו מזדווגים זב"ז קודם שהוציאו את אורותיהם לחוץ היו ניתנין כל אלו האורות אשר יצאו עתה דרך העור והטבור והיסוד וצפרני רגליים אשר הם מהע"ב דס"ג שהוא בחי' אבא, היה נותן כ"ז אבא לאמא שהיא הס"ג דס"ג בבחי' טפת הזווג, שהוא טפת המ"ד, וכן אמא ג"כ היתה נותנת את כל האורות אשר יצאו עתה מהעינים, היו ניתנים כל אלו האורות בהזווג לבחי' טפת מ"ן שבה, והיו מתחברים זב"ז בבחי' עיבור באמא, והיתה יולדת אותם אח"כ מתוקנים ומושלמים. כי היו מתייחדים בחי' המ"ד שלו והמ"ן שלה, והיה מתהווה משניהם פריצוף אחד ככל בחי' מ"ד ומ"ן, שנתייחדו שניהם לפריצוף אחד ע"י זיווג ועיבור ולידה. אבל עכשיו שלא נזדווגו ויצאו לחוץ בלא זיווג, הנה הוציא כל א' את אורותיו בפנ"ע ובסוד טפת קרי, כי הוא הוציא את אורות המ"ד שלו דרך נקבי העור ודרך הטבור ויסוד וצפרני

רגליים, שהם כולם הם בחי' אור המ"ד אשר יצא מהע"ב דס"ג בלא זווג, והיא הוציא את אורות המ"ן בפנ"ע, והם האורות אשר יצאו מהעינים שהם מהס"ג דס"ג שהיא אמא. והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק ג') וכן בפע"ח שער ראש השנה (פרק ב') שהמלכים הראשונים הם כולם בחי' קריין. וכן אמר גם הגר"א בהיכלות (פקודי היכל ו' בד"ה אלן דף ל ע"ב) דכל סוד עולם התוהו הוא סוד קרי. והוא הענין מה שהערינו לעיל דרוש א' על דברי הרב בנקודות (פרק ג') במה שבאיזה מדבריו שם משמע שבהמלכים דעולם התוהו היה חסר הנוק', ובאיזה מדבריו שם משמע שהיה חסר הדוכרא⁵³², כי שניהם אמת, שאור המ"ד מכיוון אשר יצא מהע"ב דס"ג לבדו ובלא זווג, א"כ היה חסר לו הנוק', והוא מ"ש שם שיצאו מצפני רגליים בסוד (בראשית מט כד) ויפוזו זרועי ידיו הנאמר ביוסף, שהוא מדכורא בלא נוק', ואור המ"ן אשר יצא מהס"ג דס"ג ג"כ לבדו בלא זווג, א"כ היה חסר לה הדוכרא שהוא מלך הדר שאמר שם אשר בא בעת התיקון, וכמ"ש בדברינו שם בעה"י איך שהזווג דע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג הוא תלוי במלך הדר. הרי נתבאר שהע"ב דס"ג וחס"ג דס"ג אשר הם האו"א העיקריים שבעלמא דא"ק, הם הוציאו את האורות דעולם התוהו בלא זווג, אלא כל א' בפנ"ע, ובסוד טפת קרי. אך מ"ש בשבירת הכלים (פרק א') שהמלכים דנקודות יצאו מזווג או"א פנים בפנים, זה קאי על או"א שהם החו"ב מהי"ס דנקודות עצמן, כי הגם שהי"ס דנקודות היו מהס"ג דס"ג לחוד בלא הזווג דע"ב דס"ג עמו, עכ"ז הוכרח הוא שאורותיו של הס"ג דס"ג עצמו אשר יצאו ונתפשטו זה מזה, החכמה מהכתר ובינה מהחכמה, והז"ת מהבינה, כמ"ש הרב בנקודות (פרק ד') הנה לא יצא כל תחתון מהעליון אלא רק ע"י זווג דווקא, ור"ל מהזווג דהרו"ן שבכל א' מהם. כי החכמה שיצא מהכתר היה יציאתו ולידתו ע"י שנודווג הכתר מיניה וביה*, כי גם הוא כלול מזו"ן, ובכח הזווג ההוא הוציא את אור החכמה, וכן (פב ע"ב) הבינה שיצא מהחכמה היה ע"י בחי' זווג מהרו"ן דחכמה שהם או"א על"אין. ואחר שנגמר הבינה אשר היא ישו"ת אמא הכללית, נודווגו או"א פב"פ והולידו את הז' מלכים, וכמ"ש בנקודות (פרק ד') ובמב"ש (שער ב' ח"א פ"ו) ע"ש. ומסיק שם ואמר כי אי אפשר להוציא שום אור אם לא ע"י זווג דוקא ע"ש, וע"ז קאי כל דברי הרב מ"ש בשבירת הכלים (פרק א') שהיו או"א פב"פ, והוא קאי על או"א שהם החו"ב מהי"ס דאורות עינים עצמן אשר הם רק מהס"ג דס"ג לחוד.

*הגהה: ויציאת הכתר גופה, הנה לפי מה שכתבנו לקמן סי' ב' שכל האורות אשר יצאו מהעינים הוא מה שהעלה הס"ג דס"ג את הבחי' האחרונה שלו למעלה להיות שם למ"ן, ויצא משם גופה לחו"ן דרך העינים, והוא הכתר דנקודות עם כל הט' הכלולין בו, א"כ לא היה זה ע"י בחי' זווג, כי כל עליית מ"ן מה שעולה מהפרצוף התחתון למעלה הוא אינו בבחי' זווג כלל, אלא הוא רק בבחי' עליית נשמה למעלה להתחדש בסוד (איכה ג נג) חדשים לבקרים כנודע (ע"ח נסידה ג'), ולכן לא הזכיר במב"ש שם מבחי' הזווג אלא רק באורות הנקודות עצמם אחר שיצאו מהעינים בהתפשטותם זה מזה, החכמה מהכתר וכן כו' כמו שבארנו, אבל בעיקר יציאתם מהס"ג דס"ג עצמו זה לא היה ע"י בחי' זווג. והאמת הוא שלפי מ"ש שהאורות אשר יצאו מהמבור ויסוד וצפני רגליים הם היו ג"כ מכלל המלכים דעולם התוהו שנחרבו, כי הם אשר יצאו בבחי' טפת קרי מהע"ב דס"ג, והרי הם ב' מיני מלכים, אחד הוא מאורות העינים שהם מהס"ג דס"ג, ואחד הוא

⁵³² ע"י בהגר"א על ספד"צ ג סוף ע"א ובהגה"ה שם שמביא את ב' הצדדים.

מהטבור ויסוד וצפרני רגליים שהם מע"ב דס"ג, א"כ יהיה קאי ג"כ כל דברי הרב אשר בשבירת הכלים (פרק א') גם על בחי' או"א שהם החו"ב אשר מהי"ס דאור המ"ד דע"ב דס"ג, כי הם כלולים ג"כ מי"ס ויצאו ונתפשטו זה מזה, * והיה הוצאת ולידת הז' מלכים שלהם מאו"א שלהם ע"י זווג דפב"פ, כי אי אפשר להוציא שום אור זולת זה כלל וכלל וכנ"ל. וא"כ יהיה נמצא שאו"א אשר בהי"ס דכל א' מהם היו שפיר פב"פ, ומהם יצאו הז"ת דכל א' מהם, אבל האו"א אשר מהי"ס דאור המ"ד שמע"ב דס"ג עם האו"א אשר בהי"ס דאור המ"ן שמס"ג דס"ג, הם היו אב"א. כי או"א שמאור המ"ד דע"ב דס"ג הוא בחי' אבא הכללי דעולם התהו, ואו"א שמאור המ"ן דס"ג דס"ג הם בחי' אמא הכללי דעולם התהו, והם אשר לא היו משגיחין אפ"ן באפ"ן, והיו עומדים רק אב"א לחוד. וזה היה משום שהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג אשר הם האו"א העיקריים שבעלמא דא"ק, הם לא נזדווגו זה בזה, אלא הוציא כל א' את אורותיו בפנ"ע כנ"ל. ולכך היה נשאר האורות של כל א' על בחינתו לחוד, כי אור המ"ד אשר יצא מהע"ב דס"ג היה נשאר בבחי' חסדים לבד, ואור המ"ן שמהס"ג דס"ג היה נשאר בבחי' גבורות לבד, ולכן היה הוא (ר"ל אבא דאור המ"ד) הופך פניו לכאן, והיא (ר"ל אמא דאור המ"ן) הופכת פניה לכאן, והיו רק בסוד אב"א לחוד. והם הם האו"א דעולם התהו אשר אמרו (פב ע"ג) בספרא דצניעותא (פרק א' ב ע"א) דעד דלא הוה מתקלא לא הוה משגיחין אפ"ן באפ"ן, וכן באדרא זוטא (רצב ע"ב) עד לא אברי עלמא לא הוה משגיחין אנפ"ן באנפ"ן, וכן מ"ש הרב והגר"א⁵³³ דלא היו בתיקון דו"ן ובסוד אב"א, והכוונה הוא הכל על החו"ב דאור המ"ד שמע"ב דס"ג אשר הם בחי' אבא הכללי דעולם התהו עם החו"ב דאור המ"ן שמהס"ג דס"ג שהם האמא הכללי דעולם התהו, שהם היו עומדים אב"א. אבל החו"ב שהם בחי' או"א דכל א' מהם גופה, היו עומדים פב"פ ומזדווגים ומהם היו יוצאים הז' מלכים דכל א' מהם.

* הגהה: והנה כאן בהע"ב דס"ג אשר כל האור שיצא ממנו הוא אור חדש הנולד ע"י זווג, א"כ יהיה גם יציאת הכתר עצמו ג"כ ע"י זווג. והגם שלפי מ"ש שעיקר הזווג אשר ממנו יצאו הוא רק בהדו"ן דגלגלתא, אבל מהע"ב דס"ג שהוא בחי' אבא ממנו גופה יצאו רק בסוד טפת קרי לחוד, אמנם נודע הוא שגם בחי' טפת קרי גופה הוא ג"כ ע"י בחי' זווג, ור"ל מהזווג דהדו"ן שבאותו הפרצוף עצמו, כי הטפה נמשכת מהמוחין שהם חב"ד והם הדו"ן שברישא (כי חו"ב הם דו"ן והדעת הוא היסוד המזווגם כנודע), וחג"ת ונה"י הם דו"ן דגופא ויוצא הטפה מחב"ד לחג"ת, ומחג"ת לנה"י, הכל ע"י בחי' זווג, א"כ נמצא שהאור דע"ב דס"ג היה כל עיקרו ע"י בחי' זווג, הן מה שיצא ע"י הזווג דע"ב דגלגלתא עם השרשים הפנימים דהאח"פ וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב'), והן ע"י הזווג מבחי' הדו"ן שבע"ב דס"ג עצמו. אבל האור דס"ג דס"ג לא היה עיקר יציאתו ע"י זווג כלל, אלא רק בהי"ס דנקודות עצמם אחר שיצאו מהעינים בהתפשטותם זה מזה, שהוא מהכתר למטה זה היה ע"י מה שנזדווג הכתר מיניה וביה וכן כו', אבל בעיקר יציאתם מהס"ג דס"ג לא היה ע"י זווג כלל וכנ"ל בהגהה (ד"ה ויציאת הכתר).

אות ג'

במלכי עיגולים ומלכי יושר כאחד ישנם יושר ועגולים. טעם הדבר, מכיוון שיש בכל אחד מהם ר' מיני מלכים דהיינו עתיק, א"א, או"א, זו"ן. והז"א שבכל א' הוא בחי' היושר שבו, ואילו הנוק' שבכל אחד הוא בחי'

⁵³³ כלומר בספד"צ שם.

עיגול שבו. אמנם בעגו"י דמלכי העיגולים היו שניהם הם רק בכחי' עיגולים בלבד לגבי העיגולים ויושר שבמלכי יושר, שהם נחשבים כיושר לגבי מלכי העיגולים.

והנה על אף שגם מלכי היושר מתו, אמנם פשוט הדבר שהם היו מתוקנים יותר ממלכי העיגולים. ועכ"ז שהיו אב"א עם מלכי העיגולים, היתה איזו הארה מזה לזה, וממילא היה שם מיתוק במקצת, ודבר זה מאפשר להם לצאת למלכותם, ולצורך זה קבלו הארה מאורות דחוטם ופה.

והנה מה שאמרנו שהיו ב' מינים⁵³⁴ מלכים, מצאנו אח"כ להרח"ו ז"ל שאמר בן בפירוש בספר שער הקדמות (כב ע"ד), כמו שהובא דבריו בזה בע"ח דפוס ירושלים ע"ה (שער התי' פ"ד בהנה⁵³⁵) שאמר שם כי מן אור העין נעשו העגולים של הנקודים, ומן האור החדש דרך הטבור ויסוד וצפרני רגליים יצא היושר של הנקודים, והעגולים והיושר שניהם נשברו עכ"ל. והאמת הוא, כי בפרטיות הנה היה בכל א' מהם בפנ"ע לבד ג"כ ב' מיני מלכים, כי העגולים והיושר ישנם ג"כ שניהם גם בכל א' מהם לבד, וכמו שאמר הרח"ו ז"ל בפירוש על אורות העינים בשער התיקון (סוף פרק ד') כי בעין לבדו שהוא ס"ג כו' יש יושר ועגולים עכ"ל. וכן היה ג"כ באורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים, והוא ע"פ מה שמבואר בשבירת הכלים (פרקים ו' וז') וכן במבו"ש (שער ב' ח"ג פ"ו) כי היה ו' מיני מלכים בהאורות דהעינים, היינו בעתיק וא"א ואו"א וזו"ן, וכן היה עד"ז ג"כ באורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים. והנה המלכים דהזו"א שבכל א' הוא בחי' המלכי יושר שבו, והמלכים שבהנוק' שבכל א' הוא בחי' העגולים שבו, כי לעולם הוא שהזו"ן הם רוח נפש, והם היושר ועגולים. והרי היה יושר ועגולים הן באורות העינים לבד, והן באורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים לבד. אלא שהעגולים ויושר שבאור העינים אשר הם מהס"ג דס"ג, שניהם הם רק בחי' העגולים לבד, נגד העיגולים ויושר שמהע"ב דס"ג אשר הם שניהם נחשבים לבחי' היושר לבד נגד האורות דעינים, כי הס"ג דס"ג שהוא בחי' נוק', הוא בחי' עיגולים לעולם, וכידוע בסוד (ידמיה לא כא) נקבה תסובב כו'. אבל האמת הוא שבכל א' לבד יש ב' הבחינות העגולים והיושר. וא"כ נמצא כי היו ד' מיני מלכים, והם העגולים ויושר שמע"ב דס"ג, והעגולים ויושר שמהס"ג דס"ג. והנה החו"ב שבהיושר דכל א' וכן החו"ב שבהעגולים דכל א', הנה הם היו יכולים לעמוד פב"פ והיו מזדווגים זב"ז, ומהם יצאו כל הז' מלכים שתחתיהם וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ד') ובשבירת הכלים (פרק א'), אבל כללות החו"ב דהיושר שבכל א', שהוא אבא הכללי שבו, עם כללות החו"ב דהעגולים שבכל א' שהם האימא הכללי שבו, הנה הם לא התייחדו יחד כלל, כי יצא כל א' לעצמו. וכן החו"ב דהיושר אשר מהטבור ויסוד וצפרני רגליים שהם האבא הכללי דעולם הנקודות, עם החו"ב דהיושר דאורות העינים שהם אימא הכללי דעולם הנקודות, הנה הם לא היו מזדווגים ג"כ זב"ז, אלא שהאירו זה לזה רק בהארת דאחור באחור לבד. וכן עד"ז בהעגולים, כי העגולים דאורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים, הנה לא היו מזדווגים הם עם העגולים דאורות העינים אלא שהאירו זה לזה רק בהארה בעלמא, והיו עומדים רק אחור באחור, ולא היה שום זווג בעולם הנקודות אלא רק בהחו"ב הפרטיים שבהיושר דכל א', ומהם יצא הז' מלכי דהיושר שתחתיהם, וכן בהחו"ב הפרטיים שבהעגולים דכל א', ומהם יצא הז' מלכים דהעגולים שתחתיהם. וכ"ז הוא משום שגם האו"א שבא"ק עצמו לא הזדווגו יחד זב"ז לצורך עולם הנקודות כלל, ולכן היה ריתוק ופירוד גם באורותיהם שיצא מהם, והיה זה לעצמו וזה לעצמו, ולכך יצא כל תולדותיהם רק בסוד טיפת קרי, ולא היה אפשר להם להתקיים ומיתו ונשברו.

⁵³⁴ נדצ"ל מיני.

⁵³⁵ לשון זה אינו מובא בהגה"ה שבדפוס שלנו אם כי הדבר מובא שם בהגוב"י.

והנה פשוט הדבר כי אעפ"י שאמרנו שמיתת המלכים היה גם באור המ"ד שמע"ב דס"ג, שהם כל המלכים אשר יצאו מהצפוני רגליים שהם מתו ג"כ, עכ"ז פשוט הוא שהם היו יותר מתוקנים ומבוססים מאור העינים אשר הם מהס"ג דס"ג. כי הרי אור המ"ד שהוא מהע"ב דס"ג, הרי הוא חסדים מצד עצמו, כי הע"ב דס"ג הוא החסדים דס"ג כנודע, ועוד כי הרי כל (פב ע"ד) עיקרו הוא ממה שקבל עתה הע"ב דס"ג ע"י הזווג דהע"ב הכללי כנ"ל, וא"כ הרי הוא מבוסס ע"י החסדים ביותר, כי לבד מה שאור המ"ד הרי הוא מהע"ב דס"ג שהוא החסדים דס"ג נתבסס עוד ע"י הזווג דהע"ב הכללי שהוא החסד הגמור. אבל האורות אשר יצאו מהעינים שהם מהס"ג דס"ג, הם עיקר הגבורות החזקים בלי ביסוס כלל, ולכן היה הצורך שאור המ"ן דס"ג דס"ג, שהם אור העינים יקבלו איזה הארה וביסוס קצת מאור המ"ד שמע"ב דס"ג, שהוא האור היוצא דרך נקבי העור והטבור ויסוד וצפוני רגליים. כי הגם שאמרנו שאינם מזדווגים זה בזה, אך זהו רק שיתערבו וישתתפו זה בזה להזדווג ביחד, שיהיו המלכים היוצאים מהם לקומה אחת, בזה אנו אומרים שאינם מתייחדים זה בזה, ועומדים רק אב"א, אך עכ"ז הנה מאיר עכ"פ האור המ"ד שמע"ב דס"ג לאור המ"ן שמס"ג דס"ג בהארת דאב"א ומתקנו ומבסמו במקצת עכ"פ. והוא ע"ד כל הפרצופים, שאפי' בעת שהם אב"א הם מאירים זה לזה עכ"פ בהארת אב"א כנודע. והוא מ"ש הרב בנקודות (פרקים ב' ג') שאור העינים כאשר ירדו מטבורו ולמטה הם מקבלים הארה מאור שיוצא דרך נקבי העור והטבור ויסוד וצפוני רגליים, וצורך קבלת האור הוא כי משום שהאור העינים אשר הם מהס"ג דס"ג הם גבורות חזקים לבד, ולכן אלו שלא קבלו שום הארה מהע"ב דס"ג כלל, לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל, וכמ"ש האריז"ל בזהר הרקיע (דף ק"ז ע"א) שגם להאורות דעולם התוהו היה נצרך להם תיקון קצת למלוך באותו הרגע שמלכו. ולכן הוא כי הגם שלא נזדווגו האורות דס"ג דס"ג עם האורות דע"ב דס"ג בזווג דפכ"פ להתבסס ולהתתקן ככל צורכם, כמו שהוא אחר התיקון, אבל הארת דאב"א קבלו היטיב כדי להתבסס במקצת עכ"פ, וכן קבלו ג"כ הארה מאור אח"פ בעברם דרך הם, כמ"ש בנקודות (פרק ב') כדי להתבסס בכל האפשרי כפי הצורך למלוכתם באותו הרגע שמלכו. והוא משום כי אורות האח"פ שהוא עולם העקודים, הם חסדים גדולים, ולכן היה מוכרח שהאורות דעינים אשר הם היו גבורות תקיפין, יקבלו הארה מהם בכל האפשרי, וזהו מ"ש הרב בנקודות (פרק ב') שמיתת המלכים היה משום שהיה חסר להם אור האוון כמבואר שם, כי אלו שהיו לוקחים הארה מהם ככל צרכם, שהוא גם מאור האוון, היו מתבססים הגבורות ע"י החסדים והיו מתקיימים ולא מתו, אבל משום שלא לקחו מאורות אח"פ רק מעט, לא נתבסמו בכל צורכם. ובפרט, כי הרי גם מאורות הטבור ויסוד וצפוני רגליים לא לקחו ג"כ אלא רק הארת דאב"א לבד, ולכן לא נתבסמו עי"ז אלא מעט, שהוא רק כשיעור קיום מלוכתם כרגע לבד, ואח"כ מתו ונתבטלו. וכ"ז היה משום שהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג אשר הם האו"א העיקריים שבעלמא דא"ק הם לא נזדווגו זה בזה כנ"ל, לכן לא היה נמשך בהטיפת מ"ד ומ"ן שלהם אור מהעקודים רק במיעוט האפשרי, וכן לא היה בהם עי"ז ג"כ שום תיקון דו"ן באותו הטיפת מ"ד ומ"ן שיתייחדו זב"ז, ולא נתחברו זב"ז אלא רק בהארה מעט והארת דאב"א לחוד כנז'.

והנה נתבאר מדברינו עכ"פ שהגם דעיקר תיקון דו"ן וזווג אשר בארנו לעיל דרוש א' שהוא התיקון הגמור אשר נעשה אחר יציאת השם מ"ה, הנה זה היה חסר בעולם

התוהו, אבל הארה קצת מלמעלה, וכן הארת דאחור באחור אשר קבלו האורות דעינים מאורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים אשר הוא תיקון קצת מעין תיקון דו"ן, הנה זה היה גם בעולם התוהו וכדי שיוכלו לצאת לכלל מלוכה ולהתקיים באותו הרגע שמלכו.

אות ד'

מה שאמרנו שיציאת מלכי היושר היתה על ידי זיווג דע"ב וס"ג שבגלגלתא, אין משמעות הדבר שהס"ג דגלגלתא הוציאם דרך הטבור והיסוד וכו', שהרי מקומו הוא מהמות ועד הגרון, וכל המשכת אורו הוא רק דרך נקבי האח"פ. אלא שכל רישא דא"ק עד הגרון הוא בכלל הע"ב הכללי, ולכן הזיווג הוא ע"ב דע"ב עם ס"ג דע"ב, הרי הוא החו"ב שבמו"ס, ומהם קבל אבא דא"ק, דהיינו ע"ב דס"ג. ואז היה זיווג בין אבא לאמא, הרי היא הס"ג דס"ג, ואז היה צריך להמשיך את השפע למלכי העיגולים, אמנם לא כך היה. אלא המ"ד יצא מאבא שבא"ק בבחי' קרי, וכן המ"ן האמא שבא"ק יצאו מהעינים בסוד קרי.

אמנם מה שאמרנו [מדברי הרב בנקודות פרק ב'] כי האור החדש שהוא האור היוצא דרך הטבור ויסוד וצפרני רגליים היה ע"י זיווג דהע"ב דגלגלתא עם הס"ג שבנו, שהם השרשים הפנימיים דאח"פ, והאור הזה אשר יצא ע"י זיווגיהם הוא המלכים דיושר, אין הכוונה שהיה יציאת ולידת המלכים הללו מהס"ג דגלגלתא ממש, ור"ל שהס"ג דגלגלתא הולידם והוציא אותם דרך הטבור ויסוד וצפרני רגליים, כי זה אי אפשר כי כבר בארנו (לעיל דרוש א' סי' ד') כי הס"ג דגלגלתא, שהוא השורש הפנימי דאח"פ, הוא בחי' המ"ס הרישא תליתאה מהג' רישין שבא"ק, וממנו יצא האורות אח"פ שהוא העולם העקודים, ועיקר מקומו הוא {פג ע"א} רק בהגלגלתא לבד, שהוא מהמות עד הגרון. וכל המשכת והשפעת האורות אשר משפיע המ"ס ממנו ולחוץ, הוא רק דרך נקבי אח"פ לבד וכמ"ש הרב בשער הנסירה (סוף פ"ג), כי אין כח מוחא עלאה עצמו יורד כו' כי גדלה מעלתו עד מאד, וכל גילוי הוא רק בדיקנא כו' ע"ש, כי הדיקנא הוא מדרגה ממוצעת בין רישין דא"א, שהם מתייחסים עדיין אחר עולמות דא"ס, לאו"א שהם התחלת האצילות. וכן הוא עד"ז בא"ק, שהאורות האח"פ (שהם כבחי' הי"ג ת"ד בא"א⁵³⁶) שהוא העולם העקודים, הוא מדרגה ממוצעת בין א"ק לאצילות, ואי אפשר שירדו אורות מא"ק ולמטה אלא ע"י העקודים דוקא. וא"כ כאן בענינינו באותו האור החדש אשר יצא מהטבור ויסוד וצפרני רגליים, אי אפשר לומר שהיה היציאה הזה בבחי' יציאה ולידה מהשורש הפנימי דאח"פ ממש, וכמו שמשמע לכאורה מפשטות לשון דברי הרב בנקודות (פרק ב'), כי השורש הפנימי דאח"פ הוא המ"ס, וא"ל שיצא מהמ"ס עצמו, היה יציאתו דרך אוזן חוטם פה ולא דרך הטבור וצפרני רגליים. אלא הענין הוא כמו שכתבנו לעיל דרוש א' סי' ד' שם, כי גם א"ק נבחן בכל הבחי' כמו א"א דאצילות, ונבחן גם בא"ק בחי' או"א שבנו, שעומדים בו מהגרון שלו ולמטה, והם נכללין ג"כ באורות האח"פ ומקבלים כל קבלתם מהרישא דא"ק ע"י האח"פ, ואותן האו"א אשר מהגרון שלו ולמטה הם הוו הס"ג הכללי העיקרי דא"ק הכללי, והוא האבא הע"ב דס"ג והאמא הס"ג דס"ג, והם הם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג אשר נזכר בכל דברינו לעיל. אבל כל הרישא דא"ק כולו עד הגרון הנה הוא באמת רק הע"ב הכללי, אלא שבפרטיות יש גם ברישא עצמו בחי' דו"ן, שהם חו"ב, והם הב' רישין קד"א ומ"ס כגודע⁵³⁷. והקד"א עם הכתר והחכמה דהמ"ס הם נכללין ביחד, והוא החכמה דרישא, והוא הע"ב דגלגלתא, שאמר הרב כאן. ומהבינה דהמ"ס ולמטה הוא השרשי הפנימיים דאח"פ, והוא הבינה דרישא, ונקרא ג"כ בשם ס"ג, כי כל בינה היא שם

⁵³⁶ עי' אריכות בענין זה בספר הכללים ח"ב דף לח באב"מ.

⁵³⁷ עי' לעיל דרוש א' ענף ד' אותיות ג - ה.

ס"ג בערך החכמה כנודע. וזהו מ"ש הרב שנזדווגו הע"ב דגלגלתא עם הס"ג שבו (ואמר 'שבו' ור"ל עם הס"ג דגלגלתא דייקא, שרק בהם היה הזווג) שהוא השרשים הפנימיים דאח"פ, ור"ל שהיה הזווג בין החכמה דהמ"ס להבינה דהמ"ס, ומהם היה מקבל אבא אשר מהגרון ולמטה, שהוא הע"ב דס"ג העיקרי. והיתה קבלתו באמת ע"י האורות דאח"פ שהוא העולם העקודים וכמו שיבואר לקמן סי' ב', שהאור דע"ב דס"ג שהוא אבא, עלה למעלה ולמעלה עד כל המ"ס דא"ק לקבל משם תוספת מוחין חדשים, ואח"כ חזר וירד ממדרגה למדרגה עד המוחין שלו עצמו, והיתה עיקר קבלתו מהעקודים, כי הוא כלול באורות האח"פ ומקבל מהם, וכנ"ל שכל השפעת המ"ס הוא רק דרך שם. ואחר שקבל אבא ההשפעה שהוא האור החדש הנולד מזווג הדו"ן דגלגלתא דרך האח"פ, והיה צריך ג"כ שאח"כ יזווג אבא שהוא הע"ב דס"ג עם אמא שהיא הס"ג דס"ג אשר היא נכללת ג"כ באורות האח"פ (כי או"א נכללים שניהם במזל כנודע (אד"ז 99ט ע"ב)) ואז היה ממשיך בה אותה ההשפעה אשר קבל מלמעלה בבחי' טפת מ"ד, והיה נתחבר בה עם טפת המ"ן שבה, שהוא האורות אשר יצאו מהעינים. אבל לא היה כך, אלא שאבא הוציא אותו האור אשר קבל מלמעלה בלא הזווג עם אמא, והוציא ממנו דרך הטבור ויסוד וצפוני רגליים שבו, שהוא בסוד טפת קרי לחוד, ולכך מתו ונשברו כנ"ל. ונמצא שאותו אור החדש אשר יצא מהטבור ויסוד וצפוני רגליים, היה היציאה והלידה לא מהמ"ס שהוא השורש הפנימי דאח"פ, אלא רק מבחי' אבא שבא"ק אשר מקומו הוא רק מהגרון ולמטה, והוא הע"ב דס"ג העיקרי, וממנו יצא האור החדש דרך הטבור ויסוד וצפוני רגליים שהם המלכים דיושר שאמרנו. וכן המלכים דהעגולים אשר יצאו מהעינים הנה היה יציאתם מהס"ג דס"ג שהיא אימא העיקרי שבא"ק, אשר מקומה הוא ג"כ רק מהגרון ולמטה (וכמו שנודע שאו"א יוצאים שניהם מהגרון דא"א), והיה מתחלה המקום דאו"א שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שבא"ק, והם הס"ג הכללי העיקרי שבא"ק, הנה היה מתפשט הוא מתחילה מהגרון עד למטה, שהוא עד סוף א"ק כולו, וכמ"ש בדרוש נקודות (ריש פרק א') ובשבירת הכלים (ריש פרק ו'). והנה האורות אשר מהס"ג דס"ג הם האורות אשר עלו מלמטה (פג ע"ב) מהטבור ויצאו מהעינים, והם מהס"ג דס"ג שהיא אימא, בלא הזווג עם הע"ב דס"ג שהוא אבא, והוא האורות אשר יצאו מהעינים, והם ג"כ רק בסוד טפת קרי, והם המלכים דעגולים. והרי נתבאר לנו מכ"ז עיקר הענין והמקום דיציאת המלכים דהיושר והעגולים, כי המלכים דיושר הנה הם יצאו בסוד טפת קרי מאבא (ע' לעיל דרוש ג' סי' ב' עש"מ) והמלכים דעגולים הנה הם יצאו בסוד טפת קרי מאימא.

אות ה'

צ"ע, אם שרשם של מלכי היושר הוא אותו השורש של האח"פ, מ"ט לא יצא אור דרך האח"פ. והעניין, שעל אף ששרשם של האח"פ וכל מלכי היושר הוא אחד, יש הפרש גדול ביניהם, שהם באמת מורכבים מב' בחי' של אורות מיוחדים, כידוע שכל חלק מכל עסמ"ב כלול אף הוא מעסמ"ב. אם כן, השורש הפנימי דאח"פ הוא ע"ב דס"ג, שכן האוירא נחשב כע"ב לגבי המו"ס שנחשב כס"ג, והנקודות והאצילות המה שרשם שבמ"ה וב"ן דמו"ס. עולם העקודים מתחיל מהס"ג דמו"ס, מכיוון שהס"ג דס"ג דמו"ס הוא הפרצוף הפנימי דאור האוון, ומ"ה דס"ג דמו"ס הוא הפרצוף הפנימי דאור החוטם, וב"ן דס"ג דמו"ס הוא הפרצוף הפנימי דאור הפה, והאמת לאמיתה שמה שמתגלה הוא רק הב"ן של שלשתם, הרי הוא מה שיצא באח"פ. אמנם מכיוון ששורש כולם הוא בס"ג דמו"ס, ממילא כתב האריז"ל שאח"פ הוא מאורות הס"ג.

אמנם אכתי הדבר צריך ביאור, כי אחרי שאמרנו שהאור היוצא מהטבור והיסוד וצפוני רגליים, הנה שורש המשכתו הוא עכ"פ מהגלגלתא שהוא מהמ"ס שבו, ושורשו הוא שורש אחד עם העולם העקודים, וכמ"ש הרב שהוא משורש הפנימי דאח"פ, א"כ מפני

מה היה היציאה והלידה של אותו האור רק מהע"ב דס"ג העיקרי שמהגרון ולמטה, שהוא אבא שבא"ק ומהטבור והיסוד וצפרני רגליים שבו, ולמה לא היה באמת גם היציאה והלידה של אותו האור ג"כ מאוזן חוטם פה כמו העולם העקודים, אחרי ששניהם הם משורש אחד, ולמה יצא העקודים מלמעלה שהוא מהגלגלתא ומאח"פ שבו, והאור החדש יצא מלמטה שהוא מאבא ומהטבור ויסוד וצפרני רגליים שבו. ולא עוד אלא שאמרנו ג"כ שהנה הגם שיצא מלמטה, עכ"ז לא היה עדיין מקומו היאות לו, אלא שהיה צריך לצאת עוד יותר מלמטה וכמו שאמרנו, כי היה צריך ג"כ שאבא ימשיך אותו האור לאמא שהיא הס"ג דס"ג, ושם היתה נתקנת ונשלמת, ומה שיצא מאבא גופה נחשב אותו היציאה ליציאת טיפת קרי לבד וכמו שאמרנו, שזה היה סבת מיתתם ושבירתם. וכ"ז צריך ביאור, כי הלא מכיון שהאור החדש הוא משורש אחד עם העולם העקודים, ויצא ג"כ ע"י זוג מהע"ב דגלגלתא עם השרשים הפנימיים דאח"פ, וכמו העקודים אשר יצא מסוד לובן העליון וכמ"ש בשער עקודים (פרק א'), א"כ מהו השינוי בינו לבין העקודים, שהעקודים יצא מלמעלה והוא מתוקן ונשלם כי הוא חי וקיים לעד, והאור החדש הזה מתו הו' מלכין שבו משום שיצא מלמטה שהוא מאבא ולא יצא עוד יותר מלמטה שהוא גם מאמא.

אך הענין הוא, כי הגם שהם משורש אחד עכ"ז יש הפרש גדול ביניהם, והם באמת ב' בחי' אורות מיוחדים. והוא במה שידוע שכל י' ספירות וכן הדי' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הם נפרטים ומתחלקים עד אין קץ, שבכל שם מהדי' יש בו כל הדי', וכן בכל שם מהם יש בו ג"כ כל הדי' וכן הולכים ונפרטים עד אין קץ, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ה) ובטנת"א (פרק א') ובכמה מקומות וכידוע. וכן הוא כ"ז ג"כ בהדי' שמות עסמ"ב הכלולים בהעלם בהמ"ס דא"ק, כי אח"כ הנה הם יוצאים ומתגלים ומתפרטים מעסמ"ב לעסמ"ב עד סוף העקודים כולו, וכן גם עד סוף כל האצילות כולו. דכבר כתבנו לעיל דרוש א' סי' ד' כי השורש הפנימי דאח"פ, הגם שהוא באמת רק מהמ"ס שהוא עיקר המוח הנקרא חכמה ושם ע"ב הכללי, עכ"ז בערך הקד"א שהוא למעלה מהמ"ס, נקרא מהמ"ס (שהוא מאזוניים) ולמטה בשם ס"ג, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א'), ונקרא בשם ס"ג מהאזוניים עד סופו כולו. אלא שמהאזוניים עד הגרון שהוא השורש הפנימי דאח"פ נקרא בשם ע"ב דס"ג, והוא בחי' הטעמים שבו, ומהגרון עד למטה נקרא בערכו בשם ס"ג דס"ג. והנה יש בשם ע"ב דס"ג הזה אשר מהאזוניים עד הגרון ג"כ כל הדי' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, אשר כל א' מהם הוא כלול ג"כ מדי' וכן מדי' לד' עד אין קץ. אמנם הגילוי אשר לצורך עולם העקודים הנה היה ע"י שנתחלק ונתפרט לג' חלוקות פרטיות, ובהפרט הג' יצא הגילוי דעולם העקודים, וכמו שנבאר. כי הנה הרב כתב באח"פ (פרק ג') שאור האזן הוא מה' אחרונה שבס"ג, שהוא הב"ן דס"ג. כי ה' האחרונה הוא בחי' ב"ן כנודע. וכן באור החוטם הגם שהוא בחי' ז"א, עכ"ז מבואר שם ג"כ שגם אור החוטם הוא מבחי' ס"ג, והוא ג"כ בחי' ה' אחרונה, וכמ"ש בטנת"א (פרק ב') ובאח"פ (פרק ג' ופרק ה'), וכן כ"ז ג"כ באור הפה, וכמ"ש בעקודים (פרק א' ופ"ג) שכל העקודים הוא בחי' נפש שהוא מלכות ה' אחרונה ובחי' ב"ן. וגם נודע הוא שאור האזן הוא בחי' נשמה, וחוטם רוח, ופה נפש, כמ"ש באח"פ (פרק א'). והרי צריך לכאורה ביאור, כי אחרי {פג ע"ג} שאור האזן הוא בחי' אחרונה מהס"ג, א"כ מה נשאר עוד לאור החוטם והפה. אך הענין הוא כי הנה זה הע"ב דס"ג אשר מהאזוניים עד הגרון, שהוא שורש הפנימי דאח"פ, הוא מתחלק ונפרט לכמה חלוקות פרטיות כמו שאמרנו, ויש גם בו גופה ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם העסמ"ב אשר

לעיל דרוש ד' סי' א', והוא מערכה א'. וכן בכל א' מהם ג"כ ד' שמות, והם העסמ"ב אשר לעיל דרוש ד' סי' ב', והעסמ"ב אשר שם סי' ו', והעסמ"ב אשר שם סי' ט', והוא מערכה ב' אשר בכל א'. וכן בכל א' מהמערכה הב' ג"כ ד' שמות, והוא המערכה הג' שבכל א' מהם. והנה השם ע"ב דהמערכה הא' הוא לא יצא כלל, כי כל הגילויים הוא לעולם רק מהשם ס"ג ולמטה לבד, וכמו שנודע, שעיקר הגילוי הוא בז"א שהוא השם מ"ה, ואמא שהיא השם ס"ג היא עתיקא סתים דקיימא לשאלה כמ"ש בזוהר (בראשית א' ע"ב), והיא שורש הגילוי, אבל השם ע"ב אין לו גילוי כלל, וכן מוכח ג"כ בתיקונים, שקורא השם מ"ה בשם שמא מפרש (תיקו"ז ז ע"ב), והשם ס"ג בשם שמא סתים, וכמ"ש הגר"א בתי"יג (דף כ"ח ע"ג בד"ה בשמא סתים), וא"כ מוכח שהשם ע"ב אין לו גילוי כלל. וכן הוא ג"כ בכלל העולמות, כי האצילות שהוא עיקר הגילוי הוא השם מ"ה, וכמו שאמר אליהו ז"ל בבהקדמה שניה דתיקונים (יש ע"א) מלגו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארז אצילות, והעקודים שהוא שורש הגילוי הנה הוא מהשם ס"ג, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א'), שמשם ע"ב אין לנו רשות לדבר בו. וכן הוא ג"כ כאן בענינינו, כי הנה גם בהס"ג גופה אשר מאזן ולמטה, ונקרא מהאזן עד הגרון בשם ע"ב דס"ג, משום שהוא הטעמים דס"ג, וכמ"ש בטנת"א (פרק א'), ובנקודות (פרק א'), ויש גם בו גופה כל הד' שמות שהוא המערכה הא' שאמרנו, הנה לא היה מתחיל הגילוי מהשם ע"ב דהמערכה הא' אלא רק מהשם ס"ג שבו לבד, כי בהס"ג שבו שהוא השם ס"ג אשר בהמערכה הא' אות ב', הנה שם הוא שורש העקודים, והמ"ה שבו והב"ן שבו, שהם המ"ה וב"ן דהמערכה הא', הנה מהם היה נמשך להנקודות והאצילות, וכמו שיתבאר למטה. אבל השם ע"ב שבו שהוא הע"ב דהמערכה הא' אות א', הוא שורש השרשים של הכל, והוא נעלם לעולם. ולא עוד אלא שגם באותו הס"ג גופה דמערכה הא' אות ב' הנז', אשר ממנו היה מתחיל שורש העקודים, שהוא בשמות הפרטיים שבו, אשר הוא המערכה הב' כמו שנבאר, הנה לא היה מתחיל מציאות העקודים ג"כ מהשם ע"ב שבו, שהוא הע"ב דמערכה הב' אות ה', אלא שנשאר גם אותו הע"ב דהמערכה הב' אות ה' ג"כ נעלם, ולא היה מתחיל מציאות העקודים אלא רק מהשם ס"ג דהמערכה הב' לבד. והיינו כי השם ס"ג דהמערכה הב' אות ו', הנה ממנו הוא המציאות דאור האזן, והמ"ה דהמערכה הב' אות ז' ממנו הוא המציאות דאור החוטם, והב"ן דהמערכה הב' אות ח' ממנו הוא המציאות דאור הפה. אמנם לא יצא אותו אור הס"ג עצמו באור האזן, וכן אותו המ"ה עצמו באור החוטם, ואותו הב"ן עצמו באור הפה, אלא שנחלקו ונתפרטו כל א' מהם ג"כ לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא מערכה הג', ורק הב"ן שבהם לבד, ור"ל הב"ן דהמערכה הג' שבכל א' הוא לבד אשר יצא לחוץ דרך האח"פ, וכמו שמתבאר לעיל דרוש ד' סי' ג' אות י"ב וסי' ד' אות ט"ז וסי' ה' אות כ'. ונמצא שהס"ג דהמערכה הב' נתחלק ונתפרט לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא המערכה הג' שבו, ונשארו הג' שמות העליוניות שהם ע"ב ס"ג מ"ה למעלה ומבפנים, והב"ן יצא לחוץ דרך האזן. והוא הענפי ס"ג אשר אמר בשבירת הכלים (ריש פרק ו') שיצאו לחוץ, כי הב"ן הוא לעולם בבחי' ענף היוצא ומתפשט בגידולו ופירותיו לחוץ, והוא הה' אחרונה דאותו הס"ג אשר בסי' ב' אות ו'. וכן המ"ה

מ"ש

דהמערכה הב' נתפרט ג"כ לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא מערכה הג' שבו, ונשארו הג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה למעלה ומבפנים והב"ן יצא לחוץ דרך החוטם, והוא הה' אחרונה דאותו המ"ה אשר בסי' ב' אות ז'. וכן הב"ן דהמערכה הב' נתפרט לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא מערכה הג' שבו, ונשארו הג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה למעלה ומבפנים והב"ן הוא אשר יצא לחוץ דרך הפה, והוא הה' אחרונה דאותו השם ב"ן אשר שם בסי' ב' אות {פג ע"ד} ח'. ואלו הג' מיני ב"ן דאות י"ב וט"ז וכ' אשר שם בסי' ג' ד' ה', הנה הם הענפי דהג' שמות סמ"ב שבס"ג כנוצר. ונמצא שעיקר הגילויים מה שיצאו ונתגלו לחוץ הוא רק שמות הב"ן של המערכות הג' לבד, ומהם נעשה העולם דעקודים שהם אורות דאח"פ, אבל הג' שמות סמ"ב אשר בהמערכות הג', הם נשארו למעלה ומבפנים וכמו שמתבאר כ"ז בדרוש ד' שם ע"ש. וזהו מ"ש הרב בדרושי אח"פ שכל האורות דאח"פ הם בחי' ה' האחרונה וכנ"ל, והוא משום שהם מהב"ן דהמערכות השלישי.

אמנם עכ"ז, כי הנה משום שכל עיקר המשכתם והתפשטותם הוא רק מהס"ג דגלגלתא אשר מהאזניים עד הגרון, וכן בבחי' הפרטיות הם יוצאים רק מהס"ג שבו לבד, שהוא מהס"ג דהמערכה הא', וכמו שאמרנו כי הס"ג דהמערכה הא' נתפרט לד' שמות (והם המערכה הב') ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והע"ב שבו והוא הע"ב דהס"ג שהוא השם ע"ב אשר לעיל דרוש ד' סי' ב' אות ה', הנה הוא נשאר נעלם (והוא הע"ב הג' כמ"ש למטה בסמוך אות ו') והס"ג דס"ג ממנו הוא האור האוון, והמ"ה דס"ג ממנו הוא אור החוטם, והב"ן דס"ג ממנו הוא אור הפה. הרי נמצא שכולם הם רק מהס"ג דהמערכה הא', כי אותו הס"ג אשר בהמערכה הא' הוא נתחלק לג' חלוקות (לבד הע"ב שבו הנשאר נעלם), ומוציא ומאיר מחלק אחד דרך האוון ומחלק אחד דרך החוטם ומחלק אחד דרך הפה. ונמצא שכולם הם רק מהס"ג, ולכן אמר הרב שכל האורות האח"פ הם מהשם ס"ג וכנ"ל. הרי נתבאר איך שכל האורות דעקודים הם באמת כולם מבחי' ב"ן, ור"ל מהב"ן דמערכות הג', ועכ"ז הוה עיקרם רק מהס"ג ור"ל מהס"ג דהמערכה הא' כי הרי כולם הם רק משם.

אות ו'

ישנם ג' שמות ע"ב שהם נעלמים: ע"ב הכללי (הכולל רד"א ואוירא), והע"ב דמו"ס הנכלל בקד"א, והע"ב דס"ג דמו"ס, הרי הם כעין ג"ר של העקודים. טעם הדבר הוא שרק הב"ן של כל עסמ"ב ועסמ"ב הוא מה שמתגלה, הוא מכיוון שזהו הסדר לעולם, שתמיד בחינת הב"ן היא שמתגלית, והשאר נותרים בפנים, שכן התחתון יכול לקבל רק את הבחינה הרביעית ה"ה ב"ן. והנה על אף שהתחלנו את כל דברינו שבספר זה ממו"ס דא"ק, אמנם יש מערכה שלימה למעלה ממנו והיינו ראש דא"ק.

והנה נתבאר מדברינו הנ"ל אות ה' כי הנה הם ג' בחי' שמות ע"ב אשר הם נעלמים, אחד הוא הע"ב הכללי דהגלגלתא, אשר אמר עליו הרב שאין לנו רשות לדבר בו, והוא הב' רישין עלאין דהא"ק. (ע' בכל מה שכתבנו לעיל דרוש א' סי' ד' ותבין כל דברינו כאן.) והשני הוא הע"ב דהמערכה הא' שהוא הע"ב אשר לעיל דרוש ד' סי' א' אות א', והוא נכלל ג"כ עם הקד"א רישא תניינא כמו שכתבנו שם, והנה הוא נעלם ג"כ וכנ"ל אות ה'. והשלישי הוא הע"ב דהמערכה הב' שהוא הע"ב אשר לעיל דרוש ד' סי' ב'

אות ה', והם ג' ע"ב נעלמים, ולא היה מתחיל כל מציאות העקודים שהוא עולם הראשון והגילוי הראשון אשר מא"ם ולמטה אלא ג"כ רק מאחר ג' העלמות הללו ולמטה, ואלו ג' העלמות דע"ב הנה הם כבחי' הג"ר אשר הם נקראו נסתרות כנודע (תיקו"ז יט ע"א)⁵³⁸. והם ג"כ ע"ד הגילויים העיקריים שנתגלה מהם אח"כ שהם הענפים אשר יצאו לחוץ, אשר היו ג"כ רק מהשם ב"ן דמערכה הג', ונשארו הג' שמות שהם הע"ב ס"ג מ"ה דכל מערכה הג', נשארו למעלה ומבפנים שלא יצאו וכנ"ל אות ה' וכן לעיל דרוש ד' בסו"ג ד' ה' ע"ש. ונמצא שכן הוא הסדר לעולם בכל בחי' ובחי', הן בכללות והן בפרטיות, אינו מתחיל הגילוי רק מבחי' הד' ולמטה לבד, והג' העליונות נשארו כולם נעלמים, והוא ע"ד שכתבנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ג', כי האור דההתפשטות הראשון אשר לכל עולם שהוא השורש דאותו העולם, הנה לא נעשה ראוי להעשות שורש אליו אלא רק אחר שנתמעט מקודם בג' מיעוטים דוקא ע"ש⁵³⁹, והוא ענין אחד עם מה שאמרנו כאן דהג' עליונות נשארו נעלמים, כי אין התחתון יכול לקבל אלא רק מהבחי' הד' ולמטה. וכן הוא ג"כ בהעלמות ב"ע שאינם מקבלים אלא רק מהה' אחרונה דהשם הוי"ה ב"ה. ולא קשה לפי"ז במה שאמרנו שהגילוי הוא מתחיל מהשם ב"ן דמערכה הג', הלא לפי דברינו היה צריך שישארו ג"כ כל הג' המערכות הראשונות כולם למעלה, ולא יתחיל הגילוי אלא רק מהמערכה הד' לבד, אך האמת הוא, כי מה שאמרנו שהוא הב"ן דהמערכה הג' הוא רק כאשר שאנו מתחילים לחשוב את המערכות בהמ"ס לבד, שהוא מהאזניים ולמטה, אבל בכללות א"ק כולו שהוא מהקרקפתא ולמטה, ונקרא מהקרקפתא עד הגרון בשם ע"ב הכללי, וכמ"ש לעיל דרוש א' סו"ג ד', א"כ הרי יהיה לפי"ז (פד ע"א) מה שאמרנו שמהאזניים עד הגרון הוא הע"ב דס"ג, והרי אנו קוראים מהאזניים ולמטה בשם ס"ג, והוא ג"כ רק ע"י התחלקות השמות הפרטיים שבו, ר"ל בהע"ב הכללי עצמו. והרי הוא המערכה הא' מהע"ב הכללי אשר מהקרקפתא עד הגרון וכמו שאמרנו לעיל, כי לכך נקרא מהאזניים בשם ס"ג, משום שבפרטיות יש בחי' דו"ן ברישא גופה, והם קד"א ומ"ס, קד"א חכמה ע"ב ומ"ס בינה ס"ג, והם ע"ב וס"ג שברישא. ונע' לעיל דרוש א' סו"ג ד' שבארנו שם שגם הכתר והחכמה דהמ"ס נכלל ג"כ עם הע"ב דקד"א, והס"ג דהמ"ס הוא רק מהבינה דהמ"ס ולמטה ומשם הוא האזניים ע"ש בדברינו. וכן יש ג"כ גם בבחי' הזה מ"ה וב"ן ברישא גופה ג"כ, והם בחיך וגרון כנודע. וא"כ לפי"ז הרי מתחיל השבון המערכות יותר למעלה, ומה שחשבנו לעיל אות ה' למערכה הא' יהיה עתה למערכה הב',

⁵³⁸ עי' ביאורים ח"א בתחילה שאלו הם המכונים "צחצחות" וכמבואר בפרדס רימונים לרמ"ק שער הצחצחות שער יא.

⁵³⁹ תורף דבריו שם, שע"י ההתפשטות הראשונה יש ג' התמעטויות לאור:
 (א) על ההתפשטות לצאת מהמדרגה התחתונה של המדרגה העליונה ממנה, שהרי תכלית כל יציאתה אינה כי אם לעשות שורש לעולם חדש, וממילא היא צריכה להיות לגמרי למטה מהמדרגה העליונה, דהיינו שכל תחילתה של ההתפשטות הראשונה אינו אלא באור המועט שבה.
 (ב) ע"י סדר יציאתה, שהיציאה היא ממלכות עד כתר ולא הפוך. וזהו דרך מיעוט, מכיוון שככל שהבינה קטנה יותר היא נוטה להתעבות יותר בנקל וממילא ירידת המלכות גורמת לבאים אחריה להתעבות עוד יותר (כ"ז בהתפשטות, אמנם עיקר העביות מתגלה בהסתלקות).
 (ג) כל י"ס שיצאו בהתפשטות הראשונה לא היו שוים בענין שלימות אורותיהם, שהיו צריכים ה' אורות פנימיים וב' אורות מקיפים. כך, שא"א היה שלם רק בנפש שלו, ואבא היה שלם רק בנפש ורוח שלו, ואמא היתה שלימה בכל הפנימיים שכן נוסף אצלה גם הנשמה, ואילו זו"ן היו שלמים בה' פנימיים וב' מקיפים.
 ג' התמעטויות אלה המה בסוד ג' הכלים, הרי הם כלים דנר"ג, זה מעובה מזה.

כי מערכה הא' הוא בכללות הרישין כולן, ומערכה הב' הוא העסמ"ב אשר בהמ"ס עצמו שחשבנו אותו לעיל למערכה הא'. ויהיה נמצא לפי"ו כי הע"ב דגלגלתא שאמר הרב שאין לנו רשות לדבר בו, הנה הוא הע"ב דהמערכה הא', והוא ההעלם הראשון. והע"ב דהמ"ס שאמרנו והוא השם ע"ב אשר לעיל דרוש ד' סי' א' אות א', הנה הוא הע"ב דהמערכה הב', והוא ההעלם הב'. והע"ב אשר בסי' ב' אות ה' שאמרנו הנה הוא הע"ב דהמערכה הג', והוא ההעלם הג'. והנה הס"ג מ"ה ב"ן אשר בסי' ב' אות ו' ו' ח' אשר אמרנו, שמהם הוא האורות דהאח"פ, הנה אמרנו שהוא רק מהשם ב"ן דכל אחד מהם, וא"כ נמצא שעיקר הגילוי הוא רק בהשם ב"ן דהמערכה הד', כי הס"ג דהמערכה הג' [מכללות כל הרישין כולן] והוא השם ס"ג אשר לעיל דרוש ד' סי' ב' אות ו' כאשר שאנו מחלקים אותו ג"כ לד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר שם סי' ג', הרי הוא המערכה הד' [מכללות כל הרישין]. וכאשר אנו אומרים שהב"ן מהם, והוא השם ב"ן אשר שם אות י"ב, הוא אשר יצא לחוץ, א"כ נמצא שהב"ן דהמערכה הד' שהוא הב"ן דס"ג מהס"ג שבהמ"ס הוא אור האוון, וכן באורות חוטם פה, כי הב"ן דמ"ה מהס"ג שבהמ"ס, והוא הב"ן אשר שם סי' ד' אות ט"ז, הוא אור החוטם. והב"ן דב"ן מהס"ג שבהמ"ס והוא הב"ן אשר שם סי' ה' אות כ', הוא אור הפה. וא"כ נמצא שהגילוי העיקרי שהם הענפים אשר יצאו לחוץ מאח"פ שהוא העולם העקודים העיקרי, הנה הוא באמת רק מהמערכה הד' לבד, כי הרי עדיין לא נתגלו הס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה הג' ור"ל באמרי מערכה הג' ר"ל מחשבון המערכות דכללות הרישין כולן, שהוא מהקרקפתא ולמטה, ואז היה כל המ"ס כולו שמהאזניים עד הגרון הס"ג דמערכה הא', והד' שמות שבו, והם העסמ"ב דסי' א', הם המערכה הב'. והד' שמות שבהס"ג שבו והם העסמ"ב דסי' ב', הם המערכה הג' (ולעיל אות ה' אנו קוראין אותה מערכה הב' והבן כ"ו). עד שנתחלקו עוד כל א' מהם לד' שמות ג"כ, והם הסימני ג' ד' ה', ורק אז יצא הב"ן מהם דרך אח"פ, והרי הם באמת רק השמות ב"ן אשר בהמערכות הד'.

והענין בכ"ז הוא כמה שידוע כי כל הגילוי הוא רק ע"י הצמצום והגבלה, ולא היה אפשר להתחיל הגילוי אלא רק אחר שנצטמצם ונגבל בהגבלה אחר הגבלה, ובפרט אחר פרט עד ד' פעמים, אבל הפרטיים דג' פעמים הראשונים, הנה הגם דבערך שלמעלה מהם הם נחשבים לפרטיים, אבל בערך העולמות הצריכים לצאת מהם הם נחשבים לכללות ולכללי כללות, שהיא בחי' א"ס⁵⁴⁰, ואין העולמות יכולים לקבל אורם. ולכן הוא כי מהס"ג דהמערכה הא', הגם שהוא בחי' פרט, כי הרי הוא ממה שנתחלק א"ק הכללי ונתפרט לד' שמות, עכ"ז אין באפשרי בשום אופן שיצאו העולמות מהגילוי הזה, כי העולמות הם מוגבלים ביותר וביותר מאד מאד, ולכן נצטמצם ונתפרט גם אותו הס"ג דהמערכה הא' ג"כ לד' חלוקות, והוא המערכה הב', והיה הגילוי בהס"ג דהמערכה הב'. אמנם עדיין לא היה אפשר לקבל אורו, אלא עד שיתפרט גם הוא לד' שמות ג"כ, והוא המערכה הג' (ר"ל מחשבון המערכות שמהקרקפתא, ולמטה על דרך שכתבנו לעיל בסמוך בהמוסגרי). והע"ב שבו נשאר נעלם, ובהס"ג שבו היה הגילוי (פר ע"ב) דאור האוון, ובהמ"ה שבו

⁵⁴⁰ כל אור עליון הוא א"ס בערך התחתון ממנו (מבו"ש יג ע"ד).

היה הגילוי דאור החוטם, ובהב"ן שבו היה הגילוי דאור הפה. אמנם עיקר הגילוי דאור האוזן הנה היה רק בהב"ן דאותו הס"ג, וכן עיקר הגילוי דאור החוטם הנה הוא רק בהב"ן דאותו המ"ה, והגילוי העיקרי דאור הפה הנה הוא רק בהב"ן דהב"ן. והוא משום דגם הס"ג מ"ה ב"ן שהם הפרטיים דהמערכה הג', לא היה ג"כ בכח העולמות לקבל אורם אם לא אחר שנתחלקו ונתפרטו גם הם כל א' עוד לד' שמות ג"כ, והוא המערכה הד' והב"ן מהם, הם אשר יצאו ונתגלו בגילוי העיקרי, והם הענפים אשר יצאו לחוץ דרך אח"פ, והם האורות דאח"פ שהוא העולם העקודים. ונמצא שבחלוקת דהמערכה הג', שהוא העסמ"ב אשר בסי' ב', היה התועלת כי על ידה נעשה הבדל והיכר בין השורש דאור האוזן להשורש דאור החוטם ולהשורש דאור הפה, כי הרי הס"ג מ"ה ב"ן דאותו המערכה הג' הם אשר היו עתידים להוציא ולהמשיך את אורם כל א' ממקום בפנ"ע, הס"ג דרך האוזן והמ"ה דרך החוטם והב"ן דרך הפה, א"כ הרי נעשה הבדל והיכר עכ"פ גם בחלוקת השמות דהמערכה הג' עצמו. אך עדיין לא נתגלו השמות דהמערכה הג' עצמם בגילוי גמור עד שנתחלקו כל שם מהם ג"כ עוד לד', שהוא המערכה הד', ואז נתגלו בהגילוי הראוי להם שהוא הב"ן דכל א' אשר יצא לחוץ, ואז היו יכולים העולמות לקבל את אורם. ונמצא שעיקר הגילוי לא היה באמת רק בהמערכה הד' לבד, ומה שאמרנו לעיל אות ה' שהגילוי היה מהב"ן דמערכות הג', הוא משום כי בכל דברינו אשר לעיל דרוש ד' התחלנו לחלק את השבון כל המערכות רק מהמ"ס שבו לבד, ומשום שמהקרקפתא עד האזניים אין לנו רשות לדבר בו, ולכן אינו עולה שם בשם כלל, ולא הרשה לנו לקרוא בשם אלא רק מהאזניים ולמטה, והוא נקרא בשם ס"ג הכללי. ועד הגרון נקרא בשם ע"ב דס"ג, והוא העיקר השם הכללי הראשון, ולכך אין ראוי לחלק את המערכות רק ממנו לבד.

אות ז'

שורש מלכי היושר הוא באבא שבא"ק, הרי הוא הע"ב דס"ג הכללי העיקרי שמקומו מהגרון ומטה. ופי' מש"כ הרב שנמשכו מהזיווג דע"ב וס"ג דגלגלתא, כוונתו לבחי' העטרין והמוחין החדשים שנשפעו משם לאבא שבא"ק, כדי להוציא את המלכים האלה. עיקר הב"ן דס"ג דא"ק הוא באמא שבא"ק, הרי היא הס"ג דס"ג דא"ק, ומקומו הוא מהחזה ולמטה, ובעולם התהו הכלול מ"ה וב"ן, וזאת אע"פ שמצד עצמו כולו בחי' ב"ן, יצא המ"ה דב"ן מאבא שבא"ק, והב"ן דב"ן מאמא שבא"ק. והנה כל תוספת מוחין שתחתון מקבל מעליון אינו שהעליון יוצא על ידי הזיווג דתחתון אלא עיקר אורו נשאר למעלה במוחין ורק כח והארה מהעליון הוא שיוורד מחב"ד לחג"ת ומחג"ת לנה"י. ובכל דרגא שיוורדת, היא מתחלפת ממדרגתם הראשונה, ומתעבה בעיבוי אחר עיבוי, עד שהוא יוצא בזיווג של טיפת מ"ד ומ"ן בסוד אמ"ר וק"ב, ועיקר גמר הטפה הוא מבחי' הב"ן. אם כן בתיקון או"א דא"ק, הרי הם ע"ב דס"ג וס"ג דס"ג, מקבלים תוספת מוחין מהע"ב וס"ג דגלגלתא. המ"ה שנכנס, הוא באמת עסמ"ב שלם, אלא שהעס"מ נשאר בתוך או"א, והב"ן הוא מה שיוצא על ידי הטפה, וכן הוא בב"ן דב"ן שבעולם התהו. ממילא יתבאר גודל הפרש שבין עקודים לנקודות, שעל אף ששניהם יצאו מאותו המקור ה"ה המו"ס, אמנם העקודים יצאו מהס"ג דמו"ס ואצילות מהמ"ה וב"ן דמו"ס. ועתה נדבר מענין אורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים שהם המלכים דיושר, מקומם ותלייתם בא"ק. כי הנה הגם שאמרנו שהם נמשכו ג"כ מהשורש הפנימי דאח"פ, עכ"ז הנה יש הפרש גדול בין האורות דאח"פ לאורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים. כי הנה עיקר עצמות המלכים דיושר הנה הם באמת רק מהאבא שבא"ק, שהוא הע"ב דס"ג הכללי העיקרי אשר מהגרון ולמטה. ומ"ש הרב שנמשכו מהזיווג דהע"ב והס"ג דהגלגלתא, הכוונה הוא רק על בחי' עטרין והמוחין חדשים אשר משפיעים הע"ב והס"ג דהגלגלתא ע"י זווגיהם להאבא שמהגרון ולמטה, כדי לחדש המוחין שלו, כדי להוציא את המלכים

דיושר. והנה נתבאר לעיל דרוש ד' סי' ד' ובכ"מ מדברינו שהב' בחי' דמ"ה וב"ן הכלליים דא"ק, אשר מהם נבנה עולם האצילות כנודע, הנה עיקר המ"ה הכללי הוא מאבא שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג העיקרי שמהגרון ולמטה, ועיקר הב"ן הכללי הוא מהס"ג דס"ג, שהיא האמא שבא"ק אשר היא מהחזה שבו ולמטה. וידוע הוא כי המ"ה דאצילות הוא כלול ממ"ה וב"ן, וכך הב"ן דאצילות הוא כלול ממ"ה וב"ן. והנה בעולם התהו אשר לא יצא רק בחי' הב"ן לבד, ועכ"ז הנה היה כלול ג"כ ממ"ה וב"ן כנודע, הנה יצא המ"ה דב"ן מאבא והב"ן דב"ן מאמא, וכמו שמתבאר כ"ז לעיל דרוש ד' בארוכה. והנה עד"ז היה ג"כ בחי' המוחין והעטרין אשר היו משפיעים הע"ב וחס"ג דגלגלתא להא"א שמהגרון ולמטה, כי היה נמשך ההשפעה אשר לכל א' משורשו ג"כ רק מבחי' הב"ן שבו לבד. והיינו כי הרי מהמ"ה דהמערכה הא' שהוא השם מ"ה אשר לעיל דרוש ד' סי' א' אות ג', הנה היה נמשך השפעת המוחין חדשים והעטרין לאבא שהוא הע"ב דס"ג העיקרי אשר מהגרון ולמטה, ומהב"ן דהמערכה הא' שהוא השם ב"ן אשר שם אות ד', הנה היה נמשך השפעת המוחין חדשים והעטרין לאמא שהיא חס"ג דס"ג העיקרי שמהגרון ולמטה. ובעולם התהו אשר לא יצא רק בחי' הב"ן דכל א' מהם לבד, היה השפעת מוחין חדשים ג"כ עד"ז, דהיינו שלא היה נמשך המוחין מהמ"ה דהמערכה הא' רק מהב"ן דהמ"ה לבד, כי המ"ה דהמערכה הא' הוא נתחלק ונתפרט ג"כ לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא מערכה הב', והם העסמ"ב (פד ע"ג) אשר לעיל דרוש ד' סי' ו'. ומאותו הב"ן דהמערכה הב' שהוא השם ב"ן אשר שם אות כ"ד, הנה משם היה נמשך התוספת מוחין חדשים לאבא בעת עולם התהו וכמו שכתבנו שם סי' ח', אבל לאחר התיקון כאשר נתעורר המ"ה אשר מאבא לצאת⁵⁴¹ ג"כ וכמו שמתבאר שם סי' י"ד, הנה אז היה התוספת מוחין חדשים להע"ב וחס"ג דגלגלתא ג"כ מהמ"ה, שהוא מהמ"ה דהמערכה הב' וכמו שמתבאר שם סי' י"ב. ובן עד"ז, כי מהב"ן של המערכה הא' שהוא השם ב"ן אשר שם סי' א' אות ד', אשר ממנו הוא התוספת מוחין חדשים לאמא שהיא חס"ג דס"ג אשר מהגרון ולמטה, הנה בעולם התהו אשר לא יצא מאמא רק הב"ן דב"ן לבד, הנה לא היה התוספת מוחין מהע"ב וחס"ג דגלגלתא ג"כ, רק מהב"ן דב"ן לבד שבהמ"ס. והיינו כי הב"ן דהמערכה הא' נתחלק ונתפרט לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא מערכה הב', והם הד' שמות עסמ"ב אשר שם סי' מ', ומאותו הב"ן דהמערכה הב' שהוא השם ב"ן דאות ל"ו, הנה משם היה התוספת מוחין חדשים לאמא שהיא חס"ג דס"ג בעת עולם התהו. [אמנם לעיל דרוש ב' נתבאר שם שאמא שהיא חס"ג דס"ג לא קבלה אז מוחין חדשים ממש מהע"ב וחס"ג דגלגלתא, אלא רק הארה קצת מעין זה לבד, והוא הענין מה שהאורות דעינים הם לא יצאו ע"י הזווג כלל, וכמו שמתבאר כ"ז שם בארוכה.] אבל לאחר התיקון, כשיצא המ"ה ויצא אז גם מאמא שהיא חס"ג דס"ג המ"ה שלה ג"כ, הנה היה אז השפעת מוחין חדשים אשר מהב"ן דהמערכה הא' אשר

⁵⁴¹ הגהת רבינו: עי' ספר הכללים כלל יח ענ"י סי' ה' אות יט (שכל פתיחת פי מקור דאור א"ס הוא לעולם רק בהתפשטות השניה).

לאמא היה ג"כ מהמ"ה שבו, שהוא מהמ"ה דהמערכה הב' וכמו שמתבאר שם סי' י"ג. ונמצא כי בעולם התוהו היה התוספת מוחין רק מהב"ן דהמערכות הב', ואחר התיקון היה התוספת מוחין גם מהמ"ה דהמערכות הב'.

והנה ידוע הוא מדברי הרב זללה"ה שכל תוספת מוחין ועטרין אשר מקבל כל תחתון מהעליונים, אינם יוצאים הם עצמם בהווג דהתחתון כלל, אלא שעיקר האור נשאר למעלה בהמוחין דהתחתון עצמן, ורק כח והארה מהם לבד יורד מדרגא לדרגא, דהיינו מחב"ד לחג"ת ומחג"ת לנה"י, ובכל דרגא שיורד מתחלפים ממדרגתם הראשונה ונתעבו בעיבוי אחר עיבוי עד שיוצאים בהווג בטפת המ"ד והמ"ן, וכמ"ש הרב בדרושי מ"ן (דרוש ה' ו') בסוד אור מים רקיע וק' ברכאן. ומבואר שם, שהד' בחי' הללו הם ג"כ בחי' הד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ועיקר גמר הטפה הוא מבחי' הב"ן שהוא עמרת היסוד. וא"כ נמצא שהתוספת מוחין חדשים אשר מקבלים האו"א, שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג אשר מהגרון ולמטה, מהע"ב והס"ג דגלגלתא בעולם התוהו והתיקון, ואמרנו שהוא המ"ה וב"ן דהמערכות הב', יהיה נמצא שאותן המ"ה וב"ן כאשר נכנסים באו"א להיות בהם לתוספת מוחין, הנה נתחלקו עוד ונתפרטו ג"כ לד' שמות כל א' מהם, והוא מערכה הג' שבכל א' מהם, ונשארו הג' שמות העליונים דאותן המערכות הג', שהם הע"ב ס"ג מ"ה באו"א עצמן, ורק הב"ן לבד אשר ממערכות הג' הוא לבד יוצא בבחי' טפת מ"ד ומ"ן מהאו"א, שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג העיקריים שמהגרון ולמטה, והם נתגלו בהגילוי העיקרי של הנקודות והאצילות. ובעולם התוהו, שהוא יציאת דהנקודות, היו האורות השם ב"ן דמערכה הג' (והוא הב"ן אשר בסי' ח' אות ל"ב) אשר בהב"ן דמערכה הב' (שהוא הב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד) שבהמ"ה דמערכה הא' אשר שם סי' א' אות ג', והוא הב"ן דב"ן שבמ"ה דהמ"ס אשר מהאזניים עד הגרון, וזהו המלכים דהיושר. וכן המלכים דעגולים אשר הם יצאו מהעינים הנה היו הם הב"ן דהמערכה הג' (והוא השם ב"ן אשר בסי' י"א אות מ"ד) אשר בהב"ן דהמערכה הב' (שהוא הב"ן אשר שם סי' ט' אות ל"ו) שבהב"ן דמערכה הא' אשר שם סי' א' אות ד', והוא הב"ן דב"ן שבב"ן דהמ"ס אשר מהאזניים עד הגרון. ונקרא הב"ן דהיושר, משום שהוא מהע"ב דס"ג (שהוא אבא ובחי' חסד) ומהמ"ה דהמערכה הא', הנה נקרא הוא בשם מ"ה דב"ן בערך הב"ן דעגולים שהוא מס"ג דס"ג ומהב"ן דהמערכה הא', והוא רק הב"ן דב"ן.

ואחר התיקון יצא בהמלכים דהיושר גם הב"ן דמערכה הג' (והוא הב"ן אשר בסי' י"ב אות מ"ה) אשר בהמ"ה (פד ע"ד) דמערכה הב' (שהוא המ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג) שבהמ"ה דהמערכה הא', והוא הב"ן דמ"ה, שבמ"ה דהמ"ס. וכן בהמלכים דעגולים יצא לאחר התיקון הב"ן דהמערכה הג' (והוא השם ב"ן אשר בסי' י"ג אות ג"ב) אשר בהמ"ה דמערכה הב' (שהוא השם מ"ה אשר בסי' ט' אות ל"ה) שבהב"ן דמערכה הא', והוא הב"ן דמ"ה שבב"ן דהמ"ס, ונקרא האור דהיושר אשר לאחר התיקון. הגם שהוא ג"כ בחי' ב"ן, עכ"ז הנה משום שהוא מהמ"ה דהמערכה הב' אשר בהמ"ה דהמערכה הא', (וגם עיקרו ועצמותו הוא מהאבא שהוא חסד) נקרא הוא בשם מ"ה דמ"ה. והאור דהעגולים אשר לאחר התיקון, משום שהוא ג"כ מהמ"ה דמערכה הב' אשר בהב"ן דהמערכה הא', נקרא הוא בשם מ"ה דב"ן או בשם ב"ן דמ"ה (וכנ"ל דרוש ד' סי' ט"ו).

והרי נתבאר עכ"פ גדול ההפרש שבין האורות האח"פ שהוא העולם העקודים להאורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים שהוא המלכים דיושר. כי הגם ששניהם הם משורש אחד שהוא מהס"ג דגלגלתא אשר מהאזניים עד הגרון, עכ"ז יש חילוק והפרש גדול ביניהם, כי העקודים הוא מהס"ג שבו שהוא הס"ג דמערכה הא, אבל אורות הטבור ויסוד וצפרני רגליים הוא רק מהמ"ה שבו, שהוא המ"ה דמערכה הא. ועיקר החילוק הוא, כי העקודים הוא נמשך רק מאותו הס"ג דמערכה הא' גם בכל עיקרו ועצמותו, כי עיקר עצמות העקודים הוא נמשך ויוצא מהס"ג דגלגלתא שמהאזניים עד הגרון, והתוספת מוחין חדשים אשר קבל אותו הס"ג לצורך הוצאת העקודים הוא עוד מלמעלה ולמעלה, והיינו מסוד אורא ובוצינא עלאין⁵⁴² והוא מרזא דא"ס ית"ש, אבל כל המלכים דעולם התהו הנה עיקרם ועצמותם הוא רק מהא"א שמהגרון ולמטה, ומה שנמשכו מהשורש הפנימי דאח"פ הוא רק התוספת מוחין להא"א לצורך הוצאת אותן המלכים. כי התוספת מוחין להא"א הוא נמשך ג"כ מהס"ג הכללי דגלגלתא שהוא השורש הפנימי דאח"פ, ועכ"ז לא נמשכו כולם מבחי' אחת אשר בו, כי האורות דאח"פ נמשך מהס"ג שבו, והתוספת מוחין להמלכים נמשך מהמ"ה וב"ן שבו אשר הוא בחי' הו"ת שבו, ולכן הם שייך להו"ת הכלליים דא"ק, שהוא מהגרון שלו ולמטה, והיינו להיות לתוספת מוחין לאו"א שבא"ק שעומדים תחת הגרון.

והנה נודע הוא שכל מוחין הם מתפשטין בכל הקומה כולה עד שיוצא הבחי' התחתונה מהם דרך היסוד בהזווג, וכאן בעולם התהו אשר לא נזדווגו או"א, לכן יצאו כולם מהטבור ויסוד וצפרני רגליים שהוא בסוד טיפת קרי כנ"ל, ועיקר עצמותם הוא באמת רק בחינת המלכיות התחתונות לבד אשר מהא"א עצמם, אלא שהיה יציאתם ע"י התוספת מוחין חדשים אשר נתוסף לאו"א מאותן המ"ה וב"ן דגלגלתא לצורך הוצאת דהמלכים, כי בזה היה בהמלכים ג"כ עכ"פ איזו הארה גם מהס"ג הכללי דהגלגלתא שהוא מהמ"ה וב"ן דמערכה הא' שבו, אבל עיקר עצמותם היה רק מהא"א אשר עומדים תחת הגרון לבד, וא"כ הרי אין להם מקום אחר לצאת רק מאו"א לבד, כי הרי רק מהם נמשכו. אמנם מקומם היאות להם הוא היה לצאת דרך היסוד שלהם ע"י הזווג, אך בעולם התהו אשר לא נזדווגו יצאו בסוד טיפת קרי. הרי נתבאר בזה היטיב ענין השינוי מקומות בין העקודים לאורות המלכים, מה שיצאו העקודים דרך נקבי האח"פ והמלכים מהטבור ויסוד וצפרני רגליים. וכ"ז הוא בהמלכים דהיושר, ובהמלכים דעגולים הנה השינוי אשר בינם להעולם העקודים הוא פשוט במכש"כ, כי המלכים דעגולים הנה עיקרם ועצמותם הוא ג"כ רק מאמא שהיא הס"ג דס"ג, והתוספת מוחין אשר להם הוא רק מהב"ן דמערכה הא'. ומה גם כי הרי בעולם התהו לא היה להם תוספת מוחין כלל, כי הרי זהו הענין מ"ש לעיל אות א' שהמלכים דעגולים לא יצאו ע"י זווג דע"ב וס"ג דגלגלתא, אמנם עיקר הענין בהמלכים דעגולים מה שיצאו מהעינים זה יתבאר לקמן סי' ב' בעה"י.

אות ח'

⁵⁴² הגהת רבינו: עי' ספר הכללים כלל ח"י ענף י סי' ה' אות י"ט (סעיף ב', וכן יש לעיין בכלל ד' ענף ט"ו, וכלל ג' ענף יא).

בביאור עניין שבירת מלכי היושר: מלכי היושר לא יצאו כי אם בבחי' ב"ן, ולא בבחי' פרצוף, שכן עיקר הפרצוף הוא הו"ק, לכן הם היו גבורות חזקים, ובגלל זה מתו. קשה על הנ"ל, שכן הם הרי יצאו דרך זיווג, והגבורות היו ממותקים, ואפילו מלכי העיגולים כבר קבלו מהם מיתוק ותיקון לצורך מלכותם כרגע.

אלא צ"ל שהכל הוא בערכין, שמלכי היושר הרי הם הב"ן דע"ב דס"ג הם חסדים ביחס למלכי העיגולים הרי המה הב"ן דס"ג דס"ג, וממילא אפשר שהם יקבלו מהם הארה.

תיקון הגבורות נעשה על ידי א' מב' סיבות: א) התחברותם באור החסדים והיינו מיתוקם, ב) כאשר נכנסו הגבורות בכלי אשר שם הוא מצומצם הרבה, אזי הכלי מגבילם, ויתכן כי תצא מהם מציאות מסודרת.

החילוק בין ב' הסיבות הוא, כאשר תיקונם הוא על ידי אור החסדים, אזי יוצאת מהם מציאות רוחנית והזיכוכך הוא כפי מדריגת האור, וכאשר תיקונם הוא על ידי הכניסה לכלי, אזי יצאה מהם מציאות עבה ולמטה ממדריגת האור, שכן הכלי מגבילו. וכל אור דגבורות, ככל שהוא יותר תחתון, הוא יותר חזק, שכן הם רחוקים מאור א"ס, וכן כל כלי ככל שהוא יותר תחתון הוא יותר חזק. אם כן, בע"כ נמצא שמלכי העיגולים הם יותר תחתונים ממלכי היושר ולכן הם גבורות חזקים יותר, והכלים שבהם יותר עבים. וממילא אם היו מתאחדים, היו לפרצוף א', וזה היה תיקון לשניהם, שאור היושר היה נכנס לכלי דעיגול, והכלי דעיגול היה מצמצמו, ואור העיגולים היה מתמתק מאור היושר, שכן כנ"ל הוא נחשב כחסדים לגבי אור דעיגולים, אמנם מכיוון שהם יצאו כל א' לעצמו, אזי לא היה כח בכלי להגביל את האור והם יצאו לפעול בכל כחם וללא סדר כלל, ונפרדו לבקעים אין קץ ומתו ונתבטלו שניהם.

מכיוון שלמלכי יושר היה שורש באבא שבא"ק, הרי הוא שורש החסד, ממילא היה להם קיום מעט ותיקון קצת, ומלכו לרגע, וכן מלכי העיגול מלכו כרגע, אבל כל זה רק בזכות ההארה שבאה ממלכי היושר.

ועתה נבאר ג"כ ענין השבירה מה שהיה גם בהמלכים דהיושר, הגם שהוא נמשך

ויצא ג"כ ע"י הזווג דע"ב וס"ג דגלגלתא, משא"כ בהעקודים שהוא עולם חי וקיים לעד.

והוא כי הרי אמרנו שבעולם התהו היו כל המלכים רק (פה ע"א) הב"ן לבד של מערכות

הג', והיה חסר המ"ה מכל וכל, כי לבד מה שלא יצא עדיין מהמ"ה דמערכות הב' שהוא

המ"ה הכללי וכנ"ל, הנה גם הב"ן גופה אשר יצא, לא יצא רק המלכיות לבד אשר בו,

וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ח') וכן בדברי הגר"א בספרא דצניעותא (פרק א' ב ע"ג)

בד"ה ומלכין קדמאין מיתו ע"ש, וכנודע שלא יצאו רק הי' מלכיות לבד, וזהו מ"ש האריז"ל

בזוהר הרקיע (דף קנ"ד ע"א) שמתחלה לא היו בסוד פרצוף כלל, כי משום שלא היו רק

המלכיות לחוד אין בהם בחי' פרצוף עדיין, כי עיקר הפרצוף הוא רק הו"ק, שהם כלל

הקומה כמ"ש בטנת"א (ריש פרק ה') ובמוחין דצלם (פרק ז') וכנודע. ואמר שם האריז"ל

עוד (והוא מתז"ח כ"ו ע"א) בגין דאדם אין דהוה בעלה לעילא סתים באין בו. והנה הבעלה

שאמר הוא קאי על המ"ה הכללי, והפרצוף שאמר הוא קאי על הט' ספירות העליונים

מהב"ן עצמו. ומה ששמע שם שהבעלה עצמה הוא בחי' הפרצוף, הוא משום כי הבעלה

והפרצוף הם יצאו לאחר התיקון שניהם ביחד כלולים זה בזה, ונעשים שניהם לאחד בכל

פרצוף, ונקרא הכל על שמו לבד כנודע כ"ו. ואלו הב' בחי' הם הדר ומהיטבאל כמ"ש

בשבירת הכלים (פרק ח') והדר הוא הבעלה ומהיטבאל הוא הפרצוף, ושניהם לא יצאו

אלא רק אחר התיקון וכלולים זב"ז (כו') והארכתי שם בהמ"ק עוד הרבה בזה ולא צויתי

להעתיק כדי שלא להלאות את המעיין כי הם כבר מבוארים לעיל בדרושי ב' ג' ד'). והרי

לנו עכ"פ כי היו כל המלכים הן דהיושר והן דעגולים רק מבחי' גבורות לבד, כי הרי הם"ג

הוא גבורות כנודע, ובפרט המלכיות החיצוניות שבו, ולכך מתו כל המלכים הן דהיושר

והן דהעגולים מחמת שהיו כולם גבורות חזקים, הן מעיקרן ועצמותן, והן מהארת המוחין

שלחם אשר היו ג"כ רק בחי' הב"ן האחרונות מהמערכות הנזכרים, ולכן לא היה אפשר

להם להתקיים וכנ"ל.

אמנם עדיין יש להקשות בזה, כי הנה אחרי שאמרנו שגם המלכים דהיושר היה

ג"כ רק בחי' גבורות חזקים לבד ולכך מתו גם הם, א"כ הרי קשה מה שאמרנו לעיל

שהמלכים דהיושר הם היו מבוססים בחסדים משום שנמשך בהם אור מהזווג העליון

דע"ב וס"ג דגלגלתא, ואמרנו שם ג"כ שהמלכים דעגולים היו מקבלים תועלת מהם וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') וכן אמרנו שם עוד, שאם היו מזדווגים אז האו"א שבא"ק הנה היו נעשים הב' מיני מלכים דיושר ועגולים למציאות אחת, והיו מתבסמים זה ע"ז, והיה תיקון גדול לשניהם. והרי לפי מה שאמרנו עתה הרי היו גם המלכים דהיושר גופה ג"כ רק מבחי' המלכיות דהב"ן לחוד, שהוא גבורות חזקים לבד, ולא היה בהם כח אפי' להפקיע את עצמם שיהיו יכולים להתקיים הם גופה, וא"כ איך אפשר שיהיו הם יכולים לתקן ולבסס את המלכים דעגולים. אך האמת הוא, כי בערך המלכים דעגולים אשר הם מהב"ן דס"ג דס"ג (שהוא האימא שבא"ק), הוו המלכים דהיושר אשר הם מהב"ן דע"ב דס"ג (ר"ל האבא שבא"ק), בבחי' חסדים נגדם, ולכן מקבלים המלכים דעגולים הארה ותועלת מהם, ואלו שהיו מתייחדים שניהם ביחוד הראוי, שהוא פנים בפנים, ובפרט אם שהיה נעשים למציאות אחת היה באמת תיקון גדול לשניהם.

והענין בביאור הוא כי הנה ניחות הגבורות ותיקונם הוא ע"י אחד מב' סבות: א', הוא ע"י התחברותם באור החסדים כנ"ל דרוש א' סי' ב' ג', וזהו נקרא בשם ביסוס והמתקת הגבורות, כי נתמתקו ע"י החסדים. והשני, הוא כאשר שנכנסו הגבורות בכלי אשר היא מצומצם הרבה דהיינו יותר מתכונתם הראוי להם, אז הנה הכלי מגבילם שלא יפעלו כל כך בחזק, ונותנת מעצור לכוחם ולרתיחתם, וע"ז יש אפשרות שיצא מהם מציאויות מסודרים. והחילוק שבין ב' הסבות הוא, כי כאשר שתיקונם הוא ע"י אור חסדים, אז ייצא מהם מציאויות רוחניים וזכים כפי מדרגת האור, אבל כאשר שתיקונם הוא ע"י הכלי, אז ייצא מהם מציאויות עבים למטה ממדרגת האור, כי הרי הכלי מצמצמו וממעטו שלא ייצא במדרגתו. והנה ידוע הוא שכל אור דגבורות שהוא יותר תחתון, הוו הגבורות יותר חזקים, משום שהם רחוקים יותר מאור א"ס שהוא חסד פשוט, וכן הכלי נ"פ ע"ב} שהיא יותר תחתונה היא יותר עבה, כי ע"י ריחוקה מאור א"ס היא מצומצמת ומוגבלת ביותר. וא"כ נמצא שהמלכים דעגולים אשר הם מהס"ג דס"ג שהיא למטה במדרגה מהע"ב דס"ג, הוו אורות הגבורות שבהם יותר חזקים והכלים שבהם יותר עבים מהאורות והכלים דהמלכים דהיושר אשר הם מהע"ב דס"ג, ולכן הוא כי אלו שהיו מזדווגים הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם האו"א שבא"ק, ונתחברו אור המ"ד והמ"ן בטפה אחת ונתייחדו להיות לפרצוף אחד בבחי' גוף וכלי אחד היה תיקון לשניהם, כי אור המ"ד מע"ב דס"ג הגם שבבחי' עצמותו הוא ג"כ גבורות חזקים, כי הוא ג"כ רק המלכיות מהב"ן שלו וכנ"ל, אך מכיון שאם היה נכנס בהכלי אשר מהס"ג דס"ג אשר היא יותר עבה לפי ערכו, היה אותו הכלי מצמצמו ליתן מעצור לרוחו, והיה ניח מרתיחתו עכ"פ. וגם האור דהס"ג דס"ג הנה הגם שבערך אור הגבורות החזקים אשר בו לא הוה העביות דהכלי שלו רק לפי תכונתו לבד, ואין בכח הכלי שלו ליתן מעצור לאור הגבורות החזקים שבו לצמצמם ולהגבילם שלא יתפרדו. אבל אם היה נתחברו עמהם אור המ"ד דע"ב דס"ג אשר הם גבורות חלשים נגדם ונחשבים לחסדים בערכם, היה נתבסם גם האור המ"ן דס"ג דס"ג ע"י אור המ"ד דע"ב דס"ג, והיו מתקיימים שניהם, כי האור המ"ד דע"ב דס"ג היה נתקן ע"י הכנסו בכלי שהיא יותר עבה מתכונתו, ואור המ"ן דס"ג דס"ג היה נתקן ע"י ביסוס והמתקה, כי היה נמתק ונתבסם ע"י התחברו עם אור המ"ד דע"ב דס"ג אשר הם חסדים בערכו. ור"ל כי ע"י התחברו עם אור המ"ד, וע"י כלילותם זה בזה, היה נחלשו גם הגבורות דאור המ"ן, והיה נחשב להם אז הכלי של עתה ליותר עבה

לתכונתם, והיה הכלי מצמצמם ונותן מעצור לרוחם שלא יפעלו כ"כ בחוזק, ועי"ז היו מתקיימים שניהם, כי היו נתקנים שניהם ע"י עביות דהכלים, אבל עכשיו שיצא זה לעצמו וזה לעצמו, וכל אחד הוא בבחי' עצמותו רק גבורות לבד, ולא נכנס כל א' רק בכלי אשר הוא רק כמדתו ותכונתו לחוד, הנה לא היה כח בכל כלי לעמוד נגד אור הגבורות שבו לצמצמם שיהיו נייח מרתיחתם, אלא אדרבה שגברו האורות על הכלים ויצאו לפעול בכל כחם ובלא סדרים כלל, ועי"ז נפרדו ונתפזרו הכלים לבקעים רבים אין קץ ומיתו ונתבטלו שניהם. א"כ הרי מובן לנו היטיב כי הנה הגם שכל א' בפנ"ע הוא גבורות גמורים, ואין בכח הכלי דכל א' לצמצם את האור שבו, אך מ"מ אלו היו נתיחדו שניהם להכלל זב"ז, היה עי"ז תיקון גדול לשניהם.

אמנם הנה גם בהיותם כל א' בפנ"ע, עכ"ז הנה אור המ"ד דע"ב דס"ג משום שהוא משורש החסדים, כי הע"ב דס"ג שהוא בחי' אבא והוא שורש החסד כנודע, וגם הוא נמשך ובא ע"י זווג כנ"ל, לכן היה להמלכים שיצא ממנו שהוא המלכים דיושר היה להם קיום מעט ותיקון קצת, וכמ"ש האריז"ל בזהרקי"ע בביאורו לספד"צ שם, שגם בעולם התווה הוכרח שיהיה להם תיקון קצת כדי לצאת ולמלוך כרגע, שהרי נאמר בהם וימלוך וימת א"כ הרי מלכו עכ"פ, ואם שלא היה להם תיקון כלל, לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל. והנה לאור המ"ד דע"ב דס"ג היה להם זה התיקון מעצמם ע"י שהם מבוסמים במקצת מעיקרם ושרשם, אבל אור המ"ן דס"ג דס"ג שהם עצם הגבורות לבד, לא היה להם תיקון כלל מעצמם אפי' כרגע, ולא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל אלא ע"י שקבלו הארה מעט עכ"פ מאור המ"ד דע"ב דס"ג, וע"י אותו ההארה אשר קבלו מהם הנה עי"ז היה להם תועלת ותיקון קצת שיוכלו לצאת גם הם למלוכה כרגע. והיה נמשך התועלת לאור המ"ן מאור המ"ד על ב' הפנים שאמרנו לעיל: א', הוא כי ע"י אור המ"ד אשר הוא מבוסם מעיקרו ומתוקן מעצמו והוא ראוי לצאת למלוכה כרגע, ולכן כאשר האיר הוא לאור המ"ן, היה מבסמו וממתקן ג"כ במקצת, ונתקן גם הוא ע"י הארת החסד שקבל ממנו שיוכל לצאת גם הוא למלוכה כרגע. וא"כ לא קשה מה שהקשינו איך קבל אור המ"ן תועלת מאור המ"ד, הרי לא היה כח גם באור המ"ד גופה אפי' להפקיע את עצמו, כי הרי גם הוא נשבר ומת, כי האמת הוא שהתועלת אשר קבל ממנו היה רק כדי שיוכל לצאת ולמלוך באותו הרגע שמלכו, ובוזה היה האור המ"ד מתוקן (פה ע"ג) ומבוסם מעצמו היטיב, והיה יכול הוא להועיל בזה גם לאור המ"ן. ועוד כי התועלת אשר קבל אור המ"ן מאור המ"ד היה התועלת גם על הפן הב' שאמרנו לעיל, והיינו ע"י עביות הכלי של אור המ"ן עצמו, כי אחר שהאיר אור המ"ד לאור המ"ן ונתבסם קצת אור הגבורות שבה, ואחר שנחלשו בחי' הגבורות דאור המ"ן במקצת עכ"פ, א"כ הרי היה עתה עביות הכלי שלה יותר עבה קצת מתכונת הגבורות שבה, והיה גורם עביות דהכלי לצמצם את האור מעט שיוכלו לצאת למלוכה כרגע. וע' לעיל דרוש ג' סי' ה' אות י"א שבארנו שם שאור המ"ן שהוא המלכים דעגולים קבלו עוד כמה מיני הארות ע"ש, והכל הוא רק כדי שיעור תיקון קצת שיוכלו לצאת ולמלוך כרגע לבד. וכ"ז הוא דוקא רק לאור המ"ן שהוא המלכים דעגולים אשר הם מהס"ג דס"ג, אבל המלכים דהיושר אשר הם מהע"ב דס"ג, הם היו מבוסמים מעצמם, לזה כי הרי הם מהע"ב דס"ג שהוא בחי' חסד, וגם מעיקרם ושרשם והוא מה שנמשכו ע"י זווג וכנ"ל.

אות ט'

מ"ש

אע"פ שהטעם לשבירת מלכי היושר הוא שעל אף שנמשכו מזיווג, עכ"ז עיקרם הוא מהע"ב וס"ג דס"ג הכלליים שהם כולם בבחי' גבורות וממילא אין הזיווג בשלמות. עוד סיבה שהיתה לשבירתם הוא שהם יצאו מאבא שבא"ק שלא על ידי זיווג עם האמא שבא"ק, שכן על אף שנוצר זרע ומים ביסוד דא"ק, מכיוון שהיה הדבר ללא נוק' שתקבל את הזרע, הרי שכל המציאויות הראשונות היו לריק ובטלה, ולא יכלו האורות לצאת במציאות דאצילות כלל. אם כן יוצא כי ישנן ב' סיבות לשבירה: א' שמקורם הוא מהגבורות, ועוד, שיצאו ללא זיווג. ב' סיבות אלו תלויות זב"ז, שכן אם הם היו יוצאים בזיווג, אזי מעיקרא לא היה הדבר נחשב לגבורות, שכן הם היו נמתקות ע"י הזיווג. ואפילו אם היו חסדים, עכ"פ לא היתה להם צורת פרצוף כלל. אמנם בעקודים אין דבר כזה ח"ו שכן הם היו חסד גמור ויצאו על ידי זיווג, ומה שמצינו אצלם עליית אורות למקורם אינו ח"ו כמו שבירה בכלל, אלא רק בחי' ביטול אורות בלבד, וכמו כל צמצום שתכליתו להמציא כלי.

ונחזור להענין, הרי נתבאר סבת השבירה גם בהמלכים דהיושר, כי הגם שנמשכו ע"י זיווג מהע"ב והס"ג דגלגלתא, עכ"ז משום שעיקרם ועצמותם הוא רק מהס"ג הכללי העיקרי אשר מהגרון ולמטה, והס"ג הכללי הוא כולו בחי' גבורות, וגם מה שנמשך בהם מהע"ב והס"ג דגלגלתא הוא ג"כ רק מהב"ן דב"ן דהמ"ה שבו כנ"ל כ"ז, ולכן הו' גם המלכים דהיושר מבחי' גבורות גדולים, ולכך נשברו גם הם.

עוד יש סבה שניה גם למיתת המלכים דהיושר, והוא מה שיצאו מהאבא שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג העיקרי שלא ע"י זיווג עם הס"ג דס"ג שהוא האימא שבא"ק, והוא היציאה דסוד טיפת קרי שאמרנו לעיל אות ד'. והענין בביאור הוא, כי הנה הגם שאותן המלכים דיושר שהם האור דע"ב דס"ג, הנה הגם שהאור ההוא בעצמו הוא נמשך ע"י זיווג שלמעלה, עכ"ז מכיון שהאור ההוא הוא עומד להעשות ממנו ההתהוות דאצילות אשר הוא למטה ממדרגת א"ק לגמרי, הנה לא אפשר להעשות ממנו המציאות דאצילות אם לא ע"י שנזדווג עוד גם הע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג, שהם בבחי' או"א כנ"ל. והענין הוא, כי כל אור המתפשט להעשות ממנו איזה מציאות הנה תלוי התהוות מציאותו לפי המקום אשר מתפשט שם, והוא על דרך טפת הזווג אשר מוציא הזכר בבחי' מ"ד, הנה ידוע הוא שהוא נמשך מלמעלה ולמעלה, שמקודם נזדווגו בחי' הדו"ן שברישא שהם החו"ב שבו, ומוציאים ע"י זיווגיהם בחי' כח והארה אחת, ואח"כ יוצא אותו האור מהדו"ן שברישא ומתפשט בהגוף שהוא בחי' חג"ת, אשר הם ג"כ בבחי' דו"ן ושם נתעבה קצת, ואח"כ יוצא גם משם ומתפשט בנה"י שהם תרין ביעין ואמה, ושם נתעבה ביותר, ועיקר גמר תיקונו הוא ביסוד ועטרה אשר הם ג"כ בבחי' דו"ן, ושם נגמר לפי תיקונו הראוי למפת המ"ד. ועכ"ז הוא הכל עדיין רק בבחי' מים הנקרשים לבד, והוכרח לכנוס בהנוקבא העיקרית ולשהות שם הזמן הראוי לו, ושם נגמר להיות ולד שלם כהראוי לאותו העולם. הרי אנו רואין שהגם שבכל מקום שעובר נגמר מציאותו הראוי לו לאותו המקום, עכ"ז אם היה חסר איזה ענין גם מעניינים האחרונים היו כל מציאויות הראשונים לריק ולבטלה, כי לפי צורך המציאות אשר להמקום האחרון שבו, שהוא יציאתו לעולם הזה, הוכרח שיעבור דוקא דרך כל הזווגים העליונים, ואח"כ יעבור עוד גם דרך הנוקבא העיקרית אשר בעולם הזה ממש. וכן הוא עד"ז בענינינו ג"כ, כי לצורך התגלות המציאויות הראוי לעולם האצילות אשר הוא למטה מא"ק לגמרי, הוכרח שיעברו האורות דרך כל הדו"ן כולם אשר בכל א"ק כולו, וע"י זיווגיהם של כל דו"ן ודו"ן שבו, היו נתקנים בתיקון אחר תיקון ובעיבוי אחר עיבוי כפי המציאות הראוי לאצילות. אבל עכשיו שהיה חסר הזווג האחרון שהוא הזווג דע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג שהם הדו"ן האחרונים, ר"ל האבות התחתונים להמ"ה וב"ן שיצאו מהם, כי הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג הם או"א אשר מהם נולדו המ"ה וב"ן שהם עצם כל האצילות כנודע, ולכן הוא כי הנה אעפ"י שהע"ב דס"ג עצמו קיבל את

אורותיו ע"י זווג שלמעלה, אבל מכיון שהוא (פה ע"ד) לא נזדווג אח"כ ג"כ עוד עם הס"ג דס"ג אלא שהוציא כל א' את אורותיו בפנ"ע, והיה חסר הזווג האחרון שבהם, לכן לא היה אפשר שיתהווה מאותן האורות שום בחי' מציאויות דאצילות כלל, ולכך נחשב היציאת דהאורות מה שיצאו מכל א' בפנ"ע ובלא זווג ליציאת בסוד מיפת קרי לבד, ולכך מתו ונתבטלו. ונמצא שהיה ב' סבות למיתתם, א', מה שיצאו בבחי' גבורות לבד, והב', מה שיצאו בלא זווג. ומה שאנו אומרים שהם ב' סבות הגם שלכאורה הוי עיקר הסבה רק מה שהוא בלא זווג לבד, כי אלו שיצאו ע"י זווג לא היה חשש במה שהם גבורות, כי הרי היו ניצמצמו ע"י הכלים של המלכים דס"ג דס"ג, והיה תיקון לשניהם כנ"ל, ועוד כי הרי אפי"א הם היו כל המלכים הסדים גמורים, עכ"ז מכיון שלפי ערך ההתהוות הראוי להאצילות היה הצורך שייצאו דוקא ע"י הזווג מהע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג, ושיתכללו זה בזה בהאימא שהיא הס"ג דס"ג, ושם יתעבו ויצטיירו לפי העיבוי והציוור הראוי להאצילות, ועכשיו כשיצאו שלא ע"י זווג אלא רק מכל א' בפנ"ע, הרי היו בסוד מיפת קרי לבד, ולא היה אפשר להעשות מהם שום מציאות דאצילות כלל, ועי"ז הרי נתבטלו ממילא, וא"כ הרי היו נתבטלו מחמת זה הטעם לבד במה שיצאו שלא ע"י זווג. אמנם עכ"ז הנה אנו אומרים היטיב שהם ב' סבות דוקא, כי מכל א' בפנ"ע הנה נתיילד ענינים אחרים בענין השבירה, כי אלו מחמת הטעם דבלא זווג לבד, הנה היו נתבטלו רק במקומם גופה, כי מאחר שיצאו בסוד מיפת קרי אי אפשר להעשות מהם מאומה, והיו נתבטלו האורות משום מציאות לגמרי, והיו חוזרים לשרשם, אבל הכלים לא היו יורדים למטה כלל, כי אין דבר מה שיגרום ירידתם למטה, אבל מחמת שהם גבורות ירדו השברים עם הרפ"ח ניצוצין למטה [וכנ"ל סי' ג' בארוכה], כי ע"י רתיחת הגבורות הנה עי"ז נפרדו לבקעים הרבה ונתפזרו לשברים אין קץ וכנ"ל, והשבירה וכל אופני השבירה היה הכל לצורך ובכוונה מהמאציל ית"ש כמו שיתבאר שם. וכן גם מחמת הסבה דבלא זווג הנה עי"ז יצאו בלא תיקוני פרצוף (וכנ"ל סי' ג'), אשר זה היה ג"כ גרם וסבה לשיעור איכות וגודל השבירה. וא"כ נמצא שאלו הב' סבות שאמרנו היה נצרך שיהיו שניהם בדוקא, כי מכל אחד ואחד מהם נתהווה פרטים מיוחדים בתהלכות אופני השבירה ככל הנצרך לה.

והנה כ"ז שאמרנו בסבת שבירתם וכיטולם [ר"ל בשבירת הכלים וכיטול האורות מה שחזרו האורות לשרשן] לא היה שייך רק בהמלכים לבד, ור"ל הן בהמלכים דהיושר והן בהמלכים דעגולים, אבל לא בעולם העקודים חלילה וחלילה. כי הרי העולם דעקודים הנה יציאתו הוא מהמ"ס דא"ק אשר הוא כולו רק חסד לבד וכמ"ש לעיל דרוש א' סי' ד', שכל הרישא כולה הוא באמת רק בחי' שם ע"ב והוא הע"ב הכללי שהוא חסד גמור, וכל התבסמות דעולם התוהו ליציאת מלכותם כרגע הוא ג"כ רק משום שקבלו משם איזה הארה במקצת וכנ"ל, וא"כ הרי העקודים שהוא היה בכל עיקרו ועצמותו רק משם לבד וכנ"ל, הרי הוא כולו חסד גמור. וכן הוא ג"כ, כי אור האוון שהוא מבחי' ס"ג ואור החוטם שהוא מבחי' מ"ה ואור הפה שהוא מבחי' ב"ן וכנ"ל, הנה הם כולם נתייחדו ונתכללו זב"ז להיות לקומה אחת כמ"ש הרב בשער טנת"א (סוף פרק ב'), וא"כ הרי היה בהם סוד היחוד והזווג בשלימות הגמור, כי הרי הם יצאו מסוד לובן העליון כמ"ש הרב בעקודים (פרק א') ע"ש, [ור"ל מסוד הבטישה דאורא ובוצינא עלאין], וכן מהקד"א עם המ"ס⁵⁴³, והוא נמשך

⁵⁴³ ע"י בהגר"א על ספד"צ ו ע"א וז"ל, והכלל [של שורש הארת האורות העליונים] מחו"ב דרדל"א יצאו אורא ובוצינא ונגנזו באורא ומר"ס, שהן חו"ב דא"א, עכ"ל. אם כן אורא ומר"ס הם

מרוזא דא"ס. וגם נזדווגו אורותיהם עצמם זב"ז וקבלו זה מזה, כמ"ש בעקודים (פרק ג') וא"כ הרי אינו חסר בהם שום בחי' זווג ח"ו. וגם עיקר מקומם והתפשטותם הוא רק מאוון חוטם פה עד הטבור, כי אורות המ"ס אינם מתפשטים ביותר למטה כלל, דכן הוא ג"כ הי"ג ת"ד שהוא מהמ"ס דא"א⁵⁴⁴ אינם מתפשטים רק עד הטבור כנודע⁵⁴⁵, ולכך לא הוצרך להם שייצאו עוד ע"י הזווג דא"א, שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שמהגרון ולמטה, כי הם גבוהים מהם. ואדרבה הוא כי או"א מקבלים מהם ונכללין בהם כנודע⁵⁴⁶, וכנ"ל דרוש א' סי' ד', והרי הוה כל המקום דהעקודים רק מהטבור ולמעלה לבד, ולמעלה מן הטבור הנה מאיר שם תוקף האור דא"ס ועומד העקודים תמיד (פו ע"א) מיוחד בו. ומחמת כל אלו העילויים שהיה בעקודים יותר מהמלכים, לכך יצא העקודים על תכלית השלימות, והוא עולם חי וקיים לעד ולעולמי עולמים. ומה שכתב הרב בעקודים (פרק ה') שהתעלמות האורות של העקודים ועלייתן במאצילם הוא ג"כ בבחי' ביטול המלכים, [אמנם לא היה שם שבירת הכלים כלל וכלל ח"ו רק בחי' ביטול האורות לבד, שהוא חזרתן לשרשן ועלייתן במאציל] הנה כבר כתבנו (שם פ"ה ושם פ"ו) באריכות שעלייתן במאציל הוא ענין בחי' הצמצום לצורך התהוות הכלי על דרך הצמצום האמור בעגולים ויושר (ענפים ב' וג') [כי בעקודים נתגלה בחי' הכלי כנודע (עקודים פרק א')]. וע"ש שביארנו שכל בחי' הצמצום הוא בכל מקום מענין ביטול המלכים, כי חוזר האור הוה למעלה ונשאר העביות שהוא הכלי למטה לבדה, והוא ההסתלקות הראשון אשר בעקודים, כמ"ש שם (פרק ג') וההסתלקות השני שהוא הענין דמטי ולא מטי, הנה הוא ג"כ בחי' צמצום והגבלה, והוא לצורך האורות דעקודים להבחין בהם רושם והיכר ד"ס, שיהיו בבחי' י' מדרגות י"ס, וכמו שביארנו בדברינו בשער מול"מ בכמה מקומות שם (וע' שם בדברינו עוד פ"ד שם). וכן היה עד"ז ג"כ בהנקודות, כי מקודם היה צמצום אחד לצורך הכלים שהם שורש הכלים דאצילות, וכמו שביארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ב, ובכמ"ש ואח"כ היה ביטול המלכים ושבירת הכלים לצורך התהוות העולמות בי"ע. והרי נתבאר עכ"פ כי כל הענין דמיתת המלכים ושבירת הכלים אשר היה בנקודות לא היה בעקודים כלל וכלל ח"ו.

אות י'

עיקר מה שנקראו המלכים בשם ב"ן הוא רק ביחס למלכי היושר שכן מלכי העיגולים לא יצאו בגילוי שם ב"ן, אלא הם מתייחסים לכללות הס"ג עצמו. ועל אף שהרב קורא לו בחי' אחרונה שבס"ג, אמנם אין זה על ידי זיווג, ואי אפשר לשום אור לצאת משרשו ולהתגלות להיות שם בפני עצמו אלא על ידי זיווג דבחי' דו"ג שבשורש. ומש"כ הרב שכל בחי' כלולה מי"ס וכל אחד מהי"ס כלול אף הוא מי"ס וכו' עד אין קץ, זהו רק בכח, אמנם בפועל אינם מתגלים אלא שכל כח מתגלה בעתו ובזמנו על ידי זיווג דווקא.

עיקר הא"ק הוא בחי' הע"ב וס"ג, ועיקר האצילות הוא בחי' המ"ה וב"ן שכן המה מתחת לטבור. ולכן מש"כ הרב שהנקודות יצאו מהבחי' האחרונה שבס"ג שאנו קוראים בשם ב"ן, אין זה ב"ן ממש, שהרי כל הא"ק הוא באמת רק ע"ב וס"ג, אלא שהוא נקרא ב"ן בדרך משל שכן היה נשרש בו בחי' ב"ן, אם כי לא נתגלה לבחי' בפני עצמה.

וראינו לבאר עוד דבר אחד, כי הנה אמרנו שהגם שבכל עולם הנקודות הנה לא היה אז אלא רק הב"ן לחוד, עכ"ז הנה היה הוא כלול ג"כ ממ"ה וב"ן. והיינו כי אורות דאבא שהוא הב"ן דב"ן שלו והם המלכים דיושר, הנה הוא היה המ"ה דהב"ן דעולם

ח"ו דא"א, ומתלבשים בתוכם הארת אורא ובוצינא (פי' אורא קד"א וכמש"כ הגר"א בספד"צ ע"ב ד"ה ואמר אזדכך).

⁵⁴⁴ דאצילות.

⁵⁴⁵ אד"ר קלא ע"א.

⁵⁴⁶ אד"ז רפט ע"ב.

התוהו, ואורות דאמא שהוא הב"ן רב"ן שלה והם המלכים דעגולים, הנה היה זה הב"ן רב"ן דעולם התוהו. וצריכים אנו לדעת כי העיקר מה שהיה נקרא אז בשם ב"ן הוא רק המלכים דהיושר, שהם מהב"ן רב"ן דאבא, והוא משום כי הם נולדו ויצאו ע"י הזווג הא' דהע"ב והס"ג שבנגלתא, כמ"ש בנקודות (פרק ב'), אבל המלכים דהעגולים שמאמא אשר יצאו מהעינים אשר הם לא נולדו ע"י זווג, הנה הם לא יצאו עדיין בגילוי שם ב"ן, אלא שהם מתייחסים עדיין על כללות הס"ג עצמו, שהיא האמא העיקרית. והוא מ"ש הארז"ל בזהר הרקיע (דף קנ"ד ע"א) ומשם ס"ג נתפשט כל מציאות העולמות שנחרבו, ור"ל מבחי' האחרונות שבו כו', ולבחי' אחרונה שבו אנו קוראין שם ב"ן עכ"ל. הרי אנו רואין דעת הרב כי באמת הם מהס"ג עצמו, אלא רק שנקרא בשם ב"ן משום שהוא בחי' האחרונה שבו, וכן הוא מבואר ג"כ בשער התיקון (פרק ב') ע"ש. ולכאורה יפלא, הלא מכיון שהיא הבחי' האחרונה שבו, א"כ בודאי הוא שהיא שם ב"ן גמור, והוא השם ב"ן שבס"ג, כי כל בחי' אחרונה מכל אור ומכל פרצוף היא שם ב"ן בודאי, והוא מהקדמות הידועות והפשוטות שבחכמת האמת, וכמ"ש בעגולים ויושר (ענף ה). אך הענין בביאור הוא, כי הנה אי אפשר לשום אור לצאת משורשו ולהתגלות למדרגה ולשם בפנ"ע אם לא ע"י זווג דבחי' הדו"ן שבהשורש, וכמו שכתבנו לעיל אות ב' בשם המבוא שער ב' ח"א פ"ו) ולכן הוא, כי הנה הגם שאמר הרב בעגולים ויושר (ענף ה) שכל ספירה וספירה היא נפרטת ל"ס, ומי"ס ל"ס עד אין קץ, וכמו שידוע, שכל אור וכל ספי' היא כלולה מכל הבחי', אמנם זהו רק בבחי' הכללות שהוא בכח לבד, והוא על דרך האילן אשר היה כלול מקודם בכח הגרעין, וע"ד הבן אשר הוא כלול מקודם במוח האב, אבל שייצא ויתגלה איזה פרט ואיזה אור מכל ספי' לפועל זה אי אפשר אלא ע"י בחי' זווג דוקא מהדו"ן שבאותו הספי'. והנה כל אורות הפרטיות הנכללות בכל ספי' מי' לי' ומי' לי' עד אין קץ, הנה הם כולם שרשי הכחות מכל פרטי המציאות וההנהגה אשר בעולמות בי"ע, וכל מה שנעשה בכל פרטי פרטות שבהמציאות כולו, הנה כל התהוותם וחיותם ומקריהם שבכל רגע ורגע, הוא נמשך להם מאורות הפרטיים שבכל ספי' אשר יוצאים ונתגלים בכל רגע ורגע אורות אחרים חדשים מהכח אל הפועל. ושיעור אורות (פו ע"ב) הפרטיים שבכל ספי' הוא כשיעור רגעי של כל זמן המציאות כולו, שהוא שית אלפי שנין ולכל פרטי המציאות כולם. כי כמו שנשימות האדם שהאדם שואף בכל רגע הוי כל נשימה ונשימה כח חדש למציאותו בכל רגע ורגע, כן הוא כל עמידת וקיום דכל המציאות כולו בכלל ובפרט, הוי כל רגע ורגע בכחות חדשות מהמאציל ית"ש. והם האורות הפרטיות שבכל ספי' אשר מוציאם המאציל ית"ש תמיד מהכח אל הפועל, וכאמור (תהלים קלו ז) לעושה אורים גדולים כו', כי הם הם האורים הגדולים אשר מתחדשים בכל עת בהתהוות והנהגת כל המציאות כולם, והם יוצאים תמיד מהכח אל הפועל, וכמ"ש הגר"א באדרת אליהו פ' בראשית בפסוק (בראשית ב ד) אשר ברא אלהים לעשות, וע"ש בליקוטים. וע' עוד בדבריו בספרא דצניעותא פ"ה בד"ה יהי רקיע סמוך לסופו שם (לד ע"א ד"ה וכן בירחא). אבל האורות שהם הכחות אשר יצאו לפועל בכל הרגעים שעברו, הם חוזרים תמיד לשרשם, וכן האורות שהם הכחות אשר לרגעים הבאים דלעתיד, הנה עומדים הם בזמן ההוה רק כלולים בכח לבד, כמו הבן הכלול במוח האב וכנזכר, והם יוצאים ונתגלים תמיד מן הכח אל הפועל ע"י בחי' זווג דהדו"ן העליונים, כי ע"י בחי' זווג נתקנו להיות לאורות המציאות וההנהגה אשר נצרך להוולד מהם באותו הזמן. וזהו הסבה דשבירת הכלים, משום שאז יצאו כל הכחות כולם בפעם אחת ובלא זווג וכנ"ל דרוש א' וב', ולכך נשברו והם עולים

ונבררים עתה לאט לאט בסדר זמנים דוקא. והרי נתבאר כי מה שאמר הרב בעגולים ויושר (ענף ה) שכל אור הוא כלול מ"ם ומי"ם ל"ם עד אין קץ, הוא רק בכח לבד, אבל בפועל ממש הם אינם מתגלים כל כח וכח רק בעתו ובזמנו וע"י זווג דוקא. וכן הוא הענין הזה ג"כ בנידון דידן בענין הבחי' האחרונה דהס"ג, כי הנה בא"ק הוא נכלל בהעלם ובכח כל העניינים אשר באצילות, וכידוע שהוא השורש דאצילות וכל העולמות כולם⁵⁴⁷, ואח"כ יוצא ומתגלה מא"ק כל פרטי הכחות דכל העולמות כולם מהכח אל הפועל, כל אחד ואחד בעתו ובזמנו ע"י בחי' הזווגים מבחי' הפרצופים שבו. והנה כל מציאויות דהתחתון כאשר שהוא כלול מתחלה בכח העליון, הנה עיקר כללותו הוא לעולם רק בבחי' האחרונה דהעליון לבד, וכמו שבארנו בכללי התפשטות והסתלקות כלל ו' ז' ענף ב' שם ושם, ובכלל י"ח ענף ג' ע"ש.

והנה עיקר א"ק הנה הוא רק בחי' הע"ב והס"ג לבד, והם הע"ב והס"ג הכוללים, ועיקר האצילות הוא רק המ"ה והב"ן הכוללים, והוי הא"ק והאצילות בבחי' פרצוף אחד כביכול, זה ממקום הטבור ולמעלה והוא הע"ב והס"ג, וזה ממקום הטבור ולמטה והוא המ"ה והב"ן. נומה שנודע שעיקר הפרצוף הוא לעולם רק השם מ"ה (שהוא בחי' החג"ת שבו) הוא רק מהאצילות ולמטה, ומשום שהם כולם רק מהמ"ה וב"ן הכוללים לבד, אבל למעלה מהאצילות שהוא העקודים וא"ק, הנה שם הוא עיקר המציאות והגילוי בהם רק הס"ג והע"ב וכמ"ש הרב בנקודות (ריש פרק א')⁵⁴⁸, כי מתחלה היה מהאזניים עד סיום הרגליים של א"ק הכל בחי' ס"ג לבד, וכמו שבארנו בזה בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ז' בארוכה. וזהו שאמר האריז"ל בזוהר הרקיע הנ"ל, ולבחי' אחרונה שבו אנו קוראין שם ב"ן, ומשמע שאינו ב"ן ממש וכנ"ל, והוא מהטעם שאמרנו, שכל א"ק כולו הוא באמת רק בחי' ע"ב וס"ג לבד, ולא היה נמצא בו עדיין שום גילוי להמ"ה והב"ן כלל, אלא שאנו קוראין (בדרך קריאה לבד) להבחי' האחרונה שבו בשם ב"ן, ומשום שבהעלם הנה היה נשרש בו הכח והשורש לעיקר הב"ן אשר נתגלה אח"כ בפועל ממש בהאצילות. אמנם כבר אמרנו, כי אי אפשר שייצא מהכח אל הפועל ושיגמור על מציאותו הראוי לו אם לא ע"י כל בחי' הזווגים מכל הדו"ן העליונים שבאותו הפרצוף אשר אותו הכח נלקח ממנו, ולכן כאן בעולם התוהו אשר כל המלכים דעגולים שהם הב"ן דב"ן דאמא לא ירדו דרך כל העליונים, אלא שיצאו דרך העינים וכמו שיתבאר לקמן סי' ב', א"כ נמצא שלא נתהוו עדיין למציאות דהב"ן כלל, כי לא נגמרו לצאת לשם ולמדרגה בפנ"ע, אלא שהם נחשבים עדיין מגוף האמא גופה, שהיא השם ס"ג, ונקראים גם הם בשם ס"ג, אלא שהם מהבחי' אחרונות שבו. והוא ע"ד הזו"ן דאצילות שקודם שיצאו להדיא אין להם גילוי לשם בפנ"ע אלא שהם מרומזים בה' תתאה (פו ע"ג) דאמא בצורת הד' ו' שבה, וכמ"ש בדרושי מ"ן (דרוש ח') וכן בזווגים (סוף פרק ד') ע"ש. אבל המלכי יושר שהם מהב"ן דב"ן דאבא שבא"ק, ויציאתם הנה היה ע"י כל בחי' הזווגים דכל הדו"ן העליונים ממנו, וכן ירד אח"כ דרך כל המדרגות שבו עצמו, שהוא מחב"ד לחג"ת, ומחג"ת לנה"י, אשר הוא ג"כ רק בבחי' זווג, א"כ הרי נתגלה הוא היטיב

⁵⁴⁷ עי' ע"ח עג"י פרק ב' שהא"ק ממלא את כל החלל.

⁵⁴⁸ עי' כללים כלל טו ענף ג' אות ה' וכן ענף ו' אות ב' שבעקודים שולטים ס"ג ומ"ה במקום מ"ה וב"ן, ועי' כללים ח"ב מ' ע"ד, שבא"ק הע"ב וס"ג שולטים, וכאן קיצר דבריו.

לשם ומדרגה בפנ"ע, והוא השם ב"ן שבו. וזהו ג"כ מה שהוא נקרא בשם אור חדש, משום שנולד ע"י בחי' זווג ונתגלה למדרגה בפנ"ע, משא"כ בהבחי' האחרונה דהס"ג דס"ג (שהם המלכי העגולים דאמא), שלא נתחדש בה כלל, כי יצאה מהעינים אותה הבחי' עצמה שעלה, ולכן לא נעשית עדיין למדרגה ולשם בפנ"ע כלל, אלא שנקרא עדיין רק על שם ס"ג גופה, הבחי' האחרונות שבו וכנ"ל מדברי האריז"ל בזהר הרקיע (קנ"ד ע"א). אמנם אחר התיקון כאשר נבררו כל הניצוצין והשבברי כלים ע"י השם מ"ה ועלו למעלה ונתקנו וחזרו ויצאו ע"י זווג עם השם מ"ה ביחד, הנה יצאו ונתגלו אז גם האורות דעינים למדרגה בפנ"ע מהס"ג הכללי, ויצאו אז גם הם למציאות ולשם בפנ"ע, ונעשו כל הנקודות כולם לאחר התיקון לשם ב"ן ממש, וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרק ב' ופרק ג') והם המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נעשה ונבנה כל האצילות כנודע, וכמו שבארנו כ"ז בעה"י באר היטיב לעיל דרוש ד' סי' מ"ו ע"ש.

דרוש ז סימן ב

אות א'

צ"ע בעניין יציאת מלכי העיגולים מהעינים, שהרי מלכי יושר יצאו דרך טבור ויסוד וצפר"ג, שזהו עיקר מקומם, ואיך יתכן שמלכי עיגולים יצאו במקום עליון יותר ממלכי היושר. עליית האורות למעלה הוא בבחי' מ"ן. דהיינו שכאשר הגיעה העת של האור התחתון, כלומר הפרט התחתון של האור שעתידי להתגלות, וממנו תתהווה קומה שלימה בפני עצמה. אז הוצרך שיעלה אותו אור למעלה לשרשו לקבל תוספת אור ומוחין ע"מ ליעשות לקומה שלימה, כי אי אפשר לצאת מהכח אל הפועל ללא תוספת אור מלמעלה למעלה עד א"ס, ועליה זו גורמת עלייה לנשמת התחתון, ואז מקבל עטרין דחו"ג, ומזה יוצאת טפת מ"ד לזכר או מ"ן לנוק'. המ"ן עולה מתחתון לעליון עד למו"ס דא"א, שכן הוא הראשון לקבל מא"ס, ולכן כאן הוא מקום העלייה למו"ס דא"ק.

כל בחי' מ"ן שעולים למעלה, אח"כ חוזרים למטה דרך כל המדרגות אשר עלו מקודם, ומקבלים מכל א' וא' תוספת אור וברכה כפי הצורך לקומה שלו לצאת, שיהיה כלול מכל המדרגות למעלה ממנו, והמה ב' העטרין, והם מתגלים יותר בכל דרגה ומתעבים יותר, ועל ידי כך כאשר הוא נכנס לנוק' הוא הופך להיות לקומה שלימה בפני עצמה.

המ"ן דמלכי יושר עלו בשלום וירדו בשלום ולא היה חסר בהם כלום מצד עצמם, אמנם המ"ן דמלכי עיגולים עלה עד למו"ס דא"א שבא"ק, אם כי שם היא לא קבלה את העטרה הראויה לה, ולא חזרה לירד עוד למטה, אלא יצאה מהעינים.

לפי זה יתבאר איך יתכן שמלכי יושר הם יותר עבים ונגלים מאשר אור דעיניים, שכן הם עלו למ"ן בשלום וירדו בשלום דהיינו שיצא דרך אמ"ר וק"ב ודרך תיקון. משא"כ אורות העינים, שיצאו בלי התלבשות כלל.

הנה לעיל סס"י א' ביארנו הטעם מפני מה שיצאו מלכי היושר שהם מהב"ן

דהמ"ה שבהמ"ס דרך הטבור ויסוד וצפרני רגליים, וביארנו שם משום שעיקרם הוא מהאבא שבא"ק אשר הוא מהגרון ולמטה, ויצאו המלכים שלו מהטבור ויסוד וצפרני רגליים שבו כי שם הוא באמת עיקר מקומם, ולא היה אפשר להם לצאת ממקום יותר גבוה כלל. וא"כ אחר שביארנו שם ג"כ שגם המלכים דעגולים אשר הם מהב"ן דב"ן שבהמ"ס, הנה עיקרם הוא ג"כ רק מהאימא שבא"ק אשר היא מהחזה ולמטה, וא"כ הרי צריך הדבר ביאור גדול למה יצאו הם דרך העינים אשר הוא עוד מקום יותר גבוה ולמעלה מכולם גם מהאורות דאח"פ.

אך הענין הוא כי הנה הרב אמר בנקודות (פרק ב') שכל עליית האורות שמחציו ולמטה שעלו למעלה היה עלייתן בבחי' מ"ן. וענין עליית מ"ן הוא, כי כל אור תחתון הכלול בהעליון כאשר שהגיע עתו שיתגלה ויתהווה ממנו ג"כ קומה שלימה ועולם מלא ומסודר, ור"ל כאשר נצרך שיצא איזה כח מכחות הפרטיים הכלולים באור העליון (בבחי' אחרונה שבו) מהכח אל הפועל, אז הוצרך שיעלה אותו האור למעלה ולשורשו העליון ושם נתוסף

לו אור ומוחין שיתפשט ויתגלה אותו הכח הפרטי הכלול בו להעשות גם הוא לקומה גלויה ועולם מלא כהראוי לו, כי אי אפשר שיצא מהכח אל הפועל אלא דוקא רק ע"י תוספת אור וברכה מלמעלה למעלה עד א"ס ית"ש. וכמו שידוע שכל פרצוף כאשר נצרך להוציא אורות חדשות, מעלה מקודם את הנשמת פנימיות שלו לשורשו שבהפרצוף העליון לבחי' מ"ן, וגורם עי"ז זוג להפרצוף העליון, וממשיכים ע"י זווגיהם ב' עטרין דחו"ג וניתנים הם להנשמת התחתון אשר עלה שם למ"ן, ובוזה נתרבה הנשמת התחתון במוחין חדשים, שהם הב' עטרין אשר קיבל. ואח"כ יורד הנשמת התחתון עם התוספת אשר קבל מלמעלה ויורד למקומו, ועי"ז נזדווג הוא ג"כ, ומוציא עי"ז את האור הפרטי אשר נצרך לו להוציא בטפת מ"ד או מ"ן, ר"ל הזכר מוציאו בטפת מ"ד והנוק' מוציאו בטפת מ"ן, כי כל א' עולה למעלה ומקבל העטרה שלו הראויה לו, וניתנים שניהם (ר"ל ב' הטיפין) בהנוק' התחתונה ושם נגמר בעיבור ולידה להיות גם הוא לקומה שלימה ופרצוף גמור (כמ"ש במוחין דצלם פ"ו ובדרושי מ"ן דרוש ז' ובכמה מקומות וכידוע). אמנם זהו שאמרנו הוא הענין דעליית המ"ן מפרצוף לפרצוף, והיינו שעולה נשמת הפרצוף התחתון להפרצוף העליון ומקבל שם הב' עטרין כנזכר, אך הענין הגורם שיעלה נשמת התחתון למעלה, הוא ע"י שעולה מקודם אותו האור התחתון הכלול בהעליון אשר נצרך להוציאו מהכח אל (פו ע"ד) הפועל, עולה הוא מקודם בהמות של אותו הפרצוף עצמו להתתקן שם, ועי"ז גורם שיעלה הנשמת פנימיות של אותו הפרצוף להפרצוף העליון לקבל שם הב' עטרין. וכן הוא הענין של כל עליית מ"ן למעלה, כי מקודם עולה אותו אור התחתון הכלול בו בכח, עולה הוא בהמוחין של אותו פרצוף גופה ונתקשר ונכלל שם עם המוחין בכלל הדא, ואח"כ עולה הוא עם הנשמת פנימיות של המוחין ביחד למעלה בהפרצוף העליון. והוא משום כי אי אפשר לשום אור להתתקן אלא ע"י שורשו שהוא המקום אשר לוקח משם, ושורש הגילוי של כל הספירות דכל פרצוף הרי הוא החכמה של אותו הפרצוף, וכמ"ש הגר"א בספרא דצניעותא (ריש פרק א' א' ע"א) בד"ה ספרא, ולכן הוא שכאשר נצרך כל ספירה להוציא איזה כח ממנו מהכח אל הפועל, עולה הוא להחכמה של אותו הפרצוף לקבל משם תוספת אור וברכה. ובהיות שגם החכמה אין לה כח מעצמה רק מה שמקבל מלמעלה ע"י הכתר שלה, לכן הוכרחה שתעלה גם החכמה עם אותו האור שעלה בה עוד למעלה ע"י הכתר בהפרצוף העליון, וכן הם עולים בעלייה אחר עלייה עד שעולים להמ"ס דא"א, כי המ"ס דא"א הוא הראשון המקבל מא"ס ית"ש, ולכן שם הוא עליית כל המ"ן כדי להתתקן וכמ"ש בספד"צ (ד' ע"ב פרק א') ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו ויהויין (וע"ש בדברי הגר"א ד' ע"ד). והנה פשוט הדבר שבכל עלייה ועלייה עולה רק היותר מובחר והיותר זך, [והוא ע"ד שכתב הרב במוחין פ"ה שהכבוד מברר היותר מובחר שבו ומשלה אל הלב, והלב מברר עוד ומשלה את היותר מובחר שבו אל המוח] אבל עכ"פ כי מהיותר מובחר והזך שמכל האורות כולם, אפי' מהאור היותר תחתון הוא עולה למעלה למעלה עד המ"ס דא"א וכנ"ל, כי שם הוא עליית כל המ"ן לקבל משם השפעתם כדי להתתקן. וע' בספר זוהר הרקיע (דף ט"ו ע"ב) וכן במאמרי רשב"י (דף טו ע"ב) שאמר שם, כי כשם שלהשפיע האור צריך התלבשות, כן לקבל האור צריך התלבשות, אלא שלהשפיע האור מתלבש בדבר יותר עב, ולקבל האור מתלבש בדבר יותר דק ממנו כו', והתחתונים נבלעים בשרשן העליונים לעלות למעלה כו' ע"ש.

וכן הוא בענינינו כי כשהוצרך שיתהווה מהבחי' האחרונות דהמלכיות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם האו"א שבא"ק, המציאות דעולם האצילות, והיה צריך שיתגלה בחי' המלכיות שבהם לקומה שלימה ועולם מלא, והיינו שתתגלה גם היא להייה גמורה

בפנ"ע שהוא הויה דב"ן. (כי מקודם לא היו המלכיות שבהם רק כלולה עמהם ביחד, והיינו שהיתה הבחי' אחרונה שבהם עצמם ונמשכת עמהם ביחד, ולא היה לה גילוי בהויה בפנ"ע כלל, אלא רק בכח לבד, היה גם לה כח דכל קומה כולה ע"ד שיש בנרעין הפרי כח דכל האילן כולו, וכאשר שהיה נצרך שתתגלה גם היא להויה שלימה שהיא הויה דב"ן). הוצרך שיעלה הנשמת פנימיות דאותן הבחי' האחרונות מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג למעלה בהמוחין דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג עצמן, ור"ל שהרוחניות היותר זך מאותן הבחי' האחרונות שבהם הם עלו ונתלבשו בהמוחין דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, אשר הם האו"א העיקריים שבא"ק, והיינו כי עלו הבחי' האחרונות מאו"א להמוחין דאו"א כדי לקבל משם תוספת אור וברכה. ואח"כ בהיותן שם נתקשרו הם עם המוחין ביחד, ועולים אח"כ עם הנשמת פנימיות דהמוחין עצמם כולם ביחד עוד למעלה, שהוא בהשרשים הפנימיים דאח"פ, אשר הוא כבחי' המ"ס דא"א, ועלו שם כדי שישפיע להם שפע הראוי לצאת ולהתגלות לקומה בפנ"ע, והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק ב') שהאור אשר למטה מהטבור עלה למעלה ונעשה לבחי' מ"ן להשרשים הפנימיים דאורות האח"פ, והוא המ"ס דא"ק (וכמ"ש לעיל דרוש א' סי' ד'). וכן אמר האריז"ל בפירושו לס"ד (שער מאמרי דשב"י כב ע"ד) על מה שאמר הס"ד הנ"ל דלא הוה, אמר האריז"ל זה לשוננו, שלא תאמר שאותן העולמות שנתבטלו ולא הוה, ונתהוו לפי שעה זולת בלתי היות להם תלייא בו ח"ו, כי אין להם מציאות זולתו אפי' ברגע, וז"ש בפ' פקודי דבמש' בוצד"ק וסליק גו מחשבה [שהוא המ"ס כנודע] ניצוצין ניצוצין וכו', הרי שאותן הניצוצין לא יצאו אפי' לפי שעה אלא משום דסליק לגו מחשבה, אלא שאותה תלייא לא היתה מספקת לקיימם אלא לפי שעה עכ"ל. הרי אמר האריז"ל בפירושו שכל יציאת האורות דעולם התהו, וכל קיומם באותו [פז ע"א] הרגע שמלכו, היה ג"כ רק משום שעלו בהמ"ס וקבלו משם כח והארה, ועלייתם גו מחשבה הוא ענין דעליית מ"ן שאמר בנקודות (פרק ב') וכמו שאמרנו. והנה בכל בחי' המ"ן העולים למעלה, הנה הדרך הוא שאח"כ חוזרים ויורדים למטה דרך כל המדרגות אשר עלו מקודם, ויורדים מדרגא לדרגא, ומקבל מכל אחד ואחד תוספת אור וברכה כפי הצורך להקומה שלו לצאת, ומה שמקבל הנה הוא בחי' הב' עטרין אשר הם נמשכין מלמעלה למעלה עד למטה דרך כל המדרגות כולם. כי בראשונה הם נלקחים מהמ"ס אשר הוא הראשון לקבלת א"ס ית"ש, ומשם נמשך השורש הראשון של הב' העטרין, ועי"ז נשרש בהם ג"כ הארת א"ס, וכמו שהוא בהמ"ס שנמשכין ממנו והוא כדי שיהיה גם באותה הקומה אשר עתידה לצאת יהיה בה ג"כ בחי' המ"ס והארת א"ס בתוכו, וכן עד"ז לוקחים מכל המדרגות שיורדים דרך הם חלק מהעצמות של כל מדרגה ומדרגה, כדי שיהיה הקומה העתידה לצאת כלולה מכל המדרגות כולם, וכמו שידוע שכל קומה וכל אור הוא כלול מכל הבחי' כולם. ונמצא שהמ"ן אשר עלו בתחלה, יורדת אח"כ עם התוספת אור שהם הב' עטרין מדרגא לדרגא, ובכל דרגא שיורדים הם מתגלים ביותר ונתעבו ביותר, וכן נתגלו בגילוי אחר גילוי עד שמגיעים להפרצוף שלהם העיקרי אשר ממנו יצאו בתחלה, שהוא הנשמת פנימיות דהמוחין שלו אשר עלו שם למ"ן כנ"ל, ועי"ז נתרבו המוחין בתוספת אור וממשיכין אח"כ את טפת הזרעית בהוונג. וכאשר יורדת הטפה מהמוחין, הנה יורדת ג"כ דרך כל מדרגות הקומה של אותה הפרצוף עצמו, כי יורדת מחב"ד לחג"ת ומחג"ת לנה"י ונתעבה בעיבוי אחר עיבוי, עד שמגיעת ליסוד ועמרה ומשם לנוק' העיקרית, ושם נצטייר ונגמר למציאותו הראוי להיות קומה שלימה ופרצוף גמור, כי ע"י שלקח חלק מכל המדרגות אשר עבר דרך הם, הנה עי"ז כאשר נכנס אח"כ

לבטן אמא להצטייר ולהבנות, נתהוו ממנו ג"כ קומה שלימה, וכמו הקומה שיצא ממנו, הנה כן הוא הסדר בכל בחי' מ"ן העולים למעלה כדי להתבנות למטה.

אמנם אותן הבחי' האחרונות מהע"ב דס"ג וחס"ג דס"ג, כאשר עלו גם הם למעלה לבחי' מ"ן כדי לקבל הב' עטרין ולהתגלות לקומת האצילות, הנה הבחי' האחרונה דהע"ב דס"ג שהוא האבא שבא"ק, הוא עלה לשלום וקבל למעלה היטיב את העטרה דחסדים הראויה לו, ואח"כ ירד לשלום ג"כ, כי הוא ירד ממדרגה למדרגה עד שחזר להקומה שלו עצמו, שהוא הע"ב דס"ג האבא העיקרי שבא"ק, ושם נגמר ונעשה ראוי להיות נמשך בבחי' טפת מ"ד, ע"י שעבר אח"כ גם דרך כל מדרגת הקומה שלו עצמו, וככל הנ"ל ממש, ולא היה חסר לו מצד עצמו כלום, כי עלה לשלום וירד בשלום, אך ורק כאשר שהיה נצרך להמשיך את טפת המ"ד הזה בהנוק' שלו, שהיא חס"ג דס"ג האימא שבא"ק, הנה זה לא עלתה בידו ולא נזדווג האבא באימא אלא שיצא ממנו בסוד טיפת קרי לבד כנ"ל סי' א'.

אמנם הבחי' אחרונה מהס"ג דס"ג, הנה היא עלתה ג"כ לבחי' מ"ן להמוחין שלה כנ"ל, ומשם עלו (ר"ל היא עם בחי' המוחין) ועוד למעלה למעלה עד בחי' המ"ס דא"א שבא"ק, שהיא החכמה דגלגלתא שבו, כי שם הוא עליית כל המ"ן כנ"ל. אך כאשר באה לשם הנה לא קבלה היא את העטרה הראויה לה להתתקן על ידו כלל, וגם לא חזרה לירד עוד למטה כלל, אלא שיצאה משם גופה ולחוץ, והוא יציאתה אשר יצאתה דרך העינים, כי העינים הוא התפשטות אור החכמה כמ"ש בשער אח"פ (פרק א') ובנקודות (פרק א'). והגם שאמרנו (לעיל דרוש א' סי' ד') שהתפשטות המ"ס הוא דרך האח"פ, אך זהו רק מבחי' הבינה שלה ולמטה, וכמ"ש בשער אח"פ שם, שהאזניים הוא בחי' בינה ותבונה, אך התפשטות החכמה דהמ"ס הוא דרך העינים דוקא, וכמ"ש בשער אח"פ (פרק א') שהראיה היא מבחי' נשמה לנשמה שהיא חכמה העיקרית, ושם הוא עליית כל המ"ן, כי המ"ן הוא עולה במקום עליון היותר גבוה וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א' ד ע"ד) בד"ה ביה סליקו ע"ש. ולכן כאשר לא זכתה הבחי' אחרונה מהאימא שבא"ק שהיא חס"ג דס"ג לקבל את העטרה הראויה לה ולירד למטה, יצאתה משם גופה לחוץ (פז ע"ב) שהוא דרך העינים. והוא מ"ש האריז"ל בזהר הרקיע (דף קנ"ד ע"א) שבאורות דעולם התוהו היה השם ס"ג מתפשט משם ע"ב, ונעשו בלא זיווג, אלא שהבינה יצאה מן החכמה עכ"ל. והם הם הדברים שאמרנו בכאן, כי כאשר עלה חס"ג שהוא בינה למ"ן בהע"ב שהוא חכמה מ"ס, הנה יצאה הבחי' האחרונות שבה משם גופה לחוץ דרך העינים, והוא כביכול בסוד טיפת קרי מהע"ב דגלגלתא (ר"ל חכמה דהמ"ס). ומ"ש הרב בע"ח בנקודות (פרק ב') כי האור הראשון שהיה בתחילה למטה ועלה למעלה, שוב לא ירד, ונשאר שם מהטבור ולמעלה, ושם הניח שורשו, ר"ל על הנה"י דהאימא עצמה, שהם נשארו מהטבור ולמעלה, כי כן היא מקומו העיקרי של האימא שהיא כולה לעולם רק מהטבור ולמעלה (ע' דברינו בספר הכללים כלל ה' ו'). ומ"ש שם עוד, ומשם נתפשט ויצא דרך העינים והם הם הנקודות כו', ר"ל על המלכיות החיצוניות שבה, שהם הבחי' היותר אחרונות שבה, הנה הם אשר יצאו אחר עלייתם למ"ן בהע"ב דגלגלתא, משם גופה ולחוץ והוציאתם דרך העינים דא"ק, כי שם הוא התפשטות האורות דהע"ב וכנ"ל דרוש ד' סי' א' ב' והבן כ"ז מאד.

וזהו הענין ג"כ מ"ש האריז"ל בזהר הרקיע הנז', שהאור אשר יצא מהעינים הוא אור זך ודק יותר מהמ"ה, והוא משום כי המ"ה אשר לאחר התיקון אשר יציאתו היה בסדר נכון ומתוקן ככל אורות החדשות אשר יציאתם הוא ע"י עלייה בבחי' מ"ן, וע"י

חזרתם למטה דרך כל מדרגות של כל הפרצופים העליונים, ודרך מדרגת הקומה שלו עצמו אשר ממנו נלקח כנ"ל. ואח"כ הוא עיקר יציאתו ע"י זווג ממש, וכן ע"י עיבור ולידה הנה נתעבה ע"י בעיבוי אחר עיבוי בירידתו דרך כל מדרגות העליונים והתלבשו בהם, וכן בהזווג ועיבור וכידוע בסוד אור מים רקיע. משא"כ האורות שיצאו דרך העינים שלא זכו לכ"ז, אלא שיצאו דרך העינים, אותו האור עצמו שעלה שם למ"ן וכנ"ל, א"כ בודאי הוא שהאור דמ"ה הוא יותר נגלה ויותר עב (כי בזה תלוי כל תיקונו כנודע), משא"כ האורות שיצאו דרך העינים שלא נתלבשו ולא נתקנו כלל, א"כ הרי היו הם אורות זכים ודקים מאד, ומשום זה הנה כאשר ירדו מהעינים ולחוץ וירדו מהטבור ולמטה ונתלבשו בהכלים שלהם, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ד') הנה ע"י שהיו רק אורות דקים מאד, הנה לא היה להם השתוות עם הכלים להתלבש בתוכם ולהתייחד עמם כהנשמה עם הגוף, ולכך לא נתקיימו, וכ"ז הוא מחמת שיצאו שלא ע"י זווג אלא רק בסוד טיפת קרי ומהעינים כנז'.

אות ב'

עכ"ז שהמ"ד והמ"ן כאחד היו בגדר טפ"ק, אינם דומים זה לזה, שכן טיפת מ"ד היו בחי' טיפת מ"ד ממש שיצאו דרך זיווג מחב"ד לחג"ת וכו' עד היסוד, אמנם המ"ן שבמלכי העיגולים באמת לאמיתה לא היה בחי' מ"ן כראוי, ונקרא מ"ן רק ביחס לעליונים, שכל תחתון לגבי עליון הוא בבחי' נוק' ומושפע ומקבל ממנו, ולכן נקרא מ"ן. והוא רק עלה למעלה כדי לעורר את הזווג אבל לא עלה בידו ולא קיבל הארה מהעליונים ולא היה בבחינת טיפה הזרעית אלא יצא כפי שהוא מאורות העינים.

עיקר הקבלה מהעליונים הוא כאשר המ"ן יורד חזרה למטה, וזהו הגורם זיווג למעלה ומוליד ב' עטרין, והמה נכללים במ"ן, ואז הנוק' של מעלה מולידה אותם מחדש.

על אף שאמרנו שאורות העיניים לא קבלו את העטרות הראויים להם מהע"ב שבגלגלתא, הרי הוא המו"ס, עכ"ז קבלו איזה רושם, ובזכות זה מלכו לרגע, ובלא זה לא היתה להם מציאות אפילו לרגע, וכמו כן קבלו הארה מאורות אח"פ, וגם דבר זה נתן להם כח למלוך לרגע.

והנה בדברינו נתבאר כי מה שכתבנו לעיל סי' א' שהאור דע"ב דס"ג שהוא האבא שבא"ק, הנה יצא אורותיו שהם המלכי יושר בסוד טיפת קרי ובבחי' מ"ד לחוד, והאור דס"ג דס"ג שהיא האימא שבא"ק, הנה יצאו אורותיה שהם המלכי עגולים אשר יצאו מהעינים, והיה יציאתם ג"כ בסוד טיפת קרי ובבחי' מ"ן לחוד, הנה עכ"ז אינו דומה בחי' המ"ן שמהאימא להמ"ד שמאבא כלל. כי בחי' המ"ד שמאבא היה באמת בחי' טפת מ"ד ממש, כי הרי יציאתו היה אחר חזרתו למטה בהמוחין שלו, והיה נמשך אח"כ מהמוחין שבו שהם חב"ד לחג"ת שבו, ומהחג"ת לנה"י שבו, עד שיצא מהיסוד שבו, וא"כ הרי היה עכ"פ בבחי' זווג שמניה וביה עצמו, שהוא הזווג דבחי' דו"ן אשר בפרצופו גופה, כי חו"ב הם בחי' דו"ן והדעת הוא היסוד המכריע, וכן חו"ג הם בחי' דו"ן ות"ת הוא היסוד המכריע, וכן עד"ז נה"י כידוע, וא"כ הרי היה יציאתו ממנו עצמו ע"י בחי' זווג עכ"פ, שהוא הזווג דמניה וביה, ונגמר עכ"פ לבחי' טפת מ"ד כהראוי, ולא היה חסר לו רק הזווג דהנוק' העיקרית, שהוא להזדווג עם האימא שהיא הס"ג דס"ג, אבל מצד עצמו הרי לא היה חסר לו כלום, ולכך היה מתוקן מעט ומבוסס במקצת, כי נתקן ונתבסס ע"י קבלתו מלמעלה בחזרתו דרך הם, שהרי כל העליונים הם מתוקנים ומבוססים בודאי, והוא קבל מהם בחזרתו בעברו דרך הם את העטרין דחסדים שאמרנו. משא"כ בחי' המ"ן שמהאימא שהם האורות אשר יצאו לחוץ דרך העינים בעת עלייתן שם למ"ן וכנז', א"כ הרי לא היה נגמר כ"ז גם לבחי' מ"ן כהראוי להטפה הזרעית דהנוק' כלל. אמנם מה שנקרא⁵⁴⁹ בבחי' מ"ן (וכמ"ש הרב בנקודות פרק ב') הוא רק מצד {פז ע"ג} העליונים לבד. כי כל תחתון כאשר

⁵⁴⁹ הגהת רבינו: צ"ע קצת, שכן לכאורה לא נמצא שם אלא על המ"ד דאבא ע"ש.

עולה בנשמת פנימיות שלו למעלה נעשה שם לבחי' מ"ן לגרום הזווג בהם, ואפי' גם הזכר בעלייתו למעלה בבחי' נשמת פנימיות שלו נחשב שם ג"כ לבחי' מ"ן, כי כל תחתון לגבי עליון הוא בבחי' נוק' ומושפע ומקבל ממנו, ולכך נקרא העלייה למעלה והשתהותו שם בשם מייזן נוקבין, וזה המ"ן הוא מה שגורם את הזווג בהמקום שעולה, דהיינו בעלותו למעלה הוא גורם זווג להדו"ן העליונים שעלה שם. וכן עד"ז היה ג"כ בחי' המ"ן דהאימא, שהיא הס"ג דס"ג שאמרנו, כי בעלייתה למעלה היה כוונת עלייתה להעשות שם לבחי' מ"ן, ולגרום זווג עליון ולקבל משם תוספת מוחין, אבל לא עלתה לה כוונתה ולא הועילה כלום, אלא שהוציא אותם הע"ב דגלגלתא ממקומו ולחוץ, שהוא דרך העינים וכנ"ל, וא"כ הרי לא היה נגמר לה עדיין להיות בבחי' טפת המ"ן שהוא טפה הזרעית דהנוק' כלל, ולא היה נגמרה להיות בבחי' הטפה הזרעית כלל, כי זה אי אפשר אלא דוקא רק ע"י הזרתה למטה וירידתה דרך כל המדרגות, ואז נתעבה בעיבוי אחר עיבוי בסוד אור מים רקיע וכידוע⁵⁵⁰, אבל בחי' המ"ן דהאימא אשר לא חזרו לירד בה באותו הדרך שעלו, אלא שיצאו לחוץ דרך העינים, הרי לא נעשו לבחי' מ"ן כלל וכנ"ל. [אמנם מ"ש בדברי הרב בנקודות (פרק ב') שהם גרמו בעלייתן את הזווג דהע"ב וס"ג שבגלגלתא, ומוכח משם שהיו למ"ן ממש, וכן הוא ג"כ בדברי הרב בטנת"א (פרק א' בהמ"ב) הנה עומק כוונת הרב שם הוא רק על המ"ן דהאבא שבא"ק, שהוא הע"ב דס"ג, וכמו שבארנו בזה לעיל דרוש ב' ובכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ב ענף ג, וכלל י"ח ענף ב ע"ש בארוכה ותמצא נחת בעה"י]. אמנם מה שנמצא בדברי הרב (בסדר אצילות בקיצור פרק ב') שקורא לכל המלכים דעולם התוהו כולן בשם מ"ן, הנה העיקר הוא כי הוא רק על שם העתיד, כי משום שהם מהבחי' האחרונות דהס"ג דס"ג אשר בעת התיקון נתקנו גם הם בכל הראוי לבחי' טפה הזרעית, וחזרה והעלה אותם אז האימא שבא"ק (אחר שעלו בה בעת התיקון בבחי' מ"ן ג"כ כנודע) לבחי' מ"ן שלה ממש בעת זווגה עם אבא שבא"ק, שהוא הע"ב דס"ג, כי אז נתקנו גם הם, והיו בה אז למ"ן ממש, שהוא הטפה הזרעית שלה, לכן קורא אותם הרב בשם מ"ן גם בעולם התוהו על שם העתיד, כי אותן הבחי' אחרונות דהס"ג דס"ג שיצאו דרך העינים נתקנו אח"כ ונעשו בה אז למ"ן ממש, אבל עכשיו בעת יציאתם בעולם התוהו דרך העינים לא נגמרו עדיין לבחי' טפה הזרעית כלל וכנ"ל.

והנה זהו הסבה ג"כ מה שהמלכים דעגולים שהם כל האורות אשר יצאו דרך העינים, לא היו מתוקנים ומבוססים כלל, כי עיקר הקבלה מהעליונים הוא רק בעת הזרתה למטה, כי בעלייתה ועמידתה שם היא גורם זווג להדו"ן העליונים, שהם יזדווגו ויולידו את הב' עטריז. והיינו שהזכר העליון נותן את העטרה דחסדים שלו להנוק' העליונה ובתוכו כלול אותו אור התחתון אשר עלה שם למ"ן, ונכנסו הם שניהם בהנוק' העליונה ונותנת אז הנוק' העליונה ג"כ את העטרה דגבורה משלה ונכללו כולם יחד, היינו העטרה דחסדים והעטרה דגבורה של הדו"ן העליונים עם האור שעלה בהם למ"ן נכללו הם כולם יחד, ואח"כ יולדת אותם הנוק' העליונה ויוצאת האור התחתון מהנוק' העליונה שלימה, וכלולה מכל טוב העליונים והולכת ויורדת מדרגא לדרגא עד למטה למקום תולדתה הראוי לה. אבל כאן בהאור המ"ן דס"ג דס"ג כאשר עלתה למעלה בהע"ב דגלגלתא שבא"ק (שהוא החכמה דהמ"ס שבו), והוציא אותה הע"ב דגלגלתא שבא"ק דרך העינים שבו (וכמ"ש האריז"ל שהס"ג יצא מהע"ב וכנ"ל) תיכף ומיד אחר עלייתה בו, א"כ הרי לא

⁵⁵⁰ שער מ"ד ומ"ן פרק ה'.

נזדווגו עבורה אותן הדו"ן העליונים שהם החכמה ובינה דהמ"ם שבא"ק להוליד את העמרים הראוים לה, ולא נתוסף שום תוספת אור להבחי' האחרונה דהס"ג דס"ג מאומה (ר"ל שהזווג אשר היה בהם לא היה תועלת מזה, אלא רק להולדת העמרי' להע"ב דס"ג לבד, אבל לא להס"ג דס"ג כלל, משום שהיא לא ניתנה בהנוק' העליונה שהוא הבינה דהמ"ם כלום⁵⁵¹, אלא שהוציא אותה הזכר העליון שהוא החכמה דהמ"ם ממנו גופה ולחוץ דרך העינים, ולא זכתה להבנות מהם כלל אלא שיצאתה {פז ע"ד} דרך העינים עצמותה העיקרית לבד כמו שהיתה בתחלה. וא"כ נמצא שלא היתה מתוקנת ומבוסמת כלל אלא נשארה בבחי' גבורות חזקים כמו שהיא בעצמותה, כי הס"ג דס"ג היא גבורות כנודע ובפרט הבחי' האחרונה שבו, ולכן היה הצורך שאורות העינים יקבלו עכ"פ הארה קצת וביסוס קצת מאור המ"ד דע"ב דס"ג אשר הם מבוסמים ומתוקנים נגדם כנ"ל סי' א', דאל"כ לא היה אפשר לאורות העינים לצאת למלוכה כלל אפי' כרגע.

אמנם אע"פ שאמרנו שאורות העינים לא קבלו את העמרות הראוים להם מהע"ב הגלגלתא שהוא המ"ם, עכ"ז על כרחך הוא שקבלו משם איזה רושם והארה עכ"פ וכמ"ש האריז"ל בזהר הרקיע הנ"ל אות א', שיציאתם אשר היה לפי שעה [ר"ל המלוכה שמלכו בהרגע שמלכו] הוא היה ג"כ רק משום דסליק לנו מחשבה, כי אין להם מציאות זולתו אפי' ברגע,* וכן קבלו ג"כ הארה מאורות דאח"פ כמ"ש הרב בנקודות (פרק ב'), והכל הוא משום שהם גבורות חזקים למאוד, ולכן לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל, אלא רק ע"י סיוע דכל אותן הארות אשר קבלו עכ"פ.

*הגהה: ויש להעמיס ג"כ הענין הזה ברמז בדברי הרב זללה"ה כמה שאמר בסדר אצילות בקיצור (פרק א'), שאור א"ם מתלבש בחכמה דא"ק, והחכמה נתלבש בהמלכות דא"ק, וממנו נעשה עתיק דאצילות. וכתבנו שם, שהכוונה היא שהחכמה מתלבש בכל המדרגות התחתונים כולם עד המלכות, ור"ל שמהחכמה עד המלכות מתלבש באצילות. אבל לפי מה שאמרנו כאן נוכל להעמיס דבריו ברמז על האורות דעולם התוהו כפשטא, כי האורות דעולם התוהו הם השרשים דאצילות כנודע, והבחי' אחרונה שמש"ג דס"ג שהוא המלכות שלו, הנה הוא עלה בהמ"ם שהוא החכמה שלו, ובתוכו הוא אור א"ם כנ"ל, ונתלבש אור החכמה בהמלכות אשר יציאתה מהעינים (וכמו שאמרנו שקיבלו משם איזה הארה עכ"פ), ואור הראשון דהמלכות דעולם התוהו שהוא הכתר שבה, הנה ממנו נעשה עתיק דאצילות, והוא הראשון אשר מקבל בתוכו אור החכמה עם אור א"ם המלוכה בו, וכן מוכח ג"כ מדברי הגר"א בספד"צ (פרק א' ז ע"ב ד"ה ואמר במצחא) בסוף ד"ה תרי' נוק' דפרדשקא, שאמר שם שאשגחא פקיהא הוא נגד אורות העינים דעולם התוהו, ושם (ג ע"ג ד"ה ותיקון של) בסוף ד"ה רישא דכסופא, אמר שאשגחא פקיהא הוא יוצא מהמ"ם ע"ש, והרי לנו כי האורות דעינים אשר יצאו בעולם התוהו הנה היה יציאתם מהמ"ם שבא"ק. ואין כוונת הגר"א על עיקר עצמותם ממש, כי עיקר העצמות דאורות העינים הם רק מהבחי' האחרונות דהס"ג דס"ג, כאשר עלו למעלה למ"ן הוציא המ"ם אותן ממקומו גופה ולחוץ וכנ"ל, אלא כוונת הגר"א הוא משום שגם בעולם התוהו היה משתתף בהם המ"ם באורו ג"כ, והמשיך בהם קצת הארה ממנו וכנ"ל, ועל זה אמר הגר"א שאשגחא פקיהא הוא נגד אורות העינים דעולם התוהו, ור"ל על האור הנמשך מהמ"ם עצמו תמיד אשר משפיע למטה בהסתכלות שלו, וכן היה ג"כ בעולם התוהו, כי גם אז היה משפיע

⁵⁵¹ נ"ל שכאן צריך להיות סוף הסוגריים והוא נשמט ממהדורתו של רבינו.

המ"ס להבחי' האחרונה דס"ג דס"ג שעלה שם, וכמו שאמרנו שעכ"פ קבלו משם קצת הארה כדי שיוכלו להתקיים באותו הרגע שמלכו. וא"כ נמצא שע"י אותו האור דהמ"ס עצמו אשר הוא בחי' האשגחא פקיא, ע"ז היה להם תועלת ותיקון קצת גם בעולם התוהו, והוא מ"ש שם הגר"א שהאשגחא פקיא הוא תדירא, כי הרי אפי' בעולם התוהו היה נמשך ג"כ והוא שהשרשים שלא חסר לעולם.

והענין הוא כמ"ש לעיל סי' א', כי הגם שהיחוד והוונג הגמור שהוא תיקון דו"ן העיקרי הוא היה חסר בעולם התהו, אבל מעין תיקון דו"ן שהוא הארה בעלמא מכל זה הנה זה היה גם בעולם התוהו, והיינו כי גם בעולם התוהו לקחו רושם והארה במקצת מעין כל הבחי' כולם ממש אשר מהשורש הראשון עד סוף כל המדרגות כולם. כי מהמ"ס שהוא השורש הראשון הנה לאחר התיקון לקחו משם עיקר פנימיותם וחיותם שהם הב' עמרין הגמורים, וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרק ב') ע"ש, ובעולם התוהו אשר לא זכו לזה עכ"ז לקחו עכ"פ רושם הארה ממנו כנז'. וכן מאורות אח"פ ג"כ, הגם שלא זכו ליקח הארה גמורה ממנו וגם מאור האוון וכמו שהוא אחר התיקון (וכמ"ש לעיל דרוש ו' סי' ג' אות א') אך עכ"פ לקחו הארה קצת גם מאורות אח"פ גם בעולם התוהו, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב') וכן מהע"ב דס"ג שהוא האבא שבא"ק אשר בו תלוי כל עיקר תיקון הדו"ן והוונג אשר היה חסר בעולם התוהו כנ"ל סי' א', עכ"ז הנה לקחו גם ממנו הארת דאב"א עכ"פ, וכמ"ש הרב בנקודות (ריש פרק ג') שהאורות הנקודות דהענינים היו מקבלים הארה מהמלכי יושר שהם אורות הטבור ויסוד וצפירני רגליים. וא"כ נמצא שהארה במקצת לקחו עכ"פ גם בעולם התוהו, גם מכל הבחי' כולם. והכל הוא כדי שיוכלו לצאת ולהתקיים באותו (פח ע"א) הרגע שמלכו, אלא משום שלא היה רק הארה מעט והארה חיצונית והארת דאב"א לבד, ולכך לא היה קיום למלכותם אלא שמיתו ונתבטלו תיכף.

אות ג'

מלכי עיגולים קבלו הארה מג' מקומות (מו"ס, אח"ף ומלכי יושר), וכל א' כלול מג'. ויחד הם ט', והם מקבילים לט"ס העליונות. וא"כ מובן מאד מ"ט שהחסרון הכי גדול היה דווקא בנוק', ולכן לא יצאה למלכה כלל, ולכן אפילו בתיקון חסר לה בעצם, ומקבלת רק מדכר.

וקשה, שלכאורה הדבר עומד בסתירה לדברי האריז"ל שמבאר מהו האופן בו קבלו הנקודות מהטבור ומהאח"ף וכו' והרי מיירי בכל הנקודות וזה כולל את נקודות המלכות, א"כ בע"כ עולה שיש סדר שבו מקבלת הנוק' ולכאורה הוא דלא כמ"ש.

וצ"ל שבאמת המלכות היתה במקום המוכן לקבל הארה, אלא שמכיוון שהכח"ב דנקודות לקחו תחילה את כל ט' ההארות הנ"ל, וכן הוא בחג"ת, שהחסד קבלה את כל ההארות השייכים לו"ק והעביר לגבורה את מה שמגיע לה, וכו' וכיון שיצאו רק ט' הארות, וכל אחד כבר לקח חלק אחד מההארה, ממילא למלכות לא נותר דבר.

הרי נתבאר בדברינו כי האורות דס"ג דס"ג אשר יצאו דרך הענינים, הנה הגם שלא ירדו בקומת א"ק עצמו דרך כל המדרגות שבו, ליטול חלק מהם ע"ד שירד האור דע"ב דס"ג כנ"ל, אך עכ"ז דרך ירידתם והליכתם בחוץ לקחו חלק והארה מכל המדרגות שלו כולם, מעין מה שהיו צריכים ליקח מבפנים, כי הוא הקצת תיקון אשר היה להם מעין התיקון הגמור כדי שיוכלו לצאת ולמלוך כרגע.

והנה כאשר נעייין בזה אנו רואין שהאורות הענינים הם קבלו ג' מיני הארות אשר כל א' הוא כלול ג"כ מג', כי ההארה אשר קבלו מהמ"ס הנה ידוע שהמ"ס הוא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א), ואורות אח"פ הם ג"כ ג', וכן ההארה מהע"ב דס"ג שהוא מהטבור ויסוד וצפירני רגליים הם ג"כ ג', ובסך הכל הם ט' מיני אורות. והנה ידוע הוא מ"ש הרב בנקודות (פרק ב' ופרק ג') בטעם קיום הג"ר יותר מהז"ת, משום שחסר להם אור האוון ע"ש, והנה עד"ז אנו יכולין לומר ג"כ טעם על המעטת אור המלכות דנקודות יותר

מכל הט' העליונים, וכמ"ש הרב בליקוטי תורה (ר"פ בראשית) שעיקר הנפילה היה בנוק' (אמנם העיקר נראה שכוונת הלק"ת הוא על כלל כל האורות דמלכי העגולים, שהם הנוקבין לגבי מלכי היושר) וכן אמר האריז"ל עוד בביאורו לספד"צ שם (בפרק א' בד"ה וארע"א אתבטלית)* וכן אמר גם הגר"א שם (ג ע"א) דהמלכות דעולם התוהו היתה במיעוט יותר מכל המלכים, דהם יצאו ומלכו כרגע והיא לא יצאתה למלוכה כלל, ולא באה לכלל הויה ע"ש. וע"ש עוד בדברי הגר"א (ח ע"ד) בד"ה והארץ תניינא, שאמר שם עוד דגם אחר התיקון היה ג"כ שינוי בין הו"ק להמלכות, דהנה כל הו"ק נתקנו אח"כ בעת התיקון להיות בבחי' חסדים ודכורא, משא"כ המלכות שהיא נשאת לעולם בבחי' נוק', ואינה מקבלת אפי' לאחר התיקון רק עטרין דגבורות לבד. והטעם הוא ע"פ דברינו משום שבעולם התוהו לא קבלו רק ט' מיני אורות כנו', ולכן לא היה בהם כדי ביסוס לצאת ולמלוך כרגע רק להט' העליונים לבד, אבל המלכות לא היה לה התבסמות כלל, ולכן לא יצאתה למלוכה כלל. וכן מה שנשארה אח"כ רק בבחי' נוק' וגבורה לבד הוא ג"כ מחמת זה, כי הט' הראשונים אשר נתבסמו קצת בחסדים ונתקנו קצת מעין תיקון דו"ן ע"י הט' מיני אורות שקבלו גם בעולם התוהו, עי"ז נשרש בהם הויות החסדים ובחי' הדוכריין, שהרי כבר יצאו מתחלת שרשם מושרשים בחסדים ובבחי' דוכריין, וכמו שידוע שכל מה שיצא בעולם התוהו הוא נקרא שורש, כי שם הוא שרשיהם הראשונים ולא יחסר מזה לעולם, משא"כ המלכות (פה ע"ב) אשר מתחלת שרשה לא יצאתה רק בלא ביסוס כלל ובבחי' נוק' לבד ולכן היא נשאת ג"כ כך לעולם.

*הגהה וע' בליקוטי תורה (בתהילים לד כא) בפסוק אחת מהנה לא נשברה, שהנוק' דז"א לא נשברה שלא מתה ממש רק נתעלפה, ולא היה בה מיתה ממש כמו בז"א עכ"ל. וא"כ הרי אמר בפירושו להיפך וצ"ע כעת, אמנם בקבלת ר"י סרוג יש מקום להדברים וע' בספר שערי ג"ע בח"א פתח ה' דרך י' ע"ש.

ואין להרהר על דברינו במה שאמרנו שהט"ס דנקודות שהם כח"ב חג"ת נה"י לקחו ט' בחי' הארות ועי"ז נתבסמו אותן הט"ס, דא"כ היה צריך שכל ספי' מאותן הט"ס דנקודות תיקח כל א' הארה אחרת מאותן הט' בחי' האורות, ועי"ז יהיה נמצא שכל ספי' מהט"ר נתבסמה מהארה אחת ולספי' המלכות לא היה נשאר כלום, אך בדברי הרב (בפרק ב' ובפרק ג' דנקודות) אינו מבואר כן, כי שם מבואר שהכתר דנקודות לקח הארת דאור האוון וכן הארת דאור הטבור, וכן מבואר שם ג"כ שכל הז"ת לקחו מחוטם פה, וכן מצפרני רגליים. וכן הוא ג"כ במה שאמרנו שלקחו איזה הארה מהט"ס בעת שעלו שם, א"כ הרי עלו שם כולם בשוה ולקחו משם כולם בשוה, וא"כ הוא נמצא שהכתר דנקודות הוא לבד לקח ב' הארות, הארת האוון והארת הטבור, ומשאר הז' הארות הנה מהג' דהמ"ס וכן מהחוטם פה הרי לקחו כל הי' כולם, ומהטבור לקחו רק או"א שהם החו"ב, וכמ"ש בנקודות (פרק ג') ומהצפרני רגליים לקחו רק הז"ת הם כולם, ור"ל גם המלכות, וא"כ הרי כ"ז לכאורה שלא כדברינו.

אך הענין הוא כי הנה פשוט הדבר שהי"ס דנקודות אשר קבלו הט' בחי' הארות הללו, הנה הג"ר שהם כח"ב דנקודות, הם לקחו מתחלה כל הט' הארות הללו כולם, כי הג"ר הם האבות אשר כל הז"ת יצאו רק מהם, וכמ"ש בנקודות (פרק ד') כי מתחלה יצא הכתר ובו היו כלולים כל הט' וכן כו' כו', ושם (פרק ה') מבואר ג"כ שאפי' הז"ת יצאו ג"כ כל תחתון רק מהעליון שעליו, וא"כ נמצא שכל הארה מהט' הארות שאמרנו, הנה קבלה כל ספי' תחתונה רק ע"י העליון שעל גביו, וכל ספי' העליונה היא קבלה מתחלה את כל ההארות (מהט' הארות שאמרנו) השייכים להתחתונים, קבלה אותם מתחלה הספי' העליונה אשר התחתונים יצאו ממנה. וכגון הארות חוטם פה, הנה הגם שכל הי"ס כולם

קבלו מהם, אך ספ"י החסד שהיא הראשונה מהז"ת, היא קבלה את כל האור דחוטם פה גם השייך לספ"י גבורה ת"ת נהי"מ, וכל קבלתם מחוטם פה לא היה רק ע"י ספ"י החסד מה שנתנה היא להם, והוא משום כי הם כולם יצאו רק ממנה וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ה') וכן עד"ז כולם. וא"כ הרי אתיא דברינו שפיר היטיב, כי משום שהארות אשר יצאו לבסמם לא היו אלא ט', לכך לא נחלקו ההארות ג"כ אלא רק לט' חלקים לבד, והכתר אשר קבל מתחלה את כל הט' הארות, הנה לקח לעצמו ט' חלקים, ר"ל חלק א' מכל הארה והארה ושאר הח' חלקים דכל הארה והארה נתן לספ"י החכמה, והחכמה לקח ג"כ ט' חלקים שהוא חלק אחד מכל הארה והארה ושאר הז' חלקים דכל הארה והארה נתן לספ"י הבינה, וכן עד"ז כולם שכל א' לקח ט' חלקים, דהיינו חלק אחד מכל הארה והארה, וא"כ לא נשאר להמלכות כלום. והוא במה שידוע דכל עיקר כללות דספ"י המלכות הוא רק הבחי' התחתונים מכל הט"ס כח"ב הג"ת נה"י דהיא אתנשילת מכולהו⁵⁵² [וכמ"ש האריז"ל בשער מיעוט הירח (ריש פרק א') וכן הוא בשער השמות (פרק א') ובשער פרקי הצלם (פרק ה' ו')]] כי מכל בחי' התחתונה דכל ספירה וספירה מהם נעשה כללות דספ"י המלכות, והיא המשלמת אותם ליו"ד כידוע, וא"כ מכיון שלא היו אלא רק ט' הארות ולא היה יכול כל א' ליקח אלא רק ט' חלקים לבד, דהיינו חלק אחד מכל הארה והארה, כי השאר החלקים היה צריך כל א' להשאיר לשאר הספ"י, וא"כ ממילא הוא שלא היה מגיע להמלכות דכל א' כלום, כי ט' חלקים אינם מספיקים רק להט"ס עליונות דכל א', וא"כ נמצא שהמלכיות של כולם נשארו בלא ביסוס כלל. והנה המלכיות של כולם מהם נעשה ספ"י המלכות העיקרית כנ"ל, וא"כ נמצא ממילא שהמלכות לא היה לה מההארות כלום, ולכך נשארת היא בלא ביסוס לגמרי, ולכן לא יצאה המלכות למלוכה כלל, וכן עי"ז נשאר היא לעולם רק בבחי' גבורות לבד.

אות ד'

סופו של דבר, נתבאר כי קיימים ב' סיבות עיקריות לשבירת המלכים:

(א) שלא ירדו דרך המדרגות של העליונים.
 (ב) שהיו גבורות לבד ללא מיתוק, והגבורות גרמו לכלים לרדת לבי"ע, וחסרון הירידה דרך מדרגות היסוד להם את בחי' הפרצוף.
 וכאמור כל זה היה בעיקר במלכי העיגולים, שכן פשוט שהיו להם יותר גבורות מאשר מלכי היושר, ולא חסר להם כי אם זיווג או"א דא"ק.

ונחזור להענין למה שהתחלנו, כי מה שיצאו האורות דהס"ג דס"ג דרך העינים הגם שעיקר האור הוא רק מהמדרגה התחתונה שבכולם, כי הוא בחי' הב"ן דס"ג (פח ע"ג) דס"ג כנ"ל סי' א', ועב"ז היה יציאתו מהמקום היותר עליון שהוא דרך העינים. כי הוא משום שהרי שם היה עלייתן למ"ן, דכל עליית מ"ן הוא תמיד במקום העליון הזה, שהוא בהע"ב דגלגלתא, כי עולים עד שם כדי להתתקן להתבסס בחסדים ולהעשות בסוד פרצוף. ומשום שהם לא זכו להתתקן, הוציא אותן הע"ב ממקומו גופה ולחוץ, והוא יציאתן דרך העינים וכנ"ל. וזה היה עיקר הסבה מה שמתו כל המלכים שבו, כי כל התיקון הוא רק ע"י מה שחוזר למטה דרך פנימיותו ולוקח חלק מכל המדרגות שעובר דרך הם, ומפני שהם יצאו דרך העינים ולחוץ לא לקחו כלל משום אחד מהמדרגות של הקומת דא"ק, ולכך לא היה בהם שום תיקון פרצוף כלל. וגם עי"ז לא היה בהם ביסוס כלל, כי ההתבסמות הוא ג"כ רק ע"י העטרין דחו"ג שלוקח מלמעלה, דכל העטרין הם נמשכין

⁵⁵² עי' תיקו"ז יב ע"ב ויג ע"א.

מלמעלה למעלה עד א"ס, והם חסדים גדולים, וגם הם עיקר הפנימיות שהוא החיות והנשמה, ולכך הנקודות אשר לא זכו לכ"ז אלא שיצאו מהעינים ולחוץ, היה חסר להם עיקר הנשמת פנימיות שלהם וכמו שאמר הספד"צ (פרק א' ב ע"ב) וזיוניהן לא אשתכחו, וע' בדברי הגר"א שם (ג ע"א ד"ה וזיוניהן) ולכך נשארו על בחינתם העצמית שהם גבורות גדולים, ולא יצאו פעולתם לאור ונתבטלו ומתו. והטעם מה שהוציא אותם המ"ס דרך העינים ולחוץ ולא תיקן אותם, הוא משום כי כל מיתת המלכים ושבירתם היה בכוונה וברצון מהמאציל ית"ש ונכמ"ש הרב בנקודות (פרק ו' בהמ"ק) ובשער המלכים (פרק ה') ובשער הכללים (פרק ב') ולכך הוציא אותם המ"ס בכון תיכף אחר שעלו בו דרך העינים כדי שלא יתוקנו וימותו ויתבטלו.

והנה נתבאר מזה כי היה ב' סבות לשבירתם: א', מה שלא ירדו דרך מדרגות של כל העליונים, וא', מה שהיו גבורות לבד בלי התבסמות. והגם שלכאורה הם סבה אחת, כי אם היו יורדים דרך מדרגות העליונים היו נתבסמו מהם, וגם אפי' אם היו חסדים אך מכיון שלא ירדו דרך כל הקומת העליונים, הרי אי אפשר להם לצאת לבחי' קומת פרצוף כלל, כי בנין כל קומה הוא רק ע"י אריגת הקומה העליונה, וא"כ הרי עיקר הסבה הנה הוא רק מה שלא ירדו דרך מדרגות העליונים. אמנם עכ"ז אמרנו היטיב שהם ב' סבות, כי מכל סבה וסבה נתיילד דבר אחר בענייני השבירה, כי מחמת שהם גבורות נשברו הכלים וירדו למטה, אבל החסרון דירידת המדרגות אין זה סבה לעיקר השבירה, אלא רק כי ע"י שלא ירדו דרך הקומת העליונים, לא היה בהם בחי' פרצוף, ועי"ז יצאו האורות המתפשטים זה מזה בריבוי ובשפע (וכנ"ל דרוש ו' סי' ג'), והיה זה סבה לגדל השבירה בהם ע"י שהיו גבורות.

וכ"ז הנה היה העיקר רק בהמלכי העגולים, שהם מהב"ן דס"ג דס"ג. כי הסבה מה שהם גבורות זה פשוט הוא, שהב"ן דס"ג דס"ג הם יותר גבורות הרבה מהב"ן דע"ב דס"ג, וכמו שכתבנו לעיל סי' א', וכן אמרנו ג"כ לעיל בסמוך, כי הב"ן דס"ג דס"ג הוא מקבל הארה וביסוס מהב"ן דע"ב דס"ג. וכן הסבה מה שלא ירדו דרך המדרגות, היה ג"כ בהב"ן דס"ג דס"ג חסרון כפול, כי בהב"ן דע"ב דס"ג הנה ביארנו לעיל שהוא ירד היטיב דרך כל מדרגות העליונים, ולא היה חסר לו רק שיתפשט ויצא גם דרך המדרגה התחתונה ממנו, דהיינו הזווג שמע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג, ואז היה ניתן אותו הב"ן דע"ב דס"ג בבחי' טפת מ"ד להס"ג דס"ג, ושם היה נצטייר ונבנה לכל בחי' הקומה הראוי לאצילות, ומשום שזה היה חסר להע"ב דס"ג ויצא ממנו הב"ן שלו, שהוא בחי' המ"ד שבו בלא זווג, שהוא בסוד טיפת קרי, ולכך נתבטל ונשבר גם הוא, אבל לאור הב"ן דס"ג דס"ג אשר יצא דרך העינים, היה חסר לו ב' דברים, הן מה שלא ירד דרך המדרגות העליונים, והן מה שלא יצא ע"י זווג עם הע"ב דס"ג, כי אפי' אם ירד דרך כל המדרגות העליונים, היה צריך עוד שיזווג הע"ב (פח ע"ד) דס"ג עם הס"ג דס"ג, והיה נתהווה אותו אור הב"ן דהס"ג דס"ג לבחי' טפת מ"ן בהס"ג דס"ג, והיה נשתתף הוא עם טפת המ"ד שהוא אור הב"ן דע"ב דס"ג, ושניהם בבטן אמא שהיא הס"ג דס"ג, והיה נעשה משניהם קומת האצילות. ועכשיו שלא ירד גם דרך המדרגות העליונים, הרי היה חסר לו עוד דבר אחד זולת מהחסרון דהזווג, וזהו מה שאמרנו לעיל שהב"ן דס"ג דס"ג לא היה נתקן אפי' להיות בבחי' טפה הזרעית דהמ"ן, כי ע"י ירידתו דרך כל מדרגות העליונים, עי"ז היה נשלם ונגמר רק להיות בבחי' טפה הזרעית דמ"ן לבד

וכנ"ל אות ב', וא"כ נמצא שזולת מה שיצא אור הב"ן דס"ג דס"ג בלא זיווג עם הע"ב דס"ג, והיה יציאתו ג"כ בסוד טיפת קרי, הרי היה בו חסרון עוד שלא היה נגמר אפי' להיות בבחי' טפה הזרעית כלל. וזהו הענין ג"כ מ"ש לעיל סי' א' שהאור דע"ב דס"ג הוא יצא ע"י זיווג מהע"ב דגלגלתא, והאור העינים הם יצאו מהס"ג דס"ג לבד בלא הזיווג דע"ב דגלגלתא, כי הזיווג דע"ב דגלגלתא עם השרשים הפנימים דאח"פ שאמר בנקודות (פרק ב'), הכוונה הוא על בחי' הדו"ן דהמ"ס, כי אורות אח"פ הם מהבינה דהמ"ס שהוא שם ס"ג, והע"ב שאמר הוא בחי' החכמה דהמ"ס, כי החכמה הוא שם ע"ב כנודע, והוא הזיווג דהע"ב דגלגלתא עם השרשים הפנימיים דאח"פ שאמר, ומשניהם מתיילד הב' עטרין דהו"ג לכל בחי' מ"ן העולים שם להתתקן כנ"ל. והנה הב"ן דע"ב דס"ג אשר קבל העטרה שלו היטיב בעלותו שם למ"ן כנ"ל, הנה נמצא שהוא יצא מהזיווג דע"ב דגלגלתא אשר נזדווג עם השרשים הפנימים דאח"פ וכנ"ל אות ב', אבל אור הב"ן דס"ג דס"ג אשר לא קבל משם את העטרה שלו, אלא שיצא הוא עצמו כמו שעלה משם ולחוץ דרך העינים, הנה נמצא שהוא יצא שלא ע"י זיווג דהע"ב דגלגלתא עם השרשים הפנימיים דאח"פ. אלא שהע"ב דגלגלתא הוציא אותה הבחינה דהס"ג דס"ג (אחר שעלתה בו למ"ן) דרך העינים, וכמו שהיא מעצמותה העיקרית שהוא בחי' הס"ג דס"ג לבד. וא"כ נמצא שיצאה מהעינים בבחי' הס"ג דס"ג לבד, ונמצא שאור הב"ן דס"ג דס"ג אשר יצא מהעינים ולחוץ, הוא היה חסר מב' בחי' הזיווגים: אחד, במה שלא קבל כלל מהזיווג דע"ב דגלגלתא עם השרשים הפנימיים דאח"פ, והשני, במה שלא יצא ע"י הזיווג מהע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג (שהם האו"א העיקריים שבא"ק). אבל אור הב"ן דע"ב דס"ג לא היה חסר אלא רק בחי' הזיווג שמע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג לבד, אבל מהזיווג העליון שהוא הדו"ן דמ"ס הנה מזה קבל הוא את העטרה הראויה לו עכ"פ, וגם ירד דרך כל מדרגות העליונה כנ"ל, והיה מתוקן ע"י מב' בחי' התיקונים אשר מהב' סבות שאמרנו, כי היה מבוסס בחסדים ע"י העטרה שקבל, וגם היה מתוקן מבחי' סוד פרוצוף קצת ע"י שירד דרך כל הקומות העליונים. אמנם מה שהיה חסר גם לו הנה הוא רק הזיווג התחתון, שיזדווג הוא עם הס"ג דס"ג ג"כ וכנ"ל סי' א', ועי"ז לא נשלם גם בו הב' תיקונין הנזכרים כלל, כי יצא בסוד טיפת קרי ונשבר גם הוא (וכמו שבארנו לעיל דרוש ג'). אבל עכ"פ הוא כי בהמלכים דהס"ג דס"ג היו החסרונות גדולים וכפולים, ולכן נגדל השבירה בהם יותר הרבה, וזהו מה שנזכר בדברי הרב זללה"ה עיקר מיתת המלכים רק באורות דהעינים שהם מהס"ג דס"ג, והם מלכי העגולים, הגם שבאמת היה סוד הטיפת קרי והמיתה והשבירה גם בהמלכים דע"ב דס"ג ג"כ שהם המלכי יושר וכנ"ל, אלא שמשום גודל השבירה שהיה באורות דהעינים ביותר הרבה לכך נקרא כל הענין דהנקודות וכל מאורעות דעולם התהו רק על שמם.

ע"כ ממהדורא קמא אשר כתבתי זה מכמה שנים מקודם, והוא שייך כולו לעיל דרוש ב' ג', ויתר הדברים לא ראיתי להעתיקן כי כבר נתבאר הכל היטיב לעיל דרוש ו' בפנים חדשות לגמרי, ובזה נשלם כעת החלק הראשון מספרינו זה בשלימות יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים אמן ואמן.

^א עמוד ב'. וז"ל, והענין כי הש"ך ניצוצין הם ח' מלכים כידוע שהן ל"ב נתיבות דמחשבה כנ"ל והוא כי כל א' בו ד' אותיות הוי"ה ד' פרצופים ממחשבה ולמטה שהן ל"ב וכל א' כולו מעשרה שהוא פרצוף שלם, ע"כ. אמנם קשה ע"ז, שהרי ידוע שהמלך הח' הוא תיקון ולא חורבן. ונלענ"ד אולי ליישב שכוונת הגר"א (וכן הוא כוונת האריז"ל הנ"ל) לח' המלכים של נוק', ועי' דע"ה ח"ב דף ד ע"א שמלך הח' במלכי הנוק' מת ולא היה בבחי' תיקון.

ויעויין מש"כ האריז"ל בשער מאמרי רשב"י דף לט ע"ג שג' הפעמים שנזכר עניין זה באד"ר כל אחד מהם מכוון כנגד בחינה אחרת: בג"ר בז"א ובנוק', ובכל א' מהם יש סוגיית מלכים בפני עצמה: עניין המלכים שבפרשת וישלח מדבר על מלכי ז"א, ואילו הך דדה"י הוא סוגיא של נוק', והבחינה השלישית של א"א אינה נזכרת במקרא כלל. ועי' כללים ח"ב נד ע"ב שהיינו מש"כ בבהגר"א על ספד"צ דף ג ע"א ד"ה וארעא אתבטלת. ועי' לקמן ד, ועי' לקמן אות ה' דהיינו ח' מלכים של פרשת וישלח וצ"ע.

^ב אמנם יעויין בע"ח שבירה ג' ז"ל, עכ"ז בהיותם למטה ממקומם נחלש כוחם מעט, ולכן אין להם כח לעלות למעלה. אבל אור הת"ת אשר עמד במקומו ולא נשתנה טעמו וכחו בו חזק, וע"כ בראותו עצמו בלתי כלי אפשר לו שיעלה למקום אשר יצא משם, עכ"ל. משמע שהאורות נשארו באצילות, וצ"ע.

אמנם עי' ע"ח רפ"ח א' ז"ל, בחי' ז"ת שהם הנקרא ז"ו"נ של עולם האצילות, וכיון שירדו אל הבריאה נקרא אצלם מיתה וכו' והוא אצלם כדמיון אדם התחתון בעה"ז כשמת שאז נפרדת נפשו מגופו ונפשו מסתלקת, ותשוב למקומה האמיתי אל האלקים אשר נתנה. וגופו, שהוא עפר, ישוב אל הארץ ויורד ממדרגתו שהוא בחי' אדם. וענין זה נקרא מיתה, וכך אירע אל המלכים האלו, כי נשמתן, שהם אורות שלהם, עלו אל מקומם הראשון שהוא אצילות. אמנם גופם, שהם הכלים שלהם ירדו לעולם הבריאה ושם היה קבורתם, עכ"ל. ואתיא כרבינו, שבמלכים היתה עליה - לאורות, ושבירה וירידה - לכלים.

והנה עי' עץ חיים שער התיקון א', ז"ל, אמנם בחי' המ"נ שאמרנו לעיל שעלו לצורך הזיווג העליון, הוא עצמו ענין עליית ז' אורות למעלה בבחינה, וזכור הקדמה זו מה הוא ענין העלאת מ"נ, והנה בזווג זה צריך שיתקונו כל הי"ס מכתר עד מלכות, כי אפי' ג"ר אינן מתקונים ולכן בחי' העלאת מ"נ אלו היה למעלה בע"ב ס"ג דא"ק כמ"ש בע"ה, עכ"ל. ולפ"ז נראה שכן הוא עיקר כוונת רבינו כאן, וכן הוא ביאור דברי הע"ח בשער רפ"ח, שעניין תהליך השבירה הוא לבוא לידי תיקון ועלייה לאימא בהדרגה על ידי מ"ן.

^ג והנה רבינו הלש"ו מאריך מאוד להסביר יסוד זה, וקורא לנקודות שיצאו דרך פי האמה "מלכי יושר", ולנקודות שיצאו דרך העינים קורא הוא "מלכי עיגולים". והנה יש לציין, שעניין זה שיש מלכים חוץ מאלה שיצאו דרך העינים, איננו החידוש של רבינו כלל אלא הוא נזכר בפירוש בע"ח נקודות פרק ב' שמבאר את עניין הנקודות שיצאו דרך פי האמה ובעוד כמה מקומות בדברי האריז"ל.

^ד קשה, שכן המלך הח' הדר, הוא לא בכלל ו' המלכים אלא הוא תיקון כולם, ואינו נכלל בו' אלפי שנין. ולכאורה צ"ל שכוונת רבינו כאן היא למלכי נוק', בו המלך הח' באמת מת. ועי' לעיל הערה א.
^ה עי' בהגר"א על ספד"צ ב ע"ד שזהו רק הו"ק של הב"ן.

^א הנה ידוע בפי ההמון שכל דברי האריז"ל הם משל, והעומק הוא הנמשל. ויש שמלבישים את הבנתם על דברי התורה ואומרים שהנמשל מדברי האריז"ל עניינם הוא להבין את הנהגתו ית' אתנו והסתר פנים וכו'. אמנם יש להקשות ע"ז, שהרי משל הוא תמיד הדבר המובן, ואילו הנמשל הוא הדבר הנעלם ולא להיפך, ואילו כאן הנמשל הוא "הנהגה" שהוא דבר קל להבנה וה"משל" הוא שקשה. אלא כנראה שכוונת המשל ונמשל היא שהמשל הוא באצילות והנמשל הוא בא"ק ומעלה.

^ב צ"ע אם כוונתו כאן למה שחקר "שם" אם מ"ה וב"ן דנקודות הוא עיגולים או יושר. שכן אם אכן כך הוא, עי' בפת"ש תיקון יב ולהלן תמצית דבריו: מאחר שעיקר עסקינו בלימוד זה הוא רק בענין האדם שהוא עיקר בבריאה, והוא בסוד הנהגה הפרטית הזאת הרי הוא היושר. לכן אין אנו מדברים בבריאה ובתיקון כי אם בסוד היושר בלבד. ומ"מ נוכל לומר ג"כ שכל בחינות ב"ן הם עיגולים, וכל בחינות מ"ה הם יושר, שהרי עיקר עניין מ"ה הוא לתקן את הכל על פי האדם, ומשם נמשך התיקון לבחינת עיגולים גם כן, לכן נקרא הכל בחי' יושר בלבד. אבל בנקודות שיצאו קודם התיקון לא היתה תכלית מציאותם גילוי שלמות האדם, לכן אפשר לקרא אפילו ליושר דנקודות בחי' עיגולים. והנה כמו כן אפשר לומר שמן הנקודות לא יצאו רק עיגולים, וא"כ בתיקון יצא יושר דב"ן ויושר ועיגולים דמ"ה, שכן מ"ה נותן תיקונים לכל חלקי הבריאה וגם לחלקי האדם שהוא העיקר, לכן כל ג' צדדי הספק נכונים (וכן הוא בדע"ה ח"ב קסא ע"ב).

ועי' ביאורים ח"ב פג ע"ד שיש בנקודות גם בחי' יושר, אמנם לאחר התיקון כל יושר של הנקודות נחשב ונעשה אף הוא לעיגולים ממש. ועל אף שדבר זה היה ספק אצל מהרח"ו (תיקון ד') אמנם יישוב הספק הוא כדברינו.

^ה מקור לדברי רבינו נמצא בנקודות א', שם הוא מכונה "אור חדש" (וכן עי' נקודות ב'). והנה לענין זה שרבינו מזכירו בלשון "מלכי ישר", לא מצאנו דוגמתו בשום מקום בדברי האריז"ל. אמנם עי' טנת"א א' המדבר בענין אורות אלה ואומר שהם "אור ישר", ואולי זהו מקורו של רבינו לקרותם מלכי ישר. עכ"פ הדבר קשה לכאורה, שכן בדברי האריז"ל שם מובא עניין זה לאפוקי מאור חוזר, ולא לאפוקי מהעיוגולים.

^ו עי' בהגר"א על ספד"צ כא ע"ב ד"ה וז"ש דנפיק, וכן בליקוט שם, דמבואר שהבוצד"ק הינה בחי' שונה מהמו"ס, שכן המו"ס הוא מלבוש לבוצד"ק. אמנם בביאור דברי רבינו כאן נראה שכוונתו לכך שהמו"ס היא תחילת הגילוי שכן למעלה ממנו הוא כבר בגדר אור הגנוז וממילא נעלם, וכן בחינת בוצד"ק הנזכרת כאן איננה שורש המו"ס אלא תחילת הגבורות, וממילא אף היא עיקר עניינה תחילת הגילויים וכעין המו"ס.

^ז והנה עי' לקמן יח ע"ד, שם רבינו מונה ו' פרצופים (עם עתיק). וכן נמצא בע"ח (עי' שבירה פרקים ו'–ז') שלפעמים מונה ה' פרצופים ולפעמים מונה ו', ואכ"מ.

^ח לכאורה צ"ב דברים אלו של האריז"ל, על איזה זמן הוא מדבר. וממ"נ, אם כוונתו לזמן שהאורות בתוך הכלים, זה אינו יכול להיות, שכן לעולם לא נמצאם במק"א, שכן מיד כאשר הם נכנסים הם נשברים, ואם כוונתו לשעה שהיו הכלים קיימים ללא אורות דבר זה הינו חידוש שלא מצאנו כמותו בכל דברי הרב האריז"ל, וממילא בע"כ צ"ע בדבר. והנה עי' אד"ר קכז ע"ב: תניא אמר ר"ש לחברייא עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא, ע"כ. ומשמע מדברי הזוה"ק שצורה זו של "קיימא דחד סמכא" היא צורה שיש להנהגה היוצאת ממנה מקום בעולמינו, וצ"ע. (כמו כן משמע מכ"ז שזו צורת הקיום שלנו בזמנ"ז ולכאורה הוא תימה).

^ט עיין במאיר הספרא שם שהראינו כי קיימת לכאורה סתירה בדברי הגר"א שבמק"א בחינה זו היא כינוי למו"ס ובמק"א הוא כינוי לאיורא, ועי"ש שיישבנו שפירוש דברי הספד"צ הוא לזיווג שביניהם והוא כדברי הלש"ו כאן שדבר זה הוא בסוד ע"ב דמו"ס, הרי הוא החלק שבמו"ס שמחובר באיורא, ולכן הוא כולל את שניהם יחד.

צורת היחוד הקיימת בין קד"א למו"ס הנ"ל עי' לעיל הערה 185 שהוא תלוי בב' סיבות: א) על ידי מעשה וזכות, ב) על ידי כבשי דרחמנא, הרי הוא הכוונה לתכלית ותיקון האחרון. לכן עולה כל מ"ן דווקא למו"ס לגרום זיווג בינו לאיורא ע"מ להוריד הארת אור א"ס. אמנם אור דע"ב דמו"ס לעולם אינו מתגלה למטה, אלא רק אור המ"ה, הרי הוא התיקון שהוא תולדתו, ורק הע"ב דמו"ס הוא רק יסוד הכל (כללים כאן).

^י צ"ע לכאורה אם כוונתו לפנימיותו או חיצוניותו, כלומר תוך הא"ק או חוצה לו. שכן לקמן מביא שהוא מזל עליון, משמע שהוא נמשך בחוץ דווקא, אבל הרי כל אלה הינם חלקים במ"ה דמו"ס, וקשה לומר שכולם בחוץ וצ"ע גדול. אמנם יותר פשוט לומר שזה רק מחיצוניותו ואז יתכן לומר שאור"א יכול לקבל רק מחיצוניות האח"ף ולא למעלה ממנו.

^י עי' לעיל הערה ט.

^י על אף שלשיטת רבינו (הקדו"ש שער ז' פרק ב' אות א' ועוד כ"מ) יש צמצום באורות הקו עבור א"ק, אמנם החלק הזה נעלם, ועי' בנקודות א' שצמצום הא"ק לשם הולדת הנקודות היינו המכונה אצלו "צמצום שני".

עי' לש"ו כללים ח"א יג ע"א, שיש עולם שלם של קו וצמצום, והוא העולם שקדם לא"ק שעליו לא דיבר האריז"ל בפירוש, ובע"ה נשתדל להראות רמזים לזה בדבריו כאן. ומבאר הלש"ו, דבעולם של הקו והצמצום, הארת האור עליון הממלאת את המציאות קודם הצמצום ממנו מדבר רבינו כאן, היא ההתפשטות הראשונה של אותו עולם, ולקמן נבאר שלדבריו של הלש"ו הצמצום הוא ההסתלקות הראשונה של אותו עולם, והקו הדק שנמשך מן הא"ס המקיף לתוך הצמצום היא ההתפשטות השניה של אותו העולם.

^י עי' ע"ח שער עגו"י פרק ב' שהצמצום היה באמת באורות ממש, וכן שם הוא נזכר בלשון "נקודה אמצעית". וע"ש בביאורים ובמאיר העץ, שהוא רמז לאור מלכות דא"ס, וכן עי' ליקוטים בסוף בהגר"א על ספד"צ לח ע"ב ד"ה אמר שם.

^י עי' לעיל הערה טז.

^י עי' לעיל הערה טז.

^י עי' לש"ו כללים ח"א לו ע"ג, שאם זה היה עילוי ממש, זה היה כעין מיתה.

^י קשה לומר שזה יהיה באלף השביעי, שהרי מצינו עוד עליות אחרי האלף השביעי דהיינו שמיני תשיעי וכו' [עי' הק' לברית מנוחה, ועי' בהגר"א על ספד"צ לד ע"ג, וכן עי' כללים ח"א סה ע"א], ולכן נראה שהוא ל"ד, וכדלקמן מח ע"א.

^כ עי' הערה הקודמת.

^כ עי' לעיל הערה טז.

^{כב} עי' פת"ש שבירה כז, שזהו הטעם שיצא הרע לפועל דווקא בעולם התווה, שכן שם הוא המקום שהשפע יוצא באופן שכנסת ישראל לא יקבלנו. והוא תולדת ביטול הנוק' דנקודות ((והוא המכונה בספד"צ ג ע"א "וארעא אתבטלת", ועיין עניינו בבהגר"א שם).

^{כד} עי' בהגר"א על ספד"צ כ ע"ג וז"ל, שם המיוחד, ר"ל גילוי מציאת א"ס שנתגלה בז"א, ושם אדנ"י במלכות הוא על הנהגתו בתחתונים, ולכן היא ראש לשועלים כלומר מלכות דאצילות, ע"כ. ועי' לעיל הערה 175 שעיקר כל השמות הם רק באצילות. ועי' ביהל אור ח"ב יט ע"א שהאריך בעניין זה וז"ל, ענין מהימנותא אמור בכ"מ על ו"ק, והענין כי כל אמונתנו הוא בשם הוי"ה, ובה אנחנו נבדלים מן האומות, כי כל האומות משיגין את שמו ית' [עי' לש"ו כללים ח"א לא ע"ב שזהו החילוק בין אצילות לבי"ע], כמ"ש גדול שמי בגוים ובכ"מ כו', רק שאין משיגין את שם הוי"ה, רק בשאר השמות וכולם אינן שם העצם רק שמות משותפים, לכן אינן דבקין בו ית' רק עובדין אותו בשיתוף, כי כל השמות אינן רק משותפין ומושאלין מפעולותיו, לא כאלה חלק יעקב, שהם דבקין בשם זה, ולכן הם דבקים בגוף האילן, משא"כ האומות בענפין ועלין שהן כינויין, ולכן מרע"ה לא הזכיר לפרעה רק שם הוי"ה, ודא אקשי ליה מכלהו, וז"ש ה' אלקינו, אלקינו לבד, והוא שם העצם שאינו מושאל מפעולה, עכ"ל.

אמנם את מציאותם גופא הוא ית' מעמידם ומקיימם כמציאות בפני עצמה, ועצמותם נבדלת מאלקות לגמרי, ואינם אלא מעשי ידיו החיים וקיימים על ידי כחו ואורו (דע"ה ח"א נב ע"ד, הקדו"ש יז ע"ג). ועי' הקדו"ש ה ע"ג שכל אור הנמשך בבי"ע הוא על ידי מסכים ותולדות הארה בלבד, ולכן אינו חשוב כאלקות כלל. ועי' הקדו"ש יז ע"ב, שבי"ע הם בבחי' יציאה מהכח אל הפועל ואינם אלקות כלל, והם עולמות נפרדים. ואסור לכנות שום בחינה שבמקום זה בתואר אלקות, ולכן הגילוי שלו ית' המתגלה בעולמות הנפרדים נקרא "אדנ"י" כאדון השולט על עבדיו, שיש לעבדיו קיום בנפרד מהאדון.

^{כה} עי' לעיל הערה טז.

^{כז} עי' ביאורים שם אות כב, שזה חידוש של רבינו לומר כך, ואחרים חולקים עליו.